
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पुर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विकम सवंत)	Additional Particulars / Remark
अथ ~~शास्त्र~~ काव्य उगम विचार	दीक्षित	नीतीशास्त्र	पुर्ण		3/9	1368	संस्कृत देवनागरी	कागद	08	43		

M. 3054

अथ ~~भाष्य~~ (काश) उगाम विचारः

१

॥श्रीगणेशायनमः॥ प्रतियोग्यसमानाधिकरणेति। अथसमूहालंबनात्मकव्यभिचारज्ञानप्रतिबंधकतामादायातिप्रसंगवारणायप्र
तियोगिव्यधिकरणहेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारकग्रहत्वावच्छि न्नप्रतिबध्यतानिरूपितप्रतिबंधकतैव
निवेशनीयातथाचहेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वसामान्याभावग्रहासंग्रहः। तत्प्रतिबध्यतावच्छेदककोटौप्रतियो
गिवैयधिकरण्यविषयतानिवेशेमानाभावेनतत्प्रतिबध्यतायादर्शितधर्मावच्छिन्नत्वविरहोन्नूनंचहेतुसमानाधिकरणाभावप्रति
योगितावच्छेदकत्वप्रकारतानिरूपितप्रतियोगिव्यधिकरणहेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारतायाअपितादृ
शप्रतिबध्यतावच्छेदकघटकतयातादृशग्रहस्यापिप्रतियोगिव्यधिकरणहेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वाव
च्छिन्नप्रकारताशालिग्रहत्वावच्छिन्नप्रतिबध्यतानिरूपितप्रतिबंधकताशालित्वात्सत्त्वे[illegible]नेमेवतिवाच्यं। एवंचेतिप्रतियो ग्यनधिकरण
हेत्वधिकरणमहानसवृत्त्यभावप्रतियोगितानवच्छेदकंवह्नित्वमितिमेनातादृशग्रहस्यासौप्यनुमितिहेतुतायानाता। प्रतियोग्यनधि

गम०
१

करणोहेत्वधिकरणमहानसवृत्त्यभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वात्वावच्छिन्नप्रकारताया अपि प्रतियोगिमदधिकरणहेतुसमानाधिकर
णाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वत्वावच्छिन्नप्रप्रकारतात्मकतया तादृशप्रकारतावच्छिन्नप्रतिबध्यतानिरूपितप्रतिबंधकतायास्तादृश
ग्रहसाधारणयात् । तद्धारणापपपत्रपेयोगिव्यधिकरणहेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वात्वावच्छिन्नप्रकारताकसा
ध्यतावच्छेदकविशेष्यकमहत्वपर्यामप्रतिबध्यतावच्छेदकताकत्वनिवेशेऽक्रमसा मान्याभावग्रहसाधारण्यानुपपत्तेः । तत्प्रतिबध्य
तावच्छेदकतायाप्रतियोगिवैयधिकरण्यविषयता धर्मितोक्तधर्मोपयोगपत्वादिति चेत्तत्तादृशग्रहत्वावच्छिन्नेसत्तावच्छिन्नंत्वंतत्स्वरू
पसंबंधविशेषः किंतु व्यापकत्वं तत्र्यावप्रतियोगिवैयधिकरण्यविषयताघटितोक्तधर्मनिरूपितव्यापकत्वरूपमवच्छिन्नत्वं चेदक्र
मसाप्यसाभावग्रहप्रतिबध्यतायामहत्त्वमेवेतितत्तदसंग्रहः ॥ इत्थं चेन्नोक्तिकसन्निकर्षाद्यजन्यत्वेनग्रहोविशेषणीयं अतोनानुप्रसिद्धिः

६१ तोऽशविच्छेदत्वाभावसाध्याध्यवटाद्यभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वाभाववद्वह्नित्वमित्यादिज्ञानादपि अनुमित्यापत्तिः । नचतादृशप्रतिबंधक
तादृशग्रहस्वव्यापकविषयताघटितधर्मावच्छिन्नत्वमेवप्रतिबध्यतायां निवेश्यमित्यपि वदंति । अथोक्तक्रमेणानुगतं

प्रकारतानिरूपितसाध्यतावच्छेदकीयविशेष्यताशालिग्रहत्वेन हेतुताया- [illegible] ताद्दशाव[illegible]

१

तावच्छेदकीभूततादृशावच्छेदकत्वावच्छिन्नप्रकारतानिरूपिताभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वाभाववद्वह्निमत्त्वादितादिनीपाचरमावच्छे
दकत्वान्तावच्छिन्नविषयतानतादृशावच्छेदकत्वग्रहप्रतिबंधकतावच्छेदिका॥ तदभावव्याप्यवत्ताज्ञानस्यव्याप्यांशे निर्धूमितावच्छेदकसा
पि प्रतिबंधकत्वापात्ताविधेयितावच्छे दकेयत्नदीपविषयतायाःस्वत्प्रतिबंधकतावच्छेदके निवेशादितिनतादृशज्ञानादनुमित्याप
पत्तिरितिवाच्यं। एवमपितादृशावच्छेदकत्वव्यापकघटाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वाभाववद्वह्निमत्त्वादिनानसाधारण्यप्रस
ङ्गात्। तत्वाननव्यापकाभाववत्ताज्ञानप्रतिबंधकतावच्छे दककोटौ व्यापकतापादहूपितावच्छेदकत्वविषयतायानिवे श्यतेप्र

५२

कृतेचप्रतिबंधकतावच्छेदकीभूतावच्छेदकत्वविषयतानिरूपिताभावविषयत्वनिवेशनीयमितिनातिप्रसंग इतिवाच्यं। पूर्वोक्तारणादिह
तित्वविशिष्टव्यापकाभाववत्ताज्ञानस्याप्रतिबंधकत्वापपत्तेपघ[illegible]हूमावच्छिन्नयोनियोगिताकव्यापकाभाववत्ताज्ञानं प्रतिबंध
कंतत्तद्धर्मपर्याप्तावच्छेदकताकप्रतियोगिप्रकारतानिरूपिताभावप्रकारतायाएवप्रतिबंधकतावच्छेदके निवेशनीयत्वेपादर्शे

[illegible] एमं० २७ [illegible]

तव्यापकाभाववत्ताज्ञानीयप्रतियोगितावच्छेदकघटकावच्छेदकत्वत्वादिविषयतापर्याप्तिताद्दशावच्छेदकताग्रहप्रतिबंधकताव
च्छेदकत्वात्। एवंव्यापकसामानाधिकरण्यरूपव्याप्यतावच्छेदकघटितव्याप्तिज्ञानप्रतिबंधकतापर्याप्त्यसिद्धेर्पितावच्छेदकनिवेशस्या
नुमितिंप्रतिताद्दशव्याप्यत्वावगाहिपरामर्शजनकतावच्छेदकेऽनिवेशवदावश्यकत्वपातात्ताद्दशावच्छेदकत्वाभाववधोप्यघटाभावप्रतियो
गितावच्छेदकत्वाभाववद्वह्न्यादिज्ञानवारणायप्रवेशकं च पदद्वयं व्यापकसामानाधिकरण्या[illegible]त्मकव्याप्त्यवगाहिज्ञानस्य तद्धूमव्याप्य
त्वाद्दशावच्छेदकत्वाभावं ताद्दशावच्छेदकत्वाभाववांश्चायमिति सामूहालंबनादिसाधारणेन तद्धूमव्याप्यताप्रकारकताद्दशावच्छे
दकत्वाभावविशेष्यकज्ञानविशिष्टतद्धूमवत्ताज्ञानत्वेनैव प्रतिबंधकताइत्यवच्छेदकज्ञानानवच्छिन्नप्रतिबंधकतापाएवविव[illegible]णीयत्वपानाति
प्रसक्तिरिति मन्मतेन तथाप्युक्तव्यापकाभाववत्ताज्ञानसाधारण्यं पदद्वयमेव पदद्विचावच्छेदकत्वविषयतापर्याप्तव्यापकत्वनिष्ठयाविधप्रका
रतानिरूपितत्वादिति मन्यते तथापि ताद्दशावच्छेदकत्वविषयतानिरूपिताभावविषयतानिवेशवद्रूपमारणावच्छेदकभेदग्रहसंग्रहानुपपत्तिः।

य१

प्रतियोगित्वावच्छेदकताव्यतिरिक्तनिष्ठप्रकारत्वानिरूपितत्वनिवेशे ताद्दशव्यापकाभाववत्ताज्ञानसाधारण्यं ताद्दशज्ञानीयावच्छेदकत्वविषयतायाः २

क्ष

6

३

त्तिः तादृशशावच्छेदकत्वविषयताभिन्नरूपितावच्छेदकविषयतानिरूपिताभावविषयतानिवेशितादृशावच्छेदकत्वात्प्रतीताभावग्रहासंग्रहः

। अत्राहुः तादृशावच्छेदकत्वग्रहत्वावच्छिन्नप्रतिबंधकतानिरूपितप्रतिबध्यतावच्छेदकविषयतावच्छिन्नत्वेन तादृशग्रहप्रतिबंधक

तायां विशेषणीयत्वेन तादृशावच्छेदकत्वाभावव्याप्यवत्ताज्ञाना[illegible]दिसाधारण्यं तदभावव्याप्यवत्ताज्ञानीयविषयतायाः तद्वत्ताज्ञा

नप्रतिबध्यतानवच्छेदकत्वात् । न चैवं तादृशप्रतिबध्यताशालिज्ञानान्यत्वेन हेतुता स्यात् किं प्रतिबंधकतानिवेशेनेति वाच्यं । प्रतिबंधक

तानिवेशे संशयात्मकतादृशप्रतियोगितानवच्छेदकत्वग्रहादप्यनुमित्यापत्तेः । दर्शितामपि विधेयत्वानसाधारणानिवेशापत्त स्यदुक्तवत्त्वा

त्तन्निवेशे संशयप्रवाराणां संभवात् । न च तादृशप्रतिबंधकताशालिज्ञानान्यत्वेन हेतुत्वे तादृशप्रतियोगितानवच्छेदकं वह्नित्वमित्याधाका

रकज्ञानाधारसमानाधिकरणहेतुमत्ताज्ञानावगाहिनः स्वांते[illegible]तद्वत्ताज्ञानादिसमूहालंबनात् ज्ञानादनुमित्यापत्तिः । तद्धारणीयपक्षप्रवि

शेष्यतानिरूपितहेतुविषयतानिरूपितसामानाधिकरण्यविषयतानिरूपितसाध्यविषयतानिरूपितायास्तादृशप्रतिबंधकतावच्छे

एम०
३

दकीभूतसाध्यतावच्छेदकविषयतानवच्छिन्नज्ञानेविनैवहेतुतात्वाश्रयानयान्संशयवारणमशक्यमेवसंशयस्यप्रतिबंधकत्वेपिप्रतिबंध
कतावच्छेदकविषयताशालित्वादितिवाच्यं।स्वावच्छेदकतादृशसाध्यतावच्छेदकविषयतावत्त्वविशेषणतापन्नसंबंधेनतथाविधप्रतिबंध
कतावत्त्वेनैवहेतुतायाःस्वीकरणीयतयासंशयादिनोऽनुमित्याःपतिवारणासंभवात्।अथवाप्रतियोगितावच्छेदकत्वव्यतिरिक्तप्रका
रत्वानिरूपितायास्तादृशसाध्यतावच्छेदकनिष्ठविषयतानिरूपितभावविषयतानिरूपितस्वावच्छेदकीभूतावच्छेदकत्वविषयतात्वहेतुत्व
स्यापिविशेषणतापन्नसंबंधेनवतादृशग्रहप्रतिबंधकतायाःकार्यतावच्छेदकत्वेस्वीकरणीये।प्रतिबध्यताचरन्निवेशनीया।अवच्छेद
कभेदग्रहेचावच्छेदकत्वमपिपारतंत्र्येणस्वावच्छिन्नप्रतियोगिताकत्वसंबंधेनभेदांशेप्रकारतयाभासतेतथाचतादृशभेदाभावका
वविषयतानिरूपिताप्रतियोगितावच्छेदकत्वव्यतिरिक्तप्रकारत्वानिरूपिताचयाप्रतिबंधकतावच्छेदकीभूतावच्छेदकत्वविषयता
तद्वत्त्वंतत्रास्त्येवमेव।अथवास्वावच्छेदकीभूतावच्छेदकत्वविषयतायांतादृशाभावविषयता■निरूपितविषयतानिरूपितत्वमेवनि

४ त २ वैशिष्टीयं नत्वत्तादृशाभावविषयतानिरूपितत्वं अवच्छेदकत्वात्संताभावग्रहे च तादृशाभाव विषयताविरूपितापात्त्र
नुयोगितात्मकसंबंधनिष्ठसांसर्गिकविषयतानिरूपितत्वमवच्छेदकत्वविषयतापामसङ्गमेवेतिनतादृशग्रहासंग्रहः व्यापकसामा
नाधिकरण्यात्मकतदभावव्याप्यवगाहिपूर्वोक्तज्ञानवारणं पूर्ववत्। अथप्रतियोग्यनधिकरणाहेत्वधिकरणोहूत्मभावप्रति
योगितानवच्छेदकं वह्नित्वमित्याकारकज्ञानस्यप्रतियोगिवैयधिकरण्यविषयकतादृशज्ञानस्यच प्रतियोग्यनधिकरणत्वप्रका
रू ४ रतानिरूपितापाहेतुप्रकारतानिरूपितापात्प्रकारतात■दनिरूपितापात्अधिकरणत्वावच्छिन्नविषयतानिरूपितापाहेतित्वविषयतातदतिरिक्तप्र
कारत्वानिरूपितापात्अभावत्वावच्छिन्नविषयताएवंक्रमेणाविषयताकूटनिवेश्यानुगमः संभवति। उभयसाधारणानिश्चयत्वास्यापि
कथंचिन्निर्वक्तुंशक्यत्वादितिकिंप्रतिबंधकताघटितनिरुक्तरूपेणहेतुतयेत्यतांक्यातादृशरूपेणहेतुतायाः प्रयोजनंनास्तित्याह। एम०
अतएवेति। अन्यथाऽवच्छेदकत्वविषयतानिरूपितात्यन्ताभावविषयतायाः कारणतावच्छेदकत्वेऽवच्छेदकभेदग्रहस्यावच्छेदकत्वा। ४

अवच्छेदकत्वाभावग्रहस्याप्यवच्छेदकत्वविषयतानिरूपितायासांसर्गिकीविषयतातन्निरूपिताभावविषयताशालित्वादितिवाच्यं २

वच्छिन्नविषयतानिरूपितभेदविषयताप्रासक्त्यापत्तेः वच्छेदकत्वात्यंताभावग्रहस्यासंग्रहप्रसंगात् नवाचच्छेदकत्वविषयतानिरूपितापा
विषयतानिरूपिताभावविषयतानिरूपितविषयताशालित्वेनद्रूपेणानुगमः संभवतीति तथासत्यवच्छेदकत्वभेदाग्रहकाहिज्ञानमा
दायातिप्रसंगादितिभावः। अथसाध्यतावच्छेदकधर्मिकतादृशप्रतियोगितावच्छेदकत्वग्रहविरोधित्वेनानुगमेहेतुसमानाधिकरणा
भावप्रतियोगितानवच्छेदकवह्नित्वादिसाध्यतावच्छेदकस्यत्वेनतादृशसाध्यतावच्छेदकधर्मिकतादृशप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारक
ज्ञानस्यनियमतआहार्यरूपतयातत्प्रतिबंधकतायाअप्रसिद्ध्याकारणतावच्छेदकाप्रसिद्धिरतआह।हेत्वाभासेचेति। तथाचप्रकृत
साध्यता।वच्छेदकधर्मिकतादृशप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारकग्रहत्वंप्रतियद्रूपावच्छिन्नविषयतानिरूपितयद्रूपावच्छिन्नप्रकार
तात्वेनव्यापकतातद्रूपावच्छिन्नाशेतद्रूपावच्छिन्नप्रकारकग्रहेप्रतिबंधकतावच्छेदकीभूतापाप्रकृतसाध्यतावच्छेदकत्वप्रकारको
ऽनाहार्यग्रहोऽपितादृशग्रहस्तत्प्रतिबंधकतादृशविशिष्टवह्नित्वविशेष्यकव्याप्यकतावच्छेदकत्वग्रह इतिनदोषः। शुद्धचवह्नित्वत्वावच्छि

विषयतातत्स्याःकारणतावच्छेदकत्वमभ्युपगंतव्यंप्रकृतेशुद्धवह्नित्वावच्छिन्नविशेष्यकेतादृशप्रकारिताकितावच्छेदकं

न्नविशेष्यकव्यापकतावच्छेदकग्रहस्य तादृशप्रतिबंधकत्वेपि नतादृशप्रतिबंधकतावच्छेदकीभूततादृशानवच्छेदकत्वविशिष्टवह्नित्व
विषयताशालित्वमिति नतादृशज्ञानादिविशिष्टवह्नित्वावच्छिन्नविधेयकानुमितिप्रसंगः ॥ अत्र च यादृशप्रकृतसाध्यतावच्छेदकविषयता
शालिनिश्चयाच्चवह्नितात्वेनसत्त्वानुपाहार्यमानससामान्यप्रकृतसाध्यतावच्छेदकता तादृशावच्छेदकत्वविशिष्टव्यापकत्वग्राहितत्वाभाव. तादृश
विषयताशालिनिश्चयत्वेनेह व्रतेनित्वेसंभवति । तथासति तादृशविशिष्टवह्नित्वावच्छिन्नसाध्यकस्थले साध्यतावच्छेदकधर्मिकप्रमेय
त्वनिश्चयस्यापि कारणत्वप्रसंगात् । दर्शितरीत्यावपिपदस्यावच्छिन्नप्रकारितानिरूपितव्यापकतेत्यत्र परिव्यापकमात्रं ॥ विशिष्टवह्नित्वा
द्यवच्छिन्नविशेष्यकतादृशप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारकग्रहत्वेनैव प्रतिबध्यतामूलज्ञानस्य कारणतावच्छेदककोटौ निवेशः ॥ सा
ध्यतावच्छेदकादिभेदेन कार्यकारणभावभेदस्यावश्यकतया शंकिकस्याकिंचित्करत्वादित्यवधेयं ॥ नन्वेकरूपेणानुमितिहेतुत्वे
वह्नित्वमभावप्रतियोगितानवच्छेदकं वह्नित्वप्रतियोगितानवच्छेदकं इत्यादिज्ञानादनुमित्यापत्तिः ॥ तादृशज्ञानानामपि सामान्या

क

भावापन्नाहितया प्रतियोग्यसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वरूपसामान्यघटितविशेषधर्मप्रकारकग्रहविरोधित्वादिम

त्यत आह। पर्यवस्यतीति। तादृशज्ञानानामपि व्यभिचारज्ञानविरोधित्वान्न पातेभ्यः नुमितिसमानारोपणामपि ह्रातिविरहाद्यदि चेत्तत्कै॥ अनवच्छेदक

त्वादीत्यादिपदात् प्रतियोगितावच्छेदकत्वसामान्याभावादिपरिग्रहः। तादृशावच्छेदकत्वादीति। अभावे प्रतियोगितावच्छेदकत्वा

दीत्यर्थ। आदिपदात्केवलप्रतियोगितावच्छेदकत्वादिपरिग्रहः। तद्विरोधिविनिवेशतादृशग्रहनिष्ठप्रतिबध्यतानिरूपितप्रतिबंधकता

नवच्छेदकत्वं निवेशनीयमित्यस्यानिरुक्तव्यभिचारज्ञानप्रतिबंधकतावच्छेदकविषयतापाभिप्रायादिः। तादृशप्रतिबंधकता मूलस्यत्वस

ज्ञानविशेषणात्वे भावप्रतियोगितानवच्छेदकं हेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितानवच्छेदकं च वह्नित्वमिति समूहालंबनात्संग्र

हप्रसंगात्तादृशप्रतिबंधकतानवच्छेदकत्वस्य विषयताविशेषणत्वपर्यन्तानुधावनं। अभावप्रतियोगितावच्छेदकं वह्नित्वमित्या

दिज्ञाननिष्ठव्याप्यतास्वलौकिकसन्निकर्षाद्यजन्यवह्नित्वत्वाद्यवच्छिन्नविशेष्यकसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वाव

प्रतिब १

ख

६

छिन्नप्रकारकग्रहत्वव्यापकप्रतिबध्यतात्वेन निवेशनीयाः ननु तादृशग्रहत्वावच्छिन्नप्रतिबध्यतात्वेनाभेदकूटनिवेशापत्त्योर्गौरवात् । अ-
भावप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारकतादृशग्रहत्वव्यापकप्रतिबध्यतात्वेन निवेशेऽप्युक्तासु अनुमितेषु उक्तसाध्यकात् सामाना-
धिकरण्यांशे साध्यनीयमानवगाहिनः समानाधिकरणाभावप्रतियोगितानवच्छेदकं वह्नित्वमित्यादिज्ञानादनुमित्यापत्तेः अ-
तो अभावांशे सामानाधिकरण्यावगाहिज्ञानपर्यन्तं निवेशनं प्रतियोग्यसमानाधिकरणो हेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियो-
गितावच्छेदकत्वप्रकारकग्रहत्वावच्छिन्नप्रतिबध्यतानामपि समानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वप्रकारकतादृश-
ग्रह एव वर्त्तमानतया अप्रसिद्धिरिति स्यादृशग्रहनिष्ठत्वस्य पर्याप्ततादृशग्रहत्वव्यापकत्वस्य प्रतिबध्यतायां निवेशः व्यक्तत्वे तादृशग्रह- स्कता ३
त्वव्यापकप्रतिबध्यतानिरूपितप्रतिबंधकतानवच्छेदकत्वस्य प्रतियोगिव्यधिकरणो हेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छे- एम०
दकत्वप्रकारकग्रहत्वावच्छिन्नप्रतिबध्यतानिरूपितप्रतिबंधकतावच्छेदकविषयतायां निवेशापेक्षया लाघवात् एतादृश ६

स्व

प्रतिबध्यतायामेवतादृशग्रहत्वाव्यापकत्वं निवेशनीयं तावतैवाधावप्रतियोगितानवच्छेदकं वह्नित्वमित्यादिज्ञानवारणसम्भवा
त्॥ न चैवं प्रतिबध्यतायास्तथाविधग्रहत्वव्यापकत्वादिमेवधेयं। अत्रेदं तत्त्वं। प्रतियोगिवैयधिकरण्यावगाहितदनवगाहिज्ञा
नयोः पृथगेव हेतुतात्र अन्यलिंगकानुमितौ व्यभिचारवारणाय कारणतावैशिष्ट्यस्यावश्यं निवेशनीयतया पुरस्कारव्यभिचारानवकाशा
त्. न वकारणतोद्भूपप्रत्यनायित्वपोक्तानुगरूपेणहेतुताकल्पनमुचितमितिवाच्यं। प्रतियोगिव्यधिकरणाहेतुसमानाधिकरणाभा
वप्रतियोगितावच्छेदकत्ववनितादृशावच्छेदकत्वाभावप्रकारकं हेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियोगितावच्छेदकत्ववतितादृ
शावच्छेदकत्वाभावप्रकारकमित्याकारकयोरप्रामाण्यग्रहयोः पृथक् पृथक् अभाववैशिष्ट्यनिवेशानुरोधेनकारणताद्वय
यात्मना आवश्यकत्वात्। न वाप्रामाण्यग्रहास्कंदितज्ञानस्य व्यभिचारज्ञानत्वात्प्रतिबंधकत्वे एवं तत्तोत्वमित्याप्रतिवारणासंभवात् अप्रामा
ण्यज्ञानानास्कंदितत्वस्य निवेशगौरवमनालोत्वेतिवाच्यं। अप्रामाण्यज्ञानविशिष्टस्यापिज्ञानस्य तद्भाववद्दशायामप्रामाण्यग्रहाभावविशि

७

ष्टत्वेन व्यभिचारज्ञानप्रतिबंधकत्वात्। कारणीभूताभावप्रतियोगित्वरूपस्य प्रतिबंधकत्वस्य किंचित्कालावच्छिन्नत्वविरहेणाकारणाना
वच्छेदकविशिष्टप्राक्समत्राया फलोपधानिनं त्रात्। यगंमेनाप्यनिस्तारात्। नच व्यभिचारग्रहे प्रतिबंधकतावच्छेदकतापर्याप्त्यधिकरणत्वमवि
शिष्टत्वे हेतुव्याप्यप्रामाण्यवत्त्वाप्रामाण्यग्रह विशिष्टज्ञानादनुमित्यापत्तिरिति वाच्यं। अवच्छेदकतापर्याप्त्यधिकरणत्वस्यादूषितत्वात्
। प्रतिबंधकतावच्छेदकवपुःकज्ञानत्वादेरपि तत्त्वपर्याप्त्यधिकरणतया। अप्रामाण्यग्रहाहितकालेऽनुमित्यापत्तेर्वैकल्पत्वात्। एवं प्रतियोगि
तानवच्छेदकाभावप्रतियोगितानवच्छेदकाभाववत्तिस्याभातादृशप्रतियोगितानवच्छेदकप्रकारकं हेतुसमानाधिकरणाभावप्रतियो
गितानवच्छेदकाभाववत्तितादृशप्रतियोगितानवच्छेदकप्रकारमित्याकारकारप्रमाण्यग्रहकालीनज्ञानस्याप्युक्तव्यभिचारज्ञानाप्रतिब
धकत्वघातेनानुमित्यापत्तिवारणाय तद्विशेष्यप्रामाण्यग्रहाभावयोः पृथक्निवेशनीयतया व्याप्त्यननुगम इति। अथ प्रतियोगिवैयधिका
रण्यविषयकव्याप्तिज्ञानस्य हेतुत्वे न विवादः सदा। तथाहि। प्रतियोगिवैयधिकरण्यपदशरीरे सन्निपातेऽधिकरणत्वावच्छिन्नसामान्यभेदा

राम॰
७

निवेशाधिक्यमशक्यपः सर्वेषामिवपृक्तिं किंचिदभावीयप्रतियोग्यधिकरणानयातादृशभेदाप्रसिद्धिः॥ संयोगादिसंबंधेन प्रतियोग्यधिक
रणसामान्यभेदस्य गुणादौ प्रसिद्धत्वेपि घटादिरूपे हेत्वधिकरणे तदसत्वात् प्रमात्मकतादृशज्ञानस्य क्वचिदप्यसंभवात्। न च तादृश
ज्ञानं भ्रमात्मकमेव संकेतानुमितिहेतुरिति वाच्यं तथा सत्यव्याप्यज्ञानिसाः पक्षस्थले प्रमात्मकपरामर्शान्नपानुमितिविलयप्रसंगाभ। य
त्किंचित्प्रतियोग्यनाधिकरणत्वनिवेशोवश्यमपि च। रिच्छकेपि यत्किंचिदभावीयप्रतियोग्यनधिकरणहेतुमन्निष्ठपात् किंचिदभावप्रतियोगि
तानवच्छेदकवह्नित्वमित्यादिज्ञानादप्यनुमित्यापत्तिः तत्तदभावप्रतियोगितावच्छेदकत्वेन तत्तदभावग्रहस्य हेतुत्वे तत्तदभावत्वेन तादृश
सकलाभावानां जन्मसहस्रेणापि ज्ञानं न संभवतीत्युपाध्यायमतदूषणाग्रामः एवंवादशयादशप्रतियोगितावच्छेदकावच्छिन्नानधि
करणत्वं हेतुगतं तादृशप्रतियोगितानवच्छेदकत्वस्यैव सिद्धान्तलक्षणोक्तव्याप्तिशरीरघटकतया विवक्षितत्वात्। नः प्रतियोगितावच्छेदक
तावं येनकेनापि रूपेण तत्तत्प्रतियोगितावच्छेदकत्वेनाभावज्ञानस्य हेतुत्वेस्तु न राममुक्तदोष इति मैवं॥ स्वावच्छेदकावच्छिन्नानधिक

रणत्वसंबंधेन हेत्वधिकरणनिष्ठप्रतियोगितावच्छेदकत्वत्वावच्छिन्नसामान्याभाव एव व्याप्तिघटकः। तज्ज्ञानमेवानुमितिहेतुः। स्वपदं च
परिचायकमात्रं तेनानुगतार्थस्यापि निवेशः॥ अन्यदीयावच्छेदकावच्छिन्नानधिकरणत्वसंसर्गान्यदीयवृत्तिनियामकसंबंधत्वविरहात्तेन संयोगादि
निष्ठप्रतियोगितायाः तादृशसंबंधेन हेत्वकरणवृत्तितामादायाव्याप्त्यवकाश इति च तेन स्वपदार्थस्यानन्तत्वात्प्रसक्तित्वेन प्रतियोगितात्वेन वा
निवेशः॥ अन्यदीयावच्छेदकावच्छिन्नानधिकरणत्वसंसर्गान्यदीयवृत्तिनियामकसंबंधत्वविरहात्तेन संयोगादिनिष्ठप्रतियोगितायाः ता
दृशसंबंधेन हेत्वधिकरणवृत्तितामादायाव्याप्त्यवकाश इति च तेन स्वपदार्थस्यानन्तत्वात्प्रसक्तित्वेन प्रतियोगितात्वेन वा निवेश इत्येजाद्दृ
शविकल्पावसर इति दिक्। एतावत्पर्यन्तेनान्योन्याभावघटितव्याप्तेः समं तावदभावघटितव्याप्तेश्च ज्ञानस्य कारणतावच्छेदककोटिप्रतियो
गिवैयधिकरण्यनिवेशसाम्यमुपवर्ण्य स्थापनेनान्योन्याभावघटितव्याप्तिज्ञाने हेतुतायां लाघवं निराकृतं वास्तवतादशाव्याप्तिशरीराल्पा
घवमपि स्वमतमाश्रित्य निराकरोति। अन्योन्याभावस्येति स्वतन्त्रविशेषणदानमिति व्याप्तिशरीरे प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यवि

शेषणाप्रवेशावश्यकत्वमितिभावः ॥ अथैतन्मादिपर्वतपक्षे सम्माध्ये समसेन थार्यानिश्रनियोग्यवृत्तित्वस्यैवेति एवकारेणप्रतियोगिता-
वच्छेदकावच्छिन्नाधिकरणावृत्तित्वस्य विशेषणत्वव्यवच्छेदः । तथा चान्यताभावघटितव्याप्तौ अवच्छेदकावच्छिन्नाशनिवेशस्याधि-
क्याद्वेरवरमेतिभावः ॥ अत्र त्रव प्रतियोगिभिन्नत्वं हेत्वधिकरणे निवेशयितुं न शक्यते । न्यान्याभावस्यात्याप्यवृत्तित्वे संयोगादव्य-
त्वादित्वादिदोषस्तु मति संयोगिभिदप्रतियोगिनोभिन्नत्वस्याप्रतितनयाऽव्याप्तेरशक्यवारणत्वात् तत्स्य व्याप्यवृहहत्तित्वेपितस्याव्याप्यवृत्ति-
त्वकमदशायां संयोगिभेदप्रयोगिभिन्नं हेत्वधिकरणावृत्तिभेदप्रतियोगितावच्छेदकत्वस्य संयोगेग्रहारस्तु मितस्य पलायायत्रस्त्रत्व-
भिप्रेत्य प्रतियोग्यवृत्तित्वस्य निशेषणत्वमुक्तं । न चैवं संयोगिसत्त्वादिमादावतिव्याप्त्यापत्तिः समानाधिकरणस्यात्याप्यवृत्तिता-
स्युपगमेन गुणाद्यवच्छेदेन संयोगिभेदप्रतियोगिवृत्तित्वाभावसत्वान्नेहत्वधिकरणावच्छेदेन तद्वत्वस्य विवक्षणीयतयाऽव्याप्तेरधका-
शात् सामानाधिकरण्यव्याप्यवृत्तित्वं प्रयोगेवदूषितमित्यभिप्रायेणाचेद् इत्यत्तानिवक्ष्यपमित्यादिनाप्रतियोग्यवृत्तित्वघटितत्वाभिल-

९

त्नस्य स्वरूपमेव क्लृप्तीयत्वात् निरवच्छिन्नं हेत्वधिकरणवृत्तित्वमेवाभावविशेषणं देयं तन्नु प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यमिति निरुक्तलाघ
वावकाशः इत्यभिप्रेत्य लाघवान्तरमाह नेत्येति। नेवमर्थः। अत्यन्ताभावप्रविष्टतव्याभौ प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यानिवेशे संबंधान्तराव
च्छिन्नप्रतियोगिताकसाध्याभावमादायासंभववारणाय अत्यन्ताभावप्रतियोगितायां स्वसाध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नप्रतियोगिताक।
त्वस्य निवेशनीयतया गौरवादिति भावः यथाश्रुतग्रन्थानुरोधेन त्वस्य स्वरूपसम्बन्धनाय सचात्यन्ताभावप्रतियोगितायामपि वान्योः याभावप्रतियो
गितावच्छेदकतायामपि साध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नत्वाप्रवेशेन लाघवविरहात्। अन्यथा समवायादिना वन्ह्यादिमन्नोपेक्ष्मादा
यासंभवप्रसंगात् न चासत्यन्ताभावघटितत्वात् साध्यपि प्रतियोगितावच्छेदकतायां साध्यतावच्छेदकतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नत्वस्य निवेश
नीयतयापीनदेशेस्मं अन्यथा विषयितासंबंधेन वन्हित्ववत् ज्ञानाद्यभावमादाय दोषादिति वाच्यं अन्योन्याभावघटितत्वात्तदभावेपि साध्य
तावच्छेदके प्रतियोगितावच्छेदकतानवच्छेदकत्वनिवेशनीयं। तादृशावच्छेदकतानवच्छेदकत्वस्य साध्यतावच्छेदकतावच्छेदकसंबंधा

वच्छिन्नत्वेन निवेशनीयं अन्यथा गगनाव्यक्तिसाध्यके हेतुमत्त्विष्टनन्तसाध्यव्यक्तिमध्ये द्रव्यादौ यावत्सिद्धः गुणावनद्रव्यत्वादित्वादौ दोवि
षयिनासंबंधेन गुणत्वादिविशिष्टावच्छिन्नभेदसाधारणप्रसिद्ध्यभावे च कव्यक्तिसाध्यकस्थले ऽन्योन्याभाव प्रतियोगितावच्छेदकत्वा
नवच्छेदकत्वानिवेशान्न साध्यकानुमितिनिकारणतानापत्त्या घटवमनृणामेयत्वानिवाच्यं नानाव्यक्तिसाध्यकस्थले एकावच्छेदकत्वाशनि
वेशात् तत्संताभावघटितत्वासिद्धान्ते हेतुतायामपि लाघवं संभवत स्थले विशेषापलाघवस्य किं विरत्वात् अर्थेवमपि प्रतियोग्यसा
मानाधिकरणय निषेशापेक्षया प्रतियोग्यवृत्तित्वस्य निवेशने लाघवमकृशीशामेव कालिकसंबंधावच्छिन्नप्रतियोगिताकाशाभावा
भावषान्तस्यात्मत्वादिसाधावद्व्यासिप्रसंगेन प्रतियोग्यसामानाधिकरण्यस्यावश्यं निवेशनीयत्वात् नवात्संताभाघटितत्वात्मोहे
त्वगोदवात् कारणी प्रतियोग्यानधिकरणत्वं निवेशनीयं न त्वभावेन अधिकरणावृत्तित्वं तथा चान्योन्याभावविशेषणप्रतियोग्यवृत्ति
त्वस्यन प्रतियोग्यनधिकरणत्वापेक्षया लाघवं न लघुशरते निवाच्यं प्रतियोग्यनधिकरणत्वमिति तत्र प्रतियोगितावच्छेदकावच्छिन्नानधि

१०

करणत्वस्यैवविवक्षणीयतयातदंशेइच्छाप्रतियोग्यवृत्तित्वस्यलघुत्वात्तादृशान्यतमत्वेप्रतियोगितावच्छेदकावच्छेदकत्वानिवेशात्। अन्यो
न्याभावस्याव्याप्यवृत्तित्वेवह्न्यभावादौघटादिप्रतियोग्यनधिकरणत्वानिवेशासंभवात्। सामानाधिकरण्यस्य। व्याप्यवृत्तित्वमस्त्येवेम
प्रतियोग्यत्वकरणावृत्तित्वस्यैवान्यतमाभाववृत्तिविशेषणीयत्वादिति चेत्। अन्यतमाभावप्रतियोगिताघटितलक्षणोक्त्यावच्छेदकविशिष्टवह्नि
मित्वाभावावच्छेदकेऽहेत्वधिकरणाकत्वप्रतियोगितायांविशेषणं अन्योन्याभावीयप्रतियोगिताघटितलक्षणेचस्वाधिकरणावृत्तिभिन्ना
भावतावच्छेदकेहेत्वधिकरणाकत्वप्रतियोगितायांविशेषणमित्येवनिष्कर्षः तत्रचावच्छेदकाविशिष्टांशनिवेशाधिक्यमस्त्येवसमन्यता
भावीयप्रतियोगिताघटितव्याप्तौतथापिचरमव्याप्तौतादृशप्रतियोगितानिरूपितसाध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नावच्छेदकता।
निरूपितसाध्यतावच्छेदकताघटकसंबंधावच्छिन्नावच्छेदकत्वाभावोऽपिविशेषणंसाध्यतावच्छेदकेप्रथमव्याप्तौचतादृशप्रतियो
गितानिरूपितस्वसाध्यतावच्छेदकताघटकसंबंधावच्छिन्नावच्छेदकत्वाभावोविशेषणंतत्रेति। चरमव्याप्तौसाध्यतावच्छेदकसं

एम०
१०

वंधावच्छिन्नावच्छेदकतानिरूपितत्वनिवेशाद्धियेरानमेवगौरवं अथयच्छेदकविशिष्टंशापेक्षयारानंतदंशस्यगुरुत्वात्। नवप्रतियोगिता
घाध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नत्वनिवेशसंभवतोप्यावश्यकतया ऽवच्छिन्नदकतानिरूपितत्वांशसंसर्गेवैतन्त्रसत्ताधिकमितिवाच्यं। घा
वच्छेदकविशिष्टस्यसंबंधतयासाध्यतावच्छेदकसंबंधनिवेशादेवोपयतेनोप्रतियोगितायांसाध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नत्वस्यमपा
ऽनिवेशनीयत्वात्। नचैवमपिसाध्यतावच्छेदकसंबंधनिवेशतन्मवमतस्यैवेतिवाच्यं। तथाप्यवच्छिन्नावच्छेदकतानिरूपितत्वसंसर्गतस्मत
निवेशाधिक्येनलाघवानपकाशादितिदिक्। इन्द्रियसंयोगादिवेद्वेतिपक्षाद्व्यप्रत्यक्षतत्वप्रवेतत्वव्यपसत्ताप्यवच्छिन्नप्रतिइंद्रियसंयो
गात्वनस्संपृक्तसमवायत्वादिनासन्निकर्षहेतुतायांकारणतावच्छेदकाननुगमेपिकार्यतावच्छेदकानामप्यननुगमात्व्यभिचारः। तथा
ऽत्वकारणतावच्छेदकाननुगमेपितन्व्याभिज्ञानाव्यवहितोत्तरोत्पत्त्यानुमितित्वरूपविशेषधर्मोत्पादमेवतत्तद्व्याप्तिज्ञानजन्यतावच्छेदकत्वो
पगमेनकार्यता। वच्छेदकाननुगमात्व्यभिचारइत्यर्थः। केचित्तु ऽर्थतताभावान्योन्याभावगर्भव्यभिचारद्वानेनऽनुगमप्यतद्वितीयाधिततरूपा

११

नुगतधर्मैरेवोभयविधप्रमाप्रिज्ञानहेतुता स्वीकुर्वन्ति तेषां मतमुपन्यस्यापरे दूषयन्ति । यदिति । यद्रूपावच्छिन्नप्रतियोगिताकत्वेनोपस्थितरति
यद्रूपावच्छिन्नप्रतियोगिताकत्वनिष्ठविषयतानिरूपितविषयतानाश्रयः धर्मिणि गृह्यमाणत्वाः धर्मिविषयतानिरूपितविषयताश्रयः सा
ध्यवत्तावुद्धिविरहरूपाद्विसाध्यवत्ताज्ञानप्रतिबंधकतावच्छेदकविषयतानाश्रयः । तथावसावच्छिन्नधर्म्मवाचावच्छिन्नप्रतियोगिताकाव
संबंधावच्छिन्नयद्धर्मनिष्ठप्रकारतानिरूपिताधर्मिनिष्ठाविषयतानिरूपितत्वाभावविषयतासाध्यतावच्छेदकसंबंधेनसाध्यवत्ताग्रहप्र
तिबंधकतावच्छेदिकास्यावच्छिन्नत्वसंबंधावच्छिन्नप्रतियोगिताकत्वासंबंधावच्छिन्नतद्धर्मप्रकारतानिरूपिताभावविषयतानिरूपितत्वाभाव
सामानाधिकरण्यविषयताशालिग्रहविरोधित्वेनाभिमतज्ञानानुगमः निर्यद्धर्मितार्थः । प्रतियोगितायां यत्संबंधावच्छिन्नत्वतत्संबंधयोः प्रका
रतायां यद्धर्मनिष्ठत्वं तेद्धर्मनिष्ठत्वयोस्तु निवेशाद्वह्नित्वावच्छिन्नभेदवह्निमत्त्वावच्छिन्नासंनाभावसामानाधिकरण्यग्रहविरोधिनो हेतुस
मानाधिकरणाभेदप्रतियोगितानवच्छेदकत्वच्छिन्नमिर्मादिज्ञानान्नवह्न्यभाववत्तु मित्यापत्तिः । वह्निभेदादिधीग्रीनावच्छेदककवद्रूप

रामं०
११

१२

द्विमन्नाज्ञानं प्रतिमन्देदादिधर्मितावच्छेदककदसंयोगादिसंबंधावच्छिन्नवह्न्यभाववत्ताज्ञानप्रतिबंधकमपोवाङ्क्षिमेदादिनिष्ठवि
षयताया अनिवेशादुक्तज्ञानापुनर्वह्न्याद्यनुमानापत्तिरतो धर्मिविषयतानिरूपितप्रतिबध्यस्य धर्मितावच्छेदकतायर्या स्याम्न
योगादशो धर्मस्ताद्दृशाधर्मस्ताद्विशिष्टविशेषतानिरूपितेत्यर्थकधर्मेनतावच्छेदकतास्मितिद्वफलितार्थः इति व्याप्त्यनुगमविचारः समा
प्ताः ॥ छः

॥श्रीपुरुषोत्तम

व्याप्त्यनुगमवादार्थो गिंगारामस्य संपूर्णः उस्ताद लालसमनसो विदुषो मनसोऽस्तु संतुष्टये ॥

स्याम। इं[illegible]स्य। शर्मणि॥ आ। ईं। आशुं। आशवे। भर। यज्ञऽश्रियं। नृऽमादनं। पतयत्। मंदयत्ऽस
खं। [illegible] शतक्रतोइतिशतऽक्रतो। घनः। वृत्राणां। अभवः। प्र। आवः। वाजेषु। वाजिनं। तं। त्वा।
वाजेषु। वाजिनं। वाजयामः। शतक्रतोइतिशतऽक्रतो। धनानां। इंद्र। सातये। यः। रायः। अवनिः।
महान्। सुऽपारः। सुन्वतः। सखा। तस्मै। इंद्राय। गायत॥ ८॥ आ। तु। आ। इत। नि। सीदत। इंद्रं। अभि।
अभि। प्र। गायत। सखायः। स्तोमऽवाहसः॥ पुरुऽतमं। पुरूणां। ईशानं। वार्याणां। इंद्रं। सोमे। सचा। सुते। सः।
घ। नः। [illegible]। आ। भुवत्। सः। [illegible] सः। पुरंऽध्यां। गमत्। वाजेभिः। आ। सः। नः। यस्य। संऽस्थे। न।
वृण्वते। हरीइति। सम[illegible]ऽसु। शत्रवः। ● सुतऽपाव्ने। [illegible]ताः। इमे। शुचयः। यंति। वीतये। सोमासः। द
धिऽआशिरः॥ ९॥ त्वं। सुतस्य। पीतये। सद्यः। वृद्धः। [illegible]जायथाः। इंद्र। ज्यैष्ठ्याय। सुक्रतोइतिसुऽ
क्रतो। आ। त्वा। विशंतु। आशवः। सोमासः। इंद्र। गिर्वणः। शं। ते। संतु। प्रऽचेतसे। त्वां। स्तोमाः। [illegible]

वीवृधन्। त्वां। उक्था। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। त्वां। वर्धंतु। नः। गिरः। अक्षितऽऊतिः। सनेत्। इमं। वा
जं। इंद्रः। सहस्रिणं। यस्मिन्। विश्वानि। पौंस्या। मा। नः। मर्ताः। अभि। द्रुहन्। तनूनां। इंद्र। गिर्वणः।
ईशानः। यवय। वधं॥१०॥ युंजंति। ब्रध्नं। अरुषं। चरंतं। परि। तस्थुषः। रोचंते। रोचना। दिवि। युंजं
ति। अ[illegible]। काम्या। हरी इति। विऽपक्षसा। रथे। शोणा। धृष्णू इति। नृऽवाहसा। केतुं। कृण्वन्। अकेत
वे। पेशः। [illegible]र्याः। अपेशसे। सं। उषत्ऽभिः। अजायथाः। आत्। अह। स्वधां। अनु। पुनः। गर्भऽत्वं।
आऽईरिरे। दधानाः। नाम। यज्ञियं॥ वीळु। चित्। आरुजत्नुऽभिः। गुहा। चित्। इंद्र। वह्निऽभिः। अ
विंदः। उस्रियाः। अनु॥११॥ देवऽयंतः। यथा। मतिं। अच्छ। विदत्ऽवसुं। गिरः। महां। अनूषत। श्रु
तं। इंद्रेण। सं। [illegible] दृक्षसे। संऽजग्मानः। अबिभ्युषा। मंदू इति। समानऽवर्चसा। अनवद्यैः। अभि
द्युऽभिः। [illegible]खः। सहस्वत्। अर्चति। गणैः। इंद्रस्य। काम्यैः। अतः। परिऽज्मन्। आ। गहि। दिवः। वा।

रोचनात्। अधि। सं। अस्मिन्। ऋंजते। गिरः। इतः। वा। सातिं। ईमहे। दिवः। वा। पार्थिवात्। अधि। इं
द्रं। महः। वा। रजसः॥ १२॥ इंद्रं। इत्। गाथिनः। बृहत्। इंद्रं। अर्केभिः। अर्किणः। इंद्रं। वाणीः। अ
नूषत। इंद्रः। [illegible] हर्योः। सचा। संऽमिश्लः। आ। वचःऽयुजा। इंद्रः। वज्री। हिरण्ययः। इंद्रः। दीर्घाय। चक्ष
से। आ। सूर्यं। रोहयत्। दिवि। वि। गोभिः। अद्रिं। ऐरयत्। इंद्र। वाजेषु। नः। अव। सहस्रऽप्रधनेषु।
च। उग्रः। उग्राभिः। ऊतिऽभिः। इंद्रं। वयं। महाऽधने। इंद्रं। अर्भे। हवामहे। युजं। वृत्रेषु। वज्रिणं॥ १३॥
सः। नः। वृषन्। अमुं। चरुं। सत्राऽदावन्। अप। वृधि। अस्मभ्यं। अप्रतिऽस्कुतः। तुंजेऽतुंजे। ये।
उत्ऽतरे। स्तोमाः। इंद्रस्य। वज्रिणः। न। विंधे। अस्य। सुऽस्तुतिं। वृषा। यूथाऽइव। वंसगः। कृष्टीः। इ
यर्ति। ओजसा। ईशानः। अप्रतिऽस्कुतः। यः। एकः। चर्षणीनां। वसूनां। इरज्यति। इंद्रः। पंच।
क्षितीनां। इंद्रं। वः। विश्वतः। परि। हवामहे। जनेभ्यः। अस्माकं। अस्तु। केवलः॥ १४॥ आ। इंद्र। सा

२

नि।

नसिं। रयिं। सऽजित्वानं। सदाऽसहं। वर्षिष्ठं। ऊतये। भर। नि। येन। मुष्टिऽहत्यया। नि। वृत्रा। रुणधामहै। त्वाऽ
ऊतासः। नि। अर्वता। इंद्र। त्वाऽऊतासः। आ। वयं। वज्रं। घना। ददीमहि। जयेम। सं। युधि। स्पृधः। व
यं। शूरेभिः। अस्तृऽभिः। इंद्र। त्वया। युजा। वयं। ससह्याम। पृतन्यतः। महान्। इंद्रः। परः। च। नु। महि
त्वं। अस्तु। वज्रिणे। द्यौः। न। प्रथिना। शवः॥१५॥ सं। ऽऽहे। वा। ये। आशत। नरः। तोकस्य। सनि
तौ। विप्रासः। वा। धियाऽयवः। यः। कुक्षिः। सोमऽपातमः। समुद्रःऽइव। पिन्वते। उर्वीः। आपः। न
। काकुदः। एव। हि। अस्य। सूनृता। विऽरप्शी। गोऽमती। मही। पक्वा। शाखा। न। दाशुषे। एव। हि। ते।
विऽभूतयः। ऊतयः। इंद्र। माऽवते। सद्यः। चित्। संति। दाशुषे।०। काम्या। स्तोमः। उक्थं। च। शंस्या।
इंद्राय। सोमऽपीतये॥१६॥ इंद्र। आ। इहि। मत्सि। अंधसः। विश्वेभिः। सोमपर्वऽभिः। महान्। अभि
ष्टिः। ओजसा। आ। ईं। एनं। सृजत। सुते। मंदिं। इंद्राय। मंदिने। चक्रिं। विश्वानि। चक्रये। मत्स्व। सुऽशिप्र।

४

मंहिऽ भिः। स्तोमेभिः। विश्वऽचर्षते। सचा। एषु। सवनेषु। आ। अस्य। इंद्र। ते। गिरः। प्रति। त्वां। उ
त्। अहासत। अजोषाः। वृषभं। पतिं। सं। चोदय। चित्रं। अर्वाक्। राधः। इंद्र। वरेण्यं। असत्। इत्। ते
विऽभु। प्रऽभु। १७। अस्मान्। सु। तत्र। चोदय। इंद्र। राये। रभस्वतः। तुविऽद्युम्न। य
शस्वतः। सं। गोऽमत्। इंद्र। वाजऽवत्। अस्मे इति। पृथु। श्रवः। बृहत्। विश्वऽआयुः। धेहि। अक्षि
तं। अस्मे इति। धेहि। श्रवः। बृहत्। द्युम्नं। सहस्रऽसातमं। इंद्र। ताः। रथिनीः। इषः। वसोः। इंद्रं। वसु
पतिं। गीः २ भिः। गृणंतः। ऋग्मियं। हो। होम। गंतारं। ऊतये। सुतेऽसुते। निऽओकसे। बृहत्। बृहते
आ। इत्। अरिः। इंद्राय। शूषं। अर्चति। १८। गायंति। त्वा। गायत्रिणः। अर्चंति। अर्कं। अर्किणः।
ब्रह्माणः। त्वा। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। उत्। वंशंऽइव। येमिरे। यत्। सानोः। सानुं। आ। अ
रुहत्। भूरि। अस्पष्ट। कर्त्वं। तत्। इंद्रः। अर्थं। चेतति। यूथेन। वृष्णिः। एजति। युक्ष्व। हि। केशि

नाः। हरी इति। वृषणा। कक्ष्यऽप्रा। अथ। नः। इंद्र। सोमऽपाः। गिरां। उपऽश्रुतिं। चर। आ। इहि। स्तोमान्।
अभि। स्वर। अभि। गृणीहि। आ। रुव। ब्रह्म। च। नः। वसो इति। सच। इंद्र। यज्ञं। च। वर्धय। उक्थं। इं
द्राय। शंस्यं। वर्धनं। पुरुनिःऽसिधे। शक्रः। यथा। सुतेषु। नः। ररणत्। सख्येषु। च। तं। इत्। सखिऽ
त्वे। ईमहे। तं। राये। तं। सुऽवीर्ये। सः। शक्रः। उत। नः। शकत्। इंद्रः। वसु। दयमानः॥ १८॥ सुऽविऽवृतं।
सुनिःऽअजं। इंद्र। त्वाऽदातं। इत्। यशः। गवां। अप। व्रजं। वृधि। कृणुष्व। राधः। अद्रिऽवः। नहि।
त्वा। रोदसी इति। उभे इति। ऋघायमाणं। इन्वतः। जेषः। स्वःऽवतीः। अपः। सं। गाः। अस्मभ्यं।
धूनुहि। आश्रुत्ऽकर्ण। श्रुधि। हवं। नु। चित्। दधिष्व। मे। गिरः। इंद्र। स्तोमं। इमं। मम। कृष्व। युजः।
चित्। अंतरं। विद्म। हि। त्वा। वृषन्ऽतमं। वाजेषु। हवनऽश्रुतं। वृषन्ऽतमस्य। हूमहे। ऊतिं। सहस्र
सातमां। आ। तु। नः। इंद्र। कौशिक। मंदसानः। सुतं। पिब। नव्यं। आयुः। प्र। सु। तिर। कृधि। स

हस्यऽसां। रक्ष। धिं। परि। त्वा। गिर्वणः। गिरः। इमाः। भवंतु। विश्वतः। वृद्धऽआयुं। अनु। वृद्धयः।
जुष्टाः। भवंतु। जुष्टयः॥ १२॥ इंद्रं। विश्वाः। अवीवृधन्। समुद्रऽव्यचसं। गिरः। रथिऽतमं। रथि
नां। वाजानां। सत्ऽपतिं। पतिं। सख्ये। ते। इंद्र। वाजिनः। मा। भेम। शवसः। पते। त्वां। अभि। प्र। नो
नुमः। जेतारं। अपराऽजितं। पूर्वीः। इंद्रस्य। रातयः। न। वि। दस्यंति। ऊतयः॥ यदि। वाजस्य। गोऽ
मतः। स्तोतृऽभ्यः। मंहते। मघं। पुरां। भिंदुः। युवा। कविः। अमितऽओजाः। अजायत। इंद्रः।
विश्वस्य। कर्मणः। धर्ता। वज्री। पुरुऽस्तुतः॥ त्वं। वलस्य। गोऽमतः। अप। अवः। अद्रिऽवः। बि
लं। त्वां। देवाः। अबिभ्युषः। तुज्यमानासः। आविषुः॥ तव। अहं। शूर। रातिऽभिः। प्रति। आयं। सिं
धुं। आऽवदन्। उप। अतिष्ठंत। गिर्वणः। विदुः। ते। तस्य। कारवः॥ मायाभिः। इंद्र। मायिनं। त्वं। शुष्णं।
अव। अतिरः। मेधिराः। तेषां। श्रवांसि। उत्। तिर। इंद्रं। ईशानं। ओजसा। अभि। स्तोमाः। अनूषत।

अ.प.

६

सहस्रां। यस्य। रातयः। उत। वा। संति। भूयसीः॥१॥ अग्निं। दूतं। वृणीमहे। होतारं। विश्वऽवे
दसं। अस्य। यज्ञस्य। सुऽक्रतुं। अग्निंऽअग्निं। हवीमऽभिः। सदा। हवंत। विश्पतिं। हव्यऽवाहं। पु
रुऽप्रियं। अग्ने। देवान्। इह। आ। वह। जज्ञानः। वृक्तऽबर्हिषे। असि। होता। नः। ईड्यः। तान्। उशतः। वि
बोधय। यत्। अग्ने। यासि। दूत्यं। देवैः। आ। सत्सि। बर्हिषि। घृतऽआहवन। दीदिऽवः। प्रति। स्म। रि
षतः। दह। अग्ने। त्वं। रक्षस्विनः। अग्निना। अग्निः। सं। इध्यते। कविः। गृहऽपतिः। युवा। हव्यऽवा
ट्। जुहूऽआस्यः॥२॥ कविं। अग्निं। उप। स्तुहि। सत्यऽधर्माणं। अध्वरे। देवं। अमीवऽचातनं। यः।
त्वां। अग्ने। हविःऽपतिः। दूतं। देव। सपर्यति। तस्य। स्म। प्रऽअविता। भव। यः। अग्निं। देवऽवीतये। ह
विष्मान्। आऽविवासति। तस्मै। पावक। मृळय। सः। नः। पावक। दीदिऽवः। अग्ने। देवान्। इह। आ। व
ह। उप। यज्ञं। हविः। च। नः। सः। नः। स्तवानः। आ। भर। गायत्रेण। नवीयसा। रयिं। वीरऽवतीं। इषं।

६

ग्ने। शुक्रेण। शोचिषा। विश्वाभिः। देवहूतिऽभिः। इमं। स्तोमं। जुषस्व। नः ॥२३॥ सुऽसमिद्धः। नः। आ। व
ह। देवान्। अग्ने। हविष्मते। होतरिति। पावक। यक्षि। च। मधुऽमन्तं। तनूऽनपात्। यज्ञं। देवेषु। नः। कवे।
अद्य। कृणुहि। वीतये। नराशंसं। इह। प्रियं। अस्मिन्। यज्ञे। उप। ह्वये। मधुऽजिह्वं। हविःऽकृतं। अ
ग्ने। सुखऽतमे। रथे। देवान्। ईळितः। आ। वह। असि। होता। मनुःऽहितः। स्तृणीत। बर्हिः। आनुषक्। घृ
तऽपृष्ठं। मनीषिणः। यत्र। अमृतस्य। चक्षणं। वि। श्रयन्तां। ऋतऽवृधः। द्वारः। देवीः। असश्चतः।
अद्य। नूनं। च। यष्टवे ॥२४॥ नक्तोषसा। सुऽपेशसा। अस्मिन्। यज्ञे। उप। ह्वये। इदं। नः। बर्हिः। आऽ
सदे। ता। सुऽजिह्वौ। उप। ह्वये। होतारा। दैव्या। कवी इति। यज्ञं। नः। यक्षतां। इमं। इळा। सरस्वती। म
ही। तिस्रः। देवीः। मयःऽभुवः। बर्हिः। सीदन्तु। अस्रिधः। इह। त्वष्टारं। अग्रियं। विश्वऽरूपं। उप।
ह्वये। ।। अव। सृज। वनस्पते। देव। देवेभ्यः। हविः। प्र। दातुः। अस्तु। चेतनं। स्वाहा। यज्ञं। कृणोत।

तन। इंद्राय। यज्वनः। गृहे। तत्र। देवान्। उप। ह्वये॥२५॥ आ। एभिः। अग्ने। दुवः। गिरः। विश्वेभिः। सो-
मऽपीतये। देवेभिः। याहि। यक्षि। च। आ। त्वा। कण्वाः। अहूषत। गृणंति। विप्र। ते। धियः। देवेभिः।
अग्ने। आ। गहि। इंद्रवायू इति। बृहस्पतिं। मित्रा। अग्निं। पूषणं। भगं। आदित्यान्। मारुतं। गणं। प्र। वः।
भ्रियंते। इंदवः। मत्सराः। मादयिष्णवः। द्रप्साः। मध्वः। चमूऽसदः। ईळते। त्वां। अवस्यवः। कण्वा-
सः। वृक्तऽबर्हिषः। हविष्मंतः। अरंऽकृतः। घृतऽपृष्ठाः। मनःऽयुजः। ये। त्वा। वहंति। वह्नयः।
आ। देवान्। सोमऽपीतये॥२६॥ तान्। यजत्रान्। ऋतऽवृधः। अग्ने। पत्नीऽवतः। कृधि। मध्वः। सुऽ-
जिह्व। पायय। ये। यजत्राः। ये। ईड्याः। ते। ते। पिबंतु। जिह्वया। मधोः। अग्ने। वषट्ऽकृति। आकीं।
सूर्यस्य। रोचनात्। विश्वान्। देवान्। उषःऽबुधः। विप्रः। होता। इह। वक्षति। विश्वेभिः। सोम्यं। म-
धु। अग्ने। इंद्रेण। वायुना। पिब। मित्रस्य। धामऽभिः। त्वं। होता। मनुःऽहितः। अग्ने। यज्ञेषु। सीद

ति।सः।इमं।नः।अध्वरं।यज्ञ।पुरुस्पृ।हिं।अश्व।पीः।रथे।हरितः।देवा।रोहितः।ताभिः।देवान्।इह।
आ।वह।२७।इंद्र।सोमं।पिब।ऋतुना।आ।त्वा।विशं।तु।इंदवः।मत्सरासः।तत्ऽओकसः।मरु
तः।पिबत।ऋतुना।पोत्रात्।यज्ञं।पुनीतन।यूयं।हि।स्थ।सुऽदानवः।अभि।यज्ञं।गृणीहि।नः।ग्ना
वः।नेष्टः।इति।पिब।ऋतुना।त्वं।हि।रत्नऽधाः।असि।०।सादय।योनिषु।त्रिषु।परि।भूष।पिब।ऋ
तुना।लैं।हिं।ब्राह्मणात्।इंद्र।राधसः।पिब।सोमं।ऋतून्।अनु।तव।इदं।हि।सख्यं।अस्तृतं।युवं।
दक्षं।धृतऽव्रता।मित्रावरुणा।दुःऽदभं।ऋतुना।यज्ञं।आशाथे इति।।२८।।द्रविणःऽदाः।द्रविण
सः।ग्रावऽहस्तासः।अध्वरे।यज्ञेषु।देवं।ईळते।द्रविणःऽदाः।ददातु।नः।वसूनि।यानि।शृण्वि
रे।देवेषु।ता।वनामहे।द्रविणःऽदाः।पिपीषति।जुहोत।प्र।च।तिष्ठत।नेष्ट्रात्।ऋतुऽभिः।इष्यत।
यत्।त्वा।तुरीयं।ऋतुऽभिः।द्रविणःऽदः।यजामहे।अध।स्म।नः।ददिः।भव।अश्विना।पिबतं।

प्र

मधु । दीर्घग्मी इति । दीर्घऽग्मी । शुचिऽव्रता । स्तुता । पत्रऽवाहसा । गार्हऽपत्येन । संऽस्या । स्तुतौ । सु

तेऽसानि । असि । देवान् । देवऽयते । यज ॥ २९ ॥ आ । त्वा । वहन्तु । हरयः । वृषणं । सोमऽपीतये । इंद्र । त्वा ।

सूरऽचक्षसः ॥ इमाः । धानाः । घृतऽस्नुवः । हरी इति । इह । उप । वक्षतः । इंद्रं । सुखऽतमे । रथे ॥ इंद्रं ।

प्रातः । हवामहे । इंद्रं । प्रऽयति । अध्वरे । इंद्रं । सोमस्य । पीतये ॥ उप । नः । सुतं । आ । गहि । हरिऽभिः ।

इंद्र । केशिऽभिः । सुते । हि । त्वा । हवामहे ॥ सः । इमं । नः । स्तोमं । आ । गहि । उप । इदं । सवनं । सुतं । गौ

रः । न । तृषितः । पिब ॥ ३० ॥ इमे । सोमासः । इंदवः । सुतासः । अधि । बर्हिषि । तान् । इंद्र । सहसे । पि

ब । अयं । ते । स्तोमः । अग्रियः । हृदिऽस्पृक् । अस्तु । शंऽतमः । अथ । सोमं । सुतं । पिब ॥ विश्वं । इ

त् । सवनं । सुतं । इंद्रः । मदाय । गच्छति । वृत्रऽहा । सोमऽपीतये ॥ ८ ॥ कामं । आ । पृण । गोभिः । अ

श्वैः । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । स्तवाम । त्वा । सुऽआध्यः ॥ ३१ ॥ इंद्रावरुणयोः । अहं । सं

राजाना । अवः । आ । वृणे । ता । नः । मृळातः । ईदृशे ।। गंतारा । हि । स्थः । अवसे । हवं । विप्रस्य । माऽवतः ।
धर्तारा । चर्षणीनां । अनुऽकामं । तर्पयेथां । इंद्रावरुणा । रायः । आ । तां । वां । नेदिष्ठं । ईमहे । युवाकु । हि ।
शचीनां । युवाकु । सुमतीनां । भूयाम । वाजऽदाव्नां । इंद्रः । सहस्रऽदाव्नां । वरुणः । शंस्यानां । क्रतुः । भ
वति । उक्थ्यः ।। २२ ।। तयोः । इत् । अवसा । वयं । सनेम । नि । च । धीमहि । स्यात् । उत । प्रऽरेचनं । इंद्रा । व
रुणा । वां । अहं । हुवे । चित्राय । राधसे । अस्मान् । सु । जिग्युषः । कृतं । इंद्रावरुणा । नु । नु । वां । सिषास
तीषु । धीषु । आ । अस्मभ्यं । शर्म । यच्छतं । प्र । वां । अश्नोतु । सुऽस्तुतिः । इंद्रावरुणा । यां । हुवे । यां । ऋधा
थे । सधऽस्तुतिं ।। २३ ।। सोमानं । स्वरणं । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते । कक्षीवंतं । यः । औशिजः ।। यः ।
रेवान् । यः । अमीवऽहा । वसुऽवित् । पुष्टिऽवर्धनः । सः । नः । सिसक्तु । यः । तुरः ।। मा । नः । शंसः । अ
ररुषः । धूर्तिः । प्रणक् । मर्त्यस्य । रक्ष । नः । ब्रह्मणः । पते ।। सः । घ । वीरः । न । रिष्यति । यं । इंद्रः । ब्र

इन्द्रति। आतां। ... ध्वो। ति। हविः। हुति। प्राचौ। कृणोति। अ...

णः। पतिः। सोमः। हिनोति। मर्त्यं। त्वं। तं। ब्रह्मणः। पते। सोमः। इंद्रः। च। मर्त्यं। दक्षिणा। पातु। अंहसः।
२४॥ सदसः। पतिं। अद्भुतं। प्रियं। इंद्रस्य। काम्यं। सनिं। मेधां। अयासिषं। यस्मात्। ऋते। न। सिध्यति।
यज्ञः। विपःऽचितः। चन। सः। धीनां। योगं। नराशंसं। सुऽधृष्टमं। अपश्यं। सप्रथःऽतमं। दिवः।
न। सद्मऽमखसं॥२५॥ प्रति। त्यं। चारुं। अध्वरं। गोऽपीथाय। प्र। हूयसे। मरुत्ऽभिः। अग्ने। आ।
गहि। नहि। देवः। न। मर्त्यः। महः। तव। क्रतुं। परः। ये। महः। रजसः। विदुः। विश्वे। देवासः। अद्रुहः।
०। ये। उग्राः। अर्कं। आनृचुः। अनाधृष्टासः। ओजसा। ०। ये। शुभ्राः। घोरऽवर्पसः। सुऽक्षत्रासः। रि-
शादसः। ०॥२६॥ ये। नाकस्य। अधि। रोचने। दिवि। देवासः। आसते। ०। ये। ईंखयंति। पर्वतान्।
तिरः। समुद्रं। अर्णवं। ०। आ। ये। तन्वंति। रश्मिऽभिः। तिरः। समुद्रं। ओजसा। ०। अभि। त्वा। पू-
र्वऽपीतये। सृजामि। सोम्यं। मधु। ०॥२७॥ ॥ इति प्रथमाष्टके प्रथमोध्यायः॥ ॥ श्री॥ अ

यं। देवाय। जन्मने। स्तोमः। विप्रेभिः। आसया। अकारि। रत्नऽधातमः॥ ये। इंद्राय। वचःऽयुजा।
ततक्षुः। मनसा। हरी इति। शमीभिः। यज्ञं। आशत। तक्षन्। नासत्याभ्यां। परिऽज्मानं। सुऽरथं। र
थं। तक्षन्। धेनुं। सबःऽदुघां। युवाना। पितरा। पुनरिति। सत्यऽमंत्राः। ऋजुऽयवः। ऋभवः। वि
ष्टी। अक्रत। सं। वः। मदासः। अग्मत। इंद्रेण। च। मरुत्वता। आदित्येभिः। च। राजऽभिः॥१॥ उत।
त्यं। चमसं। नवं। त्वष्टुः। देवस्य। निःऽकृतं। अकर्त्त। चतुरः। पुनरिति। ते। नः। रत्नानि। धत्तन।
त्रिः। आ। साप्तानि। सुन्वते। एकंऽएकं। सुशस्तिऽभिः। अधारयंत। वह्नयः। अभजंत। सुऽकृ
त्यया। भागं। देवेषु। यज्ञियं॥२॥ इह। इंद्राग्नी इति। उप। ह्वये। तयोः। इत्। स्तोमं। उश्मसि। ता। सोमं।
सोमऽपातमा। ता। यज्ञेषु। प्र। शंसत। इंद्राग्नी इति। शुंभत। नरः। ता। गायत्रेषु। गायत। ता। मित्र
स्य। प्रऽशस्तये। इंद्राग्नी इति। ता। हवामहे। सोमऽपा। सोमऽपीतये। उग्रा। संता। हवामहे। उप।

अ·प
१०

इदं। सवनं। सुतं। इंद्राग्नी इति। आ। इह। गच्छतां। ता। महांता। सदस्पती इति। इंद्राग्नी इति। रक्षः। उ
ब्जतं। अप्रजाः। संतु। अत्रिणः। तेन। सत्येन। जागृतं। अधि। प्रऽचेतुने। पदे। इंद्राग्नी इति। शर्म। य
च्छतां॥२॥ प्रातःऽयुजा। वि। बोधय। अश्विनौ। आ। इह। गच्छतां। अस्य। सोमस्य। पीतये। या। सु
ऽरथा। रथिऽतमा। उभा। देवा। दिविऽस्पृशा। अश्विना। ता। हवामहे। या। वां। कशा। मधुऽमती। अ
श्विना। सूनृताऽवती। तया। यज्ञं। मिमिक्षतं। नहि। वां। अस्ति। दूरके। यत्र। रथेन। गच्छथः। अश्वि
ना। सोमिनः। गृहं। हिरण्यऽपाणिं। ऊतये। सवितारं। उप। ह्वये। सः। चेत्ता। देवता। पदं॥४॥ अ
पां। नपातं। अवसे। सवितारं। उप। स्तुहि। तस्य। व्रतानि। उश्मसि॥ विऽभक्तारं। हवामहे। वसोः।
चित्रस्य। राधसः। सवितारं। नृऽचक्षसं। सखायः। आ। नि। सीदत। सविता। स्तोम्यः। नु। नः। दा
ता। राधांसि। शुंभति। अग्ने। पत्नीः। इह। आ। वह। देवानां। उशतीः। उप। त्वष्टारं। सोमऽपीतये।

आ। ग्नाः। अग्ने। इह। अवसे। होत्रां। यविष्ठ। भारतीं। वरूत्रीं। धिषणां। वहा। प ॥ अभि। नः। देवीः।
अवसा। महः। शर्मणा। नृऽपत्नीः। अछिन्नऽपत्राः। सचंतां। इह। इंद्राणीं। उप। ह्वये। वरुणानीं। स्वस्
ये। अग्नायीं। सोमऽपीतये। मही। द्यौः। पृथिवी। च। नः। इमं। यज्ञं। मिमिक्षतां। पिपृतां। नः। भरी
मऽभिः। तयोः। इत्। घृतऽवत्। पयः। विप्राः। रिहंति। धीतिऽभिः। गंधर्वस्य। ध्रुवे। पदे। स्योना।
पृथिवि। भव। अनृक्षरा। निऽवेशनी। यच्छ। नः। शर्म। सऽप्रथः ॥ द्वि ॥ अतः। देवाः। अवंतु। नः।
यतः। विष्णुः। विऽचक्रमे। पृथिव्याः। सप्त। धामऽभिः। इदं। विष्णुः। वि। चक्रमे। त्रेधा। नि। दधे।
पदं। संऽऊळ्हं। अस्य। पांसुरे। त्रीणि। पदा। वि। चक्रमे। विष्णुः। गोपाः। अदाभ्यः। अतः। धर्माणि।
धारयन्। विष्णोः। कर्माणि। पश्यत। यतः। व्रतानि। पस्पशे। इंद्रस्य। युज्यः। सखा। तत्। विष्णोः। प
रमं। पदं। सदा। पश्यंति। सूरयः। दिविऽइव। चक्षुः। आऽततं। तत्। विप्रासः। विपन्यवः। जागृऽवां

प॰प्र॰
११

सः। सं। इंधते। विष्णोः। यत्। परमं। पदं ॥७॥ तीव्राः। सोमासः। आ। गहि। आशीःऽवंतः। सुताः। इमे। वा-
यो इति। तान्। प्रऽस्थितान्। पिब। उभा। देवा। दिविऽस्पृशा। इंद्रवायू इति। हवामहे। ०। इंद्रवायू इति। मनःऽ
जुवा। विप्राः। हवंते। ऊतये। सहस्रऽअक्षा। धियः। पती इति। मित्रं। वयं। हवामहे। वरुणं। सोमऽपीत-
ये। जज्ञाना। पूतऽदक्षसा। ऋतेन। यौ। ऋतऽवृधौ। ऋतस्य। ज्योतिषः। पती इति। ता। मित्रावरुणा।
हुवे ॥८॥ वरुणः। प्रऽअविता। भुवत्। मित्रः। विश्वाभिः। ऊतिऽभिः। करतां। नः। सुऽराधसः। मरु-
त्वंतं। हवामहे। इंद्रं। आ। सोमऽपीतये। सऽजूः। गणेन। तृंपतु। इंद्रऽज्येष्ठाः। मरुत्ऽगणाः। देवा-
सः। पूषऽरातयः। विश्वे। मम। श्रुत। हवं। हत। वृत्रं। सुऽदानवः। इंद्रेण। सहसा। युजा। मा। नः। दुःऽ
शंसः। ईशत। विश्वान्। देवान्। हवामहे। मरुतः। सोमऽपीतये। उग्राः। हि। पृश्निऽमातरः ॥९॥ ज-
यतांऽइव। तन्यतुः। मरुतां। एति। धृष्णुऽया। यत्। शुभं। याथन। नरः। हस्कारात्। विऽद्युतः। परि।

११

अतः। जाताः। अवंतु। नः। मरुतः। मृळयंतु। नः॥ आ। पूषन्। चित्रऽबर्हिषं। आघृणे। धरुणं।
दिवः॥ आ। अज। नष्टं। यथा। पशुं॥ पूषा। राजानं। आघृणिः। अपऽगूळ्हं। गुहा। हितं। अविंद
त्। चित्रऽबर्हिषं॥ उतो इति। सः। मह्यं। इंदुऽभिः। षट्। युक्तान्। अनुऽसेसिधत्। गोभिः। यवं। न। च
र्कृषत्॥ १०॥ अंबयः। यंति। अध्वऽभिः। जामयः। अध्वरिऽयतां। पृंचतीः। मधुना। पयः॥
अमूः। याः। उप। सूर्ये। याभिः। वा। सूर्यः। सह। ताः। नः। हिन्वंतु। अध्वरं॥ अपः। देवीः। उप।
ह्वये। यत्र। गावः। पिबंति। नः॥ सिंधुऽभ्यः। कर्त्वं। हविः॥ अप्ऽसु। अंतः। अमृतं। अप्ऽसु। भेष
जं। अपां। उत। प्रऽशस्तये। देवाः। भवत। वाजिनः॥ अप्ऽसु। मे। सोमः। अब्रवीत्। अंतः। विश्वा
नि। भेषजा। अग्निं। च। विश्वऽशंभुवं॥ आपः। च। विश्वऽभेषजीः॥ ११॥ आपः। पृणीत। भेष
जं। वरूथं। तन्वे। मम। ज्योक्। च। सूर्यं। दृशे॥ इदं। आपः। प्र। वहत। यत्। किं। च। दुःऽइतं। मयि

यत्। वा। अहं। अभिऽदुद्रोह। यत्। वा। शेपे। उत। अनृतं। आपः। अघा। अनु। अभिषां। रसेन। सं। अ

गस्महि। पयस्वान्। अग्ने। आ। गहि। तं। मा। सं। सृज। वर्चसा। सं। मा। अग्ने। वर्चसा। सृज। सं। प्रऽजया।

सं। आयुषा। विद्युः। मे। अस्य। देवाः। इन्द्रः। विद्यात्। सह। ऋषिऽभिः।।१२।। कस्य। नूनं। कतमस्य।

अमृतानां। मनामहे। चारु। देवस्य। नाम। कः। नः। मह्यै। अदितये। पुनः। दात्। पितरं। च। दृशेयं।

मातरं। च। अग्नेः। वयं। प्रथमस्य। अमृतानां। मनामहे। चारु। देवस्य। नाम। सः। नः। मह्यै। अदित

तये। पुनः। दात्। पितरं। च। दृशेयं। मातरं। च।। अभि। त्वा। देव। सवितः। ईशानं। वार्याणां। सदा।।

अवन्। भागं। ईमहे।। यः। चित्। हि। ते। इत्था। भगः। शशमानः। पुरा। निदः। अद्वेषः। हस्तयोः। दधे।

भगऽभक्तस्य। ते। वयं। उत्। अशेम। तव। अवसा। मूर्धानं। रायः। आऽरभे।।१३।। नहि। ते। क्षत्रं। न।

सहः। न। मन्युं। वयः। चन। अमी। पतयंतः। आपुः। न। इमाः। आपः। अनिऽमिषं। चरंतीः।

१२

नायेः। वातस्य। अऽ निनंति। अबुध्ने। राजा। वरुणः। वनस्य। ऊर्ध्वं। स्तूपं। ददते। पूतऽदक्षः।
नीचीनाः। स्थुः। उपरि। बुध्नः। एषां। अस्मे इति। अंतः। निऽहिताः। केतवः। स्युरितिस्युः। उरुं। हि। राजा।
वरुणः। चकार। सूर्याय। पंथां। अनुऽएतवै। उं इति। अपदे। पादा। प्रतिऽधातवे। अकः। उत। अपऽ
वक्ता। हृदयऽविधः। चित्। शतं। ते। राजन्। भिषजः। सहस्रं। उर्वी। गभीरा। सुऽमतिः। ते। अस्तु। बा
धस्व। दूरे। निःऽऋतिं। पराचैः। कृतं। चित्। एनः। प्र। मुमुग्धि। अस्मत्। अमी इति। ये। ऋक्षाः। निऽहि
तासः। उच्चा। नक्तं। ददृश्रे। कुह। चित्। दिवा। ईयुः। अदब्धानि। वरुणस्य। व्रतानि। विऽचाकशत्। चं
द्रमाः। नक्तं। एति॥१४॥ तत्। त्वा। यामि। ब्रह्मणा। वंदमानः। तत्। आ। शास्ते। यजमानः। हविःऽभिः।
अहेळमानः। वरुण। इह। बोधि। उरुऽशंस। मा। नः। आयुः। प्र। मोषीः। तत्। इत्। नक्तं। तत्।
दिवा। मह्यं। आहुः। तत्। अयं। केतः। हृदः। आ। वि। चष्टे। शुनःऽशेपः। यं। अह्वत्। गृभीतः। सः।

ऋ०प
१३

अस्मै नृ।राजा। वरुणः। मुमोक्तु। शुनःशेपः। हि। अह्वत्। गृभीतः। त्रिषु। आदित्यं। द्रुऽपदेषु। बद्धः।
अव। एनं। राजा। वरुणः। ससृज्यात्। विद्वान्। अदब्धः। वि। मुमोक्तु। पाशान्। अव। ते। हेळः। वरुण। न
मःऽभिः। अव। यज्ञेभिः। ईमहे। हविःऽभिः। क्षयन्। अस्मभ्यं। असुर। प्रचेत इति प्रऽचेतः। राज
न्। एनांसि। शिश्रथः। कृतानि। उत्। उत्ऽतमं। वरुण। पाशं। अस्मत्। अव। अधमं। वि। मध्यमं। श्र
पय। अथ। वयं। आदित्य। व्रते। तव। अनागसः। अदितये। स्याम॥१५॥ यत्। चित्। हि। ते। विशः। य
था। प्र। देव। वरुण। व्रतं। मिनीमसि। द्यविऽद्यवि। मा। नः। वधाय। हत्नवे। जिहीळानस्य। रीरधः। मा।
हृणानस्य। मन्यवे। वि। मृळीकाय। ते। मनः। रथीः। अश्वं। न। संऽदितं। गीःऽभिः। वरुण। सीमहि। प
रा। हि। मे। विऽमन्यवः। पतन्ति। वस्यःऽइष्टये। वयः। न। वसतीः। उप। कदा। क्षत्रऽश्रियं। नरं। आ। व
रुणं। करामहे। मृळीकाय। उरुऽचक्षसं॥१६॥ तत्। इत्। समानं। आशाते इति। वेनन्ता। न। प्र। युच्छ

त॥ धृतऽव्रताय। दाशुषे। वेद। यः। वीनां। पदं। अंतरिक्षेण। पततां। वेद। नावः। समुद्रियः। वे
द। मासः। धृतऽव्रतः। द्वादश। प्रजाऽवतः। वेद। यः। उपऽजायते। वेद। वातस्य। वर्तनिं। उरोः। ऋ
ष्वस्य। बृहतः। वेद। ये। अधिऽआसते। नि। ससाद। धृतऽव्रतः। वरुणः। पस्त्यासु। आ। साम्ऽराज्याय।
सुऽक्रतुः॥१०॥ अतः। विश्वानि। अद्भुता। चिकित्वान्। अभि। पश्यति। कृतानि। या। च। कर्त्वा॥
सः। नः। विश्वाहा। सुऽक्रतुः। आदित्यः। सुऽपथा। करत्। प्र। नः। आयूंषि। तारिषत्॥ बिभ्रत्।
द्रापिं। हिरण्ययं। वरुणः। वस्त। निःऽनिजं। परि। स्पशः। नि। सेदिरे॥ न। यं। दिप्सन्ति। दिप्सवः।
न। द्रुह्वाणः। जनानां। न। देवं। अभिऽमातयः॥ उत। यः। मानुषेषु। आ। यशः। चक्रे। असामि। आ।
अस्माकं। उदरेषु। आ॥१५॥ परा। मे। यंति। धीतयः। गावः। न। गव्यूतीः। अनु। इच्छंतीः। उरुऽचक्षसं॥
सं। नु। वोचावहै। पुनः। यतः। मे। मधु। आऽभृतं। होताऽइव। क्षदसे। प्रियं। दर्शं। नु। विश्वऽदर्

तं । दर्शं । रथं । अधि । क्षमि । एताः । जुषत । मे । गिरः ॥ इमं । मे । वरुण । श्रुधि । हवं । अद्य । च । मृळय । त्वां ।
अवस्युः । आ । चके ॥ त्वं । विश्वस्य । मेधिर । दिवः । च । ग्मः । च । राजसि । सः । यामनि । प्रति । श्रुधि । उत् ।
उत्ऽतमं । मुमुग्धि । नः । वि । पाशं । मध्यमं । चृत । अव । अधमानि । जीवसे ॥ २१ ॥ वसिष्व । हि । मियेध्य । व
स्त्रा । णि । ऊर्जां । पते । ० । नि । नः । होता । वरेण्यः । सदा । यविष्ठ । मन्मऽभिः । अग्ने । दिवित्मता । वचः । आ । हि ।
स्म । सूनवे । पिता । आपिः । यजति । आपये । सखा । सख्ये । वरेण्यः । आ । नः । बर्हिः । रिशादसः । वरुणः ।
मित्रः । अर्यमा । सीदंतु । मनुषः । यथा । पूर्व्य । होतः । अस्य । नः । मंदस्व । सख्यस्य । च । इमाः । ऊं इति । सु ।
श्रुधि । गिरः ॥ २० ॥ ० । शश्वता । तना । देवंऽदेवं । यजामहे । त्वे इति । इत् । हूयते । हविः । प्रियः । नः । अस्तु ।
विश्पतिः । होता । मंद्रः । वरेण्यः । प्रियाः । सुऽअग्नयः । वयं । सुऽअग्नयः । हि । वार्यं । देवासः । दधिरे ।
च । नः । सुऽअग्नयः । मनामहे । अथ । नः । उभयेषां । अमृत । मर्त्यानां । मिथः । संतु । प्रऽशस्तयः । वि
श्वेभिः । अग्ने । अग्निऽभिः । इमं । यज्ञं । इदं । वचः । चनः । धाः । सहसः । यहो इति ॥ २२ ॥ अश्वं । न । त्वा ।

वारऽवंतं। वंदध्यै। अग्निं। नमःऽभिः। संऽराजंतं। अध्वराणां। सः। घ। नः। सूनुः। शवसा। पृथुऽप्र
गामा। सुऽशेवः। मीढ्वान्। अस्माकं। बभूयात्। सः। नः। दूरात्। च। आसात्। च। नि। मर्त्यात्। अघऽयोः।
पाहि। सदं। इत्। विश्वऽआयुः। इमं। ऊं इति। सु। त्वं। अस्माकं। सनिं। गायत्रं। नव्यांसं। अग्ने। देवेषु। प्र।
वोचः। आ। नः। भज। परमेषु। आ। वाजेषु। मध्यमेषु। शिक्षा। वस्वः। अंतमस्य॥२२॥ विऽभक्ता। अ
सि। चित्रभानो इति चित्रऽभानो। सिंधोः। ऊर्मौ। उपाके। आ। सद्यः। दाशुषे। क्षरसि। यं। अग्ने। पृत्ऽसु।
मर्त्यं। अवाः। वाजेषु। यं। जुनाः। सः। यंता। शश्वतीः। इषः। नकिः। अस्य। सहंत्य। परिऽएता। कय
स्य। चित्। वाजः। अस्ति। श्रवाय्यः। सः। वाजं। विश्वऽचर्षणिः। अर्वत्ऽभिः। अस्तु। तरुता। विप्रेभिः।
अस्तु। सनिता। जराऽबोध। तत्। विविड्ढि। विशेऽविशे। यज्ञियाय। स्तोमं। रुद्राय। दृशीकं॥२३॥ सः।
नः। महान्। अनिऽमानः। धूमऽकेतुः। पुरुऽचंद्रः। धिये। वाजाय। हिन्वतु। सः। रेवान्ऽइव। वि

स्पतिः। दैव्यः। केतुः। शृणोतु। नः। उक्थैः। अग्निः। बृहत्ऽभानुः। नमः। महत्ऽभ्यः। नमः। अ
र्भकेभ्यः। नमः। युवऽभ्यः। नमः। आशिनेभ्यः। यजाम। देवान्। यदि। शक्नवाम। मा। ज्यायसः। शं
सं। आ। वृक्षि। देवाः॥२४॥ यत्र। ग्रावा। पृथुऽबुध्नः। ऊर्ध्वः। भवति। सोतवे। उलूखलऽसुतानां।
अव। इत्। ऊं इति। इंद्र। जल्गुलः। यत्र। द्वौऽइव। जघना। अधिऽसवन्या। कृता। यत्र। नारी। अ
पऽच्यवं। उपऽच्यवं। च। शिक्षते। यत्र। मंथां। विऽबध्नते। रश्मीन्। यमितवैऽइव। यत्। चित्। हि।
त्वं। गृहेऽगृहे। उलूखलक। युज्यसे। इह। द्युमत्ऽतमं। वद। जयतांऽइव। दुंदुभिः॥२५॥ उत। स्म। ते।
वनस्पते। वातः। वि। वाति। अग्रं। इत्। अथो इति। इंद्राय। पातवे। सुनु। सोमं। उलूखल। आयजी इ
त्याऽयजी। वाजऽसातमा। ता। हि। उच्चा। विऽजर्भृतः। हरी इवेति हरीऽइव। अंधांसि। बप्सता। ता। नः।
अद्य। वनस्पती इति। ऋष्वौ। ऋष्वेभिः। सोतृऽभिः। इंद्राय। मधुऽमत्। सुतं। उत्। शिष्टं। चम्वोः। भर।

१५

सोमं। पवित्रे। आ। सृज। नि। धेहि। गोः। अधि। त्वचि॥२६॥ यः। सख्यु। सोमऽपाः। अनीशा। त्वाऽइव। स्त
सि। न। रांसय। गोषु। अश्वेषु। शुभ्रिषु। सहस्रेषु। तुविऽमघ॥ शिप्रिन्। वाजानां। पते। शचीऽव। गतव।
दंसनाः। नि। स्वा। पूर्ये। क्षितुः। इत्थाः। सत्त्वां। अनु। ध्यमाने। इति॥ सर्वतुः। स्याः॥ अरातयः। बोधंतु। शूर। रा
तयः॥ अस्मे। इंद्र। गहद्ना। मत्यानु। वंतं। पापया। अमुया। पताति। कुद्रणोच्या। दूरं। वातः। वनात्। अधि॥
सर्वं। परिऽक्रोशं। जहि। जंभय। कृकदाश्वं॥२७॥ आ। वः। इंद्रं। क्रिविं। यथा। वाजऽयंतः। शतऽ
क्रतुं। मंहिष्ठं। सिंचे। इंदुऽभिः॥ शतं। वा। यः। शुचीनां। सहस्रं। वा। संऽआशिरां॥ आ। इत्। ऊं इति। निम्नं।
न। रीयते। सं। यत्। मदाय। शुष्मिणे। एना। हि। अस्य। उदरे। समुद्रः। न। व्यचः। दधे॥ अयं। ऊं इति। ते।
सं। अतसि। कपोतःऽइव। गर्भऽधिं। वचः। तत्। चित्। नः। ओहसे॥ स्तोत्रं। राधानां। पते। गिर्वाहः।
वीर। यस्य। ते। विऽभूतिः। अस्तु। सूनृता॥२८॥ ऊर्ध्वः। तिष्ठ। नः। ऊतये। अस्मिन्। वाजे। शतक्र

तो॑ऽइति॑ शत॑ऽक्रतो। सं। अ॒न्येषु॑। ब्र॒वा॒व॒है॒। योगे॑ऽयोगे। त॒वः॑ऽतरं। वाजे॑ऽवाजे। ह॒वा॒म॒हे॒। सखा॑यः। इंद्रं॑। ऊ॒

तये॑। आ। घ॒। ग॒म॒त्। यदि॑। श्रव॑त्। स॒ह॒स्रिणी॑भिः। ऊ॒तिऽभिः॑। वाजे॑भिः। उप॑। नः॒। हवं॑। अनु॑। प्र॒त्नस्य॑।

ओक॑सः। हु॒वे। तु॒वि॒ऽप्र॒तिं। नरं॑। यं। ते॒। पूर्वं॑। पि॒ता। हु॒वे। तं। त्वा॒। व॒यं। वि॒श्व॒ऽवा॒र॒। आ। शा॒स्म॒हे॒। पु॒रु॒ऽहू॒

त॒। सखे॑। व॒सो॒ इति॑। ज॒रि॒तृऽभ्यः॑। ॥२८॥ अ॒स्माकं॑। शि॒प्रिणी॑नां। सोम॑ऽपाः। सो॒म॒ऽपाव्नां॑। सखे॑। व॒ज्रि॒न्।

सखी॑नां। तथा॑। तत्। अ॒स्तु॒। सोम॑ऽपाः। सखे॑। व॒ज्रि॒न्। तथा॑। कृ॒णु॒। यथा॑। ते॒। उ॒श्मसि॑। इ॒ष्टये॑। रे॒वतीः॑।

नः॒। स॒ध॒ऽमादे॑। इंद्रे॑। सं॒तु॒। तु॒वि॒ऽवा॒जाः॑। क्षु॒ऽमंतः॑। याभिः॑। मदे॑म। आ। घ॒। त्वा॒ऽवा॒न्। त्मना॑। आ॒प्तः। स्तो

तृ॒ऽभ्यः॑। धृ॒ष्णो॒ इति॑। इ॒या॒नः। ऋ॒णोः। अक्षं॑। न। च॒क्र्योः॑। आ। यत्। दुवः॑। श॒त॒क्र॒तो॒ इति॑ शतऽक्रतो। आ।

कामं॑। ज॒रि॒तॄ॒णां। ऋ॒णोः। अक्षं॑। न। शची॑भिः। ॥२९॥ शश्व॑त्। इंद्रः॑। पोपु॑थत्ऽभिः। जि॒गा॒य॒। नान॑द

त्ऽभिः। शाश्व॑सत्ऽभिः। धना॑नि। सः। नः॒। हि॒र॒ण्य॒ऽर॒थं। दं॒स॒ना॒ऽवा॒न्। सः। नः॒। स॒नि॒ता। स॒नये॑। सः।

१६

नः। अरात्। आ। अश्विनौ। अश्वऽवत्या। इषा। यातं। शवीरया। गोऽमत्। दस्रा॥ हिरण्यऽवत्। समानऽ
योजनः। हि। वां। रथः। दस्रौ। अमर्त्यः। समुद्रे। अश्विना। ईयते॥ नि। अघ्न्यस्य। मूर्धनि। चक्रं। रथस्य। येमथुः।
परि। द्यां। अन्यत्। ईयते॥ कः। ते। उषः। कधऽप्रिये। भुजे। मर्तः। अमर्त्ये। कं। नक्षसे। विभाऽवरि॥ वयं। हि।
ते। अमन्महि। आ। अन्तात्। आ। पराकात्। अश्वे। न। चित्रे। अरुषि॥ त्वं। त्येभिः। आ। गहि। वाजेभिः। दु
हितः। दिवः। अस्मे इति। रयिं। नि। धारय॥ ३१॥ त्वं। अग्ने। प्रथमः। अंगिराः। ऋषिः। देवः। देवानां। अ
भवः। शिवः। सखा॥ तव। व्रते। कवयः। विद्मनाऽअपसः। अजायन्त। मरुतः। भ्राजत्ऽऋष्टयः॥
अंगिरःऽतमः। कविः। देवानां। परि। भूषसि। व्रतं। विऽभुः। विश्वस्मै। भुवनाय। मेधिरः। द्विऽमाता।
शयुः। कतिधा। चित्। आयवे। मातरिश्वने। आविः। भव। सुक्रतुऽया। विवस्वते। अरेजेतां। रोद
सीइति। होतृऽवूर्ये। असघ्नोः। भारं। अयजः। महः। वसो इति। त्वं। अग्ने। मनवे। द्यां। अवाशयः

प्र.१
१२

पुरूरवसे। सुऽकृते। सुकृत्ऽतरः। श्वात्रेण। यत्। पित्रोः। मुच्यसे। परि। आ। त्वा। पूर्वं। अनयन्।
आ। अपरं। पुनरिति। त्वं। अग्ने। वृषभः। पुष्टिऽवर्धनः। उद्यतऽस्रुचे। भवसि। श्रवाय्यः। यः। आऽ
हुतिं। परि। वेद। वषट्ऽकृतिं। एकऽआयुः। अग्रे। विशः। आऽविवासति॥५॥ त्वं। अग्ने। वृजिनऽ
वर्तनिं। नरं। सक्मन्। पिपर्षि। विदथे। विऽचर्षणे। यः। शूरऽसाता। परिऽतक्म्ये। धने। दभ्रेभिः।
चित्। संऽऋता। हंसि। भूयसः। त्वं। तं। अग्ने। अमृतऽत्वे। उत्ऽतमे। मर्तं। दधासि। श्रवसे। दिवेऽदि
वे। यः। ततृषाणः। उभयाय। जन्मने। मयः। कृणोषि। प्रयः। आ। च। सूरये। त्वं। नः। अग्ने। सनये। धनानां।
यशसं। कारुं। कृणुहि। स्तवानः। ऋध्याम। कर्म। अपसा। नवेन। देवैः। द्यावापृथिवी इति। प्र। अवं
तं। नः। ०। पित्रोः। उपऽस्थे। आ। देवः। देवेषु। अनवद्य। जागृविः। तनूऽकृत्। बोधि। प्रऽमतिः।
च। कारवे। त्वं। कल्याण। वसु। विश्वं। आ। ऊपिषे। त्वं। अग्ने। प्रऽमतिः। त्वं। पिता। असि। नः। त्वं।

म.प.
१२

वयःऽ२ कृता । तव । आमयः । वयं । सं । त्वा । रायः । शतिनः । सं । सहस्रिणः । सुऽ । वीरं । यंति । व्रतऽपां । अदाभ्य ।
॥२३॥ त्वां । अग्ने । प्रथमं । आयुं । आयवे । देवाः । अकृण्वन् । नहुषस्य । विश्पतिं । इळां । अकृण्वन् ।
मनुषस्य । शासनीं । पितुः । यत् । पुत्रः । ममकस्य । जायते । ० । तव । देव । पायुऽभिः । मघोनः । रक्ष । तन्वः ।
च । वंद्य । त्राता । तोकस्य । तनये । गवां । असि । अनिऽमेषं । रक्षमाणः । तव । व्रते । त्वं । अग्ने । यज्यवे । पायुः । अं
तरः । अनिषंगाय । चतुःऽ२ अक्षः । इध्यसे । यः । रातऽहव्यः । अवृकाय । धायसे । कीरेः । चित् । मंत्रं । मनसा ।
वनोषि । तं । त्वं । अग्ने । उरुऽशंसाय । वाघते । स्पार्हं । यत् । रेक्णः । परमं । वनोषि । तत् । आध्रस्य । चित् । प्रऽम
तिः । उच्यसे । पिता । प्र । पाकं । शास्सि । प्र । दिशः । विदुःऽ२ तरः । त्वं । अग्ने । प्रयतऽदक्षिणं । नरं । वर्मऽइव । स्यू
तं । परि । पासि । विश्वतः । स्वादुऽक्षद्मा । यः । वसतौ । स्योनऽकृत् । जीवऽयाजं । यजते । सः । उपऽमा । दिवः ।
२४ ॥ इमां । अग्ने । शरणिं । मीमृषः । नः । इमं । अध्वानं । यं । अगाम । दूरात् । आपिः । पिता । प्रऽमतिः । सोम्या
नां । भृमिः । असि । ऋषिऽकृत् । मर्त्यानां । मनुष्वत् । अग्ने । अंगिरस्वत् । अंगिरः । ययाति ० वत् । सदने ।

प्र.द.

१८

पूर्वऽ यत। सुवे। आ। छायाहि। आवह। दैव्यं। जनं। आ। सादय। बर्हिषि। यक्षि। वा। श्रियं। एवतेन। अग्ने। अ
ल्लगणा। वयधस्व। शत्रौ। वा। यत। तो। च। हलमा। विद्मा। वा। उत। आनेषि। अभि। वस्यः। अस्मान्। सं। नः। सृज।
सुऽमत्या। वाजऽवत्या॥ ३५॥ इंद्रस्य। नु। वीर्याणि। प्र। वो। चं। यानि। चकार। प्रथमानि। वज्री। अहन्। अहिं।
अनु। अपः। ततर्द। प्र। वक्षणाः। अभिनत्। पर्वतानां। अहन्। अहिं। पर्वते। शिश्रियाणं। त्वष्टा। अस्मै। व
ज्रं। स्वर्यं। ततक्ष। वाश्राःऽइव। धेनवः। स्यंदमानाः। अंजः। समुद्रं। अव। जग्मुः। आपः। वृषऽयमाणः। अ
वृणीत। सोमं। त्रिकद्रुकेषु। अपिबत्। सुतस्य। आ। सायकं। मघऽवा। अदत्त। वज्रं। अहन्। एनं। प्रथ
मऽजां। अहीनां। यत्। इंद्र। अहन्। प्रथमऽजां। अहीनां। आत्। मायिनां। अमिनाः। प्र। उत। मायाः। आ
त्। सूर्यं। जनयन्। द्यां। उषसं। तादीत्ना। शत्रुं। न। किल। विविद्से। अहन्। वृत्रं। वृत्रऽतरं। विऽअंसं। इंद्रः।
वज्रेण। महता। वधेन। स्कंधांसिऽइव। कुलिशेन। विऽवृक्णा। अहिः। शयते। उपऽपृक्। पृथिव्याः॥
२६॥ अयोद्धाऽइव। दुःऽमदः। आ। हि। जुह्वे। महाऽवीरं। तुविऽबाधं। ऋजीषं। न। अतारीत्। अस्य। सं। ने

१८

तिं। वधानां। सं। तुजानाः। पिपिषे। इंद्रः शत्रुः। अपातः। अहस्तः। अपतन्यत। इंद्रं। ओ। अस्य। सं
वर्जं। अधि। सानौ। जघान। वृष्णः। वध्रिः। प्रतिऽमानं। बुभूषन्। पुरुऽत्रा। वृत्रः। अशयत्।
विऽअस्तः। नदं। न। भिन्नं। अमुया। शयानं। मनः। रुहाणाः। अति। यंति। आपः। याः। चित्। वृत्रः।
महिना। परिऽअतिष्ठत्। तासां। अहिः। पत्सुतःऽशीः। बभूव। नीचाऽवयाः। अभवत्। वृत्रऽ
पुत्रा। इंद्रः। अस्याः। अव। वधः। जभार। उत्ऽतरा। सूः। अधरः। पुत्रः। आसीत्। दानुः। शये। स
हऽवत्सा। न। धेनुः। अतिष्ठंतीनां। अनिवेशनानां। काष्ठानां। मध्ये। निऽहितं। शरीरं। वृत्रस्य।
निण्यं। वि। चरंति। आपः। दीर्घं। तमः। आ। अशयत्। इंद्रऽशत्रुः॥ १०॥ दासऽपत्नीः। अहिऽगो
पाः। अतिष्ठन्। निऽरुद्धाः। आपः। पणिना। इव। गावः। अपां। बिलं। अपिऽहितं। यत्। आसीत्।
वृत्रं। जघन्वान्। अप। तत्। ववार। अश्व्यः। वारः। अभवः। तत्। इंद्र। सृके। यत्। त्वा। प्रतिऽअ

प्र० प०

१८

हंना। देवः। एकः। अजेयः। गाः। अजेयः। शूर। सोमं। अर्वास्थितः। स्तर्तीये। सहसा। सिंधुः। मः। अ
स्मै। विः। युता। नात्न्यलुः। सिसेधा। ना। यो। निहि। अकिरत्। क्रादुनिं। चाइदः। चायता। कुपुधातेर
ति। अहिः। चातुल। अपश्यन्यंगमघ ऽवा। विजेग्ये। अहेः। यत्तारं। कं। अपत्रप। इंद्रा हरिं। यत्ता।
ते। जघ्नुषः। भीः। आगच्छत्। न वा चायता। अवृतिं। चस्वव्रती। वृषेन। गना। शीतः। अतरः। र
जांसि। इंद्रः। पातुः। अवःसि तस्था। राजा। शमस्या। चा। शृंगिणः। वज्रः। बाहुः। स्तः। इता। कुइति।
राजा। क्षयति। चर्षणी नां। अरान्। न। नेमिः। परि। ता। बभूव। ३८। ॥इति प्रथमाष्टके द्वि
तीयोध्यायः॥ ॥ॐ। आहूत। अयाम। उपा। गव्यं। लः। इंद्र। अस्माकं। सु। प्रऽभृतिं। वसुधाति।
ओना। मक्तः। कुविंत्। आ। तृ। अस्य। राधः। मवां। चेतां। परां। आऽवर्जते। न। उपाइता। अहां। यु
जः। दां। अप्रतिऽइतो। जुष्टां। न। रथेन। वसति। पता। मिं। इंद्र। नमस्यन्। उपऽमेभि। अर्कैः। यः।

स्तोत्तृऽभ्यः । हव्यः । अस्ति । यामन् । नि । सर्वऽसेनः । इषुऽधीन् । असक्त । सं । अर्यः । गाः । अजति ।
यस्य । वष्टि । चोदयमानः । इंद्र । भूरि । वामं । मा । पणिः । भूः । अस्मत् । अधि । प्रऽवृद्ध । वधीः ।
हि । दस्युं । धनिनं । घनेन । एकः । चरन् । उपऽशाकेभिः । इंद्र । धनोः । अधि । विषुणक् । ते । वि । आ
यन् । अयज्वानः । सनकाः । प्रऽइतिं । ईयुः । परा । चित् । शीर्षा । ववृजुः । ते । इंद्र । अयज्वानः । य
ज्वऽभिः । स्पर्धमानाः । प्र । यत् । दिवः । हरिऽवः । स्थातः । उग्र । निः । अव्रतान् । अधमः । रोदस्योः ।
१ ॥ अयुयुत्सन् । अनवद्यस्य । सेनां । अयातयंत । क्षितयः । नवऽग्वाः । वृषऽयुधः । न । वध्रयः ।
निःऽअष्टाः । प्रवत्ऽभिः । इंद्रात् । चितयंतः । आयन् । त्वं । एतान् । रुदतः । जक्षतः । अयोधयः ।
रजसः । इंद्र । पारे । अव । अदहः । दिवः । आ । दस्युं । उच्चा । प्र । सुन्वतः । स्तुवतः । शंसं । आवः । च
क्राणासः । परिऽनहं । पृथिव्याः । हिरण्येन । मणिना । शुंभमानाः । न । हिन्वानासः । तितिरुः । ते ।

प॰ प्र॰
२०

इंद्र। परि। स्पशः। अदधात्। सूर्येण। परि। यत्। इंद्र। रोदसी इति। उभे इति। अबुभोजीः। महिना।
विश्वतः। सीं। अमन्यमानान्। अभि। मन्यमानैः। निः। ब्रह्मऽभिः। अधमः। दस्युं। इंद्र। न। ये।
दिवः। पृथिव्याः। अंतं। आपुः। न। मायाभिः। धनऽदां। परि। अभूवन्। युजं। वज्रं। वृषभः। च
क्रे। इंद्रः। निः। ज्योतिषा। तमसः। गाः। अधुक्षत्॥श॥ अनु। स्वधां। अक्षरन्। आपः। अस्य। अ
वर्धत। मध्ये। आ। नाव्यानां। सध्रीचीनेन। मनसा। तं। इंद्रः। ओजिष्ठेन। हन्मना। अहन्। अभि। द्यू
न्। नि। अविध्यत्। इलीबिशस्य। दृह्ला। वि। शृंगिणं। अभिनत्। शुष्णं। इंद्रः। यावत्। तरः। म
घऽवन्। यावत्। ओजः। वज्रेण। शत्रुं। अवधीः। पृतन्युं। अभि। सिध्मः। अजिगात्। अस्य।
शत्रून्। वि। तिग्मेन। वृषभेण। पुरः। अभेत्। सं। वज्रेण। असृजत्। वृत्रं। इंद्रः। प्र। स्वां। म
तिं। अतिरत्। शाशदानः। आवः। कुत्सं। इंद्र। यस्मिन्। चाकन्। प्र। आवः। युध्यंतं। वृषभं।

२०

द्रप्सोऽघु । आफऽस्पुतः । रेणुः । नक्षत । धो । उला । श्वैत्रेयः । नर्ऽसह्याय । तस्थौ । आ । वः । शर्म । वृष
भं । तुग्र्या । सु । क्षेत्रऽजेषे । मघऽवन् । श्वित्र्यं । गां । ज्योक् । चित । अत्र । तस्थिऽवांसः । अक्रन् । शत्रुऽ
यतां । अधरा । वेदना । अकरिति कः ॥ २ ॥ त्रिः । चित् । नः । अद्य । भवतं । नवेदसा । विऽभुः । वां ।
यामः । उत । रातिः । अश्विना । युवोः । हि । यंत्रं । हिम्याऽइव । वाससः । अभिऽयंसेन्या । भवतं ।
मनीषिऽभिः । त्रयः । पवयः । मधुऽवाहने । रथे । सोमस्य । वेनां । अनु । विश्वे । इत् । विदुः । त्रयः । स्कंभा
सः । स्कभितासः । आऽरभे । त्रिः । नक्तं । याथः । त्रिः । ऊं इति । अश्विना । दिवा । समाने । अहन् । त्रिः । अ
वद्यऽगोहना । त्रिः । अद्य । यज्ञं । मधुना । मिमिक्षतं । त्रिः । वाजऽवतीः । इषः । अश्विना । युवं । दोषाः ।
अस्मभ्यं । उषसः । च । पिन्वतं । त्रिः । वर्तिः । यातं । त्रिः । अनुऽव्रते । जने । त्रिः । सुऽप्राव्ये । त्रेधाऽइ

प्र.प
२१

वा । शिक्षतं । त्रिः । नांद्यं । वहतं । अश्विना । युवं । त्रिः । पृक्षः । अस्मे इति । अक्षराऽइव । पिन्वतं । त्रिः ।
नः । रयिं । वहतं । अश्विना । युवं । त्रिः । देवऽताता । त्रिः । उत । अवतं । धियः । त्रिः । सौभगऽत्वं । त्रिः ।
उत । श्रवांसि । नः । त्रिऽस्थं । वां । सूरे । दुहिता । आ । रुहत् । रथं । त्रिः । नः । अश्विना । दिव्यानि । भेष
जा । त्रिः । पार्थिवानि । त्रिः । ऊं इति । दत्तं । अत्ऽभ्यः । ओमानं । शंऽयोः । ममकाय । सूनवे । त्रिऽधातु ।
शर्म । वहतं । शुभः । पती इति ॥ ४ ॥ ० । दिवेऽदिवे । परि । त्रिऽधातु । पृथिवीं । अशायतं । तिस्रः । ना
सत्या । रथ्या । पराऽवतः । आत्माऽइव । वातः । स्वसराणि । गच्छतं । त्रिः । अश्विना । सिंधुऽभिः ।
सप्तमातृऽभिः । त्रयः । आऽहावाः । त्रेधा । हविः । कृतं । तिस्रः । पृथिवीः । उपरि । प्रऽवा । दिवः । ना
कं । रक्षेथे इति । द्युऽभिः । अक्तुऽभिः । हितं । क्व । त्री । चक्रा । त्रिऽवृतः । रथस्य । क्व । त्रयः । वंधुरः ।
ये । सऽनीळाः । कदा । योगः । वाजिनः । रासभस्य । येन । यज्ञं । नासत्या । उपऽयाथः । आ । नास

२१

त्या। गच्छतं। हूयते। हविः। मध्वः। पिबतं। मधुऽपेभिः। आसऽभिः। युवोः। हि। पूर्वं। सविता। उ
षसः। रथं। ऋताय। चित्रं। घृतऽवंतं। इष्यति। आ। नासत्या। त्रिऽभिः। एकादशैः। इह। देवेभिः।
यातं। मधुऽपेयं। अश्विना। प्र। आयुः। तारिष्टं। निः। रपांसि। मृक्षतं। सेधतं। द्वेषः। भवतं। स
चाऽभुवा। आ। नः। अश्विना। त्रिऽवृता। रथेन। अर्वांचं। रयिं। वहतं। सुऽवीरं। शृण्वंता। वां।
अवसे। जोहवीमि। वृधे। च। नः। भवतं। वाजऽसातौ॥ ५॥ ह्वयामि। अग्निं। प्रथमं। स्वस्तये।
ह्वयामि। मित्रावरुणौ। इह। अवसे। ह्वयामि। रात्रीं। जगतः। निऽवेशनीं॥ ह्वयामि। देवं। सवि
तारं। ऊतये। आ। कृष्णेन। रजसा। वर्तमानः। निऽवेशयन्। अमृतं। मर्त्यं। च। हिरण्ययेन।
सविता। रथेन। आ। देवः। याति। भुवनानि। पश्यन्। याति। देवः। प्रऽवता। याति। उत्ऽव
ता। याति। शुभ्राभ्यां। यजतः। हरिऽभ्यां। आ। देवः। याति। सविता। पराऽवतः। अप। विश्वा।

दुःऽइता। बाधमानः॥ अभिऽवृतं। कृशनैः। विश्वऽरूपं। हिरण्यऽशम्यं। यजतः। बृहंतं। आ।
अस्थात्। रथं। सविता। चित्रऽभानुः॥ कृष्णा। रजांसि। तविषीं। दधानः॥ वि। जनान्। श्यावाः।
शितिऽपादः॥ अख्यन्। रथं। हिरण्यऽप्रउगं। वहंतः॥ शश्वत्। विशः। सवितुः। दैव्यस्य।
उपऽस्थे। विश्वा। भुवनानि। तस्थुः॥ तिस्रः। द्यावः। सवितुः। द्वौ। उपऽस्था। एका। यमस्य। भु-
वने। विराषाट्। आणिं। न। रथ्यं। अमृता। अधि। तस्थुः॥ इह। ब्रवीतु। यः। ऊं इति। तत्। चिकेतत्।
वि। सुऽपर्णः। अंतरिक्षाणि। अख्यत्। गभीरऽवेपाः। असुरः। सुऽनीथः। क्व। इदा-
नीं। सूर्यः। कः। चिकेत। कतमां। द्यां। रश्मिः। अस्य। आ। ततान॥ अष्टौ। वि। अख्यत्। ककुभः।
पृथिव्याः। त्री। धन्व। योजना। सप्त। सिंधून्। हिरण्यऽअक्षः। सविता। देवः। आ। अगात्।
दधत्। रत्ना। दाशुषे। वार्याणि॥ हिरण्यऽपाणिः। सविता। विऽचर्षणिः। उभे इति। द्यावापृ

पृथिवीइति । अंतरिति । ईयते । अप । अमीवां । बाधते । वेति । सूर्यं । अभि । कृष्णेन । रजसा । द्यां । ऋ
णोति ॥ हिरण्यऽहस्तः । असुरः । सुऽनीथः । सुऽमृळीकः । स्वऽवान् । यातु । अर्वाङ् । अपऽसे
धन् । रक्षसः । यातुऽधानान् । अस्थात् । देवः । प्रतिऽदोषं । गृणानः ॥ ये । ते । पंथाः । सवितरि
ति । पूर्व्यासः । अरेणवः । सुऽकृताः । अंतरिक्षे । तेभिः । नः । अद्य । पथिऽभिः । सुऽगेभिः ।
रक्ष । च । नः । अधि । च । ब्रूहि । देव ॥ ७ ॥ प्र । वः । यह्वं । पुरूणां । विशां । देवऽयतीनां । अग्निं । सू
सुऽउक्तेभिः । वचःऽभिः । ईमहे । यं । सीं । इत् । अन्ये । ईळते ॥ जनासः । अग्निं । दधिरे । सहःऽवृ
धं । हविष्मंतः । विधेम । ते । स । त्वं । नः । अद्य । सुऽमनाः । इह । अविता । भव । वाजेषु । सं
त्य । प्र । त्वा । दूतं । वृणीमहे । होतारं । विश्वऽवेदसं । महः । ते । सतः । वि । चरंति । अर्चयः ।
दिवि । स्पृशंति । भानवः ॥ देवासः । त्वा । वरुणः । मित्रः । अर्यमा । सं । दूतं । प्रत्नं । इंधते ।

विश्वं । सः । अग्ने । जयति । त्वया । धनं । यः । ते । ददाश । मर्त्यः ॥ मंद्रः । होता । गृहऽपतिः । अग्ने ।
दूतः । विशां । असि । त्वे इति । विश्वा । संऽगतानि । व्रता । ध्रुवा । यानि । देवाः । अकृण्वत ॥ ५
त्वे इति । इत् । अग्ने । सुऽभगे । यविष्ठ्य । विश्वं । आ । हूयते । हविः ॥ ० । उत । अपरं । यक्षि । दे
वान् । सुऽवीर्या । तं । घ । ईं । इत्था । नमस्विनः । उप । स्वऽराजं । आसते । होत्राभिः । अग्निं । म
नुषः । सं । इंधते । तितिर्वांसः । अति । स्रिधः ॥ घ्नंतः । वृत्रं । अतरन् । रोदसी इति । अपः । उरु ।
क्षयाय । चक्रिरे । भुवत् । कण्वे । वृषा । द्युम्नी । आऽहुतः । क्रंदत् । अश्वः । गोऽइष्टिषु ॥ सं । सी
दस्व । महान् । असि । शोचस्व । देवऽवीतमः । वि । धूमं । अग्ने । अरुषं । मियेध्य । सृज । प्रऽश
स्त । दर्शतं ॥ यं । त्वा । देवासः । मनवे । दधुः । इह । यजिष्ठं । हव्यऽवाहन । यं । कण्वः । मे
ध्यऽअतिथिः । धनऽस्पृतं । यं । वृषा । यं । उपऽस्तुतः ॥ १० ॥ यं । अग्निं । मेध्यऽअतिथिः ।

कण्वः। ईधे। ऋतात्। अधि। तस्य। प्रऽइषः। दीदियुः। तं। इमाः। ऋचः। तं। अग्निं। वर्धयामसि।
रायः। पूर्धि। स्वधाऽवः। अस्ति। हि। ते। अग्ने। देवेषु। आप्यं। त्वं। वाजस्य। श्रुत्यस्य। राजसि। सः।
नः। मृळ। महान्। असि। ऊर्ध्वः। ऊं इति। सु। नः। ऊतये। तिष्ठ। देवः। न। सविता। ऊर्ध्वः। वाजस्य।
सनिता। यत्। अंजिऽभिः। वाघत्ऽभिः। विऽह्वयामहे। ऊर्ध्वः। नः। पाहि। अंहसः। नि। केतुना।
विश्वं। सं। अत्रिणं। दह। कृधि। नः। ऊर्ध्वान्। चरथाय। जीवसे। विदाः। देवेषु। नः। दुवः।
पाहि। नः। अग्ने। रक्षसः। पाहि। धूर्तेः। अराव्णः। पाहि। रिषतः। उत। वा। जिघांसतः। बृ
हद्भानो इति बृहत्ऽभानो। यविष्ठ्य॥१०॥ घनाऽइव। विष्वक्। वि। जहि। अराव्णः। तपुःऽजंभ।
यः। अस्मऽध्रुक्। यः। मर्त्यः। शिशीते। अति। अक्तुऽभिः। मा। नः। सः। रिपुः। ईशत। अ
ग्निः। कण्वाय। सौभगं। अग्निः। प्र। आवत्। मित्रा। उत। मेध्यऽअतिथिं। अग्निः। साता। उ

पऽस्कृतं। अग्निना। तुर्वशं। यदुं। पराऽवतः। उग्रऽदेवं। अग्निः। नयत्। नवऽवास्त्वं। बृहत्ऽर
थं। तुर्वीतिं। दस्यवे। सहः। नि। त्वां। अग्ने। मनुः। दधे। ज्योतिः। जनाय। शश्वते। दीदेथ। कण्वे।
ऋतऽजातः। उक्षितः। यं। नमस्यंति। कृष्टयः। त्वेषासः। अग्नेः। अमऽवंतः। अर्चयः। भी
मासः। न। प्रतिऽइतये। रक्षस्विनः। सदं। इत्। यातुऽमावतः। ॥११॥ क्रीळं। वः। शर्धः। मारुतं। अन
र्वाणं। रथेऽशुभं। कण्वाः। अभि। प्र। गायत। ये। पृषतीभिः। ऋष्टिऽभिः। साकं। वाशीभिः। अं
जिऽभिः। अजायंत। स्वऽभानवः। इहऽइव। शृण्वे। एषां। कशाः। हस्तेषु। यत्। वदान्। नि। यामन्।
चित्रं। ऋंजते। प्र। वः। शर्धाय। घृष्वये। त्वेषऽद्युम्नाय। शुष्मिणे। देवत्तं। ब्रह्म। गायत। प्र। शंस।
गोषु। अघ्न्यं। क्रीळं। यत्। शर्धः। मारुतं। जंभे। रसस्य। ववृधे॥१२॥ कः। वः। वर्षिष्ठः। आ। न
रः। दिवः। च। ग्मः। च। धूतयः। यत्। सीं। अंतं। न। धूनुथ। नि। वः। यामाय। मानुषः। दध्रे।

उग्राय। मन्यवे। जिहीत। पर्वतः। गिरिः। येषां। अज्मेषु। पृथिवी। जुजुर्वान्ऽइव। विश्पतिः।
भिया। यामेषु। रेजते। स्थिरं। हि। जानं। एषां। वयः। मातुः। निःऽएतवे। यत्। सीं। अनु। द्विता।
शवः। उत्। ऊं इति। त्ये। सूनवः। गिरः। काष्ठाः। अज्मेषु। अत्नत। वाश्राः। अभिऽज्ञु। यातवे॥१२॥
त्यं। चित्। घ। दीर्घं। पृथुं। मिहः। नपातं। अमृध्रं। प्र। च्यवयंति। यामऽभिः। मरुतः। यत्। ह। वः।
बलं। जनान्। अचुच्यवीतन। गिरीन्। अचुच्यवीतन। यत्। ह। यांति। मरुतः। सं। ह। ब्रुवते। अ-
ध्वन्। आ। शृणोति। कः। चित्। एषां॥ प्र। यात। शीभं। आशुऽभिः। संति। कण्वेषु। वः। दु-
वः। तत्रो इति। सु। मादयाध्वै। अस्ति। हि। स्म। मदाय। वः। स्मसि। स्म। वयं। एषां। विश्वं। चित्। आ-
युः। जीवसे॥१४॥ कत्। ह। नूनं। कधऽप्रियः। पिता। पुत्रं। न। हस्तयोः। दधिध्वे। वृक्तऽबर्हिषः।
क्व। नूनं। कत्। वः। अर्थं। गंत। दिवः। न। पृथिव्याः। क्व। वः। न। रण्यंति। क्व। वः। सुम्ना। नव्यांसि।

गावः।

श्रु॰ प॰
२५

मरुतः । क्व । सुविता । क्वो इति । विश्वानि । सौभगा । यत् । यूयं । पृश्नि ऽ मातरः । मर्तासः । स्यात
न । स्तोता । वः । अमृतः । स्यात् । मा । वः । मृगः । न । यवसे । जरिता । भूत् । अजोष्यः । पथा । यमस्य । गा
त् । उप ॥ ५ ॥ मो इति । सु । परा ऽ परा । निः ऽ ऋतिः । दुः ऽ हना । वधीत् । पदीष्ट । तृष्णया । सह ।
सत्यं । त्वेषाः । अम ऽ वन्तः । धन्वन् । चित् । आ । रुद्रियासः । मिहं । कृण्वन्ति । अवातां । वाश्रा ऽ इव ॥
वि ऽ द्युत् । मिमाति । वत्सं । न । माता । सिसक्ति । यत् । एषां । वृष्टिः । असर्जि । दिवा । चित् । तमः ।
कृण्वन्ति । पर्जन्येन । उद ऽ वाहेन । यत् । पृथिवीं । वि ऽ उन्दन्ति । अध । स्वनात् । मरुतां । विश्वं । आ ।
सद्म । पार्थिवं । अरेजन्त । प्र । मानुषाः ॥ १० ॥ मरुतः । वीळुपाणि ऽ भिः । चित्राः । रोधस्वतीः ।
अनु । यात । ईं । अखिद्रयाम ऽ भिः । स्थिराः । वः । सन्तु । नेमयः । रथाः । अश्वासः । एषां । सु ऽ सं स्कृ
ताः । अभीशवः । अच्छ । वद । तना । गिरा । जरायै । ब्रह्मणः । पतिं । अग्निं । मित्रं । न । दर्शतं । मि

२५

मीहि। श्लोकं। आस्ये। पर्जन्यःऽइव। ततनः। गाय। गायत्रं। उक्थ्यं। वंदस्व। मारुतं। गणं। त्वे
षं। पनस्युं। अर्किणं। अस्मेइति। वृद्धाः। असन्। इह॥१७॥ प्र। यत्। इत्था। पराऽवतः। शोचिः।
न। मानं। अस्यथ। कस्य। क्रत्वा। मरुतः। कस्य। वर्पसा। कं। याथ। कं। ह। धूतयः। स्थिरा। वः। सं
तु। आयुधा। पराऽनुदे। वीळु। उत। प्रतिऽस्कभे। युष्माकं। अस्तु। तविषी। पनीयसी। मा। मर्त्य
स्य। मायिनः। परा। ह। यत्। स्थिरं। हथ। नरः। वर्तयथ। गुरु। वि। याथन। वनिनः। पृथिव्याः। वि।
आशाः। पर्वतानां। नहि। वः। शत्रुः। विविदे। अधि। द्यवि। न। भूम्यां। रिशादसः। तना। युजा। रु
द्रासः। नु। चित्। आऽधृषे। प्र। वेपयंति। पर्वतान्। वि। विंचंति। वनस्पतीन्। प्रो इति। आरत। मरु
तः। दुर्मदाःऽइव। देवासः। सर्वया। विशा॥१८॥ उपो इति। रथेषु। पृषतीः। अयुग्ध्वं। प्रष्टिः।
वहति। रोहितः। आ। वः। यामाय। पृथिवी। चित्। अश्रोत्। अबीभयंत। मानुषाः। आ। वः।

मक्षु। तनाय। कं। रुद्राः॥ अवः॥ वृणीमहे। गंत। नूनं। नः॥ अवसा। यथा। पुरा। इत्था। कण्वाय। बिभ्यु-
षे। युष्माःऽइषितः॥ मरुतः॥ मर्त्यऽइषितः॥ आ। यः। नः। अभ्वः॥ ईषते। वि। तं। युयोत। शवसा। वि।
ओजसा। वि। युष्माकाभिः। ऊतिऽभिः॥ असामि। हि। प्रऽयज्यवः॥ कण्वं। ददः। प्रऽचेतसः॥ असा-
मिऽभिः॥ मरुतः॥ आ। नः॥ ऊतिऽभिः॥ गंत। वृष्टिं। न। विऽद्युतः॥ असामि। ओजः॥ बिभृथ। सु-
दानवः॥ असामि। धूतयः। शवः॥ ऋषिऽद्विषे। मरुतः॥ परिऽमन्यवे। इषुं। न। सृजत। द्विषं।
१०॥ उत्। तिष्ठ। ब्रह्मणः। पते। देवऽयंतः॥ त्वा। ईमहे। उप। प्र। यंतु। मरुतः॥ सुऽदानवः॥ इंद्र।
प्राशूः॥ भव। सचा। त्वां। इत्। हि। सहसः॥ पुत्र। मर्त्यः॥ उपऽब्रूते। धने। हिते। सुऽवीर्यं। मरुतः॥ आ।
सुऽअश्व्यं। दधीत। यः॥ वः॥ आऽचके। प्र। एतु। ब्रह्मणः॥ पतिः॥ प्र। देवी। एतु। सूनृता। अच्छ।
वीरं। नर्यं। पंक्तिऽराधसं। देवाः॥ यज्ञं। नयंतु। नः॥ यः॥ वाघते। ददाति। सूनरं। वसु। सः॥ ध-

ते । अक्षिति । श्रवः । तस्मै । इळां । सुऽवीरां । आ । यजामहे । सुप्रऽतूर्तिं । अनेहसं । प्र । नूनं । ब्रह्मणः ।
पतिः । मंत्रं । वदति । उक्थ्यं । यस्मिन् । इंद्रः । वरुणः । मित्रः । अर्यमा । देवाः । ओकांसि । चक्रिरे ॥ २० ॥
तं । इत् । वोचेम । विदथेषु । शंऽभुवं । मंत्रं । देवाः । अनेहसं । इमां । च । वाचं । प्रतिऽहर्यथ । नरः । विश्वा ।
इत् । वामा । वः । अश्नवत् । कः । देवऽयंतं । अश्नवत् । जनं । कः । वृक्तऽबर्हिषं । प्रऽप्र । दाश्वान् । पस्त्या
भिः । अस्थित । अंतः । वावत् । क्षयं । दधे । उप । क्षत्रं । पृंचीत । हंति । राजऽभिः । भये । चित् । सुऽक्षि
तिं । दधे । न । अस्य । वर्ता । न । तरुता । महाऽधने । न । अर्भे । अस्ति । वज्रिणः ॥ २१ ॥ यं । रक्षंति । प्रऽचे
तसः ॥ ० । नु । चित् । सः । दभ्यते । जनः । बाहुतःऽइव । पिप्रति । पांति । मर्त्यं । रिषः । अरिष्टः । सर्वः । एध
ते । वि । दुःऽगा । वि । द्विषः । पुरः । घ्नंति । राजानः । एषां । नयंति । दुःऽइता । तिरः । सुऽगः । पंथाः ।
अनृक्षरः । आदित्यासः । ऋतं । यते । न । अत्र । अवऽखादः । अस्ति । वः । यं । यज्ञं । नयथ । नरः ।

सं:

पं ।

प्र·प्र·
२०

आदित्याः। ऋजुना। पथा। प्राव:। स्तः। धीलये। नश्चाला।।२४।। सः। रत्नं। मर्त्येभ्यः। वसु। विश्वं। तोकं।
उत। त्मना। अच्छ। गच्छति। अस्तृतः। कथा। रा। धाम। सखाय:। स्तोमं। मित्रस्य। अर्यम्णः। महि। प्स
रः। वरुणस्य। मा। वः। घ्नंतं। मा। शपंतं। प्रति। वोचे। देवऽयंतं। सुम्नैः। इत्। वः। आ। विवासे। च
तुरः। चित्। दद्मानात्। बिभीयात्। आ। निऽधातोः। न। दुःऽउक्ताय। स्पृहयेत्।।२५।। सं। पू
षन्। अध्वनः। तिर। वि। अंहः। विऽमुचः। नपात्। सक्ष्व। देव। प्र। नः। पुरः। यः। नः। पूषन्।
अघः। वृकः। दुःऽशेवः। आऽदिदेशति। अप। स्म। तं। पथः। जहि। अप। त्यं। परिऽपंथिनं।
मुषीवाणं। हुरःऽचितं। दूरं। अधि। स्रुतेः। अज। त्वं। तस्य। द्वयाविनः। अघऽशंसस्य।
कस्य। चित्। पदा। अभि। तिष्ठ। तपुषिं। आ। तत्। ते। दस्म। मंतुऽमः। पूषन्। अवः। वृणी
महे। येन। पितॄन्। अचोदयः।।२६।। अध। नः। विश्वऽसौभग। हिरंण्यवाशीमत्ऽतम। च

२०

नानि। सुऽसना। कृधि। अति। नः। सश्चतः। नय। सुऽगा। नः। सुऽपथा। कृणु। पूषन्। इह। क्रतुं।
विदः। अभि। सुऽयवसं। नय। न। नवऽज्वारः। अध्वने। शग्धि। पूर्धि। प्र। यंसि। च। शिशीहि।
प्रासि। उदरं। ०। न। पूषणं। मेथामसि। सुऽउक्तैः। अभि। गृणीमसि। वसूनि। दस्मं। ईमहे।
२५॥ कत्। रुद्राय। प्रऽचेतसे। मीळ्हुःऽतमाय। तव्यसे। वोचेम। शंऽतमं। हृदे। यथा। नः। अदि
तिः। करत्। पश्वे। नृऽभ्यः। यथा। गवे। यथा। तोकाय। रुद्रियं। यथा। नः। मित्रः। वरुणः। य
था। रुद्रः। चिकेतति। यथा। विश्वे। सऽजोषसः। गाथऽपतिं। रुद्रं। जलाषऽभेषजं। तत्।
शंऽयोः। सुम्नं। ईमहे। यः। शुक्रःऽइव। सूर्यः। हिरण्यंऽइव। रोचते। श्रेष्ठः। देवानां। वसुः॥ २६॥ शं।
नः। करति। अर्वते। सुऽगं। मेषाय। मेष्ये। नृऽभ्यः। नारिऽभ्यः। गवे। अस्मे इति। सोम। श्रियं॥
अधि। नि। धेहि। शतस्य। नृणां। महि। श्रवः। तुविऽनृम्णं। मा। नः। सोमऽपरिबाधः। मा।

प्र पऽपति

च.प्र.
२८

अरातयः। जुहुरंत। आ। नः। इंदो इति। वाजे। भज। याः। ते। प्रऽजाः। अमृतस्य। परस्मिन्। धा
मन्। ऋतस्य। मूर्धा। नाभा। सोम। वेनः। आऽभूषंतीः। सोम। वेदः॥ २७॥ अग्ने। विवस्व
त्। उषसः। चित्रं। राधः। अमर्त्य। आ। दाशुषे। जातऽवेदः। वह। त्वं॥ अद्य। देवान्। उषःऽबु
धः॥ जुष्टः। हि। दूतः। असि। हव्यऽवाहनः। अग्ने। रथीः। अध्वराणां। सऽजूः। अश्विऽभ्यां।
उषसा। सुऽवीर्यं। अस्मे इति। धेहि। श्रवः। बृहत्॥ अद्य। दूतं। वृणीमहे। वसुं। अग्निं। पुरुऽ
प्रियं। धूमऽकेतुं। भाःऽऋजीकं। विऽउष्टिषु। यज्ञानां। अध्वरऽश्रियं। श्रेष्ठं। यविष्ठं। अति
थिं। सुऽआहुतं। जुष्टं। जनाय। दाशुषे। देवान्। अच्छ। यातवे। जातऽवेदसं। अग्निं। ईळे।
विऽउष्टिषु॥ स्तविष्यामि। त्वां। अहं। विश्वस्य। अमृत। भोजन। अग्ने। त्रातारं। अमृतं। मिये
ध्य। यजिष्ठं। हव्यऽवाहन॥ २८॥ सुऽशंसः। बोधि। गृणते। यविष्ठ्य। मधुऽजिह्वः। सुऽआ

२८

हुतः। प्रस्कण्वस्य। प्रऽतिरन्। आयुः। जीवसे। नमस्य। दैव्यं। जनं। होतारं। विश्वऽवेदसं। सं।
हि। त्वा। विशः। इंधते। सः। आ। वह। पुरुऽहूत। प्रऽचेतसः। अग्ने। देवान्। इह। द्रवत्। सवितारं।
उषसं। अश्विना। भगं। अग्निं। विऽउष्टिषु। क्षपः। कण्वासः। त्वा। सुतऽसोमासः। इंधते। हव्यऽ
वाहं। सुऽअध्वर। पतिः। हि। अध्वराणां। अग्ने। दूतः। विशां। असि। उषःऽबुधः। आ। वह। सोमऽ
पीतये। देवान्। अद्य। स्वःऽदृशः। अग्ने। पूर्वाः। अनु। उषसः। विभाऽवसो इति विभाऽवसो। दीदे
थ। विश्वऽदर्शतः। असि। ग्रामेषु। अविता। पुरःऽहितः। असि। यज्ञेषु। मानुषः। ॥२९॥ नि।
त्वा। यज्ञस्य। साधनं। अग्ने। होतारं। ऋत्विजं। मनुष्वत्। देव। धीमहि। प्रऽचेतसं। जीरं। दूतं। अ
मर्त्यं। यत्। देवानां। मित्रऽमहः। पुरःऽहितः। अंतरः। यासि। दूत्यं। सिंधोःऽइव। प्रऽस्वनितासः।
ऊर्मयः। अग्नेः। भ्राजंते। अर्चयः। श्रुधि। श्रुत्ऽकर्ण। वह्निऽभिः। देवैः। अग्ने। सयावऽभिः।

प्र.९
२७

आ। सीदंतु। बर्हिषि। मित्रः। अर्यमा। प्रातःऽयावानः। अध्वरं। शृण्वंतु। स्तोमं। मरुतः। सुऽदान
वः। अग्निऽजिह्वाः। ऋतऽवृधः। पिबतु। सोमं। वरुणः। धृतऽव्रतः। अश्विऽभ्यां। उषसा। सऽजूः।
३०॥ त्वं। अग्ने। वसून्। इह। रुद्रान्। आदित्यान्। उत। यज। सुऽअध्वरं। जनं। मनुऽजातं। घृतऽप्रु
षं। श्रुष्टीऽवानः। हि। दाशुषे। देवाः। अग्ने। विऽचेतसः। तान्। रोहितऽअश्व। गिर्वणः। त्रयःऽत्रिं
शतं। आ। वह। प्रियमेधऽवत्। अत्रिऽवत्। जातऽवेदः। विरूपऽवत्। अंगिरस्वत्। महिऽव्र
त। प्रस्कण्वस्य। श्रुधि। हवं। महिऽकेरवः। ऊतये। प्रियऽमेधाः। अहूषत। राजंतं। अध्वराणां।
अग्निं। शुक्रेण। शोचिषा। घृतऽआहवन। सत्य। इमाः। ऊं इति। सु। श्रुधि। गिरः। याभिः। क
ण्वस्य। सूनवः। हवंते। अवसे। त्वा॥ त्वां। चित्रश्रवःऽतम। हवंते। विक्षु। जंतवः। शोचिःऽ
केशं। पुरुऽप्रिय। अग्ने। हव्याय। वोळ्हवे। नि। त्वा। होतारं। ऋत्विजं। दधिरे। वसुवित्ऽतमं।

२१

श्रुतऽकर्णं। सप्रथःऽतमं। विप्राः। अग्ने। दिविष्टिषु। आ। त्वा। विप्राः। अचुच्यवुः। सुतऽसोमाः।
अभि। प्रयः। बृहत्। भाः। बिभ्रतः। हविः। अग्ने। मर्ताय। दाशुषे। प्रातःऽयाव्नः। सहःऽकृत। सो
मऽपेयाय। संत्य। इह। अद्य। दैव्यं। जनं। बर्हिः। आ। सादय। वसो इति। अर्वांचं। दैव्यं। जनं। अग्ने। य
क्ष्व। सहूतिऽभिः। अयं। सोमः। सुऽदानवः। तं। पात। तिरः। अह्न्यं॥ ३२॥ एषो इति। उषाः। अपू
र्व्या। वि। उच्छति। प्रिया। दिवः। स्तुषे। वां। अश्विना। बृहत्। या। दस्रा। सिंधुऽमातरा। मनोतरा।
रयीणां। धिया। देवा। वसुऽविदा। वच्यंते। वां। ककुहासः। जूर्णायां। अधि। विष्टपि। यत्। वां। रथः।
विऽभिः। पतात्। हविषा। जारः। अपां। पिपर्ति। पपुरिः। नरा। पिता। कुटस्य। चर्षणिः। आऽदारः।
वां। मतीनां। नासत्या। मतऽवचसा। पातं। सोमस्य। धृष्णुऽया॥ ३३॥ या। नः। पीपरत्। अश्विना।
ज्योतिष्मती। तमः। तिरः। तां। अस्मे इति॥ रासाथां। इषं। आ। नः। नावा। मतीनां। यातं। पारा

या। गंतवे। युंजाथां। अश्विना। रथं। अरित्रं। वां। दिवः। पृथु। तीर्थे। सिंधूनां। रथः। धिया। युयु
ज्रे। इंदवः॥ दिवः। कण्वासः। इंदवः। वसु। सिंधूनां। पदे। स्वं। वव्रिं। कुह। धित्सथः। अभूत्
उं इति। भाः। उं इति। अंशवे। हिरण्यं। प्रति। सूर्यः। वि। अख्यत्। जिह्वया। असितः॥ १४॥ अभूत्
उं इति। पारं। एतवे। पंथाः। ऋतस्य। साधुऽया। अदर्शि। वि। स्रुतिः। दिवः॥ तत्ऽतत्। इत्। अश्
विनोः। अवः। जरिता। प्रति। भूषति। मदे। सोमस्य। पिप्रतोः॥ ववसाना। विवस्वति। सोमस्य।
पीत्या। गिरा। मनुष्वत्। शंभू इति शंऽभू। आ। गतं॥ युवोः। उषाः। अनु। श्रियं। परिऽज्मनोः। उपऽ
आचरत्। ऋता। वनथः। अक्तुऽभिः॥ उभा। पिबतं। अश्विना। उभा। नः। शर्म। यच्छतं। अवि
द्रियाभिः। ऊतिऽभिः॥ १५॥ ॥ इति प्रथमाष्टके तृतीयोध्यायः॥ ३॥ अयं। वां। मधुमत्ऽत
मः। सुतः। सोमः। ऋतऽवृधा। तं। अश्विना। पिबतं। तिरःऽअह्न्यं। धत्तं। रत्नानि। दाशुषे।

॥

नासत्या । पराऽवति । यत् । वा । स्थः । अधि । तुर्वशे । अतः । रथेन । सुऽवृता । नः । आ । गतं । साकं । सू
र्यस्य । रश्मिऽभिः । अर्वाञ्चा । वां । सप्तयः । अध्वरऽश्रियः । वहंतु । सवना । इत् । उप । इषं । पृं
चंता । सुऽकृते । सुऽदानवे । आ । बर्हिः । सीदतं । नरा । तेन । ७

त्रिऽवंधुरेण । त्रिऽवृता । सुऽपेशसा । रथेन । आ । यातं । अश्विना । कण्वासः । वां । ब्रह्म । कृण्वंति ।
अध्वरे । तेषां । सु । शृणुतं । हवं । अश्विना । मधुमत्ऽतमं । पातं । सोमं । ऋतऽवृधा । अथ । अद्य । द
स्रा । वसु । बिभ्रता । रथे । दाश्वांसं । उप । गच्छतं । त्रिऽसधस्थे । बर्हिषि । विश्वऽवेदसा । मध्वा । य
ज्ञं । मिमिक्षतं ॥ कण्वासः । वां । सुतऽसोमाः । अभिऽद्यवः । युवां । हवंते । अश्विना । याभिः । क
ण्वं । अभिष्टिऽभिः । प्र । आवतं । युवं । अश्विना । ताभिः । सु । अस्मान् । अवतं । शुभः । पती
इति ॥ २ ॥ सुऽदासे । ० पृक्षः । वहतं । अश्विना । रयिं । समुद्रात् । उत । वा । दिवः । परि । अ
स्मे इति । धत्तं । पुरुऽस्पृहं । यत् । नासत्या । आ । गतं । रथेन । सूर्यऽत्वचा । येन । शश्वत् । ऊहथुः । दा
शुषे । वसु । मध्वः । सोमस्य । पीतये । उक्थेभिः । अर्वाक् । अवसे । पुरुवसू इति पुरुऽवसू । अ
र्कैः । च । नि । ह्वयामहे । शश्वत् । कण्वानां । सदसि । प्रिये । हि । कं । सोमं । पपथुः । अश्विना ।

चौठाऽभि

छेढसिडे

उ०प्र
३१

॥ ३॥ सह । वामेन । नः । उषः । वि । उच्छ । दुहितः । दिवः । सह । द्युम्नेन । बृहता । विभाऽवरि । राया । देवि ।
दास्वती ॥ अश्वऽवतीः । गोऽमतीः । विश्वऽसुविदः । भूरि । च्यवंत । वस्तवे । उत् । ईरय । प्रति ।
मा । सूनृताः । उषः । ~~उच्छ । दुहितः । दिवः । सह । द्युम्नेन । बृहता । विभाऽवरि । राया । देवि । दा~~
~~स्वती ॥ अश्वऽवतीः । गोऽमतीः । विश्वऽसुविदः । भूरि । च्यवंत । वस्तवे । उत् । ईरय । प्रति । मा ।~~
~~सूनृताः । उषः ।~~ चोद । राधः । मघोनां ॥ उवास । उषाः । उवाच । च । नु । देवी । जीरा । ~~उच्छ । दुहितः ।~~
~~उषः । चोद । राधः । मघोनां~~ रथानां ॥ ये । अस्याः । आऽचरणेषु । दध्रिरे । समुद्रे । न । श्रवस्यवः ॥ उषः ।
ये । ते । प्र । यामेषु । युंजते । मनः । दानाय । सूरयः ॥ अत्र । अह । तत् । कण्वः । एषां । कण्वऽतमः ।
नाम । गृणाति । नृणां ॥ आ । घ । योषाऽइव । सूनरी । उषाः । याति । प्रऽभुंजती ॥ जरयंती । वृज
नं । पत्ऽवत् । ईयते । उत् । पातयति । पक्षिणः ॥ ४ ॥ वि । या । सृजति । समनं । वि । अर्थिनः । पदं ।

छनस्डे

३१

ना। वेति। ऊं इति। वयः। नकिः। ते। पप्तिऽवांसः। आसते। विऽउष्टौ। वाजिनीऽवति। एषा। अयुक्त।
पराऽवतः। सूर्यस्य। उत्ऽअयनात्। अधि। शतं। रथेभिः। सुऽभगा। उषाः। इयं। वि। याति। अभि।
मानुषान्। विश्वं। अस्याः। ननाम। चक्षसे। जगत्। ज्योतिः। कृणोति। सूनरी। अप। द्वेषः। मघोनी।
दुहिता। दिवः। उषाः। उच्छत्। अप। स्रिधः। उषः। आ। भाहि। भानुना। चंद्रेण। दुहितः। दिवः। आऽ
वहंती। भूरि। अस्मभ्यं। सौभगं। विऽउच्छंती। दिविष्टिषु। विश्वस्य। हि। प्राणनं। जीवनं। त्वे इति। वि।
यत्। उच्छसि। सूनरि। सा। नः। रथेन। बृहता। विभाऽवरि। श्रुधि। चित्रऽमघे। हवं॥ ४॥ उषः। वा
जं। हि। वंस्व। यः। चित्रः। मानुषे। जने। तेन। आ। वह। सुऽकृतः। अध्वरान्। उप। ये। त्वा। गृणंति। व
ह्नयः। विश्वान्। देवान्। आ। वह। सोमऽपीतये। अंतरिक्षात्। उषः। त्वं। सा। अस्मासु। धाः। गोऽ
मत्। अश्वऽवत्। उक्थ्यं। उषः। वाजं। सुऽवीर्यं। यस्याः। रुशंतः। अर्चयः। प्रति। भद्राः। अदृ

छोथाअस्तु

प्र.प.
३२

क्षत। सा। नः। रयिं। विश्वऽवारं। सुऽपेशसं। उषाः। ददातु। सुग्म्यं॥ ये। चित्। हि। त्वां। ऋषयः। पूर्वे।
ऊतये। जुहूरे। अवसे। महि। सा। नः। स्तोमान्। अभि। गृणीहि। राधसा। उषः। शुक्रेण। शोचिषा॥ उ
षः। यत्। अद्य। भानुना। वि। द्वारौ। ऋणवः। दिवः। प्र। नः। यच्छतात्। अवृकं। पृथु। छर्दिः। प्र।
देवि। गोऽमतीः। इषः॥ सं। नः। राया। बृहता। विश्वऽपेशसा। मिमिक्ष्व। सं। इळाभिः। आ। सं।
द्युम्नेन। विश्वऽतुरा। उषः। महि। सं। वाजैः। वाजिनीऽवति॥ पा। उषः। भद्रेभिः। आ। गहि। दिवः।
चित्। रोचनात्। अधि। वहंतु। अरुणऽप्सवः। उप। त्वा। सोमिनः। गृहं॥ सुऽपेशसं। सुऽरथं। यं। अ
धिऽअस्थाः। उषः। त्वं। तेन। सुऽश्रवसं। जनं। प्र। अव। अद्य। दुहितः। दिवः॥ वयः। चित्। ते। पतत्रि
णः। द्विऽपत्। चतुःऽपत्। अर्जुनि। उषः। प्र। अरन्। ऋतून्। अनु। दिवः। अंतेभ्यः। परि॥ विऽउच्छं
ती। हि। रश्मिऽभिः। विश्वं। आऽभासि। रोचनं। तां। त्वां। उषः। वसुऽयवः। गीःऽभिः। कण्वाः। अ

त्रिलुटणे
३२

ॐ पिठरू

हृषुतुर्गं दं॥ उत्। ऊं इति। त्यं। जातवेदसं। देवं। वहंति। केतवः। दृशे। विश्वाय। सूर्यं। अप। त्ये। तायवः।
यथा। नक्षत्रा। यंति। अक्तुऽभिः। सूराय। विश्वऽचक्षसे। अदृश्रं। अस्य। केतवः। वि। रश्मयः।
जनान्। अनु। भ्राजंतः। अग्नयः। यथा। तरणिः। विश्वऽदर्शतः। ज्योतिःऽकृत्। असि। सूर्य। विश्वं। आ।
भासि। रोचनं। प्रत्यङ्। देवानां। विशः। प्रत्यङ्। उत्। एषि। मानुषान्। प्रत्यङ्। विश्वं। स्वः। दृशे।

घोडिङगर्ग

॥३॥ येन। पावक। चक्षसा। भुरण्यंतं। जनान्। अनु। त्वं। वरुण। पश्यसि॥ वि। द्यां। एषि। रजः। पृथु। अहा।
मिमानः। अक्तुऽभिः। पश्यन्। जन्मानि। सूर्य। सप्त। त्वा। हरितः। रथे। वहंति। देव। सूर्य। शोचिःऽकेशं।
विऽचक्षण। अयुक्त। सप्त। शुंध्युवः। सूरः। रथस्य। नप्त्यः। ताभिः। याति। स्वयुक्तिऽभिः। उत्।
वयं। तमसः। परि। ज्योतिः। पश्यंतः। उत्ऽतरं। देवं। देवऽत्रा। सूर्यं। अगन्म। ज्योतिः। उत्ऽतमं।
उत्ऽयन्। अद्य। मित्रऽमहः। आऽरोहन्। उत्ऽतरां। दिवं। हृत्ऽरोगं। मम। सूर्य। हरिमाणं। च। नाश

प्र.प.
२२
जैतूठिने

शय । शुकेषु । मे । हरिमाणं । रोपणाकासु । दध्मसि । अथो इति । हारिद्रवेषु । मे । हरिमाणं । नि । दध्मसि ।
उत् । अगात् । अयं । आदित्यः । विश्वेन । सहसा । सह । द्विषन्तं । मह्यं । रंधयन् । मो इति । अहं । द्विषते । र
धं ॥ १२ ॥ अभि । त्यं । मेषं । पुरुऽहूतं । ऋग्मियं । इंद्रं । गीःऽभिः । मदत । वस्वः । अर्णवं । यस्य । द्यावः । न ।
विऽचरंति । मानुषा । भुजे । मंहिष्ठं । अभि । विप्रं । अर्चत ॥ अभि । ईं । अवन्वन् । सुऽअभिष्टिं । ऊतयः ।
अंतरिक्षऽप्रां । तविषीभिः । आऽवृतं । इंद्रं । दक्षासः । ऋभवः । मदऽच्युतं । शतऽक्रतुं । जवनी । सू
नृता । आ । अरुहत् । त्वं । गोत्रं । अंगिरःऽभ्यः । अवृणोः । अप । उत । अत्रये । शतऽदुरेषु । गातुऽवि
त् । ससेन । चित् । विऽमदाय । अवहः । वसु । आजौ । अद्रिं । ववसानस्य । नर्तयन् । त्वं । अपां । अपि
धाना । अवृणोः । अप । अधारयः । पर्वते । दानुऽमत् । वसु । वज्रं । यत् । इंद्र । शवसा । अवधीः ।
अहिं । आत् । इत् । सूर्यं । दिवि । आ । अरोहयः । दृशे ॥ त्वं । मायाभिः । अप । मायिनः । अधमः । स्व

२२

श्रेमित्यै

घाश्मि॥ यो। अधि। शुष्णे। अनु। कृता। त्वं। पिप्रोः। नृऽमनः। प्र। अरुजः। पुरः। प्र। ऋजिश्वानं। दस्यु
हत्येषु। आ। विथ॥ त्वं॥ त्वं। कुत्सं। शुष्णऽहत्येषु। आ। विथ। अरंधयः। अतिथिऽग्वाय। शंबरं। महान्तं।
चित्। अर्बुदं। नि। क्रमीः। पदा। सनात्। एव। दस्युऽहत्याय। जज्ञिषे॥ त्वे इति। विश्वा। तविषी। सध्र्य
क्। हिता। तव। राधः। सोमऽपीथाय। हर्षते। तव। वज्रः। चिकिते। बाह्वोः। हितः। वृश्च। शत्रोः। अव।
वा। विश्वानि॥ वृष्ण्या॥ वि। जानीहि। आर्यान्। ये। च। दस्यवः। बर्हिष्मते। रंधय। शासत्। अव्रतान्।
शाकी। भव। यजमानस्य। चोदिता। विश्वा। इत्। ता। ते। सधऽमादेषु। चाकन॥ अनुऽव्रताय। रंध
मि:
यन्। अपऽव्रतान्। आऽभूभिः। इंद्रः। श्नथयन्। अनाभुवः। वृद्धस्य। चित्। वर्धतः। द्यां। इनक्षतः।
स्तवानः। वम्रः। वि। जघान। संऽदिहः॥ तक्षत्। यत्। ते। उशना। सहसा। सहः। वि। रोदसी इति। मज्म
ना। बाधते। शवः॥ आ। त्वा। वातस्य। नृऽमनः। मनःऽयुजः। आ। पूर्यमाणं। अवहन्। अभि। श्रवः॥ स्रीफटिजै

ऋ·प·
३४

१०॥ मंदिष्ट। यत्। उशने। काव्ये। सचा। इंद्रः। वंकू इति। वंकुऽतरा। अधि। तिष्ठति। उग्रः। ययिं। निः।
अपः। स्रोतसा। असृजत्। वि। शुष्णस्य। दृंहिताः। ऐरयत्। पुरः॥ आ। स्म। रथं। वृषऽपानेषु। तिष्ठ-
सि। शार्यातस्य। प्रऽभृताः। येषु। मंदसे। इंद्र। यथा। सुतऽसोमेषु। चाकनः। अनर्वाणं। श्लोकं। आ। रोह-
से। दिवि। अददाः। अर्भां। महते। वचस्यवे। कक्षीवते। वृचयां। इंद्र। सुन्वते। मेना। अभवः। वृषणश्व-
स्य। सुक्रतो इति सुऽक्रतो॥ सवनेषु। प्रऽवाच्या। इंद्रः। अश्रायि। सुऽध्यः। निरेके। पज्रेषु। स्तोमः।
दुर्यः। न। यूपः। अश्वऽयुः। गव्युः। रथऽयुः। वसुऽयुः। इंद्रः। इत्। रायः। क्षयति। प्रऽयंता। इदं। नमः।
वृषभाय। स्वऽराजे। सत्यऽशुष्माय। तवसे। अवाचि। अस्मिन्। इंद्र। वृजने। सर्वऽवीराः। स्मत्। सूरि-
ऽभिः। तव। शर्मन्। स्याम॥१२॥ त्यं। सु। मेषं। महय। स्वःऽविदं। शतं। यस्य। सुऽभ्वः। साकं। ईर-
ते। अत्यं। न। वाजं। हवनऽस्यदं। रथं। आ। इंद्रं। ववृत्यां। अवसे। सुवृक्तिऽभिः॥ सः। पर्वतः। न। धरु-

३४

नेभिपिध

सोमः। अच्युतः। सहस्रंऽऊतिः। तविषीषु। ववृधे। इंद्रः। यत्। वृत्रं। अवधीत्। नदीऽवृतं। उब्जन्। अर्णां-
सि। जर्हृषाणः। अंधसा। सः। हि। द्वरः। द्वरिषु। वव्रः। ऊधनि। चंद्रऽबुध्नः। मदऽवृद्धः। मनीषिऽभिः।
इंद्रं। तं। अह्वे। सुऽअपस्यया। धिया। मंहिष्ठऽरातिं। सः। हि। पप्रिः। अंधसः। आ। यं। पृणंति। दिवि।
सद्मऽबर्हिषः। समुद्रं। न। सुऽभ्वः। स्वाः। अभिष्टयः। तं। वृत्रऽहत्ये। अनु। तस्थुः। ऊतयः। शुष्माः॥
इंद्रं। अवाताः। अह्रुतऽप्सवः। अभि। स्वऽवृष्टिं। मदे। अस्य। युध्यतः। रघ्वीःऽइव। प्रवणे। सस्रुः।
ऊतयः। इंद्रः। यत्। वज्री। धृषमाणः। अंधसा। भिनत्। वलस्य। परिधीन्ऽइव। त्रितः॥ १२॥ परि। ईं। । छिद्रिंदृ
घृणा। चरति। तित्विषे। शवः। अपः। वृत्वी। रजसः। बुध्नं। आ। अशयत्। वृत्रस्य। यत्। प्रवणे। दुः-
गृभिश्वनः। निऽजघंथ। हन्वोः। इंद्र। तन्यतुं। हृदः। न। हि। त्वा। न्यृषंति। ऊर्मयः। ब्रह्माणि। इंद्र।
तव। यानि। त्वष्टा। चित्। ते। युज्यं। ववृधे। शवः। ततक्ष। वज्रं। अभिभूतिऽओजसं। जघन्वान्।

वर्धना।१

उ॒ऽरति। हरिऽभिः। संभृतक्रतो इति संभृतऽक्रतो। इंद्र। वृत्रं। मनुषे। गातुऽयन्। अपः। अयच्छथाः।
बाह्वोः। वज्रं। आयसं। अधारयः। दिवि। आ। सूर्यं। दृशे। बृहत्। स्वःऽचंद्रं। अमऽवत्। यत्। उक्थ्यं।
अकृण्वत। भियसा। रोहणं। दिवः। यत्। मानुषऽभोजनाः। इंद्रं। ऊतयः। स्वः। नृऽसाचः। मरुतः।
अमदन्। अनु। द्यौः। चित्। अस्य। अमऽवान्। अहेः। स्वनात्। अयोयवीत्। भियसा। वज्रः।
इंद्र। ते। वृत्रस्य। यत्। बद्बधानस्य। रोदसी इति। मदे। सुतस्य। शवसा। अभिनत्। शिरः। ॥१२॥ य स्रबुहिर्नि
त। इत्। नु। इंद्र। पृथिवी। दशऽभुजिः। अहानि। विश्वा। ततनंत। कृष्टयः। अत्र। अह। ते। मघऽव
न्। विऽश्रुतं। सह। द्याम्। अनु। शवसा। बर्हणा। भुवत्। त्वं। अस्य। पारे। रजसः। विऽओमनः। स्व
भूति। ओजाः। अवसे। धृषत्ऽमनः। चकृषे। भूमिं। प्रतिऽमानं। ओजसः। अपः। स्वः। परि
तिल्वय परिऽभूः। एषि। आ। दिवं। त्वं। भुवः। प्रतिऽमानं। पृथिव्याः। ऋष्वऽवीरस्य।

३५

बृहतः। परिऽ। भूः। विश्वं। आ। अप्राः। अंतरिक्षं। महिऽत्वा। सत्यं। अद्धा। नकिः। अन्यः। त्वाऽवान्। न।
यस्य। द्यावापृथिवी इति। अनु। व्यचः। न। सिंधवः। रजसः। अंतं। आनशुः। न। उत। स्वऽवृष्टिं। मदे। अस्य।
युध्यतः। एकः। अन्यत्। चकृषे। विश्वं। आनुषक्। आर्चन्। अत्र। मरुतः। सस्मिन्। आजौ। विश्वे। देवासः।
अमदन्। अनु। त्वा। वृत्रस्य। यत्। भृष्टिऽमता। वधेन। नि। त्वं। इंद्र। प्रति। आनं। जघंथ ॥४॥ नि। ऊं इति। सु। सैरूढिले
वाचं। प्र। महे। भरामहे। गिरः। इंद्राय। सदने। विवस्वतः। नु। चित्। हि। रत्नं। ससतांऽइव। अविदत्। न। दुःऽ
स्तुतिः। द्रविणोःऽदेषु। शस्यते। दुरः। अश्वस्य। दुरः। इंद्र। गोः। असि। दुरः। यवस्य। वसुनः। इनः। पतिः।
शिक्षाऽनरः। प्रऽदिवः। अकामऽकर्शनः। सखा। सखिऽभ्यः। तं। इदं। गृणीमसि। शचीऽवः। इंद्र। पुरुऽ
कृत्। द्युमत्ऽतम। तव। इत्। इदं। अभितः। चेकिते। वसु। अतः। संऽगृभ्य। अभिऽभूते। आ। भर। मा।
त्वाऽयतः। जरितुः। कामं। ऊनयीः। एभिः। द्युऽभिः। सुऽमनाः। एभिः। इंदुऽभिः। निऽरुंधानः। अमतिं।

१.४
३६
श्रीस्येमाण्ड

गोभिः। अश्विना। इंद्रेण। दस्युं। दरयंतः। इंदुऽभिः। युतऽद्वेषसः। सं। इषा। रभेमहि। सं। इंद्र। राया। सं।
इषा। रभेमहि। सं। वाजेभिः। पुरुऽचंद्रैः। अभिद्युऽभिः। सं। देव्या। प्रऽमत्या। वीरऽशुष्मया। गोऽअग्र
या। अश्वऽवत्या। रभेमहि। ५। ते। त्वा। मदाः। अमदन्। तानि। वृष्ण्या। ते। सोमासः। वृत्रऽहत्येषु। सत्ऽ
पते। यत्। कारवे। दश। वृत्राणि। अप्रति। बर्हिष्मते। नि। सहस्राणि। बर्हयः। युधा। युधं। उप। घ। इत्। एषि। धृ
ष्णुऽया। पुरा। पुरं। सं। इदं। हंसि। ओजसा। नम्या। यत्। इंद्र। सख्या। पराऽवति। निऽबर्हयः। नमुचिं। नाम।
मायिनं। त्वं। करंजं। उत। पर्णयं। वधीः। तेजिष्ठया। अतिथिऽग्वस्य। वर्तनी। त्वं। एता। वंगृदस्य। अभिनत्।
पुरः। अननुऽदः। परिऽसूताः। ऋजिश्वना। त्वं। एतान्। जनऽराज्ञः। द्विः। दश। अबंधुना। सुऽश्रवसा।
उपऽजग्मुषः। षष्टिं। सहस्रा। नवतिं। नव। श्रुतः। नि। चक्रेण। रथ्या। दुःऽपदा। अवृणक्। त्वं। आविथ।
सुऽश्रवसं। तव। ऊतिऽभिः। तव। त्रामऽभिः। इंद्र। तूर्वयाणं। त्वं। अस्मै। कुत्सं। अतिथिऽग्वं। आयुं।

३६

ओविपके

महे । राज्ञे । यूने । अरंधनायः । ये । उत्ऽऋचि । इंद्र । देवऽगोपाः । सखायः । ते । शिवऽतमाः । असा
म । त्वां । स्तोषाम । त्वया । सुऽवीराः । द्राघीयः । आयुः । प्रऽतरं । दधानाः ॥ १६ ॥ मा । नः । अस्मिन् । मघऽवन् ।
पृत्ऽसु । अंहसि । नहि । ते । अंतः । शवसः । परिऽनशे । अक्रंदयः । नद्यः । रोरुवत् । वना । कथा । न । क्षो
णीः । भियसा । सं । आरत । अर्चा । शक्राय । शाकिने । शचीऽवते । शृण्वंतं । इंद्रं । महयन् । अभि । स्तुहि । यः ।
धृष्णुना । शवसा । रोदसी इति । उभे इति । वृषा । वृषऽत्वा । वृषभः । निऽऋंजते । अर्चा । दिवे । बृहते । शूष्यं ।
वचः । स्वऽक्षत्रं । यस्य । धृषतः । धृषत् । मनः । बृहत्ऽश्रवाः । असुरः । बर्हणा । कृतः । पुरः । हरिऽभ्यां ।
वृषभः । रथः । हि । सः । त्वं । दिवः । बृहतः । सानु । कोपयः । अव । त्मना । धृषता । शंबरं । भिनत् । यत् ।
मायिनः । वृंदिनः । मंदिना । धृषत् । शितां । गभस्तिं । अशनिं । पृतन्यसि । नि । यत् । वृणक्षि । श्वस
नस्य । मूर्धनि । शुष्णस्य । चित् । वृंदिनः । रोरुवत् । वना । प्राचीनेन । मनसा । बर्हणाऽवता । यत् । अ
द्य । चित् । कृणवः । कः । त्वा । परि ॥ ७ ॥ त्वं । आविथ । नर्यं । तुर्वशं । यदुं । त्वं । तुर्वीतिं । वय्यं । श

स्रैयीत्रिर्टि

प॰ ५॰
२७

तत्कृतो इति शातऽक्रतो। त्वं। रथं। एतशं। कृत्व्ये। धने। त्वं। पुरः। नवतिं। दंभयः। नव। सः। घ। राजा।
सत्ऽपतिः। शूशुवत्। जनः। रातऽहव्यः। प्रति। यः। शासं। इन्वति। उक्था। वा। यः। अभिऽगृणाति।
राधसा। दानुः। अस्मै। उपरा। पिन्वते। दिवः। असमं। क्षत्रं। असमा। मनीषा। प्र। सोमऽपाः। अपसा।
संतु। नेमे। ये। ते। इंद्र। ददुषः। वर्धयंति। महि। क्षत्रं। स्थविरं। वृष्ण्यं। च। तुभ्य। इत्। एते। बहुलाः। अ-
द्रिऽदुग्धाः॥ चमूऽसदः। चमसाः। इंद्रऽपानाः। वि। अश्नुहि। तर्पय। कामं। एषां। अथ। मनः। वसु-
देयाय। कृष्व। अपां। अतिष्ठत्। धरुणऽह्वरं। तमः। अंतः। वृत्रस्य। जठरेषु। पर्वतः। अभि। ईं। इंद्रः।
नद्यः। वव्रिणा। हिताः। विश्वाः। अनुऽस्थाः। प्रवणेषु। जिघ्नते। सः। शेवऽवृधं। अधि। धाः। द्युम्नं। अ-
स्मे इति। महि। क्षत्रं। जनाषाट्। इंद्र। तव्यं। रक्ष। च। नः। मघोनः। पाहि। सूरीन्। राये। च। नः। सुऽ-
अपत्यै। इषे। धाः॥ १८॥ दिवः। चित्। अस्य। वरिमा। वि। पप्रथे। इंद्रं। न। मह्ना। पृथिवी। चन।
प्रति। भीमः। तुविष्मान्। चर्षणिऽभ्यः। आ। तपते। शिशीते। वज्रं। तेजसे। न। वंसगः। सः। अप्रत्

२७

ऐसाद्रि ऋ

वः । न । अनुऽद्यैः । समुद्रियः । प्रति । गृभ्णाति । विऽश्रिताः । वरीमऽभिः । इंद्रः । सोमस्य । पीतये । वृषभःऽइव ।
सनात् । सः । युध्मः । ओजसा । पनस्यते । त्वां । इंद्र । पर्वतः । न । भोजसे । महः । नृम्णस्य । धर्मणां । इरज्य
सि । प्र । वीर्येण । देवता । अति । चेकिते । विश्वस्मै । उग्रः । कर्मणे । पुरःऽहितः । सः । इंद्र । वने । नमस्यु
भिः । वचस्यते । चारु । जनेषु । प्रऽब्रुवाणः । इंद्रियं । वृषा । छंदुः । भवति । हर्यतः । वृषा । क्षेमेण । धे
नां । मघऽवा । यत् । इन्वति । सः । इत् । महानि । संऽइथानि । मज्मना । कृणोति । युध्मः । ओजसा । ज
नेभ्यः । अध । चन । श्रत् । दधति । त्विषिऽमते । इंद्राय । वज्रं । निऽघनिघ्नते । वधं ॥ १९ ॥ सः । हि ।
श्रवस्युः । सदनानि । कृत्रिमा । क्ष्मया । वृधानः । ओजसा । विऽनाशयंन् । ज्योतींषि । कृण्वन् । अवृ
काणि । यज्यवे । अव । सुऽक्रतुः । सर्तवै । अपः । सृजत् । दानाय । मनः । सोमऽपावन् । अस्तु । ते ।
अर्वांचा । हरी इति । वंदनऽश्रुता । आ । कृधि । यमिष्ठासः । सारथयः । ये । इंद्र । ते । न । त्वा । केताः ।
आ । दभ्नुवंति । भूर्णयः । अप्रऽक्षितं । वसु । बिभर्षि । हस्तयोः । अषाह्ळं । सहः । तन्वि । श्रु

ऋ बा ८८२

पत्र ३८

तः। दधे। आऽइरतासः। अश्ववलासः। ना। कर्तिऽमिम्न तन्वस्तुता। ते। ऋतवः। इंद्र। भूरयः॥ २०॥ एष प्र। डे. हीका रिव

पूर्वीः। अव। तस्य। चम्रिषः। अत्यः। न। योषां। उत्। अयंस्त। भुर्वणिः। दक्षं। महे। पाययते।

हिरण्ययं। रथं। आऽवृत्य। हरिऽयोगं। ऋभ्वसं॥ तं। गूर्तयः। नेमन्ऽइषः। परीणसः। समुद्रं। न। तं।

संऽचरणे। सनिष्यवः। पतिं। दक्षस्य। विदथस्य। नु। सहः। गिरिं। न। वेनाः। अधि। रोह। तेजसा।

सः। तुर्वणिः। महान्। अरेणु। पौंस्ये। गिरेः। भृष्टिः। न। भ्राजते। तुजा। शवः। येन। शुष्णं।

मायिनं। आयसः। मदे। दुध्रः। आभूषु। रमयत्। नि। दामनि। देवी। यदि। तविषी। त्वाऽवृ-

धा। ऊतये। इंद्रं। सिसक्ति। उषसं। न। सूर्यः।७। बाधते। तमः। इयर्ति। रेणुं। बृहत्। अर्हरिऽ-

स्वनिः। वि। यत्। तिरः। धरुणं। अच्युतं। रजः। अतिस्थिपः। दिवः। आतासु। बर्हणा। स्वः२

मीह्ले। यत्। मदे। इंद्र। हर्ष्या। अहन्। वृत्रं। निः। अपां। औब्जः। अर्णवं। त्वं। दिवः। धरुणं।

धिषे। ओजसा। पृथिव्याः। इंद्र। सदनेषु। माहिनः। त्वं। सुतस्य। मदे। अरिणाः। ३ अपः।

३८

दूर्वी सभ

जि । वृत्रस्य । समया । पाष्या । अरुजः ॥ ६ ॥ प्र । मंहिष्ठाय । बृहते । बृहत्ऽरये । सत्यऽशुष्माय । तवसे ।
मतिं । भरे । अपांऽइव । प्रवणे । यस्य । दुःऽधरं । राधः । विश्वऽआयु । शवसे । अपऽवृतं । अध । ते । विश्वं ।
अनु । ह । असत् । इष्टये । आपः । निम्नाऽइव । सवना । हविष्मतः । यत् । पर्वते । न । संऽअशीत । हर्यतः ।
इंद्रस्य । वज्रः । श्नथिता । हिरण्ययः ॥ अस्मै । भीमाय । नमसा । सं । अध्वरे । उषः । न । शुभ्रे । आ । भर ।
पनीयसे । यस्य । धाम । श्रवसे । नाम । इंद्रियं । ज्योतिः । अकारि । हरितः । न । अयसे । इमे । ते । इंद्र । ते ।
वयं । पुरुऽस्तुत । ये । त्वा । आऽरभ्य । चरामसि । प्रभुवसो इति प्रभुऽवसो । नहि । त्वत् । अन्यः । गि
र्वणः । गिरः । सघत् । क्षोणीःऽइव । प्रति । नः । हर्य । तत् । वचः ॥ भूरि । ते । इंद्र । वीर्यं । तव । स्मसि ।
अस्य । स्तोतुः । मघऽवन् । कामं । आ । पृण । अनु । ते । द्यौः । बृहती । वीर्यं । ममे । इयं । च । ते । पृथिवी ।
नेमे । ओजसे ॥ ॥ महां । उरुं । वज्रेण । वज्रिन् । पर्वऽशः । चकर्तिथ । अव । असृजः । निऽवृताः ।

सार्त्तवै। अप॑। स॒त्रा। कि॒ष्वं। दधि॒षे। केव॑लं। सह॑ः॥ १२॥ अनु। चि॒ता। सह॑ः २ जाः। अमर्त्यः। नि॒तुं॑दतो।
होता। यत। दूतः। अभवत। विवस्वतः। विवस्वतः। वि। साधिष्ठेभिः। पथिऽभिः। रजः। ममे। आ।
देवऽताता। हविषा। विवासति। अ॒ग्ना। स्वं। अद्मा। युवमानः। अजरः। तृषु। अविष्यन्। अतसेषु। ति
ष्ठति। अत्यः। न। पृष्ठं। प्रुषितस्य। रोचते। दिवः। न। सानु। स्तनयत। अचिक्रदत। क्राणा। रुद्रेभिः।
वसुऽभिः। पुरःऽहितः। होता। निऽसत्तः। रयिषाट्। अमर्त्यः। रथः। न। विक्षु। ऋंजसानः। आ
युषु। वि। आनुषक्। वार्या। देवः। ऋतावृतिः [?]। वि। वातऽजूतः। अतसेषु। तिष्ठते। वृथा। जुहूभिः।
सृण्या। तुविऽस्वनिः। तृषु। यत। अग्ने। वनिनः। वृषऽयसे। कृष्णं। ते। एम। रुशत्ऽऊर्मे। अजर॥ दि॒वः। त
पुः२ जंभः। वने। आ। वातऽचोदितः। यूथे। न। साह्वान्। अव। वाति। वंसगः॥ अभिऽव्रजन्। अक्षि
तं। पाजसा। रजः। स्थातुः। चरथं। भयते। पतत्रिणः॥ २३॥ दधुः। त्वा। भृगवः। मानुषे

सिस्ऽऽ

आ।

षुं।रयिं।न।चारुं।सुहवं।जनेभ्यः।होतारं।अग्ने।अतिथिं।वरेण्यं।मित्रं।न।शेवं।दिव्याय।जन्मने॥
होतारं।सप्त।जुह्वः।यजिष्ठं।यं।वाघतः।वृणते।अध्वरेषु।अग्निं।विश्वेषां।अरतिं।वसूनां।
सपर्यामि।प्रयसा।यामि।रत्नं।अछिद्रा।सूनोइति।सहसः।नः।अद्य।स्तोतृऽभ्यः।मित्रऽमहः।
शर्म।यच्छ।अग्ने।गृणंतं।अंहसः।उरुष्य।ऊर्जः।नपात्।पूःऽभिः।आयसीभिः।भव।वरूथं॥
गृणते।विभाऽवः।भव।मघऽवन्।मघवत्ऽभ्यः।शर्म।उरुष्य।अग्ने।अंहसः।गृणंतं।प्रातः।मक्षु।
धियाऽवसुः।जगम्यात्॥२४॥ वयाः।इत्।अग्ने।अग्नयः।ते।अन्ये।त्वेइति।विश्वे।अमृ
ताः।मादयंते।वैश्वानर।नाभिः।असि।क्षितीनां।स्थूणाऽइव।जनान्।उपऽमित्।ययंथ॥
दिवः।नाभिः।अग्निः।पृथिव्याः।अथ।अभवत्।अरतिः।रोदस्योः।तं।त्वा।देवासः।अज
नयंत।देवं।वैश्वानर।ज्योतिः।इत्।आर्याय।आ।सूर्ये।न।रश्मयः।ध्रुवासः।वैश्वान

वेधाजाधी

प॰ ऋ॰
४०

रे।दधिरे।अग्ना।वसूनि।या।पर्वतेषु।।ओषधीषु।अप्ऽसु।या।मानुषेषु।असि।तस्य।राजा।
बृहती इवेति बृहतीऽइव।सूनवे।रोदसी इति।गिरः।होता।मनुष्यः।न।दक्षः।स्वःऽवते।सत्यऽ
शुष्माय।पूर्वीः।वैश्वानराय।नृऽतमाय।यह्वीः।दिवः।चित्।ते।बृहतः।जातऽवेदः।वैश्वान
र।प्र।रिरिचे।महिऽत्वं।राजा।कृष्टीनां।असि।मानुषीणां।युधा।देवेभ्यः।वरिवः।चकर्थ।प्र।नु।
महिऽत्वं।वृषभस्य।वोचं।यं।पूरवः।वृत्रऽहनं।सचंते।वैश्वानरः।दस्युं।अग्निः।जघन्वान्।अधू
नोत्।काष्ठाः।अव।शंबरं।भेत्।वैश्वानरः।महिम्ना।विश्वऽकृष्टिः।भरत्ऽवाजेषु।यजतः।वि
भाऽवा।शातऽवनेये।शतिनीभिः।अग्निः।पुरुऽनीथः।जरते।सूनृताऽवान्॥२१॥वन्हिं।यशसं।
विदथस्य।केतुं।सुप्रऽअव्यं।दूतं।सद्यःऽअर्थं।द्विऽजन्मानं।रयिंऽइव।प्रऽशस्तं।रातिं।भर
त्।भृगवे।मातरिश्वा।अस्य।शासुः।उभयासः।सचन्ते।हविष्मंतः।उशिजः।ये।च।मर्ताः।दिवः।

४॰ दुड्डी थोठो

चित। मर्त्यैः। नि। असादि। होता। आऽइळ्यः। विश्पतिः। विक्षु। वेधाः। तं। नव्यसी। हृदः। आ। जा
यमानं। अस्मत्। सुऽकीर्तिः। मधुऽजिह्वं। अश्याः। यं। ऋत्विजः। वृजने। मानुषासः। प्रयस्वंतः।
आयवः। जीजनंत। उशिक्। पावकः। वसुः। मानुषेषु। वरेण्यः। होता। अधायि। विक्षु। दमूनाः।
गृहऽपतिः। दमे। आ। अग्निः। भुवत्। रयिऽपतिः। रयीणां। तं। त्वा। वयं। पतिं। अग्ने। रयीणां।
प्र। शंसामः। मतिऽभिः। गोतमासः। आशुं। न। वाजंऽभरं। मर्जयंतः। ॥ अस्मै। इत्। ऊं इ
ति। प्र। तवसे। तुराय। प्रयः। न। हर्मि। स्तोमं। माहिनाय। ऋचीषमाय। अध्रिऽगवे। ओहं। इंद्रा
य। ब्रह्माणि। रातऽतमा। १। प्रयःऽइव। प्र। यंसि। भरामि। आंगूषं। बाधे। सुऽवृक्ति। इंद्राय।
हृदा। मनसा। मनीषा। प्रत्नाय। पत्ये। धियः। मर्जयंत। २। अस्मै। इत्। ऊं इति। त्यं। उपऽमं। स्वःऽसां। भरामि। आं
गूषं। आस्येन। मंहिष्ठं। अच्छोक्तिऽभिः। मतीनां। सुवृक्तिऽभिः। सूरिं। ववृधध्यै। स्तोमं। सं। हि

छोवठ्फु

ध ०।

ऋ. १.
४१
ऋ.प.पावि

भिः। रथं। न। तष्टाऽइव। तत्ऽसिनाय। गिरः। गिर्वाहसे। सुऽवृक्तिं। इंद्राय। विश्वंऽइन्वं। मेधिराय॥
अस्मै। सप्तिंऽइव। श्रवस्या। इंद्राय। अर्कं। जुह्वा। सं। अंजे। वीरं। दानऽओकसं। वंदध्यै। पुरां। गूर्तऽश्र
वसं। दर्माणं॥ २७॥ ०॥ त्वष्टा। तक्षत्। वज्रं। स्वपःऽतमं। स्वर्यं। रणाय। वृत्रस्य। चित्। विदत्। येन। म
र्म। तुजन्। ईशानः। तुजता। कियेधाः। अस्य। इत्। ऊं इति। मातुः। सवनेषु। सद्यः। महः। पितुं।
पपिऽवान्। चारु। अन्ना। मुषाय। पत्। विष्णुः। पचतं। सहीयान्। विध्यत्। वराहं। तिरः। अद्रिं।
अस्ता॥ ०॥ ग्नाः। चित्। देवऽपत्नीः। इंद्राय। अर्कं। अहिऽहत्ये। ऊवुरित्यूवुः। परि। द्यावापृ
थिवी इति। जभ्रे। उर्वी इति। न। अस्य। ते इति। महिमानं। परि। स्त इति स्तः॥ अस्य। इत्। एव। प्र। रि
रिचे। महिऽत्वं। दिवः। पृथिव्याः। परि। अंतरिक्षात्। स्वऽराट्। इंद्रः। दमे। आ। विश्वऽगूर्तः।
सुऽअरिः। अमत्रः। ववक्षे। रणाय॥ ०॥ शवसा। शुष्मं। वि। वृश्चत्। वज्रेण। वृत्रं। इंद्रः। गाः॥

४१

जेभीझठी

ना। ब्राणा॥ अब्जनीग। अमुंचत। अमि। अर्वः। दावने। सड। चैत्रमाः॥ २९०॥ व्हे बसा। रंता। सिं
धवः। परि। यत। वज्रेण॥ सी॥ जयेछत। ईशानः। इकुलत। दशगुषे। दूशस्यन्। तुर्वैरनये। ग॥ धं।
तुर्वैति॥ कृ। रिति कः। ॥ भुरा। तूतुजानः। वृत्राय। वज्रं। ईशानः। क्रियेधाः। मो॥ नापर्वा। विरदाति
रश्वा। इष्यन्। चर्णो। सि। अपां। वरध्यै॥ ॥ या। ब्रूहि। दव्यो। ति। तुरस्य। कर्मा। ति। नव्यैः। उक्थैः। युधे।
यत। इष्णानः। आयुधानि। ऋघायमा। ण। गनिः। रिणा। ति। शत्रून्। ॥ जिगा। गिरयः। च। दंजहाः। धी
वा। व। म्मा। अनुषग। तुजेत इति। उपो इति। वेनस्य। जोगुवानः॥ अणोः। सद्यः। भुवत। वीर्याय। नो
धाः॥ ॥ सत। अनु। दा। पि। एषां। एकः। यत। वव्रे। भूरैः। ईशानः। आ। एतत्रां। सूर्ये। पस्पृधानं। सौ
वश्व्ये। सुष्विं। आवत्। इंद्रः। एव। तो। हरि। योजना। सु। वृत्ति। इंद्र। ब्रह्माणि। गोतमासः। अक्र

ऋ। आ । देवेषु । विश्वऽपेशसं । धियं । धाः ॥ ० ॥ १२९ ॥ ४ ॥ इति प्रथमाष्टके चतुर्थोध्यायः ॥ ४ ॥ ॐ ॥
प्र । मन्महे । शवसानाय । शूषं । आंगूषं । गिर्वणसे । अंगिरस्वत् । सुवृक्तिऽभिः । स्तुवते । ऋग्मिया
य । अर्चाम । अर्कं । नरे । विऽश्रुताय । प्र । वः । महे । महि । नमः । भरध्वं । आंगूष्यं । शवसानाय ।
साम । येन । नः । पूर्वे । पितरः । पदऽज्ञाः । अर्चंतः । अंगिरसः । गाः । अविंदन् । इंद्रस्य । अंगिरसां ।
च । इष्टौ । विदत् । सरमा । तनयाय । धासिं । बृहस्पतिः । भिनत् । अद्रिं । विदत् । गाः । सं । उस्रियाभिः ।
वावशंत । नरः । सः । सुऽस्तुभा । सः । स्तुभा । सप्त । विप्रैः । स्वरेण । अद्रिं । स्वर्यः । नवऽग्वैः । सरण्युऽभिः ।
फलिऽगं । इंद्र । शक्र । वलं । रवेण । दरयः । दशऽग्वैः । गृणानः । अंगिरःऽभिः । दस्म । वि । वः । उ
षसा । सूर्येण । गोभिः । अंधः । वि । भूम्याः । अप्रथयः । इंद्र । सानु । दिवः । रजः । उपरं । अस्तभाः ।

प्रः॥ १॥ ततक्षुः इति। प्रयक्षऽतमं। अस्य। कर्म। दस्मस्य। चारुऽतमं। अस्ति। दंसः। उपऽह्वरे। य
त्। उपराः। अपिन्वत्। मधुऽअर्णसः। नद्यः। चतस्रः॥ द्विता। वि। वव्रे। सनऽजा। सनीळे इति सऽनी
ळे। अयास्यः। स्तवमानेभिः। अर्कैः। भगः। न। मेने इति। परमे। विऽओमन्। अधारयत्। रोदसी इ
ति। सुऽदंसाः। सनात्। दिवं। परि। भूम। विरूपे इति विऽरूपे। पुनःऽभुवा। युवती इति। स्वेभिः। एवैः।
कृष्णेभिः। अक्ता। उषाः। रुशत्ऽभिः। वपुःऽभिः। आ। चरतः। अन्याऽअन्या। सऽनेमि। सख्यं। सुऽअ
पस्यमानः। सूनुः। दाधार। शवसा। सुऽदंसाः। आमासु। चित्। दधिषे। पक्वं। अन्तरिति। पयः। कृ
ष्णासु। रुशत्। रोहिणीषु। सनात्। सऽनीळाः। अवनीः। अवाताः। व्रता। रक्षन्ते। अमृताः। सहःऽभिः।
पुरु। सहस्रा। जनयः। न। पत्नीः। दुवस्यन्ति। स्वसारः। अह्रयाणं॥ १०॥ सनाऽयुवः। नमसा। नव्यः।
अर्कैः। वसुऽयवः। मतयः। दस्म। दद्रुः। पतिं। न। पत्नीः। उशतीः। उशन्तं। स्पृशन्ति। त्वा। शवसा

ऋ॰ प॰
४२

वृने । मनीषाः ॥ सनात् । एव । तव । रायः । गभस्तौ । न । क्षीयंते । न । उप । दस्यंति । दस्म । घुऽमान् । असि ।
क्रतुऽमान् । इंद्र । धीरः । शिक्ष । शचीऽवः । तव । नः । शचीऽभिः ॥ सनाऽयते । गोतमः । इंद्र । नव्यं । अ-
तक्षत् । ब्रह्म । हरिऽयोजनाय । सुऽनीथाय । नः । शवसान । नोधाः ॥ ० ॥ १३ ॥ त्वं । महान् । इंद्र । यः । ह । शुष्मैः ।
द्यावा । जज्ञानः । पृथिवी इति । अमे । धाः । यत् । ह । ते । विश्वा । गिरयः । चित् । अभ्वा । भिया । दृळ्हा-
सः । किरणाः । न । ऐजन् ॥ आ । यत् । हरी इति । इंद्र । विऽव्रता । वेः । आ । ते । वज्रं । जरिता । बाह्वोः ।
धात् । येन । अविहर्यतक्रतो इत्यविहर्यतऽक्रतो । अमित्रान् । पुरः । इष्णासि । पुरुऽहूत । पूर्वीः ॥ त्वं ।
सत्यः । इंद्र । धृष्णुः । एतान् । त्वं । ऋभुक्षाः । नर्यः । त्वं । षाट् । त्वं । शुष्णं । वृजने । पृक्षे । आणौ । यूने ।
कुत्साय । द्युऽमते । सचा । अहन् ॥ त्वं । ह । त्यत् । इंद्र । चोदीः । सखा । वृत्रं । यत् । वज्रिन् । वृषऽकर्म-
न् । उभ्नाः । यत् । ह । शूर । वृषऽमनः । पराचैः । वि । दस्यून् । योनौ । अकृतः । वृथाषाट् ॥

४२

०। अरिषण्यन्। दृळ्हस्य। चित्। मर्तानां। अजुष्टौ। वि। अस्मत्। आ। काष्ठाः। अर्वते। वः। घनाऽ
इव। वज्रिन्। श्नथिहि। अमित्रान्॥४॥ त्वां। ०। अर्णऽसातौ। स्वःऽमीळ्हे। नरः। आजा। हवंते। त
व। स्वधाऽव। इयं। आ। सऽमर्ये। ऊतिः। वाजेषु। अतसाय्या। भूत्। ०। सप्त। युध्यन्। पुरः। व
ज्रिन्। पुरुऽकुत्साय। दर्दरिति दर्दः। बर्हिः। न। यत्। सुऽदासे। वृथा। वर्क्। अंहोः। राजन्। वरिवः।
पूरवे। करिति कः। त्वं। त्यां। नः। इंद्र। देव। चित्रां। इषं। आपः। न। पीपयः। परिऽज्मन्। यया। शूर। प्र
ति। अस्मभ्यं। यंसि। त्मनं। ऊर्जं। न। विश्वधा। क्षरध्यै। अकारि। ते। इंद्र। गोतमेभिः। ब्रह्माणि। आऽ
उक्ता। नमसा। हरिऽभ्यां। सुऽपेशसं। वाजं। आ। भर। नः। ०।५॥ वृष्णे। शर्धाय। सुऽमखाय। वे
धसे। नोधः। सुऽवृक्तिं। प्र। भर। मरुत्ऽभ्यः। अपः। न। धीरः। मनसा। सुऽहस्त्यः। गिरः। सं। अं
जे। विदथेषु। आऽभुवः॥ ते। जज्ञिरे। दिवः। ऋष्वासः। उक्षणः। रुद्रस्य। मर्याः। असुराः। अ

म. पं.

४४

रेपसः। पावकासः। शुचयः। सूर्याःऽइव। सत्वानः। न। द्रप्सिनः। घोरऽवर्पसः। युवानः। रुद्राः। अ
जराः। अभोक्ऽहनः। ववक्षुः। अध्रिऽगावः। पर्वताःऽइव। दृळ्हा। चित्। विश्वा। भुवनानि। पार्थि
वा। प्र। च्यवयंति। दिव्यानि। मज्मना। चित्रैः। अंजिऽभिः। वपुषे। वि। अंजते। वक्षःऽसु। रुक्मान्।
अधि। येतिरे। शुभे। अंसेषु। एषां। नि। मिमृक्षुः। ऋष्टयः। साकं। जज्ञिरे। स्वधया। दिवः। नरः।
ईशानऽकृतः। धुनयः। रिशादसः। वातान्। विऽद्युतः। तविषीभिः। अक्रत। दुहंति। ऊधः। दि
व्यानि। धूतयः। भूमिं। पिन्वंति। पयसा। परिऽज्रयः। ५। पिन्वंति। अपः। मरुतः। सुऽदानवः।
पयः। घृतऽवत्। विदथेषु। आऽभुवः। अत्यं। न। मिहे। वि। नयंति। वाजिनं। उत्सं। दुहंति। स्तनय
तं। अक्षितं। महिषासः। मायिनः। चित्रऽभानवः। गिरयः। न। स्वऽतवसः। रघुऽस्यदः। मृगाःऽइ
व। हस्तिनः। खादथ। वना। यत्। आरुणीषु। तविषीः। अयुग्ध्वं। सिंहाःऽइव। नानदति। प्रऽचे

४४

तसः । प्रिशाः । रईवालुः । पिन्ह्रा ।। विश्वऽवेदसः । सप ।। जिन्वंतः । पृषतीभिः । ऋष्टिऽभिः । सं । इत् ।
सऽबाधः । शवसा । अहिऽमन्यवः । रोदसी इति । आ । वर्तता । गणऽश्रियः । नृऽसाचः । शूराः । शव
सा । अहिऽमन्यवः । आ । बंधुरेषु । अमतिः । न । दर्शता । विऽद्युता । न । तस्थौ । मरुतः । रथेषु । वः । वि
श्वऽवेदसः । रयिऽभिः । संऽओकसः । संऽमिश्लासः । तविषीभिः । विऽरप्शिनः । अस्तारः । इषुं ।
दधिरे । गभस्त्योः । अनंतऽशुष्माः । वृषऽखादयः । नरः ।। ७ ।। हिरण्ययेभिः । पविऽभिः । पयःऽवृ
धः । उत् । जिघ्नंते । आऽपथ्यः । न । पर्वतान् । मखाः । अयासः । स्वऽसृतः । ध्रुवऽच्युतः । दुध्रऽकृतः ।
मरुतः । भ्राजत्ऽऋष्टयः । धृषुं । पावकं । वनिनं । विऽचर्षणिं । रुद्रस्य । सूनुं । हवसा । गृणीमसि ।
रजःऽतुरं । तवसं । मारुतं । गणं । ऋजीषिणं । वृषणं । सश्चत । श्रिये ।। प्र । नु । सः । मर्तः । शवसा । जनान् ।
अति । तस्थौ । वः । ऊती । मरुतः । यं । आवत । अर्वत्ऽभिः । वाजं । भरते । धना । नृऽभिः । आऽपृच्छ्यं ।

ऋ·१·
४५

क्रतुं। आ। क्षेति। पुष्यति। चक्रियं। मरुतः। पृत्ऽसु। दुस्तरं। द्युऽमंतं। शुष्मं। मघवत्ऽसु। धत्तन। धनऽस्पृतं। उक्थ्यं। विश्वऽचर्षणिं। तोकं। पुष्येम। तनयं। शतं। हिमाः। नु। स्थिरं। मरुतः। वीरऽवंतं। ऋतिऽसहं। रयिं। अस्मासु। धत्त। सहस्रिणं। शतिनं। शूशुऽवांसं। प्रातः। मक्षु। धियाऽवसुः। जगम्यात्॥ ८॥ पश्वा। न। तायुं। गुहा। चतंतं। नमः। युजानं। नमः। वहंतं। सऽजोषाः। धीराः। पदैः। अनु। ग्मन्। उप। त्वा। सीदन्। विश्वे। यजत्राः। ऋतस्य। देवाः। अनु। व्रता। गुः। भुवत्। परिष्टिः। द्यौः। न। भूम। वर्धंति। ईं। आपः। पन्वा। सुऽशिश्विं। ऋतस्य। योना। गर्भे। सुऽजातं। पुष्टिः। न। रण्वा। क्षितिः। न। पृथ्वी। गिरिः। न। भुज्म। क्षोदः। न। शंऽभु। अत्यः। न। अज्मन्। सर्गऽप्रतक्तः। सिंधुः। न। क्षोदः। कः। ईं। वराते। जामिः। सिंधूनां। भ्राताऽइव। स्वस्रां। इभ्यान्। न। राजा। वनानि। अत्ति। यत्। वातऽजूतः। वना। वि। अस्थात्। अग्निः। ह। दाति। रोम। पृथिव्याः। श्वसिति। अप्ऽसु। हंसः। न। सीदन्। क्रत्वा। चेतिष्ठः। विशां। उषःऽभुत्। सोमः। न। वेधाः। ऋतऽप्रजातः। पशुः। न। शिश्वा। विऽभुः। दूरेऽभाः॥ ९॥ रयिः। न। चित्रा। सूरः। न। संऽदृक्। आयुः। न। प्राणः।

राम
४५

नित्यः।न।सूनुः।तक्वा।न।भूर्णिः।वना।सिसक्ति।पयः।न।धेनुः।शुचिः।विऽभाऽवा।दाधार।क्षेमं।ओं
कः।न।रण्वः।यवः।न।पक्वः।जेता।जनानां।ऋषिः।न।स्तुभ्वा।विक्षु।प्रऽशस्तः।वाजी।न।प्री
तः।वयः।दधाति।दुरोकऽशोचिः।क्रतुः।न।नित्यः।जायाऽइव।योनौ।अरं।विश्वस्मै।चित्रः।यत्।अ
भ्राट्।श्वेतः।न।विक्षु।रथः।न।रुक्मी।त्वेषः।समत्ऽसु।सेनाऽइव।सृष्टा।अमं।दधाति।अस्तुः।न।दि
द्युत्।त्वेषऽप्रतीका।यमः।ह।जातः।यमः।जनिऽत्वं।जारः।कनीनां।पतिः।जनीनां।तं।वः।चराथा।वयं।व
सत्या।अस्तं।न।गावः।न।क्षंत।इद्धं।सिंधुः।न।क्षोदः।प्र।नीचीः।ऐन्वंत।गावः।स्वः।दृशीके।१०।।वनेषु।
जायुः।मर्तेषु।मित्रः।वृणीते।श्रुष्टिं।राजाऽइव।अजुर्यं।क्षेमः।न।साधुः।क्रतुः।न।भद्रः।भुवत्।
सुऽआधीः।होता।हव्यऽवाट्।हस्ते।दधानः।नृम्णा।विश्वानि।अमे।देवान्।धात्।गुहा।निऽसीद
न्।विदंति।ईं।अत्र।नरः।धियंऽधाः।हृदा।यत्।तष्टान्।मंत्रान्।अशंसन्।अजः।न।क्षां।दाधार।

हेनोत्।४

प्र.प.
४९

पृथिवीं। तस्तंभ। द्यां। मंत्रेभिः। सत्यैः॥ प्रिया। पदानि। पश्वः। नि। पाहि। विश्वऽआयुः। अग्ने। गुहा। गु
हं। गाः॥ यः। ईं। चिकेत। गुहा। भवंतं। आ। यः। ससाद। धारां। ऋतस्य॥ वि। ये। चृतंति। ऋता। सपंतः॥
आत्। इत्। वसूनि। प्र। ववाच। अस्मै॥ वि। यः। वीरुत्ऽसु। रोधत्। महिऽत्वा। उत। प्रऽजाः। उत। प्र
सूषु। अंतः॥ चित्तिः। अपां। दमे। विश्वऽआयुः। सद्मऽइव। धीराः। संऽमाय। चक्रुः॥ १॥ श्री
णन्। उप। स्थात्। दिवं। भुरण्युः। स्थातुः। चरथं। अक्तून्। वि। ऊर्णोत्॥ परि। यत्। एषां। एकः। विश्वेषां।
भुवत्। देवः। देवानां। महिऽत्वा॥ आत्। इत्। ते। विश्वे। क्रतुं। जुषंत। शुष्कात्। यत्। देव। जीवः। ज
निष्ठाः॥ भजंत। विश्वे। देवऽत्वं। नाम। ऋतं। सपंतः। अमृतं। एवैः॥ ऋतस्य। प्रेषाः। ऋतस्य। धी
तिः। विश्वऽआयुः। विश्वे। अपांसि। चक्रुः॥ यः। तुभ्यं। दाशात्। यः। वा। ते। शिक्षात्। तस्मै। चिकि
त्वान्। रयिं। दयस्व॥ होता। निऽसत्तः। मनोः। अपत्ये। सः। चित्। नु। आसां। पतिः। रयीणां॥ इच्छंत।

४९

रेतः।मिथः।तनूषु।सं।जानत।स्वैः।दक्षैः।अमूराः।पितुः।न।पुत्राः।क्रतुं।जुषंत।श्रोषन्।ये।
अस्य।शासम्।तुरासः।वि।रायः।और्णोत्।दुरः।पुरुऽक्षुः।पिपेश।नाकं।स्तृऽभिः।दमूनाः॥१२॥
शुक्रः।शुशुक्वान्।उषः।न।जारः।पप्रा।समीची इति सम्ऽईची।दिवः।न।ज्योतिः।परि।प्रऽजातः।
क्रत्वा।बभूथ।भुवः।देवानां।पिता।पुत्रः।सन्।वेधाः।अदृप्तः।अग्निः।विऽजानन्।ऊधः।न।गोनां।
स्वाद्म।पितूनां।जने।न।शेवः।आऽहूर्यः।सन्।मध्ये।निऽसत्तः।रण्वः।दुरोणे।पुत्रः।न।जातः।रण्वः।
दुरोणे।वाजी।न।प्रीतः।विशः।वि।तारीत्।विशः।यत्।अह्वे।नृऽभिः।सऽनीळाः।अग्निः।देवऽत्वा।
विश्वानि।अश्याः।नकिः।ते।एता।व्रता।मिनंति।नृऽभ्यः।यत्।एभ्यः।श्रुष्टिं।चकर्थ।तत्।तु।ते।
दंसः।यत्।अहन्।समानैः।नृऽभिः।यत्।युक्तः।विवेः।रपांसि।उषः।न।जारः।विभाऽवा।उस्रः।
संज्ञातऽरूपः।चिकेतत्।अस्मै।त्मना।वहंतः।दुरः।वि।ऋण्वन्।नवंत।विश्वे।स्वः।दृशीके॥१३॥

वनेम । पूर्वीः । अर्यः । मनीषा । अग्निः । सुऽशोकः । विश्वानि । अश्याः । आ । दैव्यानि । व्रता । चिकित्वा-
न् । आ । मानुषस्य । जनस्य । जन्म ॥ गर्भः । यः । अपां । गर्भः । वनानां । गर्भः । च । स्थातां । गर्भः । चरथां । अ-
द्रौ । चित् । अस्मै । अंतः । दुरोणे । विशां । न । विश्वः । अमृतः । सुऽआधीः ॥ सः । हि । क्षपाऽवान् । अग्निः ।
रयीणां । दाशत् । यः । अस्मै । अरं । सुऽउक्तैः । एता । चिकित्वः । भूम । नि । पाहि । देवानां । जन्म । मर्तान् ।
च । विद्वान् ॥ वर्धान् । यं । पूर्वीः । क्षपः । विऽरूपाः । स्थातुः । च । रथं । ऋतऽप्रवीतं । अराधि । होता । स्वः ।
निऽसत्तः । कृण्वन् । विश्वानि । अपांसि । सत्या ॥ गोषु । प्रऽशस्तिं । वनेषु । धिषे । भरंत । विश्वे । बलिं ।
स्वः । नरः । वि । त्वा । नरः । पुरुऽत्रा । सपर्यन् । पितुः । न । जिव्रेः । वि । वेदः । भरंत ॥ साधुः । न । गृध्नुः । अस्ताऽ-
इव । शूरः । याताऽइव । भीमः । त्वेषः । समत्ऽसु ॥ १४ ॥ उप । प्र । जिन्वन् । उशतीः । उशंतं । पतिं । न । नि-
त्यं । जनयः । सऽनीळाः । स्वसारः । श्यावीं । अरुषीं ॥ अजुषन् । चित्रं । उच्छंतीं । उषसं । न । गावः । वी

४७ ॥
राम ॥

लु। चित्। दृळ्हा। पितरः। नः। उक्थैः। अद्रिं। रुजन्। अंगिरसः। रवेण। चक्रुः। दिवः। बृहतः। गातुं। अ-
स्मे इति। अहरिति। स्वः। विविदुः। केतुं। उस्राः॥ दधन्। ऋतं। धनयन्। अस्य। धीतिं। आत्। इत्। अर्यः।
दिधिष्वः। विऽभृत्राः। अतृष्यंतीः। अपसः। यंति। अच्छ। देवान्। जन्म। प्रयसा। वर्धयंतीः॥ मथीत्। य-
त्। ईं। विऽभृतः। मातरिश्वा। गृहेऽगृहे। श्येतः। जेन्यः। भूत्। आत्। ईं। राज्ञे। न। सहीयसे। सचा। सन्। आ।
दूत्यं। भृगवाणः। विवाय॥ महे। यत्। पित्रे। ईं। रसं। दिवे। करिति कः। अव। त्सरत्। पृशन्यः। चिकित्वान्। सृजत्।
अस्ता। धृषता। दिद्युं। अस्मै। स्वायां। देवः। दुहितरि। त्विषिं। धात्॥ १५॥ स्वे। आ। यः। तुभ्यं। दमे।
आ। विऽभाति। नमः। वा। दाशात्। उशतः। अनु। द्यून्। वर्धो इति। अग्ने। वयः। अस्य। द्विऽबर्हाः। यास-
त्। राया। सऽरथं। यं। जुनासि॥ अग्निं। विश्वाः। अभि। पृक्षः। सचंते। समुद्रं। न। स्रवतः। सप्त। यह्वीः।
न। जामिऽभिः। वि। चिकिते। वयः। नः। विदाः। देवेषु। प्रऽमतिं। चिकित्वान्॥ आ। यत्। इषे। नृऽपतिं। ते-

अ.प.
४८

जः । आ । अनट् । शुचिः । रेतः । निःऽसिक्तं । द्यौः । अभीके । अग्निः । शर्द्धं । अनवद्यं । युवानं । सुऽआध्यं । जनय
त् । सूदयत् । च । मनः । न । यः । अध्वनः । सद्यः । एति । एकः । सत्रा । सूरः । वस्वः । ईशे । राजाना । मित्रा । व
रुणा । सुपाणी इति सुऽपाणी । गोषु । प्रियं । अमृतं । रक्षमाणा । मा । नः । अग्ने । सख्या । पित्र्याणि । प्र । मर्षि
ष्ठाः । अभि । विदुः । कविः । सन् । नभः । न । रूपं । जरिमा । मिनाति । पुरा । तस्याः । अभिऽशस्तेः । अधि । इहि ।
१६ ॥ नि । काव्या । वेधसः । शश्वतः । कः । हस्ते । दधानः । नर्या । पुरूणि । अग्निः । भुवत् । रयिऽपतिः । रयी
णां । सत्रा । चक्राणः । अमृतानि । विश्वा । अस्मे इति । वत्सं । परि । संतं । न । विंदन् । इच्छंतः । विश्वे । अमृ
ताः । अमूराः । श्रमऽयुवः । पदऽव्यः । धियंऽधाः । तस्थुः । पदे । परमे । चारु । अग्नेः । तिस्रः । यत् । अ
ग्ने । शरदः । त्वां । इत् । शुचिं । घृतेन । शुचयः । सपर्यान् । नामानि । चित् । दधिरे । यज्ञियानि । असूदयं
त । तन्वः । सुऽजाताः । आ । रोदसी इति । बृहती इति । वेविदानाः । प्र । रुद्रिया । जभ्रिरे । यज्ञियासः । वि

४८

दत्। मर्तः। नेमऽधिता। चिकित्वान्। अग्निं। परमे। तस्थिऽवांसं। संऽजानानाः। उपऽसीदन्। अभिऽ
ज्ञु। पत्नीऽवंतः। नमस्यं। नमस्यन्निति नमस्यन्। रिरिक्वांसः। तन्वः। कृण्वत। स्वाः। सखा। सख्युः। निऽमि
षि। रक्षमाणाः॥१८॥ त्रिः। सप्त। यत्। गुह्यानि। त्वे इति। इत्। पदा। अविदन्। निऽहिता। यज्ञियासः।
तेभिः। रक्षंते। अमृतं। सऽजोषाः। पशून्। च। स्थातॄन्। चरथं। च। पाहि। वि[illegible]ता। यज्ञियास[illegible]। [illegible]न्। अ
ग्ने। वयुनानि। क्षितीनां। वि। आनुषक्। शुरुधः। जीवसे। धाः। अंतःऽविद्वान्। अध्वनः। देवऽयानान्
न्। अतंद्रः। दूतः। अभवः। हविःऽवाट्। सुऽआध्यः। दिवः। आ। सप्त। यह्वीः। रायः। दुरः। वि। ऋतऽ
ज्ञाः। अजानन्। विदत्। गव्यं। सरमा। दृळ्हं। ऊर्वं। येन। नु। कं। मानुषी। भोजते। विट्। आ। ये। विश्वा। सुऽ
अपत्यानि। तस्थुः। कृण्वानासः। अमृतऽत्वाय। गातुं। मह्ना। महत्ऽभिः। पृथिवी। वि। तस्थे। माता। पु
त्रैः। अदितिः। धायसे। वेरिति वेः। अधि। श्रियं। नि। दधुः। चारुं। अस्मिन्। दिवः। यत्। अक्षी इति। अ
मृता। अकृण्वन्। अध। क्षरंति। सिंधवः। न। सृष्टाः। प्र। नीचीः। अग्ने। अरुषीः। अजानन्॥१९॥२

र.प्र.
४९

रयिः। न। यः। पितृऽवित्तः। वयःऽधाः। सुऽप्रनीतिः। चिकितुषः। न। शासुः। स्योनऽशीः। अतिथिः। न। प्री-
णानः। होताऽइव। सद्म। विधतः। वि। तारीत्॥ देवः। न। यः। सविता। सत्यऽमन्मा। क्रत्वा। निऽपाति। वृजि-
नानि। विश्वा। पुरुऽप्रशस्तः। अमतिः। न। सत्यः। आत्माऽइव। शेवः। दिधिषाय्यः। भूत्॥ पृथि-
वी। विश्वऽधायाः। उपऽक्षेति। हितऽमित्रः। न। राजा। पुरःऽसदः। शर्मऽसदः। न। वीराः। अनवद्या।
पतिजुष्टाऽइव। नारी॥ तं। त्वा। नरः। दमे। आ। नित्यं। इद्धं। अग्ने। सचंत। क्षितिषु। ध्रुवासु। अधि। द्यु-
म्नं। नि। दधुः। भूरि। अस्मिन्। भव। विश्वऽआयुः। धरुणः। रयीणां॥ वि। पृक्षः। अग्ने। मघऽवानः।
अश्युः। वि। सूरयः। ददतः। विश्वं। आयुः। सनेम। वाजं। सम्ऽइथेषु। अर्यः। भागं। देवेषु। श्रवसे। दधा-
नाः॥१०॥ ऋतस्य। हि। धेनवः। वावशानाः। स्मतऽऊध्नीः। पीपयंत। द्युऽभक्ताः। पराऽवतः। सुऽम-
तिं। भिक्षमाणाः। वि। सिंधवः। समया। सस्रुः। अद्रिं। त्वे इति। अग्ने। सुऽमतिं। भिक्षमाणाः। दिवि। श्र-
वः। दधिरे। यज्ञियासः। नक्ता। च। चक्रुः। अद्रिं। त्वे इति। अग्ने। उ-ऽषसा। विरूपे इति विऽरूपे।

४९

कृष्णं। च। वर्णं। अरुणं। च। सं। धुरिति धुः। यान्। राये। मर्तान्। सुसूदः। अग्ने। ते। स्याम। मघऽवा
नः। वयं। च। छायाऽइव। विश्वं। भुवनं। सिसक्षि। आपप्रिऽवान्। रोदसी इति। अंतरिक्षं। अर्वत्ऽभिः।
अग्ने। अर्वतः। नृऽभिः। नॄन्। वीरैः। वीरान्। वनुयाम। त्वाऽऊताः। ईशानासः। पितृऽवित्तस्य। रायः।
वि। सूरयः। शतऽहिमाः। नः। अश्युः। एता। ते। अग्ने। उचथानि। वेधः। जुष्टानि। संतु। मनसे। हृदे। च।
शकेम। रायः। सुऽधुरः। यमं। ते। अधि। श्रवः। देवऽभक्तं। दधानाः॥२०॥ उपऽप्रयंतः। अध्वरं। मंत्रं।
वोचेम। अग्नये। आरे। अस्मे इति। च। शृण्वते। यः। स्नीहितीषु। पूर्व्यः। संऽजग्मानासु। कृष्टिषु। अ
रक्षत्। दाशुषे। गयं। उत। ब्रुवंतु। जंतवः। उत्। अग्निः। वृत्रऽहा। अजनि। धनंऽजयः। रणेऽरणे। य
स्य। दूतः। असि। क्षये। वेषि। हव्यानि। वीतये। दस्मत्। कृणोषि। अध्वरं। तं। इत्। सुऽहव्यं। अंगि
रः। सुऽदेवं। सहसः। यहो इति। जनाः। आहुः। सुऽबर्हिषं॥२१॥ आ। च। वहासि। तान्। इह। देवान्।
उप। प्रऽशस्तये। हव्या। सुऽचंद्र। वीतये। न। योः। उपऽब्दिः। अश्व्यः। शृण्वे। रथस्य। कत्। चन। यत्।

वचः। देवप्सरःऽतमं। हव्या। जुह्वानः। आसनि। अथ। ते। अंगिरःऽतम। २

अग्ने। यासि। दूत्यं। त्वाऽऊतः। वाजी। अह्रयः। अभि। पूर्वस्मात्। अपरः। प्र। दाश्वान्। अग्ने। अस्था
त्। उत। द्युऽमत्। सुऽवीर्यं। बृहत्। अग्ने। विवाससि। देवेभ्यः। देव। दाशुषे। २२॥ जुषस्व। सप्रथःऽत
मं। अग्ने। वेधःऽतम। प्रियं। वोचेम। ब्रह्म। सानसि। कः। ते। जामिः। जनानां। अग्ने। कः। दाशुऽअध्वरः।
कः। ह। कस्मिन्। असि। श्रितः। त्वं। जामिः। जनानां। अग्ने। मित्रः। असि। प्रियः। सखा। सखिऽभ्यः। ईड्यः।
यज। नः। मित्रावरुणा। यज। देवान्। ऋतं। बृहत्। अग्ने। यक्षि। स्वं। दमं। २३॥ का। ते। उपऽइतिः। म
नसः। वराय। भुवत्। अग्ने। शंऽतमा। का। मनीषा। कः। वा। यज्ञैः। परि। दक्षं। ते। आप। केन। वा। ते। म
नसा। दाशेम। आ। इहि। अग्ने। इह। होता। नि। सीद। अदब्धः। सु। पुरःऽएता। भव। नः। अवतां। त्वा। रो
दसी इति। विश्वमिन्वे इति। विश्वंऽइन्वे। यज। महे। सौमनसाय। देवान्। प्र। सु। विश्वान्। रक्षसः। धक्षि।
अग्ने। भव। यज्ञानां। अभिशस्तिऽपावा। अथ। आ। वह। सोमऽपतिं। हरिऽभ्यां। आतिथ्यं। अस्मै।
चकृम। सुऽदाव्ने। प्रजाऽवता। वचसा। वह्निः। आसा। आ। च। हुवे। नि। च। सत्सि। इह। देवैः। वेषि।

होत्रं । उत । पोत्रं । यजत्र । बोधि । प्रऽयंतः । जनितः । वसूनां । यथा । विप्रस्य । मनुषः । हविःऽभिः । देवान् । अ-
यजः । कविऽभिः । कविः । सन् । एव । होतरिति । सत्यऽतर । त्वं । अद्य । अग्ने । मंद्रया । जुह्वा । यजस्व ॥ २४ ॥ क-
था । दाशेम । अग्नये । का । अस्मै । देवऽजुष्टा । उच्यते । भामिने । गीः । यः । मर्त्येषु । अमृतः । ऋतऽवा । होता ।
यजिष्ठः । इत् । कृणोति । देवान् । यः । अध्वरेषु । शंऽतमः । ऋतऽवा । होता । तं । ऊं इति । नमःऽभिः । आ । कृ-
णुध्वं । अग्निः । यत् । वेः । मर्ताय । देवान् । सः । च । बोधाति । मनसा । यजाति । सः । हि । क्रतुः । सः । मर्यः ।
सः । साधुः । मित्रः । न । भूत् । अद्भुतस्य । रथीः । तं । मेधेषु । प्रथमं । देवऽयंतीः । विशः । उप । ब्रुवते । द-
स्मं । आरीः । सः । नः । नृणां । नृऽतमः । रिशादाः । अग्निः । गिरः । अवसा । वेतु । धीतिं । तना । च । ये । म-
घऽवानः । शविष्ठाः । वाजऽप्रसूताः । इषयंत । मन्म । एव । अग्निः । गोतमेभिः । ऋतऽवा । विप्रेभिः ।
अस्तोष्ट । जातऽवेदाः । सः । एषु । द्युम्नं । पीपयत् । सः । वाजं । सः । पुष्टिं । याति । जोषं । आ । चिकित्वान् ॥
२५ ॥ अभि । त्वा । गोतमाः । गिरा । जातऽवेदः । विऽचर्षणे । द्युम्नैः । अभि । प्र । नोनुमः । तं । ऊं इति । त्वा ।

प्र·१
५१

गोतमाः ।गिरा ।रायःऽकामः ।दुवस्यति ।० ।वाजऽसातमं ।अंगिरस्वत् ।हवामहे ।० ।वृत्रहन्ऽतमं ।यः ।
दस्यून् ।अवऽधूनुषे ।० ।अवोचाम ।रहूगणाः ।अग्नये ।मधुऽमत् ।वचः ।द्यु ॥२६॥ हिरण्यऽकेशः ।रजः
सः ।विऽसारे ।अहिः ।धुनिः ।वातःऽइव ।ध्रजीमान् ।शुचिऽभ्राजाः ।उषसः ।न ।वेदाः ।यशस्वतीः ।अ
पस्युवः ।न ।सत्याः ।आ ।ते ।सुऽपर्णाः ।अमिनंत ।एवैः ।कृष्णः ।नोनाव ।वृषभः ।यदि ।इदं ।शिवा
भिः ।न ।स्मयमानाभिः ।आ ।अगात् ।पतंति ।मिहः ।स्तनयंति ।अभ्रा ।यत् ।ईं ।ऋतस्य ।पयसा ।पि
यानः ।नयन् ।ऋतस्य ।पथिऽभिः ।रजिष्ठैः ।अर्यमा ।मित्रः ।वरुणः ।परिऽज्मा ।त्वचं ।पृंचंति ।उपर
स्य ।योनौ ।अग्ने ।वाजस्य ।गोऽमतः ।ईशानः ।सहसः ।यहो इति ।अस्मे इति ।धेहि ।जातऽवेदः ।महि ।श्र
वः ।सः ।इधानः ।वसुः ।कविः ।अग्निः ।ईळेन्यः ।गिरा ।रेवत् ।अस्मभ्यं ।पुरुऽअनीक ।दीदिहि ।
क्षपः ।राजन् ।उत ।त्मना ।अग्ने ।वस्तोः ।उत ।उषसः ।सः ।तिग्मऽजंभ ।रक्षसः ।दह ।प्रति ॥२७॥ अ
व ।नः ।अग्ने ।ऊतिऽभिः ।गायत्रस्य ।प्रऽभर्मणि ।विश्वासु ।धीषु ।वंद्य ।आ ।नः ।अग्ने ।रयिं ।भर ।सत्राऽ

५

सहं । वरेण्यं । विश्वासु । पृत्ऽसु । दुस्तरं ॥ सुऽचेतुना । रयिं । विश्वायुऽपोषसं । मार्डीकं । धेहि । जी
वसे । प्र । पूताः । तिग्मऽशोचिषे । वाचः । गोतम । अग्नये । भरस्व । सुम्नऽयुः । गिरः । यः । नः । अग्ने । अ
भिऽदासति । अंति । दूरे । पदीष्ट । सः । अस्माकं । इत् । वृधे । भव । सहस्रऽअक्षः । विऽचर्षणिः । अग्निः ।
रक्षांसि । सेधति । होता । गृणीते । उक्थ्यः ॥ २९ ॥ इत्था । हि । सोमे । इत् । मदे । ब्रह्मा । चकार । वर्धनं । शवि
ष्ठ । वज्रिन् । ओजसा । पृथिव्याः । निः । शशाः । अहिं । अर्चन् । अनु । स्वऽराज्यं ॥ सः । त्वा । अमदत् ।
वृषा । मदः । सोमः । श्येनऽआभृतः । सुतः । येन । वृत्रं । निः । अत्ऽभ्यः । जघंथ । वज्रिन् । ओजसा ।
० ॥ प्र । इहि । अभि । इहि । धृष्णुहि । न । ते । वज्रः । नि । यंसते । इंद्र । नृम्णं । हि । ते । शवः । हनः । वृत्रं ।
जयाः । अपः । ० ॥ निः । इंद्र । भूम्याः । अधि । वृत्रं । जघंथ । निः । दिवः । सृज । मरुत्वतीः । अव । जीवऽ
धन्याः । इमाः । अपः । ० ॥ इंद्रः । वृत्रस्य । दोधतः । सानुं । वज्रेण । हीळितः । अभिऽक्रम्य । अव ।

प्र॰प॰
५२

जिघ्नते। अयं। सम॑र्य। चोदयन्। ॥१२॥ अधि। सानौ। नि। जिघ्नते। वज्रेण। शतऽपर्वणा। मंदानः।
इंद्रः। अंधसः। सखिऽभ्यः। गातुं। इच्छति। ॥ इंद्र। तुभ्यं। इत्। अद्रिऽवः। अनुत्तं। वज्रिन्। वीर्यं। यत्।
ह। त्यं। मायिनं। मृगं। तं। ऊं इति। त्वं। मायया। अवधीः। ॥ वि। ते। वज्रासः। अस्थिरन्। नवतिं। नाव्याः।
अनु। महत्। ते। इंद्र। वीर्यं। बाह्वोः। ते। बलं। हितं। ॥ सहस्रं। साकं। अर्चत। परि। स्तोभत। विंश
तिः। नव। ता। एनं। अनु। अनोनवुः। इंद्राय। ब्रह्म। उत्ऽयतं। ॥ इंद्रः। वृत्रस्य। तविषीं। निः। अहन्।
सहसा। सहः। महत्। तत्। अस्य। पौंस्यं। वृत्रं। जघन्वान्। असृजत्। ॥१३॥ इमे इति। चित्। तव। म
न्यवे। वेपेते इति। भियसा। मही इति। यत्। इंद्र। वज्रिन्। ओजसा। वृत्रं। मरुत्वान्। ॥ अवधीः। ॥ न। वेपसा।
न। तन्यता। इंद्रं। वृत्रः। ~~तव। च। अश~~निं। वज्रेण। संऽअयोधयः। अहिं। इंद्र। जिघांसतः। दिवि। ते।
बद्बधे। शवः। ॥ अभिऽस्तने। ते। अद्रिऽवः। यत्। स्थाः। जगत्। च। रेजते। त्वष्टा। चित्। तव। मन्य
वि। बीभयत्। अभि। एनं। वज्रः। आयसः। सहस्रऽभृष्टिः। आयत। ॥ यत्। वृत्रं। तव। च। अशनिं। २

५२

पराऽददिः । असि । दभ्रस्य । चित् । वृधः । यजमानाय । शिक्षसि । सुन्वते । भूरि । ५

वीर । इंद्र । वेविज्यते । भिया । न । नहि । नु । यात् । अधि । इमसि । इंद्रं । कः । वीर्या । परः । तस्मिन् । नृ
म्णं । उत । क्रतुं । देवाः । ओजांसि । सं । दधुः । । यां । अथर्वा । मनुः । पिता । दध्यङ् । धियं । अत्न
त । तस्मिन् । ब्रह्माणि । पूर्वऽथा । इंद्रे । उक्था । सं । अग्मत । ॥ ३ ॥ ॥ इति प्रथमाष्टके पंचमो
ध्यायः ॥ ॥ ॐ इंद्रः । मदाय । वव्रधे । शवसे । वृत्रऽहा । नृऽभिः । तं । इत् । महत्ऽसु । आजिषु ।
उत । ईं । अर्भे । हवामहे । सः । वाजेषु । प्र । नः । अविषत् । असि । हि । वीर । सेन्यः । असि । भूरि । ते ॥
यत् । उत्ऽईरते । आजयः । धृष्णवे । धीयते । धना । युक्ष्व । मदऽच्युता । हरी इति । कं । हनः ।
कं । वसौ । दधः । अस्मान् । इंद्र । वसौ । दधः । क्रत्वा । महान् । अनुऽस्वधं । भीमः । आ । वव्रधे । शवः ।
श्रिये । ऋष्वः । उपाकयोः । नि । शिप्री । हरिऽवान् । दधे । हस्तयोः । वज्रं । आयसं । आ । पप्रौ ।
पार्थिवं । रजः । बद्बधे । रोचना । दिवि । न । त्वाऽवान् । इंद्र । कः । चन । न । जातः । न । जनिष्यते । अति ।

ध॰प्र॰

५३

विश्वं । ववक्षिथ ॥ यः । अर्यः । मर्तऽभोजनं । पराऽददाति । दाशुषे । इंद्रः । अस्मभ्यं । शिक्षतु । वि ।
भज । भूरि । ते । वसु । भक्षीय । तव । राधसः ॥ मदेऽमदे । हि । नः । ददिः । यूथा । गवां । ऋजुऽक्रतुः । सं ।
गृभाय । पुरु । शता । उभयाहस्त्या । वसु । शिशीहि । रायः । आ । भर । मादयस्व । सुते । सचा । शवसे ।
शूर । राधसे । विद्म । हि । त्वा । पुरुऽवसुं । उप । कामान् । ससृज्महे । अथ । नः । अविता । भव । एते । ते ।
इंद्र । जंतवः । विश्वं । पुष्यंति । वार्यं । अंतः । हि । ख्यः । जनानां । अर्यः । वेदः । अदाशुषां । तेषां ।
नः । वेदः । आ । भर ॥ ३ ॥ उपो इति । सु । शृणुहि । गिरः । मघऽवन् । मा । अतथाःऽइव । यदा । नः ।
सूनृताऽवतः । करः । आत् । अर्थयासे । इत् । योज । नु । इंद्र । ते । हरी इति । अक्षन् । अमीमदंत । हि ।
अव । प्रियाः । अधूषत । अस्तोषत । स्वऽभानवः । विप्राः । नविष्ठया । मती ॥ ० ॥ सुऽसंदृशं ।
त्वा । वयं । मघऽवन् । वंदिषीमहि । प्र । नूनं । पूर्णऽवंधुरः । स्तुतः । याहि । वशान् । अनु । स्तः ।

५३

घृतं। वृषणं। रथं। अधि। तिष्ठाति। गोऽविदं। यः। पात्रं। हरिऽयोजनं। पूर्णं। इंद्र। चिकेतति। ०

युक्तः। ते। अस्तु। दक्षिणः। उत। सव्यः। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। तेन। जायां। उप। प्रियां। मंदानः।

याहि। अंधसः। ०। युनज्मि। ते। ब्रह्मणा। केशिना। हरी इति। उप। प्र। याहि। दधिषे। गभस्त्योः। उत्

त्वा। सुतासः। रभसाः। अमंदिषुः। पूषण्ऽवान्। वज्रिन्। सं। ऊं इति। पत्न्या। अमदः। ॥ २ ॥ अश्व

वति। प्रथमः। गोषु। गच्छति। सुप्रऽअवीः। इंद्र। मर्त्यः। तव। ऊतिऽभिः। तं। इत्। पृणक्षि। वसुना।

भवीयसा। सिंधुं। आपः। यथा। रजः। प्राचैः। देवासः। प्र। नयंति। देवऽयुं। ब्रह्मऽप्रियं। जोषयंते।

वराःऽइव। अधि। द्वयोः। अदधाः। उक्थ्यं। वचः। यतऽस्रुचा। मिथुना। या। सपर्यतः। असंऽय

त्तः। व्रते। ते। क्षेति। पुष्यति। भद्रा। शक्तिः। यजमानाय। सुन्वते। आत्। अंगिराः। प्रथमं। दधिरे।

वयः। इद्धऽअग्नयः। शम्या। ये। सुऽकृत्यया। सर्वं। पणेः। सं। अविंदंत। भोजनं। अश्वऽवंतं। गोऽ

अभितः। विऽचेतसः। आपः। न। देवीः। उप। यंति। होत्रियं। अवः। पश्यंति। विऽततं। यथा। ४

मंतं। आ। पशुं। नरः। यज्ञैः। अथर्वा। प्रथमः। पथः। तते। ततः। सूर्यः। व्रतऽपाः। वेनः। आ। अ-
जनि। आ। गाः। आजत्। उशना। काव्यः। सचा। यमस्य। जातं। अमृतं। यजामहे। बर्हिः। वा। यत्।
सुऽअपत्याय। वृज्यते। अर्कः। वा। श्लोकं। आऽघोषते। दिवि। ग्रावा। यत्र। वदति। कारुः। उक्थ्यः।
तस्य। इत्। इंद्रः। अभिऽपित्वेषु। रण्यति॥४॥ असावि। सोमः। इंद्र। ते। शविष्ठ। धृष्णो इति। आ।
गहि। आ। त्वा। पृणक्तु। इंद्रियं। रजः। सूर्यः। न। रश्मिऽभिः। इंद्रं। इत्। हरी इति। वहतः। अप्रति-
धृष्टऽशवसं। ऋषीणां। च। स्तुतीः। उप। यज्ञं। च। मानुषाणां। आ। तिष्ठ। वृत्रऽहन्। रथं। युक्ता। ते।
ब्रह्मणा। हरी इति। अर्वाचीनं। सु। ते। मनः। ग्रावा। कृणोतु। वग्नुना। इमं। इंद्र। सुतं। पिब। ज्येष्ठं।
अमर्त्यं। मदं। शुक्रस्य। त्वा। अभि। अक्षरन्। धाराः। ऋतस्य। सदने। इंद्राय। नूनं। अर्चत। उक्थानि।
च। ब्रवीतन। सुताः। अमत्सुः। इंदवः। ज्येष्ठं। नमस्यत। सहः॥५॥ नकिः। त्वत्। रथिऽतरः। हरी

इति । यत् । इंद्राय । सुतऽसोम । नु । किः । त्वा । अनु । मत्यमनाः । न किः । सुऽअश्वः । आनशे । यः । एकः । इत् । विऽदय
ते । वसु । मर्ताय । दाशुषे । ईशानः । अप्रतिऽस्कुतः । इंद्रः । अंग । कदा । मर्तं । अराधसं । क्षुंपंऽइव । स्फुरत् ।
कदा । नः । शुश्रवत् । गिरः । इंद्रः । अंग । यः । चित् । हि । त्वा । बहुऽभ्यः । आ । सुतऽवान् । आऽविवासति । उ
ग्रं । तत् । पत्यते । शवः । इंद्रः । अंग । स्वादोः । इत्था । विषुऽवतः । मध्वः । पिबंति । गौर्यः । याः । इंद्रेण ।
सऽयावरीः । वृष्णा । मदंति । शोभसे । वस्वीः । अनु । स्वऽराज्यं ॥ ६ ॥ ताः । अस्य । पृशनऽयुवः । सो
मं । श्रीणंति । पृश्नयः । प्रियाः । इंद्रस्य । धेनवः । वज्रं । हिन्वंति । सायकं । ग । ताः । अस्य । नमसा । सहः । स
पर्यंति । प्रऽचेतसः । व्रतानि । अस्य । सश्चिरे । पुरूणि । पूर्वऽचित्तये । ० । इंद्रः । दधीचः । अस्थ्रऽभिः ।
वृत्राणि । अप्रतिऽस्कुतः । जघान । नवतीः । नव । इच्छन् । अश्वस्य । यत् । शिरः । पर्वतेषु । अपऽश्रि
तं । तत् । विदत् । शर्यणाऽवति । अत्र । अह । गोः । अमन्वत । नाम । त्वष्टुः । अपीच्यं । इत्था । चंद्रमसः

ऋ० प०
॥५५॥

गृहे ॥ ७ ॥ कः । अद्य । युङ्क्ते । धुरि । गाः । ऋतस्य । शिमीऽवतः । भामिनः । दुःऽहृणायून् । आसन्ऽइषून् ।
हृत्सुऽअसः । मयःऽभून् । यः । एषां । भृत्यां । ऋणधत् । सः । जीवात् । कः । ईषते । तुज्यते । कः । बिभा-
य । कः । मंसते । सन्तं । इन्द्रं । कः । अन्ति । कः । तोकाय । कः । ~~ईषते । तुज्यते~~ इभाय । उत । राये । अधि । ब्रवत् ।
तन्वे । कः । जनाय । कः । अग्निं । ईट्टे । हविषा । घृतेन । स्रुचा । यजातै । ऋतुऽभिः । ध्रुवेभिः । कस्मै । देवाः ।
आ । वहान् । आशु । होम । कः । मंसते । वीतिऽहोत्रः । सुऽदेवः । त्वं । अङ्ग । प्र । शंसिषः । देवः । शविष्ठ । म-
र्त्यं । न । त्वत् । अन्यः । मघऽवन् । अस्ति । मर्डिता । इन्द्र । ब्रवीमि । ते । वचः । मा । ते । राधांसि । मा । ते । ऊतयः ।
वसो इति । अस्मान् । कदा । चन । दभन् । विश्वा । च । नः । उपऽमिमीहि । मानुष । वसूनि । चर्षणिऽभ्यः ।
आ ॥ ८ ॥ प्र । ये । शुम्भन्ते । जनयः । न । सप्तयः । यामन् । रुद्रस्य । सूनवः । सुऽदंससः । रोदसी इति । हि । मरुतः ।
चक्रिरे । वृधे । मदन्ति । वीराः । विदथेषु । घृष्वयः । ते । उक्षितासः । महिमानं । आशत । दिवि । रुद्रासः । अधि ।

५५

चक्रिरे। सदः। अर्चंतः। अर्कं। जनयंतः। इंद्रियं। अधि। श्रियः। दधिरे। पृश्निऽमातरः। गोऽमात
रः। यत्। शुभयंते। अंजिऽभिः। तनूषु। शुभ्राः। दधिरे। विरुक्मतः। बाधंते। विश्वं। अभिऽमाति
नं। अप। वर्त्मानि। एषां। अनु। रीयते। घृतं। वि। ये। भ्राजंते। सुऽमखासः। ऋष्टिऽभिः। प्रऽच्यव
यंतः। अच्युता। चित्। ओजसा। मनःऽजुवः। यत्। मरुतः। रथेषु। आ। वृषऽव्रातासः। पृषतीः।
अयुग्ध्वं। प्र। यत्। रथेषु। पृषतीः। अयुग्ध्वं। वाजे। अद्रिं। मरुतः। रंहयंतः। उत। अरुषस्य। वि। स्यं
ति। धाराः। चर्मऽइव। उदऽभिः। वि। उंदंति। भूम। आ। वः। वहंतु। सप्तयः। रघुऽस्यदः। रघुऽपत्व
नः। प्र। जिगात। बाहुऽभिः। सीदत। आ। बर्हिः। उरु। वः। सदः। कृतं। मादयध्वं। मरुतः। मध्वः। अं
धसः। ते। अवर्धंत। स्वऽतवसः। महिऽत्वना। आ। नाकं। तस्थुः। उरु। चक्रिरे। सदः। विष्णुः। य
त्। ह। आवत्। वृषणं। मदऽच्युतं। वयः। न। सीदन्। अधि। बर्हिषि। प्रिये। सूराःऽइव। इत्। युयु

५८

नं।

धयः। न। जग्मयः। अवस्यवः। पृतनासु। आ। येतिरे। भयन्ते। विश्वा। भुवना। मरुतऽभ्यः। राजानःऽइव।
त्वेषऽसंदृशः। नरः। त्वष्टा। यत्। वज्रं। सुऽकृतं। हिरण्ययं। सहस्रऽभृष्टिं। सुऽअपाः। अवर्त
यत्। धत्ते। इंद्रः। नरि। अपांसि। कर्तवे। अहन्। वृत्रं। निः। अपां। औब्जत्। अर्णवं। ऊर्ध्वं। नुनुद्रे।
अवतं। ते। ओजसा। दद्दृहाणं। चित्। बिभिदुः। वि। पर्वतं। धमन्तः। वाणं। मरुतः। सुऽदानवः।
मदे। सोमस्य। रण्यानि। चक्रिरे। जिह्मं। नुनुद्रे। अवतं। तया। दिशा। असिंचन्। उत्सं। गोतम
य। तृष्णऽजे। आ। गच्छन्ति। ईं। अवसा। चित्रऽभानवः। कामं। विप्रस्य। तर्पयन्त। धामऽभिः। या।
वः। शर्म। शशमानाय। सन्ति। त्रिऽधातूनि। दाशुषे। यच्छत। अधि। अस्मभ्यं। तानि। मरुतः। वि।
यंत। रयिं। नः। धत्त। वृषणः। सुऽवीरं॥१०॥ मरुतः। यस्य। हि। क्षये। पाथ। दिवः। विऽम
हसः। सः। सुऽगोपातमः। जनः। यज्ञैः। वा। यज्ञऽवाहसः। विप्रस्य। वा। मतीनां। मरुतः।

५८

श्रृणुत। हवं। ऊता। वा। यस्य। वाजिनः। अनु। विप्रं। अतक्षत। सः। गंता। गोऽमति। व्रजे। अस्य।
वीरस्य। बर्हिषि। सुतः। सोमः। दिविष्टिषु। उक्थ्यं। मदः। च। शस्यते। अस्य। श्रोषंतु। आ। भुवः।
विश्वाः। यः। चर्षणीः। अभि। सूरः। चित्। ससृषीः। इषः॥११॥ हवींभिः। ददाश। मारुतः। ग
भिः। मरुतः। वयं। अवऽभिः। चर्षणीनां। सुऽभगः। तुविऽप्रऽयऽप्रवः। मरुतः। अस्ति। मर्त्यः। य
स्य। प्रयांसि। पर्षथ। शशमानस्य। वा। नरः। स्वेदस्य। सत्यऽशवसः। विद। कामस्य। वेनतः। यूयं।
तत्। सत्यऽशवसः। आविः। कर्त। महिऽत्वना। विध्यत। विऽद्युता। रक्षः। गूहत। गुह्यं। तमः। वि।
यात। विश्वं। अत्रिणं। ज्योतिः। कर्त। यत्। उश्मसि॥१२॥ प्र। त्वक्षसः। प्रऽतवसः। विऽरप्शि
नः। अनानताः। अविथुराः। ऋजीषिणः। जुष्टऽतमासः। नृऽतमासः। अंजिऽभिः। वि। आन
ज्रे। के। चित्। उस्राःऽइव। स्तृऽभिः। उपऽह्वरेषु। यत्। अचिध्वं। ययिं। वयःऽइव। मरुतः। केन।

रा.प्र.
५७

विहा। पथा। श्वेतं। ति। कोशाः। उपा। वः। रथेषु। आ। हं। ऊतं। उक्षता। मधुऽवर्णाः। अर्चते। प्र। एषां। अ
ज्मेषु। विऽयुतः। इव। रेजते। भूमिः। यामेषु। यत्। ह। युंजते। शुभे। ते। क्रीळयः। धुनयः। भ्राजऽ
तऽऋष्टयः। स्वयं। महिऽत्वं। पनयंत। धूतयः॥ सः। हि। स्वऽसृत्। पृषत्ऽअश्वः। युवा। गणः।
अया। ईशानः। तविषीभिः। आऽवृतः। असि। सत्यः। ऋणऽयावा। अनेद्यः। अस्याः। धियः। प्रऽ
अविता। अथ। वृषा। गणः॥ पितुः। प्रत्नस्य। जन्मना। वदामसि। सोमस्य। जिह्वा। प्र। जिगाति। च
क्षसा। यत्। ईं। इंद्रं। शमि। ऋक्वाणः। आशत। आत्। इत्। नामानि। यज्ञियानि। दधिरे। श्रियसे। कं।
भानुऽभिः। सं। मिमिक्षिरे। ते। रश्मिऽभिः। ते। ऋक्वऽभिः। सुऽखादयः। ते। वाशीऽमंतः। इष्मिणः।
अभीरवः। विद्रे। प्रियस्य। मारुतस्य। धाम्नः॥ १२॥ आ। विद्युन्मत्ऽभिः। मरुतः। सुऽअर्कैः। रथे
भिः। यात। ऋष्टिमत्ऽभिः। अश्वऽपर्णैः। आ। वर्षिष्ठया। नः। इषा। वयः। पप्तत। सुऽमायाः। ते। अ
ना।

राम
५७

रुणेभिः।वरं।आ।पिशंगैः।शुभे।कं।यांति।रथतूःऽभिः।अश्वैः।रुक्मः।न।चित्रः।स्वधि
तिऽवान्।पव्या।रथस्य।जंघनंत।भूम।श्रिये।कं।वः।अधि।तनूषु।वाशीः।मेधा।वना।न।कृ
णवंते।ऊर्ध्वा।युष्मभ्यं।कं।मरुतः।सुऽजाताः।तुविऽद्युम्नासः।धनयंते।अद्रिं।अहानि।गृध्राः।
परि।आ।वः।आ।अगुः।इमां।धियं।वार्कार्यां।च।देवीं।ब्रह्म।कृण्वंतः।गोतमासः।अर्कैः।
ऊर्ध्वं।नुनुद्रे।उत्सऽधिं।पिबध्यै।एतत्।त्यत्।न।योजनं।अचेति।सस्वः।ह।यत्।मरुतः।गोत
मः।वः।पश्यन्।हिरण्यऽचक्रान्।अयःऽदंष्ट्रान्।विऽधावतः।वराहून्।एषा।स्या।वः।मरुतः।
अनुऽभर्त्री।प्रति।स्तोभति।वाघतः।न।वाणी।।अस्तोभयत्।वृथा।आसां।अनु।स्वधां।गभस्त्योः।
१४।आ।नः।भद्राः।क्रतवः।यंतु।विश्वतः।अदब्धासः।अपरिऽइतासः।उत्ऽभिदः।देवाः।
नः।यथा।सदं।इत्।वृधे।असन्।अप्रऽयुवः।रक्षितारः।दिवेऽदिवे।देवानां।भद्रा।सुऽमतिः।

५८

ऋजुऽयतां। देवानां। रातिः। अभि। नः। नि। वर्ततां। देवानां। सख्यं। उप। सेदिम। वयं। देवाः। नः। आ-
युः। प्र। तिरंतु। जीवसे। तान्। पूर्वया। निऽविदा। हूमहे। वयं। भगं। मित्रं। अदितिं। दक्षं। अस्रिधं।
अर्यमणं। वरुणं। सोमं। अश्विना। सरस्वती। नः। सुऽभगा। मयः। करत्। तत्। नः। वातः। मयः-
ऽभु। वातु। भेषजं। तत्। माता। पृथिवी। तत्। पिता। द्यौः। तत्। ग्रावाणः। सोमऽसुतः। मयःऽभु-
वः। तत्। अश्विना। शृणुतं। धिष्ण्या। युवं। तं। ईशानं। जगतः। तस्थुषः। पतिं। धियंऽजिन्वं। अवसे।
हूमहे। वयं। पूषा। नः। यथा। वेदसां। असत्। वृधे। रक्षिता। पायुः। अदब्धः। स्वस्तये। ५। स्वस्ति।
नः। इंद्रः। वृद्धऽश्रवाः। स्वस्ति। नः। पूषा। विश्वऽवेदाः। स्वस्ति। नः। तार्क्ष्यः। अरिष्टऽनेमिः। स्वस्ति। नः।
बृहस्पतिः। दधातु। पृषत्ऽअश्वाः। मरुतः। पृश्निऽमातरः। शुभंऽयावानः। विदथेषु। जग्मयः। अग्नि-
ऽजिह्वाः। मनवः। सूरऽचक्षसः। विश्वे। नः। देवाः। अवसा। आ। गमन्। इह। भद्रं। कर्णेभिः। शृणु-

५८

यामा। देवाः। भद्रं। पश्येम। अक्षऽभिः। यजत्राः। स्थिरैः। अंगैः। तुस्तुऽवांसः। तनूभिः। वि। अशेम। दे
वऽहितं। यत्। आयुः। शतं। इत्। नु। शरदः। अंति। देवाः। यत्र। नः। चक्र। जरसं। तनूनां। पुत्रासः।
यत्र। पितरः। भवंति। मा। नः। मध्या। रिरिषत। आयुः। गंतोः। अदितिः। द्यौः। अदितिः। अंतरिक्षं।
अदितिः। माता। सः। पिता। सः। पुत्रः। विश्वे। देवाः। अदितिः। पंच। जनाः। अदितिः। जातं। अदितिः।
जनिऽत्वं॥ १६॥ ऋजुऽनीती। नः। वरुणः। मित्रः। नयतु। विद्वान्। अर्यमा। देवैः। सऽजोषाः। ते। हि।
वस्वः। वसवानाः। ते। अप्रऽमूराः। महःऽभिः। व्रता। रक्षंते। विश्वाहा। ते। अस्मभ्यं। शर्म। यंसन्। अ
मृताः। मर्त्येभ्यः। बाधमानाः। अप। द्विषः। वि। नः। पथः। सुवितायं। चियंतु। इंद्रः। मरुतः। पूषा। भ
गः। वंद्यासः। उत। नः। धियः। गोऽअग्राः। पूषन्। विष्णो इति। एवऽयावः। कर्त। नः। स्वस्तिऽमतः॥ १७॥
मधु। वाताः। ऋतऽयते। मधु। क्षरंति। सिंधवः। माध्वीः। नः। संतु। ओषधीः। मधु। नक्तं। उत। उषसः।

ऋ.प.
५८

मधुऽमत्। पार्थिवं। रजः। मधु। द्यौः। अस्तु। नः। पिता। मधुऽमान्। नः। वनस्पतिः। मधुऽमान्। अस्तु। सू
र्यः। माध्वीः। गावः। भवंतु। नः। शं। नः। मित्रः। शं। वरुणः। शं। नः। भवतु। अर्यमा। शं। नः। इंद्रः।
बृहस्पतिः। शं। नः। विष्णुः। उरुऽक्रमः। ॥१८॥ त्वं। सोम। प्र। चिकितः। मनीषा। त्वं। रजिष्ठं। अ
नु। नेषि। पंथां। तव। प्रऽनीती। पितरः। नः। इंदो इति। देवेषु। रत्नं। अभजंत। धीराः। त्वं। सोम। क्रतु
भिः। सुऽक्रतुः। भूः। त्वं। दक्षैः। सुऽदक्षः। विश्वऽवेदाः। त्वं। वृषा। वृषऽत्वेभिः। महिऽत्वा। द्युम्नेभिः।
द्युम्नी। अभवः। नृऽचक्षाः। राज्ञः। नु। ते। वरुणस्य। व्रतानि। बृहत्। गभीरं। तव। सोम। धाम। शु
चिः। त्वं। असि। प्रियः। न। मित्रः। दक्षाय्यः। अर्यमाऽइव। असि। सोम। या। ते। धामानि। दिवि। या।
पृथिव्यां। या। पर्वतेषु। ओषधीषु। अप्ऽसु। तेभिः। नः। विश्वैः। सुऽमनाः। अहेळन्।
राजन्। सोम। प्रति। हव्या। गृभाय। त्वं। सोम। असि। सत्ऽपतिः। त्वं। राजा। उत। वृत्रऽहा। त्वं। भ

राम
५८

इः। असि। क्रतुः।।१९।। त्वं। च। सोम। नः। वशः। जीवातुं। न। मरामहे। प्रियऽस्तोत्रः। वनस्पतिः। त्वं।
सोम। महे। भगं। त्वं। यूने। ऋतऽयते। दक्षं। दधासि। जीवसे। त्वं। नः। सोम। विश्वतः। रक्ष। राजन्।
अघऽयतः। न। रिष्येत्। त्वाऽवतः। सखा। सोम। याः। ते। मयःऽभुवः। ऊतयः। संति। दाशुषे। ता
भिः। नः। अविता। भव। इमं। यज्ञं। इदं। वचः। जुजुषाणः। उपऽआगहि। सोम। त्वं। नः। वृधे। भव
।।२०।। सोम। गीःऽभिः। त्वा। वयं। वर्धयामः। वचःऽविदः। सुऽमृळीकः। नः। आ। विश। गय
ऽस्फानः। अमीवऽहा। वसुऽवित्। पुष्टिऽवर्धनः। सुऽमित्रः। सोम। नः। भव। सोम। ररंधि। नः। हृ
दि। गावः। न। यवसेषु। आ। मर्यःऽइव। स्वे। ओक्ये। यः। सोम। सख्ये। तव। ररणत्। देव। मर्त्यः। तं।
दक्षः। सचते। कविः। उरुष्य। नः। अभिऽशस्तेः। सोम। नि। पाहि। अंहसः। सखा। सुऽशेवः।
एधि। नः।।२१।। आ। प्यायस्व। सं। एतु। ते। विश्वतः। सोम। वृष्ण्यं। भव। वाजस्य। संऽगथे। आ।

सू.प.
६०

प्यायस्व। मदिन्ऽतम। सोम। विश्वेभिः। अंशुऽभिः। भव। नः। सुश्रवःऽतमः। सखा। वृधे॥ सं। ते। पयां
सि। सं। ऊं इति। यंतु। वाजाः। सं। वृष्ण्यानि। अभिमातिऽसहः। आऽप्यायमानः। अमृताय। सो
म। दिवि। श्रवांसि। उत्ऽतमानि। धिष्व॥ हविषा। यजंति। ता। ते। विश्वा। परिऽभूः। अस्तु। यज्ञं।
गयऽस्फानः। प्रऽतरणः। सुऽवीरः। अवीरऽहा। प्र। चर। सोम। दुर्यान्। सोमः। धेनुं। सोमः। अर्वंतं। आ
शुं। सोमः। [illegible] वीरं। कर्मण्यं। ददाति। सदन्यं। विदथ्यं। सभेयं।
पितृऽश्रवणं। यः। ददाशत्। अस्मै॥२०॥ अषाळ्हं। युत्ऽसु। पृतनासु। पप्रिं। स्वःऽसां। अप्सां।
वृजनस्य। गोपां। भरेऽसुजां। सुऽक्षितिं। सुऽश्रवसं। जयंतं। त्वां। अनु। मदेम। सोम। त्वं। इमाः। ओष
धीः। सोम। विश्वाः। त्वं। अपः। अजनयः। त्वं। गाः। त्वं। आ। ततंथ। उरु। अंतरिक्षं। त्वं। ज्योतिषा। वि।
तमः। ववर्थ। देवेन। नः। मनसा। देव। सोम। रायः। भागं। सहसाऽवन्। अभि। युध्य। मा। त्वा। आ।
तनत्। ईशिषे। वीर्यस्य। उभयेभ्यः। प्र। चिकित्स। गोऽइष्टौ॥२३॥ एताः। ऊं इति। त्याः। उषसः। केतुं।

६०

अकृत। पूर्वे। अर्धे। रजसः। भानुं। अंजते। निःऽकृण्वानाः। आयुधानिऽइव। धृष्णवः। प्रति। गावः। अ
रुषीः। यंति। मातरः। उत्। अपप्तन्। अरुणाः। भानवः। वृथा। सुऽयुजः। अरुषीः। गाः। अयुक्ष
त। अक्रन्। उषसः। वयुनानि। पूर्वऽथा। रुशंतं। भानुं। अरुषीः। अशिश्रयुः। अर्चंति। नारीः। अपसः।
न। विष्टिऽभिः। समानेन। योजनेन। आ। पराऽवतः। इषं। वहंतीः। सुऽकृते। सुऽदानवे। विश्वा। इत्। अ
ह। यजमानाय। सुन्वते। अधि। पेशांसि। वपते। नृतूःऽइव। अप। ऊर्णुते। वक्षः। उस्राऽइव। बर्जहं। ज्यो
तिः। विश्वस्मै। भुवनाय। कृण्वती। गावः। न। व्रजं। विऽउषाः। आवरित्यावः। तमः। प्रति। अर्चिः। रु
शत्। अस्याः। अदर्शि। वि। तिष्ठते। बाधते। कृष्णं। अभ्वं। स्वरुं। न। पेशः। विदथेषु। अंजन्॥ चि
त्रं। दिवः। दुहिता। भानुं। अश्रेत्॥४॥ अतारिष्म। तमसः। पारं। अस्य। उषाः। उच्छंती। वयुना। कृणो
ति। श्रिये। छंदः। न। स्मयते। स्तवे। दुहिता। गोतमेभिः। प्रजाऽवतः। नृऽवतः। अश्वऽबुध्यान्। उषः।
२पो। गोऽअग्रान्। उप। मासि। वाजान्। उषः। तं। अश्याः। यशसं। सुऽवीरं। दासऽप्रवर्गं। रयिं। अश्वऽबुध्यं।

ते। विऽभाती। सुऽप्रतीका। सौमनसाय। अजीगरिति। भास्वती। नेत्री। सूनृतानां। दिवः २

ऋ.प.
६१

सुऽदंससा। श्रवसा। या। विऽभासि। वाजऽप्रसूता। सुऽभगे। बृहंतं। विश्वानि। देवी। भुवना। अभिऽच
क्ष्य। प्रतीची। चक्षुः। उर्विया। वि। भाति। विश्वं। जीवं। चरसे। बोधयंती। विश्वस्य। वाचं। अविदत्। म
नायोः। पुनःऽपुनः। जायमाना। पुराणी। समानं। वर्णं। अभि। शुंभमाना। श्वघ्नीऽइव। कृत्नुः। विजः। आऽ
मिनाना। मर्तस्य। देवी। जरयंती। आयुः॥२५॥ विऽऊर्ण्वती। दिवः। अंतान्। अबोधि। अप। स्वसारं।
सनुतः। युयोति। प्रऽमिनती। मनुष्या। युगानि। योषा। जारस्य। चक्षसा। वि। भाति। पशून्। न। चित्रा।
सुऽभगा। प्रथाना। सिंधुः। न। क्षोदः। उर्विया। वि। अश्वैत्। अमिनंती। दैव्यानि। व्रतानि। सूर्यस्य। चे
तिः। रश्मिऽभिः। दृशाना। उषः। तत्। चित्रं। आ। भर। अस्मभ्यं। वाजिनीऽवति। येन। तोकं। च। तनयं।।
च। धामहे। उषः। अद्य। इह। गोऽमति। अश्वऽवति। विभाऽवरि। रेवत्। अस्मे इति। वि। उच्छ। सूनृताऽ
वति। युक्ष्व। हि। वाजिनीऽवति। अश्वान्। अद्य। अरुणान्। उषः। अथ। नः। विश्वा। सौभगानि। आ।
वह॥२६॥ अश्विना। वर्तिः। अस्मत्। आ। गोऽमत्। दस्रा। हिरण्यऽवत्। अर्वाक्। रथं। सऽम

६१

अग्नीषोमा। यः। अद्य। वां। इदं। वचः। सपर्यति। तस्मै। धत्तं। सुऽवीर्यं। गवां। पोषं। सुऽअश्व्यं। ४

नसा। नि। यद्वत्तं। यैः। रुध्या। अकोवं। आ। दिवः। ज्योतिः। अनीया। ववक्षुः। आ। नः। कृतुं। वहतं। अग्नि।
ना। युवं। आ। इह। देवा। मेयः। सुवा। इस्त्रा। हिरंतय वर्तनी इति हिरंतयऽवर्तनी। उषः। बुधः। वहतं।
सोमः। पीतये। २७। अग्नीषोमो। इमं। सु। मे। शृणुतं। वृषणा। हवं। प्रति। सुऽउक्तानि। हर्यतं। भवतं।
दाशुषे मयः। अग्नीषोमा। यः। आऽहुतिं। यः। वां। दाशात्। हविःऽकृतिं। सः। प्रऽजया। सुऽवीर्यं। विश्वं।
आयुः। वि। अश्नवत्। अग्नीषोमा चेति। तत्। वां। वीर्यं। वां। यत्। अमुष्णीतं। अवसं। पणिं। गाः। अवा।
तिरतं। वृसयस्य। शेषः। अविंदतं। ज्योतिः। एकं। बहुऽभ्यः। युवं। एतानि। दिवि। रोचनानि। अग्निः।
च। सोम। सक्रतू इति सऽक्रतू। अधत्तं। युवं। सिंधून्। अभिऽशस्तेः। अवद्यात्। अग्नीषोमो।
अमुंचतं। गृभीतान्। आ। अन्यं। दिवः। मातरिश्वा। जभार। अमथ्नात्। अन्यं। परि। श्येनः। अद्रेः।
अग्नीषोमा। ब्रह्मणा। ववृधाना। उरुं। यज्ञाय। चक्रथुः। ऊं इति लोकं। २८। अग्नीषोमा। हवि

षः । प्रऽस्थितस्य । वीतम् । हर्यतम् । वृषणा । जुषेथाम् । सुऽशर्माणा । सुऽअवसा । हि । भूतम् । अथ । धत्तम् । यज-
मानाय । शम् । योः ॥ यः । अग्नीषोमा । हविषा । सपर्यात् । देवद्रीचा । मनसा । यः । घृतेन । तस्य । व्रतम् । र-
क्षतम् । पातम् । अंहसः । विशे । जनाय । महि । शर्म । यच्छतम् ॥ अग्नीषोमा । सऽवेदसा । सहूती इति सह-
हूती । वनतम् । गिरः । सम् । देवऽत्रा । बभूवथुः ॥ अग्नीषोमौ । अनेन । वाम् । यः । वाम् । घृतेन । दाशति ।
तस्मै । दीदयतम् । बृहत् ॥ अग्नीषोमौ । इमानि । नः । युवम् । हव्या । जुजोषतम् । आ । यातम् । उप । नः । सचा ॥
अग्नीषोमा । पिपृतम् । अर्वतः । नः । आ । प्यायन्ताम् । उस्रियाः । हव्यऽसूदः । अस्मे इति । बलानि । मघव-
त्ऽसु । धत्तम् । कृणुतम् । नः । अध्वरम् । श्रुष्टिऽमन्तम् ॥ १९ ॥ इमम् । स्तोमम् । अर्हते । जातऽवेदसे । रथम्ऽइव ।
सम् । महेम । मनीषया । भद्रा । हि । नः । प्रऽमतिः । अस्य । सम्ऽसदि । अग्ने । सख्ये । मा । रिषाम । वयम् । त-
व ॥ यस्मै । त्वम् । आऽयजसे । सः । साधति । अनर्वा । क्षेति । दधते । सुऽवीर्यम् । सः । तूताव । न । ए-
नम् । अश्नोति । अंहतिः ॥ शकेम । त्वा । सम्ऽइधम् । साधय । धियः । त्वे इति । देवाः । हविः । अदन्ति ।

तत्। आ। जानीत। उत। पुष्यत। वचः॥०॥ वधैः। दुःऽशंसान्। अप। दुःऽध्यः॥७

हि॥८

आऽहुतं। त्वं। आदित्यान्। आ। वह। तान्। ऊं इति। उश्मसि॥०॥ भराम। इध्मं। कृणवाम। हवींषि। ते। चितयंतः। पर्वणाऽपर्वणा। वयं। जीवातवे। प्र। तरं। साधय। धियः॥०॥ विशां। गोपाः। अस्य। चरंति। जंतवः। द्विऽपत्। च। यत्। उत। चतुःऽपत्। अक्तुऽभिः। चित्रः। प्रऽकेतः। उषसः। महान्। असि॥०॥ त्वं। अध्वर्युः। उत। होता। असि। पूर्व्यः। प्रऽशास्ता। पोता। जनुषा। पुरःऽहितः। विश्वाः। विद्वान्। आर्त्विज्या। धीर। पुष्यसि॥०॥ यः। विश्वतः। सुऽप्रतीकः। सदृङ्। असि। दूरे। चित्। सन्। तळित्ऽइव। अति। रोचसे। रात्र्याः। चित्। अंधः। अति। देव। पश्यसि॥०॥ पूर्वः। देवाः। भवतु। सुन्वतः। रथः। अस्माकं। शंसः। अभि। अस्तु। दुःऽध्यः। जहि। दूरे। वा। ये। अंति। वा। के। चित्। अत्रिणः। अथ। यज्ञाय। गृणते। सुऽगं। कृधि॥०॥ यत्। अयुक्थाः। अरुषा। रोहिता। रथे। वातऽजूता। वृषभस्यऽइव। ते। रवः। आत्। इन्वसि। वनिनः। धूमऽकेतुना॥०॥ अध। स्वनात्। उत। बिभ्युः। पतत्रिणः। द्रप्साः। यत्। ते। यवसऽअदः। वि। अस्थिरन्। सुऽगं। तत्। ते। तावकेभ्यः। रथेभ्यः॥०॥ अयं। मित्रस्य। वरुणस्य। धायसे। अवऽयातां। मरुतां। हेळः। अ

मृळ। सु। नः। स्तु। एषां। मनः। पुनः। हा। देवः। देवानां। असि। मित्रः। अद्भुतः। राध॰

ऋ.प.
६२

हुतः। वसुः। वसूनां। असि। चारुः। अध्वरे। शर्मन्। स्याम। तव। सप्रथःऽतमे। ॥ तत्। ते। भद्रं। यत्। संऽइद्धः।
स्वे। दमे। सोमऽआहुतः। जरसे। मृळयत्ऽतमः। दधासि। रत्नं। द्रविणं। च। दाशुषे॥ यस्मै। त्वं। सुऽद्रवि
णः। ददाशः। अनागाःऽत्वं। अदिते। सर्वऽताता। यं। भद्रेण। शवसा। चोदयासि। प्रजाऽवता। राधसा।
ते। स्याम॥ सः। त्वं। अग्ने। सौभगऽत्वस्य। विद्वान्। अस्माकं। आयुः। प्र। तिर। इह। देव। तत्। नः। मित्रः। वरुणः।
ममहंतां। अदितिः। सिंधुः। पृथिवी। उत। द्यौः॥ १२॥ ॥ इति प्रथमाष्टके षष्ठोऽध्यायः॥ ॥ द्वे इति। विरू
पे इति विऽरूपे। चरतः। स्वर्थे इति सुऽअर्थे। अन्याऽअन्या। वत्सं। उप। धापयेते इति। हरिः। अन्यस्यां।
भवति। स्वधाऽवान्। शुक्रः। अन्यस्यां। ददृशे। सुऽवर्चाः॥ दश। इमं। त्वष्टुः। जनयंत। गर्भं। अतंद्रासः।
युवतयः। विऽभृत्रं। तिग्मऽअनीकं। स्वऽयशसं। जनेषु। विऽरोचमानं। परि। सीं। नयंति॥ त्रीणि। जाना।
परि। भूषंति। अस्य। समुद्रे। एकं। दिवि। एकं। अप्ऽसु। पूर्वां। अनु। प्र। दिशं। पार्थिवानां। ऋतून्। प्रऽ
शासत्। वि। दधौ। अनुऽस्थु॥ कः। इमं। वः। निण्यं। आ। चिकेत। वत्सः। मातॄः। जनयत। स्वधाभिः। बह्वीनां।

६७

अजामिऽभिः । वा । पुरुऽहूतः । एवैः । अपां । तोकस्य । तनयस्य । जेषे । ११ । सः । वज्रऽभृत् । दस्युऽहा । भीमः ।
उग्रः । सहस्रऽचेताः । शतऽनीथः । ऋभ्वा । चम्रीषः । न । शवसा । पांचऽजन्यः । १२ । तस्य । वज्रः । क्रंदति ।
स्मत् । स्वःऽसाः । दिवः । न । त्वेषः । रवथः । शिमीऽवान् । तं । सचंते । सनयः । तं । धनानि । १३ । यस्य । अजस्रं ।
शवसा । मानं । उक्थं । परिऽभुजत् । रोदसी इति । विश्वतः । सीं । सः । पारिषत् । क्रतुऽभिः । मंदसानः । १४ । न ।
यस्य । देवाः । देवता । न । मर्ताः । आपः । चन । शवसः । अंतं । आपुः । सः । प्रऽरिक्वा । त्वक्षसा । क्ष्मः । दिवः ।
च । १५ । रोहित् । श्यावा । सुमत्ऽअंशुः । ललामीः । द्युक्षा । राये । ऋज्रऽअश्वस्य । वृषण्ऽवंतं । बि-
(विक्षु ।) भ्रती । धूःऽसु । रथं । मंद्रा । चिकेत । नाहुषीषु । एतत् । त्यत् । ते । इंद्र । वृष्णे । उक्थं । वार्षाऽगिराः । अभि ।
गृणंति । राधः । ऋज्रऽअश्वः । प्रष्टिऽभिः । अंबरीषः । सहऽदेवः । भयमानः । सुऽराधाः । १७ । दस्यून् ।
शिम्यून् । च । पुरुऽहूतः । एवैः । हत्वा । पृथिव्यां । शर्वा । नि । बर्हीत् । ~~सनत् । क्षेत्रं । सखिऽभिः ।~~ श्वित्न्येभिः ।

६६

सनत्। क्षेत्रं। सखिऽभिः। श्वित्न्येभिः। सनत्। सूर्यं। सनत्। अपः। सुऽवज्रः। विश्वाहा। इंद्रः। अधिऽवक्ता।
नः। अस्तु। अपरिऽहृताः। सनुयाम। वाजं। ०॥११॥ प्र। मंदिने। पितुऽमत्। अर्चत। वचः। यः। कृष्णऽगर्भाः।
निःऽअहन्। ऋजिश्वना। अवस्यवः। वृषणं। वज्रऽदक्षिणं। मरुत्वंतं। सख्याय। हवामहे। यः। विऽअंसं।
जहृषाणेन। मन्युना। यः। शंबरं। यः। अहन्। पिप्रुं। अव्रतं। इंद्रः। यः। शुष्णं। अशुषं। नि। अवृणक्। ०। य
स्य। द्यावापृथिवी इति। पौंस्यं। महत्। यस्य। व्रते। वरुणः। यस्य। सूर्यः। यस्य। इंद्रस्य। सिंधवः। सश्च
ति। व्रतं। ०। यः। अश्वानां। यः। गवां। गोऽपतिः। वशी। यः। आरितः। कर्मणिऽकर्मणि। स्थिरः। वीळोः। चि
त्। इंद्रः। यः। असुन्वतः। वधः। ०। यः। विश्वस्य। जगतः। प्राणतः। पतिः। यः। ब्रह्मणे। प्रथमः। गाः। अ
विंदत्। इंद्रः। यः। दस्यून्। अधरान्। अवऽअतिरत्। ०। यः। शूरेभिः। हव्यः। यः। च। भीरुऽभिः। यः।
धावत्ऽभिः। हूयते। यः। च। जिग्युऽभिः। इंद्रं। यं। विश्वा। भुवना। अभि। संऽदधुः। ०॥१२॥ रुद्राणां।

६६

हृविः। सुऽकृत्म। सत्सुऽरा। यः। त्वाऽया।

ति। प्र। दिशा। विऽचक्षणः। ठुदेभिः। योषां। तनुते। पृथु। ज्रयः। इंद्रं। मनीषा। अभि। अर्चति। ऋतं। ० यतो।
वा। मृत्ऽव्रतः। प्रऽमे। सधेऽस्थे। यत्। वा। अवमे। वृजने। मादयासे। अतः। आ। याहि। अध्वरं। नः। अच्छ। त्वा।
या। इंद्र। सोमं। सुऽसमं। सुऽदक्ष। ०। त्रुऽत्वा। वाहः। अध। निपुलः। सऽगणाः। मरुत्ऽभिः। अस्मिन्। यज्ञे। बर्हि
षि। मा। दयस्व। हरिऽभिः। यो। ते। इंद्र। विऽस्यत्रा। गी। प्रेरतां। वि। सृजस्व। धेने इति। आ। त्वा। सुऽशिप्र। हरयः। व
हंतु। उशन्। हव्यानि। प्रति। नः। जुषस्व। महऽतस्तोत्रस्य। वृजनस्य। गोपाः। वयं। इंद्र। त्वा। सुतऽपाम। वाजं।
ऋमां। ते। धियं। आभरा। महः। महीं॥ अस्य। स्तोत्रे। धिषणा। यत्। ते। आ। नऽजे। तं। उत्ऽसवे। च। प्रऽसवे। च। सा
सहिं। इंद्रं। देवासः। शवसा॥ अमदन्। अनु। अस्य। स्रवः। सत्रा। विभाति। द्यावाक्षामा। पृथिवी। दुर्गृतं। व
पुः। अस्मद्ऽइति। सूर्याचंद्रमसा। अभिऽचक्षे। श्रद्धे। कं। इंद्र। चरतः। विऽतर्तुरं। तं। स्मा। रथं। मघऽवन्। इंद्र। प्र
अव। सातये। जैत्रं। यं। ते। अनुऽमदाम। संऽगमे। आजा। नः। इंद्र। मनसा। पुरुऽस्तुत। त्वायत्ऽभ्यः। मघऽव
वन्। शर्म। यच्छ। नः। वयं। जयेम। त्वया। युजा। वृतं। अस्माकं। अंशं। उत्। अव। भरेऽभरे। अस्मभ्यं। इंद्र।

मादर्यस्त्व।

नद्यः।

६२

वरिवः। सुऽगं। कृधि। प्रऽप्र। शत्रूणां। मघऽवन्। वृष्ण्या। रुज॥ नाना। हि। त्वा। हवमानाः। जनाः। इमे। धना-
नां। धर्तः। अवसा। विपन्यवः। अस्माकं। स्म। रथं। आ। तिष्ठ। सातये। जैत्रं। हि। इंद्र। निऽभृतं। मनः। त-
व॥१४॥ गोऽजिता। बाहू इति। अमितऽक्रतुः। सिमः। कर्मन्ऽकर्मन्। शतंऽऊतिः। खजंऽकरः। अकल्पः। इं-
द्रः। प्रतिऽमानं। ओजसा। अथ। जनाः। वि। ह्वयंते। सिसासवः॥ उत्। ते। शतात्। मघऽवन्। उत्। च। भू-
यसः। उत्। सहस्रात्। रिरिचे। कृष्टिषु। श्रवः। अमात्रं। त्वा। धिषणा। तित्विषे। मही। अध। वृत्राणि।
जिघ्नसे। पुरंऽदर॥ त्रिविष्टिऽधातु। प्रतिऽमानं। ओजसः। तिस्रः। भूमीः। नृऽपते। त्रीणि। रोचना। अति।
इदं। विश्वं। भुवनं। ववक्षिथ। अशत्रुः। इंद्र। जनुषा। सनात्। असि॥ त्वां। देवेषु। प्रथमं। हवामहे। त्वं। ब-
भूथ। पृतनासु। ससहिः। सः। इमं। नः। कारुं। उपऽमन्युं। उत्ऽभिदं। इंद्रः। कृणोतु। प्रऽसवे। रथं। पु-
रः॥ त्वं। जिगेथ। न। धना। रुरोधिथ। अर्भेषु। आजा। मघऽवन्। महत्ऽसु। च। त्वां। उग्रं। अवसे। सं। शि-
शीमसि। अथ। नः। इंद्र। हवनेषु। चोदय॥०॥१५॥ तत्। ते। इंद्रियं। परमं। पराचैः। अधारयंत। कवयः।

६३

अहिं। २

पुरा। इंद्रं। क्षमा। इदं। अन्यत्। दिवि। अन्यत्। अस्य। सं। ईमिति। पृच्यते। समनाऽइव। केतुः॥ सः। धा
रयत्। पृथिवीं। पप्रथत्। च। वज्रेण। हत्वा। निः। अपः। ससर्ज। अहन्। अभिनत्। रौहिणं। वि। अहन्।
विऽअंसं। मघऽवा। शचीभिः॥ सः। जातूऽभर्मा। श्रत्ऽदधानः। ओजः। पुरः। विऽभिंदन्। अचरत्।
वि। दासीः। विद्वान्। वज्रिन्। दस्यवे। हेतिं। अस्य। आर्यं। सहः। वर्धय। द्युम्नं। इंद्र॥ तत्। ऊचुषे। मानुषा। इ
मा। युगानि। कीर्तेन्यं। मघऽवा॥ नाम। बिभ्रत्। उपऽप्रयन्। दस्युऽहत्याय। वज्री। यत्। ह। सूनुः। श्रवसे।
नाम। दधे॥ तत्। अस्य। इदं। पश्यत। भूरि। पुष्टं। श्रत्। इंद्रस्य। धत्तन। वीर्याय। सः। गाः। अविंदत्। अश्वा
न्। सः। ओषधीः। सः। अपः। सः। वनानि॥ ६॥ भूरिऽकर्मणे। वृषभाय। वृष्णे। सत्यऽशुष्माय। सु
नवाम। सोमं। यः। आऽदृत्य। परिपंथीऽइव। शूरः। अयज्वनः। विऽभजन्। एति। वेदः॥ तत्। इंद्र। प्र
इव। वीर्यं। चकर्थ। यत्। ससंतं। वज्रेण। अबोधयः। अहिं। अनु। त्वा। पत्नीः। हृषितं। वयः। च। विश्वे।
देवासः। अमदन्। अनु। त्वा॥ शुष्णं। पिप्रुं। कुयवं। वृत्रं। इंद्र। यदा। अवधीः। वि। पुरः। शंबरस्य॥ ०॥ ७॥

सः। अविंद

ऋ.१.

९८

योनिः । ते । इंद्र । निऽसदे । अकारि । तं । आ । नि । सीद । स्वानः । न । अर्वा । विऽमुच्य । वयः । अवऽसाय । अ-
श्वान् । दोषा । वस्तोः । वहीयसः । प्रऽपित्वे । ओ इति । त्ये । नरः । इंद्रं । ऊतये । गुः । नु । चित् । तान् । सद्यः । अध्व-
नः । जगम्यात् । देवासः । मन्युं । दासस्य । श्नम्नन् । ते । नः । आ । वक्षन् । सुविताय । वर्णं । अव । त्मना । भ-
रते । केतऽवेदाः । अव । त्मना । भरते । फेनं । उदन् । क्षीरेण । स्नातः । कुयवस्य । योषे इति । हते इति । ते इति । स्या-
तां । प्रऽवणे । शिफायाः । युयोप । नाभिः । उपरस्य । आयोः । प्र । पूर्वाभिः । तिरते । राष्टि । शूरः । अंजसी । कु-
लिशी । वीरऽपत्नी । पयः । हिन्वानाः । उदऽभिः । भरंते । प्रति । यत् । स्या । नीथा । अदर्शि । दस्योः । ओकः । न
अच्छ । सदनं । जानती । गात् । अध । स्म । नः । मघऽवन् । चर्कृतात् । इत् । मा । नः । मघाऽइव । निःषपी । प-
रा । दाः ॥ १८ ॥ सः । त्वं । नः । इंद्र । सूर्ये । सः । अप्ऽसु । अनागाःऽत्वे । आ । भज । जीवऽशंसे । मा । अंत-
रां । भुजं । आ । रिरिषः । नः । श्रद्धितं । ते । महते । इंद्रियाय । अध । मन्ये । श्रत् । ते । अस्मै । अधायि । वृषा । चो-
दस्व । महते । धनाय । मा । नः । अकृते । पुरुऽहूत । योनौ । इंद्र । क्षुध्यत्ऽभ्यः । वयः । आऽसुतिं । दाः । मा ।

९८

नः । वधीः । इंद्र । मा । परा । दाः । मा । नः । प्रिया । भोजनानि । प्र । मोषीः । आंडा । मा । नः । मघऽवन् । शक्र । निः ।
भेत् । मा । नः । पात्रा । भेत् । सहऽजानुषाणि ॥ अर्वाक् । आ । इहि । सोमऽकामं । त्वा । आहुः । अयं । सुतः । त
स्य । पिब । मदाय ॥ उरुऽव्यचाः । जठरे । आ । वृषस्व । पिताऽइव । नः । शृणुहि । हूयमानः ॥ १९ ॥ चंद्रमाः । अ
प्ऽसु । अंतः । आ । सुऽपर्णः । धावते । दिवि । न । वः । हिरण्यऽनेमयः । पदं । विंदंति । विऽद्युतः । वित्तं । मे ।
अस्य । रोदसी इति ॥ अर्थं । इत् । वै । ऊं इति । अर्थिनः । आ । जाया । युवते । पतिं । तुंजाते इति । वृष्ण्यं । पयः ।
परिऽदाय । रसं । दुहे । वि० ॥ मो इति । सु । देवाः । अदः । स्वः । अव । पादि । दिवः । परि । मा । सोम्यस्य । शंऽभुवः ।
शूने । भूम । कदा । चन । वि० ॥ यज्ञं । पृच्छामि । अवमं । सः । तत् । दूतः । वि । वोचति । क्व । ऋतं । पूर्व्यं । गतं ।
कः । तत् । बिभर्ति । नूतनः । वि० ॥ अमी इति । ये । देवाः । स्थन । त्रिषु । आ । रोचने । दिवः । कत् । वः । ऋतं
कत् । अनृतं । क्व । प्रत्ना । वः । आऽहुतिः । वि० ॥ २० ॥ कत् । वः । ऋतस्य । धर्णसि । कत् । वरुणस्य । चक्षणं ।

प॰ अ॰

९८

नि । ववृतुः ॥ ॥२१॥ सुऽपर्णाः । एते । आसते । मध्ये । आऽरोधने । दिवः ।

कत । अर्यम्णः । महः । पथा । अति । क्रामेम । दुःऽध्यः ॥ ॥ अहं । सः । अस्मि । यः । पुरा । सुते । वदामि । कानि । चित । तं । मा । व्यंति । आऽध्यः । वृकः । न । तृष्णऽजं । मृगं ॥ ॥ सं । मा । तपंति । अभितः । सपत्नीःऽइव । पर्शवः । मूषः । न । शिश्ना । वि । अदंति । मा । आऽध्यः । स्तोतारं । ते । शतक्रतो इति शतऽक्रतो ॥ ॥ अमी इति । ये । सप्त । रश्मयः । तत्र । मे । नाभिः । आऽतता । त्रितः । तत । वेद । आप्त्यः । सः । जामिऽत्वाय । रेभति ॥ ॥ अमी इति । ये । पंच । उक्षणः । मध्ये । तस्थुः । महः । दिवः । देवऽत्रा । नु । प्रऽवाच्यं । सध्रीचीनाः । ते । सेधंति । पथः । वृकं । तरंतं । यह्वतीः । अपः ॥ ॥ नव्यं । तत । उक्थ्यं । हितं । देवासः । सुऽप्रवाचनं । ऋतं । अर्षंति । सिंधवः । सत्यं । ततान । सूर्यः ॥ ॥ अग्ने । तव । त्यत । उक्थ्यं । देवेषु । अस्ति । आप्यं । सः । नः । सत्तः । मनुष्वत् । आ । देवान् । यक्षि । विदुःऽतरः ॥ ॥ सत्तः । होता । मनुष्वत् । आ । देवान् । अच्छ । विदुःऽतरः ॥ अग्निः । हव्या । सुसूदति । देवः । देवेषु । मेधिरः ॥ ॥ ब्रह्मा । कृणोति । वरुणः । गातुऽविदं । तं । ईमहे । वि । ऊर्णोति । हृदा । मतिं । नव्यः । जायतां । ऋतं ॥ ॥२२॥ असौ । यः । पंथाः । आदित्यः । दिवि । प्रऽवाच्यं । कृतः । न । सः । देवाः ।

९८

ऊतिऽक्रमे। तं। मर्त्तासः। न। अपश्यथ॥०॥ त्रितः। कूपे। अवऽहितः। देवान्। हवते। ऊतये। तत्। शुश्राव।
बृहस्पतिः। कृण्वन्। अंहूरणात्। उरु॥०॥ अरुणः। मा। सकृत्। वृकः। पथा। यंतं। ददर्श। हि। उत्। जिही-
ते। निऽचाय्य। तष्टाऽइव। पृष्टिऽआमयी॥०॥ एना। आंगूषेण। वयं। इंद्रऽवंतः। अभि। स्याम। वृजने।
सर्वऽवीराः॥१९॥ इंद्रं। मित्रं। वरुणं। अग्निं। ऊतये। मारुतं। शर्द्धः। अदितिं। हवामहे। रथं। न। दुःऽगा-
त्। वसवः। सुऽदानवः। विश्वस्मात्। नः। अंहसः। निः। पिपर्त्तन। ते। आदित्याः। आ। गत। सर्वऽतातये। भू-
त। देवाः। वृत्रऽतूर्येषु। शंऽभुवः॥०॥ अवंतु। नः। पितरः। सुऽप्रवाचनाः। उत। देवी। देवपुत्रे इति देवऽ-
पुत्रे। ऋतऽवृधा। नराशंसं। वाजिनं। वाजयन्। इह। क्षयत्ऽवीरं। पूषणं। सुम्नैः। ईमहे॥०॥ बृहस्पते।
सदं। इत्। नः। सुऽगं। कृधि। शं। योः। यत्। ते। मनुःऽहितं। तत्। ईमहे॥०॥ इंद्रं। कुत्सः। वृत्रऽहनं। शचीऽ-
पतिं। काटे। निऽबाळ्हः। ऋषिः। अह्वत्। ऊतये॥०॥ देवैः। नः। देवी। अदितिः। नि। पातु। देवः। त्राता।

ऋ॰ प॰

७०

ता। आपतौं। अर्द्ऽपुत्रम्॥७॥२४॥ यज्ञः। देवानां। प्रति। एति। सुम्नं। आदित्यासः। भवत। मृळयंतः। आ।
वः। अर्वाची। सुऽमतिः। ववृत्यात्। अंहोः। चित्। या। वरिवोवित्ऽतरा। असत्। उप। नः। देवाः। अव
सा। आ। गमंतु। अंगिरसां। सामऽभिः। स्तूयमानाः। इंद्रः। इंद्रियैः। मरुतः। मरुत्ऽभिः। आदित्यैः। नः।
अदितिः। शर्म। यंसत्। तत्। नः। इंद्रः। तत्। वरुणः। तत्। अग्निः। तत्। अर्यमा। तत्। सविता। चनः। धा
त॥८॥२५॥ यः। इंद्राग्नी इति। चित्रऽतमः। रथः। वां। अभि। विश्वानि। भुवनानि। चष्टे। तेन। आ। यातं।
सऽरथं। तस्थिऽवांसा। अथ। सोमस्य। पिबतं। सुतस्य। यावत्। इदं। भुवनं। विश्वं। अस्ति। उरुऽव्यचा।
वरिमता। गभीरं। तावान्। अयं। पातवे। सोमः। अस्तु। अरं। इंद्राग्नी इति। मनसे। युवऽभ्यां। चक्राथे
इति। हि। सध्र्यक्। नाम। भद्रं। सध्रीचीना। वृत्रऽहना। उत। स्थः। तौ। इंद्राग्नी इति। सध्र्यंचा। निऽसद्य।
वृष्णः। सोमस्य। वृषणा। आ। वृषेथां। सऽइद्धेषु। अग्निषु। आनजाना। यतऽस्रुचा। बर्हिः। ऊं इति।

७०

य

४ यत् । इंद्राग्नी इति । मदथः । स्वे । दुरोणे । यत् । ब्रह्मणि । राजनि । वा । यजत्रा ॥ ७ ॥
अतः । परि । वृषणौ । आ । हि । यातं ॥ १० × ४ ०

तिल्लिराणा तीव्रैः । सोमैः । परिऽसिक्तेभिः । अर्वाक् । आ । इंद्राग्नी इति । सौमनसाय । यातं । यानि । इंद्राग्नी इति । चक्रथुः । वीर्याणि । यानि । रूपाणि । उत । वृष्ण्यानि । या । वां । प्रत्नानि । सख्या । शिवानि । तेभिः । सोमस्य । पिबतं । सुतस्य ॥ २ ॥ यत् । अब्रवं । प्रथमं । वां । वृणानः । अयं । सोमः । असुरैः । नः । विऽहव्यः । तां । सत्यां । श्रद्धां । अभि । आ । हि । यातं । ० । यत् । इंद्राग्नी इति । यदुषु । तुर्वशेषु । यत् । द्रुह्युषु । अनुषु । पूरुषु । स्थः । ० । यत् । इंद्राग्नी इति । अवमस्यां । पृथिव्यां । मध्यमस्यां । परमस्यां । उत । स्थः । ० । यत् । इंद्राग्नी इति । दिवि । स्थः । यत् । पृथिव्यां । यत् । पर्वतेषु । ओषधीषु । अप्ऽसु । ० । यत् । इंद्राग्नी इति । उत् । इता । सूर्यस्य । मध्ये । दिवः । स्वधया । मादयेथे इति । ० । एव । इंद्राग्नी इति । पपिऽवांसा । सुतस्य । विश्वा । अस्मभ्यं । सं । जयतं । धनानि ॥ ० ॥ २७ ॥ वि । हि । अख्यं । मनसा । वस्यः । इच्छन् । इंद्राग्नी इति । ज्ञासः । उत । वा । सजातान् । न । अन्या । युवत् । प्रऽमतिः । अस्ति । मह्यं । सः । वां । धियं । वाजऽयंतीं । अतक्षं । अश्रवं । हि । भूरिदाऽवत्तरा । वां । विऽजामातुः । उत । वा । घ । स्यालात् । अथ । सोमस्य । प्रऽयती । युवऽभ्यां । इंद्राग्नी इति । स्तोमं ।

हि । २

इं.प.
७५

जुनपा। मि। नव्यं। मा। स्तुष्प्रा। हन्मीऽइति। नाधमानाः। वितृणा। शग्नि। अनुऽयच्छमानाः। इन्द्राग्निऽइत्यो।
कं। वृषऽणाः। मदंति। तो। हि। अद्री इति। धिषणा। याः। उपऽस्तुः। युवाभ्यां। देवी। धिषणा। मदाय। इन्द्राग्नी
इति। सोमं। उशती। सुनोति। तौ। अश्विना। भद्रऽहस्ता। सुपाणी इति सुऽपाणी। आ। धावतं। मधुना। पृक्तं।
अप्ऽसु। युवं। इन्द्राग्नीऽइति। वसुनः। विऽभागे। तवःऽतमा। शुश्रुव। वृत्रऽहत्ये। तौ। आऽसद्य। बर्हिः। विऽप
ते। अस्मिन्। प्र। चर्षणी इति। मादयेथां। सुतस्य॥ २८॥ प्र। चर्षणिऽभ्यः। पृतनाऽहवेषु। प्र। पृथिव्याः।
रिरिचाथे इति। दिवः। च। प्र। सिंधुऽभ्यः। प्र। गिरिऽभ्यः। महिऽत्वा। प्र। इन्द्राग्नी इति। विश्वा। भुवना। अति।
अन्या। आ। भरतं। आ। शिक्षतं। वज्रबाहू इति वज्रऽबाहू। अस्मान्। इन्द्राग्नी इति। अवतं। शचीभिः। इमे। नु। ते॥
रश्मयः। सूर्यस्य। येभिः। सऽपित्वं। पितरः। नः। आसन्। पुरंऽदरा। शिक्षतं। वज्रऽहस्ता। भरेषु॥ ०॥ २९॥
ततं। मे। अपः। तत्। ऊं इति। तायते। पुनरिति। स्वादिष्ठा। धीतिः। उचथाय। शस्यते। अयं। समुद्रः। इ
ह। विश्वऽदेव्यः। स्वाहाऽकृता। तस्य। सां। ऊं इति। तृप्णुत। ऋभवः। आऽपोगये। [illegible]

७१

।प्र। यत्। इच्छंतः। ऐतन। अपाकाः। प्रांचः।
मम। के। चित्। आपयः। सौधन्वनासः। चरितस्य। भूमना। अगच्छत। सवितुः। दाशुषः। गृहं। तत्। स
विता। वः। अमृतऽत्वं। आ। असुवत्। अगोह्यं। यत्। श्रवयंतः। ऐतन। त्यं। चित्। चमसं। असुरस्य। भ
क्षणं। एकं। संतं। अकृणुत। चतुःऽवयं। विष्ट्वी। शमी। तरणिऽत्वेन। वाघतः। मर्तासः। संतः। अमृतऽ
त्वं। आनशुः। सौधन्वनाः। ऋभवः। सूरऽचक्षसः। संवत्सरे। सं। अपृच्यंत। धीतिऽभिः। क्षेत्रंऽइव। वि।
ममुः। तेजनेन। एकं। पात्रं। ऋभवः। जेहमानं। उपऽस्तुताः। उपऽमं। नाधमानाः। अमर्त्येषु। श्रवः। इ
च्छमानाः॥३०॥ आ। मनीषां। अंतरिक्षस्य। नृऽभ्यः। स्रुचाऽइव। घृतं। जुहवाम। विद्मना। तरणिऽत्वा।
ये। पितुः। अस्य। सश्चिरे। ऋभवः। वाजं। अरुहन्। दिवः। रजः। ऋभुः। नः। इंद्रः। शवसा। अहनि। प्रि
ये। अभि। तिष्ठेम। पृत्सुतीः। असुन्वतां। निः। चर्मणः। ऋभवः। गां। अपिंशत। सं। वत्सेन। असृज
त। मातरं। पुनरिति। सौधन्वनासः। सुऽअपस्यया। नरः। जिव्री इति। युवाना। पितरा। अकृणोत
न। नवीयान्। ऋभुः। वाजेभिः। वसुऽभिः। वसुः। ददिः। युष्माकं। देवाः। अवसा।

न । वाजेभिः । नः । वाजऽसातौ । अविढ्ढि । ऋभुऽमान् । इंद्र । चित्रं । आ । दर्षि । राधः ॥ ० ॥ ३१ ॥ न्तष्टन्न
रथं । ऋभुऽवन्तः । विऽप्सनाः । अपसः । तऽसत्रा । हरी इति । इंद्र । वाहौ । वृषण्वसू इति । वृषण्ऽवसू । तक्षन् । पि
तऽभ्यां । ऋभवः । युवत् । वयः । तक्षन् । वत्सोय । मातरा । सचाऽभुवं । आ । नः । यज्ञाय । तक्षत । ऋभुऽमत् ।
वयः । क्रत्वे । दक्षाय । सुऽप्रजां वती । इषं । यथा । क्षयाम । सर्वऽवीरया । विशा । तत् । नः । शर्द्धाय । धास
थ । सु । इंद्रियं । आ । तक्षत । सातिं । अस्मभ्यं । ऋभवः । सातिं । रथाय । सातिं । अर्वते । नरः । सातिं । नः । जै
त्रीं । सं । महेत । विश्वहा । जामिं । अजामिं । पृतनासु । सक्षणिं । ऋभुक्षणं । इंद्र । आ । हुवे । ऊतये । ऋभ्वन्तः
वाजान् । मरुतः । सोमऽपीतये । उभा । मित्रावरुणा । नूनं । अश्विना । ते । नः । हिन्वंतु । सातये । धिये । ७२
जिषे । ऋभुः । भराय । सं । शिशातु । सातिं । समर्यऽजित् । वाजः । अस्मान् । अविढु ॥ ३२ ॥
इदं । ऐ । द्यावापृथिवी इति । पूर्वऽचित्तये । अग्निं । घर्मं । सुऽरुचं । यामन् । इष्टये । याभिः । भरे । कारं ।
अंशाय । जिन्वथः । ताभिः । ऊं इति । सु । ऊतिभिः । अश्विना । आ । गतं । युवोः । दानाय । सुऽभ

रं। असश्चतः। रथं। आ। तस्थुः। वचसं। न। मंतवे। याभिः। धियः। अवथः। कर्मन्। इष्टये। ०। युवं।
तासां। दिव्यस्य। प्रऽशासने। विशां। क्षयथः। अमृतस्य। मज्मना। याभिः। धेनुं। अस्वं। पिन्वथः। नरा। ०।
याभिः। परिऽज्मा। तनयस्य। मज्मना। द्विऽमाता। तूर्षु। तरणिः। विऽभूषति। याभिः। त्रिऽमंतुः। अभवत्।
विऽचक्षणः। याभिः। रेभं। निऽवृतं। सितं। अत्ऽभ्यः। उत्। वंदनं। ऐरयतं। स्वः। दृशे। याभिः। कण्वं।
प्र। सिसासंतं। आवतं। ०॥ ३३॥ याभिः। अंतकं। जसमानं। आऽरणे। भुज्युं। याभिः। अव्यथिऽभिः।
जिजिन्वथुः। याभिः। कर्कंधुं। वय्यं। च। जिन्वथः। ०। याभिः। शुचंतिं। धनऽसां। सुऽसंसदं। तप्तं। घर्मं। ओ
म्याऽवंतं। अत्रये। याभिः। पृश्निऽगुं। पुरुऽकुत्सं। आवतं। ०। याभिः। शचीभिः। वृषणा। परावृजं।
प्र। अंधं। श्रोणं। चक्षसे। एतवे। कृथः। याभिः। वर्तिकां। ग्रसितां। अमुंचतं। याभिः। सिंधुं। मधुऽमंतं।
असश्चतं। वसिष्ठं। याभिः। अजरौ। अजिन्वतं। याभिः। कुत्सं। श्रुतर्यं। नर्यं। आवतं। ०। या
भिः। विश्पलां। धनऽसां। अथर्व्यं। सहस्रऽमीळ्हे। आजौ। अजिन्वतं। याभिः। वशं। अश्व्यं।

७३

भृतिं। आवतं॥ ३४॥ याभिः। सुदानू इति सुऽदानू। औशिजाय। वणिजे। दीर्घऽश्रवसे। मधु। कोशः।
अक्षरत्। कक्षीवंतं। स्तोतारं। याभिः। आवतं॥ याभिः। रसां। क्षोदसा। उद्नः। पिपिन्वथुः। अनश्वं।
याभिः। रथं। आवतं। जिषे। याभिः। त्रिऽशोकः। उस्रियाः। उतऽआजत्॥ याभिः। सूर्यं। परिऽयाथः।
पराऽवति। मंधातारं। क्षैत्रऽपत्येषु। आवतं। याभिः। विप्रं। प्रऽभरत्ऽवाजं। आवतं॥ याभिः। महां।
अतिथिऽग्वं। कुशाऽजुवं। दिवःऽदासं। शंबरऽहत्ये। आवतं। याभिः। पूःऽभिद्ये। त्रसदस्युं। आवतं॥
याभिः। वम्रं। विऽपिपानं। उपऽस्तुतं। कलिं। याभिः। वित्तऽजानिं। दुवस्यथः। याभिः। विऽअ
श्वं। उत। पृथिं। आवतं॥ ३५॥ याभिः। नरा। शयवे। याभिः। अत्रये। याभिः। पुरा। मनवे। गातुं। ई
षथुः। याभिः। शारीः। आजतं। स्यूमऽरश्मये॥ याभिः। पठर्वा। जठरस्य। मज्मना। अग्निः। न। अ
दीदेत्। चितः। इद्धः। अज्मन्। आ। याभिः। शर्यातं। अवथः। महाऽधने॥ याभिः। अंगिरः। मन

७३

सो। निऽरत्यथं। अर्थ्यः। गृत्सथः। विऽव्रे। गोऽअर्णसः। याभिः। मन्तुः। अरेऽईडा। सृंजा। आवतं। ० याभिः।
पत्नीः। विऽमदाय। निऽऊहथुः। आ। घ्र। वा। याभिः। अरुणीः। अशिक्षतं। याभिः। सुऽदासे। ऊहथुः। सु
देव्यं। ० याभिः। शंताती। इति शंऽताती। भवथः। ददाशुषे। भुज्युं। याभिः। अवथः। याभिः। अधिऽगुं।
ओम्याऽवतीं। सुऽभरां। ऋतऽस्तुभं। ०॥२१॥ याभिः। कृशानुं। असने। दुवस्यथः। जवे। याभिः। यूनः।
अर्वन्तं। आवतं। मधु। प्रियं। भरथः। यत्। सरऽड्भ्यः। ०। याभिः। नरं। गोऽयुधं। नृऽसह्ये।
क्षेत्रस्य। साता। तनयस्य। जिन्वथः। याभिः। रथान्। अवथः। याभिः। अर्वतः। ० याभिः। कुत्सं। आ
र्जुनेयं। शतक्रतू इति शतऽक्रतू। प्र। तुर्वीतिं। प्र। च। दभीतिं। आवतं। याभिः। ध्वसंतिं। पुरुऽसंतिं। आ
वतं। अप्नस्वतीं। अश्विना। वाचं। अस्मे इति। कृतं। नः। दस्रा। वृषणा। मनीषां। अद्यूत्ये। अवसे। निऽहू
ये। वां॥० द्युऽभिः। अक्तुऽभिः। परि। पातं। अस्मान्। अरिष्टेभिः। अश्विना। सौभगेभिः। ०॥२३॥ ॥इ
ति प्रथमाष्टके सप्तमोऽध्यायः॥ ॥ ॐ इदं। श्रेष्ठं। ज्योतिषां। ज्योतिः। आ। अगात्। चित्रः। प्रऽकेतः।

रु.मं.
७४

अजनिष्ट । विऽभ्वा । यथा । प्रऽसूत्ता । सवितुः । सवाय । एवं । रात्री । उषसे । योनिं । अरैक् । रुशद्वत्सा । रु

[illegible] । रुशती । श्वेत्या । आ । अगात् । अरैक् । ऊं इति । कृष्णा । सदनानि । अस्याः । समानबंधू इति स

मानऽबंधू । अमृते इति । अनूची इति । द्यावा । वर्णं । चरतः । आमिनाने इत्याऽमिनाने । समानः । अ

ध्वा । स्वस्रोः । अनंतः । तं । अन्याऽअन्या । चरतः । देवशिष्टे इति देवऽशिष्टे । न । मेथेते इति । न । तस्थतुः ।

सुमेके इति सुऽमेके । नक्तोषसा । सऽमनसा । विरूपे इति विऽरूपे । ७ । अचेति । चित्रा । वि । दुरः । नः । आ

वरिति वः । प्रऽअर्प्य । जगत् । वि । ऊं इति । नः । रायः । अख्यत् । उषाः । अजीगः । भुवनानि । विश्वा । जिह्मऽ

श्ये । चरितवे । मघोनी । आऽभोगये । इष्टये । राये । ऊं इति । त्वं । दभ्रं । पश्यद्भ्यः । उर्विया । विऽचक्षे ।

॥ ९ ॥ क्षत्राय । त्वं । श्रवसे । त्वं । महीयै । इष्टये । त्वं । अर्थंऽइव । त्वं । इत्यै । विऽसदृशा । जीविता । अभि

प्रऽचक्षे । ० । एषा । दिवः । दुहिता । प्रति । अदर्शि । विऽउच्छंती । युवतिः । शुक्रऽवासाः । विश्वस्य ।

ईशाना । पार्थिवस्य । वस्वः । उषः । अद्य । इह । सुऽभगे । वि । उच्छ । परऽयतीनां । अनु । एति । पाथः ।

७४

आऽयतीनां। प्रथमा। शश्वतीनां। विऽउच्छंती। जीवं। उत्ऽईरयंती। उषाः। मृतं। कं। चन। बोधयंती। उषः॥

यत्। अग्निं। सम्ऽइधे। चकर्थ। वि। यत्। आवः। चक्षसा। सूर्यस्य। यत्। मानुषान्। प्रऽयक्ष्यमाणा

न्। अजीगरिति। तत्। देवेषु। चकृषे। भद्रं। अप्नः। कियति। आ। यत्। समया। भवाति। याः। विऽऊ

च्छान्। अनु। पूर्वाः। कृपते। वावशाना। प्रऽदीध्याना। जोषं। अन्याभिः। एति। ईयुः। ते। ये। पूर्वऽत

रां। अपश्यन्। विऽउच्छंतीं। उषसं। मर्त्यासः। अस्माभिः। ऊं इति। प्रतिऽचक्ष्या। अभूत्। ओ इति। ते। यं

ति। ये। अपरीषु। पश्यान्। यवयत्ऽद्वेषाः। ऋतऽपाः। ऋतेऽजाः। सुम्नऽवरी। सूनृताः। ईरयंती। सुऽमं

गलीः। बिभ्रती। देवऽवीतिं। इह। अद्य। उषः। श्रेष्ठऽतमा। वि। उच्छ। शश्वत्। पुरा। उषाः। वि। उवास।

देवी। अथो इति। अद्य। इदं। वि। आवः। मघोनी। अथो इति। वि। उच्छात्। उत्ऽतरान्। अनु। द्यून्। अ

जरा। अमृता। चरति। स्वधाभिः। वि। अंजिऽभिः। दिवः। आतासु। अद्यौत्। अप। कृष्णां। निःऽनिजं। दे

वी। आवरिति। आवः। प्रऽबोधयंती। अरुणेभिः। अश्वैः। आ। उषाः। याति। सुऽयुजा। रथेन। आऽवहंती। पो

आ।

ऋ.प.
७५

स्या। वार्याणि। चित्रं। केतुं। कृणुते। चेकिताना। ईयुषीणां। उपऽमा। शश्वतीनां। विऽभातीनां। प्रथमा।
उषाः। वि। अश्वैत्॥ ३॥ उत्। ईर्ध्वं। जीवः। असुः। नः। आ। अगात्। अप। प्र। अगात्। तमः। आ। ज्योतिः।
एति। अरैक्। पंथां। यातवे। सूर्याय। अगन्म। यत्र। प्रऽतिरंते। आयुः। स्यूमना। वाचः। उत्। इय
र्ति। वह्निः। स्तवानः। रेभः। उषसः। विऽभातीः। अद्य। तत्। उच्छ। गृणते। मघोनि। अस्मे इति। आ
युः। नि। दीदिहि। प्रजाऽवत्। याः। गोऽमतीः। उषसः। सर्वऽवीराः। विऽउच्छंति। दाशुषे। मर्त्याय। वायोःऽ
इव। सूनृतानां। उत्ऽअर्के। ताः। अश्वऽदाः। अश्नवत्। सोमऽसुत्वा। माता। देवानां। अदितेः।
अनीकं। यज्ञस्य। केतुः। बृहती॥ वि। भाहि। प्रशस्तिऽकृत्। ब्रह्मणे। नः। वि। उच्छ। आ। नः। जने। जन
य। विश्वऽवारे। यत्। चित्रं। अप्नः। उषसः। वहंति। ईजानाय। शशमानाय। भद्रं॥ ४॥ इमाः। रुद्रा
य। तवसे। कपर्दिने। क्षयत्ऽवीराय। प्र। भरामहे। मतीः। यथा। शं। असत्। द्विऽपदे। चतुःऽपदे। वि
श्वं। पुष्टं। ग्रामे। अस्मिन्। अनातुरं। मृळ। नः। रुद्र। उत। नः। मयः। कृधि। क्षयत्ऽवीराय। न

७५

मसा। विधेम। ते। यत्। शं। च। योः। च। मनुः। आऽयेजे। पिता। तत्। अश्याम। तव। रुद्र। प्रऽनीति
षु। अश्याम। ते। सुऽमतिं। देवऽयज्यया। क्षयत्ऽवीरस्य। तव। रुद्र। मीढ्वः। सुम्नऽयन्। इत्। वि
शः। अस्माकं। आ। चर। अरिष्टऽवीराः। जुहवाम। ते। हविः। त्वेषं। वयं। रुद्रं। यज्ञऽसाधं। वंकुं। कविं।
अवसे। नि। ह्वयामहे। आरे। अस्मत्। दैव्यं। हेळः। अस्यतु। सुऽमतिं। इत्। वयं। अस्य। आ। वृ
णीमहे। दिवः। वराहं। अरुषं। कपर्दिनं। त्वेषं। रूपं। नमसा। नि। ह्वयामहे। हस्ते। बिभ्रत्। भेषजा। वा
र्याणि। शर्म। वर्म। छर्दिः। अस्मभ्यं। यंसत्। इदं। पित्रे। मरुतां। उच्यते। वचः। स्वादोः। स्वादीयः।
रुद्राय। वर्धनं। रास्व। च। नः। अमृत। मर्तऽभोजनं। त्मने। तोकाय। तनयाय। मृळ। मा। नः। महान्तं। उत।
मा। नः। अर्भकं। मा। नः। उक्षन्तं। उत। मा। नः। उक्षितं। मा। नः। वधीः। पितरं। मा। उत। मातरं। मा। नः।
प्रियाः। तन्वः। रुद्र। रीरिषः। मा। नः। तोके। तनये। मा। नः। आयौ। मा। नः। गोषु। मा। नः। अश्वेषु। रि

ऋ.प.
७६

शिवः। वीरान्। मा। नः। रुद्र। भामितः। वधीः। हविष्मन्तः। सदम्। इत्। त्वा। हवामहे। उप। ते। स्तोमान्। पशुपाःऽइव। आ। अकरम्। रास्व। पितः। मरुताम्। सुम्नम्। अस्मे इति। भद्रा। हि। ते। सुऽमतिः। मृळयत्ऽतमा। अथ। वयम्। अवः। इत्। ते। वृणीमहे। आरात्। ते। गोऽघ्नम्। उत। पुरुषऽघ्नम्। क्षयत्ऽवीर। सुम्नम्। अस्मे इति। ते। अस्तु। मृळ। च। नः। अधि। च। ब्रूहि। देव। अध। च। नः। शर्म। यच्छ। द्विऽबर्हाः। अवोचाम। नमः। अस्मै। अवस्यवः। शृणोतु। नः। हवम्। रुद्रः। मरुत्वान्। ०॥ ११॥ चित्रम्। देवानाम्। उत्। अगात्। अनीकम्। चक्षुः। मित्रस्य। वरुणस्य। अग्नेः। आ। अप्राः। द्यावापृथिवी इति। अन्तरिक्षम्। सूर्यः। आत्मा। जगतः। तस्थुषः। च। सूर्यः। देवीम्। उषसम्। रोचमानाम्। मर्यः। न। योषाम्। अभि। एति। पश्चात्। यत्र। नरः। देवऽयन्तः। युगानि। विऽतन्वते। प्रति। भद्राय। भद्रम्। भद्राः। अश्वाः। हरितः। सूर्यस्य। चित्राः। एतऽग्वाः। अनुऽमाद्यासः। नमस्यन्तः। दिवः। आ। पृष्ठम्। अस्थुः। परि। द्यावापृथिवी इति। यन्ति। सद्यः। तत्। सूर्यस्य। देवऽत्वम्। तत्। महिऽत्वम्। मध्या। कर्तोः। विऽततम्। सम्। जभार। यदा। इत्। अयुक्त। हरि

७६

तः। सधऽस्थात्। आत्। रात्री। वासः। तनुते। सिमस्मै। तत्। मित्रस्य। वरुणस्य। अभिऽचक्षे। सूर्यः।
रूपं। कृणुते। द्योः। उपऽस्थे। अनंतं। अन्यत्। रुशत्। अस्य। पाजः। कृष्णं। अन्यत्। हरितः। सं। भरंति।
अद्य। देवाः। उत्ऽइता। सूर्यस्य। निः। अंहसः। पिपृत। निः। अवद्यात्। त। ग। ३। नासत्याभ्यां। बर्हिः
ऽइव। प्र। वृंजे। स्तोमान्। इयर्मि। अभ्रियाऽइव। वातः। यौ। अर्भगाय। विऽमदाय। जायां। सेनाऽजुवा। नि
ऽऊहतुः। रथेन। वीळुपत्मऽभिः। आशुहेमऽभिः। वा। देवानां। वा। जूतिऽभिः। शाशदाना। तत्। रास
भः। नासत्या। सहस्रं। रयिं। आजा। यमस्य। प्रऽधने। जिगाय। तुग्रः। ह। भुज्युं। अश्विना। उदऽमेघे। र
यिं। न। कः। चित्। ममृऽवान्। अव। अहाः। तं। ऊहथुः। नौभिः। आत्मन्ऽवतीभिः। अंतरिक्षप्रुत्ऽभिः।
अपऽउदकाभिः। तिस्रः। क्षपः। त्रिः। अहा। अतिव्रजत्ऽभिः। नासत्या। भुज्युं। ऊहथुः। पतंगैः। स
मुद्रस्य। धन्वन्। आर्द्रस्य। पारे। त्रिऽभिः। रथैः। शतपत्ऽभिः। षट्ऽअश्वैः। अनारंभणे। तत्। अ

प.त्र.
७७

वीरपेथां। अनास्छाने। अग्रग्रले। समुद्रे। यत। अभिचिनौ। कुहर्धुः। मुन्युं। अर्हो। शतइ अभौं।
नावं। आतस्त्रिः वांसौ। ८॥ ये। अग्निनाहुदषुः। अवेलं। अन्वे। अघेः अभ्याय। शम्बे नाइद्द
ता। सुक्तिः ललां। वां। दात्रं। दहि। कीर्तिन्यं। भूतां। पेद्ध ॥ वोजी। सदौ। रत्ना। हव्यः। अर्यः। पुवं। नुराः। स्क्व
तो। पुत्रियाय। कक्षीवते। अरदतां। पुरंधिं। क्षारेतरातां। शफातं। अश्वं स्या। वस्लेः। ग्रुतं। कुंभा
ना। अलिंचतं। सुर्तयाः। हिमेन। अग्निं। घुंसं। अवारयेथां। प्रितुः मती। ऊर्जौ। अस्के। अघृतं। केवी
से। अत्रिं। अश्विना। अवं नीतं। ऊतां। त्रिन्यपुः। सर्वं गणं। स्वाति। परा। अवृतं। नासुहा। श्वनु द
थां। ऊर्ध्वाः बुध्नं। चक्रपुः। जि स्तः वारि। स्परेन। आपः। ना। शयमाय। शयवे। सहस्राय। तृष्यते।
गोर्तमस्य। ऊरुरुवंः। नासत्या। ऊताः। वत्रिं। जा। अमुंचतं। ऊपिंड इव। च्यवानात्। द्राया। अतिरतं। जहि
तस्य। आपृः। दस्ता। आता। इता। पतिं। अकृणुतं। कनीनां। १०॥ तत्। वां। नुरा। शंस्यं। राध्यं। चा।

त्रिं। १।

७७

अभिष्टिऽमता । नासत्या । वरूथ्यां । यता । विप्रासो । त्रिधिंऽइव । अपऽगूळ्हं । ऊळा । दर्शा । जाता । उ । पऽपुः । वं
दनाय । ० सनये । दंसः । उग्रं । आविः । कृणोमि । तन्यतुः । न । वृष्टिं । दध्यङ् । ह । यत् । मधु । आथर्वणः । वां
अश्वस्य । शीर्ष्णा । प्र । यत् । ईं । उवाच । अजोहवीत् । नासत्या । करा । वां । महे । यामन् । पुरुऽभुजा । पुरंऽधिः
श्रुतं । तत् । शासुःऽइव । वध्रिऽमत्याः । हिरण्यऽहस्तं । अश्विना । अदत्तं । आस्नः । वृकस्य । वर्तिकां । अभी
के । युवं । नरा । नासत्या । अमुमुक्तं । उतो इति । कविं । पुरुऽभुजा । युवं । ह । कृपमाणं । अकृणुतं । विऽचक्षे । चरि
त्रं । हि । वेःऽइव । अच्छेदि । पर्णं । आजा । खेलस्य । परिऽतक्म्यायां । सद्यः । जंघां । आयसीं । विश्पलायै । ध
ने । हिते । सर्तवे । प्रति । अधत्तं । ॥ ० ॥ शतं । मेषान् । वृक्ये । चक्षदानं । ऋज्रऽअश्वं । तं । पिता । अंधं । च
कार । तस्मै । अक्षी इति । नासत्या । विऽचक्षे । आ । अधत्तं । दस्रा । भिषजौ । अनर्वन् । आ । वां । रथं । दुहिता
सूर्यस्य । कार्ष्मऽइव । अतिष्ठत् । अर्वता । जयंती । विश्वे । देवाः । अनु । अमन्यंत । हृत्ऽभिः । सं । ऊं इति ।
श्रिया । नासत्या । सचेथे इति । यत् । अयातं । दिवःऽदासाय । वर्तिः । भरत्ऽवाजाय । अश्विना । हयंता । रेव

जसुरये । स्तर्यं । पिप्यथुः । गां । अवस्यते । स्तुवते । कृष्णियाय । ऋजुऽयते । नासत्या । शची
ता । उवाह । स्तवनः । रथः । वां । वृषभः । च । शिंशुमारः । च । युक्ता । पृथिव्यां । सुऽक्षत्रं । सुऽअपत्यं । आयुः । सुऽवीर्यं ।
नासत्या । वहंता । आ । जह्नावी । सऽमनसा । उप । वाजैः । त्रिः । अह्नः । भागं । दधती । अयातं । परि । विष्टं ।
जाहुषं । विश्वतः । सीं । सुऽगेभिः । नक्तं । ऊहथुः । रजःऽभिः । विऽभिंदुना । नासत्या । रथेन । विऽपर्वतान् । अ
जरयू इति । अयातं ॥११॥ एकस्याः । वस्तोः । आवतं । रणाय । वशं । अश्विना । सनये । सहस्रा । निः । अह
तं । दुच्छुनाः । इंद्रऽवंता । पृथुऽश्रवसः । वृषणौ । अरातीः । शर्यस्य । चित् । आर्चत्कस्य । अवतात् । आ ।
नीचात् । उच्चा । चक्रथुः । पातवे । वारिति वाः । शयवे । चित् । नासत्या । शचीभिः । पशुं । न । नष्टंऽइव । द
र्शनाय । विष्णाप्वं । ददथुः । विश्वकाय । दश । रात्रीः । अशिवेन । नव । द्यून् । अवऽनद्धं । श्नथितं । अप्ऽसु । अं
तरिति । विऽप्रुतं । रेभं । उदनि । प्रऽवृक्तं । उत् । निन्यथुः । सोमंऽइव । स्रुवेण । प्र । वां । दंसांसि । अश्वि
नौ । अवोचं । अस्य । पतिः । स्यां । सुऽगवः । सुऽवीरः । उत । पश्यन् । अश्नुवन् । दीर्घं । आयुः । अस्तंऽइ
व । इत् । जरिमाणं । जगम्यां ॥१२॥ मध्वः । सोमस्य । अश्विना । मदाय । प्रत्नः । होता । आ । विवासते । वां । बर्हिष्म

ती। रातिः। विऽश्रिता। गीः। इषा। यातं। नासत्या। उप। वाजैः। यः। वां। अश्विना। मनसः। जवीयान्। रथः।
सुऽअश्वः। विशः। आऽजिगाति। येन। गच्छथः। सुऽकृतः। दुरोणं। तेन। नरा। वर्तिः। अस्मभ्यं। यातं। ऋषिं।
नरौ। अंहसः। पांचऽजन्यं। ऋबीसात्। अत्रिं। मुंचथः। गणेन। मिनंता। दस्योः। अशिवस्य। मायाः। अनुऽ
पूर्वं। वृषणा। चोदयंता। अश्वं। न। गूळ्हं। अश्विना। दुःऽएवैः। ऋषिं। नरा। वृषणा। रेभं। अप्ऽसु। सं। तं।
रिणीथः। विऽप्रुतं। दंसःऽभिः। न। वां। जूर्यंति। पूर्व्या। कृतानि। ससुप्वांसं। न। निःऽऋतेः। उपऽस्थे। सूर्यं।
न। दस्रा। तमसि। क्षियंतं। शुभे। रुक्मं। न। दर्शतं। निःऽखातं। उत्। ऊपथुः। अश्विना। वंदनाय॥१२॥ प
ज्रियेण। कक्षीवता। नासत्या। परिऽज्मन्। शफात्। अश्वस्य। वाजिनः। जनाय। ०। मधूनां। ०। कृष्णिय
या। ०। घोषायै। चित्। पितृऽसदे। दुरोणे। पतिं। जूर्यंत्यै। अश्विनौ। अदत्तं। युवं। श्यावाय। रुशतीं। अद
त्तं। महः। क्षोणस्य। अश्विना। कण्वाय। प्रऽवाच्यं। तत्। वृषणा। कृतं। वां। यत्। नार्षदाय। श्रवः। अधि
अधत्तं। पुरु। वर्पांसि। अश्विना। दधाना। नि। पेदवे। ऊहथुः। आशुं। अश्वं। सहस्रऽसां। वाजिनं। अप्रतिऽ

हृतं । सुहिऽहनं । अवस्यं । तत् । वां । एतानि । नरा । अवस्या । सुदानू इति सुऽदानू । ब्रह्म । आंगूषं । सदनं । रोदस्योः ।
यत् । वां । पज्रासः । अश्विना । हवंते । यातं । इषा । च । विदुषे । च । वाजं ॥ १४ ॥ सूनोः । मानेन । अश्विना । गृणा
ना । वाजं । विप्राय । भुरणा । रदंता । अगस्त्ये । ब्रह्मणा । वावृधाना । सं । विश्पलां । नासत्या । अरिणीतं । कुह । यां
ता । सुऽस्तुतिं । काव्यस्य । दिवः । नपाता । वृषणा । शयुऽत्रा । हिरण्यस्यऽइव । कलशं । निऽखातं । उत् । ऊपथुः । दशमे ।
अश्विना । अहन् । युवं । च्यवानं । अश्विना । जरंतं । पुनः । युवानं । चक्रथुः । शचीभिः । युवोः । रथं । दुहिता ।
सूर्यस्य । सह । श्रिया । नासत्या । अवृणीत । युवं । तुग्राय । पूर्व्येभिः । एवैः । पुनःऽमन्यौ । अभवतं । युवा
ना । युवं । भुज्युं । अर्णसः । निः । समुद्रात् । विऽभिः । ऊहथुः । ऋज्रेभिः । अश्वैः । अजोहवीत् । अश्विना ।
तौग्र्यः । वां । प्रऽऊह्ळः । समुद्रं । अव्यथिः । जगन्वान् । निः । तं । ऊहथुः । सुऽयुजा । रथेन । मनःऽजवसा ।
वृषणा । स्वस्ति ॥ १५ ॥ अजोहवीत् । अश्विना । वर्तिका । वां । आस्नः । यत् । सीं । अमुंचतं । वृकस्य । वि । जयु
षा । ययथुः । सानु । अद्रेः । जातं । विष्वाचः । अहतं । विषेण । ० । ममहानं । तमः । प्रऽनीतं । अशिवे

उन्न ।

७९

नापित्रा। आ। अक्षी इति। ऋज्रऽअश्वे। अश्विनौ। अधत्तं। ज्योतिः। अंधाय। चक्रथुः। विऽचक्षे। शुनं। अं
धाय। भरं। अह्वयत्। सा। वृकीः। अश्विना। वृषणा। नरा। इति। जारः। कनीनःऽइव। चक्षदानः। ऋज्रऽ
अश्वः। शतं। एकं। च। मेषान्। मही। वां। ऊतिः। अश्विना। मयःऽभूः। उत। स्रामं। धिष्ण्या। सं। रिणीथः।
अथ। युवां। इत्। अह्वयत्। पुरंऽधिः। आ। अगच्छतं। सीं। वृषणौ। अवःऽभिः। अधेनुं। दस्रा। स्तर्यं। वि
सक्तां। अपिन्वतं। शयवे। अश्विना। गां। युवं। शचीभिः। विऽमदाय। जायां। नि। ऊहथुः। पुरुऽमित्रस्य।
योषां॥ २१॥ यवं। वृकेण। अश्विना। वपंता। इषं। दुहंता। मनुषाय। दस्रा। अभि। दस्युं। बकुरेण। धमं
ता। उरु। ज्योतिः। चक्रथुः। आर्याय। आथर्वणाय। अश्विना। दधीचे। अश्व्यं। शिरः। प्रति। ऐरयतं। सः।
वां। मधु। प्र। वोचत्। ऋतऽयन्। त्वाष्ट्रं। यत्। दस्रौ। अपिऽकक्ष्यं। वां। सदा। कवी इति। सुऽमतिं। आ।
चके। वां। विश्वाः। धियः। अश्विना। प्र। आवतं। मे। अस्मे इति। रयिं। नासत्या। बृहंतं। अपत्यऽसाचं। श्रु
त्यं। रराथां। हिरण्यऽहस्तं। अश्विना। रराणा। पुत्रं। नरा। वध्रिऽमत्याः। [illegible]। अदत्तं। त्रिधा। ह। श्या

ऋ.प.
८०

वां। अश्विना। विऽकर्तुं। उत्। जीवसे। ऐरयतं। सुदानू इति सुऽदानू। एतानि। वां। अश्विना। वीर्याणि।
प्र। पूर्व्याणि। आयवः। अवोचन्। ब्रह्म। कृण्वंतः। वृषणा। युवऽभ्यां। सुऽवीरासः। विदथं। आ। वद-
म॥१७॥ आ। वां। रथः। अश्विना। श्येनऽपत्वा। सुऽमृळीकः। स्वऽवान्। यातु। अर्वाङ्। यः। मर्त्यस्य। मन-
सः। जवीयान्। त्रिऽवंधुरः। वृषणा। वातऽरंहाः। त्रिऽवंधुरेण। त्रिऽवृता। रथेन। त्रिऽचक्रेण। सुऽवृता।
आ। यातं। अर्वाक्। पिन्वतं। गाः। जिन्वतं। अर्वतः। नः। वर्धयतं। अश्विना। वीरं। अस्मे इति। प्रवतऽया-
मना। सुऽवृता। रथेन। दस्रौ। इमं। शृणुतं। श्लोकं। अद्रेः। किं। अंग। वां। प्रति। अवर्तिं। गमिष्ठा। आहुः।
विप्रासः। अश्विना। पुराऽजाः। आ। वां। श्येनासः। अश्विना। [illegible]। वहंतु। रथे। युक्तासः। आशवः।
पतंगाः। ये। अप्ऽतुरः। दिव्यासः। न। गृध्राः। अभि। प्रयः। नासत्या। वहंति। युवतिः। तिष्ठत्। अत्र।
जुष्ट्वी। नरा। दुहिता। सूर्यस्य। परि। वां। अश्वाः। वपुषः। पतंगाः। वयः। वहंतु। अरुषाः। अभीके॥१८॥ उत्।
वंदनं। ऐरतं। दंसनाभिः। उत्। रेभं। दस्रा। वृषणा। शचीभिः। निः। तौग्र्यं। पारयथः। समुद्रात्। पुनरि-

८०

रिति। च्यवानं। चक्रथुः। युवानं। युवं। अत्रये। अवऽनीताय। तप्तं। ऊर्जं। ओमानं। अश्विनौ। अधत्तं। यु-
वं। कण्वाय। अपिऽरिप्ताय। चक्षुः। प्रति। अधत्तं। सुऽस्तुतिं। जुजुषाणा। युवं। धेनुं। शयवे। नाधिताय। अ-
पिन्वतं। अश्विना। पूर्व्याय। अमुंचतं। वर्तिकां। अंहसः। निः। प्रति। जंघां। विश्पलायाः। अधत्तं। युवं। श्वे-
तं। पेदवे। इंद्रऽजूतं। अहिऽहनं। अश्विना। अदत्तं। अश्वं। जोहूत्रं। अर्यः। अभिऽभूतिं। उग्रं। सहस्रऽसां।
वृषणं। वीळुऽअंगं। ता। वां। नरा। सु। अवसे। सुऽजाता। हवामहे। अश्विना। नाधमानाः। आ। नः। उप। व-
सुऽमता। रथेन। गिरः। जुषाणा। सुविताय। यातं। आ। श्येनस्य। जवसा। नूतनेन। अस्मे इति। यातं। ना-
सत्या। सऽजोषाः। हवे। हि। वां। अश्विना। रातऽहव्यः। शश्वत्ऽतमायाः। उषसः। विऽउष्टौ॥ १९॥ ०॥ आ। पु-
रुऽमायं। मनःऽजुवं। जीरऽअश्वं। यज्ञियं। जीवसे। हुवे। सहस्रऽकेतुं। वनिनं। शतत्ऽवसुं। श्रुष्टीऽ-
वानं। वरिवःऽधां। अभि। प्रयः। ऊर्ध्वा। धीतिः। प्रति। अस्य। प्रऽयामनि। अधायि। शस्मन्। सं।

यं । ते । आ । दिशः । स्वदामि । घर्मं । प्रति । यंति । ऊतयः । आ । वां । ऊर्जानी । रथं । अश्विना । अरुहत् । सं । यत् । मिथः ।
पस्पृधानासः । अग्मत । शुभे । मखाः । अमिताः । जायवः । रणे । युवोः । अह । प्रवणे । चेकिते । रथः । यत् । अ
श्विना । वहथः । सूरिं । आ । वरं । युवं । भुज्युं । भुरमाणं । विऽभिः । गतं । स्वयुक्तिऽभिः । निऽवहंता । पितृऽभ्यः । आ ।
यासिष्टं । वर्तिः । वृषणा । विऽजेन्यं । दिवःऽदासाय । महि । चेति । वां । अवः । युवोः । अश्विना । वपुषे । युवाऽ
युजं । रथं । वाणी इति । येमतुः । अस्य । शर्ध्यं । आ । वां । पतिऽत्वं । सख्याय । जग्मुषी । योषा । अवृणीत । जेन्या ।
युवां । पती इति ॥ ५ ॥ युवं । रेभं । परिऽसूतेः । उरुष्यथः । हिमेन । घर्मं । परिऽतप्तं । अत्रये । युवं । शयोः । अवसं ।
पिप्यथुः । गवि । प्र । दीर्घेण । वंदनः । तारि । आयुषा । युवं । वंदनं । निःऽऋतं । जरण्यया । रथं । न । दस्रा । करणा ।
सं । इन्वथः । क्षेत्रात् । आ । विप्रं । जनथः । विपन्यया । प्र । वां । अत्र । विधते । दंसना । भुवत् । अगच्छतं । कृप
माणं । पराऽवति । पितुः । स्वस्य । त्यजसा । निऽबाधितं । स्वःऽवतीः । इतः । ऊती । युवोः । अह । चित्राः । अभी

को। अभवत्। अभिष्टये॥ उत। स्या। वां। मधुऽमत्। मक्षिका। अरपत्। मदे। सोमस्य। औशिजः। हुवन्य
ति। युवं। दधीचः। मनः। आ। विवासथः। अथ। शिरः। प्रति। वां। अश्व्यं। वदत्। युवं। पेदवे। पुरुऽवारं। अ
श्विना। स्पृधां। श्वेतं। तरुतारं। दुवस्यथः। शर्यैः। अभिऽद्युं। पृतनासु। दुस्तरं। चर्कृत्यं। इंद्रंऽइव। चर्षणिऽ
सहं॥ २१॥ का। राधत्। होत्रा। अश्विना। वां। कः। वां। जोषे। उभयोः। कथा। विधाति। अप्रऽचेताः॥ विद्वां
सौ। इत्। दुरः। पृच्छेत्। अविद्वान्। इत्था। अपरः। अचेताः। नु। चित्। नु। मर्ते। अक्रौ॥ ता। विद्वांसा। हवा
महे। वां। ता। नः। विद्वांसा। मन्म। वोचेतं। अद्य। प्र। आर्चत्। दयमानः। युवाकुः॥ वि। पृच्छामि। पाक्या।
न। देवान्। वषट्ऽकृतस्य। अद्भुतस्य। दस्रा। पातं। च। सह्यसः। युवं। च। रभ्यसः। नः॥ प्र। या। घोषे। भृग
वाणे। न। शोभे। यया। वाचा। यजति। पज्रियः। वां। प्र। इषऽयुः। न। विद्वान्॥ २२॥ श्रुतं। गायत्रं। तकवा
नस्य। अहं। चित्। हि। रिरेभ। अश्विना। वां। आ। अक्षी इति। शुभः। पती इति। दन्। युवं। हि। आस्तं।

ऋ.प.
८३

महः । रन् । युवं । वा । यत् । निः । अततंसतं । ता । नः । वसू इति । सुऽगोपा । स्यातं । पातं । नः । वृकात् । अघऽयोः ॥
मा । कस्मै । धातं । अभि । अमित्रिणे । नः । मा । अकुत्र । नः । गृहेभ्यः । धेनवः । गुः । स्तनऽभुजः । अशिश्वीः ॥
दुहीयन् । मित्रऽधितये । युवाकु । राये । च । नः । मिमीतं । वाजऽवत्यै । इषे । च । नः । मिमीतं । धेनुऽमत्यै । अ
श्विनोः । असनं । रथं । अनश्वं । वाजिनीऽवतोः । तेन । अहं । भूरि । चाकन । अयं । समह । मा । तनु । ऊह्याते ।
जनान् । अनु । सोमऽपेयं । सुऽखः । रथः । अध । स्वप्नस्य । निः । विदे । अभुंजतः । च । रेवतः । उभा । ता । बस्रि ।
नश्यतः ॥ २३ ॥ कत् । इत्था । नॄन् । पात्रं । देवऽयतां । श्रवत् । गिरः । अंगिरसां । तुरण्यन् । प्र । यत् । आनट् ।
विशः । आ । हर्म्यस्य । उरु । क्रंसते । अध्वरे । यजत्रः । स्तंभीत् । ह । द्यां । सः । धरुणं । प्रुषायत् । ऋभुः । वा
जाय । द्रविणं । नरः । गोः । अनु । स्वऽजां । महिषः । चक्षत । व्रां । मेनां । अश्वस्य । परि । मातरं । गोः । नक्ष
त् । हवं । अरुणीः । पूर्व्यं । राट् । तुरः । विशां । अंगिरसां । अनु । द्यून् । तक्षत् । वज्रं । निऽयुतं । तस्तंभ
त् । द्यां । चतुःऽपदे । नर्याय । द्विऽपादे । अस्य । मदे । स्वर्यं । दाः । ऋताय । अपिऽवृतं । उस्रियाणां । अ

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ॐ अग्निं। ईळे। पुरःऽहितं। यज्ञस्य। देवं। ऋत्विजं। होतारं। रत्नऽधातमं। अग्निः।
पूर्वेभिः। ऋषिऽभिः। ईड्यः। नूतनैः। उत। सः। देवान्। आ। इह। वक्षति। अग्निना। रयिं। अश्नवत्। पोषं।
एव। दिवेऽदिवे। यशसं। वीरवत्ऽतमं। अग्ने। यं। यज्ञं। अध्वरं। विश्वतः। परिऽभूः। असि। सः। इत्। देवेषु। ग
च्छति। अग्निः। होता। कविऽक्रतुः। सत्यः। चित्रश्रवःऽतमः। देवः। देवेभिः। आ। गमत्॥१॥ यत्। अंग। दा
शुषे। त्वं। अग्ने। भद्रं। करिष्यसि। तव। इत्। तत्। सत्यं। अंगिरः। उप। त्वा। अग्ने। दिवेऽदिवे। दोषाऽव
स्तः। धिया। वयं। नमः। भरंतः। आ। इमसि। राजंतं। अध्वराणां। गोपां। ऋतस्य। दीदिविं। वर्धमानं। स्वे। द
मे। सः। नः। पिताऽइव। सूनवे। अग्ने। सुऽउपायनः। भव। सचस्व। नः। स्वस्तये॥२॥ वायो इति। आ। याहि।
दर्शत। इमे। सोमाः। अरंऽकृताः। तेषां। पाहि। श्रुधि। हवं। वायो इति। उक्थेभिः। जरंते। त्वां। अच्छ। ज
रितारः। सुतऽसोमाः। अहःऽविदः। वायो इति। तव। प्रऽपृंचती। धेना। जिगाति। दाशुषे। उरूची। सो
मऽपीतये। इंद्रवायू इति। इमे। सुताः। उप। प्रयःऽभिः। आ। गतं। इंदवः। वां। उशंति। हि। वायो इति।

द्र।यक्षान्।के।ते।वाजाय।असुर्याय।दधिरे।के।अप्ऽसु।स्वासु।उर्वरासु।पौंस्ये।
भुवः।त्वं।इंद्र।ब्रह्मणा।महान्।भुवः।विश्वेषु।सवनेषु।यज्ञियः।भुवः।नॄन्।च्यौत्नः।
विश्वस्मिन्।भरे।ज्येष्ठः।च।मंत्रः।विश्वऽचर्षणे।अव।नु।कं।ज्यायान्।यज्ञऽवनसः।
मही।ते।ओमात्रां।कृष्टयः।विदुः।असः।नु।कं।अजरः।वर्द्धाः।च।विश्वा।इत्।एना।स
वना।तूतुमा।कृषे।एता।विश्वा।सवना।तूतुमा।कृषे।स्वयं।सूनो इति।सहसः।या
नि।दधिषे।वराय।ते।पात्रं।धर्मणे।तना।यज्ञः।मंत्रः।ब्रह्म।उत्ऽयतं।वचः।ये।ते।वि
प्र।ब्रह्मऽकृतः।सुते।सचा।वसूनां।च।वसुनः।च।दावने।प्र।ते।सुम्नस्य।मनसा।पथा॥
भुवन्।मदे।सुतस्य।सोम्यस्य।अंधसः॥७॥ ॥महत्।तत्।उल्बं।स्थविरं।तत्।आ
सीत्।येन।आऽविष्टितः।प्रऽविवेशिथ।अपः।विश्वाः।अपश्यत्।बहुधा।ते।अग्ने।

जा॒त॒ऽवे॒दः॒। त॒न्वः॑। एकः॑। दे॒वः। कः। मा॒। द॒दर्श॑। क॒त॒मः। सः। दे॒वः। यः। मे॒। त॒न्वः॑। ब॒हु॒धा। प॒रि॒ऽ
अ॒पश्य॑त्। क्व॑। अ॒ह॒। मि॒त्रा॒वरु॑णा। क्षि॒य॒न्ति॒। अ॒ग्नेः। विश्वाः॑। स॒म्ऽइध॑ः। दे॒व॒ऽयानीः॑। ऐच्छा॑
म॒। त्वा॒। ब॒हु॒धा। जा॒त॒ऽवे॒दः॒। प्रऽवि॑ष्टं। अ॒ग्ने॒। अ॒प्ऽसु। ओष॑धीषु। तं। त्वा॒। य॒मः। अ॒चि॒के॒
त्। चि॒त्र॒भा॒नो॒ इति॑ चि॒त्रऽभा॒नो॒। द॒श॒ऽअ॒न्त॒रु॒ष्यात्। अ॒ति॒ऽरोच॑मानं। हो॒त्रात्। अ॒हं। व॒रु॒
ण॒। बिभ्य॑त्। आ॒य॒म्। न। इत्। ए॒व। मा॒। यु॒नज॑न्। अत्र॑। दे॒वाः। तस्य॑। मे॒। त॒न्वः॑। ब॒हु॒धा। नि॒ऽ
वि॑ष्टाः। ए॒तं। अर्थं॑। न। चि॒के॒त॒। अ॒हं। अ॒ग्निः। आ। इ॒हि॒। मनुः॑। दे॒व॒ऽयुः। य॒ज्ञऽका॑मः। अ॒
रं॒ऽकृत्य॑। तम॑सि। क्षे॒षि॒। अ॒ग्ने॒। सु॒ऽगान्। प॒थः। कृ॒णु॒हि॒। दे॒व॒ऽयाना॑न्। वह॑। ह॒व्यानि॑। सु॒ऽ
म॒न॒स्यमा॑नः॥ १०॥ ॥ अ॒ग्नेः। पूर्वे॑। भ्रात॑रः। अर्थं॑। ए॒तं। र॒थीऽइ॑व। अध्वा॑नं। अनु॑। आ। अ॒
वरी॑वु॒रिति॑। तस्मा॑त्। भि॒या। व॒रु॒ण॒। दू॒रं। आ॒य॒म्। गौ॒रः। न। क्षे॒प्नोः। अ॒वि॒जे॒। ज्यायाः॑। कु॒

राम
५

र्मः। ते। आयुः। अजरं। यत्। अग्ने। यथा। युक्तः। जातऽवेदः। न। रिष्याः। अथ। वहासि।
सुऽमनस्यमानः। भागं। देवेभ्यः। हविषः। सुऽजातः। प्रऽयाजान्। मे। अनुऽयाजान्। च।
केवलान्। ऊर्जस्वंतं। हविषः। दत्त। भागं। घृतं। च। अपां। पुरुषं। च। ओषधीनां। अग्नेः। च।
दीर्घं। आयुः। अस्तु। देवाः। तव। प्रऽयाजाः। अनुऽयाजाः। च। केवले। ऊर्जस्वंतः। हविषः। सं।
तु। भागाः। तव। अग्ने। यज्ञः। अयं। अस्तु। सर्वः। तुभ्यं। नमंतां। प्रऽदिशः। चतस्रः॥ ११॥ श्री॥ वि
श्वे। देवाः। शास्तन। मा। यथा। इह। होता। वृतः। मनवै। यत्। निऽसद्य। प्र। मे। ब्रूत। भागऽ
धेयं। यथा। वः। येन। पथा। हव्यं। आ। वः। वहानि। अहं। होता। नि। असीदं। यजीयान्।
विश्वे। देवाः। मरुतः। मा। जुनंति। अहःऽअहः। अश्विना। आध्वर्यवं। वां। ब्रह्मा। सं। इत्। भ
वति। सा। आऽहुतिः। वां। अयं। यः। होता। किः। ऊं। इति। सः। यमस्य। कं। अपि। ऊहे। यत्। सं।

अंजंति। देवाः। अहःऽअहः। जायते। मासिऽमासि। अर्थ। देवाः। दधिरे। हव्यऽवाहं। मां।
।०। अपऽम्लुक्तं। बहु। कृच्छ्रा। चरंतं। अग्निः। विद्वान्। यज्ञं। नः। कल्पयाति। पंचऽयामं।
त्रिऽवृतं। सप्तऽतंतुं। आ। वः। यक्षि। अमृतऽत्वं। सुऽवीरं। यथा। वः। देवाः। वरिवः। कराणि।
आ। बाह्वोः। वज्रं। इंद्रस्य। धेयां। ०। जयाति। ०।।१२।। ।।यं। ऐच्छाम। मनसा। सः। अयं।
आ। अगात्। यज्ञस्य। विद्वान्। परुषः। चिकित्वान्।।०।नि। हि। सत्सत्। अंतरः। पूर्वः।
अस्मत्। अथराधि। होता। निऽसदा। यजीयान्। अभि। प्रयांसि। सुऽधितानि। हि। ख्य
त्। यजामहै। यज्ञियान्। हंत। देवान्। ईळामहै। ईड्यान्। आज्येन। साध्वीं। अकः।
देवऽवीतिं। नः। अद्य। यज्ञस्य। जिह्वां। अविदाम। गुह्यां। सः। आयुः। आ। अगात्। सुर
भिः। वसानः। भद्रां। अकः। देवऽहूतिं। नः। अद्य। तत्। अद्य। वाचः। प्रथमं। मसीय।

राम
ह
अ२

येन। असुरान्। अभि। देवाः। असाम। ऊर्जऽअदः। उत। यज्ञियासः। पंचऽजनाः। म
म। होत्रं। जुषध्वं। पंच। जनाः। मम। होत्रं। जुषंतां। ७। १३॥ ॥ तंतुं। तन्वन्। रजसः। भानुं। अ
नु। इहि। ज्योतिष्मतः। पथः। रक्ष। धिया। कृतान्। अनुल्बणं। वयत। जोगुवां। अपः। मनुः। भ
व। जनय। दैव्यं। जनं॥ अक्षऽनहः। नह्यतन। उत। सोम्याः। इष्कृणुध्वं। रशनाः। ओत। पिंश

आ। ४

त। अष्टाऽवंधुरं। वहत। अभितः। रथं। येन। देवासः। अनयन्। अभि। प्रियं॥ अश्मन्ऽवती॥
रीयते। सं। रभध्वं। उत्। तिष्ठत। प्र। तरत। सखायः। अत्र। जहाम। ये। असन्। अशेवाः। शि
वान्। वयं। उत्। तरेम। अभि। वाजान्। त्वष्टा। मायाः। वेत्। अपसां। अपःऽतमः। बिभ्रत्। पा
त्रा। देवऽपानानि। शंऽतमा। शिशीते। नूनं। परशुं। सुऽआयसं। येन। वृश्चात्। एतशः। ब्रह्मणः
पतिः। सतः। नूनं। कवयः। सं। शिशीत। वाशीभिः। याभिः। अमृताय। तक्षथ। विद्वांसः। पदा।

गुह्यानि। कुर्त्तेन। येन। अद्देवासः। अमृतऽत्वं। आनशुः। गर्भे। योषां। अधुर्दंः। वत्सं। आस
नि। अपीच्येन। मनसा। उत। जिह्वया। सः। विश्वाहा। सुऽमनाः। योग्याः। अभि। सिसास
निः। वनते। कारः। इत्। जितिं॥१४॥ ॥तां। सु। ते। कीर्तिं। मघऽवन्। महिऽत्वा। यत्। त्वा। भी
ते इति। रोदसी इति। अह्वयेतां। प्र। आवः। देवान्। आ। अतिरः। दासं। ओजः। प्रऽजायै। त्वस्यै।
यत्। अशिक्षः। इंद्र। यत्। अचरः। तन्वा। वृद्धधानः। बलानि। इंद्र। प्रऽब्रुवाणः। जनेषु। माया।
इत्। सा। ते। यानि। युद्धानि। आहुः। न। अद्य। शत्रुं। ननु। पुरा। विवित्से॥ के। ऊं इति। नु। ते। म
हिमनः। समस्य। अस्मत्। पूर्वे। ऋषयः। अंतं। आपुः। यत्। मातरं। च। पितरं। च। सा
कं। अजनयथाः। तन्वः। स्वायाः। चत्वारि। ते। असुर्याणि। नाम। अदाभ्यानि। महिषस्य।
संति। त्वं। अंग। तानि। विश्वानि। वित्से। येभिः। कर्माणि। मघऽवन्। चकर्थ। त्वं। विश्वा। दधि

राम
७

षु। केवलानि। यानि। आविः। या। च। गुहा। वसूनि। कामं। इत्। मे। मघऽवन्। मा। वि। तारीः।
त्वं। आऽज्ञाता। त्वं। इंद्र। असि। दाता। यः। अदधात्। ज्योतिषि। ज्योतिः। अंतः। यः। असृजत्।
मधुना। सं। मधूनि। अधि। प्रियं। शूषं। इंद्राय। मन्म। ब्रह्मऽकृतः। बृहत्ऽउक्थात्। अवाचि।
॥१५॥ ॥ दूरे। तत्। नाम। गुह्यं। पराचैः। यत्। त्वा। ० अह्वयेतां। वयःऽधै। उत्। अस्तभ्नाः। पृथिवीं।
द्यां। अभीके। भ्रातुः। पुत्रान्। मघऽवन्। तित्विषाणः। महत्। ० पुरुऽस्पृक्। येन। भूतं। जनयः।
येन। भव्यं। प्रत्नं। जातं। ज्योतिः। यत्। अस्य। प्रियं। प्रियाः। सं। अविशंत। पंच। आ। रोदसी इति।
अपृणात्। आ। उत। मध्यं। पंच। देवान्। ऋतुऽशः। सप्तऽसप्त। चतुःऽत्रिंशता। पुरुधा। वि। चष्टे। सऽ
रूपेण। ज्योतिषा। विऽव्रतेन। यत्। उषः। औच्छः। प्रथमा। विऽभाना। अजनयः। येन। पुष्टस्य।
पुष्टं। यत्। ते। जामिऽत्वं। अवरं। परस्याः। महत्। महत्याः। असुरऽत्वं। एकं। विऽभुं। दद्राणं। स

मेने। बहूनां। युवानं। संतं। पलितः। जगार। देवस्य। पश्य। काव्यं। महिऽत्वा। अद्य। ममार।
सः। ह्यः। सं। आन॥१६॥ ॥शाक्मना। शाकः। अरुणः। सुऽपर्णः। आ। यः। महः। शूरः। सना
त्। अनीळः। यत्। चिकेत। सत्यं। इत्। तत्। न। मोघं। वसु। स्पार्हं। उत। जेता। उत। दाता। आ। ए
भिः। ददे। वृष्ण्या। पौंस्यानि। येभिः। औक्षत्। वृत्रऽहत्याय। वज्री। ये। कर्मणः। क्रियमाणस्य। म
ह्ना। ऋतेऽकर्मं। उत्ऽअजायंत। देवाः। युजा। कर्माणि। जनयन्। विश्वऽओजाः। अशस्तिऽहा। वि
श्वऽमनाः। तुराषाट्। पीत्वी। सोमस्य। दिवः। आ। वृधानः। शूरः। निः। युधा। अधमत्। दस्यून्॥१७॥
॥ इदं। ते। एकं। परः। ऊं इति। ते। एकं। तृतीयेन। ज्योतिषा। सं। विशस्व। संऽवेशने। तन्वः। चा
रुः। एधि। प्रियः। देवानां। परमे। जनित्रे। तनूः। ते। वाजिन्। तन्वं। नयंती। वामं। अस्मभ्यं। धातु। श
र्म। तुभ्यं। अक्रुतः। महः। धरुणाय। देवान्। दिविऽइव। ज्योतिः। स्वं। आ। मिमीयाः। वाजी। असि। वा

राम
८

जिन्न।सुऽवेनीः।सुऽवितः।स्तोमं।सुऽवितः।दिवं।गाः।सुऽवितः।धर्म।प्रथमा।अनु।सत्या।सुऽवि
तः।देवान्।सुऽवितः।अनु।पत्म।महिम्नः।एषां।पितरः।चन।ईशिरे।देवाः।देवेषु।अदधुः।अ
पि।क्रतुं।सं।अविव्यचुः।उत।यानि।अत्विषुः।आ।एषां।तनूषु।नि।विविशुः।पुनरिति।सहः
भिः।विश्वं।परि।चक्रमुः।रजः।पूर्वा।धामानि।अमिता।मिमानाः।तनूषु।विश्वा।भुवना।नि।
येमिरे।प्र।असारयंत।पुरुधा।प्रऽजाः।अनु।द्विधा।सूनवः।असुरं।स्वःऽविदं।आ।अस्थापयं
त।तृतीयेन।कर्मणा।स्वां।प्रऽजां।पितरः।पित्र्यं।सहः।आ।अवरेषु।अदधुः।तंतुं।आऽततं।
नावा।न।क्षोदः।प्रऽदिशः।पृथिव्याः।स्वस्तिऽभिः।अति।दुःऽगानि।विश्वा।स्वां।प्रऽजां।बृह
त्ऽउक्थः।महिऽत्वा।आ।अवरेषु।अदधात्।आ।परेषु।।१०।। ।।मा।प्र।गाम।पथः।वयं।मा।य
ज्ञात्।इंद्र।सोमिनः।मा।अंतरिति।स्थुः।नः।अरातयः।यः।यज्ञस्य।प्रऽसाधनः।तंतुः।देवेषु

ने। ४

आऽतनुः। तं। आऽहुतं। नृशीमहि। मनः। नु। आ। हुवामहे। नाराशंसेन। सोमेन। पितृणां। च। मन्मऽभिः। आ। ते। एतु। मनः। पुनः। इति। क्रत्वे। दक्षाय। जीवसे। ०। पुनः। नः। पितरः। मनः। ददातु। दैव्यः। जनः। जीवं। व्रातं। सचेमहि। वयं। सोम। व्रते। तव। मनः। तनूषु। बिभ्रतः। प्रजाऽवंतः। सचेमहि। ॥१९॥ ॥यत्। ते। यमं। वैवस्वतं। मनः। जगाम। दूरकं। तत्। ते। आ। वर्तयामसि। इह। क्षयाय। जीवसे। यत्। ते। दिवं। यत्। पृथिवीं। ०। यत्। ते। भूमिं। चतुःऽभृष्टिं। ०। यत्। ते। चतस्रः। प्रऽदिशः। ०। यत्। ते। समुद्रं। अर्णवं। ०। यत्। ते। मरीचीः। प्रऽवतः। ॥०॥२०॥ ॥यत्। ते। अपः। यत्। ओषधीः। ०। यत्। ते। सूर्यं। यत्। उषसं। ०। यत्। ते। पर्वतान्। बृहतः। ०। यत्। ते। विश्वं। इदं। जगत्। ०। यत्। ते। पराः। पराऽवतः। ०। यत्। ते। भूतं। च। भव्यं। च। ०॥२१॥ ॥प्र। तारि। आयुः। प्रऽतरं। नवीयः। स्थातारा। इव। क्रतुऽमता। रथस्य। अत्र।

राम ५

घ। च्यवानः। उत्। नवीति। अर्थं। पराः। नरं। सु। निःऽऋतिः। जिहीतां। सामन्। नु। राये। निधि
मत्। नु। अन्नं। करामहे। सु। पुरु। श्रवांसि। ता। नः। विश्वानि। जरिता। ममत्तु। ०। अभि
सु। अर्यः। पौंस्यैः। भवेम। द्यौः। न। भूमिं। गिरयः। न। अज्रान्। ०। चिकेत। ०। मो इति। सु। नः। सोम।
मृत्यवे। परा। दाः। पश्येम। नु। सूर्यं। उत्ऽचरंतं। द्युऽभिः। हितः। जरिमा। सु। नः। अस्तु। ०। असु
नीते। मनः। अस्मासु। धारय। जीवातवे। सु। प्र। तिर। नः। आयुः। रारंधि। नः। सूर्यस्य। सं
दृशि। घृतेन। त्वं। तन्वं। वर्धयस्व॥२२॥ ॥असुऽनीते। पुनः। अस्मासु। चक्षुः। पुनः। इति। प्रा
णं। इह। नः। धेहि। भोगं। ज्योक्। पश्येम। सूर्यं। उत्ऽचरंतं। अनुऽमते। मृळय। नः। स्वस्ति। पु
नः। नः। असुं। पृथिवी। ददातु। पुनः। द्यौः। देवी। पुनरिति। द्यौः। देवी। पुनः। अंतरिक्षं। पुनः॥
नः। सोमः। तन्वं। ददातु। पुनः। इति। पूषा। पथ्यां। या। स्वस्तिः। शं। रोदसी इति। सुऽबंधवे। य

ह्वी इति। सुतस्य। मातरा। भरतां। अप। यत्। रपः। द्यौः। पृथिवि। क्षमा। रपः। मो इति। सु। ते।
किं। चन। आ। ममत्। अव। द्वके इति। अव। त्रिका। दिवः। चरंति। भेषजा। क्षमा। चरिष्णु। एककं।
१०। सं। इंद्र। ईरय। गां। अनड्वाहं। यः। आ। अवहत्। उशीनराण्याः। अनः। १०॥ २२॥ ॥ आ।
जनं। त्वेषऽसंदृशं। माहीनानां। उपऽस्तुतं। अगन्म। बिभ्रतः। नमः॥ असमातिं। निऽतोशनं।
त्वेषं। निऽययिनं। रथं। भजेऽरथस्य। सत्ऽपतिं। यः। जनान्। महिषान्ऽइव। अतिऽतस्थौ।
पवीरवान्। उत। अपवीरवान्। युधा। यस्य। इक्ष्वाकुः। उप। व्रते। रेवान्। मराय्यी। एधते। दि
विऽइव। पंच। कृष्टयः। इंद्र। क्षत्रा। असमातिषु। रथऽप्रोष्ठेषु। धारय। दिविऽइव। सूर्यं। दृ
शे। अगस्त्यस्य। नद्ऽभ्यः। सप्ती इति। युनक्षि। रोहिता। पणीन्। नि। अक्रमीः। अभि। विश्वा
न्। राजन्। अराधसः॥ २४॥ ॥ अयं। माता। अयं। पिता। अयं। जीवातुः। आ। अगमत्।

राम
१०

इदं। तव। उपऽसर्पणं। सुबंधो इति सुऽबंधो। आ। इहि। निः। इहि। यथा। युगं। वरत्रया। नह्यंति। धरुणाय। कं। एव। दाधार। ते। मनः॥ जीवातवे। न। मृत्यवे। अथो इति। अरिष्टऽतातये॥ य
था। इयं। पृथिवी। मही। दाधार। इमान्। वनस्पतीन्। ०। यमात्। अहं। वैवस्वतात्। सुऽबंधो॥
मनः। आ। अभरं। ०। न्यक्। वातः। अव। वाति। न्यक्। तपति। सूर्यः। नीचीनं। अघ्न्या। दुहे। न्य
क्। भवतु। ते। रपः॥ अयं। मे। हस्तः। भगऽवान्। अयं। मे। भगवत्ऽतरः। अयं। मे। विश्वऽभेषजः॥
अयं॥ शिवऽअभिमर्शनः॥ २५॥ ॥ इदं। इत्था। रौद्रं। गूर्तऽवचाः। ब्रह्म। क्रत्वा। शच्यां। अंतः॥
आजौ। क्राणा। यत्। अस्य। पितरा। मंहनेऽस्थाः। पर्षत्। पक्थे। अहन्। आ। सप्त। होतॄन्।
सः। इत्। दानाय। दभ्याय। वन्वन्। च्यवानः। सूदैः। अमिमीत। वेदिं। तूर्वयाणः। गूर्तवचः
तमः। क्षोदः। न। रेतः। इतःऽऊति। सिंचत्। मनः। न। येषु। हवनेषु। तिग्मं। विपः। शच्या। वनुथः।

इवंता । आ । यः । शर्याभिः । तुविऽनृम्णः । अस्य । अश्रीणीत । आऽदिशं । गभस्तौ । कृष्णा । यत् ।
गोषु । अरुणीषु । सीदत् । दिवः । नपाता । अश्विना । हुवे । वां । वीतं । मे । यज्ञं । आ । गतं । मे ।
अन्नं । ववन्वांसा । न । इषं । अस्मृतध्रू इत्यस्मृतऽध्रू । प्रथिष्ट । यस्य । वीरऽकर्मं । इष्णत् ।
अनुऽस्थितं । नु । नर्यः । अप । औहत् । पुनः । इति । तत् । आ । वृहति । यत् । कनायाः । दुहितुः । आः ।
अनुऽभृतं । अनर्वा ॥ २६ ॥ ॥ मध्या । यत् । कर्त्वं । अभवत् । अभीके । कामं । कृण्वाने । पित
रि । युवत्यां । मनानक् । रेतः । जहतुः । विऽयंता । सानौ । निऽसिक्तं । सुऽकृतस्य । योनौ ।
पिता । यत् । स्वां । दुहितरं । अधिऽस्कन् । क्ष्मया । रेतः । संऽजग्मानः । नि । सिंचत् । सुऽआध्यः ।
अजनयन् । ब्रह्म । देवाः । वास्तोः । पतिं । व्रतऽपां । निः । अतक्षन् । सः । ईं । वृषा । न । फेनं । अ
स्यत् । आजौ । स्मत् । आ । परा । ऐत् । अप । दभ्रऽचेताः । सरत् । पदा । न । दक्षिणा । पराऽवृ

राम
११

कृ। ना। ताः। नु। मे। पृश्न्यः। जगृभ्रे। मक्षु। न। वह्निः। पुऽजायाः। उपाहिः। अग्निं। न। नग्नः।
उप। सीदत्। ऊर्ध्वः। सनिता। इधर्मा। स। निता। उत। वाजी। सः। धर्त्ता। जज्ञे। सहसा। यविऽष्ठु
त्। मक्षु। कृनायाः। सख्यं। न। वऽग्वाः। श्रुतं। वर्दतः। श्रुतऽयुक्तिं। अग्मन्। द्विऽबर्हसः। अये।
उप। गोपं। अश्रा। अगुः। अदाक्षिणासः। अच्युता। दुधुक्षन्। ~~[illegible]~~ २४॥ ॥१॥ नवीयः। राधः। न। रे
तः। ऋतं। इत्। तुरण्यन्। ०। पृक्षा। यत्। पृक्षा। वि। युना। बुधंता। इति। ब्रुवीति। वक्षरि। ररा
णः। वसोः। वसुऽत्वा। कारवः। अनेहा। विश्वं। विवेष्टि। द्रविणं। उप। क्षु। तत्। इत्। नु। अस्य।
परिऽसद्वानः। अग्मन्। पुरु। सदंतः। नार्षदं। बिभित्सन्। वि। क्षुम्भस्य। संऽग्रथितं। अ
नर्वा। विदत्। पुरुऽप्रज्ञातस्य। गुहा। यत्। भर्गः। हा। नाम। उत। यस्य। देवाः। स्वः। न। ये। त्रिऽ
सधस्थे। निऽसेदुः। अग्निः। ०। जातऽवेदाः। श्रुधि। नः। होतः। ऋतस्य। होता। अध्रुक्। उत। त्या॥

मोरोदुसी। अर्ंहिऽमंतो। नासत्यो। गूर्ंहुंद्रु। गूर्त्तयै। यज्ञंधैौ। मनुष्वत्। वृक्तः। बर्हिषि। रराणा। मं
दूद्गाति। हितऽप्रयसा। विश्वु। यज्यूद्गति॥२०॥ ॥ अयं। स्तुतः। राज्ञा। वंदि। वेधाः। अपः। च।
विप्रः। तरति। स्वःऽसेतुः। सः। कृक्षीवंतं। रेज्जयत्। सः। अग्निः। नेमिं। न। चुक्रं। अर्वतः। रघुद्रु
द्रुः। सः। द्विऽबंधुः। वैतरणः। यष्टा। सबुःऽधुं। धेनुं। अस्वं। दुहध्यै। सं। यत्। मित्रावरुणा। वृ
ञ्जे। उक्थैः। ज्येष्ठेभिः। अर्यमणं। वरुथैः। तत्। बंधुः। सूरिः। दिवि। ते। धियंऽधाः। नाभानेदिष्ठः। रपति। प्रऽवेनन्। सा। नः। नाभिः। परमा। अस्य। वा। घ। अहं। तत्। पश्चा। कतिथः। चित्। आस। इयं। मे। नाभिः। इह। मे। सधऽस्थं। इमे। मे। देवाः। अयं। अस्मि। सर्वः॥
द्विऽजाः। अहं। प्रथमऽजाः। ऋतस्य। इदं। धेनुः। अदुहत्। जायमाना। अधा। आसु। मंद्रः।
अरतिः। विभाःऽवा। अव। स्यति। द्विऽवर्त्तनिः। वनेषाट्। ऊर्ध्वा। यत्। श्रेणिः। न। शिश्वुः। दन्।

राम
९२

मक्षु । स्थिरं । शेऽवृधं । सूत । माता ॥ २९ ॥ ॥ अध । गावः । उपऽमातिं । कनायाः । अनु । श्वान्तस्य ।
कस्य । चित् । परा । ईयुः । श्रुधि । त्वं । सुऽद्रविणः । नः । त्वं । याट् । आश्वऽघ्नस्य । ववृधे । सूनृता
भिः । अध । त्वं । इंद्र । विद्धि । अस्मान् । महः । राये । नृऽपते । वज्रऽबाहुः ॥ ० ॥ अनेहसः । ते । हरिऽ
वः । अभिष्टौ । अध । यत् । राजाना । गोऽइष्टौ । सरत् । सरण्युः । कारवे । जरण्युः । विप्रः । प्रेष्ठः ।
सः । हि । एषां । बभूव । परा । वक्षत् । उत । पर्षत् । एनान् ॥ अध । नु । अस्य । जेन्यस्य । पुष्टौ । वृथा ।
रेभंतः । ईमहे । तत् । ऊं इति । नु । सरण्युः । अस्य । सूनुः । अश्व्यः । विप्रः । च । असि । श्रवसः । च । सा
तौ । युवोः । यदि । सख्याय । अस्मे इति । शर्धाय । स्तोमं । जुजुषे । नमस्वान् । विश्वऽत्रा । यस्मिन् । आ ।
गिरः । संऽईचीः । पूर्वीःऽइव । गातुः । दाशत् । सूनृतायै ॥ सः । गृणानः । अत्ऽभिः । देवऽवान् । इ
ति । सुऽबंधुः । नमसा । सूक्तैः । वर्धत् । उक्थैः । वचःऽभिः ॥ आ । हि । नूनं । वि । अध्वा । एति । प

५ वृ ।

यसः । तुत्रियायाः । ते । ऊं इति । सु । नः । मह्ः । यजत्राः । भूत । देवासः । ऊतये । सुऽजोषाः ॥ ये ।
वाजान् । अनयत । विऽयंतः । ये । स्थ । निऽचेतारः । अमूराः ॥ १० ॥ ॥ इति सप्तपंचाशोऽध्यायः ॥
॥ ॥ ये । यज्ञेन । दक्षिणया । संऽअक्ताः । इंद्रस्य । सख्यं । अमृतऽत्वं । आनश । तेभ्यः । भद्रं । अंगि
रसः । वः । अस्तु । प्रति । गृभ्णीत । मानवं । सुऽमेधसः ॥ ये । ऋतेन । आजन् । पितरः । गोऽमयं । वसु ।
ऋतेन । अभिंदन् । परिऽवत्सरे । वलं । दीर्घायुऽत्वं । ० । ये । ऋतेन । सूर्यं । आ । अरोहयन् । दिवि ।
अप्रथयन् । पृथिवीं । मातरं । वि । सुऽप्रजाःऽत्वं । ० । अयं । नाभा । वदति । वल्गु । वः । गृहे । देव
पुत्राः । ऋषयः । तत् । शृणोतन । सुऽब्रह्मण्यं । ० । विऽरूपासः । इत् । ऋषयः । ते । इत् । गंभीर
वेपसः ॥ ते । अंगिरसः । सूनवः । ते । अग्नेः । परि । जज्ञिरे ॥ १ ॥ ॥ ये । अग्नेः । परि । जज्ञिरे । विऽरू
पासः । दिवः । परि । नवऽग्वः । नु । दशऽग्वः । अंगिरःऽतमः । सचा । देवेषु । मंहते ॥ इंद्रेण । युजा ।

निः। सृजंत। वाघतः।०। सहस्रं। मे। ददतः। अष्टऽकर्ण्यः।०। प्र। नूनं। जायतां। अयं। मनुः।
तोक्मऽइव। रोहतु। यः। सहस्रं। शत। अश्व्यं। सद्यः। दानाय। मंहते। न। तं। अश्नोति। कः। चन।
दिवःऽइव। सानु। आऽरभं। सावर्ण्यस्य। दक्षिणा। वि। सिंधुःऽइव। पप्रथे। उत। दासा। परि
विषे। स्मद्दिष्टी इति स्मत्ऽदिष्टी। गोऽपरीणसा। यदुः। तुर्वः। च। ममहे। सहस्रऽदाः। ग्रामऽनीः।
मा। रिषत्। मनुः। सूर्येण। अस्य। यतमाना। एतु। दक्षिणा। सावर्णेः। सावर्णेः। देवाः। प्र
तिरंतु। आयुः। यस्मिन्। अश्रांताः। असनाम। वाजं॥ ११॥ परावतः। ये। दिधिषंते। आप्यं।
मनुऽप्रीतासः। जनिम। विवस्वतः। ययातेः। ये। नहुष्यस्य। बर्हिषि। देवाः। आसते। ते। अधि।
ब्रुवंतु। नः। विश्वा। हि। वः। नमस्यानि। वंद्या। नामानि। देवाः। उत। यज्ञियानि। वः। ये। स्थ। जा
ताः। अदितेः। अत्ऽभ्यः। परि। ये। पृथिव्याः। ते। मे। इह। श्रुत। हवं। येभ्यः। माता। मधुऽमत्। पि
न्वते। पयः। पीयूषं। द्यौः। अदितिः। अद्रिऽबर्हाः। उक्थऽशुष्मान्। वृषऽभरान्। सुऽअप्नसः। तान्

नः। आ। दित्यान्। अनु। मद। स्वस्तये। नृऽचक्षसः। अनिऽमिषंतः। अर्हणा। बृहत्। देवासः। अ
मृतऽत्वं। आनशुः। ज्योतिःऽरथाः। अहिऽमायाः। अनागसः। दिवः। वर्ष्माणं। वसते। स्व
स्तये। संऽराजः। ये। सुऽवृधः। यज्ञं। आऽययुः। अपरिऽह्वृताः। दधिरे। दिवि। क्षयं। तान्। आ।
विवास। नमसा। सुवृक्तिऽभिः। महः। आदित्यान्। अदितिं। स्वस्तये। ५। ।कः। वः। स्तोमं।
राधति। यं। जुजोषथ। विश्वे। देवासः। मनुषः। यति। स्थन। कः। वः। अध्वरं। तुविऽजाताः। अरं।
करत्। यः। नः। पर्षत्। अति। अंहः। स्वस्तये। येभ्यः। होत्रां। प्रथमां। आऽयेजे। मनुः। समिद्धऽ
अग्निः। मनसा। सप्त। होतृऽभिः। ते। आदित्याः। अभयं। शर्म। यच्छत। सुऽगा। नः। कर्त। सु
ऽपथा। स्वस्तये। ये। ईशिरे। भुवनस्य। प्रऽचेतसः। विश्वस्य। स्थातुः। जगतः। च। मंतवः। ते। नः।
कृतात्। अकृतात्। एनसः। परि। अद्य। देवासः। पिपृत। स्वस्तये। भरेषु। इंद्रं। सुऽहवं। हवा
महे। अंहःऽमुचं। सुऽकृतं। दैव्यं। जनं। अग्निं। मित्रं। वरुणं। सातये। भगं। द्यावापृथिवी इति।

राम
१४

मरुतः। स्वस्तये। सुऽत्रामाणं। पृथिवीं। द्यां। अनेहसं। सुऽशर्माणं। अदितिं। सुऽप्रनीतिं। दै
वीं। नावं। सुऽअरित्रां। अनागसं। अस्रवंतीं। आ। रुहेम। स्वस्तये॥ ४॥ ॥ विश्वे। यजत्राः। अ
धि। वोचत। ऊतये। त्रायध्वं। नः। दुःऽएवायाः। अभिऽह्रुतः। सत्यया। वः। देवऽहूत्या। हुवेम। शृ
ण्वतः। देवाः। अवसे। स्वस्तये। अप। अमीवां। अप। विश्वां। अनाहुतिं। अप। अरातिं। दुः
विदत्रां। अघऽयतः। आरे। देवाः। द्वेषः। अस्मत्। युयोतन। उरु। नः। शर्म। यच्छत। स्वस्तये। अ
रिष्टः। सः। मर्तः॥ विश्वः। एधते। ०। यं। आदित्यासः। नयथ। सुनीतिऽभिः। अति। विश्वानि। दुः
इता। स्वस्तये। ०। शूरऽसाता। मरुतः। हिते। धने। प्रातःऽयावानं। रथं। इंद्र। सानसिं। अरिष्यं
तं। आ। रुहेम। स्वस्तये। स्वस्ति। नः। पथ्यासु। धन्वऽसु। स्वस्ति। अप्ऽसु। वृजने। स्वःऽवति। स्व
स्ति। नः। पुत्रऽकृथेषु। योनिषु। स्वस्ति। राये। मरुतः। दधातन। स्वस्तिः। इत्। हि। प्रऽपथे। श्रे
ष्ठा। रेक्णस्वती। अभि। या। वामं। एति। सा। नः। अमा। सोऽइति। अरणे। नि। पातु। सुऽआवेशा॥

भवतु।देवऽगोपा।एव।स्तुतेः।सूनुः।अवीवृधत्।वः।।विश्वे।आदित्याः।अदिते।मनीषी।ई
शानासः।नरः।अमर्त्येन।अस्तावि।जनः।दिव्यः।गयेन।।५।। ।।कथा।देवानां।कतमस्य।
यामनि।सुऽमंतु।नाम।शृण्वतां।मनामहे।कः।मृळाति।कतमः।नः।मयः।कुरत्।कतमः।
ऊती।अभि।आ।ववर्त्तति।कृतुऽयंति।क्रतवः।हृत्ऽसु।धीनयः।वेनंति।वेनाः।पतयंति।
आ।।दिशः।न।मर्डिता।विद्यते।अन्यः।एभ्यः।देवेषु।मे।अधि।कामाः।।अयंसत।नराशं
सं।वा।पूषणं।अगोह्यं।अग्निं।देवऽइद्धं।अभि।अर्चसे।गिरा।सूर्यामासा।चंद्रमसा।
यमं।दिवि।त्रितं।वातं।उषसं।अक्तुं।अश्विना।कथा।कविः।तुविऽरवान्।कया।गिरा।बृ
हस्पतिः।वावृधते।सुवृक्तिऽभिः।अजः।एकऽपात्।सुऽहवेभिः।ऋक्वऽभिः।।अहिः।शृणो
तु।बुध्न्यः।हवीमनि।दृसस्य।वा।अदिते।जन्मनि।व्रते।राजाना।मित्रावरुणा।आ।विवा
ससि।अक्तूतऽपंथाः।पुरुऽरथः।अर्यमा।सप्तऽहोता।विषुऽरूपेषु।जन्मऽसु।।६।। ।।ते।

राम
१५

नः । अर्वंतः । हवनऽश्रुतः । हवं । विश्वे । शृण्वंतु । वाजिनः । मितऽद्रवः । सहस्रऽसाः । मेधसा
तौऽइव । त्मना । महः । ये । धनं । संऽइथेषु । जभ्रिरे ।०। पुरंऽधिं । स्तोमैः । कृणुध्वं । सख्याय ।
पूषणं । ते । हि । देवस्य । सवितुः । सवीमनि । क्रतुं । सचंते । सऽचितः । सऽचेतसः । त्रिः । सप्त ।
सस्राः । नद्यः । महीः । अपः । वनस्पतीन् । पर्वतान् । अग्निं । ऊतये । कृशानुं । अस्तॄन् । तिष्यं ।
सधऽस्थे । आ । रुद्रं । रुद्रेषु । रुद्रियं । हवामहे । सरस्वती । सरयुः । सिंधुः । ऊर्मिऽभिः । महः ।
महीः । अवसा । आ । यंतु । वक्षणीः । देवीः । आपः । मातरः । सूदयित्न्वः । घृतऽवत् । पयः । म
धुऽमत् । नः । अर्चत । उत । माता । बृहत्ऽदिवा । शृणोतु । नः । त्वष्टा । देवेभिः । जनिऽभिः । पिता ।
वचः । ऋभुक्षाः । वाजः । रथःऽपतिः । भगः । रण्वः । शंसः । शशमानस्य । पातु । नः ॥ ७ ॥ ॥०। भद्रा ।
रुद्राणां । मरुतां । उपऽस्तुतिः । गोभिः । स्याम । यशसः । जनेषु । आ । सदा । देवासः । इळया ।
सचेमहि । यां । मे । धियं । मरुतः । इंद्र । देवाः । अददात । वरुण । मित्र । यूयं । तां । पीपयत ।

पयसा ऽ इव । धेनुं । कुविन् । गिरः । अधि । रथे । वहाथ । कुविन् । अंग । प्रति । यथा । चित् । अ
स्य । नः । स ऽ जात्यस्य । मरुतः । बुबोधथ । नाम । यत्र । प्रथमं । सं ऽ नसामहे । तत्र । जामि ऽ त्वं ।
अदितिः । दधातु । नः । ० । मातरा । मही । इति । देवी । इति । देवान् । जन्मना । यज्ञिये । इति । इतः ।
उभे । इति । बिभृतः । उभयं । भरीमऽभिः । पुरु । रेतांसि । पितृऽभिः । च । सिंचतः । वि । सा । हो
त्रा । विश्वं । अश्नोति । वार्यं । बृहस्पतिः । अरमतिः । पनीयसी । ग्रावा । यत्र । मधु ऽ सुत् । उ
च्यते । बृहत् । अवीवशंत । मति ऽ भिः । मनीषिणः । एव । कविः । तुवि ऽ रवान् । ऋत ऽ ज्ञाः ।
द्रविणस्युः । द्रविणसः । चकानः । उक्थेभिः । अत्र । मति ऽ भिः । च । विप्रः । अपीपयत् । गयः ।
दिव्यानि । जन्म । ० । ७ । ॥ अग्निः । इंद्रः । वरुणः । मित्रः । अर्यमा । वायुः । पूषा । सरस्वती । स ऽ
जोषसः । आदित्याः । विष्णुः । मरुतः । स्वः । बृहत् । सोमः । रुद्रः । अदितिः । ब्रह्मणः । पतिः ।
इंद्राग्नी इति । वृत्र ऽ हत्येषु । सत्पती इति सत् ऽ पती । मिथः । हिन्वाना । तन्वा । सं ऽ ओक

राम
१६

सा। अंतरिक्षं। महि। आ। पप्रुः। ओजसा। सोमः। घृतऽश्रीः। महिमानं। ईरयन्। तेषां
हि। मह्ना। महतां। अनर्वणां। स्तोमान्। इयर्मि। ऋतऽज्ञाः। ऋतऽवृधां। ये। अप्सवं। अर्ण
वं। चित्रऽराधसः। ते। नः। रासंतां। महये। सुऽमित्र्याः। स्वः। नरः। अंतरिक्षाणि। रोचना।
द्यावाभूमी इति। पृथिवीं। स्कंभुः। ओजसा। पृक्षाःऽइव। महयंतः। सुऽरातयः। देवाः।
स्तवंते। मनुषाय। सूरयः॥ मित्राय। शिक्ष। वरुणाय। दाशुषे। या। सम्ऽराजा। मनसा।
न। प्रऽयुछतः। ययोः। धाम। धर्मणा। रोचते। बृहत्। ययोः। उभे इति। रोदसी इति। नाधसी
इति। वृतौ॥ ६॥ ॥ या। गोः। वर्तनिं। परिऽएति। निःऽकृतं। पयः। दुहाना। व्रतऽनीः। अवार
तः। सा। प्रऽब्रुवाणा। वरुणाय। दाशुषे। देवेभ्यः। दाशत्। हविषा। विवस्वते। दिवक्षसः।
अग्निऽजिह्वाः। ऋतऽवृधः। ऋतस्य। योनिं। विऽमृशंतः। आसते। द्यां। स्कभित्वी। अपः। आ
चक्रुः। ओजसा। यज्ञं। जनित्वी। तन्वि। नि। ममृजुः। परिऽक्षितौ। पितरा। पूर्वजावरी इति

पूर्वऽजावरी। ऋतस्य। योना। क्षयतः। संऽओकसा। द्यावापृथिवी इति। वरुणाय। सव्रते
इति सऽव्रते। घृतऽवत्। पयः। महिषाय। पिन्वतः। पर्जन्यावाता। वृषभा। पुरीषिणा। इंद्र
वायू इति। वरुणः। मित्रः। अर्यमा। देवान्। आदित्यान्। अदितिं। हवामहे। ये। पार्थि
वासः। दिव्यासः। अप्ऽसु। ये। त्वष्टारं। वायुं। ऋभवः। यः। ओहते। दैव्या। होतारा। उषसं।
स्वस्तये। बृहस्पतिं। वृत्रऽखादं। सुऽमेधसं। इंद्रियं। सोमं। धनऽसाः। ऊं इति। ईमहे॥ १०॥
॥ ॥ ब्रह्म। गां। अश्वं। जनयंतः। ओषधीः। वनस्पतीन्। पृथिवीं। पर्वतान्। अपः। सूर्यं।
दिवि। रोहयंतः। सुऽदानवः। आर्याः। व्रता। विऽसृजंतः। अधि। क्षमि। भुज्युं। अंहसः॥ पि
पृथः। निः। अश्विना। श्यावं। पुत्रं। वध्रिऽमत्याः। अजिन्वतं। कमऽद्युवं। विऽमदाय। ऊहथुः।
युवं। विष्णाप्वं। विश्वकाय। अव। सृजथः। पावीरवी। तन्यतुः। एकऽपात्। अजः। दिवः। ध
र्ता। सिंधुः। आपः। समुद्रियः। विश्वे। देवासः। शृणवन्। वचांसि। मे। सरस्वती। सह। धी

भिः। पुरंऽध्या। विश्वे। देवाः। सह। धीभिः। पुरंऽध्या।०। रातिऽसाचः। अभिऽसाचः। स्वः
विदः। स्वः। गिरः। ब्रह्म। सुऽउक्तं। जुषेरत। देवान्। वसिष्ठः। अमृतान्। ववंदे। ये। विश्वा। भु
वना। अभि। प्रऽतस्थुः।०।११। ।देवान्। हुवे। बृहत्ऽश्रवसः। स्वस्तये। ज्योतिःऽकृतः।
अध्वरस्य। प्रऽचेतसः। ये। वावृधुः। प्रऽतरं। विश्वऽवेदसः। इंद्रऽज्येष्ठासः। अमृताः। ऋतऽ
वृधः। इंद्रऽप्रसूताः। वरुणऽप्रशिष्टाः। ये। सूर्यस्य। ज्योतिषः। भागं। आनशुः। मरुत्ऽग
णे। वृजने। मन्म। धीमहि। माघोने। यज्ञं। जनयंत। सूरयः। इंद्रः। वसुऽभिः। परि। पातु। नः।
गयं। आदित्यैः। नः। अदितिः। शर्म। यच्छतु। रुद्रः। रुद्रेभिः। देवः। मृळयाति। नः। त्वष्टा। नः।
ग्नाभिः। सुविताय। जिन्वतु। अदितिः। द्यावापृथिवी इति। ऋतं। महत्। इंद्राविष्णू इति।
मरुतः। स्वः। बृहत्। देवान्। आदित्यान्। अवसे। हवामहे। वसून्। रुद्रान्। सवितारं।
सुऽदंससं। सरस्वान्। धीभिः। वरुणः। धृतऽव्रतः। पूषा। विष्णुः। महिमा। वायुः। अश्विना।

बृहस्ऽपतिः। अमृताः। विश्वऽवेदसः। शर्म। नः। यंसन्। त्रिऽवरूथं। अंहसः॥१२॥ ॥वृषा।
यज्ञः। वृषणः। संतु। यज्ञियाः। वृषणः। देवाः। वृषणः। हविःऽकृतः। वृषणा। द्यावापृथि
वी इति। ऋतवरी इत्यृतऽवरी। वृषा। पर्जन्यः। वृषणः। वृषऽस्तुभः। अग्नीषोमा। वृषणा।
वाजऽसातये। पुरुऽप्रशस्ता। वृषणा। उप। ब्रुवे। यौ। ईजिरे। वृषणः। देवऽयज्यया। ता।
नः। शर्म। त्रिऽवरूथं। वि। यंसतः। धृतऽव्रताः। क्षत्रियाः। यज्ञनिःऽकृतः। बृहत्ऽदिवाः।
अध्वराणां। अभिऽश्रियः। अग्निऽहोतारः। ऋतऽसापः। अद्रुहः। अपः। असृजन्। अ
नु। वृत्रऽतूर्ये। द्यावापृथिवी इति। जनयन्। अभि। व्रता। आपः। ओषधीः। वनिनानि।
यज्ञिया। अंतरिक्षं। स्वः। आ। पप्रुः। ऊतये। वशं। देवासः। तन्वि। नि। ममृजुः। धर्तारः।
दिवः। ऋभवः। सुऽहस्ताः। वातापर्जन्या। महिषस्य। तन्यतोः। आपः। ओषधीः। प्र।
तिरंतु। नः। गिरः। भगः। रातिः। वाजिनः। यंतु। मे। हवं॥१४॥ ॥समुद्रः। सिंधुः। रजः। अं

राम
१०

तरिक्षं। अजः। एकऽपात्। तनयित्नुः। अर्णवः। अहिः। बुध्न्यः। शृणवत्। वचांसि। मे। विश्वे।
देवासः। उत। सूरयः। मम। स्याम। वः। मनवः। देवऽवीतये। प्राञ्चं। नः। यज्ञं। प्र। नयत। साधुऽ
या। आदित्याः। रुद्राः। वसवः। सुऽदानवः। इमा। ब्रह्म। शस्यमानानि। जिन्वत।०। पुरःऽहिता।
ऋतस्य। पंथां। अनु। एमि। साधुऽया। क्षेत्रस्य। पतिं। प्रतिऽवेशं। ईमहे। विश्वान्। देवा
न्। अमृतान्। अप्रऽयुच्छतः। वसिष्ठासः। पितृऽवत्। वाचं। अक्रत। देवान्। ईळानाः। ऋषिऽ
वत्। सुऽअस्तये। प्रीताःऽइव। ज्ञातयः। कामं। आऽइत्य। अस्मे इति। देवासः। अव। धूनुत। वसु।०।
॥१४॥ ॥इमां। धियं। सप्तऽशीर्ष्णीं। पिता। नः। ऋतऽप्रजातां। बृहतीं। अविंदत्। तुरीयं। स्वित्।
जनयत्। विश्वऽजन्यः। अयास्यः। उक्थं। इंद्राय। शंसन्। ऋतं। शंसंतः। ऋजु। दीध्यानाः।
०। विप्रं। पदं। अंगिरसः। दधानाः। यज्ञस्य। धाम। प्रथमं। मनंत। हंसैःऽइव। सखिऽभिः।
वावदत्ऽभिः। अश्मन्ऽमयानि। नहना। विऽअस्यन्। बृहस्पतिः। अभिऽकनिक्रदत्। गाः।

उत। प्र। अस्तौत्। उत्। च। विद्वान्। अगायत्। अवः। द्वाभ्यां। परः। एकया। गाः। गुहा। ति
ष्ठंतीः। अनृतस्य। सेतौ। बृहस्पतिः। तमसि। ज्योतिः। इच्छन्। उत्। उस्राः। आ। अकः॥
वि। हि। तिस्रः। आ। वः। इत्यावः। विऽभिद्य। पुरं। शयथा। ईं। अपाचीं। निः। त्रीणि। साकं। उ
दऽधेः। अकृंतत्। बृहस्पतिः। उषसं। सूर्यं। गां। अर्कं। विवेद। स्तनयन्ऽइव। द्यौः॥ इंद्रः। व
लं। रक्षितारं। दुघानां। करेणऽइव। वि। चकर्त। रवेण। स्वेदांजिऽभिः। आऽशिरं। इच्छमा
नः। अरोदयत्। पणिं। आ। गाः। अमुष्णात्॥ १५॥ ॥ सः। ईं। सत्येभिः। सखिऽभिः। शुच
त्ऽभिः। गोऽधायसं। वि। धनऽसैः। अदर्दः। इत्यदर्दः। ब्रह्मणः। पतिः। वृषऽभिः। वराहैः। घ
र्मऽस्वेदेभिः। द्रविणं। वि। आनट्। ते। सत्येन। मनसा। गोऽपतिं। गाः। इयानासः। इषणयं
त। धीभिः। बृहस्पतिः। मिथःऽअवद्यपेभिः। उत्। उस्रियाः। असृजत। स्वयुक्ऽभिः॥ तं। व
र्धयंतः। मतिऽभिः। शिवाभिः। सिंहंऽइव। नानदतं। सधऽस्थे। बृहस्पतिं। वृषणं। शूरऽसातौ।

राम
१८

भरेऽभरे। अनु। मदेम। जिष्णुं। यत्। वा। वाजं। असनन्। विश्वऽरूपं। आ। द्यां। अरुक्षन्। उत्तरा

णि। सद्म। बृहस्पतिं। वृषणं। वर्धयंतः। नाना। संतः। बिभ्रतः। ज्योतिः। आसा। सत्यां। आ

शिषं। कृणुत। वयःऽधे। कीरिं। चित्। हि। अवथ। स्वेभिः। एवैः। पश्चा। मृधः। अप। भवंतु। वि

श्वाः। तत्। रोदसी इति। शृणुतं। विश्वमिन्वे इति विश्वंऽइन्वे। इंद्रः। मक्षु। मघ्वतः। अर्णव

स्य। विऽमूर्द्धानं। अभिनत्। अर्बुदस्य॥ ०॥१६॥ ॥ उदऽप्रुतः। न। वयः। रक्षमाणाः। वावद

तः। अभ्रियस्यऽइव। घोषाः। गिरिऽभ्रजः। न। ऊर्मयः। मदंतः। बृहस्पतिं। अभि। अर्काः। अ

नावन्। सः। गोभिः। आंगिरसः। नक्षमाणः। भगःऽइव। इत्। अर्यमणं। निनाय। जने। मित्रः।

न। दंपती इति दंऽपती। अनक्ति। बृहस्पते। वाजय। आशून्ऽइव। आजौ। साधुऽअर्याः। अ

तिथिनीः। इषिराः। स्पार्हाः। सुऽवर्णाः। अनवद्यऽरूपाः। बृहस्पतिः। पर्वतेभ्यः। विऽतूर्य। निः।

गाः। ऊपे। यवंऽइव। स्थिविऽभ्यः। आऽप्रुषायन्। मधुना। ऋतस्य। योनिं। अवऽक्षिपन्। अर्कः।

उल्कांऽइव।द्योः।बृहस्पतिः।उद्धरन्।अश्मनः।गाः।भूम्याः।उद्नाऽइव।वि।त्वचं।बिभेद।अप।
ज्योतिषा।तमसः।अन्तरिक्षात्।उद्नः।शीपालंऽइव।वातः।आजत्।बृहस्पतिः।अनुऽमृश्य।
वलस्य।अभ्रंऽइव।वातः।आ।चक्रे।आ।गाः।यदा।वलस्य।पीयतः।जसुं।भेत्।बृहस्प
तिः।अग्नितपःऽभिः।अर्कैः।दत्ऽभिः।न।जिह्वा।परिऽविष्टं।आदत्।आविः।निऽधीन्।अकृ
णोत्।उस्रियाणां॥१७॥ ॥बृहस्पतिः।अमत।हि।त्यत्।आसां।नाम।स्वरीणां।सदने।गुहा।
यत्।आण्डाऽइव।भित्वा।शकुनस्य।गर्भं।उत्।उस्रियाः।पर्वतस्य।त्मना।आजत्।अश्ना।
अपिऽनद्धं।मधु।परि।अपश्यत्।मत्स्यं।न।दीने।उदनि।क्षियंतं।निः।तत्।जभार।च
मसं।न।वृक्षात्।बृहस्पतिः।विऽरवेण।विऽकृत्य।सः।उषां।अविंदत्।सः।स्वरिति
स्वः।सः।अग्निं।सः।अर्केण।वि।बबाधे।तमांसि।बृहस्पतिः।गोऽवपुषः।वलस्य।निः।मज्जानं।
न।पर्वणः।जभार।हिमाऽइव।पर्णा।मुषिता।वनानि।बृहस्पतिना।अकृपयत्।

५ यो

राम
२०

व२ सि।२

वल्कः। गाः। अननुऽकृत्यं। अपुनरिति। चकार। यात्। सूर्यामासा। मिथः। उत्ऽचरातः। अ
भि। श्यावं। न। कृशनेभिः। अश्वं। नक्षत्रेभिः। पितरः। द्यां। अपिंशन्। रात्र्यां। तमः। अदधुः। ज्यो
तिः। अहन्। बृहस्पतिः। भिनत्। अद्रिं। विदत्। गाः। इदं। अकर्म। नमः। अभ्रियाय। यः। पूर्वीः। अ
नु। आऽनोनवीति। बृहस्पतिः। सः। हि। गोभिः। सः। अश्वैः। सः। वीरेभिः। सः। नृऽभिः। नः। वयः। धा
त्॥ १७॥ ॥ भद्राः। अग्नेः। वध्रिऽअश्वस्य। संऽदृशः। वामी। प्रऽनीतिः। सुऽरणाः। उपऽइत। यः। य
त्। ईं। सुऽमित्राः। विशः। अग्रे। इंधते। घृतेन। आऽहुतः। जरते। दविद्युतत्। घृतं। अग्नेः। वध्रिऽ
अश्वस्य। वर्द्धनं। घृतं। अन्नं। घृतं। ऊं इति। अस्य। मेदनं। घृतेन। आऽहुतः। उर्विया। वि। पप्र
थे। सूर्यःऽइव। रोचते। सर्पिःऽआसुतिः। यत्। ते। मनुः। यत्। अनीकं। सुऽमित्रः। संऽईधे। अग्ने।
तत्। इदं। नवीयः। सः। रेवत्। शोच। सः। गिरः। जुषस्व। सः। वाजं। दर्षि। सः। इह। श्रवः। धाः।
यं। त्वा। पूर्वं। ईळितः। वध्रिऽअश्वः। संऽईधे। अग्ने। सः। इदं। जुषस्व। सः। नः। स्तिऽपाः। उत।

भव । तनूऽपाः । दात्रं । रक्षस्व । यत् । इदं । ते । अस्मे इति । भव । द्युम्नी । वाध्रिऽअश्व । उत । गो
पाः । मा । त्वा । तारीत् । अभिऽमातिः । जनानां । शूरःऽइव । धृष्णुः । च्यवनः । सुऽमित्रः । प्र
नु । वोचं । वाध्रिऽअश्वस्य । नाम । सं । अग्न्या । पूर्वऽत्याः । वसूनि । दासा । वृत्राणि । आर्या
जिगेथ ।०। जनानां । त्वं । अग्ने । पृतनाऽयून् । अभि । स्याः ॥ १९ ॥ ॥ दीर्घऽतंतुः । बृहत्ऽ
उक्षा । अयं । अग्निः । सहस्रऽस्तरीः । शतऽनीथः । ऋभ्वा । द्युऽमान् । द्युमत्ऽसु । नृऽभिः । मृ
ज्यमानः । सुऽमित्रेषु । दीदयः । देवयत्ऽसु । त्वे इति । धेनुः । सुऽदुघा । जातऽवेदः । अस
श्वतःऽइव । सऽमना । सबःऽधुक् । त्वं । नृऽभिः । दक्षिणावत्ऽभिः । अग्ने । सुऽमित्रेभिः । इध्य
से । देवयत्ऽभिः । देवाः । चित् । ते । अमृताः । जातऽवेदः । महिमानं । वाध्रिऽअश्व । प्र । वोच
न् । यत् । सं । पृच्छं । मानुषीः । विशः । आयन् । त्वं । नृऽभिः । अजयः । त्वाऽवृधेभिः । पिताऽइव
पुत्रं । अबिभः । उपऽस्थे । त्वां । अग्ने । वाध्रिऽअश्वः । सपर्यन् । जुषाणः । अस्य । संऽइधं । प्रविष्ठ ।

राम
२१

उत। पूर्वान्। च्युवनोः। व्रा। धंतः। चित्र। शश्वत्। अग्निः। वधिऽअश्वस्य। शत्रून्। नृऽभिः। जिगाय।
सुतसोमवत्ऽभिः। समनं। चित्र। अद्रुहः। चित्रभानो इति चित्रऽभानो। अर्व। बाधंतं। अमित्रान्
त्रा। वृधः। चित्र। अयं। अग्निः। वधिऽअश्वस्य। वृत्रऽहा। सनकात्। प्रऽइद्धः। नमसा। उप। वाक्यः।
सः। नः। अजामीन्। उत। वा। विऽजामीन्। अग्नि। तिष्ठ। शश्वतः। वाधिऽअश्व॥ २०॥ ॥ ०॥ जु
षस्व। इद्धः। पदे। प्रति। हर्य। घृताची। वर्षान्। पृथिव्याः। सुदिनऽत्वे। अह्नां। ऊर्ध्वः। भव। सुक्र
तो इति सुऽक्रतो। देवऽयज्या। आ। देवानां। अग्रऽयावा। इह। यातु। नराशंसः। विश्वऽरूपेभिः॥
अश्वैः। ऋतस्य। पथा। नमसा। मियेधः। देवेभ्यः। देवऽतमः। सुसूदत्। शश्वत्ऽतमं। ईळते।
दूत्याय। हविष्मंतः। मनुष्यासः। अग्निं। वहिष्ठैः। अश्वैः। सुऽवृता। रथेन। आ। देवान्। वक्षि।
नि। सद। इह। होता। वि। प्रथतां। देवऽजुष्टं। तिरश्चा। दीर्घं। द्राघ्मा। सुरभि। भूतु। अस्मे इति।
अहेळता। मनसा। देव। बर्हिः। इंद्रऽज्येष्ठान्। उशतः। यक्षि। देवान्। दिवः। वा। सानु। स्पृ

शतं । वरीयः । पृथिव्या । वा । मात्रया । वि । श्रयध्वं । उशतीः । द्वारः । महिना । महत्ऽभिः । देवं ।
रथं । रथऽयुः । धारयध्वं ॥ २१ ॥ ॥ देवी इति । दिवः । दुहितरा । सुशिल्पे इति सुऽशिल्पे । उषसा
नक्ता । सदतां । नि । योनौ । आ । वां । देवासः । उशती इति । उशंतः । उरौ । सीदंतु । सुभगे इति सुऽ
भगे । उपऽस्थे । ऊर्ध्वः । ग्रावा । बृहत् । अग्निः । संऽइद्धः । प्रिया । धामानि । अदितेः । उपऽस्थे । पु
रःऽहितौ । ऋत्विजा । यज्ञे । अस्मिन् । विदुःऽतरा । द्रविणं । आ । यजेथां ॥ तिस्रः । देवीः । बर्हिः ।
इदं । वरीयः । आ । सीदत । चकृम । वः । स्योनं । मनुष्वत् । यज्ञं । सुऽधिता । हवींषि । इळा । देवी ।
घृतऽपदी । जुषंत । देव । त्वष्टः । यत् । ह । चारुऽत्वं । आनट् । यत् । अंगिरसां । अभवः । सचाऽभूः ॥
सः । देवानां । पाथः । उप । प्र । विद्वान् । उशन् । यक्षि । द्रविणःऽदः । सुऽरत्नः ॥ वनस्पते । रशन
या । निऽयूय । देवानां । पाथः । उप । वक्षि । विद्वान् । स्वदाति । देवः । कृणवत् । हवींषि । अवतां ।
द्यावापृथिवी इति । हवं । मे ॥ आ । अग्ने । वह । वरुणं । इष्टये । नः । इंद्रं । दिवः । मरुतः । अंतरिक्षात् ।

राम
२२

सीदंतु। बर्हिः। विश्वे। आ। यजत्राः॥ ०॥२२॥ ॥ बृहस्पते। प्रथमं। वाचः। अग्रं। यत्। प्र। ऐरत। ना

मऽधेयं। दधानाः। यत्। एषां। श्रेष्ठं। यत्। अरिप्रं। आसीत्। प्रेणा। तत्। एषां। निऽहितं। गु

हा। आविः। सक्तुंऽइव। तितउना। पुनंतः। यत्र। धीराः। मनसा। वाचं। अक्रत। अत्र। सखा

यः। सख्यानि। जानते। भद्रा। एषां। लक्ष्मीः। निऽहिता। अधि। वाचि। यज्ञेन। वाचः। पदऽवीयं।

आयन्। तां। अनु। अविंदन्। ऋषिषु। प्रऽविष्टां। तां। आऽभृत्य। वि। अदधुः। पुरुऽत्रा। तां।

सप्त। रेभाः। अभि। सं। नवंते। उत। त्वः। पश्यन्। न। ददर्श। वाचं। उत। त्वः। शृण्वन्। न। शृणो

ति। एनां। उतो इति। त्वस्मै। तन्वं। वि। सस्रे। ०। उत। त्वं। सख्ये। स्थिरऽपीतं। आहुः। न। एनं। हि

न्वंति। अपि। वाजिनेषु। अधेन्वा। चरति। मायया। एषः। वाचं। शुश्रुऽवान्। अफलां।

अपुष्पां॥ २३॥ ॥ यः। तित्याज। सचिऽविदं। सखायं। न। तस्य। वाचि। अपि। भागः। अस्ति।

यत्। ईं। शृणोति। अलकं। शृणोति। नहि। प्रऽवेद। सुऽकृतस्य। पंथां। अक्षण्ऽवंतः। कर्ण॑ऽ

वंतः। सखायः। मनःऽजवेषु। असमाः। बभूवुः। आदघ्नासः। उपऽकक्षासः। ऊं इति। त्वे। ह्र-
दाःऽइव। स्नात्वाः। ऊं इति। त्वे। ददृश्रे। हृदा। तष्टेषु। मनसः। जवेषु। यत्। ब्राह्मणाः। संऽयजं-
ते। सखायः। अत्र। अह। त्वं। वि। जहुः। वेद्याभिः। ओहऽब्रह्माणः। वि। चरंति। ऊं इति। त्वे। इ-
मे। ये। न। अर्वाक्। न। परः। चरंति। न। ब्राह्मणासः। न। सुतेऽकरासः। ते। एते। वाचं। अभिऽप-
द्य। पापया। सिरीः। तंत्रं। तन्वते। अप्रऽजज्ञयः। सर्वे। नंदंति। यशसा। आऽगतेन। सभाऽसहे-
न। सख्या। सखायः। किल्बिषऽस्पृत्। पितुऽसनिः। हि। एषां। अरं। हितः। भवति। वाजिना-
य। ऋचां। त्वः। पोषं। आस्ते। पुपुष्वान्। गायत्रं। त्वः। गायति। शक्वरीषु। ब्रह्मा। त्वः। वदति।
जातऽविद्यां। यज्ञस्य। मात्रां। वि। मिमीते। ऊं इति। त्वः॥ २४॥ ॥ इत्यष्टपंचाशोऽध्यायः॥
॥ ॥ देवानां। नु। वयं। जाना। प्र। वोचाम। विपन्यया। उक्थेषु। शस्यमानेषु। यः। पश्यात्। उ-
त्ऽतरे। युगे। ब्रह्मणः। पतिः। एना। सं। कर्मारःऽइव। अधमत्। देवानां। पूर्व्ये। युगे। असतः।

राम
२२

सत्।अजायत।देवानां।युगे।प्रथमे।०।तत्।आशाः।अनु।अजायंत।तत्।उत्तानऽपदः।प
रि॥भूः।जज्ञे।उत्तानऽपदः।भुवः।आशाः।अजायंत।अदितेः।दक्षः।अजायत।दक्षात्।
ऊंइति।अदितिः।परि॥अदितिः।हि।अजनिष्ट।दक्ष।या।दुहिता।तव।तां।देवाः।अनु।अजा
यंत।भद्राः।अमृतऽबंधवः॥१॥ ॥यत्।देवाः।अदः।सलिले।सुऽसंरब्धाः।अतिष्ठत।अत्र
वः।नृत्यतांऽइव।तीव्रः।रेणुः।अप।आयत।यत्।देवाः।यतयः।यथा।भुवनानि।अपिन्व
त।अत्र।समुद्रे।आ।गूळ्हं।आ।सूर्यं।अजभर्तन।अष्टौ।पुत्रासः।अदितेः।ये।जाताः।त
न्वः।परि।देवान्।उप।प्र।ऐत्।सप्तऽभिः।परा।मार्तांडं।आस्यत्।सप्तऽभिः।पुत्रैः।अदितिः।
उप।प्र।ऐत्।पूर्व्यं।युगं।प्रऽजायै।मृत्यवे।त्वत्।पुनः।मार्तांडं।आ।अभरत्॥२॥ ॥जनि
ष्ठाः।उग्रः।सहसे।तुराय।मंद्रः।ओजिष्ठः।बहुलऽअभिमानः।अवर्धन्।इंद्रं।मरुतः।चित्।
अत्र।माता।यत्।वीरं।दधनत्।धनिष्ठा।द्रुहः।निःऽसत्ता।पृशनी।चित्।एवैः।पुरु।शंसेन।

ववृधुः।ते।इंद्रं।अभिच्छिनाऽइव।ता।महाऽपदेन।ध्वांतात्।प्रऽपित्वात्।उत्।अरंत।गर्भाः।
ऋष्वाते।पादा।प्र।यन्।जिगासि।अवर्द्धन्।वाजो।उत।ये।चित्।अत्र।त्वं।इंद्र।साल्वा
वृकान्।सहस्वं।आसन्।दधिषे।अश्विना।आ।वृहत्या।समना।तूर्णिः।उप।या।सि।
यज्ञं।आ।ना।सत्या।सख्याय।वक्षि।वसाव्यां।इंद्र।धारयः।सहस्रा।अश्विना।शूर।द
दतुः।मघानि।मंदमानः।स्तुतान्।आधि।प्रऽजायै।सखिऽभिः।इंद्रः।इषिरेभिः।अर्थं।आ।
अभिः।हि।मायाः।उप।दस्युं।आ।अगात्।मिहः।प्र।तम्राः।अवपत्।तमांसि।३।।सऽ
नामाना।चित्।ध्वसयः।नि।अस्मै।अव।अहन्।इंद्रः।उषसः।यथा।अनः।ऋष्वैः।अग
च्छः।सखिऽभिः।निःकामैः।साकं।प्रतिऽस्था।हृद्या।जघंथ।त्वं।जघंथ।नमुचिं।मखस्युं।दा
सं।कृण्वानः।ऋषये।विऽमायं।त्वं।चकर्थ।मनवे।स्योनान्।पथः।देवऽत्रा।अंजसाऽइव।
यानान्।त्वं।एतानि।पप्रिषे।वि।नाम।ईशानः।इंद्र।दधिषे।गभस्तौ।अनु।त्वा।देवाः।

राम
२४

त्रा। वसा। म दन्ति। उप रि ऽबुध्नान्। वनिनः। चकृर्थ। चक्रं। यत्। अस्य। अप्ऽसु। आ। निऽस
त्तं। उतो इति। तन्। अस्मै। मधु। इत्। चच्छद्यात्। पृथिव्यां। अतिऽसितं। यत्। ऊधः। पयः। गो
षु। अदधाः। ओषधीषु। अश्वान्। इयाय। इति। यत्। वदंति। ओजसः। जातं। उत। मन्ये। ए
नं। मन्योः। इयाय। हर्म्येषु। तस्थौ। यतः। प्रऽजज्ञे। इंद्रः। अस्य। वेद। वयः। सुऽपर्णाः। उप
सेदुः। इंद्रं। प्रियऽमेधाः। ऋषयः। नाधमानाः। अप। ध्वांतं। ऊर्णुहि। पूर्द्धि। चक्षुः। मुमुग्धि।
अस्मान्। निधयाऽइव। बद्धान्॥ ४॥ ॥ वसूनां। वा। चर्कृषे। इयक्षन्। धिया। वा। यज्ञैः। वा।
रोदस्योः। अर्वंतः। वा। ये। रयिऽमंतः। सातौ। वनुं। वा। ये। सुऽश्रुणं। सुऽश्रुतः। धुरिति। धुः।
हवं। एषां। असुर। नक्षत। द्यां। श्रवस्यता। मनसा। निंसत। क्षां। चक्षाणाः। यत्र। सुवि
ताय। देवाः। द्यौः। न। वारेभिः। कृणवंत। स्वैः। इयं। एषां। अमृतानां। गीः। सर्वऽताता। ये। कृ
पणंत। रत्नं। धियं। वा। यज्ञं। च। साधंतः। ते। नः। धांतु। वसव्यं। असामि। आ। नरः। नेऽ। इंद्रः

आयवः । पनंत । अभिं । ऊर्वं । गोऽमंतं । तितृत्सान् । सकृत्ऽस्वं । ये । पुरुऽपुत्रां । महीं । सह
स्रऽधारां । बृहतीं । दुधुक्षन् । शचीऽवः । इंद्रं । अवसे । कृणुध्वं । अनानतं । दमयंतं । पृतन्यून् । ऋ
भुक्षणं । मघऽवानं । सुऽवृक्तिं । भर्ता । यः । वज्रं । नर्यं । पुरुऽक्षुः । यत् । ववानः । पुरुऽतमं । पुराषा
ट् । आ । वृत्रऽहा । इंद्रः । नामानि । अप्राः । अचेति । प्रऽसहः । पतिः । तुविष्मान् । यत् । ईं । उश्म
सि । कर्तवे । करत् । तत् ॥ ५ ॥ ॥ प्र । सु । वः । आपः । महिमानं । उत्ऽतमं । कारुः । वोचाति । स
दने । विवस्वतः । प्र । सप्तऽसप्त । त्रेधा । हि । चक्रमुः । प्र । सृत्वरीणां । अति । सिंधुः । ओजसा ॥
प्र । ते । अरदत् । वरुणः । यातवे । पथः । सिंधो इति । यत् । वाजान् । अभि । अद्रवः । त्वं । भू
म्याः । अधि । प्रऽवता । यासि । सानुना । यत् । एषां । अग्रं । जगतां । इरज्यसि । दिवि । स्वनः ।
यतते । भूम्याः । उपरि । अनंतं । शुष्मं । उत् । इयर्ति । भानुना । अभ्रात्ऽइव । प्र । स्तनयंति । वृ
ष्टयः । सिंधुः । यत् । एति । वृषभः । न । रोरुवत् । अभि । त्वा । सिंधो इति । शिशुं । इत् । न । मातरः ।

वाश्राः। अर्षंति। पयसाऽइव। धेनवः। राजाऽइव। युध्वा। नयसि। त्वं। इत्। सिचौ। यत्। आ
सां। अग्रं। प्रऽवतां। इनक्षसि। इमं। मे। गंगे। यमुने। सरस्वति। शुतुद्रि। स्तोमं। सचत। प
रुष्णि। आ। असिक्न्या। मरुत्ऽवृधे। वितस्तया। आर्जीकीये। शृणुहि। आ। सुऽसोमया॥
॥६॥ ॥तृष्टऽआमया। प्रथमं। यातवे। सऽजूः। सुऽसर्त्वा। रसया। श्वेत्या। त्या। त्वं। सिंधो इति।
कुभया। गोऽमतीं। क्रुमुं। मेहत्न्वा। सऽरथं। याभिः। ईयसे। ऋजीती। एनी। रुशती। महिऽत्वा।
परि। ज्रयांसि। भरते। रजांसि। अदब्धा। सिंधुः। अपसां। अपःऽतमा। अश्वा। न। चित्रा। व
पुषीऽइव। दर्शता। सुऽअश्वा। सिंधुः। सुऽरथा। सुऽवासाः। हिरण्ययी। सुऽकृता। वाजि
नीऽवती। ऊर्णाऽवती। युवतिः। सीलमाऽवती। उत। अधि। वस्ते। सुऽभगा। मधुऽवृधं। सुऽ
खं। रथं। युयुजे। सिंधुः। अश्विनं। तेन। वाजं। सनिषत्। अस्मिन्। आजौ। महान्। हि। अ
स्य। महिमा। पनस्यते। अदब्धस्य। स्वऽयशसः। विऽरप्शिनः॥७॥ ॥आ। वः। ऋंजसे। ऊर्जां।

विऽअष्षु। इंद्र। मरुतः। रोदसीइति। अनक्तन। उभेइति। यथा। नः। अहनीइति। सचाऽभु
वा। सदःऽसदः। वरिवस्या। नः। उत्। मिद्री। नत्। रुद्रइति। अवे। सवनं। सुनोतन। अत्यः। न। हू
स्नःऽयतः। अद्रिः। सोत। रिविदत्। हि। अर्यः। अनिऽभूति। पौंस्यं। महः। राये। चित्। तरुते।
यत्। अर्वतः। नव्यूइत्। हि। अस्य। सवनं। विवेः। अपः। यथा। पुरा। मनवे। गातुं। अश्रेत्।
गोऽअर्णसि। त्वाष्ट्रे। अश्वऽनिर्निजि। प्र। ईं। अध्वरेषु। अशिश्रयुः। अध्रे। घा। हत। रक्षसः।
भंगुरऽवतः। स्कभायत। निःऽऋतिं। सेधत। अमतिं। आ। नः। रयिं। सर्वऽवीरं। सुनोतन। दे
वऽअव्यं। भरत। श्लोकं। अद्रयः। दिवः। चित्। आ। वः। अमवत्ऽतरेभ्यः। विऽभ्वना। चित्। आ
श्वपःऽतरेभ्यः। वायोः। चित्। आ। सोमरतःऽतरेभ्यः। अग्नेः। चित्। अर्च। पितुकृत्ऽतरेभ्यः॥
५॥ भुरंतु। नः। यशसः। सोतु। अंधसः। ग्रावाणः। वाचा। दिविता। दिवित्मता। नरः। य
त्। दुदुहे। काम्यं। मधु। आऽघोषयंतः। अभितः। मिथःऽतुरः। सुन्वंति। सोमं। रथिरासः।

रा.म.
२६

अद्रिऽइयः। निः। अस्य। रसं। गोऽइषः। दुहंति। दुहंति। उपऽसेसनाय। कं। नरः। नैहव्याः। न। म
र्जयंते। आसऽभिः। एते। नरः। सुऽअपसः। अभूवत। ये। इंद्राय। सुनुथ। सोमं। अद्रयः।
वामंऽयामं। वः। दिव्याय। धाम्ने। वसुऽवसुः। वः। पार्थिवाय। सुन्वते॥ ८॥ ॥ अभ्रऽप्रुषः। न।
वाचा। प्रुष। वसु। हविष्मंतः। न। यज्ञाः। विऽजानुषः। सुऽमारुतं। न। ब्रह्माणं। अर्हसे। गणं।
अस्तोषि। एषां। न। शोभसे। श्रिये। मर्यासः। अंजीन्। अकृण्वत। सुऽमारुतं। न। पूर्वीः। अति।
क्षपः। दिवः। पुत्रासः। एताः। न। येतिरे। आदित्यासः। ते। अक्राः। न। ववृधुः। प्र। ये। दिवः। न।
पृथिव्याः। न। बर्हणा। त्मना। रिरिच्रे। अभ्रात्। न। सूर्यः॥ पाजस्वंतः। न। वीराः। पनस्यवः। रि
शादसः। न। मर्याः। अभिऽद्यवः। युष्माकं। बुध्ने। अपां। न। यामनि। विथुर्यति। न। मही। श्रथ
र्यति। विश्वऽप्सुः। यज्ञः। अर्वाक्। अयं। सु। वः। प्रयस्वंतः। न। सत्राचः। आ। गत। यूयं। धूः
ऽसुः। प्रऽयुजः। न। रश्मिऽभिः। ज्योतिष्मंतः। न। भासा। विऽउष्टिषु। श्येनासः। न। स्वऽयशसः।

रिशादसः। प्रवासः। न। प्रऽसितासः। परिऽप्रुषः॥१०॥ ॥प्र। यत्। वहध्वे। मरुतः। पराकात्।
यूयं। महः। संऽवरणस्य। वस्वः। विदानासः। वसवः। राध्यस्य। आरात्। चित्। द्वेषः। सनुतः।
युयोत। यः। उत्ऽऋचि। यज्ञे। अध्वरेऽस्थाः। मरुत्ऽभ्यः। न। मानुषः। ददाशत्। रेवत्। सः। व
यः। दधते। सुऽवीरं। सः। देवानां। अपि। गोऽपीथे। अस्तु॥ ७॥ आदित्येन। नाम्ना। शंभविष्ठाः।
ते। नः। अवंतु। रथऽतूः। मनीषां। महः। च। यामन्। अध्वरे। चकानाः॥११॥ ॥विप्रासः। न।
मन्मऽभिः। सुऽआध्यः। देवऽअव्यः। न। यज्ञैः। सुऽअप्नसः। राजानः। न। चित्राः। सुऽसंदृशः।
क्षितीनां। न। मर्याः। अरेपसः। अग्निः। न। ये। भ्राजसा। रुक्मऽवक्षसः। वातासः। न। स्वऽ
युजः। सद्यःऽऊतयः। प्रऽज्ञातारः। न। ज्येष्ठाः। सुऽनीतयः। सुऽशर्माणः। न। सोमाः। ऋतं।
यते। वातासः। न। ये। धुनयः। जिगत्नवः। अग्नीनां। न। जिह्वाः। विऽरोकिणः। वर्म
ण्ऽवंतः। न। योधाः। शिमीऽवंतः। पितॄणां। न। शंसाः। सुऽरातयः। रथानां। न। ये। अराः। स

रम
२७

नाभयः । जिगीवांसः । न । शूराः । अभिऽद्यवः । वरेऽयवः । न । मर्याः । घृतऽप्रुषः । अभिऽस्वर्ता
रः । अर्कं । न । सुऽस्तुभः । अश्वासः । न । ये । ज्येष्ठासः । आशवः । दिधिषवः । न । रथ्यः । सुऽदानवः ।
आपः । न । निम्नैः । उदऽभिः । जिगत्नवः । विश्वऽरूपाः । अंगिरसः । न । सामऽभिः ॥ १२ ॥ ॥ ग्रावाणः ।
न । सूरयः । सिंधुऽमातरः । आऽदर्दिरासः । अद्रयः । न । विश्वहा । शिशूलाः । न । क्रीळयः । सुऽमा
तरः । महाऽग्रामः । न । यामन् । उत । त्विषा । उषसां । न । केतवः । अध्वरऽश्रियः । शुभंऽयवः । न । अं
जिऽभिः । वि । अश्वितन् । सिंधवः । न । ययियः । भ्राजत्ऽऋष्टयः । पराऽवतः । न । योजनानि । ममि
रे । सुऽभागान् । नः । देवाः । कृणुत । सुऽरत्नान् । अस्मान् । स्तोतॄन् । मरुतः । ववृधानाः । ० । गात ।
सनात् । हि । वः । रत्नऽधेयानि । संति ॥ १३ ॥ ॥ अपश्यं । अस्य । महतः । महिऽत्वं । अमर्त्यस्य । म
र्त्यासु । विक्षु । नाना । हनू इति । विभृते इति विऽभृते । सं । भरेते इति । असिन्वती इति । बप्सती इ
ति । भूरि । अत्तः । गुहा । शिरः । निऽहितं । ऋधक् । अक्षी इति । असिन्वन् । अत्ति । जिह्वया । वना

।नि।अत्राणि।अस्मै।पुरुऽभिः।सं।भरंति।उत्तानऽहस्ताः।नमसा।अधि।विक्षु।प्र।मातुः।
प्रऽतरं।गुह्यं।इच्छन्।कुमारः।न।वीरुधः।सर्पत्।उर्वीः।ससं।न।पक्वं।अविदत्।शुचं
तं।रिरिह्वांसं।रिपः।उपऽस्थे।अंतरिति।तत्।वां।ऋतं।रोदसी इति।प्र।ब्रवीमि।जायमा
नः।मातरा।गर्भः।अत्ति।न।अहं।देवस्य।मर्त्यः।चिकेत।अग्निः।अंग।विऽचेताः।सः।प्र
ऽचेताः।यः।अस्मै।अन्नं।तृषु।आऽदधाति।आज्यैः।घृतैः।जुहोति।पुष्यति।तस्मै।सहस्रं।
अक्षऽभिः।वि।चक्षे।अग्ने।विश्वतः।प्रत्यङ्।असि।त्वं।किं।देवेषु।त्यजः।एनः।चकर्थ।अ
ग्ने।पृच्छामि।नु।त्वां।अविद्वान्।अक्रीळन्।क्रीळन्।हरिः।अत्तवे।अदन्।वि।प
र्वऽशः।चकर्त।गांऽइव।असिः।विषूचः।अश्वान्।युयुजे।वनेऽजाः।ऋजीतिऽभिः।रश
नाभिः।गृभीतान्।चक्षदे।मित्रः।वसुऽभिः।सुऽजातः।सं।आनृधे।पर्वऽभिः।ववृधानः॥
॥१४॥ ॥अग्निः।सप्तिं।वाजंऽभरं।ददाति।अग्निः।वीरं।श्रुत्यं।कर्मनिःऽस्थां।अग्निः।रो

राम
२८

दसी इति । वि । चरत् । संऽअंजन् । अग्निः । नारीं । वीरऽकुक्षिं । पुरंऽधिं । अग्नेः । अप्नसः । संऽ
इत् । अस्तु । भद्रा । अग्निः । मही इति । रोदसी इति । आ । विवेश । अग्निः । एकं । चोदयत् । सम
त्ऽसु । अग्निः । वृत्राणि । दयते । पुरूणि । अग्निः । ह । त्यं । जरतः । कर्णं । आव । अग्निः । अ
त्ऽभ्यः । निः । अदहत् । जरूथं । अग्निः । अत्रिं । घर्मे । उरुष्यत् । अंतरिति । अग्निः । नृऽमेधं । प्रऽ
जया । असृजत् । सं । अग्निः । दात् । द्रविणं । वीरऽपेशाः । अग्निः । ऋषिं । यः । सहस्रा । सनोति ।
अग्निः । दिवि । हव्यं । आ । ततान । अग्नेः । धामानि । विऽभृता । पुरुऽत्रा । अग्निं । उक्थैः । ऋषयः । वि ।
ह्वयंते । अग्निं । नरः । यामनि । बाधितासः । अग्निं । वयः । अंतरिक्षे । पतंतः । अग्निः । सहस्रा । प
रि । याति । गोनां । अग्निं । विशः । ईळते । मानुषीः । याः । अग्निं । मनुषः । नहुषः । वि । जाताः । अ
ग्निः । गांधर्वीं । पथ्यां । ऋतस्य । अग्नेः । गव्यूतिः । घृते । आ । निःऽसत्ता । अग्नये । ब्रह्म । ऋभवः ।
ततक्षुः । अग्निं । महां । अवोचाम । सुऽवृक्तिं । अग्ने । प्र । अव । जरितारं । यविष्ठ ॥ ० ॥ १५ ॥ यः ।

१०

इमा ॥ विश्वा । भुवनानि । जुह्वत् । ऋषिः । होता । नि । असीदत् । पिता । नः । सः । आऽशिषा । द्रवि
णं । इच्छमानः । प्रथमऽछत् । अवरान् । आ । विवेश ॥ किं । स्वित् । आसीत् । अधिऽस्थानं ।
आऽरंभणं । कतमत् । स्वित् । कथा । आसीत् । यतः । भूमिं । जनयन् । विश्वऽकर्मा । वि । द्यां ।
और्णोत् । महिना । विश्वऽचक्षाः ॥ विश्वतःऽचक्षुः । उत । विश्वतःऽमुखः । विश्वतःऽबाहुः । उ
त । विश्वतःऽपात् । सं । बाहुऽभ्यां । धमति । सं । पतत्रैः । द्यावाभूमी इति । जनयन् । देवः । ए
कः ॥ मनीषिणः । मनसा । पृच्छत । इत् । ऊं इति । तत् । यत् । अधिऽअतिष्ठत् । भुवनानि । धा
रयन् । या । ते । धामानि । परमाणि । या । अवमा । या । मध्यमा । विश्वऽकर्मन् । उत । इमा । शि
क्ष । सखिऽभ्यः । हविषि । स्वधाऽवः । स्वयं । यजस्व । तन्वं । वृधानः ॥ विश्वऽकर्मन् । हविषा । वा
वृधानः । स्वयं । यजस्व । पृथिवीं । उत । द्यां । मुह्यंतु । अन्ये । अभितः । जनासः । इह । अस्माकं । म
घऽवा । सूरिः । अस्तु । वाचः । पतिं । विश्वऽकर्माणं । ऊतये । मनःऽजुवं । वाजे । अद्य । हुवेम ॥

राम
२९

सः। नः। विश्वानि। हवनानि। जोषत्। विश्वऽशंभूः। अवसे। साधुऽकर्मा॥१६॥ ॥चक्षुषः।
पिता। मनसा। हि। धीरः। घृतं। एने इति। अजनत्। नम्नमाने इति। यदा। इत्। अंताः। अदृंह
हंत। पूर्वे। आत्। इत्। द्यावापृथिवी इति। अप्रथेतां। विश्वऽकर्मा। विऽमनाः। आत्। विऽहायाः।
धाता। विऽधाता। परमा। उत। संऽदृक्। तेषां। इष्टानि। सं। इषा। मदंति। यत्र। सप्तऽऋषीन्। प
रः। एकं। आहुः। यः। नः। पिता। जनिता। यः। विऽधाता। धामानि। वेद। भुवनानि। विश्वा। यः। दे
वानां। नामऽधाः। एकः। एव। तं। संऽप्रश्नं। भुवना। यंति। अन्या। ते। आ। अयजंत। द्रविणं। सं।
अस्मै। ऋषयः। पूर्वे। जरितारः। न। भूना। असूर्ते। सूर्ते। रजसि। निऽसत्ते। ये। भूतानि। संऽअ
कृण्वन्। इमानि। परः। दिवा। परः। एना। पृथिव्या। परः। देवेभिः। असुरैः। यत्। अस्ति। कं।
स्वित्। गर्भं। प्रथमं। दध्रे। आपः। यत्र। देवाः। संऽअपश्यंत। विश्वे। तं। इत्।०। संऽअगच्छंत। वि
श्वे। अजस्य। नाभौ। अधि। एकं। अर्पितं। यस्मिन्। विश्वानि। भुवनानि। तस्थुः॥ न। तं। विदा

था। यः। इमा। जजान। अन्यत्। युष्माकं। अंतरं। बभूव। नीहारेण। प्रावृताः। जल्प्या। च। असुऽ
तृपः। उक्थऽशासः। चरंति॥१७॥ ॥यः। ते। मन्यो इति। अविधत्। वज्र। सायक। सहः। ओजः।
पुष्यति। विश्वं। आनुषक्। सह्याम। दासं। आर्यं। त्वया। युजा। सहःऽकृतेन। सहसा। सहस्वता।
मन्युः। इंद्रः। मन्युः। एव। आस। देवः। मन्युः। होता। वरुणः। जातऽवेदाः। मन्युं। विशः। ईळते। मा
नुषीः। याः। पाहि। नः। मन्यो इति। तपसा। सऽजोषाः। अग्ने। इहि। मन्यो इति। तवसः। तवीयान्
त्। तपसा। युजा। वि। जहि। शत्रून्। अमित्रऽहा। वृत्रऽहा। दस्युऽहा। च। विश्वा। वसूनि। आ। भ
र। त्वं। नः। त्वं। हि। मन्यो इति। अभिभूतिऽओजाः। स्वयंऽभूः। भामः। अभिमातिऽसहः। विश्वऽ
चर्षणिः। सहुरिः। सहावान्। अस्मासु। ओजः। पृतनासु। धेहि। अभागः। सन्। अप। पराऽइतः। अ
स्मि। तव। क्रत्वा। तविषस्य। प्रचेत इति प्रऽचेतः। तं। त्वा। मन्यो इति। अक्रतुः। जिहीळ। अहं। स्वा।
तनूः। बलऽदेयाय। मा। आ। इहि। अयं। ते। अस्मि। उप। मा। आ। इहि। अर्वाङ्। प्रतीचीनः। सहुऽ

राम
३०

अप ३

रे। विश्वऽधायः। मन्यो इति। वज्रिन्। अभि। मां। आ। ववृत्स्व। हनाव। दस्यून्। उत। बोधि। आपेः।
अभि। प्रऽदुहि। दक्षिणतः। भव। मे। अध। वृत्राणि। जंघनाव। भूरि। जुहोमि। ते। धरुणं। मध्वः।
अग्रं। उभौ। उपऽअंशु। प्रथमा। पिबाव॥ १८॥ ॥ त्वया। मन्यो इति। सऽरथं। आऽरुजंतः। हृ
र्षमाणासः। धृषिताः। मरुत्वः। तिग्मऽइषवः। आयुधा। संऽशिशानाः। अभि। प्र। यंतु। नरः।
अग्निऽरूपाः। अग्निःऽइव। मन्यो इति। त्विषितः। सहस्व। सेनाऽनीः। नः। सहुरे। हूतः। एधि।
हत्वाय। शत्रून्। वि। भजस्व। वेदः। ओजः। मिमानः। वि। मृधः। नुदस्व। सहस्व। मन्यो इति।
अभिऽमातिं। अस्मे इति। रुजन्। मृणन्। प्रऽमृणन्। प्र। इहि। शत्रून्। उग्रं। ते। पाजः। ननु।
आ। रुरुध्रे। वशी। वशं। नयसे। एकऽज। त्वं। एकः। बहूनां। असि। मन्यो इति। ईलितः। वि
शंऽविशं। युधये। सं। शिशाधि। अकृत्तऽरुक्। त्वया। युजा। वयं। द्युऽमंतं। विऽजयाय। कृ घोषं।
ण्महे। विजेषऽकृत्। इंद्रःऽइव। अनवऽब्रवः। अस्माकं। मन्यो इति। अधिऽपाः। भव। इह।

प्रियं । ते । नाम । सहुरे । गृणीमसि ॥ ० ॥ आऽबूभूष । आऽभूत्या । सहःऽजाः । वज्र । सायक । सहः । बि
भर्षि । अभिऽभूते । उत्ऽतरं । कृत्वा । नः । मन्यो इति । सह । मेदी । एधि । महाऽधनस्य । पुरुऽहूत ।
संऽसृजि । संऽसृष्टं । धनं । उभयं । सम्ऽआकृतं । अस्मभ्यं । दत्तां । वरुणः । च । मन्युः ॥ भियं । दधा
नाः । हृदयेषु । शत्रवः । पराऽजितासः । अप । नि । लयंतां ॥ १९ ॥ ॥ सत्येन । उत्तभिता । भूमिः ।
सूर्येण । उत्तभिता । द्यौः । ऋतेन । आदित्याः । तिष्ठंति । दिवि । सोमः । अधि । श्रितः ॥ सोमेन । आ
दित्याः । बलिनः । सोमेन । पृथिवी । मही ॥ अथो इति । नक्षत्राणां । एषां । उपऽस्थे । सोमः । आऽहि
तः ॥ सोमं । मन्यते । पपिऽवान् । यत् । संऽपिंषंति । ओषधिं । सोमं । यं । ब्रह्माणः । विदुः । न । तस्य ।
अश्नाति । कः । चन । आछत्ऽविधानैः । गुपितः ॥ बार्हतैः । सोम । रक्षितः ॥ ग्राव्णां । इत् । शृण्वन्
न् । तिष्ठसि । न । ते । अश्नाति । पार्थिवः । यत् । त्वा । देव । प्रऽपिबंति । ततः । आ । प्यायसे । पुनरिति ।
वायुः । सोमस्य । रक्षिता । समानां । मासः । आऽकृतिः ॥ २० ॥ ॥ रैभी । आसीत् । अनुऽदेयी । ना

राम
३१

दुः ॥ ८

राशंसी। निऽओचनी। सूर्यायाः। भद्रं। इत्। वासः। गाथया। एति। परिऽकृतं। चित्तिः। आ। ४। उ
पऽबर्हणं। चक्षुः। आः। अभिऽअंजनं। द्यौः। भूमिः। कोशः। आसीत्। यत्। अयात्। सूर्या। प
तिं। स्तोमाः। आसन्। प्रतिऽधयः। कुरीरं। छंदः। ओपशः। सूर्यायाः। अश्विना। वरा। अग्निः। आ
सीत्। पुरःऽगवः। सोमः। वधूऽयुः। अभवत्। अश्विना। आस्तां। उभा। वरा। सूर्यां। यत्। पत्ये
शंसंतीं। मनसा। सविता। अददात्। मनः। अस्याः। अनः। आसीत्। द्यौः। आसीत्। उत। छ
दिः। शुक्रौ। अनड्वाहौ। आस्तां। ०। गृहं॥२१॥ ॥ ऋक्ऽसामाभ्यां। अभिऽहितौ। गावौ। ते। साम
नौ। इतः। श्रोत्रं। ते। चक्रे इति। आस्तां। दिवि। पंथाः। चराचरः। शुची इति। ते। चक्रे इति। यात्याः
विऽआनः। अक्षः। आऽहतः। अनः। मनस्मयं। सूर्या। आ। अरोहत्। प्रऽयती। पतिं। सूर्यायाः
वहतुः। प्र। अगात्। सविता। यं। अवऽअसृजत्। अघासु। हन्यंते। गावः। अर्जुन्योः। परि। उह्यते।
यत्। अश्विना। पृच्छमानौ। अयातं। त्रिऽचक्रेण। वहतुं। सूर्यायाः। विश्वे। देवाः। अनु। तत्। वां। अजा

(जायते

ननु। पुत्रः॥ पितरौ। अवृणीत। पूषा। यत्। अयातं। शुभः। पती इति। वरेऽयं। सूर्यां। उप। क्व। ए
कं। चक्रं। वां। आसीत्। क्व। देष्ट्राय। तस्थथुः॥ २४॥ ॥ द्वे इति। ते। चक्रे इति। सूर्ये। ब्रह्माणः। ऋतु
था। विदुः। अथ। एकं। चक्रं। यत्। गुहा। तत्। अद्धातयः। इत्। विदुः॥ सूर्यायै। देवेभ्यः। मित्रा
य। वरुणाय। च। ये। भूतस्य। प्रऽचेतसः। इदं। तेभ्यः। अकरं। नमः॥ पूर्वऽअपरं। चरतः। मायया।
एतौ। शिशू इति। क्रीळंतौ। परि। यातः। अध्वरं। विश्वानि। अन्यः। भुवना। अभिऽचष्टे। ऋतून्। अ
न्यः। विऽदधत्। जायते। पुनरिति। नवःऽनवः। भवति। जायमानः। अह्नां। केतुः। उषसां। एति। अग्रं। भा
गं। देवेभ्यः। वि। दधाति। आऽयन्। प्र। चंद्रमाः। तिरते। दीर्घं। आयुः। सुऽकिंशुकं। शल्मलिं।
विश्वऽरूपं। हिरण्यऽवर्णं। सुऽवृतं। सुऽचक्रं। आ। रोह। सूर्ये। अमृतस्य। लोकं। स्योनं। पत्ये।
वहतुं। कृणुष्व॥ २५॥ ॥ उत्। ईर्ष्व। अतः। पतिऽवती। हि। एषा। विश्वऽवसुं। नमसा। गीःऽभिः।
ईळे। अन्यां। इच्छ। पितृऽसदं। विऽअक्तां। सः। ते। भागः। जनुषा। तस्य। विद्धि। ० विश्ववसो

राम
३२

इतिविश्वऽवसो। नमसा। ईळामहे। त्वा। अन्यां। इच्छ। प्रऽफर्व्यं। सं। जायां। पत्या। सृज। अनृ
क्षराः। ऋजवः। संतु। पंथाः। येभिः। सखायः। यंति। नः। वरेऽयं। सं। अर्यमा। सं। नगः। नः। निनीया
त्। सं। जाःपत्यं। सुऽयमं। अस्तु। देवाः। प्र। त्वा। मुंचामि। वरुणस्य। पाशात्। येन। त्वा। अबध्ना
त्। सविता। सुऽशेवः। ऋतस्य। योनौ। सुऽकृतस्य। लोके। अरिष्टां। त्वा। सह। पत्या। दधामि। प्र
इतः। मुंचामि। न। अमुतः। सुऽबद्धां। अमुतः। करं। यथा। इयं। इंद्र। मीढ्वः। सुऽपुत्रा। सुऽभगा। अ
सति ॥२४॥ ॥पूषा। त्वा। इतः। नयतु। हस्तऽगृह्य। अश्विना। त्वा। प्र। वहतां। रथेन। गृहान्। गच्छ।
गृहऽपत्नी। यथा। असः। वशिनी। त्वं। विदथं। आ। वदासि। इह। प्रियं। प्रऽजया। ते। सं। ऋध्यतां।
अस्मिन्। गृहे। गार्हऽपत्याय। जागृहि। एना। पत्या। तन्वं। सं। सृजस्व। अध। जिव्री। इति। विदथं।
आ। वदाथः। नीलऽलोहितं। भवति। कृत्या। आसक्तिः। वि। अज्यते। एधंते। अस्याः। ज्ञातयः। पतिः।
बंधेषु। बध्यते। परा। देहि। शामुल्यं। ब्रह्मऽभ्यः। वि। भज। वसु। कृत्या। एषा। पत्ऽवती। भूत्वी। आ।

जाया। विशते। पतिं। अश्रीरा। तनूः। भवति। रुशती। पापया। अमुया। पतिः। यत्। वध्वः। वास
सा। स्वं। अंगं। अभिऽधित्सते॥२५॥ ॥ये। वध्वः। चंद्रं। वहतुं। यक्ष्माः। यंति। जनात्। अनु। पुन
रिति। तान्। यज्ञियाः। देवाः। नयंतु। यतः। आऽगताः। मा। विदन्। परिऽपंथिनः। ये। आऽसीदं
ति। दंपती इतिदंऽपती। सुऽगेभिः। दुःऽगं। अति। इतां। अप। द्रांतु। अरातयः। सुऽमंगलीः। इयं।
वधूः। इमां। संऽएत। पश्यत। सौभाग्यं। अस्यै। दत्वाय। अथ। अस्तं। वि। परा। इतन। तृष्टं। एतत्।
कटुकं। एतत्। अपाष्ठऽवत्। विषऽवत्। न। एतत्। अत्तवे। सूर्यां। यः। ब्रह्मा। विद्यात्। सः। इत्।
वाधूऽयं। अर्हति। आऽशसनं। विऽशसनं। अथो इति। अधि। विऽकर्त्तनं। सूर्यायाः। पश्य। रूपा
णि। तानि। ब्रह्मा। तु। शुंधति॥२६॥ ॥गृभ्णामि। ते। सौभगऽत्वाय। हस्तं। मया। पत्या। जरत्ऽ
अष्टिः। यथा। असः भगः। अर्यमा। सविता। पुरंऽधिः। मह्यं। त्वा। अदुः। गार्हऽपत्याय। देवाः।
तां। पूषन्। शिवऽतमां। आ। ईरयस्व। यस्यां। बीजं। मनुष्याः। वपंति। या। नः। ऊरू इति। उश

रम
३२

ती॥ विऽश्रयाति। यस्यां। उशंतः। प्रऽहराम। शेपं। तुभ्यं। अग्रे। परि। अवहन्। सूर्यां। वहतुना। सह।
पुनरिति। पतिऽभ्यः। जायां। दाः। अग्ने। प्रऽजया। सह। पुनरिति। पत्नीं। अग्निः। अदात्। आयु
षा। सह। वर्चसा। दीर्घऽआयुः। अस्याः। यः। पतिः। जीवाति। शरदः। शतं। सोमः। प्रथमः। वि
विदे। गंधर्वः। विविदे। उत्ऽतरः। तृतीयः। अग्निः। ते। पतिः। तुरीयः। ते। मनुष्यऽजाः॥ २७॥ ॥ सो
मः। ददत्। गंधर्वाय। गंधर्वः। ददत्। अग्नये। रयिं। च। पुत्रान्। च। अदात्। अग्निः। मह्यं। अथो
इति। इमां। इह। एव। स्तम्। मा। वि। यौष्टं। विश्वं। आयुः। वि। अश्नुतं। क्रीळंतौ। पुत्रैः। नप्तृऽभिः॥
मोदमानौ। स्वे। गृहे। आ। नः। प्रऽजां। जनयतु। प्रजाऽपतिः। आ। जरसाय। सं। अनक्तु। अर्य
मा। अदुःऽमंगलीः। पतिऽलोकं। आ। विश। ०। अघोरऽचक्षुः। अपतिऽघ्नी। एधि। शिवा। पशुऽ
भ्यः। सुऽमनाः। सुऽवर्चाः। वीरऽसूः। देवऽकामा। स्योना। ०। इमां। त्वं। इंद्र। मीढ्वः। सुऽपुत्रां। सुऽ
भगां। कृणु। दश। अस्यां। पुत्रान्। आ। धेहि। पतिं। एकादशं। कृधि। संऽराज्ञी। श्वशुरे। भव। संऽ

राज्ञी। श्वश्र्वां। भव। ननांदरि। ॰ राज्ञी। भव। सं॒ऽराज्ञी। अधि। देवृषु। सं। अंजंतु। विश्वे। देवाः।
सं। आपः। हृदयानि। नौ। सं। मातरिश्वा। सं। धाता। सं। ऊं इति। देष्ट्री। दधातु। नौ। ॥२०॥ ॥इ
ति एकोनषष्टितमोऽध्यायः॥ ॥श्रीराम॥ ॥वि। हि। सोतोः। असृक्षत। न। इंद्रं। देवं। अमंसत।
यत्र। अमदत्। वृषाकपिः। अर्यः। पुष्टेषु। मत्ऽसखा। विश्वस्मात्। इंद्रः। उत्ऽतरः॥ परा। हि।
इंद्र। धावसि। वृषाकपेः। अति। व्यथिः। नो इति। अह। प्र। विंदसि। अन्यत्र। सोमऽपीतये। ॰।
किं। अयं। त्वां। वृषाकपिः। चकार। हरितः। मृगः। यस्मै। इरस्यसि। इत्। ऊं इति। नु। अर्यः। वा।
पुष्टिऽमत्। वसु। ॰। यं। इमं। त्वं। वृषाकपिं। प्रियं। इंद्र। अभिऽरक्षसि। श्वा। नु। अस्य। जंभिष
त्। अपि। कर्णे। वराहऽयुः। ॰। प्रिया। तष्टानि। मे। कपिः। विऽअक्ता। वि। अदूदुषत्। शिरः। नु।
अस्य। राविषं। न। सुऽगं। दुःऽकृते। भुवं। ॰॥ ३॥ ॥न। मत्। स्त्री। सुभसत्ऽतरा। न। सुयाशुऽत
रा। भुवत्। न। मत्। प्रतिऽच्यवीयसी। न। साक्थि। उत्ऽयमीयसी। ॰। दवे। अंब। सुलाभिके।

राम
३४

यथाऽइव। अंग। भविष्यति। भसत्। मे। अंब। सक्थि। मे। शिरः। मे। विऽइव। हृष्यति। ०। किं।
सुबाहो इति सुऽबाहो। सुऽअंगुरे। पृथुस्तो इति पृथुऽस्तो। पृथुऽजघने। किं। शूरऽपत्नि। नः।
त्वं। अभि। अमीषि। वृषाकपिं। ०। अवीरांऽइव। मां। अयं। शरारुः। अभि। मन्यते। उत।
अहं। अस्मि। वीरिणी। इंद्रऽपत्नी। मरुत्ऽसखा। ०। सं। होत्रं। स्म। पुरा। नारी। समनं। वा।
अव। गच्छति। वेधाः। ऋतस्य। वीरिणी। इंद्रऽपत्नी। महीयते। ०। ९॥ ॥इंद्राणीं। आसु। ना
रिषु। सुऽभगां। अहं। अश्रवं। नहि। अस्याः। अपरं। चन। जरसा। मरते। पतिः। ०। न। अहं।
सूते ४ इंद्राणि। ररण। सख्युः। वृषाकपेः। यस्य। इदं। अप्यं। हविः। प्रियं। देवेषु। गच्छति। ०। वृषाक
पायि। रेवति। सुऽपुत्रे। आत्। ऊं इति। सुऽस्नुषे। घसत्। ते। इंद्रः। उक्षणः। प्रियं। काचित्ऽक
रं। हविः। ०। उक्ष्णः। हि। मे। पंचऽदश। साकं। पचंति। विंशतिं। उत। अहं। अद्मि। पीवः। इत्।
उभा। कुक्षी इति। पृणंति। मे। ०। वृषभः। न। तिग्मऽशृंगः। अंतः। यूथेषु। रोरुवत्। मंथः। ते।

इंद्र। शं। इंद्रे। यं। ते। सुनोति। भावयुः॥ ०॥ ३॥ ॥ न। सः। ईशे। यस्य। रंबते। अंतरा। सक्थ्या॥
कपृत्। सः। इत्। ईशे। यस्य। रोमशं। निऽसेदुषः॥ विऽजृंभते। ०। अयं। इंद्र। वृषाकपिः॥
परस्वंतं। हतं। विदत्। असिं। सूनां। नवं। चरुं। आत्। एधस्य। अनः। आऽचितं। ०। अयं।
एमि। विऽचाकशत्। विऽचिन्वन्। दासं। आर्यं। पिबामि। पाकऽसुत्वनः॥ अभि। धीरं। अचा
कशं। ०। धन्व। च। यत्। कृंतत्रं। च। कति। स्वित्। ता। वि। योजना। नेदीयसः॥ वृषाकपे। अ
स्तं। आ। इहि। गृहान्। उप। ०। पुनः। आ। इहि। वृषाकपे। सुविता। कल्पयावहै। यः। एषः।
स्वप्नऽनंशनः। अस्तं। एषि। पथा। पुनरिति। ०। यत्। उदंचः। वृषाकपे। गृहं। इंद्र। अजगंतन।
कः। स्यः। पुल्वघः। मृगः। कं। अगन्। जनऽयोपनः॥ ०। पर्शुः। ह। नाम। मानवी। साकं। ससू
व। विंशतिं। भद्रं। भल। त्यस्यै। अभूत्। यस्याः। उदरं। आमयत्। ०॥ ४॥ ॥ रक्षःऽहनं। वा
जिनं। आ। जिघर्मि। मित्रं। प्रथिष्ठं। उप। यामि। शर्म। शिशानः। अग्निः। क्रतुऽभिः। संऽइद्धः।

॥०॥ अयःऽदंष्ट्रः। अर्चिषा। यातुऽधानान्। उप। स्पृश। जातऽवेदः। संऽइद्धः। आ। जिह्वया। मूरऽदेवान्। रभस्व। क्रव्यऽअदः। वृक्त्वी। अपि। धत्स्व। आसन्। उभा। उभयाविन्। उप। धेहि। दंष्ट्रा। हिंस्रः। शिशानः। अवरं। परं। च। उत। अंतरिक्षे। परि। याहि। राजन्। जंभैः। सं। धेहि। अभि। यातुऽधानान्। यज्ञैः। इषूः। संऽनममानः। अग्ने। वाचा। शल्यान्। अशनिऽभिः। दिहानः। ताभिः। विध्य। हृदये। यातुऽधानान्। प्रतीचः। बाहून्। प्रति। भंग्धि। एषां। अग्ने। त्वचं। यातुऽधानस्य। भिंधि। हिंस्रा। अशनिः। हरसा। हंतु। एनं। प्र। पर्वाणि। जातऽवेदः। शृणीहि। क्रव्यऽअत्। क्रविष्णुः। वि। चिनोतु। वृक्णं॥ ५॥ ॥ यत्र। इदानीं। पश्यसि। जातऽवेदः। तिष्ठंतं। अग्ने। उत। वा। चरंतं। यत्। वा। अंतरिक्षे। पथिऽभिः। पतंतं। तं। अस्ता। विध्य। शर्वा। शिशानः। उत। आऽलब्धं। स्पृणुहि। जातऽवेदः। आऽलेभानात्। ऋष्टिऽभिः। यातुऽधानात्। अग्ने। पूर्वः। नि। जहि। शोशुचानः। आमऽअदः। क्ष्विंकाः। तं। अदंतु।

एनीः। इह। आ। ब्रूहि। यतमः। सः। अग्ने। यः। यातुऽधानः। यः। इदं। कृणोति। तं। आ। रभस्व।
सं॰ऽइधा। यविष्ठ। नृऽचक्षसः। चक्षुषे। रंधय। एनं। तीक्ष्णेन। अग्ने। चक्षुषा। रक्ष। यज्ञं।
प्रांचं। वसुऽभ्यः। प्र। नय। प्रचेतइति प्रऽचेतः। हिंस्रं। रक्षांसि। अभि। शोशुचानं। मा।
त्वा। दभन्। यातुऽधानाः। नृऽचक्षः॥ नृऽचक्षाः। रक्षः॥ परि। पश्य। विक्षु। तस्य। त्रीणि। प्र
ति। शृणीहि। अग्रा। तस्य। अग्ने। पृष्टीः। हरसा। शृणीहि। त्रेधा। मूलं। यातुऽधानस्य।
वृश्च॥ ६॥ ॥ त्रिः। यातुऽधानः। प्रऽसितिं। ते। एतु। ऋतं। यः। अग्ने। अनृतेन। हंति। तं।
अर्चिषा। स्फूर्जयन्। जातऽवेदः। सं॰ऽअक्षं। एनं। गृणते। नि। वृंग्धि। तत्। अग्ने। चक्षुः।
प्रति। धेहि। रेभे। शफऽआरुजं। पश्यसि। यातुऽधानं। अथर्वऽवत्। ज्योतिषा। दैव्ये
न। सत्यं। धूर्वंतं। अचितं। नि। ओष। यत्। अग्ने। अद्य। मिथुना। शपातः। यत्। वाचः। तृ
ष्टं। जनयंत। रेभाः। मन्योः। मनसः। शरव्या। जायते। या। तया। विध्य। हृदये। यातुऽधा

येन।

रुम
३६

नान्। परा। शृणीहि। तपसा। यातुऽधानान्। परा। अग्ने। रक्षः। हरसा। शृणीहि। परा। अ
र्चिषा। मूरऽदेवान्। शृणीहि। परा। असुऽतृपः। अभि। शोशुचानः। परा। अद्य। देवाः। वृ
जिनं। शृणंतु। प्रत्यक्। एनं। शपथाः। यंतु। तृष्टाः। वाचाऽस्तेनं। शरवः। ऋच्छंतु। मर्मन्।
विश्वस्य। एतु। प्रऽसितिं। यातुऽधानः॥ ७॥ ॥ यः। पौरुषेयेण। क्रविषा। संऽअंक्ते। यः। अ
श्व्येन। पशुना। यातुऽधानः। यः। अघ्न्यायाः। भरति। क्षीरं। अग्ने। तेषां। शीर्षाणि। हरसा।
अपि। वृश्च। संवत्सरीणं। पयः। उस्रियायाः। तस्य। मा। अशीत्। यातुऽधानः। नृऽचक्षः।
पीयूषं। अग्ने। यतमः। तितृप्सात्। तं। प्रत्यंचं। अर्चिषा। विध्य। मर्मन्। विषं। गवां। या
तुऽधानाः। पिबंतु। आ। वृश्च्यंतां। अदितये। दुःऽएवाः। परा। एनान्। देवः। सविता। ददा
तु। परा। भागं। ओषधीनां। जयंतां। सनात्। अग्ने। मृणसि। यातुऽधानान्। न। त्वा। रक्षां
सि। पृतनासु। जिग्युः। अनु। दह। सहऽमूरान्। क्रव्यऽअदः। मा। ते। हेत्याः। मुक्षत। दैव्याः

या:। त्वं। नः। अग्ने। अधरात्। उदक्तात्। त्वं। पश्चात्। उत। रक्ष। पुरस्तात्। प्रति। ते। ते। अजरा
सः। तपिष्ठाः। अघऽशंसं। शोशुचतः। दहंतु॥ २०॥ ॥ पश्चात्। पुरस्तात्। अधरात्। उदक्ता
त्। कविः। काव्येन। परि। पाहि। राजन्। सखे। सखायं। अजरः। जरिम्णे। अग्ने। मर्तान्।
अमर्त्यः। त्वं। नः। परि। त्वा। अग्ने। पुरं। वयं। विप्रं। सहस्य। धीमहि। धृषत्ऽवर्णं। दिवेऽदि
वे। हंतारं। भंगुरऽवतां। विषेण। भंगुरऽवतः। प्रति। स्म। रक्षसः। दह। अग्ने। तिग्मेन। शो
चिषा। तपुःऽअग्राभिः। ऋष्टिऽभिः। प्रति। अग्ने। मिथुना। दह। यातुऽधाना। किमीदिना।
सं। त्वा। शिशामि। जागृहि। अदब्धं। विप्र। मन्मऽभिः। प्रति। अग्ने। हरसा। हरः। शृणीहि।
विश्वतः। प्रति। यातुऽधानस्य। रक्षसः। बलं। वि। रुज। वीर्यं॥ २५॥ ॥ हविः। पांतं। अजरं। स्वःऽ
विदि। दिविऽस्पृशि। आऽहुतं। जुष्टं। अग्नौ। तस्य। भर्मणे। भुवनाय। देवाः। धर्मणे। कं। स्व
धया॥ पप्रथंत। गीर्णं। भुवनं। तमसा। अपऽगूळ्हं। आविः। स्वः। अभवत्। जाते। अग्नौ। न

स्य। देवाः। पृथिवी। द्यौः। उत। आपः। अरणयन्। ओषधीः। सख्ये। अस्य। देवेभिः। नु। इ
षितः। यज्ञियेभिः। अग्निं। स्तोषाणि। अजरं। बृहंतं। यः। भानुना। पृथिवीं। द्यां। उत। इमां।
आऽततान। रोदसी इति। अंतरिक्षं। यः। होता। आसीत्। प्रथमः। देवऽजुष्टः। यं। संऽआं
जन्। आज्येन। वृणानाः। सः। पतत्रि। इत्वरं। स्थाः। जगत्। यत्। श्वात्रं। अग्निः। अकृणोत्। जा
तऽवेदाः। यत्। जातः। वेदः। भुवनस्य। मूर्धन्। अतिष्ठः। अग्ने। सह। रोचनेन। तं। त्वा। अहेम।
मतिऽभिः। गीःऽभिः। उक्थैः। सः। यज्ञियः। अभवः। रोदसिऽप्राः। १०। । मूर्द्धा। भुवः। भवति।
नक्तं। अग्निः। ततः। सूर्यः। जायते। प्रातः। उत्ऽयन्। मायां। ऊं इति। तु। यज्ञियानां। एतां।
अपः। यत्। तूर्णिः। चरति। प्रऽजानन्। तृषेन्यः। यः। महिना। संऽरुद्धः। अरोचत। दिविऽयोनिः।
विभाऽवा। तस्मिन्। अग्नौ। सूक्तऽवाकेन। देवाः। हविः। विश्वे। आ। अजुहवुः। तनूऽपाः। सूक्त
वाकं। प्रथमं। आत्। इत्। अग्निं। आत्। इत्। हविः। अजनयंत। देवाः। सः। एषां। यज्ञः। अभ

वत्तनूऽपाः। तं। द्यौः। वेद। तं। पृथिवी। तं। आपः। यं। देवासः। अजनयंत। अग्निं। यस्मिन्। आ।
अजुहवुः। भुवनानि। विश्वा। सः। अर्चिषा। ०। ऋजूऽयमानः। अतपत्। महिऽत्वा। स्तोमेन।
हि। दिवि। देवासः। अग्निं। अजीजनन्। शक्तिऽभिः। रोदसिऽप्रां। तं। ऊं इति। अकृण्वन्। त्रे
धा। भुवे। कं। सः। ओषधीः। पचति। विश्वऽरूपाः॥ ११॥ ॥ यदा। इत्। एनं। अदधुः। यज्ञि
यासः। दिवि। देवाः। सूर्यं। आदितेयं। यदा॥ चरिष्णू इति। मिथुनौ। अभूतां। आत्। इत्।
प्र। अपश्यन्। भुवनानि। विश्वा। विश्वस्मै। अग्निं। भुवनाय। देवाः। वैश्वानरं। केतुं। अह्नां।
अकृण्वन्। आ। यः। ततान। उषसः। विऽभातीः। अपो इति। ऊर्णोति। तमः। अर्चिषा। यन्।
वैश्वानरं। कवयः। यज्ञियासः। अग्निं। देवाः। अजनयन्। अजुर्यं। नक्षत्रं। प्रत्नं। अमिन
त्। चरिष्णु। यक्षस्य। अधिऽअक्षं। तविषं। बृहंतं। वैश्वानरं। विश्वहा। दीदिऽवांसं। मंत्रैः।
अग्निं। कविं। अच्छ। वदामः। यः। महिम्ना। परिऽबभूव। उर्वी इति। उत। अवस्तात्। उत। दे

राम
३८

वः । परस्तात् । द्वे इति । स्रुती इति । अशृणवं । पितृणां । अहं । देवानां । उत । मर्त्यानां । ताभ्यां । इ
दं । विश्वं । एजत् । सं । एति । यत् । अंतरा । पितरं । मातरं । च ॥ १५ ॥ द्वे इति । समीची इति सं ऽ ईची ।
विभृतः । चरंतं । शीर्षतः । जातं । मनसा । वि ऽ मृष्टं । सः । प्रत्यङ् । विश्वा । भुवनानि । तस्थौ । अप्र ऽ
युच्छन् । तरणिः । भ्राजमानः । यत्र । वदेते इति । अवरः । परः । च । यज्ञ ऽ न्योः । कतरः । नौ । वि । वेद ।
आ । शेकुः । इत् । सध ऽ मादं । सखायः । नक्षंत । यज्ञं । कः । इदं । वि । वोचत् । कति । अग्नयः ।
कति । सूर्यासः । कति । उषसः । कति । ऊं इति । स्वित् । आपः । न । उप ऽ स्पिजं । वः । पितरः । वदा
मि । पृच्छामि । वः । कवयः । विद्मने । कं । यावत् ऽ मात्रं । उषसः । न । प्रतीकं । सु ऽ पर्ण्यः । वसंति ।
मातरिश्वः । तावत् । दधाति । उप । यज्ञं । आ ऽ यन् । ब्राह्मणः । होतुः । अवरः । नि ऽ सीदन् ॥ १९ ॥
॥ इंद्रं । स्तवा । नृ ऽ तमं । यस्य । मह्ना । वि ऽ बबाधे । रोचना । वि । ज्मः । अंतान् । आ । यः । पप्रौ ।
चर्षणि ऽ धृत् । वरः ऽ भिः । प्र । सिंधु ऽ भ्यः । रिरिचानः । महि ऽ त्वा । सः । सूर्यः ॥ परि । उरु । वरां

सि। आ। इंद्रः। वहृत्यात्। रथ्याऽइव। चक्रा। अति। ष्ठंतं। अपस्यं। न। सर्गं। कृष्णा। तमांसि।
त्विष्या। जघान। समानं। अस्मै। अनपऽवृत्। अर्व। क्ष्मया। दिवः। असमं। ब्रह्म। नव्यं। वि।
यः। पृष्ठाऽइव। जनिमानि। अर्यः। इंद्रः। चिकाय। न। सखायं। ईषे। इंद्राय। गिरः। अनिशि
तऽसर्गाः। अपः। प्र। ईरयं। सगरस्य। बुध्नात्। यः। अक्षेणऽइव। चक्रिया। शचीभिः। वि
ष्वक्। तस्तंभ। पृथिवीं [illegible] उत। द्यां। आपांतऽमन्युः। तृपलऽप्रभर्मा। धुनिः। शिमीऽवा
न्। शरुऽमान्। ऋजीषी। सोमः। विश्वानि। अतसा। वनानि। न। अर्वाक्। इंद्रं। प्रतिऽ
मानानि। देभुः ॥१४॥ न। यस्य। द्यावापृथिवी इति। न। धन्व। न। अंतरिक्षं। न। अद्रयः।
सोमः। अक्षाः। इति। यत्। अस्य। मन्युः। अधिऽनीयमानः। शृणाति। वीळु। रुजति। स्थि
राणि। जघान। वृत्रं। स्वऽधितिः। वनाऽइव। रुरोज। पुरः। अरदत्। न। सिंधून्। बिभेद। गि
रिं। नवं। इत्। न। कुंभं। आ। गाः। इंद्रः। अकृणुत। स्वयुक्ऽभिः। त्वं। ह। त्यत्। ऋणऽयाः। इं

राम
३९

द्रु। धीरः। असि। न। पर्व। वृजिना। शृणासि। प्र। ये। मित्रस्य। वरुणस्य। धाम। युजं। न। जनाः। मि
मिनंति। मित्रं। प्र। ये। मित्रं। प्र। अर्यमणं। दुःऽएवाः। प्र। संऽगिरः। प्र। वरुणं। मिनंति। नि। अमि
त्रेषु। वधं। इंद्र। तुम्रं। वृषन्। वृषाणं। अरुषं। शिशीहि। इंद्रः। दिवः। इंद्रः। ईशे। पृथिव्याः। इंद्रः।
अपां। इंद्रः। इत्। पर्वतानां। इंद्रः। वृधां। इंद्रः। इत्। मेधिराणां। इंद्रः। क्षेमे। योगे। हव्यः। इंद्रः॥ १०॥
॥ प्र। अक्तुऽभ्यः। इंद्रः। प्र। वृधः। अहऽभ्यः। प्र। अंतरिक्षात्। प्र। समुद्रस्य। धासेः। प्र। वातस्य। प्र
थसः। प्र। ज्मः। अंतात्। प्र। सिंधुऽभ्यः। रिरिचे। प्र। क्षितिऽभ्यः। प्र। शोशुचत्याः। उषसः। न। केतुः॥
असिन्वा। ते। वर्ततां। इंद्र। हेतिः। अश्माऽइव। विध्य। दिवः। आ। सृजानः। तपिष्ठेन। हेषसा। द्रो
घऽमित्रान्। अनु। अह। मासाः। अनु। इत्। वनानि। अनु। ओषधीः। अनु। पर्वतासः। अनु। इं
द्रं। रोदसी इति। वावशाने इति। अनु। आपः। अजिहत। जायमानं। कर्हि। स्वित्। सा। ते। इंद्र।
चेत्या। असत्। अघस्य। यत्। भिनदः। रक्षः। आऽईषत्। मित्रऽक्रुवः। यत्। शसने। न। गावः। पृ

थियाः। आ॥ऽपृक्। अमुया। शयंते। शत्रुयंतः। अभि। ये। नः॥ ततस्रे। महि। व्राधंतः। ओग
णासः। इंद्र। अंधेन। अमित्राः॥ नमसा। सद्वंता। सुऽज्योतिषः। अक्तवः। तान्। अभि। स्युरिति
स्युः॥ पुरूणि। हि। त्वा। सवना। जनानां। ब्रह्माणि। मंदन्। गृणतां। ऋषीणां। अट्मां। आऽघो
षन्। अवसा। सऽहूतिं। तिरः॥ विश्वान्। अर्चतः। याहि। अर्वाङ्। एव। ते। वयं। इंद्र। भुंजतीनां।
विद्याम। सुऽमतीनां। नवानां।०। विश्वामित्राः।०॥१६॥ ॥ सहस्रऽशीर्षा। पुरुषः॥ सहस्रऽअ
क्षः। सहस्रऽपात्। सः। भूमिं। विश्वतः। वृत्वा। अति। अतिष्ठत्। दशऽअंगुलं। पुरुषः। एव। इ
दं। सर्वं। यत्। भूतं। यत्। च। भव्यं। उत। अमृतऽत्वस्य। ईशानः। यत्। अन्नेन। अतिऽरोहति।
एतावान्। अस्य। महिमा। अतः। ज्यायान्। च। पुरुषः॥ पादः। अस्य। विश्वा। भूतानि। त्रिऽपा
त्। अस्य। अमृतं। दिवि। त्रिऽपात्। ऊर्ध्वः। उत्। ऐत्। पुरुषः॥ पादः। अस्य। इह। अभवत्। पु
नरिति। ततः॥ विष्वङ्। वि। अक्रामत्। साशनानशने इति। तस्मात्। विऽराट्। अजायत। वि

अभि। १

राम
६०

ये।

राजः। अधि पुरुषः। सः। जातः। अति। अरिच्यत। पश्चात्। भूमिं। अथो इति। पुरः॥ १७॥ ॥
यत्। पुरुषेण। हविषा। देवाः। यज्ञं। अतन्वत। वसंतः। अस्य। आसीत्। आज्यं। ग्रीष्मः। इध्मः।
शरत्। हविः। तं। यज्ञं। बर्हिषि। प्र। औक्षन्। पुरुषं। जातं। अग्रतः। तेन। देवाः। अयजंत। साध्याः।
ऋषयः। च। ये। तस्मात्। यज्ञात्। सर्वऽहुतः। संऽभृतं। पृषत्। आज्यं। पशून्। तान्। चक्रे। वाय
व्यान्। आरण्यान्। ग्राम्याः। च। ०। ऋचः। सामानि। जज्ञिरे। छंदांसि। जज्ञिरे। तस्मात्। यजुः।
तस्मात्। अजायत। तस्मात्। अश्वाः। अजायंत। ये। के। च। उभयादतः। गावः। ह। जज्ञिरे। त
स्मात्। तस्मात्। जाताः। अजावयः॥ १॥ ॥ यत्। पुरुषं। वि। अदधुः। कतिधा। वि। अकल्प
यन्। मुखं। किं। अस्य। कौ। बाहू इति। कौ। ऊरू इति। पादौ। उच्येते इति। ब्राह्मणः। अस्य। मु
खं। आसीत्। बाहू इति। राजन्यः। कृतः। ऊरू इति। तत्। अस्य। यत्। वैश्यः। पत्ऽभ्यां।
शूद्रः। अजायत। चंद्रमाः। मनसः। जातः। चक्षोः। सूर्यः। अजायत। मुखात्। इंद्रः। च। अग्निः।

चा । प्रा । णात् । वा । युः । अजायत । नाभ्याः । आसीत् । अंतरिक्षं । शीर्ष्णः । द्यौः । सं । अवर्तत । पद्ऽ
भ्यां । भूमिः । दिशः । श्रोत्रात् । तथा । लोकान् । अकल्पयन् । सप्त । अस्य । आसन् । परिऽधयः ।
त्रिः । सप्त । संऽइधः । कृताः । देवाः । यत् । यज्ञं । तन्वानाः । अबध्नन् । पुरुषं । पशुं । यज्ञेन । य
ज्ञं । अयजंत । देवाः । तानि । धर्माणि । प्रथमानि । आसन् । ते । ह । नाकं । महिमानः । सचंत । य
त्र । पूर्वे । साध्याः । संति । देवाः ॥ १९ ॥ ॥ सं । जागृवत्ऽभिः । जरमाणः । इध्यते । दमे । दमूनाः ।
इषयन् । इळः । पदे । विश्वस्य । होता । हविषः । वरेण्यः । विऽभुः । विभाऽवा । सुऽसखा । स
खिऽयते । सः । दर्शतऽश्रीः । अतिथिः । गृहेऽगृहे । वनेऽवने । शिश्रिये । तक्ववीःऽइव । ज
नंऽजनं । जन्यः । न । अति । मन्यते । विशः । आ । क्षेति । विश्यः । विशंऽविशं । सुऽदक्षः । द
क्षैः । क्रतुना । असि । सुऽक्रतुः । अग्ने । कविः । काव्येन । असि । विश्वऽवित् । वसुः । वसूनां ।
क्षयसि । त्वं । एकः । इत् । द्यावा । च । यानि । पृथिवी इति । च । पुष्यतः । प्रऽजानन् । अग्ने । त

व। योनिं। ऋत्वियं। इळायाः। पदे। घृतऽवंतं। आ। असदः। आ। ते। चिकित्रे। उषसांऽइव। एत
यः। अरेपसः। सूर्यस्यऽइव। रश्मयः। तव। श्रियः। वर्ष्यस्यऽइव। विऽद्युतः। चित्राः। चिकित्रे। उषा
सां। न। केतवः। यत्। ओषधीः। अभिऽसृष्टः। वनानि। च। परि। स्वयं। चिनुषे। अन्नं। आस्ये॥ २०॥
॥ ॥ तं। ओषधीः। दधिरे। गर्भं। ऋत्वियं। तं। आपः। अग्निं। जनयंत। मातरः। तं। इत्। समानं। वनि
नः। च। वीरुधः। अंतःऽवतीः। च। सुवते। च। विश्वहा। वातःऽउपधूतः। इषितः। वशान्। अनु। तृषु।
यत्। अन्ना। वेविषत्। विऽतिष्ठसे। आ। ते। यतंते। रथ्यः। यथा। पृथक्। शर्धांसि। अग्ने। अज
राणि। धक्षतः॥ मेधाऽकारं। विदथस्य। प्रऽसाधनं। अग्निं। होतारं। परिऽभूतमं। मतिं। तं। इत्।
अर्भे। हविषि। आ। समाने। इत्। तं। इत्। महे। वृणते। न। अन्यं। त्वत्। त्वां। इत्। अत्र। वृणते। त्वाऽ
यवः। होतारं। अग्ने। विदथेषु। वेधसः॥ यत्। देवऽयंतः। दधति। प्रयांसि। ते। हविष्मंतः। मनवः। वृ
क्तऽबर्हिषः॥ ०॥ २१॥ ॥ ० ॥ मर्त्यः। सं। इधा। दाशत्। उत। वा। हविःऽकृति। तस्य। होता। भवसि। या

सि। इत्यं। उप। ब्रुवे। यज्ञसि। अध्वरिऽयासि। इमाः। अस्मै। मतयः। वाचः। अस्मत्। आ। ऋचः।
गिरः। सुऽस्तुतयः। सं। अग्मत। वसुऽयवः। वसवे। जातऽवेदसे। वृद्धासु। चित्। वर्धनः। यासु।
चाकनत्। इमां। प्रत्नाय। सुऽस्तुतिं। नवीयसीं। वोचेयं। अस्मै। उशते। शृणोतु। नः। भूयाः। अं
तरा। हृदि। अस्य। निऽस्पृशे। ० यस्मिन्। अश्वासः। ऋषभासः। उक्षणः। वशाः। मेषाः। अव
सृष्टासः। आऽहुताः। कीलालऽपे। सोमऽपृष्ठाय। वेधसे। हृदा। मतिं। जनये। चारुं। अग्नये।
अह। वि। अग्ने। हविः। आस्ये। ते। स्रुचिऽइव। घृतं। चम्विऽइव। वाजऽसनिं। रयिं। अस्मे इति।
सुऽवीरं। प्रऽशस्तं। धेहि। यशसं। बृहंतं। ॥२२॥ ॥ यज्ञस्य। वः। रथ्यं। विश्पतिं। विशां। होतारं।
अक्तोः। अतिथिं। विभाऽवसुं। शोचन्। शुष्कासु। हरिणीषु। जर्भुरत्। वृषा। केतुः। यजतः।
द्यां। अशायत। इमं। अंजःऽपां। उभये। अकृण्वत। धर्माणं। अग्निं। विदथस्य। साधनं। अ
क्तुं। न। यह्वं। उषसः। पुरःऽहितं। तनूऽनपातं। अरुषस्य। निंसते। बट्। अस्य। नीथा। वि।

राम
४२

पणेः। न। मन्महे। वयाः। अस्य। प्रऽहुताः। आसुः। अनु। वि। यद्। घोरासः। अमृत। त्वं। आ

शत। आ। तू। दूत्। जनस्य। दैव्यस्य। चर्किरन्। ऋतस्य। हि। प्र। सितिः। द्योः। उरु। व्यचः।

नमः। मही। अरमतिः। पनीयसी। इंद्रः। मित्रः। वरुणः। सं। चिकित्रिरे। अथो इति। भ

गः। सविता। पूतऽदक्षसः। प्र। रुद्रेण। ययिना। यंति। सिंधवः। तिरः। मही। अरमतिं। दधि

न्विरे। येभिः। परिऽज्मा। परिऽयन्। उरु। ज्रयः। वि। रोरुवत्। जठरे। विश्वं। उक्षते॥ २३॥

क्रीणाः। रुद्राः। मरुतः। विश्वऽकृ[illegible]ष्टयः। दिवः। श्येनासः। असुरस्य। नीळयः। तेभिः। च

ष्टे। वरुणः। मित्रः। अर्यमा। इंद्रः। देवेभिः। अर्वशेभिः। अर्वशः। इंद्रे। भुजं। शशमानासः।

आशत। सूरः। दृशीके। वृषणः। च। पौंस्ये। प्र। ये। नु। अस्य। अर्हणा। ततक्षिरे। युजं। वज्रं।

नृऽसदनेषु। कारवः। सूरः। चित्। आ। हरितः। अस्य। रीरमत्। इंद्रात्। आ। कः। चित्। भय

ते। तवीयसः। भीमस्य। वृष्णः। जठरात्। अभिऽश्वसः। दिवेऽदिवे। सहुरिः। स्तन्। अबाधितः।

स्तोमं । वः । रुद्राय । शिक्वसे । क्षयत्ऽवीराय । नमसा । दिदिष्टन । येभिः । शिवः । स्वऽवान् । एव
याव्ऽभिः । दिवः । सिसक्ति । स्वऽयशाः । निकामऽभिः । ते । हि । प्रऽजायाः । अभरंत । वि । श्र
वः । बृहस्पतिः । वृषभः । सोमऽजामयः ॥०॥ वि । धारयत् । देवाः । दक्षैः । भृगवः । सं । चिकि
त्रिरे ॥ २४ ॥ ॥० भूरिऽरेतसा । नराशंसः । चतुःऽअंगः । यमः । अदितिः । देवः । त्वष्टा । द्रवि
णःऽदाः । ऋभुक्षणः ॥ प्र । रोदसी इति । मरुतः । विष्णुः । अर्हिरे । नृन । स्वः । नः । उशिजां ।
उर्विया । कविः । अहिः । शृणोतु । बुध्न्यः । हवीमनि । सूर्यामासा । विऽचरंता । दिविऽक्षिता ।
धिया । शमीनहुषीइति । अस्य । बोधतं । प्र । नः । पूषा । चरथं । विश्वऽदेव्यः । अपां । नपात् ।
अवतु । वायुः । इष्टये । आत्मानं । वस्यः । अभि । वातं । अर्चत । तत् । अश्विना । सुऽहवा । या
मनि । श्रुतं । विशां । आसां । अभयानां । आधिऽक्षितं । गीःऽभिः । ऊं इति । स्वऽयशसं । गृणी
मसि । ग्नाभिः । विश्वाभिः । अदितिं । अनर्वणं । अक्तोः । युवानं । नृऽमनाः । अध । पतिं । रेभ

त्। अत्र। जनुषा। पूर्वः। अंगिराः। ग्रावाणः। ऊर्ध्वाः। अभि। चक्षुः। अध्वरं। येभिः। विऽहायाः।
अभवत्। विऽचक्षणः। पाथः। सुऽमेकं। स्वऽधितिः। वनन्ऽवति॥ २५॥ ॥ मही। द्यावा पृथि
वी इति। भूतं। उर्वी इति। नारी इति। यह्वी इति। न। रोदसी इति। सदं। नः। नेभिः। नः। पातं।
सह्यसः। एभिः। नः। पातं। शूषणि। यज्ञेऽयज्ञे। सः। मर्त्यः। देवान्। सपर्यति। यः। सुम्नैः। दी
र्घश्रुत्ऽतमः। आऽविवासाति। एनान्। विश्वेषां। दूरज्यवः। देवानां। वाः। महः। विश्वे। हि।
विश्वऽमहसः। विश्वे। यज्ञेषु। यज्ञियाः। ते। घ। राजानः। अमृतस्य। मंद्राः। अर्यमा। मित्रः।
वरुणः। परिऽज्मा। क्रतुः। रुद्रः। नृणां। स्तुतः। मरुतः। पूषणः। भगः। उत। नः। नक्तं। अ
पां। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। सूर्यामासा। सदनाय। सऽधन्या। सचा। यत्। सादि।
एषां। अहिः। बुध्नेषु। बुध्न्यः॥ २६॥ ॥ उत। नः। देवौ। अश्विना। शुभः। पती इति। धामऽभिः।
मित्रावरुणौ। उरुष्यतां। ०। अति। धन्वऽइव। दुःऽइता। उत। नः। रुद्रा। चित्। मृळतां। अश्वि

ना। विश्वे। देवासः। रथःऽपतिः। भगः। ऋभुः। वाजः। ऋभुक्षणः। परिऽज्मा। विश्वऽवेदसः।
ऋभुः। ऋभुक्षाः। ऋभुः। विधतः। मदः। आ। ते। हरी इति। जूजुवानस्य। वाजिना। दुस्तरं। यस्य।
साम। चित्। ऋधक्। यज्ञः। न। मानुषः। कृधि। नः। अह्रयः। देव। सवितरिति। सः। च। स्तुषे।
मघोनां। सहो इति। नः। इंद्रः। वह्निऽभिः। नि। एषां। चर्षणीनां। चक्रं। रश्मिं। न। योयुवे। आ।
एषु। द्यावापृथिवी इति। धातं। महत्। अस्मे इति। वीरेषु। विश्वऽचर्षणि। श्रवः। पृक्षं। वाज
स्य। सातये। पृक्षं। राया। उत। तुर्वणे॥ २७॥ ॥ एतं। शंसं। इंद्र। अस्मऽयुः। त्वं। कूऽचित्।
संतं। सहसाऽवन्। अभिष्टये। सदा। पाहि। अभिष्टये। मेदतां। वेदता। वसो इति। एतं।
मे। स्तोमं। तना। न। सूर्ये। द्युतनत्। यामानं। ववृधंत। नृणां। संऽवननं। न। अश्व्यं। तष्टाऽइ
व। अनपऽच्युतं। ववक्ष। येषां। राया। युक्ता। एषां। हिरण्ययी। नेमऽधिता। न। पौंस्या। वृथाऽ
इव। विष्टऽअंता। प्र। तत्। दुःऽशीमे। पृथवाने। वेने। प्र। रामे। वोचं। असुरे। मघवत्ऽसु।

ये। युक्त्वाय। पंच। शता। अस्मऽयु। पथा। विऽश्रावि। एषां। अधि। इत्। नु। अत्र। सप्ततिं।
च। सप्त। च। सद्यः। दिदिष्ट। तान्वः। सद्यः। दिदिष्ट। पार्थ्यः। सद्यः। दिदिष्ट। मायवः। १५। ॥
प्र। एते। वदंतु। प्र। वयं। वदाम। ग्रावऽभ्यः। वाचं। वदत। वदत्ऽभ्यः। यत्। अद्रयः। पर्वताः। सा
कं। आशवः। श्लोकं। घोषं। भरथ। इंद्राय। सोमिनः। एते। वदंति। शतऽवत्। सहस्रऽवत्। अ
भि। क्रंदंति। हरितेभिः। आसऽभिः। विष्ट्वी। ग्रावाणः। सुऽकृतः। सुऽकृत्यया। होतुः। चित्। पू
र्वे। हविःऽअद्यं। आशत। एते। वदंति। अविदंन्। अना। मधु। नि। ऊंखयंते। अधि। पक्के।
आमिषि। वृक्षस्य। शाखां। अरुणस्य। बप्सतः। ते। सूभर्वाः। वृषभाः। प्र। ईं। अराविषुः
बृहत्। वदंति। मदिरेण। मंदिना। इंद्रं। क्रोशंतः। अविदन्। अना। मधु। संऽरभ्य। धीराः।
स्वसृऽभिः। अनर्तिषुः। आऽघोषयंतः। पृथिवीं। उपब्दिऽभिः। सुऽपर्णाः। वाचं। अक्रत। उप।
द्यवि। आऽखरे। कृष्णाः। इषिराः। अनर्तिषुः। न्यक्। नि। यंति। उपरस्य। निःऽकृतं। पुरु। रेतः।

दधिरे। सूर्यऽश्वितः॥२७॥ ॥उग्राःऽइव। प्रऽवहंतः। सं ऽआयमुः। साकं। युक्ताः। वृषणः।
बिभ्रतः। धुरः। यत्। अश्वसंतः। जग्रसानाः। अराविषुः। शूऽएवे। एषां। प्रोथथः। अर्वताम्ऽइव।
वा। दशऽअवनिऽभ्यः। दशऽकक्ष्येभ्यः। दशऽयोक्त्रेभ्यः। दशऽयोजनेभ्यः। दशाभीशुऽभ्यः। अ
र्चत। अजरेभ्यः। दश। धुरः। दश। युक्ताः। वहत्ऽभ्यः। ते। अद्रयः। दशऽयंत्रासः। आशवः।
तेषां। आऽधानं। परि। एति। हर्यतं। ते। ऊं इति। सुतस्य। सोम्यस्य। अंधसः। अंशोः। पीयू
षं। प्रथमस्य। भेजिरे। ते। सोमऽअदः। हरी इति। इंद्रस्य। निंसते। अंशुं। दुहंतः। अधि। आ
सते। गवि। तेभिः। दुग्धं। पपिऽवान्। सोम्यं। मधु। इंद्रः। वर्द्धते। प्रथते। वृषऽयते। वृषा। वः।
अंशुः। न। किल। रिषाथन। इळाऽवंतः। सदं। इत्। स्थन। आशिताः। रैवत्याऽइव। मह
सा। चारवः। स्थन। यस्य। ग्रावाणः। अजुषध्वं। अध्वरं॥२०॥ ॥तृदिलाः। अतृदिलासः। अ
द्रयः। अश्रमणाः। अशृथिताः। अमृत्यवः। अनातुराः। अजराः। स्थ। अमविष्णवः। सुऽपीवसः।

अतृषिताः। अतृष्णऽजः। ध्रुवाः। एव। वः। पितरः। युगेऽयुगे। क्षेमऽकामासः। सदसः। न। युंजते। अजुर्यासः। हरिऽसाचः। हरिद्रवः। आ। द्यां। रवेण। पृथिवीं। अशुश्रवुः। न। तत्। दूरं। वदंति। अद्रयः। विऽमोचने। याम। नू। अंजःपाःऽइव। घ। इत्। उपऽब्दिऽभिः। विपंतः। बीजंऽइव। धान्यऽकृतः। पृंचंति। सोमं। न। मिनंति। बप्सतः। सुते। अध्वरे। अधि। वाचं। अक्रत। आ। क्रीळयः। न। मातरं। तुदंतः। वि। सु। मुंच। सुस्रुऽवुषः। मनीषां। वि। वर्तंतां। अद्रयः। चायमानाः॥ ॥१४॥ ॥इति षष्ठितमोध्यायः॥ ॥श्रीराम॥ ॥हये। जाये। मनसा। तिष्ठ। घोरे। वचांसि। मिश्रा। कृणवावहै। नु। न। नौ। मंत्राः। अनुदितासः। एते। मयः। करन्। परऽतरे। चन। अहन्। किं। एता। वाचा। कृणव। तव। अहं। प्र। अक्रमिषं। उषसां। अग्रियाऽइव। पुरूरवः। पुनः। अस्तं। परा। इहि। दुःऽआपना। वातःऽइव। अहं। अस्मि। इषुः। न। श्रिये। इषुऽधेः। असना। गोऽसाः। शतऽसाः। न। रंहिः। अवीरे। क्रतौ। वि। दविद्युतत्। न। उरा। न। मायुं। चितयंत। धुनयः।

सा। वसु। दधती। श्वशुराय। वयः। उषः। यदि। वष्टि। अंतिऽगृहात्। अस्तं। ननक्षे। यस्मिन्। चा
कन्। दिवा। नक्तं। श्नथिता। वैतसेन। त्रिः। स्म। मा। अह्नः। श्नथयः। वैतसेन। उत। स्म। मे। अ
व्यत्यै। पृणासि। पुरूरवः। अनु। ते। केतं। आयं। राजा। मे। वीर। तन्वः। तत्। आसीः॥१॥ ॥ या। सुऽ
जूर्णिः। श्रेणिः। सुम्नेऽआपिः। ह्रदेऽचक्षुः। न। ग्रंथिनी। चरण्युः। ताः। अंजयः। अरुणयः। न। सस्
स्रुः। श्रिये। गावः। न। धेनवः। अनवंत। सं। अस्मिन्। जायमाने। आसत। ग्नाः। उत। ईं। अवर्द्ध
न्। नद्यः। स्वऽगूर्त्ताः। महे। यत्। त्वा। पुरूरवः। रणाय। अवर्द्धयन्। दस्युऽहत्याय। देवाः॥ सचा।
यत्। आसु। जहतीषु। अत्कं। अमानुषीषु। मानुषः। निऽसेवे। अप। स्म। मत्। तरसंती। न।
भुज्युः। ताः। अत्रसन्। रथऽस्पृशः। न। अश्वाः॥ यत्। आसु। मर्त्तः। अमृतासु। निऽस्पृक्। सं।
क्षोणीभिः। क्रतुऽभिः। न। पृंक्ते। ताः। आतयः। न। तन्वः। शुंभत। स्वाः। अश्वासः। न। क्रीळयः।
दंदशानाः॥ विऽद्युत्। न। या। पतंती। दविद्योत्। भरंती। मे। अप्या। काम्यानि। जनिष्टो इति।

अपः॥नर्यः॥सुऽजातः॥प्र।उर्वशी॥तिरत।दीर्घं।आयुः॥२॥ ॥जज्ञिषे।इत्था।गोऽपीथ्याय।
हि।दधाथ।तत्।पुरूरवः॥मे।ओजः॥अशासं।त्वा॥विदुषी।सस्मिन्।अहन्।न।मे।आ।अ
शृणोः॥किं।अभुक्।वदासि।कत्।सूनुः॥पितरं।जातः॥इच्छात्।चक्रन्।न।अश्रु।वर्तयत्।
विऽजानन्।कः।दंपती इति दंऽपती।सऽमनसा॥वि।युयोत्।अध।यत्।अग्निः॥श्वशुरेषु।
दीदयत्।प्रति।ब्रवाणि।वर्तयते।अश्रु।चक्रन्।न।क्रंदत्।आऽध्ये।शिवायै।प्र।ते।हिनवाय

दू५

तत्।५

तत्।ते।अस्मे इति।परा।इहि।अस्तं।नहि।मूर।मा।आपः॥सुऽदेवः।अद्य।प्रऽपतेत्।अनावृत्।
पराऽवतं।परमां।गंतवै।ऊं इति।अध।शयीत।निःऽऋतेः।उपऽस्थे।अध।एनं।वृकाः॥रभ
सासः।अद्युः॥पुरूरवः।मा।मृथाः॥मा।प्र।पप्तः॥मा।त्वा।वृकासः।अशिवासः।ऊं इति।क्ष
न्।न।वै।स्त्रैणानि।सख्यानि।संति।सालावृकाणां।हृदयानि।एता॥३॥ ॥यत्।विऽरूपा।
अचरं।मर्त्येषु।अवसं।रात्रीः॥शरदः।चतस्रः॥घृतस्य।स्तोकं।सकृत्।अह्नः।आश्नां।तात्

एव । इदं । त नृपाणः । चरा । मि । अंतरिक्षऽप्रां । रजसः । विऽमानीं । उप । शिक्षामि । उर्वशीं ।
वसिष्ठः । उप । त्वा । रातिः । सुऽकृतस्य । तिष्ठात् । नि । वर्तस्व । हृदयं । तप्यते । मे ॥ इति । त्वा । दे
वाः । इमे । आहुः । ऐळ । यथा । ईं । एतत् । भवसि । मृत्युऽबंधुः । प्रऽजा । ते । देवान् । हविषा । य
जाति । स्वःऽगे । ऊं इति । त्वं । अपि । मादयासे ॥ १८ ॥ ॥ प्र । ते । महे । विदथे । शंसिषं । हरी इति ।
प्र । ते । वन्वः । वनुषः । हर्यतं । मदं । घृतं । न । यः । वंहऽरिऽभिः । चारु । सेचते । आ । त्वा । विशंतु । हरिऽ
वर्पसं । गिरः । हरिं । हि । योनिं । अभि । ये । संऽअस्वरन् । हिन्वंतः । हरी इति । दिव्यं । यथा । सदः ।
आ । यं । पृणंति । हरिऽभिः । न । धेनवः । इंद्राय । शूषं । हरिऽवंतं । अर्चत । सः । अस्य । वज्रः । ह
रितः । यः । आयसः । हरिः । निऽकामः । हरिः । आ । गभस्त्योः । द्युम्नी । सुऽशिप्रः । हरिऽमन्युऽ
सायकः । इंद्रे । नि । रूपा । हरिता । मिमिक्षिरे । दिवि । न । केतुः । अधि । धायि । हर्यतः । विव्यच
त् । वज्रः । हरितः । न । रंह्या । तुदत् । अहिं । हरिऽशिप्रः । यः । आयसः । सहस्रऽशोकाः । अभ

वत्। हरिंऽभरः। त्वं। त्वां। अहर्यथाः। उपऽस्तुतः। पूर्वेभिः। इंद्र। हरिऽकेश। यज्वऽभिः। त्वं। ह
र्यसि। तव। विश्वं। उक्थ्यं। असामि। राधः। हरिऽजात। हर्यतं॥ ५॥ ॥ ता। वज्रिणं। मंदिनं। स्तो
म्यं। मदे। इंद्रं। रथे। वहतः। हर्यता। हरी इति। पुरूणि। अस्मै। सवनानि। हर्यते। इंद्राय। सोमाः।
हरयः। दधन्विरे। अरं। कामाय। हरयः। दधन्विरे। स्थिराय। हिन्वन्। हरयः। हरी इति। तुरा।
अर्वत्ऽभिः। यः। हरिऽभिः। जोषं। ईयते। सः। अस्य। कामं। हरिऽवंतं। आनशे। हरिऽश्मशा
रुः। हरिऽकेशः। आयसः। तुरःऽपेये। यः। हरिऽपाः। अवर्धत। ०। वाजिनीऽवसुः। अति। वि
श्वा। दुःऽइता। पारिषत्। हरी इति। स्रुवाऽइव। यस्य। हरिणी इति। विऽपेततुः। शिप्रे इति।
वाजाय। हरिणी इति। दविध्वतः। प्र। यत्। कृते। चमसे। मर्मृजत्। हरी इति। पीत्वा। मदस्य।
हर्यतस्य। अंधसः। उत। स्म। सद्म। हर्यतस्य। पस्त्योः। अत्यः। न। वाजं। हरिऽवान्। अचिक्रद
त्। मही। चित्। हि। धिषणा। अहर्यत्। ओजसा। बृहत्। वयः। दधिषे। हर्यतः। चित्। आ॥

॥ ६ ॥ ॥ आ । रोदसी इति । हर्यमाणः । महि । त्वा । नव्यंऽनव्यं । हर्यसि । मन्म । नु । प्रियं । प्र । प
स्त्यं । असुर । हर्यतं । गोः । आविः । कृधि । हरये । सूर्याय । आ । त्वा । हर्यतं । प्रऽयुजः । जनानां ।
रथे । वहंतु । हरिऽशिप्रं । इंद्र । पिब । यथा । प्रतिऽभृतस्य । मध्वः । हर्यन् । यज्ञं । सधऽमा
दे । दशऽओणिं । अपाः । पूर्वेषां । हरिऽवः । सुतानां । अथो इति । इदं । सवनं । केवलं । ते । म
मद्धि । सोमं । मधुऽमंतं । इंद्र । सत्रा । वृषन् । जठरे । आ । वृषस्व ॥ ७ ॥ ॥ याः । ओषधीः । पूर्वाः ।
जाताः । देवेभ्यः । त्रिऽयुगं । पुरा । मनै । नु । बभ्रूणां । अहं । शतं । धामानि । सप्त । च ॥ शतं । वः ।
अंब । धामानि । सहस्रं । उत । वः । रुहः ॥ अध । शतऽक्रत्वः । यूयं । इमं । मे । अगदं । कृत ॥ ओष
धीः । प्रति । मोदध्वं । पुष्पऽवतीः । प्रऽसूवरीः ॥ अश्वाःऽइव । सऽजित्वरीः । वीरुधः । पारयिष्णवः ॥
ओषधीः । इति । मातरः । तत् । वः । देवीः । उप । ब्रुवे । सनेयं । अश्वं । गां । वासः । आत्मानं ।
तव । पुरुष ॥ अश्वत्थे । वः । निऽसदनं । पर्णे । वः । वसतिः । कृता ॥ गोऽभाजः । इत् । किल ।

राम
४८

असथ। यत्। सनवथ। पुरुषं॥ ५॥ यत्र। ओषधीः। संऽअग्मत। राजानः। समितौऽइव। विप्रः। सः। उच्यते। भिषक्। रक्षःऽहा। अमीवऽचातनः॥ अश्वऽवतीं। सोमऽवतीं। ऊर्जयंतीं। उत्ऽओजसं। आ। अवित्सि। सर्वाः। ओषधीः। अस्मै। अरिष्टऽतातये। उत्। शुष्माः। ओषधीनां॥ गावः। गोस्थानात्ऽइव। ईरते। धनं। सनिष्यंतीनां। आत्मानं। तव। पुरुष। इष्कृतिः॥ नाम। वः। माता। अथो इति। यूयं। स्थ। निःऽकृतीः। सीराः। पतत्रिणीः। स्थन। यत्। आमयति। निः। कृथ। अति। विश्वाः। परिऽस्थाः। स्तेनःऽइव। व्रजं। अक्रमुः। ओषधीः। प्रअचुच्यवुः। यत्। किं। च। तन्वः। रपः॥ ७॥ ॥ यत्। इमाः। वाजयन्। अहं। ओषधीः। हस्ते। आऽदधे। आत्मा। यक्ष्मस्य। नश्यति। पुरा। जीवऽगृभः। यथा। यस्य। ओषधीः। प्रऽसर्पथ। अंगंऽअंगं। परुःऽपरुः। ततः। यक्ष्मं। वि। बाधध्वे। उग्रः। मध्यमशीःऽइव। साकं। यक्ष्म। प्र। पत। चाषेण। किकिदीविना। साकं। वातस्य। ध्राज्या। साकं। नश्य। निऽहा

कया। अन्या। वः। अन्यां। अवतु। अन्या। अन्यस्याः। उप। अवत। ताः। सर्वाः। संऽविदानाः। इ
दं। मे। प्र। अवत। वचः। याः। फलिनीः। याः। च। अफलाः। अपुष्पाः। याः। च। पुष्पिणीः। बृहस्प
तिऽप्रसूताः। ताः। नः। मुंचंतु। अंहसः॥ १०॥ ॥ मुंचंतु। मा। शपथ्यात्। अथो इति। वरुण्या
त्। उत। अथो इति। यमस्य। पड्वीशात्। सर्वस्मात्। देवऽकिल्बिषात्। अवऽपतंतीः। अ
वदन्। दिवः। ओषधयः। परि। यं। जीवं। अश्नवामहे। न। सः। रिष्याति। पुरुषः। याः। ओ
षधीः। सोमऽराज्ञीः। बह्वीः। शतऽविचक्षणाः। तासां। त्वं। असि। उत्ऽतमा। अरं। कामा
य। शं। हृदे।०। विऽस्थिताः। पृथिवीं। अनु। बृहस्पतिऽप्रसूताः। अस्यै। सं। दत्त। वीर्यं। मा।
वः। रिषत्। खनिता। यस्मै। च। अहं। खनामि। वः। द्विऽपत्। चतुःऽपत्। अस्माकं। सर्वं।
अस्तु। अनातुरं। याः। च। इदं। उपऽशृण्वंति। याः। च। दूरं। पराऽगताः। सर्वाः। संऽगत्य। वी
रुधः।०। ओषधयः। सं। वदंते। सोमेन। सह। राज्ञा। यस्मै। कृणोति। ब्राह्मणः। तं। राजन्।

पारयामसि। त्वं। उत्ऽ तमा॥ असि। ओषधे। तव। वृक्षाः। उपस्तयः। उपस्तिः॥ अस्तु। सः॥
अस्माकं। यः। अस्मान्। अभिऽदासति॥ ११॥ ॥ बृहस्पते। सविता। मे। देवता। इहि। मित्रः। वा।
यत्। वरुणः। वा। असि। पूषा। आदित्यैः। वा। यत्। वसुऽभिः। मरुत्वान्। सः। पर्जन्यं। शं।
तनवे। वृषय। आ। देवः। दूतः। अजिरः। चिकित्वान्। त्वत्। देवऽआपे। अभि। मां। प्रतीचीनः।
प्रति। मां। आ। ववृत्स्व। दधामि। ते। द्युऽमतीं। वाचं। आसन्। अस्मे इति। धेहि। द्युऽमतीं। वा
वं। आसन्। बृहस्पते। अनमीवां। इषिरां। यया। वृष्टिं। शंऽतनवे। वनाव। दिवः। द्रप्सः। मधुऽ
मान्। आ। विवेश। आ। नः। द्रप्साः। मधुऽमंतः। विशंतु। इंद्र। देहि। अधिऽरथं। सहस्रं। नि।
सीद। होत्रं। ऋतुऽथा। यजस्व। देवान्। देवऽआपे। हविषा। सपर्य। आर्ष्टिषेणः। होत्रं। ऋ
षिः। निऽसीदन्। देवऽआपिः। देवऽसुमतिं। चिकित्वान्। सः। उत्। नरस्मात्। अधरं। समुद्रं।
अपः। दिव्याः। असृजत्। वर्ष्याः। अभि। अस्मिन्। समुद्रे। अधि। उत्ऽतरस्मिन्। आपः। दे

अगच्छत्।
४

न८

वेभिः । निऽवृताः । अतिष्ठन् । ताः । अद्रवन् । आर्ष्टिषेणेन । सृष्टाः । देवऽआपिना । प्रऽइषि
ताः । मृक्षिणीषु ॥ ६ ॥ ॥ यत् । देवऽआपिः । शंतनवे । पुरःऽहितः । होत्राय । वृतः । कृपयन् ।
अदीधेत् । देवऽश्रुतं । वृष्टिऽवनिं । रराणः । बृहस्पतिः । वाचं । अस्मै । अयच्छत् । यं । त्वा ।
देवऽआपिः । शुशुचानः । अग्ने । आर्ष्टिषेणः । संऽइधे । विश्वेभिः । देवैः । अनुऽमद्यमा
नः । प्र । पर्जन्यं । ईरय । वृष्टिऽमंतं । त्वां । पूर्वे । ऋषयः । गीःऽभिः । आयन् । त्वां । अध्वरेषु
पुरुऽहूत । विश्वे ॥ [illegible] सहस्राणि । अधिऽरथानि । अस्मे इति । आ । नः । यज्ञं । रोहित्ऽअ
श्व । उप । याहि । एतानि । अग्ने । नवतिः । नव । त्वे इति । आऽहुतानि । अधिऽरथा । सहस्रा ।
तेभिः । वर्धस्व । तन्वः । शूर । पूर्वीः । दिवः । नः । वृष्टिं । इषितः । रिरीहि । एतानि । अग्ने । नवतिं ।
सहस्रा । सं । प्र । यच्छ । वृष्णे । इंद्राय । भागं । विद्वान् । पथः । ऋतुऽशः । देवऽयानान् । अपि ।
औलानं । दिवि । देवेषु । धेहि । अग्ने । बाधस्व । वि । मृधः । वि । दुःऽगहा । अप । अमीवां । अप ।

रक्षांसि । सेध । अस्मान् । समुद्रात् । बृहतः ॥ दिवः । नः । अपां । भूमानं । उप । नः । सृज । इह ॥ १३
॥ कं । नः । चित्रं । इषण्यसि ॥ चिकित्वान् । पृथुऽग्मानं । वाश्रं । वबृधध्यै । कत् । तस्य । दातु । श
वसः । विऽउष्टौ । तक्षत् । वज्रं । वृत्रऽतुरं । अपिन्वत् ॥ सः । हि । द्युता ॥ विऽद्युता । वेति । साम । पृथुं ।
योनिं । असुरऽत्वा । आ । ससाद ॥ सः । सऽनीळेभिः ॥ प्रऽसहानः । अस्य । भ्रातुः । न । ऋते । सप्तथ
स्य ॥ मायाः ॥ सः । वाजं । याता । अपदुःऽपदा । यन् । स्वःऽसाता । परि । सदत् । सनिष्यन् । अन
र्वा । यत् । शतऽदुरस्य । वेदः । घ्नन् । शिश्नऽदेवान् । अभि । वर्पसा । भूत् ॥ सः । यह्व्यः । अवनीः ।
गोषु । अर्वा । आ । जुहोति । प्रऽधन्यासु । सस्त्रिः ॥ अपादः । यत्र । युज्यासः । अरथाः ॥ द्रोणिऽ
अश्वासः । ईरते । घृतं । वारिति वाः ॥ सः । रुद्रेभिः । अशस्तऽवारः । ऋभ्वा ॥ हित्वी । गयं । आरेऽअ
वद्यः ॥ आ । अगात् ॥ वम्रस्य । मन्ये । मिथुना । विवव्री इति विऽवव्री । अन्नं । अभिऽइत्य । अरो
दयत् । मुषायन् ॥ सः । इत् । दासं । तुविऽरवं । पतिः । दन् । षट्ऽअक्षं ॥ त्रिऽशीर्षाणं । दमन्यत् ।
अस्य । त्रितः । नु । ओजसा । वृधानः ॥ विपा । वराहं । अयःऽअग्रया । हन्निति हन् ॥ १४ ॥ ॥

सः। द्रुह्वणे। मनुषे। ऊर्ध्वसानः। आ। साविषत्। अर्शसानाय। शरुं। सः। नृऽतमः। नहुषः।
अस्मत्। सुऽजातः। पुरः। अभिनत्। अर्हन्। दस्युऽहत्ये। सः। अभ्रियः। न। यवसे। उदन्यन्।
क्षयाय। गातुं। विदत्। नः। अस्मे इति। उप। यत्। सीदत्। इंदुं। शरीरैः। श्येनः। अयःऽअपा
ष्टिः। हंति। दस्यून्। सः। व्राधतः। शवसानेभिः। अस्य। कुत्साय। शुष्णं। कृपणे। परा। अदात्।
अयं। कविं। अनयत्। शस्यमानं। अत्कं। यः। अस्य। सनिता। उत। नृणां। अयं। दशस्यन्। न
र्येभिः। अस्य। दस्मः। देवेभिः। वरुणः। न। मायी। अयं। कनीनः। ऋतुऽपाः। अवेदि। अमिमी
त। अररुं। यः। चतुःऽपात्। अस्य। स्तोमेभिः। औशिजः। ऋजिश्वा। व्रजं। दरयत्। वृषभेण।
पिप्रोः। सुत्वा। यत्। यजतः। दीदयत्। गीः। पुरः। इयानः। अभि। वर्पसा। भूत्। एव। महः।
असुर। वक्षथाय। वम्रकः। पड्ऽभिः। उप। सर्पत्। इंद्रं। सः। इयानः। करति। स्वस्तिं। अस्मै।
।०।१५॥ ॥इंद्र। दृह्य। मघऽवन्। त्वाऽवत्। इत्। भुजे। इह। स्तुतः। सुतऽपाः। बोधि। नः। वृधे।
देवेभिः। नः। सविता। प्र। अवतु। श्रुतं। आ। सर्वऽतातिं। अदितिं। वृणीमहे॥ भराय। सु। भरत।

राम
५१

भागं। ऋत्वियं। प्र। वायवे। शुचिऽपे। क्रंदत्। इष्टये। गोरस्य। यः। पयसः। पीतिं। आनशे॥०॥ आ।
नः। देवः। सविता। साविषत्। वयः। ऋजुऽयते। यजमानाय। सुन्वते। यथा। देवान्। प्रतिऽभूषेम।
पाकऽवत्॥०॥ इंद्रः। अस्मे इति। सुऽमनाः। अस्तु। विश्वहा। राजा। सोमः। सुवितस्य। अधि। एतु। नः।
यथाऽयथा। मित्रऽधितानि। संऽदधुः॥०॥ इंद्रः। उक्थेन। शवसा। परुः। दधे। बृहस्पते। प्रऽतरीता।
असि। आयुषः। यज्ञः। मनुः। प्रऽमतिः। नः। पिता। हि। कं॥०॥ इंद्रस्य। नु। सुऽकृतं। दैव्यं। सहः। अ
ग्निः। गृहे। जरिता। मेधिरः। कविः। यज्ञः। च। भूत्। विदथे। चारुः। अंतमः॥०॥१६॥ ॥ न। वः। गुहा।
चकृम। भूरि। दुःऽकृतं। न। आविः। त्यं। वसवः। देवऽहेळनं। माकिः। नः। देवाः। अनृतस्य। व
र्पसः॥०॥ अप। अमीवां। सविता। साविषत्। न्यक्। वरीयः। इत्। अप। सेधंतु। अद्रयः॥०॥ ऊ
र्ध्वः। ग्रावा। वसवः। अस्तु। सोतरि। विश्वा। द्वेषांसि। सनुतः। युयोत। सः। नः। देवः। सविता। पा
युः। ईड्यः॥०॥ ऊर्जं। गावः। यवसे। पीवः। अत्तन। ऋतस्य। याः। सदने। कोशे। अङ्ध्वे। तनूः। एव। तन्वः।
अस्तु। भेषजं॥०॥ क्रतुऽप्रावा। जरिता। शश्वतां। अव। इंद्रः। इत्। भद्रा। प्रऽमतिः। सुतऽवतां। पू

र्णं। ऊधः। दिव्यं। यस्य। सिक्तये।०। चित्राः। ते। भानुः। क्रतुऽप्राः। अभिष्टिः। संति। स्पृधः। अर
णिऽप्राः। अधृष्टाः। रजिष्ठया। रज्या। पश्वः। आ। गोः। तूतूर्षति। परि। अग्रं। दुवस्युः॥१७॥ ॥
उत्। बुध्यध्वं। सऽमनसः। सखायः। सं। अग्निं। इंध्वं। बहवः। सऽनीळाः॥०। इंद्रऽवतः। अव
से। नि। ह्वये। वः। मंद्रा। कृणुध्वं। धियः। आ। तनुध्वं। नावं। अरित्रऽपरणीं। कृणुध्वं। इष्कृणु
ध्वं। आयुधा। अरं। कृणुध्वं। प्रांचं। यज्ञं। प्र। नयत। सखायः। युनक्त। सीरा। वि। युगा। त
नुध्वं। कृते। योनौ। वपत। इह। बीजं। गिरा। च। श्रुष्टिः। सऽभराः। असत्। नः। नेदीयः। इत्।
सृण्यः। पक्वं। आ। इयात्। सीरा। युंजंति। कवयः। युगा। वि। तन्वते। पृथक्। धीराः। देवेषु। सु
म्नऽया। निः। आहावान्। कृणोतन। सं। वरत्राः। दधातन। सिंचामहै। अवतं। उद्रिणं। व
यं। सुऽसेकं। अनुपऽक्षितं। इष्कृतऽआहावं। अवतं। सुऽवरत्रं। सुऽसेचनं। उद्रिणं। सिंचे।
अक्षितं॥१८॥ ॥ प्रीणीत। अश्वान्। हितं। जयाथ। स्वस्तिऽवाहं। रथं। इत्। कृणुध्वं। द्रोणऽआ
हावं। अवतं। अश्मऽचक्रं। अंसत्रऽकोशं। सिंचत। नृऽपानं। व्रजं। कृणुध्वं। सः। हि। वः। नृऽपा

राम
५२

नः। वर्म। सीव्यध्वं। बहुला। पृथूनि। पुरः। कृणुध्वं। आयसीः। अधृष्टाः। मा। वः। सुस्रोत्।
चमसः। दृंहत। तं। आ। वः। धियं। यज्ञियां। वर्ते। ऊतये। देवाः। दैवीं। यजतां। यज्ञियां।
इह। ०। आ। तु। सिंच। हरिं। ईं। द्रोः। उपऽस्थे। वाशीभिः। तक्षत। अश्मन्ऽमयीभिः। परि।
स्वजध्वं। दश। कक्ष्याभिः। उभे इति। धुरौ। प्रति। वह्निं। युनक्त। उभे इति। धुरौ। वह्निः। आऽपि
ब्दमानः। अंतः। योनाऽइव। चरति। द्विऽजानिः। वनस्पतिं। वने। आ। अस्थापयध्वं। नि।
सु। दधिध्वं। अखनंतः। उत्सं। कपृत्। नरः। कपृथं। उत्। दधातन। चोदयत। खुदत। वा
जऽसातये। निःऽटिग्र्यः। पुत्रं। आ। च्यवय। ऊतये। इंद्रं। सऽबाधः। इह। सोमऽपीतये॥ १२॥
प्र। ते। रथं। मिथुऽकृतं। इंद्रः। अवतु। धृष्णुऽया। अस्मिन्। आजौ। पुरुऽहूत। श्रवाय्ये।
धनऽभक्षेषु। नः। अव। उत्। स्म। वातः। वहति। वासः। अस्याः। अधिऽरथं। यत्। अजयत्।

सहस्त्रं। रथीः। अभूत्। मुद्गलानी। गोऽइष्टौ। भरे। कृतं। वि। अचेत्। इंद्रऽसेना। अंतः। यच्छ।
जिघांसतः। वज्रं। इंद्र। अभिऽदासतः। दासस्य। वा। मघऽवन्। आर्यस्य। वा। सनुतः। यव
य। वधं। उद्नः। ह्रदं। अपिबत्। जर्हृषाणः। कूटं। स्म। तृंहत्। अभिऽमातिं। एति। प्र। मु
ष्कऽभारः। श्रवः। इच्छमानः। अजिरं। बाहू इति। अभरत्। सिसासन्। नि। अक्रंदय
न्। उपऽयंतः। एनं। अमेहयन्। वृषभं। मध्ये। आजेः। तेन। सूभर्वं। शतऽवत्। सहस्रं।
गवां। मुद्गलः। प्रऽधने। जिगाय। ककर्दवे। वृषभः। युक्तः। आसीत्। अवावचीत्। सार
थिः। अस्य। केशी। दुधेः। युक्तस्य। द्रवतः। सह। अनसा। ऋच्छंति। स्म। निःऽपदः। मुद्गला
नीं॥ २०॥ ॥ उत। प्रऽधिं। उत्। अहन्। अस्य। विद्वान्। उप। अयुनक्। वंसगं। अत्र। शि
क्षन्। इंद्रः। उत्। आवत्। पतिं। अघ्न्यानां। अरंहत। पद्याभिः। ककुत्ऽमान्। शुनं। अष्ट्राऽ
वी। अचरत्। कपर्दी। वरत्रायां। दारु। आऽनह्यमानः। नृम्णानि। कृण्वन्। बहवे। जनाय।

राम
५२

गाः। सस्वान॥ तविषीः। अयन्। इमं। तं। पश्य। वृषभस्य। युंजं। काष्ठाया। मध्ये। द्रुऽघनं। श
यानं। येन। जिगाय। शतऽवत्। सहस्रं। गवां। मुद्गलः। पृतनाज्येषु। आरे। अघा। कः। नु। इ
त्था। ददर्श। यं। युंजंति। तं। ऊं इति। आ। स्थापयंति। न। अस्मै। तृणं। न। उदकं। आ। भरं
ति। उत्ऽतरः। धुरः। वहति। प्रऽदेदिशत्। परिऽवृक्ता। इव। पतिऽविद्यं। आनट्। पीप्याना॥

सिंवन्।५

कूवक्रेणऽइव। एषऽएष्या। वित्। रथ्या। जयेम। सुऽमंगलं। सिनऽवत्। अस्तु। सा। ते। त्वं।
विश्वस्य। जगतः। चक्षुः। इंद्र। आसि। चक्षुषः। वृषा। यत्। आजिं। वृषणा। सिसाससि। चोद
यन्। वध्रिणा। युजा॥२१॥ ॥आशुः। शिशानः। वृषभः। न। भीमः। घनाघनः। क्षोभणः। च
र्षणीनां। चर्षणीनां। संऽक्रंदनः। अनिऽमिषः। एकऽवीरः। शतं। सेनाः। अजयत्। साकं। इंद्रः॥
संऽक्रंदनेन। अनिऽमिषेण। जिष्णुना। युत्ऽकारेण। दुःऽच्यवनेन। धृष्णुना। तत्। इंद्रेण।
जयत। तत्। सहध्वं। युधः। नरः। इषुऽहस्तेन। वृष्णा। सः। इषुऽहस्तैः। सः। निषंगिऽभिः। व

अस्ता। २

शी। सं॑ऽस्र॒ष्टा। सः। यु॒धः। इंद्रः॑। ग॒णेन॑। सं॒सृ॒ष्ट॒ऽजित्। सो॒म॒ऽपाः। बा॒हु॒ऽश॒र्धी। उ॒ग्रऽ
ध॑न्वा। प्रति॑ऽहिताभिः। बृह॑स्पते। परि॑। दी॒य॒। रथे॑न। र॒क्षः॒ऽहा। अ॒मित्रा॑न्। अ॒प॒ऽबाध॑
मानः। प्र॒ऽभं॒जन्। सेनाः॑। प्र॒ऽमृ॒णः। यु॒धा। जय॑न्। अ॒स्माकं॑। ए॒धि॒। अ॒वि॒ता। रथा॑नां। ब॒ल॒ऽ
वि॒ज्ञा॒यः। स्थवि॑रः। प्रऽवी॑रः। सह॑स्वान्। वा॒जी। सह॑मानः। उ॒ग्रः। अ॒भि॒ऽवी॑रः। अ॒भिऽस॑
त्वा। स॒ह॒ऽजाः। जैत्रं॑। इं॒द्र॒। रथं॑। आ। ति॒ष्ठ॒। गो॒ऽवित्। गो॒त्र॒ऽभिदं॑। गो॒ऽविदं॑। वज्र॑ऽबाहुं।
जयं॑तं। अज्म॑। प्र॒ऽमृ॒णंतं॑। ओज॑सा। इ॒मं। स॒ऽजा॒ताः। अनु॑। वी॒र॒य॒ध्वं॒। इंद्रं॑। सखा॑यः।
अनु॑। सं। र॒भ॒ध्वं॒॥ २२॥ ॥ अ॒भि। गो॒त्राणि॑। सह॑सा। गाह॑मानः। अ॒द॒यः। वी॒रः। श॒त॒ऽ
म॑न्युः। इंद्रः॑। दुः॒ऽच्य॒व॒नः। पृ॒त॒ना॒षाट्। अ॒यु॒ध्यः। अ॒स्माकं॑। सेनाः॑। अ॒व॒तु॒। प्र। यु॒त्ऽ
सु। इंद्रः॑। आ॒सां॒। ने॒ता। बृह॒स्पतिः॑। दक्षि॑णा। य॒ज्ञः। पु॒रः। ए॒तु॒। सोमः॑। दे॒व॒ऽसे॒ना॒नां। अ॒
भि॒ऽभं॒जती॑नां। जय॑न्तीनां। म॒रुतः॑। यं॒तु॒। अग्रं॑। इंद्र॑स्य। वृष्णः॑। वरु॑णस्य। राज्ञः॑। आ॒दि॒त्या

राम
५४

नां।मरुतां। शर्द्धः।उग्रं।महाऽमनसां।भुवनऽच्यवानां।घोषः।देवानां।जयतां।उत्।अ
स्थात्॥उत्।हर्षय।मघऽवन्।आयुधानि।उत्।सत्वनां।मामकानां।मनांसि।उत्।वृ
त्रऽहन्।वाजिनां।वाजिनानि।उत्।रथानां।जयतां।यंतु।घोषाः।अस्माकं।इंद्रः।सं
ऽऋतेषु।ध्वजेषु।अस्माकं।याः।इषवः।ताः।जयंतु।अस्माकं।वीराः।उत्ऽतरे।भवंतु।
अस्मान्।ऊं इति।देवाः।अवत।हवेषु।अमीषां।चित्तं।प्रतिऽलोभयंती।गृहाण।अं
गानि।अप्वे।परा।इहि।अभि।प्र।इहि।निः।दह।हृत्ऽसु।शोकैः॥१०॥ प्र।इत।जयत।नरः।
इंद्रः।वः।शर्म।यच्छतु।उग्राः।वः।संतु।बाहवः।अनाधृष्याः।यथा।असथ॥२३॥ ॥
असावि।सोमः।पुरुऽहूत।तुभ्यं।हरिऽभ्यां।यज्ञं।उप।याहि।तूयं।तुभ्यं।गिरः।विप्र
वीराः।इयानाः।दधन्विरे।इंद्र।पिब।सुतस्य। अप्ऽसु।धूतस्य।हरिऽवः।पिब।इह।नृऽ
भिः।सुतस्य।जठरं।पृणस्व।मिमिक्षुः।यं।अद्रयः।इंद्र।तुभ्यं।तेभिः।वर्द्धस्व।मदं।उक्थऽ

वाह। प्र। तु। उग्रां। पीतिं। वृष्णे। इयर्मि। सत्यां। प्रऽये। सुतस्य। हरिऽअश्व। तुभ्यं। इंद्र। धे
नाभिः। इह। मादयस्व। धीभिः। विश्वाभिः। शच्या। गृणानः। ऊती। शवीऽवः। तव। वीर्ये
ण। वयः। दधानाः॥४॥ उशिजः। ऋतऽज्ञाः। प्रजाऽवत्। इंद्र। मनुषः। दुरोणे। तस्थुः। गृणंतः।
सधऽमाद्यासः। प्रनीतिऽभिः। ते। हरिऽअश्व। सुऽस्तोः। सुऽसुम्नस्य। पुरुऽरुचः। जनासः।
मंहिष्ठां। ऊतिं। विऽतिरे। दधानाः। स्तोतारः। इंद्र। तव। सूनृताभिः॥२४॥ ॥ उप। ब्रह्मा
णि। हरिऽवः। हरिऽभ्यां। सोमस्य। याहि। पीतये। सुतस्य। इंद्र। त्वा। यज्ञः। क्षममाणं। आ
नट्। दाश्वान्। असि। अध्वरस्य। प्रऽकेतः। सहस्रऽवाजं। अभिभातिऽसहं। सुतेऽरणं। म
घऽवानं। सुऽवृक्तिं। उप। भूषति। गिरः। अप्रतिऽइतं। इंद्रं। नमस्याः। जरितुः। पनंत। सप्त।
आपः। देवीः। सुऽरणाः। अमृक्ताः। याभिः। सिंधुं। अतरः। इंद्र। पूःऽभित्। नवतिं। स्रोत्याः।
नव। च। स्रवंतीः। देवेभ्यः। गातुं। मनुषे। च। विंदः। अपः। महीः। अभिऽशस्तेः। अमुंचः।

राम
५५

अ४

अजागः। आशु। अधि। देवः। एकः॥ इंद्र। याः। त्वं। वृत्रऽतूर्ये। चकर्थ। तानि॥ विश्वाः। आयुः॥
तन्वं। पुपुष्याः। वीरेण्यः। क्रतुः॥ इंद्रः। सुऽशस्तिः॥ उत। अपि। धेना। पुरुऽहूते। ईट्टे। आ
ईयत्। वृत्रं। अहन्। ऐणोत्। ऊं इति। लोकं। सऽसहे। शक्रः। पृतनाः। अभिष्टिः॥ ०॥ २५॥ ॥ कु
दा। वसो इति। स्तोत्रं। हर्यते। आ। वं। श्मश्रु। रुधत्। वाः। इति वाः। दीर्घं। सुतं। वाताप्याय। ह
री इति। यस्य। सुऽयुजा। विऽव्रता। वेः। अर्वता। अनु। शिपा। उत्त्मा। रुजी इति। न। केशिना। पूतिः।
दन्। अपा। यो॥ इंद्रः। पापजे। आ। मृतः॥ न। शश्रमाणः॥ बिभीवान्। शुभे। यत्। युयुजे। त
विषीऽवान्। सचा। आयोः॥ इंद्रः। चर्षणि। आ। उपानसः। सपर्यन्। नदयोः॥ विऽव्रतयोः॥ शू
रः॥ इंद्रः॥ अधि। यः। तस्थौ। केशऽवंता। व्यचस्वंता। न। पुष्टे। वनोति। शिप्राभ्यां। शिप्रिणीऽ
वान्॥ २६॥ ॥ प्र। अस्तौत्। ऋष्व। ओजाः॥ ऋष्वेभिः। ततक्ष। शूरः। शवसा। ऋभुः। न। क्रतुऽभिः॥
मातरिश्वा। वज्रं। यः। चक्रे। सुऽहनाय। दस्यवे। हिरीऽमशः॥ हिरीऽमान्। अरुतऽहनुः। अद्भुतं।

न । रक्षः । अव । नः । वृजिना । शिशीहि । ऋचा । वनेम । अनृचः । न । अब्रह्मा । यज्ञः । ऋधक् ।
जोषति । त्वे इति । ऊर्ध्वा । यत् । ते । त्रेतिनी । भूत् । यज्ञस्य । धूःऽसु । नैं । सद्मन् । सऽजूः । नावं । स्वऽ
यशसं । सचा । आयोः ॥ श्रिये । ते । पृश्निः । उपऽसेचनी । भूत् । श्रिये । दर्विः । अरेपाः । यया ।
स्वे । पात्रे । सिंचसे । उत् ॥ शतं । वा । यत् । असुर्य । प्रति । त्वा । सुऽमित्रः । इत्था । अस्तौत् ।
दुःऽमित्रः । इत्था । अस्तौत् । आवः । यत् । दस्युऽहत्ये । कुत्सऽपुत्रं । प्र । आवः । कुत्सऽवत्सं ॥
॥२७॥ ॥इति एकषष्ठितमोऽध्यायः ॥ ॥श्रीरामाय नमः॥ ॥उभौ । ऊं इति । नूनं । तत् ।
इत् । अर्थयेथे इति । वि । तन्वाथे इति । धियः । वस्त्रा । अपसाऽइव । सध्रीचीना । यातवे । प्र ।
ईं । अजीगरिति । सुदिनाऽइव । पृक्षः । आ । तंसयेथे इति । उष्टाराऽइव । फर्वरिषु । श्रयेथे
इति । प्रायोगाऽइव । श्वात्र्या । शासुः । आ । इथः । दूताऽइव । हि । स्थः । यशसा । जनेषु । मा ।
अप । स्थातं । महिषाऽइव । अवऽपानात् । साकंऽयुजा । शकुनस्यऽइव । पक्षा । पश्वाऽइव ।

वित्रा। यज्ञुः॥ आ। गमिष्ठं। आग्निः ऽइव। देवऽयोः॥ दीदिऽवांसो। परिऽस्मानाःऽइव। युञ्जथः। पुरुऽत्रा। आपी इति। वः। अस्मे इति। पितराऽइव। पुत्रा। तुग्रा ऽइव। रुचा। नृपती इवेति नृपतीऽइव। तुर्ये। इर्याऽइव। पुष्ट्यै। किरणाऽइव। तुञ्जै। भुष्टीवाना ऽइव। हवं। आ। गमिष्ठं। वंसगाऽइव। पूषर्या। शिंबाता। मित्राऽइव। ऋता। शतरा। शातपंता। वाजाऽइव। उग्रा। वयसा। घर्म्येऽस्था। मेषोऽइव। इषा। सपर्या। पुरीषा॥ १॥ ॥सृण्याऽइव। जर्भरी इति। तुर्फरी तू इति। नैतोशाऽइव। तुर्फरी इति। पर्फरीका। उदन्यजाऽइव। जेमना। मदेरू इति। ता। मे। जराऽयु। अजरं। मरायु। पज्राऽइव। चर्चरं। जारं। मरायु। क्षद्मऽइव। अर्थेषु। तर्त्तरीथः। उग्रा। रूभू इति। न। आपत्न। खरमज्ज्रा। खरऽज्ज्रुः। वायुः। न। पर्फरत्। क्षयत्। रयीणां। घर्माऽइव। मधु। जठरे। सनेरू इति। न्यगैःऽ आविना। तुर्फरी इति। फारिवा। अरं। पतराऽइव। चचरा। चंद्रऽनिर्णिक्। मनःऽ ऋंगा। मनन्या। न। जग्मी इति। वृहन्ताऽइव। गंभरेषु। प्रतिऽस्थां। पादाऽइव। गा

घं।तरति।खिद्राऽइव।कर्णाऽइव।शासुः।अनु।हि।स्मराथः।अंशाऽइव।नः।भजतं।चित्रं।अप्नः।
आरंगराऽइव।मधु।आ।ईरयेथे इति।सारघाऽइव।गवि।नीचीनऽबारे।कीनाराऽइव।स्वे
दे।आऽसिस्विदाना।क्षामाऽइव।ऊर्जा।सुयवसऽअदा।सचेथे इति।ऋध्याम।स्तोमं।सनुया
म।वाजं।आ।नः।मंत्रं।सऽरथा।इह।उप।यातं।यशः।न।पक्वं।मधु।गोषु।अंतरिति।आ।भूतऽअं
शः।अश्विनोः।कामं।अप्राः।।२।। ।।आविः।अभूत्।महि।माघोनं।एषां।विश्वं।जीवं।त
मसः।निः।अमोचि।माहि।ज्योतिः।पितृऽभिः।दत्तं।आ।अगात्।उरुः।पंथाः।दक्षिणा
याः।अदर्शि।उच्चा।दिवि।दक्षिणाऽवंतः।अस्थुः।ये।अश्वऽदाः।सह।ते।सूर्येण।हिरण्यऽदाः।
अमृतऽत्वं।भजंते।वासःऽदाः।सोम।प्र।तिरंते।आयुः।दैवी।पूर्तिः।दक्षिणा।देवऽयज्या।
न।कवऽअरिभ्यः।नहि।ते।पृणंति।अथ।नरः।प्रयतऽदक्षिणासः।अवद्यऽभिया।बह
वः।पृणंति।शतऽधारं।वायुं।अर्कं।स्वःऽविदं।नृऽचक्षसः।ते।अभि।चक्षते।हविः।ये।प्र

राम
५७

णंति। उपऽवाय ह्वंति। संऽगमे। ते। दक्षिणां। दुहते। सप्तऽमातरं। दाक्षिणाऽवान्। प्रथमः। हूतः।
एति। दक्षिणाऽवान्। ग्रामऽनीः। अग्रं। एति। तं। एव। मन्ये। नृऽपतिं। जनानां। यः। प्रथमः। दक्षि
णां। आऽविवाय॥३॥ ॥तं। एव। ऋषिं। तं। ऊं इति। ब्रह्माणं। आहुः। यज्ञऽन्यं। सामऽगां। उक्थऽश
सं। सः। शुक्रस्य। तन्वः। वेद। तिस्रः। यः। प्रथमः। दक्षिणया। रराध। दक्षिणा। अश्वं। दक्षिणा।
गां। ददाति। दक्षिणा। चंद्रं। उत। यत्। हिरण्यं। दक्षिणा। अन्नं। वनुते। यः। नः। आत्मा। दक्षिणां।
वर्म। कृणुते। विऽजानन्। न। भोजाः। मम्रुः। न। निःऽअर्थं। ईयुः। न। रिष्यंति। न। व्यथंते। ह। भो
जाः। इदं। यत्। विश्वं। भुवनं। स्वः। च। एतत्। सर्वं। दक्षिणा। एभ्यः। ददाति। भोजाः॥ जि
ग्युः। सुरभिं। योनिं। अग्रे। भोजाः। जिग्युः। वध्वं। या। सुऽवासाः। भोजाः॥ जिग्युः। अंतःऽपेयं। सु
रायाः। भोजाः। जिग्युः। ये। अहूताः। प्रऽयंति। भोजाय। अश्वं। सं। मृजंति। आशुं। भोजाय। आ
स्ते। कन्या। शुंभमाना। भोजस्य। इदं। पुष्करिणीऽइव। वेश्म। परिऽकृतं। देवमानाऽइव। चित्रं।
भोजं। अश्वाः। सुष्ठुऽवाहः। वहंति। सुऽवृत्। रथः। वर्तते। दक्षिणायाः। भोजं। देवासः। अवत।

भरेषु। भोजः। शत्रून्। सं॒ऽअनीकेषु। जेता॥ ५॥ ॥ किं। इच्छंती। सरमा। प्र। इदं। आनट्। दूरे
हि। अध्वा। जगुरिः। पराचैः। का। अस्मेऽहितिः। का। परिऽतक्म्या। आसीत्। कथं। र
सायाः। अतरः। पयांसि। इंद्रस्य। दूतीः। इषिता। चरामि। महः। इच्छंती। पणयः। निऽधीन्।
वः। अतिऽस्कदः। भियसा। तत्। नः। आवत्। तथा। रसायाः। अतरं। पयांसि। कीदृङ्। इंद्रः।
सरमे। का। दृशीका। यस्य। इदं। दूतीः। असरः। पराकात्। आ। च। गच्छात्। मित्रं। एनं। दधा
म। अथ। गवां। गोऽपतिः। नः। भवाति। ०। दभ्यं। दभत्। सः। ०। असरं। पराकात्। न। तं। गूहं
ति। स्रवतः। गभीराः। हताः। इंद्रेण। पणयः। शयध्वे। इमाः। गावः। सरमे। याः। ऐच्छः। परि। दि
वः। अंतान्। सुऽभगे। पतंती। कः। ते। एनाः। अव। सृजात्। अयुध्वी। उत। अस्माकं। आयुधा।
संति। तिग्मा॥ ५॥ असेन्या। वः। पणयः। वचांसि। अनिषव्याः। तन्वः। संतु। पापीः। अधृ
ष्टः। वः। एतवै। अस्तु। पंथाः। बृहस्पतिः। वः। उभया। न। मृळात्। अयं। निऽधिः। सरमे। अद्रि

बुध्नः। गोभिः। अश्वेभिः। वसुऽभिः। निऽऋष्टः। रक्षन्ति। तं। पणयः। ये। सुऽगोपाः। रेकु। पदं।
अलकं। आ। जगंथ। आ। इह। गमन्। ऋषयः। सोमऽशिताः। अयास्यः। अंगिरसः। नवऽग्वाः।
ते। एतं। ऊर्वं। वि। भजंत। गोनां। अथ। एतत्। वचः। पणयः। वमन्। इत्। एव। इत्था। त्वं। सरमे।
आऽजगंथ। प्रऽबाधिता। सहसा। दैव्येन। स्वसारं। त्वा। कृणवै। मा। पुनः। गाः। अप। ते। गवां।
सुऽभगे। भजाम। न। अहं। वेद। भ्रातृऽत्वं। नो इति। स्वसृऽत्वं। इंद्रः। विदुः। अंगिरसः। च। घो
राः। गोऽकामाः। मे। अच्छदयन्। यत्। आयं। अप। अतः। इत। पणयः। वरीयः। दूरं। इत। प
णयः। वरीयः। उत्। गावः। यंतु। मिनतीः। ऋतेन। बृहस्पतिः। याः। अविंदत्। निऽगूळ्हाः।
सोमः। ग्रावाणः। ऋषयः। च। विप्राः॥ ६॥ ॥ ते। अवदन्। प्रथमाः। ब्रह्मऽकिल्बिषे। अकूपा
रः। सलिलः। मातरिश्वा। वीळुऽहराः। तपः। उग्रः। मयःऽभूः। आपः। देवीः। प्रथमऽजाः। ऋतेन।
सोमः। राजा। प्रथमः। ब्रह्मऽजायां। पुनः। इति। प्र। अयच्छत्। अहृणीयमानः। अनुऽअर्तिता॥

वरुणः। मित्रः। आसीत्। अग्निः। होता। हस्तऽगृह्य। आ। निनाय। हस्तेन। एव। ग्राह्यः। आ
धिः। अस्याः। ब्रह्मऽजाया। इयं। इति। च। इत्। अवोचन्। न। दूताय। प्रऽह्ये। तस्थे। एषा।
तथा। राष्ट्रं। गुपितं। क्षत्रियस्य। देवाः। एतस्यां। अवदन्त। पूर्वे। सप्तऽऋषयः। तपसे। ये। निऽ
सेदुः। भीमा। जाया। ब्राह्मणस्य। उपऽनीता। दुःऽधां। दधाति। परमे। विऽओमन्। ब्रह्मऽचा
री। चरति। वेविषत्। विषः। सः। देवानां। भवति। एकं। अंगं। तेन। जायां। अनु। अविंदत्। बृ
हस्पतिः। सोमेन। नीतां। जुह्वं। न। देवाः। पुनः। वै। देवाः। अददुः। पुनः। मनुष्याः। उत। राजानः।
सत्यं। कृण्वानाः। ब्रह्मऽजायां। पुनः। ददुः। पुनःऽदाय। ब्रह्मऽजायां। कृत्वी। देवैः। निःऽकि
ल्बिषं। ऊर्जं। पृथिव्याः। भक्त्वाय। उरुऽगायं। उप। आसते॥ ७॥ ॥ संऽइद्धः। अद्य। मनुषः।
दुरोणे। देवः। देवान्। यजसि। जातऽवेदः। आ। च। वह। मित्रऽमहः। चिकित्वान्। त्वं। दूतः।
कविः। असि॥ प्रऽचेताः। तनूऽनपात्। पथः। ऋतस्य। यानान्। मध्वा। संऽअंजन्। स्वदय।

राम
५९

स्वऽजिह्व। मन्मानि।। ~~धी~~। धीभिः। उत। यज्ञं। इंधन्। देवऽत्रा। बृ। कृणुहि। अध्वरं। नः।
आऽजुह्वानः। ईड्यः। वंद्यः। च। आ। याहि। अग्ने। वसुऽभिः। सऽजोषाः। त्वं। देवानां। असि।
यह्वः। होता। सः। एनान्। यक्षि। इषितः। यजीयान्। प्राचीनं। बर्हिः। प्रऽदिशा। पृथिव्याः।
वस्तोः। अस्याः। वृज्यते। अग्रे। अह्नां।०। देवेभ्यः। अदितये। स्योनं। व्यचस्वतीः। उर्विया। वि।
श्रयंतां। पतिऽभ्यः। न। जनयः। शुंभमानाः। देवीः। द्वारः। बृहतीः। विश्वंऽइन्वाः। देवेभ्यः। भ
वत। सुप्रऽअयनाः।। ५।। आ। सुष्वयंती इति। यजते इति। उपाके इति।०। दिव्ये इति।
योषणे इति। बृहती इति। सुरुक्मे इति सुऽरुक्मे। अधि। श्रियं। शुक्रऽपिशं। दधाने इति।०।
सुऽवाचा। मिमाना। यज्ञं। मनुषः। यजध्यै। प्रऽचोदयंता। विदथेषु। कारू इति। प्राचीनं। ज्यो
तिः। प्रऽदिशा। दिशंता। आ। नः। यज्ञं। भारती। तूयं। एतु। इळा। मनुष्वत्। इह। चेतयंती। ति
स्रः। देवीः। बर्हिः। आ। इदं। स्योनं। सरस्वती। सुऽअपसः। सदंतु। यः। इमे इति। द्यावापृथिवी

इती।जनित्री इति।रूपैः।अपिंशत्।भुवनानि।विश्वा।तं।अद्य।होतः।इषितः।यजीयान्।
देवं।त्वष्टारं।इह।यक्षि।विद्वान्।उपऽअवसृज।त्मन्या।सं।अंजन्।देवानां।पाथः।ऋतु
था।हवींषि।वनस्पतिः।शमिता।देवः।अग्निः।स्वदंतु।हव्यं।मधुना।घृतेन।सद्यः।
जातः।वि।अमिमीत।यज्ञं।अग्निः।देवानां।अभवत्।पुरःऽगाः।अस्य।होतुः।प्रऽदिशि।
ऋतस्य।वाचि।स्वाहाऽकृतं।हविः।अदंतु।देवाः॥ ८॥ ॥ मनीषिणः।प्र।भरध्वं।मनी
षां।यथाऽयथा।मतयः।सं।नि।नृणां।इंद्रं।सत्यैः।आ।ईरयाम।कृतेभिः।सः।हि।वी
रः।गिर्वणस्युः।विदानः।ऋतस्य।हि।सदसः।धीतिः।अद्यौत्।सं।गार्ष्टेयः।वृषभः।गो
भिः।आनट्।उत्।अतिष्ठत्।तविषेण।रवेण।महांति।चित्।सं।वि।व्याच।रजांसि।
इंद्रः।किल।श्रुत्यै।अस्य।वेद।सः।हि।जिष्णुः।पथिऽकृत्।सूर्याय।आत्।मेनां।कृण्व
न्।अच्युतः।भुवत्।गोः।पतिः।दिवः।सनऽजाः।अप्रतिऽइतः॥ ० ॥ वृता।अभिमातृ।अं

राम
६०

गिरःऽभिः। गृणानः। पुरूणि। चित्। नि। ततान। रजांसि। दाधार। यः। धरुणं। सत्यऽताता।
इंद्र। दिवः। प्रतिऽमानं। पृथिव्याः। विश्वा। वेद। सवना। हंति। शुष्णं। महीं। चित्। द्यां। आ।
अतनोत्। सूर्येण। चास्कंभ। चित्। स्कंभनेन। स्कभीयान्॥१०॥ ॥वज्रेण। हि। वृत्रऽहा।
वृत्रं। अस्तः। अदेवस्य। शूशुवानस्य। मायाः। वि। धृष्णो इति। अत्र। धृषता। जघंथ। अथ।
अभवः। मघऽवन्। बाह्वोः। ओजाः। सचंत। यत्। उषसः। सूर्येण। चित्रां। अस्य। केतवः।
रा। अविंदन्। आ। यत्। नक्षत्रं। ददृशे। दिवः। न। पुनः। यतः। नकिः। अद्धा। नु। वेद। दूरं।
किलो। प्रथमाः। जग्मुः। आसां। इंद्रस्य। याः। प्रऽसवे। सस्रुः। आपः। क्व। स्वित्। अग्रं।
क्व। बुध्नः। आसां। आपः। मध्यं। क्व। वः। नूनं। अंतः। सृजः। सिंधून्। अहिना। जग्रसाना
न्। आत्। इत्। एताः। प्र। वि। विज्रे। जवेन। मुमुक्षमाणाः। उत। याः। मुमुच्रे। अध। इत्। ए
ताः। न। रमंते। निःऽतिक्ताः। सध्रीचीः। सिंधुं। उशतीःऽइव। आयन्। सनात्। जारः। आ

रितः। पुरःऽमित्र। आसां। अस्तं। आ। नो। पार्थिवा। वसूनि। अस्मे इति। जग्मुः। सूनृताः। इंद्र।
पूर्वीः ॥११॥ ॥ इंद्र। पिब। प्रतिऽकामं। सुतस्य। प्रातःऽसावः। तव। हि। पूर्वऽपीतिः। हर्षस्व।
हंतवे। शूर। शत्रून्। उक्थेभिः। ते। वीर्या। प्र। ब्रवाम। यः। ते। रथः। मनसः। जवीयान्। आ। इंद्र।
तेन। सोमऽपेयाय। याहि। तूयं। आ। ते। हरयः। प्र। द्रवंतु। येभिः। यासि। वृषऽभिः। मंद
मानः। हरित्वता। वर्चसा। सूर्यस्य। श्रेष्ठैः। रूपैः। तन्वं। स्पर्शयस्व। अस्माभिः। इंद्र। स
खिऽभिः। हुवानः। सध्रीचीनः। मादयस्व। निऽसद्य। यस्य। त्यत्। ते। महिमानं। मदेषु। इ
मे इति। मही इति। रोदसी इति। न। अविविक्तां। तत्। ओकः। आ। हरिऽभिः। इंद्र। युक्तैः।
प्रियेभिः। याहि। प्रियं। अन्नं। आच्छ। यस्य। शश्वत्। पपिऽवान्। इंद्र। शत्रून्। अनानु
कृत्या। रण्या। चकर्थ। सः। ते। पुरंऽधिं। तविषीं। इयर्ति। सः। ते। मदाय। सुतः। इंद्र। सोमः॥
॥१२॥ ॥ इदं। ते। पात्रं। सनऽवित्तं। इंद्र। पिब। सोमं। एन। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। पूर्णः।

आऽहावः ॥ मदिरस्य । मध्वः ॥ यं । विश्वे । इन्द्र । अभिऽहर्यन्ति । देवाः ॥ वि । हि । त्वा । इन्द्र । पुरुधा ।
जनासः । हितऽप्रयसः । वृषभ । ह्वयन्ते । अस्माकं । ते । मधुमत्ऽतमानि । इमा । भुवन् । सव
ना । तेषु । हर्यऽश्व । ते । इन्द्र । पूर्व्याणि । प्र । नूनं । वीर्या । वोचं । प्रथमा । कृतानि । सतीनऽमन्युः ।
अश्रथयः । अद्रिं । सुऽवेदनां । आ । अकृणोः । ब्रह्मणे । गां । नि । सु । सीद । गणऽपते । गणेषु ।
त्वां । आहुः । विप्रऽतमं । कवीनां । न । ऋते । त्वत् । क्रियते । किं । चन । आरे । महां । अर्कं । म
घऽवन् । चित्रं । अर्च । अभिऽख्या । नः । मघऽवन् । नाधमानान् । सखे । बोधि । वसुऽपते ।
सखीनां । रणं । कृधि । रणऽकृत् । सत्यऽशुष्म । अभक्ते । चित् । आ । भज । राये । अस्मान् ॥ १०
॥ ॥ तं । अस्य । द्यावापृथिवी इति । सऽचेतसा । विश्वेभिः । देवैः । अनु । शुष्मं । आवतां । यत् ।
ऐत् । कृण्वानः । महिमानं । इन्द्रियं । पीत्वी । सोमस्य । क्रतुऽमान् । अवर्धत । तं । अस्य । विष्णुः ।
महिमानं । ओजसा । अंशुं । दधन्वान् । मधुनः । वि । रप्शते । देवेभिः । इन्द्रः । मघऽवा । स

यावः। निः। हत्वी। सुघन्वान्। अभवत्। नरेभ्यः। वृत्रेण। यत्। अहिना। बिभ्रत्। आयुधा।
सं ऽ अस्थिथाः। युधये। शंसं। आ ऽ विदे। विश्वे। अत्र। मरुतः। सहऽआत्मना। अवर्द्ध
न्। उग्र। महिमानं। इंद्रियं। जज्ञानः। एव। वि। अबाधत। स्पृधः। प्र। अपश्यत्। वीरः।
अभि। पौंस्यं। रणं। अवृश्चत्। अद्रिं। अव। सऽस्यदः। सृजत्। अस्तभ्नात्। नाकं। सुऽअप
स्यया। पृथुं। आत्। इंद्रः। सत्रा। न विषीः। अपत्यत। वरीयः। द्यावापृथिवी इति। अबा
धत। अव। अभरत्। धृषितः। वज्रं। आयसं। शेवं। मित्राय। वरुणाय। दाशुषे॥ १४॥
॥ इंद्रस्य। अत्र। न विषीभ्यः। विरप्शिनः। ऋघायतः। अरहयंत। मन्यवे। वृत्रं। य
त्। उग्रः। वि। अवृश्चत्। ओजसा। अपः। बिभ्रतं। तमसा। परिऽवृतं। या। वीर्याणि।
प्रथमानि। कर्त्वा। महिऽत्वेभिः। यतमानः। संऽईयतुः। ध्वांतं। तमः। अव। दध्वसे। हते।
इंद्रः। मन्हा। पूर्वऽहूतौ। अपत्यत। विश्वे। देवासः। अध। वृष्ण्यानि। ते। अवर्द्धयन्। से

मःऽवत्या । वव्रस्यया । रुद्रं । वृत्रं । अहिं । इंद्रस्य । हन्मना । अग्निः । न । जंभैः । तृषु । अन्नं । आव
स्म । भूरि । दक्षेभिः । वचनेभिः । ऋक्वऽभिः । सख्येभिः । सख्यानि । प्र । अवोचत । इंद्रः । धुनिं ।
च । चुमुरिं । च । दंभयन् । श्रद्धाऽमनस्या । शृणुते । दभीतये । त्वं । पुरूणि । आ । भरा । सुऽअश्व्या ।
येभिः । मंसै । निऽवचनानि । शंसन् । सुऽगेभिः । विश्वा । दुःऽइता । तरेम । विदो इति । सु । नः ।
उर्विया । गाधं । अद्य ॥ १५ ॥ ॥ घर्मा । संऽअंता । त्रिऽवृतं । वि । आपतुः । तयोः । जुष्टिं । मातरि
श्वा । जगाम । दिवः । पयः । दिधिषाणाः । अवेषन् । विदुः । देवाः । सहऽसामानं । अर्कं । ति
स्रः । देष्ट्राय । निःऽऋतीः । उप । आसते । दीर्घऽश्रुतः । वि । हि । जानंति । वह्नयः । तासां ।
नि । चिक्युः । कवयः । निऽदानं । परेषु । याः । गुह्येषु । व्रतेषु । चतुःऽकपर्दा । युवतिः । सु
पेशाः । घृतऽप्रतीका । वयुनानि । वस्ते । तस्यां । सुऽपर्णा । वृषणा । नि । सेदतुः । यत्र । दे
वाः । दधिरे । भागऽधेयं । एकः । सुऽपर्णः । सः । समुद्रं । आ । विवेश । सः । इदं । विश्वं । भुवनं ।

वि।पुष्टे।तं।पाकेन।मनसा।अपश्यं।अंतितः।तं।माता।रेह्ळि।सः।ऊं इति।रेह्ळि।मातरं।
सुऽपर्णं।विप्राः।कवयः।वचःऽभिः।एकं।संतं।बहुधा।कल्पयंति।छंदांसि।च।दधतः।
अध्वरेषु।ग्रहान्।सोमस्य।मिमते।द्वादश॥१६॥ ॥षट्ऽत्रिंशान्।च।चतुरः।कल्पयंतः।
छंदांसि।च।दधतः।आऽद्वादशं।यज्ञं।विऽमाय।कवयः।मनीषा।ऋक्ऽसामाभ्यां।प्र।र
थं।वर्तयंति।चतुःऽदश।अन्ये।महिमानः।अस्य।तं।धीराः।वाचा।प्र।नयंति।सप्त।आ
प्तानं।तीर्थे।कः।इह।प्र।वोचत्।येन।पथा।प्रऽपिबंते।सुतस्य।सहस्रधा।पंचऽदश
नि।उक्था।यावत्।द्यावापृथिवी इति।तावत्।इत्।तत्।सहस्रधा।महिमानः।सहस्रं।या
वत्।ब्रह्म।विऽस्थितं।तावती।वाक्।कः।छंदसां।योगं।आ।वेद।धीरः।कः।धिष्ण्यां।प्रति।वाचं।
पपाद।कं।ऋत्विजां।अष्टमं।शूरं।आहुः।हरी इति।इंद्रस्य।नि।चिकाय।कः।स्वित्।भूम्याः।
अंतं।परि।एके।चरंति।रथस्य।धूःऽसु।युक्तासः।अस्थुः।श्रमस्य।दायं।वि।भजंति।एभ्यः।

यदा । यमः । भवति । हर्म्ये । हितः ॥ २७ ॥ ॥ चित्रः । इत् । शिशोः । तरुणस्य । वक्षथः । न । यः ।
मातरौ । अपिऽएति । धातवे । अनूधाः । यदि । जीजनत् । अध । त्मनु । ववक्ष । सद्यः । महि ।
दूत्यं । चरन् । अग्निः । ह । नाम । धायि । दन् । अपःऽतमः । सं । यः । वना । युवते । भस्मना । दता ।
ता । अभिऽप्रमुरा । जुह्वा । सुऽअध्वरः । इनः । न । प्रोथमानः । यवसे । वृषा । तं । वः । विं । न । द्रुऽसदं ।
देवं । अंधसः । इंदुं । प्रोथंतं । प्रऽवपंतं । अर्णवं । आसा । वह्निं । न । शोचिषा । विऽरप्शिनं । महिऽ
व्रतं । न । सरजंतं । अध्वनः ॥ वि । यस्य । ते । ज्रयसानस्य । अजर । धक्षोः । न । वाताः । परि । संति ।
अच्युताः । आ । रण्वासः । युयुधयः ॥ न । सत्वनं । त्रितं । नशंत । प्र । शिषंतः । इष्टये । सः । इत् ।
अग्निः । कण्वऽतमः । कण्वऽसखा । अग्निः । पातु । गृणतः । अग्निः । सूरीन् । अग्निः । ददा-
तु । तेषां । अवः । नः ॥ १० ॥ ॥ वाजिन्ऽतमाय । सह्यसे । सुऽपित्र्य । तृषु । च्यवानः । अनु । जा-
तऽवेदसे । अनुद्रे । चित् । यः । धृषता । वरं । सते । महिन्ऽतमाय । धन्वना । इत् । आविष्यते ।

एव। अग्निः। मर्तैः। सह। सूरिऽभिः। वसुः। स्तवे। सहसः। सूनरः। नृऽभिः। मित्रासः। न। ये। सुऽ
धिताः। ऋतऽयवः। द्यावः। न। द्युम्नैः। अभि। संति। मानुषान्। ऊर्जः। नपात्। सहसाऽवन्।
इति। त्वा। उपऽस्तुतस्य। वंदते। वृषा। वाक्। ०। इति। त्वा। अग्ने। वृषिऽहव्यस्य। पुत्राः। उपऽ
स्तुतासः। ऋषयः। अवोचन्। तान्। च। पाहि। गृणतः। च। सूरीन्। वषट्। वषट्। इति। ऊर्ध्वा
सः। अनक्षन्। नमः। नमः। ०॥१९॥ ॥ पिब। सोमं। महते। इंद्रियाय। पिब। वृत्राय। हंतवे।
शविष्ठ। पिब। राये। शवसे। हूयमानः। पिब। मध्वः। तृपत्। इंद्र। आ। वृषस्व। अस्य। पि
ब। क्षुऽमतः। प्रऽस्थितस्य। इंद्र। सोमस्य। वरं। आ। सुतस्य। स्वस्तिऽदाः। मनसा। मादयस्व।
अर्वाचीनः। रेवते। सौभगाय। ममत्तु। त्वा। दिव्यः। सोमः। इंद्र। ममत्तु। यः। सूयते। पार्थिवे
षु। ममत्तु। येन। वरिवः। चकर्थ। ममत्तु। येन। निऽरिणासि। शत्रून्। आ। द्विऽबर्हाः। अमिनः।
यातु। इंद्रः। वृषा। हरिऽभ्यां। परिऽसिक्तं। अंधः। गवि। आ। सुतस्य। प्रऽभृतस्य। मध्वः। सत्रा।

राम
६४

आ । १

स्वेदां । अस्तृऽहा । वृषस्व । नि । तिग्मानि । आशयन् । आश्यानि । उग्राय । ते । सहः । बलं ।
ददामि । प्रतिऽइत्य । शत्रून् । विऽगदेषु । वृश्च ॥ २० ॥ ॥ वि । अर्यः । इंद्र । तनुहि । श्रवांसि । ओ
जः । स्थिराऽइव । धन्वनः । अभिऽमातीः । अस्मद्र्यक् । वृधानः । सहःऽभिः । अनिऽभृष्टः । त
न्वं । वावृधस्व । इदं । हविः । मघऽवन् । तुभ्यं । रातं । प्रति । संऽराट् । अहृणानः । गृभाय । तुभ्यं ।
सुतः । मघऽवन् । तुभ्यं । पक्वः । अद्धि । इंद्र । पिब । च । प्रऽस्थितस्य । अद्धि । इत् । इंद्र । प्रऽस्थि
ता । इमा । हवींषि । चनः । दधिष्व । पचता । उत । सोमं । प्रयस्वंतः । प्रति । हर्यामसि । त्वा । सत्याः ।
संतु । यजमानस्य । कामाः ॥ प्र । इंद्राग्निऽभ्यां । सुऽवचस्यां । इयर्मि । सिंधौऽइव । प्र । ईरयं ।
नावं । अर्कैः । अयाःऽइव । परि । चरंति । देवाः । ये । अस्मभ्यं । धनऽदाः । उत्ऽभिदः । च ॥ २१ ॥ ॥
न । वै । ऊं इति । देवाः । क्षुधं । इत् । वधं । ददुः । उत । आशितं । उप । गच्छंति । मृत्यवः । उतो इति । रयिः ।
पृणतः । न । उप । दस्यति । उत । अपृणन् । मर्डितारं । न । विंदते । यः । आध्राय । चकमानाय ।

पित्वः । अन्नऽवान् । सन् । रफिताय । उपऽजग्मुषे । स्थिरं । मनः । कृणुते । सेवते । पुरा । उतो
उतो इति । चित् । सः । मर्डितारं । न । विंदते । सः । इत् । भोजः । यः । गृहवे । ददाति । अन्नऽका
माय । चरते । कृशाय । अरं । अस्मै । भवति । यामऽहूतौ । उत । अपरीषु । कृणुते । सखायं । न
सः । सखा । यः । न । ददाति । सख्ये । सचाऽभुवे । सचमानाय । पित्वः । अप । अस्मात् । प्र । इया
त् । न । तत् । ओकः । अस्ति । पृणंतं । अन्यं । अरणं । चित् । इच्छेत् । पृणीयात् । इत् । नाधमाना
यातव्यान् । द्राघीयांसं । अनु । पश्येत । पंथां । ओं इति । हि । वर्तंते । रथ्याऽइव । चक्रा । अ
न्यंऽअन्यं । उप । तिष्ठंत । रायः ॥ २२ ॥ ॥ मोघं । अन्नं । विंदते । अप्रऽचेताः । सत्यं । ब्रवीमि ।
वधः । इत् । सः । तस्य । न । अर्यमणं । पुष्यति । नो इति । सखायं । केवलऽअघः । भवति । केव
लऽआदी । कृषन् । इत् । फालः । आशितं । कृणोति । यन् । अध्वानं । अप । वृंक्ते । चरित्रैः । वदन्
ब्रह्मा । अवदतः । वनीयान् । पृणन् । आपिः । अपृणंतं । अभि । स्यात् । एकऽपात् । भूयः । द्विऽ

राम
६५

ते२

पदः। वि। चक्रमे। द्विऽपात्। त्रिऽपात्। अस्ति। एति। पश्चात्। चतुःऽपात्। एति। द्विऽपदां। अभिऽ
स्वरे। संऽपश्यन्। पङ्क्तीः। उपऽतिष्ठमानः॥ समौ। चित्। हस्तौ। न। समं। विविष्टः। संऽमात
रा। चित्। न। समं। दुहातेइति। यमयोः। चित्। न। समा। वीर्याणि। ज्ञातीइति। चित्। संतौ। न।
समं। पृणीतः॥ २३॥ ॥ अग्ने। हंसि। नि। अत्रिणं। दीद्यत्। मर्त्येषु। आ। स्वे। क्षये। शुचिऽव्र
त। उत। अतिष्ठसि। सुऽआहुतः। घृतानि। प्रति। मोदसे। यत्। त्वा। स्रुचः। संऽअस्थिरन्। सः
आऽहुतः। वि। रोचते। अग्निः। ईळेन्यः। गिरा। स्रुचा। प्रतीकं। अज्यते। घृतेन। अग्निः। सं।
अज्यते। मधुऽप्रतीकः। आऽहुतः। रोचमानः। विभाऽवसुः। जरमाणः। सः। इध्यसे। देवेभ्यः। ह
व्यऽवाहन। तं। त्वा। हवंत। मर्त्याः॥ २४॥ ॥ तं। मर्त्ताः। अमर्त्यं। घृतेन। अग्निं। सपर्यत। अदाभ्यं।
गृहऽपतिं। अदाभ्येन। शोचिषा। अग्ने। रक्षः। त्वं। दह। गोपाः। ऋतस्य। दीदिहि। सः। त्वं। अ
ग्ने। प्रतीकेन। प्रति। ओष। यातुऽधान्यः॥ उरुऽक्षयेषु। दीद्यत्। तं। त्वा। गीःऽभिः। उरुऽक्षयाः॥ हव्यऽ

वाहं। सं। सं। ईधिरे। यजिष्ठं। यजिष्ठं। मानुषे। जने॥ २५॥ ॥ इति। वै। इति। मे। मनः। गां। अ
श्वं। सनुयां। इति। कुवित्। सोमस्य। अपां। इति। प्र। वाताःऽइव। दोधतः। उत्। मा। पीताः।
अयंसत। ० रथं। अश्वाःऽइव। आशवः। ० उप। मा। मतिः। अस्थित। वाश्रा। पुत्रंऽइव। प्रि
यं। ० अहं। तष्टाऽइव। वंधुरं। परि। अचामि। हृदा। मतिं। ० नहि। मे। अक्षिऽपत्। चन। अ
च्छान्। त्सुः। पंच। कृष्टयः। ०॥ २६॥ ॥ नहि। मे। रोदसी इति। उभे इति। अन्यं। पक्षं। चन। प्रति। ०
अभि। द्यां। महिना। भुवं। अभि। इमां। पृथिवीं। महीं। ० हंत। अहं। पृथिवीं। नि। दधानि। इह
वा। इह। वा। ० ओषं। इत्। पृथिवीं। अहं। जंघनानि। ० दिवि। मे। अन्यः। पक्षः। अधः। अ
न्यं। अचीकृषं। ० अहं। अस्मि। महाऽमहः। अभिऽनभ्यं। उत्ऽईषितः। ० गृहः। यामि। अ
रंऽकृतः। देवेभ्यः। हव्यऽवाहनः। ०॥ २७॥ ॥ इति द्विषष्ठितमोऽध्यायः॥ ॥ श्रीरामायनमः॥
॥ ॥ तत्। इत्। आस। भुवनेषु। ज्येष्ठं। यतः। जज्ञे। उग्रः। त्वेषऽनृम्णः। सद्यः। जज्ञानः। नि।

राम
६६
इमो।५

व।२

रिणा ति। श त्रून्। अनु। यं। विश्वे। मदंति। ऊमाः। वावृधानः। शवसा। भूरि ऽ ओजाः। शत्रुः।
दासाय। भियसं। दधाति। अवि ऽ अनत्। च। वि ऽ अनत्। च। सस्नि। सं। ते। नवंत। प्र ऽ भृ
ता। मदेषु। त्वे इति। क्रतुं। अपि। वृंजंति। विश्वे। द्विः। यत्। एते। त्रिः। भवंति। ऊमाः। स्वादोः। स्वा
दीयः। स्वादुना। सृज। सं। अदः। सु। मधु। मधुना। अभि। योधीः। इति। चित्। हि। त्वा। धना।
जयंतं। मदे ऽ मदे। अनु ऽ मदंति। विप्राः। ओजीयः। धृष्णो इति। स्थिरं। आ। तनुष्व। मा। त्वा।
दभन्। यातु ऽ धानाः। दुः ऽ एवाः। त्वया। वयं। शाशद्महे। रणेषु। प्र ऽ पश्यंतः। युधेन्यानि।
भूरि। चोदयामि। ते। आयुधा। वचः ऽ भिः। सं। ते। शिशामि। ब्रह्मणा। वयांसि। ॥ १ ॥ स्तु
षेय्यं। पुरु ऽ वर्पसं। ऋभ्वं। इन ऽ तमं। आप्त्यं। आप्त्यानां। आ। दर्षते। शवसा। सप्त। दानून्।
प्र। साक्षते। प्रति ऽ मानानि। भूरि। नि। तत्। दधिषे। अवरं। परं। च। यस्मिन्। आविथ। अ
वसा। दुरोणे। आ। मातरा। स्थापयसे। जिगत्नू इति। अतः। इनोषि। कर्वरा। पुरूणि। इमा।

एते।३

ब्रह्म। बृहत्ऽदिवः। विवक्ति। इंद्राय। शूषं। अग्रियः। स्वःऽसाः। महः। गोत्रस्य। क्षयति। स्वऽरा
जः।०। एव। महान्। बृहत्ऽदिवः। अथर्वा। अवोचत्। स्वां। तन्वं। इंद्रं। एव। स्वसारः। मातरि
भ्वरीः। अरिप्राः। हिन्वंति। च। शवसा। वर्द्धयंति। च॥२॥ ॥ हिरण्यऽगर्भः। सं। अवर्त्तत। अ
ग्रे। भूतस्य। जातः। पतिः। एकः। आसीत्। सः। दाधार। पृथिवीं। द्यां। उत। इमां। कस्मै। देवा
य। हविषा। विधेम॥ यः। आत्मऽदाः। बलऽदाः। यस्य। विश्वे। उपऽआसते। प्रऽशिषं। यस्य।
देवाः। यस्य। छाया। अमृतं। यस्य। मृत्युः।०। यः। प्राणतः। निऽमिषतः। महिऽत्वा। एकः।
इत्। राजा। जगतः। बभूव। यः। ईशे। अस्य। द्विऽपदः। चतुःऽपदः।०। यस्य। इमे। हिमऽ
वंतः। महिऽत्वा। यस्य। समुद्रं। रसया। सह। आहुः। यस्य। इमाः। प्रऽदिशः। यस्य। बा
हू इति।०। येन। द्यौः। उग्रा। पृथिवी। च। दृह्ळा। येन। स्वरिति स्वः। स्तभितं। येन। नाकः।
यः। अंतरिक्षे। रजसः। विऽमानः।०॥३॥ ॥ यं। क्रंदसी इति। अवसा। तस्तभाने इति।

२ ॥ ○ ॥

अभि। ऐक्षेतां। मनसा। रेजमाने इति। यत्र। अधि। सूरः। उत्ऽइतः। विऽभाति। ○। आपः। ह।
यत्। बृहतीः। विश्वं। आयन्। गर्भं। दधानाः। जनयंतीः। अग्निं। ततः। देवानां। सं। अवर्त्तत।
असुः। एकः। यः। चित्। आपः। महिना। परिऽअपश्यत्। दक्षं। दधानाः। जनयंतीः। यज्ञं।
यः। देवेषु। अधि। देवः। एकः। आसीत्। ○। मा। नः। हिंसीत्। जनिता। यः। पृथिव्याः। यः। वा।
दिवं। सत्यऽधर्मा। जजान। यः। च। अपः। चंद्राः। बृहतीः। जजान। ○। प्रजापते। न। त्वत्। एतानि। अन्यः।
विश्वा। जातानि। परि। ता। बभूव। यत्ऽकामाः। ते। जुहुमः। तत्। नः। अस्तु। वयं। स्याम। पतयः। रयी
णां। ॥ ४॥ ○। वसुं। न। चित्रऽमहसं। गृणीषे। वामं। शेवं। अतिथिं। अद्विषेण्यं। सः। रास
ते। शुरुधः। विश्वऽधायसः। अग्निः। होता। गृहऽपतिः। सुऽवीर्यं। जुषाणः। अग्ने। प्रति।
हर्यमि। वचः। विश्वानि। विद्वान्। वयुनानि। सुक्रतो इति सुऽक्रतो। घृतऽनिर्निक्। ब्रह्मणे।
गातुं। आ। ईरय। तव। देवाः। अजनयन्। अनु। व्रतं। सप्त। धामानि। परिऽयन्। अम

भु १

त्र्यः। दाशत्। दाशुषे। सुऽकृते। ममहस्व। सुऽवीरेण। रयिणा। अग्ने। सुऽआभुवा। यः। ते। आ
नट्। संऽइधा। तं। जुषस्व।०। हविष्मंतः। ईळते। सप्त। वाजिनं। शृण्वंतं। अग्निं। घृतऽपृष्ठं।
उक्षणं। पृणंतं। देवं। पृणते। सुऽवीर्यं। त्वं। दूतः। प्रथमः। वरेण्यः। सः। हूयमानः। अमृता
य। मत्स्व। त्वां। मर्जयन्। मरुतः। दाशुषः। गृहे। त्वां। स्तोमेभिः। भृगवः। वि। रुरुचुः॥ ५॥
॥ इषं। दुहन्। सुऽदुघां। विश्वऽधायसं। यज्ञऽप्रिये। यजमानाय। सुक्रतो इति सुऽक्र
तो। अग्ने। घृतऽस्नुः। त्रिः। ऋतानि। दीद्यत्। वर्तिः। यज्ञं। परिऽयन्। सुक्रतुऽयसे। त्वां। दू
तं। अस्याः। उषसः। विऽउष्टिषु। दूतं। कृण्वानाः। अयजंत। मानुषाः। त्वां। देवाः। महया
य्याय। वावृधुः। आज्यं। अग्ने। निःऽमृजंतः। अध्वरे। नि। त्वा। वसिष्ठाः। अह्वंत। वाजिनं।
गृणंतः। अग्ने। विदथेषु। वेधसः।०। धारय।०। ७॥ ॥ अयं। वेनः। चोदयत्। पृश्निऽ
गर्भाः। ज्योतिःऽजरायुः। रजसः। विऽमाने। इमं। अपां। संऽगमे। सूर्यस्य। शिशुं। न। वि

राम
६८

प्राः। मतिऽभिः। रिहंति। समुद्रात्। ऊर्मिं। उत्। इयर्ति। वेनः। नभःऽजाः। पृष्ठं। हर्यतस्य। दर्शि।
ऋतस्य। सानौ। अधि। विष्टपि। भ्राट्। समानं। योनिं। अभि। अनूषत। व्राः। समानं। पू
र्वीः। अभि। वावशानाः॥ तिष्ठन्। वत्सस्य। मातरः। सऽनीळाः। ०। चक्रमाणाः॥ रिहंति। म
धः। अमृतस्य। वाणीः॥ जानंतः। रूपं। अकृपंत। विप्राः। मृगस्य। घोषं। महिषस्य। हि।
ग्मन्। ऋतेन। यंतः। अधि। सिंधुं। अस्थुः॥ विदत्। गंधर्वः। अमृतानि। नाम। अप्सराः। जा
रं। उपऽसिष्मियाणा। योषा। बिभर्ति। परमे। विऽओमन्। चरत्। प्रियस्य। योनिषु। प्रि
यः। सन्। सीदत्। पक्षे। हिरण्यये। सः। वेनः॥ ७॥ ॥ नाके। सुऽपर्णं। उप। यत्। पतंतं। हृ
दा। वेनंतः। अभि। अचक्षत। त्वा। हिरण्यऽपक्षं। वरुणस्य। दूतं। यमस्य। योनौ। शकुनं।
भुरण्युं। ०। प्रत्यङ्। चित्रा। बिभ्रत्। अस्य। आयुधानि। ०। नाम। जनत। प्रियाणि। द्रप्सः।
समुद्रं। अभि। यत्। जिगाति। पश्यन्। गृध्रस्य। चक्षसा। विऽधर्मन्। ०। चकानः। तृतीये।

चक्रे। रजांसि॥ प्रियाणि॥ ५॥ ॥ इमं। नः। अग्ने। उप। यज्ञं। आ। इहि। पंचऽयामं। त्रिऽ
वृतं। सप्तऽतंतुं। असः। हव्यऽवाट्। उत। नः। पुरःऽगाः। ज्योक्। एव। दीर्घं। तमः। आ। अशा
यिष्ठाः। अदेवात्। देवः। प्रऽचता। गुहा। यन्। प्रऽपश्यमानः। अमृतऽत्वं। एमि। शिवं। यत्।
संतं। अशिवः। जहामि। स्वात्। सख्यात्। अरणीं। नाभिं। ~~अरणीं। नाभिं।~~ एमि। पश्यन्। अ
न्यस्याः। अतिथिं। वयायाः। ऋतस्य। धाम। वि। मिमे। पुरूणि। शंसामि। पित्रे। असुराय।
शेवं। अयज्ञियात्। यज्ञियं। भागं। एमि। बह्वीः। समाः। अकरं। अंतः। अस्मिन्। इंद्रं। वृणा
नः। पितरं। जहामि। अग्निः। सोमः। वरुणः। ते। च्यवंते। परिऽआवर्त्। राष्ट्रं। तत्। अवा
मि। आऽयन्। निःऽमायाः। ऊं इति। त्ये। असुराः। अभूवन्। त्वं। च। मा। वरुण। कामयासे।
ऋतेन। राजन्। अनृतं॥ विऽविंचन्। मम। राष्ट्रस्य। आधिऽपत्यं। आ। इहि॥ ६॥ ॥ इदं। स्वः।
इदं। इत्। आस। वामं। अयं। प्रऽकाशः। उरु। अंतरिक्षं। हनाव। वृत्रं। निःऽएहि। सोम। हविः।

राम
६५

ऋ २

त्वा। सन्तं। हविषा। यजामः। कविः। कविऽत्वा। दिवि। रूपं। आ। असजत्। अप्रऽभूती। वरु
णः। निः। अपः। सृजत्। क्षेमं। कृण्वानाः। जनयः। न। सिंधवः। ताः। अस्य। वर्णं। शुचयः। भ
रिभ्रति। ताः। अस्य। ज्येष्ठं। इंद्रियं। सचंते। ताः। ईं। आ। क्षेति। स्वधया। मदंतीः। ताः। ईं। वि
शः। न। राजानं। वृणानाः। बीभत्सुवः। अप। वृत्रात्। अतिष्ठन्। बीभत्सूनां। सऽयुजं।
हंसं। आहुः। अपां। दिव्यानां। सख्ये। चरंतं। अनुऽस्तुभं। अनु। चर्चूर्यमाणं। इंद्रं। नि।
चिक्युः। कवयः। मनीषा॥१०॥ ॥ अहं। रुद्रेभिः। वसुऽभिः। चरामि। अहं। आदित्यैः। उ
त। विश्वऽदेवैः। अहं। मित्रावरुणा। उभा। बिभर्मि। अहं। इंद्राग्नी इति। अहं। अश्विना। उभा।
अहं। सोमं। आहनसं। बिभर्मि। अहं। त्वष्टारं। उत। पूषणं। भगं। अहं। दधामि। द्रविणं। ह
विष्मते। सुप्रऽअव्ये। यजमानाय। सुन्वते। अहं। राष्ट्री। संऽगमनी। वसूनां। चिकितुषी। प्र
थमा। यज्ञियानां। तां। मा। देवाः। वि। अदधुः। पुरुऽत्रा। भूरिऽस्थात्रां। भूरि। आऽवेशयंती॥

मया। सः। अन्नं। अत्ति। यः। विऽपश्यति। यः। प्राणिति। यः। ईं। शृणोति। उक्तं। अमंतवः।
मां। ते। उप। क्षियंति। श्रुधि। श्रुत। श्रद्धिऽवं। ते। वदामि। अहं। एव। स्वयं। इदं। वदामि।
जुष्टं। देवेभिः। उत। मानुषेभिः। यं। कामये। तंऽतं। उग्रं। कृणोमि। तं। ब्रह्माणं। तं। ऋ
षिं। तं। सुऽमेधां ॥११॥ ॥ अहं। रुद्राय। धनुः। आ। तनोमि। ब्रह्मऽद्विषे। शरवे। हंतवै।
ऊं इति। अहं। जनाय। सऽमदं। कृणोमि। अहं। द्यावापृथिवी इति। आ। विवेश। अ
हं। सुवे। पितरं। अस्य। मूर्द्धन्। मम। योनिः। अप्ऽसु। अंतः। समुद्रे। ततः। वि। तिष्ठे
भुवना। अनु। विश्वा। उत। अमूं। द्यां। वर्ष्मणा। उप। स्पृशामि। अहं। एव। वातःऽइव। प्र
वामि। आऽरभमाणा। भुवनानि। विश्वा। ० एतावती। महिना। सं। बभूव ॥१२॥ ॥
न। तं। अंहः। न। दुःऽइतं। देवासः। अष्ट। मर्त्यं। सऽजोषसः। यं। अर्यमा। मित्रः। नयंति।
वरुणः। अति। द्विषः। तत्। ऊं। हि। वयं। वृणीमहे। ० ये। न। निःऽअंहसः। यूयं। पाथ। नेथ। च।

नत्यै॥ अति॥ द्विषः। ते। नूनं। नः। अर्यं। ऊतये॥०॥ नयिष्ठाः। ॐ इति। नः। नेषणि। पर्षिष्ठाः॥
ॐ इति। नः। पर्षणि। अति। द्विषः। सूयं। विश्वे। परि। पाथ॥०॥ युष्माकं। शर्मणि। प्रिये। स्या
म। सुऽप्रनीतयः। अति॥ द्विषः। आदित्यासः। अति। स्रिधः॥०॥ उग्रं। मरुत्ऽभिः। रुद्रं। हु
वेम। इंद्रं। अग्निं। स्वस्तये। अति। द्विषः। नेतारः। ॐ इति। सु। नः। तिरः॥०॥ अति। विश्वानि।
दुःऽइता। राजानः। चर्षणीनां। अति॥ द्विषः। शुनं। अस्मभ्यं। ऊतये॥०॥ शर्म। यच्छंतु। सऽ
प्रथः। आदित्यासः। यत्। ईमहे। अति। द्विषः॥०॥१२॥ ॥रात्री। वि। अख्यत्। आऽयती।
पुरुऽत्रा। देवी। अक्षऽभिः॥ विश्वाः। अधि। श्रियः। अधित। आ। उरु। अप्राः। अमर्त्या। निऽ
वतः। देवी। उत्ऽवतः। ज्योतिषा। बाधते। तमः। निः। ॐ इति। स्वसारं। अकृत। उषसं। देवी। आऽ
यती। अप। इत्। ॐ इति। हासते। तमः। सा। नः। अद्य। यस्याः। वयं। नि। ते। यामन्। अवि
क्ष्महि। वृक्षे। न। वसतिं। वयः। नि। ग्रामासः। अविक्षत। नि। पत्ऽवंतः। नि। पक्षिणः। नि।

श्येनासः । चित् । अर्थिनः । यवय । वृक्यं । वृकं । यवय । स्तेनं । ऊर्म्ये । अथ । नः । सुऽतरा । भव ।
उप । मा । पेपिशत् । तमः । कृष्णं । विऽअक्तं । अस्थित । उषः । ऋणाऽइव । यातय । उप । ते । गाःऽ
इव । आ । अकरं । वृणीष्व । दुहितः । दिवः । रात्रि । स्तोमं । न । जिग्युषे ॥ १४ ॥ ॥ मम । अग्ने । वर्चः ।
विऽहवेषु । अस्तु । वयं । त्वा । इंधानाः । तन्वं । पुषेम । मह्यं । नमंतां । प्रऽदिशः । चतस्रः । त्वया । अ
धिऽअक्षेण । पृतनाः । जयेम । मम । देवाः । विऽहवे । संतु । सर्वे । इंद्रऽवंतः । मरुतः । विष्णुः । अ
ग्निः । मम । अंतरिक्षं । उरुऽलोकं । अस्तु । मह्यं । वातः । पवतां । कामे । अस्मिन् । मयि । देवाः ।
द्रविणं । आ । यजंतां । मयि । आऽशीः । अस्तु । मयि । देवऽहूतिः । दैव्याः । होतारः । वनुषंत । पू
र्वे । अरिष्टाः । स्याम । तन्वा । सुऽवीराः । मह्यं । यजंतु । मम । यानि । हव्या । आऽकूतिः । सत्या । म
नसः । मे । अस्तु । एनः । मा । नि । गां । कतमत् । चन । अहं । विश्वे । देवासः । अधि । वोचत । नः । दे
वीः । षट् । उर्वीः । उरु । नः । कृणोत । विश्वे । देवासः । इह । वीरयध्वं । मा । हास्महि । प्रऽजया । मा ।

तनूभिः। मा। धाम। द्विषते। सोम। राजन् ॥१५॥ ॥ अग्ने। मन्युं। प्रतिऽनुदन्। परेषां। अदब्धः।
गोपाः। परि। पाहि। नः। त्वं। प्रत्यंचः। यंतु। निऽगुतः। पुनः। इति। ते। अमा। एषां। चित्तं। प्रऽबुधां।
वि। नेशत्। धाता। धातॄणां। भुवनस्य। यः। पतिः। देवं। त्रातारं। अभिमातिऽसहं। इमं। यज्ञं। अ
श्विना। उभा। बृहस्पतिः। देवाः। पांतु। यजमानं। निऽअर्थात्। उरुऽव्यचाः। नः। महिषः। शर्म।
यंसत्। अस्मिन्। हवे। पुरुऽहूतः। पुरुऽक्षु। सः। नः। प्रऽजायै। हरिऽवः। मृळय। इंद्र। मा। नः।
रिरिषः। मा। परा। दाः। ये। नः। सऽपत्नाः। अप। ते। भवंतु। इंद्राग्निऽभ्यां। अव। बाधामहे। ता
न्। वसवः। रुद्राः। उपरिऽस्पृशं। मा। उग्रं। चेत्तारं। अधिऽराजं। अक्रन् ॥१६॥ ॥ न। अस
त्। आसीत्। नो इति। सत्। आसीत्। तदानीं। न। आसीत्। रजः। नो इति। विऽओम। परः। यत्।
किं। आ। अवरीवरिति। कुह। कस्य। शर्मन्। अंभः। किं। आसीत्। गहनं। गंभीरं। न। मृत्युः। आसी
त्। अमृतं। न। तर्हि। न। रात्र्याः। अह्नः। आसीत्। प्रऽकेतः। आनीत्। अवातं। स्वधया। तत्। एकं।

आदित्याः। ४

तस्मात्। ह। अन्यत्। न। परः। किं। चन। आस। तमः। आसीत्। तमसा। गूळ्हं। अग्रे। अप्र

केतं। सलिलं। सर्वं। आः। इदं। तुच्छ्येन। आभु। अपिऽहितं। यत्। आसीत्। तपसः। तत्।

महिना। अजायत। एकं। कामः। तत्। अग्रे। सं। अवर्तत। अधि। मनसः। रेतः। प्रथमं। य

त्। आसीत्। सतः। बंधुं। असति। निः। अविंदन्। हृदि। प्रतिऽइष्य। कवयः। मनीषा।

तिरश्चीनः। विऽततः। रश्मिः। एषां। अधः। स्वित्। आसी३त्। उपरि। स्वित्। आसी३

त्। रेतःऽधाः। आसन्। महिमानः। आसन्। स्वधा। अवस्तात्। प्रऽयतिः। परस्तात्। ०

कुतः। आऽजाता। कुतः। इयं। विऽसृष्टिः। अर्वाक्। देवाः। अस्य। विऽसर्जनेन। अथ। कः।

वेद। यतः। आऽबभूव। इयं। विऽसृष्टिः। यतः। आऽबभूव। यदि। वा। दधे। यदि। वा। न।

यः। अस्य। अधिऽअक्षः। परमे। विऽओमन्। सः। अंग। वेद। ०। वेद॥ १॥ ॥ यः। यज्ञः।

विश्वतः। तंतुऽभिः। ततः। एकऽशतं। देवऽकर्मेभिः। आऽयतः। इमे। वयंति। पितरः। ये। आ।

पृथुः।श।वय।अप।वय।इति।आसते।तते।पुमान्।एनं।तनुते।उत्।कृणत्ति।पुमान्।
वि।ततं।अधि।नाके।अस्मिन्।इमे।मयूखाः।उप।सेदुः।ऊं इति।सदः।सामानि।चक्रुः।
तसराणि।ओतवे।का।आसीत्।प्रऽमा।प्रतिऽमा।किं।निऽदानं।आज्यं।किं।आसीत्।
परिऽधिः।कः।आसीत्।छंदः।किं।आसीत्।प्रउगं।किं।उक्थं।यत्।देवाः।देवं।अयजंत।वि
श्वे।अग्नेः।गायत्री।अभवत्।सऽयुग्वा।उष्णिहया।सविता।सं।बभूव।अनुऽस्कभ्।सोमः।
उक्थैः।महस्वान्।बृहस्पतेः।बृहती।वाचं।आवत्।विऽराट्।मित्रावरुणयोः।अभिऽश्रीः।
इंद्रस्य।त्रिऽस्तुप्।इह।भागः।न।अह्नः।विश्वान्।देवान्।जगती।आ।विवेश।तेन।चा
क्लृप्रे।ऋषयः।मनुष्याः।चाक्लृप्रे।तेन।ऋषयः।मनुष्याः।यज्ञे।जाते।पितरः।नः।पुराणे।
पश्यन्।मन्ये।मनसा।चक्षसा।तान्।ये।इमं।यज्ञं।अयजंत।पूर्वे।सहऽस्तोमाः।सहऽछं
दसः।आऽवृतः।सऽप्रैह्यऽप्रमाः।ऋषयः।सप्त।दैव्याः।पूर्वेषां।पंथां।अनुऽदृश्य।धीराः।अ

नुऽआलेभिरे। रथ्यः। न। रश्मीन्॥ १८॥ ॥ अप। प्राचः। इंद्र। विश्वान्। अमित्रान्। अप। अपा
चः। अभिऽभूते। नुदस्व। अप। उदीचः। अप। शूर। अधराचः। उरौ। यथा। तव। शर्मन्। मदे
म। कुवित्। अंग। यवऽमंतः। यवं। चित्। यथा। दांति। अनुऽपूर्वं। विऽयूय। इहऽइह। एषां।
कृणुहि। भोजनानि। ये। बर्हिषः। नमःऽवृक्तिं। न। जग्मुः। नहि। स्थूरि। ऋतुऽथा। यातं। अ
स्ति। न। उत। श्रवः। विविदे। संऽगमेषु।०। युवं। सुरामं। अश्विना। नमुचौ। आसुरे। सचा। वि
ऽपिपाना। शुभः। पती इति। इंद्रं। कर्मऽसु। आवतं। पुत्रंऽइव। पितरौ। अश्विना। उभा। इंद्र।
आवथुः। काव्यैः। दंसनाभिः। यत्। सुरामं। वि। अपिबः। शचीभिः। सरस्वती। त्वा। मघऽवन्।
अभिष्णक्।०।॥ १९॥ ॥ ईजानं। इत्। द्यौः। गूर्तऽवसुः। ईजानं। भूमिः। अभि। प्रऽभूषणि।
ईजानं। देवौ। अश्विनौ। अभि। सुम्नैः। अवर्द्धतां। ता। वां। मित्रावरुणा। धारयत्क्षिती इति
धारयत्ऽक्षिती। सुऽसुम्ना। इषितऽत्वता। यजामसि। युवोः। क्राणाय। सख्यैः। अभि। स्याम।

रक्षसः। अध। त्वित्। यं। नु। यत्। दिधिषामहे। वां। अत्रि। प्रियं। रेक्णः। पत्यमानाः। दृह्वान्।
वा। यत्। पुष्यति। रेक्णः। सं। ऊं इति। आरन्। नकिः। अस्य। मघानि। असो। अन्यः। असु
र। सूयत। द्यौः॥०॥ मूर्द्धा। रथस्य। चाकन्। न। एतावता। एनसा। अंतकऽध्रुक्। अस्मिन्। सु।
एतत्। शाकऽपूते। एनः। हिते। मित्रे। निऽगतान्। हंति। वीरान्। अवोः। वा। यत्। धात्। तनू
षु। अवः। प्रियासु। यज्ञियासु। अर्वा। युवोः। हि। माता। अदितिः। विऽचेतसा। द्यौः। न। भूमिः।
पयसा। पुपूतनि। अव। प्रिया। दिदिष्टन। सूरः। निनिक्त। रश्मिऽभिः। युवं। हि। अप्नऽराजौ।
असीदतं। तिष्ठत्। रथं। न। धूःऽसदं। वनःऽसदं। ताः। नः। कणूकऽयंती। नृऽमेधः। तत्रे। अंह
सः। सुऽमेधः। तत्रे। अंहसः॥२०॥ ॥प्रो इति। सु। अस्मै। पुरःऽरथं। इंद्राय। शूषं। अर्चत। अभी
के। चित्। ऊं इति। लोकऽकृत्। संऽगे। समत्ऽसु। वृत्रऽहा। अस्माकं। बोधि। चोदिता। नभंतां। अ
न्यकेषां। ज्याकाः। अधि। धन्वऽसु। त्वं। सिंधून्। अव। असृजः। अधराचः। अहन्। अहिं। अ

शत्रुः। इंद्र। जज्ञिषे। विश्वं। पुष्यसि। वार्यं। तं। त्वा। परि। स्वजामहे।०। वि। सु। विश्वाः। अरांत
यः। अर्यः। नशंत। नः। धियः। अस्तो। असि। शत्रवे। वधं। यः। नः। इंद्र। जिघांसति। या। ते।
रातिः। ददिः। वसु।०। यः। नः। इंद्र। अभितः। जनः। वृकऽसुः। आऽदिदेशति। अधःऽपदं। तं।
ईं। कृधि। विऽबाधः। असि। ससहिः।०। अभिऽदासति। सऽनाभिः। यः। च। निष्ट्यः। अव।
तस्य। बलं। तिर। महीऽइव। द्यौः। अध। त्मना।०। सखिऽत्वं। आ। रभामहे। स्रुतस्य। नः। पथा।
नय। अति। विश्वानि। दुःऽइता।०। अस्मभ्यं। सु। त्वं। इंद्र। तां। शिक्ष। या। दोहते। प्रति। वरं।
जरित्रे। अच्छिद्रऽऊध्नी। पीपयत्। यथा। नः।०॥२१॥ नु मे इति। यत्। इंद्र। रोदसी इति।
आऽपप्राथ। उषाःऽइव। महांतं। त्वा। महीनां। संऽराजं। चर्षणीनां। देवी। जनित्री। अजीजन
त्। भद्रा। जनित्री। अजीजनत्। अव। स्म। दुःऽहनायतः। मर्तस्य। तनुहि। स्थिरं।०। अव। त्याः।
बृहतीः। इषः। विश्वऽचंद्राः। अमित्रऽहन्। शचीभिः। शक्र। धूनुहि। इंद्र। विश्वाभिः। ऊतिऽभिः।०

राम
७४

अव। यत्। त्वं। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। इंद्र। विश्वानि। धूनुषे। रयिं। न। सुन्वते। सचा। स
हस्रिणीभिः। ऊतिऽभिः। ० अव। स्वेदाःऽइव। अभितः। विष्वक्। पतंतु। दिद्यवः। दूर्वायाःऽइव
तंतवः। वि। अस्मत्। एतु। दुःऽमतिः। ० दीर्घं। हि। अंकुशं। यथा। शक्तिं। बिभर्षि। मंतुऽमः। पू
र्वेण। मघऽवन्। पदा। अजः। वयां। यथा। यमः। ० नकिः। देवाः। मिनीमसि। नकिः। आ। यो
पयामसि। मंत्रऽश्रुत्यं। चरामसि। पक्षेभिः। अपिऽकक्षेभिः। अत्र। अभि। सं। रभामहे।। २२।।
यस्मिन्। वृक्षे। सुऽपलाशे। देवैः। संऽपिबते। यमः। अत्र। नः। विश्पतिः। पिता। पुराणान्। अ
नु। वेनति। पुराणान्। अनुऽवेनंतं। चरंतं। पापया। अमुया। असूयन्। अभि। अचाकशं।
तस्मै। अस्पृहयं। पुनरिति। यं। कुमार। नवं। रथं। अचक्रं। मनसा। अकृणोः। एकऽईषं। विश्व
तः। प्राचं। अपश्यन्। अधि। तिष्ठसि। यं। कुमार। प्र। अवर्तयः। रथं। विप्रेभ्यः। परि। तं। साम। अ
नु। प्र। अवर्तत। सं। इतः। नावि। आऽहितं। कः। कुमारं। अजनयत्। रथं। कः। निः। अवर्तयत्। कः।

।स्वित्। तत्। अघ्न्या। नः। ब्रूयात्। अनुऽदेयी। यथा। असत्। वशा। यथा। असत्। अनुऽदेयी। तत्।
अयं। अजायत। पुरस्तात्। बुध्नः। आऽततः। पश्चात्। निःऽअयनं। कृतं। इदं। यमस्य। सदनं।
देवऽमानं। यत्। उच्यते। इयं। अस्य। धम्यते। नाळीः। अयं। गीःऽभिः। परिऽकृतः॥ १४॥ ॥
केशी। अग्निं। केशी। विषं। केशी। बिभर्ति। रोदसी इति। केशी। विश्वं। स्वः। दृशे। केशी। इदं।
ज्योतिः। उच्यते। मुनयः। वातऽरशनाः। पिशंगा। वसते। मला। वातस्य। अनु। ध्राजिं। यं।
ति। यत्। देवासः। अविक्षत। उत्ऽमदिताः। मौनेयेन। वातान्। आ। तस्थिम। वयं। श
रीरा। इत्। अस्माकं। यूयं। मर्तासः। अभि। पश्यथ। अन्तरिक्षेण। पतति। विश्वा। रूपा। अ
वऽचाकशत्। मुनिः। देवस्यऽदेवस्य। सौकृत्याय। सखा। हितः। वातस्य। अश्वः। वायोः। स
खा। अथो इति। देवऽइषितः। मुनिः। उभौ। समुद्रौ। आ। क्षेति। यः। च। पूर्वः। उत। अपरः।
अप्सरसां। गंधर्वाणां। मृगाणां। चरणे। चरन्। केशी। केतस्य। विद्वान्। सखा। स्वादुः। म

राम
७५

पुनरिति । उत । आगः ॥ चक्रुषं । देवाः । देवाः । जीवयथ ॥

दिन्नऽतमः ॥ वायुः ॥ अस्मै । उप । अमंथत् । पिनाष्टि । स्म । कुनन्नमा । केशी । विषस्य । पात्रेण । यत् । रुद्रेण । अपिबत् । सह ॥ २४ ॥ ॥ उत । देवाः । अवऽहितं । देवाः । उत् । नयथ । पुनरिति । द्वौ । इमौ । वातौ । वातः । आ । सिंधोः । आ । पराऽवतः । दक्षं । ते । अन्यः । आ । वातु । परा । अन्यः । वातु । यत् । रपः ॥ आ । वात । वाहि । भेषजं । वि । वात । वाहि । यत् । रपः ॥ त्वं । हि । विश्वऽभेषजः । देवानां । दूतः । ईयसि ॥ आ । त्वा । अगमं । शंतातिऽभिः । अथो इति । अरिष्टताऽतिऽभिः । दक्षं । ते । भद्रं । आ । अभार्षं । परा । यक्ष्मं । सुवामि । ते ॥ त्रायंतां । इह । देवाः । त्रायतां । मरुतां । गणः ॥ त्रायंतां । विश्वा । भूतानि । यथा । अयं । अरपाः । असत् ॥ आपः । इत् । वै । ॐ इति । भेषजीः । आपः । अमीवऽचातनीः ॥ आपः । सर्वस्य । भेषजीः ॥ ताः । ते । कृण्वंतु । भेषजं ॥ हस्ताभ्यां । दशऽशाखाभ्यां । जिह्वा । वाचः । पुरःऽगवी ॥ अनामयित्नुऽभ्यां । त्वा । ताभ्यां । त्वा । उप । स्पृशामसि ॥ २५ ॥

॥ प्र । नवीयसे । इंद्र । सख्येषु । वह्नयः । ऋतं । मन्वानाः । वि । अदर्दिरुः ॥ वृ[illegible] यत्र । दशस्यन् । नू । उष

लं । १

सः। रिणन्। अपः। कुत्साय। मन्मन्। अह्यः। च। दंसयः। अव। असृजः। प्रऽस्वः। श्वंचयः। गि
रीन्। उत्। आजः। उस्राः। अपिबः। मधु। प्रियं। अवर्द्धयः। वनिनः। अस्य। दंससा। शुशो
च। सूर्यः। ऋतऽजातया। गिरा। वि। सूर्यः। मध्ये। अमुचत्। रथं। दिवः। विदत्। दासाय। प्र
तिऽमानं। आर्यः। दृळ्हानि। पिप्रोः। असुरस्य। मायिनः। इंद्रः। वि। आस्यत्। चकृऽवान्।
ऋजिश्वना। अनाधृष्टानि। धृषितः। वि। आस्यत्। निऽधीन्। अदेवान्। अमृणत्। अया
स्यः। मासाऽइव। सूर्यः। वसु। पुर्यं। आ। ददे। गृणानः। शत्रून्। अशृणात्। विरुक्मता।
अयुद्धऽसेनः। विऽभ्वा। विऽभिंदता। दाशत्। वृत्रऽहा। तुज्यानि। तेजते। इंद्रस्य। वज्रा
त्। अबिभेत्। अभिऽश्नथः। प्र। अक्रामत्। शुंध्यूः। अजहात्। उषाः। अनः। एता। त्या। ते।
श्रुत्यानि। केवला। यत्। एकः। एकं। अकृणोः। अयज्ञं। मासां। विऽधानं। अदधाः। अधि। द्य
वि। त्वया। विऽभिन्नं। भरति। प्रऽधिं। पिता॥२६॥ ॥सूर्यऽरश्मिः। हरिऽकेशः। पुरस्तात्। स

एम
७६

विता।ज्योतिः।उत्।अयान्।अजस्रं।तस्य।पूषा।प्रऽसवे।याति।विद्वान्।संऽपश्यन्।विश्वा।
भुवनानि।गोपाः।नृऽचक्षाः।एषः।दिवः।मध्ये।आस्ते।आपप्रिऽवान्।रोदसी इति।अंत
रिक्षं।सः।विश्वाचीः।अभि।चष्टे।घृताचीः।अंतरा।पूर्वं।अपरं।च।केतुं।०।विश्वा।रूपा।अ
भि।चष्टे।शचीभिः।०।इंद्रः।न।तस्थौ।संऽअरे।धनानां।विश्वऽवसुं।सोम।गंधर्वं।आपः।द
दृशुषीः।तत्।ऋतेन।वि।आयन्।तत्।अनुऽअवैत्।इंद्रः।ररहाणः।आसां।परि।सूर्यस्य।
परिऽधीन्।अपश्यत्।विश्वऽवसुः।अभि।तत्।नः।गृणातु।दिव्यः।गंधर्वः।रजसः।विऽमानः।
।०।धियः।हिन्वानः।धियः।इत्।नः।अव्याः।सास्निं।अविंदत्।चरणे।नदीनां।अप।अवृणो
त्।दुरः।अश्मऽव्रजानां।प्र।आसां।गंधर्वः।अमृतानि।वोचत्।इंद्रः।दक्षं।परि।जानात्।
अहीनां॥२७॥ ॥अग्ने।तव।श्रवः।वयः।महि।भ्राजंते।अर्चयः।विभावसो इति विभाऽवसो।
बृहद्भानो इति बृहत्ऽभानो।शवसा।वाजं।उक्थ्यं।दधासि।दाशुषे।कवे।पावकऽवर्चाः।शु
क्रऽवर्चाः।अनूनऽवर्चाः।उत्।इयर्षि।भानुना।पुत्रः।मातरा।विऽचरन्।उप।अवसि।

पृणक्षि । रोदसीइति । युवतेइति । ऊर्जः । नपात् । जातऽवेदः । सुशस्तिऽभिः । मंदस्व । धीतिऽभिः ।
हितः । त्वेइति । इषः । सं । दधुः । भूरिऽवर्पसः । चित्रऽऊतयः । वामऽजाताः । इरज्यन् । अग्ने ।
प्रथयस्व । जंतुऽभिः । अस्मेइति । रायः । अमर्त्य । सः । दर्शतस्य । वपुषः । वि । राजसि । पृणक्षि ।
सानसिं । क्रतुं । इष्कर्तारं । अध्वरस्य । प्रऽचेतसं । क्षयंतं । राधसः । महः । रातिं । वामस्य ।
सुऽभगां । महीं । इषं । दधासि । सानसिं । रयिं । ऋतऽवानं । महिषं । विश्वऽदर्शतं । ० श्रुत्ऽ
कर्णं । सप्रथःऽतमं । त्वा । गिरा । दैव्यं । मानुषा । युगा ॥ २८ ॥ ॥ अग्ने । अच्छ । वद । इह । नः ।
प्रत्यङ् । नः । सुऽमनाः । भव । प्र । नः । यच्छ । विशः । पते । धनऽदाः । असि । नः । त्वं । प्र । नः ।
यच्छतु । अर्यमा । प्र । भगः । प्र । बृहस्पतिः । प्र । देवाः । प्र । उत । सूनृता । रायः । देवी । ददातु ।
नः । सोमं । राजानं । अवसे । अग्निं । गीःऽभिः । हवामहे । आदित्यान् । विष्णुं । सूर्यं । ब्रह्मा
णं । च । बृहस्पतिं । इंद्रवायूइति । बृहस्पतिं । सुऽहवा । इह । हवामहे । यथा । नः । सर्वः । इत्

त्वा । अग्नेः ॥ संऽगत्यां ॥ सुऽमनाः । असत् । अर्यमणं । बृहस्पतिं । इंद्रं । दानाय । चोदय । वातं ।
विष्णुं । सरस्वतीं । सवितारं । च । वाजिनं ॥ ० ॥ अग्निऽभिः ॥ ब्रह्म । यज्ञं । च । वर्द्धय । त्वं । नः । देवऽ
तातये । रायः । दानाय । चोदय ॥ २७ ॥ ॥ अयं । अग्ने । जरिता । त्वे इति । अभूत् । अपि । सहसः ।
सूनो इति । नहि । अन्यत् । अस्ति । आप्यं । भद्रं । हि । शर्म । त्रिऽवरूथं । अस्ति । ते । आरे । अ । हिंसा
नां । अप । दिद्युं । आ । कृधि ॥ प्रऽवत् । ते । अग्ने । जनिम । पितुऽयतः ॥ साचीऽइव । विश्वा । भुव
ना । नि । ऋंजसे ॥ प्र । सप्तयः । प्र । सनिषंत । नः ॥ धियः ॥ पुरः । चरंति । पशुपाःऽइव । त्मना ॥ उ
त । वै । ऊं इति । परि । वृणक्षि । बप्सत् । बहोः । अग्ने । उलपस्य । स्वधाऽवः ॥ उत । खिल्याः ।
उर्वराणां । भवंति । मा । ते । हेतिं । तविषीं । चुक्रुधाम ॥ यत् । उत्ऽवतः ॥ निऽवतः । यासि । बप्स
त् । पृथक् । एषि । प्रगर्धिनीऽइव । सेना ॥ यदा । ते । ० । वप्ताऽइव । श्मश्रु । वपसि । प्र । भूम । प्राति ।
अस्य । श्रेणयः । ददृश्रे । एकं । निऽयानं । बहवः । रथासः ॥ बाहू इति । यत् । अग्ने । अनुऽमर्मृ

जानः॥ न्यँङ्। उन्नानां। अनुऽएषि। भूमिं। उत्। ते। शुष्माः॥ जिहतां। उत्। ते। अर्चिः। उत्। ते।
~~शुष्माः॥ जिहतां। उत्। ते। अर्चिःऽउ~~ । अग्ने। शशमानस्य। वाजाः॥ उत्। श्वंचस्व। नि। न
मः। वर्द्धमानः॥ आ। त्वा। अद्य। विश्वे। वसवः॥ सदंतु। अपां। इदं। निऽअयनं। समुद्रस्य। निऽ
वेशनं। अन्यं। कृणुष्व। इतः॥ पंथां। तेन। याहि। वशान्। अनु। आऽअयने। पराऽअयने।
दूर्वाः। रोहंतु। पुष्पिणीः॥ ह्रदाः॥ च। पुंडरीकाणि। समुद्रस्य। गृहाः॥ इमे॥ ३०॥ ॥ इति वि
षाष्टितमोऽध्यायः॥ ॥ श्रीरायैनमः॥ ॥ त्यं। चित्। अत्रिं। ऋतऽजुरं। अर्थं। अश्वं। न।
यातवे। कक्षीवंतं। यदि। पुनरिति। रथं। न। कृणुथः॥ नवं। त्यं। चित्। अश्वं। न। वाजिनं।
अरेणवः॥ यं। अत्नत। दृळ्हं। ग्रंथिं। न। वि। स्यतं। अत्रिं। यविष्ठं। आ। रजः॥ नरा। दं
सिष्ठौ। अत्रये। शुभ्रा। सिसासतं। धियः। अथ। हि। वां। दिवः॥ नरा। पुनरिति। स्तोमः॥
न। विऽशासे। चिते। तत्। वां। सुऽराधसा। रातिः। सुऽमतिः॥ अश्विना। आ। यत्। नः॥ सद

ते॰ऋग्राम
७८

ने। पृथौ। समने। पर्षथः। नरा। युवं। भुज्युं। समुद्रे। आ। रजसः। पारे। ईङ्खितं। यातं। अच्छ।
पतत्रिऽभिः। नासत्या। सातये। कृतं। आ। वां। सुम्नैः। शंयू इति शंयूऽइव। मंहिष्ठा। विश्वऽ
वेदसा। सं। अस्मे इति। भूषतं। नरा। उत्सं। न। पिप्युषीः। इषः॥ १॥ ॥अयं। हि। ते। अमर्त्यः।
इंदुः। अत्यः। न। पत्यते। दक्षः। विश्वऽआयुः। वेधसे। अयं। अस्मासु। काव्यः। ऋभुः। वज्रः।
दास्वते। अयं। बिभर्ति। ऊर्ध्वऽकृशनं। मदं। ऋभुः। न। कृत्व्यं। मदं। घृषुः। श्येनाय। कृत्वने। आ
सु। स्वासु। वंसगः। अव। दीधेत्। अहीशुवः। यं। सुऽपर्णः। पराऽवतः। श्येनस्य। पुत्रः। आ।
अभरत्। शतऽचक्रं। यः। अह्यः। वर्तनिः। यं। ते। श्येनः। चारुं। अवृकं। पदा। आ। अभरत्।
अरुणं। मानं। अंधसः। एना। वयः। वि। तारि। आयुः। जीवसे। एना। जागार। बंधुता। एव।
तत्। इंद्र। इंदुना। देवेषु। चित्। धारयाते। महि। त्यजः। क्रत्वा। सुक्रतो इति सुऽक्रतो। क
त्वा। अयं। अस्मत्। आ। सुतः॥ २॥ ॥इमां। खनामि। ओषधिं। वीरुधं। बलवत्ऽतमां। य

या। सऽपत्नीं। बाधते। यया। संऽविंदते। उत्ऽतानऽपर्णे। सुऽभगे। देवऽजूते। सहस्वति। सऽप
त्नीं। मे। परा। धम। पतिं। मे। केवलं। कुरु। उत्ऽतरा। अहं। उत्ऽतरे। उत्ऽतरा। इत्। उत्ऽत
राभ्यः। अथ। सऽपत्नी। या। मम। अधरा। सा। अधराभ्यः। नहि। अस्याः। नाम। गृभ्णामि।
नो इति। अस्मिन्। रमते। जने। परां। एव। पराऽवतं। सऽपत्नीं। गमयामसि। अहं। अस्मि। स
हमाना। अथ। त्वं। असि। सससहिः। उभे इति। सहस्वती इति। भूत्वी। सऽपत्नीं। मे। सहावहै॥
उप। ते। अधां। सहमानां। अभि। त्वा। अधां। सहीयसा। मां। अनु। प्र। ते। मनः। वत्सं। गौःऽइव।
धावतु। पथा। वाःऽइव। धावतु। वे॥ ३॥ ॥ अरण्यानि। अरण्यानि। असौ। या। प्रऽइव। नश्यसि।
कथा। ग्रामं। न। पृच्छसि। न। त्वा। भीःऽइव। विंदती३। वृषऽरवाय। वदते। यत्। उपऽअवति। चि
च्चिकः। आघाटिभिःऽइव। धावयन्। अरण्यानिः। महीयते। उत। गावःऽइव। अदंति। उत। वे
श्मऽइव। दृश्यते। उतो इति। अरण्यानिः। सायं। शकटीःऽइव। सर्जति। गां। अंग। एषः। आ।

राम
७९

ह्वयति। दारु। अवं। गाः। एषः। अपा। अवधीत्। वसन्। अरण्यान्यां। सायं। अक्रुक्षत्। इति। मन्यते। न।
वै। अरण्यानिः। हंति। अन्यः। च। इत्। न। अभिऽगच्छति। स्वादोः। फलस्य। जग्ध्वाय। यथाऽकामं।
नि। पद्यते। आंजनऽगंधिं। सुरभिं। बहुऽअन्नां। अकृषिऽवलां। प्र। अहं। मृगाणां। मातरं। अर
ण्यानिं। अशंसिषं॥४॥ ॥ श्रत्। ते। दधामि। प्रथमाय। मन्यवे। अहन्। यत्। वृत्रं। नर्यं। विवेः।
अपः। उभे इति। यत्। त्वा। भवतः। रोदसी इति। अनु। रेजते। शुष्मात्। पृथिवी। चित्। अद्रिऽवः।
त्वं। मायाभिः। अनवद्य। मायिनं। अवस्यता। मनसा। वृत्रं। अर्दयः। त्वां। इत्। नरः। वृणते।
गोऽइष्टिषु। त्वां। विश्वासु। हव्यासु। इष्टिषु। आ। एषु। चाकंधि। पुरुऽहूत। सूरिषु। वृधासः।
ये। मघऽवन्। आनशुः। मघं। अर्चंति। तोके। तनये। परिऽइष्टिषु। मेधऽसाता। वाजिनी। अह्रये।
धने। सः। इत्। नु। रायः। सुऽभृतस्य। चाकनत्। मदं। यः। अस्य। रंह्यं। चिकेतति। त्वाऽवृधः। मघऽव
न्। दाशुऽअध्वरः। मक्षु। सः। वाजं। भरते। धना। नृऽभिः। त्वं। शर्धाय। महिना। गृणानः। उरु। कृ

धि। मघऽवन्। शग्धि। रायः। त्वं। नः। मित्रः। वरुणः। न। मायी। पित्वः। न। दस्म। दयसे। विऽ
भक्ता॥५॥ ॥सुस्वानासः। इंद्र। स्तुमसि। त्वा। ससऽवांसः। च। तुविऽनृम्ण। वाजं। आ। नः।
भर। सुवितं। यस्य। चाकनत्। त्मना। तना। सनुयाम। त्वाऽऊताः॥ ऋष्वः। त्वं। इंद्र। शूर। जा
तः॥१०॥ बिभूमसि। प्रऽस्रवणे। न। सोमं। अर्यः। वा। गिरः। आ। इत्। अर्च। विद्वान्। वृषीणां।
विप्रः। स्तुऽमतिं। चकानः। ते। स्याम। ये। रणयंत। सोमैः। एना। उत। तुभ्यं। रथऽओळ्हा। ज
क्षैः॥ इमा॥ ब्रह्म। इंद्र। तुभ्यं। शंसि। दाः। नृऽभ्यः। नृणां। शूर। शवः। तेभिः। भव। सऽक्रतुः।
येषु। चाकन्। उत। त्रायस्व। गृणतः। उत। स्तीन्। श्रुधि। हवं। इंद्र। शूर। पृथ्याः। उत। स्तवसे।
वेन्यस्य। अर्कैः॥ आ। यः। ते। योनिं। घृतऽवंतं। ऊर्मिः। न। निम्नैः। द्रवयंत। वक्वाः॥ १॥
अस्वाः॥
सविता। यंत्रैः। पृथिवीं। अरम्णात्। अस्कंभने। सविता। द्यां। अदृंहत्। अश्वंऽइव। अधुक्षत्।
धुनिं। अंतरिक्षं। अतूर्ते। बद्धं। सविता। समुद्रं। यत्र। समुद्रः। स्कभितः। वि। औनत्। अपां।

नपात्।सविता।तस्य।वेद।अतः।भूः।अतः।आः।उछितं।रजः।अतः।द्यावापृथिवी इति।
अप्रथेतां।पश्चा।इदं।अन्यत्।अभवत्।यजत्रं।अमर्त्यस्य।भुवनस्य।भूना।सुऽपर्णः।आं
गाः।सवितुः।गरुत्मान्।पूर्वः।जातः।सः।ऊं इति।अस्य।अनु।धर्म।गावःऽइव।ग्रामं।युयुधिःऽ
इव।अश्वान्।वाश्राःऽइव।वत्सं।सुऽमनाः।दुहाना।पतिःऽइव।जायां।अभि।नः।नि।एतु।धर्ता।
दिवः।सविता।विश्वऽवारः।हिरण्यऽस्तूपः।सवितः।यथा।त्वा।आंगिरसः।जुह्वे।वाजे।अ
स्मिन्।एव।त्वा।अर्चन्।अवसे।वंदमानः।सोमस्यऽइव।अंशुं।प्रति।जागर।अहं॥७॥ संऽइ
द्धः।चित्।सं।इध्यसे।देवेभ्यः।हव्यऽवाहन।आदित्यैः।रुद्रैः।वसुऽभिः।नः।आ।गहि।मृळी
काय।नः।आ।गहि।०।मन्द्रासः।त्वा।संऽइधान।हवामहे।मृळीकाय।हवामहे।त्वां ऊं इति।
जातऽवेदसं।विश्वऽवारं।गृणे।धिया।अग्ने।देवान्।आ।वह।नः।प्रियऽव्रतान्।मृळीका
य।प्रियऽव्रतान्।अग्निः।देवः।देवानां।अभवत्।पुरःऽहितः।अग्निं।मनुष्याः।ऋषयः।सं।

ई॒धि॒रे। अ॒ग्निं। म॒हः। धनं॑ऽसातौ। अ॒हं। हु॒वे। मृ॒ळी॒कं। धनं॑ऽसातये। अ॒ग्निः। अत्रिं॑। भर॑तु।
वाजं॑। ग॒विष्ठि॑रं। प्र। आ॒व॒त्। नः॒। कण्वं॑। त्र॒सद॑स्युं। आ॒ऽह॒वे। अ॒ग्निं। वसि॑ष्ठः। ह॒व॒ते। पु॒
रः॒ऽहि॑तः। मृ॒ळी॒काय॑। पु॒रः॒ऽहि॑तः॥ ८॥ श्र॒द्धया॑। अ॒ग्निः। सं। इ॒ध्य॒ते। श्र॒द्धया॑। हू॒य॒ते॒। ह॒
विः॒। श्र॒द्धां। भग॑स्य। मू॒र्धनि॑। वच॑सा। आ। वे॒द॒या॒म॒सि॒। प्रि॒यं। श्र॒द्धे॒। दद॑तः। प्रि॒यं। श्र॒द्धे॒। दि
दा॑सतः। प्रि॒यं। भो॒जेषु॑। यज्व॑ऽसु। इ॒दं। । मे॒। उ॒दि॒तं। कृ॒धि॒। यथा॑। दे॒वाः। असु॑रे
षु। श्र॒द्धां। उ॒ग्रेषु॑। च॒क्रि॒रे। ए॒वं। भो॒जेषु॑। यज्व॑ऽसु। अ॒स्माकं॑। उ॒दि॒तं। कृ॒धि॒। श्र॒द्धां। दे॒वाः।
यज॑मानाः। वा॒युऽगो॑पाः। उप॑। आ॒स॒ते॒। श्र॒द्धां। हृ॒द॒य्य॑या। आऽकू॑त्या। श्र॒द्धया॑। वि॒न्द॒
ते॒। वसु॑। श्र॒द्धां। प्रा॒तः। ह॒वा॒म॒हे॒। श्र॒द्धां। म॒ध्यं॑दिने। परि॑। श्र॒द्धां। सूर्य॑स्य। नि॒ऽम्रुचि॑। श्रद्धे॑।
श्रत्। धा॒प॒य॒। इ॒ह। नः॒॥ ९॥ ॥ शा॒सः। इ॒त्था। म॒हान्। अ॒सि॒। अ॒मि॒त्र॒ऽखा॒दः। अ॒द्भु॒तः॥ न।
यस्य॑। ह॒न्यते॑। सखा॑। न। जी॒यते॑। क॒दा। च॒न। स्व॒स्ति॒ऽदाः। वि॒शः। पतिः॑। वृ॒त्र॒ऽहा। वि॒ऽमृधः॑।

राम
७१

वृषी। वृषा। इंद्रः। पुरः। एतु। नः। सोमऽपाः। अभयंऽकरः। वि। रक्षः। वि। मृधः। जहि। वि। वृत्र
स्य। हनू इति। रुज। वि। मन्युं। इंद्र। वृत्रऽहन्। अमित्रस्य। अभिऽदासतः। वि। नः। इंद्र। मृधः। जहि।
नीचा। यच्छ। पृतन्यतः। यः। अस्मान्। अभिऽदासति। अधरं। गमय। तमः। अप। इंद्र। द्विष
तः। मनः। अप। जिज्यासतः। वधं। वि। मन्योः। शर्म। यच्छ। वरीयः। यवय। वधं॥१०॥ ॥ ईंखयं
तीः। अपस्युवः। इंद्रं। जातं। उप। आसते। भेजानासः। सुऽवीर्यं। त्वं। इंद्र। बलात्। अधि। स
हसः। जातः। ओजसः। त्वं। वृषन्। वृषा। इत्। असि। त्वं। इंद्र। असि। वृत्रऽहा। वि। अंतरिक्षं।
अतिरः। उत्। द्यां। अस्तभ्नाः। ओजसा। त्वं। इंद्र। सऽजोषसं। अर्कं। बिभर्षि। बाह्वोः। वज्रं।
शिशानः। ओजसा। त्वं। इंद्र। अभिऽभूः। असि। विश्वा। जातानि। ओजसा। सः। विश्वाः। भुवः।
आ। अभवः॥१२॥ ॥सोमः। एकेभ्यः। पवते। घृतं। एके। उप। आसते। येभ्यः। मधु। प्रऽधावति।
तान्। चित्। एव। अपि। गच्छतात्। तपसा। ये। अनाधृष्याः। तपसा। ये। स्वः। ययुः। तपः। ये।

चक्रिरे। महः॥ ०। ये। युध्यन्ते। प्रऽधनेषु। शूरासः। ये। तनूऽत्यजः। ये। वा। सहस्रऽदक्षिणाः॥ ०।
ये। चित्। पूर्वे। ऋतऽसापः। ऋतऽवानः। ऋतऽवृधः॥ पितॄन्। तपस्वतः। यम। ०। सहस्रऽनीथाः॥
कवयः। ये। गोपायन्ति। सूर्यं। ऋषीन्। तपस्वतः। यम। तपःऽजान्। अपि। गच्छतात्॥ १२॥ ॥
अरायि। काणे। विऽकटे। गिरिं। गच्छ। सदान्वे। शिरिंबिठस्य। सत्वऽभिः। तेभिः। त्वा। चात
यामसि॥ चत्तः। इतः। चत्ता। अमुतः। सर्वा। भ्रूणानि। आरुषी। अराय्यं। ब्रह्मणः। पते। ती
क्ष्णऽशृंग। उत्ऽऋषन्। इहि॥ अदः। यत्। दारु। प्लवते। सिंधोः। पारे। अपुरुषं। तत्। आ। रभ
स्व। दुर्हनो इति दुःऽहनो। तेन। गच्छ। परःऽतरं॥ यत्। ह। प्राचीः। अजगंत। उरः। मंडूरऽधा
णिकीः। हताः। इंद्रस्य। शत्रवः। सर्वे। बुद्बुदऽयाशवः॥ परि। इमे। गां। अनेषत। परि। अग्निं।
अहृषत। देवेषु। अक्रत। श्रवः। कः। इमान्। आ। दधर्षति॥ १३॥ ॥ अग्निं। हिन्वंतु। नः। धियः।
सप्तिं। आशुंऽइव। आजिषु। तेन। जेष्म। धनंऽधनं॥ यया। गाः। आऽकरामहे। सेनया। अग्ने।

राम
७

नव। ऊं त्या। नौ। नः। हि न्वाम। यत्तये। आ। अग्ने। स्थूरं। रयिं। भर। पृथुं। गोऽमंतं। अश्विनं। अ

ङ्धि। खं। वर्तय। पणिं॥ अग्ने। नक्षत्रं। अजरं। आ। सूर्यं। रोहयः। दिवि। दधत्। ज्योतिः। जनेभ्यः।

अग्ने। केतुः। विशां। असि। प्रेष्ठः। श्रेष्ठः। उपस्थऽसत्। बोध। स्तोत्रे। वयः। दधत्॥ १४॥ ॥ इमा।

नु। कं। भुवना। सीसधाम। इंद्रः। च। विश्वे। च। देवाः॥ यज्ञं। च। नः। तन्वं। च। प्रऽजां। च। आदित्यैः।

इंद्रः। सह। चीकृपाति॥ आदित्यैः। इंद्रः। सऽगणः। मरुत्ऽभिः। अस्माकं। भूतु। अविता। तनूनां॥ हत्वाय। देवाः। असुरान्। यत्। आयन्। देवाः। देवऽत्वं। अभि। रक्षमाणाः॥ प्रत्यंचं। अर्कं।

अनयन्। शचीभिः॥ ०॥ १५॥ ॥ सूर्यः। नः। दिवः। पातु। वातः। अंतरिक्षात्। अग्निः। नः। पार्थि

वेभ्यः॥ जोष। सवितः। यस्य। ते। हरः। शतं। सवान्। अर्हति। पाहि। नः। दिद्युतः। पतंत्याः॥ चक्षुः। नः।

देवः। सविता। चक्षुः। नः। उत। पर्वतः॥ चक्षुः। धाता। दधातु। नः॥ चक्षुः। नः। धेहि। चक्षुषे। चक्षुः। विऽ

रव्यै। तनूभ्यः। सं। च। इदं। वि। पश्येम॥ ०॥ वि। पश्येम। नृऽचक्षसः॥ १६॥ ॥ उत्। अस। स्र

व। १

न॥ ३

र्यः। अगात्। उत्। अयं। मामकः। भगः॥ अहं। तत्। विद्वला। पतिं। अभि। असा। क्षि। विऽससहिः॥
अहं। केतुः। अहं। मूर्द्धा। अहं। उग्रा। विऽवाचनी। मम। इत्। अनु। क्रतुं। पतिः। सेहानायाः।
उपऽआचरेत्। मम। पुत्राः। शत्रुऽहनः। अथो इति। मे। दुहिता। विऽराट्। उत। अहं। अस्मि। संऽ
जया। पत्यौ। मे। श्लोकः। उत्ऽतमः। येन। इंद्रः। हविषा। कृत्वी। अभवत्। द्युम्नी। उत्ऽतमः। इदं।
तत्। अक्रि। देवाः। असपत्ना। किल। अभुवं। असपत्ना। सपत्नऽघ्नी। जयंती। अभिऽभूवरी।
आ। अवृक्षं। अन्यासां। वर्चः। राधः। अस्थेयसां। इव। सं। अजैषं। इमाः। अहं। सऽपत्नीः। अभि
ऽभूवरी। यथा। अहं। अस्य। वीरस्य। विऽराजानि। जनस्य। च॥ १७॥ ॥ तीव्रस्य। अभिऽ
वयसः। अस्य। पाहि। सर्वऽरथा। वि। हरी इति। इह। मुंच। इंद्र। मा। त्वा। यजमानासः। अन्ये।
नि। रीरमन्। तुभ्यं। इमे। सुतासः। तुभ्यं। सुताः। तुभ्यं। ऊं इति। सोत्वासः। त्वां। गिरः। श्वात्र्याः।
आ। ह्वयंति। इंद्र। इदं। अद्य। सवनं। जुषाणः। विश्वस्य। विद्वान्। इह। पाहि। सोमं। यः। उ

राम
८७

शाता। मनसा। सोमं। अस्मै। सर्वऽहृदा। देवऽकामः। सुनोति। न। गाः। इंद्रः। तस्य। परा। ददाति।
प्रऽशस्तं। इत्। चारुं। अस्मै। कृणोति। अनुऽस्पष्टः। भवति। एषः। अस्य। यः। अस्मै। रेवान्।
न। सुनोति। सोमं। निः। अरत्नौ। मघऽवा। तं। दधाति। ब्रह्मऽद्विषः। हंति। अनानुऽदिष्टः॥ अ
श्वऽयंतः। गव्यंतः। वाजयंतः। हवामहे। त्वा। उपऽगंतवै। ओं इति। आ। भूषंतः। ते। सुऽमतौ।
नवायां। वयं। इंद्र। त्वा। शुनं। हुवेम॥१०॥ ॥ मुंचामि। त्वा। हविषा। जीवनाय। कं। अज्ञातऽ
यक्ष्मात्। उत। राजऽयक्ष्मात्। ग्राहिः। जग्राह। यदि। वा। एतत्। एनं। तस्याः। इंद्राग्नी इति।
प्र। मुमुक्तं। एनं। यदि। क्षितऽआयुः। यदि। वा। पराऽइतः। यदि। मृत्योः। अंतिकं। निःऽऋतः।
एव। तं। आ। हरामि। निःऽऋतेः। उपऽस्थात्। अस्पार्षं। एनं। शतऽशारदाय। सहस्रऽअक्षे
ण। शतऽशारदेन। शतऽआयुषा। हविषा। आ। अहार्षं। एनं। शतं। यथा। इमं। शरदः।
नयाति। इंद्रः। विश्वस्य। दुःऽइतस्य। पारं। शतं। जीव। शरदः। वर्द्धमानः। शतं। हेमंतान्। श

तं। ऊं इति। वसंतान्। शतं। इंद्राग्नी इति। सविता। बृहस्पतिः। शत ऽ आयुषा। हविषा। इमं। पुनः॥
दुः। आ। अहार्षं। त्वा। अविदं। त्वा। पुनः। आ। अगाः। पुनः ऽ नव। सर्व ऽ अंग। सर्वं। ते। चक्षुः।
सर्वं। आयुः। च। ते। अविदं॥ ५९॥ ॥ ब्रह्मणा। अग्निः। सं ऽ विदानः। रक्षः ऽ हा। बाधतां। इतः॥
अमीवा। यः। ते। गर्भं। दुः ऽ नामा। योनिं। आ ऽ शये। ०। अमीवा। ०। अग्निः। तं। ब्रह्मणा। स
ह। निः। क्रव्य ऽ अदं। अनीनशत्। यः। ते। हंति। पतयंतं। निः ऽ सत्स्नुं। यः। सरीसृपं। जातं। यः।
ते। जिघांसति। तं। इतः। नाशयामसि। यः। ते। ऊरू इति। वि ऽ हरति। अंतरा। दंपती इति
दं ऽ पती। शये। योनिं। यः। अंतः। आ ऽ रेळ्हि। ०। यः। त्वा। भ्राता। पतिः। भूत्वा। जारः। भूत्वा।
निः ऽ पद्यते। प्र ऽ जां। ०। यः। त्वा। स्वप्नेन। तमसा। मोहयित्वा। निः ऽ पद्यते। ०॥ २०॥ ॥ अक्षी
भ्यां। ते। नासिकाभ्यां। कर्णाभ्यां। छुबुकात्। अधि। यक्ष्मं। शीर्षण्यं। मस्तिष्कात्। जिह्वा
याः। वि। वृहामि। ते। ग्रीवाभ्यः। ते। उष्णिहाभ्यः। कीकसाभ्यः। अनूक्यात्। यक्ष्मं। दोष

राम
८४

ण्यां। अंसाभ्यां। बाहुभ्यां। ०। आंत्रेभ्यः। ते। गुदाभ्यः। वनिष्ठोः। हृदयात्। अधि। यक्ष्मं। म
तस्नाभ्यां। यक्नः। प्लाशिऽभ्यः। ०। ऊरुऽभ्यां। ते। अष्ठीवत्ऽभ्यां। पार्ष्णिऽभ्यां। प्रऽपदाभ्यां।
यक्ष्मं। श्रोणिऽभ्यां। भासदात्। भंससः। ०। मेहनात्। वनंऽकरणात्। लोमऽभ्यः। ते। न
खेभ्यः। यक्ष्मं। सर्वस्मात्। आत्मनः। तं। इदं। ०। अंगात्ऽअंगात्। लोम्नःऽलोम्नः। जातं। पर्व
णिऽपर्वणि॥०॥२१॥॥ अप। इहि। मनसः। पते। अप। क्राम। परः। चर। परः। निःऽऋत्यै।
आ। चक्ष्व। बहुधा। जीवतः। मनः। भद्रं। वै। वरं। वृणते। भद्रं। युंजंति। दक्षिणं। भद्रं। वैवस्व
ते। चक्षुः। बहुऽत्रा। जीवतः। मनः। यत्। आऽशसा। निःऽशसा। अभिऽशसा। उपऽआरिम।
जाग्रतः। यत्। स्वपंतः। अग्निः। विश्वानि। अप। दुःऽकृतानि। अजुष्टानि। आरे। अस्मत्। द
धातु। यत्। इंद्र। ब्रह्मणः। पते। अभिऽद्रोहं। चरामसि। प्रऽचेताः। नः। आंगिरसः। द्विषतां।
पातु। अंहसः। ०। जाग्रत्ऽस्वप्नः। संऽकल्पः। पापः। यं। द्विष्मः। तं। सः। ऋच्छतु। यः। नः। द्वेष्टि।

तां। कृणुतु ॥२२॥ ॥ देवाः। कपोतः। इषितः। यत्। इच्छन्। दूतः। निःऽऋत्याः। इदं। आऽजगा
म। तस्मै। अर्चाम। कृणवाम। निःऽकृतिं। शं। नः। अस्तु। द्विऽपदे। शं। चतुःऽपदे। शिवः।
शिवः। कपोतः। इषितः। नः। अस्तु। अनागाः। देवाः। शकुनः। गृहेषु। अग्निः। हि। विप्रः।
जुषतां। हविः। नः। परि। हेतिः। पक्षिणी। नः। वृणक्तु। हेतिः। पक्षिणी। न। दभाति। अ
स्मान्। आष्ट्र्यां। पदं। कृणुते। अग्निऽधाने। शं। नः। गोभ्यः। च। पुरुषेभ्यः। च। अस्तु।
मा। नः। हिंसीत्। इह। देवाः। कपोतः। यत्। उलूकः। वदति। मोघं। एतत्। यत्। कपो
तः। पदं। अग्नौ। कृणोति। यस्य। दूतः। प्रऽहितः। एषः। एतत्। तस्मै। यमाय। नमः। अ
स्तु। मृत्यवे॥ ऋचा। कपोतं। नुदत। प्रऽनोदं। इषं। मदंतः। परि। गां। नयध्वं। संऽयोप
यंतः। दुःऽइतानि। विश्वा। हित्वा। नः। ऊर्जं। प्र। पतात्। पतिष्ठः॥२३॥ ॥ ऋषभं।
मा। समानानां। सऽपत्नानां। विऽसासहिं। हंतारं। शत्रूणां। कृधि। विऽराजं। गोऽपतिं।

गवां। अहं। अस्मि। सपत्नऽहा। इन्द्रःऽइव। अरिष्टः। अक्षतः। अधः। सऽपत्नाः। मे। पदोः।
इमे। सर्वे। अभिऽस्थिताः। अत्र। एव। वः। अपि। नह्यामि। उभेऽइति। आर्त्नीऽइवेत्याऽर्त्नीऽइव।
ज्यया। वाचः। पते। नि। सेध। इमान्। यथा। मत्। अधरं। वदान्। अभिऽभूः। अहं। आ।
अगमं। विश्वऽकर्मेण। धाम्ना। आ। वः। चित्तं। आ। वः। व्रतं। आ। वः। अहं। संऽइतिं। ददे।
योगऽक्षेमं। वः। आऽदाय। अहं। भूयासं। उत्ऽतमः। आ। वः। मूर्द्धानं। अक्रमीं। अधःऽ
पदात्। मे। उत्। वदत। मंडूकाःऽइव। उदकात्। मंडूकाः। उदकात्ऽइव॥ ८४॥ ॥ तुभ्यं।

इन्द्रं। इन्द्र। परि। सिच्यते। मधौ। त्वं। सुतस्य। कलशस्य। राजसि। त्वं। रयिं। पुरुऽवीरां। ऊंऽइति।
नः। कृधि। त्वां। तपः। परिऽतप्य। अजयः। स्वः। रिति। स्वः। स्वःऽजितं। माहि। मंद्रानं। अंधसः।
हवामहे। परि। यातं। सुतान्। उप। इमं। नः। यज्ञं। इह। बोधि। आऽगहि। स्पृधः। जयंतं। म
घऽवानं। ईमहे। सोमस्य। राज्ञः। वरुणस्य। धर्मणि। बृहस्पतेः। अनुऽमत्याः। ऊंऽइति।

शामीति। तव। अहं। अद्य। मघऽवन्। उपऽस्तुतो। धातः। विधातारिति विऽधातः॥ कलशान्। अभक्षयं। उऽस्तुतः। नक्षं। अकरं। वरौ। अपि। सोमी। च। इमं। प्रथमः। सूरिः॥ उत्। मृजे। सुते। सातेन। यदि। आ। अगमं। वां। प्राति। विश्वामित्रजमदग्नी इति। दमे॥

॥२५॥ ॥ वातस्य। नु। महिमानं। रथस्य। रुजन्। एति। स्तनयन्। अस्य। घोषः॥ दिविऽस्पृक्॥ याति। अरुणानि। कृण्वन्। उतो इति। एति। पृथिव्याः। रेणुं। अस्यन्। सं। प्र। ईरते। अनु। वातस्य। विऽस्थाः। आ। एनं। गच्छंति। समनं। न। योषाः॥ ताभिः। सऽयुक्। सऽरथं। देवः। ईयते। अस्य। विश्वस्य। भुवनस्य। राजा॥ अंतरिक्षे। पथिऽभिः॥ ईयमानः। न। नि। विशते। कतमत्। चन। अहरिति। अपां। सखा। प्रथमऽजाः॥ ऋतऽवा। क्व। स्वित्। जातः। कुतः। आ। बभूव। आत्मा। देवानां। भुवनस्य। गर्भः॥ यथाऽवशं। चरति। देवः। एषः। घोषाः। इत्। अस्य। शृण्विरे। न। रूपं। तस्मै। वाताय। हविषा।

राम
८८

विधेम॥२६॥ ॥मयःऽभूः।वातः।अभि।वातु।उस्राः।ऊर्जस्वतीः।ओषधीः।आ।रिशंतां।
पीवस्वतीः।जीवऽधन्याः।पिबंतु।अवसाय।पत्ऽवते।रुद्र।मृळ।याः।सऽरूपाः।विऽरू
पाः।एकऽरूपाः।यासां।अग्निः।इष्ट्या।नामानि।वेद।याः।अंगिरसः।तपसा।इह।चक्रुः।
ताभ्यः।पर्जन्य।महि।शर्म।यच्छ।याः।देवेषु।तन्वं।ऐरयंत।यासां।सोमः।विश्वा।रूपाणि।
वेद।ताः।प्रजाऽवतीः।इंद्र।गोऽष्ठे।रिरीहि।प्रजाःऽपतिः।मह्यं।एताः।रराणः।विश्वैः।देवैः।
पितृऽभिः।संऽविदानः।शिवाः।सतीः।उप।नः।गोऽस्थं।आ।अकः।इति।अकः।तासां।वयं।प्रऽ
जया।सं।सदेम॥२७॥ ॥विऽभ्राट्।बृहत्।पिबतु।सोम्यं।मधु।आयुः।दधत्।यज्ञऽप
तौ।अविऽह्रुतं।वातऽजूतः।यः।अभिऽरक्षति।त्मना।प्रऽजाः।पुपोष।पुरुधा।वि।राज
ति।विऽभ्राट्।बृहत्।सुऽभृतं।वाजऽसातमं।धर्मन्।दिवः।धरुणे।सत्यं।अर्पितं।अमि

त्रऽहा। वृत्रऽहा। दस्युहंऽतमं। ज्योतिः। जज्ञे। असुरऽहा। सपत्नऽहा।०। उत्ऽतमं। विश्वऽ
जित्। धनऽजित्। उच्यते। बृहत्। विश्वऽभ्राट्। भ्राजः। महि। सूर्यः। दृशे। उरु। पप्रथे। स
हः। ओजः। अच्युतं।०। येन। इमा। विश्वा। भुवनानि। आऽभृता। विश्वऽकर्मणा। विश्वदे
व्यऽवता॥२५॥ ॥त्वं। त्यं। इटतः। रथं। इंद्र। प्र। आवः। सुतऽवतः। अशृणोः। सोमिनः। ह
वं। त्वं। मखस्य। दोधतः। शिरः। अव। त्वचः। भरः। अगच्छः। सोमिनः। गृहं। त्वं। त्यं। इंद्र।
मर्त्यं। आस्त्रऽबुध्नाय। वेन्यं। मुहुः। श्रथ्नाः। मनस्यवे।०। सूर्यं। पश्चा। संतं। पुरः। कृधि।
देवानां। चित्। तिरः। वशं॥२८॥ ॥आ। याहि। वनसा। सह। गावः॥ सचंत। वर्त
निं। यत्। ऊधऽभिः॥ आ। याहि। वस्व्या। धिया। मंहिष्ठः। जारयत्ऽमखः। सुदानुऽभिः॥
॥पितुऽभृतः। न। तंतुं। इत्। सुऽदानवः। प्रति। दध्मः। यजामसि। उषाः। अप। स्वसुः। तमः।

सं । वर्तयति । वर्तनिं । स्कः ऽ जातता ॥ २० ॥ ॥ आ । त्वा । अहार्षं । अंतः । एधि । ध्रुवः । तिष्ठ । अ

विऽचाचलिः । विशः । त्वा । सर्वाः । वांछंतु । मा । त्वत् । राष्ट्रं । अधि । भ्रशत् । इह । एव । एधि । मा ।

अप । च्योष्ठाः । पर्वतःऽइव । अविऽचाचलिः । इंद्रःऽइव । इह । ध्रुवः । तिष्ठ । इह । राष्ट्रं । उं इति ।

धारय । इमं । इंद्रः । अदी धरत् । ध्रुवं । ध्रुवेण । हविषा । तस्मै । सोमः । अधि । ब्रवत् । तस्मै ।

उं इति । ब्रह्मणः । पतिः । ध्रुवा । द्यौः । ध्रुवा । पृथिवी । ध्रुवासः । पर्वताः । इमे । ध्रुवं । विश्वं । इदं ।

जगत् । ध्रुवः । राजा । विशां । अयं । ध्रुवं । ते । राजा । वरुणः । ध्रुवं । देवः । बृहस्पतिः । ध्रुवं । ते ।

इंद्रः । च । अग्निः । च । राष्ट्रं । धारयतां । ध्रुवं । ध्रुवं । ध्रुवेण । हविषा । अभि । सोमं । मृशामसि ।

। अथो इति । नः । इंद्रः । केवलीः । विशः । बलिऽहृतः । करत् ॥ २१ ॥ ॥ अभिऽवर्तेन । हविषा । ये

न । इंद्रः । अभिऽववृते । तेन । अस्मान् । ब्रह्मणः । पते । अभि । राष्ट्राय । वर्तय । अभिऽवृत्य । सऽ

पत्नान् । अभि । याः । नः । अरातयः । अभि । पृतन्यंतं । तिष्ठ । अभि । यः । नः । दुरस्यति । अभि ।

८८

त्वा।देवः।सविता।अभि।सोमः।अवीवृतत्।अभि।त्वा।विश्वा।भूतानि।अभिऽवर्तः।यथा।
असासि।०।असपत्नः।किल।अभुवं।असपत्नः।सपत्नऽहा।अभिऽराष्ट्रः।विऽससहिः।य
था।अहं।एषां।भूतानां।[illegible]।।३।। ।।प्र।वः।ग्रावाणः।सविता।देवः।सुवतु।धर्मणा।
धूःऽसु।युज्यध्वं।सुनुत।ग्रावाणः।अप।दुच्छुनां।अप।सेधत।दुःऽमतिं।उस्राः।कर्तन।
भेषजं।ग्रावाणः।उपरिषु।आ।महीयते।सऽओषसः।वृष्णे।दधतः।वृष्ण्यं।ग्रावाणः।स
विता।नु।वः।यजमानाय।सुन्वते।।३३।। ।।प्र।सूनवः।ऋभूणां।बृहत्।नवंत।वृजना।
क्षाम।ये।विश्वऽधायसः।अश्नन्।धेनुं।न।मातरं।प्र।देवं।देव्या।धिया।भरत।जातऽ
वेदसं।हव्या।नः।वक्षत्।आनुषक्।अयं।ऊं इति।स्यः।देवऽयुः।होता।यज्ञाय।नीय
ते।रथः।न।योः।अभिऽवृतः।घृणिऽवान्।चेतति।त्मना।अयं।अग्निः।उरुष्यति।अमृता
त्ऽइव।जन्मनः।सहसः।चित्।सहीयान्।देवः।जीवातवे।कृतः।।३४।। ।।पतंगं।अक्तं।

राम
८८

५।३

असुरस्य। मायया। हृदा। पश्यंति। मनसा। विपःऽचितः। समुद्रे। अंतरिति। कवयः।
वि। चक्षते। मरीचीनां। पदं। इच्छंति। वेधसः॥ पतंगः। वाचं। मनसा। बिभर्ति। तां। गंध
र्वः। अवदत्। गर्भे। अंतरिति। तां। द्योतमानां। स्वर्यं। मनीषां। ऋतस्य। पदे। कवयः। नि। पां
ति। ०॥ २५॥ ॥ त्यं। ऊं इति। सु। वाजिनं। देवऽजूतं। सहऽवानं। तरुतारं। रथानां। अरिष्ट
ऽनेमिं। पृतनाऽजं। आशुं। स्वस्तये। तार्क्ष्यं। इह। हुवेम। इंद्रस्यऽइव। रातिं। आऽजोहुवानाः।
स्वस्तये। नावंऽइव। आ। रुहेम। उर्वी इति। न। पृथ्वी इति। बहुले इति। गभीरे इति। मा। वां। आऽ
इतौ। मा। पराऽइतौ। रिषाम। सद्यः। चित्। यः। शवसा। पंच। कृष्टीः। सूर्यःऽइव। ज्योतिषा।
अपः। ततान। सहस्रऽसाः। शतऽसाः। अस्य। रंहिः। न। स्म। वरंते। युवतिं। न। शर्यां॥ २६॥
उत्। तिष्ठत। अव। पश्यत। इंद्रस्य। भागं। ऋत्वियं। यदि। श्रातः। जुहोतन। यदि। अश्रातः।
ममत्तन। श्रातं। हविः। ओ इति। सु। इंद्र। प्र। याहि। जगाम। सूरः। अध्वनः। विऽमध्यं। परि।

ऋ

त्वा। आसते। निधिऽमिः। सखाय। कुलऽपाः। न। व्राजऽपतिं। चरंतं। आतं। मन्ये। ऊधनि। आ

तं। अग्नौ। सुऽआतं। मन्ये। तत्। ऋतं। नवीयः। माध्यंदिनस्य। सवनस्य। दध्नः। पिब। इंद्र। व

ज्रिन्। पुरुऽकृत्। जुषाणः॥ ३७॥ ॥ प्र। ससहिषे। पुरुऽहूत। शत्रून्। ज्येष्ठः। ते। शुष्मः। इ

ह। रातिः। अस्तु। इंद्र। आ। भर। दक्षिणेन। वसूनि। पतिः। सिंधूनां। असि। रेवतीनां। ० प्र

राऽवतः। अत्र॥ जे गंथ। परस्याः। स्तुके। संऽशाय। पविं। इंद्र। तिग्मं। वि। शत्रून्। ताढि।

वि। मृधः। नुदस्व॥ इँ सत्रं। आभि। वामं। ओजः। अजोयथाः। वृषभ। चर्षणीनां। अपा

अनुदः। जनं। अमित्रऽयंतं। उरु। देवेभ्यः। अकृणोः। ऊं इति। लोकं॥ ३८॥ ॥ प्रथः। च

यस्य। सऽप्रथः। च। नाम। आनुऽस्तुभस्य। हविषः। हविः। यत्। धातुः। द्युतानात्। सवितुः।

च। विष्णोः। रथंऽतरं। आ। जभार। वसिष्ठः। अविंदन्। ते। अतिऽहितं। यत्। आसीत्। यज्ञ

स्य। धाम। परमं। गुहा। यत्। ० भरत्। वाजः। बृहत्। आ। वक्षे। अग्नेः। ते। अविंदन्। मनसा।

द्रा। ५

राम

गो। कां। यता। ह। त्रऽसर्गै। त्रिऽककुभा। निऽवर्तेत। अप। दुह्। मानुषस्य। दुरः। वरितिवः। तुभ्यं। पयः। य
ता। पितरै। अर्पीतां। राधः। सुऽरेतः। तुरण्यो। भुरण्यू इति। शुचि। यत्। तौ। रिक्णः।। आ। अप्। जंताः। स्व। कर
दुघायाः। पयः। उस्त्रियायाः।। २४।। अध। प्र। जज्ञे। तरणिः। ममत्तु। प्र। रोचि। अस्याः। उषसः। न। सूरः।
इंदुः। येभिः। आष्ट। स्वऽइदुहव्यैः। स्रुवेण। सिंचन्। जरणा। अभि। धाम। सुऽइध्मा। यत्। वना। धिनिः।
अपस्याते। सूरः। अध्वरे। परि। रोधना। गोः। यत्। ह। प्रऽभासि। कृत्व्यान्। अनु। घून्। अनर्विशे। पशु
इषे। तुराय। अष्टा। महः। दिवः। आदः। हरीइति। इह। धुम्नऽसहं। अभि। योधानः। उत्सं। हरिं। यत्
ते। मंदिनं। धुक्षन्। वृधे। गोऽरभसं। अद्रिऽभिः। वाताप्यं। त्वं। आयसं। प्रति। वर्तयः। गोः। दिवः। अश्मा
नं। उपऽनीतं। ऋभ्वा। कुत्साय। यत्र। पुरुऽहूत। वन्वन्। शुष्णं। अनंतैः। परिऽयासि। वधैः। पुरा। य
त्। सूरः। तमसः। अपिऽइतेः। तं। अद्रिऽवः। फलिऽगं। हेति। अस्य। शुष्णस्य। चित्। परिऽहितं। य
त्। ओजः। दिवः। परि। सुऽग्रथितं। तत्। आ। अदः।। २५।। अनु। त्वा। महीइति। पाजसीइति।

पं०
१३

अथ क्रेरिति। घा। वाक्षामा। मदतां। इंद्र। कर्मन्। त्वं। वृत्रं। आऽशयानं। सिरासु। महः। वज्रेण। सिष्वपः। व
राहुं। त्वं। इंद्र। नर्यः। याः। अवः। नॄन्। तिष्ठ। वातस्य। सुऽयुजः। वहिष्ठान्। यं। ते। काव्यः। उशना।
मंदिनं। दात। वृत्रऽहनं। पार्यं। ततक्ष। वज्रं। त्वं। सूरः। हरितः। रमयः। नॄन्। भरत्। चक्रं। एतशः। न। अ
यं। इंद्र। प्र। अस्य। पारं। नवतिं। नाव्यानां। अपि। कर्त। अवर्तयः। अयज्यून्। त्वं। नः। अस्याः। इंद्र।
दुःऽहनायाः। पाहि। वज्रिऽवः। दुःऽइतात्। अभि। ईके। प्र। नः। वाजान्। रथ्यः। अश्वऽबुध्यान्। इषे। यं
धि। श्रवसे। सूनृतायै। मा। सा। ते। अस्मत्। सुऽमतिः। वि। दसत्। वाजऽप्रमहः। सं। इषः। वरंत। आ।
नः। भज। मघऽवन्। गोषु। अर्यः। मंहिष्ठाः। ते। सधऽमादः। स्याम॥ २६॥ ॥ इति प्रथमाष्ट
के अष्टमोध्यायः॥ ॥ छ॥ ॥श्री॥ ॥श्री॥ ॥श्री॥ श्री॥ ॥श्री॥ ॥छ॥ श्री शुभं भवतु॥

॥ स्वस्ति॥

प० द्वि० १

श्रीवेदव्यासायनमः ॥ ॥हरिः ॐम् ॥ प्र । वः । पांतं । रघुऽमन्यवः । अंधः । यज्ञं । रुद्राय । मीळ्हुषे । भरध्वं ।
दिवः । अस्तोषि । असुरस्य । वीरैः । इषुध्याऽइव । मरुतः । रोदस्योः । पत्नीऽइव । पूर्वऽहूतिं । ववृधध्यै । उष
सानक्ता । पुरुधा । विदाने इति । स्तरीः । न । अत्कं । विऽउतं । वसाना । सूर्यस्य । श्रिया । सुऽदृशी । हिरण्यैः । मम
त्तु । नः । परिऽज्मा । वसर्हा । ममत्तु । वातः । अपां । वृषण्ऽवान् । शिशीतं । इंद्रापर्वता । युवं । नः । तत् । नः ।
विश्वे । वरिवस्यंतु । देवाः । उत । त्या । मे । यशसा । श्वेतनायै । व्यंता । पांता । औशिजः । हुवध्यै । प्र । वः । नप
तं । अपां । कृणुध्वं । प्र । मातरा । रास्पिनस्य । आयोः । आ । वः । रुवण्युं । औशिजः । हुवध्यै । घोषाऽइव ।
शंसं । अर्जुनस्य । नंशे । प्र । वः । पूष्णे । दावने । आ । अच्छ । वोचेय । वसुऽतातिं । अग्नेः ॥ १ ॥ श्रुतं । मे । मित्रा
वरुणा । हवा । इमा । उत । श्रुतं । सदने । विश्वतः । सीं । श्रोतु । नः । श्रोतुऽरातिः । सुऽश्रोतुः । सुऽक्षेत्रा । सिंधुः ।
अत्ऽभिः । स्तुषे । सा । वां । वरुण । मित्र । रातिः । गवां । शता । पृक्षऽयामेषु । पज्रे । श्रुतऽरथे । प्रियऽरथे ।
दधानाः । सद्यः । पुष्टिं । निऽरुंधानासः । अग्मन् । अस्य । स्तुषे । महिऽमघस्य । राधः । सचा । सनेम ।

राम
१

नहुषः। सुऽवीराः। जनः। यः। पज्रेभ्यः। वाजिनीऽवान्। अश्वऽवतः। रथिनः। मह्यं। सूरिः। जनः। यः। मित्रा
वरुणौ। अभिऽध्रुक्। अपः। न। वां। सुनोति। अक्ष्णयाऽध्रुक्। स्वयं। सः। यक्ष्मं। हृदये। नि। धत्ते। आप। यत्
ईं। होत्राभिः। ऋतऽवा। सः। व्राधतः। नहुषः। दंसुऽजूतः। शर्धःऽतरः। नरां। गूर्तऽश्रवाः। विसृष्टऽरातिः।
याति। बाळ्हऽसृत्वा। विश्वासु। पृत्ऽसु। सदं। इत्। शूरः॥५॥ अध। ग्मंत। नहुषः। हवं। सूरेः। श्रोत। रा
जानः। अमृतस्य। मंद्राः। नभःऽजुवः। यत्। निरवस्य। राधः। प्रऽशस्तये। महिना। रथऽवते। एतं। शर्धं।
धाम। यस्य। सूरेः। इति। अवोचन्। दशऽतयस्य। नंशे। द्युम्नानि। येषु। वसुऽतातिः। ररन्। विश्वे। सन्वं
तु। प्रऽभृथेषु। वाजं। मंदामहे। दशऽतयस्य। धासेः। द्विः। यत्। पंच। बिभ्रतः। यंति। अन्ना। किं। इष्टऽअ
श्वः। इष्टऽरश्मिः। एते। ईशानासः। तरुषः। ऋंजते। नॄन्। हिरण्यऽकर्णं। मणिऽग्रीवं। अर्णः।०। अर्यः।
गिरः। सद्यः। आ। जग्मुषीः। आ। उस्राः। चाकंतु। उभयेषु। अस्मे इति। चत्वारः। मा। मशर्शारस्य। शि
श्वः। त्रयः। राज्ञः। आयवसस्य। जिष्णोः। रथः। वां। मित्रावरुणा। दीर्घऽअप्साः। स्यूमऽगभस्तिः। सूरः। न।
अद्यौत्॥५॥ पृथुः। रथः। दक्षिणायाः। अयोजि। आ। एनं। देवासः। अमृतासः। अस्थुः। कृष्णात्। उत्। अ

१०द्वि०

२

स्थात् । अर्या । विऽहायाः । चिकित्संती । मानुषाय । क्षयाय ॥ पूर्वा । विश्वस्मात् । भुवनात् । अबोधि । जयंती । वाजं ।
बृहती । सनुत्री । उच्चा । वि । अख्यत् । युवतिः । पुनःऽभूः । आ । उषाः । अगन् । प्रथमा । पूर्वऽहूतौ ॥ यत् । अद्य । भा
गं । विऽभजासि । नृऽभ्यः । उषः । देवि । मर्त्यऽत्रा । सुऽजाते । देवः । नः । अत्र । सविता । दमूनाः । अनागसः । वोच
ति । सूर्याय ॥ गृहंऽगृहं । अहना । याति । अच्छ । दिवेऽदिवे । अधि । नाम । दधाना । सिसासंती । द्योतना । शश्वत् । आ
अगात् । अग्रंऽअग्रं । इत् । भजते । वसूनां ॥ भगस्य । स्वसा । वरुणस्य । जामिः । उषः । सूनृते । प्रथमा । जरस्व । पश्चा ।
सः । दध्याः । यः । अघस्य । धाता । जयेम । तं । दक्षिणया । रथेन ॥ उत् । ईरतां । सूनृताः । उत् । पुरंऽधीः । उ
त् । अग्नयः । शुशुचानासः । अस्थुः । स्पार्हा । वसूनि । तमसा । अपऽगूळ्हा । आविः । कृण्वंति । उषसः । विऽभा
तीः ॥ अप । अन्यत् । एति । अभि । अन्यत् । एति । विषुरूपे इति विषुऽरूपे । अहनी इति । सं । चरेते इति । परिऽक्षितोः ।
तमः । अन्या । गुहा । अकः । अद्यौत् । उषाः । शोशुचता । रथेन ॥ सऽदृशीः । अद्य । सऽदृशीः । इत् । ऊं इति । श्वः ।
दीर्घं । सचंते । वरुणस्य । धाम । अनवद्याः । त्रिंशतं । योजनानि । एकाऽएका । क्रतुं । परि । यंति । सद्यः ॥ जान
ती । अह्नः । प्रथमस्य । नाम । शुक्रा । कृष्णात् । अजनिष्ट । श्वितीची । ऋतस्य । योषा । न । मिनाति । धाम ।

२

अहःऽअहः । निःऽऋतं । आऽचरंती । कन्याऽइव । तन्वा । शाशदाना । एषि । देवि । देवं । इयक्ष
माणं । संऽस्मयमाना । युवतिः । पुरस्तात् । आविः । वक्षांसि । कृणुषे । विऽभाती ॥ १० ॥ सुऽसंकाशा ।
मातृमृष्टाऽइव । योषा । आविः । तन्वं । कृणुषे । दृशे । कं । भद्रा । त्वं । उषः । विऽतरं । विऽउछ । न । त
त् । ते । अन्याः । उषसः । नशंत । अश्वऽवतीः । गोऽमतीः । विश्वऽवाराः । यतमानाः । रश्मिभिः । सू
र्यस्य । परा । च । यंति । पुनः । आ । च । यंति । भद्रा । नाम । वहमानाः । उषसः । ऋतस्य । रश्मिं । अनुऽय
छमाना । भद्रंऽभद्रं । क्रतुं । अस्मासु । धेहि । उषः । नः । अद्य । सुऽहवा । विऽउछ । अस्मासु । रायः । मघऽव
त्ऽसु । च । स्युःऽइति स्युः ॥ १३ ॥ उषाः । उछंती । संऽइधाने । अग्नौ । उत्ऽयन् । सूर्यः । उर्विया । ज्योतिः ।
अश्रेत् ।०। नु । अर्थं । प्र । असावीत् । द्विऽपत् । प्र । चतुःऽपत् । इत्यै ।०। आऽयतीनां ।०। अद्यौत् ।०।
ज्योतिः । वसाना । समना । पुरस्तात् । ऋतस्य । पंथां । अनु । एति । साधु । प्रजानतीऽइव । न । दिशः । मि
नाति ॥ उपो इति । अदर्शि । शुंध्युवः । न । वक्षः । नोधाःऽइव । आविः । अकृत । प्रियाणि । अ[illegible]ऽस

प॰ द्वि॰
२

ता । न । ससतः । बोधयन्ती । शश्वत्ऽतमा । आ । अगात् । पुनः । आऽईयुषीणाम् ॥ पूर्वे । अर्धे । रजसः । अ
प्त्यस्य । गवाम् । जनित्री । अकृत । प्र । केतुम् । वि । ऊं इति । प्रथते । विऽतरम् । वरीयः । आ । उभा । पृणन्ती । पित्रोः ।
उपऽस्था ॥ ५ ॥ एव । इत् । एषा । पुरुऽतमा । दृशे । कम् । न । अजामिम् । न । परि । वृणक्ति । जामिम् । अरेपसा । तन्वा ।
शाशदाना । न । अर्भात् । ईषते । न । महः । विऽभाती ॥ अभ्राताऽइव । पुंसः । एति । प्रतीची । गर्तारुक्ऽइव । स
नये । धनानाम् । जायाऽइव । पत्ये । उशती । सुऽवासाः । उषाः । हस्राऽइव । नि । रिणीते । अप्सः ॥ स्व
सा । स्वस्रे । ज्यायस्यै । योनिम् । अरैक् । अप । एति । अस्याः । प्रतिचक्ष्याऽइव । विऽउच्छन्ती । रश्मिऽभिः ।
सूर्यस्य । अञ्जि । अङ्क्ते । समनगाःऽइव । व्राः ॥ आसाम् । पूर्वासाम् । अहऽसु । स्वसॄणाम् । अपरा । पूर्वाम् । अभि
। एति । पश्चात् । ताः । प्रत्नऽवत् । नव्यसीः । नूनम् । अस्मे इति । रेवत् । उच्छन्तु । सुऽदिनाः । उषसः ॥ प्र ।
बोधय । उषः । पृणतः । मघोनि । अबुध्यमानाः । पणयः । ससन्तु । रेवत् । उच्छ । मघवत्ऽभ्यः । मघो
नि । रेवत् । स्तोत्रे । सूनृते । जारयन्ती ॥ ५ ॥ अव । इयम् । अश्वैत् । युवतिः । पुरस्तात् । युङ्क्ते । गवाम् । अरुणा

२

मां। अनीकं। वि। अनूनं। उच्छात्। असति। प्र। अकेतुः। गृहं॥ऽगृहं। उप। तिष्ठाते। अग्निः॥ उत्। ते। वयः। चित्।
वसतेः। अपप्तन्। नरः। च। ये। पितुऽभाजः। विऽउष्टौ। अमा। सते। वहसि। भूरि। वामं। उषः। देवि। दा
शुषे। मर्त्याय। अस्तोढ्वं। स्तोम्याः। ब्रह्मणा। मे। अवीवृधध्वं। उशतीः। उषसः। युष्माकं। देवीः। अव
सा। सनेम। सहस्रिणं। च। शतिनं। च। वाजं॥ ७॥ प्रातः। रत्नं। प्रातःऽइत्वा। दधाति। तं। चिकित्वा
न्। प्रतिऽगृह्य। नि। धत्ते। तेन। प्रऽजां। वर्धयमानः। आयुः। रायः। पोषेण। सचते। सुऽवीरः। सुऽगुः।
असत्। सुऽहिरण्यः। सुऽअश्वः। बृहत्। अस्मै। वयः। इंद्रः। दधाति। यः। त्वा। आऽयंतं। वसुना। प्रातः
इत्वः। मुक्षीजयाऽइव। पदिं। उत्ऽसिनाति। आ। अयं। अद्य। सुऽकृतं। प्रातः। इच्छन्। इष्टेः। पुत्रं। वसुऽ
मता। रथेन। अंशोः। सुतं। पायय। मत्सरस्य। क्षयत्ऽवीरं। वर्धय। सूनृताभिः। उप। क्षरंति। सिं
धवः। मयःऽभुवः। ईजानं। च। यक्ष्यमाणं। च। धेनवः। पृणंतं। च। पपुरिं। च। श्रवस्यवः। घृतस्य। धा
राः। उप। यंति। विश्वतः॥ नाकस्य। पृष्ठे। अधि। तिष्ठति। श्रितः। यः। पृणाति। सः। ह। देवेषु। गच्छति।

प॰ द्वि

४

तस्मै। आपः। घृतं। अर्षंति। सिंधवः। तस्मै। इयं। दक्षिणा। पिन्वते। सदा। दक्षिणाऽवतां। इत्। इमानि।
चित्रा। दक्षिणाऽवतां। दिवि। सूर्यासः। दक्षिणाऽवंतः। अमृतं। भजंते। दक्षिणाऽवंतः। प्र। तिरंते। आ
युः॥ मा। पृणंतः। दुःऽइतं। एनः। आरन्। मा। जारिषुः। सूरयः। सुऽव्रतासः। अन्यः। तेषां। परिऽ
धिः। अस्तु। कः। चित्। अपृणंतं। अभि। सं। यंतु। शोकाः॥ ७॥ १०॥ अमंदान्। स्तोमान्। प्र। भरे। मनीषा।
सिंधौ। अधि। क्षियतः। भाव्यस्य। यः। मे। सहस्रं। अमिमीत। सवान्। अतूर्तः। राजा। श्रवः। इच्छमा
नः॥ शतं। राज्ञः। नाधमानस्य। निष्कान्। शतं। अश्वान्। प्रऽयतान्। सद्यः। आदं। शतं। कक्षीवान्।
असुरस्य। गोनां। दिवि। श्रवः। अजरं। आ। ततान॥ उप। मा। श्यावाः। स्वनयेन। दत्ताः। वधूऽमंतः।
दश। रथासः। अस्थुः। षष्टिः। सहस्रं। अनु। गव्यं। आ। अगात्। सनत्। कक्षीवान्। अभिऽपित्वे। अ
ह्नां॥ चत्वारिंशत्। दशऽरथस्य। शोणाः। सहस्रस्य। अग्रे। श्रेणिं। नयंति। मदऽच्युतः। कृशनऽव
तः। अत्यान्। कक्षीऽवंतः। उत्। अमृक्षंत। पज्राः॥ पूर्वां। अनु। प्रऽयतिं। आ। ददे। वः। त्रीन्। युक्तान्।

४

न्। अष्टौ। अरिऽधायसः। गाः। सुऽबंधवः। ये। विश्याःऽइव। व्राः। अनस्वंतः। श्रवः। ऐषंत। पज्राः। आऽ
गधिता। परिऽगधिता। या। कशीकाऽइव। जंगहे। ददाति। मह्यं। यादुरी। याशूनां। भोज्या। शता। उपऽउप। मे।
परा। मृश। मा। मे। दभ्राणि। मन्यथाः। सर्वा। अहं। अस्मि। रोमशा। गंधारीणांऽइव। अविका॥ ११॥ अग्निं। हो
तारं। मन्ये। दास्वंतं। वसुं। सूनुं। सहसः। जातऽवेदसं। विप्रं। न। जातऽवेदसं। यः। ऊर्ध्वया। सुऽअध्वरः। देवः।
देवाच्या। कृपा। घृतस्य। विऽभ्राष्टिं। अनु। वष्टि। शोचिषा। आऽजुह्वानस्य। सर्पिषः। यजिष्ठं। त्वा। यज
मानाः। हुवेम। ज्येष्ठं। अंगिरसां। विप्र। मन्मऽभिः। विप्रेभिः। शुक्र। मन्मऽभिः। परिज्मानंऽइव। द्यां। होतारं।
चर्षणीनां। शोचिःऽकेशं। वृषणं। यं। इमाः। विशः। प्र। अवंतु। जूतये। विशः। सः। हि। पुरु। चित्। ओज
सा। विरुक्मता। दीद्यानः। भवति। द्रुहंऽतरः। परशुः। न। द्रुहंऽतरः। वीळु। चित्। यस्य। संऽऋतौ। श्रुवत्। व
नाऽइव। यत्। स्थिरं। निःऽसहमानः। यमते। न। अयते। धन्वऽसहा। न। अयते। दृळ्हा। चित्। अस्मै। अनु। दुः। य
था। विदे। तेजिष्ठाभिः। अरणिऽभिः। दाष्टि। अवसे। अग्नये। दाष्टि। अवसे। प्र। यः। पुरूणि। गाहते। तक्ष

प॰ द्वि॰
५

ता। वनीऽइव। शोचिषा। स्थिरा। चित्। अन्ना। नि। रिणाति। ओजसा। नि। स्थिराणि। चित्। ओजसा। तं। अस्य।
पृक्षं। उपरासु। धीमहि। नक्तं। यः। सुदर्शऽतरः। दिवाऽतरात्। अप्रऽआयुषे। दिवाऽतरात्। अद्। अस्य। अ
स्य। आयुः। ग्रभणऽवत्। वीळु। शर्म। न। सूनवे। भक्तं। अभक्तं। अव। व्यंतः। अजराः। अग्नयः। व्यंतः।
अजराः॥१२॥ सः। हि। शर्धः। न। मारुतं। तुविऽस्वनिः। अप्नस्वतीषु। उर्वरासु। इष्टनिः। आर्तनासु। इष्टनिः।
आदत्। हव्या। नि। आऽददिः। यज्ञस्य। केतुः। अर्हणा। अध। स्म। अस्य। हर्षतः। हृषीवतः। विश्वे। जुषं
त। पंथां। नरः। शुभे। न। पंथां। द्विता। यत्। ईं। कीस्तासः। अभिऽद्यवः। नमस्यंतः। उपऽवोचंत। भृगवः।
उपऽवोचंत। भृगवः। मथ्नंतः। दाशा। भृगवः। अग्निः। ईशे। वसूनां। शुचिः। यः। धर्णिः। एषां। प्रियान्।
अपिऽधीन्। वनिषीष्ट। मेधिरः। विश्वासां। त्वा। विशां। पतिं। हवामहे। सर्वासां। समानं। दंऽपतिं। भु
जे। सत्यऽगिर्वाहसं। भुजे। अतिथिं। मानुषाणां। पितुः। न। यस्य। आसया। अमी इति। च। विश्वे। अ
मृताः। सः। आ। वयः। हव्या। देवेषु। आ। वयः। त्वं। अग्ने। सहसा। सहंऽतमः। शुष्मिन्ऽतमः। जाय

आ। वनिषीष्ट। मेधिरः।

५

से।देवऽतातये।रयिः।न।देवऽतातये।द्युम्निन्ऽतमः।हि।ते।मदः।द्युम्निन्ऽतमः।उत।क्रतुः।अध।स्म।
ते।परि।चरन्ति।अजर।श्रुष्टीऽवानः।न।अजर॥ प्र।वः।महे।सहसा।सहस्वते।उषःऽबुधे।पशुऽसे॥
न।अग्नये।स्तोमः।बभूतु।अग्नये।प्रति।यत्।ईं।हविष्मान्।विश्वासु।क्षासु।जोगुवे।अग्रे।रेभः।न।
जरते।ऋषूणां।जूर्णिः।होता।ऋषूणां॥ सः।नः।नेदिष्ठं।ददृशानः।आ।भर।अग्ने।देवेभिः।सऽच
नाः।सुऽचेतुना।महः।रायः।सुऽचेतुना।महि।शविष्ठ।नः।कृधि।संऽचक्षे।भुजे।अस्यै।महि।स्तोतृ
भ्यः।मघऽवन्।सुऽवीर्यं।मथीः।उग्रः।न।शवसा॥११॥ अयं।जायत।मनुषः।धरीमणि।होता।यजि
ष्ठः।उशिजां।अनु।व्रतं।अग्निः।स्वं।अनु।व्रतं।विश्वऽश्रुष्टिः।सखिऽयते।रयिःऽइव।श्रवस्यते।अ
दब्धः।होता।नि।सदत्।इळः।पदे।परिऽवीतः।इळः।पदे।तं।यज्ञऽसाधं।अपि।वातयामसि।ऋतस्य।
पथा।नमसा।हविष्मता।देवऽताता।हविष्मता।सः।नः।ऊर्जां।उपऽआभृति।अया।कृपा।न।जूर्यति।
यं।मातरिश्वा।मनवे।पराऽवतः।देवं।भाः।पराऽवतः।एवेन।सद्यः।परि।एति।पार्थिवः।मुहुःऽ
गीः।रेतः।वृषभः।कनिक्रदत्।दधत्।रेतः।कनिक्रदत्।शतं।चक्षाणः।अक्षऽभिः।देवः।वनेषु।

प॰ द्वि॰
६

तुविऽस्वनिः। सदः। दधानः। उपरेषु। सानुषु। अग्निः। परेषु। सानुषु। सः। सुऽक्रतुः। पुरःऽहितः। दमेऽदमे।
अग्निः। यज्ञस्य। अध्वरस्य। चेतति। क्रत्वा। यज्ञस्य। चेतति। क्रत्वा। वेधाः। इषुऽयते। विश्वा। जातानि। प-
स्पशे। यतः। घृतऽश्रीः। अतिथिः। अजायत। वह्निः। वेधाः। अजायत। क्रत्वा। पत्। अस्य। तविषीषु। पृंच-
ते। अग्नेः। अवेन। मरुतां। न। भोज्या। इषिराय। न। भोज्या। सः। हि। स्म। दानं। इन्वति। वसूनां। च। मज्मना। सः।
नः। त्रासते। दुःऽइतात्। अभिऽह्रुतः। शंसात्। अघात्। अभिऽह्रुतः॥१४॥ विश्वः। विऽहायाः। अर-
तिः। वसुः। दधे। हस्ते। दक्षिणे। तरणिः। न। शिश्रथत्। श्रवस्यया। न। शिश्रथत्। विश्वस्मै। इत्। इषु-
ध्यते। देवऽत्रा। हव्यं। आ। ऊहिषे। विश्वस्मै। इत्। सुऽकृते। वारं। ऋण्वति। अग्निः। द्वारा। वि। ऋण्वति।
सः। मानुषे। वृजने। शंऽतमः। हितः। अग्निः। यज्ञेषु। जेन्यः। न। विश्पतिः। प्रियः। यज्ञेषु। विश्पतिः। सः। ह-
व्या। मानुषाणां। इळा। कृतानि। पत्यते।० वरुणस्य। धूर्तेः। महः। देवस्य। धूर्तेः। अग्निं। होतारं। ईळते।
वसुऽधितिं। प्रियं। चेतिष्ठं। अरतिं। नि। एरिरे। हव्यऽवाहं। नि। एरिरे। विश्वऽआयुं। विश्वऽवेदसं। होतारं।
यजतं। कविं। देवासः। रण्वं। अवसे। वसुऽयवः। गीःऽभिः। रण्वं। वसुऽयवः। १५॥ यं। त्वं। रथं। इंद्र। मेधऽसाः

६

सातये। अपाकात्। संतं। इषिर। प्रऽनयसि। प्र। अनवद्य। नयसि। सद्यः। चित्। तं। अभिष्टये। करः। वशः।
च। वाजिनं। सः। अस्माकं। अनवद्य। तूतुजान। वेधसां। इमां। वाचं। न। वेधसां। सः। श्रुधि। यः। स्म। पृत
नासु। कासु। चित्। दक्षाय्यः। इंद्र। भरऽहूतये। नृऽभिः। असि। प्रऽतूर्तये। नृऽभिः। यः। शूरैः। स्व१
रिति स्वः। सनिता। यः। विप्रैः। वाजं। तरुता। तं। ईशानासः। इषधंत। वाजिनं। पृक्षं। अत्यं। न। वाजिनं।
दस्मः। हि। स्म। वृषणं। पिन्वसि। त्वचं। कं। चित्। यावीः। अररुं। शूर। मर्त्यं। परिऽवृणक्षि। मर्त्यं। इंद्र। उत। तु
भ्यं। तत्। दिवे। तत्। रुद्राय। स्वऽयशसे। मित्राय। वोचं। वरुणाय। सऽप्रथः। सुऽमृळीकाय। सऽप्रथः। अ
स्माकं। वः। इंद्रं। उश्मसि। इष्टये। सखायं। विश्वऽआयुं। प्रऽसहं। युजं। वाजेषु। प्रऽसहं। युजं। अस्माकं। ब्र
ह्म। ऊतये। अव। पृत्सुषु। कासु। चित्। नहि। त्वा। शत्रुः। स्तरते। स्तृणोषि। यं। विश्वं। शत्रुं। स्तृणोषि। यं। नि।
सु। नम। अतिऽमतिं। कयस्य। चित्। तेजिष्ठाभिः। अरणिऽभिः। न। ऊतिऽभिः। उग्राभिः। उग्र। ऊतिऽभिः।
नेषि। नः। यथा। पुरा। अनेनाः। शूर। मन्यसे। विश्वानि। पूरोः। अप। पर्षि। वह्निः। आसा। वह्निः। नः।

प०।६०

७

अछ॥१६॥त्रातत॥वोचेयं॥भ्रयायाइंदवे॥हव्यः॥नायः॥इवऽवान्॥मन्म॥रेजति॥रक्षःऽहा॥मन्म॥रेजति॥
स्वयं॥सः॥अस्मत्॥आ॥निदः॥वधैः॥अजेत॥दुःऽमतिं॥अव॥स्रवेत्॥अघऽशंसः॥अवऽतरं॥अव॥क्षुद्रऽइ
व॥स्रवेत्॥वनेम॥तत्॥होत्रया॥चितंत्या॥वनेम॥रयिं॥रयिऽवः॥सुऽवीर्यं॥रत्वं॥संतं॥सुऽवीर्यं॥दुःऽम
न्मानं॥सुऽमंतुःऽभिः॥आ॥ईं॥इषा॥पृचीमहि॥आ॥सत्याभिः॥इंद्रं॥द्युम्नहूतिऽभिः॥यजत्रं॥द्युम्नहूतिऽभिः॥
प्रऽयवः॥अस्मे इति॥स्वयशःऽभिः॥ऊती॥परिऽवर्गे॥इंद्रः॥दुःऽमतीनां॥दरीमन्॥दुःऽमतीनां॥स्वयः॥सा॥रि
षयध्यै॥या॥नः॥उपऽईषे॥अत्रैः॥हता॥ईं॥असत्॥न॥वक्षति॥क्षिप्ता॥जूर्णिः॥न॥वक्षति॥त्वं॥न॥इंद्र॥

७

राया॥परीणसा॥याहि॥पथा॥अनेहसा॥पुरः॥याहि॥अरक्षसा॥सचस्व॥नः॥पराके॥आ॥सचस्व॥अस्तंऽ
इके॥आ॥पाहि॥नः॥दूरात्॥आरात्॥अभिष्टिऽभिः॥सदा॥पाहि॥अभिष्टिऽभिः॥१०॥तरुषसा॥उग्रं॥
चित्॥त्वा॥महिमा॥सक्षत्॥अवसे॥महे॥मित्रं॥न॥अवसे॥ओजिष्ठ॥त्रातः॥अवितरिति॥रथं॥कं॥चित्॥
अमर्त्य॥अन्यं॥अस्मत्॥रिरिषेः॥कं॥चित्॥अद्रिऽवः॥रिरिक्षंतं॥चित्॥अद्रिऽवः॥पाहि॥नः॥इंद्र॥

सुऽस्तुत। स्रिधः। अवऽयाता। सदा। इत्। द्युऽमती। नः। देवः। सन्। द्युऽमती। नः। हंता। पापस्य। रक्षसः। त्रा
ता। विप्रस्य। माऽवतः। अधा। हि। त्वा। जनिता। जीजनत्। वसो इति। रक्षःऽहनं। त्वा। जीजनत्। वसो इति। १७।
आ। इंद्र। याहि। दुपानः। पराऽवतः। न। अयां। अच्छ। विदथानिऽइव। सत्ऽपतिः। अस्ता। राजाऽइव। स
त्ऽपतिः। हवामहे। त्वा। वयं। प्रयस्वंतः। सुते। सचा। पुत्रासः। न। पितरं। वाजऽसातये। मंहिष्ठं। वाजऽसात
ये। पिब। सोमं। इंद्र। सुवानं। अद्रिऽभिः। कोशेन। सिक्तं। अवतं। न। वंसगः। ततृषाणः। न। वंसगः। मदा
य। हर्यताय। ते। तुविःऽतमाय। धायसे। आ। त्वा। यच्छंतु। हरितः। न। सूर्यं। अहा। विश्वाऽइव। सूर्यं। अ
विंदत्। दिवः। निऽहितं। गुहा। निऽधिं। वेः। न। गर्भं। परिऽवीतं। अश्मनि। अनंते। अंतः। अश्मनि। व्र
जं। वज्री। गवांऽइव। सिसासन्। अंगिरःऽतमः। अप। अवृणोत्। इषः। इंद्रः। परिऽवृताः। द्वारः।
इषः। परिऽवृताः। दादृहाणः। वज्रं। इंद्रः। गभस्त्योः। क्षद्मऽइव। तिग्मं। असनाय। सं। श्यत्। अहिऽ
हत्याय। सं। श्यत्। संऽविव्यानः। ओजसा। शवःऽभिः। इंद्र। मज्मना। तष्टाऽइव। वृक्षं। वनिनः। नि।
वृश्चसि। परश्वाऽइव। नि। वृश्चसि। त्वं। वृथा। नद्यः। इंद्र। सर्तवे। अच्छ। समुद्रं। असृजः। रथान्ऽइव

१०६

वा। वाजऽयतः। रथाःऽइव। इतः। ऊतीः। अयुंजत। समानं। अर्थं। अक्षितं। धेनूःऽइव। मनवे। विश्वऽदो
हसः। जनाय। विश्वऽदोहसः॥१८॥ इमां। ते। वाचं। वसुऽयंतः। आयवः। रथं। न। धीरः। सुऽअपाः। अ
तक्षिषुः। सुम्नाय। त्वां। अतक्षिषुः। शुंभंतः। जेन्यं। यथा। वाजेषु। विप्र। वाजिनं। अत्यंऽइव। शवसे। सा
तये। धना। विश्वा। धनानि। सातये। भिनत्। पुरः। नवतिं। इंद्र। पूरवे। दिवःऽदासाय। महि। दाशुषे। नृतो
इति। वज्रेण। दाशुषे। नृतो इति। अतिथिऽग्वाय। शंबरं। गिरेः। उग्रः। अव। अभरत्। महः। धनानि।
दयमानः। ओजसा। विश्वा। धनानि। ओजसा। इंद्रः। समत्ऽसु। यजमानं। आर्यं। प्र। आवत्। वि
श्वेषु। शतंऽऊतिः। आजिषु। स्वःऽमीळ्हेषु। आजिषु। मनवे। शासत्। अव्रतान्। त्वचं। कृष्णां। अ
रंधयत्। धक्षत्। न। विश्वं। ततृषाणं। ओषति। नि। अर्शसानं। ओषति। सूरः। चक्रं। प्र। वृहत्। जा
तः। ओजसा। प्रऽपित्वे। वाचं। अरुणः। मुषायति। ईशानः। आ। मुषायति। उशना। यत्। पराऽ
वतः। अजगन्। ऊतये। कवे। सुम्नानि। विश्वा। मनुषाऽइव। तुर्वणिः। अहा। विश्वाऽइव। तुर्वणिः।
सः। नः। नव्येभिः। वृषऽकर्मन्। उक्थैः। पुरां। दर्तरिति दर्तः। पायुऽभिः। पाहि। शग्मैः। दिवःऽदासे

भिः। इंद्र। त्वा। नः। ववृधीथाः। अहोभिः। इव। द्यौः॥१८॥ इंद्राय। हि। द्यौः। असुरः। अनम्नत। इंद्राय।
मही। पृथिवी। वरीमऽभिः। द्युम्नऽसाता। वरीमऽभिः। इंद्रं। विश्वे। सऽजोषसः। देवासः। दधिरे। पुरः।
इंद्राय। विश्वा। सवनानि। मानुषा। रातानि। संतु। मानुषा॥ विश्वेषु। हि। त्वा। सवनेषु। तुंजते। समानं।
एकं। वृषऽमन्यवः। पृथक्। स्वःऽसनिः। सनिष्यवः। पृथक्॥ तं। त्वा। नावं। न। पर्षणिं। शूषस्य। धु
रि। धीमहि। इंद्रं। न। यज्ञैः। चितयंतः। आयवः। स्तोमेभिः। इंद्रं। आयवः॥ वि। त्वा। ततस्रे। मिथुनाः। अ
वस्यवः। व्रजस्य। साता। गव्यस्य। निःऽसृजः। सक्षंतः। इंद्र। निःऽसृजः। यत्। गव्यंता। द्वा। जना। स्वः। यं
ता। संऽऊहसि। आविः। करिक्रत्। वृषणं। सचाऽभुवं। वज्रं। इंद्र। सचाऽभुवं॥ विदुः। ते। अस्य। वीर्य
स्य। पूरवः। पुरः। यत्। इंद्र। शारदीः। अवऽअतिरः। ससहानः। अवऽअतिरः। शासः। तं। इंद्र। म
र्त्यं। अयज्युं। शवसः। पते। मही। अमुष्णाः। पृथिवीं। इमाः। अपः। मंदसानः। इमाः। अपः॥ आ
त्। इत्। ते। अस्य। वीर्यस्य। चर्किरन्। मदेषु। वृषन्। उशिजः। यत्। आविथ। सखिऽयतः। यत्। आ

विश्वा। चकृर्षी। कारं। एषु। पृतनासु। प्रऽअवंत। वे। ते। अन्यंऽअन्यां। नद्यं। सनिष्यं। ता। श्रवस्यंत। सनि
ष्यंता। श्रवस्यंतः। सनिष्यंतः। उतो इति। नः। अस्याः। उषसः। जुषेत। हि। अर्कस्य। बोधि। हविषः। ह
वीमऽभिः। स्वःऽसाता। हवीमऽभिः। यत्। इंद्र। हंतवे। मृधः। वृषा। वज्रिन्। चिकेतसि। आ। मे। अ
स्य। वेधसः। नवीयसः। मन्म। श्रुधि। नवीयसः। त्वं। तं। इंद्र। ववृधानः। अस्मऽयुः। अमित्रऽयंतं। तु
विऽजात। मर्त्यं। वज्रेण। शूर। मर्त्यं। जहि। यः। नः। अघऽयति। सुऽश्रवः। तमः। रिपुं। ना। यामन्। अप। भूत्
तु। दुःऽमतिः। विश्वा। अप। भूतु। दुःऽमतिः॥ २०॥ त्वया। वयं। मघऽवन्। आऽहव्ये। धने। इंद्र। त्वाऽऊताः।
ससह्याम। पृतन्यतः। वनुयाम। वनुष्यतः। नेदिष्ठे। अस्मिन्। अहनि। अधि। वोचा। नु। सुन्वते। अस्मि
न्। यज्ञे। वि। चयेम। भरे। कृतं। वाजऽयंतः। भरे। कृतं। स्वः। जेषा। भरे। आऽप्रस्य। वक्मनि। उषः। बुधः।
स्व। अस्मिन्। अंजसि। क्राणस्य। स्वस्मिन्। अंजसि। अहन्। इंद्रः। यथा। विदे। शीर्ष्णाऽशीर्ष्णा। उपऽवा
च्यः। अस्मऽत्रा। ते। सध्र्यक्। संतु। रातयः। भद्राः। भद्रस्य। रातयः। तत। तना। तु। श्रयः। क्रत्नऽया। नो। भुव

क्वनं। यस्मिन्न। आपत्। वारं। अह्न्। एवता। क्षयं। ऋतस्य। वा। अस्ति। क्षयं। वितनत्। योचे। अध। द्विता। अंतरि
ति। पश्यंति। रश्मिऽभिः। सः। घा। विदे। अनु। इंद्रः। गोऽएषणः। बंधुक्षित्ऽभ्यः। गोऽएषणः। नु। इइ। भा
ते। पूर्वऽथा। वा। प्रऽवा। वाच्यं। यत्। अंगिरःऽभ्यः। अवृणोः। अप। व्रजं। इंद्र। शिक्षन्। अप। व्रजं। आ। एभ्यः।
समान्या। दिशा। अस्मऽभ्यं। जेषि। योत्सि। च। सुन्वत्ऽभ्यः। रंधय। कं। चित्। अव्रतं। हृणाऽयंतं। चित्।
अव्रतं। सं। यत्। जनान्। क्रतुऽभिः। शूरः। ईक्षयत्। धने। हिते। तरुषंत। श्रवस्यवः। प्र। यक्षंत। श्रवस्य
वः। तस्मै। आयुः। प्रजाऽवत्। इत्। बाधे। अर्चंति। ओजसा। इंद्र। ओकः। दिधिषंत। धीतयः। देव। अनु।
अच्छ। न। धीतयः। युवं। तं। इंद्राऽपर्वता। पुरःऽयुधा। यः। नः। पृतन्यात्। अप। तंऽतं। इत्। हतं। वज्रे
ण। तंऽतं। इत्। हतं। दूरे। चत्ताय। छंत्सत्। गहनं। यत्। इनक्षत्। अस्माकं। शत्रून्। परि। शूर। विश्वतः।
दर्मा। दर्षीष्ट। विश्वतः। ॥ २ ॥ उत्। जेत्। इति। पुनः। मि। तोदः। सा। इति। अतेनाः। डुहः। दहो। मि। सं। महीः। अग्नि
ज्ञाः। अग्निऽवल्गा। चित्। अद्रिऽवः। शीर्षा। यातुऽमतीनां। छिंधि। वटूरिणा। पदा। महाऽवटूरिणा।

१ यत्र। हताः। अमित्राः। वैनऽस्थानं। परि। तृह्ळाः। अर्दोरन्। अग्निऽवल्गाय। १

२ ब

पदा। अव। आसां। मघऽवन्। जहि। शर्द्धः। यातुऽमतीनां। वैलऽस्थानके। अर्मके। अर्मके। महाऽवैलस्थे।
अर्मके। यासां। तिस्रः। पंचाशतः। अभिऽप्लुगैः। अपऽअवपः। तत्। सु। ते। मनायति। तकत्। सु। ते। म
नायति। पिशंगऽरूपं। अभ्रमणं। पिशाचिं। इंद्र। सं। मृण। सर्वं। रक्षः। नि। बर्हय। अवः। महः। इंद्र। ददहि। अ
धि। नः। सुशोचा। हि। द्यौः। क्षाः। न। भीषा। अद्रिऽवः। घृणात्। न। भीषा। अद्रिऽवः। सुष्मिन्ऽतमः। हि। सुष्मिऽ
भिः। वधैः। उग्रेभिः। ईयसे। अपुरुषऽघ्नः। अप्रतिऽइत। शूर। सत्वऽभिः। त्रिऽसप्तैः। शूर। सत्वऽभिः।
वनोति। हि। सुन्वन्। क्षयं। परीणसः। सुन्वानः। हि। स्म। यजति। अव। द्विषः। देवानां। अव। द्विषः। सु
न्वानः। इत्। सिसासति। सहस्रा। वाजी। अवृतः। सुन्वानाय। इंद्रः। ददाति। आऽभुवं। रयिं। ददाति। आऽभु
वं॥ २२॥ आ। त्वा। सुतं। रहाणाः। अभि। प्रयः। वायो इति। वहंतु। इह। पूर्वऽपीतये। सोमस्य। पूर्वऽपी
तये। ऊर्ध्वा। ते। अनु। सूनृता। मनः। तिष्ठतु। जानती। नियुत्वता। रथेन। आ। याहि। दावने। वायो इति।
मखस्य। दावने। मंदंतु। त्वा। मंदिनः। वायो इति। इंदवः। अस्मत्। क्राणासः। सुऽकृताः। अभि। द्यवः।

गोभिः। कृण्वाः। अभि ऽ प्रवः॥ १

यता। इह। कृण्वाः। पुरऽध्यै। दक्षं। सचंते। ऊतयः। सध्रीचीनाः। नि ऽ युतः। दावने। धियः। उप। ब्रुवते। ईं। धियः।
वायुः। युंक्ते। रोहिता। वायुः। अरुणा। वायुः। रथे। अजिरा। धुरि। वोढवे। वहिष्ठा। धुरि। वोढवे। प्र। बोधय।
पुरंऽधिं। जारः। आ। ससतीं ऽ इव। प्र। चक्षय। रोदसी इति। वासय। उषसः। श्रवसे। वासय। उषसः। तुभ्यं।
उषसः। शुचयः। पराऽवति। भद्रा। वस्त्रा। तन्वते। दंऽसु। रश्मिषु। चित्रा। नव्येषु। रश्मिषु। तुभ्यं। धेनुः।
सबःऽदुघा। विश्वा। वसूनि। दोहते। अजनयः। मरुतः। वक्षणाभ्यः। दिवः। आ। वक्षणाभ्यः। तुभ्यं। शुक्रा
सः। शुचयः। तुरण्यवः। मदेषु। उग्राः। इषणंत। भुर्वणि। अपां। इषंत। भुर्वणि। त्वां। त्सारी। दसमानः।
भगं। ईट्टे। तक्वऽवीये। त्वं। विश्वस्मात्। भुवनात्। पासि। धर्मणा। असुर्यात्। पासि। धर्मणा। त्वं। नः। वायो
इति। एषां। अपूर्व्यः। सोमानां। प्रथमः। पीतिं। अर्हसि। सुतानां। पीतिं। अर्हसि। उतो इति। विहुत्मतीनां
। विशां। ववर्जुषीणां। विश्वाः। इत्। ते। धेनवः। दुह्रे। आऽशिरं। घृतं। दुह्रते। आऽशिरं॥ २२॥ स्तीर्णं।
बर्हिः। उप। नः। याहि। वीतये। सहस्रेण। निऽयुता। नियुत्वते। शतिनीभिः। नियुत्वते। तुभ्यं। हि।

ऋ २

ऋ २

प॰ द्वि॰
११

पूर्वऽपीतये। देवाः। देवाय। येमिरे। प्र। ते। सुतासः। मधुऽमंतः। अस्थिरन्। मदाय। क्रत्वे। अस्थिर
न्। तुभ्य। अयं। सोमः। परिऽपूतः। अद्रिऽभिः। स्पार्हा। वसानः। परि। कोशं। अर्षति। शुक्रा। वसानः।
अर्षति। तव। अयं। भागः। आयुषु। सोमः। देवेषु। हूयते। वह। वायो इति। निऽयुतः। याहि। अस्मऽयुः।
जुषाणः। याहि। अस्मऽयुः। आ। नः। नियुत्ऽभिः। शतिनीभिः। अध्वरं। सहस्रिणीभिः। उप। याहि।
वीतये। वायो इति। हव्यानि। वीतये। ०। ऋत्वियः। सऽरश्मिः। सूर्ये। सचा। अध्वर्युऽभिः। भरमा
णाः। अयंसत। वायो इति। हव्यानि। वीतये। पिबतं। मध्वः। अंधसः। पूर्वऽपेयं। हि। वां। हितं। वायो इति।
आ। चंद्रेण। राधसा। आ। गतं। इंद्रः। च। राधसा। आ। गतं। आ। वां। धियः। ववृत्युः। अध्वरान्। उप।
इमं। इंदुं। मर्मृजंत। वाजिनं। आशुं। अत्यं। न। वाजिनं। तेषां। पिबतं। अस्मयू इत्यस्मऽयू। आ। नः। गंतं।
इह। ऊत्या। इंद्रवायू इति। सुतानां। अद्रिऽभिः। युवं। मदाय। वाजऽदा। युवं॥२४॥ इमे। वां। सोमाः। ऽप्सु। अ
सुताः? आ। सुताः। इह। अध्वर्युऽभिः। भरमाणाः। अयंसत। वायो इति। शुक्राः। अयंसत। एते। वां। अ

९ × शुक्राः। अयंसत। आ। वां। रथः। नियुत्वान्। वक्षत्। अवसे। अभि। प्रयांसि। सुऽधितानि। वीतये। वायो इति × ९

~~निऽवीतये। वायो इति~~

११

यंसत। एते। वां। अभि। असृक्षत। तिरः। पवित्रं। आशवः। युवाऽयवः। अति। रोमाणि। अव्यया। सो
मासः। अति। अव्यया। अति। वायो इति। ससतः। याहि। शश्वतः। यत्र। ग्रावा। वदति। तत्र। गच्छतं। गृहं।
इंद्रः। च। गच्छतं। वि। सूनृता। ददृशे। रीयते। घृतं। आ। पूर्णया। निऽयुता। याथः। अध्वरं। इंद्रः। च। याथः।
अध्वरं। अत्र। अह। तत्। वहेथे इति। मध्वः। आऽहुतिं। यं। अश्वत्थं। उपऽतिष्ठंत। जायवः। अस्मे इति।
ते। संतु। जायवः। साकं। गावः। सुवते। पच्यते। यवः। न। ते। वायो इति। उप। दस्यंति। धेनवः। न। अ
प। दस्यंति। धेनवः। इमे। ये। ते। सु। वायो इति। बाहुऽओजसः। अंतः। नदी इति। ते। पतयंति। उक्षणः।
महि। व्राधंतः। उक्षणः। धन्वन्। चित्। ये। अनाशवः। जीराः। चित्। अगिराऽओकसः। सूर्यस्यऽइ
व। रश्मयः। दुःऽनियंतवः। हस्तयोः। दुःऽनियंतवः॥२५॥ प्र। सु। ज्येष्ठं। निचिराऽभ्यां। बृहत्।
नमः। हव्यं। मतिं। भरत। मृळयत्ऽभ्यां। स्वादिष्ठं। मृळयत्ऽभ्यां। ता। संऽराजा। घृतासुती इति।
घृतऽआसुती। यज्ञेऽयज्ञे। उपऽस्तुता। अथ। एनोः। क्षत्रं। न। कुतः। चन। आऽधृषे। देवऽ

त्वं । नु । चित् । आऽधृषे । अदर्शि । गातुः । उरवे । वरीयसी । पंथाः । ऋतस्य । सं । अयंस्त । रश्मिऽभिः । चक्षुः ।
भगस्य । रश्मिऽभिः । द्युक्षं । मित्रस्य । सदनं । अर्यम्णः । वरुणस्य । च । अथ । दधाते इति । बृहत् । उक्थ्यं ।
वयः । उपऽस्तुत्यं । बृहत् । वयः । ज्योतिष्मतीं । अदितिं । धारयत्ऽक्षितिं । स्वःऽवतीं । आ । सचेते इति । दि
वेऽदिवे । जागृऽवांसा । दिवेऽदिवे । ज्योतिष्मत् । क्षत्रं । आशाते इति । आदित्या । दानुनः । पती इति । मित्रः ।
तयोः । वरुणः । यातयत्ऽजनः । अर्यमा । यातयत्ऽजनः । अयं । मित्राय । वरुणाय । शंऽतमः । सो
मः । भूतु । अवऽपानेषु । आऽभगः । देवः । देवेषु । आऽभगः । तं । देवासः । जुषेरत । विश्वे । अद्य । सऽ
जोषसः । तथा । राजाना । करथः । यत् । ईमहे । ऋतऽवाना । यत् । ईमहे । यः । मित्राय । वरुणाय । अ
विधत् । जनः । अनर्वाणं । तं । परि । पातः । अंहसः । दाश्वांसं । मर्तं । अंहसः । तं । अर्यमा । अभि । र
क्षति । ऋजुऽयंतं । अनु । व्रतं । उक्थैः । यः । एनोः । परिऽभूषति । व्रतं । स्तोमैः । आऽभूषति । व्र
तं । नमः । दिवे । बृहते । रोदसीभ्यां । मित्राय । वोचं । वरुणाय । मीळ्हुषे । सुऽमृळीकाय । मीळ्हुषे ।

इंद्रं । अग्निं । उप । स्तुहि । द्युक्षं । अर्यमणं । वा । भगं । ज्योक् । जीवंतः । प्रऽजया । सचेमहि । सोमस्य । ऊ

ती । देवानां । वयं । इंद्रऽवंतः । मंसीमहि । स्वऽयशसः । मरुत्ऽभिः । अग्निः । मित्रः । वरुणः । शर्म । यं

सन् । तत् । अश्याम । मघऽवानः । वयं । च ॥२६॥ ॥इति द्वितीयाष्टके प्रथमोऽध्यायः॥ ॥ॐ सु।

सुसुम । आ । यातं । अद्रिऽभिः । गोऽश्रीताः । मत्सराः । इमे । सोमासः । मत्सराः । इमे । आ । राजाना । दि

विऽस्पृशा । अस्मऽत्रा । गंतं । उप । नः । इमे । वां । मित्रावरुणा । गोऽआशिरः । सोमाः । शुक्राः । गोऽआशि

रः । इमे । आ । यातं । इंदवः । सोमासः । दधिऽआशिरः । सुतासः । दधिऽआशिरः । उत । वां । उषसः । बु

धि । साकं । सूर्यस्य । रश्मिऽभिः । सुतः । मित्राय । वरुणाय । पीतये । चारुः । ऋताय । पीतये । तां । वां ।

धेनुं । न । वासरीं । अंशुं । दुहंति । अद्रिऽभिः । सोमं । दुहंति । अद्रिऽभिः । अस्मऽत्रा । गंतं । उप । नः । अर्वांचा ।

सोमऽपीतये । अयं । वां । मित्रावरुणा । नृऽभिः । सुतः । सोमः । आ । पीतये । सुतः ॥१॥ प्रऽप्र । पूष्णः ।

५० द्वि०
॥१३॥

तुवि॑ऽजातस्य । अस्य । ते । महिऽत्वं । अस्य । तवसः । न । तुंदते । स्तोत्रं । अस्य । न । तंदते । अवोचाम । मृन्नऽ
यन् । अहं । अर्तिऽहुती । मयःऽभुवं । विश्वस्याय । मूनेः । आऽपुपुवे । मख्वः । देवः । आ । पुपुवे ।
मख्वः । प्र । हि । त्वा । हुवन् । अजिरं । न । पा । मतिः । स्तोमेभिः । हवे । एवं । यथा । मख्यः । उरुः । न ।
पीवरः । मधः । हुवे । पतत् । त्वा । मधुऽसुवे । देवास । स्वाय । मर्त्यैः । अस्माकं । अंगृध्रा । न । द्युम्निनः । हु
धि । वाजेऽवस्य । ते । हवन् । सख्ये । विपन्यवः । कृत्वा । चित् । संतः । अवसा । बुभुज्रिरे । इति । कृत्वा ।
बुभुज्रिरे । तां । अनु । त्वा । नवीयसीं । निऽयुतं । रायः । ईमहे । अहेळमानः । उरुऽशंस । सनी । भव । वाजेऽ
वाजे । सनी । भव । अस्याः । ऊं इति । सु । नः । उप । सातये । भुवः । अहेळमानः । ररिऽवान् । अजऽअश्व । श्र
वस्यतां । अजऽअश्व । ओ इति । सु । त्वा । ववृतीमहि । स्तोमेभिः । दस्म । साधुऽभिः । न हि । त्वा । पूषन् ।
अतिऽमन्ये । आघृणे । न । ते । सख्यं । अपऽह्नुवे ॥ २ ॥ अस्मै । श्रौषट् । पुरः । अग्निं । धिया । दधे । आ

५ ष्टु । द्युम्निनः । कृधि । ५

१३

नु। तत्। शर्द्धः। दिव्यं। वृणीमहे। इंद्रवायू इति। वृणीमहे। यत्। ह। क्राणा। विवस्वति। नाभा। सम्ऽदायि। नव्यसी।
अध। प्र। सु। नः। उप। यंतु। धीतयः। देवान्। अच्छ। न। धीतयः। यत्। ह। त्यत्। मित्रावरुणौ। ऋतात्। अ
धि। आददाथे इत्याऽददाथे। अनृतं। स्वेन। मन्युना। दक्षस्य। स्वेन। मन्युना। युवोः। इत्था। अधि। सद्मऽसु। अप
श्याम। हिरण्ययं। धीभिः। चन। मनसा। स्वेभिः। अक्षऽभिः। सोमस्य। स्वेभिः। अक्षऽभिः। युवां। स्तोमे
भिः। देवऽयंतः। अश्विना। आश्रावयंतःऽइव। श्लोकं। आयवः। युवां। हव्या। अभि। आयवः। युवोः। विश्वाः।
अधि। श्रियः। पृक्षः। च। विश्वऽवेदसा। प्रुषायंते। वां। पवयः। हिरण्यये। रथे। दस्रा। हिरण्यये। अचेति।
दस्रा। वि। ऊं इति। नाकं। ऋण्वथः। युंजते। वां। रथऽयुजः। दिविष्टिषु। अध्वस्मानः। दिविष्टिषु। अधि।
वां। स्थाम। वंधुरे। रथे। दस्रा। हिरण्यये। पथाःऽइव। यंतौ। अनुऽशासता। रजः। अंजसा। शासता। रजः। श
चीभिः। नः। शचीवसू इति शचीऽवसू। दिवा। नक्तं। दशस्यतं। मा। वां। रातिः। उप। दसत्। कदा। चन।
अस्मत्। रातिः। कदा। चन। ३॥ वृषन्। इंद्र। वृषऽपानासः। इंदवः। इमे। सुताः। अद्रिऽसुतासः। उत्ऽ

ना। २

भिदः । तुभ्यं । सुतासः । उत्ऽभिदः । ते । त्वा । मंदंतु । दावने । महे । चित्राय । राधसे । गीःऽभिः । गिर्वाहः । स्तव
मानः । आ । गहि । सुऽमृळीकः । नः । आ । गहि । ओ इति । सु । नु । अग्ने । शृणुहि । त्वं । ईळितः । देवेभ्यः । ब्रव
सि । यज्ञियेभ्यः । राजऽभ्यः । यज्ञियेभ्यः । यत् । ह । त्यां । अंगिरःऽभ्यः । धेनुं । देवाः । अदत्तन । वि । तां । दुह्रे । अ
र्यमा । कर्तरि । सचा । एषः । तां । वेद । मे । सचा ॥ मो इति । सु । वः । अस्मत् । अभि । तानि । पौंस्या । सना । भूवन् । द्यु
म्नानि । मा । उत । जारिषुः । अस्मत् । पुरा । उत । जारिषुः । यत् । वः । चित्रं । युगेऽयुगे । नव्यं । घोषात् । अमर्त्यं । अ
स्मासु । तत् । मरुतः । यत् । च । दुःऽतरं । दिधृत । यत् । च । दुःऽतरं ॥ दध्यङ् । ह । मे । जनुषं । पूर्वः । अंगिराः । प्रियऽ
मेधः । कण्वः । अत्रिः । मनुः । विदुः । ते । मे । पूर्वे । मनुः । विदुः ॥ तेषां । देवेषु । आऽयतिः । अस्माकं । तेषु । नाभ
यः । तेषां । पदेन । महि । आ । नमे । गिरा । इंद्राग्नी इति । आ । नमे । गिरा ॥ होता । यक्षत् । वनिनः । वंत । वार्यं ।
बृहस्पतिः । यजति । वेनः । उक्षऽभिः । पुरुऽवारेभिः । उक्षऽभिः । जगृभ्म । दूरेऽआदिशं । श्लोकं । अद्रेः ।
अध । त्मना । अधारयत् । अरिंदानि । सुऽक्रतुः । पुरु । सद्मानि । सुऽक्रतुः ॥ ये । देवासः । दिवि । एकाद

श।स्थ।पृथिव्यां।अधि।एकादश।स्थ।अप्सुऽक्षितः।महिना।एकादश।स्थ।ते।देवासः।यज्ञं।इमं।जुषध्वं॥४॥
वेदिऽसदे।प्रियऽधामाय।सुऽद्युते।धासिंऽइव।प्र।भर।योनिं।अग्नये।वस्त्रेणऽइव।वासय।मन्मना।शुचिं।ज्योतिःऽ
रथं।शुक्रऽवर्णं।तमःऽहनं।अभि।द्विऽजन्मा।त्रिऽवृत्।अन्नं।ऋज्यते।संवत्सरे।ववृधे।जग्धं।ईमिति।पुनरिति।
अन्यस्य।आसा।जिह्वया।जेन्यः।वृषा।नि।अन्येन।वनिनः।मृष्ट।वारणः॥कृष्णऽप्रुतौ।वेविजे इति।अस्य।
सऽक्षितौ।उभा।तरेते इति।अभि।मातरा।शिशुं।प्राचाऽजिह्वं।ध्वसयंतं।तृषुऽच्युतं।आ।साच्यं।कुपयं।व
र्धनं।पितुः।मुमुक्ष्वः।मनवे।मानवस्यते।रघुऽद्रुवः।कृष्णऽसीतासः।ऊं इति।जुवः।असमनाः।अजिरासः।
रघुऽस्यदः।वातऽजूताः।उप।युज्यंते।आशवः॥आत्।अस्य।ते।ध्वसयंतः।वृथा।ईरते।कृष्णं।अभ्वं।म
हि।वर्पः।करिक्रतः।यत्।सीं।महीं।अवनिं।प्र।अभि।मर्मृशत्।अभिऽश्वसन्।स्तनयन्।एति।नानदत्॥५॥
भूषन्।न।यः।अधि।बभ्रूषु।नम्नते।वृषाऽइव।पत्नीः।अभि।एति।रोरुवत्।ओजायमानः।तन्वः।च।
शुंभते।भीमः।न।शृंगा।दविधाव।दुःऽगृभिः।सं।स्तिरः।विऽस्तिरः।सं।गृभायति।जानन्।एव।जा

प॰ द्वि॰
१५

नतीः ॥ नित्यः । आ । शये । पुनः । वर्धन्ते । अपि । यन्ति । देव्यं । अन्यत् । वर्पः । पित्रोः ॥ कृण्वते । सचा ॥ तं । आग्रुवः ।
केशिनीः । सं । हि । रेभिरे । ऊर्ध्वाः । तस्थुः ॥ मम्रुषीः । प्र । आयवे । पुनरिति ॥ तासां । जरां । प्रऽमुञ्चन् । एति । नान
दत् । असुं । परं । जनयन् । जीवं । अस्तृतं ॥ अधीवासं । परि । मातुः । रिहन् । अह । तुविऽग्रेभिः । सत्वऽभिः । या
ति । वि । ज्रयः ॥ वयः । दधत् । पत्ऽवते । रेरिहत् । सदा । अनु । श्येनी । सचते । वर्तनिः । अह ॥ अस्माकं । अग्ने ।
मघवत्ऽसु । दीदिहि । अध । श्वसीवान् । वृषभः । दमूनाः ॥ अवऽअस्य । शिशुऽमतीः । अदीदेः । वर्मऽ
इव । युत्ऽसु । परिऽजर्भुराणः ॥ ६ ॥ इदं । अग्ने । सुऽधितं । दुःऽधितात् । अधि । प्रियात् । ऊं इति । चित् । मन्
मनः । प्रेयः । अस्तु । ते । यत् । ते । शुक्रं । तन्वः । रोचते । शुचि । तेन । अस्मभ्यं । वनसे । रत्नं । आ । त्वं ॥ रथाय । ना
वं । उत । नः । गृहाय । नित्यऽअरित्रां । पत्ऽवतीं । रासि । अग्ने ॥ अस्माकं । वीरान् । उत । नः । मघोनः । जनान् ।
च । या । पारयात् । शर्म । या । च ॥ अभि । नः । अग्ने । उक्थं । इत् । जुगुर्याः ॥ द्यावाक्षामा । सिन्धवः । च । स्वऽगूर्
ताः ॥ गव्यं । यव्यं । यन्तः । दीर्घा । अहा । इषं । वरं । अरुण्यः । वरन्त ॥ ७ ॥ बट् । इत्था । तत् । वपुषे । धायि । दर्शतं ।

१५

निः ८

देवस्य। भर्गः। सहसः। यतः। जनि। यत्। ईं। उप। ह्वरते। साधते। मतिः। ऋतस्य। धेनाः। अनयंत। सऽस्रुतः॥
पृक्षः। वपुः। पितुऽमान्। नित्यः। आ। शये। द्वितीयं। आ। सप्तऽशिवासु। मातृषु। तृतीयं। अस्य। वृषभ
स्य। दोहसे। दशऽप्रमतिं। जनयंत। योषणः। निः। यत्। ईं। बुध्नात्। महिषस्य। वर्पसः। ईशानासः। शवसा।
क्रंत। सूरयः। यत्। ईं। अनु। प्रऽदिवः। मध्वः। आऽधवे। गुहा। संतं। मातरिश्वा। मथायति। प्र। यत्। पितुः।
परमात्। नीयते। परि। आ। पृक्षुधः। वीरुधः। दंऽसु। रोहति। उभा। यत्। अस्य। जनुषं। यत्। इन्वतः। आ
त्। इत्। यविष्ठः। अभवत्। घृणा। शुचिः। आत्। इत्। मातॄः। आ। अविशत्। यासु। आ। शुचिः। अहिंस्य
मानः। उर्विया। वि। ववृधे। अनु। यत्। पूर्वाः। अरुहत्। सनाऽजुवः। नि। नव्यसीषु। अवरासु। धावते॥ ५॥
आत्। इत्। होतारं। वृणते। दिविष्टिषु। भगंऽइव। पपृचानासः। ऋंजते। देवान्। यत्। क्रत्वा। मज्मना।
पुरुऽस्तुतः। मर्तं। शंसं। विश्वधा। वेति। धायसे। वि। यत्। अस्थात्। यजतः। वातऽचोदितः। ह्वारः। न। व
क्वा। जरणाः। अनाऽकृतः। तस्य। पत्मन्। दक्षुषः। कृष्णऽजंहसः। शुचिऽजन्मनः। रजः। आ। विऽअध्वनः॥

अ ५

रथः। न। यातः। शिक्वऽभिः। कृतः। द्यां। अंगेभिः। अरुषेभिः। ईयते।०। कृष्णासः। धक्षि। सूरयः। शूरस्यऽ
इव। त्वेषथात्। ईषते। वयः॥ त्वया। हि। अग्ने। वरुणः। धृतऽव्रतः। मित्रः। शाशद्रे। अर्यमा। सुऽदानवः।
यत्। सीं। अनु। क्रतुना। विश्वऽथा। विऽभुः।०। परिऽभूः। अजायथाः॥ त्वं। अग्ने। शशमानाय। सुन्वते॥
रत्नं। यविष्ठ। देवऽतातिं। इन्वसि। तं। त्वा। नु। नव्यं। सहसः। युवन्। वयं। भगं। न। कारे। महिऽरत्न। धीमहि॥
अस्मे इति। रयिं। न। सुऽअर्थं। दमूनसं। भगं। दक्षं। न। पपृचासि। धर्णसिं। रश्मीन्ऽइव। यः। यमति। जन्म
नी इति। उभे इति। देवानां। शंसं। ऋते। आ। च। सुऽक्रतुः। उत। नः। सुऽद्योत्मा। जीरऽअश्वः। होता। मंद्रः।
शृणवत्। चंद्रऽरथः। सः। नः। नेषत्। नेषऽतमैः। अमूरः। अग्निः। वामं। सुऽवितं। वस्यः। अच्छ॥ अ
स्तावि। अग्निः। शिमीवत्ऽभिः। अर्कैः। सांऽराज्याय। प्रऽतरं। दधानः। अमी इति। च। ये। मघऽवा
नः। वयं। च। मिहं। न। सूरः। अति। निः। ततन्युः॥ए॥ संऽइद्धः। अग्ने। आ। वह। देवान्। अद्य। यतऽ
स्रुचे। तंतुं। तनुष्व। पूर्व्यं। सुतऽसोमाय। दाशुषे। घृतऽवंतं। उप। मासि। मधुऽमंतं। तनूऽनपात्। यज्ञं। वि

प्रस्य। माऽवतः। शशमानस्य। दाशुषः। शुचिः। पावकः। अद्भुतः। मध्वा। यज्ञं। मिमिक्षति। नरा-
शंसः। त्रिः। आ। दिवः। देवः। देवेषु। यज्ञियः। ईळितः। अग्ने। आ। वह। इंद्रं। चित्रं। इह। प्रियं। इयं। हि।
त्वा। मतिः। मम। अच्छ। सुऽजिह्व। वच्यते। स्तृणानासः। यतऽस्रुचः। बर्हिः। यज्ञे। सुऽअध्वरे। वृंजे।
देवव्यचःऽतमं। इंद्राय। शर्म। सऽप्रथः।०। प्रऽयै। देवेभ्यः। महीः। पावकासः। पुरुऽस्पृहः। द्वारः। दे-
वीः। असश्चतः॥१०॥ आ। भंदमाने इति। उपाके इति। नक्तोषसा। सुऽपेशसा। यह्वी इति। ऋतस्य। मा-
तरा। सीदतां। बर्हिः। आ। सुऽमत्। मंद्रऽजिह्वा। जुगुर्वणी इति।०। सिध्रं। अद्य। दिविऽस्पृशं। शुचिः।
देवेषु। अर्पिता। होत्रा। मरुत्ऽसु। भारती।०। बर्हिः। सीदंतु। यज्ञियाः। तत्। नः। तुरीपं। अद्भुतं। पु-
रु। वारं। पुरु। त्मना। त्वष्टा। पोषाय। वि। स्यतु। राये। नाभा। नः। अस्मऽयुः। अवऽसृजन्। उप।
त्मना। देवान्। यक्षि। वनस्पते।०। पूषण्ऽवते। मरुत्वते। विश्वऽदेवाय। वायवे। स्वाहा। गायत्रऽवे-
पसे। हव्यं। इंद्राय। कर्तन। स्वाहाऽकृतानि। आ। गहि। उप। हव्यानि। वीतये। इंद्र। आ। गहि। श्रुधि। हवं।

प० द्वि०
१२

त्वां। हवं। ते। अध्वरे॥११॥ प्र। तव्यसीं। नव्यसीं। धीतिं। अग्नये। वाचः। मतिं। सहसः। सूनवे। भरे।
अपां। नपात्। यः। वसुऽभिः। सह। प्रियः। होता। पृथिव्यां। नि। असीदत्। ऋत्वियः। सः। जा
यमानः। परमे। विऽओमनि। आविः। अग्निः। अभवत्। मातरिश्वने। अस्य। क्रत्वा। संऽइधानस्य।
मज्मना। प्र। द्यावा। शोचिः। पृथिवी इति। अरोचयत्। अस्य। त्वेषाः। अजराः। अस्य। भानवः। सुऽ
संऽदृशः। सुऽप्रतीकस्य। सुऽद्युतः। भाऽत्वक्षसः। अति। अक्तुः। न। सिंधवः। अग्नेः। रेजंते। अ
सस्नतः। अजराः। यं। आऽईरिरे। भृगवः। विश्वऽवेदसं। नाभा। पृथिव्याः। भुवनस्य। मज्मना।
अग्निं। तं। गीःऽभिः। हिनुहि। स्वे। आ। दमे। यः। एकः। वस्वः। वरुणः। न। राजति। न। यः। वरा
य। मरुतांऽइव। स्वनः। सेनाऽइव। सृष्टा। दिव्या। यथा। अशनिः। अग्निः। जंभैः। तिगितैः। अत्ति।
भर्वति। योधः। न। शत्रून्। सः। वना। नि। ऋंजते। कुवित्। नः। अग्निः। उचथस्य। वीः। असत्। वसुः।
कुवित्। वसुऽभिः। कामं। आऽवरत्। चोदः। कुवित्। तुतुज्यात्। सातये। धियः। शुचिऽप्रतीकं।

१२

तं। अया। धिया। गृणे। घृतऽप्रतीकं। वृः। ऋतस्य। धूःऽसदं। अग्निं। मित्रं। न। संऽइधानः। संऽज
ते। इंधानः। अक्तुऽभिः। विदथेषु। दीद्यत्। शुक्रऽवर्णां। उत्। ऊं इति। नः। यंसते। धियं। अप्रऽयुछन्। अ
प्रऽयुछत्ऽभिः। अग्ने। शिवेभिः। नः। पायुऽभिः। पाहि। शग्मैः। अदब्धेभिः। अदृपितेभिः। इ
ष्टे। अनिमिषत्ऽभिः। परि। पाहि। नः। जाः॥८॥ एति। प्र। होता। व्रतं। अस्य। मायया। ऊर्ध्वां। दधानः।
शुचिऽपेशसं। धियं। अभि। स्रुचः। क्रमते। दक्षिणाऽआवृतः। याः। अस्य। धाम। प्रथमं। ह।
निंसते। अभि। ईं। ऋतस्य। दोहनाः। अनूषत। योनौ। देवस्य। सदने। परिऽवृताः। अपां। उपऽस्थे
ऽस्थे। विऽभृतः। यत्। आ। अवसत्। अध। स्वधाः। अधयत्। याभिः। ईयते। युयूषतः। सऽवय
सा। तत्। इत्। वपुः। समानं। अर्थं। विऽतरित्रता। मिथः। आत्। ईं। भगः। न। हव्यः। सं। अस्मत्। आ।
वोळ्हुः। न। रश्मीन्। सं। अयंस्त। सारथिः। यं। ईं। द्वा। सऽवयसा। सपर्यतः। समाने। योना। मिथुना। सं
ओकसा। दिवा। न। नक्तं। पलितः। युवा। अजनि। पुरु। चरन्। अजरः। मानुषा। युगा। तं। ईं। हिन्वं

प॰ दि॰
१८

ति। धीतयः। दस्म। विश्वः। देवं। मर्त्तासः। क्रतुयो। हुवामहे। धनोः। अधि। प्रऽवतः। आ। सदः। इत्यएति।
अभि। युजत्ऽभिः। वयुना। नवा। अधिता। त्वां। हि। अग्ने। दिव्यस्य। राजसि। त्वं। पार्थिवस्य। पशुऽ
पाःऽइव। त्मना। एनीऽइति। ते। एतेऽइति। बृहतीऽइति। अभिऽश्रिया। हिरण्ययीऽइति। वक्वरीऽइति। बर्हिः।
आशातेऽइति। अग्ने। जुषस्व। प्रति। हर्य। तत्। वचः। मन्द्र। स्वधाऽवः। ऋतऽजात। सुक्रतो।
इति सुऽक्रतो। यः। विश्वतः। प्रत्यङ्। असि। दर्शतः। रण्वः। संऽदृष्टौ। पितुमान्ऽइव। क्षयः।
१२॥ तं। एकूता। सः। जगाम। सः। वेद। सः। चिकित्वान्। ईयते। सः। नु। ईयते। तस्मिन्। सन्ति। प्रऽ
शिषः। तस्मिन्। इष्टयः। सः। वाजस्य। शवसः। शुष्मिणः। पतिः। तां। इत्। तायुं। न। सिमया। वि
पृक्ति। स्वेनऽइव। धीरः। मनसा। यत्। अग्रभीत्। न। मृष्यते। प्रथमं। न। अपरं। वचः। अस्य। क्र
त्वा। सचते। अप्रऽदृपितः। तां। इत्। गच्छन्ति। जुह्वः। तं। अर्वतीः। विश्वानि। एकः। शृणवत्। वचां
सि। मे। पुरुऽप्रैषः। ततुरिः। यज्ञऽसाधनः। अच्छिद्रऽऊतिः। शिशुः। आ। अदत्त। सं। रभः।

१८

पऽस्थायं । चरति । यत् । सं । आरत । सद्यः । जातः । तत्सार । युज्येभिः । अभि । श्वांतं । मृशते । नांद्ये । मुदे ।
यत् । ईं । गछंति । उशतीः । अपिऽस्थितं । सः । ईं । मृगः । अप्यः । वनर्गुः । उप । त्वचि । उपऽमस्यां । नि ।
धायि । वि । अब्रवीत् । वयुना । मर्त्येभ्यः । अग्निः । विद्वान् । ऋतऽचित् । हि । सत्यः ॥५॥ त्रिऽमूर्
धानं । सप्तऽरश्मिं । गृणीषे । अनूनं । अग्निं । पित्रोः । उपऽस्थे । निऽसत्तं । अस्य । चरतः । ध्रुवस्य । वि
श्वा । दिवः । रोचना । आपप्रिऽवांसं । उक्षा । महान् । अभि । ववक्ष । एने इति । अजरः । तस्थौ । इतःऽ
ऊतिः । ऋष्वः । उर्व्याः । पदः । नि । दधाति । सानौ । रिहंति । ऊधः । अरुषासः । अस्य । समानं । वत्सं ।
अभि । संचरंती इति संऽचरंती । विष्वक् । धेनू इति । वि । चरतः । सुमेके इति सुऽमेके । अनपऽवृज्या
न् । अध्वनः । मिमाने इति । विश्वान् । केतान् । अधि । महः । दधाने इति । धीरासः । पदं । कवयः ।
नयंति । नाना । हृदा । रक्षमाणाः । अजुर्यं । सिसासंतः । परि । अप[illegible]पंत । सिंधुं । आविः । एभ्यः ।

द्वि॰ प॰

१९

अभवत्। सूर्यः। नॄन्॥ दिदृक्षेण्यः। परि। काष्ठासु। जेन्यः। ईळेन्यः। महः। अर्भाय। जीवसे। पुरुऽत्राय
त्। अभवत्। सूः। अह। एभ्यः। गर्भेभ्यः। मघऽवा। विश्वऽदर्शतः॥ ५॥ कथा। ते। अग्ने। शुचयन्तः।
आयोः। ददाशुः। वाजेभिः। आशुषाणाः। उभे इति। यत्। तोके इति। तनये। दधानाः। ऋतस्य। सामन्।
रणयन्त। देवाः। बोध। मे। अस्य। वचसः। यविष्ठ। मंहिष्ठस्य। प्रऽभृतस्य। स्वधाऽवः। पीयति। त्वः। अनु।
त्वः। गृणाति। वंदारुः। ते। तन्वम्। वंदे। अग्ने। ये। पायवः। मामतेयम्। ते। अग्ने। पश्यन्तः। अंधम्। दुःऽइतात्।
अरक्षन्। ररक्ष। तान्। सुऽकृतः। विश्वऽवेदाः। दिप्सन्तः। इत्। रिपवः। न। अह। देभुः। यः। नः। अग्ने। अ
ररिऽवान्। अघऽयुः। अरातिऽवा। मर्चयति। द्वयेन। मंत्रः। गुरुः। पुनः। अस्तु। सः। अस्मै। अनु। मृक्षी
ष्ट। तन्वम्। दुःऽउक्तैः। उत। वा। यः। सहस्य। प्रऽविद्वान्। मर्तः। मर्तम्। मर्चयति। द्वयेन। अतः। पाहि। स्तवमा
न। स्तुवन्तम्। अग्ने। माकिः। नः। दुःऽइताय। धायीः॥ ६॥ ०॥ विष्टः। मातरिश्वा। होतारम्। विश्वऽअप्सुम्। वि

१९

श्वऽदेव्यं । नि । यं । दधुः । मनुष्यासु । विक्षु । स्वः । न । चित्रं । वपुषे । विभाऽवं । ददानं । इत् । न । ददभंत । मन्म ।
अग्निः । वरूथं । मम । तस्य । चाकन् । जुषंत । विश्वानि । अस्य । कर्म । उपऽस्तुतिं । भरमाणस्य । कारोः । नि
त्ये । चित् । नु । यं । सदने । जगृभ्रे । प्रशस्तिऽभिः । दधिरे । यज्ञियासः । प्र । सु । नयंत । गृभयंत । इष्टौ । अ
श्वासः । न । रथ्यः । ररहाणाः । पुरूणि । दस्मः । नि । रिणाति । जंभैः । आत् । रोचते । वने । आ । विभाऽवा । आ
त् । अस्य । वातः । अनु । वाति । शोचिः । अस्तुः । न । शर्यां । असनां । अनु । द्यून् । न । यं । रिपवः । न । रिषण्यवः ।
गर्भे । संतं । रेषणाः । रेषयंति । अंधाः । अपऽपश्याः । न । दभन् । अभिऽख्या । नित्यासः । ईं । प्रेतारः । अर
क्षन् ॥१७॥ महः । सः । रायः । आ । ईषते । पतिः । दन् । इनः । इनस्य । वसुनः । पदे । आ । उप । ध्रजंतं । अद्र
यः । विधन् । इत् । सः । यः । वृषा । नरां । न । रोदस्योः । श्रवःऽभिः । अस्ति । जीवपीतऽसर्गः । प्र । यः । ससृा
णः । शिश्रीत । योनौ । आ । यः । पुरं । नार्मिणीं । अदीदेत् । अत्यः । कविः । नभन्यः । न । अर्वा । सूरः । न । रुरु
क्वान् । शतऽआत्मा । अभि । द्विऽजन्मा । त्री । रोचनानि । विश्वा । रजांसि । शुशुचानः । अस्थात् । होता ।

प० द्वि०

२०

५ व॰।

यजिष्ठः।अपां।सधऽस्थे॥अयं।सः।होता।यः।द्विऽजन्मा॥विश्वा।दधे।वार्याणि।श्रवस्या।मर्तः।यः।
अस्मै।सुऽतुकः।ददाश॥१८॥पुरु।त्वा।दाश्वान्।वोचे।अरिः।अग्ने।तव।स्वित्।आ।तोदस्यऽइव।
शरणे।आ।महस्य॥वि।अनिनस्य।धनिनः।प्रऽहोषे।चित्।अररुषः।कदा।चन।प्रऽजिगतः।अदे
वऽयोः।सः।चंद्रः।विप्र।मर्त्यः।महः।व्राधनऽतमः।दिवि।प्रऽप्र।इत्।ते।अग्ने।वनुषः।स्याम॥ ॥
मित्रं।न।यं।शिम्या।गोषु।गव्यवः॥सुऽआध्यः।विदथे।अप्ऽसु।जीजनन्।अरेजेतां।रोदसी इति॥
पाजसा।गिरा।प्रति।प्रियं।यजतं।जनुषां।अवः।यत्।ह।त्यत्।वां।पुरुऽमीळ्हस्य।सोमिनः।प्र।मि
त्रासः।न।दधिरे।सुऽआभुवः।अध।क्रतुं।विदतं।गातुं।अर्चते।उत।श्रुतं।वृषणा।पस्त्यऽवतः॥ २०
आ।वां।भूषन्।क्षितयः।जन्म।रोदस्योः।प्रऽवाच्यं।वृषणा।दक्षसे।महे।यत्।ईं।ऋताय।भर
थः।यत्।अर्वते।प्र।होत्रया।शिम्या।वीथः।अध्वरं।प्र।सा।क्षितिः।असुरा।या।महि।प्रिया।
ऋतऽवानौ।ऋतं।आ।घोषथः।बृहत्।युवं।दिवः।बृहतः।दक्षं।आऽभुवं।गां।न।धुरि।उप।

पुंजाघे इति। अपः। मही इति। अत्र। महिना। वारं। ऋत्वथः। अरेणवः। गन्तुजः। आ। सप्पत्र। धेनवः। गा
स्वरति। ताः। उप। स्थाति। सूर्य। आ। त्रिऽस्तुचः। उषसः। तक्केवीःऽइव॥२०॥ आ। वां। ऋताय। केशि
नीः। अनूषत। मित्र। यत्र। वरुण। गातुं। अर्चथः। अव। त्मना। सृजतं। पिन्वतं। धियः। युवं। विप्रस्य।
मन्मनां। इरज्यथः। यः। वां। यज्ञैः। शशमानः। ह। दाशति। कविः। होता। यजति। मन्मऽसाधनः। उ
प। अह। तं। गच्छथः। वीथः। अध्वरं। अच्छ। गिरः। सुऽमतिं। गंतं। अस्मयू इत्यस्मऽयू। युवं। यज्ञैः।
प्रथमा। गोभिः। अंजते। ऋतऽवाना। मनसः। न। प्रऽयुक्तिषु। भरंति। वां। मन्मना। संऽयता। गि
रः। अदृप्यता। मनसा। रेवत्। आशा इति। रेवत्। वयः। दधा इति। रेवत्। आशा इति। नरा। माया
भिः। ऋतऽद्युति। माहिनं। न। वां। द्यावः। अहऽभिः। न। उत। सिंधवः। न। देवऽत्वं। पणयः। न। आनशुः।
मघं॥२१॥ युवं। वस्त्राणि। पीवसा। वसा इति। युवोः। अच्छिद्राः। मंतवः। ह। सर्गाः। अव। अतिर
तं। अनृतानि। विश्वा। ऋतेन। मित्रावरुणा। सचेथे इति। एतत्। च। न। त्वः। वि। चिकेतत्। एषां। सत्यः।

प० द्वि०

२१

मंत्रः । कविऽशस्तः । ऋघाऽवान् । त्रिःऽअश्रिं । हंति । चतुःऽअश्रिः । उग्रः । देवऽनिदः । ह । प्रथमाः ।
अजूर्यन् । अपात् । एति । प्रथमा । पत्ऽवतीनां । कः । तत् । वां । मित्रावरुणा । आ । चिकेत । गर्भः ।
भारं । भरति । आ । चित् । अस्य । ऋतं । पिपर्ति । अनृतं । नि । तारीत् । प्रऽयंतं । इत् । परि । जारं । क
नीनां । पश्यामसि । न । उपऽनिपद्यमानं । अनवऽपृग्णा । विऽतता । वसानं । प्रियं । मित्रस्य । वरुणस्य । धाम ।
न५ अनश्वः । जातः । अनभीशुः । अर्वा । कनिक्रदत् । पतयत् । ऊर्ध्वऽसानुः । अचित्तं । ब्रह्म । जुजुषुः । युवानः ।
प्र । मित्रे । धाम । वरुणे । गृणंतः । आ । धेनवः । मामतेयं । अवंतीः । ब्रह्मऽप्रियं । पीपयन् । सस्मिन् । ऊध
न् । पित्वः । भिक्षेत । वयुनानि । विद्वान् । आसा । आऽविवासन् । अदितिं । उरुष्येत् । आ । वां । मित्रा
वरुणा । हव्यऽजुष्टिं । नमसा । देवौ । अवसा । ववृत्यां । अस्माकं । ब्रह्म । पृतनासु । सह्याः । अस्माकं ।
वृष्टिः । दिव्या । सुऽपारा ॥ २२ ॥ यजामहे । वां । महः । सऽजोषाः । हव्येभिः । मित्रावरुणा । नमःऽभिः ।
घृतैः । घृतस्नू इति घृतऽस्नू । अध । यत् । वां । अस्मे इति । अध्वर्यवः । न । धीतिऽभिः । भरंति । प्रऽस्तु

२१

तिः । वां । धाम । न । प्रऽयुक्तिः ॥ अयामि । मित्रावरुणा । सुऽवृक्तिः । अनक्ति । यत् । वां । विदथेषु । हो-
ता । सुम्नं । वां । सूरिः । वृषणौ । इयक्षन् । पीपाय । ह । धेनुः । अदितिः । ऋताय । जनाय । मित्रावरुणा ॥
हविःऽदे । हिनोति । यत् । वां । विदथे । सपर्यन् । सः । रातऽहव्यः । मानुषः । न । होता ॥ उत । वां । विक्षु । मद्यासु ।
अंधः । गावः । आपः । च । पीपयंत । देवीः । उतो इति । नः । अस्य । पूर्व्यः । पतिः । दन् । वीतं । पातं । पय-
सः । उस्रियायाः ॥ २३ ॥ विष्णोः । नु । कं । वीर्याणि । प्र । वोचं । यः । पार्थिवानि । विऽममे । रजांसि । यः । अ-
स्कभायत् । उत्ऽतरं । सधऽस्थं । विऽचक्रमाणः । त्रेधा । उरुऽगायः ॥ प्र । तत् । विष्णुः । स्तवते । वीर्येण । मृ-
गः । न । भीमः । कुचरः । गिरिऽस्थाः । यस्य । उरुषु । त्रिषु । विऽक्रमणेषु । अधिऽक्षियंति । भुवनानि । विश्वा ॥
प्र । विष्णवे । शूषं । एतु । मन्म । गिरिऽक्षिते । उरुऽगायाय । वृष्णे । यः । इदं । दीर्घं । प्रऽयतं । सधऽस्थं । एकः ।
विऽममे । त्रिऽभिः । इत् । पदेभिः ॥ यस्य । त्री । पूर्णा । मधुना । पदानि । अक्षीयमाणा । स्वधया । मदंति । यः ।
ऊं इति । त्रिऽधातु । पृथिवीं । उत । द्यां । एकः । दाधार । भुवनानि । विश्वा ॥ तत् । अस्य । प्रियं । अभि । पाथः ।

प॰ टि॰
२२

अश्यां ॥ नरः । यत्र । देवऽयवः । मदंति । उरुऽक्रमस्य । सः । हि । बंधुः । इत्था । विष्णोः । पदे । परमे । मध्वः । उत्सः ।
ता । वां । वास्तूनि । उश्मसि । गमध्यै । यत्र । गावः । भूरिऽशृंगाः । अयासः । अत्र । अह । तत् । उरुऽगायस्य ॥
वृष्णः । परमं । पदं । अव । भाति । भूरि ॥ २४ ॥ ० अंधसः । धियाऽयते । महे । शूराय । विष्णवे । च । अर्चत ।
या । सानुनि । पर्वतानां । अदाभ्या । महः । तस्थतुः । अर्वताऽइव । साधुना । त्वेषं । इत्था । संऽअरणं । शिमीऽ
वतोः । इंद्राविष्णू इति । सुतऽपाः । वां । उरुष्यति । या । मर्त्याय । प्रतिऽधीयमानं । इत् । कृशानोः । अस्तुः । अ
सनां । उरुष्यथः । ताः । ईं । वर्धंति । महि । अस्य । पौंस्यं । नि । मातरा । नयति । रेतसे । भुजे । दधाति । पुत्रः ।
अवरं । परं । पितुः । नाम । तृतीयं । अधि । रोचने । दिवः । तत्ऽतत् । इत् । अस्य । पौंस्यं । गृणीमसि । इनस्य । त्रातुः ।
अवृकस्य । मीळ्हुषः । यः । पार्थिवानि । त्रिभिः । इत् । विगामऽभिः । उरु । क्रमिष्ट । उरुऽगायाय । जीवसे । द्वे इ
इत । ति । अस्य । क्रमणे इति । स्वःऽदृशः । अभिऽख्याय । मर्त्यः । भुरण्यति । तृतीयं । अस्य । नकिः । आ । दधर्षति ।
वयः । चन । पतयंतः । पतत्रिणः । चतुःऽभिः । साकं । नवतिं । च । नामऽभिः । चक्रं । न । वृत्तं । व्यतीन् । अवी

राम
२२

इत ४

विपत्। बृहत्ऽशरीरः। विऽमिमानः। ऋक्वऽभिः। युवा। अकुमारः। प्रति। एति। आऽहवं॥ २५॥ भव।
मित्रः। न। शेव्यः। घृतऽआसुतिः। विभूतऽद्युम्नः। एवऽयाः। ऊं इति। सऽप्रथाः। अध। ते। विष्णो
इति। विदुषा। चित्। अर्ध्यः। स्तोमः। यज्ञः। च। राध्यः। हविष्मता। यः। पूर्व्याय। वेधसे। नवीयसे। सुमत्
ऽजानये। विष्णवे। ददाशति। यः। जातं। अस्य। महतः। महि। ब्रवत्। सः। इत्। ऊं इति। श्रवःऽभिः।
युज्यं। चित्। अभि। असत्। तं। ऊं इति। स्तोतारः। पूर्व्यं। यथा। विद। ऋतस्य। गर्भं। जनुषा। पिपर्तन। आ।
अस्य। जानंतः। नाम। चित्। विवक्तन। महः। ते। विष्णो इति। सुऽमतिं। भजामहे। तं। अस्य। राजा। वरु
णः। तं। अश्विना। क्रतुं। सचंत। मारुतस्य। वेधसः। दाधार। दक्षं। उत्ऽतमं। अहःऽविदं। व्रजं। च। विष्णुः।
सखिऽवान्। अपऽऊर्णुते। आ। यः। विवाय। सचथाय। दैव्यः। इंद्राय। विष्णुः। सुऽकृते। सुकृत्ऽतरः।
वेधाः। अजिन्वत्। त्रिऽसधस्थः। आर्यं। ऋतस्य। भागे। यजमानं। आ। अभजत्॥ २६॥ अबोधि। अ

प॰ द्विं
२३

भिः। ज्मः। उत्। एति। सूर्यः। वि। उषाः। चंद्रा। मही॥ आवः। अर्चिषा। अयुक्षातां। अश्विना। यातवे। रथं। प्र। अ
सावीत्। देवः। सविता। जगत्। पृथक्॥ यत्। युंजाथे इति। वृषणं। अश्विना। रथं। घृतेन। नः। मधुना। क्षत्रं।
उक्षतं। अस्माकं। ब्रह्म। पृतनासु। जिन्वतं। वयं। धना। शूरऽसाता। भजेमहि॥ अर्वाङ्। त्रिऽचक्रः। मधुऽ
वाहनः। रथः। जीरऽअश्वः। अश्विनोः। यातु। सुऽस्तुतः। त्रिऽवंधुरः। मघऽवा। विश्वऽसौभगः। शं।
नः। आ। वक्षत्। द्विऽपदे। चतुःऽपदे।०। मधुऽमत्या। नः। कशया। मिमिक्षतं।०। युवं। ह। गर्भं। जगती
षु। धत्थः। युवं। विश्वेषु। भुवनेषु। अंतः। इति। युवं। अग्निं। च। वृषणौ। अपः। च। वनस्पतीन्। अश्वि
नौ। ऐरयेथां॥ युवं। ह। स्थः। भिषजा। भेषजेभिः। अथो इति। ह। स्थः। रथ्या। रथ्येभिरिति। रथ्येभिः। अ
थो इति। ह। क्षत्रं। अधि। धत्थः। उग्रा। यः। वां। हविष्मान्। मनसा। ददाश॥ २७॥ ॥ इति द्वितीयाष्टके
द्वितीयोऽध्यायः॥ ॥ वसू इति। रुद्रा। पुरुमंतू इति पुरुऽमंतू। वृधंता। दशस्यतं। नः। वृषणौ। अभिष्टौ।

२३

दस्रा। ह। यत्। रेक्णः। औचथ्यः। वां। प्र। यत्। सस्राथे इति। अकवाभिः। ऊती। कः। वां। दाशत्। सुऽ
मतये। चित्। अस्यै। वसू इति। यत्। धेथे इति। नमसा। पदे। गोः। जिगृतं। अस्मे इति। रेवतीः। पुरंऽधीः। का
मप्रेणऽइव। मनसा। चरंता। युक्तः। ह। यत्। वां। तौग्र्याय। पेरुः। वि। मध्ये। अर्णसः। धायि। पज्रः। उप। वां।
अवः। शरणं। गमेयं। शूरः। न। अज्म। पतयत्ऽभिः। एवैः। उपऽस्तुतिः। औचथ्यं। उरुष्येत्। मा। मां। इ
मे इति। पतत्रिणी इति। वि। दुग्धां। मा। मां। एधः। दशऽतयः। चितः। धाक्। प्र। यत्। वां। बद्धः। त्मनि। खा
दति। क्षां। न। मा। गरन्। नद्यः। मातृऽतमाः। दासाः। यत्। ईं। सुऽसमुब्धं। अवऽअधुः। शिरः। यत्। अ
स्य। त्रैतनः। विऽतक्षत्। स्वयं। दासः। उरः। अंसौ। अपि। ग्धेति ग्ध। दीर्घऽतमाः। मामतेयः। जुजुर्वा
न्। दशमे। युगे। अपां। अर्थं। यतीनां। ब्रह्मा। भवति। सारथिः॥ १॥ प्र। द्यावा। यज्ञैः। पृथिवी इति।
ऋतऽवृधा। मही इति। स्तुषे। विदथेषु। प्रऽचेतसा। देवेभिः। ये इति। देवपुत्रे इति देवऽपुत्रे। सुऽदंससा॥

इथा। धियं। वार्याणि। प्रऽभूषतः॥ उत। मन्ये। पितुः। अद्रुहः। मनः। मातुः। महि। स्वऽतवः। तत्। हवीमऽ
भिः॥ सुऽरेतसा। पितरा। भूम। चक्रतुः। उरु। प्रऽजायाः। अमृतं। वरीमऽभिः॥ ते। सूनवः। सुऽअपसः।
सुऽदंससः। मही इति। जज्ञुः। मातरा। पूर्वऽचित्तये। स्थातुः। च। सत्यं। जगतः। च। धर्मणि। पुत्रस्य। पाथः।
पदं। अद्वयाविनः॥ ते। मायिनः। ममिरे। सुऽप्रचेतसः। जामी इति। सयोनी इति सऽयोनी। मिथुना। संऽओ
कसा। नव्यंऽनव्यं। तंतुं। आ। तन्वते। दिवि। समुद्रे। अंतरिति। कवयः। सुऽदीतयः॥ तत्। राधः। अद्य। स
वितुः। वरेण्यं। वयं। देवस्य। प्रऽसवे। मनामहे। अस्मभ्यं। द्यावापृथिवी इति। सुऽचेतुना। रयिं। धत्तं। वसुऽ
मंतं। शतऽग्विनं॥ २॥ ते इति। हि। द्यावापृथिवी इति। विश्वऽशंभुवा। ऋतवरी इत्यृतऽवरी। रजसः। धा
रयत्कवी इति धारयत्ऽकवी। सुजन्मनी इति सुऽजन्मनी। धिषणे इति। अंतः। ईयते। देवः। देवी इति। ध
र्मणा। सूर्यः। शुचिः॥ उरुऽव्यचसा। महिनी इति। असश्चता। पिता। माता। च। भुवनानि। रक्षतः॥ सु
धृष्टमे इति सुधृष्टमे। वपुष्ये इति। न। रोदसी इति। पिता। यत्। सीं। अभि। रूपैः। अवासयत्।

सः। वन्हिः। पुत्रः। पित्रोः। पवित्रऽवान्। पुनाति। धीरः। भुवनानि। मायया। धेनुं। च। पृश्निं। वृषभं।
सुऽरेतसं॥ विश्वाहा। शुक्रं। पयः। अस्य। धुक्षत॥ अयं। देवानां। अपसां। अपःऽतमः। यः। जजान। रोद
सीइति। विश्वऽशंभुवा। वि। यः। ममे। रजसीइति। सुक्रतुऽयया। अजरेभिः। स्कंभनेभिः। सं। आनृचे। ते
इति। नः। गृणाने इति। महिनी इति। महि। श्रवः। क्षत्रं। द्यावापृथिवी इति। धासथः। बृहत्। येन। अभि। कृष्टीः।
ततनाम। विश्वहा। पनाय्यं। ओजः। अस्मे इति। सं। इन्वतं॥३॥ किं। ऊं इति। श्रेष्ठः। किं। यविष्ठः। नः। आ। अ
जगन्। किं। ईयते। दूत्यं। कत्। यत्। ऊचिम। न। निंदिम। चमसं। यः। महाऽकुलः। अग्ने। भ्रातः। द्रुणः। इत्। भू
तिं। ऊदिम। एकं। चमसं। चतुरः। कृणोतन। तत्। वः। देवाः। अब्रुवन्। तत्। वः। आ। अगमं। सौधन्वनाः। यदि।
एव। करिष्यथ। साकं। देवैः। यज्ञियासः। भविष्यथ। अग्निं। दूतं। प्रति। यत्। अब्रवीतन। अश्वः। कर्त्वः।
रथः। उत। इह। कर्त्वः। धेनुः। कर्त्वा। युवशा। कर्त्वा। द्वा। तानि। भ्रातः। अनु। वः। कृत्वी। आ। इमसि। चकृऽवांसः।
ऋभवः। तत्। अपृच्छत। क्व। इत्। अभूत्। यः। स्यः। दूतः। नः। आ। अजगन्। यदा। अवऽअख्यत्। चमसा

पं०ह्रिं०
२५

न्। चलुरः। कृतान्। आऽत। इत्थ। त्वष्टा। ग्नासु। अंतः। नि। आनजे। हनाम। एनान्। इति। त्वष्टा। यत्। अब्रवीत्। चमसं। ये। देवऽपानं। अनिंदिषुः। अन्या। नामानि। कृण्वते। सुते। सचा। अन्यैः। एनान्। कन्या। नामऽभिः। स्परत्॥ ५॥ इंद्रः। हरी इति। युयुजे। अश्विना। रथं। बृहस्पतिः। विश्वऽरूपां। उप। आजत। ऋभुः। विऽभ्वा। वाजः। देवान्। अगच्छत। सुऽअपसः। यज्ञियं। भागं। ऐतन। निः। चर्मणः। गां। अरिणीत। धीतिऽभिः। या। जरंता। युवशा। ता। अकृणोतन। सौधन्वनाः। अश्वात्। अश्वं। अतक्षत। युक्त्वा। रथं। उप। देवान्। अयातन। इदं। उदकं। पिबत। इति। अब्रवीतन। इदं। वा। घ। पिबत। मुंजऽनेजनं। सौधन्वनाः। यदि। तत्। नऽइव। हर्यथ। तृतीये। घ। सवने। मादयाध्वै। आपः। भूयिष्ठाः। इति। एकः। अब्रवीत्। अग्निः। भूयिष्ठः। इति। अन्यः। अब्रवीत्। वधःऽयंतीं। बहुऽभ्यः। प्र। एकः। अब्रवीत्। ऋता। वदंतः। चमसान्। अपिंशत। श्रोणां। एकः। उदकं। गां। अव। अजति। मांसं। एकः। पिंशति। सूनया। आऽभृतं। आ। निऽम्रुचः। शकृत्। एकः। अप। अभरत्। किं। स्वित्। पुत्रेभ्यः। पितरौ। उप। आवतुः॥ ५॥

२५

उद्वतऽसु। अस्मै। अकृणोतन। तृणं। नि वतऽसु। अपः। सुऽअपस्यया। नरः। अगोह्यस्य। यत्। असस्तन।
गृहे। तत्। अद्य। इदं। ऋभवः। न। अनु। गच्छथ॥ संऽमील्य। यत्। भुवना। परिऽअसर्पत। क्व। स्वित्। तात्या।
पितरा। व। आसतुः। अशपत। यः। करस्नं। वः। आऽददे। यः। प्र। अब्रवीत्। प्रो इति। तस्मै। अब्रवीतन। सुसु
प्वांसः। ऋभवः। तत्। अपृच्छत। अगोह्य। कः। इदं। नः। अबूबुधत्। श्वानं। बस्तः। बोधयितारं। अब्रवीत्।
संवत्सरे। इदं। अद्य। वि। अख्यत। दिवा। याति। मरुतः। भूम्या। अग्निः। अयं। वातः। अंतरिक्षेण। याति।
अत्ऽभिः। याति। वरुणः। समुद्रैः। युष्मान्। इच्छंतः। शवसः। नपातः॥ १॥ मा। नः। मित्रः। वरुणः। अर्य
मा। आयुः। इंद्रः। ऋभुक्षाः। मरुतः। परि। ख्यन्। यत्। वाजिनः। देवऽजातस्य। सप्तेः। प्रऽवक्ष्यामः। विद
थे। वीर्याणि। यत्। निःऽनिजा। रेक्णसा। प्रावृतस्य। रातिं। गृभीतां। मुखतः। नयंति। सुऽप्राङ्। अजः।
मेम्यत्। विश्वऽरूपः। इंद्रापूष्णोः। प्रियं। अपि। एति। पाथः। एषः। छागः। पुरः। अश्वेन। वाजिना। पूष्णः।
भागः। नीयते। विश्वऽदेव्यः। अभिऽप्रियं। यत्। पुरोळाशं। अर्वता। त्वष्टा। इत्। एनं। सौश्रवसाय। जि

प॰ छि॰
२६

न्यैति । यत् । हविष्यं । ऋतुऽशः । देवऽयानं । त्रिः । मानुषाः । परि । अश्वं । नयंति । अत्र । पूष्णः । प्रथमः । भागः ।
एति । यज्ञं । देवेभ्यः । प्रतिऽवेदयन् । अजः ॥ होता । अध्वर्युः । आऽवयाः । अग्निम्ऽइंधः । ग्रावऽग्राभः । उत । शं-
स्ता । सुऽविप्रः । तेन । यज्ञेन । सुऽअरंकृतेन । सुऽइष्टेन । वक्षणाः । आ । पृणध्वं ॥ ७ ॥ यूपऽव्रस्काः । उत । ये ।
यूपऽवाहाः । चषालं । ये । अश्वऽयूपाय । तक्षति । ये । च । अर्वते । पचनं । संऽभरंति । उतो इति । तेषां । अभिऽगू-
र्तिः । नः । इन्वतु ॥ उप । प्र । अगात् । सुऽमत् । मे । अधायि । मन्म । देवानां । आशाः । उप । वीतऽपृष्ठः । अनु । एनं । वि-
प्राः । ऋषयः । मदंति । देवानां । पुष्टे । चकृम । सुऽबंधुं ॥ यत् । वाजिनः । दा तृणं । सर्वा । ता । ते । अपि । देवेषु । अ-
स्तु । यत् । अश्वस्य । क्रविषः । मक्षिका । आश । यत् । वा । स्वरौ । स्वऽधितौ । रिप्तं । अस्ति । यत् । हस्तयोः । शमि-
तुः । यत् । नखेषु ॥ ९ ॥ यत् । ऊवध्यं । उदरस्य । अपऽवाति । यः । आमस्य । क्रविषः । गंधः । अस्ति । सुऽकृता ।
तत् । शमितारः । कृण्वंतु । उत । मेधं । शृतऽपाकं । पचंतु ॥ १० ॥ यत् । ते । गात्रात् । अग्निना । पच्यमानात् । अ-
भि । शूलं । निऽहतस्य । अवऽधावति । मा । तत् । भूम्यां । आ । श्रिषत् । मा । तृणेषु । देवेभ्यः । तत् । उशत्ऽ

९ × म । संऽदानं । अर्वतः । या । शीर्षण्या । रशना । रज्जुः । अस्य । यत् । वा । घ । अस्य । प्रऽभृतं । आस्ये × ९

यतू३

२६

ष्यः । रातं । अस्तु । ये । वाजिनं । परि ऽ पश्यंति । पक्वं । ये । ईं । आहुः । सुरभिः । निः । हर । इति । ये । च । अर्वतः ।
मांस ऽ भिक्षां । उप ऽ आसते । ० । यत् । निः ऽ ईक्षणं । मांस्य ऽ चन्याः । उखायाः । या । पात्राणि । यूष्णः । आ ऽ सेच
नानि । ऊष्मण्या । अपि ऽ धाना । चरूणां । अंकाः । सूनाः । परि । भूषंति । अश्वं । निः ऽ क्रमणं । नि ऽ सदनं । वि ऽ
वर्तनं । यत् । च । पड्बीशं । अर्वतः । यत् । च । पपौ । यत् । च । घासिं । जघास । ० । मा । त्वा । अग्निः । ध्वनयीत् । धूम
ऽ गंधिः । मा । उखा । भ्राजंती । अभि । विक्त । जघ्रिः । इष्टं । वीतं । अभि ऽ गूर्तं । वषट् ऽ कृतं । देवासः । प्रति ।
गृभ्णंति । अश्वं ॥ ० ॥ यत् । अश्वाय । वासः । उप ऽ स्तृणंति । अधी ऽ वासं । या । हिरण्यानि । अस्मै । सं ऽ दानं ।
अर्वंतं । पड्बीशं । प्रिया । देवेषु । आ । यमयंति । यत् । ते । सादे । महसा । शूकृतस्य । पार्ष्ण्या । वा । कशया ।
वा । तुतोद । स्रुचा ऽ इव । ता । हविषः । अध्वरेषु । ० । ब्रह्मणा । सूदयामि । चतुः ऽ त्रिंशत् । वाजिनः ।
देव ऽ बंधोः । वंक्रीः । अश्वस्य । स्व ऽ धितिः । सं । एति । अच्छिद्रा । गात्रा । वयुना । कृणोत । परुः ऽ परुः । अनु

तं

नुऽघुष्या। वि। शस्त। एकः। त्वष्टुः। अश्वस्य। विऽशस्ता। द्वा। यंतारा। भवतः। तथा। ऋतुः। या। ते। गा
त्राणां। ऋतुऽथा। कृणोमि। ताऽता। पिंडानां। प्र। जुहोमि। अग्नौ। मा। त्वा। तपत्। प्रियः। आत्मा। अपिऽयंतं।।
मा। स्वऽधितिः। तन्वः। आ। तिस्थिपत्। ते। मा। ते। गृध्नुः। अविऽशस्ता। अतिऽहाय। छिद्रा। गात्राणि। अ
सिना। मिथु। करिति कः। न। वै। ऊं इति। एतत्। म्रियसे। न। रिष्यसि। देवान्। इत्। एषि। पथिऽभिः। सुऽगेभिः।
हरी इति। ते। युंजा। पृषती इति। अभूतां। उप। अस्थात्। वाजी। धुरि। रासभस्य। सुऽगव्यं। नः। वाजी। सुऽअ
श्व्यं। पुंसः। पुत्रान्। उत। विश्वऽपुषं। रयिं। अनागाः। त्वं। नः। अदितिः। कृणोतु। क्षत्रं। नः। अश्वः। वनतां।
हविष्मान्।।१०।। यत्। अक्रंदः। प्रथमं। जायमानः। उत्ऽयन्। समुद्रात्। उत। वा। पुरीषात्। श्येनस्य।
पक्षा। हरिणस्य। बाहू इति। उपऽस्तुत्यं। महि। जातं। ते। अर्वन्। यमेन। दत्तं। त्रितः। एनं। आयुनक्। इं
द्रः। एनं। प्रथमः। अधि। अतिष्ठत्। गंधर्वः। अस्य। रशनां। अगृभ्णात्। सूरात्। अश्वं। वसवः। निः।
अतष्ट। असि। यमः। असि। आदित्यः। अर्वन्। असि। त्रितः। गुह्येन। व्रतेन। असि। सोमेन। समया।

विऽपृक्तः । आहुः । ते । त्रीणि । दिवि । बंधनानि । त्रीणि । ते । आहुः । दिवि । बंधनानि ॥ त्रीणि । अप्ऽसु । त्री
णि । अंतरिति । समुद्रे । उतऽइव । मे । वरुणः । छंत्सि । अर्वन् । यत्र । ते । आहुः । परमं । जनित्रं । इमा । ते । वाजि
न् । अवऽमार्जनानि । इमा । शफानां । सनितुः । निऽधाना । अत्र । ते । भद्राः । रशनाः । अपश्यं । ऋतस्य ।
याः । अभिऽरक्षंति । गोपाः ॥ ५ ॥ आत्मानं । ते । मनसा । आरात् । अजानां । अवः । दिवा । पतयंतं । प
तंगं । शिरः । अपश्यं । पथिऽभिः । सुऽगेभिः । अरेणुऽभिः । जेहमानं । पतत्रि । अत्र । ते । रूपं । उत्ऽत
मं । अपश्यं । जिगीषमाणं । इषः । आ । पदे । गोः । यदा । ते । मर्तः । अनु । भोगं । आनट् । आत् । इत् ।
ग्रसिष्ठः । ओषधीः । अजीगरिति । अनु । त्वा । रथः । अनु । मर्यः । अर्वन् । अनु । गावः । अनु । भ
गः । कनीनां । अनु । व्रातासः । तव । सख्यं । ईयुः । देवाः । ममिरे । वीर्यं । ते । हिरण्यऽशृंगः । अयः । अ
स्य । पादाः । मनःऽजवाः । अवरः । इंद्रः । आसीत् । देवाः । इत् । अस्य । हविःऽअद्यं । आयन् । यः ।
अर्वंतं । प्रथमः । अधिऽअतिष्ठत् । ईर्मऽअंतासः । सिलिकऽमध्यमासः । सं । शूरणासः । दिव्या

अनु

सः । अत्याः । हंसाःऽइव । श्रेणिऽशः । यतंते । यत् । आक्षिषुः । दिव्यं । अज्मं । अश्वाः ॥ १० ॥ तव । शरीरं । पतयि
ष्णु । अर्वन् । तव । चित्तं । वातःऽइव । ध्रजीमान् । तव । शृंगाणि । विऽस्थिता । पुरुऽत्रा । अरण्येषु । जर्भुराणा ।
चरंति ॥ ० शसनं । वाजी । अर्वा । देवऽद्रीचा । मनसा । दीध्यानः । अजः । पुरः । नीयते । नाभिः । अस्य ।
अनु । पश्चात् । कवयः । यंति । रेभाः ॥ ० परमं । यत् । सधऽस्थं । अर्वान् । अच्छ । पितरं । मातरं । च । अ
द्य । देवान् । जुष्टःऽतमः । हि । गम्याः । अथ । आ । शास्ते । दाशुषे । वार्याणि ॥ १३ ॥ अस्य । वामस्य । पलि
तस्य । होतुः । तस्य । भ्राता । मध्यमः । अस्ति । अश्नः । तृतीयः । भ्राता । घृतऽपृष्ठः । अस्य । अत्र ।
अपश्यं । विश्पतिं । सप्तऽपुत्रं । सप्त । युंजंति । रथं । एकऽचक्रं । एकः । अश्वः । वहति । सप्तऽनामा ।
त्रिऽनाभि । चक्रं । अजरं । अनर्वं । यत्र । इमा । विश्वा । भुवना । अधि । तस्थुः ॥ इमं । रथं । अधि । ये । सप्त ॥
तस्थुः । सप्तऽचक्रं । सप्त । वहंति । अश्वाः । सप्त । स्वसारः । अभि । सं । नवंते । यत्र । गवां । निऽहिता । स
प्त । नाम । कः । ददर्श । प्रथमं । जायमानं । अस्थन्ऽवंतं । यत् । अनस्था । बिभर्ति । भूम्याः । असुः ।

श्रीः

असृक्। आत्मा। क्व। स्वित्। कः। विद्वांसं। उप। गात्। प्रष्टुं। एतत्। पाकः। पृच्छामि। मनसा। अविऽ
जानन्। देवानां। एना। निऽहिता। पदानि। वत्से। बष्कये। अधि। सप्त। तंतून्। वि। तत्निरे। कवयः।
ओतवै। ऊं इति। ॥४॥ अचिकित्वान्। चिकितुषः। चित्। अत्र। कवीन्। पृच्छामि। विद्मने। न। विद्वा-
न्। वि। यः। तस्तंभ। षट्। इमा। रजांसि। अजस्य। रूपे। किं। अपि। स्वित्। एकं। इह। ब्रवीतु। यः। ईं। अं-
ग। वेद। अस्य। वामस्य। निऽहितं। पदं। वेः। इति वेः। शीर्ष्णः। क्षीरं। दुह्रते। गावः। अस्य। वव्रिं। वसा-
नाः। उदकं। पदा। अपुः। माता। पितरं। ऋते। आ। बभाज। धीती। अग्रे। मनसा। सं। हि। जग्मे। सा।
बीभत्सुः। गर्भऽरसा। निऽविद्धा। नमस्वंतः। इत्। उपऽवाकं। ईयुः। युक्ता। माता। आसीत्। धुरि।
दक्षिणायाः। अतिष्ठत्। गर्भः। वृजनीषु। अंतरिति। अमीमेत्। वत्सः। अनु। गां। अपश्यत्। वि-
श्वऽरूप्यं। त्रिषु। योजनेषु। तिस्रः। मातॄः। त्रीन्। पितॄन्। बिभ्रत्। एकः। ऊर्ध्वः। तस्थौ। न। ईं। अ-
व। ग्लपयंति। मंत्रयंते। दिवः। अमुष्य। पृष्ठे। विश्वऽविदं। वाचं। अविश्वऽमिन्वां। ॥१०॥ द्वाद-

शऽअरं। नहि। तत्। जराय। वर्वर्ति। चक्रं। परि। द्यां। ऋतस्य। आ। पुत्राः। अग्ने। मिथुनासः। अत्र॥
सप्त। शतानि। विंशतिः। च। तस्थुः। पंचऽपादं। पितरं। द्वादशऽआकृतिं। दिवः। आहुः। परे। अर्धे।
पुरीषिणं। अथ। इमे। अन्ये। उपरे। विऽचक्षणं। सप्तऽचक्रे। षट्ऽअरे। आहुः। अर्पितं। पंचऽअरे।
चक्रे। परिऽवर्तमाने। तस्मिन्। आ। तस्थुः। भुवनानि। विश्वा। तस्य। न। अक्षः। तप्यते। भूरिऽभारः।
सनात्। एव। न। शीर्यते। सऽनाभिः। सऽनेमि। चक्रं। अजरं। वि। ववृते। उत्तानायां। दश। युक्ताः। व
हंति। सूर्यस्य। चक्षुः। रजसा। एति। आऽवृतं। तस्मिन्। आर्पिता। भुवनानि। विश्वा। साकंऽजानां।
सप्तथं। आहुः। एकऽजं। षट्। इत्। यमाः। ऋषयः। देवऽजाः। इति। तेषां। इष्टानि। विऽहितानि।
धामऽशः। स्थात्रे। रेजंते। विऽकृतानि। रूपऽशः॥ स्त्रियः। सतीः। तान्। ऊं इति। मे। पुंसः। आ
हुः। पश्यत्। अक्षण्ऽवान्। न। वि। चेतत्। अंधः। कविः। यः। पुत्रः। सः। ईं। आ। चिकेत। यः। ता।
विऽजानात्। सः। पितुः। पिता। असत्। अवः। परेण। परः। एना। अवरेण। पदा। वत्सं। बिभ्र

४ ये। परांचः। तान्। ऊँ इति। अर्वाचः। आहुः। ३

ती। गौः। उत्ऽला। अस्थात्। सा। कद्रीची। कं। स्वित्। अर्द्धं। परा। अगात्। क्व। स्वित्। सूते। नहि। यू-
थे। अंतरिति। अवः। परेण। पितरं। यः। अस्य। अनुऽवेद। परः। एना। अवरेण। कविऽयमानः। कः।
इह। प्र। वोचत्। देवं। मनः। कुतः। अधि। प्रऽजातं। ये। अर्वांचः। तान्। ऊँ इति। पराचः। आहुः। इंद्रः।
च। या। चक्रथुः। सोम। तानि। धुरा। न। युक्ताः। रजसः। वहंति। द्वा। सुऽपर्णा। सऽयुजा। सखाया। स-
मानं। वृक्षं। परि। सस्वजाते इति। तयोः। अन्यः। पिप्पलं। स्वादु। अत्ति। अनश्नन्। अन्यः। अभि।
चाकशीति। २०॥ यत्र। सुऽपर्णाः। अमृतस्य। भागं। अनिऽमेषं। विदथा। अभिऽस्वरंति। इनः।
विश्वस्य। भुवनस्य। गोपाः। सः। मा। धीरः। पाकं। अत्र। आ। विवेश। यस्मिन्। वृक्षे। मधुऽअदः। सु-
पर्णाः। निऽविशंते। सुवते। च। अधि। विश्वे। तस्य। इत्। आहुः। पिप्पलं। स्वादु। अग्रे। तत्। न। उत्।
नशत्। यः ‸ पितरं। न। वेद। यत्। गायत्रे। अधि। गायत्रं। आऽहितं। त्रैष्टुभात्। वा। त्रैष्टुभं। निःऽ
अतक्षत। यत्। वा। जगत्। जगति। आऽहितं। पदं। ये। इत्। तत्। विदुः। ते। अमृतऽत्वं। आनशुः॥ ४

गा०१६०
३०

गायत्रेण। प्रति। मिमीते। अर्कं। अर्केण। साम। त्रैस्तुभेन। वाकं। वाकेन। वाकं। द्विऽपदा। चतुःऽपदा। अक्षरेण। मिमते। सप्त। वाणीः॥ जगता। सिंधुं। दिवि। अस्तभायत्। रथंऽतरे। सूर्यं। परि। अपश्यत्। गायत्रस्य। सम्ऽइधः। तिस्रः। आहुः। ततः। मह्ना। प्र। रिरिचे। महिऽत्वा॥१६॥ उप। ह्वये। सुऽदुघां। धेनुं। एतां। सुऽहस्तः। गोऽधुक्। उत। दोहत्। एनां। श्रेष्ठं। सवं। सविता। साविषत्। नः। अभिऽइद्धः। घर्मः। तत्। ऊं इति। सु। प्र। वोचं। हिङ्ऽकृण्वती। वसुऽपत्नी। वसूनां। वत्सं। इच्छंती। मनसा। अभि। आ। अगात्। दुहां। अश्विऽभ्यां। पयः। अघ्न्या। इयं। सा। वर्धतां। महते। सौभगाय। गौः। अमीमेत्। अनु। वत्सं। मिषंतं। मूर्धानं। हिङ्। अकृणोत्। मातवै। ऊं इति। सृक्वाणं। घर्मं। अभि। वावशाना। मिमाति। मायुं। पयते। पयःऽभिः। अयं। सः। शिङ्क्ते। येन। गौः। अभिऽवृता। मिमाति। मायुं। ध्वसनौ। अधि। श्रिता। सा। चित्तिऽभिः। नि। हि। चकार। मर्त्यं। विऽद्युत्। भवंती। प्रति। वव्रिं। औहत। अनत्। शये। तुरऽगातु। जीवं। एजत्। ध्रुवं। मध्ये। आ। पस्त्यानां। जीवः। मृतस्य। चरति। स्वधाभिः। अमर्त्यः। मर्त्येन। सऽयोनिः॥१७॥

३०

अपश्यं। गोपां। अनिऽपद्यमानं। आ। च। परा। च। पथिऽभिः। चरंतं। सः। सध्रीचीः। सः। विषू
चीः। वसानः। आ। वरीवर्ति। भुवनेषु। अंतरिति। यः। ईं। चकार। न। सः। अस्य। वेद। यः। ईं। ददर्श। हिरु
क्। इत्। नु। तस्मात्। सः। मातुः। योना। परिऽवीतः। अंतः। बहुऽप्रजाः। निःऽऋतिं। आ। विवेश। द्यौः।
मे। पिता। जनिता। नाभिः। अत्र। बंधुः। मे। माता। पृथिवी। मही। इयं। उत्तानयोः। चम्वोः। योनिः। अं
तः। अत्र। पिता। दुहितुः। गर्भं। आ। अधात्। पृच्छामि। त्वा। परं। अंतं। पृथिव्याः। पृच्छामि। यत्र। भु
वनस्य। नाभिः। पृच्छामि। त्वा। वृष्णः। अश्वस्य। रेतः। पृच्छामि। वाचः। परमं। विऽओम। इयं। वेदिः।
परः। अंतः। पृथिव्याः। अयं। यज्ञः। भुवनस्य। नाभिः। अयं। सोमः। वृष्णः। अश्वस्य। रेतः। ब्र
ह्मा। अयं। वाचः। परमं। विऽओम॥ २०॥ सप्त। अर्धऽगर्भाः। भुवनस्य। रेतः। विष्णोः। तिष्ठंति। प्रऽदि
शा। विऽधर्मणि। ते। धीतिऽभिः। मनसा। ते। विपःऽचितः। परिऽभुवः। परि। भवंति। विश्वतः। न।
वि। जानामि। यतऽइव। इदं। अस्मि। निण्यः। संऽनद्धः। मनसा। चरामि। यदा। मा। आ। अगन्। प्रथमऽ

ऋ॰प॰
२१

जाः। ऋतस्य। आत्। इत्। वाचः। अश्नुवे। भागं। अस्याः। अपाङ्। प्राङ्। एति। स्वधया। गृभीतः।
अमर्त्यः। मर्त्येन। सऽयोनिः। ता। शश्वंता। विषूचीना। विऽयंता। नि। अन्यं। चिक्युः। न। नि। चिक्युः।
अन्यं। ऋचः। अक्षरे। परमे। विऽओमन्। यस्मिन्। देवाः। अधि। विश्वे। निऽसेदुः। यः। तत्। न। वे
द। किं। ऋचा। करिष्यति। ये। इत्। तत्। विदुः। ते। इमे। सं। आसते। सुयवसऽअत्। भगऽवती। हि।
भूयाः। अथो इति। वयं। भगऽवंतः। स्याम। अद्धि। तृणं। अघ्न्ये। विश्वऽदानीं। पिब। शुद्धं। उदकं।
आऽचरंती॥ २१॥ गौरीः। मिमाय। सलिलानि। तक्षती। एकऽपदी। द्विऽपदी। सा। चतुःऽपदी। अष्टा
ऽपदी। नवऽपदी। बभूवुषी। सहस्रऽअक्षरा। परमे। विऽओमन्। तस्याः। समुद्राः। अधि। वि।
क्षरंति। तेन। जीवंति। प्रऽदिशः। चतस्रः। ततः। क्षरति। अक्षरं। तत्। विश्वं। उप। जीवति। शकऽ
मयं। धूमं। आरात्। अपश्यं। विषुऽवता। परः। एना। अवरेण। उक्षाणं। पृश्निं। अपचंत। वीराः।
तानि। धर्माणि। प्रथमानि। आसन्। त्रयः। केशिनः। ऋतुऽथा। वि। चक्षते। संवत्सरे। वपते। एकः।

२१

एषां। विश्वं। एकः। अभि। चष्टे। शचीभिः। ध्राजिः। एकस्य। ददृशे। न। रूपं। चत्वारि। वाक्। परिऽमिता। प
दानि। तानि। विदुः। ब्राह्मणाः। ये। मनीषिणः। गुहा। त्रीणि। निऽहिता। न। इंगयंति। तुरीयं। वाचः। मनुष्याः।
वदंति। ०। आहुः। अथो इति। दिव्यः। सः। सुऽपर्णः। गरुत्मान्। एकं। सत्। विप्राः। बहुधा। वदंति। अग्निं।
यमं। मातरिश्वानं। आहुः। ४६। कृष्णं। निऽयानं। हरयः। सुऽपर्णाः। अपः। वसानाः। दिवं। उत्। प
तंति। ते। आ। अववृत्रन्। सदनात्। ऋतस्य। आत्। इत्। घृतेन। पृथिवी। वि। उद्यते। द्वादश। प्रऽध
यः। चक्रं। एकं। त्रीणि। नभ्यानि। कः। ऊं इति। तत्। चिकेत। तस्मिन्। साकं। त्रिऽशताः। न। शंकवः। अ
र्पिताः। षष्टिः। न। चलाचलासः। यः। ते। स्तनः। शशयः। यः। मयःऽभूः। येन। विश्वा। पुष्यसि। वा
र्याणि। यः। रत्नऽधाः। वसुऽवित्। यः। सुऽदत्रः। सरस्वति। तं। इह। धातवे। कः। इति कः। यज्ञेन। यज्ञं।।
अयजंत। देवाः। तानि। धर्माणि। प्रथमानि। आसन्। ते। ह। नाकं। महिमानः। सचंत। यत्र। पूर्वे।
साध्याः। संति। देवाः। समानं। एतत्। उदकं। उत्। च। एति। अव। च। अहऽभिः। भूमिं। पर्जन्याः। जि

प॰ दि॰
३२

दिवं। जिन्वंति। १

न्वंति। अग्नयः। दिव्यं। सुऽपर्णं। वायसं। बृहंतं। अपां। गर्भं। दर्शतं। ओषधीनां। अभीपतः। वृष्टिऽभिः।
तर्पयंतं। सरस्वंतं। अवसे। जोहवीमि॥ २३॥ कया। शुभा। सऽवयसः। सऽनीळाः। समान्या। मरुतः। सं।
मिमिक्षुः। कया। मती। कुतः। आऽइतासः। एते। अर्चंति। शुष्मं। वृषणः। वसुऽया। कस्य। ब्रह्माणि। जुजुषुः।
युवानः। कः। अध्वरे। मरुतः। आ। ववर्त। श्येनान्ऽइव। ध्रजतः। अंतरिक्षे। केन। महा। मनसा। रीरमाम।
कुतः। त्वं। इंद्र। माहिनः। सन्। एकः। यासि। सत्ऽपते। किं। ते। इत्था। सं। पृच्छसे। संऽअराणः। शुभा-
नैः। वोचेः। तत्। नः। हरिऽवः। यत्। ते। अस्मे इति। ब्रह्माणि। मतयः। शं। सुतासः। शुष्मः। इयर्मि। प्र-
भृतः। मे। अद्रिः। आ। शासते। प्रति। हर्यंति। उक्था। इमा। हरी इति। वहतः। ता। नः। अच्छ। अतः। वयं। अं-
तमेभिः। युजानाः। स्वऽक्षत्रेभिः। तन्वः। शुंभमानाः। महःऽभिः। एतान्। उप। युज्महे। नु। इंद्र। स्वधां।
अनु। हि। नः। बभूथ॥ २४॥ क्व। स्या। वः। मरुतः। स्वधा। आसीत्। यत्। मां। एकं। संऽअधत्त। अहिऽ-
हत्ये। अहं। हि। उग्रः। तविषः। तुविष्मान्। विश्वस्य। शत्रोः। अनमं। वधऽस्नैः। भूरि। चकर्थ। युज्येभिः।

३२

अस्मे इति । समानेभिः । वृषभ । पौंस्येभिः । भूरीणि । हि । कृणवाम । शविष्ठ । इंद्र । क्रत्वा । मरुतः । यत् । वशा
म । वधीं । वृत्रं । मरुतः । इंद्रियेण । स्वेन । भामेन । तविषः । बभूवान् । अहं । एताः । मनवे । विश्वऽचंद्राः । सुऽगाः ।
अपः । चकर । वज्रऽबाहुः । अनुत्तं । आ । ते । मघऽवन् । नकिः । नु । न । त्वाऽवान् । अस्ति । देवता । विदानः । न । जा
यमानः । नशते । न । जातः । यानि । करिष्या । कृणुहि । प्रऽवृद्ध । एकस्य । चित् । मे । विऽभु । अस्तु । ओजः । या ।
नु । दधृष्वान् । कृणवै । मनीषा ।। मरुतः । विदानः । यानि । च्यवं । इंद्रः । इत् । ईशे । एषां ॥ २५ ॥ अमंदत् । मा ।
मरुतः । स्तोमः । अत्र । यत् । मे । नरः । श्रुत्यं । ब्रह्म । चक्र । इंद्राय । वृष्णे । सुऽमखाय । मह्यं । सख्ये । सखायः । त
न्वे । तनूभिः । एव । इत् । एते । प्रति । मा । रोचमानाः । अनेद्यः । श्रवः । आ । इषः । दधानाः । संऽचक्ष्य । मरुतः ।
चंद्रऽवर्णाः । अच्छांत । मे । छदयाथ । च । नूनं । कः । नु । अत्र । मरुतः । ममहे । वः । प्र । यातन । सखीन् । अच्छ । स
खायः । मन्मानि । चित्राः । अपिऽवातयंतः । एषां । भूत । नवेदाः । मे । ऋतानां । आ । यत् । दुवस्यात् । दु
वसे । न । कारुः । अस्मान् । चक्रे । मान्यस्य । मेधा । ओ इति । सु । वर्त्त । मरुतः । विप्रं । अच्छ । इमा । ब्रह्माणि । जरि

प०द्वि०
२२

ता । वः । अर्केता । एषः । वः । स्तोमः । मरुतः । इयं । गीः । मांदार्यस्य । मान्यस्य । कारोः । आ । इषा । यासीष्ट । तन्वे ।
वयां । विद्याम । इषं । वृजनं । जीरऽदानुं ॥ २६ ॥ ॥ इति द्वितीयाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ॥ ॐ तत् । नु । वो
चाम । रभसाय । जन्मने । पूर्वं । महिऽत्वं । वृषभस्य । केतवे । ऐधाऽइव । यामन् । मरुतः । तुविऽस्वनः । युधाऽ
इव । शक्राः । तविषाणि । कर्तन । नित्यं । न । सूनुं । मधु । बिभ्रतः । उप । क्रीळंति । क्रीळाः । विदथेषु । घृष्वयः ।
नक्षंति । रुद्राः । अवसा । नमस्विनं । न । मर्धंति । स्वऽतवसः । हविःऽकृतं । यस्मै । ऊमासः । अमृताः । अरास
त । रायः । पोषं । च । हविषा । ददाशुषे । उक्षंति । अस्मै । मरुतः । हिताःऽइव । पुरु । रजांसि । पयसा । मयः
ऽभुवः । आ । ये । रजांसि । तविषीभिः । अव्यत । प्र । वः । एवासः । स्वऽयतासः । अध्रजन् । भयंते । विश्वा ।
भुवनानि । हर्म्या । चित्रः । वः । यामः । प्रऽयतासु । ऋष्टिषु । यत् । त्वेषऽयामाः । नदयंत । पर्वतान् ।
दिवः । वा । पृष्ठं । नर्याः । अचुच्यवुः । विश्वः । वः । अज्मन् । भयते । वनस्पतिः । रथीयंतीऽइव । प्र । जि
हीते । ओषधिः ॥ १ ॥ यूयं । नः । उग्राः । मरुतः । सुऽचेतुना । अरिष्टऽग्रामाः । सुऽमतिं । पिपर्तन । यत्र ।

२२

वः । दिद्युत् । रदति । क्रिविःऽदती । रिणाति । पश्वः । सुधिताऽइव । बर्हणा । प्र । स्कम्भऽदेष्णाः । अनवभ्रऽरा
धसः । अलातृणासः । विदथेषु । सुऽस्तुताः । अर्चन्ति । अर्कम् । मदिरस्य । पीतये । विदुः । वीरस्य । प्रथमा
नि । पौंस्या । शतभुजिऽभिः ॥ तम् । अभिऽह्रुतेः । अघात् । पूःऽभिः । रक्षत । मरुतः । यम् । आवत । जनम् । यम् । उग्राः । त
वसः । विऽरप्शिनः । पाथन । शंसात् । तनयस्य । पुष्टिषु । विश्वानि । भद्रा । मरुतः । रथेषु । वः । मिथस्पृध्याऽ
इव । तविषाणि । आऽहिता । अंसेषु । आ । वः । प्रऽपथेषु । खादयः । अक्षः । वः । चक्रा । समया । वि । ववृते । भू
रीणि । भद्रा । नर्येषु । बाहुषु । वक्षःऽसु । रुक्माः । रभसासः । अञ्जयः । अंसेषु । एताः । पविषु । क्षुराः । अधि ।
वयः । न । पक्षान् । वि । अनु । श्रियः । धिरे ॥ २ ॥ महान्तः । मह्ना । विऽभ्वः । विऽभूतयः । दूरेऽदृशः । ये । दिव्याःऽइव ।
स्तृऽभिः । मन्द्राः । सुऽजिह्वाः । स्वरितारः । आसऽभिः । सम्ऽमिश्लाः । इन्द्रे । मरुतः । परिऽस्तुभः । तत् । वः ।
सुऽजाताः । मरुतः । महिऽत्वनम् । दीर्घम् । वः । दात्रम् । अदितेःऽइव । व्रतम् । इन्द्रः । चन । त्यजसा । वि । ह्रुणाति । तत् ।
जनाय । यस्मै । सुऽकृते । अराध्वम् । तत् । वः । जामिऽत्वम् । मरुतः । परे । युगे । पुरु । यत् । शंसम् । अमृतासः । आ

वता । स्वया । धिया । मनवे । श्रुष्टिं । आ । स्या । साकं । नरः । दंसनैः । आ । चिकित्रिरे । येन । दीर्घं । मरुतः । शू
शवाम । युष्माकेन । परीणसा । तुरासः । आ । यत् । ततनन् । वृजने । जनासः । एभिः । यज्ञेभिः । तत् । अ
भि । इष्टिं । अश्यां ॥ ३ ॥ सहस्रं । ते । इंद्र । ऊतयः । नः । सहस्रं । इषः । हरिऽवः । गूर्तऽतमाः । सहस्रं । रायः ।
मादयध्यै । सहस्रिणः । उप । नः । यंतु । वाजाः । आ । नः । अवःऽभिः । मरुतः । यांतु । अच्छ । ज्येष्ठेभिः ।
वा । बृहत्ऽदिवैः । सुऽमायाः । अध । यत् । एषां । निऽयुतः । परमाः । समुद्रस्य । चित् । धनयंत । पा
रे । मिम्यक्ष । येषु । सुऽधिता । घृताची । हिरण्यऽनिर्निक् । उपरा । न । ऋष्टिः । गुहा । चरंती । मनुषः ।
न । योषा । सभाऽवती । विदथ्याऽइव । सं । वाक् । परा । शुभ्राः । अयासः । यव्या । साधारण्याऽइव ।
मरुतः । मिमिक्षुः । न । रोदसी इति । अप । नुदंत । घोराः । जुषंत । वृधं । सख्याय । देवाः । जोषत् ।
यत् । ईं । असुर्या । सचध्यै । विसितऽस्तुका । रोदसी । नृऽमनाः । आ । सूर्याऽइव । विधतः । रथं । गा
त् । त्वेषऽप्रतीका । नभसः । न । इत्या ॥ ४ ॥ आ । अस्थापयंत । युवतिं । युवानः । शुभे । निऽमिश्लां ।

विदथेषु। पृक्षां। अर्कः। यत्। वः। मरुतः। हविष्मान्। गायत्। गाथं। सुतऽसोमः। दुवस्यन्। प्र। तं। वि
वक्मि। वक्म्यः। यः। एषां। मरुतां। महिमा। सत्यः। अस्ति। सचा। यत्। ईं। वृषऽमनाः। अहंऽयुः। स्थिरा। चित्।
जनीः। वहते। सुऽभागाः। पाति। मित्रावरुणा। अवद्यात्। चयते। ईं। अर्यमो इति। अप्रऽशस्तान्। उत। च्यवं
ते। अच्युता। ध्रुवाणि। ववृधे। ईं। मरुतः। दातिऽवारः। नहि। नु। वः। मरुतः। अंति। अस्मे इति। आरात्तात्। चि
त्। शवसः। अंतं। आपुः। ते। धृष्णुना। शवसा। शुशुऽवांसः। अर्णः। न। द्वेषः। धृषता। परि। स्थुः। वयं। अ
द्य। इंद्रस्य। प्रेष्ठाः। वयं। श्वः। वोचेमहि। सऽमर्ये। वयं। पुरा। महि। च। नः। अनु। द्यून्। तत्। नः। ऋभुक्षाः।
नरां। अनु। स्यात्।०॥५॥ यज्ञाऽयज्ञा। वः। समना। तुतुर्वणिः। धियंऽधियं। वः। देवऽयाः। ऊं इति। दधिध्वे।
आ। वः। अर्वाचः। सुविताय। रोदस्योः। महे। ववृत्यां। अवसे। सुवृक्तिऽभिः। वव्रासः। न। ये। स्वऽजाः। स्वऽ
तवसः। इषं। स्वः। अभिऽजायंत। धूतयः। सहस्रियासः। अपां। न। ऊर्मयः। आसा। गावः। वंद्यासः। न। उ
क्षणः। सोमासः। न। ये। सुताः। तृप्तऽअंशवः। हृत्ऽसु। पीतासः। दुवसः। न। आसते। आ। एषां। अंसे

षु। रंभिणीऽइव। आऽररभ्रे। हस्तेषु। खादिः। च। कृतिः। च। सं। दधे। अव। स्वऽयुक्ताः। दिवः। आ। वृथा। ययुः।
अमर्त्याः। कशया। चोदत। त्मना। अरेणवः। तुविऽजाताः। अचुच्यवुः। दृळ्हानि। चित्। मरुतः। भ्राजत्ऽ
ऋष्टयः। कः। वः। अंतः। मरुतः। ऋष्टिऽविद्युतः। रेजति। त्मना। हन्वाऽइव। जिह्वया। धन्वऽच्युतः। इ
षां। न। यामनि। पुरुऽप्रैषाः। अहन्यः। न। एतशः॥५॥ क्व। स्वित्। अस्य। रजसः। महः। परं। क्व। अवरं। म
रुतः। यस्मिन्। आऽयय। यत्। च्यवयथ। विथुराऽइव। संऽहितं। वि। अद्रिणा। पतथ। त्वेषं। अर्णवं॥ सा
तिः। न। वः। अमऽवती। स्वःऽवती। त्वेषा। विऽपाका। मरुतः। पिपिष्वती। भद्रा। वः। रातिः। पृणतः। न। दक्षि
णा। पृथुऽज्रयी। असुर्याऽइव। जंजती॥ प्रति। स्तोभंति। सिंधवः। पविऽभ्यः। यत्। अभ्रियां। वाचं। उत्ऽ
ईरयंति। अव। स्मयंत। विऽद्युतः। पृथिव्यां। यदि। घृतं। मरुतः। प्रुष्णुवंति॥ असूत। पृश्निः। महते। रणा
य। त्वेषं। अयासां। मरुतां। अनीकं। ते। सप्सरासः। अजनयंत। अभ्वं। आत्। इत्। स्वधां। इषिरां। परि।
अपश्यन्॥९॥७॥ महः। चित्। त्वं। इंद्र। यतः। एतान्। महः। चित्। असि। त्यजसः। वरूता। सः। नः। वे

धः। मरुतां। चिकित्वान्। सुम्ना। वनुष्व। तव। हि। प्रेष्ठा। अयुंजत। ते। इंद्र। विश्वऽकृष्टीः। विदानासः। निःऽसि
धः। मर्त्यऽत्रा। मरुतां। पृत्सुतिः। हासमाना। स्वःऽमीळ्हस्य। प्रऽधनस्य। सातौ। अम्यक्। सा। ते। इंद्र। ऋष्टिः।
अस्मे इति। सनेमि। अभ्वं। मरुतः। जुनंति। अग्निः। चित्। हि। स्म। अतसे। शुशुक्वान्। आपः। न। द्वीपं। दध
ति। प्रयांसि। त्वं। तु। नः। इंद्र। तं। रयिं। दाः। ओजिष्ठया। दक्षिणयाऽइव। रातिं। स्तुतः। च। याः। ते। चकनंत।
वायोः। स्तनं। न। मध्वः। पीपयंत। वाजैः। त्वे इति। रायः। इंद्र। तोशऽतमाः। प्रऽनेतारः। कस्य। चित्। ऋतऽ
योः। ते। सु। नः। मरुतः। मृळयंतु। ये। स्म। पुरा। गातुयंतिऽइव। देवाः। ॥२॥ प्रति। प्र। याहि। इंद्र। मीळ्हुषः। नॄन्। ॥
महः। पार्थिवे। सदने। यतस्व। अध। यत्। एषां। पृथुऽबुध्नासः। एताः। तीर्थे। न। अर्यः। पौंस्यानि। तस्थुः। प्रति। घोराणां। एता
नां। अयासां। मरुतां। शृण्वे। आऽयतां। उपब्दिः। ये। मर्त्यं। पृतनाऽयंतं। ऊमैः। ऋणऽवानं। न। पतयंत। स
र्गैः। त्वं। मानेभ्यः। इंद्र। विश्वऽजन्या। रद। मरुत्ऽभिः। शुरुधः। गोऽअग्राः। स्तवानेभिः। स्तवसे। देव। दे
वैः। ०॥८॥ न। नूनं। अस्ति। नो इति। श्वः। कः। तत्। वेद। यत्। अद्भुतं। अन्यस्य। चित्तं। अभि। संऽचरेण्यं।

प० द्वि
३६

उत । आऽधीतं । वि । नश्यति । किं । नः । इंद्र । जिघांससि । भ्रातरः । मरुतः । तव । तेभिः । कल्पस्व । साधुऽया ।
मा । नः । संऽअरणे । वधीः । किं । नः । भ्रातः । अगस्त्य । सखा । सन् । अति । मन्यसे । विद्म । हि । ते । यथा । मनः । अ
स्मभ्यं । इत् । न । दित्ससि । अरं । कृण्वंतु । वेदिं । सं । अग्निं । इंधतां । पुरः । तत्र । अमृतस्य । चेतनं । यज्ञं । ते । तनवा
वहै । त्वं । ईशिषे । वसुऽपते । वसूनां । त्वं । मित्राणां । मित्रऽपते । धेष्ठः । इंद्र । त्वं । मरुत्ऽभिः । सं । वदस्व । अ
ध । प्र । अशान । ऋतुऽथा । हवींषि ॥ १० ॥ प्रति । वः । एना । नमसा । अहं । एमि । सुऽउक्तेन । भिक्षे । सुऽम
तिं । तुराणां । रराणता । मरुतः । वेद्याभिः । नि । हेळः । धत्त । वि । मुचध्वं । अश्वान् । ० । नमस्वान् । हृदा ।
तष्टः । मनसा । धायि । देवाः । उप । ईं । आ । यात । मनसा । जुषाणाः । यूयं । हि । स्थ । नमसः । इत् । वृधासः ।
स्तुतासः । नः । मरुतः । मृळयंतु । उत । स्तुतः । मघऽवा । शंऽभविष्ठः । ऊर्ध्वा । नः । संतु । कोम्या । वनानि ।
अहानि । विश्वा । मरुतः । जिगीषा । अस्मात् । अहं । तविषात् । ईषमाणः । इंद्रात् । भिया । मरुतः । रेजमा
नः । युष्मभ्यं । हव्या । निःऽशितानि । आसन् । तानि । आरे । चकृम । मृळत । नः । येन । मानासः । चितयं

राम
३६

ते। उग्रासः। विऽउष्टिषु। शवसा। शश्वतीनां। सः। नृः। मरुत्ऽभिः। वृषभः। श्रवः। धाः। उग्रः। उग्रेभिः।
स्थविरः। सहःऽदाः। त्वं। पाहि। इंद्र। सहीयसः। नृन्। भव। मरुत्ऽभिः। अवयातऽहेळाः। सुऽप्रकेते
भिः। ससहिः। दधानः। ०॥११॥ चित्रः। वः। अस्तु। यामः। चित्रः। ऊती। सुऽदानवः। मरुतः। अहिऽभा
नवः। आरे। सा। वः। सुऽदानवः। मरुतः। ऋंजती। शरुः। आरे। अश्मा। यं। अस्यथ। तृणऽस्कंदस्य। नु
विशः। परि। वृंक्त। सुऽदानवः। ऊर्ध्वान्। नः। कर्त। जीवसे॥१२॥ गायत। साम। नभन्यं। यथा। वेः। अ
र्चाम। तत्। ववृधानं। स्वःऽवत्। गावः। धेनवः। बर्हिषि। अदब्धाः। आ। यत्। सद्मानं। दिव्यं। विवासा
न्। अर्चत्। वृषा। वृषऽभिः। स्वेदुऽहव्यैः। मृगः। न। अश्नः। अति। यत्। जुगुर्यात्। प्र। मंदयुः। मनां। गू
र्ता। होता। भरते। मर्यः। मिथुना। यजत्रः। नक्षत्। होता। परि। सद्म। मिता। यन्। भरत्। गर्भं। आ। शरदः। पृ
थिव्याः। क्रंदत्। अश्वः। नयमानः। रुवत्। गौः। अंतः। दूतः। न। रोदसी इति। चरत्। वाक्। ता। कर्म
अषऽतरा। अस्मै। प्र। च्यौत्नानि। देवऽयंतः। भरंते। जुजोषत्। इंद्रः। दस्मऽवर्चाः। नासत्याऽइव। सु

१·द्वि·

३७

ग्मपः । रथेऽस्थाः ॥ तं । ऊं इति । स्तुहि । इंद्रं । यः । ह । सत्वा । यः । शूरः । मघऽवा । यः । रथेऽस्थाः । प्रतीचः । चित् ।
योधीयान् । वृषण्ऽवान् । ववव्रुषः । चित् । तमसः । विऽहंता ॥ १३ ॥ प्र । यत् । इत्था । महिना । नृऽभ्यः । अस्ति ।
अरं । रोदसी इति । कक्ष्ये इति । न । अस्मै । सं । विव्ये । इंद्रः । वृजनं । न । भूम । भर्ति । स्वधाऽवान् । ओपशंऽइव ।
द्यां ॥ समत्ऽसु । त्वा । शूर । सतां । उराणं । प्रपथिन्ऽतमं । परिऽतंसयध्यै । सऽजोषसः । इंद्रं । मदे । क्षोणीः ।
सूरिं । चित् । ये । अनुऽमदंति । वाजैः ॥ एव । हि । ते । शं । सवना । समुद्रे । आपः । यत् । ते । आसु । मदंति । दे-
वीः ॥ विश्वा । ते । अनु । जोष्या । भूत् । गौः । सूरीन् । चित् । यदि । धिषा । वेषि । जनान् ॥ असाम । यथा । सु-
सखायः । एन । सुऽअभिष्टयः । नरां । न । शंसैः । असत् । यथा । नः । इंद्रः । वंदनेऽस्थाः । तुरः । न । क-
र्म । नयमानः । उक्था ॥ विऽस्पर्धसः । नरां । न । शंसैः । अस्माक । असत् । इंद्रः । वज्रऽहस्तः । मित्रऽयु-
वः । न । पूःऽपतिं । सुऽशिष्टौ । मध्यऽयुवः । उप । शिक्षंति । यज्ञैः ॥ १४ ॥ यज्ञः । हि । स्म । इंद्रं । कः । चित् । ऋं-
धन् । जुहुराणः । चित् । मनसा । परिऽयन् ॥ तीर्थे । न । अच्छ । ततृषाणं । ओकः । दीर्घः । न । सिध्रं । आ । कृ-

३७

णोति । अध्वा । मो इति । सु । नः । इंद्र । अत्र । पृत्ऽसु । देवैः । अस्ति । हि । स्म । ते । शुष्मिन् । अवऽयाः । म
हः । चित् । यस्य । मीळ्हुषः । यव्या । हविष्मतः । मरुतः । वंदते । गीः । एषः । स्तोमः । इंद्र । तुभ्यं । अस्मे इति । ए
तेन । गातुं । हरिऽवः । विदः । नः । आ । नः । ववृत्याः । सुविताय । देव । गा । १ ॥ त्वं । राजा । इंद्र । ये । च । देवाः । र
क्ष । नॄन् । पाहि । असुर । त्वं । अस्मान् । त्वं । सत्ऽपतिः । मघऽवा । नः । तरुत्रः । त्वं । सत्यः । वसवानः । सहःऽ
दाः । दनः । विशः । इंद्र । मृध्रऽवाचः । सप्त । यत् । पुरः । शर्म । शारदीः । दर्त् । ऋणोः । अपः । अनवद्य
अर्णाः । यूने । वृत्रं । पुरुऽकुत्साय । रंधीः । अजा । वृतः । इंद्र । शूरऽपत्नीः । द्यां । च । येभिः । पुरुऽहूत ।
नूनं । रक्षो इति । अग्निं । अशुषं । तूर्वयाणं । सिंहः । न । दमे । अपांसि । वस्तोः । शेषन् । नु । ते । इंद्र । स
स्मिन् । योनौ । प्रऽशस्तये । पवीरवस्य । मह्ना । सृजत् । अर्णांसि । अव । यत् । युधा । गाः । तिष्ठत् । ह
री इति । धृषता । मृष्ट । वाजान् । वह । कुत्सं । इंद्र । यस्मिन् । चाकन् । स्यूमन्यू इति । ऋज्रा । वातस्य । अ
श्वा । प्र । सूरः । चक्रं । वृहतात् । अभीके । अभि । स्पृधः । यासिषत् । वज्रऽबाहुः ॥ ६ ॥ जघन्वा

पं०टि०
३८

जहि। इंद्र। मित्रेरुनः। चोदःऽप्रवृद्धः। हरिऽवः। अदाशून्। प्र। ये। पश्यन्। अर्यमणं। सचा। आयोः। त्वया। शूर्ताः। वहमानाः। अपत्यं। रपत्। कविः। इंद्र। अर्कऽसातौ। क्षां। दासाय। उपऽबर्हणीं। करिति कः। करत्। तिस्रः। मघवा। दानुऽचित्राः। नि। दुर्योणे। कुयवाचं। मृधि। श्रेत्। सना। ता। ते। इंद्र। नव्याः। आ। अगुः। सहः। नभः। अविऽरणाय। पूर्वीः। भिनत्। पुरः। न। भिदः। अदेवीः। ननमः। वधः। अदेवस्य। पीयोः। त्वं। धुनिः। इंद्र। धुनिऽमतीः। ऋणोः। अपः। सीराः। न। स्रवंतीः। प्र। यत्। समुद्रं। अति। शूर। पर्षि। पारय। तुर्वशं। यदुं। स्वस्ति। त्वं। अस्माकं। इंद्र। विश्वध। स्याः। अवृकऽतमः। नरां। नृऽपाता। सः। नः। विश्वासां। स्पृधां। सहःऽदाः। ॥१७॥ मत्सि। अपायि। ते। महः। पात्रस्यऽइव। हरिऽवः। मत्सरः। मदः। वृषा। ते। वृष्णे। इंदुः। वाजी। सहस्रऽसातमः। आ। नः। ते। गंतु। मत्सरः। वृषा। मदः। वरेण्यः। सहऽवान्। इंद्र। सानसिः। पृतनाषाट्। अमर्त्यः। त्वं। हि। शूरः। सनिता। चोदयः। मनुषः। रथं। सहऽवान्। दस्युं। अव्रतं। ओषः। पात्रं। न। शोचिषा। मुषाय। सूर्यं। कवे। चक्रं। ईशानः। ओ

३८

जसा। वह। शुष्णाय। वधं। कुत्सं। वातस्य। अश्वैः॥ ४॥ वृत्रऽघ्ना। वरिवःऽविदा। मंसीष्ठाः। अश्वऽसातमः। य
था। पूर्वेभ्यः। जरितृऽभ्यः। इंद्र। मयःऽइव। आपः। न। तृष्यते। बभूथ। तां। अनु। त्वा। निऽविदं। जोहवीमि॥ ६॥
मत्सि। नः। वस्यःऽइष्टये। इंद्र। इंदो इति। वृषा। आ। विश। ऋघायमाणः। इन्वसि। शत्रुं। अंति। न। विंदसि। त
स्मिन्। आ। वेशय। गिरः॥ ०॥ अनु। स्वधा। यं। उप्यते। यवं। न। चर्कृषत्। वृषा। यस्य। विश्वानि। हस्तयोः। पंच।
५ वसु। क्षितीनां। स्पाशयस्व। यः। अस्मऽध्रुक्। दिव्याऽइव। अशनिः। जहि। असुन्वंतं। समं। जहि। दुःऽनशं। यः। न। ते। म
यः। अस्मभ्यं। अस्य। वेदनं। दद्धि। सूरिः। चित्। ओहते। आवः। यस्य। द्विऽबर्हसः। अर्केषु। सानुषक्। असत्॥
आजौ। इंद्रस्य। इंदो इति॥ ॥ १०॥ आ। चर्षणिऽप्राः। वृषभः। जनानां। राजा। कृष्टीनां। पुरुऽहूतः। इंद्रः। स्तुतः।
श्रवस्यन्। अवसा। उप। मद्रिक्। युक्त्वा। हरी इति। वृषणा। आ। याहि। अर्वाङ्। ये। ते। वृषणः। वृषभासः।
इंद्र। ब्रह्मऽयुजः। वृषऽरथासः। अत्याः। तान्। आ। तिष्ठ। तेभिः। आ। याहि। अर्वाङ्। हवामहे। त्वां। सुते। इं
द्र। सोमे। आ। तिष्ठ। रथं। वृषणं। वृषा। ते। सुतः। सोमः। परिऽसिक्ता। मधूनि। युक्त्वा। वृषऽभ्यां। वृषभ। क्षि

१०द्वि०
३९

ती नां। हरि ऽ भ्यां। याहि। प्र ऽ वता। उप। मद्रिक्। अयं। युक्तः। देव ऽ यातः। अयं। मियेधः। इमा। ब्रह्माणि। अयं।
इंद्र। सोमः। स्तीर्णं। बर्हिः। आ। तु। शक्र। प्र। याहि। पिब। नि ऽ सद्य। वि। मुच। हरी इति। इह। ऊं इति। सु ऽ स्तु-
तः। इंद्र। याहि। अर्वाङ्। उप। ब्रह्माणि। मान्यस्य। कारोः। विद्याम। वस्तोः। अवसा। गृणं तः॥ १॥ २०॥ यत्॥
हा। स्या। ते। इंद्र। श्रुष्टिः। अस्ति। यया। बभूथ। जरितृ ऽ भ्यः। ऊती। मा। नः। कामं। महयंतं। आ। धक्। वि-
श्वा। ते। अश्यां। परि। आ। पदः। आपोः। ना। घ। राजा। इंद्रः। आ। दभत्। नः। या। नु। स्वसारा। कृणवंत। योनौ॥
आपः। विद्वान्। असे। सु ऽ तुकाः। अवेषन्। गमत्। नः। इंद्रः। सख्या। वयः। च। वाजेनी। नृ ऽ जिः। इंद्रः। हू-
तः ऽ सु। शूरः। ओता। हवं। नाधमानस्य। कारोः। प्र ऽ भर्ता। रथं। दाशुषः। उप। अके। उत् ऽ यंता। गिरः। यदि। स्व-
मना। नृ ऽ तम। एवा। नृ ऽ भिः। इंद्रः। सु ऽ श्रवस्या। प्र ऽ खादः। पृक्षः। अभि। मित्रिणः। भूत्। स ऽ मर्ये। इषः। ३९
स्तवते। वि ऽ वाचि। सत्रा ऽ करः। यजमानस्य। शंसः। त्वया। वयं। मघ ऽ वन्। इंद्र। शत्रून्। अभि। स्याम। म-
हतः। मन्यमानान्। त्वं। त्राता। त्वं। ऊं इति। नः। वृधे। भूः॥ १॥ २१॥ हुवीः। अहं। शरदः। अस्य। मा

णा। दोषाः। वस्तोः। उषसः। जरयंतीः। मिनाति। श्रियं। जरिमा। तनूनां। अपि। ऊं इति। नु। पत्नीः। वृषणः।
जगम्युः। ये। चित्। हि। पूर्वे। ऋतऽसापः। आसन्। साकं। देवेभिः। अवदन्। ऋतानि। ते। चित्। अव।
असुः। नहि। अंतं। आपुः। सं। ०। वृषऽभिः। जगम्युः। न। मृषा। श्रांतं। यत्। अवंति। देवाः। विश्वाः। इत्।
स्पृधः। अभि। अश्नवाव। जयाव। इत्। अत्र। शतऽनीथं। आजिं। यत्। सम्यंचा। मिथुनौ। अभि।
अजाव। नदस्य। मा। रुधतः। कामः। आ। अगन्। इतः। आऽजातः। अमुतः। कुतः। चित्। लोपाऽमुद्रा।
वृषणं। निः। रिणाति। धीरं। अधीरा। धयति। श्वसंतं। इमं। नु। सोमं। अंतितः। हृत्ऽसु। पीतं। उप। ब्रुवे।
यत्। सीं। आगः। चकृम। तत्। सु। मृळतु। पुलुऽकामः। हि। मर्त्यः। अगस्त्यः। खनमानः। खनित्रैः। प्रऽ
जां। अपत्यं। बलं। इच्छमानः। उभौ। वर्णौ। ऋषिः। उग्रः। पुपोष। सत्याः। देवेषु। आऽशिषः। जगाम। २६।
युवोः। रजांसि। सुऽयमासः। अश्वाः। रथः। यत्। वां। परि। अर्णांसि। दीयत्। हिरण्ययाः। वां। पवयः। प्रुषा
यन्। मध्वः। पिबंतौ। उषसः। सचेथे इति। युवं। अत्यस्य। अव। नक्षथः। यत्। विऽपत्मनः। नर्यस्य।

पं० द्वि०
४०

प्रऽयज्योः। स्वसा। यत। वां। विश्वगूर्तीऽइति विश्वऽगूर्ती। अराति। वाजी। यात्। ईट्टे। मधुऽपेः। उभा। वा। युवं। प
यः। इ स्त्रियायां। अधत्तं। पक्कं। आमायां। अर्वा पूर्वी। गोः। अन्तः। यत। वनिनः। वां। ऋतस्पृक्ऽत्यृतऽस्पृ। क्वा॥
ना। शुचिः। यजते। हविष्मान्। युवं। ह। घर्मं। मधुऽमन्तं। अत्रये। अपः। न। क्षोदः। अवृणीतं। एषे। तत्। वां।
नरौ। अश्विना। पश्वःऽइष्टिः। रथ्याऽइव। चक्रा। प्रति। यन्ति। मध्वः। आ। वां। दानाय। ववृतीय। दस्रा। गोः।
ओहेन। तौग्र्यः। न। जिव्रिः। अपः। क्षोणीऽइति। सचते। माहिना। वां। नि। ऊतीः। वां। अंहुः। अंहसः। यजत्रा। २३।
नि। यत। युवेथेऽइति। निऽयुतः। सुदानूऽइति सुऽदानू। उप। स्वधाभिः। सृजथः। पुरंऽधिं। प्रेषत्। वेषत्। वा
तः। न। सूरिः। आ। महे। ददे। सुऽव्रतः। न। वाजं। वयं। चित्। हि। वां। जरितारः। सत्याः। विपन्यामहे। वि। पणिः।
हितऽवान्। अध। चित्। हि। स्म। अश्विना। अनिन्द्या। पाथः। हि। स्म। वृषणौ। अन्तिऽदेवं। युवं। चित्। हि।
स्मः। अश्विनौ। अनु। द्यून्। विऽरुद्रस्य। प्रऽस्रवणस्य। सातौ। अगस्त्यः। नरां। नृषु। प्रऽशस्तः। कारा। धुनीऽ
इव। चितयत। सहस्रैः। प्र। यत। वहेथेऽइति। महिना। रथस्य। प्र। स्पन्द्रा। याथः। मनुषः। न। होता। धत्तं। सूरिऽ

राम
४०

र्व्यः। उत। वा। सुऽअश्व्यं। नासत्या। रयिऽसाचः। स्याम। तं। वां। रथं। वयं। अद्य। हुवेम। स्तोमैः। अश्विना।
सुविताय। नव्यं। अरिष्टऽनेमिं। परि। द्यां। इयानं।। २४।। कला। उं इति। श्रेष्ठौ। इह। का। रयीणां। अध्वर्य
ता। यत्। उत्ऽनिनीथः। अपां। अयं। वां। यतः। अकृत। प्रऽस्नाति। वसुधिती इति वसुऽधिती। अवि
तारा। जनानां। आ। वां। अश्वासः। शुचयः। पयःऽपाः। वातऽरंहसः। दिव्यासः। अत्याः। मनःऽजुवः। वृ
षणः। वीतऽपृष्ठाः। आ। इह। स्वऽराजः। अश्विना। वहंतु।। ०।। अवनिः। न। प्रवत्वान्। सृप्रऽवंधुरः। सुवि
ताय। गम्याः। वृष्णः। स्थातारा। मनसः। जवीयान्। अहंऽपूर्वः। यजतः। धिष्ण्या। यः। इहऽइह। जाता।
सं। अवावशीतां। आ। वपुषा। तन्वा। नामऽभिः। स्वैः। जिष्णुः। वां। अन्यः। सुऽमखस्य। सूरिः। दिवः। अ
न्यः। सुऽभगः। पुत्रः। ऊहे। प्र। वां। निःऽचेरुः। ककुहः। वशान्। अनु। पिशंगऽरूपः। सदनानि। गम्याः। ह
री इति। अन्यस्य। पीपयंत। वाजैः। मथ्ना। रजांसि। अश्विना। वि। घोषैः।। २५।। प्र। वां। शरत्वान्। वृष
भः। न। निःऽसाट्। पूर्वीः। इषः। चरति। मध्वः। इष्णन्। एवैः। अन्यस्य। पीपयंत। वाजैः। वेषंतीः। ऊर्ध्वाः।

प॰ द्वि॰
४१

नघः। नृः। आ। अगुः। अवसृजि। वां। स्तुविरा। वेधसा। गीः। बाळ्हे। अश्विना। त्रेधा। क्षरंती। उपऽस्तु

तौ। अवतं। नाधमानं। यामन्। अयामन्। शृणुतं। हवं। मे। उत। स्याः। वां। रुशतः। वप्सः। गीः। त्रिऽबर्हि

षि। सदसि। पिन्वते। नृन्। वृषा। वां। मेघः। वृषणा। पीपाय। गोः। न। सेके। मनुषः। दशस्यन्। युवां। पू

षाऽइव। अश्विना। पुरंऽधिः। अग्निं। उषां। न। जरते। हविष्मान्। हुवे। यत्। वां। वरिवस्या। गृणानः। ॥

२६॥ अच्छ त। ऊर्दं। वयुनं। ऊं इति। स्तु। मत्पतार। यथः। वत्सऽल। वानु। मदता। मनीषिणः। धियंऽजिन्वा।

धिष्ण्या। विश्पली। वसूऽइति। दिवः। नपाता। सुकृते। शुचिऽव्रता। इंद्रऽतमा। हि। धिष्ण्या। मरुत्ऽतमा।

दस्रा। दंसिष्ठा। रथ्या। रथिऽतमा। पूर्णं। रथं। वहेथे इति। मध्वः। आऽचितं। तेन। दाश्वांसं। उप। याथः।

अश्विना। किं। अत्र। दस्रा। कृणुथः। किं। आसाथे इति। जनः। यः। कः। चित्। अहविः। महीयते। अति

क्रमिष्टं। जुरतं। पणेः। असुं। ज्योतिः। विप्राय। कृणुतं। वचस्यवे। जंभयतं। अभितः। रायतः। शुनः। हं

तं। मृधः। विदथुः। तानि। अश्विना। वाचंऽवाचं। जरितुः। रत्निनी। कृतं। उभा। शंसं। नासत्या। अवतं।

राम
४१

ममा युवं। एतं। चक्रथुः। सिंधुषु। प्लवं। आत्मन्ऽवंतं। पक्षिणं। तौग्र्याय। कं। येन। देवऽत्रा। मनसा।
निःऽऊहथुः। सुऽपप्तनी। पेतथुः। क्षोदसः। महः। ॥२७॥ अवऽविद्धं। तौग्र्यं। अप्ऽसु। अंतः। अनारंभ-
णे। तमसि। प्रऽविद्धं। चतस्रः। नावः। जठलस्य। जुष्टाः। उत्। अश्विऽभ्यां। इषिताः। पारयंति। कः। स्वि-
त्। वृक्षः। निःऽस्थितः। मध्ये। अर्णसः। यं। तौग्र्यः। नाधितः। परिऽअषस्वजत। पर्णा। मृगस्य। पतरोःऽ-
इव। आऽरभे। उत्। अश्विना। ऊहथुः। श्रोमताय। कं। तत्। वां। नरा। नासत्यौ। अनु। स्यात्। यत्। वां। मा-
नासः। उचथं। अवोचन्। अस्मात्। अद्य। सदसः। सोम्यात्। आ। ॥८॥२८॥ तं। युंजाथां। मनसः। यः। ज-
वीयान्। त्रिऽवंधुरः। वृषणा। यः। त्रिऽचक्रः। येन। उपऽयाथः। सुऽकृतः। दुरोणं। त्रिऽधातुना। पतथः। विः।
न। पर्णैः। सुऽवृत्। रथः। वर्तते। यन्। अभि। क्षां। यत्। तिष्ठथः। क्रतुऽमंता। अनु। पृक्षे। वपुः। वपुष्या।
सचतां। इयं। गीः। दिवः। दुहित्रा। उषसा। सचेथे इति। आ। तिष्ठतं। सुऽवृतं। यः। रथः। वां। अनु। व्र-
तानि। वर्तते। हविष्मान्। येन। नरा। नासत्या। इषयध्यै। वर्तिः। याथः। तनयाय। त्मने। च। मा। वां।

वृर्कः। मा। वृकीः। आ। दधर्षीत्। मा। परि। वर्क्तं। उत। मा। अति। धक्तं। अयं। वां। भागः। निऽहितः। इयं। गीः। दस्रौ। इमे। वां। निऽधयः। मधूनां। युवां। गोतमः। पुरुऽमीळ्हः। अत्रिः। दस्रा। हवते। अवसे। हविष्मान्। दिशं। न। दिष्टां। ऋजुयाऽइव। यंता। आ। मे। हवं। नासत्या। उप। यातं॥०॥ प्रति। वां। स्तोमः। अश्विनौ। अधायि। आ। इह। यातं। पथिऽभिः। देवऽयानैः॥६॥२०॥ ॥ इति द्वितीयाष्टके चतुर्थोऽध्यायः॥ ॥ ता। वां। अद्य। तौ। अपरं। हुवेम। उच्छंत्यां। उषसि। वह्निः। उक्थैः। नासत्या। कुह। चित्। संतौ। अर्यः। दिवः। नपाता। सुदाःऽतराय। अस्मे इति। ऊं इति। सु। वृषणा। मादयेथां। उत्। पणीन्। हतं। ऊर्म्या। मदंता। श्रुतं। मे। अच्छोक्तिऽभिः। मतीनां। एष्टा। नरा। निऽचेतारा। च। कर्णैः। श्रिये। पूषन्। इषुकृताऽइव। देवा। नासत्या। वहतुं। सूर्यायाः। वच्यंते। वां। ककुहाः। अप्सुऽजाताः। युगा। जूर्णाऽइव। वरुणस्य। भूरेः। अस्मे इति। सा। वां। माध्वी इति। रातिः। अस्तु। स्तोमं। हिनोतं। मान्यस्य। कारोः। अनु। यत्। वां। श्रवस्या। सुदानू इति सुऽदानू। सुऽवीर्याय। चर्षणयः। मदंति। एषः। वां। स्तोमः।

आ। अग्निः। अमे। अकारि। मानेः। गिगम। घऽवाना। सुऽवृक्तिम्। यांते। वर्तिं। तनयाय। त्मने। च। आ। गस्त्ये। ना
सत्या। मदंता। ॥१॥ कुतरा। मर्त्यां कुतेरा। अर्परा। अयोः। जोतः इति। कुवयः। कः। वि। वेद। विश्वाः। मनो। विश्र
तः। यतः। ह। नाम। वि। वृते। ते इति। अहनी इति। चक्रियाऽइव। भूरि। द्वे इति। अचरं। ती इति। चरंत। पुत्ऽवंते॥
गर्भं। अपदी इति। दधाते इति। नित्यं। न। सूनुं। पित्रोः। उपऽस्थे। द्यावा। रक्षतं। पृथिवी इति। नः। अभ्वात्
अने हः। दात्रे। अदितेः। अनर्वं। हुवे। स्वः। वत्। अवधं। नमस्वत्। तत्। रोदसी इति। जनयतं। जरित्रे। ॥
अतप्यमाने इति। अवसा। अवंती इति। अनु। स्याम। रोदसी इति। देवपुत्रे इति देवऽपुत्रे। उभे इति। देवानां।
उभयेभिः। अह्नां। ०। संगच्छमाने इति सं ऽगच्छमाने। युवती इति। समंते इति सं ऽअंते। स्वसारा। जामी इ
ति। पित्रोः। उपऽस्थे। अभि। जिघ्रती इति। भुवनस्य। नाभिं। ॥०॥३॥ उर्वी इति। सद्म
नी इति। बृहती इति। ऋतेन। हुवे। देवानां। अवसा। जनित्री इति। दधाते इति। ये इति। अमृतं। सु
प्रतीके इति सुऽप्रतीके। ०। उर्वी इति। पृथ्वी इति। बहुले इति। दूरे अंते इति दूरेऽअंते। उप। ब्रुवे।

ऋ·द्वि·
४२

नमसा । युते । अग्निं । नरा । द्युधा ते इति । पे इति । सु ऽअग्ने इति सु ऽअग्ने । सु प्रतूर्तिं इति सु ऽप्रतूर्तीं । ० देवा नरा । वा
पृत । चु हुमा । कृत । चित । आ । गंगस रवाये । वा । सदा इत । जोः पतिं । वायुं । यं । धीः । नरयाः । अव ऽयाना । ए
षां । ० । त्रुभा । शंसा । नर्या । मा । अविष्टं । ड जे इति । मा । दुं । ति । अवसा । सुचेतां । नरी । चित । सुर्या । सु
हाऽ तराय । रुषा । मदंतः । इष्यध्येमा । देवाः । वृतां । दिवो । तवा । अवो चा । पृथिव्यो । अभिऽश्रावाय । प्रथमं । सु
मेधाः । पातां । अवधात । दुःऽइतात् । अरीकौ । पिता । माता । च । रक्षतां । अवः । त्रिऽभरदा । द्यावापृथिवी इ
ति । सत्या । अस्तु । पितः । मातः । यत । इह । उपऽब्रुवे । वां । हुतां । देवानां । अवः । मे इति । अवः ऽभिः । ० । ११ ।
आ । नः । इळाभिः । विदथे । सुऽशस्ति । विश्वा नरः । सविता । देवः । एतु । अपि । यथा । युवानः । मत्सथ । नः । वि
श्वं । जगत् । अभिऽपित्वे । मनीषा । आ । नः । विश्वे । आस्क्राः । गमंतु । देवाः । मित्रः । अर्यमा । वरुणः । सऽजो
षाः । भुवन् । यथा । नः । विश्वे । वृधासः । करन् । सुऽसहा । विथुरं । न । शवः । अवः । बुः । अतिथिं । गृणीषे ।
अग्निं । शस्तिऽभिः । तुर्वणिः । सऽजोषाः । असत् । यथा । नः । वरुणः । सुऽकीर्तिः । इषः । च । पर्षत् । अरि

ती इ ३

राम·
४३

मर्तः। सूरिः। उपऽआवृः। आ। ईषे। नमसा। जिगीषा। उषसानक्ता। सुदुघाऽइव। धेनुः। समाने। अहन्। विऽ
मिमानः। अर्कः। विषुऽरूपे। पयसि। सस्मिन्। ऊधन्। उत्तानः। आ। हिः। बुध्न्यः। मयः। क्रीडितिकः। शिशुः।
ना। प्रियः। पुत्राःऽइव। वेति। ति। सिंधुः। येन। नपातं। अपां। जुनाम। मनःऽजुवः। वृषणः। यावहंति। ४। ऊं। न। नः।
ई। लक्ष्मी। च्यारं। तु। अच्छ। स्मत्। सूरिऽभिः। अभिऽपित्वे। सऽजोषाः। ग्ना। वृत्रऽहा। इंद्रः। वर्षिष्ठाः। प्राः।
तुविऽतमः। नरां। नः। इह। गम्याः। ० मृलयः। अश्वऽयोगाः। शिशु। ना। गावः। तरुणो। रिहंति। तां। ईं। गिरः।
जनयः। ना। पत्नीः। सुरभिऽतमं। नरां। नसंत। ० मरुतः। वृद्धऽसेनाः। स्मत्। रोदसी इति। सऽमनसः।
सदंतु। पृषत्ऽअश्वासः। अवनयः। न। रथाः। रिशादसः। मित्रऽयुजः। न। देवाः। आ। नु। यत्। एषां। महिना। ।यत्स्त्रं
चिकित्रे। प्र। युंजते। प्रऽयुजः। ते। सुऽवृक्ति। ० सुऽदिना। न। हार्दः। विश्वं। आ। हरिणं। सुमायं। तेऽसेवि
नौ। आऽहती। अश्विनौ। अवसे। कृणुध्वं। प्र। पूषणं। स्वऽतवसः। हि। संति। अद्वेषः। विष्णुः। वातः।
ऋभुक्षाः। अच्छ। सुम्नाय। ववृतीय। देवान्। इषः। स्तो। नः। अस्मे इति। दीधितिः। यजत्राः। अपिऽमा

प०हि०
४४

ग्नी। चारुसदनी। चा॒म्नु॒या॥ मि॒या। दे॒वेषु॑। यत॑ते। आवसु॑ऽयुः॥७॥५॥ प्रि॒तं। नु। स्तो॒षं। म॒हः। धर्मा॑णं। तवि॑षीं। यस्य॑।
त्रि॒तः। वि॒। ॐजसा॥ वृ॒त्रं। विऽपर्वा। अ॒र्दय॑त्। स्रा। दो इति। प्रि॒तो इति। मधो इति। पि॒तो इति। व॒यं। त्वा। व॒वृम॒
हे। अ॒स्मा॒कं। आ। वि॒ता। ज॑वा। उप॑। नः। पितो इति। आ। च॒र। शि॒वः। शि॒वा॒भिः। ऊ॒तिऽभिः। म॒यःऽभुः। अ॒द्वि
षे॒ण्यः। स॒खा। सुऽशेवः। अद्व॑याः। तव॑। त्ये। पितो इति। रसाः। रजां॑सि। अनु॑। विऽस्थि॑ताः। दि॒वि। वाताः इव
श्रि॒ताः॥०॥ दद॑तः। तव॑। स्वादि॑ष्ठ। ते। पितो इति। प्रस्वाद्मा॑नः। रसा॑नां। तु॒विग्री॑वाःऽइव। ईरते। [illegible] ते। धा॑।
वेदृ॑ते। पितो इति। म॒हा॑नां। दे॒वानां॑। मनः। हि॒तं। अका॑रि। चारु। के॒तुना॑। तव॑। अहि॑ं। अव॑सा। अव॑धीत्।
यत्। अ॒दः। पितो इति। अजग॑न्। वि॒वस्व॑। पर्व॑तानां। अत्र॑। चि॒त्। नः। मधो इति। पितो इति। अरं॑। भ॒क्षाय॑।
ग॒म्याः। यत्। अ॒पां। ॐषधीनां। प॒रि॒शं। आ॒ऽरि॒शाम॑हे। वाता॑पे। पीवः। इत्। भ॒व॒। यत्। ते। सोम॒। गोऽ
आशि॑रः। यव॑ऽआशिरः। भजा॑महे। ०। क॒रं॒भः। ॐषधे। भव॑। पीवः। वृ॒क्कः। उ॒दा॒रऽथिः॥०॥ तं। त्वा।
व॒यं। पितो इति। वचः॑ऽभिः। गावः॑। न। ह॒व्या। सु॒सू॒दि॒म। दे॒वेभ्यः॑। त्वा। स॒ध॒ऽमादं॑। अ॒स्मभ्यं॑। त्वा। स॒ध॒ऽमादं॑॥ ७॥

राम
४४

संऽइद्धः। अग्ने। आजसि। देव। देवैः। सहस्रऽजित्। दूतः। हव्या। कविः। वहासि। तनूऽनपात्। ऋतं। यते। मध्वा॥
यज्ञं। सं। अज्यते। दधत्। सहस्रिणीः। इषः। आऽजुह्वानः। नः। ईड्यः। देवान्। आ। वक्षि। यज्ञियान्। अग्ने। सह-
स्रऽसाः। असि। प्राचीनं। बर्हिः। ओजसा। सहस्रऽवीरं। अस्तृणन्। यत्र। आदित्याः। विऽराजथ। विऽराट्-
ऽसंऽराट्। विऽभ्वीः। प्रऽभ्वीः। बह्वीः। च। भूयसीः। च। याः। दुरः। घृतानि। अक्षरन्॥ ८॥ सुरुक्मे इति सुऽरु-
क्मे। हि। सुऽपेशसा। अधि। श्रिया। विऽराजतः। उषसौ। आ। इह। सीदतां। प्रऽप्रथमा। हि। सुवाचसा। होतारा इ-
ति। इळा। सरस्वती। या। वः। सर्वाः। उपऽब्रुवे। ताः। नः। चोदयत। श्रिये। त्वष्टा। अन्तः। पाति। हि। प्रऽस्तुः। प-
श्रून्। विश्वान्। सं। आनजे। तेषां। नः। स्फाति। आ। यज। उप। त्मन्या। वनस्पते। पाथः। देवेभ्यः। सृज। अ-
ग्निः। हव्यानि। सिस्वदत्। पुरः॥ अग्निः। देवानां। गायत्रेण। सं। अज्यते। स्वाहाऽकृती। इन्द्राय। सो। वर्तते॥ ९॥
अग्ने। नय। सुऽपथा। राये। अस्मान्। विश्वानि। देव। वयुनानि। विद्वान्। युयोधि। अस्मत्। जुहुराणं। ए-
नः। भूयिष्ठां। ते। नमःऽउक्तिं। विधेम॥ अग्ने। त्वं। पारय। नव्यः। अस्मान्। स्वस्तिऽभिः। अति। दुःऽगाणि।

विश्वाः। पूः। च। पृथ्वी। बहुला। नः। उर्वी। भव। तोकाय। तनयाय। शं। योः॥ अग्ने। त्वं। अस्मत्। युयोधि। अमीवाः।
अनग्निऽत्राः। अभि। अमन्त। कृष्टीः। पुनः। अस्मभ्यं। सुविताय। देव। क्षां। विश्वेभिः। अमृतेभिः। यजत्र॥ पाहि।
नः। अग्ने। पायुऽभिः। अजस्रैः। उत। प्रिये। सदने। आ। शुशुक्वान्। मा। ते। भयं। जरितारं। यविष्ठ। नूनं। वि-
दत्। मा। अपरं। सहस्वः॥ मा। नः। अग्ने। अव। सृजः। अघाय। अविष्यवे। रिपवे। दुच्छुनायै। मा। दत्वते। दशते।
मा। अदते। नः। रीषते। सहसाऽवन्। परा। दाः॥ वि। घ। त्वाऽवान्। ऋतऽजात। यंसत्। गृणानः। अग्ने। त-
न्वे। वरूथं। विश्वात्। रिरिक्षोः। उत। वा। निनित्सोः। अभिऽह्रुतां। असि। हि। देव। विष्पट्॥ त्वं। तान्। अग्ने। उभ-
यान्। वि। विद्वान्। वेषि। प्रऽपित्वे। मनुषः। यजत्र। अभिऽपित्वे। मनवे। शास्यः। भूः। मर्मृजेन्यः। उशिक्ऽभिः। न।
अक्रः॥ अवोचाम। निऽवचनानि। अस्मिन्। मानस्य। सूनुः। सहसाने। अग्नौ। वयं। सहस्रं। ऋषिऽभिः। स-
नेम॥१०॥१९॥ अनर्वाणं। वृषभं। मन्द्रऽजिह्वं। बृहस्पतिं। वर्धय। नव्यं। अर्कैः। गाथान्यः। सुऽरुचः। यस्य।
देवाः। आऽशृण्वन्ति। नवमानस्य। मर्ताः॥ तं। ऋत्वियाः। उप। वाचः। सचन्ते। सर्गः। न। यः। देवऽयतां। अ-
सर्जि। बृहस्पतिः। सः। हि। अंजः। वरांसि। विऽभ्वा। अभवत्। सं। ऋते। मातरिश्वा। उपऽस्तुति। नमस्यः॥

४५

मू॰॥५

उत्ऽयतिं । च । श्लोकं । यं । सत्वा । सवितारंऽइव । प्र । बाहू इति । अस्य । ऋत्वा । अहन्यंऽयः । पः । अस्ति । मृगः । न । भी
मः । अरक्षसः । तुविष्मान् । अस्य । श्लोकः । दिवि । ईयते । पृथिव्यां । अत्यः । न । यंसत् । यक्षऽभृत् । विऽचे
ताः । मृगाणां । न । हेतयः । यंति । च । इमाः । बृहस्पतेः । अहिऽमायान् । अभि । द्यून् । ये । त्वा । देवाः । उस्रिकं । म
न्यमानाः । पापाः । भद्रं । उपऽजीवंति । पज्राः । न । दूढ्यः । अनु । ददासि । वामं । बृहस्पते । चयसे । इत् । पियारुं ॥ १२ ॥ सु   इनू । ४
प्रैतु । सुऽयवसः । न । पंथाः । दुःऽनियंतुः । परिऽप्रीतः । न । मित्रः । अनर्वाणः । अभि । ये । चक्षते । नः । अपिऽ
वृताः । अपऽऊर्णुवंतः । अस्थुः । सं । यं । स्तुभः । अवनयः । न । यंति । समुद्रं । न । स्रवतः । रोधऽचक्राः । सः । वि
द्वान् । उभयं । चष्टे । अंतः । बृहस्पतिः । तरः । आपः । च । गृध्रः । एव । महः । तुविऽजातस्य । तुविष्मान् । बृहस्पतेः ।
वृषभस्य । धायि । देवः । सः । नः । स्तुतः । वीरऽवत् । धातु । गोऽमत् ॥ ० ॥ (१३) ॥ कंकतः । न । कंकतः । अथो इति ।
सतीनऽकंकतः । द्वौ । इति । प्लुषी । इति । दृलि । नि । अदृष्टाः । अलिप्सत । अदृष्टान् । हंति । आऽयती । अ
थो इति । हंति । पराऽयती । अथो इति । अवऽघ्नती । हंति । अथो इति । पिनष्टि । पिंषती । शरासः । कुशरासः ।

१०।७
५६

दर्भासः । सैर्याः । उत । मौंजाः । अदृष्टाः । वैरिणाः । सर्वे । साकं । नि । अलिप्सत ॥ नि । गावः । गोऽस्थे । असदन् । नि ।
मृगासः । अविक्षत । नि । केतवः । जनानां ॥ नि । अदृष्टाः । अलिप्सत । एतो । उँ इति । ये । प्रति । अदृश्रन् । प्रऽदोषं । तस्क-
राःऽइव । अदृष्टाः । विश्वऽदृष्टाः । प्रतिऽबुद्धाः । अभूतन ॥ १४ ॥ द्यौः । वः । पिता । पृथिवी । माता । सोमः । भ्राता ।
अदितिः । स्वसा । अदृष्टाः । विश्वऽदृष्टाः । तिष्ठत । इलयत । सु । कं ॥ ये । अंस्याः । ये । अंग्याः । सूचीकाः । ये । प्रऽ
कंकताः । अदृष्टाः । किं । चन । इह । वः । सर्वे । साकं । नि । जस्यत ॥ उत् । पुरस्तात् । सूर्यः । एति । विश्वऽदृष्टः । अदृ-
ष्टऽहा । अदृष्टान् । सर्वान् । जंभयन् । सर्वाः । च । यातुऽधान्यः ॥ उत् । अपप्तत् । असौ । सूर्यः । पुरु । विश्वानि । जूर्व-
न् । आदित्यः । पर्वतेभ्यः । विश्वऽदृष्टः । अदृष्टऽहा ॥ सूर्ये । विषं । आ । सजामि । दृतिं । सुराऽवतः । गृहे । सः । चित् ।
नु । न । मराति । नो इति । वयं । मराम । आरे । अस्य । योजनं । हरिऽस्थाः । मधुऽला । त्वा । मधुऽला । चकार ॥ १५ ॥ इयत्तिका ।
शकुंतिका । सका । जघास । ते । विषं । सो इति । ० । त्रिः । सप्त । विष्पुलिंगकाः । विषस्य । पुष्प्यं । अक्षन् । ताः । ०
मरंति । ० । नवानां । नवतीनां । विषस्य । रोपुषीणां । सर्वासां । अग्रभं । नाम । ० । त्रिः । सप्त । मयूर्यः । सप्त । स्व-
सारः । अग्रुवः । ताः । ते । विषं । वि । जभ्रिरे । उदकं । कुंभिनीःऽइव । इयत्तकः । कुषुंभकः । तकं । भिनद्मि ।

५६

अश्मना। तत्। तत्। विषं। प्र। अवृत्। परा। अचीः। अनु। संऽवतः। कुषुंभकः। तत्। अब्रवीत्। गिरेः। प्रवर्तमा
नकः। वृश्चिकस्य। अरसं। विषं। अरसं। वृश्चिक। ते। विषं॥१६॥ ॥इति प्रथममण्डलं॥ ॥त्वं। अग्ने। द्युऽभिः।
त्वं। आशुशुक्षणिः। त्वं। अत्ऽभ्यः। त्वं। अश्मनः। परि। त्वं। वनेभ्यः। त्वं। ओषधीभ्यः। त्वं। नृणां। नृऽपते। जायसे॥
शुचिः। तव। अग्ने। होत्रं। तव। पोत्रं। ऋत्वियं। तव। नेष्ट्रं। त्वं। अग्नित्। ऋतऽयतः। तव। प्रऽशास्त्रं। त्वं। अध्वरिऽ
यसि। ब्रह्मा। च। असि। गृहऽपतिः। च। नः। दमे। त्वं। अग्ने। इंद्रः। वृषभः। सतां। असि। त्वं। विष्णुः। उरुऽगायः।
नमस्यः। त्वं। ब्रह्मा। रयिऽवित्। ब्रह्मणः। पते। त्वं। विधर्तरिति विऽधर्तः। सचसे। पुरंऽध्या। त्वं। अग्ने। राजा।
वरुणः। धृतऽव्रतः। त्वं। मित्रः। भवसि। दस्मः। ईड्यः। त्वं। अर्यमा। सत्ऽपतिः। यस्य। संऽभुजं। त्वं। अंशः।
विदथे। देव। भाजयुः। त्वं। अग्ने। त्वष्टा। विधते। सुऽवीर्यं। तव। ग्नावः। मित्रऽमहः। सऽजात्यं। त्वं। आशुऽहे
मा। ररिषे। सुऽअश्व्यं। त्वं। नरां। शर्धः। असि। पुरुऽवसुः॥१७॥ त्वं। अग्ने। रुद्रः। असुरः। महः। दिवः।
त्वं। शर्धः। मारुतं। पृक्षः। ईशिषे। त्वं। वातैः। अरुणैः। यासि। शंऽगयः। त्वं। पूषा। विधतः। पासि। नु। त्मना॥

त्वं। अग्ने। द्रविणःऽदाः। अरंऽकृते। त्वं। देवः। सविता। रत्नऽधाः। असि। त्वं। भगः। नृऽपते। वस्वः। ईशिषे। त्वं।
पायुः। दमे। यः। ते। ~~त्वं। देवः। सविता। रत्नऽधाः।~~ अविधत्। त्वां। अग्ने। दमे। आ। विश्पतिं। विशः। त्वां। रा
जानं। सुऽविदत्रं। ऋञ्जते। त्वं। विश्वानि। सुऽअनीक। पत्यसे। त्वं। सहस्राणि। शता। दश। प्रति। त्वां। अग्ने।
पितरं। इष्टिऽभिः। नरः। त्वां। भ्रात्राय। शम्या। तनूऽरुचं। त्वं। पुत्रः। भवसि। यः। ते। अविधत्। त्वं। सखा। सुऽ
शेवः। पासि। आऽधृषः। त्वं। अग्ने। ऋभुः। आके। नमस्यः। त्वं। वाजस्य। क्षुऽमतः। रायः। ईशिषे। त्वं। वि।
भासि। अनु। धक्षि। दावने। त्वं। विऽशिक्षुः। असि। पुरु। आऽतनिः। ॥८॥ त्वं। अग्ने। अदितिः। देव। दाशु
षे। त्वं। होत्रा। भारती। वर्धसे। गिरा। त्वं। इळा। शतऽहिमा। असि। दक्षसे। त्वं। वृत्रऽहा। वसुऽपते। सरस्वती।
त्वं। अग्ने। सुऽभृतः। उत्ऽतमं। वयः। तव। स्पार्हे। वर्णे। आ। सम्ऽदृशि। श्रियः। त्वं। वाजः। प्रऽतरणः। बृहन्
असि। त्वं। रयिः। बहुलः। विश्वतः। पृथुः। त्वां। अग्ने। आदित्यासः। आस्यं। त्वां। जिह्वां। शुचयः।
चक्रिरे। कवे। त्वां। रातिऽसाचः। अध्वरेषु। सश्चिरे। त्वे इति। देवाः। हविः। अदन्ति। आऽहुतं। त्वे इति। अग्ने।

विश्वे। अमृतासः। अद्रुहः। आसा। देवाः। हविः। अदंति। आऽहुतं। त्वया। मर्तासः। स्वदंते। आऽसुतिं।
त्वं। गर्भः। वीरुधां। जज्ञिषे। शुचिः। त्वं। तान्। सं। च। प्रति। च। असि। मज्मना। अग्ने। सुऽजात। प्र। च। देव। रि
च्यसे। पृक्षः। यत्। अत्र। महिना। वि। ते। भुवत्। अनु। द्यावापृथिवी इति। रोदसी इति। उभे इति। ये। स्तोतृऽ
भ्यः। गोऽअग्रां। अश्वऽपेशसं। अग्ने। रातिं। उपऽसृजंति। सूरयः। अस्मान्। च। तान्। च। प्र। हि। नेषि। व
स्यः। आ। बृहत्। वदेम। विदथे। सुऽवीराः॥१६॥ यज्ञेन। वर्धत। जातऽवेदसं। अग्निं। यजध्वं। हविषा। तना।
गिरा। संऽइधानं। सुऽप्रयसं। स्वःऽनरं। द्युक्षं। होतारं। वृजनेषु। धूःऽसदं। अभि। त्वा। नक्तीः। उषसः। ववा
शिरे। अग्ने। वत्सं। न। स्वसरेषु। धेनवः। दिवःऽइव। इत्। अरतिः। मानुषा। युगा। आ। क्षपः। भासि। पु
रुऽवार। संऽयतः। तं। देवाः। बुध्ने। रजसः। सुऽदंससं। दिवःपृथिव्योः। अरतिं। नि। एरिरे। रथंऽइव। वेद्यं।
शुक्रऽशोचिषं। अग्निं। मित्रं। न। क्षितिषु। प्रऽशंस्यं। तं। उक्षमाणं। रजसि। स्वे। आ। दमे। चंद्रंऽइव। सुऽ
रुचं। ह्वारे। आ। दधुः। पृश्न्याः। पतरं। चितयंतं। अक्षऽभिः। पाथः। न। पायुं। जनसी इति। उभे इति। अनु। सः।

प॰ द्वि॰
४९

होता। विश्वं। परि। भूता। अध्वरं। त्वं। ऊं इति। हव्यैः। मनुषः। ऋंजते। गिरा। हिरिऽशिप्रः। वृधसाना। सु। जर्भु

रत्। द्यौः। न। स्तृऽभिः। चितयत्। रोदसी इति॥ अनु ॥२०॥ सः। नः। रेवत्। सम्ऽइधानः। स्वस्तये। सम्ऽददस्वा

न्। रयिं। अस्मासु। दीदिहि। आ। नः। कृणुष्व। सुविताय। रोदसी इति। अग्ने। हव्या। मनुषः। देव। वीतये।

दाः। नः। अग्ने। बृहतः। दाः। सहस्रिणः। दुरः। न। वाजं। श्रुत्यै। अप। वृधि। प्राची इति। द्यावापृथिवी

इति। ब्रह्मणा। वधि। स्वः। न। शुक्रः। उषसः। वि। दिद्युतः॥ सः। इधानः। उषसः। राम्याः। अनु। स्वः।

न। दीदेत्। अरुषेण। भानुना। होत्राभिः। अग्निः। मनुषः। सुऽअध्वरः। राजा। विशां। अतिथिः। चा

रुः। आयवे। एव। नः। अग्ने। अमृतेषु। हव्य। धीः। पीपाय। बृहत्ऽदिवेषु। मानुषा। दुहाना। धेनुः।

वृजनेषु। कारवे। त्मना। शतिनं। पुरुऽरूपं। इषणि॥ वयं। अग्ने। अर्वता। वा। सुऽवीर्यं। ब्रह्मणा। वा। चि

तयेम। जनान्। अति। अस्माकं। द्युम्नं। अधि। पंच। कृष्टिषु। उच्चा। स्वः। न। शुशुचीत। दुस्तरं॥ सः। नः। बो

धि। सहस्य। प्रऽशंस्यः। यस्मिन्। सुऽजाताः। इषयंत। सूरयः॥ यं। अग्ने। यज्ञं। उपऽयंति। वाजिनः। नि

राम॰
४९

त्वे । तोके । दीदिऽवांसं । स्वे । दमे । उभयासः । जातऽवेदः । स्याम । ते । स्तोतारः । अग्ने । सूरयः । च । शर्मणि ।
वस्वः । रायः । पुरुऽचंद्रस्य । भूयसः । प्रजाऽवतः । सुऽअपत्यस्य । शग्धि । नः ॥ २१॥ सः । इद्धः । अग्निः ।
निऽहितः । पृथिव्यां । प्रत्यङ् । विश्वानि । भुवनानि । अस्थात् । होता । पावकः । प्रऽदिवः । सुऽमेधाः । देवः ।
देवान् । यजतु । अग्निः । अर्हन् । नराशंसः । प्रति । धामानि । अंजन् । तिस्रः । दिवः । प्रति । मह्ना । सुऽअर्चिः ।
घृतऽप्रुषा । मनसा । हव्यं । उंदन् । मूर्धन् । यज्ञस्य । सं । अनक्तु । देवान् । ईडितः । अग्ने । मनसा । नः ।
अर्हन् । देवान् । यक्षि । मानुषात् । पूर्वः । अग्ने । सः । आ । वह । मरुतां । शर्धः । अच्युतं । इंद्रं । नरः । बर्हिऽ
सदं । यजध्वं । देव । बर्हिः । वर्धमानं । सुऽवीरं । स्तीर्णं । राये । सुऽभरं । वेदी इति । अस्यां । घृतेन । अक्तं । व
सवः । सीदत । इदं । विश्वे । देवाः । आदित्याः । यज्ञियासः । वि । श्रयंतां । उर्विया । हूयमानाः । द्वारः । देवीः ।
सु । प्रऽअयनाः । नमःऽभिः । व्यचस्वतीः । वि । प्रथंतां । अजुर्याः । वर्णं । पुनानाः । यशसं । सुऽवीरं ॥ २२॥
साधु । अपांसि । सनता । नः । उक्षिते इति । उषसानक्ता । वय्याऽइव । रण्विते इति । तंतुं । ततं । सं । वयंती ।

प० द्वि०
४९

इति संऽवयंती॥ समीची इति संऽईची॥ पुष्टस्य। पेशसः॥ सुदुघे इति सुऽदुघे। पयस्वती इति। दैव्या। होता-
रा। प्रथमा। विदुःऽतरा। ऋजु। यक्षतः। सं। ऋचा। वपुःऽतरा। देवान्। यजंतौ। ऋतुऽथा। सं। अंजतः।
नाभा। पृथिव्याः। अधि। सानुषु। त्रिषु। सरस्वती। साधयंती। धियं। नः। इडा। देवी। भारती। विश्वऽतू-
र्तिः। तिस्रः। देवीः। स्वधया। बर्हिः। आ। इदं। अछिद्रं। पांतु। शरणं। निऽसद्य। पिशंगऽरूपः। सुऽभ-
रः। वयःऽधाः। श्रुष्टी। वीरः। जायते। देवऽकामः। प्रऽजां। त्वष्टा। वि। स्यतु। नाभिं। अस्मे इति। अथ।
देवानां। अपि। एतु। पाथः। वनस्पतिः। अवऽसृजन्। उप। स्थात्। अग्निः। हविः। सूदयाति। प्र। धीभिः॥
त्रिऽधा। संऽअक्तं। नयतु। प्रऽजानन्। देवेभ्यः। दैव्यः। शमिता। उप। हव्यं। घृतं। मिमिक्षे। घृतं। अस्य।
योनिः। घृते। श्रितः। घृतं। ऊं इति। अस्य। धाम। अनुऽस्वधं। आ। वह। मादयस्व। स्वाहाऽकृतं। वृष-
भ। वक्षि। हव्यं॥ २७॥ हुवे। वः। सुऽधोत्मानं। सुऽवृक्तिं। विशां। अग्निं। अतिथिं। सुऽप्रयसं। मित्रःऽ-
इव। यः। दिधिषाय्यः। भूत्। देवः। आऽदेवे। जने। जातऽवेदाः। इमं। विधंतः। अपां। सधऽस्थे॥

४९

हिता । अदधुः । भृगवः । विक्षु । आयोः । एषः । विश्वानि । अभि । अस्तु । भूम । देवानां । अग्निः । अ
रतिः । जीरऽअश्वः । अग्निं । देवासः । मानुषीषु । विक्षु । प्रियं । धुः । क्षेष्यन्तः । न । मित्रं । सः । दीद
यत् । उशतीः । ऊर्म्याः । आ । दक्षाय्यः । यः । दास्वते । दमे । आ । अस्य । रण्वा । स्वस्यऽइव । पुष्टिः । संऽदृ
ष्टिः । अस्य । हियानस्य । धक्षोः । वि । यः । भरिभ्रत् । ओषधीषु । जिह्वां । अत्यः । न । रथ्यः । दोधवी
ति । वारान् । आ । यत् । मे । अभ्वं । वनदः । पनन्त । उशिक्ऽभ्यः । न । अमिमीत । वर्णं । सः । चित्रेण । चि
किते । रंऽसु । भासा । जुजुर्वान् । यः । मुहुः । आ । युवा । भूत् । आ । यः । वना । ततृषाणः । न ।
भाति । वाः । न । पथा । रथ्याऽइव । स्वानीत् । कृष्णऽअध्वा । तपुः । रण्वः । चिकेत । द्यौःऽइव । स्मयमानः ।
नभःऽभिः । सः । यः । वि । अस्थात् । अभि । धक्षत् । उर्वीं । पशुः । न । एति । स्वऽयुः । अगोपाः । अग्निः । शोचि
ष्मान् । अतसानि । उष्णन् । कृष्णऽव्यथिः । अस्वदयत् । न । भूम । नु । ते । पूर्वस्य । अवसः । अ
धिऽइतौ । तृतीये । विदथे । मन्म । शंसि । अस्मे इति । अग्ने । संयत्ऽवीरं । बृहन्तं । क्षुऽमन्तं । वाजं । सुऽअ

पृत्यं। रयिं। दाः। त्वया। यथा॥ गृत्सऽमदासः॥ अग्ने। गुहा। वन्वंतः॥ ऽपराः। अभि। स्युः। इति। स्युः॥ सुऽ
वीरासः। अभि। मातिऽसहः॥ स्मत्। हरिऽम्युः॥ गृणते। तत्। वयः॥ धाः॥ २५॥ होता। अजनिष्ट। चेतनः।
पिता। पितृऽभ्यः॥ ऊतये। प्रऽयक्षन्। जेन्यं। वसु॥ शकेम। वाजिनः॥ यमं॥ आ। यस्मिन्। सप्त। रश्मयः।
तताः। यज्ञस्य। नेतरि। मनुष्वत्। दैव्यं। अष्टमं। पोता। विश्वं। तत्। इन्वति। दधन्वे। वा। यत्। ईं। अनु।
वोचत्। ब्रह्माणि। वेः। उं इति। तत्। परि। विश्वानि। काव्या। नेमिः। चक्रंऽइव। अभवत्॥ साकं। हि। शुचि
ना। शुचिः॥ प्रऽशास्ता। क्रतुना। अजनि। विद्वान्। अस्य। व्रता। ध्रुवा। वयाःऽइव। अनु। रोहते। ताः। अस्य।
वर्णं। आयुवः। नेष्टुः। सचंत। धेनवः॥ कुवित्। तिसृऽभ्यः। आ। वरं। स्वसारः। याः। इदं। ययुः॥ य
दि। मातुः। उप। स्वसा। घृतं। भरंती। अस्थित॥ तासां। अध्वर्युः। आऽगतौ। यवः। वृष्टीऽइव। मोदते॥
स्वः। स्वाय। धायसे। कृणुतां। ऋत्विक्। ऋत्विजं॥ स्तोमं। यज्ञं। च। आत्। अरं। वनेम। ररिम। व
यं॥ यथा। विद्वान्। अरं। करत्। विश्वेभ्यः। यजतेभ्यः॥ अयं। अग्ने। त्वे इति। अपि। यं। यज्ञं। चकृम।

वयं ॥ २६ ॥ इमां । मे । अग्ने । सं ऽ इधं । इमां । उप ऽ सदं । वनेरिति वनेः । ० । अया । ते । अग्ने । विधेम । ऊ
र्जः । नपात् । अश्वं ऽ इष्टे । एना । सु ऽ उक्तेन । सु ऽ जात । तं । त्वा । गीः ऽ भिः । गिर्वणसं । द्रविणस्युं । द्रविणः ऽ
दः । सपर्येम । सपर्यवः । सः । बोधि । सूरिः । मघ ऽ वा । वसु ऽ पते । वसु ऽ दावन् । युयोधि । अस्मत् ।
द्वेषांसि । सः । नः । वृष्टिं । दिवः । परि । सः । नः । वाजं । अनर्वाणं । सः । नः । सहस्रिणीः । इषः ॥ ४ ॥ ईळाना
य । अवस्यवे । यविष्ठ । दूत । नः । गिरा । यजिष्ठ । होतः । आ । गहि । अन्तः । हि । अग्ने । ईयसे । विद्वान् । ज
न्म । उभया । कवे । दूतः । जन्याःऽइव । मित्र्यः । सः । विद्वान् । आ । च । पिप्रयः । यक्षि । चिकित्वः । आनुषक् ।
आ । च । अस्मिन् । सत्सि । बर्हिषि ॥ २७ ॥ श्रेष्ठं । यविष्ठ । भारत । अग्ने । द्यु ऽ मन्तं । आ । भर । वसो इति । पुरु ऽ
स्पृहं । रयिं । मा । नः । अरातिः । ईशत । देवस्य । मर्त्यस्य । च । पर्षि । तस्याः । उत । द्विषः । विश्वाः । उत । त्वया ।
वयं । धाराः । उदन्याः ऽ इव । अति । गाहेमहि । द्विषः । शुचिः । पावक । वन्द्यः । अग्ने । बृहत् । वि । रोचसे ।
त्वं । घृतेभिः । आ ऽ हुतः । त्वं । नः । असि । भारत । अग्ने । वशाभिः । उक्ष ऽ भिः । अष्टा ऽ पदीभिः । आऽहु

प. द्वि. ५१

लः। दुःऽअन्नः। सुऽप्रीतः। आऽसुतिः। मन्द्रः। होता। वरेण्यः। सहसः। पुत्रः। अद्भुतः॥२८॥ वाजऽयन्ऽ
इव। नु। रथान्। योगान्। अग्नेः। उप। स्तुहि। यशसः। तमस्य। मीळ्हुषः। यः। सुऽनीथः। ददाशुषे। अजु
र्यः। जरयन्। अरिम्। चारुऽप्रतीकः। आऽहुतः। यः। शुभे। इति। श्रिया। दमेषु। आ। दोषा। उषसि। प्रऽशस्यते।
यस्य। व्रतम्। न। मीयते। आ। पदः। स्वः। न। भानुना। चित्रः। विऽभाति। अर्चिषा। अञ्जानः। अजरैः। अभि।
आत्रिम्। जनानाम्। स्वःऽराज्यम्। अग्निम्। उक्थानि। वावृधुः। विश्वाः। अधि। श्रियः। दधे। अग्नेः। इन्द्रस्य। सोमस्य। दे
वानाम्। ऊतिऽभिः। वयम्। अरिष्यन्तः। सचेमहि। अभि। स्याम। पृतन्यतः॥२९॥ ॥इति द्वितीयाष्टके
पंचमोध्यायः॥ ॥ निऽहोता। होतृऽसदने। विदानः। त्वेषः। दीदिऽवान्। असदत्। सुऽदक्षः। अ
दब्धऽव्रतऽप्रमतिः। वसिष्ठः। सहस्रऽभरः। शुचिऽजिह्वः। अग्निः। त्वम्। दूतः। त्वम्। ऊं इति। नः। परःऽपाः।
त्वम्। वस्यः। आ। वृषभ। प्रऽनेता। अग्ने। तोकस्य। नः। तने। तनूनाम्। अप्रऽयुच्छन्। दीद्यत्। बोधि। गोपाः।
पाः। विधेम। ते। परमे। जन्मन्। अग्ने। विधेम। स्तोमैः। अवरे। सध

५१

धऽस्थे । यस्मात् । योनेः । उत्ऽआरिथ । यजे । तं । प्र । त्वेइति । हवींषि । जुहुरे । संऽइद्धे । अग्ने । यजस्व ।
हविषा । यजीयान् । श्रुष्टी । देष्णं । अभि । गृणीहि । राधः । त्वं । हि । असि । रयिऽपतिः । रयीणां । त्वं । शु
क्रस्य । वचसः । मनोता । उभयं । ते । न । क्षीयते । वसव्यं । दिवेऽदिवे । जायमानस्य । दस्म । कृधि । क्षु
मन्तं । जरितारं । अग्ने । कृधि । पतिं । स्वऽपत्यस्य । रायः । सं । एना । अनीकेन । सुऽविदत्रः । अस्मेइ
ति । यष्टा । देवान् । आ । यजिष्ठः । स्वस्ति । अदब्धः । गोपाः । उत । नः । परःऽपाः । अग्ने । द्युऽमत् । उ
त । रेवत् । दिदीहि ॥ १ ॥ जोहूत्रः । अग्निः । प्रथमः । पिताऽइव । इळः । पदे । मनुषा । यत् । संऽइद्धः । श्रि
यं । वसानः । अमृतः । विऽचेताः । मर्मृजेन्यः । श्रवस्यः । सः । वाजी । श्रुयाः । अग्निः । चित्रऽभानुः । ह
वं । मे । विश्वाभिः । गीःऽभिः । अमृतः । विऽचेताः । श्यावा । रथं । वहतः । रोहिता । वा । उत । अरुषा । अ
ह । चक्रे । विऽभृत्रः । उत्तानायां । अजनयन् । सुऽसूतं । भुवत् । अग्निः । पुरुऽपेशासु । गर्भः । शिरिणा
यां । चित् । अक्तुना । महःऽभिः । अपरिऽवृतः । वसति । प्रऽचेताः । जिघर्मि । अग्निं । हविषा । घृतेन ।

प०दि
४२

प्रतिऽक्षिपंतं। भुवनानि। विश्वा। पृथुं। तिरश्चा। वयसा। बृहंतं। व्यचिष्ठं। अन्नैः। रभसं। दृशानं। आ॥
विश्वतः। प्रत्यंचं। जिघर्मि। अरक्षसा। मनसा। तत्। जुषेत। मर्यऽश्रीः। स्पृहयत्ऽवर्णः। अग्निः। न। अभि
ऽमृशे। तन्वा। जर्भुराणः॥ ज्ञेयाः। भागं। सहसानः। वरेण। त्वाऽदूतासः। मनुऽवत्। वदाम। अनूनं। अ
ग्निं। जुह्वा। वचस्या। मधुऽपृचं। धनऽसाः। जोहवीमि॥२॥ अधीथा। ह वाईद्रा। भा। ऋभुण्युः। स्वामा। तो। द्र
वनैः। वत्सनो। रुक्माः। हि। लां। ऊर्जः। वर्धयंति। वसुऽक्षवः। सिंधवः। ना। क्षरंतः। सृजेः। नहीः। इंद्रयाः
अविन्वः। परिऽस्थिताः। अहिना। शूर। पू... वीः। अमर्त्यं। चित्। दासं। मन्यमानं। अव। अभि। नु
नता। उक्थेः। ववृधानः। उक्थेषु। रतो। शूरा। येषु। वाकरः। स्तोमेषु। इंद्र। रुद्रियेषु। च। तुभ्या। इता। प्र
ताः। यासु। मंदसानः। प्र। वायवे। सिस्रते। न। शुभ्राः। शुभ्रं। नु। तं। शुष्मं। वर्धयंतः। शुभ्रं। वज्रं।
बाह्वोः। दधानाः। शुष्मऽन्तं। तां। इंद्र। ववृधानः। अस्मे इति। दासीः। विशः। सूर्येण। सह्याः। गुहा। हि
ता। गुह्यं। गूळ्हं। अप्ऽसु। अपिऽवृतं। मायिनं। क्षियंतं। उतो इति। अपः। द्यां। तस्तंभांसं। अ

४ सु

५२

हन्न्। अहिं। अस्य। वीर्यं॥३॥ स्तव। नु। ते। इंद्र। पूर्व्या। महानि। उत। स्तवाम। नूतना। कृतानि। स्तव।
वज्रं। बाह्वोः। उशंतं। स्तव। हरी इति। सूर्यस्य। केतू इति। हरी इति। नु। ते। इंद्र। वाजयंता। घृतऽश्चुतं। स्वा
रं। अस्वार्ष्टां। वि। समना। भूमिः। अप्रथिष्ट। अरंस्त। पर्वतः। चित्। सरिष्यन्॥ नि। पर्वतः। सादि। अप्र
ऽयुच्छन्। सं। मातृऽभिः। वावशानः। अक्रान्। दूरे। पारे। वाणीं। वर्धयंतः। इंद्रऽइषितां। धमनिं। पप्रथन्।
नि। इंद्रः। महां। सिंधुं। आऽशयानं। मायाऽविनं। वृत्रं। अस्फुरत्। निः। अरेजेतां। रोदसी इति। भियाने इ
ति। कनिक्रदतः। वृष्णः। अस्य। वज्रात्। अरोरवीत्। वृष्णः। अस्य। वज्रः। अमानुषं। यत्। मानुषः।
निःऽजूर्वात्। नि। मायिनः। दानवस्य। मायाः। अपादयत्। पपिऽवान्। सुतस्य॥४॥ पिब। पिब।
इत्। इंद्र। शूर। सोमं। मंदंतु। त्वा। मंदिनः। सुतासः। पृणंतः। ते। कुक्षी इति। वर्धयंतु। इत्था। सुतः। पौरः। इं
द्रं। आव। त्वा। इति। इंद्र। अपि। अभूम। विप्राः। धियं। वनेम। ऋतऽया। सपंतः। अवस्यवः। धीमहि।
प्रऽशस्तिं। सद्यः। ते। रायः। दावने। स्याम॥ स्याम। ते। ते। इंद्र। ये। ते। ऊती इति। अवस्यवः। ऊर्जं। वर्धयं

५२

तं । अभिक्षित्वः । तं । यः । चाकन् । आ । देवा । अस्मे इति । रयिं । रासि । वीरऽवंतं । रासि । क्षयं । रासि । मित्रं । अस्मे
इति । रासि । शर्द्धः । इंद्र । मारुतं । नः । सऽजोषसः । ये । च । मंदसानाः । प्र । वायवः । पांति । अग्रऽनीतिं । व्यं
तु । इत् । नु । येषु । मंदसानः । तृपत् । सोमं । पाहि । द्रह्यत् । इंद्र । अस्मान् । सु । पृत्ऽसु । आ । तरुत्र । अ
वर्द्धयः । द्यां । बृहत्ऽभिः । अर्कैः ॥ ५ ॥ बृहंतः । इत् । नु । ये । ते । तरुत्र । उक्थेभिः । वा । सुम्नं । आऽविवा
सान् । स्तृणानासः । बर्हिः । पस्त्यऽवत् । त्वाऽऊताः । इत् । इंद्र । वाजं । अग्मन् । उग्रेषु । इत् । नु । शूर । मंदसानः
नः । त्रिऽकद्रुकेषु । पाहि । सोमं । इंद्र । प्रऽदोधुवत् । श्मश्रुषु । प्रीणानः । याहि । हरिऽभ्यां । सुतस्य । पी
तिं । धिष्व । शवः । शूर । येन । वृत्रं । अवऽअभिनत् । दानुं । और्णऽवाभं । अप । अवृणोः । ज्योतिः । आ
र्याय । नि । सव्यतः । सादि । दस्युः । इंद्र । सनेम । ये । ते । ऊतिऽभिः । तरंतः । विश्वाः । स्पृधः । आर्येण । दस्यू
न् । अस्मभ्यं । तत् । त्वाष्ट्रं । विश्वऽरूपं । अरंधयः । साख्यस्य । त्रिताय । अस्य । सुवानस्य । मंदिनः ।
त्रितस्य । नि । अर्बुदं । ववृधानः । अस्तरिति । अस्तः । अवर्तयत् । सूर्यः । न । चक्रं । भिनत् । वलं । इंद्रः ।

५२

अंगिरस्वान्। नूनं। सा। ते। प्रति। वरं। जरित्रे। दुहीयत। इंद्र। दक्षिणा। मघोनी॥ शिक्ष। स्तोतृऽभ्यः।
मा। अति। धक्। भगः। नः॥ बृ॥ यः। जातः। एव। प्रथमः। मनस्वान्। देवः। देवान्। क्रतुना। परिऽअ
भूषत्। यस्य। शुष्मात्। रोदसी इति। अभ्यसेतां। नृम्णस्य। मन्हा। सः। जनासः। इंद्रः॥ यः। पृथिवीं।
व्यथमानां। अदृंहत्। यः। पर्वतान्। प्रऽकुपितान्। अरम्णात्। यः। अंतरिक्षं। विऽममे। वरीयः। यः। द्यां।
अस्तभ्नात्। यः। हत्वा। अहिं। अरिणात्। सप्त। सिंधून्। यः। गाः। उत्ऽआजत्। अपऽधा। वल
स्य। यः। अश्मनोः। अंतः। अग्निं। जजान। संऽवृक्। समत्ऽसु॥ येन। इमा। विश्वा। च्यवना। कृ
तानि। यः। दासं। वर्णं। अधरं। गुहा। अकरित्यकः। श्वघ्नीऽइव। यः। जिगीवान्। लक्षं। आदत्। अ
र्यः। पुष्टानि॥ यं। स्म। पृच्छंति। कुह। सः। इति। घोरं। उत। ईं। आहुः। न। एषः। अस्ति। इति। एनं।
सः। अर्यः। पुष्टीः। विजःऽइव। आ। मिनाति। श्रत्। अस्मै। धत्त॥ जना॥ यः। रध्रस्य। चोदिता। यः। कृ
शस्य। यः। ब्रह्मणः। नाधमानस्य। कीरेः। युक्तऽग्राव्णः। यः। अविता। सुऽशिप्रः। सुतऽसोम

स्या ॥ ० ॥ यस्य । अश्वासः । प्रऽदिशि । यस्य । गावः ॥ यस्य । ग्रामाः ॥ यस्य । विश्वे । रथासः ॥ यः । सूर्यं । यः । उ
षसं । जजान ॥ यः । अपां । नेता ॥ ० ॥ यं । क्रंदसी इति । संयती इति संऽयती । विह्वयेते इति विऽह्वयेते । परे । अ
वरे । उभयाः । अमित्राः ॥ समानं । चित् । रथं । आतस्थिऽवांसा । नाना । हवेते इति ॥ ० ॥ यस्मात् । न । ऋते । वि
जयंते । जनासः ॥ यं । युध्यमानाः । अवसे । हवंते ॥ यः । विश्वस्य । प्रतिऽमानं । बभूव ॥ यः । अच्युतऽच्यु
त् ॥ ० ॥ यः । शश्वतः । महि । एनः । दधानान् । अमन्यमानान् । शर्वा । जघान ॥ यः । शर्धते । न । अनुऽ
ददाति । शृध्यां । यः । दस्योः । हंता ॥ ० ॥ ८ ॥ यः । शंबरं । पर्वतेषु । क्षियंतं । चत्वारिंश्यां । शरदि । अनुऽअ
विंदत् ॥ ओजायमानं । यः । अहिं । जघान । दानुं । शयानं ॥ ० ॥ यः । सप्तऽरश्मिः । वृषभः । तुविष्मा
न् । अवऽअसृजत् । सर्तवे । सप्त । सिंधून् ॥ यः । रौहिणं । अस्फुरत् । वज्रऽबाहुः । द्यां । आऽरोहंतं ॥ ० ॥
द्यावा । चित् । अस्मै । पृथिवी इति । नमेते इति । शुष्मात् । चित् । अस्य । पर्वताः । भयंते ॥ यः । सोमऽपाः । नि
चितः । वज्रऽबाहुः । यः । वज्रऽहस्तः ॥ ० ॥ यः । सुन्वंतं । अवति । यः । पचंतं । यः । शंसंतं । यः । शशमानं ।

उती। यस्य। ब्रह्म। वर्द्धनं। यस्य। सोमः। यस्य। इदं। राधः। ०। यः। सुऽखले। पर्वते। दुधः। आ। चित्। वाजे।
दर्दर्षि। सः। किल। असि। सत्यः। वयं। ते। इंद्र। विश्वह। प्रियासः। सुऽवीरासः। विदथं। आ। वदेम।
०॥ ऋतुः। जनित्री। तस्याः। अपः। परि। मक्षु। जातः। आ। अविशत्। यासु। वर्द्धते। तत्। इत्। आहनाः।
अभवत्। पिप्युषी। पयः। अंशोः। पीयूषं। प्रथमं। तत्। उक्थ्यं। सध्रीं। ईं। आ। यंति। परि। बिभ्रतीः। पयः।
विश्वऽप्स्न्याय। प्र। भरंत। भोजनं। सऽमानं। अध्वा। प्रऽवतां। अनुऽस्यदे। यः। ता। अकृणोः। प्रथमं।
सः। असि। उक्थ्यः। अनु। एकः। वदति। यत्। ददाति। रूपा। मिनन्। तत्ऽअपाः। एकः। ईयते। विश्वाः।
एकस्य। विऽनुदः। तितिक्षते। ०। प्रजाभ्यः। पुष्टिं। विऽभजंतः। आसते। रयिंऽइव। पृष्ठं। प्रऽभवंतं। आऽ
यते। असिन्वन्। दंष्ट्रैः। पितुः। अत्ति। भोजनं। ०। अध। अकृणोः। पृथिवीं। संऽदृशे। दिवे। यः। धौतीनां।
अहिऽहन्। आरिणक्। पथः। तं। त्वा। स्तोमेभिः। उदऽभिः। न। वाजिनं। देवं। देवाः। अजनन्। ०॥१०॥ पयः।
भोजनं। च। दयसे। च। वर्द्धनं। आ। अद्रितः। आ। शुष्कं। मधुऽमत्। दुदोहिथ। सः। शेवऽधिं। नि। दधिषे। वि।

ननू५

पृ॰ द्वि॰
५५

वस्वति। वि॰वस्य। एकः॥ ईशिषे।०। यः। पृथिव्याः। वा। प्रऽस्वः। वा। धर्मणा। अधि। दाने। वि। अ-
वनीः। अधायः। पश्व। अरमाः। अजनूः। दिद्युतः। दिवः। कुरुः। उर्वीन्। अभि। तः।०। यः। नार्म-
रं। सहऽवसुं। निऽहन्तवे। दक्षाय। च। दासऽवेशाय। च। अवहः। इन्दुऽजयत्याः। अपरिऽविद्धं। आस्यं। उत।
एवा। अघा। पुरुऽकृता।०। शातं। वा। यस्य। दश। साकं। आ। धेः। एकस्य। श्रुष्टौ। यत्। ह। चोदं। आ-
विथ। अरज्जौ। दस्यून्। सं। उनप्। दभीतये। सुऽप्रऽअव्यः। अभवः।०। विश्वा। इत्। अनु। रोधनाः।
अस्य। पौंस्यं। ददुः। अस्मै। दधिरे। कृत्नवे। धनं। षट्। अस्तभ्नाः। विऽस्थिरः। पंच। संऽदृशः। परि। प-
रः। अभवः।०॥११॥ सुऽप्रऽवाचनं। तव। वीर। वीर्यं। यत्। एकेन। क्रतुना। विंदसे। वसु। जातूऽस्थिरस्य। प्र।
वयः। सहस्वतः। या। चकर्थ। सः। इंद्र। विश्वा। असि। उक्थ्यः।। अरमयः। सरःऽअपसः। तराय। कं।
तुर्वीतये। च। वय्याय। च। स्रुतिं। नीचा। संतं। उत्। अनयः। पराऽवृजं। प्र। अंधं। श्रोणं। श्रवयन्॥
अस्मभ्यं। तत्। वसो इति। दानाय। राधः। सं। अर्थयस्व। बहु। ते। वसव्यं। इंद्र। यत्। चित्रं। श्रवस्याः।
अनु। द्यून्।०॥१२॥ अध्वर्यवः। भरत। इंद्राय। सोमं। आ। अमत्रेभिः। सिंचत। मद्यं। अंधः। कामी। हि।

९ वीर।

५५

वीरः। सदं। अस्य। पीतिं। जुहोत। वृष्णे। तत्। इत्। एषः। वष्टि। अध्वर्यवः। यः। अपः। वव्रिऽवांसं। वृत्रं।
जघान। अशन्याऽइव। वृक्षं। तस्मै। एतं। भरत। तत्ऽवशाय। एषः। इंद्रः। अर्हति। पीतिं। अस्य। अध्व
र्यवः। यः। दृभीकं। जघान। यः। गाः। उत्ऽआजत्। अप। हि। वलं। वरिति वः। तस्मै। एतं। अंतरिक्षे।
न। वातं। इंद्रं। सोमैः। आ। ऊर्णुत। जूः। न। वस्त्रैः। अध्वर्यवः। यः। उरणं। जघान। नव। चख्वांसं। नवतिं।
च। बाहून्। यः। अर्बुदं। अव। नीचा। बबाधे। तं। इंद्रं। सोमस्य। भृथे। हिनोत। अध्वर्यवः। यः। सु। अश्नं।
जघान। यः। शुष्णं। अशुषं। यः। विऽअंसं। यः। पिप्रुं। नमुचिं। यः। रुधिऽक्रां। तस्मै। इंद्राय। अंधसः। जुहो
त। अध्वर्यवः। यः। शतं। शंबरस्य। पुरः। बिभेद। अश्मनाऽइव। पूर्वीः। यः। वर्चिनः। शतं। इंद्रः।
सहस्रं। अपऽअवपत्। भरत। सोमं। अस्मै॥ १३॥ ०। आ। सहस्रं। भूम्याः। उपऽस्थे। अवपत्। जघ
न्वान्। कुत्सस्य। आयोः। अतिथिऽग्वस्य। वीरान्। नि। अवृणक्। भरत। सोमं। अस्मै। अध्वर्यवः। यत्।
नरः। कामयाध्वे। श्रुष्टी। वहंतः। नशथ। तत्। इंद्रे। गभस्तिऽपूतं। भरत। सुताय। इंद्राय। सोमं। यज्यवः।
जुहोत। अध्वर्यवः। कर्तन। श्रुष्टिं। अस्मै। वने। निऽपूतं। वने। उत्। नयध्वं। जुषाणः। हस्त्यं। अभि।

प०द्वि०
५६

वावशो। वः। इंद्राय। सोमं। मदिरं। जुहोत। अध्वर्यवः। पयसा। ऊधः। यथा। गोः। सोमेभिः। ईं। पृणत। भो
जं। इंद्रं। वेद। अहं। अस्य। निऽभृतं। मे। एतत्। दित्संतं। भूयः। यजतः। चिकेत। अध्वर्यवः। यः। दिव्य
स्य। वस्वः। यः। पार्थिवस्य। क्षम्यस्य। राजा। तं। ऊर्दरं। न। पृणत। यवेन। इंद्रं। सोमेभिः। तत्। अपः। वः।
अस्तु। ०॥१४॥ प्र। घ। नु। अस्य। महतः। महानि। सत्या। सत्यस्य। करणानि। वोचं। त्रिकद्रुकेषु। अ

५ (प्रघ

पिबत्। सुतस्य। मदे। अहिं। इंद्रः। जघान। अवंशे। द्यां। अस्तभायत्। बृहंतं। आ। रोदसी इति।
अपृणत्। अंतरिक्षं। ०। सोमस्य। ता। मदे। इंद्रः। चकार। सद्मऽइव। प्राचः। वि। मिमाय। मानैः।
वज्रेण। खानि। अतृणत्। नदीनां। वृथा। असृजत्। पथिऽभिः। दीर्घऽयाथैः। ०। सः। प्रऽवोळ्हॄन्।
परिऽगत्य। दभीतेः। विश्वं। अधाक्। आयुधं। इद्धे। अग्नौ। सं। गोभिः। अश्वैः। असृजत्। रथेभिः।
०। सः। ईं। महीं। धुनिं। एतोः। अरम्णात्। सः। अस्नातॄन्। अपारयत्। स्वस्ति। ते। उत्ऽस्नाय। रयिं।
अभि। प्र। तस्थुः। ०॥१५॥ सः। उदंचं। सिंधुं। अरिणात्। महिऽत्वा। वज्रेण। अनः। उषसः। सं। पिपेष।

राम
५६

अजवसः । जुविनी । भिः । विधि । स्वत्रा ॰ । सः । विद्वान् । अपुऽगोहं । कनीनां । आ । विः । भवन् । उत् ।
अतिष्ठत् । पराऽवृक् । प्रति । श्रोणः । स्थात् । वि । अनक् । अचष्ट । ० । विनल । बुध्न । अंसि । ऽभि ।
गृणानः । वि । पर्वतस्य । दृंहितानि । ऐरत् । रिणक् । रोधांसि । कृत्रिमाणि । पृषां ० । स्व सैन । अभि ऽ
उप्मा । चुमुरिं । धुनिं । च । जघंथ । दस्युं । प्र । दभीतिं । आ । वः । इंद्रं । चिता । अत्रं । विविड्ढि । हरे । एवं ।
०१६॥ सा । वः । सः । तां । ज्येष्ठ । तमाय । सुऽस्तुतिं । अग्नौऽइव । संऽइधाने । हविः । जरे । इंद्रं । अजुर्यं ।
जरयंतं । उक्षितं । सनात् । युवानं । अवसे । हवामहे । यस्मात् । इंद्रात् । बृहतः । किं । चन । ईं । ऋते । वि
श्वानि । अस्मिन् । संऽभृता । अधि । वीर्या । जठरे । सोमं । तन्वि । सहः । महः । हस्ते । वज्रं । भरति । शी
र्षणि । क्रतुं । न । क्षोणी । भ्यां । परिऽभ्वे । ते । इंद्रियं । न । समुद्रैः । पर्वतैः । इंद्र । ते । रथः । न । ते । वज्रं । अ
नु । अश्नोति । कः । चन । यत् । आशुऽभिः । पतसि । योजना । पुरु । विश्वे । हि । अस्मै । यजताय ।
धृष्णवे । क्रतुं । भरंति । वृषभाय । सश्चते । वृषा । यजस्व । हविषा । विदुःऽतरः । पिब । इंद्र । सो

प॰ द्वि
५७

मं । वृषभेण । भानुना । वृष्णः । कोशः । पवते । मध्वः । ऊर्मिः । वृषभऽअन्नाय । वृषभाय । पातवे । वृषणा ।
अध्वर्यू इति । वृषभासः । अद्रयः । वृषणं । सोमं । वृषभाय । सुस्वति ॥१७॥ वृषा । ते । वज्रः । उत । ते ।
वृषा । रथः । वृषणा । हरी इति । वृषभाणि । आयुधा । वृष्णः । मदस्य । वृषभ । त्वं । ईशिषे । इंद्र । सो
मस्य । वृषभस्य । तृप्णुहि । प्र । ते । नावं । न । समने । वचस्युवं । ब्रह्मणा । यामि । सवनेषु । दधृषिः ।
कुवित् । नः । अस्य । वचसः । निऽबोधिषत् । इंद्रं । उत्सं । न । वसुनः । सिचामहे । पुरा । संऽबाधात् । अ
भि । आ । ववृत्स्व । नः । धेनुः । न । वत्सं । यवसस्य । पिप्युषी । सकृत् । सु । ते । सुमतिऽभिः । शतक्र
तो इति शतऽक्रतो । सं । पत्नीभिः । न । वृषणः । नसीमहि ॥१८॥ तत् । अस्मै । नव्यं । अंगिरस्व
त् । अर्चत । शुष्माः । यत् । अस्य । प्रत्नऽथा । उत्ऽईरते । विश्वा । यत् । गोत्रा । सहसा । परिऽवृ
ता । मदे । सोमस्य । दृंहितानि । ऐरयत् ॥ सः । भूतु । यः । ह । प्रथमाय । धायसे । ओजः । मिमानः । महिमा
नं । आ । अतिरत् । शूरः । यः । युत्ऽसु । तन्वं । परिऽव्यत । शीर्षणि । द्यां । महिना । प्रति । अमुंचत ।

राम
५७

अध। अकृणोः। प्रथमं। वीर्यं। महत्। यत्। अस्य। अग्रे। ब्रह्मणा। शुष्मं। ऐरयः। रथेऽस्थेन। ह
रिऽअश्वेन। विऽच्युताः। प्र। जीरयः। सिस्रते। सध्र्यक्। पृथक्। अध। यः। विश्वा। भुवना। अ
भि। मज्मना। ईशानऽकृत्। प्रऽवयाः। अभि। अवर्धत। आत्। रोदसी इति। ज्योतिषा। वह्निः। आ।
अतनोत्। सीव्यन्। तमांसि। दुधिता। सं। अव्ययत्। सः। प्राचीनान्। पर्वतान्। दृंहत्। ओजसा।
अधराचीनं। अकृणोत्। अपां। अपः। अधारयत्। पृथिवीं। विश्वऽधायसं। अस्तभ्नात्। माय
या। द्यां। अवऽस्रसः॥ १९॥ सः। अस्मै। अरं। बाहुऽभ्यां। यं। पिता। अकृणोत्। विश्वस्मात्। आ।
जनुषः। वेदसः। परि। येन। पृथिव्यां। नि। क्रिविं। शयध्यै। वज्रेण। हत्वी। अवृणक्। तुविऽस्वनिः।
अमाऽजूःऽइव। पित्रोः। सचा। सती। समानात्। आ। सदसः। त्वां। इये। भगं। कृधि। प्रऽकेतं। उप। मा
सि। आ। भर। दद्धि। भागं। तन्वः। येन। ममहः॥ भोजं। त्वां। इंद्र। वयं। हुवेम। ददिः। त्वं। इंद्र। अपांसि।
वाजान्। अविढि। इंद्र। चित्रया। नः। ऊती। कृधि। वृषन्। इंद्र। वस्यसः। नः॥ ॥ २०॥ सातरिति। र

थः । नवः । योजि । सस्निः । चतुःऽयुगः । त्रिऽकशः । सप्तऽरश्मिः । दशऽअरित्रः । मनुष्यः । स्वःऽसाः ।
सः । इष्टिऽभिः । मतिऽभिः । रंह्यः । भूत । ० । प्रथमं । स । द्वितीयं । उतो इति । तृतीयं । मनुषः । सः । हो
ता । अन्यस्याः । गर्भं । अन्ये । ऊं इति । जनंत । सः । अन्येभिः । सचते । जेन्यः । वृषा । हरी इति । नु । कं । र
थे । इंद्रस्य । योजं । आऽयै । सुऽउक्तेन । वचसा । नवेन । मो इति । सु । त्वां । अत्र । बहवः । हि । विप्राः । नि । री
रमन् । यजमानासः । अन्ये । आ । द्वाभ्यां । हरिऽभ्यां । इंद्र । याहि । आ । चतुःऽभिः । आ । षट्ऽभिः । हूयमा
नः । आ । अष्टाभिः । दशऽभिः । सोमऽपेयं । अयं । सुतः । सुऽमख । मा । मृधः । करिति कः । आ । विंशत्या ।
त्रिंशता । याहि । अर्वाङ् । आ । चत्वारिंशता । हरिऽभिः । युजानः । आ । पंचाशता । सुऽरथेभिः । इंद्र ।
आ । षष्ट्या । सप्तत्या । सोमऽपेयं ॥ ५ ॥ आ । अशीत्या । नवत्या । याहि । अर्वाङ् । आ । शतेन । हरिऽभिः ।
उह्यमानः । अयं । हि । ते । शुनऽहोत्रेषु । सोमः । इंद्र । त्वाऽया । परिऽसिक्तः । मदाय । मम । ब्रह्म ।
इंद्र । याहि । अच्छ । विश्वा । हरी इति । धुरि । धिष्व । रथस्य । पुरुऽत्रा । हि । विऽहव्यः । बभूथ । अस्मि

न्। शूर। सवने। मादयस्व। न। मे। इंद्रेण। सख्यं। वि। योषत्। अस्मभ्यं। अस्य। दक्षिणा। दुहीत। उप।
ज्येष्ठे। वरूथे। गभस्तौ। प्रायेऽप्राये। जिगीवांऽसः। स्याम॥ ९॥ २२। अपायि। अस्य। अंधसः। मदाय।
मनीषिणः। सुवानस्य। प्रयसः। यस्मिन्। इंद्रः। प्रऽदिवि। ववृधानः। ओकः। दधे। ब्रह्मण्यंतः। च।
नरः। अस्य। मंदानः। मध्वः। वज्रऽहस्तः। अहिं। इंद्रः। अर्णःऽवृतं। वि। वृश्चत्। प्र। यत्। वयः। न।
स्वसराणि। अच्छ। प्रयांसि। च। नदीनां। चक्रमंत। सः। माहिनः। इंद्रः। अर्णः। अपां। प्र। ऐरयत्। अहिऽ
हा। अच्छ। समुद्रं। अजनयत्। सूर्यं। विदत्। गाः। अक्तुना। अह्नां। वयुनानि। साधत्। सः। अप्रतीनि।
मनवे। पुरूणि। इंद्रः। दाशत्। दाशुषे। हंति। वृत्रं। सद्यः। यः। नृऽभ्यः। अतसाय्यः। भूत्। पस्पृधा
नेभ्यः। सूर्यस्य। सातौ। सः। सुन्वते। इंद्रः। सूर्यं। आ। देवः। रिणक्। मर्त्याय। स्तवान्। आ। य
त्। रयिं। गुहत्ऽअवद्यं। अस्मै। भरत्। अंशं। न। एतशः। दशस्यन्। २३। सः। रंधयत्। सऽदिवः।
सारथये। शुष्णं। अशुषं। कुयवं। कुत्साय। दिवःऽदासाय। नवतिं। च। नव। इंद्रः। पुरः। वि। ऐर

प॰ द्वि॰
५१९

तऽग्रां बस्य। एव। ते। इंद्र। उचथं। अहेम। श्रवस्या। न। त्मना। वाजयंतः। अश्याम। तत्। साप्तं। आशुषाणाः।
ननमः। अदेवस्य। पीयोः। एव। ते। गृत्सऽमदाः। शूर। मन्म। अवस्यवः। न। वयुनानि। तक्षुः। ब्रह्मण्यंतः। इं-
द्र। ते। नवीयः। इषं। ऊर्जं। सुऽक्षितिं। सुम्नं। अश्युः।। ९।। २४।। वयं। ते। वयः। इंद्र। विद्धि। सु। नः। प्र। भराम-
हे। वाजऽयुः। न। रथं। विपन्यवः। दीध्यतः। मनीषा। सुम्नं। इयक्षंतः। त्वाऽवतः। नॄन्। त्वं। नः। इंद्र। त्वाभिः।
ऊती। त्वाऽयतः। अभिष्टिऽपा। असि। जनान्। त्वं। इनः। दाशुषः। वरूता। इत्थाऽधीः। अभि। यः। नक्षति।
त्वा। सः। नः। युवा। इंद्रः। जोहूत्रः। सखा। शिवः। नरां। अस्तु। पाता। यः। शंसंतं। यः। शशमानं। ऊती। पचंतं।
च। स्तुवंतं। च। प्रऽनेषत्। तं। ऊं इति। स्तुषे। इंद्रं। तं। गृणीषे। यस्मिन्। पुरा। ववृधुः। शाशदुः। च। सः। व-
स्वः। कामं। पीपरत्। इयानः। ब्रह्मण्यतः। नूतनस्य। आयोः। सः। अंगिरसां। उचथा। जुजुष्वान्। ब्र-
ह्म। तूतोत्। इंद्रः। गातुं। इष्णन्। मुष्णन्। उषसः। सूर्येण। स्तवान्। अश्नस्य। चित्। शिश्नथत्। पूर्व्या-
णि।। २५।। सः। ह। श्रुतः। इंद्रः। नाम। देवः। ऊर्ध्वः। भुवत्। मनुषे। दस्मऽतमः। अव। प्रियं। अर्श-

५१९

सानस्य । सह्वान् । शिरः । भरत् । दासस्य । स्वधाऽवान् । सः । वृत्रऽहा । इंद्रः । कृष्णऽयोनीः । पुरंऽदरः । दासीः ।
ऐरयत् । वि । अजनयत् । मनवे । क्षां । अपः । च । सत्रा । शंसं । यजमानस्य । तूतोत् । तस्मै । तवस्यं । अनु । दायि ।
सत्रा । इंद्राय । देवेभिः । अर्णःऽसातौ । प्रति । यत् । अस्य । वज्रं । बाह्वोः । धुः । हत्वी । दस्यून् । पुरः । आयसीः ।
नि । तारीत् ॥ ९ ॥ २६ ॥ विश्वऽजिते । धनऽजिते । स्वःऽजिते । सत्राऽजिते । नृऽजिते । उर्वराऽजिते । अश्वऽ
जिते । गोऽजिते । अप्ऽजिते । भर । इंद्राय । सोमं । यजताय । हर्यतं । अभिऽभुवे । अभिऽभंगाय । वन्वते । अषाळ्हाय ।
सहमानाय । वेधसे । तुविऽग्रये । वन्हये । दुस्तरीतवे । सत्राऽसहे । नमः । इंद्राय । वोचत । सत्राऽसहः । जनऽभ
क्षः । जनंऽसहः । च्यवनः । युध्मः । अनु । जोषं । उक्षितः । वृतंऽचयः । सहुरिः । विक्षु । आरितः । इंद्रस्य । वोचं ।
प्र । कृतानि । वीर्या । अनानुऽदः । वृषभः । दोधतः । वधः । गंभीरः । ऋष्वः । असमष्टऽकाव्यः । रध्रऽचोदः ।
श्नथनः । वीळितः । पृथुः । इंद्रः । सुऽयज्ञः । उषसः । स्वः । जनत् । यज्ञेन । गातुं । अप्ऽतुरः । विविद्रिरे । धियः ।
हिन्वानाः । उशिजः । मनीषिणः । अभिऽस्वरा । निऽसदा । गाः । अवस्यवः । इंद्रे । हिन्वानाः । द्रविणानि । आ
शत । इंद्र । श्रेष्ठानि । द्रविणानि । धेहि । चित्तिं । दक्षस्य । सुभगऽत्वं । अस्मे इति । पोषं । रयीणां । अरिष्टिं । तनू

फ॰ द्वि॰
६०

नो। स्वाध्मानं। वाचः। सुदिनऽत्वं। अह्नां ॥२७॥ त्रिऽकद्रुकेषु। महिषः। यवऽआशिरं। तुविऽशुष्मः। तृपत्।
सोमं। अपिबत्। विष्णुना। सुतं। यथा। अवशात्। सः। ईं। ममाद। महि। कर्म। कर्तवे। महां। उरुं। सः। एनं। सश्च
त्। देवः। देवं। सत्यं। इंद्रं। सत्यः। इंदुः॥ अध। त्विषिऽमान्। अभि। ओजसा। क्रिविं। युधा। अभवत्। आ। रोद
सी इति। अपृणत्। अस्य। मज्मना। प्र। ववृधे। अधत्त। अन्यं। जठरे। प्र। ईं। अरिच्यत।०। साकं। जातः। क्रतुना।
साकं। ओजसा। ववक्षिथ। साकं। वृद्धः। वीर्यैः। ससहिः। मृधः। विऽचर्षणिः। दाता। राधः। स्तुवते। काम्यं।
वसु।०। तव। त्यत्। नर्यं। नृतो इति। अपः। इंद्र। प्रथमं। पूर्व्यं। दिवि। प्रऽवाच्यं। कृतं। यत्। देवस्य। शवसा। प्र।
अरिणाः। असुं। रिणन्। अपः। भुवत्। विश्वं। अभि। अदेवं। ओजसा। विदात्। ऊर्जं। शतऽक्रतुः। विदात्। इ
षं॥२८॥ गणानां। त्वा। गणऽपतिं। हवामहे। कविं। कवीनां। उपमश्रवःऽतमं। ज्येष्ठऽराजं। ब्रह्मणां। ब्रह्मण
ः। पते। आ। नः। शृण्वन्। ऊतिऽभिः। सीद। सदनं॥ देवाः। चित्। ते। असुर्य। प्रऽचेतसः। बृहस्पते। य
ज्ञियं। भागं। आनशुः। उस्राःऽइव। सूर्यः। ज्योतिषा। महः। विश्वेषां। इत्। जनिता। ब्रह्मणां। असि। आ।
विऽबाध्य। परिऽरपः। तमांसि। च। ज्योतिष्मंतं। रथं। ऋतस्य। तिष्ठसि। बृहस्पते। भीमं। अमित्रऽदंभनं।

६०

रक्षःऽहनं। गोत्रऽभिदं। स्वःऽविदं। सुनीतिऽभिः। नयसि। त्रायसे। जनं। यः। तुभ्यं। दाशात्। न। तं। अंहः।
अश्नवत्। ब्रह्मऽद्विषः। तपनः। मन्युऽमीः। असि। बृहस्पते। महि। तत्। ते। महिऽत्वनं। न। तं। अंहः। न। दुःऽ
इतं। कुतः। चन। न। अरातयः। तितिरुः। न। द्वयाविनः। विश्वाः। इत्। अस्मात्। ध्वरसः। वि। बाधसे। यं।
सुऽगोपाः। रक्षसि। ब्रह्मणः। पते। ॥२९॥ त्वं। नः। गोपाः। पथिऽकृत्। विऽचक्षणः। तव। व्रताय। मतिऽ
भिः। जरामहे। बृहस्पते। यः। नः। अभि। ह्वरः। दधे। स्वा। तं। मर्मर्तु। दुच्छुना। हरस्वती। उत। वा। यः। नः। मर्चया
त्। अनागसः। अरातिऽवा। मर्तः। सानुकः। वृकः। बृहस्पते। अप। तं। वर्तय। पथः। सुऽगं। नः। अ
स्यै। देवऽवीतये। कृधि। त्रातारं। त्वा। तनूनां। हवामहे। अवऽस्पर्तः। अधिऽवक्तारं। अस्मऽयुं। बृहस्प
ते। देवऽनिदः। नि। बर्हय। मा। दुःऽएवाः। उत्ऽतरं। सुम्नं। उत्। नशन्। त्वया। वयं। सुऽवृधा। ब्रह्मणः।
पते। स्पार्हा। वसु। मनुष्या। आ। ददीमहि। याः। नः। दूरे। तळितः। याः। अरातयः। अभि। संति। जंभ
य। ताः। अनप्नसः। त्वया। वयं। उत्ऽतमं। धीमहे। वयः। बृहस्पते। पप्रिणा। सस्निना। युजा। मा।
नः। दुःऽशंसः। अभिऽदिप्सुः। ईशत। प्र। सुऽशंसाः। मतिऽभिः। तारिषीमहि। ॥३०॥ अनानुदः। वृषभः। जग्मिः।

आऽहवं। निःऽतप्ता। शत्रुं। पृतनासु। ससहिः। असि। सत्यः। ऋणऽयाः। ब्रह्मणः। पते। उग्रस्य। चित्। द
मिता। वीलुऽहर्षिणः॥ अदेवेन। मनसा। यः। रिषण्यति। शासां। उग्रः। मन्यमानः। जिघांसति। बृहस्पते।
मा। प्रणक्। तस्य। नः। वधः। नि। कर्म। मन्युं। दुःऽएवस्य। शर्धतः॥ भरेषु। हव्यः। नमसा। उपऽसद्यः। गंता।
वाजेषु। सनिता। धनंऽधनं। विश्वाः। इत्। अर्यः। अभिऽदिप्स्वः। मृधः। बृहस्पतिः। वि। ववर्ह। रथान्ऽ
इव। तेजिष्ठया। तपनी। रक्षसः। तप। ये। त्वा। निदे। दधिरे। दृष्टऽवीर्यं। आविः। तत्। कृष्व। यत्। अस
त्। ते। उक्थ्यं। बृहस्पते। वि। परिऽरापः। अर्दय। बृहस्पते। अति। यत्। अर्यः। अर्हात्। द्युऽमत्। विऽभा
ति। क्रतुऽमत्। जनेषु। यत्। दीदयत्। शवसा। ऋतऽप्रजात। तत्। अस्मासु। द्रविणं। धेहि। चित्रं। ३॥
मा। नः। स्तेनेभ्यः। ये। अभि। द्रुहः। पदे। निःऽरामिणः। रिपवः। अन्नेषु। जगृधुः। आ। देवानां। ओहते।
वि। व्रयः। हृदि। बृहस्पते। न। परः। साम्नः। विदुः। विश्वेभ्यः। हि। त्वा। भुवनेभ्यः। परि। त्वष्टा। अजनत्।
साम्नःऽसाम्नः। कविः। सः। ऋणऽचित्। ऋणऽयाः। ब्रह्मणः। पतिः। द्रुहः। हंता। महः। ऋतस्य। ध
र्तरि। तव। श्रिये। वि। अजिहीत। पर्वतः। गवां। गोत्रं। उत्ऽअसृजः। यत्। अंगिरः। इंद्रेण। युजा। त

मसा। परिऽवृतं। बृहस्पते। निः। अपां। औब्जः। अर्णवं। ब्रह्मणः। पते। त्वं। अस्य। यंता। सुऽउक्तस्य।
बोधि। तनयं। च। जिन्व। विश्वं। तत्। भद्रं। यत्। अवंति। देवाः॥ २३॥ ॥ इति द्वितीयाष्टके षष्ठोध्या
यः॥ ॥ सः। इमां। अविड्ढि। प्रऽभृतिं। यः। ईशिषे। अया। विधेम। नवया। महा। गिरा। यथा। नः। मी
ढ्वान्। स्तवते। सखा। तव। बृहस्पते। सीसधः। सः। उत। नः। मतिं। यः। नंत्वानि। अनमत्। नि। ओज
सा। उत। अदर्दः। मन्युना। शंबराणि। वि। प्र। अच्यवयत्। अच्युता। ब्रह्मणः। पतिः। आ। च। अविशत्॥
वसुऽमंतं। वि। पर्वतं। तत्। देवानां। देवऽतमाय। कर्त्वं। अश्रथ्नन्। दृह्ळा। अव्रदंत। वीळिता। उत्। गाः।
आजत्। अभिनत्। ब्रह्मणा। वलं। अगूहत्। तमः। वि। अचक्षयत्। स्वरिति स्वः। अश्मऽआस्यं। अ
वतं। ब्रह्मणः। पतिः। मधुऽधारं। अभि। यं। ओजसा। अतृणत्। तं। एव। विश्वे। पपिरे। स्वःऽदृशः। ब
हु। साकं। सिसिचुः। उत्सं। उद्रिणं। सना। ता। का। चित्। भुवना। भवीत्वा। माःऽभिः। शरत्ऽभिः।
दुरः। वरंत। वः। अयतंता। चरतः। अन्यत्ऽअन्यत्। इत्। या। चकार। वयुना। ब्रह्मणः। पतिः॥

अग्निः। नक्षंतम्। अग्निं। ये। तं। आनशुः। निऽधिं। पणीनां। परमं। गुहा। हितं। ते। विद्वांसः। प्रतिऽच
क्ष्य। अनृता। पुनरिति। यतः। ऊं इति। आयन्। तत्। उत्। ईयुः। आऽविशं। ऋतऽवानः। प्रतिऽचक्ष्य। अ
नृता। पुनः। यतः। ऊं इति। आयन्। तत्। उत्। ईयुः। आऽविशं। ऋतऽवानः। प्रतिऽचक्ष्य। अनृता।
पुनः। यतः। ऊं इति। आयन्। तत्। उत्। ईयुः। आऽविशं। ऋतऽवानः। प्रतिऽचक्ष्य। अनृता। पुनः। आ।
अतः। आ। तस्थुः। कवयः। महः। पथः। ते। बाहुऽभ्यां। धमितं। अग्निं। अश्मनि। नकिः। सः। अस्ति।
अरणः। जहुः। हितं। ऋतऽज्येन। क्षिप्रेण। ब्रह्मणः। पतिः। यत्र। वष्टि। प्र। तत्। अश्नोति। धन्वना॥
तस्य। साध्वीः। इषवः। याभिः। अस्यति। नृऽचक्षसः। दृशये। कर्णऽयोनयः। सः। संऽनयः। सः। विऽ
नयः। पुरःऽहितः। सः। सुऽकृतः। सः। युधि। ब्रह्मणः। पतिः। चाक्ष्मः। यत्। वाजं। भरते। मती। धना।
आत्। इत्। सूर्यः। तपति। तप्यतुः। वृथा। विऽभु। प्रऽभु। प्रथमं। मेहनाऽवतः। बृहस्पतेः। सुऽवि
दत्राणि। राध्या। इमा। सातानि। वेन्यस्य। वाजिनः। येन। जनाः। उभये। भुंजते। विशः॥२॥ यः।

अवरे। वृजने। विश्वऽथा। विऽभुः। महां। ऊं इति। रण्वः। शवसा। ववक्षिथ। सः। देवः। देवान्। प्रति। पप्रथे। पृथु।
विश्वा। इत्। ऊं इति। ता। परिऽभूः। ब्रह्मणः। पतिः॥ विश्वं। सत्यं। मघऽवाना। युवोः। इत्। आपः। चन। प्र। मिनंति।
व्रतं। वां॥ अच्छ। इंद्राब्रह्मणस्पती इति। हविः। नः। अन्नं। युजाऽइव। वाजिना। जिगातं॥ उत। आशिष्ठाः। अनु। शृ
ण्वंति। वन्हयः। सभेयः। विप्रः। भरते। मती। धना। वीळुऽद्वेषाः। अनु। वशा। ऋणं। आऽददिः। सः। ह।
वाजी॥ संऽइथे। ब्रह्मणः। पतिः॥ ब्रह्मणः। पतेः। अभवत्। यथाऽवशं। सत्यः। मन्युः। महि। कर्म। करिष्य
तः। यः। गाः। उत्ऽआजत्। सः। दिवे। वि। च। अभजत्। महीऽइव। रीतिः। शवसा। असरत्। पृथक्॥ ब्रह्म
णः। पते। सुऽयमस्य। विश्वहा। रायः। स्याम। रथ्यः। वयस्वतः। वीरेषु। वीरान्। उप। पृङ्धि। नः। त्वं। यत्। ईशा
नः। ब्रह्मणा। वेषि। मे। हवं॥ ०॥३॥ इंधानः। अग्निं। वनवत्। वनुष्यतः। कृतऽब्रह्मा। शुशुवत्। रातऽह
व्यः। इत्। जातेन। जातं। अति। सः। प्र। सर्सृते। यंऽयं। युजं। कृणुते। ब्रह्मणः। पतिः॥ वीरेभिः। वीरान्।
वनवत्। वनुष्यतः। गोभिः। रयिं। पप्रथत्। बोधति। त्मना। तोकं। च। तस्य। तनयं। च। वर्धते। ०यंसि

धुनिः। न। क्षोदः। शिमीऽवान्। ऋघायतः। वृषाऽइव। वध्रीन्। अभि। वष्टि। ओजसा। अग्नेःऽइव। प्रऽसितिः।
न। अह। वर्तवे। ०। तस्मै। अर्षन्ति। दिव्याः। असश्चतः। सः। सत्वऽभिः। प्रथमः। गोषु। गच्छति। अनिभृष्टऽ
तविषिः। हन्ति। ओजसा। ०। तस्मै। इत्। विश्वे। धुनयन्त। सिन्धवः। अच्छिद्रा। शर्म। दधिरे। पुरूणि। देवानां।
सुम्ने। सुऽभगः। सः। एधते। ०॥४॥ ऋजुः। इत्। शंसः। वनवत्। वनुष्यतः। देवऽयन्। इत्। अदेवऽयन्तं।
अभि। असत्। सुप्रऽअवीः। इत्। वनवत्। पृत्ऽसु। दुःऽतरं। यज्वा। इत्। अयज्योः। वि। भजाति। भोजनं।
यजस्व। वीर। प्र। विहि। मनाऽयतः। भद्रं। मनः। कृणुष्व। वृत्रऽतूर्ये। हविः। कृणुष्व। सुऽभगः। यथा। असति।
ब्रह्मणः। पतेः। अवः। आ। वृणीमहे। सः। इत्। जनेन। सः। विशा। सः। जन्मना। सः। पुत्रैः। वाजं। भरते। ध
ना। नृऽभिः। देवानां। यः। पितरं। आऽविवासति। श्रद्धाऽमनाः। हविषा। ब्रह्मणः। पतिं। यः। अस्मै।
हव्यैः। घृतवत्ऽभिः। अविधत्। प्र। तं। प्राचा। नयति। ब्रह्मणः। पतिः। उरुष्यति। ईं। अंहसः। रक्षति।
रिषः। अंहोः। चित्। अस्मै। उरुऽचक्रिः। अद्भुतः॥५॥ इमाः। गिरः। आदित्येभ्यः। घृतऽस्नूः। सनात्। रा

भगः। नः। तुविऽजातः। वरुणः। दक्षः। अंशः। इमं। स्तोमं। सऽक्रतवः। मे। अद्य। मित्रः। अर्यमा। त्रो ध। १

जऽभ्यः। सनात्। राजऽभ्यः। जुह्वा। जुहोमि। शृणोतु। मित्रः। अर्यमा। वरुणः। जुषंत। आदित्यासः। शु
चयः। धाराऽपूताः। अवृजिनाः। अनवद्याः। अरिष्टाः। ते। आदित्यासः। उरवः। गभीराः। अदब्धासः। दि
प्संतः। भूरिऽअक्षाः। अंतरिति। पश्यंति। वृजिना। उत। साधु। सर्वं। राजऽभ्यः। परमा। चित्। अंति। धारयंतः।
आदित्यासः। जगत्। स्थाः। देवाः। विश्वस्य। भुवनस्य। गोपाः। दीर्घऽधियः। रक्षमाणाः। असुर्यं। ऋतऽवानः।
चयमानाः। ऋणानि। विद्यां। आदित्याः। अवसः। वः। अस्य। यत्। अर्यमन्। भये। आ। चित्। मयःऽभु। यु
ष्माकं। मित्रा। वरुणा। प्रऽनीतौ। परि। श्वभ्राऽइव। दुःऽइतानि। वृज्यां॥ सुऽगः। हि। वः। अर्यमन्। मित्र। प
न्थाः। अनृक्षरः। वरुण। साधुः। अस्ति। तेन। आदित्याः। अधि। वोचत। नः। यच्छत। नः। दुःऽपरिहंतु।
शर्म। पिपर्तु। नः। अदितिः। राजऽपुत्रा। अति। द्वेषांसि। अर्यमा। सुऽगेभिः। बृहत्। मित्रस्य। वरुणस्य।
शर्म। उप। स्याम। पुरुऽवीराः। अरिष्टाः। तिस्रः। भूमीः। धारयन्। त्रीन्। उत। द्यून्। त्रीणि। व्रता। विद
थे। अंतः। एषां। ऋतेन। आदित्याः। महि। वः। महिऽत्वं। तत्। अर्यमन्। वरुण। मित्र। चारु। त्री। रो

चना। दिव्या। धारयंत। हिरण्ययाः। शुचयः। धारऽपूताः। अस्वप्नऽजः। अनिऽमिषाः। अद
ब्धाः। उरुऽशंसाः। ऋजवे। मर्त्याय॥ त्वं। विश्वेषां। वरुण। असि। राजा। ये। च। देवाः। असुर। ये।
च। मर्ताः। शतं। नः। रास्व। शरदः। विऽचक्षे। अश्याम। आयूंषि। सुऽधितानि। पूर्वा॥१०॥ न। दक्षि
णा। वि। चिकिते। न। सव्या। न। प्राचीनं। आदित्याः। न। उत। पश्चा। पाक्या। चित्। वसवः। धी
र्या। चित्। युष्माऽनीतः। अभयं। ज्योतिः। अश्यां॥ यः। राजऽभ्यः। ऋतनिऽभ्यः। ददाश।
यं। वर्द्धयंति। पुष्टयः। च। नित्याः॥ अदब्धः। उप। क्षेति। वृद्धऽवयाः। सुऽवीरः। नकिः। तं। घ्नंति। अं
तितः। न। दूरात्।× सः। रेवान्। याति। प्रथमः। रथेन। वसुऽदावा। विदथेषु। प्रऽशस्तः। शुचिः। अ
पः। सुऽयवसाः। × तितः। न। दूरात्। यः। आदित्यानां। भवति। प्रऽनीतौ। अदिते। मित्र। वरुण। उत।
मृळ। यत्। वः। वयं। चकृम। कत्। चित्। आगः। उरु। अश्यां। अभयं। ज्योतिः। इंद्र। मा। नः। दीर्घाः। अ
भि। नशन्। तमिस्राः॥१५॥ उभे इति। अस्मै। पीपयतः। समीचीइति समऽईची। दिवः। वृष्टिं। सुऽभगः। नाम।

पुष्यन्। उरुः। क्षयौ। आऽजयन्। याति। एतः। सु। भऽद्रौ। अर्ह्यौ। भवतः। साधुः। इति। अस्मै। याः।
वः। मायाः। अभिऽद्रुहे। यजत्राः। पाशाः। आदित्याः। रिपवे। विऽचृत्ताः। अश्वीऽइव। तान्। अति। येषं।
रथेन। अरिष्टाः। उरौ। आ। शर्मन्। स्याम। मा। अहं। मघोनः। वरुण। प्रियस्य। भूरिऽदाव्नः। आ। विदं। शू
नं। आपेः। मा। रायः। राजन्। सुऽयमात्। अव। स्थां। ॥०॥८॥ इदं। कवेः। आदित्यस्य। स्वऽराजः। विश्वा
नि। सं। ति। अभि। अस्तु। मन्हा। अति। यः। मंद्रः। यजथाय। देवः। सुऽकीर्तिं। भिक्षे। वरुणस्य। भूरेः।
तव। व्रते। सुऽभगासः। स्याम। सुऽआध्यः। वरुण। तुष्टुऽवांसः। उपऽअयने। उषसां। गोऽमतीनां। अ
ग्नयः। न। जरमाणाः। अनु। द्यून्। तव। स्याम। पुरुऽवीरस्य। शर्मन्। उरुऽशंसस्य। वरुण। प्रऽनेतरि
ति प्रऽनेतः। यूयं। नः। पुत्राः। अदितेः। अदब्धाः। अभि। क्षमध्वं। युज्याय। देवाः। प्र। सीं। आदित्यः।
असृजत्। विऽधर्ता। ऋतं। सिंधवः। वरुणस्य। यंति। न। श्राम्यंति। न। वि। मुचंति। एते। वयः। न। पप्तुः।
रघुऽया। परि। ज्मन्। वि। मत्। श्रथय। रशनांऽइव। आगः। ऋध्याम। ते। वरुण। खां। ऋतस्य। मा। तंतुः।
छेदि। वयतः। धियं। मे। मा। मात्रा। शारि। अपसः। पुरा। ऋतोः। ॥९॥ अपो इति। सु। म्यक्ष। वरुण।

प्रियऽसं । मन्तुं । सं॑ऽराट् । ऽस्तऽवनः अनु॑ । मा । गृभाय । दामऽइव । वत्सात् । वि । मुमुग्धि । अंहः । नहि । त्वत् । आ-
रे । निऽमिषः । चन । ईशे । मा । नः । वधैः । वरुण । ये । ते । इष्टौ । एनः । कृण्वंतं । असुर । भ्रीणंति । मा । ज्योति-
षः । प्रऽवसथानि । गन्म । वि । सु । मृधः । शिश्रथः । जीवसे । नः । नमः । पुरा । ते । वरुण । उत । नूनं । उत ।
अपरं । तुविऽजात । ब्रवाम । त्वे इति । हि । कं । पर्वते । न । श्रितानि । अप्रऽच्युतानि । दुःऽदभ । व्रतानि । परा ।
ऋणा । सावीः । अध । मत्ऽकृतानि । मा । अहं । राजन् । अन्यऽकृतेन । भोजं । अ । विऽउष्टाः । इत् । नु । भू-
यसीः । उषसः । आ । नः । जीवान् । वरुण । तासु । शाधि । यः । मे । राजन् । युज्यः । वा । सखा । वा । स्वप्ने । भ-
यं । भीरवे । मह्यं । आह । स्तेनः । वा । यः । दिप्सति । नः । वृकः । वा । त्वं । तस्मात् । वरुण । पाहि । अस्मा-
न् । १० । ३ । धृतऽव्रताः । आदित्याः । इषिराः । आरे । मत् । कर्त । रहसूःऽइव । आगः । शृण्वतः । वः । व-
रुण । मित्र । देवाः । भद्रस्य । विद्वान् । अवसे । हुवे । वः । यूयं । देवाः । प्रऽमतिः । यूयं । ओजः । यूयं । द्वेषांसि ।
सनुतः । युयोत । अभिऽक्षत्तारः । अभि । च । क्षमध्वं । अद्य । च । नः । मृळयत । अपरं । च । किं । ऊं इति । न-
नु । वः । कृणवाम । अपरेण । किं । सनेन । वसवः । आप्येन । यूयं । नः । मित्रावरुणा । अदिते । च ।

स्वस्तिं। इंद्रामरुतः। दधात। हये। देवाः। यूयं। इत्। आपयः। स्थ। ते। मृळत। नाधमानाय। मह्यं। मा।
वः। रथः। मध्यमऽवाट्। ऋते। भूत्। मा। युष्मावत्ऽसु। आपिषु। श्रमिष्म। प्र। वः। पकत्। नि। मय।
न्यो। आगः। यत्। मा। पिताऽइव। कितवं। शशास। आरे। पाशाः। आरे। अघानि। देवाः। मा। मा। अधि।
पुत्रे। विंऽइव। ग्रभीष्ट। अर्वांचः। अद्य। भवत। यजत्राः। आ। वः। हार्दि। भयमानः। व्ययेयं। त्राध्वं। नः।
देवाः। निऽजुरः। वृकस्य। त्राध्वं। कर्तात्। अवऽपदः। यजत्राः॥०॥११॥ ऋतं। देवाय। कृण्वते। सव
वित्रे। इंद्राय। अहिऽघ्ने। न। रमंते। आपः। अहःऽअहः। याति। अक्तुः। अपां। कियति। आ। प्रथमः।
सर्गः। आसां। यः। वृत्राय। सिनं। अत्र। आभरिष्यत्। प्र। तं। जनित्री। विदुषे। उवाच। पथः। रदंतीः। अनु। जो
षं। अस्मै। दिवेऽदिवे। धुनयः। यंति। अर्थं। ऊर्ध्वः। हि। अस्थात्। अधि। अंतरिक्षे। अध। वृत्राय। प्र। वधं।
जभार। मिहं। वसानः। उप। हि। ईं। अद्रोत्। तिग्मऽआयुधः। अजयत्। शत्रुं। इंद्रः। बृहस्पते। तपुषा।
अश्नाऽइव। विध्य। वृकऽद्वरसः। असुरस्य। वीरान्। यथा। जघंथ। धृषता। पुरा। चित्। एव। जहि। श
त्रुं। अस्माकं। इंद्र। अव। क्षिप। दिवः। अश्मानं। उत्ऽचा। येन। शत्रुं। मंदसानः। निऽजूर्वाः। तोकस्य।

सातौ। तनयस्य। भरेषु। अस्मान्। अर्धा। हृणीतात्। इंद्राग्नी इति॥ १४॥ प्र। हि। ऋतं। बृहथः। ये। वनुष्यः।
र धस्पा। स्तोः। यजमानस्य। चोदौ। इंद्रासोमा। युवं। अस्मान्। अविष्टं। अस्मिन्। भयऽस्थे। कृणुतं। उं
इति। लोकं। न। मा। नमृत्। न। अमन्त। न। ऊत। ततृत्। न। वोचाम। मा। सुनोत। इति। सोमं। यः। ते। पृणात्।
यः। ददत्। यः। निऽबोधात्। यः। मा। सुन्वंतं। उप। गोभिः। आ। अयत्। सरस्वति। त्वं। अस्मान्। अवि
ड्ढि। मरुत्वती। धृषती। जेषि। शत्रून्। अयं। चित्। शर्धंतं। तविषीऽयमाणं। इंद्रः। हंति। वृषभं। शंडिका
नां। यः। नः। सनुत्यः। उत। वा। जिघत्नुः। अभिऽख्याय। तं। तिगितेन। विध्य। बृहस्पते। आयुधैः। जे
षि। शत्रून्। दुहः। रिषंतं। परि। धेहि। राजन्। अस्माकेभिः। सत्वऽभिः। शूर। शूरैः। वीर्या। कृधि। या
नि। ते। कर्त्वानि। ज्योक्। अभूवन्। अनुऽधूपिता। सः। हत्वी। तेषां। आ। भर। नः। वसूनि। तत्ऽत्वः।
शार्ङ्ग। मारुतं। सुम्नऽयुः। गिरा। उप। ब्रुवे। नमसा। दैव्यं। जनं। यथा। रयिं। सर्वऽवीरं। नशामहे। अपत्यऽ
साचं। श्रुत्यं। दिवेऽदिवे। १२॥ अस्माकं। मित्रावरुणा। अवतं। रथं। आदित्यैः। रुद्रैः। वसुऽभिः। सचाऽ
भुवा। प्र। यत्। वयः। न। पप्तन्। वस्मनः। परि। श्रवस्यवः। हृषीवंतः। वनेऽसदः। अध।

स्म । नः । उत् । अवत । सऽजोषसः । रथं । देवासः । अभि । विक्षु । वाजऽयुं । यत् । आशवः । पद्याभिः । तित्रतः ।
रजः । पृथिव्याः । सानौ । जंघनंत । पाणिऽभिः । उत । स्यः । नः । इंद्रः । विश्वऽचर्षणिः । दिवः । शर्धेन । मारुतेन ।
सुऽक्रतुः । अनु । नु । स्थाति । अवृकाभिः । ऊतिऽभिः । रथं । महे । सनये । वाजऽसातये । उत । स्यः । देवः । भु
वनस्य । सक्षणिः । त्वष्टा । ग्नाभिः । सऽजोषाः । जूजुवत् । रथं । इळा । भगः । बृहत्ऽदिवा । उत । रोदसी इ
ति । पूषा । पुरंऽधिः । अश्विनौ । अध । पती इति । उत । त्ये इति । देवी इति । सुभगे इति सुऽभगे । मिथुऽदृ
शा । उषसानक्ता । जगतां । अपिऽजुवा । स्तुषे । यत् । वां । पृथिवि । नव्यसा । वचः । स्थातुः । च । वयः । त्रिऽव
याः । उपऽस्तिरे । उत । वः । शंसं । उशिजांऽइव । श्मसि । अहिः । बुध्न्यः । अजः । एकऽपात् । उत । त्रितः । ऋभु
क्षाः । सविता । चनः । दधे । अपां । नपात् । आशुऽहेमा । धिया । शमि । एता । वः । वश्मि । उत्ऽयता । यज
त्राः । अतक्षन् । आयवः । नव्यसे । सं । श्रवस्यवः । वाजं । चकानाः । सप्तिः । न । रथ्यः । अह । धीतिं । अश्याः ।
॥ १४ ॥ अस्य । मे । द्यावापृथिवी इति । ऋतऽयतः । भूतं । अवित्री इति । वचसः । सिसासतः । ययोः । आ

युवोः । प्रऽतरं । ते । इति । इदं । पुरः । उपऽस्तुते । इति । उपऽस्तुते । वसुऽयुः । वां । महः । दधे ॥ मा । नः । गुह्याः । रिपः । आयोः ।
अहन् । दभन् । मा । नः । आभ्यः । रीरधः । दुच्छुनाभ्यः । मा । नः । वि । यौः । सख्या । विद्धि । तस्य । नः । सुम्नऽय
ता । मनसा । तत् । त्वा । ईमहे ॥ अहेळता । मनसा । श्रुष्टिं । आ । वह । दुहानां । धेनुं । पिप्युषीं । असश्चतं । पद
भिः । आशुं । वचसा । च । वाजिनं । त्वां । हिनोमि । पुरुऽहूत । विश्वहा ॥ राकां । अहं । सुऽहवां । सुऽस्तुती । हुवे ।
शृणोतु । नः । सुऽभगा । बोधतु । त्मना । सीव्यतु । अपः । सूच्या । अच्छिद्यमानया । ददातु । वीरं । शतऽदा
यं । उक्थ्यं ॥ याः । ते । राके । सुऽमतयः । सुऽपेशसः । याभिः । ददासि । दाशुषे । वसूनि । ताभिः । नः । अ
द्य । सुऽमनाः । उपऽआगहि । सहस्रऽपोषं । सुऽभगे । रराणा ॥ सिनीवालि । पृथुऽस्तुके । या । देवानां । अ
सि । स्वसा । जुषस्व । हव्यं । आऽहुतं । प्रऽजां । देवि । दिदिड्ढि । नः ॥ या । सुऽबाहुः । सुऽअंगुरिः । सुऽसू
मा । बहुऽसूवरी । तस्यै । विश्पत्न्यै । हविः । सिनीवाल्यै । जुहोतन ॥ या । गुंगूः । या । सिनीवाली । या ।
राका । या । सरस्वती । इंद्राणी । अह्वे । ऊतये । वरुणानी । स्वस्तये ॥१५॥ आ । ते । पितः । मरुतां । सु

म्नं। एतु। मा। नः। सूर्यस्य। संऽदृशः। युयोथाः। अभि। नः। वीरः। अर्वति। क्षमेत। प्र। जायेमहि। रुद्र। प्रऽ
जाभिः॥ त्वाऽदत्तेभिः। रुद्र। शंऽतमेभिः। शतं। हिमाः। अशीय। भेषजेभिः। वि। अस्मत्। द्वेषः। विऽतरं।
वि। अंहः। वि। अमीवाः। चातयस्व। विषूचीः॥ श्रेष्ठः। जातस्य। रुद्र। श्रिया। असि। तवःऽतमः। तवसां।
वज्रबाहो इति वज्रऽबाहो। पर्षि। नः। पारं। अंहसः। स्वस्ति। विश्वाः। अभिऽइतीः। रपसः। युयोधि॥ मा।
त्वा। रुद्र। चुक्रुधाम। नमःऽभिः। मा। दुःऽस्तुती। वृषभ। मा। सऽहूती। उत्। नः। वीरान्। अर्पय। भेष
जेभिः। भिषक्ऽतमं। त्वा। भिषजां। शृणोमि॥ हवीमऽभिः। हवते। यः। हविःऽभिः। अव। स्तोमेभिः।
रुद्रं। दिषीय। ऋदूदरः। सुऽहवः। मा। नः। अस्यै। बभ्रुः। सुऽशिप्रः। रीरधत्। मनायै॥ ६॥ उत।
मा। ममंद। वृषभः। मरुत्वान्। त्वक्षीयसा। वयसा। नाधमानं। घृणिःऽइव। छाया। अरपाः। अशीय।
आ। विवासेयं। रुद्रस्य। सुम्नं॥ क्व। स्यः। ते। रुद्र। मृळयाकुः। हस्तः। यः। अस्ति। भेषजः। जलाषः॥
अपऽभर्ता। रपसः। दैव्यस्य। अभि। नु। मा। वृषभ। चक्षमीथाः॥ प्र। बभ्रवे। वृषभाय। श्वितीचे। महः। म

प० द्वि०
६९

ही। स्तुऽस्तुतिं। इरण्यां। नमस्य। कल्मलीकिनं। नमःऽभिः। गृणीमसि। त्वेषं। रुद्रस्य। नाम। स्थिरेभिः। अं
गैः। पुरुऽरूपः। उग्रः। बभ्रुः। शुक्रेभिः। पिपिशे। हिरण्यैः। ईशानात्। अस्य। भुवनस्य। भूरेः। न। वै। ऊं इति। योषत्।
रुद्रात्। असुर्यं। अर्हन्। बिभर्षि। सायकानि। धन्व। अर्हन्। निष्कं। ×अरूप।× यजतं। विश्वऽरूपं। अर्हन्।
इदं। दयसे। विश्वं। अभ्वं। न। वै। ओजीयः। रुद्र। त्वत्। अस्ति॥१०॥ स्तुहि। श्रुतं। गर्तऽसदं। युवानं। मृगं।
न। भीमं। उपऽहत्नुं। उग्रं। मृळ। जरित्रे। रुद्र। स्तवानः। अन्यं। ते। अस्मत्। नि। वपंतु। सेनाः। कुमारः। चि
त्। पितरं। वंदमानं। प्रति। ननाम। रुद्र। उपऽयंतं। भूरेः। दातारं। सत्ऽपतिं। गृणीषे। स्तुतः। त्वं। भेषजा॥
रासि। अस्मे इति। या। वः। भेषजा। मरुतः। शुचीनि। या। शंऽतमा। वृषणः। या। मयःऽभु। यानि। मनुः। अ
वृणीत। पिता। नः। ता। शं। च। योः। रुद्रस्य। वश्मि। परि। नः। हेतिः। रुद्रस्य। वृज्याः। परि। त्वेषस्य। दुःऽम
तिः। मही। गात्। अव। स्थिरा। मघवत्ऽभ्यः। तनुष्व। मीढ्वः। तोकाय। तनयाय। मृळ। एव। बभ्रो इति। वृ
षभ। चेकितान। यथा। देव। न। हृणीषे। न। हंसि। हवनऽश्रुत्। नः। रुद्र। इह। बोधि॥१५॥१९॥ धार

वा

६९

वराः। मरुतः। धृष्णुऽओजसः। मृगाः। न। भीमाः। तविषीभिः। अर्चिनः। अग्नयः। न। शुशुक्वानाः।
ऋजीषिणः। भृमिं। धमंतः। अप। गाः। अवृण्वत। द्यावः। न। स्तृऽभिः। चितयंत। खादिनः। वि।
अभ्रियाः। न। द्युतयंत। वृष्टयः। रुद्रः। यत्। वः। मरुतः। रुक्मऽवक्षसः। वृषा। अजनि। पृश्न्याः। शुक्रे।
ऊधनि। उक्षंते। अश्वान्। अत्यान्ऽइव। आजिषु। नदस्य। कर्णैः। तुरयंते। आशुऽभिः। हिरण्यऽशिप्राः।
मरुतः। दविध्वतः। पृक्षं। याथ। पृषतीभिः। सऽमन्यवः। पृक्षे। ता। विश्वा। भुवना। ववक्षिरे। मित्राय।
वा। सदं। आ। जीरऽदानवः। पृषत्ऽअश्वासः। अनवभ्रऽराधसः। ऋजिप्यासः। न। वयुनेषु। धूःऽ
सदः। इंधन्वऽभिः। धेनुऽभिः। रप्शदूधऽभिः। अध्वस्मऽभिः। पथिऽभिः। भ्राजत्ऽऋष्टयः। आ। हं
सासः। न। स्वसराणि। गंतन। मधोः। मदाय। मरुतः। सऽमन्यवः॥ १५॥ आ। नः। ब्रह्माणि। मरुतः।
सऽमन्यवः। नरां। न। शंसः। सवनानि। गंतन। अश्वांऽइव। पिप्यत। धेनुं। ऊधनि। कर्त। धियं। ज
रित्रे। वाजऽपेशसं। तं। नः। दात। मरुतः। वाजिनं। रथे। आपानं। ब्रह्म। चितयत्। दिवेऽदिवे। इषं। स्तो
तृऽभ्यः। वृजनेषु। कारवे। सनिं। मेधां। अरिष्टं। दुस्तरं। सहः। यत्। युंजते। मरुतः। रुक्मऽवक्षसः।

अश्वान्। रथेषु। भगे। आ। सुऽदानवः। धेनुः। न। शिश्वे। स्वऽसरेषु। पिन्वते। जनाय। रातऽहविषे। म
ही। इषं। यः। नः। मरुतः। वृकः। ताति। मर्त्यः। रिपुः। दधे। वसवः। रक्षत। रिषः। वर्तयत। तपुषा। च
क्रिया। अभि। तं। अव। रुद्राः। अशसः। हतन। वधः। इति। चित्रः। तत्। वः। मरुतः। याम। चेकिते। पृश्न्याः।
यत्। ऊधः। अपि। आपयः। दुदुहुः। यत्। वा। निदे। नवमानस्य। रुद्रियाः। त्रितं। जराय। जुरतां। अदा
भ्याः ॥२०॥ तान्। वः। महः। मरुतः। एवऽयाव्नः। विष्णोः। एषस्य। प्रऽभृथे। हवामहे। हिरण्यऽव
र्णान्। ककुहान्। यतऽस्रुचः। ब्रह्मण्यंतः। शंस्यं। राधः। ईमहे। ते। दशऽग्वाः। प्रथमाः। यज्ञं। ऊहिरे। ते।
नः। हिन्वंतु। उषसः। विऽउष्टिषु। उषाः। न। रामीः। अरुणैः। अप। ऊर्णुते। महः। ज्योतिषा। शुच
ता। गोऽअर्णसा। ते। क्षोणीभिः। अरुणेभिः। न। अंजिऽभिः। रुद्राः। ऋतस्य। सदनेषु। ववृधुः। नि
मेघमानाः। अत्येन। पाजसा। सुऽचंद्रं। वर्णं। दधिरे। सुऽपेशसं। तान्। इयानः। महि। वरूथं। ऊतये।
उप। घ। इत्। एना। नमसा। गृणीमसि। त्रितः। न। यान्। पंच। होतॄन्। अभिष्टये। आऽववर्तत्। अवरान्। च
क्रिया। अवसे। ययोः। रधं। पारयथ। अति। अंहः। यया। निदः। मुंचथ। वंदितारं। अर्वाची। सा। मरु

तः । या । वः । सुतिः । ऊं इति । सु । वाश्राऽइव । सुऽमतिः । जिगातु ॥ २१ ॥ उप । ईं । असृक्षि । वाजऽयुः । वच-
स्यां । चनः । दधीत । नाद्यः । गिरः । मे । अपां । नपात् । आशुऽहेमा । कुवित् । सः । सुऽपेशसः । करति । जोषि-
षत् । हि । इमं । सु । अस्मै । हृदः । आ । सुऽतष्टं । मंत्रं । वोचेम । कुवित् । अस्य । वेदत् । अपां । नपात् । असु-
र्यस्य । मह्ना । विश्वानि । अर्यः । भुवना । जजान ॥ सं । अन्याः । यंति । उप । यंति । अन्याः । समानं । ऊर्वं । नद्यः ।
पृणंति । तं । ऊं इति । शुचिं । शुचयः । दीदिऽवांसं । अपां । नपातं । परि । तस्थुः । आपः ॥ तं । अस्मेराः । युवतयः ।
युवानं । मर्मृज्यमानाः । परि । यंति । आपः । सः । शुक्रेभिः । शिक्वऽभिः । रेवत् । अस्मे इति । दीदाय । अनि-
ध्मः । घृतऽनिर्णिक् । अप्ऽसु ॥ अस्मै । तिस्रः । अव्यथ्याय । नारीः । देवाय । देवीः । दिधिषंति । अन्नं । कृताऽ
इवा । उप । हि । प्रऽसर्स्रे । अप्ऽसु । सः । पीयूषं । धयति । पूर्वऽसूनां ॥ २२ ॥ अश्वस्य । अत्र । जनिम । अस्य ।
च । स्वः । द्रुहः । रिषः । संऽपृचः । पाहि । सूरीन् । आमासु । पूर्षु । परः । अप्रऽमृष्यं । न । अरातयः । वि । न-
शन् । न । अनृतानि । स्वे । आ । दमे । सुऽदुघा । यस्य । धेनुः । स्वधां । पीपाय । सुऽभु । अन्नं । अत्ति । सः ।

प० द्वि०
७०

अपां। नपात्। ऊर्जयन्। अप्ऽसु। अंतः। वसुऽदेयाय। विधते। वि। भाति। यः। अप्ऽसु। आ। शुचिना।
दैव्येन। ऋतऽवा। अजस्रः। उर्विया। विऽभाति। वयाः। इत्। अन्या। भुवनानि। अस्य। प्र। जायंते। वी
रुधः। च। प्रऽजाभिः। अपां। नपात्। आ। हि। अस्थात्। उपऽस्थं। जिह्मानां। ऊर्ध्वः। विऽद्युतं। वसानः।
तस्य। ज्येष्ठं। महिमानं। वहंतीः। हिरण्यऽवर्णाः। परि। यंति। यह्वीः। हिरण्यऽरूपः। सः। हिरण्यऽ
संदृक्। अपां। नपात्। सः। इत्। ऊं इति। हिरण्यऽवर्णः। हिरण्ययात्। परि। योनेः। निऽसद्य। हिरण्यऽ
दाः। ददति। अन्नं। अस्मै॥२२॥ तत्। अस्य। अनीकं। उत। चारु। नाम। अपीच्यं। वर्धते। नप्तुः। अ
पां। यं। इंधते। युवतयः। सं। इत्था। हिरण्यऽवर्णं। घृतं। अन्नं। अस्य। अस्मै। बहूनां। अवमाय। सख्ये।
यज्ञैः। विधेम। नमसा। हविःऽभिः। सं। सानु। मार्ज्मि। दिधिषामि। बिल्मैः। दधामि। अन्नैः। परि। वंदे।
ऋक्ऽभिः। सः। ईं। वृषा। अजनयत्। तासु। गर्भं। सः। ईं। शिशुः। धयति। तं। रिहंति। ०। अनभि
म्लातऽवर्णः। अन्यस्यऽइव। इह। तन्वा। विवेष। अस्मिन्। पदे। परमे। तस्थिऽवांसं। अध्वस्मऽभिः।

राम
७०

विश्वहा। दीदिऽवांसं। आपः। नप्त्रा। घृतं। अन्नं। वहंतीः। स्वयं। अत्कैः। परि। दीयंति। यह्वीः। अ
यांसं। अग्ने। सुऽक्षितिं। जनाय। अयांसं। ऊं इति। मघवत्ऽभ्यः। सुऽवृक्तिं।।१५।। तुभ्यं। हिन्वानः। व
सिष्ट। गाः। अपः। अधुक्षन्। सीं। अविऽभिः। अद्रिऽभिः। नरः। पिब। इंद्र। स्वाहा। प्रऽहुतं। वषट्ऽकृतं।
होत्रात्। आ। सोमं। प्रथमः। यः। ईशिषे। यज्ञैः। संऽमिश्लाः। पृषतीभिः। ऋष्टिऽभिः। यामन्। शुभ्रासः।
अंजिषु। प्रियाः। उत। आऽसद्य। बर्हिः। भरतस्य। सूनवः। पोत्रात्। आ। सोमं। पिबत। दिवः। नरः। अमाऽइव।
नः। सुऽहवाः। आ। हि। गंतन। नि। बर्हिषि। सदतन। रणिष्टन। अथ। मंदस्व। जुजुषाणः। अंधसः। त्वष्टः।
देवेभिः। जनिऽभिः। सुमत्ऽगणः। आ। वक्षि। देवान्। इह। विप्र। यक्षि। च। उशन्। होतः। नि। सद। योनि
षु। त्रिषु। प्रति। वीहि। प्रऽस्थितं। सोम्यं। मधु। पिब। आग्नीध्रात्। तव। भागस्य। तृप्णुहि। एषः। स्यः। ते। त
न्वः। नृम्णऽवर्धनः। सहः। ओजः। प्रऽदिवि। बाह्वोः। हितः। तुभ्यं। सुतः। मघऽवन्। तुभ्यं। आऽभृतः। त्वं। अ
स्य। ब्राह्मणात्। आ। तृपत्। पिब। जुषेथां। यज्ञं। बोधतं। हवस्य। मे। सत्तः। होता। निऽविदः। पूर्व्याः। अ

प० द्वि०
७१

नु। ऋष्ठ। राजाना। नमः। इति। आऽऋतं। प्रऽशास्त्रात्। आ। पिबतं। सोम्यं। मधु॥२५॥ ॥इति द्वितीया
ष्टके सप्तमोध्यायः॥ ॥ॐ मंदस्व। होत्रात्। अनु। जोषं। अंधसः। अध्वर्यवः। सः। पूर्णां। वष्टि।
आऽसिचं। तस्मै। एतं। भरत। तत्ऽवशः। ददिः। होत्रात्। अनु। जोषं। अंधसः। अध्वर्यवः। सः। पू
र्णां। वष्टि। आऽसिचं। तस्मै। एतं। भरत। तत्ऽवशः। ददिः। होत्रात्। सोमं। द्रविणःऽदः। पिब। ऋ
तुऽभिः॥ यं। उं। इति। पूर्वं। अहुवे। तं। इदं। हुवे। सः। इत्। ऊं। इति। हव्यः। ददिः। यः। नाम। पत्यते। अध्वर्यु
भिः। प्रऽस्थितं। सोम्यं। मधु। पोत्रात्॥ मेद्यंतु। ते। वह्नयः। येभिः। ईयसे। अरिषण्यन्। वीळय
स्व। वनस्पते। आऽपूय। धृष्णो इति। अभिऽगूर्य। त्वं। नेष्ट्रात्॥ अपात्। होत्रात्। उत। पोत्रात्। अम
त। उत। नेष्ट्रात्। अजुषत। प्रयः। हितं। तुरीयं। पात्रं। अमृक्तं। अमर्त्यं। द्रविणःऽदाः। पिब
तु। द्राविणःऽदसः॥ अर्वाचं। अद्य। यय्यं। नृऽवाहणं। रथं। युंजाथां। इह। वां। विऽमोचनं। पृंक्तं। ह
वींषि। मधुना। आ। हि। कं। गतं। अथ। सोमं। पिबतं। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू। जोषि। अग्ने।

७१

संऽवृधं। जोषि। आऽहुतिं। जोषि। अस्य। जन्यं। जोषि। सुऽस्तुतिं। विश्वेभिः। विश्वान्। ऋतुना।
वसो इति। महः। उशान्। देवान्। उशानः। पायय। हविः॥१॥ उत्। ऊं इति। स्यः। देवः। सविता। सवा-
य। शश्वत्ऽतमं। तत्ऽअपाः। वह्निः। अस्थात्। नूनं। देवेभ्यः। वि। हि। धाति। रत्नं। अथ। आ। अ-
भजत्। वीतिऽहोत्रं। स्वस्तौ। विश्वस्य। हि। श्रुष्टये। देवः। ऊर्ध्वः। प्र। बाहवा। पृथुऽपाणिः। सिसर्ति।
आपः। चित्। अस्य। व्रते। आ। निऽमृग्राः। अयं। चित्। वातः। रमते। परिऽज्मन्। आशुऽभिः। वि-
ऽता। यान्। वि। मुचाति। नूनं। अरीरमत्। अतमानं। चित्। एतोः। अहिऽअर्षूणां। चित्। नि। अयान्।
अविष्यां। अनु। व्रतं। सवितुः। मोकी। आ। अगात्॥ पुनरिति। सं। अव्यत्। विऽततं। वयंती। म-
ध्या। कर्तोः। नि। अधात्। शक्म। धीरः। उत्। संऽहाय। अस्थात्। वि। ऋतून्। अदर्धः। अरमतिः। स-
विता। देवः। आ। अगात्॥ नाना। ओकांसि। दुर्यः। विश्वं। आयुः। वि। तिष्ठते। प्रऽभवः। शोकः। अ-
ग्नेः। ज्येष्ठं। माता। सूनवे। भागं। आ। अधात्। अनु। अस्य। केतं। इषितं। सवित्रा॥४॥ सऽआववर्ति।

विऽस्थितः। जिगीषुः। विश्वेषां। कामः। चरतां। अमा। अभूत्। शश्वान्। अपः। विऽकृतं। हित्वी। आ।
अगात्। अनु। व्रतं। सवितुः। दैव्यस्य। त्वया। हितं। अप्यं। अप्ऽसु। भागं। धन्व। अनु। आ। मृगयसः। वि।
तस्थुः। वनानि। विऽभ्यः। नकिः। अस्य। तानि। व्रता। देवस्य। सवितुः। मिनंति। याद्ऽराध्यं। वरुणः।
योनिं। अप्यं। अनिऽशितं। निऽमिषि। जर्भुराणः। विश्वः। मार्तंडः। व्रजं। आ। पशुः। गात्। स्थऽशः।
जन्मानि। सविता। वि। आ। अकरित्यकः। न। यस्य। इंद्रः। वरुणः। न। मित्रः। व्रतं। अर्यमा। न। मिनं
ति। रुद्रः। न। अरातयः। तं। इदं। स्वस्ति। हुवे। देवं। सवितारं। नमःऽभिः। भगं। धियं। वाजयंतः। पुरंऽ
धिं। नराशंसः। ग्नाःऽपतिः। नः। अव्याः। आऽये। वामस्य। संऽगथे। रयीणां। प्रियाः। देवस्य। स
वितुः। स्याम। अस्मभ्यं। तत्। दिवः। अत्ऽभ्यः। पृथिव्याः। त्वया। दत्तं। काम्यं। राधः। आ। गात्।
शं। यत्। स्तोतृऽभ्यः। आपये। भवाति। उरुऽशंसाय। सवितः। जरित्रे॥ ३॥ ग्रावाणाऽइव। तत्। इत्।
अर्थं। जरेथे इति। गृध्राऽइव। वृक्षं। निधिऽमंतं। अच्छ। ब्रह्माणाऽइव। विदथे। उक्थऽशासा। दूताऽइ

वा। हव्या। जेन्या। पुरुऽत्रा। प्रातःऽयावाना। रथ्याऽइव। वीरा। अजाऽइव। यमा। वरं। आ। सचेथेइति। मे
नेइवेति मेनेऽइव। तन्वा। शुंभमानेइति। दंपतीइवेति दंपतीऽइव। क्रतुऽविदा। जनेषु। शृंगाऽइव। नः। प्रथ
मा। गंतं। अर्वाक्। शफौऽइव। जर्भुराणा। तरःऽभिः। चक्रवाकाऽइव। प्रति। वस्तोः। उस्रा। अर्वांचा। या
तं। रथ्याऽइव। शक्रा। नावाऽइव। नः। पारयतं। युगाऽइव। नभ्याऽइव। नः। उपधीइवेत्युपऽधीऽइव।
प्रधीइवेति प्रधीऽइव। श्वानाऽइव। नः। अरिषण्या। तनूनां। खृगलाऽइव। विऽस्रसः। पातं। अस्मा
न्। वाताऽइव। अजुर्या। नद्याऽइव। रीतिः। अक्षीइवेत्यक्षीऽइव। चक्षुषा। आ। यातं। अर्वाक्। हस्तौऽइव।
तन्वे। शंऽभविष्ठा। पादाऽइव। नः। नयतं। वस्यः। अच्छ। ४। ओष्ठौऽइव। मधु। आस्ने। वदंता। स्तनौऽ
इव। पिप्यतं। जीवसे। नः। नासाऽइव। नः। तन्वः। रक्षितारा। कर्णौऽइव। सुऽश्रुता। भूतं। अस्मेइति। हस्ताऽ
इव। शक्तिं। अभि। संददीइति संऽददी। नः। क्षामऽइव। नः। सं। अजतं। रजांसि। इमाः। गिरः। अश्विना।
युष्मऽयंतीः। क्ष्णोत्रेणऽइव। स्वऽधितिं। सं। शिशीतं। ७। वर्धनानि। ब्रह्म। स्तोमं। गृत्सऽमदासः।

प०द्वि०
७२

अकृणोत्। तानि। नरा। जुजुषाणा। उप। यातं॥०॥पा॥ सोमापूषणा। जनना। रयीणां। जनना। दिवः। ज
नना। दिवः। जनना। पृथिव्याः। जातौ। विश्वस्य। भुवनस्य। गोपौ। देवाः। अकृण्वन्। अमृतस्य। नाभिं।
इमौ। देवौ। जायमानौ। जुषंत। इमौ। तमांसि। गूहतां। अजुष्टा। आभ्यां। इंद्रः। पक्वं। आमासु। अंतरि
ति। सोमापूषभ्यां। जनत्। उस्रियासु। सोमापूषणा। रजसः। विऽमानं। सप्तऽचक्रं। रथं। अविश्वऽ
मिन्वं। विषुऽवृतं। मनसा। युज्यमानं। तं। जिन्वथः। वृषणा। पंचऽरश्मिं। दिवि। अन्यः। सदनं। चक्रे।
उच्चा। पृथिव्यां। अन्यः। अधि। अंतरिक्षे। तौ। अस्मभ्यं। पुरुऽवारं। पुरुऽक्षुं। रायः। पोषं। वि। स्य
तां। नाभिं। अस्मे इति। विश्वानि। अन्यः। भुवना। जजान। विश्वं। अन्यः। अभिऽचक्षाणः। एति। सो
मा। पूषणौ। अवतं। धियं। मे। युवाभ्यां। विश्वाः। पृतनाः। जयेम। धियं। पूषा। जिन्वतु। विश्वंऽइ
न्वः। रयिं। सोमः। रयिऽपतिः। दधातु। अवतु। देवी। अदितिः। अनर्वा॥६॥ वायो इति। ये॥
ते। सहस्रिणः। रथासः। तेभिः। आ। गहि। नियुत्वान्। सोमऽपीतये। नियुत्वान्। वायो इति। आ।

७२

हि ४

गहि। अयं। शुक्रः। अयामि। ते। गंता। असि। सुन्वतः। गृहं। शुक्रस्य। अद्य। गोऽआशिरः। इंद्रवायू
इति। नियुत्वतः। आ। यातं। पिबतं। नरा। अयं। वां। मित्रावरुणा। सुतः। सोमः। ऋतऽवृधा। मम। इ
त्। इह। श्रुतं। हवं। राजानौ। अनभिऽद्रुहा। ध्रुवे। सदसि। उत्ऽतमे। सहस्रऽस्थूणे। आसाते इति॥ ॥१
७॥ सचेथे इति। अनवऽह्वरं। गोऽमत्। ऊं इति। सु। नासत्या। अश्वऽवत्। यातं। अश्विना। वर्तिः। रुद्रा।
नृऽपाय्यं। न। यत्। परः। न। अंतरः। आऽदधर्षत्। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। दुःऽशंसः। मर्त्यः।
रिपुः। ता। नः। आ। वोळ्हं। अश्विना। रयिं। पिशंगऽसंदृशं। धिष्ण्या। वरिवःऽविदं। इंद्रः। अंग। महत्।
भयं। अभि। सत्। अप। चुच्यवत्। सः। हि। स्थिरः। विऽचर्षणिः॥ १८॥ इंद्रः। च। मृळयाति। नः। न। नः। पश्चा
त्। अघं। नशत्। भद्रं। भवाति। नः। पुरः। इंद्रः। आशाभ्यः। परि। सर्वाभ्यः। अभयं। करत्। जेता। शत्रून्।
विऽचर्षणिः। विश्वे। देवासः। आ। गत। शृणुत। मे। इमं। हवं। आ। इदं। बर्हिः। नि। सीदत। तीव्रः। वः।
मधुऽमान्। अयं। शुनऽहोत्रेषु। [illegible]। देवि। दिद्दि? नश्वरमा? अप्रशस्ताः? सरस्वति। जु जश्व॥

मत्सरः। एतं। पिबत। काम्यं। ॥१९॥ अंबिऽतमे। नदीऽतमे। देविऽतमे

पु० दि०
७४

मा । सरस्वति । अप्रशस्ताःऽइव । स्मसि । प्रऽशस्तिं । अंब । नः । कृधि । त्वेइति । विश्वा । सरस्वति । श्रिता । आयु
षि । देव्यां । शुनऽहोत्रेषु । मत्स्व । प्रऽजां । देवि । दिदिड्ढि । नः ॥ इमा । ब्रह्म । सरस्वति । जुषस्व । वाजिनीऽवति । या ।
ते । मन्म । गृत्सऽमदाः । ऋतऽवरि । प्रिया । देवेषु । जुह्वति ॥ प्रेतां । यज्ञस्य । शंऽभुवा । युवां । इत् । आ । वृ
णीमहे । अग्निं । च । हव्यऽवाहनं ॥ द्यावा । नः । पृथिवीइति । इमं । सिध्रं । अद्य । दिविऽस्पृशं । यज्ञं । देवेषु । य
च्छतां ॥ आ । वां । उपऽस्थं । अद्रुहा । देवाः । सीदंतु । यज्ञियाः । इह । अद्य । सोमऽपीतये ॥ १० ॥ कनिक्रदत् । ज
नुषं । प्रऽब्रुवाणः । इयर्ति । वाचं । अरित्राऽइव । नावं ॥ सुऽमंगलः । च । शकुने । भवासि । मा । त्वा ॥ का । चित् ।
अभिऽभा । विश्व्या । विदत् । मा । त्वा । श्येनः । उत् । वधीत् । मा । सुऽपर्णः । मा । त्वा । विदत् । इषुऽमान् । वी
रः । अस्ता । पित्र्यां । अनु । प्रऽदिशं । कनिक्रदत् । सुऽमंगलः । भद्रऽवादी । वद । इह ॥ अव । क्रंद । दक्षिणतः । ७४
गृहाणां । सुऽमंगलः । भद्रऽवादी । शकुंते । मा । नः । स्तेनः । ईशत । मा । अघऽशंसः ॥ ० ॥ ११ ॥ प्रऽदक्षिणित् ।
अभि । गृणंति । कारवः । वयः । वदंतः । ऋतुऽथा । आ । शकुंतयः । उभेइति । वाचौ । वदति । सामगाःऽइव । गा
यत्रं । च । त्रैस्तुभं । च । अनु । राजति ॥ उद्गाताऽइव । शकुने । साम । गायसि । ब्रह्मपुत्रःऽइव । सवनेषु । शंस

सिवषाऽइ्यावाजी॥शिशुऽमतीः॥अपिऽइत्यासर्वतः॥नः॥शकुने॥भद्रं॥आ॥वद॥विश्वतः॥नः॥श
कुने॥पुण्यं॥आ॥वद॥आऽवदन्॥त्वं॥शकुने॥भद्रं॥आ॥वद॥तूष्णीं॥आसीनः॥सुऽमतिं॥चिकिद्धि॥नः॥
यत्॥उत्ऽपतन्॥वदसि॥कर्करिः॥यथा॥०॥१२॥सोमस्य॥मा॥तवसं॥वक्षि॥अग्ने॥वह्निं॥चकर्थ॥विदथे॥
यजध्यै॥देवान्॥अच्छ॥दीद्यत्॥युंजे॥अद्रिं॥शंऽआये॥अग्ने॥तन्वं॥जुषस्व॥प्राचं॥यज्ञं॥चकृम॥वर्ध
तां॥गीः॥समित्ऽभिः॥अग्निं॥नमसा॥दुवस्यन्॥दिवः॥ससाशासुः॥विदथा॥कवीनां॥गृत्साय॥चित्॥तव
से॥गातुं॥ईषुः॥मयः॥दधे॥मेधिरः॥पूतऽदक्षः॥दिवः॥सुऽबंधुः॥जनुषा॥पृथिव्याः॥अविंदन्॥ऊं॥इति॥द
र्शतं॥अप्ऽसु॥अंतः॥देवासः॥अग्निं॥अपसि॥स्वसॄणां॥अवर्धयन्॥सुऽभगं॥रुशंतं॥यह्वीः॥श्वे
तं॥जज्ञानं॥अरुषं॥महिऽत्वा॥शिशुं॥न॥जातं॥अभि॥आरुः॥अश्वाः॥देवासः॥अग्निं॥जनिमन्॥वपुष्य
न्॥शुक्रेभिः॥अंगैः॥रजः॥आऽततन्वान्॥क्रतुं॥पुनानः॥कविऽभिः॥पवित्रैः॥शोचिः॥वसानः॥परि॥
आयुः॥अपां॥श्रियः॥मिमीते॥बृहतीः॥अनूनाः॥२॥वभ्राजा॥सीं॥अनदतीः॥अदब्धाः॥दिवः॥य

प. ३
७५

क्नीः । अवसानाः । अनग्नाः । सनाः । अत्र । युवतयः । सऽयोनीः । एकं । गर्भं । दधिरे । सप्त । वाणीः । स्तीर्णाः । अ
स्य । सम्ऽहतः । विश्वऽरूपाः । घृतस्य । योनौ । स्रवथे । मधूनां । अस्थुः । अत्र । धेनवः । पिन्वमानाः । मही इति ।
दस्मस्य । मातरा । समीची इति सम्ऽईची ॥ बभ्राणः । सूनो इति । सहसः । वि । अद्यौत् । दधानः । शुक्रा । रभसा ॥
वपूंषि । श्चोतंति । धाराः । मधुनः । घृतस्य । वृषा । यत्र । ववृधे । काव्येन ॥ पितुः । चित् । ऊधः । जनुषा । विवेद ।
वि । अस्य । धाराः । असृजत् । वि । धेनाः । गुहा । चरंतं । सखिऽभिः । शिवेभिः । दिवः । यह्वीभिः । न । गुहा । ब
भूव ॥ पितुः । च । गर्भं । जनितुः । च । बभ्रे । पूर्वीः । एकः । अधयत् । पीप्यानाः ॥ वृष्णे । सपत्नी इति सऽपत्नी ॥
शुचये । सबंधू इति सऽबंधू । उभे इति । अस्मै । मनुष्ये इति । नि । पाहि ॥ १४ ॥ उरौ । महान् । अनिऽबाधे ।
ववर्ध । आपः । अग्निं । यशसः । सं । हि । पूर्वीः । ऋतस्य । योनौ । अशयत् । दमूनाः । जामीनां । अग्निः ।
अपसि । स्वसॄणां ॥ अक्रः । न । बभ्रिः । सम्ऽइथे । महीनां । दिदृक्षेयः । सूनवे । भाऽऋजीकः । उत् । ऊं इति । शिपाः । ज
निता । यः । जजान । अपां । गर्भः । नृऽतमः । यह्वः । अग्निः ॥ अपां । गर्भं । दर्शतं । ओषधीनां । वना । जजा

७५

क्रतुऽमन्तः। विऽरूपाः। दुवासः। श्रिये। मनसा। सं। हि। जग्मुः। प। नि। छं। जातं। तवसं। दुवस्यन्। बृहन्तः। ऋत्वा। ९

ना। अपां। गर्भः। नृऽतमः। यह्वः। अग्निः। अपां। गर्भं। दर्शतं। ओषधीनां। वना। जजान। सुऽभगा।
भानवः। भाःऽऋजीकं। अग्निं। सचंत। विऽद्युतः। न। शुक्राः। गुहाऽइव। वृद्धं। सदसि। स्वे। अंतः। अ
पारे। ऊर्वे। अमृतं। दुहानाः। ईळे। च। त्वा। यजमानः। हविःऽभिः। ईळे। सखिऽत्वं। सुऽमतिं। निऽकामः।
देवैः। अवः। मिमीहि। सं। जरित्रे। रक्ष। च। नः। दम्येभिः। अनीकैः॥१५॥ उप। क्षेतारः। तव। सुऽप्रनीते।
अग्ने। विश्वानि। धन्या। दधानाः। सुऽरेतसा। श्रवसा। तुंजमानाः। अभि। स्याम। पृतनाऽयून्। अदेवा
न्। आ। देवानां। अभवः। केतुः। अग्ने। मंद्रः। विश्वानि। काव्यानि। विद्वान्। प्रति। मर्तान्। अवासयः। द
मूनाः। अनु। देवान्। रथिरः। यासि। साधन्। नि। दुरोणे। अमृतः। मर्त्यानां। राजा। ससाद। विदथानि।
साधन्। घृतऽप्रतीकः। उर्विया। वि। अद्यौत्। अग्निः। विश्वानि। काव्यानि। विद्वान्। आ। नः। गहि।
सख्येभिः। शिवेभिः। महान्। महीभिः। ऊतिऽभिः। सरण्यन्। अस्मे इति। रयिं। बहुलं। संऽतरुत्रं। सुऽ
वाचं। भागं। यशसं। कृधि। नः। एता। ते। अग्ने। जनिम। सनानि। प्र। पूर्व्याय। नूतनानि। वोचं। महांति॥

वृष्णे। सवना। कृता। इमा। जन्मन्ऽजन्मन्। निऽहितः। जातऽवेदाः॥ विश्वामित्रेभिः। इध्यते। अजस्रः। त
स्य। वयं। सुऽमतौ। यज्ञियस्य। अपि। भद्रे। सौमनसे। स्याम॥ इमं। यज्ञं। सहसाऽवन्। त्वं। नः। देवऽत्रा। धेहि। सुक्रतो
इति सुऽक्रतो। रराणः। प्र। यंसि। होतः। बृहतीः। इषः। नः। अग्ने। महि। द्रविणं। आ। यजस्व॥ इळां। अग्ने। पुरुऽ
दंसं। सनिं। गोः। शश्वत्ऽतमं। हवमानाय। साध। स्यात्। नः। सूनुः। तनयः। विजाऽवा। अग्ने। सा। ते। सुऽमतिः।
भूतु। अस्मे इति॥२३॥ वैश्वानराय। धिषणां। ऋतऽवृधे। घृतं। न। पूतं। अग्नये। जनामसि। द्विता। होतारं।
मनुषः। च। वाघतः। धिया। रथं। न। कुलिशः। सं। ऋण्वति॥ सः। रोचयत्। जनुषा। रोदसी इति। उभे इति। सः।
मात्रोः। अभवत्। पुत्रः। ईड्यः। हव्यऽवाट्। अग्निः। अजरः। चनःऽहितः॥ अग्निं। जनयंत। चित्तिऽभिः। रु
रुचानं। भानुना। ज्योतिषा। महां। अत्यं। न। वाजं। सनिष्यन्। उप। ब्रुवे॥ आ। मंद्रस्य। सनिष्यंतः। वरेण्यं। वृ
णीमहे। अह्रयं। वाजं। ऋग्मियं। रातिं। भृगूणां। उशिजं। कविऽक्रतुं। अग्निं। राजंतं। दिव्येन। शोचिषा॥ अग्निं।
सुम्नाय। दधिरे। पुरः। जनाः। वाजऽश्रवसं। इह। वृक्तऽबर्हिषः। यतऽस्रुचः। सुऽरुचं। विश्वऽदेव्यं। रुद्रं। यज्ञा
नां। साधत्ऽइष्टिं। अपसां॥५॥ पावकऽशोचे। तव। हि। क्षयं। परि। होतः। यज्ञेषु। वृक्तऽबर्हिषः। न

× दुःऽदभः। विशां। अतिथिः। विभाऽवसुः। क्रत्वा। दक्षस्य। तरुषः। विऽधर्मणि। देवाः।

रः॥ अग्ने। दुवः। इच्छमानासः। आप्यं। उपऽआसते। द्रविणं। धेहि। तेभ्यः। आ। रोदसी इति। अपृणत्। आ। स्वः।
महत्। जातं। यत्। एनं। अपसः। अधारयन्। सः। अध्वराय। परि। नीयते। कविः। अत्यः। न। वाजऽसातये। चनः।
हितः। नमस्यत। हव्यऽदातिं। सुऽअध्वरं। दुवस्यत। दम्यं। जातऽवेदसं। रथीः। ऋतस्य। बृहतः। विऽचर्षणिः। अ
ग्निः। देवानां। अभवत्। पुरःऽहितः। तिस्रः। यह्वस्य। संऽइधः। परिऽज्मनः। अग्नेः। अपुनन्। उशिजः। अमृत्य
वः। तासां। एकां। अदधुः। मर्त्ये। भुजं। ऊं इति। लोकं। ऊं इति। द्वे इति। उप। जामिं। ईयतुः। विशां। कविं। विश्पतिं। मा
नुषीः। इषः। सं। सीं। अकृण्वन्। स्वऽधितिं। न। तेजसे। सः। उत्ऽवतः। निऽवतः। याति। वेविषत्। सः। गर्भं। एषु।
भुवनेषु। दीधरत्॥१८॥ सः। जिन्वते। जठरेषु। प्रजज्ञिऽवान्। वृषा। चित्रेषु। नानदत्। न। सिंहः। वैश्वानरः। पृथुऽपाजाः।
अमर्त्यः। वसु। रत्ना। दयमानः। वि। दाशुषे। वैश्वानरः। प्रत्नऽथा। नाकं। आ। अरुहत्। दिवः। पृष्ठं। भन्दमानः। सु
मन्मऽभिः। सः। पूर्वऽवत्। जनयन्। जन्तवे। धनं। समानं। अज्मं। परि। एति। जागृविः। ऋतऽवानं। यज्ञियं। वि
प्रं। उक्थ्यं। आ। यं। दधे। मातरिश्वा। दिवि। क्षयं। तं। चित्रऽयामं। हरिऽकेशं। ईमहे। सुऽदीतिं। अग्निं। सुविताय।

वृ॰ पा॰ ४

नक्षते । शुचिं । न । यामन् । इषिरं । स्वःऽदृशं । केतुं । दिवः । रोचनऽस्थां । उषःऽबुधं । अग्निं । मूर्धानं । दिवः । अप्रतिऽ
स्कुतं । तं । ईमहे । नमसा । वाजिनं । बृहत् । मंद्रं । होतारं । शुचिं । अद्वयाविनं । दमूनसं । उक्थ्यं । विश्वऽचर्षणिं । र
थं । न । चित्रं । वपुषाय । दर्शतं । मनुःऽहितं । सदं । इत् । रायः । ईमहे ॥ १९ ॥ वैश्वानराय । पृथुऽपाजसे । विपः । रत्ना ।
विधंत । धरुणेषु । गातवे । अग्निः । हि । देवान् । अमृतः । दुवस्यति । अथ । धर्माणि । सनता । दूदुषत् । अंतः ।
दूतः । रोदसी इति । दस्मः । ईयते । होता । निऽसत्तः । मनुषः । पुरःऽहितः । क्षयं । बृहंतं । परि । भूषति । द्युऽभिः ।
देवेभिः । अग्निः । इषितः । धियाऽवसुः । केतुं । यज्ञानां । विदथस्य । साधनं । विप्रासः । अग्निं । महयंत । चित्तिऽ
भिः । अपांसि । यस्मिन् । अधि । संऽदधुः । गिरः । तस्मिन् । सुम्नानि । यजमानः । आ । चके । पिता । यज्ञानां । अ
सुरः । विपःऽचितां । विऽमानं । अग्निः । वयुनं । च । वाघतां । आ । विवेश । रोदसी इति । भूरिऽवर्पसा । पुरुऽप्रि
यः । भंदते । धामऽभिः । कविः । चंद्रं । अग्निं । चंद्रऽरथं । हरिऽव्रतं । वैश्वानरं । अप्सुऽसदं । स्वःऽविदं । विऽगा
हं । तूर्णिं । तविषीभिः । आऽवृतं । भूर्णिं । देवासः । इह । सुऽश्रियं । दधुः ॥ २० ॥ अग्निः । देवेभिः । मनुषः ।

चा । क्रतुऽभिः । तन्वानः । यज्ञं । पुरुऽपेशसं । धिया । रथीः । अन्तः । ईयते । साधदिष्टिऽभिः । जीरः । दमूनाः । अभिश
स्तिऽचातनः । अग्ने । जरस्व । सुऽअपत्ये । आयुनि । ऊर्जा । पिन्वस्व । सं । इषः । दिदीहि । नः । वयांसि । जिन्व । बृहतः ।
च । जागृवे । उशिक् । देवानां । असि । सुऽक्रतुः । विपां । विश्पतिः । यह्वं । अतिथिं । नरः । सदा । यंतारं । धीनां । उशिजं ।
वाघतां । अध्वराणां । चेतनं । जातऽवेदसं । प्र । शंसंति । नमसा । जूतिऽभिः । वृधे । विभाऽवा । देवः । सुऽरणः ।
परि । क्षितीः । अग्निः । बभूव । शवसा । सुमत्ऽरथः । तस्य । व्रतानि । भूरिऽपोषिणः । वयं । उप । भूषेम । दमे । आ ।
सुवृक्तिऽभिः । वैश्वानर । तव । धामानि । आ । चके । येभिः । स्वःऽवित् । अभवः । विऽचक्षणः । जातः । आ । अपृणः ।
भुवनानि । रोदसी इति । अग्ने । ता । विश्वा । परिऽभूः । असि । त्मना । वैश्वानरस्य । दंसनाभ्यः । बृहत् । अरिणात् ।
एकः । सुऽअपस्यया । कविः । उभा । पितरा । महयन् । अजायत । अग्निः । द्यावापृथिवी इति । भूरिऽरेतसा ॥ ३ ॥
समित्ऽसमित् । सुऽमनाः । बोधि । अस्मे इति । शुचाऽशुचा । सुऽमतिं । रासि । वस्वः । आ । देव । देवान् । यजथाय ।
वक्षि । सखा । सखीन् । सुऽमनाः । यक्षि । अग्ने । यं । देवासः । त्रिः । अहन् । आऽयजंते । दिवेऽदिवे । वरुणः । मित्रः ।
अग्निः । सः । इमं । यज्ञं । मधुऽमंतं । कृधि । नः । तनूऽनपात् । घृतऽयोनिं । विधंतं । प्र । दीधितिः । विश्वऽवारा ।

प॰ द्वि॰
७८

जिगाति। होतारं। इळः। प्रथमं। यजध्यै। अछ। नमःऽभिः। वृषभं। वंदध्यै। सः। देवान्। यक्षत्। इषितः। यजी
यान्। ऊर्ध्वः। वां। गातुः। अध्वरे। अकारि। ऊर्ध्वा। शोचींषि। प्रऽस्थिता। रजांसि। दिवः। वा। नाभा। नि। असा
दि। होता। स्तृणीमहि। देवऽव्यचाः। वि। बर्हिः। सप्त। होत्राणि। मनसा। वृणानाः। इन्वंतः। विश्वं। प्रति। यन्।
ऋतेन। नृऽपेशसः। विदथेषु। प्र। जाताः। अभि। इमं। यज्ञं। वि। चरंत। पूर्वीः। २२॥ आ। भंदमाने इति। उ
षसा। उपाके इति। उत। स्मयेते इति। तन्वा। विरूपे इति विऽरूपे। यथा। नः। मित्रः। वरुणः। जुजोषत्। इंद्रः। मरुत्वा
न्। उत। वा। महःऽभिः॥ दैव्या। होतारा। प्रथमा। नि। ऋंजे। सप्त। पृक्षासः। स्वधया। मदंति। ऋतं। शंसंतः।
ऋतं। इत्। ते। आहुः। अनु। व्रतं। व्रतऽपाः। दीध्यानाः॥ आ। भारती। भारतीभिः। सऽजोषाः। देवैः। मनुष्ये
भिः। अग्निः। सरस्वती। सारस्वतेभिः। अर्वाक्। तिस्रः। देवीः। बर्हिः। आ। इदं। सदंतु॥ तत्। नः। तुरीपं। अध।
पोषयित्नु। देव। त्वष्टः। वि। रराणः। स्यस्वेतिस्यस्व। यतः। वीरः। कर्मण्यः। सुऽदक्षः। युक्तऽग्रावा। जाय
ते। देवऽकामः॥ वनस्पते। अव। सृज। उप। देवान्। अग्निः। हविः। शमिता। सूदयाति। सः। इत्। ऊं इति।
होता। सत्यऽतरः। यजाति। यथा। देवानां। जनिमानि। वेद॥ आ। याहि। अग्ने। संऽइधानः। अर्वाङ्। इंद्रे

७८

तां। देवैः। सऽरथं। तुरेभिः। बर्हिः। नः। आ। अस्तां। अदितिः। सुऽपुत्रा। स्वाहा। देवाः। अमृताः। मादयंतां॥
२३॥ प्रति। अग्निः। उषसः। चेकितानः। अबोधि। विप्रः। पदऽवीः। कवीनां। पृथु। पाजाः। देवयत्ऽभिः। सं
ऽइद्धः। अप। द्वारा। तमसः। वन्हिः। आवरित्यावः। प्रा। इत्। ऊं इति। अग्निः। ववृधे। स्तोमेभिः। गीःऽभिः। स्तो
तॄणां। नमस्यः। उक्थैः। पूर्वीः। ऋतस्य। संऽदृशः। चकानः। सं। दूतः। अद्यौत्। उषसः। विऽरोके। अधायि।
अग्निः। मानुषीषु। विक्षु। अपां। गर्भः। मित्रः। ऋतेन। साधन्। आ। हर्यतः। यजतः। सानु। अस्थात्। अभू
त्। ऊं इति। विप्रः। हव्यः। मतीनां। मित्रः। अग्निः। भवति। यत्। संऽइद्धः। मित्रः। होता। वरुणः। जातऽवेदाः। मि
त्रः। अध्वर्युः। इषिरः। दमूनाः। मित्रः। सिंधूनां। उत। पर्वतानां। पाति। प्रियं। रिपः। अग्रं। पदं। वेः। पाति।
यह्वः। चरणं। सूर्यस्य। पाति। रनाभा। सप्तऽशीर्षाणं। अग्निः। पाति। देवानां। उपऽमादं। ऋष्वः॥२४॥ ऋ
भुः। चक्रे। ईड्यं। चारु। नाम। विश्वानि। देवः। वयुनानि। विद्वान्। ससस्य। चर्म। घृतऽवत्। पदं। वेः। तत्। इ
त्। अग्निः। रक्षति। अप्रऽयुच्छन्। आ। योनिं। अग्निः। घृतऽवंतं। अस्थात्। पृथुऽप्रगानं। उशंतं। उशा

प० द्वि०
७९

नाः। दीद्यानः। शुचिः। ऋष्वः। पावकः। पुनःऽपुनः। मातरा। नव्यसी इति। करिति कः। सद्यः। जातः। ओष
धीभिः। ववक्षे। यदि। वर्धन्ति। प्रऽस्वः। घृतेन। आपःऽइव। प्रऽवता। शुम्भमानाः। उरुष्यत्। अग्निः। पित्रोः। उ
पऽस्थे। उत। ऊं इति। स्तुतः। सम्ऽइधा। यह्वः। अद्यौत्। वर्ष्मन्। दिवः। अधि। नाभा। पृथिव्याः। मित्रः। अग्निः।
ईड्यः। मातरिश्वा। आ। दूतः। वक्षत्। यजथाय। देवान्। उत्। अस्तम्भीत्। सम्ऽइधा। नाकम्। ऋष्वः। अग्निः। भ
वन्। उत्ऽतमः। रोचनानाम्। यदि। भृगुऽभ्यः। परि। मातरिश्वा। गुहा। सन्तम्। हव्यऽवाहम्। सम्ऽईधे॥ १०॥ २५॥ प्र।
कारवः। मनना। वच्यमानाः। देवद्रीचीम्। नयत। देवऽयन्तः। दक्षिणाऽवाट्। वाजिनी। प्राची। एति। ह
विः। भरन्ती। अग्नये। घृताची। आ। रोदसी इति। अपृणाः। जायमानः। उत। प्र। रिक्थाः। अध। नु। प्रऽयज्यो इ
ति प्रऽयज्यो। दिवः। चित्। अग्ने। महिना। पृथिव्याः। वच्यन्ताम्। ते। वह्नयः। सप्तऽजिह्वाः। द्यौः। च। त्वा। पृथि
वी। यज्ञियासः। नि। होतारम्। सादयन्ते। दमाय। यदि। विशः। मानुषीः। देवऽयन्तीः। प्रयस्वतीः। ईळते। शु
क्रम्। अर्चिः। महान्। सधऽस्थे। ध्रुवः। आ। निऽसत्तः। अन्तः। द्यावा। माहिने इति। हर्यमाणः। आस्क्रे इति। स
पत्नी इति सऽपत्नी। अजरे इति। अमृक्ते इति। सबर्दुघे इति सबःऽदुघे। उरुऽगायस्य। धेनू इति। व्रता। ते। अ

८९॥

२०द्वि०
८०

ग्ने। महतः। महा। नि। तव। क्रत्वा। रोदसी इति। आ। ततंथ। त्वं। दूतः। अभवः। जायमानः। त्वं। नेता। वृ
षभ। चर्षणीनां॥२६॥ ऋतस्य। वा। केशिना। योग्याभिः। घृतऽस्नुवा। रोहिता। धुरि। धिष्व। अथ। आ।
वह। देवान्। देव। विश्वान्। सुऽअध्वरा। कृणुहि। जातऽवेदः। दिवः। चित्। आ। ते। रुचयंत। रोकाः। उषः।
विऽभातीः। अनु। भासि। पूर्वीः। अपः। यत्। अग्ने। उशधक्। वनेषु। होतुः। मंद्रस्य। पनयंत। देवाः।
उरौ। वा। ये। अंतरिक्षे। मदंति। दिवः। वा। ये। रोचने। संति। देवाः। ऊमाः। वा। ये। सुऽहवासः। यजत्राः।
आऽयेमिरे। रथ्यः। अग्ने। अश्वाः। ०। सऽरथं। याहि। अर्वाङ्। नानाऽरथं। वा। विऽभवः। हि। अश्वाः।
पत्नीऽवतः। त्रिंशतं। त्रीन्। च। देवान्। अनु। स्वधं। आ। वह। मादयस्व। सः। होता। यस्य। रोदसी इति।
चित्। उर्वी इति। यज्ञंऽयज्ञं। अभि। वृधे। गृणीतः। प्राची इति। अध्वराऽइव। तस्थतुः। सुमेके इति सुऽ
मेके। ऋतवरी इत्यृतऽवरी। ऋतऽजा। तस्य। सत्ये इति। ०॥२७॥ ॥ इति द्वितीयाष्टके अष्टमोऽध्या
यः॥ ॥ श्री॥ ॥श्री॥ ॥श्रीराम॥ ॥राम॥ ॥कृष्णायनमः॥ ॥रामरामरामरामराम॥

८०

१०मि

८०॥

॥८०॥

॥ ईपुस्तकतृतीयाष्टकपदहोयसत्य ॥

८९.प.
२

श्रीगोपालकृष्णायनमः ॥ ॐ । आऽयो । अग्रः । शितिऽपृष्ठस्य । धासेः । आ । मातरा । वि । वि
शुः । सप्त । वाणीः । परिऽक्षिता । पितरा । सं । चरेते इति । प्र । सर्स्राते इति । दीर्घं । आयुः । प्रऽयक्षे । दि
वक्षसः । धेनवः । वृष्णः । अश्वाः । देवीः । आ । तस्थौ । मधुऽमत् । वहन्तीः । ऋतस्य । त्वा । सदसि । क्षे
मऽयन्तं । परि । एका । चरति । वर्तनिं । गौः । आ । सीं । अरोहत् । सुऽयमाः । भवन्तीः । पतिः । चिकित्वा
न् । रयिऽवित् । रयीणां । प्र । नीलऽपृष्ठः । अतसस्य । धासेः । ताः । अवासयत् । पुरुधऽप्रतीकः ।
महि । त्वाष्ट्रं । ऊर्जयन्तीः । अजुर्यां । स्तभुऽयमानं । वहतः । वहन्ति । वि । अंगेभिः । विद्युतानः । सऽधस्
स्थे । एकांऽइव । रोदसी इति । आ । विवेश । जानन्ति ॥ वृष्णः । अरुषस्य । शेवं । उत । ब्रध्नस्य । शास
ने । रणन्ति । दिवःऽरुचः । सुऽरुचः । रोचमानाः । इळा । येषां । गण्या । माहिना । गीः ॥ २ ॥ उतोऽइति ॥
पितृऽभ्यां । प्रऽविदा । अनु । घोषं । महः । महत्ऽभ्यां । चनयंत । शूषं । उक्षा । ह । यत्र । परि । धाम

१

॥ अग्ने । अनु । त्वां । धाम । जरितुः । ववक्ष । अध्वर्युऽभिः । पंचऽभिः । सप्त । विप्राः । प्रियं । रक्षंते । निऽ
हितं । पदं । वेः । इति वेः । प्रांचः । मदंति । उक्षणः । अजुर्याः । देवाः । देवानां । अनु । हि । व्रता । गुः । इति गुः ।
न । वृषऽयंते । मही । अत्या । पार्थिवीः । वस्तो । चित्राया । रश्मयः । सुऽयामाः । देव । होतः । मंद्रऽतरः । चिकि
त्वान् । महः । देवान् । रोदसी इति । आ । इह । वक्षि ॥ पृक्षऽप्रयजः । द्रविणः । सुऽवाचः । सुऽकेतवः ।
उषसः । रेवत् । ऊषुः । उतो इति । चित् । अग्ने । महिना । पृथिव्याः । कृतं । चित् । एनः । सं । महे । दशस्य ॥
॥२॥ अंजंति । त्वां । अध्वरे । देवऽयंतः । वनस्पते । मधुना । दैव्येन । यत् । ऊर्ध्वः । तिष्ठाः । द्रविणा । इ
ह । धत्तात् । यत् । वा । क्षयः । मातुः । अस्याः । उपऽस्थे ॥ संऽइद्धस्य । श्रयमाणः । पुरस्तात् । ब्रह्म । व
न्वानः । अजरं । सुऽवीरं । आरे । अस्मत् । अमतिं । बाधमानः । उत् । श्रयस्व । महते । सौभगाय । उत् ।
श्रयस्व । वनस्पते । वर्ष्मन् । पृथिव्याः । अधि । सुऽमिती । मीयमानः । वर्चः । धाः । यज्ञऽवाहसे ॥ युवा ।
सुऽवासाः । परिऽवीतः । आ । अगात् । सः । ऊं इति । श्रेयान् । भवति । जायमानः । तं । धीरासः । कवयः ।

पु. त.
२

उत्। नयंति। सुऽआध्यः। मनसा। देवऽयंतः। जातः। जायते। सुदिनऽत्वे। अह्नां। सऽमर्ये। आ। वि
दथे। वर्धमानः। पुनंति। धीराः। अपसः। मनीषा। देवऽयाः। विप्रः। उत्। इयर्ति। वाचं॥ ५॥ यान्।
वः। नरः। देवऽयंतः। निऽमिम्युः। वनस्पते। स्वऽधितिः। वा। ततक्ष। ते। देवासः। स्वरवः। तस्थिऽवां
सः। प्रजाऽवत्। अस्मे इति। दिधिषंतु। रत्नं। ये। वृक्णासः। अधि। क्षमि। निऽमितासः। यतऽस्रुचः।
ते। नः। व्यंतु। वार्यं। देवऽत्रा। क्षेत्रऽसाधसः॥ आदित्याः। रुद्राः। वसवः। सुऽनीथाः। द्यावाक्षामा। पृ
थिवी। अंतरिक्षं। सऽजोषसः। यज्ञं। अवंतु। देवाः। ऊर्ध्वं। कृण्वंतु। अध्वरस्य। केतुं। हंसाःऽइव।
श्रेणिऽशः। यताः। नाः। शुक्राः। वसानाः। स्वरवः। नः। आ। अगुः। उत्ऽनीयमानाः। कविऽभिः। पु
रस्तात्। देवाः। देवानां। अपि। यंति। पाथः। शृंगाणिऽइव। इत्। शृंगिणां। सं। ददृश्रे। चषालऽवं
तः। स्वरवः। पृथिव्यां। वा। घ्नत्ऽभिः। वा। विऽहवे। श्रोषमाणाः। अस्मान्। अवंतु। पृतनाज्येषु॥

राम
२

वनस्पते। शतऽवल्शः। वि। रोह। सहस्रऽवल्शाः। वि। वयं। रुहेम। यं। त्वां। अयं। स्वऽधितिः। तेजमानः।
प्रऽनिनाय। महते। सौभगाय॥ ११॥ स। सखायः। त्वा। ववृमहे। देवं। मर्तासः। ऊतये। अपां। नपातं। सुऽ
भगं। सुऽदीदितिं। सुऽप्रतूर्तिं। अनेहसं॥ कायमानः। वना। त्वं। यत्। मातॄः। अजगन्। अपः। न। तत्।
ते। अग्ने। प्रऽमृषे। निऽवर्तनं। यत्। दूरे। सन्। इह। अभवः। अति। तृष्टं। ववक्षिथ। अथ। एव। सुऽ
मनाः। असि। प्रऽप्र। अन्ये। यंति। परि। अन्ये। आसते। येषां। सख्ये। असि। श्रितः। ईयिऽवांसं। अति।
स्रिधः। शश्वतीः। अति। सश्चतः। अनु। ईं। अविंदन्। निऽचिरासः। अद्रुहः। अप्ऽसु। सिंहंऽइव।
श्रितं। ससृऽवांसंऽइव। त्मना। अग्निं। इत्था। तिरःऽहितं। आ। एकं। नयत्। मातरिश्वा। पराऽवतः।
देवेभ्यः। मथितं। परि॥ ५॥ तं। त्वा। मर्ताः। अगृभ्णत। देवेभ्यः। हव्यऽवाहन। विश्वान्। यत्। य
ज्ञान्। अभिऽपासि। मानुष। तव। क्रत्वा। यविष्ठ्य। तत्। भद्रं। तव। दंसना। पाकाय। चित्। छदयति।
त्वां। यत्। अग्ने। पशवः। संऽआसते। संऽइद्धं। अपिऽशर्वरे। आ। जुहोत। सुऽअध्वरं। शीरं। पा

प.त.
३

बृकेऽशोचिषं। आऽस्तुं। दूतं। अजिरं। प्रत्नं। ईड्यं। श्रुष्टी। देवं। सपर्यत॥ त्रीणि। शता। त्री। सहस्राणि। अ-
ग्निं। त्रिंशत्। च। देवाः। नव। च। असपर्यन्। औक्षन्। घृतैः। अस्तृणन्। बर्हिः। अस्मै। आत्। इत्। हो-
तारं। नि। असादयन्त॥६॥ त्वां। अग्ने। मनीषिणः। संऽराजं। चर्षणीनां। देवं। मर्तासः। इंधते।
सं। अध्वरे। त्वां। यज्ञेषु। ऋत्विजं। अग्ने। होतारं। ईळते। गोपाः। ऋतस्य। दीदिहि। स्वे। दमे। सः। घ।
यः। ते। ददाशति। संऽइधा। जातऽवेदसे। सः। अग्ने। धत्ते। सुऽवीर्यं। सः। पुष्यति। सः। केतुः। अ-
ध्वराणां। अग्निः। देवेभिः। आ। गमत्। अंजानः। सप्त। होतृऽभिः। हविष्मते। प्र। होत्रे। पूर्व्यं। वचः।
अग्नये। भरत। बृहत्। विपां। ज्योतींषि। बिभ्रते। न। वेधसे॥७॥ अग्निं। वर्धंतु। नः। गिरः। यतः।
जायते। उक्थ्यः। महे। वाजाय। द्रविणाय। दर्शतः। अग्ने। यजिष्ठः। अध्वरे। होता। मंद्रः। विऽराज-
सि। अति। स्रिधः। सः। नः। पावक। दीदिहि। द्युऽमत्। अस्मे इति। सुऽवीर्यं। भव। स्तोतृऽभ्यः। अं-
तमः। स्वस्तये। तं। त्वा। विप्राः। विपन्यवः। जागृऽवांसः। सं। इंधते। हव्यऽवाहं। अमर्त्यं। सहःऽवृधं।

राम
३

॥ ८ ॥ अग्निः । होता । पुरःऽहितः । अध्वरस्य । विऽचर्षणिः । सः । वेद । यज्ञं । आनुषक् ॥ सः । हव्यऽवा
ट् । अमर्त्यः । उशिक् । दूतः । चनःऽहितः । अग्निः । धिया । सं । ऋण्वति ॥ अग्निः । धिया । सः । चेतति ।
केतुः । यज्ञस्य । पूर्व्यः । अर्थं । हि । अस्य । तरणि ॥ अग्निं । सूनुं । सनःऽश्रुतं । सहसः । जातऽवेदसं । वह्निं ।
देवाः । अकृण्वत ॥ अदाभ्यः । पुरःऽएता । विशां । अग्निः । मानुषीणां । तूर्णिः । रथः । सदा । नवः ॥ ९ ॥
साह्वान् । विश्वाः । अभिऽयुजः । क्रतुः । देवानां । अमृक्तः । अग्निः । तुविश्रवःऽतमः ॥ अभि । प्रयांसि ।
वाहसा । दाश्वान् । अश्नोति । मर्त्यः । क्षयं । पावकऽशोचिषः ॥ परि । विश्वानि । सुऽधिता । अग्नेः । अश्या
म । मन्मऽभिः । विप्रासः । जातऽवेदसः ॥ अग्ने । विश्वानि । वार्या । वाजेषु । सनिषामहे । त्वे इति । देवासः ।
आ । ईरिरे ॥ १० ॥ इंद्राग्नी इति । आ । गतं । सुतं । गीःऽभिः । नभः । वरेण्यं । अस्य । पातं । धिया । इषिता ॥ इंद्रा
ग्नी इति । जरितुः । सचा । यज्ञः । जिगाति । चेतनः ॥ अया । पातं । इमं । सुतं ॥ इंद्रं । अग्निं । कविऽछदा । यज्ञ
स्य । जूत्या । वृणे । ता । सोमस्य । इह । तृंपतां ॥ तोशा । वृत्रऽहना । हुवे । सऽजित्वाना । अपराऽजिता । इंद्रा

त.प
४

ग्नी इति । वाजऽसातमा । प्र । वां । अर्चन्ति । उक्थिनः । नीथऽविदः । जरितारः । इन्द्राग्नी इति । वाजऽसातमा ।
प्र । वां । अर्चन्ति । उक्थिनः । नीथऽविदः । जरितारः । इन्द्राग्नी इति । इषः । आ । वृणे ॥ ११ ॥ इन्द्राग्नी इति ।
नवतिं । पुरः । दासऽपत्नीः । अधूनुतं । साकं । एकेन । कर्मणा । इन्द्राग्नी इति । अपसः । परि । उप । प्र । यन्ति ।
धीतयः । ऋतस्य । पथ्याः । इन्द्राग्नी इति । तविषाणि । वां । सऽधस्थानि । प्रयांसि । च । युवोः । अप्ऽतूर्यं ।
हितं । इन्द्राग्नी इति । रोचना । दिवः । परि । वाजेषु । भूषथः । तत् । वां । चेति । प्र । वीर्यं ॥ १२ ॥ प्र । वः । देवाय ।
अग्नये । बर्हिष्ठं । अर्च । अस्मै । गमत् । देवेभिः । आ । सः । नः । यजिष्ठः । बर्हिः । आ । सदत् ॥ ऋतऽवा ।
यस्य । रोदसी इति । दक्षं । सचन्ते । ऊतयः । हविष्मन्तः । तं । ईळते । तं । सनिष्यन्तः । अवसे ॥ सः । यन्ता । विप्रः ।
एषां । सः । यज्ञानां । अथ । हि । सः । अग्निं । तं । वः । दुवस्यत । दाता । यः । वनिता । मघं ॥ सः । नः । शर्माणि । वी
तये । अग्निः । यच्छतु । शंऽतमा । यतः । नः । प्रुष्णवत् । वसु । दिवि । क्षितिऽभ्यः । अप्ऽसु । आ ॥ दीदिऽवांसं ।
अपूर्व्यं । वस्वीभिः । अस्य । धीतिऽभिः । ऋक्वाणः । अग्निं । इन्धते । होतारं । विश्पतिं । विशां । उत । नः ।

ब्रह्मन्।अविषः।उक्थेषु।देवऽहूतमः।शं।नः।शोच।मरुत्ऽवृधः।अग्ने।सहस्रऽसातमः।नु।नः।
रास्व।सहस्रऽवत्।तोकऽवत्।पुष्टिऽमत्।वसु।द्युऽमत्।अग्ने।सुऽवीर्यं।वर्षिष्ठं।अनुपऽक्षितं॥१३॥आ।
होता।मंद्रः।विदथानि।अस्थात्।सत्यः।यज्वा।कविऽतमः।सः।वेधाः।विद्युत्ऽरथः।सहसः।पुत्रः।अ
ग्निः।शोचिःऽकेशः।पृथिव्यां।पाजः।अश्रेत्।अयामि।ते।नमःऽउक्तिं।जुषस्व।ऋतऽवः।तुभ्यं।चेतते।
सहस्वः।विद्वान्।आ।वक्षि।विदुषः।नि।सत्सि।मध्ये।आ।बर्हिः।ऊतये।यजत्र।द्रवतां।ते।उषसा।वाज
यंती इति।अग्ने।वातस्य।पथ्याभिः।अच्छ।यत्।सीं।अंजंति।पूर्व्यं।हविःऽभिः।आ।वंधुराऽइव।तस्थ
तुः।दुरोणे।मित्रः।च।तुभ्यं।वरुणः।सहस्वः।अग्ने।विश्वे।मरुतः।सुम्नं।अर्चन्।यत्।शोचिषा
सहसः।पुत्र।तिष्ठाः।अभि।क्षितीः।प्रथयन्।सूर्यः।नॄन्।वयं।ते।अद्य।ररिम।हि।कामं।उत्तानऽहस्ताः।
नमसा।उपऽसद्य।यजिष्ठेन।मनसा।यक्षि।देवान्।अस्रेधता।मन्मना।विप्रः।अग्ने।त्वत्।हि।पुत्र।सह
सः।वि।पूर्वीः।देवस्य।यंति।ऊतयः।वि।वाजाः।त्वं।देहि।सहस्रिणं।रयिं।नः।अद्रोघेण।वच

त.१.
५

सा। सत्यं। अग्ने। तुभ्यं। दक्ष। कविक्रतो इति कविऽक्रतो। या। नि। इमा। देव। मर्तासः। अध्वरे। अकर्म। त्वं।
विश्वस्य। सुऽरथस्य। बोधि। सर्वं। तत्। अग्ने। अमृत। स्वद। इह॥ १४॥ वि। पाजसा। पृथुना। शोशु
चानः। बाधस्व। द्विषः। रक्षसः। अमीवाः। सुऽशर्मणः। बृहतः। शर्मणि। स्यां। अग्नेः। अहं। सुऽह
वस्य। प्रऽनीतौ। त्वं। नः। अस्याः। उषसः। विऽउष्टौ। त्वं। सूरे। उतऽइते। बोधि। गोपाः। जन्मऽइव। नित्यं।
तनयं। जुषस्व। स्तोमं। मे। अग्ने। तन्वा। सुऽजात। त्वं। नृऽचक्षाः। वृषभ। अनु। पूर्वीः। कृष्णासु। अग्ने।
अरुषः। वि। भाहि। वसो इति। नेषि। च। पर्षि। च। अति। अंहः। कृधि। नः। राये। उशिजः। यविष्ठ। अषा
ळ्हः। अग्ने। वृषभः। दिदीहि। पुरः। विश्वाः। सौभगा। संऽजिगीवान्। यज्ञस्य। नेता। प्रथमस्य। पायोः।
जातऽवेदः। बृहतः। सुऽप्रनीते। अच्छिद्रा। शर्म। जरितरिति। पुरूणि। देवान्। अच्छ। दीद्यानः। सुऽमेधाः।
रथः। न। सस्निः। अभि। वक्षि। वाजं। अग्ने। त्वं। रोदसी इति। नः। सुमेके इति सुऽमेके। प्र। पीपय। वृषभ।
जिन्व। वाजान्। ०। सुदोघे इति सुऽदोघे। देवेभिः। देव। सुऽरुचा। रुचानः। मा। नः। मर्तस्य। दुःऽम

५

तिः। परि। स्थाता।। ७।१५।। अयं। अग्निः। सुऽवीर्यस्य। ईशे। महः। सौभगस्य। रायः। ईशे। सुऽअप
त्यस्य। गोऽमतः। ईशे। वृत्रऽहथानां। इमं। नरः। मरुतः। सश्चत। वृधं। यस्मिन्। रायः। शेवऽवृधासः। अ
भि। ये। संति। पृतनासु। दुःऽध्यः। विश्वाहा। शत्रुं। आऽदभुः। सः। त्वं। नः। रायः। शिशीहि। मीढ्वः। अग्ने।
सुवीर्यस्य। तुविऽद्युम्न। वर्षिष्ठस्य। प्रजाऽवतः। अनमीवस्य। शुष्मिणः। चक्रिः। यः। विश्वा। भुवना। अभि।
सासहिः। चक्रिः। देवेषु। आ। दुवः। आ। देवेषु। यतते। आ। सुऽवीर्ये। आ। शंसे। उत। नृणां। मा। नः। अग्ने।
अमतये। मा। अवीरतायै। रीरधः। मा। अगोतायै। सहसः। पुत्र। मा। निदे। अप। द्वेषांसि। आ। कृधि। शग्धि।
वाजस्य। सुऽभग। प्रजाऽवतः। अग्ने। बृहतः। अध्वरे। सं। राया। भूयसा। सृज। मयःऽभुना। तुविऽद्युम्न। य
शस्वता।। १६।। सं। इध्यमानः। प्रथमा। अनु। धर्म। सं। अक्तुऽभिः। अज्यते। विश्वऽवारः। शोचिःऽकेशः। घृ
तऽनिर्णिक्। पावकः। सुऽयज्ञः। अग्निः। यजथाय। देवान्। यथा। अयजः। होत्रं। अग्ने। पृथिव्याः। यथा।
दिवः। जातऽवेदः। चिकित्वान्। एव। अनेन। हविषा। यक्षि। देवान्। मनुष्वत्। यज्ञं। प्र। तिर। इमं। अद्य।

ते॰ न॰
६

त्रीणि। आ। पृ॒थि॒वी। तव॑। जा॒त॒ऽवे॒दः॒। ति॒स्रः। आ॒ऽजानीः॑। उ॒षसः॑। ते॒। अ॒ग्ने॒। ताभिः॑। दे॒वानां॑। अवः॑। य॒क्षि॒। वि॒द्वा
न्। अथ॑। भ॒व॒। यज॑मानाय। शं। योः॑। अ॒ग्निं। सु॒ऽदी॒तिं। सु॒ऽदृशं॑। गृ॒णन्तः॑। न॒म॒स्याम॑ः। त्वा। ईड्यं॑। जा॒त॒ऽवे॒द
ः। दू॒तं। अ॒र॒तिं। ह॒व्य॒ऽवाहं॑। दे॒वाः। अ॒कृ॒ण्व॒न्। अ॒मृत॑स्य। नाभिं॑। यः। त्वत्। होता॑। पूर्वः॑। अ॒ग्ने॒। यजी॑यान्।
द्वि॒ता। वा॒। स॒त्ता। स्व॒धया॑। च॒। शं॒ऽभुः। तस्य॑। अनु॑। धर्म॑। प्र। य॒ज॒। चि॒कि॒त्वः॑। अथ॑। नः॒। धाः॒। अ॒ध्व॒रं। दे॒व
वी॑तौ॥१७॥ भवा॑। नः॒। अ॒ग्ने॒। सु॒ऽमनाः॑। उप॑ऽइतौ। सखा॑ऽइव। सख्ये॑। पि॒त॒राऽइ॑व। सा॒धुः। पु॒रु॒ऽद्रुहः॑। हि। सि
त॒यः। जना॑नां। प्रति॑। प्र॒ती॒चीः। द॒ह॒ता॒त्। अरा॑तीः। त॒पो॒ इति॑। सु। अ॒ग्ने॒। अन्त॑रान्। अ॒मित्रा॑न्। तप॑। शंस॑ं।
अर॑रुषः। पर॑स्य। तपो॒ इति॑। व॒सो॒ इति॑। चि॒कि॒ता॒नः॒। अ॒चित्तान्॑। वि। ते॒। ति॒ष्ठ॒न्ता॒म्। अ॒ज॒राः। अ॒यासः॑। इ॒ध्मे
न। अ॒ग्ने॒। इ॒च्छमा॑नः। घृ॒तेन॑। जु॒होमि॑। ह॒व्यं। तर॑से। बला॑य। याव॑त्। ईशे॑। ब्रह्म॑णा। वन्द॑मानः। इ॒मां। धियं॑।
श॒त॒ऽसेया॑य। दे॒वीं। उ॒त। अ॒ग्ने॒। चि॒त्रः। सहसः। पु॒त्रः। ऋ॒तः। बृ॒ह॒त॒। वयः॑। श॒श॒मा॒ने॒षु। धे॒हि॒। रे॒वत्। अ॒ग्ने॒।
वि॒श्वामि॑त्रेषु। शं। योः। म॒र्मृ॒ज्म। ते॒। त॒न्वं॑। भूरि॑। कृत्वः॑। वृधि। रत्नं॑। सु॒ऽनि॒त॒ः। धना॑नां। स॒ः। घ॒ ऽ इ॒त्। अ

स

ग्ने । सवसि । यत् । संऽइद्धः । स्तोतुः । दुरोणे । सुऽभगस्य । रेवत् । हस्ता । करस्ना । दधिषे । वपूंषि ॥१८॥
अग्निं । होतारं । प्र । वृणे । मियेधे । गृत्सं । कविं । विश्वऽविदं । अमूरं । सः । नः । यक्षत् । देवऽताता । यजीया
न् । राये । वाजाय । वनते । मघानि ॥ प्र । ते । अग्ने । हविष्मतीं । इयर्मि । अच्छ । सुऽद्युम्नां । रातिनीं । घृताचीं । प्रऽ
दक्षिणित् । देवऽतातिं । उराणः ॥ सं । रातिऽभिः । वसुऽभिः । यज्ञं । अश्रेत् ॥ सः । तेजीयसा । मनसा । त्वाऽऊतः ।
उत । शिक्ष । सुऽअपत्यस्य । शिक्षोः ॥ अग्ने । रायः । नृऽतमस्य । प्रऽभूतौ । भूयाम । ते । सुऽस्तुतयः । च । व
स्वः ॥ भूरीणि । हि । त्वे इति । दधिरे । अनीका । अग्ने । देवस्य । यज्यवः । जनासः ॥ सः । आ । वह । देवऽतातिं ।
यविष्ठ । शर्धः । यत् । अद्य । दिव्यं । यजासि ॥ यत् । त्वा । होतारं । अनजन् । मियेधे । निऽसादयन्तः । य
जथाय । देवाः ॥ सः । त्वं । नः । अग्ने । अविता । इह । बोधि । अधि । श्रवांसि । धेहि । नः । तनूषु ॥१९॥ अ
ग्निं । उषसं । अश्विना । दधिऽक्रां । विऽउष्टिषु । हवते । वह्निः । उक्थैः ॥ सुऽज्योतिषः । नः । शृण्वन्तु । देवाः ।
सऽजोषसः । अध्वरं । वावशानाः ॥ अग्ने । त्री । ते । वाजिना । त्री । सधस्था । तिस्रः । ते । जिह्वाः । ऋतऽजा

पृ.स.
८

ता। पूर्वीः। तिस्रः। ऊं इति। ते। तन्वः। देवऽवाताः। ताभिः। नः। पाहि। गिरः। अप्रऽयुच्छन्। अग्ने। भूरीणि। तव। जातऽवेदः। देव। स्वधाऽवः। अमृतस्य। नाम। याः। च। मायाः। मायिनां। विश्वम्ऽइन्व। त्वे इति। पूर्वीः। सं। दधुः। पृष्टबंधो इति पृष्टऽबंधो। अग्निः। नेता। भगःऽइव। क्षितीनां। दैवीनां। देवः। ऋतुऽपाः। ऋतऽवा। सः। वृत्रऽहा। सनयः। विश्वऽवेदाः। पर्षत्। विश्वा। अति। दुःऽइता। गृणंतं। दधिऽक्रां। अग्निं। उषसं। च। देवीं। बृहस्पतिं। सवितारं। च। देवं। अश्विना। मित्रावरुणा। भगं। च। वसून्। रुद्रान्। आदित्यान्। इह। हुवे॥ २०॥
इमं। नः। यज्ञं। अमृतेषु। धेहि। इमा। हव्या। जातऽवेदः। जुषस्व। स्तोकानां। अग्ने। मेदसः। घृतस्य। होतः। प्र। अश्नान। प्रथमः। निऽसद्य। घृतऽवंतः। पावक। ते। स्तोकाः। श्चोतंति। मेदसः। स्वऽधर्मन्। देवऽवीतये। श्रेष्ठं। नः। धेहि। वार्यं। तुभ्यं। स्तोकाः। घृतऽश्चुतः। अग्ने। विप्राय। संत्य। ऋषिः। श्रेष्ठः। सं। इध्यसे। यज्ञस्य। प्रऽअविता। भव। तुभ्यं। श्चोतंति। अध्रिगो इत्यध्रिऽगो। शचीऽवः। स्तोकासः। अग्ने। मेदसः। घृतस्य। कविऽशस्तः। बृहता। भानुना। आ। अगाः। हव्या। जुषस्व। मेधिर। ओजिष्ठं। ते। मध्य

८

तः। मेदः। उत्ऽभृतं। प्र। ते। वयं। ददामहे। श्चोतंति। ते। वसो इति। स्तोकाः। अधि। त्वचि। प्रति। तान्। देवऽ
शः। विहि॥ ५॥ अयं। सः। अग्निः। यस्मिन्। सोमं। इंद्रः। सुतं। दधे। जठरे। वावशानः। सहस्रिणं। वाजं।
अत्यं। न। सप्तिं। ससऽवान्। सन्। स्तूयसे। जातऽवेदः। अग्ने। यत्। ते। दिवि। वर्चः। पृथिव्यां। यत्। ओ
षधीषु। अप्ऽसु। आ। यजत्र। येन। अंतरिक्षं। उरु। आऽततंथ। त्वेषः। सः। भानुः। अर्णवः। नृऽचक्षाः॥
अग्ने। दिवः। अर्णं। अच्छ। जिगासि। अच्छ। देवान्। ऊचिषे। धिष्ण्याः। ये। याः। रोचने। परस्तात्। सूर्यस्य। याः।
च। अवस्तात्। उपऽतिष्ठंते। आपः॥ पुरीष्यासः। अग्नयः। प्रऽवणेभिः। सऽजोषसः। जुषंतां। यज्ञं। अद्रु
हः। अनमीवाः। इषः। महीः॥ ५॥ २२॥ निःऽमथितः। सुऽधितः। आ। सधऽस्थे। युवा। कविः। अ
ध्वरस्य। प्रऽनेता। जूर्यत्ऽसु। अग्निः। अजरः। वनेषु। अत्र। दधे। अमृतं। जातऽवेदाः॥ अमंथिष्टां।
भारता। रेवत्। अग्निं। देवऽश्रवाः। देवऽवातः। सुऽदक्षं। अग्ने। वि। पश्य। बृहता। अभि। राया। इषां।
नः। नेता। भवतात्। अनु। द्यून्॥ दश। क्षिपः। पूर्व्यं। सीं। अजीजनन्। सुऽजातं। मातृषु। प्रियं। अग्निं।

स्तु । हि । देववातं । देवऽश्रवः । यः । जनानां । असत् । वशी ॥ नि । त्वा । दधे । वरे । आ । पृथिव्याः । इळायाः । पदे । सुदिनऽत्वे । अह्नां । दृषत्ऽवत्यां । मानुषे । आपयायां । सरस्वत्यां । रेवत् । अग्ने । दिदीहि ॥ २३ ॥ अग्ने । सहस्व । पृतनाः । अभिऽमातीः । अप । अस्य । दुस्तरः । तरन् । अरातीः । वर्चः । धाः । यज्ञऽवाहसे । अग्ने । इळा । सं । इध्यसे । वीतिऽहोत्रः । अमर्त्यः । जुषस्व । सु । नः । अध्वरं । अग्ने । द्युम्नेन । जागृवे । सहसः । सूनो इति । आऽहुत । आ । इदं । बर्हिः । सदः । मम । अग्ने । विश्वेभिः । अग्निऽभिः । देवेभिः । महय । गिरः । यज्ञेषु । ये । ऊं इति । चायवः । अग्ने । दाः । दाशुषे । रयिं । वीरऽवंतं । परीणसं । शिशीहि । नः । सूनुऽमतः ॥ २४ ॥ अग्ने । दिवः । सूनुः । असि । प्रऽचेताः । तना । पृथिव्याः । उत । विश्वऽवेदाः । ऋधक् । देवान् । इह । यज । चिकित्वः । अग्निः । सनोति । वीर्याणि । विद्वान् । सनोति । वाजं । अमृताय । भूषन् । सः । नः । देवान् । आ । इह । वह । पुरुक्षो इति पुरुऽक्षो । अग्निः । द्यावापृथिवी इति । विश्वजन्ये इति विश्वऽजन्ये । आ । भाति । देवी इति । अमृते इति । अमूरः । क्षयन् । वाजैः । पुरुऽचंद्रः । नमःऽभिः । अग्ने । इंद्रः । च । दाशुषः । दुरोणे । सुतऽवतः । यज्ञं । इह । उप । यातं ।

॥ राम ॥

२

अमर्धता। सोमऽपेयाय। देव। अग्ने। अपां। संऽइध्यसे। दुरोणे। नित्यः। सूनो इति। सहसः। जातऽवेदः।
सधऽस्थानि। महयमानः। ऊती॥ ५॥ वैश्वानरं। मनसा। अग्निं। निऽचाय्य। हविष्मंतः। अनुऽसत्यं। स्वः
ऽविदं। सुऽदानुं। देवं। रथिरं। वसुऽयवः। गीःऽभिः। रण्वं। कुशिकासः। हवामहे। तं। शुभ्रं। अग्निं। अव
से। हवामहे। वैश्वानरं। मातरिश्वानं। उक्थ्यं। बृहस्पतिं। मनुषः। देवऽतातये। विप्रं। श्रोतारं। अतिथिं।
रघुऽस्यदं। अश्वः। न। क्रंदन्। जनिऽभिः। सं। इध्यते। वैश्वानरः। कुशिकेभिः। युगेऽयुगे। सः। नः। अग्निः।
सुऽवीर्यं। सुऽअश्व्यं। दधातु। रत्नं। अमृतेषु। जागृविः। प्र। यंतु। वाजाः। तविषीभिः। अग्नयः। शुभे। संऽमि
श्लाः। पृषतीः। अयुक्षत। बृहत्ऽउक्षः। मरुतः। विश्वऽवेदसः। प्र। वेपयंति। पर्वतान्। अदाभ्याः। अग्निऽ
श्रियः। मरुतः। विश्वऽकृष्टयः। आ। त्वेषं। उग्रं। अवः। ईमहे। वयं। ते। स्वानिनः। रुद्रियाः। वर्षऽनिर्निजः।
सिंहाः। न। हेषऽक्रतवः। सुऽदानवः॥ ५॥ व्रातंऽव्रातं। गणंऽगणं। सुशस्तिऽभिः। अग्नेः। भामं। मरु
तां। ओजः। ईमहे। पृषत्ऽअश्वासः। अनवभ्रऽराधसः। गंतारः। यज्ञं। विदथेषु। धीराः। अग्निः।

१.६.

८

अग्निः। जन्मना। जातऽवेदाः। घृतं। मे। चक्षुः। अमृतं। मे। आसन्। अर्कः। त्रिऽधातुः। रजसः। विऽमानः। अजस्रः। घर्मः। हविः। अस्मि। नाम॥ त्रिभिः। पवित्रैः। अपुपोत्। हि। अर्कं। हृदा। मतिं। ज्योतिः। अनु। प्रऽजानन्। वर्षिष्ठं। रत्नं। अकृत। स्वधाभिः। आत्। इत्। द्यावापृथिवी इति। परि। अपश्यत्॥ शतऽधारं। उत्सं। अक्षीयमाणं। विपःऽचितं। पितरं। वक्त्वानां। मेळिं। मदंतं। पित्रोः। उपऽस्थे। तं। रोदसी इति। पिपृतं। सत्यऽवाचं॥ २७॥ प्र। वः। वाजाः। अभिऽद्यवः। हविष्मंतः। घृताच्या। देवान्। जिगाति। सुम्नऽयुः॥ ईळे। अग्निं। विपःऽचितं। गिरा। यज्ञस्य। साधनं। श्रुष्टीऽवानं। धितऽवानं॥ अग्ने। शकेम। ते। वयं। यमं। देवस्य। वाजिनः। अति। द्वेषांसि। तरेम॥ संऽइध्यमानः। अध्वरे। अग्निः। पावकः। ईड्यः। शोचिःऽकेशः। तं। ईमहे॥ पृथुऽपाजाः। अमर्त्यः। घृतऽनिर्निक्। सुऽआहुतः। अग्निः। यज्ञस्य। हव्यऽवाट्। १८॥ तं। सऽबाधः। यतऽस्रुचः। इत्था। धिया। यज्ञऽवंतः। आ। चक्रुः। अग्निं। उतये। होता। देवः। अमर्त्यः। पुरस्तात्। एति। मायया। विदथानि। प्रऽचोदयन्। वाजी। वाजे

२०७

स्तु। धीयते। अध्वरेषु। प्रऽनीयते॥ विप्रः। यज्ञस्य। साधनः॥ धिया। चक्रे। वरेण्यः॥ भूतानां। गर्भं। आ। द
धे। दक्षस्य। पितरं। तना॥ नि। त्वा। दधे। वरेण्यं। दक्षस्य। इळा। सहःऽकृत॥ अग्ने। सुऽदीतिं। उशिजं॥ २२॥
अग्निं। यंतुरं। अप्ऽतुरं। ऋतस्य। योगे। वनुषः॥ विप्राः। वाजैः। सं। इंधते॥ ऊर्जः। नपातं। अध्वरे। दीदिऽवांसं।
उप। द्यवि॥ अग्निं। ईळे। कविऽक्रतुं॥ ईळेन्यः। नमस्यः॥ तिरः। तमांसि। दर्शतः॥ सं। अग्निः। इध्यते। वृषा॥ वृ
षो इति। अग्निः। सं। इध्यते। अश्वः। न। देवऽवाहनः॥ तं। हविष्मंतः। ईळते॥ वृषणं। त्वा। वयं। वृषन्। वृष
णः। सं। इधीमहि॥ अग्ने। दीद्यतं। बृहत्॥ २४॥ अग्ने। जुषस्व। नः। हविः। पुरोळाशं। जातऽवेदः॥ प्रातःऽसा
वे। धियावसो इति धियाऽवसो॥ पुरोळाः। अग्ने। पचतः। तुभ्यं। वा। घ। परिऽकृतः॥ तं। जुषस्व। यविष्ठ्य॥
अग्ने। वीहि। पुरोळाशं। आऽहुतं। तिरःऽअह्न्यं॥ सहसः। सूनुः। असि। अध्वरे। हितः॥ माध्यंदिने। सवने॥
जातऽवेदः। पुरोळाशं। इह। कवे। जुषस्व॥ अग्ने। यह्वस्य। तव। भागऽधेयं। न। प्र। मिनंति। विदथेषु। धी
राः॥ अग्ने। तृतीये। सवने। हि। कानिषः। पुरोळाशं। सहसः। सूनो इति। आऽहुतं। अथ। देवेषु। अध्वरं।

पं.त.
१०

विपन्यया॥ धाः॥ रत्नऽवंतं। अमृतेषु। जागृविं। अग्निं। सुऽधानः॥ आऽहुतिं। पुरोळाशं। जातऽवेदः। जुष
स्व। तिरःऽअह्न्यं॥ ३॥ अस्ति। इदं। अधिऽमंथनं। अस्ति। प्रऽजननं। कृतं। एतां। विश्पत्नीं। आ। भर। अ
ग्निं। मंथाम। पूर्वऽथा॥ अरण्योः। निऽहितः। जातऽवेदाः। गर्भःऽइव। सुऽधितः। गर्भिणीषु। दिवेऽदि
वे। ईड्यः। जागृवत्ऽभिः। हविष्मत्ऽभिः। मनुष्येभिः। अग्निः॥ उत्तानायां। अव। भर। चिकित्वान्। सद्यः।
प्रऽवीता। वृषणं। जजान। अरुषऽस्तूपः। रुशत्। अस्य। पाजः। इळायाः। पुत्रः। वयुने। अजनिष्ट॥ इ
ळायाः। त्वा। पदे। वयं। नाभा। पृथिव्याः। अधि। जातऽवेदः। नि। धीमहि। अग्ने। हव्याय। वोळ्हवे॥
मंथत। नरः। कविं। अद्वयंतं। प्रऽचेतसं। अमृतं। सुऽप्रतीकं। यज्ञस्य। केतुं। प्रथमं। पुरस्तात्। अग्निं। न
रः। जनयत। सुऽशेवं॥ यदि। मंथंति। बाहुऽभिः। वि। रोचते। अश्वः। न। वाजी। अरुषः। वनेषु। आ।
चित्रः। न। यामन्। अश्विनोः। अनिऽवृतः। परि। वृणक्ति। अश्मनः। तृणा। दहन्॥ जातः। अग्निः। रो
चते। चेकितानः। वाजी। विप्रः। कविऽशस्तः। सुऽदानुः। यं। देवासः। ईड्यं। विश्वऽविदं। हव्यऽवाहं।

१०

अदब्धः । अध्वरेषु । सीद । होतरिति । स्वे । ऊं इति । लोके । चिकित्वान् । सादय । यज्ञं । सुऽकृतस्य । योनौ ।
देवऽअवीः । देवान् । हविषा । यजासि । अग्ने । बृहत् । यजमाने । वयः । धाः । कृणोत । धूमं । वृषणं । सखा
यः । अस्रेधन्तः । इतन । वाजं । अच्छ । अयं । अग्निः । पृतनाषाट् । सुऽवीरः । येन । देवासः । असहन्त । दस्यू
न् । अयं । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः । तं । जानन् । अग्ने । आ । सीद । अथ । नः । वर्ध
य । गिरः ॥ १० ॥ तनूऽनपात् । उच्यते । गर्भः । आसुरः । नराशंसः । भवति । यत् । विऽजायते । मातरिश्वा । य
त् । अमिमीत । मातरि । वातस्य । सर्गः । अभवत् । सरीमणि । सुऽनिर्मथा । निःऽमथितः । सुऽनिधा । निऽहितः ।
कविः । अग्ने । सुऽअध्वरा । कृणु ॥ अजीजनन् । अमृतं । मर्त्यासः । अस्रेमाणं । तरणिं । वीळुऽजम्भं । दश । स्व
सारः । अग्रुवः । समीचीः । पुमांसं । जातं । अभि । सं । रभन्ते । प्र । सप्तऽहोता । सनकात् । अरोचत । मातुः । उप
स्थे । यत् । अशोचत् । ऊधनि । न । नि । मिषति । सुऽरणः । दिवेऽदिवे । यत् । असुरस्य । जठरात् । अजायत । अ
मित्रऽयुधः । मरुतांऽइव । प्रऽयाः । प्रथमऽजाः । ब्रह्मणः । विश्वं । इत् । विदुः । द्युम्नऽवत् । ब्रह्म । कुशि

ऋ.ट.
११

कासः। आ। ईरिरे। एकःऽएकः। दमे। अग्निं। सं। ईधिरे। यत्। अद्य। त्वा। प्रऽयति। यज्ञे। अस्मिन्। होतरिति।
चिकित्वः। अवृणीमहि। इह। ध्रुवं। अया। ध्रुवं। उत। शमिष्ठाः। प्रऽजानन्। विद्वान्। उप। याहि। सोमं।
२४॥ ॥इति तृतीयाष्टके प्रथमोऽध्यायः॥ ॥ओं इच्छन्ति। त्वा। सोम्यासः। सखायः। सुन्वन्ति। सोमं।
दधति। प्रयांसि। तितिक्षन्ते। अभिऽशस्तिं। जनानां। इन्द्र। त्वत्। आ। कः। चन। हि। प्रऽकेतः। न। ते। दू
रे। परमा। चित्। रजांसि। आ। तु। प्र। याहि। हरिऽवः। हरिऽभ्यां। स्थिराय। वृष्णे। सवना। कृता। इमा। यु
क्ताः। ग्रावाणः। संऽइधाने। अग्नौ। इन्द्रः। सुऽशिप्रः। मघऽवा। तरुत्रः। महाऽव्रातः। तुविऽकूर्मिः। ऋघा
वान्। यत्। उग्रः। धाः। बाधितः। मर्त्येषु। क्व। त्या। ते। वृषभ। वीर्याणि। त्वं। हि। स्म। च्यवयन्। अच्युता
नि। एकः। वृत्रा। चरसि। जिघ्नमानः। तव। द्यावापृथिवी इति। पर्वतासः। अनु। व्रताय। निमिताऽइव।
तस्थुः। उत। अभये। पुरुऽहूत। श्रवःऽभिः। एकः। दृळ्हं। अवदः। वृत्रऽहा। सन्। इमे इति। चित्। इन्द्र।
रोदसी इति। अपारे इति। यत्। संऽगृभ्णाः। मघऽवन्। काशिः। इत्। ते॥ १॥ प्र। सु। ते। इन्द्र। प्रऽवता।

राम
११

हरिऽवः। प्रति। वज्रेण। अऽमित्रान्। प्र। तु। शत्रून्। जहि। प्रतीचः। अनूचः। पराचः। विश्वं। सत्यं। कृणुहि।
विष्टं। अस्तु। यस्मै। धायुः। अदधाः। मर्त्याय। अभक्तं। चित्। भजते। गेह्यं। सः। भद्रा। ते। इंद्र। सुऽमतिः।
घृताची। सहस्रऽदाना। पुरुऽहूत। रातिः। सहःऽदानुं। पुरुऽहूत। क्षियंतं। अहस्तं। इंद्र। सं। पिणक्। कुणा-
रुं। अभि। वृत्रं। वर्धमानं। पियारुं। अपादं। इंद्र। तवसा। जघंथ। नि। सामनां। इषिरां। इंद्र। भूमिं। महीं।
अपारां। सदने। ससत्थ। अस्तभ्नात्। द्यां। वृषभः। अंतरिक्षं। अर्षंतु। आपः। त्वया। इह। प्रऽसूताः। अ-
लातृणः। वलः। इंद्र। व्रजः। गोः। पुरा। हंतोः। भयमानः। वि। आर। सुऽगान्। पथः। अकृणोत्। निःऽ-
अजे। गाः। प्र। आवन्। वाणीः। पुरुऽहूतं। धमंतीः। ॥२॥ एकः। द्वे इति। वसुमती इति वसुऽमती। स-
मीची इति संऽईची। इंद्रः। आ। पप्रौ। पृथिवीं। उत। द्यां। उत। अंतरिक्षात्। अभि। नः। संऽईके। इषः। रथीः।
सऽयुजः। शूर। वाजान्। दिशः। सूर्यः। न। मिनाति। प्रऽदिष्टाः। दिवेऽदिवे। हर्यश्वऽप्रसूताः। सं। यत्। आ-
नट्। अध्वनः। आत्। इत्। अश्वैः। विऽमोचनं। कृणुते। तत्। तु। अस्य। दिदृक्षंते। उषसः। यामन्। ।

अर्कैः। विवस्वत्याः। महि। चित्रं। अनीकम्। अश्वैत्। जानंति। महिमा। यत्। आ। अग्यातः। इंद्रस्य। कर्म।
सुऽकृता। पुरूणि। महि। ज्योतिः। निऽहितं। वक्षणासु। आमा। पक्वं। चरति। बिभ्रती। गौः। विश्वं। स्वा
द्म। संऽभृतं। उस्रियायां। यत्। सीं। इंद्रः। अदधात्। भोजनाय। इंद्र। दृह्य। यामऽकोशाः। अभूव
न्। यज्ञाय। शिक्ष। गृणते। सखिऽभ्यः। दुःऽमायवः। दुःऽएवाः। मर्त्यासः। निषंगिणः। रिपवः। हं
त्वासः॥३॥ सं। घोषः। शृण्वे। अवमैः। अमित्रैः। जहि। नि। एषु। अशनिं। तपिष्ठां। वृश्च। ईं। अ
धस्तात्। वि। रुज। सहस्व। जहि। रक्षः। मघऽवन्। रंधयस्व। उत्। वृह। रक्षः। सहऽमूलं। इंद्र। वृश्च।
मध्यं। प्रति। अग्रं। शृणीहि। आ। कीवतः। सललूकं। चकर्थ। ब्रह्मऽद्विषे। तपुषिं। हेतिं। अस्य। स्व
स्तये। वाजिऽभिः। च। प्रऽनेतः। इति। प्रऽनेतः। सं। यत्। महीः। इषः। आऽसत्सि। पूर्वीः। रायः। वंतारः।
बृहतः। स्याम। अस्मेऽइति। अस्तु। भगः। इंद्र। प्रजाऽवान्। आ। नः। भज। मघोः। इंद्र। द्युऽमंतं। नि।
तो। देवऽस्य। धीमहि। प्रऽरेके। ऊर्वःऽइव। पप्रथे। कामः। अस्मेऽइति। तं। आ। पृण। वसुऽपते। वसूनां॥

दिवक्षाः २

इमं । कामं । मंदय । गोभिः । अश्वैः । चंद्रऽवता । राधसा । पप्रथः । च । स्वःऽयवः । मतिऽभिः । तुभ्यं ।
विप्राः । इंद्राय । वाहः । कुशिकासः । अक्रन् । आ । नः । गोत्रा । दर्दृहि । गोऽपते । गाः । सं । अस्मभ्यं । स
नयः । यंतु । वाजाः । दिवक्षाः । असि । वृषभ । सत्यऽशुष्मः । अस्मभ्यं । सु । मघऽवन् । बोधि । गोऽदाः । शुनं । हुवे
म । मघऽवानं । इंद्रं । अस्मिन् । भरे । नृऽतमं । वाजऽसातौ । शृण्वंतं । उग्रं । ऊतये । समत्ऽसु । घ्नंतं । वृ
त्राणि । संऽजितं । धनानां ॥ ४ ॥ शासत् । वह्निः । दुहितुः । नप्त्यं । गात् । विद्वान् । ऋतस्य । दीधितिं । सप
र्यन् । पिता । यत्र । दुहितुः । सेकं । ऋंजन् । सं । शग्म्येन । मनसा । दधन्वे । न । जामये । तान्वः । रिक्थं । आ
रैक् । चकार । गर्भं । सनितुः । निऽधानं । यदि । मातरः । जनयंत । वह्निं । अन्यः । कर्ता । सुऽकृतोः । अ
न्यः । ऋंधन् । अग्निः । जज्ञे । जुह्वा । रेजमानः । महः । पुत्रान् । अरुषस्य । प्रऽयक्षे । महान् । गर्भः । मही । आ
जातं । एषां । मही । प्रऽवृत् । हरिऽअश्वस्य । यज्ञैः । अभि । जैत्रीः । असचंत । स्पृधानं । महि । ज्यो
तिः । तमसः । निः । अजानन् । तं । जानतीः । प्रति । उत् । आयन् । उषसः । पतिः । गवां । अभवत् । ए

कः। इंद्रः॥ वीळौ। सतीः। अभि। धीराः। अतृन्दन्। प्राचा। अहिन्वन्। मनसा। सप्त। विप्राः। विश्वाम्। अ
विदन्। पथ्याम्। ऋतस्य। प्रऽजानन्। इत्। ता। नमसा। आ। विवेश॥५॥ विदत्। यदि। सरमा। रुग्णम्। अ
द्रेः। महि। पाथः। पूर्व्यम्। सध्र्यक्। करिति कः। अग्रम्। नयत्। सुऽपदी। अक्षराणाम्। अच्छ। रवम्। प्र
थमा। जानती। गात्। अगच्छत्। ऊं इति। विप्रऽतमः। सखिऽयन्। असूदयत्। सुऽकृते। गर्भम्। अद्रिः।
ससान। मर्यः। युवऽभिः। मखस्यन्। अथ। अभवत्। अंगिराः। सद्यः। अर्चन्॥७॥ सतःऽसतः। प्रति
मानम्। पुरःऽभूः। विश्वा। वेद। जनिम। हंति। शुष्णम्। प्र। नः। दिवः। पदऽवीः। गव्युः। अर्चन्। सखा।
सखीन्। अमुंचत्। निः। अवद्यात्। नि। गव्यता। मनसा। सेदुः। अर्कैः। कृण्वानासः। अमृत
त्वाय। गातुम्। इदम्। चित्। नु। सदनम्। भूरि। एषाम्। येन। मासान्। असिषासन्। ऋतेन। संऽपश्यमा
नाः। अमदन्। अभि। स्वम्। पयः। प्रत्नस्य। रेतसः। दुघानाः। वि। रोदसी इति। अतपत्। घोषः।
एषाम्। जाते। निःऽस्थाम्। अदधुः। गोषु। वीरान्॥१०॥ सः। जातेभिः। वृत्रऽहा। सः। इत्। ऊं इति। हव्यैः।

घृतऽवत्। भरंती। मधु। स्वाद्म। दुदुहे। जेन्या। गौः॥ पित्रे। वित्। वक्तुः। सदना। सा। अस्मै। ३ त्रोघ ९

उत। उस्रियाः। असृजत्। इंद्रः। अर्कैः। उरुऽची। अस्मै। महि। त्विषिऽमत्। सुऽकृतः। वि। हि। ख्यन्। वि। स्वंऽनेतः। स्वंऽनेन। जनित्रीइति। आसीनाः। ऊर्ध्वं। रभसं। वि। मिन्वन्। मही। यदि। धिषणा। शिश्रथे। धात। सघ्रऽवधं। विऽमन्वं। सो दस्याः। गिरः। यस्मिन्। अनवऽद्याः। संऽईचीः। विश्वाः। इंद्राय। तविषीः। अनुत्ताः। महि। आ। ते। सख्यं। वशिम। शक्तीः। आ। वृत्रऽघ्ने। निःऽयुतः। यंति। पूर्वीः। महि। स्तोत्रं। अवः। आ। अगन्म। सूरेः। अस्माकं। सु। मघऽवन्। बोधि। गोपाः। महि। स्तोत्रस्य। क्षेत्रं। पुरु। वेदं। विविद्वान्। आत्। इत्। सखिऽभ्यः। चरथं। सं। ऐरत्। इंद्रः। नृऽभिः। अजनत्। दीद्यानः। साकं। सूर्यं। उषसं। गातुं। अग्निं॥ ७॥ अपः। वित। एकः। विऽभ्वः। दमूनाः। त्रा। सध्रीचीः। असृजत्। विश्वःऽचंद्राः। मध्वः। पुना। नम। कविऽभिः। पवित्रैः। द्युऽभिः। हिन्वंति। अक्तुऽभिः। धनुत्रीः। अनु। स्वेस्ते इति। वसु धिता इति। वसुऽधिता। जिह्यातेइति। उभेइति। मेहना। यत्। अत्रे दस्म। परि। यत्। ते। महिमानं। वृजध्यै। सखऽयः। इंद्र। कामाः। ऋजिष्या। पतिं। नव। वज्रऽहस्त। रमन्। तनो। गिरः। विश्वः

सूर्यस्य। २

प. ८
१४

आयुः । वृषभः । वयःऽधाः ॥ ७ ॥ तं । अंगिरस्वत् । नमसा । सपर्यन् । नव्यं । कृणोमि । सन्यसे । पुराऽजां । द्रुहं ।
वि । याहि । बहुल्याः । अदेवीः । स्वः । इति । विश्वाः । च । नः । मघऽवन् । सातये । धाः ॥ निऽहः । पावकाः । प्रऽततायाः । अ
भूऽवन् । स्वस्ति । नः । पिपृहि । पारं । आसां । इंद्र । त्वं । रथिरः । पाहि । नः । रिषः । मक्षुऽमक्षु । कृणुहि । गोऽजितः ।
नः ॥ अदेदिष्ट । वृत्रऽहा । गोऽपतिः । गाः । अंतरिति । कृष्णान् । अरुषैः । धामऽभिः । गात् । प्र । सूनृताः ।
दिशमानः । ऋतेन । दुरः । च । विश्वाः । अवृणोत् । अप । स्वाः ॥ ७ ॥ ८ ॥ इंद्र । सोमं । सोमऽपते । पिब ।
इमं । माध्यंदिनं । सवनं । चारु । यत् । ते । प्रऽप्रुथ्य । शिप्रे इति । मघऽवन् । ऋजीषिन् । विऽमुच्य । हरी
इति । इह । मादयस्व । गोऽआशिरं । मंथिनं । इंद्र । शुक्रं । पिब । सोमं । ररिम । ते । मदाय । ब्रह्मऽकृता । मारु
तेन । गणेन । सऽजोषाः । रुद्रैः । तृपत् । आ । वृषस्व ॥ ये । ते । शुष्मं । ये । तविषीं । अवर्धन् । अर्चंतः । इंद्र । म
रुतः । ते । ओजः । माध्यंदिने । सवने । वज्रऽहस्त । पिब । रुद्रेभिः । सऽगणः । सुऽशिप्र ॥ ते । इत् । नु । अस्य ॥
मधुऽमत् । विविप्रे । इंद्रस्य । शर्धः । मरुतः । ये । आसन् । येभिः । वृत्रस्य । इषितः । विवेद । अमर्मणः ।

१४

मन्यमानस्य। मर्म। मनुष्वत्। इंद्र। सवनं। जुषाणः। पिब। सोमं। शश्वते। वीर्याय। सः। आ। बृहत्स्व। हरिऽश्म-
श्रो। पृतैः। सरण्युऽभिः। अपः। अर्णाः। सिसर्षि॥ ॥ त्वं। अपः। यत्। ह। वृत्रं। जघन्वान्। अत्यान्ऽइ-
व। प्र। असृजः। सर्तवै। आजौ। शयानं। इंद्र। चरता। वधेन। वव्रिऽवांसं। परि। देवीः। अदेवं। यजामः।
इत्। नमसा। वृद्धं। इंद्रं। बृहंतं। ऋष्वं। अजरं। युवानं। यस्य। प्रिये इति। ममतुः। यज्ञियस्य। न। रोदसी
इति। महिमानं। ममाते इति। इंद्रस्य। कर्म। सुऽकृता। पुरूणि। व्रतानि। देवाः। न। मिनंति। विश्वे। दाधार।
यः। पृथिवीं। द्यां। उत। इमां। जजान। सूर्यं। उषसं। सुऽदंसाः॥ अद्रोघ। सत्यं। तव। तत्। महिऽत्वं। सद्यः।
यत्। जातः। अपिबः। ह। सोमं। न। द्यावः। इंद्र। तवसः। ते। ओजः। न। अहा। न। मासाः। शरदः। वरं-
त। त्वं। सद्यः। अपिबः। जातः। इंद्र। मदाय। सोमं। परमे। विऽओमन्। यत्। ह। द्यावापृथिवी
इति। आ। अविवेशीः। अथ। अभवः। पूर्व्यः। कारुऽधायाः॥ १०॥ अहन्। अहिं। परिऽशयानं। अर्णः।
ओजायमानं। तुविऽजात। तव्यान्। न। ते। महिऽत्वं। अनु। भूत्। अध। द्यौः। यत्। अन्यया। स्फिग्या।

प०ल॰
१५

क्षां। अवस्थाः॥ यज्ञः। हि। ते। इंद्र। वर्धनः। भूत्। उत। प्रियः। सुतऽसोमः। मियेधः। यज्ञेन। यज्ञं। अव।
यज्ञियः। सन्। यज्ञः। ते। वज्रं। अहिऽहत्ये। आवत्। यज्ञेन। इंद्रं। अवसा। आ। चक्रे। अर्वाक्। आ। एनं।
सुम्नाय। नव्यसे। ववृत्यां। यः। स्तोमेभिः। ववृधे। पूर्व्येभिः। यः। मध्यमेभिः। उत। नूतनेभिः॥ विवेष। य
त्। मा। धिषणा। जजान। स्तवै। पुरा। पार्यात्। इंद्रं। अह्नः। अंहसः। यत्र। पीपरत्। यथा। नः। नावाऽइव।
यांतं। उभये। हवंते॥ आऽपूर्णः। अस्य। कलशः। स्वाहा। सेक्ताऽइव। कोशं। सिसिचे। पिबध्यै। सं। ऊं इति।
प्रियाः। आ। अववृत्रन्। मदाय। प्रऽदक्षिणित्। अभि। सोमासः। इंद्रं॥ न। त्वा। गभीरः। पुरुऽहूत। सिंधुः।
न। अद्रयः। परि। संतः। वरंत। इत्था। सखिऽभ्यः। इषितः। यत्। इंद्र। आ। दृह्लं। चित्। अरुजः। गव्यं। ऊर्वं।
॥११॥३॥ प्र। पर्वतानां। उशती इति। उपऽस्थात्। अश्वेइवेत्यश्वेऽइव। विसिते इति विऽसिते। हासमाने इ
ति। गावाऽइव। शुभ्रे इति। मातरा। रिहाणे इति। विऽपाट्। शुतुद्री। पयसा। जवेते इति॥ इंद्रेषिते इतींद्रऽ
इषिते। प्रऽसवं। भिक्षमाणे इति। अच्छ। समुद्रं। रथ्याऽइव। याथः। समाराणे इति संऽआराणे। ऊर्मिऽभिः। मिथ

१५

पिन्वमाने ऽइति । अन्या । वां । अन्ना । अपि । एति । अभ्वे इति । अभ्व [illegible] मात्ऽतमा । अपासं । वि [illegible]
ग्नां । ऽतौ । ऽसगौ । अगन्म । वत्सःऽइव । मातरा । सं । रिहाणे इति संऽरिहा [illegible] । समाने । योनिं । अनु । सं । च
रन्ती । इति संऽचरन्ती । एना । वयं । पयसा । पिन्वमाना । अनु । योनिं । देवऽकृतं । चरन्तीः । न । वर्तवे । [illegible]
वः । सर्गऽत [illegible] । किंऽयुः । विप्रः । नदी । जोहवीति । [illegible] मध्वः । सो । वचसे । सोम्याय । ऋतऽवरीः । उप
मुहूर्तं । एवैः । [illegible] सिन्धुं [illegible] बृहती [illegible] अह्वे । कुशिकस्य । [illegible] नुः ॥ आ । इन्द्रः । अ
स्मान् । अरदत् [illegible] वज्र [illegible] वृत्रं । परिऽधिं । नदीनां । देवः । अनयत् । [illegible] सविता । सुऽ
पाणिः । तस्य । वयं । प्रऽसवे । या [illegible] म [illegible] प्रऽवाच्यं । शश्वधा । वीर्यं । तत् । इन्द्रस्य । [illegible] । यत् । अहिं ।
विऽवृश्चत् । वि । वज्रेण । परिऽसदः [illegible] न । आयन् । आपः । अयनं । इच्छमानाः [illegible] । एतत् । वचः । ज
रितः । मा । अपि । मृष्ठाः । आ । यत् । ते । घोषान् । उत्ऽतरा । युगानि । उक्थेषु । कारो इति । प्रति । नः । जु
षस्व । मा । नः । नि । कः । पुरुषऽत्रा । नमः । ते ॥ ओ इति । सु । स्वसारः । कारवे । शृणोत । ययौ । वः ।

प॰ऌ॰
१६

रूसातः। अनेसार पेन। निस्तु। न उथ्वं। भवतासुऽ पारः। अयः अक्षा॥ सिंधवः। स्रोस्या। प्रिः। आ।
लौ। कारोरेति। श्रणावाम। वचोति। ययाथ। ... गातां। अनेसार पेन। मितानूंसै। पीप्याना ऽ इव। योषाम
योयऽइवा। कन्या। रोरुचै। तइति ... ता। अंगा। ल्या। म्रहताः। संऽलरे ष्युः। गव्यन्। ग्रामः। द्रुविता।
इंद्रऽजूतः। अर्पा। ल ... अहा ... सु ... नि ... ता ... आ। वः। यत्। सुऽमतिं। यज्ञिया। नो। अतारिषुः। भ
रताः। गव्य वः ... अर्ष ... ला। वि ... तिं। नदीनां। प्र। पिन्वध्वं। इष यंतीः। ... धोः। आ। व
क्षणाः। पृण ध्वं। य ... ता ... र्मे। राम्याः। इषु। आ पः। योक्ता। ... मुचत। मा। अद्वुः ऽ ए
नौ। वि ... मा ... अध्यो। ... आ ... अशूलं॥ १४॥ इंद्रः। ... सिबा। आ। अधि। रत। दास। अर्कैः। विद
तः वसुः। दयमानः। विनाः ... ब्रह्म ... तः। तन्वा। बुद्धान। हरि दावः। आ। अहन् ... । रो
दसी इति। ऽपे इति। मरवस्य। तान। विषमा। प्राजति। इय मिं। ... अमत। पा। ... पुनः। इंद्रा। क्षिति। नां।
अ सि। मानुषीणां। विशां। दैवीनां। उत। पूर्व ऽ या। इंद्रः। वृत्रा ... ता। शाद्धे सनोति। प्रा मा। यि

यां । अमिनात् । वर्पःऽनीतिः । अहन् । विऽअंसं । उशधक् । वनेषु । आविः । धेनाः । अकृणोत् । राम्या-
णां ॥ इंद्रः । स्वःऽसाः । जनयन् । अहानि । जिगाय । उशिक्ऽभिः । पृतनाः । अभिष्टिः । प्र । अरोचयत् ।
मनवे । केतुं । अह्नां । अविंदत् । ज्योतिः । बृहते । रणाय ॥ इंद्रः । तुजः । बर्हणाः । आ । विवेश । नृऽव-
त् । दधानः । नर्या । पुरूणि । अचेतयत् । धियः । इमाः । जरित्रे । प्र । इमं । वर्णं । अतिरत् । शुक्रं । आ-
सां ॥१॥ महः । महानि । पनयंति । अस्य । इंद्रस्य । कर्म । सुऽकृता । पुरूणि । वृजनेन । वृजिनान् । सं ।
पिपेष । मायाभिः । दस्यून् । अभिभूतिऽओजाः ॥ युधा । इंद्रः । मह्ना । वरिवः । चकार । देवेभ्यः । सत्ऽ-
पतिः । चर्षणिऽप्राः । विवस्वतः । सदने । अस्य । तानि । विप्राः । उक्थेभिः । कवयः । गृणंति ॥ सत्राऽ-
सहं । वरेण्यं । सहःऽदां । ससऽवांसं । स्वः । अपः । च । देवीः ॥ ससान । यः । पृथिवीं । द्यां । उत । इमां । इंद्रं ।
मदंति । अनु । धीऽरणासः ॥ ससान । अत्यान् । उत । सूर्यं । ससान । इंद्रः । ससान । पुरुऽभोजसं । गां । हि-
रण्ययं । उत । भोगं । ससान । हत्वी । दस्यून् । प्र । आर्यं । वर्णं । आवत् ॥ इंद्रः । ओषधीः । असनोत् । अ-

अहानि । वनस्पतीन् । असनोत् ।१

प॰ त॰
७

त । रक्षां । विभेद । वलं । नुनुदे । निऽवाचः ॥ अया । अभऽवृता । दमिता । अभिऽक्रतूनां ॥०॥२६॥ तिष्ठ । हरी
इति । रथे । आ । युज्यमाना । याहि । वायुः । न । निऽयुतः । नः । अच्छ । पिबासि । अंधः । अभिऽसृष्टः ।
अस्मे इति । इंद्र । स्वाहा । ररिम । ते । मदाय ॥ उपाजिरा । पुरुऽहूताय । सप्ती इति । हरी इति । रथस्य । धूःऽ
सु । आ । युनज्मि । द्रवता । पथा । संऽनतं । क्षिप्रऽतः । वितात । उप । दुंमं । युक्तां । आ । वृषा । तः । इंद्र । उप । इति । न
यस्व । वृषणा । तपुःऽपा । उत । ई । अव । त्वं । वृषण । स्वधाऽवः । वृग । यसे । तां । अंश्व । वि । मुच । इह । शोणा ।
दिवेऽदिवे । सऽदृशीः । अद्धि । धानाः ॥ ब्रह्मणा । ते । ब्रह्मऽयुजा । युनज्मि । हरी इति । सखाया । सधऽमादा
आशू इति । स्थिरं । रथं । सुऽखं । इंद्र । अधिऽतिष्ठन् ।०। मा । ते । हरी इति । वृषणा । वीतऽपृष्ठा ।०। नि

१०

लिऽग्मा । याहि । शश्वतः । वयं । ते । अरं । सुतेभिः । कृणवाम । सोमैः ॥१७॥ तव । अयं । सोमः । त्वं । इ । आ
इहि । अर्वाङ् । शश्वत्ऽतमं । सुऽमनाः । अस्य । पाहि । अस्मिन् । यज्ञे । बर्हिषि । आ । निऽसद्य । दधिष्व ।
इमं । जठरे । इंदुं । इंद्र ॥ स्तीर्णं । ते । बर्हिः । सुतः । इंद्र । सोमः । कृताः । धानाः । अत्तवे । ते । हरिऽभ्यां ॥

तल्पेऽ । ओकसे । पुरुऽत्रा । काया । वक्ष्ये । मरुत्वते । तुभ्यं । राता । हवींषि । इंद्रं । मा । नरः । पर्वताः । तुभ्यं । आपः ।
सं । इंद्र । गोऽभिः । मधुऽमंतं । अक्रन् । तस्य । आऽगत्य । सुऽमनाः । ८ ऋष्व । पाहि । प्रऽजानन् । विद्वान् । प
थ्याः । अनु । स्वाः । यान् । आऽभजः । मरुतः । इंद्र । सोमे । ये । त्वां । अवर्धन् । अभवन् । गणः । ते । तेभिः ।
एतं । सऽजोषाः । वावशानः । अग्नेः । पिब । जिह्वया । सोमं । इंद्र । इंद्र । पिब । स्वधया । चित् । सुतस्य । अ
ग्नेः । वा । पाहि । जिह्वया । यजत्र । अध्वर्योः । वा । प्रऽयतं । शक्र । हस्तात् । होतुः । वा । यज्ञं । हविषः । जु
षस्व । ७ । १३ । इमां । ऊं इति । सु । प्रऽभृतिं । सातये । धाः । शश्वत्ऽशश्वत् । ऊतिऽभिः । यादमानः ।
सुतेऽसुते । ववृधे । वर्धनेभिः । यः । कर्मऽभिः । महत्ऽभिः । सुऽश्रुतः । भूत् । इंद्राय । सोमाः । प्रऽदि
वः । विदानाः । ऋभुः । येभिः । वृषऽपर्वा । विऽहायाः । प्रऽयम्यमानान् । प्रति । सु । गृभाय । इंद्र । पिब ।
वृषऽधूतस्य । वृष्णः । पिब । वर्धस्व । तव । घ । सुतासः । इंद्र । सोमासः । प्रथमाः । उत । इमे । यथा ।
अपिबः । पूर्व्यान् । इंद्र । सोमान् । एव । पाहि । पन्यः । अद्य । नवीयान् । महान् । अमत्रः । वृजने । विं

१०.८.
१८

रशी। उग्रं। शवः। प्रऽयते। धृष्णुऽओजः। न। व्यहं। विश्वा। च। पृथिवी। वनं। एनं। यत्। सोमासः। हरिऽ
अश्वं। अमंदन्। उग्र। ववृधे। वीर्याय। सं। आवत्के। वृषभः। का। व्येन। इंद्रः। नमः। वाजेऽदा। अस्य। गा
वः। प्रऽजायते। दक्षिणा। अस्मा। पूर्वीः।।१८।। प्राय। सिंधुः। वः। ऽस्वं। पथा। आयन्। आपः।
समुद्रं। रथ्याऽइव। जग्मुः। अतः। चित्। इंद्रः। सदसः। वरीयान्। यत्। ईं। सोमः। पृणति। दुग्धः। अंशुः।
समुद्रेण। सिंधवः। याद्मानाः। इंद्राय। सोमं। सुऽसुतं। भरंतः। अंशुं। दुहंति। हस्तिनः। भरित्रैः। मध्वः।
पुनंति। धारया। पवित्रैः। ह्रदाःऽइव। कुक्षयः। सोमऽधानाः। सं। ईं। इति। विव्याच। सवना। पुरूणि। अन्ना।
यत्। इंद्रः। प्रथमा। विऽआश। वृत्रं। जघन्वान्। अवृणीत। सोमं। आ। तु। भर। माकिः। एतत्। परि।
स्थात्। विद्म। हि। त्वा। वसुऽपतिं। वसूनां। इंद्र। यत्। ते। माहिनं। दत्रं। अस्ति। अस्मभ्यं। तत्। हरिऽअ
श्व। प्र। यंधि। अस्मे इति। प्र। यंधि। मघऽवन्। ऋजीषिन्। इंद्र। रायः। विश्वऽवारस्य। भूरेः। अस्मे इति।
शतं। शरदः। जीवसे। धाः। अस्मे इति। वीरान्। शश्वतः। इंद्र। शिप्रिन्।।१०।।२०।। वार्त्रऽहत्याय। शव

१८

सेऽपृतनाऽसह्याय । च । इंद्र । त्वा । आ । वर्तयामसि । अर्वाचीनं । सु । ते । मनः । उत । चक्षुः । शतक्रतो इ-
ति शतऽक्रतो । इंद्र । कृण्वंतु । वाघतः । नामानि । ते । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । विश्वाभिः । गीःऽभिः । ईम-
हे । इंद्र । अभिमातिऽसह्ये । पुरुऽस्तुतस्य । धामऽभिः । शतेन । महयामसि । इंद्रस्य । चर्षणिऽधृतः । इंद्रं ।
वृत्राय । हंतवे । पुरुऽहूतं । उप । ब्रुवे । भरेषु । वाजऽसातये ॥ २१ ॥ वाजेषु । ससहिः । भव । त्वां । ईमहे । शत-
क्रतो इति शतऽक्रतो । इंद्र । वृत्राय । हंतवे । द्युम्नेषु । पृतनाऽज्ये । पृत्सुतूर्षु । श्रवःऽसु । च । इंद्र । साक्ष्व । अभि-
मातिषु । शुष्मिन्ऽतमं । नः । ऊतये । द्युम्निनं । पाहि । जागृविं । इंद्र । सोमं । शतक्रतो इति शतऽक्रतो ॥
इंद्रियाणि । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । या । ते । जनेषु । पंचऽसु । इंद्र । तानि । ते । आ । वृणे । अगन् । इंद्र ।
श्रवः । बृहत् । द्युम्नं । दधिष्व । दुःऽतरं । उत् । ते । शुष्मं । तिरामसि । अर्वाऽवतः । नः । आ । गहि । अथो इ-
ति । शक्र । पराऽवतः । ऊं इति । लोकः । यः । ते । अद्रिऽवः । इंद्र । इह । ततः । आ । गहि ॥ २२ ॥ अभि । तष्टाऽइ-
व । दीधय । मनीषां । अत्यः । न । वाजी । सुऽधुरः । जिहानः । अभि । प्रियाणि । मर्मृशत् । पराणि । कवीं-

प. त.
१९

नृऽहस्ताः । मिः । सम्ऽदृशः । सुऽमेधाः । इनाः । उत । पृक्षः । जनिम । कवीनां । मनःऽधृतः । सुऽकृतः । तक्षत । द्यां । इ
माः । ऊं इति । ते । प्रऽन्यः । वर्धमानाः । मनःऽवाताः । अध । नु । धर्मणि । ग्मन् । नि । सीं । इत् । अत्र । गुह्या । द
धानाः । उत । क्षत्राय । रोदसी इति । सं । अंजन् । सं । मात्राभिः । ममिरे । येमुः । उर्वी इति । अंतरिति । महि इति । स
मृते इति सम्ऽऋते । धायसे । धुरिति धुः ॥ आऽतिष्ठंतं । परि । विश्वे । अभूषन् । श्रियः । वसानः । चरति । स्वऽरोचिः । महत् । तत् । वृष्णः । असुरस्य । नाम । आ । विश्वऽरूपः । अमृतानि । तस्थौ । असूत । पूर्वः । वृ
षभः । ज्यायान् । इमाः । अस्य । शुरुधः । संति । पूर्वीः । दिवः । नपाता । विदथस्य । धीऽभिः । क्षत्रं । राजा
ना । प्रऽदिवः । दधाथे इति । त्रीणि । राजाना । विदथे । पुरूणि । परि । विश्वानि । भूषथः । सदांसि ।
अपश्यं । अत्र । मनसा । जगन्वान् । व्रते । गंधर्वान् । अपि । वायुऽकेशान् । तत् । इत् । नु । अस्य । वृषभ
स्य । धेनोः । आ । नामऽभिः । ममिरे । सक्म्यं । गोः । अन्यत्ऽअन्यत् । असुर्यं । वसानाः । नि । मायिनः ।
ममिरे । रूपं । अस्मिन् ॥ ० ॥ सवितुः । नकिः । मे । हिरण्ययीं । अमतिं । यां । अशिश्रेत् । आ । सुऽस्तुती ॥

तामृ.
१९

रोदसी इति। विश्वमिन्वे इति विश्वंऽइन्वे। अपिऽइव। योषा। जनिमानि। वव्रे। युवं। जलस्य। साधथः।
महः। यत्। दैवी। स्वस्तिः। परि। नः। स्यात। तं। गोपा। जिह्वस्य। तस्थुषः। विऽरूपा। विश्वे। पश्यंति। मायि-
नः। कृतानि। ०॥२४॥ इंद्र। मतिः। हृदः। आ। वच्यमाना। अच्छ। पतिं। स्तोमऽतष्टा। जिगाति। या। जाग-
विः। विदथे। शस्यमाना। इंद्र। यत्। ते। जायते। विद्धि। तस्य। दिवः। चित्। आ। पूर्व्या। जायमाना। वि। जा-
गृविः। विदथे। शस्यमाना। भद्रा। वस्त्राणि। अर्जुना। वसाना। सा। इयं। अस्मे इति। सनऽजा। पित्र्या।
धीः। यमा। चित्। अत्र। यमऽसूः। असूत। जिह्वायाः। अग्रं। पतत्। आ। हि। अस्थात्। वपूंषि। जा-
ता। मिथुना। सचेते इति। तमःऽहना। तपुषः। बुध्ने। आऽइता। नकिः। एषां। निंदिता। मर्त्येषु। ये। अस्मा-
कं। पितरः। गोषु। योधाः। इंद्रः। एषां। दृंहिता। माहिनऽवान्। उत्। गोत्राणि। ससृजे। दंसनाऽवान्। स-
खा। ह। यत्र। सखिऽभिः। नवऽग्वैः। अभिऽज्ञु। आ। सत्वऽभिः। गाः। अनुऽग्मन्। सत्यं। तत्। इंद्रः। द-
शऽभिः। दशऽग्वैः। सूर्यं। विवेद। तमसि। क्षियंतं॥२५॥ इंद्रः। मधु। संऽभृतं। उस्रियायां। पत्ऽवत्।
विवेद। शफऽवत्। नमे। गोः। ०। हस्ते। दधे। दक्षिणे। दक्षिणाऽवान्। ज्योतिः। वृणीत। तमसः। विऽ

प॰ल॰
२०

ज्ञानन्न । आरे । स्याम । दुःऽइतात् । अभीके । इमाः । गिरः । सोमऽपाः । सोमऽवृद्धः । जुषस्व । इंद्र । पुरुऽ
तमस्य । कारोः । ज्योतिः । यज्ञाय । रोदसी इति । अनु । स्यात् । आरे । स्याम । दुःऽइतस्य । भूरेः । भूरि । चि
त् । हि । तुजतः । मर्त्यस्य । सुऽपारासः । वसवः । बर्हणाऽवत् ॥ ९ ॥ २६ ॥ ॥ इति तृतीयाष्टके द्वितीया
ध्यायः ॥ ॥ इंद्र । त्वा । वृषभं । वयं । सुते । सोमे । हवामहे । सः । पाहि । मध्वः । अंधसः ॥ इंद्र ॥ क्रतुऽविदं
सुतं । सोमं । हर्य । पुरुऽस्तुत । पिब । आ । वृषस्व । ततृपिं ॥ इंद्र । प्र । नः । धितऽवानं । यज्ञं । विश्वेभिः । दे । वे
भिः । तिर । स्तवान । विश्पते ॥ इंद्र । सोमाः । सुताः । इमे । तव । प्र । यंति । सत्ऽपते । क्षयं । चंद्रासः । इंदऽ
वः ॥ दधिष्व । जठरे । सुतं । सोमं । इंद्र । वरेण्यं । तव । द्युक्षासः । इंदवः ॥ ५ ॥ गिर्वणः । पाहि । नः । सुतं । मधोः ।
धाराभिः । अज्यसे । इंद्र । त्वाऽदातं । इत् । यशः ॥ अभि । द्युम्नानि । वनिनः । इंद्रं । सचंते । अक्षिता । पीत्वी । सो
मस्य । ववृधे ॥ ७ ॥ पराऽवतः । च । वृत्रऽहन् । इमाः । जुषस्व । नः । गिरः ॥ यत् । अंतरा । पराऽवतं । अर्वाऽवतं । च ।
हूयसे ॥ ९ ॥ २ ॥ मद्र्यक् । हुवानः । सोमऽपीतये । हरिऽभ्यां । याहि । अद्रिऽवः ॥ सत्तः । होता । नः । ऋत्वियः । तिस्ति

२०

रा। बर्हिः। आनुषक्। अयुज्रन्। प्रातः। अद्रयः। इमा। ब्रह्म। ब्रह्मऽवाहः। क्रियंते। आ। बर्हिः। सीद। वी
हि। शूर। पुरोळाशं। रारंधि। सऽवनेषु। नः। एषु। स्तोमेषु। वृत्रऽहन्। उक्थेषु। इंद्र। गिर्वणः। मतयः। सोमऽपा
उरुं। रिहंति। शवसः। पतिं। इंद्रं। वत्सं। न। मातरः। ३॥ सः। मंदस्व। हि। अंधसः। राधसे। तन्वा। महे। न। स्तोतारं।
निदे। करः। वयं। इंद्र। त्वाऽयवः। हविष्मंतः। जरामहे। उत। त्वं। अस्मऽयुः। वसो इति। मा। आरे। अस्मत्।
वि। मुमुचः। हरिऽप्रिय। अर्वाङ्। याहि। इंद्र। स्वधाऽवः। मत्स्व। इह। अर्वांचं। त्वा। सुऽखे। रथे। वहतां। इंद्र।
केशिना। घृतस्नू इति घृतऽस्नू। बर्हिः। आऽसदे॥४॥ ०। सोमं। इंद्र। गोऽआशिरं। हरिऽभ्यां। [illegible] यः। ते। अ
स्मऽयुः। तं। इंद्र। मदं। आ। गहि। बर्हिःऽस्थां। ग्रावऽभिः। सुतं। कुवित्। नु। अस्य। तृ[illegible]वः। इंद्र। इत्था। गिरः।
मम। अच्छ। अगुः। इषिताः। इतः। आऽवृतः। सोमऽपीतये। इंद्र। सोमस्य। पीतये। स्तोमैः। इह। हवामहे।
उक्थेभिः। कुवित्। आऽगमत्। ०। तान्। दधिष्व। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। जठरे। वाजिनः। वसो इति
वाजिनीऽवसो। पा। विद्मा हि। त्वा। धनंऽजयं। वाजेषु। दधृषं। कवे। अध। ते। सुम्नं। ईमहे। इमं। इंद्र। गोऽ

१०५०

२१

आऽशिरं । यवऽआशिरं । च । नः । पिब । आऽगत्य । वृषऽभिः । सुतं । तुभ्यं । इत् । इंद्र । स्वे । ओक्ये । सोमं ।
चोदामि । पीतये । एषः । ररंतु । ते । हृदि । त्वां । सुतस्य । पीतये । प्रत्नं । इंद्र । हवामहे । कुशिकासः ।
अवस्यवः ॥ ६ ॥ आ । याहि । अर्वाङ् । उप । बंधुरेऽस्थाः । तव । इत् । अनु । प्रऽदिवः । सोमऽपेयं । प्रि
या । सखाया । वि । मुच । उप । बर्हिः । त्वां । इमे । हव्यऽवाहः । हवंते ॥ आ । याहि । पूर्वीः । अति । चर्षणीः ।
आ ॥ अर्यः । आऽशिषः । उप । नः । हरिऽभ्यां । इमाः । इमा । हि । त्वा । मतयः । स्तोमऽतष्टाः । इंद्र । हवंते ।
सख्यं । जुषाणाः ॥ आ । नः । यज्ञं । नमःऽवृधं । सऽजोषाः । इंद्र । देव । हरिऽभिः । याहि । तूयं । अहं । हि
त्वा । मतिऽभिः । जोहवीमि । घृतऽप्रयाः । सधऽमादे । मधूनां ॥ आ । च । त्वां । एता । वृषणा । वहातः ।
हरी इति । सखाया । सुऽधुरा । सुऽअंगा । धानाऽवत् । इंद्रः । सवनं । जुषाणः । सखा । सख्युः । शृणव
त् । वंदनानि ॥ कुवित् । मा । गोपां । करसे । जनस्य । कुवित् । राजानं । मघऽवन् । ऋजीषिन् । कुवि
त् । मा । ऋषिं । पपिऽवांसं । सुतस्य । कुवित् । मे । वस्वः । अमृतस्य । शिक्षाः ॥ आ । त्वा । बृहंतः । हरयः ।

२१

युजानाः। अर्वाक्। इंद्र। सधऽमादः। वहंतु। प्र। ये। द्विता। दिवः। ऋंजंति। आताः। सुऽसंमृष्टासः। वृषभ-
स्य। मूराः। इंद्र। पिब। वृषऽधूतस्य। वृष्णः। आ। यं। ते। श्येनः। उशते। जभार। यस्य। मदे। च्यवयसि। प्र। कृष्टीः।
यस्य। मदे। अप। गोत्रा। ववर्थ॥०॥७॥ अयं। ते। अस्तु। हर्यतः। सोमः। आ। हरिऽभिः। सुतः। जुषाणः। इंद्र।
हरिऽभिः। नः। आ। गहि। आ। तिष्ठ। हरितं। रथं। हर्यन्। उषसं। अर्चयः। सूर्यं। हर्यन्। अरोचयः। विद्वा-
न्। चिकित्वान्। हरिऽअश्व। वर्धसे। इंद्र। विश्वाः। अभि। श्रियः। द्यां। इंद्रः। हरिऽधायसं। पृथिवीं। हरिऽ
वर्पसं। अधारयत्। हरितोः। भूरि। भोजनं। ययोः। अंतः। हरिः। चरत्। जज्ञानः। हरितः। वृषा। विश्वं। आ।
भाति। रोचनं। हरिऽअश्वः। हरितं। धत्ते। आयुधं। आ। वज्रं। बाह्वोः। हरिं। इंद्रः। हर्यंतं। अर्जुनं। वज्रं। शुक्रैः।
अभिऽवृतं। अप। अवृणोत्। हरिऽभिः। अद्रिऽभिः। सुतं। उत्। गाः। हरिऽभिः। आजत॥५॥ आ। मंद्रैः।
इंद्र। हरिऽभिः। याहि। मयूररोमऽभिः। मा। त्वा। के। चित्। नि। यमन्। विं। न। पाशिनः। अति। धन्वऽइव। तान्।
इहि। वृत्रऽखादः। वलंऽरुजः। पुरां। दर्मः। अपां। अजः। स्थाता। रथस्य। हर्योः। अभिऽस्वरः। इंद्रः। दृळ्हा। चित्।

अपाम्॥

ऋ॰ तं॰
२२॥

आ । रुजः । गंभीरात् । उदधीन्ऽइव । क्रतुं । पुष्यसि । गाःऽइव । आ । सुऽगोपाः । यवसं । धेनवः । यथा । ह्रदं । कुल्याःऽ
इव । आशत ॥ आ । नः । तुजं । रयिं । भर । अंशं । न । प्रतिऽजानते । वृक्षं । पक्वं । फलं । अंकीऽइव । धूनुहि । इंद्र । सं ।
पारणं । वसु ॥ स्वयंऽभुः । इंद्र । स्वऽराट् । असि । स्मतऽदिष्टिः । स्वयशःऽतरः । सः । वावृधानः । ओजसा । पुरुऽस्तु-
त । भव । नः । सुश्रवःऽतमः ॥ ९ ॥ युध्मस्य । ते । वृषभस्य । स्वऽराजः । उग्रस्य । यूनः । स्थविरस्य । घृष्वेः । अजू-
र्यतः । वज्रिणः । वीर्याणि । इंद्र । श्रुतस्य । महतः । महानि ॥ महान् । असि । महिष । वृष्ण्येभिः । धनऽस्पृत् । उग्र ।
सहमानः । अन्यान् । एकः । विश्वस्य । भुवनस्य । राजा । सः । योधय । च । क्षयय । च । जनान् ॥ प्र । मात्राभिः । रिरिचे ।
रोचमानः । प्र । देवेभिः । विश्वतः । अप्रतिऽइतः । प्र । मज्मना । दिवः । इंद्रः । पृथिव्याः । प्र । उरोः । महः । अंतरि-
क्षात् । ऋजीषी ॥ उरुं । गभीरं । जनुषा । अभि । उग्रं । विश्वऽव्यचसं । अवतं । मतीनां । इंद्रं । सोमासः । प्रऽदिवि ।
सुतासः । समुद्रं । न । स्रवतः । आ । विशंति ॥ यं । सोमं । इंद्र । पृथिवीद्यावा । गर्भं । न । माता । बिभृतः ।
त्वाऽया । तं । ते । हिन्वंति । तं । ते । हिन्वंति । तं । ऊं इति । ते । मृजंति । अध्वर्यवः । वृषभ । पातवै । ऊं इति ॥ १० ॥ मरु

वा॰ ६८

२२

त्वां। इंद्र। वृषभः। रणाय। पिब। सोमं। अनुऽस्वधां। मदाय। आ। सिंचस्व। जठरे। मध्वः। ऊर्मिं। त्वं। राजा।
असि। प्रऽदिवः। सुतानां। सऽजोषाः। इंद्र। सऽगणः। मरुत्ऽभिः। सोमं। पिब। वृत्रऽहा। शूर। विद्वान्। जहि।
शत्रून्। अप। मृधः। नुदस्व। अथ। अभयं। कृणुहि। विश्वतः। नः। उत। ऋतुऽभिः। ऋतुऽपाः। पाहि। सोमं। इंद्र।
देवेभिः। सखिऽभिः। सुतं। नः। यान्। आ। अभजः। मरुतः। ये। त्वा। अनु। अहन्। वृत्रं। अदधुः। तुभ्यं। ओजः।
ये। त्वा। अहिऽहत्ये। मघवन्। अवर्धन्। ये। शांबरे। हरिऽवः। ये। गोऽइष्टौ। ये। त्वा। नूनं। अनुऽमदंति। विप्राः।
पिब। इंद्र। सोमं। सऽगणः। मरुत्ऽभिः। मरुत्वंतं। वृषभं। ववृधानं। अकवऽअरिं। दिव्यं। शासं। इंद्रं। विश्वऽ
सहं। अवसे। नूतनाय। उग्रं। सहःऽदां। इह। तं। हुवेम॥११॥ सद्यः। ह। जातः। वृषभः। कनीनः। प्रऽभर्तुं। आव
त्। अंधसः। सुतस्य। साधोः। पिब। प्रतिऽकामं। यथा। ते। रसऽआशिरः। प्रथमं। सोम्यस्य। यत्। जायथाः।
तत्। अहः। अस्य। कामे। अंशोः। पीयूषं। अपिबः। गिरिऽस्थां। तं। ते। माता। परि। योषा। जनित्री। महः। पितुः।
दमे। आ। असिंचत। अग्रे। उपऽस्थाय। मातरं। अन्नं। ऐद। तिग्मं। अपश्यत्। अभि। सोमं। ऊधः। प्रऽयवयं

५०.८ई
२३

न्। अवरस्य। परऽस्याः। अन्यात्। महानि। चक्रे। पुरुधऽप्रतीकः। उग्रः। तुराषाट्। अभिभूतिऽओजाः। यथाऽव॥
शं। तन्वं। चक्रे। एषः। त्वष्टारं। इंद्रः। जनुषा। अभिऽभूय। आऽमुष्य। सोमं। अपिबत्। चमूषु॥ ०॥ १२॥ शंस॥
महां। इंद्रं। यस्मिन्। विश्वाः। आ। कृष्टयः। सोमऽपाः। कामं। अव्यन्। यं। सुऽक्रतुं। धिषणे इति। विभ्वऽतष्टं॥
घनं। वृत्राणां। जनयंत। देवाः। यं। नु। नकिः। पृतनासु। स्वऽराजं। द्विता। तरति। नृऽतमं। हरिऽस्थां। इनऽतमः॥
सत्वऽभिः। यः। ह। शूषैः। पृथुऽज्रयाः। अमिनात्। आयुः। दस्योः। सहऽवा। पृत्ऽसु। तरणिः। न। अर्वा। विऽआ॥
नशिः। रोदसी इति। मेहनाऽवान्। भगः। न। कारे। हव्यः। मतीनां। पिताऽइव। चारुः। सुऽहवः। वयःऽधाः। धर्ता। दिवः॥
रजसः। पृष्टः। ऊर्ध्वः। रथः। न। वायुः। वसुऽभिः। नियुत्वान्। क्षपां। वस्ता। जनिता। सूर्यस्य। विऽभक्ता। भागं॥
धिषणाऽइव। वाजं॥ ०॥ १३॥ इंद्रः। स्वाहा। पिबतु। यस्य। सोमः। आऽगत्य। तुम्रः। वृषभः। मरुत्वान्। आ। उ॥
रुऽव्यचाः। पृणतां। एभिः। अन्नैः। आ। अस्य। हविः। तन्वः। कामं। ऋध्याः। आ। ते। सपर्यू इति। जवसे। यु॥
नज्मि। ययोः। अनु। प्रऽदिवः। श्रुष्टिं। आवः। इह। त्वा। धेयुः। हरयः। सुऽशिप्र। पिब। तु। अस्य। सुऽसुतस्य।

घा॰ ५
२३

वारेः। गोभिः। पिपिस्तुं। दधिरे। सुऽपारं। इंद्रं। ज्यैष्ठ्याय। धायसे। गृणानाः। मंदानः। सोमं। पपिऽवान्। ऋ
जीषिन्। सं। अस्मभ्यं। पुरुऽधा। गाः। इषण्य।०॥१४॥ चर्षणिऽधृतं। मघऽवानं। उक्थ्यं। इंद्रं। गिरः। बृहतीः।
अभि। अनूषत। ववृधानं। पुरुऽहूतं। सुवृक्तिऽभिः। अमर्त्यं। जरमाणं। दिवेऽदिवे। शतऽक्रतुं। अर्णवं। शाकि
मे।४ नं। नरं। गिरः। इंद्रं। उप। यंति। विश्वतः। वाजऽसनिं। पूःऽभिदं। तूर्णिं। अप्ऽतुरं। धामऽसाचं। अभिऽसाचं।
स्वःऽविदं। आऽकरे। वसोः। जरिता। पनस्यते। अनेहसः। स्तुभः। इंद्रः। दुवस्यति। विवस्वतः। सदने। आ।
हि। पिप्रिये। सत्राऽसहं। अभिमातिऽहनं। स्तुहि। नृणां। ऊं इति। त्वां। नृऽतमं। गीःऽभिः। उक्थैः। अभि। प्र। वी
रं। अर्चत। सऽबाधः। सं। सहसे। पुरुऽमायः। जिहीते। नमः। अस्य। प्रऽदिवः। एकः। ईशे। पूर्वीः। अस्य। निःऽ
सिधः। मर्त्येषु। पुरु। वसूनि। पृथिवी। बिभर्ति। इंद्राय। द्यावः। ओषधीः। उत। आपः। रयिं। रक्षंति। जीर
यः। वनानि॥१५॥ तुभ्यं। ब्रह्माणि। गिरः। इंद्र। तुभ्यं। सत्रा। दधिरे। हरिऽवः। जुषस्व। बोधि। आपिः। अ
वसः। नूतनस्य। सखे। वसो इति। जरितृऽभ्यः। वयः। धाः। इंद्र। मरुत्वः। इह। पाहि। सोमं। यथा। शार्याते। अ

पदः
२४

पिबः । सुतस्य । तव । प्रऽनीती । तव । शूर । शर्मन् । आ । विवासंति । कवयः । सुऽयज्ञाः । सः । वावशानः । इह । पा
हि । सोमं । मरुत्ऽभिः । इंद्र । सखिऽभिः । सुतं । नः । जातं । यत् । त्वा । परि । देवाः । अभूषन् । महे । भराय । पुरुऽ
हूत । विश्वे । अप्ऽतूर्ये । मरुतः । आपिः । एषः । अमंदन् । इंद्रं । अनु । दातिऽवाराः । तेभिः । साकं । पिबतु ।
वृत्रऽखादः । सुतं । सोमं । दाशुषः । स्वे । सधऽस्थे । इदं । हि । अनु । ओजसा । सुतं । राधानां । पते । पिब । तु । अस्य ।
गिर्वणः । यः । ते । अनु । स्वधां । असत् । सुते । नि । यच्छ । तन्वं । सः । त्वा । ममत्तु । सोम्यं । प्र । ते । अश्नोतु । कुक्ष्योः । प्र ।
इंद्र । ब्रह्मणा । शिरः । प्र । बाहू इति । शूर । राधसे ॥ १६ ॥ धानाऽवंतं । करंभिणं । अपूपऽवंतं । उक्थिनं । इंद्र । प्रा
तः । जुषस्व । नः । पुरोळाशं । पचत्यं । जुषस्व । इंद्र । आ । गुरस्व । च । तुभ्यं । हव्यानि । सिस्रते । पुरोळाशं । च ।
नः । घसः । जोषयासे । गिरः । च । नः । वधुयुःऽइव । योषणां । पुरोळाशं । सनऽश्रुत । प्रातःऽसावे । जु
षस्व । नः । क्रतुः । हि । ते । बृहन् । माध्यंदिनस्य । सवनस्य । धानाः । पुरोळाशं । इंद्र । कृष्व । इह । चारुं ॥
प्र । यत् । स्तोता । जरिता । तूर्णिऽअर्थः । वृषऽयमाणः । उप । गीः२भिः । ईट्टे ॥ १७ ॥ तृतीये । धानाः । सव

इंद्र

राम
२४

नोवांदयस्त्वा। पुरुऽस्तुत। पुरोळाशं। आऽहुतं। कृण्महे। त्वा। नः। ऋतुऽमंतं। वाजऽवंतं। त्वा। कवे। प्रयस्वंतं। तम
ऽप। श्रि। क्षेम। धीतिऽभिः। अपूपऽवंतः। ते। चकृम। करंभिणं। हरिऽवते। हरिऽभ्यां। धानाः। अपूपं। आ। इं।
सऽगणः। मरुत्ऽभिः। सोमं। पिब। वृत्रऽहा। शूर। विद्वान्। प्रति। धानाः। भरत। तूयं। अस्मै। पुरोळाशं। वी
रऽतमाय। नृणां। दिवेऽदिवे। सऽदृशीः। इंद्र। तुभ्यं। वर्धंतु। त्वा। सोमऽपेयाय। धृष्णो इति ॥१८॥ इंद्रापर्व
ता। बृहता। रथेन। वामीः। इषः। आ। वहतं। सुऽवीराः। वीतं। हव्यानि। अध्वरेषु। देवा। वर्धेथां। गीःऽभिः।
इळया। मदंता। तिष्ठ। सुकं। मघऽवन्। मा। परा। गाः। सोमस्य। नु। त्वा। सुऽसुतस्य। यक्षि। पितुः। न। पुत्रः।
सिचं। आ। रभे। ते। इंद्र। स्वादिष्ठया। गिरा। शचीऽवः। शंसाव। अध्वर्यो इति। प्रति। मे। गृणीहि। इंद्राय। वा
हः। कृणवाव। जुष्टं। आ। इदं। बर्हिः। यजमानस्य। सीद। अथ। स्वा। भूत। उक्थ्यं। इंद्राय। [illegible]। आयाः। इत
अस्तं। मघऽवन्। सा। इद्ध। उ इति। योनिः। तत्। इत्। त्वा। युक्ताः। हरयः। वहंतु। यदा। कदा। च। सुनवाम। सो
मं। अग्निः। त्वा। दूतः। धन्वाति। अच्छ। परा। याहि। मघऽवन्। आ। च। याहि। इंद्र। भ्रातः। उभयत्र। ते। अर्थं।

प०तृ॰
२५

यत्र। रथस्य। बृहतः। निऽधानं। विऽमोचनं। वाजिनः। रासभस्य। १९॥ अपाः। सोमं। अस्तं। इंद्र। प्र। याहि। क
ल्याणीः। जाया। सुऽरणं। गृहे। ते। ० दक्षिणाऽवत्। इमे। भोजाः। अंगिरसः॥ विऽरूपाः। दिवः। पुत्रासः।
असुरस्य। वीराः। विश्वामित्राय। ददतः। मघानि। सहस्रऽसावे। प्र। तिरंते। आयुः। रूपंऽरूपं। मघऽवा।
बोभवीति। मायाः। कृण्वानः। तन्वं। परि। स्वां। त्रिः। यत्। दिवः। परि। मुहूर्तं। आ। अगात्। स्वैः। मंत्रैः। अ
नृतुऽपाः। ऋतऽवा। महान्। ऋषिः। देवऽजाः। देवऽजूतः। अस्तभ्नात्। सिंधुं। अर्णवं। नृऽचक्षाः। विश्वा
मित्रः। यत्। अवहत्। सुऽदासं। अप्रियायत। कुशिकेभिः। इंद्रः। हंसाऽइव। कृणुथ। श्लोकं। अद्रिऽभिः।
मदंतः। गीःऽभिः। अध्वरे। सुते। सचा। देवेभिः। विप्राः। ऋषयः। नृऽचक्षसः। वि। पिबध्वं। कुशिकाः। सोम्यं।
मधु। २०॥ उप। प्र। इत। कुशिकाः। चेतयध्वं। अश्वं। राये। प्र। मुंचत। सुऽदासः। राजा। वृत्रं। जंघनत्। प्रा
क्। अपाक्। उदक्। अथ। यजाते। वरे। आ। पृथिव्याः। यः। इमे इति। रोदसी इति। उभे इति। अहं। इंद्रं।
अतुष्टवं। विश्वामित्रस्य। रक्षति। ब्रह्म। इदं। भारतं। जनं। विश्वामित्राः। अरासत। ब्रह्म। इंद्राय। वज्रिणे। कर्

२५

त्वा। इत। नः। सुऽराधसः। किम्। ते। कृण्वन्ति। कीकटेषु। गावः। न। आऽशिरम्। दुह्रे। न। तपन्ति। घर्मम्। आ। नः। भ
र। प्रऽमगन्दस्य। वेदः। नैचाऽशाखम्। मघऽवन्। रन्धय। नः। ससर्परीः। अमतिम्। बाधमाना। बृहत्। मिमाय। ज
मत्ऽअग्निऽदत्ता। आ। सूर्यस्य। दुहिता। ततान। श्रवः। देवेषु। अमृतम्। अजुर्यम्॥२१॥ ससर्परीः। अभरत्। तूयम्।
एभ्यः। अधि। श्रवः। पाञ्चऽजन्यासु। कृष्टिषु। सा। पक्ष्या। नव्यम्। आयुः। दधाना। याम्। मे। पलस्तिऽजमदग्न
यः। ददुः॥ स्थिरौ। गावौ। भवताम्। वीळुः। अक्षः। मा। ईषा। वि। बर्हि। मा। युगम्। वि। शारि। इन्द्रः। पातल्ये इति। द
दताम्। शरीतोः। अरिष्टऽनेमे। अभि। नः। सचस्व॥ बलम्। धेहि। तनूषु। नः। बलम्। इन्द्र। अनळुत्ऽसु। नः। बलम्।
तोकाय। तनयाय। जीवसे। त्वम्। हि। बलऽदाः। असि॥ अभि। व्ययस्व। खदिरस्य। सारम्। ओजः। धेहि। स्प
न्दने। शिंशपायाम्। अक्ष। वीळो इति। वीळि[illegible]। त। वीळयस्व। मा। यामात्। अस्मात्। अव। जीहिपः। नः॥ अयम्। अ
[illegible] स्मान्। वनस्पतिः। मा। च। हाः। मा। च। रीरिषत्। स्वस्ति। आ। गृहेभ्यः।
आ। अवऽसै। आ। विऽमोचनात्॥२२॥ इन्द्र। ऊतिऽभिः। बहुलाभिः। नः। अद्य। यात्ऽश्रेष्ठाभिः। मघऽवन्।

प.तृ.
२६

पशुं।मन्यमानाः।ना।अवाजिनं।वाजिना।हासयन्ति।न।गर्दभं।पुरः।अश्वात्।नयन्ति॥

ग्रूरू।जिह्वा।यः।न।मद्देष्टि।अधरः।सः।पदीष्ट।यं।कुं इति।द्विष्मः।तं।कुं इति।आ।एण।गजेहा।तु।परशुं।चित्।
वि।पंतेति।शिंबलं।चित्।वि।वृश्चति।उखा।चित्।इंद्र।येषंती॥प्रऽयस्ता।फेनं।अस्यति।न।सायकस्य।चिकिते।
जनासः।लोधं।नयंति।इमे।इंद्र।भरतस्य।पुत्राः।अपऽपित्वं।चिकितुः।न।प्रऽपित्वं।हिन्वंति।अश्वं।अरणं।
न।नित्यं।ज्याऽवाजं।परि।नयंति।आजौ॥२४॥इमं।महे।विदथ्याय।शूषं।शश्वत्।कृत्वः।ईड्याय।प्र।जभ्रुः।
शृणोतु।०।शृणोतु।अग्निः।दिव्यैः।अजस्रैः।महि।महि।महे।दिवे।अर्च।पृथिव्यै।कामः।मे।इच्छन्।
चरति।प्रऽजानन्।ययोः।ह।स्तोमे।विदथेषु।देवाः।सपर्यवः।मादयंते।सचा।आयोः।युवोः।ऋतं।रोदसी।
इति।सत्यं।अस्तु।महे।सु।नः।सुविताय।प्र।भूतं।इदं।दिवे।नमः।अग्ने।पृथिव्यै।सपर्यामि।प्रयसा।यामि।र
त्नं।उतो इति।हि।वां।पूर्व्याः।आऽविविद्रे।ऋतवरी इति ऋतऽवरी।रोदसी इति।सत्यऽवाचः।नरः।चित्।वां।
संऽइथे।शूरऽसातौ।ववंदिरे।पृथिवि।वेविदानाः।कः।अद्धा।वेद।कः।इह।प्र।वोचत्।देवान्।अच्छ।प
थ्या।का।सं।एति।ददृश्रे।एषां।अवमा।सदांसि।परेषु।या।गुह्येषु।व्रतेषु॥५॥कविः।नृऽचक्षाः।अभि।

२६

सं। अयच्छ। ऋतस्य। योनौ। विषितेइति विऽसिते। मदंतीइति। नाना। चक्रातेइति। सदनं। यथा। वेः। समानेन।
क्रतुना। संविदानेइति संऽविदाने। समान्या। वियुतेइति विऽयुते। दूरेअंतेइति दूरेऽअंते। ध्रुवे। पदे। तस्थतुः।
जागरूकेइति। उत। स्वसारा। युवतीइति। भवंतीइति। आत्। ऊंइति। ब्रुवातेइति। मिथुनानि। नाम। विश्वा। इत्।
एतेइति। जनिम। सं। विविक्तः। महः। देवान्। बिभ्रतीइति। न। व्यथेतेइति। एतं। ध्रुवं। पत्यते। विश्वं। एकं। च
रत्। पतत्रि। विषुणं। वि। जातं। सना। पुराणं। अधि। एमि। आरात्। महः। पितुः। जनितुः। जामि। तत्। नः। दे
वासः। यत्र। पनितारः। एवैः। उरौ। पथि। विऽऊते। तस्थुः। अंतरिति। इमं। स्तोमं। रोदसीइति। प्र। ब्रवीमि। ऋ
दूदराः। शृणवन्। अग्निऽजिह्वाः। मित्रः। संऽराजः। वरुणः। युवानः। आदित्यासः। कवयः। पप्रथानाः।
२५॥ हिरण्यऽपाणिः। सविता। सुऽजिह्वः। त्रिः। आ। दिवः। विदथे। पत्यमानः। देवेषु। च। सवितरिति। श्लो
कं। अश्रेः। आत्। अस्मभ्यं। आ। सुव। सर्वऽतातिं। सुऽकृत्। सुऽपाणिः। स्वऽवान्। ऋतऽवा। देवः। त्वष्टा।
अवसे। तानि। नः। धात्। पूषण्ऽवंतः। ऋभवः। मादयध्वं। ऊर्ध्वऽग्रावाणः। अध्वरं। अतष्ट। विऽद्युत्ऽ

रथाः। मरुतः। ऋष्टिऽमंतः। दिवः। मर्याः। ऋतऽजाताः। अयासः। सरस्वती। शृणवन्। यज्ञियासः। धा
त। रयिं। सहऽवीरं। तुरासः। विष्णुं। स्तोमासः। पुरुऽदस्मं। अर्काः। भगस्यऽइव। कारिणः। यामनि। ग्मन्। उ
रुऽक्रमः। ककुहः। यस्य। पूर्वीः। न। मर्धंति। युवतयः। जनित्रीः। इंद्रः। विश्वैः। वीर्यैः। पत्यमानः। उभेइति।
आ। पप्रौ। रोदसीइति। महिऽत्वा। पुरंऽदरः। वृत्रऽहा। धृष्णुऽसेनः। संऽगृभ्य। नः। आ। भर। भूरि। पश्वः।
२६॥ नासत्या। मे। पितरा। बंधुऽपृच्छा। सऽजात्यं। अश्विनोः। चारु। नाम। युवं। हि। स्थः। रयिऽदौ। नः। रयी
णां। दात्रं। रक्षेथेइति। अकवैः। अदब्धा। महि। तत्। वः। कवयः। चारु। नाम। यत्। ह। देवाः। भवथ। विश्वे।
इंद्रे। सखा। ऋभुऽभिः। पुरुऽहूत। प्रियेभिः। इमां। धियं। सातये। तक्षत। नः। अर्यमा। नः। अदितिः।
यज्ञियासः॥०॥ सुयोता। नः। अनेपत्यानि। गंतोः। प्रजाऽवान्। नः। पशुऽमान्। अस्तु। गातुः। देवानां। दूतः। पु
रुऽधा। प्रऽसूतः। अनागान्। नः। वोचतु। सर्वऽताता। शृणोतु। नः। पृथिवी। द्यौः। उत। आपः। सूर्यः। नक्ष
त्रैः। उरु। अंतरिक्षं। शृण्वंतु। नः। वृषणः। पर्वतासः। ध्रुवऽक्षेमासः। इळया। मदंतः। आदित्यैः। नः। अ

दितिः। अर्णो। नु। यच्छंतु। नः। मरुतः। शर्म। भद्रं। सदा। सुऽगः। पितुऽमान्। अस्तु। पंथाः। मध्वा। देवाः। ओ
षधीः। सं। पिपृक्त। भगः। मे। अग्ने। सख्ये। न। मृध्याः। उत्। रायः। अश्यां। सदनं। पुरुऽक्षोः। स्वदस्व। हव्या।
सं। इषः। दिदीहि। अस्मद्र्यक्। सं। मिमीहि। श्रवांसि। विश्वान्। अग्ने। पृत्ऽसु। तान्। जेषि। शत्रून्। अहा।
विश्वा। सुऽमनाः। दीदिहि। नः। २२। उषसः। पूर्वाः। अध। यत्। विऽऊषुः। महत्। वि। जज्ञे। अक्षरं। पदे। गोः।
व्रता। देवानां। उप। नु। प्रऽभूषन्। महत्। देवानां। असुरऽत्वं। एकं। मो इति। सु। नः। अत्र। जुहुरंत। देवाः।
मा। पूर्वे। अग्ने। पितरः। पदऽज्ञाः। पुराण्योः। सद्मनोः। केतुः। अंतः। ०। वि। मे। पुरुऽत्रा। पतयंति। कामाः। शमि।
अच्छ। दीद्ये। पूर्व्याणि। सं। इद्धे। अग्नौ। ऋतं। इत्। वदेम। ०। समानः। राजा। विऽभृतः। पुरुऽत्रा। शये। शया
सु। प्रऽयुतः। वना। अनु। अन्या। वत्सं। भरति। क्षेति। माता। ०। आऽक्षित्। पूर्वासु। अपराः। अनु। रुत्। स
द्यः। जातासु। तरुणीषु। अंतरिति। अंतःऽवतीः। सुवते। अप्रऽवीताः। ०॥ २३॥ शयुः। पुरस्तात्। अध।
नु। द्विऽमाता। अबंधनः। चरति। वत्सः। एकः। मित्रस्य। ता। वरुणस्य। व्रतानि। ०। द्विऽमाता। होता। विदथे

ऋ.प.
२८

भु।सं॑ऽराट्।अनु॑।अ॒यं।चर॑ति।क्षेति॑।बु॒ध्नः।प्र।र॒ण्यानि॑।र॒ण्यऽवा॑चः।भरं॑ते।० भ्स्र॑रस्यऽइव।युध्यतः।
अंतम॑स्य।प्रतीची॑नं।ददृशे।विश्वं।आऽयती।अंतः।मतिः।चरति।निऽसिधं।गोः।०।नि।वेवेति।पलि
तः।दूतः।आसु।अंतः।महान्।चरति।रोचनेन।वपूंषि।बिभ्रत्।अभि।नः।वि।चष्टे।०।विष्णुः।गो
पाः।परमं।पाति।पाथः।प्रिया।धामानि।अमृता।दधानः।अग्निः।ता।विश्वा।भुवनानि।वेद।०॥१०॥
नाना।चक्राते इति।याम्या।वपूंषि।तयोः।अन्यत्।रोचते।कृष्णं।अन्यत्।श्यावी।च।यत्।अरुषी।च।
स्वसारौ।०॥माता।च।यत्र।दुहिता।च।धेनू इति।सबर्दुघे इति सबःऽदुघे।धापयेते इति।समीची इति सं
ईची।ऋतस्य।ते इति।सदसि।ईळे।अंतः।०।अन्यस्याः।वत्सं।रिहती।मिमाय।कया।भुवा।नि।दधे।
धेनुः।ऊधः।ऋतस्य।सा।पयसा।अपिन्वत।इळा।०।पद्या।वस्ते।पुरुऽरूपा।वपूंषि।ऊर्ध्वा।तस्थौ।त्रिऽ
अविं।रेरिहाणा।ऋतस्य।सद्म।वि।चरामि।विद्वान्।०।पदे इवेति पदेऽइव।निहिते इति निऽहिते।द
स्मे।अंतरिति।तयोः।अन्यत्।गुह्यं।आविः।अन्यत्।सध्रीचीना।पथ्या।सा।विषूची।०।२०॥आ।

२८

धेनवः। धुनयंतां। अशिश्वीः। सबःऽदुघाः। शशयाः। अप्रऽदुग्धाः। नव्याःऽनव्याः। युवतयः। भवं-
तीः। ० यत्। अन्यासु। वृषभः। रोरवीति। सः। अन्यस्मिन्। यूथे। नि। दधाति। रेतः। सः। हि। क्षपाऽवान्। सः।
भगः। सः। राजा। ० वीरस्य। नु। सुऽअश्व्यं। जनासः। प्र। नु। वोचाम। विदुः। अस्य। देवाः। षोळ्हा। युक्ताः।
पंचऽपंच। आ। वहंति। ० देवः। त्वष्टा। सविता। विश्वऽरूपः। पुपोष। प्रऽजाः। पुरुधा। जजान। इमा। च। वि-
श्वा। भुवनानि। अस्य। महीइति। सं। ऐरत्। चम्वा। समीचीइति। संऽईची। उभेइति। तेइति। अस्य। वसुना।
न्यृष्टेइतिनिऽऋष्टे। शृण्वे। वीरः। विंदमानः। वसूनि। ० इमां। च। नः। पृथिवीं। विश्वऽधायाः। उप। क्षेति।
० निःऽसिध्वरीः। ते। ० ते। इंद्र। पृथिवी। बिभर्ति। सखायः। ते। वामऽभाजः। स्याम। ० ॥ ३१॥ ॥ इति तृती-
याष्टके तृतीयोध्यायः॥ ॥ ॐ। न। ता। मिनंति। मायिनः। न। धीराः। व्रता। देवानां। प्रथमा। ध्रुवाणि।
न। रोदसीइति। अद्रुहा। वेद्याभिः। न। पर्वताः। निऽनमे। तस्थिऽवांसः। षट्। भारान्। एकः। अचरन्। बिभ-
र्ति। ऋतं। वर्षिष्ठं। उप। गावः। आ। अगुः। तिस्रः। महीः। उपराः। तस्थुः। अत्याः। गुहा। द्वेइति। निऽहितेइति। दर्शि।

निहितेद्व नि॰

विदथे। पत्यमानाः। त्रिः। आ। दिवः। ५

एका॥ त्रिःऽपाजस्यः। वृषभः। विश्वऽरूपः। उत। त्रिऽउधा। पुरुधा। प्रजाऽवान्॥ त्रिऽअनीकः। पत्यते। मा
हिनऽवान्। सः। रेतःऽधाः। वृषभः। शश्वतीनां॥ अभीके। आसां। पदऽवीः। अबोधि। आदित्यानां। अ
ह्नः। चारु। नाम। आपः। चित्। अस्मै। अरमंत। देवीः। पृथक्। व्रजंतीः। परि। सीं। अवृंजन्॥ त्री। सधऽस्था। सिं
धवः। त्रिः। कवीनां। उत। त्रिऽमाता। विदथेषु। संऽराट्। ऋतऽवरीः। योषणाः। तिस्रः। अप्याः। त्रिः। आ।
दिवः। सवितः। वार्याणि। दिवेऽदिवे। आ। सुव। त्रिः। नः। अह्नः। त्रिऽधातु। रायः। आ। सुव। वसूनि। भग। त्रा
तः। धिषणे। सातये। धाः॥६॥ सविता। सोसवीति। आपः। चित्। अस्य। रोदसी इति। चित्। उर्वी इति।
रत्नं। भिक्षंत। सवितुः। सवाय॥ त्रिः। उतऽतमा। दुःऽनशा। रोचनानि। त्रयः। राजंति। असुरस्य। वीराः। ऋ
तऽवानः। इषिराः। दुःऽदभासः। ०। संतु। देवाः॥१॥ प्र। अमेः। वि। विऽक्रान्तः। अविदत्। मनीषां। धेनुं। चरंतीं।
प्रऽयुतां। अगोपां। सद्यः। चित्। या। दुदुहे। भूरि। धासेः। इंद्रः। तत्। अग्निः। पनितारः। अस्याः॥ इंद्रः।
सु। हभा। वृषणा। सुऽहस्ता। दिवः। न। प्रीताः। शशयं। दुदुह्रे। विश्वे। यत्। अस्यां। रणयंत। देवाः। प्र।

२९

वः । अत्र । वसवः । सुम्नं । अरण्याः । याः । जामयः । वृष्णे । इच्छंति । शक्तिं । नमस्यंतीः । जानते । गर्भं । अस्मि
न् । अच्छ । पुत्रं । धेनवः । वावशानाः । महः । चरंति । बिभ्रतं । वपूंषि । अच्छ । विवक्मि । रोदसी इति । सुमेके इति
सुऽमेके । ग्रावाणः । युजानः । अध्वरे । मनीषा । इमाः । ऊं इति । ते । मनवे । भूरिऽवाराः । ऊर्ध्वाः । भवंति । दर्शताः । यज
त्राः । या । ते । जिह्वा । मधुऽमती । सुऽमेधाः । अग्ने । देवेषु । उच्यते । उरूची । तया । इह । विश्वान् । अवसे । यजत्रा
न् । आ । सादय । पायय । च । मधूनि । या । ते । अग्ने । पर्वतस्यऽइव । धारा । असश्चंती । पीपयत् । देव । चित्रा । तां ।
अस्मभ्यं । प्रऽमतिं । जातऽवेदः । वसो इति । रास्व । सुऽमतिं । विश्वऽजन्यां ॥ २ ॥ धेनुः । प्रत्नस्य । काम्यं । दुहा
ना । अंतरिति । पुत्रः । चरति । दक्षिणायाः । आ । द्योतनिं । वहति । शुभ्रऽयामा । उषसः । स्तोमः । अश्विनौ । अ
जीगरिति । सुऽयुक् । वहंति । प्रति । वां । ऋतेन । ऊर्ध्वाः । भवंति । पितराऽइव । मेधाः । जरेथां । अस्मत् । वि । पणेः ।
मनीषां । युवोः । अवः । चकृम । आ । यातं । अर्वाक् । सुयुक्ऽभिः । अश्वैः । आ । मन्येथां । आ । गतं । कत् ।
चित् । एवैः । विश्वे । जनासः । अश्विना । हवंते । इमा । [illegible] । वां । गोऽऋजीका । मधूनि । प्र । मित्रासः । न । ददुः ।

हि ।

प०त०
२

उक्थैः। अग्नेः। तिरः। पुरु। चित्। आ। अश्विना। रजांसि। आङ्गूषः। वां। मघऽवना। जनेषु॥ ०॥ ३॥ पुराणं।
ओकः। सख्यं। शिवं। वां। युवोः। नरा। द्रविणं। जह्नाव्यां। पुनरिति। कृण्वानाः। सख्या। शिवानि। मध्वा।
मदेम। सह। नु। समानाः॥ अश्विना। वायुना। युवं। सुऽदक्षा। नियुत्ऽभिः। च। सऽजोषसा। युवाना।
नासत्या। तिरःऽअह्न्यं। जुषाणा। सोमं। पिबतं। अस्त्रिधा। सुदानू इति सुऽदानू। अश्विना। परि। वां।
इषः। पुरूचीः। ईयुः। गीःऽभिः। यतमानाः। अमृध्राः। रथः। ह। वां। ऋतऽजाः। अद्रिऽजूतः। परि।
द्यावापृथिवी इति। याति। सद्यः। अश्विना। मधुसुत्ऽतमः। युवाकुः। सोमः। तं। पातं। आ। गतं। दु
रोणे॥ ०॥ भूरिं। वपुः। करिक्रत्। सुतऽवतः। निःऽकृतं। आऽगमिष्ठः॥ ५॥ मित्रः। जनान्। यातयति।
ब्रुवाणः। मित्रः। दाधार। पृथिवीं। उत। द्यां। मित्रः। कृष्टीः। अनिऽमिषा। अभि। चष्टे। मित्राय।
हव्यं। घृतऽवत्। जुहोत। प्र। सः। मित्र। मर्तः। अस्तु। प्रयस्वान्। यः। ते। आदित्य। शिक्षति। व्रतेन।
न। हन्यते। न। जीयते। त्वाऽऊतः। न। एनं। अंहः। अश्नोति। अन्तितः। न। दूरात्॥ अनमीवासः। इळ

३०

या। मदंतः। मितऽज्ञवः। वरिमन्। आ। पृथिव्याः। आदित्यस्य। व्रतं। उपऽक्षियंतः। वयं। मित्रस्य। सुऽमतौ।
स्याम। अयं। मित्रः। नमस्यः। सुऽशेवः। राजा। सुऽक्षत्रः। अजनिष्ट। वेधाः॥ ४॥ महान्। आदित्यः। न
मसा। उपऽसद्यः। यातयत्ऽजनः। गृणते। सुऽशेवः। [illegible] तस्मै। एतत्। पन्यऽतमाय। जुष्टं।
अग्नौ। मित्राय। हविः। आ। जुहोत॥ ५॥ मित्रस्य। चर्षणिऽधृतः। अवः। देवस्य। सानसि। द्युम्नं। चि
त्रश्रवःऽतमं। अभि। यः। महिना। दिवं। मित्रः। बभूव। सऽप्रथाः। अभि। श्रवःऽभिः। पृथिवीं। मित्राय।
पंच। येमिरे। जनाः। अभिष्टिऽशवसे। सः। देवान्। विश्वान्। बिभर्ति। मित्रः। देवेषु। आयुषु। जना
य। वृक्तऽबर्हिषे। इषः। इष्टऽव्रताः। अकः। इत्यकः॥ ९॥ इहऽइह। वः। मनसा। बंधुता। नरः। उशिजः।
जग्मुः। अभि। तानि। वेदसा। याभिः। मायाभिः। प्रतिजूतिऽवर्पसः। सौधन्वनाः। यज्ञियं। भागं। आनश।
याभिः। शचीभिः। चमसान्। अपिंशत। यया। धिया। गां। अरिणीत। चर्मणः। येन। हरी इति। मनसा। निःऽ
अतक्षत। तेन। देवऽत्वं। ऋभवः। सं। आनश। इंद्रस्य। सख्यं। ऋभवः। सं। आनशुः। मनोः। नपातः।

अपसः। दाधिन्विरे। सौधन्वनासः। अमृतऽत्वं। आ। ईरिरे। विष्वी। शमीभिः। सुऽकृतः। सुऽकृत्यया। इंद्रे
णा। याथ। सऽरथं। सुते। सचा। अथो इति। वशानां। भवथ। सह। श्रिया। न। वः। प्रतिऽमै। सुऽकृतानि। वा
घतः। सौधन्वनाः। ऋभवः। वीर्याणि। च। इंद्र। ऋभुमत्ऽभिः। वाज वत्ऽभिः। सं। उक्षितं। सुतं। सोमं। आ।
वृषस्व। गभस्त्योः। धिया। इषितः। मघऽवन्। दाशुषः। गृहे। सौधन्वनेभिः। सह। मत्स्व। नृऽभिः। इंद्र। ऋ
भुऽमान्। वाजऽवान्। मत्स्व। इह। नः। अस्मिन्। सवने। शच्या। पुरुऽस्तुत। इमानि। तुभ्यं। स्वसराणि। ये
मिरे। व्रता। देवानां। मनुषः। च। धर्मऽभिः। इंद्र। ऋभुऽभिः। वाजिऽभिः। वाजयन्। इह। स्तोमं। जरितुः। उ
प। याहि। यज्ञियं। शतं। केतेभिः। इषिरेभिः। आयवे। सहस्रऽनीथः। अध्वरस्य। होमनि॥७॥ उषः। वाजे
न। वाजिनि। प्रऽचेताः। स्तोमं। जुषस्व। गृणतः। मघोनि। पुराणी। देवि। युवतिः। पुरंधिः। अनु। व्र
तं। चरसि। विश्वऽवारे। उषः। देवि। अमर्त्या। वि। भाहि। चंद्रऽरथा। सूनृताः। ईरयंती। आ। त्वा। वहंतु।
सुऽयमासः। अश्वाः। हिरण्यऽवर्णां। पृथुऽपाजसः। ये। उषः। प्रतीची। भुवनानि। विश्वा। ऊर्ध्वा। ति

राम०
३१

षसि। ऋतस्य। केतुः। समानं। अर्थं। चरणीयमाना। चक्रंऽइव। नव्यसि। आ। ववृत्स्व। अव। स्यू
मऽइव। चिन्वती। मघोनी। उषाः। याति। स्वसरस्य। पत्नी। स्वः। जनंती। सुऽभगा। सुऽदंसाः। आ।
अंतात्। दिवः। पप्रथे। आ। पृथिव्याः। अच्छ। वः। देवीं। उषसं। विभातीं। प्र। वः। भरध्वं। नमसा। सुऽवृ
क्तिं। ऊर्ध्वं। मधुधा। दिवि। पाजः। अश्रेत्। प्र। रोचना। रुरुचे। रण्वऽसंदृक्। ऋतऽवरी। दिवः। अर्कैः।
अबोधि। आ। रेवती। रोदसी इति। चित्रं। अस्थात्। आऽयती। अग्ने। उषसं। विऽभातीं। वामं। एषि। द्र
विणं। भिक्षमाणः। ऋतस्य। बुध्ने। उषसां। इषण्यन्। वृषा। मही इति। रोदसी इति। आ। विवेश। मही।

इति ४

मित्रस्य। वरुणस्य। माया। चंद्राऽइव। भानुं। वि। दधे। पुरुऽत्रा॥ ६॥ इमाः। ऊं इति। वां। भृमयः। म
न्यमानाः। युवाऽवते। न। तुज्याः। अभूवन्। क्व। त्यत्। इंद्रा। वरुणा। यशः। वां। येन। स्म। सिनं। भरथः।
सखिऽभ्यः। अयं। ऊं इति। वां। पुरुऽतमः। रयिऽयन्। शश्वत्ऽतमं। अवसे। जोहवीति। सऽजोषौ। इंद्रा। व

ऋ.त.
३२
श्री

णा। मरुतऽभिः। दिवा। पृथिव्या। शृणुतं। हवं। मे। अस्मे इति। तत्। इंद्रावरुणा। वसु। स्यात्। अस्मे इ
ति। रयिः। मरुतः। सर्वऽवीरः। अस्मान्। वरूत्रीः। शरणैः। अवंतु। अस्मान्। होत्रा। भारती। दक्षि
णाभिः। बृहस्पते। जुषस्व। नः। हव्यानि। विश्वऽदेव्य। रास्व। रत्नानि। दाशुषे। शुचिं। अर्कैः। बृहस्पतिं।
अध्वरेषु। नमस्यत। आ। अनामि। ओजः। आ। चके॥ वृषभं। चर्षणीनां। विश्वऽरूपं। अदाभ्यं। बृहस्प
तिं। वरेण्यं। इयं। ते। पूषन्। आघृणे। सुऽस्तुतिः। देव। नव्यसी। अस्माभिः। तुभ्यं। शस्यते। तां। जुषस्व।
गिरं। मम। वाजऽयंतीं। अव। धियं। वधूयुःऽइव। योषणां। यः। विश्वा। अभि। विऽपश्यति। भुवना।
सं। च। पश्यति। सः। नः। पूषा। अविता। भुवत्। तत्। सवितुः। वरेण्यं। भर्गः। देवस्य। धीमहि। धियः।
यः। नः। प्रऽचोदयात्॥१०॥ देवस्य। सवितुः। वयं। वाजऽयंतः। पुरंऽध्या। भगस्य। रातिं। ईमहे। देवं।
नरः। सवितारं। विप्राः। यज्ञैः। सुवृक्तिऽभिः। नमस्यंति। धिया। इषिताः। सोमः। जिगाति। गातुऽ

रूपं।
३२

पिता । देवानां । एतिं । निऽकृतं । ऋतस्य । योनिं । आऽसदं । सोमः । अस्मभ्यं । द्विऽपदे । चतुःऽप
दे । च । पशवे । अनमीवाः । इषः । करत् । अस्माकं । आयुः । वर्धयन् । अभिऽमातीः । सहमानः
सोमः । सऽधस्थं । आ । असदत् । आ । नः । मित्रा । वरुणा । घृतैः । गव्यूतिं । उक्षतं । मध्वा । रजां
सि । सुक्रतू इति सुऽक्रतू । उरुऽशंसा । नमःऽवृधा । मह्ना । दक्षस्य । राजथः । द्राघिष्ठाभिः । शुचिऽव्र
ता । गृणाना । जमत्ऽअग्निना । योनौ । ऋतस्य । सीदतं । पातं । सोमं । ऋतऽवृधा ॥१॥ ॥इति चतु
र्थमंडलं ॥ ॥ॐ॥ त्वां । हि । अग्ने । सदं । इत् । सऽमन्यवः । देवासः । देवं । अरतिं । निऽएरिरे । इति
क्रत्वा । निऽएरिरे । अमर्त्यं । यजत । मर्त्येषु । आ । देवं । आऽदेवं । जनत । प्रऽचेतसं । विश्वं । आऽ
देवं । जनत । प्रऽचेतसं । सः । भ्रातरं । वरुणं । अग्ने । आ । ववृत्स्व । देवान् । अच्छ । सुऽमती । य
ज्ञऽवनसं । ज्येष्ठं । यज्ञऽवनसं । ऋतऽवानं । आदित्यं । वर्षणिऽधृतं । राजानं । चर्षणिऽधृतं । स

प॰ऌ॰
२३

खे। सखायं। अभि। आ। ववृत्स्व। आशुं। न। चक्रं। रथ्याऽइव। रंह्या। अस्मभ्यं। दस्म। रंह्या। अग्ने। मृ
ळीकं। वरुणे। सचा। विदः। मरुतऽसु। विश्वऽभानुषु। तोकाय। तुजे। शुशुचान। शं। कृधि। अस्म
भ्यं। दस्म। शं। कृधि। त्वं। नः। अग्ने। वरुणस्य। विद्वान्। देवस्य। हेळः। अव। यासिसीष्ठाः। यजि
ष्ठः। वह्निऽतमः। शोशुचानः। विश्वा। द्वेषांसि। प्र। मुमुग्धि। अस्मत्। सः। त्वं। नः। अग्ने। अवमः।
भव। ऊती। नेदिष्ठः। अस्याः। उषसः। विऽउष्टौ। अव। यक्ष्व। नः। वरुणं। रराणः। वीहि। मृळीकं।
सुऽहवः। नः। एधि। ॥१२॥ अस्य। श्रेष्ठा। सुऽभगस्य। संऽदृक्। देवस्य। चित्रऽतमा। मर्त्येषु। शु
चि। घृतं। न। तप्तं। अघ्न्यायाः। स्पार्हा। देवस्य। मंहनाऽइव। धेनोः। त्रिः। अस्य। ता। परमा। संति।
सत्या। स्पार्हा। देवस्य। जनिमानि। अग्नेः। अनंते। अंतरिति। परिऽवीतः। आ। अगात्। शुचिः।
शुक्रः। अर्यः। रोरुचानः। सः। दूतः। विश्वा। अभि। वष्टि। सद्म। होता। हिरण्यऽरथः। रंसुऽजि

इत्।

२३

रु॒ः। रोहि॑तः। अ॒श्वः। व॒पु॒ष्यः॑। वि॒भाऽवा॑। सदा॑। र॒ण्वः। पि॒तु॒मती॑ऽइव। सं॒ऽसत्। आ। सः। चे॒त॒य॒त्। मनु॑षः।
य॒ज्ञऽब॑न्धुः। प्र। तं। म॒ह्या। र॒श॒नया॑। न॒य॒न्ति॒। सः। क्षे॒ति॒। अ॒स्य॒। दुर्या॑सु। साध॑न्। दे॒वः। मर्त॑स्य। स॒ध॒नि॒ऽ
त्वं। आ। पा॒। सः। तु। नः॒। अ॒ग्निः। न॒य॒तु। प्र॒ऽजा॒नन्। अच्छ॑। र॒त्नं। दे॒वऽभ॑क्तं। यत्। अ॒स्य॒। धि॒या। य॒तात्। वि॒
श्वे॑। अ॒मृताः॑। अ॒हऽत्वे॒न्। द्यौः। पि॒ता। ज॒नि॒ता। स॒त्यं। उ॒क्षन्। ॥१३॥ सः। जा॒य॒त॒। प्र॒थ॒मः। प॒स्त्या॑सु। म॒हः।
बु॒ध्ने। रज॑सः। अ॒स्य। योनौ॑। अ॒पात्। अ॒शी॒र्षा। गुह॑मानः। अन्ता॑। आऽयोयु॑वानः। वृ॒ष॒भस्य॑। नी॒ळे। प्र।
शर्धः॑। आ॒र्त॒। प्र॒थ॒मं। वि॒प॒न्या। ऋ॒तस्य॑। योना॑। वृ॒ष॒भस्य॑। नी॒ळे। स्पा॒र्हः। युवा॑। व॒पु॒ष्यः॑। वि॒भाऽवा॑। स॒
प्त। प्रि॒यासः॑। अ॒ज॒न॒य॒न्त॒। वृष्णे॑। अ॒स्माकं॑। अत्र॑। पि॒तरः॑। म॒नु॒ष्याः॑। अ॒भि। प्र। से॒दुः॒। ऋ॒तं। आ॒शु॒षा॒
णाः॑। अश्म॑ऽव्रजाः। सु॒ऽदुघाः॑। व॒व्रे। अ॒न्तः। उत्। उ॒स्राः। आ॒ज॒नुः॒। उ॒षसः॑। हु॒वा॒नाः। ते। म॒र्मृ॒ज॒
त॒। द॒दृ॒ऽवांसः॑। अद्रिं॑। तत्। ए॒षां॒। अ॒न्ये। अ॒भितः॑। वि। वो॒च॒न्। प॒श्व॒ऽय॑न्त्रासः। अ॒भि। का॒रं। अ॒र्च॒

म् । विंदंत । ज्योतिः । चकृपंत । धीभिः ॥ ते । गव्यता । मनसा । दृध्रं । उब्धं । गाः । येमानं । परि । संतं । अद्रिं ।
दृळ्हं । नरः । वचसा । दैव्येन । व्रजं । गोऽमंतं । उशिजः । वि । ववुरिति वव्रुः ॥ १४ ॥ ते । मन्वत । प्रथमं । ना
म । धेनोः । त्रिः । सप्त । मातुः । परमाणि । विंदन् । तत् । जानतीः । अभि । अनूषत । व्राः । आविः । भु
वत् । अरुणीः । यशसा । गोः ॥ नेशत् । तमः । दुधितं । रोचत । द्यौः । उत् । देव्याः । उषसः । भानुः ।
अर्त । आ । सूर्यः । बृहतः । तिष्ठत् । अज्रान् । ऋजु । मर्तेषु । वृजिना । च । पश्यन् ॥ आत् । इत् । पश्चा । बुबुधानाः । वि
[अख्यन् । आत् । इत् ।] रत्नं । धारयंत । द्युऽभक्तं । विश्वे । विश्वासु । दुर्यासु । देवाः । मित्र । धिये । वरुण । सत्यं । अस्तु ॥ अच्छ । वोचेय ।
शुशुचानं । अग्निं । होतारं । विश्वऽभरसं । यजिष्ठं ॥ शुचि । ऊधः । अतृणत । न । गवां । अंधः । न । पूतं । प
रिऽसिक्तं । अंशोः ॥ विश्वेषां । अदितिः । यज्ञियानां । विश्वेषां । अतिथिः । मानुषाणां ॥ अग्निः । देवानां ।
अवः । आऽवृणानः । सुऽमृळीकः । भवतु । जातऽवेदाः ॥ १५ ॥ यः । मर्त्येषु । अमृतः । ऋतऽवा । दे

वः। देवेषु। अरतिः। निऽधायि। होता। यजिष्ठः। मह्ना। शुचध्यै। हव्यैः। अग्निः। मनुषः। ईरयध्यै। इह।
त्वं। सूनो इति। सहसः। नः। अद्य। जातः। जातान्। उभयान्। अंतः। अग्ने। दूतः। ईयसे। युयुजानः। ऋष्व।
ऋजुऽमुष्कान्। वृषणः। शुक्रान्। च। अत्या। वृधस्नू इति वृधऽस्नू। रोहिता। घृतस्नू इति घृतऽस्नू। ऋत
तस्य। मन्ये। मनसा। जविष्ठा। अंतः। ईयसे। अरुषा। युजानः। युष्मान्। च। देवान्। विशः। आ। च। मर्ता
न्। अर्यमणं। वरुणं। मित्रं। एषां। इंद्राविष्णू इति। मरुतः। अश्विना। उत। सुऽअश्वः। अग्ने। सुऽर
थः। सुऽराधाः। आ। इत्। ऊं इति। वह। सुऽहविषे। जनाय। गोऽमान्। अग्ने। अविऽमान्। अश्वी। यज्ञः।
नृवत्ऽसखा। सदं। इत्। अप्रऽमृष्यः। इळाऽवान्। एषः। असुर। प्रजाऽवान्। दीर्घः। रयिः। पृथुऽबु
ध्नः। सभाऽवान्॥ १६॥ यः। ते। इध्मं। जभरत्। सिस्विदानः। मूर्धानं। वा। ततपते। त्वाऽया। भुवः। त
स्य। स्वऽतवान्। पायुः। अग्ने। विश्वस्मात्। सीं। अघऽयतः। उरुष्य। यः। ते। भरात्। अन्निऽयते। चित्।

प.तृ.
२५

न्नं। निःऽशिषत्। मंद्रं। अतिथिं। उत्ऽईरत्। आ। देवऽयुः। इनधते। दुरोणे। तस्मिन्। रयिः। ध्रुवः।
अस्तु। दास्वान्। यः। त्वा। दोषा। यः। उषसि। प्रऽशंसात्। प्रियं। वा। त्वा। कृणवते। हविष्मान्। अश्वः।
न। स्वे। दमे। आ। हेम्यऽवान्। तं। अंहसः। पीपरः। दाश्वांसं। यः। तुभ्यं। अग्ने। अमृताय। दाशत्।
दुवः। त्वे इति। कृणवते। यतऽस्रुक्। न। सः। राया। शशमानः। वि। योषत्। न। एनं। अंहः। परि।
वरत्। अघऽयोः। यस्य। त्वं। अग्ने। अध्वरं। जुजोषः। देवः। मर्तस्य। सुऽधितं। ररणः। प्रीता। इत्। अ-
सत्। होत्रा। सा। यविष्ठ। असाम। यस्य। विधतः। वृधासः।।१०।। चित्तिं। अचित्तिं। चिनवत्। वि। वि-
द्वान्। पृष्ठाऽइव। वीता। वृजिना। च। मर्तान्। राये। च। नः। सुऽअपत्याय। देव। दितिं। च। रास्व। अ-
दितिं। उरुष्य। कविं। शशासुः। कवयः। अदब्धाः। निऽधारयंतः। दुर्यासु। आयोः। अतः। त्वं। दृ-
श्यान्। अग्ने। एतान्। पट्ऽभिः। पश्येः। अद्भुतान्। अर्यः। एवैः। त्वं। अग्ने। वाघते। सुऽप्रणीतिः।

२५

सुतः सोमाय । विधते । यविष्ठ । रत्नं । भर । शशमानाय । घृष्वे । पृथु । चंद्रं । अवसे । चर्षणिऽप्राः ॥ अ
धाह । यत् । वयं । अग्ने । त्वाऽया । पत्ऽभिः । हस्तेभिः । चकृम । तनूभिः । रथं । न । क्रंतः । अपसा । भुरिजोः । ऋ
तं । येमुः । सुऽध्यः । आशुषाणाः ॥ अध । मातुः । उषसः । सप्त । विप्राः । जायेमहि । प्रथमाः । वेधसः । नॄ
न् । दिवः । पुत्राः । अंगिरसः । भवेम । अद्रिं । रुजेम । धनिनं । शुचंतः ॥ १८ ॥ अध । यथा । नः । पितरः ।
परासः । प्रत्नासः । अग्ने । ऋतं । आशुषाणाः ॥ शुचि । इत् । अयन् । दीधितिं । उक्थऽशसः । क्षा
मा । भिंदंतः । अरुणीः । अप । व्रन् । सुऽकर्माणः । सुऽरुचः । देवऽयंतः । अयः । न । देवाः । जनिमा । धम
तः । शुचंतः । अग्निं । ववृधंतः । इंद्रं । ऊर्वं । गव्यं । परिऽसदंतः । अग्मन् ॥ आ । यूथाऽइव । क्षुऽमति ।
पश्वः । अख्यत् । देवानां । यत् । जनिम । अंति । उग्र । मर्तानां । चित् । उर्वशीः । अकृप्रन् । वृधे । चित् ।
अर्यः । उपरस्य । आयोः ॥ अकर्म । ते । सुऽअपसः । अभूम । ऋतं । अवस्रन् । उषसः । विऽभातीः ॥
अनूनं । अग्निं । पुरुधा । सुऽचंद्रं । देवस्य । मर्मृजतः । चारु । चक्षुः ॥ ० ॥ आ । वो । वाम । कवये । [illegible] लो । जु

प०र०
३६

षस्व। उत। शोचस्व। कृणुहि। वस्यसः। नः। महः। रायः। पुरुऽवार। प्र। यंधि॥ १९ ॥ आ। वः। राजानं।
अध्वरस्य। रुद्रं। होतारं। सत्यऽयजं। रोदस्योः। अग्निं। पुरा। तनयित्नोः। अचित्तात्। हिरण्यऽरूपं। अ
वसे। कृणुध्वं। अयं। योनिः। चकृम। यं। वयं। ते। ०। अर्वाचीनः। परिऽवीतः। नि। सीद। इमाः। उं इ
ति। ते। सुऽअपाक। प्रतीचीः। आऽशृण्वते। अदृपिताय। मन्म। नृऽचक्षसे। सुऽमृळीकाय। वेधः।
देवाय। शस्तिं। अमृताय। शंस। ग्रावाऽइव। सोता। मधुऽसुत्। यं। ईळे। त्वं। चित्। नः। शम्यै। अ
ग्ने। अस्याः। ऋतस्य। बोधि। ऋतऽचित्। सुऽआधीः। कदा। ते। उक्था। सधऽमाद्यानि। कदा।
भवंति। सख्या। गृहे। ते। कथा। ह। तत्। वरुणाय। त्वं। अग्ने। कथा। दिवे। गर्हसे। कत्। नः। आगः।
कथा। मित्राय। मीळ्हुषे। पृथिव्यै। ब्रवः। कत्। अर्यम्णे। कत्। भगाय॥ २० ॥ कत्। धिष्ण्यासु।
वृधसानः। अग्ने। कत्। वाताय। प्रऽतवसे। शुभंऽये। परिऽज्मने। नासत्याय। क्षे। ब्रवः। कत्॥

३६

अग्ने। रुद्राय। नृऽघ्ने। कथा। महे। पुष्टिंऽभराय। पूष्णे। कत्। रुद्राय। सुऽमखाय। हविःऽदे। क
त्। विष्णवे। उरुऽगायाय। रेतः। ब्रवः। कत्। अग्ने। शरवे। बृहत्यै। कथा। शर्धाय। मरुतां। ऋताय।
कथा। सूरे। बृहते। पृच्छ्यमानः। प्रति। ब्रवः। अदितये। तुराय। साध। दिवः। जातऽवेदः। चिकि
त्वान्। ऋतेन। ऋतं। निऽयतं। ईळे। आ। गोः। आमा। सचा। मधुऽमत्। पक्वं। अग्ने। कृष्णा।
सती। रुशता। धासिना। एषा। जामर्येण। पयसा। पीपाय। ऋतेन। हि। स्म। वृषभः। चित्। अक्तः।
पुमान्। अग्निः। पयसा। पृष्ठ्येन। अस्पंदमानः। अचरत्। वयःऽधाः। वृषा। शुक्रं। दुदुहे। पृश्निः।
ऊधः ॥११॥ ऋतेन। अद्रिं। वि। असन्। भिदंतः। सं। अंगिरसः। नवंत। गोभिः। शुनं। नरः। प
रि। सदन्। उषसं। आविः। स्वः। अभवत्। जाते। अग्नौ। ऋतेन। देवीः। अमृताः। अमृक्ताः। अ
र्णःऽभिः। आपः। मधुमत्ऽभिः। अग्ने। वाजी। न। सर्गेषु। प्रस्तुभानः। प्र। सदं। इत्। स्रवितवे।

प.स.

३१

दधन्युः। मा। कत्या। पक्षां। सदं। इता। हुरः। गोग। मा। वेशस्या। प्रऽमिनतः। मा। आपेः। मा। अन्नातुः।
अग्ने। अनेजोग। अत्तं। चेः। मा। सखुः। दक्षं। रिपोः। भुजेम। रक्षा। नः। अग्ने। तव। रक्षणेभिः।
रक्षाणः। सुऽमख। प्रीणानः। प्रति। स्फुर। वि। रुज। वीळु। अंहः। जहि। रक्षः। महि। चित्। वा
वृधानं। एभिः। भव। सुऽमनाः। अग्ने। अर्कैः। इमान्। स्पृश। मन्मऽभिः। शूर। वाजान्। उ
त। ब्रह्माणि। अंगिरः। जुषस्व। सं। ते। शस्तिः। देवऽवाता। जरेत। एता। विश्वा। विदुषे। तुभ्यं।
वेधः। नीथानि। अग्ने। निण्या। वचांसि। निऽवचना। कवये। काव्यानि। अशंसिषं। मति
भिः। उक्थैः॥ २२॥ कृणुष्व। पाजः। प्रऽसितिं। न। पृथ्वीं। याहि। राजाऽइव। अमऽवान्
न। इभेन। तृष्वीं। अनु। प्रऽसितिं। द्रूणानः। अस्ता। असि। विध्य। रक्षसः। तपिष्ठैः। तव। भ्रमा
सः। आशुऽया। पतंति। अनु। स्पृश। धृषता। शोशुचानः। तपूंषि। अग्ने। जुह्वा। पतंगान्। असंऽदि

विप्रः।३

३१

तः। वि। सृज। विष्वक्। उल्काः॥ प्रति। स्पशः। वि। सृज। तूर्णिऽतमः। भव। पायुः। विशः। अस्याः।
अदब्धः। यः। नः। दूरे। अघऽशंसः। यः। अंति। अग्ने। माकिः। ते। व्यथिः। आ। दधर्षीत्॥ उत्। अ
ग्ने। तिष्ठ। प्रति। आ। तनुष्व। नि। अमित्रान्। ओषतात्। तिग्मऽहेते। यः। नः। अरातिं। संऽइधान।
चक्रे। नीचा। तं। धक्षि। अतसं। न। शुष्कं॥ ऊर्ध्वः। भव। प्रति। विध्य। अधि। अस्मत्। आविः।
कृणुष्व। दैव्यानि। अग्ने। अव। स्थिरा। तनुहि। यातुऽजूनां। जामिं। अजामिं। प्र। मृणीहि। शत्रून्॥
२३॥ सः। ते। जानाति। सुऽमतिं। यविष्ठ। यः। ईवते। ब्रह्मणे। गातुं। ऐरत्। विश्वानि। अस्मै। सुऽदि
नानि। रायः। द्युम्नानि। अर्यः। वि। दुरः। अभि। द्यौत्॥ सः। इत्। अग्ने। अस्तु। सुऽभगः। सुऽदानुः।
यः। त्वा। नित्येन। हविषा। यः। उक्थैः। पिप्रीषति। स्वे। आयुषि। दुरोणे। विश्वा। इत्। अस्मै। सुऽदिना।
सा। असत्। इष्टिः॥ अर्चामि। ते। सुऽमतिं। घोषि। अर्वाक्। सं। ते। ववाता। जरतां। इयं। गीः।

प॰ तं॰
३८

सुऽअश्वाः। त्वा। सुऽरथाः। मर्जयेम। अस्मे इति। क्षत्राणि। धारयेः। अनु। द्यून्। इह। त्वा। भूरि। आ। च-
रेत्। उप। त्मन्। दोषाऽवस्तः। दीदिऽवांसं। अनु। द्यून्। क्रीळंतः। त्वा। सुऽमनसः। सपेम। अभि। द्युम्ना।
तस्थिऽवांसः। जना[illegible]नां। यः। त्वा। सुऽअश्वः। सुऽहिरण्यः। अग्ने। उपऽयाति। वसुऽमता। रथेन।
तस्य। त्राता। भवसि। तस्य। सखा। यः। ते। आतिथ्यं। आनुषक्। जुजोषत्॥ २४॥ महः। रुजामि। बंधु-
ता। वचःऽभिः। तत्। मा। पितुः। गोतमात्। अनु। इयाय। त्वं। नः। अस्य। वचसः। चिकिद्धि। होतः। य-
विष्ठ। सुक्रतो इति सुऽक्रतो। दमूनाः। अस्वप्नऽजः। तरणयः। सुऽशेवाः। अतंद्रासः। अवृकाः।
अश्रमिष्ठाः। ते। पायवः। सध्र्यंचः। निऽसद्य। अग्ने। तव। नः। पांतु। अमूर। ० त्वया। वयं। सध-
न्यः। त्वाऽऊताः। तव। प्रऽनीती। अश्याम। वाजान्। उभा। शंसा। सूदय। सत्यऽताते। अनुष्ठु-
या। कृणुहि। अह्रयाण। अया। ते। अग्ने। सम्ऽइधा। विधेम। प्रति। स्तोमं। शस्यमानं। गृभाय। दह।

अशासः। रक्षसः। पाहि। अस्मान्। द्रुहः। निदः। मित्रऽमहः। अवद्यात्॥ २५॥ ॥ इति तृतीयाष्टके
चतुर्थोध्यायः॥ ॥ ॐ वैश्वानराय। मीळ्हुषे। सऽजोषाः। कथा। दाशेम। अग्नये। बृहत्। भाः। अनू-
नेन। बृहता। वक्षथेन। उप। स्तभायत्। उपऽमित्। न। रोधः॥ मा। निन्दत। यः। इमां। मह्यं। रातिं। देवः।
ददौ। मर्त्याय। स्वधाऽवान्। पाकाय। गृत्सः। अमृतः। विऽचेताः। वैश्वानरः। नृऽतमः। यह्वः। अग्निः।
साम। द्विऽबर्हाः। महि। तिग्मऽभृष्टिः। सहस्रऽरेताः। वृषभः। तुविष्मान्। पदं। न। गोः। अपऽगूळ्हं। वि-
विद्वान्। अग्निः। मह्यं। प्र। इत्। ऊं इति। वोचत्। मनीषां॥ आ। तान्। अग्निः। बभस्त। तिग्मऽजंभः। तपि-
ष्ठेन। शोचिषा। यः। सुऽराधाः। प्र। ये। मिनंति। वरुणस्य। धाम। प्रिया। मित्रस्य। चेततः। ध्रुवाणि॥
अभ्रातरः। न। योषणः। व्यंतः। पतिऽरिपः। न। जनयः। दुःऽएवाः। पापासः। संतः। अनृताः। अ-
सत्याः। इदं। पदं। अजनत। गभीरं॥ इदं। मे। अग्ने। कियते। पावक। अमिनते। गुरुं। भारं। न। म-

ऋ॰टी॰
३९

ससस्य।२

मा। बृहत्। दधाथ। धृषता। गभीरं। यह्वं। पृष्ठं। प्रयसा। सप्तऽधातु॥ तं। इत्। नु। एव। समना। समानं।
अभि। क्रत्वा। पुनती। धीतिः। अश्याः। चर्मन्। अधि। चारु। पृश्नेः। अग्रे। रुपः। आऽरुपितं। जबारु। प्रऽ
वाच्यं। वचसः। किं। मे। अस्य। गुहा। हितं। उप। निणिक्। वदंति। यत्। उस्रियाणां। अप। वाःऽइव। व्र
न्। पाति। प्रियं। रुपः। अग्रं। पदं। वेरितिवेः॥ इदं। ऊं इति। त्यत्। महि। महां। अनीकं। यत्। उस्रिया। सच
त। पूर्व्यं। गौः। ऋतस्य। पदे। अधि। दीद्यानं। गुहा। रघुऽस्यत्। रघुऽयत्। विवेद॥ अध। द्युतानः। पि
त्रोः। सचा। आसा। अमनुत। गुह्यं। चारु। पृश्नेः। मातुः। पदे। परमे। अंति। सत्। गोः। वृष्णः। शोचि
षः। प्रऽयतस्य। जिह्वा॥१॥ ऋतं। वोचे। नमसा। पृच्छ्यमानः। तव। आऽशसा। जातऽवेदः। यदि। इ
दं। त्वं। अस्य। क्षयसि। यत्। ह। विश्वं। दिवि। यत्। ऊं इति। द्रविणं। यत्। पृथिव्यां॥ किं। नः। अस्य। रेकु।
पदं। न। निदानाः। अगन्म। का। मर्यादा। वयुना। कत्। ह। वामं। अच्छ। गमेम। रघवः। न। वाजं। कदा।

३९

द्रविणं। कत्। ह। रत्नं। वि। नः। वोचः। जातऽवेदः। चिकित्वान्। गुहा। अध्वनः। परमं। यत्। नः। अस्य।२

ना। देवीः। ऋतस्य। पत्नीः॥ स्वरः। वर्तोना। ततनन्त्र। उषसः। अनिरेण। वचसा। फल्ग्वेन। प्रतीत्ये
न। कृधुना। अतृपासः। अध। ते। अग्ने। किम्। इह। वदन्ति। अनायुधासः। असता। सचन्ता। अस्य।
श्रिये। सम्ऽइधानस्य। वृष्णः। वसोः। अनीकम्। दमे। आ। रुरोच। रुशत्। वसानः। सुदृशीकऽरूपः।
क्षितिः। न। राया। पुरुऽवारः। अद्योत्॥ ३॥ ७॥ अध्वरस्य। होतः। अग्ने। तिष्ठ। देवऽताता। यजी
यान्। त्वम्। हि। विश्वम्। अभि। असि। मन्म। प्र। वेधसः। चित्। तिरसि। मनीषाम्॥ अम्रः। होता। ईम्। इव। अभ्रेत्।
मेताऽइव। धूमम्। स्वभा। पृतः। उपा। द्याम्। घृता। सुऽअञ्ज्यः। तिः। प्रातिनी। घृताची। प्रऽदक्षिणित्। देवऽतातिम्। उरा
णः। उत। उदिति। स्वरुः। नवऽजाः। न। अक्रः। पश्वः। अनक्ति। सुऽधितः। सुऽमेकः। स्तीर्णे। ब
र्हिषि। सम्ऽइधाने। अग्नौ। ऊर्ध्वः। अध्वर्युः। जुजुषाणः। अस्थात्। परि। अग्निः। पशुऽपाः। न
न। होता। त्रिऽविष्टि। एति। प्रऽदिवः। उराणः। परि। त्मना। मितऽद्रुः। एति। होता। अग्निः। मन्

दुः। मधुऽवचाः। ऋतऽवा। द्रवंति। अस्य। वाजिनः। न। शोकाः। भयंते। विश्वा। भुवना। यत्। अ
भ्राट्॥५॥ भद्रा। ते। अग्ने। सुऽअनीक। संऽदृक्। घोरस्य। सतः। विषुणस्य। चारुः। न। यत्। ते। शो
चिः। तमसा। वरंत। न। ध्वस्मानः। तन्वि। रेपः। आ। धुरिति धुः॥ न। यस्य। सातुः। जनितोः। अवा
रि। न। मातरापितरा। नु। चित्। इष्टौ। अध। मित्रः। न। सुऽधितः। पावकः। अग्निः। दीदाय। मानु
षीषु। विक्षु॥ द्विः। यं। पंच। जीजनन्। संऽवसानाः। स्वसारः। अग्निं। मानुषीषु। विक्षु। उषःऽबु
धं। अथर्यः। न। दंतं। शुक्रं। सुऽआसं। परशुं। न। तिग्मं। तव। त्ये। अग्ने। हरितः। घृतऽस्नाः। रो
हितासः। ऋजुऽअंचः। सुऽअंचः। अरुषासः। वृषणः। ऋजुऽमुष्काः। आ। देवऽतातिं। अ
ह्वंत। दस्माः॥ ये। ह। त्ये। ते। सहमानाः। अयासः। त्वेषासः। अग्ने। अर्चयः। चरंति। श्येनासः।
न। दुवसनासः। अर्थं। तुविऽस्वनसः। मारुतं। न। शर्धः॥ अकारि। ब्रह्म। संऽइधान। तुभ्यं। शं

सातिऽउक्थ्यं । यजते । वि । ऊं इति । धाः । होतारं । अग्निं । मनुषः । नि । सेदुः । नमस्यंतः । उशिजः ।
शंसं । आयोः ॥ ५ ॥ अयं । इह । प्रथमः । धायि । धातृऽभिः । होता । यजिष्ठः । अध्वरेषु । ईड्यः ।
यं । अप्नवानः । भृगवः । विऽरुरुचुः । वनेषु । चित्रं । विऽभ्वं । विशेऽविशे ॥ अग्ने । कदा । ते । आनु
षक् । भुवत् । देवस्य । चेतनं । अध । हि । त्वा । जगृभ्रिरे । मर्तासः । विक्षु । ईड्यं ॥ ऋतऽवानं । वि
चेतसं । पश्यंतः । द्यांऽइव । स्तृऽभिः । विश्वेषां । अध्वराणां । हस्कर्तारं । दमेऽदमे ॥ आशुं । दूतं ।
विवस्वतः । विश्वाः । यः । चर्षणीः । अभि । आ । जभ्रुः । केतुं । आयवः । भृगवाणं । विशेऽविशे ॥
तं । ईं । होतारं । आनुषक् । चिकित्वांसं । नि । सेदिरे । रण्वं । पावकऽशोचिषं । यजिष्ठं । सप्त । धा
मऽभिः ॥ ५ ॥ तं । शश्वतीषु । मातृषु । वने । आ । वीतं । अश्रितं । चित्रं । संतं । गुहा । हितं । सुऽवेदं ।
कूचित्ऽअर्थिनं । ससस्य । यत् । विऽयुता । सस्मिन् । ऊधन् । ऋतस्य । धामन् । रणयंत । देवाः ।

महान् । अग्निः । नमसा । रातऽहव्यः । वेः । अध्वराय । सदं । इत् । ऋतऽवा । वेः । अध्वरस्य । दूत्या
नि । विद्वान् । उभे इति । अंतः । इति । रोदसी इति । विऽकित्वान् । दूतः । ईयसे । प्रऽदिवः । उराणः । वि
दुःऽतरः । दिवः । आऽरोधनानि । कृष्णं । ते । एम । रुशत्ऽऊर्मे । पुरः । भाः । चरिष्णु । अर्चिः । वपुषां
इत् । एकं । यत् । अप्रऽवा । दधते । ह । गर्भं । सद्यः । चित् । जातः । भवसि । इत् । ऊं इति । दूतः ।
सद्यः । जातस्य । ददृशानं । ओजः । यत् । अस्य । वातः । अनुऽवाति । शोचिः । वृणक्ति । तिग्मां । अ
तसेषु । जिह्वां । स्थिरा । चित् । अन्ना । दयते । वि । जंभैः । तृषु । यत् । अन्ना । तृषुणा । ववक्ष । तृषुं ।
दूतं । कृणुते । यह्वः । अग्निः । वातस्य । मेळिं । सचते । निऽजूर्वन् । आशुं । न । वाजयते । हिन्वे । अ
र्वा ॥७॥ दूतं । वः । विश्वऽवेदसं । हव्यऽवाहं । अमर्त्यं । यजिष्ठं । ऋंजसे । गिरा । सः । हि । वेद । व
सुऽधितिं । महान् । आऽरोधनं । दिवः ॥१॥ सः । वेद । देवः । आऽनमं । देवान् । ऋतऽयते । दमे । दा

ति। प्रियाणि। चित्रा। वसु। सः। होता। सः। इत् उं इति। दूत्यं। चिकित्वान्। अंतः। ईयते। विद्वान्।
आऽरोधनं। दिवः। ते। स्याम। ये। अग्नये। ददाशुः। हव्यदातिऽभिः। ये। ईं। पुष्यंतः। इंधते। ते। रा
या। ते। सुऽवीर्यैः। ससऽवांसः। वि। शृण्विरे। ये। अग्ना। दधिरे। दुवः। अस्मे इति। रायः। दिवेऽदि
वे। सं। चरंतु। पुरुऽस्पृहः। अस्मे इति। वाजासः। ईरतां। सः। विप्रः। चर्षणीनां। शवसा। मानुषाणां।
अति। क्षिप्राऽइव। विध्यति॥ ८॥ अग्ने। मृळ। महान्। असि। यः। ईं। आ। देवऽयुं। जनं। इयेथ।
बर्हिः। आऽसदं। सः। मानुषीषु। [illegible] दुःऽदभः। विक्षु। प्रऽअवीः। अमर्त्यः। दूतः। विश्वे
षां। भुवत्। सः। सद्म। परि। नीयते। होता। मंद्रः। दिविष्टिषु। उत। पोता। नि। सीदति। उत। ग्नाः। अ
ग्निः। अध्वरे। उतो इति। गृहऽपतिः। दमे। उत। ब्रह्मा। नि। सीदति। वेषि। हि। अध्वरिऽयतां।
उपऽवक्ता। जनानां। हव्या। च। मानुषाणां। वेषि। इत्। ऊं इति। अस्य। दूत्यं। यस्य। जुजोषः। अध्व

रं। हव्यं। मर्तस्य। वोळ्हवे। अस्माकं। जोषि। अध्वरं। अस्माकं। यज्ञं। अंगिरः। अस्माकं। श्रुधि।
हवं। परि। ते। दुःऽदभः। रथः। अस्मान्। अश्नोतु। विश्वतः। येन। रक्षसि। दाशुषः॥९॥
अग्ने। तं। अद्य। अश्वं। न। स्तोमैः। क्रतुं। न। भद्रं। हृदिऽस्पृशं। ऋध्याम। ते। ओहैः। अध।
हि। अग्ने। क्रतोः। भद्रस्य। दक्षस्य। साधोः। रथीः। ऋतस्य। बृहतः। बभूथ। एभिः। नः। अ
र्कैः। भव। नः। अर्वाङ्। स्वः। न। ज्योतिः। अग्ने। विश्वेभिः। सुऽमनाः। अनीकैः। आभिः। ते। अ
द्य। गीःऽभिः। गृणन्तः। अग्ने। दाशेम। प्र। ते। दिवः। न। स्तनयन्ति। शुष्माः। तव। स्वादिष्ठा। अग्ने।
संऽदृष्टिः। इदा। चित्। अह्नः। इदा। चित्। अक्तोः। श्रिये। रुक्मः। न। रोचते। उपाके। घृतं। न।
पूतं। तनूः। अरेपाः। शुचि। हिरण्यं। तत्। ते। रुक्मः। न। रोचत। स्वधाऽवः। कृतं। चित्। हि।
स्म। सनेमि। द्वेषः। अग्ने। इनोषि। मर्तात्। इत्था। यजमानात्। ऋतऽवः। शिवाः। नः। सख्या॥

संतु । आ । या । अग्ने । देवेषु । युष्मे इति । सा । नः । नाभिः । सदने । सस्मिन् । ऊधन् ॥ १० ॥ भद्रं । ते । अग्ने । स
हसिन्न् । अनीकं । उपाके । आ । रोचते । सूर्यस्य । रुशत् । दृशे । ददृशे । नक्तया । चित् । अरूक्षितं । दृशे ।
आ । रूपे । अन्नं ॥ वि । साहि । अग्ने । गृणते । मनीषां । खं । वेपसा । तुविऽजात । स्तवानः । विश्वेभिः । यत् ।
वावनः । शुक्र । देवैः । तत् । नः । रास्व । सुऽमहः । भूरि । मन्म ॥ त्वत् । अग्ने । काव्या । त्वत् । मनीषाः । त्वत् ।
उक्था । जायंते । राध्यानि । त्वत् । एति । द्रविणं । वीरऽपेशाः । इत्थाऽधिये । दाशुषे । मर्त्याय । त्वत् । वा
जी । वाजंऽभरः । विऽहायाः । अभिष्टिऽकृत् । जायते । सत्यऽशुष्मः । त्वत् । रयिः । देवऽजूतः । मयःऽभु
ः । त्वत् । आशुः । जूजुऽवान् । अग्ने । अर्वा । त्वां । अग्ने । प्रथमं । देवं । मर्ताः । अमृत । मंद्रऽजिह्वं ।   देवऽयंतः ।४
द्वेषःऽयुतं । आ । विवासंति । धीभिः । दमूनसं । गृहऽपतिं । अमूरं ॥ आरे । अस्मत् । अमतिं । [illegible]
आरे । अंहः । आरे । विश्वां । दुःऽमतिं । यत् । निऽपासि । दोषा । शिवः । सहसः । सूनो इति । अग्ने । यं ।
देवः । आ । चित् । सचसे । स्वस्ति ॥ ११ ॥ यः । त्वां । अग्ने । इनधते । यतऽस्रुक् । त्रिः । ते । अन्नं । कृणव

१०.८
४२

ता। अग्निं। अर्हन्। सः। सुऽद्युम्नैः। अभि। अस्तु। प्रऽसक्षत्। तव। क्रत्वा। जातऽवेदः। चिकित्वान्॥ इध्मं। यः। ते। जभरत्। शश्रमाणः। महः। अग्ने। अनीकं। आ। सपर्यन्। सः। इधानः। प्रति। दोषां। उषसं। पुष्यन्। रयिं। सचते। घ्नन्। अमित्रान्॥ अग्निः। ईशे। बृहतः। क्षत्रियस्य। अग्निः। वाजस्य। परमस्य। रायः। दधाति। रत्नं। विधते। यविष्ठः। वि। आनुषक्। मर्त्याय। स्वधाऽवान्॥ यत्। चित्। हि। ते। पुरुषऽत्रा। यविष्ठ। अचित्तिऽभिः। चकृम। कत्। चित्। आगः। कृधि। सु। अस्मान्। अदितेः। अनागान्। वि। एनांसि। शिश्रथः। विष्वक्। अग्ने॥ महः। चित्। अग्ने। एनसः। अभीके। ऊर्वात्। देवानां। उत। मर्त्यानां। मा। ते। सखायः। सदं। इत्। रिषाम। यच्छ। तोकाय। तनयाय। शं। योः॥ यथा। ह। त्यत्। वसवः। गौर्यं। चित्। पदि। सितां। अमुंचत। यजत्राः। एवो इति। सु। अस्मत्। मुंचत। वि। अंहः। प्र। तारि। अग्ने। प्रऽतरं। नः। आयुः॥१२॥ प्रति। अग्निः। उषसां। अग्रं। अख्यत्। विऽभातीनां। सुऽमनाः। रत्नऽधेयं। यातं। अश्विना। सुऽकृतः। दुरोणं। उत्। सूर्यः। ज्योतिषा।

४२

दे॒वः। प्रति॑। ऊ॒र्ध्वं। भा॒नुं। स॒वि॒ता। दे॒वः। अ॒श्रे॒त्। द्र॒प्सं। द॒वि॒ध्व॒त्। ग॒विऽइषः। न। सत्वा॑। अनु॑। व्र॒तं। व॒रु॒णः। य॒न्ति॒। मि॒त्रः। यत्। सूर्यं॑। दि॒वि। आ॒ऽरो॒हय॑न्ति। यं। सी॒म्। अकृ॑ण्वन्। त॒म॑से। वि॒ऽपृ॒चे॑। ध्रु॒वऽक्षे॑माः। अ॒न॒व॒ऽस्यन्तः॑। अर्थं॑। तं। सूर्यं॑। ह॒रितः॑। स॒प्त। य॒ह्वीः। स्प॒शं। विश्व॑स्य। जग॑तः। व॒ह॒न्ति॒। वहि॑ष्ठेभिः। वि॒ऽहर॑न्। या॒सि॒। तन्तुं॑। अ॒व॒ऽव्यय॑न्। अ॒सि॒तं। दे॒व॒। वस्म॑। द॒वि॒ध्व॒तः। र॒श्मयः॑। सूर्य॑स्य। चर्म॑ऽइव। अव॑। अ॒धुः॒। तमः॑। अ॒प्ऽसु। अ॒न्तः। अना॑यतः। अनि॑ऽबद्धः। क॒या। अ॒यं। न्य॒ङ्। उ॒त्ता॒नः। अव॑। प॒द्य॒ते॒। न। क॒या। या॒ति॒। स्व॒धया॑। कः। द॒द॒र्श॒। दि॒वः। स्क॒म्भः। सम्ऽऋ॑तः। पा॒ति॒। नाकं॑॥१३॥०। जा॒तऽवे॑दाः। अ॒ख्य॒त्। दे॒वः। रो॒च॒मा॒नाः। म॒हःऽभिः॑। आ। ना॒स॒त्या॒। उ॒रु॒ऽगा॒या। रथे॑न। इ॒मं। य॒ज्ञं। उप॑। नः॒। या॒तं॒। अच्छ॑। ऊ॒र्ध्वं। के॒तुं।०। कृ॒ण्वन्।०। वि। सूर्यः॑। र॒श्मिऽभिः॑। चेकि॑तानः। आ॒ऽवह॑न्ती। अ॒रु॒णीः। ज्योति॑षा। आ। अ॒गा॒त्। म॒ही। चि॒त्रा। र॒श्मिऽभिः॑। चेकि॑ताना।

प०ऋ·
४४

ऽबोधयंती। सुविताय। देवी। उषाः। ईयते। सुऽयुजा। रथेन। आ। वां। वहिष्ठाः। इह। ते। वहंतु। रथाः।
अश्वासः। उषसः। विऽउष्टौ। इमे। हि। वां। मधुऽपेयाय। सोमाः। अस्मिन्। यज्ञे। वृषणा। मादये-
थां॥१४॥ अग्निः। होता। नः। अध्वरे। वाजी। सन्। परि। नीयते। देवः। देवेषु। यज्ञियः। परि।
त्रिऽविष्टि। अध्वरं। याति। अग्निः। रथीःऽइव। आ। देवेषु। प्रयः। दधत्। परि। वाजऽप-
तिः। कविः। अग्निः। हव्यानि। अक्रमीत्। दधत्। रत्नानि। दाशुषे। अयं। यः। सृंजये।
पुरः। दैवऽवाते। सं। इध्यते। द्युऽमान्। अमित्रऽदंभनः। अस्य। घ। वीरः। ईवतः। अग्नेः।
ईशीत। मर्त्यः। तिग्मऽजंभस्य। मीळ्हुषः॥१५॥ तं। अर्वंतं। न। सानसिं। अरुषं। न। दिवः। शिशुं।
मर्मृज्यंते। दिवेऽदिवे। बोधत्। यत्। मा। हरिऽभ्यां। कुमारः। साहऽदेव्यः। अच्छ। न। हूतः। उत्।
अरं। उत। त्या। यजता। हरी इति। कुमारात्। साहऽदेव्यात्। प्रऽयता। सद्यः। आ। ददे। एषः।

४४

वां। देवौ। अश्विना। कुमारः। साहऽदेव्यः। दीर्घऽआयुः। अस्तु। सोमकः। तं। युवं। देवौ। अश्वि
ना। कुमारं। साहऽदेव्यं। दीर्घऽआयुषं। कृणोतन॥१९॥ आ। सत्यः। यातु। मघऽवा। ऋजीषी।
द्रवंतु। अस्य। हरयः। उप। नः। तस्मै। इत्। अंधः। सुसुम। सुऽदक्षं। इह। अभिऽपित्वं। करते। गृणा

नः॥४

नः। अव। स्य। शूर। अध्वनः। न। अंते। अस्मिन्। नः। अद्य। सवने। मंदध्यै। शंसाति। उक्थं। उशनाऽइव।
वेधाः। चिकितुषे। असुर्याय। मन्म। कविः। न। निण्यं। विदथानि। साधन्। वृषा। यत्। सेकं। विऽपि
पानः। अर्चात्। दिवः। इत्था। जीजनत्। सप्त। कारून्। अह्ना। चित्। चक्रुः। वयुना। गृणंतः। स्वः।
यत्। वेदि। सुऽदृशीकं। अर्कैः। महि। ज्योतिः। रुरुचुः। यत्। ह। वस्तोः। अंधा। तमांसि। दुधिता। वि
चक्षे। नृऽभ्यः। चकार। नृऽतमः। अभिष्टौ। ववक्ष। इंद्रः। अमितं। ऋजीषी। उभे इति। आ। पप्रौ।
रोदसी इति। महिऽत्वा। अतः। चित्। अस्य। महिमा। वि। रेचि। अभि। यः। विश्वा। भुवना। बभूव॥१॥

विऽस्थानि। सत्राकः। नर्याणि। विद्वान्। अपः। रिरेच। सखिऽभिः। निऽकामैः। अश्मानं। चित्। ये। बिभि
दुः। वचःऽभिः। व्रजं। गोऽमंतं। उशिजः। वि। वव्रुरितिववव्रुः। अपः। वृत्रं। वव्रिऽवांसं। परा। अहन्। प्र।
आवत्। ते। वज्रं। पृथिवी। सऽचेताः। प्र। अर्णांसि। समुद्रियाणि। ऐनोः। पतिः। भवन्। शवसा। शूर।
धृष्णो इति। अपः। यत्। अद्रिं। पुरुऽहूत। दर्दः। आविः। भुवत्। सरमा। पूर्व्यं। ते। सः। नः। नेता। वा
जं। आ। दर्षि। भूरिं। गोत्रा। रुजन्। अंगिरःऽभिः। गृणानः। अच्छ। कविं। नृऽमनः। गाः। अभिष्टौ। स्वः
साता। मघऽवन्। नाधमानं। ऊतिऽभिः। तं। इषणः। द्युम्नऽहूतौ। नि। मायाऽवान्। अब्रह्मा। दस्युः।
अर्त। आ। दस्युऽघ्ना। मनसा। याहि। अस्तं। भुवत्। ते। कुत्सः। सख्ये। निऽकामः। स्वे। योनौ। नि। स
दतं। सऽरूपा। वि। वां। चिकित्सत्। ऋतऽचित्। ह। नारी॥ १८॥ यासि। कुत्सेन। सऽरथं। अवस्युः।
तोदः। वातस्य। हर्योः। ईशानः। ऋज्रा। वाजं। न। गध्यं। युयूषन्। कविः। यत्। अहन्। पार्याय। भूष

षाता। कुत्साय। शुष्णं। अशुषं। नि। बर्हीः। प्रऽपित्वे। अह्नः। कुयवं। सहस्रा। सद्यः। दस्यून्। प्र। मृ
णा। कुत्स्येन। प्र। सूरः। चक्रं। वृहतात्। अभीके। त्वं। पिप्रुं। मृगयं। शूशुऽवांसं। ऋजिश्वने। वैदथि
नाय। रंधीः। पंचाशत। कृष्णा। नि। वपः। सहस्रा। अत्कं। न। पुरः। जरिमा। वि। दर्दरिति दर्दः। सूरः।
उपाके। तन्वं। दधानः। वि। यत्। ते। चेति। अमृतस्य। वर्पः। मृगः। न। हस्ती। तविषीं। उषाणः। सिं
हः। न। भीमः। आयुधानि। बिभ्रत्। इंद्रं। कामाः। वसुऽयंतः। अग्मन्। स्वःऽमीळ्हे। न। सवने।
चकानाः। अवस्यवः। शशमानाः। सऽउक्थैः। ओकः। न। रण्वा। सुदृशीऽइव। पुष्टिः॥ १७॥ तं।
इत्। वः। इंद्रं। सुऽहवं। हुवेम। यः। ता। चकार। नर्या। पुरूणि। यः। माऽवते। जरित्रे। गध्यं। चित्।
मक्षु। वाजं। भरति। स्पार्हऽराधाः। तिग्मा। यत्। अंतः। अशनिः। पताति। कस्मिन्। चित्। शूर। मु
हुके। जनानां। घोरा। यत्। अर्य। संऽऋतिः। भवाति। अध। स्म। नः। तन्वः। बोधि। गोपाः। भुवः। अ

वि॒ता। वा॒मऽदे॒वस्य॑। धी॒ता॒म्। भुवः॑। सखा॑। अ॒वृ॒कः। वाज॑ऽसातौ। त्वाम्। अनु॑। प्रऽम॑तिम्। आ। ज॒ग॒न्म॒। उ॒रु॒ऽ
शंसः॑। ज॒रि॒त्रे। वि॒श्वध॑। स्याः॒। ए॒भिः। नृऽभिः॑। इ॒न्द्र॒। त्वा॒यु॒ऽभिः॑। त्वा। म॒घव॑त्ऽभिः। म॒घ॒ऽव॒न्। वि
श्वे॑। आ॒जौ। द्या॒वः॑। न। द्यु॒म्नैः। अ॒भि। सन्तः॑। अ॒र्यः। क्ष॒पः॑। म॒दे॒म॒। श॒रदः॑। च॒। पू॒र्वीः। ए॒व। इ॒त्। इन्द्रा॑य।
वृ॒ष॒भाय॑। वृष्णे॑। ब्रह्म॑। अ॒क॒र्म॒। भृग॑वः। न। रथ॑म्। नु। वि॒दुः। यथा॑। नः॒। स॒ख्या। वि॒ऽयोष॑त्। अस॑त्। नः॒। उ॒
ग्रः। अ॒वि॒ता। त॒नू॒ऽपाः। नु। स्तु॒तः। इ॒न्द्र॒। नु। गृ॒णा॒नः। इष॑म्। ज॒रि॒त्रे। न॒द्यः॑। न। पी॒पे॒रिति॑ पीपेः। अका॑
रि। ते॒। ह॒रि॒ऽवः॒। ब्रह्म॑। नव्य॑म्। धि॒या। स्या॒म॒। र॒थ्यः॑। स॒दा॒ऽसाः ॥२०॥०॥ तुभ्य॑म्। ह॒। क्षाः। अनु॑। क्ष॒त्रम्। मं॒
ह॒ना। म॒न्य॒त॒। द्यौः। त्वम्। वृ॒त्रम्। शव॑सा। ज॒घ॒न्वान्। सृ॒जः। सिन्धू॑न्। अहि॑ना। ज॒ग्र॒सा॒नान्। तव॑। त्वि॒षः।
ज॒नि॒म॒न्। रे॒ज॒त॒। द्यौः। रेज॑त्। भूमिः॑। भि॒यसा॑। स्वस्य॑। म॒न्योः। ऋ॒घा॒यन्त॑। सु॒ऽभ्वः॑। पर्व॑तासः। आर्द॑
न्। धन्वा॑नि। स॒रय॑न्त। आपः॑। भि॒नत्। गि॒रिम्। शव॑सा। वज्र॑म्। इ॒ष्णन्। आ॒विःऽकृ॒ण्वा॒नः। स॒हा॒नः। ओज॑सा।
ओज॑सा। वधी॑त्। वृ॒त्रम्। वज्रे॑ण। म॒न्द॒सा॒नः। सर॑न्। आपः॑। जव॑सा। ह॒तऽवृ॑ष्णीः। सु॒ऽवीर॑। ग॒तोः। ज॒नि॒ता।

मन्यत। घोरं। इंद्रस्य। कर्ता। स्वपःऽतमः। नृऽतमः। यः। ईं। जजान। स्वर्यं। सुऽवज्रं। अनपऽच्युतं। सद
सः। न। भूम। यः। एकः। इत्। च्यवयति। प्र। भूम। राजा। कृष्टीनां। पुरुऽहूतः। इंद्रः। सत्यं। एनं। अ
नु। विश्वे। मदंति। रातिं। देवस्य। गृणतः। मघोनः॥ २॥ सत्रा। सोमाः। अभवन्। अस्य। विश्वे। सत्र
त्रा। मदासः। बृहतः। मदिष्ठाः। सत्रा। अभवः। वसुऽपतिः। वसूनां। दत्रे। विश्वाः। अधिथाः।
इंद्र। कृष्टीः। त्वं। अध। प्रथमं। जायमानः। अमे। विश्वाः। अधिथाः। इंद्र। कृष्टीः। त्वं। प्रति। प्रऽव
तः। आऽशयानं। अहिं। वज्रेण। मघऽवन्। वि। वृश्चः॥ सत्राऽहनं। दधृषिं। तुम्रं। इंद्रं। महां। अ
पारं। वृषभं। सुऽवज्रं। हंता। यः। वृत्रं। सनिता। उत। वाजं। दाता। मघानि। मघऽवा। सुऽराधाः॥ अ
यं। वृतः। चातयते। संऽईचीः। यः। आजिषु। मघऽवा। शृण्वे। एकः। अयं। वाजं। भरति। यं। सनोति।
अस्य। प्रियासः। सख्ये। स्याम॥ अयं। शृण्वे। अध। जयन्। उत। घ्नन्। अयं। उत। प्र। कृणुते। युधा।
गाः। यदा। सत्यं। कृणुते। मन्युं। इंद्रः। विश्वं। दृळ्हं। भयते। एजत्। अस्मात्॥ २२ सं। इंद्रः। गाः। अ

जयत। सं। हिरण्यया। सं। अश्व्यया। मघऽवा। यः। ह। पूर्वीः। एभिः। नृऽभिः। नृऽतमः। अस्य। शा
कैः। रायः। विऽभक्ता। संऽभरः। च। वस्वः। कियत्। स्वित्। इंद्रः। अधि। एति। मातुः। कियत्। पि
तुः। जनितुः। यः। जजान। यः। अस्य। शुष्मं। मुहुकैः। इयर्त्ति। वातः। न। जूतः। स्तनयत्ऽभिः।
अभ्रैः। क्षियंतं। त्वं। अक्षियंतं। कृणोति। इयर्ति। रेणुं। मघऽवा। संऽओहं। विऽभंजनुः। अशनि
मान्ऽइव। द्यौः। उत। स्तोतारं। मघऽवा। वसौ। धात। अयं। चक्रं। इषणत्। सूर्यस्य। नि। एतशं।
रीरमत्। ससृमाणं। आ। कृष्णः। ईं। जुहुराणः। जिघर्ति। त्वचः। बुध्ने। रजसः। अस्य। योनौ। अ
सिक्न्यां। यजमानः। न। होता। २२।। गव्यंतः। इंद्रं। सख्याय। विप्राः। अश्वऽयंतः। वृषणं। वाजयं
तः। जनिऽयंतः। जनिऽदां। अक्षितऽऊतिं। आ। च्यवयामसि। अवते। न। कोशं। त्राता। नः। बोधि।
ददृशानः। आपिः। अभिऽख्याता। मर्डिता। सोम्यानां। सखा। पिता। पितृऽतमः। पितृणां। कर्ता।
ईं। ऊं इति। लोकं। उशते। वयःऽधाः। सखिऽयतां। अविता। बोधि। सखा। गृणानः। इंद्र। स्तुव

ते। वयः। धाः॥ वयं। हि। आ। ते। चकृम। सऽबाधः। आभिः। शमीभिः। महयंतः। इंद्र॥ स्तुतः। इंद्रः। मघ-
वा। यत्। ह। वृत्रा। भूरीणि। एकः। अप्रतीनि। हंति॥ अस्य। प्रियः। जरिता। यस्य। शर्मन्। नकिः। दे-
वाः। वारयंते। न। मर्ताः॥ एव। नः। इंद्रः। मघऽवा। विऽरप्शी। करत्। सत्या। चर्षणिऽधृत्। अनर्वा॥ त्वं। रा-
जा। जनुषां। धेहि। अस्मे इति। अधि। श्रवः। माहिनं। यत्। जरित्रे॥ २४॥ अयं। पंथाः। अनुऽवित्तः।
पुराणः। यतः। देवाः। उत्ऽअजायंत। विश्वे॥ अतः। चित्। आ। जनिषीष्ट। प्रऽवृद्धः। मा। मातरं। अमुया।
पत्तवे। कः॥ न। अहं। अतः। निः। अय। दुःऽगहा। एतत्। तिरश्चता। पार्श्वात्। निः। गमानि॥ बहूनि।
मे। अकृता। कर्त्वानि। युध्यै। त्वेन। सं। त्वेन। पृच्छै॥ पराऽयतीं। मातरं। अनु। अचष्ट। न। अनु। गानि। अनु। नु। गमानि नु। ग
त्वष्टुः। गृहे। अपिबत्। सोमं। इंद्रः। शतऽधन्यं। चम्वोः। सुतस्य॥ किं। सः। ऋधक्। कृणवत्। यं। स-
हस्रं। मासः। जभार। शरदः। च। पूर्वीः॥ नहि। नु। अस्य। प्रतिऽमानं। अस्ति। अंतः। जातेषु। उत। ये। ज-
निऽत्वाः॥ अवद्यंऽइव। मन्यमाना। गुहा। अकः। इंद्रं। माता। वीर्येण। निऽऋष्टं॥ अथ। उत्।

अनु। ८

ऋ० सू०
४८

रा

अस्थात् । स्वयं । अत्कं । वसानः । आ । रोदसी इति । अपृणात् । जायमानः ॥ २५ ॥ एताः । अर्षंति । अ-
ललाऽभवंतीः । ऋतवरीःऽइव । संऽक्रोशमानाः । एताः । वि । पृच्छ । किं । इदं । भनंति । कं । आपः । अद्रिं ।
परिऽधिं । रुजंति । किं । ऊं इति । स्वित् । अस्मै । निऽविदः । भनंत । इंद्रस्य । अवद्यं । दिधिषंते । आपः ।
मम । एतान् । पुत्रः । महता । वधेन । वृत्रं । जघन्वान् । असृजत् । वि । सिंधून् । ममत् । चन । त्वा । युव-
तिः । पराऽआस । ममत् । चन । त्वा । कुषवा । जगार । ममत् । चित् । आपः । शिशवे । ममृड्युः । ममत् । चित् । इंद्रः ।
सहसा । उत् । अतिष्ठत् । ममत् । चन । ते । मघवन् । विऽअंसः । निऽविविध्वान् । अप । हनू इति । ज-
घान । अध । निऽविध्दः । उत्ऽतरः । बभूवान् । शिरः । दासस्य । सं । पिणक् । वधेन । गृष्टिः । ससू-
व । स्थविरं । तवागां । अनाधृष्यं । वृषभं । तुम्रं । इंद्रं ॥ अरीळ्हं । वत्सं । चरथाय । माता । स्वयं । गातुं । त-
न्वे । इच्छमानं । उत । माता । महिषं । अनु । अवेनत् । अमी इति । त्वा । जहति । पुत्र । देवाः । अथ ।
अब्रवीत् । वृत्रं । इंद्रः । हनिष्यन् । सखे । विष्णो इति । विऽतरं । वि । क्रमस्व । कः । ते । मातरं । विध-

४८

वां । अकृणोत् । शयुं । कः । त्वां । अजिघांसत् । चरंतं । कः । ते । देवः । अधि । मार्डीके । आसीत् ।
यत् । प्र । अक्षिणाः । पितरं । पादऽगृह्य । अवर्त्याः । शुनः । आंत्राणि । पेचे । न । देवेषु । विविदे । मर्डि-
तारं । अपश्यं । जायां । अमहीयमानां । अध । मे । श्येनः । मधु । आ । जभार ॥ २६ ॥ ॥ इति तृ-
तीयाष्टके पंचमोऽध्यायः ॥ ॥ ॐ । एव । त्वां । इंद्र । वज्रिन् । अत्र । विश्वे । देवासः । सुऽहवासः । ऊ-
माः । महां । उभे इति । रोदसी इति । वृद्धं । ऋष्वं । निः । एकं । इत् । वृणते । वृत्रऽहत्ये । अव । असृजं-
त । जिव्रयः । न । देवाः । भुवः । संऽराट् । इंद्र । सत्यऽयोनिः । ० । प्र । वर्तनीः । अरदः । विश्वऽधेनाः ।
अतृप्णुवंतं । विऽयतं । अबुध्यं । अबुध्यमानं । सुसुपानं । इंद्र । सप्त । प्रति । प्रऽवतः । आऽशया-
नं । अहिं । वज्रेण । वि । रिणाः । अपर्वन् । अक्षोदयत् । शवसा । क्षाम । बुध्नं । वाः । न । वातः । त-
विषीभिः । इंद्रः । दृल्हानि । औष्णात् । उशमानः । ओजः । अव । अभिनत् । ककुभः । पर्वतानां ।
अभि । प्र । दद्रुः । जनयः । न । गर्भं । रथाःऽइव । प्र । ययुः । साकं । अद्रयः । अतर्पयः । वि-

सृतः। उब्जः। ऊर्मीन्। त्वं। वृतान्। अरिणाः। इंद्र। सिंधून्॥५॥ त्वं। महीं। अवनिं। विश्वऽधेनां। तुर्वीतये।
वय्याय। क्षरंतीं। अरमयः। नमसा। एजत्। अर्णः। सुऽतरणान्। अकृणोः। इंद्र। सिंधून्॥ प्र। अग्रुवः।
नभन्वः। न। वक्वाः। ध्वस्राः। अपिन्वत्। युवतीः। ऋतऽज्ञाः। धन्वानि। अज्रान्। अपृणक्। तृषाणान्।
अधोक्। इंद्रः। स्तर्यः। दंऽसुपत्नीः। पूर्वीः। उषसः। शरदः। च। गूर्ताः। वृत्रं। जघन्वान्। असृजत्। वि। सिं-
धून्। परिऽस्थिताः। अतृणत्। बद्बधानाः। सीराः। इंद्रः। स्रवितवे। पृथिव्याः। वम्रीभिः। पुत्रं। अग्रुवः।
अदानं। निऽवेशनात्। हरिऽवः। आ। जभर्थ। वि। अंधः। अख्यत्। अहिं। आऽददानः। निः। भूत्। उखऽछित्।
सं। अरंत। पर्व। प्र। ते। पूर्वाणि। करणानि। विप्र। आऽविद्वान्। आह। विदुषे। करांसि। यथाऽयथा।
वृष्ण्यानि। स्वऽगूर्ता। अपांसि। राजन्। नर्या। अविवेषीः॥०॥२॥ आ। नः। इंद्रः। दूरात्। आ। नः। आसात्।
अभिष्टिऽकृत्। अवसे। यासत्। उग्रः। ओजिष्ठेभिः। नृऽपतिः। वज्रऽबाहुः। संऽगे। समत्ऽसु। तुर्व-
णिः। पृतन्यून्॥०॥ हरिऽभिः। यातु। अच्छ। अर्वाचीनः। अवसे। राधसे। च। तिष्ठाति। वज्री। मघऽवा।

विऽरप्शी। इमं। यज्ञं। अनुऽनः वाजऽसातौ॥ इमं। यज्ञं। त्वं। अस्माकं। इंद्र। पुरः। दधत्। सनिष्यसि। क्रतुं।
नः। श्वघ्नीऽइव। वज्रिन्। सनये। धनानां। त्वया। वयं। अर्यः। आजिं। जयेम॥ उरु। नः। ऊं इति। सुऽमनाः। सुऽम
नाः। उपाके। सोमस्य। नु। सुऽसुतस्य। स्वधाऽवः। पाः। इंद्र। प्रतिऽभृतस्य। मध्वः। सं। अंधसा। ममदः।
पृष्ठ्येन। वि। यः। ररप्शे। ऋषिऽभिः। नवेभिः। वृक्षः। न। पक्वः। सृण्यः। न। जेता। मर्यः। न। योषां। अ
भि। मन्यमानः। अच्छ। विवक्मि। पुरुऽहूतं। इंद्रं॥ ३॥ गिरिः। न। यः। स्वऽतवान्। ऋष्वः। इंद्रः। सना
त्। एव। सहसे। जातः। उग्रः। आऽदर्ता। वज्रं। स्थविरं। न। भीमः। उद्नाऽइव। कोशं। वसुना। निऽऋष्टं।
न। यस्य। वर्ता। जनुषा। नु। अस्ति। न। राधसः। आऽमरीता। मघस्य। उत्ऽववृषाणः। तविषीऽवः। उ
ग्र। अस्मभ्यं। दद्धि। पुरुऽहूत। रायः। ईक्षे। रायः। क्षयस्य। चर्षणीनां। उत। व्रजं। अपऽवर्ता। असि। गोनां।
शिक्षाऽनरः। संऽइथेषु। प्रऽहाऽवान्। वस्वः। राशिं। अभिऽनेता। असि। भूरिं। कया। तत्। शृण्वे। श
च्या। शचिष्ठः। यया। कृणोति। मुहु। का। चित्। ऋष्वः। पुरु। दाशुषे। विऽचयिष्ठः। अंहः। अथ। दधा

५०८.
५०

ति। इंद्र। वित्तं। जरित्रे। मा। नः। मर्धीः। आ। भर। दधि। तत्। नः। प्र। दाशुषे। दातवे। भूरि। यत्। ते। नव्ये। दे
ष्णे। शस्ते। अस्मिन्। ते। उक्थे। प्र। ब्रवाम। वयं। इंद्र। स्तुवंतः। १० ४॥ आ। यातु। इंद्रः। अवसे। उप।
नः। इह। स्तुतः। सधऽमात्। अस्तु। शूरः। ववृधानः। तविषीः। यस्य। पूर्वीः। द्यौः। न। क्षत्रं। अभि
ऽभूति। पुष्यात्। तस्य। इत्। इह। स्तवथ। वृष्ण्यानि। तुविऽद्युम्नस्य। तुविऽराधसः। नॄन्। यस्य। क्रतुः। वि
दथ्यः। न। संऽराट्। सह्वान्। तरुत्रः। अभि। अस्ति। कृष्टीः। ०। दिवः। आ। पृथिव्याः। मक्षु। समुद्रात्। उत।
वा। पुरीषात्। स्वःऽनरात्। अवसे। नः। मरुत्वान्। पराऽवतः। वा। सदनात्। ऋतस्य। स्थूरस्य। रायः। बृ
हतः। यः। ईशे। तं। ऊं इति। स्तवाम। वि दथेषु। इंद्रं। नमसि। स्तभायन्। इयर्ति। वाचं। जनयन्। यजध्यै।
ऋंजसानः। पुरुऽवारः। उक्थैः। आ। इंद्रं। कृण्वीत। सदनेषु। होता॥ ५॥ धिषा। यदि। धिषण्यंतः। सरंण्याः।
सदंतः। अद्रिं। औशिजस्य। गोहे। आ। दुरोषाः। पास्त्यस्य। होता। यः। नः। महान्। संऽवरणेषु। वह्निः।
सत्रा। यत्। ईं। भार्वरस्य। वृष्णः। सिसक्ति। शुष्मः। स्तुवते। भराय। गुहा। यत्। ईं। औशिजस्य। गोहे। प्र।
यः। वायुना। जयति। गोऽमतीषु। प्र। धृष्णुऽया। नयति। वस्यः। अच्छ। उप। यः। नमः। ४

५०

यत। धियेो। आ। अ॒प्से। मदा॑य। वि। यत्। वरां॑सि। पर्व॑तस्य। वृ॒ण्वे। पर्यः॑ऽभिः। जि॒न्वे। अ॒पां। जवां॑सि। गो॒रस्य। ग॒
वृयस्य। गोहे। यदि। वाजाय। सुऽध्यः। वहंति। भ॒द्राते। हस्तौ। सुऽकृता। उत। पाणी इति। प्रऽयेतारा। स्तुऽवते।
राधः। इंद्र। का। ते। निऽसत्तिः। किं। उं इति। नो इति। ममत्सि। किं। न। उतऽउत्। उं इति। हर्षसे। दातवै। उं इति।
एव। वस्वः। इंद्रः। सत्यः। संऽराट्। हंता। वृत्रा। वरिवः। पूरवे। कः। इति कः। पुरुऽस्तुत। क्रत्वा। नः। भाधि।
रायः। भक्षीय। ते। अवसः। दैव्यस्य। ०॥ ६॥ यत्। नु। इंद्रः। जुजुषे। यत्। च। वष्टि। तत्। नः। महान्।
करति। शुष्मी। आ। पिता। ब्रह्म। स्तोमं। मघऽवा। सोमं। उक्था। यः। अश्मानं। शवसा। बिभ्रत्। ए
ति। वृषा। पविं। प्रधिं। चतुःऽअश्रिं। अस्यन्। उग्रः। बाहुऽभ्यां। नृऽतमः। शचीऽवान्। श्रिये। परुष्णीं।
उषमाणः। ऊर्णां। यस्याः। पर्वाणि। सख्याय। विव्ये। यः। हुवः। देवऽतमः। जायमानः। महः। वाजेभिः।
महत्ऽभिः। च। शुष्मैः। दधानः। वज्रं। बाह्वोः। उशंतं। द्यां। अमेन। रेजयत्। प्र। भूम। विश्वा। रो
धांसि। प्रऽवतः। च। पूर्वीः। द्यौः। ऋष्वात्। जनिमन्। रेजत। क्षाः। आ। माता। भरति। शुष्मी। आ।

वृदल

गोः। नृऽवत्। परिऽज्मन्। नोनुवंत। वाताः। ता। तु। ते। इंद्र। महतः। महानि। विश्वेषु। इत्। सवनेषु। प्र
वाच्या। यत्। शूर। धृष्णो इति। धृषता। दधृष्वान्। अहिं। वज्रेण। शवसा। अविवेषीः॥ ५॥ सत्रा।
तुविऽनृम्ण। विश्वाः। वा। धेनवः। सिस्रते। वृष्णः। ऊध्नः। अध। ह। त्वत्। वृषऽमनः। भियानाः। प्र।
सिंधवः। जवसा। चक्रमंत। अत्र। अह। ते। हरिऽवः। ताः। ऊं इति। देवीः। अवःऽभिः। इंद्र। स्तवंत।
स्वसारः। यत्। सीं। अनु। प्र। अमुचः। बद्बधानाः। दीर्घां। अनु। प्रऽसितिं। स्यंदयध्यै। पिपीळे। अं
शुः। मद्यः। न। सिंधुः। आ। त्वा। शमी। शशमानस्य। शक्तिः। अस्मद्र्यक्। शुशुचानस्य। यम्याः।
आशुः। न। रश्मिं। तुविऽओजसं। गोः। अस्मे इति। वर्षिष्ठा। कृणुहि। ज्येष्ठा। नृम्णानि। सत्रा।
सहुरे। सहांसि। अस्मभ्यं। वृत्रा। सुऽहनानि। रंधि। जहि। वधः। वनुषः। मर्त्यस्य। अस्माकं। इत्।
सु। शृणुहि। त्वं। इंद्र। अस्मभ्यं। चित्रान्। उप। माहि। वाजान्। अस्मभ्यं। विश्वाः। इषणः। पुरंऽधीः।
अस्माकं। सु। मघऽवन्। बोधि। गोऽदाः॥ १०॥ ८॥ कथा। महां। अवृधत्। कस्य। होतुः। यज्ञं। जुषाणः।

अभि । सोमं । ऊधः । पिबन् । उशानः । जुषमाणः । अंधः । ववक्षे । ऋष्वः । शुचते । धनाय । कः । अस्य ।
वीरः । सधऽमादं । आप । सं । आनंश । सुमतिऽभिः । कः । अस्य । कत् । अस्य । चित्रं ॥ चिकिते । क
त् । ऊती । वृधे । भुवत् । शशमानस्य । यज्योः । कथा । शृणोति । हूयमानं । इंद्रः । कथा । शृण्वन् । अवसां ।
अस्य । वेद । कदा । अस्य । पूर्वीः । उपऽमातयः । ह । कथा । एनं । [illegible] । आहुः । पपुरिं । जरित्रे । क
था ॥ सऽबाधः । शशमानः । अस्य । नशत् । अभि । द्रविणं । दीध्यानः । देवः । भुवत् । नवेदाः । मे । ऋ
तानां । नमः । जगृभ्वान् । अभि । यत् । जुजोषत् । कथा । कत् । अस्य । उषसः । विऽउष्टौ । देवः । म
र्तस्य । सख्यं । जुजोष । कथा । कत् । अस्य । सख्यं । सखिऽभ्यः । ये । अस्मिन् । कामं । सुऽयुजं । तत
स्रे ॥ किं । आत् । अमत्रं । सख्यं । सखिऽभ्यः । कदा । नु । ते । भ्रात्रं । प्र । ब्रवाम । श्रिये । सुऽदृशः ।
वपुः । अस्य । सर्गाः । स्वः । न । चित्रऽतमं । इषे । आ । गोः ॥ द्रुहं । जिघांसन् । ध्वरसं । अनिंद्रां । तेति
क्ते । तिग्मा । तुजसे । अनीका । ऋणा । चित् । यत्र । ऋणऽयाः । नः । उग्रः । दूरे । अज्ञाताः । उषसः ।

बबाधे। ऋतस्य। हि। शुरुधः। संति। पूर्वीः। ऋतस्य। हि। शुरुधः। संति। पूर्वीः। ऋतस्य। धीतिः। वृ
जिनानि। हंति। ऋतस्य। श्लोकः। बधिरा। ततर्द। कर्णा। बुधानः। शुचमानः। आयोः। ऋतस्य। दृह्ळा।
धरुणानि। संति। पुरूणि। चंद्रा। वपुषे। वपूंषि। ऋतेन। दीर्घं। इषणंत। पृक्षः। ऋतेन। गावः। ऋ
तं। आ। विवेशुः। ऋतं। येमानः। ऋतं। इत्। वनोति। ऋतस्य। शुष्मः। तुरऽया। ऊं इति। गव्युः॥
ऋताय। पृथ्वी इति। बहुले इति। गभीरे इति। ऋताय। धेनू इति। परमे इति। दुहाते इति॥ १०॥ को
नु। स्तुतिः। शवसः। सूनुं। इंद्रं। अर्वाचीनं। राधसः। आ। ववर्तत्। ददिः। हि। वीरः। गृणते। वसूनि।
सः। गोऽपतिः। निःऽसिधां। नः। जनासः। सः। वृत्रऽहत्ये। हव्यः। सः। ईड्यः। सः। सुऽस्तुतः। इंद्रः। स
त्यऽराधाः। सः। यामन्। आ। मघऽवा। मर्ताय। ब्रह्मण्यते। सुस्वये। वरिवः। धात्। तं। इत्। नरः। वि
हूयंते। सं। ईके। रिरिक्वांसः। तन्वः। कृण्वत। त्रां। मिथः। यत्। त्यागं। उभयासः। अग्मन्। नरः। तो
कस्य। तनयस्य। सातौ। ऋतुऽयंति। क्षितयः। योगे। उग्र। आशुषाणासः। मिथः। अर्णऽसातौ।

आत्। इत्। पक्तिः। पुरोळाशं। रिरिच्यात्। आत्। इत्। सोमः। वि। पपृच्यात्। असुस्वीन्। २

सं। यत्। विशः। अववृत्रंत। युध्माः। आ। त्। इत्। नेमे। इंद्रयंते। अभीके। आत्। इत्। ह। नेमे। इं
द्रियं। यजंते। आ। त्। इत्। जुजोष। वृषभं। यजध्यै॥१७॥ हृणोति। अस्मै। वरिवः। यः। इत्था। इं
द्राय। सोमं। उशते। सुनोति। सध्रीचीनेन। मनसा। अविवेनन्। तं। इत्। सखायं। कृणुते। सम
त्ऽसु॥ यः। इंद्राय। सुनवत्। सोमं। अद्य। पचात्। पक्तीः। उत। भृज्जाति। धानाः। प्रति। मनायोः।
उचथानि। हर्यन्। तस्मिन्। दधत्। वृषणं। शुष्मं। इंद्रः॥ यदा। सऽमर्यं। वि। अचेत्। ऋघावा।
दीर्घं। यत्। आजिं। अभि। अख्यत्। अर्यः। अचिक्रदत्। वृषणं। पत्नी। अच्छ। दुरोणे। आ। निऽशि
तं। सोमसुत्ऽभिः॥ भूयसा। वस्नं। अचरत्। कनीयः। अविक्रीतः। अकानिषं। पुनः। यन्। सः। भू
यसा। कनीयः। न। अरिरेचीत्। दीनाः। दक्षाः। वि। दुहंति। प्र। वाणं। कः। इमं। दशऽभिः। मम। इंद्रं।
क्रीणाति। धेनुऽभिः। यदा। वृत्राणि। जंघनत्। अथ। एनं। मे। पुनः। ददत्॥ ॥२१॥ कः। अद्य। न
र्यः। देवऽकामः। उशन्। इंद्रस्य। सख्यं। जुजोष। कः। वा। महे। अवसे। पार्याय। संऽइद्धे। अग्नौ॥

प० त०
५३

सुतऽसोमः । ईट्टे । कः । ननाम । वचसा । सोम्याय । मनाऽयुः । वा । भवति । वस्ते । उस्राः । कः । इंद्रस्य । युज्यं ।
कः । सऽखित्वं । कः । भ्रात्रं । वष्टि । कवये । कः । ऊती । कः । देवानां । अवः । अद्य । वृणीते । कः । आदित्या
न् । अदितिं । ज्योतिः । ईट्टे । कस्य । अश्विनौ । इंद्रः । अग्निः । सुतस्य । अंशोः । पिबंति । मनसा । अविऽ
वेनं । तस्मै । अग्निः । भारतः । शर्म । यंसत् । ज्योक् । पश्यात् । सूर्यं । उत्ऽचरंतं । यः । इंद्राय । सुनवा
म । इति । आह । नरे । नर्याय । नृऽतमाय । नृणां । न । तं । जिनंति । बहवः । न । दभ्राः । उरु । अस्मै । अदि
तिः । शर्म । यंसत् । प्रियः । सुऽकृत् । प्रियः । इंद्रे । मनाऽयुः । प्रियः । सुप्रऽअवीः । प्रियः । अस्य । सोमी ।
१२ । सुप्रऽअव्यः । प्राशुषाट् । एषः । वीरः । सुस्वेः । पक्तिं । कृणुते । केवला । इंद्रः । न । असुस्वेः ।
आपिः । न । सखा । न । जामिः । दुःऽप्राव्यः । अवऽहंता । इत् । अवाचः । न । रेवता । पणिना । सख्यं ।
इंद्रः । असुन्वता । सुतऽपाः । सं । गृणीते । आ । अस्य । वेदः । खिदति । हंति । नग्नं । वि । सुस्वये । पक्त
ये । केवलः । भूत् । इंद्रं । परे । अवरे । मध्यमासः । इंद्रं । यांतः । अवऽसिताः । इंद्रं । इंद्रं । क्षियंतः । उत ।

५३

युध्यमानाः। इंद्रं। नरः। वाजऽयंतः। हवंते॥ १४॥ अहं। मनुः। अभवं। सूर्यः। च। अहं। कक्षीवान्।
ऋषिः। अस्मि। विप्रः। अहं। कुत्सं। आर्जुनेयं। नि। ऋंजे। अहं। कविः। उशना। पश्यत। मा। अहं। भूमिं।
अददां। आर्याय। अहं। वृष्टिं। दाशुषे। मर्त्याय। अहं। अपः। अनयं। वावशानाः। मम। देवासः। अनु।
केतं। आयन्। अहं। पुरः। मंदसानः। वि। ऐरं। नव। साकं। नवतीः। शंबरस्य। शतऽतमं। वेश्यं। सर्वऽ
ताता। दिवःऽदासं। अतिथिऽग्वं। यत्। आवं। प्र। सु। सः। विऽभ्यः। मरुतः। विः। अस्तु। प्र। श्येनः। श्ये
नेभ्यः। आशुऽपत्वा। अचक्रया। यत्। स्वधया। सुऽपर्णः। हव्यं। भरत्। मनवे। देवऽजुष्टं। भरत्।
यदि। विः। अतः। वेविजानः। पथा। उरुणा। मनःऽजवाः। असर्जि। तूयं। ययौ। मधुना। सोम्येन। उ
त। श्रवः। विविदे। श्येनः। अत्र। ऋजीपी। श्येनः। ददमानः। अंशुं। पराऽवतः। शकुनः। मंद्रं। मदं। सो
मं। भरत्। दादृहाणः। देवऽवान्। दिवः। अमुष्मात्। उत्ऽतरात्। आऽदाय। आऽदाय। श्येनः। अभ
रत्। सोमं। सहस्रं। सवान्। अयुतं। च। साकं। अत्र। पुरंऽधिः। अजहात्। अरातीः। मदे। सोमस्य। मू

णः। अमूरः॥१५॥ गर्भे। नु। सन्। अनु। एषां। अवेदं। अहं। देवानां। जनिमानि। विश्वा। शतं। मा। पु
रः। आयसीः। अरक्षन्। अध। श्येनः। जवसा। निः। अदीयं॥ न। घ। सः। मां। अप। जोषं। जभार।
अभि। ईं। आस। त्वक्षसा। वीर्येण। ईर्मा। पुरंऽधिः। अजहात्। अरातीः। उत। वातान्। अतरत्।
शूशुवानः॥ अव। यत्। श्येनः। अस्वनीत्। अध। द्योः। वि। यत्। यदि। वा। अतः। ऊहुः। पुरंऽधिं।
सृजत्। यत्। अस्मै। अव। ह। क्षिपत्। ज्यां। कृशानुः। अस्ता। मनसा। भुरण्यन्॥ ऋजिप्यः। ईं। इंद्रऽवतः। न। भु
ज्युं। श्येनः। जभार। बृहतः। अधि। स्नोः। अंतरिति। पतत्। पतत्रि। अस्य। पर्णं। अध। यामनि। प्रऽसितस्य। त
त्। वेरिति वेः॥ अध। श्वेतं। कलशं। गोभिः। अक्तं। आऽपिप्यानं। मघऽवा। शुक्रं। अंधः॥ अध्वर्युऽभिः। प्रऽ
यतं। मध्वः। अग्रं। इंद्रः। मदाय। प्रति। धत्। पिबध्यै। शूरः। मदाय। प्रति। धत्। पिबध्यै॥ १६॥ त्वा। यु
जा। तव। तत्। सोम। सख्ये। इंद्रः। अपः। मनवे। सऽस्रुतः। करिति कः॥ अहन्। अहिं। अरिणात्। सप्त। सिं
धून्। अप। अवृणोत्। अपिहिताऽइव। खानि॥ त्वा। युजा। नि। खिदत्। सूर्यस्य। इंद्रः। चक्रं। सहसा। स

घः। इंद्रोइति। अधि। स्नुना। बृहता। वर्तमानं। महः। द्रुहः। अप। विश्वऽआयु। धायि। अहन्। इंद्रः। इंद्रःऽअ
हहत। अग्निः। इंद्रोइति। पुरा। दस्यून्। मध्यंदिनात्। अभीके। दुःऽगे। दुरोणे। कृत्वा। न। यातां। पुरु। सह
स्रा। शर्वा। नि। बर्हीत्। विश्वस्मात्। सीं। अधमान्। इंद्रः। दस्यून्। विशः। दासीः। अकृणोः। अप्रऽशस्ताः।
त्राः। अबाधेथां। अमृणातं। नि। शत्रून्। अविंदेथां। अपः। चितिं। वधत्रैः। एव। सत्यं। मघऽवाना। यु
वां। तत्। इंद्रः। च। सोम। ऊर्वं। अश्व्यं। गोः। आ। अदर्दृतं। अपिऽहिता। नि। अश्ना। रिरिचथुः। क्षाः। चित्।
तत्। ततृदाना॥१३॥ आ। नः। स्तुतः। उप। वाजेभिः। ऊती। इंद्र। याहि। हरिऽभिः। मंदसानः। तिरः। चित्।
अर्यः। सवना। पुरूणि। आंगूषेभिः। गृणानः। सत्यऽराधाः। आ। हि। स्म। याति। नर्यः। चिकित्वान्। हूयमा
नः। सोतृऽभिः। उप। यज्ञं। सुऽअश्वः। यः। अभीरुः। मन्यमानः। सुस्वानेभिः। मदति। सं। ह। वीरैः। अव
या। तत्। अस्य। कर्णे। वाजयध्यै। जुष्टां। अनु। प्र। दिशं। मंदयध्यै। उतऽवत्रपाणः। राधसे। तुविष्मान्।
करत्। नः। इंद्रः। सुऽतीर्था। अभयाऽइव। अप्सा। यः। गंता। नाधमानं। ऊती। इत्था। विप्रं। हवमानं। गृणंतं।

प॰त॰
५५

तं। उप। त्मनि। दधानः। धुरि। आशून्। सहस्राणि। शतानि। वज्रऽबाहुः॥ त्वाऽऊतासः। मघऽवन्। इंद्र। वि
प्राः। वयं। ते। स्याम। सूरयः। गृणंतः। भेजानासः। बृहत्ऽदिवस्य। रायः। आऽकाय्यस्य। दावने। पुरुऽ
क्षोः॥१९॥ नकिः। इंद्र। त्वत्। उत्ऽतरः। न। ज्यायान्। अस्ति। वृत्रऽहन्। नकिः। एव। यथा। त्वं। सत्रा।
ते। अनु। कृष्टयः। विश्वा। चक्राऽइव। ववृतुः। सत्रा। महान्। असि। श्रुतः। विश्वे। चन। इत्। अना।
त्वा। देवासः। इंद्र। युयुधुः। यत्। अहा। नक्तं। आ। अतिरः। यत्र। उत। बाधितेभ्यः। चक्रं। कुत्साय। यु
ध्यते। मुषायः। इंद्र। सूर्यं। यत्र। देवान्। ऋघायतः। विश्वान्। अयुध्यः। एकः। इत्। त्वं। इंद्र। वनून्। अ
हन्॥२०॥ यत्र। उत। मर्त्याय। कं। अरिणाः। इंद्र। सूर्यं। प्र। आवः। शचीभिः। एतशं॥ किं। आत्। उ
त। असि। वृत्रऽहन्ऽतम। मघऽवन्। मन्युमत्ऽतमः। अत्र। अह। दानुं। आ। अतिरः। एतत्। घ। इत्।
उत। वीर्यं। इंद्र। चकर्थ। पौंस्यं। स्त्रियं। यत्। दुःऽहनायुवं। वधीः। दुहितरं। दिवः॥ दिवः। चित्। घ।
दुहितरं। महान्। महीयमानां। उषसं। इंद्र। सं। पिणक्॥ अप। उषाः। अनसः। सरत्। संऽपिष्टात्। अ

५५

हा। विभ्युषी॥ नि। यत्। सीं। नि॒ऽश्नथत्। वृषा॥ १०॥ एतत्। अस्याः। अनः। शये। सुऽसंपिष्टं। विऽपाशि।
आ। ससार। सीं। पराऽवतः। उत। सिंधुं। विऽबाल्यं। विऽतस्थानां। अधि। क्षमि। अधि। परि। स्थाः। इंद्र। मा
यया। उत। शुष्णस्य। धृष्णुऽया। प्र। मृक्षः। अभि। वेदनं। पुरः। यत्। अस्य। संऽपिणक्॥ उत। दासं। कौलि
तरं। बृहतः। पर्वतात्। अधि। अव। अहन्। इंद्र। शंबरं। उत। दासस्य। वर्चिनः। सहस्राणि। शता। अवधीः।
अधि। पंच। प्रधीन्ऽइव॥ २१॥ उत। त्यं। पुत्रं। अग्रुवः। पराऽवृक्तं। शतऽक्रतुः। उक्थेषु। इंद्रः। आ। अ
भजत्। उत। त्या। [illegible] तुर्वशायदू इति। अस्नातारा। शचीऽपतिः। इंद्रः। विद्वान्। अपारयत्। उत। त्या।
सद्यः। आर्या। सरयोः। इंद्र। पारतः। अर्णा। चित्रऽरथा। अवधीः। अनु। द्वा। जहिता। नयः। अंधं। श्रोणं।
च। वृत्रऽहन्। न। तत्। ते। सुम्नं। अष्टवे। शतं। अश्मन्ऽमयीनां। पुरां। इंद्रः। वि। आस्यत्। दिवःऽदासाय। दा
शुषे॥ २२॥ अस्वापयत्। दभीतये। सहस्रा। त्रिंशतं। हथैः। दासानां। इंद्रः। मायया॥ सः। घ। इत्। उत। अ
सि। वृत्रऽहन्। समानः। इंद्र। गोऽपतिः। यः। ता। विश्वानि। चिच्युषे। उत। नूनं। यत्। इंद्रियं। करिष्याः। इंद्र।

पौंस्यं । अध । न । किः । ततः । आ । मिनत् । वामं ऽवामं । ते । आऽदुरे । देवः । ददातु । अर्यमा । वामं । पूषा ।
वामं । भगः । वामं । देवः । करूळती ॥ २३ ॥ कया । नः । चित्रः । आ । भुवत् । ऊती । सदाऽवृधः । सखा ।
कया । शचिष्ठया । वृता ॥ कः । त्वा । सत्यः । मदानां । मंहिष्ठः । मत्सत् । अंधसः ॥ दृह्ला । चित् । आऽरुजे । व
सु ॥ अभि । सु । नः । सखीनां । अविता । जरितॄणां ॥ शतं । भवासि । ऊतिऽभिः ॥ अभि । नः । आ । ववृत्स्व ।
चक्रं । न । वृत्तं । अर्वतः ॥ नियुत्ऽभिः । चर्षणीनां ॥ प्रऽवता । हि । क्रतूनां । आ । हा । पदाऽइव । गच्छसि ।
अभक्षि । सूर्ये । सचा ॥ २४ ॥ सं । यत् । ते । इंद्र । मन्यवः । सं । चक्राणि । दधन्विरे ॥ अध । त्वे । इति । अ
ध । सूर्ये ॥ उत । स्म । हि । त्वां । आहुः । इत् । मघऽवानं । शचीऽपते ॥ दातारं । अविऽदीधयुं ॥ उत । स्म । स
द्यः । इत् । परि । शशमानाय । सुन्वते ॥ पुरु । चित् । मंहसे । वसु ॥ नहि । स्म । ते । शतं । चन । राधः । वरंते ।
आऽमुरः ॥ न । च्यौत्नानि । करिष्यतः ॥ अस्मान् । अवंतु । ते । शतं । अस्मान् । सहस्रं । ऊतयः ॥ अस्मान्
विश्वाः । अभिष्टयः ॥ २५ ॥ अस्मान् । इह । वृणीष्व । सख्याय । स्वस्तये ॥ महः । राये । दिवि

तो। अस्मान्। अविड्ढि। विश्वहा। इंद्र। राया। परीणसा। अस्मान्। विश्वाभिः। ऊतिऽभिः॥ अस्म
भ्यं। तान्। अप। वृधि। व्रजान्। अस्ताऽइव। गोऽमतः। नवाभिः। इंद्र। ऊतिऽभिः। अस्माकं। धृष्णुऽ
या। रथः। द्युऽमान्। इंद्र। अनपऽच्युतः। गव्युः। अश्वऽयुः। ईयते। अस्माकं। उत्ऽतमं। कृधि। श्र
वः। देवेषु। सूर्य। वसिष्ठं। द्यांऽइव। उपरि॥ २६ ॥ वृत्रऽहन्। अस्माकं। अर्धं। आ। गहि। महान्॥
महीभिः। ऊतिऽभिः। मरुद्भिः। चित्। ता। घ। अस्ति। तत्। तु। ते। अध्री। विश्वा। विवि। वीषु। आ। चित्रं। हर्णे।
षि। ऊतये। दुम्नेभिः। चित्। ता। शशीयांसं। हंसि। व्राधंतं। ओजसा। सखिऽभिः। ये। त्वे इति। सचा।
वयं। इंद्र। त्वे इति। सचा। वयं। त्वा। अभि। नोनुमः। अस्मान्ऽअस्मान्। इत्। ऊं इति। अव। सः।
नः। चित्राभिः। अद्रिऽवः। अनवद्याभिः। ऊतिऽभिः। अनाधृष्टाभिः। आ। गहि॥ २७ ॥ भूयामो इ
ति। सु। त्वाऽवतः। सखायः। इंद्र। गोऽमतः। युजः। वाजाय। घृष्वये। त्वं। हि। एकः। ईशिषे। इंद्र। वा

प.त.
५७

जस्य। गोऽमतः। सः। नः। यंधि। महीं। इषं। न। त्वा। वरं। ते। अन्यथा। यत्। दित्ससि। स्तुतः। मघं। स्तोतृऽभ्यः।
इंद्र। गिर्वणः॥ न। स्तुऽनृषल। ग्रा। दावने। इंद्र। वाजाय। घृष्वये। जाते। वोचाम। वीर्या। याः। मंदसानः। आ॥
अरुजः। पुरः। दासीः। अभिष्टऽइत्य॥ २८॥ ता। ते। गृणंति। वेधसः। यानि। चकर्थ। पौंस्या। सुतेषु। इंद्र।
गिर्वणः॥ अवीवृधंत। गोतमाः। इंद्र। त्वे इति। स्तोमऽवाहसः। आ। एषु। धाः। वीरऽवत्। यशः॥ ०।
शश्वतां। असि। इंद्र। साधारणः। त्वं। तं। त्वा। वयं। हवामहे। अर्वाचीनः। वसो इति। भव। अस्मे इति।
सु। मत्स्व। अंधसः। सोमानां। इंद्र। सोमऽपाः। अस्माकं। त्वा। मतीनां। आ। स्तोमः। इंद्र। यच्छतु। अ
र्वाक्। आ। वर्तय। हरी इति॥ ०॥ २९॥ सहस्रं। व्यतीनां। युक्तानां। इंद्रं। ईमहे। शतं। सोमस्य। खार्यः।
सहस्रा। ते। शता। वयं। गवां। आ॥ च्यावयामसि। त्वस्मेऽ आ। राधः। एतु। ते। दश। ते। कलशानां। हि
रण्यानां। अधीमहि। भूरिऽदाः। असि। वृत्रऽहन्॥ भूरिऽदाः। भरि। देहि। नः। मा। दभ्रं। भूरि। आ।
भर। भूरि। घ। इत्। इंद्र। दित्ससि। भूरिऽदाः। हि। असि। श्रुतः। पुरुऽत्रा। शूर। वृत्रऽहन्। आ। नः। भ

५७

जस्व। राधसि। आ। ते। बभ्रू इति। विऽचक्षणा। शंसामि। गोऽसनः। नपात्। मा। आभ्यां। गाः। अनु।
शिश्रथः। कनीनकाऽइव। विद्रधे। नवे। द्रुऽपदे। अर्भके। बभ्रू इति। यामेषु। शोभेते इति। अरं। मे।
उस्रऽयाम्ने। अरं। अनुस्रऽयाम्ने। बभ्रू इति। यामेषु। अस्रिधा॥ ३०॥ ॥ इति तृतीयाष्टके षष्ठो-
ध्यायः॥ ॥ ॐ। प्र। ऋभुऽभ्यः। दूतंऽइव। वाचं। इष्ये। उपऽस्तिरे। श्वैतरीं। धेनुं। ईळे। ये। वातऽ
जूताः। तरणिऽभिः। एवैः। परि। द्यां। सद्यः। अपसः। बभूवुः। यदा। अरं। अक्रत। ऋभवः।
पितृऽभ्यां। परिऽविष्टी। वेषणा। दंसनाभिः। आत्। इत्। देवानां। उप। सख्यं। आयन्। धीरासः।
पुष्टिं। अवहन्। मनायै। पुनः। ये। चक्रुः। पितरा। युवाना। सना। यूपाऽइव। जरणा। शयाना।
ते। वाजः। विऽभ्वा। ऋभुः। इन्द्रऽवन्तः। मधुऽप्सरसः। नः। अवंतु। यज्ञं। यत्। संऽवत्सं। ऋभवः।
गां। अरक्षन्। यत्। संऽवत्सं। ऋभवः। मा। अपिंशन्। यत्। संऽवत्सं। अभरन्। भासः। अस्याः।

प॰ तृ॰

॥५८

ताभिः। शमीभिः। अमृतऽत्वं। आऽशुः। ज्येष्ठः। आह। चमसा। द्वा। कर। इति। कनीयान्। त्रीन्। कृ-
णवाम। इति। आह। कनिष्ठः। आह। चतुरः। कर। इति। त्वष्टा। ऋभवः। तत्। पनयत्। वचः।
वः॥५॥ सत्यं। ऊचुः। नरः। एव। हि। चक्रुः। अनु। स्वधां। ऋभवः। जग्मुः। एतां। विऽभ्राजम-
नान्। चमसान्। अहाऽइव। अवेनत्। त्वष्टा। चतुरः। ददृश्वान्। द्वादश। द्यून्। यत्। अगोह्य-
स्य। आतिथ्ये। रणन्। ऋभवः। ससंतः। सुऽक्षेत्रा। अकृण्वन्। अनयंत। सिंधून्। धन्व।
आ। अतिष्ठन्। ओषधीः। निम्नं। आपः। रथं। ये। चक्रुः। सुऽवृतं। नरेऽस्थां। धेनुं। विश्वऽ
जुवं। विश्वऽरूपां। ते। आ। तक्षंतु। ऋभवः। रयिं। नः। सुऽअवसः। सुऽअपसः। सुऽहस्ताः।
अपः। हि। एषां। अजुषंत। देवाः। अभि। क्रत्वा। मनसा। दीध्यानाः। वाजः। देवानां। अभवत्।
सुऽकर्मा। इंद्रस्य। ऋभुक्षाः। वरुणस्य। विऽभ्वा। ये। हरी इति। मेधया। उक्था। मदंतः। इं-

५८

ज्ञाय। वृत्रहः। सुऽप्रजाः। यो। अश्वा। तोरायः। पोषं। द्रविणानि। अस्मे इति। धत्त। ऋतुऽपाः। क्षेमऽ
यंतः। ना। क्रिवां। इन्द्रा। च। इन्द्रः। पीतिं। उत। वः। मदं। धुः। न। ऋते। श्रांतस्य। सख्याय। देवाः। तो। न
नो। अस्मे इति। ऋतुऽपाः। वन्हि। तृतीये। अस्मिन्। सवने। दधात। श। ऋभुऽक्षा। विऽभ्वा। वा
जः। इन्द्रः। नः। अच्छा। इमं। यज्ञं। रत्नऽधेया। उप। यात। इन्द्रा। हि। वः। धिषणा। देवी। अन्हां। अधा
त। पीतिं। सं। मदाः। अग्मत। वः। विदानाः। सः। जन्मनः। वाजऽरत्ना। उत। ऋतुऽभिः। ऋतुऽपाः। वः।
मादयध्वं। सं। वः। मदाः। अग्मत। सं। पुरंऽधिः। सुऽवीरां। अस्मे इति। रयिं। आ। ईरयध्वं। अ
यं। वः। यज्ञः। ऋभवः। अकारि। यं। आ। मनुष्वत्। प्रऽदिवः। दधिध्वे। प्र। वः। अच्छ। जुजुषा
णासः। अस्थुः। अभूत। विश्वे। अग्रिया। उत। वाजाः। अभूत लाउ इति। वः। विधते। रत्नऽधेयं।
इदा। नरः। दाशुषे। मर्त्याय। पिबत। वाजाः। ऋभवः। ददः। वः। महि। तृतीयं। सवनं। मदाय। आ।

प० त०
५९

वाजाः। यात। उप। नः। ऋभुक्षाणः। महः। नरः। द्रविणसः। गृणानाः। आ। वः। पीतयः। अभिऽपि
त्वे। अह्नां। इमाः। अस्तं। नवस्वःऽइव। ग्मन्॥३॥ आ। नपातः। शवसः। यातन। उप। इमं। यज्ञं। नम
सा। हूयमानाः। सऽजोषसः। सूरयः। यस्य। च। स्थ। मध्वः। पात। रत्नऽधाः। इंद्रऽवंतः। सऽजोषाः।
इंद्र। वरुणेन। सोमं। सऽजोषाः। पाहि। गिर्वणः। मरुत्ऽभिः। अग्रेऽपाभिः। ऋतुऽपाभिः। सऽजोषाः।
ग्नाःऽपत्नीभिः। रत्नऽधाभिः। सऽजोषाः। सऽजोषसः। आदित्यैः। मादयध्वं। सऽजोषसः। ऋभवः।
पर्वतेभिः। सऽजोषसः। दैव्येन। सवित्रा। सऽजोषसः। सिंधुऽभिः। रत्नऽधेभिः। ये। अश्विना। ये। पि
तरा। ये। ऊती। धेनुं। ततक्षुः। ऋभवः। ये। अश्वा। ये। अंसत्रा। ये। ऋधक्। रोदसी इति। ये। विऽभ्वः।
नरः। सुऽअपत्यानि। चक्रुः। ये। गोऽमंतं। वाजऽवंतं। सुऽवीरं। रयिं। धत्थ। वसुऽमंतं। पुरुऽक्षुं। ते। अ
ग्रेऽपाः। ऋभवः। मंदसानाः। अस्मे इति। धत्त। ये। च। रातिं। गृणंति। न। अप। अभूत। न। वः। अती
तृषाम। अनिःऽशस्ताः। ऋभवः। यज्ञे। अस्मिन्। सं। इंद्रेण। मदथ। सं। मरुत्ऽभिः। सं। राजऽभिः।

राम
५९

रत्नऽधेयाय। देवाः॥४॥ इह। उप। यात। शवसः। नपातः। सौधन्वनाः। ऋभवः। मा। अप। भू
त॥ अस्मिन्॥ हि। वः। सवने। रत्नऽधेयं। गमंतु। इंद्रं। अनु। वः। मदासः॥ आ। अगन्। ऋभूणां। इह।
रत्नऽधेयं। अभूत्। सोमस्य। सुऽसुतस्य। पीतिः। सुऽकृत्यया। यत्। सुऽअपस्यया। च। एकं। विऽ
चक्र। चमसं। चतुःऽधा॥ वि। अकृणोत। चमसं। चतुःऽधा। सखे। वि। शिक्ष। इति। अब्रवीत। अथ। ऐ
त। वाजाः। अमृतस्य। पंथां। गणं। देवानां। ऋभवः। सुऽहस्ताः॥ किंऽमयः। स्वित्। चमसः। ए
षः। आस। यं। काव्येन। चतुरः। विऽचक्र। अथ। सुनुध्वं। सवनं। मदाय। पात। ऋभवः। मधुनः। सो
म्यस्य॥ शच्या। अकर्त। पितरा। युवाना। शच्या। अकर्त। चमसं। देवऽपानं। शच्या। हरी इति। धनुःऽ
तरौ। अतष्ट। इंद्रऽवाहौ। ऋभवः। वाजऽरत्नाः॥५॥ यः। वः। सुनोति। अभिऽपित्वे। अह्नां। ती
व्रं। वाजासः। सवनं। मदाय। तस्मै। रयिं। ऋभवः। सर्वऽवीरं। आ। तक्षत। वृषणः। मंदसानाः।

प॰ तृं

६०

प्रातरिति। सुतं। अपिबः। हरिऽअश्व। माध्यंदिनं। सवनं। केवलं। ते। सं। ऋभुऽभिः। पिबस्व।
रत्नऽधेभिः। सखीन्। यान्। इंद्र। चकृषे। सुऽकृत्या। ये। देवासः। अभवत। सुऽकृत्या। श्येनाःऽ
इव। इत्। अधि। दिवि। निऽसेद। तो। रत्नं। धात। शवसः। नपातः। सौधन्वनाः। अभवत। अमृताः।
सःऽयत। तृतीयं। सवनं। रत्नऽधेयं। अदत्त। सुऽअपस्याः। सुऽहस्ताः। तत। ऋभवः। परिऽ
सिक्तं। वः। एतत्। सं। मदेभिः। इंद्रियेभिः। पिबध्वं। १। ७। अपस्यः। रथः। चिऽवक्रः। परि। व
र्तते। रजः। महत्। तत्। वः। देव्यस्य। प्रऽवाचनं। द्यां। ऋभवः। पृथिवीं। यत्। च। पुष्यथ। ८। सुऽ
चेतसः। अविक्रन्तं। मनसा। परि। ध्यया। तान्। ऊं इति। नु। अस्य। सवनस्य। पीतये। आ। वः।
वाजाः। ऋभवः। वेदयामसि। तक्ष। वः। वाजाः। ऋभवः। सुऽप्रवाचनं। सुरथा। यत। क्षयथ। एऽ
कं। वि। चक्रे। चमसं। चतुःऽवयं। निः। चर्मणः। गां। अरिणीत। धीतिऽभिः। अप। देवेषु। अमृ
देवेषु। विऽप्लुः। अमृतत्वं। मह्यि। अतनं। जिव्रीइति। यत्र। संता। पितरा। सनाऽजुरा। पुनः। युवाना। र

६०

मृतत्वं। आनश। श्रुष्टी। वाजाः। ऋभवः। तत्। वः। उक्थ्यं॥ ऋभुऽतः। रयिः। प्रथमश्रवःऽतमः। वा
जऽश्रुतासः। यं। अजीजनन्। नरः। विभ्वऽतष्टः। विदथेषु। प्रऽवाच्यः। यं। देवासः। अवथ। सः। वि
चर्षणिः॥५॥ सः। वाजी। अर्वा। सः। ऋषिः। वचस्यया। सः। शूरः। अस्ता। पृतनासु। दुस्तरः। सः। रा
यः। पोषं। सः। सुऽवीर्यं। दधे। यं। वाजः। विऽभ्वा। ऋभवः। यं। आविषुः॥ श्रेष्ठं। वः। पेशः। अधि। धा
यि। दर्शतं। स्तोमः। वाजाः। ऋभवः। तं। जुजुष्टन। धीरासः। हि। स्थ। कवयः। विपःऽचितः। तान्।
वः। एना। ब्रह्मणा। आ। वेदयामसि॥ यूयं। अस्मभ्यं। धिषणाभ्यः। परि। विद्वांसः। विश्वा। नर्याणि।
भोजना। द्युऽमन्तं। वाजं। वृषऽशुष्मं। उत्ऽतमं। आ। नः। रयिं। ऋभवः। तक्षत। आ। वयः॥ इह। प्रऽ
जां। इह। रयिं। रराणाः। इह। श्रवः। वीरऽवत्। तक्षत। नः। येन। वयं। चितयेम। अति। अन्यान्।
तं। वाजं। चित्रं। ऋभवः। दद। नः॥९॥ उप। नः। वाजाः। अध्वरं। ऋभुक्षाः। देवाः। यात। प

ऋ·१·
६३।।

थिऽभिः। देवऽयानैः। यथा। यज्ञं। मनुषः। विक्षु। आसु। दधिध्वे। रण्वाः। सुऽदिनेषु। अह्नां। ते। वः।
हृदे। मनसे। संतु। यज्ञाः। जुष्टासः। अद्य। घृतऽनिर्निजः। गुः। प्र। वः। सुतासः। हरयंत। पूर्णाः।
क्रत्वे। दक्षाय। हर्षयंत। पीताः। त्रिऽउदायं। देवऽहितं। यथा। वः। स्तोमः। वाजाः। ऋभुक्षणः।
ददे। वः। जुह्वे। मनुष्वत्। उपरासु। विक्षु। युष्मे इति। सचा। बृहत्ऽदिवेषु। सोमं। पीवःऽअश्वाः।
शुचत्ऽरथाः। हि। भूत। अयःऽशिप्राः। वाजिनः। सुऽनिष्काः। इंद्रस्य। सूनो इति। शवसः। नपातः।
अनु। वः। चेति। अग्रियं। मदाय। ऋभुं। ऋभुक्षणः। रयिं। वाजे। वाजिन्ऽतमं। युजं। इंद्रस्वंतं। हवा
महे। सदाऽसातमं। अश्विनं।।५।। सः। इत्। ऋभवः। यं। अवथ। यूयं। इंद्रः। च। मर्त्यं। सः। धीभिः।
अस्तु। सनिता। मेधऽसाता। सः। अर्वता। वि। नः। वाजाः। ऋभुक्षणः। पथः। चितन। यष्ट
वे। अस्मभ्यं। सूरयः। स्तुताः। विश्वाः। आशाः। तरीषणि। तं। नः। वाजाः। ऋभुक्षणः। इंद्र।

राम
६३

नासत्या। रयिं। सः। अश्वं। चर्षणिऽभ्यः। आ। पुरु। शास्त। मघत्तये॥ १०॥ उतो इति। हि। वां। दात्रा। सं
ति। पूर्वा। या। पुरुऽभ्यः। त्रसदस्युः। निऽतोशे। क्षेत्रऽसां। ददथुः। उर्वराऽसां। घनं। दस्युऽभ्यः। अ
भिऽभूतिं। उग्रं। उत। वाजिनं। पुरुनिःऽसिध्वानं। दधिऽक्रां। ऊं इति। ददथुः। विश्वऽकृष्टिं। ऋजिप्यं।
श्येनं। प्रुषितऽप्सुं। आशुं। चर्कृत्यं। अर्यः। नृऽपतिं। न। शूरं। यं। सीं। अनु। प्रवताऽइव। द्रवंतं। वि
श्वः। पूरुः। मदति। हर्षमाणः। पत्ऽभिः। गृध्यंतं। मेधऽयुं। न। शूरं। रथऽतुरं। वातंऽइव। ध्रजंतं।
यः। स्म। आऽरुंधानः। गध्या। समत्ऽसु। सनुऽतरः। चरति। गोषु। गच्छन्। आविःऽऋजीकः। वि
दथा। निऽचिक्यत्। तिरः। अरतिं। परि। आपः। आयोः। उत। स्म। एनं। वस्त्रऽमथिं। न। तायुं। अ
नु। क्रोशंति। क्षितयः। भरेषु। नीचा। अयमानं। जसुरिं। न। श्येनं। श्रवः। च। अच्छ। पशुऽमत्। च।
यूथं॥ ११॥ उत। स्म। आसु। प्रथमः। सरिष्यन्। नि। वेवेति। श्रेणिऽभिः। रथानां। स्रजं। कृण्वानः।
जन्यः। न। शुभ्वा। रेणुं। रेरिहत्। किरणं। ददश्वान्। उत। स्यः। वाजी। सहुरिः। ऋतऽवा। शुश्रूषमा

प॰ल॰

६२

णाः । तन्वा । सऽमर्ये । तुरं । यतीषु । तुरयन् । ऋजिप्यः । अधि । भ्रुवोः । किरते । रेणुं । ऋंजन् । उत । स्म ।
अस्य । तन्यतोःऽइव । द्योः । ऋघायतः । अभिऽयुजः । भयंते । यदा । सहस्रं । अभि । सीं । अयोधीत् ।
दुःऽवर्तुः । स्म । भवति । भीमः । ऋंजन् ॥ ७ ॥ पनयंति । जनाः । जूतिं । कृष्टिऽप्रः । अभिऽभूतिं । आ
शोः । उत । एनं । आहुः । संऽइथे । विऽयंतः । परा । दधिऽक्राः । असरत् । सहस्रैः । आ । दधिऽक्राः ॥
शवसा । पंच । कृष्टीः । सूर्यःऽइव । ज्योतिषा । अपः । ततान । सहस्रऽसाः । शतऽसाः । वाजी । अ
र्वा । पृणक्तु । मध्वा । सं । इमा । वचांसि ॥ १० ॥ आशुं । दधिऽक्रां । तं । ऊं इति । नु । स्तवाम । दिवः । पृथिव्याः ।
उत । चर्किराम । उच्छंतीः । मां । उषसः । सूदयंतु । अति । विश्वानि । दुःऽइतानि । पर्षन् । चर्कर्मि । अ
र्वतः । क्रतुऽप्राः । दधिऽक्राव्णः । पुरुऽवारस्य । वृष्णः । यं । पूरुऽभ्यः । दीदिऽवांसं । न । अग्निं । दद
थुः । मित्रावरुणा । ततुरिं ॥ यः । अश्वस्य । दधिऽक्राव्णः । [illegible] अकारीत् । संऽइद्धे । अग्नौ । उषसः ।
विऽउष्टौ । अनागसं । तं । अदितिः । कृणोतु । सः । मित्रेण । वरुणेन । सऽजोषाः । दधिऽक्राव्णः । इ

महः ।

६२

षः। ऊर्जः। महः। यत्। अमन्महि। मरुतां। नाम। भद्रं। स्वस्तये। वरुणं। मित्रं। अग्निं। हवामहे। इंद्रं।
वज्रऽबाहुं। इंद्रं। इव। इत्। उभये। वि। ह्वयंते। उत्ऽईराणाः। यज्ञं। उपऽप्रयंतः। दधिऽक्रां। ऊं इति।
सूदनं। मर्त्याय। ददथुः। मित्रावरुणा। नः। अश्वं। दधिऽक्राव्णः। अकारिषं। जिष्णोः। अश्व
स्य। वाजिनः। सुरभि। नः। मुखा। करत्। प्र। नः। आयूंषि। तारिषत्।। ६।। दधिऽक्राव्णः। इत्।
ऊं इति। नु। चर्किराम। विश्वाः। इत्। मां। उषसः। सूदयंतु। अपां। अग्नेः। उषसः। सूर्यस्य। बृहस्प
तेः। आंगिरसस्य। जिष्णोः। सत्वा। भरिषः। गोऽइषः। दुवन्यऽसत्। श्रवस्यात्। इषः। उषसः। तु
रण्यऽसत्। सत्यः। द्रवः। द्रवरः। पतंगरः। दधिऽक्रावा। इषं। ऊर्जं। स्वरिति स्वः। जनत्। उत। स्म। अ
स्य। द्रवतः। तुरण्यतः। पर्णं। न। वेः। अनु। वाति। प्रऽगर्धिनः। श्येनस्यऽइव। ध्रजतः। अंक
सं। परि। दधिऽक्राव्णः। सह। ऊर्जा। तरित्रतः। उत। स्यः। वाजी। क्षिपणिं। तुरण्यति। ग्रीवायां। ब
द्धः। अपिऽकक्षे। आसनि। क्रतुं। दधिऽक्राः। अनु। संऽतवीत्वत्। पथां। अंकांसि। अनु। आऽप

प० ८०

६२

नी। कृणुत। हंसः। शुचिऽसत्। वसुः। अंतरिक्षऽसत्। होता। वेदिऽसत्। अतिथिः। दुरोणऽसत्। नृऽ
सत्। वरऽसत्। ऋतऽसत्। व्योमऽसत्। अप्ऽजाः। गोऽजाः। ऋतऽजाः। अद्रिऽजाः। ऋतं॥ १४॥
इंद्रा। कः। वां। वरुणा। सुम्नं। आप। स्तोमः। हविष्मान्। अमृतः। न। होता। यः। वां। हृदि। क्रतुऽमान्।
अस्मत्। उक्तः। पस्पर्शत्। इंद्रावरुणा। नमस्वान्। इंद्रा। ह। यः। वरुणा। चक्रे। आपी इति। देवौ। मर्तः।
सख्याय। प्रयस्वान्। सः। हंति। वृत्रा। संऽइथेषु। शत्रून्। अवःऽभिः। वा। महत्ऽभिः। सः। प्र। शृ
ण्वे। इंद्रा। ह। रत्नं। वरुणा। धेष्ठा। इत्था। नृऽभ्यः। शशमानेभ्यः। ता। यदि। सखाया। सख्याय। सो
मैः। सुतेभिः। सुऽप्रयसा। मादयैते इति। इंद्रा। युवं। वरुणा। दिद्युं। अस्मिन्। ओजिष्ठं। उग्रा। नि। व
धिष्टं। वज्रं। यः। नः। दुःऽएवः। वृकतिः। दभीतिः। तस्मिन्। मिमाथां। अभिऽभूति। ओजः॥ प्र
तं। अस्याः। धियः। प्रऽअविता। वृषभाःऽइव। धेनोः। सा। नः। दुहीयत्। यवसाऽइव। गत्वी। सहस्रऽधा
रा। पयसा। मही। गौः॥ १५॥ तोके। हिते। तनये। उर्वरासु। सूरः। दृशीके। वृषणः। च। पौंस्ये। इंद्रा। नः।

राम
६२

अत्र। वरुणा। स्यातां। अवःऽभिः। दस्मा। परिऽतक्म्यायां। युवां। इत्। हि। अवसे। पूर्व्याय। परि। प्रभू-
ती इति प्रऽभूती। गोःऽइषः। स्वापी इति सुऽआपी। वृणीमहे। सख्याय। प्रियाय। शूरा। मंहिष्ठा। पि-
तराऽइव। शंभू इति शंऽभू। ता। वां। धियः। अवसे। वाजऽयंतीः। आजिं। न। जग्मुः। युवऽयूः। सु-
दानू इति सुऽदानू। श्रिये। न। गावः। उप। सोमं। अस्थुः। इंद्रं। गिरः। वरुणं। मे। मनीषाः। इमाः। इंद्रं।
वरुणं। मे। मनीषाः। अग्मन्। उप। द्रविणं। इच्छमानाः॥ उप। ईं। अस्थुः। जोष्टारःऽइव। वस्वः।
रघ्वीःऽइव। श्रवसः। भिक्षमाणाः। अश्व्यस्य। त्मना। रथ्यस्य। पुष्टेः। नित्यस्य। रायः। पतयः। स्या-
म। ता। चक्राणौ। ऊतिऽभिः। नव्यसीभिः। अस्मत्रा। रायः। निऽयुतः। सचंतां। आ। नः। बृहंता।
बृहतीभिः। ऊती। इंद्र। यातं। वरुण। वाजऽसातौ। यत्। दिद्यवः। पृतनासु। प्रऽक्रीळान्। तस्य।
वां। स्याम। सनितारः। आजेः॥ ११॥ मम। द्विता। राष्ट्रं। क्षत्रियस्य। विश्वऽआयोः। विश्वे। अमृ-
ताः। यथा। नः। क्रतुं। सचंते। वरुणस्य। देवाः। राजामि। कृष्टेः। उपऽमस्य। वव्रेः। अहं। राजा। वरु-

ताः । मह्यं । तानि । असुर्याणि । प्रथमा । धारयंत ।०। अहं । इंद्रः । वरुणः । ते इति । महिऽत्वा । उर्वी इति ।
गभीरे इति । रजसी इति । सुमेके इति सुऽमेके । त्वष्टाऽइव । विश्वा । भुवनानि । विद्वान् । सं । ऐरयं । रोद-
सी इति । धारयं । च । अहं । अपः । अपिन्वं । उक्षमाणाः । धारयं । दिवं । सदने । ऋतस्य । ऋतेन । पुत्रः ।
अदितेः । ऋतऽवा । उत । त्रिऽधातु । प्रथयत् । वि । भूम । मां । नरः । सुऽअश्वाः । वाजयंतः । मां । वृ-
ताः । सम्ऽअरणे । हवंते । कृणोमि । आजिं । मघऽवा । अहं । इंद्रः । इयर्मि । रेणुं । अभिभूतिऽओ-
जाः ।१७। अहं । ता । विश्वा । चकरं । नकिः । मा । दैव्यं । सहः । वरते । अप्रतिऽइतं । यत् । मा । सोमासः । म-
मदन् । यत् । उक्था । उभे इति । भयेते इति । रजसी इति । अपारे इति । विदुः । ते । विश्वा । भुवनानि ।
तस्य । ता । प्र । ब्रवीषि । वरुणाय । वेधः । त्वं । वृत्राणि । शृण्विषे । जघन्वान् । त्वं । वृतान् । अरिणाः ।
इंद्र । सिंधून् ।०। ते । आसन् । सप्त । ऋषयः । दौःऽगहे । बध्यमाने । ते । आ । अयजंत । त्रसदस्युं ।
अस्याः । इंद्रं । न । वृत्रऽतुरं । अर्धऽदेवं ।० पुरुऽकुत्सानी । हि । वां । अदाशत् । हव्येभिः । इंद्रा-

वरुणो। नमःऽभिः॥ अथ। राजानं। त्रसदस्युं। अस्याः॥ वृत्रऽहनं। ददथुः॥ अर्धऽदेवं। राया।
वयं। ससऽवांसः॥ मदेम। हव्येन। देवाः॥ यवसेन। गावः॥ तां। धेनुं। इंद्रा। वरुणा। युवं। नः। विश्वा
हा। धत्तं। अनपऽस्फुरंतीं॥ १०॥ कः। ऊं इति। श्रवत्। कतमः। यज्ञियानां। वंदारुः। देवः॥ कतमः।
जुषाते। कस्य। इमां। देवीं। अमृतेषु। प्रेष्ठां। हृदि। श्रेषाम। सुऽस्तुतिं। सुऽहव्यां॥ कः। मृळाति।
कतमः॥ आऽगमिष्ठः। देवानां। ऊं इति। कतमः। शंऽभविष्ठः॥ रथं। कं। आहुः॥ द्रवत्ऽअश्वं।
आशुं। यं। सूर्यस्य। दुहिता। अवृणीत। मक्षु। हि। स्म॥ गच्छथः। ईवतः॥ द्यून्। इंद्रः॥ न। शक्तिं। परिऽ
तक्म्यायां। दिवः॥ आऽजाता। दिव्या। सुऽपर्णा। कया। शचीनां। भवथः॥ शचिष्ठा॥ का। वां। भू
त्। उपऽमातिः॥ कया। नः॥ आ। अश्विना। गमथः॥ हूयमाना॥ कः। वां। महः॥ चित्। त्यजसः॥ अ
भीके। उरुष्यतं। माध्वी इति। दस्रा। नः॥ ऊती। उरु। वां। रथः॥ परि। नक्षति। द्यां। आ। यत्। स
मुद्रात्। अभि। वर्तते। वां। मध्वा। माध्वी इति। मधु। वां। प्रुषायन्। यत्। सीं। वां। पृक्षः॥ भुरजंत॥

प्र। काशः। सिंधुः॥ अह। वां। रसया। सिंचत्। अश्वान्। घृणाः। वयः॥ अरुषासः। परि। ग्मन्॥ तत्। ऊं इ
ति। सु। वां। अजिरं। चेति। यानं। येन। पती इति। भवथः। सूर्यायाः॥ इहऽइह। यत्। वां। समना। पपृक्षे।
सा। इयं। अस्मे इति। सुऽमतिः॥ वाजऽरत्ना। उरुष्यतं। जरितारं। युवं। ह। श्रितः। कामः॥ नासत्या। यु
वद्रिक्॥१९॥०॥ पृथुऽज्रयं। अश्विना। संऽगतिं। गोः॥ यः॥ सूर्यां। वहति। वंधुरऽयुः॥ गिर्वाहसं। पु
रुऽतमं। वसुऽयुं। युवं। श्रियं। अश्विना। देवता। तां। दिवः॥ नपाता। वनथः॥ शचीभिः॥ युवोः॥
वपुः। अभि। पृक्षः॥ सचंते। वहंति। यत्। ककुहासः॥ रथे। वां। कः॥ वां। अद्य। करते। रातऽहव्यः॥
ऊतये। वा। सुतऽपेयाय। वा। अर्कैः॥ ऋतस्य। वा। वनुषे। पूर्व्याय। नमः॥ येमानः॥ अश्विना। आ। व
वर्तत्॥ हिरण्ययेन। पुरुभू इति पुरुऽभू। रथेन। इमं। यज्ञं। नासत्या। उप। यातं। पिबाथः॥ इत्। मधु
नः॥ सोम्यस्य। दधथः॥ रत्नं। विधते। जनाय। आ। नः॥ यातं। दिवः॥ अच्छ। पृथिव्याः॥ हिरण्ययेन। सुऽ
वृता। रथेन। मा। वां। अन्ये। नि। यमन्। देवऽयंतः॥ सं। यत्। ददे। नाभिः॥ पूर्व्या। वां। नु। नः॥ रयिं।

पुरुऽवीरं। बृहंतं। दस्रा। मिमाथां। उभयेषु। अस्मे इति। नरः। यत्। वां। अश्विना। स्तोमं। आऽवन्
सधऽस्तुतिं। आजऽमीळ्हासः। अग्मन्॥५॥२०॥ एषः। स्यः। भानुः। उत्। इयर्ति। युज्यते। रथः।
परिऽज्मा। दिवः। अस्य। सानवि। पृक्षासः। अस्मिन्। मिथुनाः। अधि। त्रयः। दृतिः। तुरीयः।
मधुनः। वि। रप्शते॥ उत्। वां। पृक्षासः। मधुऽमंतः। ईरते। रथाः। अश्वासः। उषसः।
विऽउष्टिषु। अपऽऊर्णुवंतः। तमः। आ। परिऽवृतं। स्वः। न। शुक्रं। तन्वंतः। आ। रजः॥ मध्वः।
पिबतं। मधुऽपेभिः। आसऽभिः। उत। प्रियं। मधुने। युंजाथां। रथं। आ। वर्तनिं। मधुना। जिन्वथः।
पथः। दृतिं। वहेथे इति। मधुऽमंतं। अश्विना॥ हंसासः। ये। वां। मधुऽमंतः। अस्रिधः। हिरण्यऽप
र्णाः। उहुवः। उषःऽबुधः। उदऽप्रुतः। मंदिनः। मंदिऽनिस्पृशः। मध्वः। न। मक्षः। सवनानि। ग
च्छथः॥ सुऽअध्वरासः। मधुऽमंतः। अग्नयः। उस्रा। जरंते। प्रति। वस्तोः। अश्विना। यत्। नि

इंद्रवायू इति। अयं। सुतः। तां। देवेभिः। सऽजोषसा। पिबतं। दाशुषः। उक्थे। इह। प्रऽयानं। अस्तु। वां। ८ रौधरः

प.८.

॥ ६६ ॥

तैःऽहस्तः। तरणिः। विऽचक्षणः। सोमं। सुसाव। मधुऽमंतं। अद्रिऽभिः। आ। केनिपासः। अहःऽभिः।
दविध्वतः। रश्मयः। चित्। अश्वान्। प्रति। युयुजानः। ईयते। विश्वान्। अनु। स्वधया। चेतथः। पथः।
प्र। वां। अवोचं। अश्विना। धियंऽधाः। रथः। सुऽअश्वः। अजरः। यः। अस्ति। येन। सद्यः। परि।
रजांसि। याथः। हविष्मंतं। तरणिं। भोजं। अच्छ। २१॥ अयं। पिब। मधूनां। सुतं। वायो इति। दिविष्टि
षु। त्वं। हि। पूर्वऽपाः। असि। त्वा। तेन। नः। अभिष्टिऽभिः। नियुत्वान्। इंद्रऽसारथिः। वायो इति। सु
तस्य। तृपतं। आ। वां। सहस्रं। हरयः। इंद्रवायू इति। अभि। प्रयः। वहंतु। सोमऽपीतये। रथं। हिरण्य
वंधुरं। इंद्रवायू इति। सुऽअध्वरं। आ। हि। स्थाथः। दिविऽस्पृशं। रथेन। पृथुऽपाजसा। दाश्वांसं। उ
प। गच्छतं। इंद्रवायू इति। इह। आ। गतं। इंद्रवायू इति। विऽमोचनं। इह। वां। सोमऽपीतये। स्पार्हः। देवा
नियुत्वता। इंद्रः। च। वायो इति। एषां। सोमानां। पीतिं। अर्हथः। युवां। हि। यंति। इंदवः। निम्नं। आ

॥ ६६ ॥

॥२२॥ वायो इति। शुक्रः। अयामि। ते। मध्वः। अग्रं। दिविष्टिषु। आ। याहि। सोमऽपीतये। २ रौधर

पः । न । मध्वः । पृक्ता । वायो इति । इंद्रः । च । वा । शुष्मिणा । सऽरथं । शवसः । पती इति । निःयुत्वंता । नः । ऊतये ।
आ । यातं । सोमऽपीतये । या । वां । संति । पुरुऽस्पृहः । निःयुतः । दाशुषे । नरा । अस्मे इति । ता । यज्ञऽवा
सा । इंद्रवायू इति । नि । यच्छतं ॥ २४ ॥ विहि । होत्राः । अवीताः । विपः । न । रायः । अर्यः । वायो इति । आ । चंद्रे
द्रेण । रथेन । याहि । सुतस्य । पीतये । निःऽयुवानः । अशस्तीः । नियुत्वान् । इंद्रऽसारथिः । ० । अनु । कृ
ष्णे इति । वसुधिती इति वसुऽधिती । येमाते इति । विश्वऽपेशसा ॥ ० । वहंतु । त्वा । मनःऽयुजः । युक्तासः ।
नवतिः । नव । वायो इति । शतं । हरीणां । युवस्व । पोष्याणां । उत । वा । ते । सहस्रिणः । रथः । आ । यातु ।
पाजसा ॥ २५ ॥ इदं । वां । आस्ये । हविः । प्रियं । इंद्राबृहस्पती इति । उक्थं । मदः । च । शस्यते । अयं । वां ।
परि । सिच्यते । सोमः । इंद्राबृहस्पती इति । चारुः । मदाय । पीतये । आ । नः । इंद्राबृहस्पती इति । गृहं । इंद्रः ।
च । गच्छतं । सोमऽपा । सोमऽपीतये । अस्मे इति । इंद्राबृहस्पती इति । पिबतं । दाशुषः । गृहे । मादयेथां ।
तत्ऽओकसा । १५ । यः । तस्तंभ । सहसा । वि । ज्मः । अंतान् । बृहस्पतिः । त्रिऽसधस्थः । रवेण । तं ।

+ रयिं । धत्तं । शतऽग्विनं । अश्वऽवंतं । सहस्रिणं । इंद्राबृहस्पती इति । वयं । सुते । गीःऽभिः । हवामहे । ०। सोमं । इंद्राबृहस्पती इति ।
रोधृ

त.प.

६०

प्रत्नासः। ऋषयः। दीध्यानाः। पुरः। विप्राः। दधिरे। मंद्रऽजिह्वं। धुनऽइतयः। सुऽप्रकेतं। मदंतः।
बृहस्पते। अभि। ये। नः। ततस्रे। पृषंतं। सृप्रं। अदब्धं। ऊर्वं। बृहस्पते। रक्षतात्। अस्य। योनिं। बृहस्प
ते। या। परमा। परावत्। अतः। आ। ते। ऋतऽस्पृशः। नि। सेदुः। तुभ्यं। खाताः। अवताः। अद्रि
ऽदुग्धाः। मध्वः। श्चोतंति। अभितः। विऽरप्शं। बृहस्पतिः। प्रथमं। जायमानः। महः। ज्योतिषः। पर
मे। विऽओमन्। सप्तऽआस्यः। तुविऽजातः। रवेण। वि। सप्तऽरश्मिः। अधमत्। तमांसि। ०। ऋक्वता।
गणेन। वलं। रुरोज। फलिऽगं। रवेण। बृहस्पतिः। उस्रियाः। हव्यऽसूदः। कनिक्रदत्। वावशतीः। उत्।
आजत्। २६। एव। पित्रे। विश्वऽदेवाय। वृष्णे। यज्ञैः। विधेम। नमसा। हविःऽभिः। बृहस्पते। सुऽप्रजाः।
वीरऽवंतः। वयं। स्याम। पतयः। रयीणां। सः। इत्। राजा। प्रतिऽजन्यानि। विश्वा। शुष्मेण। तस्थौ। अभि।
वीर्येण। बृहस्पतिं। यः। सुऽभृतं। बिभर्ति। वल्गुऽयति। वंदते। पूर्वऽभाजं। सः। इत्। क्षेति। सुऽ
धितः। ओकसि। स्वे। तस्मै। इळा। पिन्वते। विश्वऽदानीं। तस्मै। विशः। स्वयं। एव। नमंते। यस्मिन्। ब्र

६०

स्मा। राजनि। पूर्वः। एति। अप्रतिऽइतः। जयति। संऽधनानि। प्रतिऽजन्यानि। उत। या। सऽजन्या। अवस्य
वे। यः। वरिवः। कृणोति। ब्रह्मणे। राजा। तं। अवंति। देवाः॥ इंद्रः। च। सोमं। पिबतं। बृहस्पते। अस्मिन्।
यज्ञे। मंदसाना। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। आ। वां। विशंतु। इंदवः। सुऽआभुवः। अस्मे इति। रयिं। स
र्वऽवीरं। नि। यच्छतं। बृहस्पते। इंद्र। वर्धतं। नः। सचा। सा। वां। सुऽमतिः। भूतु। अस्मे इति। अविष्टं। धि
यः। जिगृतं। पुरंऽधीः। जजस्तं। अर्यः। वनुषां। अरातीः॥२०॥ ॥इति सप्तमोध्यायः॥ ॥ॐ॥ इ
दं। ऊं इति। त्यत्। पुरुऽतमं। पुरस्तात्। ज्योतिः। तमसः। वयुनऽवत्। अस्थात्। नूनं। दिवः। दुहितरः।
विऽभातीः। गातुं। कृणवन्। उषसः। जनाय॥ अस्थुः। ऊं इति। चित्राः। उषसः। पुरस्तात्। मिताःऽइव।
स्वरवः। अध्वरेषु। वि। ऊं इति। व्रजस्य। तमसः। द्वारा। उच्छंतीः। अव्रन्। शुचयः। पावकाः॥ उच्छंतीः।
अद्य। चितयंत। भोजान्। राधःऽदेयाय। उषसः। मघोनीः। अचित्रे। अंतरिति। पणयः। ससंतु।
अबुध्यमानाः। तमसः। विऽमध्ये॥ कुवित्। सः। देवीः। सनयः। नवः। वा। यामः। बभूयात्। उष

त॰ प॰

६८

सः । वः । अद्य । येन । नवऽग्वे । अंगिरे । दशऽग्वे । सप्तऽआस्ये । रेवतीः । रेवत् । ऊष । यूयं । हि । देवीः । ऋ-
तयुक्ऽभिः । अश्वैः । परिऽप्रयाथ । भुवनानि । सद्यः । प्रऽबोधयंतीः । उषसः । ससंतं । द्विऽपात् । चतुःऽ
पात् । चरथाय । जीवं ॥ १ ॥ क्व । स्वित् । आसां । कतमा । पुराणी । यया । विऽधाना । विऽदधुः । ऋभूणां ।
शुभं । यत् । शुभ्राः । उषसः । चरंति । न । वि । ज्ञायंते । सऽदृशीः । अजुर्याः । ताः । घ । ताः । भद्राः । उषसः ।
पुरा । आसुः । अभिष्टिऽद्युम्नाः । ऋतजातऽसत्याः । यासु । ईजानः । शशमानः । उक्थैः । स्तुवन् । शं-
सन् । द्रविणं । सद्यः । आप । ताः । आ । चरंति । समना । पुरस्तात् । समानतः । समना । पप्रथानाः । ऋ-
तस्य । देवीः । सदसः । बुधानाः । गवां । न । सर्गाः । उषसः । जरंते । ताः । इत् । नु । एव । समना । समानीः ।
अमीतऽवर्णाः । उषसः । चरंति । गूहंतीः । अभ्वं । असितं । रुशत्ऽभिः । शुक्राः । तनूभिः । शुचयः ।
रुचानाः । रयिं । दिवः । दुहितरः । विऽभातीः । प्रजाऽवंतं । यच्छत । अस्मासु । देवीः । स्योनात् । आ ।
वः । प्रतिऽबुध्यमानाः । सुऽवीर्यस्य । पतयः । स्याम । तत् । वः । दिवः । दुहितरः । विऽभातीः । उप ।

६८

ब्रुवे। उषसः। यज्ञऽकेतुः। वयं। स्याम। यशसः। जनेषु। तत्। द्यौः। च। धत्तां। पृथिवी। च। देवी॥ ४॥
प्रति। स्या। सूनरी। जनी। विऽउच्छंती। परि। स्वसुः। दिवः। अदर्शि। दुहिता॥ १॥ अश्वाऽइव। चित्रा।
अरुषी। माता। गवां। ऋतऽवरी। सखा। अभूत्। अश्विनोः। उषाः। उत। सखा। असि। अश्वि
नोः। उत। माता। गवां। असि। उत। उषः। वस्वः। ईशिषे। यवयत्ऽद्वेषसं। त्वा। चिकित्वित्।
सूनृताऽवरि। प्रति। स्तोमैः। अभुत्स्महि। प्रति। भद्राः। अदृक्षत। गवां। सर्गाः। न। रश्मयः।
आ। उषाः। अप्राः। उरु। ज्रयः। आऽपप्रुषी। विभाऽवरि। वि। आवः। ज्योतिषा। तमः। उषः।
अनु। स्वधां। अव। आ। द्यां। तनोषि। रश्मिऽभिः। आ। अंतरिक्षं। उरु। प्रियं। उषः। शुक्रेण।
शोचिषा॥ ३। तत्। देवस्य। सवितुः। वार्यं। महत्। वृणीमहे। असुरस्य। प्रऽचेतसः। छर्दिः।
येन। दाशुषे। यच्छति। त्मना। तत्। नः। महान्। उत्। अयान्। देवः। अक्तुऽभिः। दिवः। धर्ता।
भुवनस्य। प्रजाऽपतिः। पिशंगं। द्रापिं। प्रति। मुंचते। कविः। विऽचक्षणः। प्रथयन्। आऽ

पृता न्। इह। अजीजनत्। सविता। सुम्नं। उक्थ्यं। आ। अप्राः। रजांसि। दिव्यानि। पार्थिवा। श्लोकं। देवः। कृणुते। स्वाय। धर्मणे। प्र। बाहू इति। अस्राक्। सविता। सवीमनि। निऽवेशयन्। प्रऽसुवन्। अक्तुऽभिः। जगत्। आदाभ्यः। भुवनानि। विऽचाकशत्। व्रतानि। देवः। सविता। अभि। रक्षते। प्र। अस्राक्। बाहू इति। भुवनस्य। प्रऽजाभ्यः। धृतऽव्रतः। महः। अज्मस्य। राजति। त्रिः। अन्तरिक्षं। सविता। महिऽत्वना। त्री। रजांसि। परिऽभूः। त्रीणि। रोचना। तिस्रः। दिवः। पृथिवीः। तिस्रः। इन्वति। त्रिऽभिः। व्रतैः। अभि। नः। रक्षति। त्मना। बृहत्ऽसुम्नः। प्रऽसविता। निऽवेशनः। जगतः। स्थातुः। उभयस्य। यः। वशी। सः। नः। देवः। सविता। शर्म। यच्छतु। अस्मे इति। क्षयाय। त्रिऽवरूथं। अंहसः। आ। अगन्। देवः। ऋतुऽभिः। वर्धतु। क्षयं। दधातु। नः। सविता। सुऽप्रजां। इषं। सः। नः। क्षपाऽभिः। अहऽभिः। च। जिन्वतु। प्रजाऽवन्तं। रयिं। अस्मे इति। सं। इन्वतु। ४।। अभूत्। देवः। सविता। वन्द्यः। नु। नः। इदानीं।

अन्हः। उपऽवाच्यः। नृऽभिः। वि। यः। रत्ना। भजति। मानवेभ्यः। श्रेष्ठं। नः। अत्र। द्रविणं। यथा।
दधत्। देवेभ्यः। हि। प्रथमं। यज्ञियेभ्यः। अमृतऽत्वं। सुवसि। भागं। उत्ऽतमं। आत्। इत्। दाम
नं। सवितः। वि। ऊर्णुषे। अनूचीना। जीविता। मानुषेभ्यः। अचित्ती। यत्। चकृम। दैव्ये। जने।
दीनैः। दक्षैः। प्रऽभूती। पुरुषऽत्वता। देवेषु। च। सवितः। मानुषेषु। च। त्वं। नः। अत्र। सुवत
ता। अनागसः। न। प्रऽमिये। सवितुः। दैव्यस्य। तत्। यथा। विश्वं। भुवनं। धारयिष्यति। यत्।
पृथिव्याः। वरिमन्। आ। सुऽअंगुरिः। वर्ष्मन्। दिवः। सुवति। सत्यं। अस्य। तत्। इंद्रऽज्येष्ठान्।
बृहत्ऽभ्यः। पर्वतेभ्यः। क्षयान्। एभ्यः। सुवसि। पस्त्याऽवतः। यथाऽयथा। पतयंतः। विऽयेमि
रे। एव। एव। तस्थुः। सवितरिति। सवाय। ते। ये। ते। त्रिः। अहन्। सवितरिति। सवासः। दिवेऽदि
वे। सौभगं। आऽसुवंति। इंद्रः। द्यावापृथिवी इति। सिंधुः। अत्ऽभिः। आदित्यैः। नः। अ

प.ल.

७०

दितिः। शर्म। यंसत्। ॥ ५ ॥ कः। वः। त्राता। वसवः। कः। वरूता। द्यावाभूमी इति। अदिते। आसी
थां। नः। महीयसः। वरुण। मित्र। मर्तात्। कः। वः। अध्वरे। वरिवः। धाति। देवाः ॥ ६ ॥ ये। धाम
नि। पूर्व्याणि। अर्चान्। वि। यत्। उच्छान्। विऽयोतारः। अमूराः। विऽधातारः। वि। ते। दधुः। अ
जस्राः। ऋतऽधीतयः। रुरुचंत। दस्माः ॥ ७ ॥ प्र। पस्त्यां। अदितिं। सिंधुं। अर्कैः। स्वस्तिं। ईळे। स
ख्याय। देवीं। उभे इति। यथा। नः। अहनी इति। निऽपातः। उषसानक्ता। करतां। अदब्धे इति।
वि। अर्यमा। वरुणः। चेति। पंथां। इषः। पतिः। सुवितं। गातुं। अग्निः। इंद्राविष्णू इति। नः। वत्
ऊं इति। सु। स्तवानाः। शर्म॥ नः। यंतं। अमऽवत्। वरूथं। आ। पर्वतस्य। मरुतां। अवांसि। देव
स्य। त्रातुः। अव्रि। भगस्य। पात्। पतिः। जन्यात्। अंहसः। नः। मित्रः। मित्रियात्। उत। नः।
उरुष्येत्॥ ९ ॥ नु। रोदसी इति। अहिना। बुध्न्येन। स्तवीत। देवी इति। अप्येभिः। इष्टैः। समुद्रं।

७०

ऋह। ६

नासंऽवरणे। सुनिष्ष्यवंऽग घर्मेऽस्वरसः। न घः। अपा। वुन। ० न हि। मित्रस्य। वरुण
स्य। धासिं। अर्हामसि। प्रऽमियं। सानोः। अग्नेः। अग्निः। ईशे। वसव्यस्य। अग्निः। महः।
सौभगस्य। तानि। अस्मभ्यं। रासते। उषः। मघोनि। आ। वह। सूनृते। वार्या। पुरु। अस्मभ्यं।
वाजिनीऽवति। तत्। सु। नः। सविता। भगः। ० ॥ इन्द्रः। नराऽधसा। आ। गमत्। ० ॥ महीऽइति।
द्यावापृथिवीऽइति। ज्येष्ठे। अति। दुधा। उत। प्रवुणो। सुचयत्। मित्रा। अर्कैः। प्रत। सी। वरिवो
ऽइति। बृहतीऽइति। विऽमिन्वन्। रुवत्। ह। उक्षा। पुत्रधाने भिः। एवैः। देवीऽइति। देवेभिः। यज
तेऽइति। यजत्रैः। अरिष्णतीऽइति। तस्थतुः। उक्षमाणेऽइति। ऋतवरीऽइति। अद्रुहा। देव
पुत्रेऽइति। देवऽपुत्रे। यज्ञस्य। नेत्रीऽइति। शुचयत्ऽभिः। अर्कैः। सः। इत्। सु। अपाः। भुव
नेषु। आस। यः। इमेऽइति। द्यावापृथिवीऽइति। जजान। उर्वीऽइति। गभीरेऽइति। रजसीऽइति। सु
मेकेऽइति। सुऽमेके। अवंशे। धीरः। शच्या। सं। ऐरयत्। ... रोदसीऽइति। बृहत्ऽभिः। नः।

वत्स्येः। पत्नीऽवतः। अभिः। ऊर्ध्वयंतीरिति। सऽजोषाः। उरुऽचीरिति। विश्वेइति। यजतेइति। नि। पातं
।।। प्रावां। महि। पृथ्वीइति। सुमिऽपऽस्तृतिं। भगुमहे। पुंसुवीइति। उप। प्रऽत्रास्तये। पुमानेइति। नु
न्वा। मित्रः। स्वेन। दक्षेण। राजथः। दुष्प्राधेइति। सनाता। ऋतं। महीइति। मित्रस्य। साधथः। तरं
तीइति। पिप्रतीइति। ऋतं। परि। यज्ञं। नि। सेदथुः।।८।। सेत्रस्य। पतिना। वयं। हितेनेऽइव। जयाम
सि। गां। अश्वं। पोषयित्नु। आ। सः। नः। मृळाति। ईदृशे।। सेत्रस्य। पते। मधुऽमंतं। ऊर्मिं। धे
नुःऽइव। पयः। अस्मासु। धुक्ष्व। मधुऽश्चुतं। घृतंऽइव। सुऽपूतं। ऋतस्य। नः। पतयः। मृळयंतु।
मधुऽमतीः। ओषधीः। द्यावः। आपः। मधुऽमत्। नः। भवतु। अंतरिक्षं। सेत्रस्य। पतिः। मधुऽ
मान्। नः। अस्तु। अरिष्यंतः। अनु। एनं। चरेम।। शुनं। वाहाः। शुनं। नरः। शुनं। कृषतु। लांगलं। शुनं। वरत्राः। बध्यंतां। शुनं। अष्ट्रां। उत्। इंगय।। शुनासीरौ। इमां। वाचं। जुषेथां। यत्। दि
वि। चक्रथुः। पयः। तेन। इमां। उप। सिंचतं।। अर्वाची। सुऽभगे। भव। सीते। वंदामहे। त्वा। यथा।

नः। सुऽभगा। अससि। यथा। नः। सुऽफला। अससि॥ इंद्रः। सीतां। नि। गृह्णातु। तां। पूषा। अ-
नु। यच्छतु। सा। नः। पयस्वती। दुहां। उत्ऽतरांऽउत्तरां। समां॥ शुनं। नः। फालाः। वि। कृषंतु। भू-
मिं। शुनं। कीनाशाः। अभि। यंतु। वाहैः। शुनं। पर्जन्यः। मधुना। पयःऽभिः। शुनासीरा। शुनं। अ-
स्मासु। धत्तं॥ ८॥ समुद्रात्। ऊर्मिः। मधुऽमान्। उत्। आरत्। उप। अंशुना। सं। अमृतऽत्वं। आनट्। घृ-
तस्य। नाम। गुह्यं। यत्। अस्ति। जिह्वा। देवानां। अमृतस्य। नाभिः॥ वयं। नाम। प्र। ब्रवाम। घृतस्य।
अस्मिन्। यज्ञे। धारयाम। नमःऽभिः। उप। ब्रह्मा। शृणवत्। शस्यमानं। चतुःऽशृंगः। अवमी-
त्। गौरः। एतत्॥ चत्वारि। शृंगा। त्रयः। अस्य। पादाः। द्वे इति। शीर्षे इति। सप्त। हस्तासः। अ-
स्य। त्रिधा। बद्धः। वृषभः। रोरवीति। महः। देवः। मर्त्यान्। आ। विवेश॥ त्रिधा। हितं। पणिऽ-
भिः। गुह्यमानं। गवि। देवासः। घृतं। अनु। अविंदन्। इंद्रः। एकं। सूर्यः। एकं। जजान। वेनात्।
एकं। स्वधया। निः। ततक्षुः॥ एताः। अर्षंति। हृद्यात्। समुद्रात्। शतऽव्रजाः। रिपुणा। न। अवऽ

ऋ.प.

७२

चक्षे। घृतस्य। धाराः। अभि। चाकशीमि। हिरण्ययः। वेतसः। मध्ये। आसां॥५॥ सम्य
क्। स्रवंति। सरितः। न। धेनाः। अंतः। हृदा। मनसा। पूयमानाः। एते। अर्षंति। ऊर्मयः। घृतस्य।
मृगाःऽइव। क्षिपणोः। ईषमाणाः॥६॥ सिंधोःऽइव। प्रऽअध्वने। शूघनासः। वातऽप्रमियः। पत
यंति। यह्वाः। घृतस्य। धाराः। अरुषः। न। वाजी। काष्ठाः। भिंदन्। ऊर्मिऽभिः। पिन्वमानः॥७॥ अभि।
प्रवंत। समनाऽइव। योषाः। कल्याण्यः। स्मयमानासः। अग्निं। घृतस्य। धाराः। संऽइधः। नसंत। ताः।
जुषाणः। हर्यति। जातऽवेदाः॥८॥ कन्याःऽइव। वहतुं। एतवै। ऊं इति। अंजि। अंजानाः। अभि। चाकशी
मि। यत्र। सोमः। सूयते। यत्र। यज्ञः। घृतस्य। धाराः। अभि। तत्। पवंते॥९॥ अभि। अर्षत। सुऽस्तु
तिं। गव्यं। आजिं। अस्मासु। भद्रा। द्रविणानि। धत्त। इमं। यज्ञं। नयत। देवता। नः। घृतस्य। धाराः।
मधुऽमत्। पवंते॥१०॥ धामन्। ते। विश्वं। भुवनं। अधि। श्रितं। अंतः। समुद्रे। हृदि। अंतः। आ
युषि। अपां। अनीके। संऽइथे। यः। आऽभृतः। तं। अश्याम। मधुऽमंतं। ते। ऊर्मिं॥११॥ ॥इति पं

७२

चमममंडलं॥ ॥अबोधि। अग्निः। संऽइधा। जनानां। प्रति। धेनुंऽइव। आऽयतीं। उषसं। यह्वाःऽइव।
प्र। वयां। उत्ऽजिहानाः। प्र। भानवः। सिस्रते। नाकं। अच्छ॥ अबोधि। होता। यजथाय। देवान्।
ऊर्ध्वः। अग्निः। सुऽमनाः। प्रातः। अस्थात्। संऽइद्धस्य। रुशत्। अदर्शि। पाजः। महान्। देवः। त
मसः। निः। अमोचि॥ यत्। ईं। गणस्य। रशनां। अजीगरिति। शुचिः। अंक्ते। शुचिऽभिः। गोभिः।
अग्निः। आत्। दक्षिणा। युज्यते। वाजऽयंती। उत्तानां। ऊर्ध्वः। अधयत्। जुहूभिः॥ अग्निं। अ
च्छ। देवऽयतां। मनांसि। चक्षूंषिऽइव। सूर्ये। सं। चरंति। यत्। ईं। सुवाते इति। उषसा। विरूपे इति
विऽरूपे। श्वेतः। वाजी। जायते। अग्रे। अह्नां॥ जनिष्ट। हि। जेन्यः। अग्रे। अह्नां। हितः। हितेषु। अ
रुषः। वनेषु। दमेऽदमे। सप्त। रत्ना। दधानः। अग्निः। होता। नि। ससाद। यजीयान्॥ अग्निः। होता। नि।
असीदत्। यजीयान्। उपऽस्थे। मातुः। सुरभौ। ऊं इति। लोके। युवा। कविः। पुरुनिःऽस्थः। ऋतऽवा। धर्

पं०सं०

७३

ती। क्षृष्टीनां। ऊत। मध्ये। इद्धः॥ १२॥ प्र। अनु। त्यं। विश्वं। अध्वरेषु। साधुं। अग्निं। होतारं। ईळते।
नमःऽभिः। आ। यः। ततान। रोदसीइति। ऋतेन। नित्यं। मृजंति। वाजिनं। घृतेन। मार्जाल्यः। मृज्य
ते। स्वे। दमूनाः। कविऽप्रशस्तः। अतिथिः। शिवः। नः। सहस्रऽश्रृंगः। वृषभः। तत्ऽओजाः।
विश्वान्। अग्ने। सहसा। प्र। असि। अन्यान्। प्र। तुघः। अग्ने। अति। एषि। अन्यान्। आविः। यस्मै।
चारुऽतमः। बभूथ। ईळेन्यः। वपुष्यः। विऽभावा। प्रियः। विशां। अतिथिः। मानुषीणां। त्वं। अ
रंति। क्षितयः। यविष्ठ। बळिं। अग्ने। अंतितः। आ। उत। दूरात्। आ। मंदिष्ठस्य। सुऽमतिं। चिकि
द्धि। बृहत्। ते। अग्ने। महि। शर्म। भद्रं। आ। अद्य। रथं। भानुऽमः। भानुऽमंतं। अग्ने। तिष्ठ। यजतेभिः।
संऽअंतं। विद्वान्। पथीनां। उरु। अंतरिक्षं। आ। इह। देवान्। हविःऽअद्याय। वक्षि। अवोचाम। क
वये। मेध्याय। वचः। वंदारु। वृषभाय। वृष्णे। गविष्ठिरः। नमसा। स्तोमं। अग्नौ। दिविऽइव। रुक्मं।
उरुऽव्यंचं। अश्रेत्॥ १३॥ कुमारं। माता। युवतिः। संऽउब्धं। गुहा। बिभर्ति। न। ददाति। पि

७३

त्रे। अनीकं। अस्य। न। मिनत्। जनासः। पुरः। पश्यंति। निऽहितं। अरतौ। कं। एतं। त्वं। युवते। कुमारं। पे-
षी। बिभर्षि। महिषी। जजान। पूर्वीः। हि। गर्भः। शरदः। ववर्ध। अपश्यं। जातं। यत्। असूत। माता॥ हि-
रण्यऽदंतं। शुचिऽवर्णं। आरात्। क्षेत्रात्। अपश्यं। आयुधा। मिमानं। ददानः। अस्मै। अमृतं। विपृक्व-
त्। किं। मां। अनिंद्राः। कृणवन्। अनुक्थाः॥ क्षेत्रात्। अपश्यं। सनुतरिति। चरंतं। सुऽमत्। यूथं। न।
पुरु।
शोभमानं। न। ताः। अगृभ्रन्। अजनिष्ट। हि। सः। पलिक्नीः। इत्। युवतयः। भवंति॥ के। मे। मर्यकं।
वि। यवंत। गोभिः। न। येषां। गोपाः। अरणः। चित्। आस। ये। ईं। जगृभुः। अव। ते। सृजंतु। आ। अगा-
त्। पशून्। उप। नः। चिकित्वान्। वसां। राजानं। वसतिं। जनानां। अरातयः। नि। दधुः। मर्त्येषु। ब्रह्म-
णि। अत्रेः। अव। तं। सृजंतु। निंदितारः। निंद्यासः। भवंतु॥ ५॥ शुनः। शेपं। चित्। निऽदितं। सह-
स्रात्। यूपात्। अमुंचः। अशमिष्ट। हि। सः। एव। अस्मत्। अग्ने। वि। मुमुग्धि। पाशान्। होतरिति।
चिकित्वः। इह। तु। निऽसद्य। हृणीयमानः। अप। हि। मत्। ऐयेः। प्र। मे। देवानां। व्रतऽपाः। उवाच।

ईं॑ऽइः । विद्वान् । अनु । हि । त्वा । अवेक्षः । तेन॑ । अहं । अग्नेः । अनुऽशिष्टः । आ । अगां । वि । ज्योतिषा । बृहता । भाति । अग्निः । आविः । विश्वानि । कृणुते । महिऽत्वा । प्र । अदेवीः । मायाः । सहते । दुःऽएवाः । शिशीते । शृंगेऽइति । रक्षसे । विऽनिक्षे । उत । स्वानासः । दिवि । संतु । अग्नेः । तिग्मऽआयुधाः । रक्षसे । हंतवै । ऊं इति । मदे । चित् । अस्य । प्र । रुजंति । भामाः । न । वरंते । परिऽबाधः । अदेवीः । एतं । ते । स्तोमं । तुविऽजात । विप्रः । रथं । न । धीरः । सुऽअपाः । अतक्षं । यदि । इत् । अग्ने । प्रति । त्वं । देव । हर्याः । स्वःऽवतीः । अपः । एन । जयेम । तुविऽग्रीवः । वृषभः । ववृधानः । अशत्रु । अर्यः । सं । अजाति । वेदः । इति । इमं । अग्निं । अमृताः । अवोचन् । बर्हिष्मते । मनवे । शर्म । यंसत् । हविष्मते । मनवे । शर्म । यंसत् । १५ ॥ त्वं । अग्ने । वरुणः । जायसे । यत् । त्वं । मित्रः । भवसि । यत् । संऽइद्धः । त्वे इति । विश्वे । सहसः । पुत्र । देवाः । त्वं । इंद्रः । दाशुषे । मर्त्याय । त्वं । अर्यमा । भवसि । यत् । कनीनां । नाम । स्वधाऽवन् । गुह्यं । बिभर्षि । अंजंति । मित्रं । सुऽधितं । न । गोभिः । यत् । दंपती इति दंऽपती । सऽमनसा । कृणोषि । तव ।

श्रियें। मरुतः। मर्जयंत। रुद्राय। यत्। ते। जनिम। चारु। चित्रं। पदं। यत्। विष्णोः। उपऽमं। निऽधायि।
तेन। पासि। गुह्यं। नाम। गोनां। त्वं। श्रिया। सुऽदृशीः। देव। देवीः। पुरु। दधानः। अमृत। सपंत। ०। दे
शस्पंतः। ०नः। ०। काव्यैः। पुरः। अस्ति। स्वधाऽवः। विशः। च। यस्याः। अतिथिः। भवासि। सः।
यज्ञेन। वनवत्। देव। मर्तान्। वयं। अग्ने। वनुयाम। त्वाऽऊताः। वसुऽयवः। हविषा। बुध्यमानाः।
वयं। सऽमर्ये। विदथेषु। अन्हां। वयं। राया। सहसः। पुत्र। मर्तान्। ८९॥ यः। नः। आगः। अभि।
एनः। भराति। अधि। इत्। अघं। अघऽशंसे। दधात। जहि। चिकित्वः। अभिऽह्रुतिं। एतां। अ
ग्ने। यः। नः। मर्चयति। द्वयेन। त्वां। अस्याः। विऽउषि। देव। पूर्वी। दूतं। कृण्वानाः। अयजंत। हव्यैः।
संऽस्थे। यत्। अग्ने। ईयसे। रयीणां। देवः। मर्तैः। वसुऽभिः। इध्यमानः। अव। स्पृधि। पितरं।
योधि। विद्वान्। पुत्रः। यः। ते। सहसः। सूनो इति। ऊहे। कदा। चिकित्वः। अभि। चक्षसे। नः। अ

ऋ॰ प॰

७५

मे। कृशा। स्रुत्सुऽचिता। याः तयाऽसे। मऽरि। नाम। वंदमानः। दधाति। पिता। वसोऽइति। यदि। तत्। जो
षयासे। कुविल्। देवस्य। सहसा। चकानः। सुम्नं। अग्निः। वनते। वावृधानः॥ त्वां। अंग। जरितारं। य
विष्ठ। विश्वानि। अग्ने। दुःऽइता। अति। पर्षि। स्तेनाः। अद्भ्रन्। रिपवः। जनासः। अज्ञातऽकेताः।
वृजिनाः। अभूवन्॥ इमे। यामासः। त्वद्रिक्। अभूवन्। वसवे। वा। तत्। इत्। आगः। अवाचि। न।
अह। अयं। अग्निः। अभिऽशस्तये। नः। मा। रिषते। वावृधानः। परा। दात्॥ १३॥ त्वां। अग्ने। वसुऽ
पतिं। वसूनां। अभि। प्र। मंदे। अध्वरेषु। राजन्। त्वया। वाजं। वाजऽयंतः। जयेम। अभि। स्याम।
पृत्सुतीः। मर्त्यानां॥ हव्यऽवाट्। अग्निः। अजरः। पिता। नः। विऽभुः। विभाऽवा। सुऽदृशीकः। अ
स्मेऽइति। सुऽगार्हपत्याः। सं। इषः। दिदीहि। अस्मद्र्यक्। सं। मिमीहि। श्रवांसि॥ विप्रां। कविं। विश्प
तिं। मानुषीणां। शुचिं। पावकं। घृतऽपृष्ठं। अग्निं॥ नि। होतारं। विश्वऽविदं। दधिध्वे। सः। देवेषु।
वनते। वार्याणि॥ जुषस्व। अग्ने। इळया। सऽजोषाः। यतमानः। रश्मिऽभिः। सूर्यस्य। जुषस्व।

७५

नः । संऽऋध्यं । जातऽवेदः । आ । च । देवान् । हविःऽअद्याय । वक्षि । जुष्टः । दमूनाः । अतिथिः ।
दुरोणे । इमं । नः । यज्ञं । उप । याहि । विद्वान् । विश्वाः । अग्ने । अभिऽयुजः । विऽहत्य । शत्रुऽयतां । आ ।
भर । भोजनानि ॥ १२ ॥ वधेन । दस्युं । प्र । हि । चातयस्व । वयः । कृण्वानः । तन्वे । स्वायै । पिपर्षि ।
यत् । सहसः । पुत्र । देवान् । सः । अग्ने । पाहि । नृऽतम । वाजे । अस्मान् । वयं । ते । अग्ने । उक्थैः । विधे
म । वयं । हव्यैः । पावक । भद्रऽशोचे । अस्मे इति । रयिं । विश्वऽवारं । सं । इन्व । अस्मे इति । विश्वानि । द्रवि
णानि । धेहि । अस्माकं । अग्ने । अध्वरं । जुषस्व । सहसः । सूनो इति । त्रिऽसधस्थ । हव्यं । वयं । देवेषु ।
सुऽकृतः । स्याम । शर्मणा । नः । त्रिऽवरूथेन । पाहि । विश्वानि । नः । दुःऽगहा । जातऽवेदः । सिंधुं ।
न । नावा । दुःऽइता । अति । पर्षि । अग्ने । अत्रिऽवत् । नमसा । गृणानः । अस्माकं । बोधि । अवि
ता । तनूनां । यः । त्वा । हृदा । कीरिणा । मन्यमानः । अमर्त्यं । मर्त्यः । जोहवीमि । जातऽवेदः । यशः ।

तृ॰प॰

७६

अस्मासु। धेहि। सूऽजाभिः। अग्ने। अमृतऽत्वं। अश्यां। यस्मै। त्वं। सुऽकृते। जातऽवेदः। उं इति। लो-
कं। अग्ने। कृणवः। स्योनं। अश्विनं। सः। पुत्रिणं। वीरऽवंतं। गोऽमंतं। रयिं। नशते। स्वस्ति।।१९।। सु-
समिद्धाय। शोचिषे। घृतं। तीव्रं। जुहोतन। अग्नये। जातऽवेदसे। नराशंसः। सुसूदति। इमं। यज्ञं।
अदाभ्यः। कविः। हि। मधुऽहस्त्यः।।। सुऽस्वैः। रथेभिः। ऊतये। ऊर्ताऽस्मदाः। वि। प्रथस्व। अभि।
अर्काः। अनूषत। जेवं। नृः। स्तुवा। सातये। देवीः। द्वारः। वि। श्रयध्वं। सुऽप्रऽअयनाः। नः। ऊत-
ये। प्रऽप्र। यज्ञे। पृणीतन।।२०।। सुप्रतीके इति सुऽप्रतीके। वृषःऽवृधा। प्रक्री इति। ऋतस्य। मात-
रा। दोषां। उषसं। ईमहे। वातस्य। पत्मन्। ईळिता। दैव्या। होतारा। मनुषः। इमं। नः। यज्ञं। आ। ग-
तं।।। त्रिवः। त्वष्टः। इह। आ। गहि। विऽभुः। पोषे। उत। त्मना। यज्ञेऽयज्ञे। नः। उत। अव। यत्र। वे-
त्थ। वनस्पते। देवानां। गुह्या। नामानि। तत्र। हव्यानि। गमय। स्वाहा। अग्नये। वरुणाय। स्वाहा। इं-

७६

धेनवः।२

गृ॰ तो॰ ३

दा। मा। मुरुतऽभ्यः। स्वाहा। देवेभ्यः। हविः॥२१॥ अग्निं। तं। मन्ये। यः। वसुः। अस्तं। यं। यंति। धे
नवः। अस्तं। अर्वंतः। आशवः। अस्तं। नित्यासः। वाजिनः। इषं। स्तोतृऽभ्यः। आ। भर। सः। अ
ग्निः। यः। वसुः। सं। यं। आऽयंति। सं। अर्वंतः। रघुऽद्रुवः। सं। सुऽजातासः। सूरयः।०। अग्निः।
हि। वाजिनं। विशे। ददाति। विश्वऽचर्षणिः। अग्निः। राये। सुऽआभुवं। सः। प्रीतः। याति। वा
र्यं।०। आ। ते। अग्ने। इधीमहि। द्युऽमंतं। देव। अजरं। यत्। ह। स्या। ते। पनीयसी। सम्ऽइत्।
दीदयति। द्यवि।०। ऋचा। हविः। शुक्रस्य। शोचिषः। पते। सुऽचंद्र। दस्म। विश्पते। हव्यऽ
वाट्। तुभ्यं। हूयते।०॥२२॥ प्रो इति। त्ये। अग्नयः। अग्निषु। विश्वं। पुष्यंति। वार्यं। ते। हि
न्विरे। ते। इन्विरे। ते। इषऽयंति। आनुषक्।०। तव। त्ये। अर्चयः। महि। व्राधंत। वाजिनः। ये।
पत्वऽभिः। शफानां। व्रजा। भुरंत। गोनां।०। नवाः। नः। अग्ने। आ। भर। स्तोतृऽभ्यः। सुऽक्षि

अग्ने।

तीः। इषं। ते। स्याम। ये। आनृचुः। त्वा ऽ दूतासः। दमेऽदमे। ऊर्जे इति। सुऽचंद्र। सुपिपिशः। दर्वी
इति। श्रीणीषे। आसनि। उत। इति। नः। उत। पुरुर्याः। उक्थेषु। शवसः पते। एव। अग्निं।
श्रुजेर्यमृतुः। गीःऽभिः। यज्ञेभिः। आनुषक्। दधत्। अस्मे इति। सुऽवीर्यं। उत। त्यत्। आशुऽअ
श्व्यं। ०॥२३॥ स त्वा। पः। सः। वः। संऽप्रं। वः। इषां। स्तोमं। च। अग्नये। वर्षिष्ठाय। क्षितीनां। ऊर्जः।
नप्त्रे। सहस्वते। कुत्रा। चित्। यस्य। संऽऋतौ। रण्वा। नरः। नृऽसदने। अर्हंतः। चित्। यं। इंध
ते। संऽजनयंति। जंतवः। सं। यत्। इषः। वनामहे। सं। हव्या। मानुषाणां। उत। द्युम्नस्य। शवसा। ऋत
स्य। रश्मिं। आ। ददे। सः। स्म। कृणोति। केतुं। आ। नक्तं। चित्। दूरे। आ। सते। पावकः। यत्। वनस्पतीन्
प्र। स्म। मिनाति। अजरः। अव। स्म। यस्य। वेषणे। स्वेदं। पथिषु। जुह्वति। अभि। ईं। अह। स्वऽजेन्यं।
भूमा। पृष्ठाऽइव। रुरुहुः। २४॥ यं। मर्त्यः। पुरुऽस्पृहं। विदत्। विश्वस्य। धायसे। प्र। स्वादनं। पितू
नां। अस्तऽतातिं। चित्। आयवे। सः। हि। स्म। धन्व। आऽक्षितं। दाता। न। दाति। आ। पशुः।

हिरिऽश्मश्रुः । शुचिऽदन् । ऋभुः । अनिभृष्टऽतविषिः । शुचिः । स्म । यस्मै । अत्रिऽवत् ।
प्र । स्वधितिःऽइव । रीयते । सुऽसूः । असूत । माता । क्राणा । यत् । आनशे । भगं । आ । यः । ते । सर्पिःऽ
आसुते । अग्ने । शं । अस्ति । धायसे । आ । एषु । द्युम्नं । उत । श्रवः । आ । चित्तं । मर्त्येषु । धाः । इति । चित् ।
मन्युं । अध्रिजः । त्वाऽदातं । आ । पशुं । ददे । आत् । अग्ने । अपृणतः । अत्रिः । ससह्यात् । दस्यून् ।
इषः । ससह्यात् । नॄन् ।।२५।। त्वां । अग्ने । ऋतऽयवः । सं । ईधिरे । प्रत्नं । प्रत्नासः । ऊतये । सहःऽकृ
त । पुरुऽचन्द्रं । यजतं । विश्वऽधायसं । दमूनसं । गृहऽपतिं । वरेण्यं । त्वां । अग्ने । अतिथिं । पूर्व्यं । वि
शः । शोचिःऽकेशं । गृहऽपतिं । नि । सेदिरे । बृहत्ऽकेतुं । पुरुऽरूपं । धनऽस्पृतं । सुऽशर्माणं । स्वऽअ
वसं । जरत्ऽविषं । त्वां । अग्ने । मानुषीः । ईळते । विशः । होत्राऽविदं । विविचिं । रत्नऽधातमं । गुहा ।
सन्तं । सुऽभग । विश्वऽदर्शतं । तुविऽस्वनसं । सुऽयजं । घृतऽश्रियं । त्वां । अग्ने । धर्णसिं । विश्वधा ।
वयं । गीःऽभिः । गृणन्तः । नमसा । उप । सेदिम । सः । नः । जुषस्व । सं । इधानः । अंगिरः । देवः । म

त्नैस्य। युज्ञासो। सुदीतिऽभिः। त्वं। अग्ने। पुरुऽरूपः। विशेऽविशे। वयः। दधासि। प्रत्नऽथा।
पुरुऽस्तुत। पुरूणि। अन्ना। सहसा। वि। राजसि। त्विषिः। सा। ते। तित्विषाणस्य। न। आऽ
धृषे। त्वां। अग्ने। संऽइधानं। यविष्ठ्य। देवाः। दूतं। चक्रिरे। हव्यऽवाहनं। उरुऽज्रयसं।
घृतऽयोनिं। आऽहुतं। त्वेषं। चक्षुः। दधिरे। चोदयत्ऽमति। त्वां। अग्ने। प्रऽदिवः। आऽ
हुतं। घृतैः। सुम्नऽयवः। सुऽसमिधा। सं। ईधिरे। सः। वावृधानः। ओषधीभिः। उक्षितः।
अभि। ज्रयांसि। पार्थिवा। वि। तिष्ठसे। २६। इति तृतीयाष्टके अष्टमोध्यायः॥ ८॥

प०२०

१

श्रीवेदव्यासायनमः॥ ॥हरिःॐ॥ ॥त्वां। अग्ने। हविष्मंतः। देवं। मर्तासः। ईळते। मन्ये। त्वा। जा-
तऽवेदसं। सः। हव्या। वक्षि। आनुषक्। अग्निः। होता। दास्वतः। क्षयस्य। वृक्तऽबर्हिषः। सं। य-
ज्ञासः। चरंति। यं। सं। वाजासः। श्रवस्यवः। उत। स्म। यं। शिशुं। यथा। नवं। जनिष्ट। अरणी इति।
धर्तारं। मानुषीणां। विशां। अग्निं। सुऽअध्वरं। उत। स्म। दुःऽगृभीयसे। पुत्रः। न। ह्वार्याणां। पुरु।
यः। दग्धा। असि। वना। अग्ने। पशुः। न। यवसे। अध। स्म। यस्य। अर्चयः। सम्यक्। संऽयंति। धूमि-
नः। यत्। ईं। अह। त्रितः। दिवि। उप। ध्माताऽइव। धमति। शिशीते। ध्मातरि। यथा। तव। अहं। अग्ने।
ऊतिऽभिः। मित्रस्य। च। प्रशस्तिऽभिः। द्वेषःऽयुतः। न। दुःऽइता। तुर्याम। मर्त्यानां। तं। नः। अग्ने। अभि।
नरः। रयिं। सहस्वः। आ। भर। सः। क्षेपयत्। सः। पोषयत्। भुवत्। वाजस्य। सातये। उत। एधि।
पृत्ऽसु। नः। वृधे॥१॥ अग्ने। ओजिष्ठं। आ। भर। द्युम्नं। अस्मभ्यं। अध्रिगो इत्यध्रिऽगो। प्र। नः।

राम

१

रायाः। परीणसा। रत्सि। वाजाय। पंथां। त्वं। नः। अग्ने। अद्भुत। क्रत्वा। दक्षस्य। मंहना। त्वे इति। असुर्यं।
आ। अरुहत्। क्राणा। मित्रः। न। यज्ञियः॥०॥ एषां। गयं। पुष्टिं। च। वर्द्धय। ये। स्तोमेभिः। प्र। सूरयः।
नरः। मघानि। आनशुः। ये। अग्ने। चंद्र। ते। गिरः। शुंभंति। अश्वऽराधसः। शुष्मेभिः। शुष्मिणः। नरः॥
दिवः। चित्। येषां। बृहत्। सुऽकीर्तिः। बोधति। त्मना॥०॥ भ्राजंतः। यंति। धृष्णुऽया। परिऽज्मानः।
न। विऽद्युतः। स्वानः। रथः। न। वाजऽयुः। नु। नः। अग्ने। ऊतये। सऽबाधसः। च। रातये। अस्मा-
कासः। च। सूरयः। विश्वाः। आशाः। तरीषणि॥०॥ अंगिरः। स्तुतः। स्तवानः। आ। भर। होतः।
विभ्वऽसहं। रयिं। स्तोतृऽभ्यः। स्तवसे। च। नशौ।२॥ जनस्य। गोपाः। अजनिष्ट। जागृविः। अ-
ग्निः। सुऽदक्षः। सुविताय। नव्यसे। घृतऽप्रतीकः। बृहता। दिविऽस्पृशा। द्युऽमत्। वि। भाति। भ-
रतेभ्यः। शुचिः। यज्ञस्य। केतुं। प्रथमं। पुरःऽहितं। अग्निं। नरः। त्रिऽसधस्थे। सं। ईधिरे। इंद्रेण।

देवैः। सऽरथं। सः। बर्हिषि। सीदत्। नि। होता। यजथाय। सुऽक्रतुः। असंऽमृष्टः। जायसे। मात्रोः। शु
चिः। मंद्रः। कविः। उत्। अतिष्ठः। विवस्वतः। घृतेन। त्वा। अवर्धयन्। अग्ने। आऽहुत। धूमः। ते।
केतुः। अभवत्। दिवि। श्रितः। अग्निः। नः। यज्ञं। उप। वेतु। साधुऽया। अग्निं। नरः। वि। भरंते। गृहेऽ
गृहे। अग्निः। दूतः। अभवत्। हव्यऽवाहनः। अग्निं। वृणानाः। वृणते। कविऽक्रतुं। तुभ्यं। इदं।
अग्ने। मधुमत्ऽतमं। वचः। तुभ्यं। मनीषा। इयं। अस्तु। शं। हृदे। त्वां। गिरः। सिंधुंऽइव। अवनीः।
महीः। आ। पृणंति। शवसा। वर्धयंति। च। त्वा। अग्ने। अंगिरसः। गुहा। हितं। अनु। अविंदन्।
शि श्रियाणं। वनेऽवने। सः। जायसे। मथ्यमानः। सहः। महत्। त्वां। आहुः। सहसः। पुत्रं। अं
गिरः॥ २॥ प्र। अग्नये। बृहते। यज्ञियाय। ऋतस्य। वृष्णे। असुराय। मन्म। घृतं। न। यज्ञे। आस्ये।
सुऽहुतं। गिरं। भरे। वृषभाय। प्रतीची। ऋतं। चिकित्वः। ऋतं। इत्। चिकिद्धि। ऋतस्य। धाराः। अनु

नु। त्वं। धियः। सुऽवीः। न। अहं। यातुं। सहसा। नाहुये न। ऋतं। सपामि। अरुषस्य। वृष्णः। कया। नुः। अ
ग्नो। ऋतयंन्। ऋतेन। ध्रुवः। नवेदाः। उचथस्य। नव्यः। वेदा। मे। देवः। ऋतुऽपाः। ऋतूनां। न। अ
हं। पतिं। सनितुः। अस्य। रायः। के। ते। अग्ने। रिपवे। बंधनासः। के। पायवः। सनिषंत। द्युऽमंतः।
के। धासिं। अग्ने। अनृतस्य। पांति। के। असतः। वचसः। संति। गोपाः। सखायः। ते। विषुणाः। अ
ग्ने। एते। शिवासः। संतः। अशिवाः। अभूवन्। अधूर्षत। स्वयं। एते। वचःऽभिः। ऋजुऽयते। वृ
जिनानि। ब्रुवंतः। यः। ते। अग्ने। नमसा। यज्ञं। ईट्टे। ऋतं। सः। पाति। अरुषस्य। वृष्णः। तस्य। क्षयः।
पृथुः। आ। साधुः। एतु। प्रऽसर्स्राणस्य। नहुषस्य। शेषः। ॥४॥ अर्चंतः। त्वा। हवामहे। अर्चंतः।
सं। इधीमहि। अग्ने। अर्चंतः। ऊतये। अग्नेः। स्तोमं। मनामहे। सिध्रं। अद्य। दिविऽस्पृशः। देवस्य। द्र
विणस्यवः। अग्निः। जुषत। नः। गिरः। होता। यः। मानुषेषु। आ। सः। यक्षत्। दैव्यं। जनं। त्वं।

प०चं०
३

अग्ने। सहऽप्रथाः। असि। जुष्टः। होता। वरेण्यः। त्वया। यज्ञं। वि। तन्वते। त्वां। अग्ने। वाजऽसातमं। विप्राः।
वर्धंति। सुऽस्तुतं। सः। नः। रास्व। सुऽवीर्यं। अग्ने। नेमिः। अरान्ऽइव। देवान्। त्वं। परिऽभूः। असि।
आ। राधः। चित्रं। ऋंजसे॥ ५॥ अग्निं। स्तोमेन। बोधय। संऽइधानः। अमर्त्यं। हव्या। देवेषु। नः। द-
धत्। तं। अध्वरेषु। ईळते। देवं। मर्ताः। अमर्त्यं। यजिष्ठं। मानुषे। जने। तं। हि। शश्वंतः। ईळते। स्रु-
चा। देवं। घृतऽश्चुता। अग्निं। हव्याय। वोळ्हवे। अग्निः। जातः। अरोचत। घ्नन्। दस्यून्। ज्योतिषा। तमः॥
अविंदत्। गाः। अपः। स्व१रितिस्वः॥ अग्निं। ईळेन्यं। कविं। घृतऽपृष्ठं। सपर्यत। वेतु। मे। शृणवत्।
हवं। अग्निं। घृतेन। ववृधुः। स्तोमेभिः। विश्वऽचर्षणिं। सुऽआधीभिः। वचस्युऽभिः॥ ६॥
प्र। वेधसे। कवये। वेद्याय। गिरं। भरे। यशसे। पूर्व्याय। घृतऽप्रसत्तः। असुरः। सुऽशेवः। रा-
यः। धर्ता। धरुणः। वस्वः। अग्निः। ऋतेन। ऋतं। धरुणं। धारयंत। यज्ञस्य। शाके। परमे। वि-

३

ओमन्। दिवः। धर्मं न। धरुणे। सेदुषः। नॄन्। जातैः। अजातान्। अभि। ये। ननक्षुः। अंहःऽयुवः। तन्वः।
तन्वते। वि। वयः। महत्। दुस्तरं। पूर्व्याय। सः। संऽवतः। नवऽजातः। तुतुर्यात्। सिंहं। न। क्रुद्धं। अभि
तः। परि। स्थुः। माताऽइव। यत्। भरसे। पप्रथानः। जनंऽजनं। धायसे। चक्षसे। च। वयःऽवयः। जरसे।
यत्। दधानः। परि। त्मना। विषुऽरूपः। जिगासि। वाजः। नु। ते। शवसः। पातु। अन्तं। उरुं। दोघं। धरु
णं। देव। रायः। पदं। न। तायुः। गुहा। दधानः। महः। राये। चितयन्। अत्रिं। अस्परित्यस्पः॥ ७॥ बृह
त्। वयः। हि। भानवे। अर्च। देवाय। अग्नये। यं। मित्रं। न। प्रशस्तिऽभिः। मर्तासः। दधिरे। पुरः। सः।
हि। द्युऽभिः। जनानां। होता। दक्षस्य। बाह्वोः। वि। हव्यं। अग्निः। आनुषक्। भगः। न। वारं। ऋण्वति। अ
स्य। स्तोमे। मघोनः। सख्ये। वृद्धऽशोचिषः। विश्वा। यस्मिन्। तुविऽस्वनि। सं। अर्ये। शुष्मं। आऽदधुः।
अध। हि। अग्ने। एषां। सुऽवीर्यस्य। मंहना। तं। इत्। यह्वं। न। रोदसी इति। परि। श्रवः। बभूवतुः। नु। नः।

प॰चे॰
४

आ । इहि । वार्या । अग्ने । गृणानः । आ । भर । ये । वयं । ये । च । सूरयः । स्वस्ति । धामहे । सचाम ॥ ८ ॥ आ ।
पत्तैः । देव । मर्त्यः । इत्था । तव्यांसं । ऊतये । अग्निं । कृते । सु॰अध्वरे । पूरुः । ईळीत । अवसे । अस्य । हि ।
स्व॰यशाः॰तरः । आसा । वि॰धर्मन् । मन्यसे । तं । नाकं । चित्र॰शोचिषं । मंद्रं । परः । मनीषया । अस्य । वै ।
असौ । ऊं इति । अर्चिषा । यः । अयुक्त । तुजा । गिरा । दिवः । न । यस्य । रेतसा । बृहत् । शोचंति । अर्चयः ।
अस्य । क्रत्वा । वि॰चेतसः । दस्मस्य । वसु । रथे । आ । अध । विश्वासु । हव्यः । अग्निः । विक्षु । प्र । शस्य
ते । नु । नः । इळ । हि । वार्यं । आसा । सचंत । सूरयः । ऊर्जः । नपात् । अभिष्टये । पाहि । शग्धि । स्वस्तये ।
०॥१॥ प्रातः । अग्निः । पुरु॰प्रियः । विशः । स्तवेत । अतिथिः । विश्वानि । यः । अमर्त्यः । हव्या । मर्तेषु । रण्य

३ विरा॥

ति । द्विताय । वृक्त॰बर्हिषे । स्वस्य । दक्षस्य । मंहना । इंदुं । स॰धत्ते । आ । अनुषक् । स्तोता । चित् । ते । अ
मर्त्य । तं । वः । दीर्घायु॰शोचिषं । गिरा । हुवे । मघोनां । अरिष्टः । येषां । रथः । वि । अश्व॰दावन् । ईयते ।

४

ता। विऽप्रा। सा। येषु। दीधितिः। आसन्न्। उक्थ्या। पांति। ये। स्तीर्णां। बर्हिः। स्वःऽनरे। श्रवांसि। दधि
रे। परि। येभिः। पंचा। शतां। दद्दुः। अश्वानां। सधऽस्तुति। घृऽमत्। अग्ने। महि। श्रवः। बृहत्। कृधि
मघोनां। नृऽवत्। अमृत। नृणां॥१०॥ अभि। अवःस्थाः। प्रजापते। प्रा। वस्वः। वयोभिः। चिकेत। उ
पऽस्तो। मातुः। वि। वष्टे। जुहुरे। वि। चित्तयंतः। अनिऽमिषां। नमां। पांति। आ। दृ॰॰॰। पुरं। वि
विस्तुः। आ। स्वैत्रेयस्य। जंतवः। घृऽमत्। वर्धत। कृष्ट्यः। निष्कं॰ ग्रीवः। बृहत्ऽउक्थः। ए
णां। दध्वा। न। वाजऽयुः। प्रियं। दुग्धं। न। काम्यं। अजामि। जाम्योः। सचा। घर्मः। न। वाजऽजठ
रः। अदब्धः। शश्वतः। दभः। क्रीळन्। नः। रश्मे। आ। भुवः। सं। नस्कर्ता। वा। पुरु। वेविदा
नः। ततः। अस्य। लनृ। धर्वजः। न। तिग्मा। गलुऽस्कंदिता। वृक्ष्यः। वंसगोऽस्ततोः॥११॥ यं। अग्ने।
वाजऽसातम। त्वं। चित्। मन्यसे। रयिं। तं। नः। गीःऽभिः। श्रवाय्यं। देवऽत्रा। पनय। युजं। यः। अ
ग्ने। न। ईरयति। त्वं। वृद्धाः। उग्रस्य। शवसः। अप। द्वेषः। अप। ह्वरः। अन्यऽव्रतस्य। सश्चिरे।

प०च०
५

होतारं। त्वा। वृणीमहे। अग्ने। दक्षस्य। साधनं। यज्ञेषु। पूर्व्यं। गिरा। प्रयस्वंतः। हवामहे। इत्था। यथा। ते। ऊतये।
सहसाऽवन्। दिवेऽदिवे। राये। ऋताय। सुक्रतो इति सुऽक्रतो। गोभिः। स्याम। सधऽमादः। वीरैः। स्या
म। सधऽमादः॥ १२॥ मनुष्वत्। त्वा। नि। धीमहि। मनुष्वत्। सं। इधीमहि। अग्ने। मनुष्वत्। अंगिरः।
॥ त्वं। हि। मानुषे। जने। अग्ने। सुऽप्रीतः। इध्यसे। स्रुचः। त्वा। यंति। आनुषक्। सुऽजात। सर्पिःऽआ
सुते। त्वां। विश्वे। सऽजोषसः। देवासः। दूतं। अक्रत। सपर्यतः। त्वा। कवे। यज्ञेषु। देवं। ईळते। देवं।
वः। देवऽयज्यया। अग्निं। ईळीत। मर्त्यः। संऽइद्धः। शुक्र। दीदिहि। ऋतस्य। योनिं। आ। असदः।
ससस्य। योनिं। आ। असदः॥ १३॥ प्र। विश्वऽसामन्। अत्रिऽवत्। अर्च। पावकऽशोचिषे। यः।
अध्वरेषु। ईड्यः। होता। मंद्रऽतमः। विशि॥ नि। अग्निं। जातऽवेदसं। दधात। देवं। ऋत्विजं। प्र।
यज्ञः। एतु। आनुषक्। अद्य। देवव्यचःऽतमः॥ चिकित्विन्ऽमनसं। त्वा। देवं। मर्तासः। ऊतये।
वरेण्यस्य। ते। अवसः। इयानासः। अमन्महि। अग्ने। चिकिद्धि। अस्य। नः। इदं। वचः।

५

सहस्य। तं। त्वा। सुऽशिप्राः। इदं। पते। स्तोमैः। वर्द्धति। अत्रयः। गीःऽभिः। शुंभंति। अत्रयः॥ १४॥ अग्ने। स
हंतं। आ। भर। द्युम्नस्य। प्रऽसहा। रयिं। विश्वाः। यः। चर्षणीः। अभि। आसा। वाजेषु। ससहत्। अग्ने।
पृतनाः। सहा। रयिं। सहस्वः। आ। भर। त्वं। हि। सत्यः। अद्भुतः। दाता। वाजस्य। गोऽमतः। विश्वे। हि। त्वा। स
जोषसः। जनासः। वृक्तऽबर्हिषः। होतारं। सद्मऽसु। प्रियं। व्यंति। वार्या। पुरु। सः। हि। स्म। विश्वऽचर्षणिः।
अभिऽमाति। सहः। दधे। अग्ने। एषु। क्षयेषु। आ। रेवत्। नः। शुक्र। दीदिहि। द्युऽमत्। पावक। दीदिहि॥ १५॥
अग्ने। त्वं। नः। अंतमः। उत। त्राता। शिवः। भव। वरूथ्यः। वसुः। अग्निः। वसुऽश्रवाः। अच्छ। नक्षि। द्यु
मत्ऽतमं। रयिं। दाः। सः। नः। बोधि। श्रुधि। हवं। उरुष्य। नः। अघऽयतः। समस्मात्। तं। त्वा। शोचिष्ठ। दी
दिऽवः। सुम्नाय। नूनं। ईमहे। सखिऽभ्यः॥ १६॥ अच्छ। वः। अग्निं। अवसे। देवं। गासि। सः। नः। वसुः। रास
त्। पुत्रः। ऋषूणां। ऋतऽवा। पर्षति। द्विषः। सः। गहि। सत्यः। यः। पूर्वः। चित्। देवासः। चित्। यं। ईधिरे। होता
रं। मंद्रऽजिह्वं। इत्। सुदीतिऽभिः। विभाऽवसुं। सः। नः। धीती। वरिष्ठया। श्रेष्ठया। च। सुऽमत्या। अ

ग्ना।रायः।दिदीहि।नः।सुवृक्तिऽभिः।वरेण्य।अग्निः।देवेषु।राजति।अग्निः।मर्त्तेषु।आऽविशन्।अ
ग्निः।नः।हव्यऽवाहनः।अग्निं।धीभिः।सपर्यत।अग्निः।तुविश्रवःऽतमं।तुविऽब्रह्माणं।उत्ऽतमं।
अतूर्त्तं।श्रवयत्ऽपतिं।पुत्रं।ददाति।दाशुषे॥१७॥अग्निः।ददाति।सत्ऽपतिं।ससाह।यः।युधा।नृऽ
भिः।अग्निः।अत्यं।रघुऽस्यदं।जेतारं।अपराऽजितं।यत्।वाहिष्ठं।तत्।अग्नये।बृहत्।अर्च।विभाव
सो इति विभाऽवसो।महिषीऽइव।त्वत्।रयिः।त्वत्।वाजाः।उत्।ईरते।तव।द्युऽमंतः।अर्चयः।ग्रावाऽ
इव।उच्यते।बृहत्।उतो इति।ते।तन्यतुः।यथा।स्वानः।अर्त्त।त्मना।दिवः।एव।अग्निं।वसुऽयवः।सु
हसानं।ववंदिम।सः।नः।विश्वाः।अति।द्विषः।पर्षत्।नावाऽइव।सुक्रतुः॥१८॥अग्ने।पावक।रो
चिषा।मंद्रया।देव।जिह्वया।आ।देवान्।वक्षि।यक्षि।च।वं।त्वा।घृतस्नो इति घृतऽस्नो।ईमहे।चित्रभानो
इति चित्रऽभानो।स्वःऽदृशं।देवान्।आ।वीतये।वह।वीतिऽहोत्रं।त्वा।कवे।द्युऽमंतं।सं।इधीमहि।
अग्ने।बृहंतं।अध्वरे।अग्ने।विश्वेभिः।आ।गहि।देवेभिः।हव्यऽदातये।होतारं।त्वा।वृणीमहे।यज

मानाय । सुन्वते । आ । अग्ने । सुऽवीर्यं । वह ॥ १९ ॥ सम्ऽइधानः । सहस्रऽजित् । अग्ने । धर्माणि । पुष्यसि । देवानां ।
दूतः । उक्थ्यः ।०। होत्रऽवाहं । यविष्ठ्य ।०। स्तृणीत । बर्हिः । आऽसदे । आत् । इन्द्रं । मरुतः । अश्विना । मित्रः । सीदं
तु । वरुणः । देवासः । सर्वया । विशा ॥ २० ॥ अनस्वंता । सत्ऽपतिः । ममहे । मे । गावा । चेतिष्ठः । असुरः । मघोनः । त्रै
वृष्णः । अग्ने । दशऽभिः । सहस्रैः । वैश्वानर । त्रिऽअरुणः । चिकेत ॥ यः । मे । शता । च । विंशतिं । च । गोनां । हरी
इति । च । युक्ता । सुऽधुरा । ददाति । वैश्वानर । सुऽस्तुतः । ववृधानः । अग्ने । यच्छ । त्रिऽअरुणः । शर्म । एव । ते ।
अग्ने । सुऽमतिं । चकानः । नविष्ठाय । नवमं । त्रसदस्युः ॥ यः । मे । गिरः । तुविऽजातस्य । पूर्वीः । युक्तेन । अभि । त्रिऽ
अरुणः । गृणाति । यः । मे । इति । प्रऽवोचति । अश्वऽमेधाय । सूरये । ददत् । ऋचा । सनिं । यते । ददत् । मेधां ।
ऋतऽयते । यस्य । मा । परुषाः । शतं । उत्ऽहर्षयंति । उक्षणः । अश्वऽमेधस्य । दानाः । सोमाःऽइव । त्रि
आशिरः । इंद्राग्नी इति । शतऽदाव्नि । अश्वऽमेधे । सुऽवीर्यं । क्षत्रं । धारयतं । बृहत् । दिवि । सूर्यंऽइव । अ
जरं ॥ २१ ॥ सम्ऽइद्धः । अग्निः । दिवि । शोचिः । अश्रेत् । प्रत्यङ् । उषसं । उर्विया । वि । भाति । एति । प्राची । वि

पु०व०
७

ष्वऽवारा । नमःऽभिः । देवान् । ईळाना । हविषा । घृताची । संऽरध्यमानः । अमृतस्य । राजसि । हविः । कृण्वंतं । स
चसे । स्वस्तये । विश्वः । सऽगंधः । ते । द्रविणं । यं । इन्वसि । आतिथ्यं । अग्ने । नि । च । धत्ते । इत् । पुरः । अग्ने । राये । म
हते । सौभगाय । तव । द्युम्नानि । उत्ऽतमानि । संतु । सं । जाःऽपत्यं । सुऽयमं । आ । कृणुष्व । शत्रुऽयतां । अभि । ति
ष्ठ । महांसि । संऽरद्धस्य । प्रऽमहसः । अग्ने । वंदे । तव । श्रियं । वृषभः । द्युम्नऽवान् । असि । सं । अध्वरेषु । इध्य
से । संऽइद्धः । अग्ने । आऽहुत । देवान् । यक्षि । सुऽअध्वर । त्वं । हि । हव्यऽवाट् । असि । आ । जुहोत । दुवस्यत । अ
ग्निं । प्रऽयति । अध्वरे । वृणीध्वं । हव्यऽवाहनं ॥ २१ ॥ त्री । अर्यमा । मनुषः । देवऽताता । त्री । रोचना । दिव्या ।
धारयंत । अर्चंति । त्वा । मरुतः । पूतऽदक्षाः । त्वं । एषां । ऋषिः । इंद्र । असि । धीरः । अनु । यत् । ईं । मरुतः । मं
दसानं । आर्चन् । इंद्रं । पपिऽवांसं । सुतस्य । आ । अदत्त । वज्रं । अभि । यत् । अहिं । हन् । अपः । यह्वीः । असृ
जत् । सर्तवै । ऊं इति । उत । ब्रह्माणः । मरुतः । मे । अस्य । इंद्रः । अस्य । आत् । रोदसी इति । विऽतरं । वि । स्कभा
यत् । संऽविव्यानः । चित् । भियसे । मृगं । कः इति कः । जिगर्ति । इंद्रः । अपऽजर्गुराणः । प्रति । श्वसंतं । अव । दा

सोमस्य । पेयाः । तत् । हि । हव्यं । मनुषे । गाः । अविंदत् । अहन् । अहिं । पपिऽवान् । इंद्रः । २
सुऽसुतस्य ।

राम
७

नवां।हंनितिहंना।अघ।कृत्वी।मघऽवन्।तुभ्यं।देवाः।अनु।विश्वे।अददुः।सोमऽपेयं।यत्।सूर्यस्य।हरितः।प
तंतीः।पुरः।सतीः।उपराः।एतशे।कः।इतिकः॥२३॥ नव।यत्।अस्य।नवतिं।च।भोगान्।साकं।वज्रेण।म
घऽवा।विवृश्चत्।अर्चंति।इंद्रं।मरुतः।सधऽस्थे।त्रैस्तुभेन।वचसा।बाधत।द्यां।सखा।सख्ये।अपचत्।तू
यं।अग्निः।अस्य।क्रत्वा।महिषा।त्री।शतानि।त्री।साकं।इंद्रः।मनुषः।सरांसि।सुतं।पिबत्।वृत्रऽहत्याय।सो
मं।त्री।यत्।शता।महिषाणां।अघः।माः।त्री।सरांसि।मघऽवा।सोम्पा।अपाः।कारं।न।विश्वे।अह्वंत।दे
वाः।भरं।इंद्राय।यत्।अहिं।जघान।उशना।यत्।सहस्यैः।अयातं।गृहं।इंद्र।जूजुवानेभिः।अश्वैः।वन्वानः।
अत्र।सऽरथं।ययाथ।कुत्सेन।देवैः।अवनोः।ह।शुष्णं।प्र।अन्यत्।चक्रं।अवृहः।सूर्यस्य।कुत्साय।
अन्यत्।वरिवः।यातवे।अकरित्यकः।अनासः।दस्यून्।अमृणः।वधेन।नि।दुर्योणे।अवृणक्।मृ
ध्रऽवाचः॥२४॥स्तोमासः।त्वा।गौरिऽवीतेः।अवर्द्धन्।अरंधयः।वैदथिनाय।पिप्रुं।आ।त्वां।ऋजिश्वा।
सख्याय।चक्रे।पचन्।पक्तीः।अपिबः।सोमं।अस्य।नवऽग्वासः।सुतऽसोमासः।इंद्रं।दशऽग्वासः।

पं० वं०
८

अभि। अर्चंति। अर्कैः। गव्यं। चित्। ऊर्वं। अपिधानऽवंतं। तं। चित्। नरः। शशमानाः। अप। व्रन्। कथोऽइति।
नु। ते। परि। चराणि। विद्वान्। वीर्या। मघऽवन्। या। चकर्थ। या। चोऽइति। नु। नव्या। कृणवः। शविष्ठ। प्र। इत्।
उंइति। ता। ते। विदथेषु। ब्रवाम। एता। विश्वा। चकृऽवान्। इंद्र। भूरि। अपरिऽइतः। जनुषा। वीर्येण। या। चि
त्। नु। वज्रिन्। कृणवः। दधृष्वान्। न। ते। वर्ता। तविष्याः। अस्ति। तस्याः। इंद्र। ब्रह्म। क्रियमाणा। जुषस्व। या।
ते। शविष्ठ। नव्याः। अकर्म। वस्त्राऽइव। भद्रा। सुऽकृता। वसुऽयुः। रथं। न। धीरः। सुऽअपाः। अतक्षं। ॥१५॥
क्व। स्यः। वीरः। कः। अपश्यत्। इंद्रं। सुखऽरथं। ईयमानं। हरिऽभ्यां। यः। राया। वज्री। सुतऽसोमं। इच्छन्। तत्। ओ
कः। गंता। पुरुऽहूतः। ऊती। अव। अचचक्षं। पदं। अस्य। सस्वः। उग्रं। निऽधातुः। अनु। आयं। इच्छन्। अ
पृच्छं। अन्यान्। उत। ते। मे। आहुः। इंद्रं। नरः। बुबुधानाः। अशेम। प्र। नु। वयं। सुते। या। ते। कृतानि। इंद्र। ब्र
वाम। यानि। नः। जुजोषः। वेदत्। अविद्वान्। शृणवत्। च। विद्वान्। वहते। अयं। मघऽवा। सर्वऽसेनः।

राम०
८

स्थिरं। मनः। चकृषे। जातः। इंद्र। वेषि। इत्। एकः। युधये। भूयसः। चित्। अश्मानं। चित्। शवसा। दि
द्युतः। वि। विदः। गवां। ऊर्वं। उस्रियाणां॥ परः। यत्। त्वं। परमः। आऽजनिष्ठाः। पराऽवति। श्रुत्यं। ना
म। बिभ्रत्। अतः। चित्। इंद्रात्। अभयंत। देवाः। विश्वाः। अपः। अजयत्। दासऽपत्नीः॥२६॥
तुभ्यं। इत्। एते। मरुतः। सुऽशेवाः। अर्चंति। अर्कं। सुन्वंति। अंधः। अहिं। ओहानं। अपः। आऽ
शयानं। प्र। मायाभिः। मायिनं। सक्षत्। इंद्रः॥ वि। सु। मृधः। जनुषा। दानं। इन्वन्। अहन्। गवा। मघऽ
वन्। सं। ऽचकानः॥ अत्र। दासस्य। नमुचेः। शिरः। यत्। अवर्त्तयः। मनवे। गातुं। इच्छन्॥ युजं। हि।
मां। अकृथाः। आत्। इत्। इंद्र। शिरः। दासस्य। नमुचेः। मथायन्। अश्मानं। चित्। स्वर्यं। वर्तमा
नं। प्र। चक्रियाऽइव। रोदसी इति। मरुत्ऽभ्यः॥ स्त्रियः। हि। दासः। आयुधानि। चक्रे। किं। मा। करं
न्। अबलाः। अस्य। सेनाः॥ अंतः। अंतः। हि। अख्यत्। उभे इति। अस्य। धेने इति। अप। उप।
प्र। ऐत्। युधये। दस्युं। इंद्रः॥ सं। अत्र। गावः। अभितः। अनवंत। इहऽइह। वत्सैः। विऽयुताः।

पं०चं०

९

यत।आसन्नु।सं।ताः।इंद्रं।अस्त्र जत्।अस्य।शाकैः।यत।ईं।सोमासः।सुऽसुताः।अमंदन्।।२२।
यत।ईं।सोमाः।बभ्रुऽधूताः।अमंदन्।अरोरवीत्।वृषभः।सदनेषु।पुरंऽदरः।पपिऽवान्।इंद्रः।
अस्य।पुनः।गवां।अददात्।उस्त्रियाणां।भद्रं।दात्।रुशमाः।अग्ने।अकृन्।गवां।चत्वारि।द
दतः।सहस्रा।ऋणंऽचयस्य।प्रऽयता।मघानि।प्रति।अग्रभीष्म।नृऽतमस्य।नृणां।सुऽपे
शसं।मा।अवं।सृजंति।अस्तं।गवां।सहस्रैः।रुशमासः।अग्ने।तीव्राः।इंद्रं।अममंदुः।सु
तासः।अक्तोः।विऽउष्टौ।परिऽतक्म्यायाः।औच्छत्।सा।रात्री।परिऽतक्म्या।या।ऋणंऽ
चये।राजनि।रुशमानां।अत्यः।न।वाजी।रघुः।अज्यमानः।बभ्रुः।चत्वारि।असनत्।सह
स्रा।चतुःऽसहस्रं।गव्यस्य।पश्वः।प्रति।अग्रभीष्म।रुशमेषु।अग्ने।घर्मः।चित्।तप्तः।प्रऽ
वृजे।यः।आसीत्।अयस्मयः।तं।ऊं इति।आदाम।विप्राः।२३।इंद्रः।रथाय।प्रऽवतं।कृणो
ति।यं।अधिऽअस्थात्।मघऽवा।वाजऽयंतं।यूथाऽइव।पश्वः।वि।उनोति।गोपाः।अरिष्टः।या

९

ति। ऽथमः। सिसासरः। आ। प्र। द्रव। हरिऽवः। मा। वि। वेनः। पिशंगऽराते। अभि। नः। सचस्व। नहि। त्व
त्। इंद्र। वस्यः। अन्यत्। अस्ति। अमेनान्। चित्। जनिऽवतः। चकर्थ। उत्। यत्। सहः। सहसः। आ।
अजनिष्ट। देदिष्ट। इंद्रः। इंद्रियाणि। विश्वा। प्र। अचोदयत्। सुऽदुघाः। वव्रे। अंतरिति। वि। ज्योतिषा।
संऽववृत्वत्। तमः। अवरित्यवः। अनवः। ते। रथं। अश्वाय। तक्षन्। त्वष्टा। वज्रं। पुरुऽहूत। द्युऽ
मंतं। ब्रह्माणः। इंद्रं। महयंतः। अर्कैः। अवर्धयन्। अहये। हंतवै। ऊं इति। वृष्णे। यत्। ते। वृषणः। अ
र्कं। अर्चान्। इंद्र। ग्रावाणः। अदितिः। सऽजोषाः। अनश्वासः। ये। पवयः। अरथाः। इंद्रऽइषिताः।
अभि। अवर्तंत। दस्यून्। २७॥ प्र। ते। पूर्वाणि। करणानि। वोचं। प्र। नूतना। मघऽवन्। या। चक
र्थ। शक्तिऽवः। यत्। विऽभराः। रोदसी इति। उभे इति। जयन्। अपः। मनवे। दानुऽचित्राः। तत्।
इत्। नु। ते। करणं। दस्म। विप्र। अहिं। यत्। घ्नन्। ओजः। अत्र। अमिमीथाः। शुष्णस्य। चित्। प
रि। मायाः। अगृभ्णाः। प्रऽपित्वं। यन्। अप। दस्यून्। असेधः। त्वं। अपः। यदवे। तुर्वशाय। अ

प॰ च॰

१०

हा १

रमयः । सुऽदुघाः । पारः । इंद्र । उग्रं । अयातं । आ । वहतः । कुत्सं । सं । ह । यत् । वां । उशना । अरंत । देवाः । इं
द्रा । कुत्सा । वहमाना । रथेन । आ । वां । अत्याः । अपि । कर्णे । वहंतु । निः । सीं । अत्ऽभ्यः । धमथः ।
निः । सधऽस्थात् । मघोनः । हृदः । वरथः । तमांसि । वातस्य । युक्तान् । सुऽयुजः । चित् । अश्वान् ।
कविः । चित् । एषः । अजगन् । अवस्युः । विश्वे । ते । अत्र । मरुतः । सखायः । इंद्र । ब्रह्माणि । त
विषी । अवर्द्धन् ॥ ३० ॥ सूरः । चित् । रथं । परिऽतक्म्यायां । पूर्वं । करत् । उपरं । जूजुऽवांसं । भ
रत् । चक्रं । एतशः । सं । रिणाति । पुरः । दधत् । सनिष्यति । क्रतुं । नः । आ । अयं । जनाः । अभि
चक्षे । जगाम । इंद्रः । सखायं । सुतऽसोमं । इच्छन् । वदन् । ग्रावा । अव । वेदिं । भ्रियाते । यस्य । जीरं ।
अध्वर्यवः । चरंति । ये । वाकनंतानु । ते । मर्ताः । अमृत । मो इति । ते । अंहः । आ । अरंन् । ववंधि ।
युज्यून् । उत । तेषु । धेहि । ओजः । जनेषु । येषु । ते । स्याम ॥ ३१ ॥ अदर्दः । उत्सं । असृजः । वि । खानि ।

वाकनंता १२

१०

त्वां। अर्णवान्। बद्बधानान्। अरम्णाः। महांतं। इंद्र। पर्वतं। वि। यत्। वरितिवः। सृजः। वि। धाराः। अ
व। दानवं। हन्निति हन्। त्वं। उत्सान्। ऋतुऽभिः। बद्बधानान्। अरंहः। उधः। पर्वतस्य। वज्रिन्। अहिं।
चित्। उग्र। प्रऽयुतं। शयानं। जघन्वान्। इंद्र। तविषीं। अधथाः। त्यस्य। चित्। महतः। निः। मृगस्य। व
धः। जघान। तविषीभिः। इंद्रः। यः। एकः। इत्। अप्रतिः। मन्यमानः। आत्। अस्मात्। अन्यः। अजनि
ष्ट। तव्यान्। त्यं। चित्। एषां। स्वधया। मदंतं। मिहः। नपातं। सुऽवृधं। तमःऽगां। वृषऽप्रभर्मा। दान
वस्य। भामं। वज्रेण। वज्री। नि। जघान। शुष्णं। त्यं। चित्। अस्य। ऋतुऽभिः। निऽसत्तं। अमर्मणः। वि
दत्। इत्। अस्य। मर्म। यत्। ईं। सुऽक्षत्र। प्रऽभृता। मदस्य। युयुत्संतं। तमसि। हर्म्ये। धाः। त्यं। चित्।
इत्था। कृत्पयं। शयानं। असूर्ये। तमसि। ववृधानं। तं। चित्। मंदानः। वृषभः। सुतस्य। उच्चैः। इंद्रः। अपऽ
गूर्य। जघान॥ ३२॥ उत्। यत्। इंद्रः। महते। दानवाय। वधः। यमिष्ट। सहः। अप्रतिऽइतं। यत्। ईं। व
ज्रस्य। प्रऽभृतौ। ददाभ। विश्वस्य। जंतोः। अधमं। चकार। त्यं। चित्। अर्णं। मधुऽपं। शयानं। अ

सिंधूं। वव्रं। महि। आ। दत्। उग्रः। अपादं। वृत्रं। महता। वधेन। नि। दुर्योणे। अवृणक्। मृध्रऽवाचं। कः। अ
स्याः। शुष्मं। तविषीं। वराते। एकः। धना। भरते। अप्रतिऽइतः। इमे इति। चित्। अस्य। ज्रयसः। नु। देवी
इति। इंद्रस्य। ओजसः। भियसा। जिहाते इति। नि। अस्मै। देवी। स्वऽधितिः। जिहीते। इंद्राय। गातुः। उ
शती। इऽइव। येमे। सं। यत्। ओजः। युवते। विश्वं। आभिः। अनु। स्वधाऽवे। क्षितयः। नमंत। एकं। नु। त्वा।
सत्ऽपतिं। पांचऽजन्यं। जातं। शृणोमि। यशसं। जनेषु। तं। मे। जगृभ्रे। आऽशसः। नविष्ठं। दोषा। व
स्तोः। हवमानासः। इंद्रं। एव। हि। त्वां। ऋतुऽथा। यातयंतं। मघा। विप्रेभ्यः। ददतं। शृणोमि। किं। ते। ब्र
ह्माणः। गृहते। सखायः। ये। त्वाऽया। निऽदधुः। कामं। इंद्र॥ ३३॥ ॥ इति चतुर्थाष्टके प्रथमोध्यायः॥ ॥
महि। महे। तवसे। दीध्ये। नॄन्। इंद्राय। इत्था। तवसे। अतव्यान्। यः। अस्मै। सुऽमतिं। वाजऽसातौ। स्तुतः। जने
सऽमर्यः। चिकेत। सः। त्वं। नः। इंद्र। धियसानः। अर्कैः। हरीणां। वृषन्। योक्त्रं। अश्रेः। याः। इत्था। मघऽ
वन्। अनु। जोषं। वक्षः। अभि। प्र। अर्यः। सक्षि। जनान्। न। ता। ते। इंद्र। अभि। अस्मत्। ऋष्व। अयु

त्मा।सः।अश्व।युक्ता।यत।असन्।आ।तिष्ठ।रथं।अधि।तं।वज्रऽहस्त।आ।रश्मिं।देव।यमसे।सुऽअश्वः।पु

रु।यत।ते।इंद्र।संति।उक्था।गवे।चकर्थ।उर्वरासु।युध्यन्।ततक्षे।सूर्याय।चित्।ओकसि।स्वे।वृषा।स

मतऽसु।दासस्य।नाम।चित्।वयं।ते।ते।इंद्र।ये।च।नरः।शर्द्धः।जज्ञानाः।याताः।च।रथाः।आ।अ

स्मान्।जगम्यात्।अहिऽशुष्म।सत्वा।भगः।न।हव्यः।प्रऽभृथेषु।चारुः।॥१॥ पपृक्षेण्यं।इंद्र।त्वे इति।

हि।ओजः।नृम्णानि।च।नृतमानः।अमर्त्तः।सः।नः।एनीं।वसवानः।रयिं।दाः।प्र।अर्यः।स्तुषे।तु

विऽमघस्य।दानं।एव।नः।इंद्र।ऊतिऽभिः।अव।पाहि।गृणतः।शूर।कारून्।उत।त्वचं।ददतः।वाजऽ

सातौ।पिप्रीहि।मध्वः।सुऽसुतस्य।चारोः।उत।त्ये।मा।पौरुऽकुत्स्यस्य।सूरेः।त्रसदस्योः।हिरणिनः।र

राणाः।वहंतु।मा।दश।श्येतासः।अस्य।गैरिऽक्षितस्य।क्रतुऽभिः।नु।सश्चे।०।मारुतऽअश्वस्य।

शोणाः।क्रत्वाऽमघासः।विदथस्य।रातौ।सहस्रा।मे।च्यवतानः।ददानः।आनूकं।अर्यः।वपु

षा।न।आर्चत।०।ध्वन्यस्य।जुष्टाः।लक्ष्मण्यस्य।सुऽरुचः।यतानाः।मह्ना।रायः।संऽवरणस्य।ऋ

प०ब्रा०
१२

प॥
४

षः। क्रुजं। न। गावः। प्रऽयताः। अपि। ग्मन्। यः॥२॥ अजातऽशत्रुं। अजरा। स्वःऽवती। अनु। स्वधा। अ-
मिता। दस्मं। ईयते। सुनोतन। पचत। ब्रह्मऽवाहसे। पुरुऽस्तुताय। प्रऽतरं। दधातन॥ आ। यः। सोमे-
न। जठरं। अपिप्रत। अमंदत। मघऽवा। मध्वः। अंधसः। यत्। ईं। मृगाय। हंतवे। महाऽवधः। स-
हस्रऽभृष्टिं। उशना। वधं। यमत्॥ अस्मै। घ्रंसे। उत। वा। यः। दिवि। सोमं। सुनोति। भवति। द्युऽ-
मान्। अह। अपऽअप। शक्रः। ततनुष्टिं। ऊहति। तनूऽशुभ्रं। मघऽवा। यः। कवऽसखः॥ यस्य।
अवधीत्। पितरं। यस्य। मातरं। यस्य। शक्रः। भ्रातरं। न। अतः। ईषते॥ वेति। इत्। ऊं इति। अस्य।
प्रऽयता। यतंऽकरः। न। किल्बिषात्। ईषते। वस्वः। आऽकरः॥ न। पंचऽभिः। दशऽभिः। वष्टि।
आऽरभं। न। असुन्वता। सचते। पुष्यता। चन। जिनाति। वा। इत्। अमुया। हंति। वा। धुनिः। आ। दे-
वऽयुं। भजति। गोऽमति। व्रजे॥३॥ विऽत्वक्षणः। संऽऋतौ। चक्रं। आऽसजः। असुन्वतः।
विषुणः। सुन्वतः। वृधः। इंद्रः। विश्वस्य। दमिता। विऽभीषणः। यथाऽवशं। नयति। दासं।

राम०
१२

च्यार्यः। सं। ई। पृतः। अजति। भोजनं। मुषे। वि। दाशुषे। भजति। सूनरं। वसु। दुःऽगे। चन। ध्रियते। विश्वः।
आ। पुरु। जनः। यः। अस्य। तविषीं। अचुक्रुधत्। सं। आयत्। जनौ। सुऽघनौ। विश्वऽशर्धसौ। अवेत्। इंद्रः।।
मघऽवा। गोषु। शुभ्रिषु। युजं। हि। अन्यं। अकृत। प्रऽवेपनी। उत्। ई। गव्यं। सृजते। सत्वऽभिः। धुनिः। स
हस्तऽसो। आग्निऽवेशिं। गस्तीबी। शत्रि। अस्य। उपऽमां। केतुं। अर्यः। तस्मै। आपः। सं। यतः। पीपयंत।
तस्मिन्। क्षत्रं। अमऽवत्। त्वेषं। अस्तु।।४।। यः। ते। साधिष्ठः। अवसे। इंद्र। क्रतुः। तं। आ। भर। अस्म
भ्यं। चर्षणिऽसहं। वाजेषु। दुःऽतरं। यत्। इंद्र। ते। चतस्रः। यत्। शूर। संति। तिस्रः। यत्। वा। पंच। क्षि
तीनां। अवः। तत्। सु। नः। आ। भर। आ। ते। अवः। वरेण्यं। वृषन्ऽतमस्य। हूमहे। वृषऽजूतिः। हि। जज्ञि
षे। आऽभूभिः। इंद्र। तुर्वणिः। वृषा। हि। असि। राधसे। जज्ञिषे। वृष्णि। ते। शवः। स्वऽक्षत्रं। ते। धृषत्।
मनः। सत्राऽहं। इंद्र। पौंस्यं। त्वं। तं। इंद्र। मर्त्यं। अमित्रऽयंतं। अद्रिऽवः। सर्वऽरथा। शतक्रतो इति शतऽक्र
तो। नि। याहि। शवसः। पते।।५।। त्वां। इत्। वृत्रहन्ऽतम। जनासः। वृक्तऽबर्हिषः। उग्रं। पूर्वीषु। पूर्व्यं।

सास्तं। ६

हवंते। वाजऽसातये। अस्माकं। इंद्र। दुस्तरं। पुरःऽयावानं। आजिषु। सऽयावानं। धनेऽधने। वाजऽयंतं। अ
व। रथं। अस्माकं। इंद्र। आ। इहि। नः। रथं। अव। पुरंऽध्या। वयं। शविष्ठ। वार्यं। दिवि। श्रवः। दधीमहि। दि
वि। स्तोमं। मनामहे॥६॥ सः। आ। गमत्। इंद्रः। यः। वसूनां। चिकेतत्। दातुं। दामनः। रयीणां। धन्वऽच
रः। न। वंसगः। तृषाणः। चकमानः। पिबतु। दुग्धं। अंशुं। आ। ते। हनू इति। हरिऽवः। शूर। शिप्रे इति। रुह
त्। सोमः। न। पर्वतस्य। पृष्ठे। अनु। त्वा। राजन्। अर्वतः। न। हिन्वन्। गीःऽभिः। मदेम। पुरुऽहूत। विश्वे।
चक्रं। न। वृत्तं। पुरुऽहूत। वेपते। मनः। भिया। मे। अमतेः। इत्। अद्रिऽवः। रथात्। अधि। त्वा। जरिता।
सदाऽवृधः। कुवित्। नु। स्तोषत्। मघऽवन्। पुरुऽवसुः। एषः। ग्रावाऽइव। जरिता। ते। इंद्र। इयर्ति। वाचं।
बृहत्। आशुषाणः। प्रऽसव्येन। मघऽवन्। यंसि। रायः। आ। दक्षिणित्। हरिऽवः। मा। वि। वेनः॥ वृ
षा। त्वा। वृषणं। वर्द्धतु। द्यौः। वृषा। वृषऽभ्यां। वहसे। हरिऽभ्यां। सः। नः। वृषा। वृषऽरथः। सुशि
प्र। वृषक्रतो इति। वृषऽक्रतो। वृषा। वज्रिन्। भरे। धाः॥ यः। रोहितौ। वाजिनौ। वाजिनीऽवान्। त्रिऽभिः।

ताते । सत्यमानः । आदिष्ट । यूने । सं । अस्मै । क्षितयः । नमंतां । ऋतऽरथाय । मरुत्ऽगा । द्युवःऽया । ७ ॥ सं । भा
नुना । यतते । सूर्यस्य । आऽजुह्वानः । घृतऽपृष्ठः । सुऽअंचाः । तस्मै । अमृध्राः । उषसः । वि । उच्छान् । यः ।
इंद्राय । सुनवाम । इति । आह । समिद्धऽअग्निः । वनवत् । स्तीर्णऽबर्हिः । युक्तऽग्रावा । सुतऽसोमः । जरा
ते । ग्रावाणः । यस्य । इषिरं । वदति । अयत् । अध्वर्युः । हविषा । अव । सिंधुं । वधूः । इयं । पतिं । इच्छंती ।
एति । यः । ईं । वहाते । महिषीं । इषिरां । आ । अस्य । श्रवस्यात् । रथः । आ । च । घोषात् । पुरु । सहस्रा । प
रि । वर्तयाते । न । सः । राजा । व्यथते । यस्मिन् । इंद्रः । तीव्रं । सोमं । पिबति । गोऽसखायं । आ । सत्वनैः ।
अजति । हंति । वृत्रं । क्षेति । क्षितीः । सुऽभगः । नाम । पुष्यन् । पुष्यात् । क्षेमे । अभि । योगे । भवाति ।
उभेइति । वृतौ । संयतीइतिसंऽयती । सं । जयाति । प्रियः । सूर्ये । प्रियः । अग्ना । भवाति । यः । इंद्राय । सु
तऽसोमः । ददाशात् ॥ ८ ॥ उरोः । ते । इंद्र । राधसः । विऽभ्वी । रातिः । शतक्रतोइतिशतऽक्रतो । अध । नः ।
विश्वऽचर्षणे । द्युम्ना । सुऽक्षत्र । मंहय । यत । ईं । इंद्र । अवाप्य । इषां । शविष्ठ । दधिषे । पप्रथे । दीर्घः । श्रु

१० चे०
१४

तऽतमं। हिरण्यऽवर्णं। दुःस्तरं। सुऽप्रस्तुतः। यो। ते। अद्रिऽवः। मेहना। केतऽसापः। उभा। देवौ। अभि
श्रये। दिवः। च। ग्मः। च। राजथः। उतो इति। नः। अस्य। कस्य। चित्। दक्षस्य। तव। वृत्रऽहन्। अस्म
भ्यं। नृम्णं। आ। भर। अस्मभ्यं। नृऽमणस्यसे। नु। ते। आभिः। अभिष्टिऽभिः। तव। शर्मन्। शतक्र
तो इति शतऽक्रतो। इंद्र। स्याम। सुऽगोपाः। शूर। स्याम। सुऽगोपाः॥६॥ यत्। इंद्र। चित्रं। मेहना। अस्ति।
त्वाऽदातं। अद्रिऽवः। राधः। तत्। नः। विदद्वसो इति विदत्ऽवसो। उभयाहस्ति। आ। भर। यत्। म
न्यसे। वरेण्यं। इंद्र। द्युक्षं। तत्। आ। भर। विद्याम। तस्य। ते। वयं। अकूपारस्य। दावने। यत्। ते। दित्सु।
प्रऽराध्यं। मनः। अस्ति। श्रुतं। बृहत्। तेन। दृळ्हा। चित्। अद्रिऽवः। आ। वाजं। दर्षि। सातये। मंहिष्ठं॥
वः। मघोनां। राजानं। चर्षणीनां। इंद्रं। उप। प्रऽशस्तये। पूर्वीभिः। जुजुषे। गिरः। अस्मै। इत्। काव्यं। व
चः। उक्थं। इंद्राय। शंस्यं। तस्मै। ऊं इति। ब्रह्मऽवाहसे। गिरः। वर्धंति। अत्रयः। गिरः। शुंभंति। अत्रयः॥
१०॥ आ। याहि। अद्रिऽभिः। सुतं। सोमं। सोमऽपते। पिब। वृषन्। इंद्र। वृषऽभिः। वृत्रहन्ऽतम।

१४

वृषा। ग्रावा। वृषा। मदः। वृषा। सोमः। अयं। सुतः।०। वृषा। त्वा। वृषणं। हुवे। वज्रिन्। चित्राभिः। ऊतिऽभिः।
।०। ऋजीषी। वज्री। वृषभः। तुराषाट्। शुष्मी। राजा। वृत्रऽहा। सोमऽपावा। युक्त्वा। हरिऽभ्यां। उप। यास
त्। अर्वाङ्।०। माध्यंदिने। सवने। मत्सत्। इंद्रः। यत्। त्वा। सूर्य। स्वःऽभानुः। तमसा। अविध्यत्। आसुरः।
अक्षेत्रऽवित्। यथा। मुग्धः। भुवनानि। अदीधयुः।११। स्वःऽभानो इति। अध। यत्। इंद्र। मायाः। अवः। दि
वः। वर्तमानाः। अवऽअहन्। गूळ्हं। सूर्यं। तमसा। अपऽव्रतेन। तुरीयेण। ब्रह्मणा। अविंदत्। अत्रिः। मा।
मां। इमं। तव। संतं। अत्रे। इरस्या। द्रुग्धः। भियसा। नि। गारीत्। त्वं। मित्रः। असि। सत्यऽराधाः। तौ। मा। इह।
अवतं। वरुणः। च। राजा। ग्राव्णः। ब्रह्मा। युयुजानः। सपर्यन्। कीरिणा। देवान्। नमसा। उपऽशिक्ष
न्। अत्रिः। सूर्यस्य। दिवि। चक्षुः। आ। अधात्। स्वःऽभानोः। अप। मायाः। अघुक्षत्। यं। वै। सूर्यं।०
अत्रयः। तं। अनु। अविंदन्। नहि। अन्ये। अशक्नुवन्।१२। कः। नु। वां। मित्रावरुणौ। ऋतऽयन्। दि
वः। वा। महः। पार्थिवस्य। वा। दे। ऋतस्य। वा। सदसि। त्रासीथां। नः। यज्ञऽयते। वा। पशुऽसः। न। वाजा

पं० वं०

१५

रु। ते।०। जुषंत। नमःऽभिः। वा। ये। दधते। सुऽवृक्तिं। स्तोमं। रुद्राय। मीळ्हुषे। सऽजोषाः। आ। वां। येष्ठा। अश्विना। हुवध्यै। वातस्य। पत्मन्। रथ्यस्य। पुष्टौ। उत। वा। दिवः। असुराय। मन्म। प्र। अंधांसिऽइव। यज्यवे। भरध्वं। प्र। सक्षणः। दिव्यः। कण्वऽहोता। त्रितः। दिवः। सऽजोषाः। वातः। अग्निः। पूषा। भगः। प्रऽभृथे। विश्वऽभोजाः। आजिं। न। जग्मुः। आश्वश्वऽतमाः। प्र। वः। रयिं। युक्तऽअश्वं। भरध्वं। रायः। एषे। अवसे। दधीत। धीः। सुऽशेवः। एवैः। औशिजस्य। होता। ये। वः। एवाः। मरुतः। तुराणां॥१३॥ प्र। वः। वायुं। रथऽयुजं। कृणुध्वं। प्र। देवं। विप्रं। पनितारं। अर्कैः। इषुध्यवः। ऋतऽसापः। पुरंऽधीः। वस्वीः। नः। अत्र। पत्नीः। आ। धिये। धुरिति धुः॥ उप। वः। एषे। वंद्येभिः। शूषैः। प्र। यह्वी इति। दिवः। चितयत्ऽभिः। अर्कैः। उषसानक्ता। विदुषीइवेति विदुषीऽइव। विश्वं। आ। ह। वहतः। मर्त्याय। यज्ञं। अभि। वः। अर्चे। पोष्याऽवतः। नॄन्। वास्तोः। पतिं। त्वष्टारं। रराणः। धन्या। सऽजोषाः। धिषणा। नमःऽभिः। वनस्पतीन्। ओषधीः। रायः। एषे। तुजे। नः। तने। पर्वताः। संतु। स्वैऽएतवः। ये। वसवः।

१५

ना । वीरः । पनितः । आह्यः । यजतः । सदा । नः । वर्द्धात् । नः । शंसं । नर्यः । अभिष्टौ । वृक्षः । अस्तोषि ।
भूम्यस्य । गर्भं । त्रितः । नपातं । अपां । सुऽवृक्ति । गृणीते । अग्निः । एतरि । न । शूषैः । शोचिःऽकेशः । नि ।
रिणाति । वना ॥१४॥ ॥इत्यष्टौ॥ ॥ कथा । महे । रुद्रियाय । ब्रवाम । कत् । राये । चिकितुषे । भगाय । आपः ।
ओषधीः । उत । नः । अवंतु । ऽद्यौः । वना । गिरयः । वृक्षऽकेशाः ॥ शृणोतु । नः । ऊर्जां । पतिः । गिरः । सः ।
नभः । तरीयान् । इषिरः । परिऽज्मा । शृण्वंतु । आपः । पुरः । न । शुभ्राः । परि । स्रुचः । बबृहाणस्य । अ
द्रेः । विद । चित् । नु । महांतः । ये । वः । एवाः । ब्रवाम । दस्राः । वार्यं । दधानाः । वयः । चन । सुऽभ्वः ।
आ । अव । यंति । क्षुभा । मर्तं । अनुऽयतं । वधस्नैः । आ । दैव्यानि । पार्थिवानि । जन्म । अपः । च । अच्छ ।
सुऽमखाय । वोचं । वर्धंतां । द्यावः । गिरः । चंद्रऽअग्राः । उदा । वर्धंतां । अभिऽसाताः । अर्णाः । पदेऽप
दे । मे । जरिमा । नि । धायि । वरूत्री । वा । शक्रा । या । पायुऽभिः । च । सिसक्तु । माता । मही । रसा । नः ।
स्मत् । सूरिऽभिः । ऋजुऽहस्ता । ऋजुऽवनिः ॥१५॥ कथा । दाशेम । नमसा । सुऽदानून् । एवऽया ॥

प०च०

१६

मरुतः। अच्छऽउक्तौ। प्रऽक्ष्म वसवः। मरुतः। अच्छऽउक्तौ। मा। नः। अहिः। बुध्न्यः। रिषे। धात्। अस्माकं। भूत्
त्। उपमाऽअतिऽवनिः। इति। चित्। तनुं। प्रऽजायै। पशुऽभ्यः। देवासः। वनुत। मर्त्यः। वः। आ। देवासः। वनु
त। मर्त्यः। वः। अत्र। शिवां। तन्वः। धासिं। अस्याः। जरां। चित्। मे। निःऽऋतिः। जग्रसीत। तां। वः। दे
वाः। सुऽमतिं। ऊर्जयंतीं। इषं। अश्याम। वसवः। शसा। गोः। सा। नः। सुऽदानुः। मृळयंती। देवी। प्रति
ऽद्रवंती। सुविताय। गम्याः। अभि। नः। इळा। यूथस्य। माता। स्मत्। नदीभिः। उर्वशी। वा। गृणातु। उर्वशी।
वा। बृहत्ऽदिवा। गृणाना। अभिऽऊर्ण्वाना। प्रऽभृथस्य। आयोः। सिसक्तु। ऊर्जव्यस्य। पुष्टेः। १६॥ प्र। शं
ऽतमा। वरुणं। दीधिती। गीः। मित्रं। भगं। अदितिं। नूनं। अश्याः। पृषत्ऽयोनिः। पंचऽहोता। शृ
णोतु। अतूर्तऽपंथाः। असुरः। मयःऽभुः। प्रति। मे। स्तोमं। अदितिः। जगृभ्यात्। सूनुं। न। माता।
हृद्यं। सुऽशेवं। ब्रह्म। प्रियं। देवऽहितं। यत्। अस्ति। अहं। मित्रे। वरुणे। यत्। मयःऽभु। उत्। ईरय। कवि
ऽतमं। कवीनां। उनत्त। एनं। अभि। मध्वा। घृतेन। सः। नः। वसूनि। प्रऽयता। हिता। निऽचंद्राणि।

नः।५

१६

देवः। सविता। सुवाति। सं। इंद्र। नः। मनसा। नेषि। गोभिः। सं। सूरिऽभिः। हरिऽवः। सं। स्वस्ति। सं। ब्रह्मणा। देवऽहितं। यत्। अस्ति। सं। देवानां। सुऽमत्या। यज्ञियानां। देवः। भगः। सविता। रायः। अंशः। इंद्रः। वृत्रस्य। संऽजितः। धनानां। ऋभुक्षाः। वाजः। उत। वा। पुरंऽधिः। अवंतु। नः। अमृतासः। तुरासः। ५॥ मरुत्वतः। अप्रतिऽइतस्य। जिष्णोः। अजूर्यतः। प्र। ब्रवाम। कृतानि। न। ते। पूर्वे। मघऽवन्। न। अपरासः। न। वीर्यं। नूतनः। कः। चन। आप। उप। स्तुहि। प्रथमं। रत्नऽधेयं। बृहस्पतिं। सनितारं। धनानां। यः। शंसते। स्तुवते। शंऽभविष्ठः। पुरुऽवसुः। आऽगमत्। जोहुवानं। तव। ऊतिऽभिः। सचमानाः। अरिष्टाः। बृहस्पते। मघऽवानः। सुऽवीराः। ये। अश्वऽदाः। उत। वा। संति। गोऽदाः। ये। वस्त्रऽदाः। सुऽभगाः। तेषु। रायः। विऽसर्माणं। कृणुहि। वित्तं। एषां। ये। भुंजते। अपृणंतः। नः। उक्थैः। अपऽव्रतान्। प्रऽसवे। ववृधानान्। ब्रह्मऽद्विषः। सूर्यात्। यवय। स्व। यः। ओहते। रक्षसः। देवऽवीतौ। अचक्रेभिः। तं। मरुतः। नि। यात। यः। वः। शमीं। शशमानस्य। निंदात्। तुच्छ्यान्। कामान्। करते। सि

प० व०
॥ १७ ॥

स्विदा न ॥१९॥ तं। ऊं इति। स्तुहि। यः। सुऽइषुः। सुऽधन्वा। यः। विश्वस्य। क्षयति। भेषजस्य। यक्ष्व। म
हे। सौमनसाय। रुद्रं। नमःऽभिः। देवं। असुरं। दुवस्य। दमूनसः। अपसः। ये। सुऽहस्ताः। वृष्णः। पत्नीः।
नद्यः। विभ्वऽतष्टाः। सरस्वती। बृहत्ऽदिवा। उत। राका। दशस्यंतीः। वरिवस्यंतु। शुभ्राः। प्र। सु।
महे। सुऽशरणाय। मेधां। गिरं। भरे। नव्यसीं। जायमानां। यः। आहनः। दुहितुः। वक्षणासु। रूपा।
मिनानः। अकृणोत्। इदं। नः। प्र। सुऽस्तुतिः। स्तनयंतं। रुवंतं। इळः। पतिं। जरितः। नूनं। अश्याः।
यः। अब्दिऽमान्। उदनिऽमान्। इयर्ति। प्र। विऽद्युता। रोदसी इति। उक्षमाणः। एषः। स्तोमः। पृथि
वी। अंतरिक्षं। वनस्पतीन्। ओषधीः। राये। अश्याः। देवःऽदेवः। सुऽहवः। भूतु। मह्यं। मा। नः।
माता। पृथिवी। दुःऽमतौ। धात्। उरौ। देवाः। अनिऽबाधे। स्याम। सं। अश्विनोः। अवसा। नूतने
न। मयःऽभुवा। सुऽप्रनीती। गमेम। आ। नः। रयिं। वहतं। आ। उत। वीरान्। आ। विश्वानि। अमृता।
सौभगानि ॥१७॥ आ। धेनवः। पयसा। तूर्णिऽअर्थाः। अमर्धंतीः। उप। नः। यंतु। मध्वा। म

राम

॥ १७ ॥

मारुतं। शर्धः। अच्छ। रुद्रस्य। सूनून्। युवन्यून्। कामः। राये। हवते। मा। स्वस्ति। उप। स्तुहि। पृषत्ऽअश्वान्। अयासः। प्र। एषः। स्तोमः।
उत। अश्याः। ९

हः। राये। बृहतीः। सखा। विप्रः। मयःऽभुवः। जरिता। जोहवीति। आ। सुऽस्तुती। नमसा। वर्तयध्यै। द्या
वा। वाजाय। पृथिवी इति। अमृध्रे इति। पिता। माता। मधुऽवचाः। सुऽहस्ता। भरेऽभरे। नः। यशसौ। अ
विष्टां। अध्वर्यवः। चकृऽवांसः। मधूनि। प्र। वायवे। भरत। चारु। शुक्रं। होताऽइव। नः। प्रथमः।
पाहि। अस्य। देव। मध्वः। ररिम। ते। मदाय। दश। क्षिपः। युंजते। बाहू इति। अद्रिं। सोमस्य। या। श
मितारा। सुऽहस्ता। मध्वः। रसं। सुऽगभस्तिः। गिरिऽस्थां। चनिश्चदत्। शुक्रं। अंशुः। असावि। ते। जु   दुदुहे
जुषाणाय। सोमः। क्रत्वे। दक्षाय। बृहते। मदाय। हरी इति। रथे। सुऽधुरा। योगे। अर्वाक्। इंद्र। प्रिया।
कृणुहि। हूयमानः॥ २०॥ आ। नः। महीं। अरमतिं। सऽजोषाः। ग्नां। देवीं। नमसा। रातऽहव्यां। मधोः।
मदाय। बृहतीं। ऋतऽज्ञां। आ। अग्ने। वह। पथिऽभिः। देवऽयानैः। अंजंति। यं। प्रथयंतः। न। विप्राः।
वपाऽवंतं। न। अग्निना। तपंतः। पितुः। न। पुत्रः। उपसि। प्रेष्ठः। आ। घर्मः। अग्निं। ऋतयन्। अ
सादि। अच्छ। मही। बृहती। शंऽतमा। गीः। दूतः। न। गंतु। अश्विना। हुवध्यै। मयःऽभुवा। सऽरथा।

आ। यातं। अर्वाक्। गंतं। निऽधिं। धुरं। आणिः। न। नाभिं। प्र। तव्यसः। नमःऽउक्तिं। तुरस्य। अहं। पू
ष्णः। उत। वायोः। अदिक्षि। या। राधसा। चोदितारा। मतीनां। या। वाजस्य। द्रविणःऽदा। उत। त्मन्।
आ। नामऽभिः। मरुतः। वक्षि। विश्वान्। आ। रूपेभिः। जातऽवेदः। हुवानः। यज्ञं। गिरः।
जरितुः। सुऽस्तुतिं। च। विश्वे। गंत। मरुतः। विश्वे। ऊती॥१०॥ आ। नः। दिवः। बृहतः। पर्वता
त्। आ। सरस्वती। यजता। गंतु। यज्ञं। हवं। देवी। जुजुषाणा। घृताची। शग्मां। नः। वाचं। उशती। शृ
णोतु। आ। वेधसं। नीलऽपृष्ठं। बृहंतं। बृहस्पतिं। सदने। सादयध्वं। सादत्ऽयोनिं। दमे। आ।
दीदिऽवांसं। हिरण्यऽवर्णं। अरुषं। सपेम। आ। धर्णसिः। बृहत्ऽदिवः। रराणः। विश्वेभिः।
गंतु। ओमऽभिः। हुवानः। ग्नाः। वसानः। ओषधीः। अमृध्रः। त्रिऽधातुऽशृंगः। वृषभः। वयःऽधाः।
०। शुक्रं। आयोः। विपन्यवः। रास्पिरासः। अग्मन्। सुऽशेव्यं। नमसा। रातऽहव्याः। शिशुं। मृ
जंति। आयवः। न। वासे। बृहत्। वयः। बृहते। तुभ्यं। अग्ने। धियाऽजुरः। मिथुनासः। सचंत॥२२॥

तां । प्रत्नऽथा । पूर्वऽथा । विश्वऽथा । इमऽथा । ज्येष्ठऽतातिं । बर्हिऽसदं । स्वःऽविदं । प्रतीचीनं । वृजनं ।
दोहसे । गिरा । आशुं । जयंतं । अनु । यासु । वर्धसे । श्रिये । सुऽदृशीः । उपरस्य । याः । स्वः । विऽरोचमानः ।
ककुभां । अचोदते । सुऽगोपाः । असि । न । दभाय । सुक्रतो इति सुऽक्रतो । परः । मायाभिः । ऋते । आ
स । नाम । ते । अत्यं । हविः । सचते । सत् । च । धातु । च । अरिष्टऽगातुः । सः । होता । सहःऽभरिः । प्रऽसर्स्रा
णः । अनु । बर्हिः । वृषा । शिशुः । मध्ये । युवा । अजरः । विऽस्रुहा । हितः । प्र । वः । एते । सुऽयुजः । या
मन् । इष्टये । नीचीः । अमुष्मै । यम्यः । ऋतऽवृधः । सुयंतुऽभिः । सर्वऽशासैः । अभीशुऽभिः । क्रि
विः । नामानि । प्रवणे । मुषायति । संऽजग्मुराणः । तरुऽभिः । सुतेऽगृभं । वयाकिनं । चित्तऽगर्भासु ।
सुऽस्वरुः । धारऽवाकेषु । ऋजुऽगाथ । शोभसे । वर्धस्व । पत्नीः । अभि । जीवः । अध्वरे ॥ २३ ॥ याद
क् । एव । ददृशे । तादृक् । उच्यते । सं । छायया । दधिरे । सिध्रया । अप्ऽसु । आ । महीं । अस्मभ्यं । उरुऽ
लो । उरुः । जूयः । सुहल । सुऽवीरं । अनपऽच्युतं । सहः । चेति । अमृतः । जनिऽवान् । वा । अर्ति । स्पृधन

प०व
१९

सः । ऋतयता । मनसा । हृदयेन । कविः । घ्रंसं । रक्षंतं । परि । विश्वतः । गयं । अस्माकं । शर्म । वनवत् । स्वऽवसुः ।
ज्यायांसं । अस्य । यतुनस्य । केतुना । ऋषिऽस्वरं । चरति । यासु । नाम । ते । यादृश्मिन् । धायि । तं । अपस्य
या । विदत् । यः । उं इति । स्वयं । वहते । सः । अरं । करत् । समुद्रं । आसां । अ वा । तस्थे । अग्निः । मा । न रि
ष्यति । सवनं । यस्मिन् । आऽयता । अत्र । ना । हार्दि । कवणस्य । रेजते । यत्र । मतिः । विद्यते । पूतऽबंध
नी । सः । हि । क्षत्रस्य । मनसस्य । चित्तिऽभिः । एवऽवदस्य । यजतस्य । सध्रेः । अवःऽत्सारस्य । स्पृणवा
म । एवऽभिः । आ । विष्वं । वाजं । विदुषा । चित् । अर्ध्यं ॥ २४ ॥ श्येनः । आसां । अदितिः । कक्ष्यः । मदः । वि
श्वऽवारस्य । यजतस्य । मायिनः । सं । अन्यंऽअन्ये । अर्थयंति । एतत् । वे । विदुः । विऽसामाने । परिऽपानं । अं
ति । ते । सदाऽवृधः । यजतः । वि । द्विषः । वधीत् । बाहुऽवृक्तः । श्रुतऽवित् । तर्यः । वः । सचा । उक्षा ।
सः । दूरा । प्र । ति । एति । मा । ति । वा । यत । ई । गणं । भजते । सुऽप्रयावऽभिः । सुतं । भरः । यजमानस्य । सत्
तऽपतिः । विश्वासां । ऊधः । सः । धियां । उत्ऽअंचनः । भरत् । धेनुः । रसऽवत् । शिश्रिये । पयः । अनु

१७

प्रः

नुऽब्रुवाणः । अधि । एति । न । स्वपन् । यः । जागार । तं । ऋचः । कामयंते । जागार । तं । ऊं इति । सामानि । यंति ।
यः । जागार । तं । अयं । सोमः । आह । तव । अहं । अस्मि । सख्ये । निऽओकाः । अग्निः । जागार । ० ॥ २५ ॥ वि
दाः । दिवः । विऽस्यन् । अद्रिं । उक्थैः । आऽयत्याः । उषसः । अर्चिनः । गुः । अप । अवृत । व्रजिनीः । उत् ।
स्वः । गात् । वि । दुरः । मानुषीः । देवः । आवरित्यावः । वि । सूर्यः । अमतिं । न । श्रियं । सात् । आ । ऊर्वात् ।
गवां । माता । जानती । गात् । धन्वऽअर्णसः । नद्यः । खादःऽअर्णाः । स्थूणाऽइव । सुऽमिता । दृंहत ।
द्यौः । अस्मै । उक्थाय । पर्वतस्य । गर्भः । महीनां । जनुषे । पूर्व्याय । वि । पर्वतः । जिहीत । साधत । द्यौः ।
आऽविवासंतः । दसयंत । भूम । सुऽउक्तेभिः । वः । वचःऽभिः । देवऽजुष्टैः । इंद्रा । नु । अग्नी इति । अ
वसे । हुवध्यै । उक्थेभिः । हि । स्म । कवयः । सुऽयज्ञाः । आऽविवासंतः । मरुतः । यजंति । एतो इति । नु ।
अद्य । सुऽध्यः । भवाम । प्र । दुच्छुनाः । मिनवाम । वरीयः । आरे । द्वेषांसि । सनुतः । दधाम । अयाम ।

प० च०
२०

प्रांचः । यजमानं । अच्छ ॥ २६ ॥ आ । इत । धियं । कृणवाम । सखायः । अप । या । माता । ऋणुत । व्रजं । गोः ॥
यया । मनुः । विशिऽशिप्रं । जिगाय । यया । वणिक् । वंकुः । आप । पुरीषं । अनूनोत् । अत्र । हस्तऽयतः । अ-
द्रिः । आर्चन् । येन । दश । मासः । नवऽग्वाः । ऋतं । यती । सरमा । गाः । अविंदत् । विश्वानि । सत्या । अं-
गिराः । चकार ॥ विश्वे । अस्याः । विऽउषि । माहिनायाः । सं । यत् । गोभिः । अंगिरसः । नवंत । उत्सः । आसां ।
परमे । सधऽस्थे । ऋतस्य । पथा । सरमा । विदत् । गाः ॥ आ । सूर्यः । यातु । सप्तऽअश्वः । क्षेत्रं । यत् । अ-
स्य । उर्विया । दीर्घऽयाथे । रघुः । श्येनः । पतयत् । अंधः । अच्छ । युवा । कविः । दीदयत् । गोषु । गच्छन् ।
आ । सूर्यः । अरुहत् । शुक्रं । अर्णः । अयुक्त । यत् । हरितः । वीतऽपृष्ठाः । उद्ना । न । नावं । अनयंत ।
धीराः । आऽशृण्वतीः । आपः । अर्वाक् । अतिष्ठन् । धियं । वः । अप्ऽसु । दधिषे । स्वःऽसां । यया । अ-
तरन् । दश । मासः । नवऽग्वाः । अया । धिया । स्याम । देवऽगोपाः । अया । धिया । तुतुर्याम । अति । अं-

न२

२०

हः ॥२३॥ हयः । न । विद्वान् । अयुजि । स्वयं । धुरि । तां । वहामि । प्रऽतरणीं । अवस्युवं । न । अस्याः । वश्मि ।
विऽमुचं । न । आऽवृतं । पुनः । विद्वान् । पथः । पुरःऽएता । ऋजु । नेषति ॥ अग्ने । इंद्र । वरुण । मित्र । देवाः ।
शर्धः । प्र । यंत । मारुत । उत । विष्णो इति । उभा । नासत्या । रुद्रः । अध । ग्नाः । पूषा । भगः । सरस्वती । जु-
षंत ॥ इंद्राग्नी इति । मित्रावरुणा । अदितिं । स्व१रिति स्वः । पृथिवीं । द्यां । मरुतः । पर्वतान् । अपः । हुवे । विष्णुं ।
पूषणं । ब्रह्मणः । पतिं । भगं । नु । शंसं । सवितारं । ऊतये । उत । नः । विष्णुः । उत । वातः । अस्रिधः । द्रविणःऽ-
दाः । उत । सोमः । करत् । उत । ऋभवः । उत । राये । नः । अश्विना । उत । त्वष्टा । उत । विऽभ्वा । अनु । मंस-
ते । उत । त्यत् । नः । मारुतं । शर्धः । आ । गमत् । दिविऽक्षयं । यजतं । बर्हिः । आ । सदे । बृहस्पतिः ।
शर्म । पूषा । उत । नः । यमत् । वरूथ्यं । वरुणः । मित्रः । अर्यमा । उत । त्ये । नः । पर्वतासः । सुऽशस्तयः ।
सुऽदीतयः । नद्यः । त्रामणे । भुवन् । भगः । विऽभक्ता । शवसा । अवसा । आ । गमतु । उरुऽव्यचाः । अ

व्यंतु । देवऽपत्नीः । इंद्राणी । अग्नायी । अश्विनी । राट् । आ । रोदसी इति । वरुणानी । शृणोतु ।

दितिः । श्रोतु । मे । हवं । देवानां । पत्नीः । उशतीः । अवंतु । नः । प्र । अवंतु । नः । तुजये । वाजऽसातये । याः । पा
र्थिवासः । याः । अपां । अपि । व्रते । ताः । नः । देवीः । सुऽहवाः । शर्म । यच्छत । उत । ग्नाः । व्यंतु । देवीः । यः । ऋ
तुः । जनीनां ॥ २८ ॥ ॥ इति चतुर्थाष्टके द्वितीयोध्यायः ॥ ॥ प्रऽयुंजती । दिवः । एति । ब्रुवाणा । मही ।
माता । दुहितुः । बोधयंती । आऽविवासंती । युवतिः । मनीषा । पितृऽभ्यः । आ । सदने । जोहुवाना । अजि
रासः । तत्ऽअपसः । ईयमानाः । आतस्थिऽवांसः । अमृतस्य । नाभिं । अनंतासः । उरवः । विश्वतः । सीं ।
परि । द्यावापृथिवी इति । यंति । पंथाः ॥ उक्षा । समुद्रः । अरुषः । सुऽपर्णः । पूर्वस्य । योनिं । पितुः । आ ।
विवेश । मध्ये । दिवः । निऽहितः । पृश्निः । अश्मा । वि । चक्रमे । रजसः । पाति । अंतौ ॥ चत्वारः । ईं । बिभ्र
ति । क्षेमऽयंतः । दश । गर्भं । चरसे । धापयंते । त्रिऽधातवः । परमाः । अस्य । गावः । दिवः । चरंति । परि ।
सद्यः । अंतान् ॥ इदं । वपुः । निऽवचनं । जनासः । चरंति । यत् । नद्यः । तस्थुः । आपः । द्वे इति । यत् । ईं । बि

ति । क्षेमऽयंतः । दश । गर्भं । चरसे । धापयंते । त्रिऽधातवः । परमाः । अस्य । गावः । दिवः । चरंति । परि । स
द्यः । अंतान् । इदं । वपुः । निऽवचनं । जनासः । चरंति । यत् । नद्यः । तस्थुः । आपः । द्वे । यत् । ईं । बि
भृतः । मातुः । अन्ये इति । इहऽइह । जाते इति । यम्या । सबंधू इति सऽबंधू । वि । तन्वते । धियः । अस्मै । अ
पांसि । वस्त्रा । पुत्राय । मातरः । वयंति । उपऽप्रक्षे । वृषणः । मोदमानाः । दिवः । पथा । वध्वः । यंति । अ
च्छ । तत् । अस्तु । मित्रावरुणा । तत् । अग्ने । शं । योः । अस्मभ्यं । इदं । अस्तु । शस्तं । अशीमहि । गाधं । उत ।
प्रतिऽस्थां । नमः । दिवे । बृहते । सदनाय ॥ १ ॥ कत् । ऊं इति । प्रियाय । धाम्ने । मनामहे । स्वऽक्षत्राय । स्वऽ
यशसे । महे । वयं । आऽमेन्यस्य । रजसः । यत् । अभ्रे । आ । अपः । वृणाना । विऽतनोति । मायिनी । ताः
अत्नत । वयुनं । वीरऽवक्षणं । समान्या । वृतया । विश्वं । आ । रजः । अपः । अपाचीः । अपराः ।
अप । ईजते । प्र । पूर्वाभिः । तिरते । देवऽयुः । जनः । आ । ग्रावऽभिः । अहन्येभिः । अक्तुऽभिः । वरिष्ठं ।
वज्रं । आ । जिघर्ति । मायिनि । शतं । वा । यस्य । प्रऽचरन् । स्वे । दमे । संऽवर्तयंतः । वि । च । वर्तयन् । अहा ।

तां। अस्य। शीतिं। परःऽशोकःऽइव। प्रति। अनीकं। अख्यं। भुजे। अस्य। वर्पसः। सचा। यदि। पितुमंतंऽइव।
क्षयं। रत्नं। दधाति। भरऽहूतये। विशे। सः। जिह्वया। चतुःऽअनीकः। ऋंजते। चारु। वसानः। वरुणः।
यतन्। अरिं। न। तस्य। विष्णो। पुरुषत्वता। वयं। यतः। भगः। सविता। दाति। वार्यं।।२।। देवं। वः। अद्य।
सवितारं। आ। ईषे। भगं। च। रत्नं। विऽभजंतं। आयोः। आ। वां। नरा। पुरुऽभुजा। ववृत्यां। दिवेऽदिवे।
चित्। अश्विना। सखिऽयन्। प्रति। प्रऽयानं। असुरस्य। विद्वान्। सुऽउक्तैः। देवं। सवितारं। दुवस्य।
उप। ब्रुवीत। नमसा। विऽजानन्। ज्येष्ठं। च। रत्नं। विऽभजंतं। आयोः। अदब्धऽया। दयते। वार्याणि।
पूषा। भगः। अदितिः। वस्ते। उस्रः। इंद्रः। विष्णुः। वरुणः। मित्रः। अग्निः। अहानि। भद्रा। जनयंत।
दस्माः। तत्। नः। अनर्वा। सविता। वरूथं। तत्। सिंधवः। इषयंतः। अनु। ग्मन्। उप। यत्। वोचे। अ-
ध्वरस्य। होता। रायः। स्याम। पतयः। वाजऽरत्नाः। प्र। ये। वसुऽभ्यः। ईवत्। आ। नमः। दुः। ये। मि-
त्रे। वरुणे। सूक्तऽवाचः। अव। एतु। अभ्वं। कृणुत। वरीयः। दिवःपृथिव्योः। अवसा। मदेम।।३।।

विश्वः । देवस्य । नेतुः । मर्तः । वुरीत । सख्यं । विश्वः । राये । इषुध्यति । द्युम्नं । वृणीत । पुष्यसे । ते । ते । देव
नेतः । ये । च । इमान् । अनुऽशसे । ते । राया । ते । हि । आऽपृचे । सचेमहि । सचथ्यैः । अतः । नः । आ । न
न् । अतिथीन् । अतः । पत्नीः । दशस्यत । आरे । विश्वं । पथेऽस्थां । द्विषः । युयोतु । युयुविः । पत्रा । व
न्हिः । अभिऽहितः । दुद्रवत् । द्रोण्यः । पशुः । नृऽमनाः । वीरऽपस्त्यः । अर्णा । धीराऽइव । सनिता । ए
षः । ते । देव । नेतरिति । रथःऽपतिः । शं । रयिः । शं । राये । शं । स्वस्तये । इषःऽस्तुतः । मनामहे । देवऽस्तु
तः । मनामहे ॥ ४ ॥ अग्ने । सुतस्य । पीतये । विश्वैः । ऊमेभिः । आ । गहि । देवेभिः । हव्यऽदातये । ऋ
तऽधीतयः । आ । गत । सत्यऽधर्माणः । अध्वरं । अग्नेः । पिबत । जिह्वया । विप्रेभिः । विप्र । संत्य । प्रा
तर्यावऽभिः । आ । गहि । देवेभिः । सोमऽपीतये । अयं । सोमः । चमू इति । सुतः । अमत्रे । परि । सिच्य
ते । प्रियः । इंद्राय । वायवे । वायो इति । आ । याहि । वीतये । जुषाणः । हव्यऽदातये । पिब । सुतस्य । अं
धसः । अभि । प्रयः ॥ ५ ॥ ० । सुतानां । पीतिं । अर्हथः । तान् । जुषेथां । अरेपसौ । अभि । प्रयः । सुता ।

प॰ ऋ॰
२३

सऽजूः। मित्रावरुणाभ्यां। सऽजूः। सोमेन। विष्णुना। ० सऽजूः। आदित्यैः। वसुऽभिः। [illegible] ।२

इंद्राय। वायवे। [illegible] आ। याहि। वीतये। जुषाणाः। हव्यऽदातये। [illegible] पीतये। [illegible] जुषाणाः। [illegible] अभि। प्र[illegible] [illegible]
सोमासः। दधिऽआशिरः। निम्नं। न। यंति। सिंधवः। अभि। प्रयः। सऽजूः। विश्वेभिः। देवेभिः। अश्विऽभ्यां। उषसा। सऽजूः। आ। याहि। अग्ने। अत्रिऽवत्। सुते। रण। सऽजूः। इंद्रेण। वायुना। ०॥६॥ स्वस्ति। नः। मिमीतां। अश्विना। भगः। स्वस्ति। देवी। अदितिः। अनर्वणः। स्वस्ति। पूषा। असुरः। दधातु। नः। स्वस्ति। द्यावापृथिवी इति। सुऽचेतुना। स्वस्तये। वायुं। उप। ब्रवामहे। सोमं। स्वस्ति। भुवनस्य। यः। पतिः। बृहस्पतिं। सर्वऽगणं। स्वस्तये। स्वस्तये। आदित्यासः। भवंतु। नः। विश्वे। देवाः। नः। अद्य। स्वस्तये। वैश्वानरः। वसुः। अग्निः। स्वस्तये। देवाः। अवंतु। ऋभवः। स्वस्तये। स्वस्ति। नः। रुद्रः। पातु। अंहसः। स्वस्ति। मित्रावरुणा। स्वस्ति। पथ्ये। रेवति। स्वस्ति। नः। इंद्रः। च। अग्निः। च। स्वस्ति। नः। अदिते। कृधि। स्वस्ति। पंथां। अनु। चरेम। सूर्याचंद्रमसौऽइव। पुनः। द

राम॰
२३

द्विवि ४

दता । अप्नंता । जीनता । सः । ग्रमेम । हि ॥ ७ ॥ प्र । श्याव॒ऽअश्व । धृष्णुऽया । अर्च । मरुतऽभिः । ऋक्वऽ
भिः । ये । अद्रोघं । अनुऽस्वधं । श्रवः । मदंति । यज्ञियाः ॥ १ ॥ ते । हि । स्थिरस्य । शवसः । सखायः । संति ।
धृष्णुऽया । ते । यामन् । आ । धृषत्ऽविनः । त्मना । पांति । शश्वतः ॥ २ ॥ ते । स्पंद्रासः । न । उक्षणः । अति ।
ति । स्कंदंति । शर्वरीः । मरुतां । अध । महः । दिवि । क्षमा । च । मन्महे ॥ ३ ॥ मरुत्ऽसु । वः । दधीमहि । स्तोमं । य
ज्ञं । च । धृष्णुऽया । विश्वे । ये । मानुषा । युगा । पांति । मर्त्यं । रिषः ॥ ४ ॥ अर्हंतः । ये । सुऽदानवः । नरः । असा
मिऽशवसः । प्र । यज्ञं । यज्ञियेभ्यः । दिवः । अर्च । मरुत्ऽभ्यः ॥ ५ ॥ आ । रुक्मैः । आ । युधा । नरः । ऋ
ष्वाः । ऋष्टीः । असृक्षत । अनु । एनान् । अह । विऽद्युतः । मरुतः । जज्झतीःऽइव । भानुः । अर्त । त्मना ।
दिवः ॥ ६ ॥ ये । ववृधंत । पार्थिवाः । ये । उरौ । अंतरिक्षे । आ । वृजने । वा । नदीनां । सधऽस्थे । वा । महः । दि
वः ॥ ७ ॥ शर्धः । मारुतं । उत् । शंस । सत्यऽशवसं । ऋभ्वसं । उत । स्म । ते । शुभे । नरः । प्र । स्पंद्राः । यु
जत । त्मना ॥ ८ ॥ उत । स्म । ते । परुष्ण्यां । ऊर्णाः । वसत । शुंध्यवः । उत । पव्या । रथानां । अद्रिं । भिंदंति । ओ

१०-५०
२४

एतेभिः । मह्यं । नामऽभिः । यज्ञं । विऽस्तारः । ओहते । १० । अध । नरः । नि । ओहते । अध । निऽयुतः ।

जसा । अपऽपथयः । विऽपथयः । अंतःऽपथाः । अनुऽपथाः । ओहते । अध । पाराऽवताः । इति । चित्रा ।
रूपाणि । दर्श्या । छंदःऽस्तुभः । कुभन्यवः । उत्सं । आ । कीरिणः । नृतुः । ते । मे । के । चित् । न । तायवः ।
ऊमाः । आसन् । दृशि । त्विषे । ये । ऋष्वाः । ऋष्टिऽविद्युतः । कवयः । संति । वेधसः । तं । ऋषे । मारुतं । ग
णं । नमस्य । रमया । गिरा । अच्छ । ऋषे । मारुतं । गणं । दाना । मित्रं । न । योषणा । दिवः । वा । धृष्णवः । ओ
जसा । स्तुताः । धीभिः । इषण्यत । नु । मन्वानः । एषां । देवान् । अच्छ । न । वक्षणा । दाना । सचेत । सू
रिऽभिः । यामऽश्रुतेभिः । अंजिऽभिः । प्र । ये । मे । बंधुऽएषे । गां । वोचंत । सूरयः । पृश्निं । वोचंत । मात
रं । अध । पितरं । इष्मिणं । रुद्रं । वोचंत । शिक्वसः । सप्त । मे । सप्त । शाकिनः । एकंऽएका । शता । द
दुः । यमुनायां । अधि । श्रुतं । उत् । राधः । गव्यं । मृजे । नि । राधः । अश्व्यं । मृजे । १७ । कः । वेद । जा
नं । एषां । कः । वा । पुरा । सुम्नेषु । आस । मरुतां । यत् । युयुज्रे । किलास्यः । आ । एतान् । रथेषु । तस्थु
षः । कः । शुश्राव । कथा । ययुः । कस्मै । सस्रुः । सुऽदासे । अनु । आपयः । इळाभिः । वृष्टयः । सह । ते ।

२४

मे।आहुः।ये।आऽययुः।उप।द्युऽभिः।विऽभिः।मदे।नरः।मर्याः।अरेपसः।इमान्।पश्यन्।इति।
स्तुहि।ये।अंजिषु।ये।वाशीषु।स्वऽभानवः।स्रक्षु।रुक्मेषु।खादिषु।श्रायाः।रथेषु।धन्वऽसु।यु
ष्माकं।स्म।रथान्।अनु।मुदे।दधे।मरुतः।जीरऽदानवः।वृष्टी।द्यावः।यतीःऽइव।।११।। आ।यं।
नरः।सुऽदानवः।ददाशुषे।दिवः।कोशं।अचुच्यवुः।वि।पर्जन्यं।सृजंति।रोदसी इति।अनु।धन्व
ना।यंति।वृष्टयः।ततृदानाः।सिंधवः।क्षोदसा।रजः।प्र।सस्रुः।धेनवः।यथा।स्यन्नाः।अश्वाःऽ
इव।अध्वनः।विऽमोचने।वि।यत्।वर्तंते।एन्यः।आ।यात।मरुतः।दिवः।आ।अंतरिक्षात्।अ
मात्।उत।मा।अव।स्थात्।पराऽवतः।मा।वः।रसा।अनितभा।कुभा।क्रुमुः।मा।वः।सिंधुः।नि।री
रमत्।मा।वः।परि।स्थात्।सरयुः।पुरीषिणी।अस्मे इति।इत्।सुम्नं।अस्तु।वः।तं।वः।शर्धं।रथा
नां।त्वेषं।गणं।मारुतं।नव्यसीनां।अनु।प्र।यंति।वृष्टयः।।१२।। शर्धंऽशर्धं।वः।एषां।व्रातंऽव्रा

पृ० चे०

२५

तें।गृणांऽगृणां।सुशस्तिऽभिः।अनु।कामे।मा।धीति।ऽभिः।कस्मै।अद्य।सुऽजाताय।रातऽहव्याय।प्र।
ययुः।एना।यामेन।मरुतः।येन।तोकाय।तनयाय।धान्यं।बीजं।वहध्वे।अक्षितं।अस्मभ्यं।
तत्।धत्तन।यत्।वः।ईमहे।राधः।विश्वऽआयु।सौभगं।अति।इयाम।निदः।तिरः।स्वस्तिऽभिः।
हित्वी।अवद्यं।अरातीः।वृष्टी।शं।योः।आपः।उस्रि।भेषजं।स्याम।मरुतः।सह।सुऽदेवः।स
महा।असति।सुऽवीरः।नरः।मरुतः।सः।मर्त्यः।यं।त्रायध्वे।स्याम।ते।स्तुहि।भोजान्।स्तुवतः।
अस्य।यामनि।रणन्।गावः।न।यवसे।यतः।पूर्वान्ऽइव।सखीन्।अनु।ह्वय।गिरा।गृणीहि।
कामिनः॥१४॥प्र।शर्धाय।मारुताय।स्वऽभानवे।इमां।वाचं।अनज।पर्वतऽच्युते।घर्मऽस्तु
भे।दिवः।आ।पृष्ठऽयज्वने।द्युम्नऽश्रवसे।महि।नृम्णं।अर्चत।प्र।वः।मरुतः।तविषाः।उदन्य
वः।वयःऽवृधः।अश्वऽयुजः।परिऽज्रयः।सं।विद्युता।दधति।वाशति।त्रितः।स्वरंति।आ

२५

पः। अव॑ना। परिऽज्रयः। विद्युत्ऽमहसः। नरः। अश्मऽदिद्यवः। वातऽत्विषः। मरुतः। पर्वतऽच्युतः।
अब्दऽया। चित्। मुहुः। आ। ह्रादुनिऽवृतः। स्तनयत्ऽअमाः। रभसाः। उत्ऽओजसः॥ वि। अक्तून्।
रुद्राः। वि। अहानि। शिक्वसः। वि। अंतरिक्षं। वि। रजांसि। धूतयः॥ वि। यत्। अज्रान्। अजथ। नावः।
ईं। यथा। वि। दुःऽगानि। मरुतः। न। अह। रिष्यथ॥ तत्। वीर्यं। वः। मरुतः। महिऽत्वनं। दीर्घं। ततान।
सूर्यः। न। योजनं। एतशः। न। याम। अगृभीतऽशोचिषः॥ अनश्वऽदां। यत्। नि। अयातन। गिरिं।
॥१४॥ अभ्राजि। शर्धः। मरुतः। यत्। अर्णसं। मोषथ। वृक्षं। कपनाऽइव। वेधसः॥ अध। स्म। नः।
अरमतिं। सऽजोषसः। चक्षुःऽइव। यंतं। अनु। नेषथ। सुऽगं॥ न। सः। जीयते। मरुतः। न। हन्यते। न।
स्रेधति। न। व्यथते। न। रिष्यति। न। अस्य। रायः। उप। दस्यंति। न। ऊतयः॥ ऋषिं। वा। यं। राजानं।
वा। सुसूदथ॥ नियुत्वंतः। ग्रामऽजितः। यथा। नरः। अर्यमणः। न। मरुतः। कबंधिनः॥ पिन्वंति।
उत्सं। यत्। इनासः। अस्वरन्। वि। उंदंति। पृथिवी। मध्वः। अंधसा॥ प्रवत्वती। इयं। पृथिवी। मरु

प॰ ५०
२६

तऽभ्यः। प्रवत्वती। द्यौः। भवति। प्रयत्ऽभ्यः। प्रवत्वतीः। पृथ्वी। अंतरिक्ष्या। प्रवत्वंतः। पर्वताः।
जीरऽदानवः। यत्। मरुतः। सऽभरसः। स्वःऽनरः। सूर्ये। उत्ऽइते। मदथ। दिवः। नरः। न। वः। अ-
श्वाः। श्रथयंत। अह। सिस्रतः। सद्यः। अस्य। अध्वनः। पारं। अश्नथ॥ १५॥ अंसेषु। वः। ऋष्टयः।
पत्ऽसु। खादयः। वक्षःऽसु। रुक्माः। मरुतः। रथे। शुभः। अग्निऽभ्राजसः। विऽद्युतः। गभस्त्योः। शि-
प्राः। शीर्षऽसु। विऽतताः। हिरण्ययीः। तं। नाकं। अर्यः। अगृभीतऽशोचिषं। रुशत्। पिप्पलं। मरुतः।
विऽधूनुथ। सं। अच्यवंत। वृजना। अतित्विषंत। यत्। स्वरंति। घोषं। विऽततं। ऋतऽयवः। युष्माऽदत्तस्य।
मरुतः। विऽचेतसः। रायः। स्याम। रथ्यः। वयस्वतः। न। यः। युच्छति। तिष्यः। यथा। दिवः। अस्मे इ-
ति। ररंत। मरुतः। सहस्रिणं। यूयं। रयिं। मरुतः। स्पार्हऽवीरं। यूयं। ऋषिं। अवथ। सामऽविप्रं।
यूयं। अर्वंतं। भरताय। वाजं। यूयं। धत्थ। राजानं। श्रुष्टिऽमंतं। तत्। वः। यामि। द्रविणं। सद्यःऽऊ-
तयः। येन। स्वः। न। ततनाम। नॄन्। अभि। इदं। सु। मे। मरुतः। हर्यत। वचः। यस्य। तरेम। तरसा।

राम॰
२६

शा तां। हि। मा॥ १६॥ प्रऽयज्यवः। मरुतः। भ्राजत्ऽऋष्टयः। बृहत्। वयः। दधिरे। रुक्मऽवक्षसः। ईयंते।
अश्वैः। सुऽयमेभिः। आशुऽभिः। शुभं। यातां। अनु। रथाः। अवृत्सत। स्वयं। दधिध्वे। तविषीं। यथा। वि
द। बृहत्। महांतः। उर्विया। वि। राजथ। उत। अंतरिक्षं। ममिरे। वि। ओजसा। ०। साकं। जाताः। सुऽभ्वः। सा
कं। उक्षिताः। श्रिये। चित्। आ। प्रऽतरं। ववृधुः। नरः। विऽरोकिणः। सूर्यस्यऽइव। रश्मयः। ०। आऽभू
षेण्यं। वः। मरुतः। महिऽत्वनं। दिदृक्षेण्यं। सूर्यस्यऽइव। चक्षणं। उतो इति। अस्मान्। अमृतऽत्वे। दधा
तन। ०। उत्। ईरयथ। मरुतः। समुद्रतः। यूयं। वृष्टिं। वर्षयथ। पुरीषिणः। न। वः। दस्राः। उप। दस्यंति।
धेनवः। ०॥ ३॥ यत्। अश्वान्। धूःऽसु। पृषतीः। अयुग्ध्वं। हिरण्ययान्। प्रति। अत्कान्। अमुग्ध्वं।
विश्वाः। इत्। स्पृधः। मरुतः। वि। अस्यथ। ०। न। पर्वताः। न। नद्यः। वरंत। वः। यत्र। अचिध्वं। मरुतः।
गच्छथ। इत्। ऊं इति। तत्। उत। द्यावापृथिवी इति। याथन। परि। ०। यत्। पूर्व्यं। मरुतः। यत्। च। नूतनं।
यत्। उद्यते। वसवः। यत्। च। शस्यते। विश्वस्य। तस्य। भवथ। नवेदसः। ०। मृळत। नः। मरुतः। मा।

वृधिस्मन्। अस्मभ्यं। शर्म। बहुलं। वि। यंतन। अधि। स्तोत्रस्य। सख्यस्य। गातन।०। यूयं। अस्मान्। नयत।
वस्यः। अच्छ। निः। अंहतिऽभ्यः। मरुतः। गृणानाः। जुषध्वं। नः। हव्यऽदातिं। यजत्राः।०॥१८॥ अग्ने।
शर्द्धंतं। आ। गणं। पिष्टं। रुक्मेभिः। अंजिऽभिः। विशः। अद्य। मरुतां। अव। ह्वये।०। यथा। चित्। मन्यसे।
हृदा। तत्। इत्। मे। जग्मुः। आऽशसः। ये। ते। नेदिष्ठं। हवनानि। आऽगमन्। तान्। वर्द्ध। भीमऽसंदृशः।
मीळ्हुष्मतीऽइव। पृथिवी। पराऽहता। मदंती। एति। अस्मत्। आ। ऋक्षः। न। वः। मरुतः। शिमीऽवान्।
अमः। दुध्रः। गौःऽइव। भीमऽयुः। नि। ये। रिणंति। ओजसा। वृथा। गावः। न। दुःऽधुरः।०। पर्वतं। गिरिं।
०। उत्। तिष्ठ। नूनं। एषां। स्तोमैः। संऽउक्षितानां। मरुतां। पुरुऽतमं। अपूर्व्यं। गवां। सर्गंऽइव। ह्वये।
१९॥ युंग्ध्वं।०। युंग्ध्वं। रथेषु। रोहितः। युंग्ध्वं। हरी इति। अजिरा। धुरि। वोळ्हवे। वहिष्ठा। धुरि। वो
ळ्हवे। उत। स्यः। वाजी। अरुषः। तुविऽस्वनिः। इह। स्म। धायि। दर्शतः। मा। वः। यामेषु। मरुतः। चि
रं। करत्। प्र। तं। रथेषु। चोदत। रथं। नु। मारुतं। वयं। श्रवस्युं। आ। हुवामहे। आ। यस्मिन्। तस्थौ।

ता॒स्थु॒र्वे। व॒स्म। निः। वः॒। वना॑। जि॒ह॒ते॒। यामनः। भि॒या। को॒प॒य॒थ। पृ॒थि॒वीं॥८

सु॒ऽरणा॑नि। बि॒भ्र॒ती। स॒चा। म॒रुत्ऽसु॑। रो॒दसी॑। तं। वः॒। शर्धं॑। र॒थे॒ऽशुभं॑। त्वे॒षं। प॒न॒स्युं। आ। हु॒वे॒। यस्मि॑न्। सु॒ऽजा॑ता। सु॒ऽभगा॑। म॒ही॒यते॑। स॒चा। म॒रुत्ऽसु॑। मी॒ळ्हुषी॑॥१०॥ आ। रु॒द्रा॒सः॒। इन्द्र॑ऽवन्तः। स॒ऽजो॑षसः। हिर॑ण्यऽरथाः। सु॒वि॒ताय॑। ग॒न्त॒न॒। इ॒यं। वः॒। अ॒स्मत्। प्रति॑। ह॒र्य॒ते॒। म॒तिः। तृ॒ष्णऽजे॑। न। दि॒वः। उत्साः॑। उ॒द॒न्यवे॑। वाशी॑ऽमन्तः। ऋ॒ष्टि॒ऽमन्तः॑। म॒नी॒षिणः॑। सु॒ऽधन्वा॑नः। इषु॑ऽमन्तः। नि॒ष॒ङ्गिणः॑। सु॒ऽअश्वाः॑। स्थ॒। सु॒ऽरथाः॑। पृ॒श्नि॒ऽमा॒त॒रः॒। सु॒ऽआयु॒धाः। म॒रु॒तः॒। या॒थ॒न॒। शु॒भं। धू॒नु॒थ। द्यां। पर्व॑तान्। पृश्नि॑ऽमातरः। शु॒भं॒ऽयवः॑। उ॒ग्राः॒। पृष॑तीः। अयु॑ग्ध्वं। वात॑ऽत्विषः। म॒रु॒तः॒। व॒र्ष॒ऽनि॒र्नि॒जः॒। य॒माःऽइ॑व। सु॒ऽस॑दृशः। सु॒ऽपेश॑सः। पि॒शङ्ग॑ऽअश्वाः। अ॒रु॒ण॒ऽअ॑श्वाः। अ॒रे॒प॒सः॒। प्रऽत्व॑क्षसः। म॒हि॒ना। द्यौःऽइ॑व। उ॒रवः॑। पु॒रु॒ऽद्र॒प्साः। अ॒ञ्जि॒ऽमन्तः॑। सु॒ऽदान॑वः। त्वे॒षऽसं॑दृशः। अ॒न॒व॒भ्रऽरा॑धसः। सु॒ऽजा॒तासः॑। ज॒नु॒षा॑। रु॒क्मऽव॑क्षसः। दि॒वः। अ॒र्काः। अ॒मृतं॑। नाम॑। भे॒जि॒रे॒॥११॥ ऋ॒ष्टयः॑। वः॒। म॒रु॒तः॒। अंस॑योः। अधि॑। सहः॑। ओजः॑। बा॒ह्वोः। वः॒। बलं॑। हि॒तं। नृ॒म्णा। शी॒र्षऽसु॑। आयु॑धा। रथे॑षु। वः॒। विश्वा॑। वः॒। श्रीः। अधि॑।

प०च०

२८

धि । तन्नस्तु । विपिशे । गोऽमत् । अश्वऽवत् । रथऽवत् । सुऽवीरं । चंद्रऽवत् । राधः । मरुतः । दद । नः । प्रऽश-
स्तिं । नः । कृणुत । रुद्रियासः । भक्षीय । वः । अवसः । दैव्यस्य । हये । नरः । मरुतः । मृळत । नः । तुविऽ-
मघासः । अमृताः । ऋतऽज्ञाः । सत्यऽश्रुतः । कवयः । युवानः । बृहत्ऽगिरयः । बृहत् । उक्षमाणाः ॥ ७ ॥
तं । ऊं इति । नूनं । तविषीऽमंतं । एषां । स्तुषे । गणं । मारुतं । नव्यसीनां । ये । आशुऽअश्वाः । अमऽवत् । वहंते । उ-
त । ईशिरे । अमृतस्य । स्वऽराजः । त्वेषं । गणं । तवसं । खादिऽहस्तं । धुनिऽव्रतं । मायिनं । दातिऽवारं ॥
मयःऽभुवः । ये । अमिताः । महिऽत्वा । वंदस्व । विप्र । तुविऽराधसः । नॄन् । आ । वः । यंतु । उदऽवाहासः ।
अद्य । वृष्टिं । ये । विश्वे । मरुतः । जुनंति । अयं । यः । अग्निः । मरुतः । संऽइद्धः । एतं । जुषध्वं । कवयः ।
युवानः । यूयं । राजानं । इर्यं । जनाय । विभ्वऽतष्टं । जनयथ । यजत्राः । युष्मत् । एति । मुष्टिऽहा । बाहुऽजू-
तः । युष्मत् । सत्ऽअश्वः । मरुतः । सुऽवीरः । अराःऽइव । इत् । अचरमाः । अहाऽइव । प्रऽप्र । जायंते । अ-
कवाः । महःऽभिः । पृश्नेः । पुत्राः । उपऽमासः । रभिष्ठाः । स्वया । मत्या । मरुतः । सं । मिमिक्षुः । यत् । प्र ।

२८

२२।२

अयासिष्ट। पृषतीभिः। अश्वैः॥ वीळुपविऽभिः। मरुतः। रथेभिः। क्षोदंते। आपः। रिणते। वना

नि। अव। उस्रियः। वृषभः। क्रंदतु। द्यौः॥ प्रथिष्ट। यामन्। पृथिवी। चित्। एषां। भर्ताऽइव। गर्भं। स्वं।

इत्। शवः। धुः। वातान्। हि। अश्वान्। धुरि। आऽयुयुज्रे। वर्षं। स्वेदं। चक्रिरे। रुद्रियासः॥ ०। २३॥ प्र। वः।

स्पट्। अक्रन्। सुविताय। दावने। अर्च। दिवे। प्र। पृथिव्यै। ऋतं। भरे। उक्षंते। अश्वान्। तरुषंते। आ।

रजः। अनु। स्वं। भानुं। श्रथयंते। अर्णवैः॥ अमात्। एषां। भियसा। भूमिः। एजति। नौः। न। पूर्णा। क्ष

रति। व्यथिः। यती। दूरेऽदृशः। ये। चितयंते। एमऽभिः। अंतः। महे। विदथे। येतिरे। नरः॥ गवांऽइव। श्रि

यसे। चेतथ। नरः॥ कः। वः। महांति। महतां। उत्। अश्नवत्। कः। काव्या। मरुतः। कः। ह। पौंस्या। यूयं।

ह। भूमिं। किरणं। न। रेजथ। प्र। यत्। भरध्वे। सुविताय। दावने॥ अश्वाःऽइव। इत्। अरुषासः। सऽ

बंधवः। शूराःऽइव। प्रऽयुधः। प्र। उत। युयुधुः। मर्याःऽइव। सुऽवृधः। ववृधुः। नरः। सूर्यस्य। चक्षुः।

प्र। मिनंति। वृष्टिऽभिः। ते। अज्येष्ठाः। अकनिष्ठासः। उत्ऽभिदः। अमध्यमासः। महसा। वि। वव

शृंगं। उत्ऽतमं। सूर्यः। न। चक्षुः। रजसः। विऽसर्जने। अत्याःऽइव। सुऽभ्वः। चारवः। स्थन। मर्याः

इव। श्रियसे।

प॰ वं॰
२९

मिमातु। द्यौः। अदितिः। वीतये। नः। सं। दानुऽचित्राः। उषसः। यतंतां। आ। अचुच्यवुः। २

धुः। सुऽजातासः। जनुषा। पृश्निऽमातरः। दिवः। मर्याः। आ। नः। अच्छ। जिगातन। वयः। न। ये। श्रेणीः।
पप्तुः। ओजसा। अंतान्। दिवः। बृहतः। सानुनः। परि। अश्वासः। एषां। उभये। यथा। विदुः। प्र। पर्व
तस्य। नभनून्। अचुच्यवुः। दिव्यं। कोशं। एते। ऋषे। रुद्रस्य। मरुतः। गृणानाः॥२४॥ ईळे। अग्निं।
सुऽअवसं। नमःऽभिः। इह। प्रऽसत्तः। वि। चयत्। कृतं। नः। रथैःऽइव। प्र। भरे। वाजयत्ऽभिः। प्रऽदक्षि
णित्। मरुतां। स्तोमं। ऋध्यां। आ। ये। तस्थुः। पृषतीषु। श्रुतासु। सुऽखेषु। रुद्राः। मरुतः। रथेषु। वना।
चित्। उग्राः। जिहते। नि। वः। भिया। पृथिवी। चित्। रेजते। पर्वतः। चित्। पर्वतः। चित्। महि। वृद्धः।
बिभाय। दिवः। चित्। सानु। रेजत। स्वने। वः। यत्। क्रीळथ। मरुतः। ऋष्टिऽमंतः। आपःऽइव। सध्र्यंचः।
धवध्वे। वराःऽइव। इत्। रैवतासः। हिरण्यैः। अभि। स्वधाभिः। तन्वः। पिपिश्रे। श्रिये। श्रेयांसः। त
वसः। रथेषु। सत्रा। महांसि। चक्रिरे। तनूषु। अज्येष्ठासः। अकनिष्ठासः। एते। सं। भ्रातरः। ववृ
धुः। सौभगाय। युवा। पिता। सुऽअपाः। रुद्रः। एषां। सुऽदुघा। पृश्निः। सुऽदिना। मरुत्ऽभ्यः। यत्।

२९

५२

उत्ऽतमे। मरुतः। मध्यमे। वा। यत्। वा। अवमे। सुऽभगासः। दिवि। स्थ। अतः। नः। रुद्राः। उत। वा।
नु। अस्य। अग्ने। वित्तात्। हविषः। यत्। यजाम। अग्निः। च। यत्। मरुतः। विश्वऽवेदसः। दिवः। वह
ध्वे। उत्ऽतरात्। अधि। स्नुऽभिः। ते। मन्दसानाः। धुनयः। रिशादसः। वामं। धत्त। यजमानाय। सुन्व
ते। अग्ने। मरुत्ऽभिः। शुभयत्ऽभिः। ऋक्वऽभिः। सोमं। पिब। मन्दसानः। गणश्रिऽभिः। पावकेभिः।
विश्वम्ऽइन्वेभिः। आयुऽभिः। वैश्वानर। प्रऽदिवा। केतुना। सऽजूः। २५। के। स्थ। नरः। श्रेष्ठऽतमाः।
ये। एकःऽएकः। आऽयय। परमस्याः। पराऽवतः। क्व। वः। अश्वाः। क्व। अभीशवः। कथं। शेक। क
था। यय। पृष्ठे। सदः। नसोः। यमः। जघने। चोदः। एषां। वि। सक्थानि। नरः। यमुः। पुत्रऽकृथे। न। जन
यः। परा। वीरासः। इतन। मर्यासः। भद्रऽजानयः। अग्निऽतपः। यथा। असथ। सनत्। सा। अश्व्यं। पशुं।
उत। गव्यं। शतऽअवयं। श्यावाश्वऽस्तुताय। या। दोः। वीराय। उपऽबर्बृहत्। २६। उत। त्वा। स्त्री। शशीय
सी। पुंसः। भवति। वस्यसी। अदेवऽत्रात्। अराधसः। वि। या। जानाति। जसुरिं। वि। तृष्यन्तं। वि। का

प॰ दं॰
३०

मिनं। देवऽत्रा। कृणुते। मनः। उत। घ। नेमः। अस्तुतः। पुमान्। इति। ब्रुवे। पणिः। सः। वैरऽदेये। इत्। समः।
उत। मे। अरपत्। युवतिः। ममन्दुषी। प्रति। श्यावाय। वर्तनिं। वि। रोहिता। पुरुऽमीळ्हाय। येमतुः। विप्रा
य। दीर्घऽयशसे। यः। मे। धेनूनां। शतं। वैददश्विः। यथा। ददत्। तरंतःऽइव। मंहना॥१०॥ ये। ईं। व
हंते। आशुऽभिः। पिबंतः। मदिरं। मधु। अत्र। श्रवांसि। दधिरे। येषां। श्रिया। अधि। रोदसी इति। विऽभ्रा
जंते। रथेषु। आ। दिवि। रुक्मःऽइव। उपरि। युवा। सः। मारुतः। गणः। त्वेषऽरथः। अनेद्यः। शुभंऽयावा।
अप्रतिऽस्कुतः। कः। वेद। नूनं। एषां। यत्र। मदंति। धूतयः। ऋतऽजाताः। अरेपसः। यूयं। मर्तं। वि
पन्यवः। प्रऽनेतारः। इत्था। धिया। श्रोतारः। यामऽहूतिषु॥१५॥ ते। नः। वसूनि। काम्या। पुरुऽचंद्राः।
रिशादसः। आ। यज्ञियासः। ववृत्तन। एतं। मे। स्तोमं। ऊर्म्ये। दार्भ्याय। परा। वह। गिरः। देवि। रथीःऽइव।
उत। मे। वोचतात्। इति। सुतऽसोमे। रथऽवीतौ। न। कामः। अप। वेति। मे। एषः। क्षेति। रथऽवीतिः। मघ
वा। गोऽमतीः। अनु। पर्वतेषु। अपऽश्रितः॥१९॥ ऋतेन। ऋतं। अपिऽहितं। ध्रुवं। वां। सूर्यस्य। य

राम॰
३०

त्रा। विऽमुचंति। अश्वान्। दश। शता। सह। तस्थुः। तत्। एकं। देवानां। श्रेष्ठं। वपुषां। अपश्यं। तत्। सु। वां।
मित्रावरुणा। महिऽत्वं। ईर्मा। तस्थुषीः। अहःऽभिः। दुदुह्रे। विश्वाः। पिन्वथः। स्वसरस्य। धेनाः। अनु। वां।
एकः। पविः। आ। ववर्त। अधारयतं। पृथिवीं। उत। द्यां। मित्रऽराजाना। वरुणा। महःऽभिः। वर्धयतं। ओषधीः।
पिन्वतं। गाः। अव। वृष्टिं। सृजतं। जीरदानू इति जीरऽदानू।०। सुऽयुजः। वहंतु। यतऽरश्मयः। उप। यंतु।
अर्वाक्। घृतस्य। निःऽनिक्। अनु। वर्तते। वां। उप। सिंधवः। प्रऽदिवि। क्षरंति। अनु। श्रुतां। अमतिं। व
र्धत्। उर्वीं। बर्हिःऽइव। यजुषा। रक्षमाणा। नमस्वंता। धृतऽदक्षा। अधि। गर्ते। मित्रा। आसाथे इति। वरुणा।
इळासु। अंतरिति। [illegible]। २०। अक्रविऽहस्ता। सुऽकृते। परःऽपा। यं। त्रासाथे इति। वरुणा। इळासु।
अंतरिति। राजाना। क्षत्रं। अहृणीयमाना। सहस्रऽस्थूणं। बिभृथः। सह। द्वौ। हिरण्यऽनिर्निक्। अयः। अ
स्य। स्थूणा। वि। भ्राजते। दिवि। अश्वाजनीऽइव। भद्रे। क्षेत्रे। निऽमिता। तिल्विले। वा। सनेम। मध्वः। अ
धिऽगर्त्यस्य। हिरण्यऽरूपं। उषसः। विऽउष्टौ। अयःऽस्थूणं। उत्ऽइता। सूर्यस्य। आ। रोहथः। वरुणा।

पं०चं०
३१

मित्र । गर्तं । अतः । चक्षाथे इति । अदितिं । दितिं । च । यत् । बंहिष्ठं । न । अतिऽविधे । सुदानू इति सुऽदानू । अछि
द्रं । शर्म । भुवनस्य । गोपा । तेन । नः । मित्रा । वरुणौ । अविष्टं । सिसासंतः । जिगीवांसः । स्याम ॥ ३१ ॥ ॥ इ
ति चतुर्थाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ॥ ॐ ॥ ऋतस्य । गोपौ । अधि । तिष्ठथः । रथं । सत्यऽधर्माणा । परमे । विऽ
ओमनि । यं । अत्र । मित्रावरुणा । अवथः । युवं । तस्मै । वृष्टिः । मधुऽमत् । पिन्वते । दिवः ॥ संऽराजौ । अस्य ।
भुवनस्य । राजथः । मित्रावरुणा । विदथे । स्वःऽदृशा । वृष्टिं । वः । राधः । अमृतऽत्वं । ईमहे । द्यावापृथिवी इ
ति । वि । चरंति । तन्यवः ॥ संऽराजा । उग्रा । वृषभा । दिवः । पती इति । पृथिव्याः । मित्रावरुणा । विचर्षणी इति
विऽचर्षणी । चित्रेभिः । अभ्रैः । उप । तिष्ठथः । रवं । द्यां । वर्षयथः । असुरस्य । मायया ॥ माया । वां । मित्रा
वरुणा । दिवि । श्रिता । सूर्यः । ज्योतिः । चरति । चित्रं । आयुधं । तं । अभ्रेण । वृष्ट्या । गूहथः । दिवि । पर्ज
न्य । द्रप्साः । मधुऽमंतः । ईरते ॥ रथं । युंजते । मरुतः । शुभे । सुऽखं । शूरः । न । मित्रावरुणा । गोऽइष्टिषु ।
रजांसि । चित्रा । वि । चरंति । तन्यवः । दिवः । संऽराजा । पयसा । नः । उक्षतं ॥ वाचं । सु । मित्रावरुणौ । इरा । वतीं ।

३१

दि । वं ।१

पर्जन्यः। चित्रां। वदति। त्विषिऽमतीं। अभ्रा। वसत। मरुतः। सु। मायया। द्यां। वर्षयतं। अरुणां। अरेपसं।
धर्मणा। मित्रावरुणा। विपःऽचिता। व्रता। रक्षेथे इति। असुरस्य। मायया। ऋतेन। विश्वं। भुवनं। वि। रा
जथः। सूर्यं। आ। धत्थः। दिवि। चित्र्यं। रथं॥ १॥ वरुणं। वः। रिशादसं। ऋचा। मित्रं। हवामहे। परि। व्रजाऽ
इव। बाह्वोः। जगन्वांसा। स्वःऽनरं। ता। बाहवा। सुऽचेतुना। प्र। यंतं। अस्मै। अर्चते। शेवं। हि। जार्यं। वां। वि
श्वासु। क्षासु। जोगुवे। यत्। नूनं। अश्यां। गतिं। मित्रस्य। यायां। पथा। अस्य। प्रियस्य। शर्मणि। अहिंसानस्य।
सश्चिरे। युवाभ्यां। मित्रावरुणा। उपऽमं। धेयां। ऋचा। यत्। ह। क्षये। मघोनां। स्तोतृणां। च। स्पूर्धसे। आ। नः।
मित्र। सुदीतिऽभिः। वरुणः। च। सधऽस्थे। आ। स्वे। क्षये। मघोनां। सखीनां। च। वृधसे। युवं। नः। येषु। वरु
ण। क्षत्रं। बृहत्। च। बिभृथः। उरु। नः। वाजऽसातये। कृतं। राये। स्वस्तये। उच्छंत्यां। मे। यजता। देवऽक्ष
त्रे। रुशत्ऽगवि। सुतं। सोमं। न। हस्तिऽभिः। आ। पट्ऽभिः। धावतं। नरा। बिभ्रतौ। अर्चनानसं॥ २॥ यः।
चिकेत। सः। सुऽक्रतुः। देवऽत्रा। सः। ब्रवीतु। नः। वरुणः। यस्य। दर्शतः। मित्रः। वा। वनते। गिरः। ता।

प० वे

३२

हि। श्रेष्ठऽवर्चसा। राजाना। दीर्घश्रुत्ऽतमा। ता। सत्पती इति सत्ऽपती। ऋतऽवृधा। ऋतऽवृधा। ऋतऽवाना।
जनेऽजने। ता। वां। इयानः। अवसे। पूर्वौ। उप। ब्रुवे। सचा। सुऽअश्वासः। सु। चेतुना। वाजान्। अभि। प्र। दा-
वने। मित्रः। अंहोः। चित्। आत्। उरु। क्षयाय। गातुं। वनते। मित्रस्य। हि। प्रऽतूर्वतः। सुऽमतिः। अस्ति। विधतः।
वयं। मित्रस्य। अवसि। स्याम। सप्रथःऽतमे। अनेहसः। त्वाऽऊतयः। सत्रा। वरुणऽशेषसः। युवं। मित्रा। इ-
मं। जनं। यतथः। सं। च। नयथः। मा। मघोनः। परि। ख्यतं। मो इति। अस्माकं। ऋषीणां। गोऽपीथे। नः। उरु-
ष्यतं॥ ३॥ आ। चिकिताना। सुक्रतू इति सुऽक्रतू। देवौ। मर्त। रिशादसा। वरुणाय। ऋतऽपेशसे। दधी-
त। प्रयसे। महे। ता। हि। क्षत्रं। अविऽह्रुतं। सम्यक्। असुर्यं। आ। आशाते इति। अध। व्रताऽइव। मानुषं। स्वः।
न। धायि। दर्शतं। ता। वां। एषे। रथानां। उर्वीं। गव्यूतिं। एषां। रातऽहव्यस्य। सुऽस्तुतिं। दधृक्। स्तोमैः। मना-
महे। अध। हि। काव्या। युवं। दक्षस्य। पूःऽभिः। अद्भुता। नि। केतुना। जनानां। चिकेथे इति। पूतऽदक्षसा।
तत्। ऋतं। पृथिवि। बृहत्। श्रवःऽएषे। ऋषीणां। ज्रयसानौ। अरं। पृथु। अति। अति। क्षरन्ति। यामऽभिः।
आ। यत्। वां। ईयऽचक्षसा। मित्र। वयं। च। सूरयः। व्यचिष्ठे। बहुऽपाय्ये। यतेमहि। स्वऽराज्ये॥ ४॥

३२

बट्। इत्था। देवा। निःऽकृतं। आदित्या। यजतं। बृहत्। वरुण। मित्र। अर्यमन्। वर्षिष्ठं। क्षत्रं। आशाथे इति।
आऽयत्। योनिं। हिरण्ययं। वरुण। मित्र। सदथः। धर्तारा। चर्षणीनां। यंतं। सुम्नं। रिशादसा। विश्वे। हि। वि
श्वऽवेदसः। वयुना। पदाऽइव। सश्चिरे। पांति। मर्त्यं। रिषः। ते। हि। सत्याः। ऋतऽस्पृशः। ऋतऽवानः।
जनेऽजने। सुऽनीथासः। सुऽदानवः। अंहोः। चित्। उरुऽचक्रयः। कः। नु। वां। मित्र। अस्तुतः। व
रुणः। वा। तनूनां। तत्। सु। वां। आ। ईषते। मतिः। अत्रिऽभ्यः। आ। ईषते। मतिः॥५॥ प्र। वः। मित्राय।

स्य॥५

गायत। वरुणाय। विपा। गिरा। महिऽक्षत्रौ। ऋतं। बृहत्। संऽराजा। या। घृतयोनी इति घृतऽयोनी। मित्रः। च।
उभा। वरुणः। च। देवा। देवेषु। प्रऽशस्ता। ता। नः। शक्तं। पार्थिवस्य। महः। रायः। दिव्यस्य। महि। वां। क्षत्रं। देवे
षु। ऋतं। ऋतेन। सपंता। इषिरं। दक्षं। आशाते इति। अद्रुहा। देवौ। वर्धेते इति। वृष्टिऽद्यावा। रीतिऽआपा।
इषः। पती इति। दानुऽमत्याः। बृहंतं। गर्तं। आशाते इति॥६॥ त्री। रोचना। वरुण। त्रीन्। उत। द्यून्। त्री
णि। मित्र। धारयथः। रजांसि। ववृधानौ। अमतिं। क्षत्रियस्य। अनु। व्रतं। रक्षमाणौ। अजुर्यं। इराऽव

ऋ. व.

३३

तीः । वरुण । धेनवः । वां । मधुऽमत् । वां । सिंधवः । मित्र । दुह्रे । त्रयः । तस्थुः । वृषभासः । तिसृणां । धिषणा-
नां । रेतःऽधाः । वि । द्युऽमंतः ॥ प्रातः । देवीं । अदितिं । जोहवीमि । मध्यंदिने । उत्ऽइता । सूर्यस्य । राये । मि-
त्रा । वरुणा । सर्वऽताता । ईळे । तोकाय । तनयाय । शं । योः ॥ या । धर्तारा । रजसः । रोचनस्य । उत । आदित्या ।
दिव्या । पार्थिवस्य । न । वां । देवाः । अमृताः । आ । मिनंति । व्रतानि । मित्रावरुणा । ध्रुवाणि ॥ ७ ॥ पुरु । उ-
रुणा । चित् । हि । अस्ति । अवः । नूनं । वां । वरुण । मित्र । वंसि । वां । सुऽमतिं ॥ ता । वां । सम्यक् । अद्रुह्वाणा ।
इषं । अश्याम । धायसे । वयं । ते । रुद्रा । स्याम ॥ पातं । नः । रुद्रा । पायुऽभिः । उत । त्रायेथां । सुऽत्रात्रा । तुर्याम ।
दस्यून् । तनूभिः ॥ मा । कस्य । अद्भुतक्रतू इत्यद्भुतऽक्रतू । यक्षं । भुजेम । तनूभिः । मा । शेषसा । मा । तनसा ।
॥ ८ ॥ आ । नः । गंतं । रिशादसा । वरुण । मित्र । बर्हणा । उप । इमं । चारुं । अध्वरं ॥ विश्वस्य । हि । प्रऽचेतसा ।
वरुण । मित्र । राजथः । ईशाना । पिप्यतं । धियः ॥ उप । नः । सुतं । आ । गतं । वरुण । मित्र । दाशुषः ॥ ९ ॥
आ । मित्रे । वरुणे । वयं । गीःऽभिः । जुहुमः । अत्रिऽवत् । नि । बर्हिषि । सदतं । सोमऽपीतये । व्रतेन । स्थः ।

३३

ध्रुवऽक्षेमा। धर्मणा। यातयत्ऽजना। ०। मित्रः। च। नः। वरुणः। च। जुषेतां। यज्ञं। इष्टये। नि। बर्हिषि। सद
तां। सोमऽपीतये॥ १०॥ यत्। अद्य। स्थः। पराऽवति। यत्। अर्वाऽवति। अश्विना। यत्। वा। पुरु। पुरुऽभु
जा। यत्। अंतरिक्षे। आ। गतं। इह। सा। पुरुऽभूतमा। पुरु। दंसांसि। बिभ्रता। वरस्या। यामि। अध्रि
गूइत्यध्रिऽगू। हुवे। तुविःऽतमा। भुजे। ईर्मा। अन्यत्। वपुषे। वपुः। चक्रं। रथस्य। येमथुः। परि। अन्या।
नाहुषा। युगा। मह्ना। रजांसि। दीयथः। तत्। ऊं इति। सु। वां। एना। कृतं। विश्वा। यत्। वां। अनु। स्तवे। नाना।
जातौ। अरेपसा। सं। अस्मे इति। बंधुं। आ। ईयथुः। आ। यत्। वां। सूर्या। रथं। तिष्ठत्। रघुऽस्यदं। सदा। परि।
वां। अरुषाः। वयः। घृणा। वरंते। आऽतपः॥ ११॥ युवोः। अत्रिः। चिकेतति। नरा। सुम्नेन। चेतसा। घर्मं। य
त्। वां। अरेपसं। नासत्या। आस्ना। भुरण्यति। उग्रः। वां। ककुहः। ययिः। शृण्वे। यामेषु। संऽतनिः। यत्। वां।
दंसःऽभिः। अश्विना। अत्रिः। नरा। आऽववर्तति। मध्वः। ऊं इति। सु। मधुऽयुवा। रुद्रा। सिसक्ति। पिप्युषी। य
त्। समुद्रा। अति। पर्षथः। पक्वाः। पृक्षः। भरंत। वां। सत्यं। इत्। वै। ऊं इति। अश्विना। युवां। आहुः। मयःऽभुवा।

३४

ता। यामन्। यामऽहूतमा। यामन्। आ। मृळयत्ऽतमा। इमा। ब्रह्माणि। वर्धना। अश्विऽभ्यां। संतु। शंऽत
मा। या। तक्षाम। रथान्ऽइव। अवोचाम। बृहत्। नमः॥१२॥ कूऽस्थः। देवौ। अश्विना। अद्य। दिवः। मनाव
सू इति। तत्। श्रवथः। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। अत्रिः। वां। आ। विवासति। कुह। त्या। कुह। नु। श्रु
ता। दिवि। देवा। नासत्या। कस्मिन्। आ। यतथः। जने। कः। वां। नदीनां। सचा। कं। याथः। कं। ह। गच्छ
थः। कं। अच्छ। युंजाथे इति। रथं। कस्य। ब्रह्माणि। रण्यथः। वयं। वां। उश्मसि। इष्टये। पौरं। चित्। हि
उदऽप्रुतं। पौर। पौराय। जिन्वथः। यत्। ईम्। गृभीतऽतातये। सिंहंऽइव। द्रुहः। पदे। प्र। च्यवानात्।
जुजुरुषः। वव्रिं। अत्कं। न। मुंचथः। युवा। यदि। कृथः। पुनः। आ। कामं। ऋण्वे। वध्वः॥१३॥ अस्ति।
हि। वां। इह। स्तोता। स्मसि। वां। संऽदृशि। श्रिये। नु। श्रुतं। मे। आ। गतं। अवःऽभिः। वाजिनीवसू इ
ति वाजिनीऽवसू। कः। वां। अद्य। पुरूणां। आ। वव्ने। मर्त्यानां। कः। विप्रः। विप्रऽवाहसा। कः। यज्ञैः। वा
जिनीवसू इति वाजिनीऽवसू। आ। वां। रथः। रथानां। येष्ठः। यातु। अश्विना। पुरु। चित्। अस्मऽयुः।

३४

तिरः। अंहूषः। मर्त्येषु। आ। वां। ऊं इति। सु। वां। मधु॰युवा। अस्माकं। अस्तु। चर्कृतिः। अर्वाचीना। वि॰चेत
सा। विऽभिः। श्येनाऽइव। दीयतं। अश्विना। यत्र। कर्हि। चित्। शुश्रूयातं। इमं। हवं। वस्वीः। ऊं इति। सु। वां। भु
जः। पृंचंति। सु। वां। पृचः॥ १४॥ प्रति। प्रिय॰तमं। रथं। वृषणं। वसु॰वाहनं। स्तोता। वां। अश्विनौ। ऋषिः।
स्तोमेन। प्रति। भूषति। माध्वी इति। मम। श्रुतं। हवं। अति॰आयातं। अश्विना। तिरः। विश्वाः। अहं। सना
दस्रा। हिरण्यवर्तनी इति हिरण्य॰वर्तनी। सु॰स्तुम्ना। सिंधु॰वाहसा। ०। आ। नः। रत्नानि। बिभ्रतौ।
अश्विना। गच्छतं। युवं। रुद्रा। हिरण्यवर्तनी इति हिरण्य॰वर्तनी। जुषाणा। वाजिनीवसू इति
वाजिनी॰वसू। ०। सु॰स्तुभः। वां। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। रथे। वाणीची। आ॰हिता। उत। वां।
ककुहः। मृगः। पृक्षः। कृणोति। वापुषः। बोधित्ऽमनसा। रथ्या। इषिरा। हवन॰श्रुता। वि॰भिः।
च्यवानं। अश्विना। नि। याथः। अद्वयाविनं। ०॥ १५॥ आ। वां। नरा। मनः॰युजः। अश्वासः। प्रुषित॰

२५

प्र। वः। वयः। वहंतु। पीतये। सह। सुम्नेभिः। अश्विना ॥०॥ अश्विनो। आ। इह। गछतं। नासत्या। मा।
वि। वेनतं। तिरः। चित्। अर्य॰या। परि। वर्तिः। यातं। अदाभ्या ॥०॥ अस्मिन्। यज्ञे। अदाभ्या। जरितारं।
शुभः। पती इति। अवस्युं। अश्विना। युवं। गृणंतं। उप। भूषथः ॥०॥ अभूत्। उ। उषाः। रुशत्॰प
शुः। आ। अग्निः। अधायि। ऋत्विजः। अयोजि। वां। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। रथः। दस्रौ। अम
र्त्यः। ग ॥१६॥ आ। भाति। अग्निः। उषसां। अनीकं। उत्। विप्राणां। देव॰याः। वाचः। अस्थुः। अर्वा
ञ्चा। नूनं। रथ्या। इह। यातं। पीपि॰वांसं। अश्विना। घर्मं। अछ। नासंस्कृतं। प्र। मिमीतः। गमिष्ठा।
अंति। नूनं। अश्विना। उप॰स्तुता। इह। दिवा। अभि॰पित्वे। अवसा। आ॰गमिष्ठा। प्रति। अव
र्तिं। दाशुषे। शं॰भविष्ठा। उत। आ। यातं। सं॰गवे। प्रातः। अह्नः। मध्यंदिने। उत्॰इता। सूर्यस्य।
दिवा। नक्तं। अवसा। शं॰तमेन। न। इदानीं। पीतिः। अश्विना। आ। ततान। इदं। हि। वां। प्र॰दिवि। स्थानं। ओकः। इमे।

यातां ६१

गृहा॑ः। अ॒श्विना॑। इ॒हा। दु॒रो॒णं॑ ॥०॥ आ॒ ता॒ऽ॑ ॥ अ॒ष्टां॑ तु॒ञ्जी व॒हन्ता॑ ॥ ॥ १७ ॥ प्रा॒तःऽया॒वा॑ना। प्र॒थ॒मा। य॒ज॒ध्वं॒। पु॒रा। गृ॒ध्रात्। अर॑रुषः। पि॒बा॒तः। प्रा॒तः। हि। य॒ज्ञं। अ॒श्विना॑। द॒धाते॒ इति॑। प्र। शं॒स॒न्ति॒। क॒वयः॑। पू॒र्व॒ऽभाजः॑। प्रा॒तः। य॒जध्वं॑। अ॒श्विना॑। हि॒नो॒त। न। सा॒यं। अ॒स्ति॒। दे॒व॒ऽया। अ॒जुष्टं॑। उ॒त। अ॒न्यः। अ॒स्मत्। य॒ज॒ते॒। वि। च॒। आ॒वः। पूर्वः॑ऽपूर्वः। यज॑मानः। वनी॑यान्। हि॒र॒ण्य॒ऽत्व॒क्। मधु॑ऽवर्णः। घृ॒तऽस्नुः॑। पृक्षः॑। व॒ह॒न्। आ। रथः॑। वर्त॑ते। वां॒। मनः॑ऽजवाः। अ॒श्विना॑। वा॒तऽरं॑हाः। येन॑। अ॒ति॒ऽया॒थः। दुः॒ऽइ॒ता॒नि॑। विश्वा॑। यः॥ प्र। वर्षि॑ष्ठं। ना॒स॒त्या॒। अन्ना॑। वि॒ऽय॒थ। च॒निष्टं॑। पि॒त्वः। र॒र॒ते। वि॒ऽभा॒गे। सः। तो॒कं। अ॒स्य॒। पी॒प॒र॒त्। शमी॑भिः। अनू॑र्ध्वऽभासः। सद॑म्। इत्। तु॒तु॒र्यात्॥ ॥ १८ ॥ ॥ इ॒त्य॒ष्टौ ॥ ॥ ॥ हं॒सौऽइ॑व। प॒त॒थः। आ। सु॒तान्। उप॑। अ॒श्विना॑। ह॒रि॒णौऽइ॑व। गौ॒रौऽइ॑व। अ॒नु। य॒वसं॑ ॥ अ॒श्विना॑। वाजिनी॑व॒सू॒ इति॑ वाजि॑नीऽवसू। जु॒षेथां॑। य॒ज्ञं। इ॒ष्ये॑। अ॒त्रिः। प॒त॒। वां॒। अ॒श्वऽरो॒ह॒णु। स्रु॒बी॒स। अ॒जोह॑वीत्। नाध॑मानाऽइव। योषा॑। श्रु॒पे॒न॒स्य॒। चि॒त्। जव॑सा। नूत॑नेन। आ। अ॒गच्छ॒तं। अ॒श्विना॑। शंऽत॑मेन ॥ १९ ॥ वि। जि॒ही॒ष्व॒। व॒न॒स्प॒ते॒। योनिः॑।

ए॰चं॰
३६

सूष्यंत्याःऽइव । श्रुतं । मे । अश्विना । हवं । सप्तऽवध्रिं । च । मुंचतं । भीताय । नाधमानाय । ऋषये । सप्तऽव
ध्रये । मायाभिः । अश्विना । युवं । वृक्षं । सं । च । वि । च । अचथः । यथा । वातः । पुष्करिणीं । संऽइंगयति । स
र्वतः । एव । ते । गर्भः । एजतु । निःऽऐतु । दशऽमास्यः । यथा । वातः । यथा । वनं । यथा । समुद्रः । एजति । ए
व । त्वं । दशऽमास्य । सह । अवऽइहि । जरायुणा । दश । मासान् । शशयानः । कुमारः । अधि । मातरि । निःऽ
ऐतु । जीवः । अक्षतः । जीवः । जीवंत्याः । अधि ॥ २० ॥ महे । नः । अद्य । बोधय । उषः । राये । दिविऽमती । यथा ।
चित् । नः । अबोधयः । सत्यऽश्रवसि । वाय्ये । सुऽजाते । अश्वऽसूनृते । या । सुऽनीथे । शौचत्ऽरथे ।
वि । औच्छः । दुहितः । दिवः । सा । वि । उच्छ । सहीयसि । ० । सा । नः । अद्य । आभरत्ऽवसुः । वि । उच्छ । दु
हितः । दिवः । यो इति । वि । औच्छः । ० । अभि । ये । त्वा । विभाऽवरि । स्तोमैः । गृणंति । वह्नयः । मघैः । मघो
नि । सुऽश्रियः । दामन्ऽवंतः । सुऽरातयः । ० । गणाः । इमे । छदयंति । मघत्तये । परि । चित् । वष्टयः । द
धुः । ददतः । राधः । अह्रयं । ० ॥ २१ ॥ आ । एषु । धाः । वीरऽवत् । यशः । उषः । मघोनि । सूरिषु । ये ।

३९

×साकं। सूर्यस्य। रश्मिऽभिः। शुक्रैः। शोचत्ऽभिः। अर्चिऽभिः॥ ०॥ वि। उच्छ। दुहितः। दिवः॥ ×२

नः। राधांसि। अह्रया। मघऽवानः। अरासत॥ ०॥ तेभ्यः। द्युम्नं। बृहत्। यशः। उषः। मघोनि। आ। वह।
अश्व्या। गव्या। प्रऽजंत। सूरयः॥ ०॥ उत। नः। गोऽमतीः। इषः। आ। वह। दुहितः। दिवः॥ मा। चिरं। तनुथाः।
अपः। न। इत्। त्वा। स्तेनं। यथा। रिपुं। तपाति। सूरः। अर्चिषा॥ ०॥ एतावत्। वा। इत्। उषः। त्वं। भूयः।
वा। दातुं। अर्हसि। या। स्तोतृऽभ्यः। विभाऽवरि। उच्छंती। न। प्रऽमीयसे॥ ०॥ २४॥ द्युतत्ऽयामानं। बृहती।
ऋतेन। ऋतऽवरी। अरुणऽप्सुं। विऽभाती। देवी। उषसं। स्वः। आऽवहंती॥ प्रति। विप्रासः। मतिऽभिः।
जरंते। एषा। जनं। दर्शता। बोधयंती। सुऽगान्। पथः। कृण्वती। याति। अग्रे। बृहत्ऽरथा। बृहती। वि
श्वंऽइन्वा। उषाः। ज्योतिः। यच्छति। अग्रे। अन्हां॥ एषा। गोभिः। अरुणेभिः। युजाना। अस्रेधंती।
रयिं। अप्रऽआयु। चक्रे॥ पथः। रदंती। सुविताय। देवी। पुरुऽस्तुता। विश्वऽवारा। वि। भाति॥ एषा।
विऽएनी। भवति। द्विऽबर्हाः। आविः। कृण्वाना। तन्वं। पुरस्तात्॥ ०॥ एषा। शुभ्रा। न। तन्वः। विदा
ना। ऊर्ध्वाऽइव। स्नाती। दृशये। नः। अस्थात्। अप। द्वेषः। बाधमाना। तमांसि। उषाः। दिवः। दु

५ इव।४१

पं० च०
३७

हिता। ज्योतिषा। आ। अगात्। एषा। प्रतीची। दुहिता। दिवः। नॄन्। योषाऽइव। भद्रा। नि। रिणीते। अप्सः।
विऽऊर्ण्वती। दाशुषे। वार्याणि। पुनः। ज्योतिः। युवतिः। पूर्वऽथा। अकरित्यकः। २३॥ युञ्जते। मनः।
उत। युञ्जते। [illegible] धियः। विप्राः। विप्रस्य। बृहतः। विपःऽचितः। वि। होत्राः। दधे। वयुनऽवित्। एकः।
इत्। मही। देवस्य। सवितुः। परिऽस्तुतिः। विश्वा। रूपाणि। प्रति। मुञ्चते। कविः। प्र। असावीत्। भ
द्रं। द्विऽपदे। चतुःऽपदे। वि। नाकं। अख्यत्। सविता। वरेण्यः। अनु। प्रऽयानं। उषसः। वि। राजति। यस्य।
प्रऽयानं। अनु। अन्ये। इत्। ययुः। देवाः। देवस्य। महिमानं। ओजसा। यः। पार्थिवानि। विऽममे। सः।
एतशः। रजांसि। देवः। सविता। महिऽत्वना। उत। यासि। सवितरिति। त्रीणि। रोचना। उत। सूर्यस्य।
रश्मिऽभिः। सं। उच्यसि। उत। रात्रीं। उभयतः। परि। ईयसे। उत। मित्रः। भवसि। देव। धर्मऽभिः। उत। ई
शिषे। प्रऽसवस्य। त्वं। एकः। इत्। उत। पूषा। भवसि। देव। यामऽभिः। उत। इदं। विश्वं। भुवनं। वि। रा
जसि। श्यावऽअश्वः। ते। सवितरिति। स्तोमं। आनशे। २४॥ तत्। सवितुः। वृणीमहे। वयं। देवस्य।

३७

भोजनं। श्रेष्ठं। सर्वऽधातमं। तुरं। भगस्य। धीमहि। अस्य। हि। स्वयशःऽतरं। सवितुः। कत्। चन। प्रियं।
न। मिनंति। स्वऽराज्यं। सः। हि। रत्नानि। दाशुषे। सुवाति। सविता। भगः। तं। भागं। चित्रं। ईमहे। अद्य। नः।
देव। सवितरिति। प्रजाऽवत्। सावीः। सौभगं। परा। दुःऽस्वप्न्यं। सुव। विश्वानि। देव। सवितः। दुःऽइता
नि। परा। सुव। यत्। भद्रं। तत्। नः। आ। सुव। ॥२५॥ अनागसः। अदितये। देवस्य। सवितुः। सवे। विश्वा।
वामानि। धीमहि। आ। विश्वऽदेवं। सत्ऽपतिं। सुऽउक्तैः। अद्य। वृणीमहे। सत्यऽसवं। सवितारं। यः। इमे
इति। उभे इति। अहनी इति। पुरः। एति। अप्रऽयुच्छन्। सुऽआधीः। देवः। सविता। यः। इमा। विश्वा। जा
तानि। आऽश्रावयति। श्लोकेन। प्र। च। सुवाति। सविता। ॥२६॥ अच्छ। वद। तवसं। गीःऽभिः। आभिः।
स्तुहि। पर्जन्यं। नमसा। आ। विवास। कनिक्रदत्। वृषभः। जीरऽदानुः। रेतः। दधाति। ओषधीषु।
गर्भं। वि। वृक्षान्। हंति। उत। हंति। रक्षसः। विश्वं। बिभाय। भुवनं। महाऽवधात्। उत। अनागाः। ईष
ते। वृष्ण्यऽवतः। यत्। पर्जन्यः। स्तनयन्। हंति। दुःऽकृतः। रथीऽइव। कशया। अश्वान्। अभिऽक्षि

प० ये०
३८

पद। आविः। दूतान्। कृणुते। वर्ष्यान्। अह। दूरात्। सिंहस्य। स्तनथाः। उत्। ईरते। यत्। पर्जन्यः। कृणु
ते। वर्ष्यं। नभः॥३॥ प्र। वाताः। वान्ति। पतयन्ति। विऽद्युतः। उत्। ओषधीः। जिहते। पिन्वते। स्व१ रितिस्वः।
इरा। विश्वस्मै। भुवनाय। जायते। यत्। पर्जन्यः। पृथिवीं। रेतसा। अवति॥४॥ यस्य। व्रते। पृथिवी। नन्
नमीति। यस्य। व्रते। शफऽवत्। जर्भुरीति। यस्य। व्रते। ओषधीः। विश्वऽरूपाः। सः। नः। पर्जन्य। महि।
शर्म। यच्छ॥५॥ दिवः। नः। वृष्टिं। मरुतः। ररीध्वं। प्र। पिन्वत। वृष्णः। अश्वस्य। धाराः। अर्वाङ्।
एतेन। स्तनयित्नुना। आ। इहि। अपः। निऽसिञ्चन्। असुरः। पिता। नः॥६॥ अभि। क्रन्द। स्तनय। गर्
भं। आ। धाः। उदन्ऽवता। परि। दीय। रथेन। दृतिं। सु। कर्ष। विऽसितं। न्यञ्चं। समाः। भवन्तु। उत्ऽवतः। निऽ
पादाः॥७॥ महान्तं। कोशं। उत्। अच। नि। सिञ्च। स्यन्दन्तां। कुल्याः। विऽसिताः। पुरस्तात्। घृतेन। द्यावापृथि
वी इति। वि। उन्धि। सुऽप्रपानं। भवतु। अघ्न्याभ्यः॥८॥ यत्। पर्जन्य। कनिक्रदत्। स्तनयन्। हंसि। दुःऽकृ
तः। प्रति। इदं। विश्वं। मोदते। यत्। किं। च। पृथिव्यां। अधि॥९॥ अवर्षीः। वर्षं। उत्। ऊं इति। सु। गृभाय।

३८

अकः। धन्वानि। अतिऽएतवै। ऊं इति। अजीजनः। ओषधीः। भोजनाय। कं। उत। प्रऽजाभ्यः। अवि-
दः। मनीषां॥१०॥ बट्। इत्था। पर्वतानां। खिद्रं। बिभर्षि। पृथिवि। प्र। या। भूमिं। प्रवत्वति। मह्ना।
जिनोषि। महिनि। स्तोमासः। त्वा। विऽचारिणि। प्रति। स्तोभंति। अक्तुऽभिः। प्र। या। वाजं। न। हेषं-
तं। पेरुं। अस्यसि। अर्जुनि। दृह्ला। चित्। या। वनस्पतीन्। क्ष्मया। दर्धर्षि। ओजसा। यत्। ते। अभ्रस्य।
विऽद्युतः। दिवः। वर्षंति। वृष्टयः॥२७॥ प्र। सम्ऽराजे। बृहत्। अर्च। गभीरं। ब्रह्म। प्रियं। वरुणाय।
श्रुताय। वि। यः। जघान। शमिताऽइव। चर्म। उपऽस्तिरे। पृथिवीं। सूर्याय। वनेषु। वि। अंतरिक्षं। ततान।
वाजं। अर्वत्ऽसु। पयः। उस्रियासु। हृत्ऽसु। क्रतुं। वरुणः। अप्ऽसु। अग्निं। दिवि। सूर्यं। अदधात्। सो-
मं। अद्रौ। नीचीनऽबारं। वरुणः। कवंधं। प्र। ससर्ज। रोदसी इति। अंतरिक्षं। तेन। विश्वस्य। भुवनस्य।
राजा। यवं। न। वृष्टिः। वि। उनत्ति। भूम। उनत्ति। भूमिं। पृथिवीं। उत। द्यां। यदा। दुग्धं। वरुणः। वष्टि।
आत्। इत्। तं। अभ्रेण। वसत। पर्वतासः। तविषीऽयंतः। श्रथयंत। वीराः। इमां। ऊं इति। सु। आ-

प॰ त॰

३९

सुरस्य। श्रुतस्य। महीं। मायां। वरुणस्य। प्र। वोचं। मानेनऽइव। तस्थिऽवान्। अं तरिक्षे। वि। यः। ममे। पृ
थिवीं। सूर्येण॥ ५॥ इमां। ऊं इति। नु। कविऽतमस्य। मायां। महीं। देवस्य। नकिः। आ। दधर्ष। एकं। यत्।
उद्ना। न। पृणंति। एनीः। आऽसिंचंतीः। अवनयः। समुद्रं॥ ६॥ अर्यम्यं। वरुण। मित्र्यं। वा। सखायं। वा। स
दं। इत्। भ्रातरं। वा। वेशं। वा। नित्यं। वरुण। अरणं। वा। यत्। सीं। आगः। चकृम। शिश्रथः। तत्॥ कितवासः।
यत्। रिरिपुः। न। दीवि। यत्। वा। घ। सत्यं। उत। यत्। न। विद्म। सर्वा। ता। वि। स्य। शिथिराऽइव। देव। अ
ध। ते। स्याम। वरुण। प्रियासः॥ ८॥ २९॥ इंद्राग्नी इति। यं। अवथः। उभा। वाजेषु। मर्त्यं। दृह्ला। चित्। सः। प्र।
भेदति। द्युम्ना। वाणीःऽइव। त्रितः॥ या। पृतनासु। दुस्तरा। या। वाजेषु। श्रवाय्या। या। पंच। चर्षणीः। अ
भि। इंद्राग्नी इति। ता। हवामहे॥ तयोः। इत्। अमऽवत्। शवः। तिग्मा। दिद्युत्। मघोनोः। प्रति। द्रुणा।
गभस्त्योः। गवां। वृत्रऽघ्ना। आ। ईषते॥ इंद्राग्नी इति। हवामहे। पती इति। तुरस्य। राधसः। विद्वांसा।
गिर्वणःऽतमा॥ ता। वृधंतौ॥ अनु। द्यून्। मर्ताय। देवौ। अदभा। अर्हंता। चित्। पुरः। दधे। अंशाऽ

३९

इवा। देवौ। अर्वंति। एव। इंद्राग्निऽभ्यां। अहावि। हव्यं। शूष्यं। घृतं। न। पूतं। अद्रिऽभिः। ता। सूरिषु।
श्रवः। बृहत्। रयिं। गृणत्ऽसु। दिधृतं। इषं। गृणत्ऽसु। दिधृतं॥ ३॥ प्र। वः। महे। मतयः। यंतु।
विष्णवे। मरुत्वते। गिरिऽजाः। एवयामरुत्। प्र। शर्धाय। प्रऽयज्यवे। सुऽखादये। तवसे। भंदत्ऽ
इष्टये। धुनिऽव्रताय। शवसे। प्र। ये। जाताः। महिना। ये। च। नु। स्वयं। प्र। विद्मना। ब्रुवते। एवया
मरुत्। क्रत्वा। तत्। वः। मरुतः। न। आऽधृषे। शवः। दाना। मह्ना। तत्। एषां। अधृष्टासः। न। अ
द्रयः॥ प्र। ये। दिवः। बृहतः। शृण्विरे। गिरा। सुऽशुक्वानः। सुऽभ्वः। एवयामरुत्। न। येषां। इरी। सधऽस्थे।
ईष्टे। आ। अग्नयः। न। स्वऽविद्युतः। प्र। स्यंद्राः। धुनीनां॥ सः। चक्रमे। महतः। निः। उरुऽक्रमः।
समानस्मात्॥ सदसः। एवयामरुत्। यदा। अयुक्त। त्मना। स्वात्। अधि। स्नुऽभिः। विऽस्पर्धसः।
विऽमहसः। जिगाति। शेऽवृधः। नृऽभिः॥ स्वनः। न। वः। अमऽवान्। रेजयत्। वृषा। त्वेषः। ययिः।
तविषः। एवयामरुत्। येन। सहंतः। ऋंजत। स्वऽरोचिषः। [illegible] स्थाःऽरश्मानः। हिरण्य

ऋ० वे०
४०

याः। सुऽआयुधासः। इष्मिणः॥ ५॥ अपारः। वः। महिमा। वृद्धऽशवसः। त्वेषं। शवः। अवतु। एवयाऽमरुत्। स्थातारः। हि। प्रऽसितौ। संऽदृशि। स्थन। ते। नः। उरुष्यत। निदः। शुशुक्वांसः। न। अग्नयः॥ ६॥ ते। रुद्रासः। सुऽमखाः। अग्नयः। यथा। तुविऽद्युम्नाः। अवन्तु। एवयाऽमरुत्। दीर्घं। पृथु। पप्रथे। सद्म। पार्थिवं। येषां। अज्मेषु। आ। महः। शर्धांसि। अद्भुतऽएनसां॥ अद्वेषः। नः। मरुतः। गातुं। आ। इतन। श्रोत। हवं। जरितुः। एवयाऽमरुत्। विष्णोः। महः। सऽमन्यवः। युयोतन। स्मत्। रथ्यः। न। दंसना। अप। द्वेषांसि। सनुतरिति॥ गन्त। नः। यज्ञं। यज्ञियाः। सुऽशमि। श्रोत। हवं। अरक्षः। एवयाऽमरुत्। ज्येष्ठासः। न। पर्वतासः। विऽओमनि। यूयं। तस्य। प्रऽचेतसः। स्यात। दुःऽधर्तवः। निदः॥ ९॥ ॥ इति पंचमं मंडलं॥ ॥

त्वं। हि। अग्ने। प्रथमः। मनोता। अस्याः। धियः। अभवः। दस्म। होता। त्वं। सीं। वृषन्। अकृणोः। दुस्तरीतु। सहः। विश्वस्मै। सहसे। सहध्यै॥ अध। होता। नि। असीदः। यजीयान्। इळः। पदे। इषयन्। ईड्यः। सन्। तं। त्वा। नरः। प्रथमं। देवऽयन्तः। महः। राये। चितयन्तः। अनु। ग्मन्। वृताऽइव। यन्तं। बहु

४०

भिः। वसुऽध्यैः। स्विरऽतिः। रयिं। त्वा। गृऽवांसः। अनु। ग्मन्। रण्वांतं। अग्निं। दर्शतं। बृहंतं। वपाऽवंतं। विश्वहा। दी
दिऽवांसं। पदं। देवस्य। नमसा। व्यंतः। श्रवस्यवः। श्रवः। आपन्। अमृक्तं। ० भद्रायां। ते। रणयंत। सं
ऽदृष्टौ। त्वां। वर्धंति। क्षितयः। पृथिव्यां। त्वां। रायः। उभयासः। जनानां। त्वं। त्राता। तरणे। चेत्यः। भूः।
पिता। माता। सदं। इत्। मानुषाणां। ॥ २५॥ सपर्येण्यः। सः। प्रियः। विक्षु। अग्निः। होता। मंद्रः। नि। ससा
द। यजीयान्। तं। त्वा। वयं। दमे। आ। दीदिऽवांसं। उप। ज्ञुऽबाधः। नमसा। सदेम। ० सुऽध्यः। न। व्यं।
अग्ने। सुम्नऽयवः। ईमहे। देवऽयंतः। त्वं। विशः। अनयः। दीद्यानः। दिवः। अग्ने। बृहता। रोचनेन। ०
शश्वतीनां। निऽतोशनं। वृषभं। चर्षणीनां। प्रेतिऽइषणिं। इषयंतं। पावकं। राजंतं। अग्निं। यजतं।
रयीणां। सः। अग्ने। ईजे। शशमे। च। मर्तः। यः। ते। आनट्। संऽइधा। हव्यऽदातिं। ० नमःऽभिः।
विश्वा। इत्। सः। वामा। दधते। त्वाऽऊतः। अस्मै। ऊं इति। ते। महि। महे। विधेम। नमःऽभिः। अग्ने।
संऽइधा। उत। हव्यैः। वेदी। सूनो इति। सहसः। गीःऽभिः। उक्थैः। आ। ते। भद्रायां। सुऽमतौ। यतेम।

१०वं
४१

आ। यः। ततंथ। रोदसी इति। वि। भासा। श्रवःऽभिः। च। श्रवस्यः। तरुत्रः। बृहत्ऽभिः। वाजैः। स्थविरेभिः।
अस्मे इति। रेवत्ऽभिः। अग्ने। विऽतरं। वि। भाहि। नृऽवत्। वसो इति। सदं। इत्। धेहि। अस्मे इति। भूरि।
तोकाय। तनयाय। पश्वः। पूर्वीः। इषः। बृहतीः। आरेऽअघाः। अस्मे इति। भद्रा। सौश्रवसानि। संतु। पु
रूणि। अग्ने। पुरुधा। त्वाऽया। वसूनि। राजन्। वसुता। ते। अश्यां। पुरूणि। त्वे इति। पुरुऽवार। संति। अग्ने।
वसु। विधते। राजनि। त्वे इति॥ २६॥ ॥ इति चतुर्थाष्टके चतुर्थोध्यायः॥ ॥ ॐ। त्वं। हि। क्षैतऽवत्।
यशः। अग्ने। मित्रः। न। पत्यसे। त्वं। विऽचर्षणे। श्रवः। वसो इति। पुष्टिं। न। पुष्यसि। त्वां। हि। स्म। चर्ष
णयः। यज्ञेभिः। गीःऽभिः। ईळते। त्वां। वाजी। याति। अवृकः। रजःऽतूः। विश्वऽचर्षणिः। सऽजो
षसः। त्वा। दिवः। नरः। यज्ञस्य। केतुं। इंधते। यत्। ह। स्यः। मानुषः। जनः। सुम्नऽयुः। जुह्वे। अध्वरे।
ऋधत्। यः। ते। सुऽदानवे। धिया। मर्तः। शशमते। ऊती। सः। बृहतः। दिवः। द्विषः। अंहः। न। तरति।
संऽइधा। यः। ते। आऽहुतिं। निऽशितिं। मर्त्यः। नशत्। वयाऽवंतं। सः। पुष्यति। क्षयं। अग्ने। श

राम
४१

हि।५

ते । आयुषु ॥१॥ त्वेषः । ते । धूमः । ऋण्वति । दिवि । सन् । शुक्रः । आऽततः । सूरः । न । हि । द्युता । त्वं ।
कृपा । पावक । रोचसे । अध । हि । विक्षु । ईड्यः । असि । प्रियः । नः । अतिथिः । रण्वः । पुरिऽइव । जूर्यः ।
सूनुः । न । त्रययाय्यः । क्रत्वा । हि । द्रोणे । अज्यसे । अग्ने । वाजी । न । कृत्व्यः । परिज्माऽइव । स्वधा ।
गयः । अत्यः । न । ह्वार्यः । शिशुः । त्वं । त्या । चित् । अच्युता । अग्ने । पशुः । न । यवसे । धाम । ह । यत् । ते ।
अजर । वना । वृश्चन्ति । शिक्वसः ॥०॥ अग्ने । होता । दमे । विशां । संऽऋधः । विश्पते । कृणु । जुषस्व । हव्यं ।
अंगिरः ॥ अच्छ । नः । मित्रऽमहः । देव । देवान् । अग्ने । वोचः । सुऽमतिं । रोदस्योः । वीहि । स्वस्तिं ।
सुऽक्षितिं । दिवः । नॄन् । द्विषः । अंहांसि । दुःऽइता । तरेम । ता । तरेम । तव । अवसा । तरेम ॥२॥ अग्ने । सः ।
क्षेषत् । ऋतऽपाः । ऋतेऽजाः । उरु । ज्योतिः । नशते । देवऽयुः । ते । यं । त्वं । मित्रेण । वरुणः । सऽजोषाः ।
देव । पासि । त्यजसा । मर्तं । अंहः । ईजे । यज्ञेभिः । शशमे । शमीभिः । ऋधत्ऽवाराय । अग्नये । द
दाश । एव । च । न । तं । यशसां । अजुष्टिः । न । अंहः । मर्तं । नशते । न । प्रऽदृप्तिः । सूरः । न । यस्य । दृशतिः ।

ष०पे०
४२

तिः। अरेपाः। भीमा। यत्। एति। शुचतः। ते। आ। धीः। हेषस्वतः। शुरुधः। न। अयं। अक्तोः। कु
त्र। चित्। रण्वः। वसतिः। वनेऽजाः। तिग्मं। चित्। एम। महि। वर्पः। अस्य। भसत्। अश्वः। न। य
मसानः। आसा। विऽजेहमानः। परशुः। न। जिह्वां। द्रविः। न। द्रवयति। दारु। धक्षत्॥ सः। इ
त्। अस्ताऽइव। प्रति। धात्। असिष्यन्। शिशीत। तेजः। अयसः। न। धारां। चित्रऽध्रजतिः। अ
रतिः। यः। अक्तोः। वेः। न। द्रुऽसद्वा। रघुऽपत्मऽजंहाः॥ सः। ईं। रेभः। न। प्रति। वस्ते। उस्राः। शो
चिषा। ररपीति। मित्रऽमहाः। नक्तं। यः। ईं। अरुषः। यः। दिवा। नॄन्। अमर्त्यः। अरुषः। यः। दिवा।
नॄन्॥ दिवः। न। यस्य। विधतः। नवीनोत्। वृषा। रुक्षः। ओषधीषु। नूनोत्। घृणा। न। यः। ध्रजसा।
पत्मना। यन्। आ। रोदसी इति। वसुना। दं। सुपत्नी इति सुऽपत्नी॥ धायःऽभिः। वा। यः। युज्येभिः।
अर्कैः। विऽद्युत्। न। दविद्योत्। स्वेभिः। शुष्मैः। शर्धः। वा। यः। मरुतां। ततक्ष। ऋभुः। न। त्वेषः।
रभसानः। अद्यौत्। ४। यथा। होतः। मनुषः। देवऽताता। यज्ञेभिः। सूनो इति। सहसः। य

राम
४२

जोसि। एवानः। स्वधया। समन्ना। सम्ना। नाह। हव्यान्। अग्ने। उशतः। ऽवासि। देवान्। रत्नः। नुः। विश्वाऽ
वा। वक्षणिः। न। वस्तोः। अग्निः। वंदारुः। वेद्यः। चनः। धात्। विश्वऽआयुः। यः। अमृतः। मर्त्येषु। उ
षःऽभुत्। भूत्। अतिथिः। जातऽवेदाः। द्यावः। न। यस्य। पनयंति। अभ्वं। भासांसि। वस्ते। सूर्यः। न। शु
क्रः। वि। यः। इनोति। अजरः। पावकः। अश्नस्य। चित्। शिश्नथत्। पूर्व्याणि। वस्ता। हि। सूनोऽइति।
असि। अप्सऽसदा। चक्रे। अग्निः। जनुषा। अज्म। अन्नं। सः। त्वं। नः। ऊर्जऽसने। ऊर्जं। धाः। राजाऽ
इव। जेः। अवृके। क्षेषि। अंतः। इति। निः। तिक्ति। यः। वारणं। अन्नं। अत्ति। वायुः। न। राष्ट्री। अति। एति।
अक्तून्। तुर्याम। यः। ते। आऽदिशां। अरातीः। अत्यः। न। हुतः। पततः। परिऽहुत्। आ। सूर्यः। न।
भानुऽमता। अर्चिः। अर्कैः। अग्ने। ततंथ। रोदसीऽइति। वि। भासा। चित्रः। नयत्। परि। तमांसि। अक्तः। शो
चिषा। पत्मन्। औशिजः। न। दीयन्। त्वां। हि। मंद्रऽतमं। अर्कऽशोकैः। ववृमहे। महि। नः। श्रोषि। अग्ने।

प०व०
४२

त्वं । स्वैः । तप । तपिष्ठ । तपसा । तपस्वान् । न । यः । त्रा । प्रहेन । सं इद्ध्यो । यः । उक्थैः । अर्कैभिः ।

ईडे । न । त्वा । शवसा । देवता । वायुं । पृणन्ति । राधसा । नृऽतमाः । नु । नः । अग्ने । अवृकेभिः । स्वस्ति । वेषि ।
रायः । पथिऽभिः । पर्षि । अंहः । ता । सूरिऽभ्यः । गृणते । रासि । सुम्नं । मदेम । शतऽहिमाः । सुऽवीराः ॥ हि
हुवे । वः । सूनुं । सहसः । युवानं । अद्रोघऽवाचं । मतिऽभिः । यविष्ठं । यः । इन्वति । द्रविणानि । प्रऽचे
ताः । विश्वऽवाराणि । पुरुऽवारः । अध्रुक् । त्वे इति । वसूनि । पुरुऽअनीक । होतः । दोषा । वस्तोः । आ ।
ईरिरे । यज्ञियासः । क्षामऽइव । विश्वा । भुवनानि । यस्मिन् । सं । सौभगानि । दधिरे । पावके । त्वां । विशः । प्रऽवि
वः । सीदं । आसु । क्रत्वा । रथीः । अभवः । वार्याणां । अतः । इनोषि । विधते । चिकित्वः । वि । आनुषक् । जा
तऽवेदः । वसूनि । यः । नः । सनुत्यः । अभिऽदासत् । अग्ने । यः । अन्तरः । मित्रऽमहः । वनुष्यात् । तं । अजरे
भिः । वृषऽभिः । सूनो इति । सहसः । ददाशत् । सः । मर्तेषु । अमृत । प्रऽचेताः । राया । द्युम्नेन । श्रवसा । वि ।
भाति । सः । तत् । कृधि । इषितः । तूयं । अग्ने । स्पृधः । बाधस्व । सहसा । सहस्वान् । यत् । शस्यसे । द्युऽभिः
अक्तः । वचःऽभिः । तत् । जुषस्व । जरितुः । घोषि । मन्म । अश्याम । तं । कामं । अग्ने । तव । ऊती । अश्याम ।

४२

मा। रयिं। रयिऽवृधः। सुऽवीरं। अन्याम। वाजं। अभि। वाजऽयंतः। अन्याम। द्युम्नं। अजर। अजरं। ते। ७।
प्र। नव्यसा। सहसः। सूनुं। अच्छ। यज्ञेन। गातुं। अवः। इच्छमानः। वृश्चत्ऽवनं। कृष्णऽयामं। रुशं
तं। वीती। होतारं। दिव्यं। जिगाति। सः। श्वितानः। तन्यतुः। रोचनऽस्थाः। अजरेभिः। नानदत्ऽभिः।
यविष्ठः। यः। पावकः। पुरुऽतमः। पुरूणि। पृथूनि। अग्निः। अनुऽयाति। भर्वन्। वि। ते। विष्वक्।
वातऽजूतासः। अग्ने। भामासः। शुचे। शुचयः। चरंति। तुविऽम्रक्षासः। दिव्याः। नवऽग्वाः। व
ना। वनंति। धृषता। रुजंतः। ये। ते। शुक्रासः। शुचयः। शुचिष्मः। क्षां। वपंति। विऽसितासः।
अश्वाः। अध। भ्रमः। ते। उर्विया। वि। भाति। यातयमानः। अधि। सानु। पृश्नेः। अध। जिह्वा। पा
पतीति। प्र। वृष्णः। गोषुऽयुधः। न। अशनिः। सृजाना। शूरस्यऽइव। प्रऽसितिः। क्षातिः। अग्नेः।
दुःऽवर्तुः। भीमः। दयते। वनानि। आ। भानुना। पार्थिवानि। ज्रयांसि। महः। तोदस्य। धृषता। ततंथ।

च० प०

५८

सः। बोधस्व। अपां मया। सहःऽभिः। स्पृधः। वनुष्यतः। वनुषः। नि। जूर्व। सः। चित्र। चित्रं। चितयं
तं। अस्मे इति। चित्रऽक्षत्र। चित्रऽतमं। वयःऽधां। चंद्रं। रयिं। पुरुऽवीरं। बृहंतं। चंद्र। चंद्राभिः। गृ
णते। युवस्व॥ ८॥ मूर्धानं। दिवः। अरतिं। पृथिव्याः। वैश्वानरं। ऋते। आ। जातं। अग्निं। कविं।
संऽराजं। अतिथिं। जनानां। आसन्। आ। पात्रं। जनयंत। देवाः॥ नाभिं। यज्ञानां। सदनं। रयीणां। महां।
आऽहावं। अभि। सं। नवंत। वैश्वानरं। रथ्यं। अध्वराणां। यज्ञस्य। केतुं। जनयंत। देवाः॥ त्वत्। वि
प्रः। जायते। वाजी। अग्ने। त्वत्। वीरासः। अभिमातिऽसहः। वैश्वानर। त्वं। अस्मासु। धेहि।
वसूनि। राजन्। स्पृहयाय्याणि॥ त्वां। विश्वे। अमृत। जायमानं। शिशुं। न। देवाः। अभि। सं।
नवंते। तव। क्रतुऽभिः। अमृतऽत्वं। आयन्। वैश्वानर। यत्। पित्रोः। अदीदेः॥ वैश्वानर।
तव। तानि। व्रतानि। महानि। अग्ने। नकिः। आ। दधर्ष। यत्। जायमानः। पित्रोः। उपऽस्थे। अ

४४

विऽदः। केतुं। वयुनेषु। अन्हां। वैश्वानरस्य। विऽमितानि। चक्षसा। सानूनि। दिवः। अमृतस्य। के
तुना। तस्य। इत्। ऊं इति। विश्वा। भुवना। अधि। मूर्धनि। वयाःऽइव। रुरुहुः। सप्त। विऽस्रुहः। वि। यः।
रजांसि। अमिमीत। सुऽक्रतुः। वैश्वानरः। वि। दिवः। रोचना। कविः। परि। यः। विश्वा। भुवनानि। प्र
प्रथे। अदब्धः। गोपाः। अमृतस्य। रक्षिता। ७। पृक्षस्य। वृष्णः। अरुषस्य। नु। सहः। प्र। नु। वोचं।
विदथा। जातऽवेदसः। वैश्वानराय। मतिः। नव्यसी। शुचिः। सोमःऽइव। पवते। चारुः। अग्नये। १।
व्रतानि। अग्निः। व्रतऽपाः। अरक्षत। वि। अन्तरिक्षं। अमिमीत। सुऽक्रतुः। वैश्वानरः। महिना।
नाकं। अस्पृशत्। वि। अस्तभ्नात्। रोदसी इति। मित्रः। अद्भुतः। अन्तःऽवावत्। अकृणोत्।
ज्योतिषा। तमः। वि। चर्मणीइवेति चर्मणीऽइव। धिषणे इति। अवर्तयत्। वैश्वानरः। विश्वं। अ
धत्त। वृष्ण्यं। अपां। उपऽस्थे। महिषाः। अगृभ्णत। विशः। राजानं। उप। तस्थुः। ऋग्मियं। आ। दू

प॰ष॰
४५

तः। अग्निं। अभरत्। विवस्वतः। वैश्वानरं। मातरिश्वा। परावतः॥ युगेऽयुगे। विदथ्यं। गृणत्ऽभ्यः।
अग्ने। रयिं। यशसं। धेहि। नव्यसीं। पव्याःऽइव। राजन्। अघऽशंसं। अजर। नीचा। नि। वृश्च। व
त्रिनं। न। तेजसा॥ धारय। अनामि। क्षत्रं। अजरं। सुऽवीर्यं। वयं। जयेम। शतिनं। सहस्रिणं। वैश्वा
नर। वाजं। अग्ने। तव। ऊतिऽभिः॥ अदब्धेभिः। तव। गोपाभिः। इष्टे। अस्माकं। पाहि। त्रिऽसधस्थ।
सूरीन्। रक्ष। च। नः। ददुषां। शर्धः। अग्ने। वैश्वानर। प्र। च। तारीः। स्तवानः॥ १०॥ अहः। च।
कृष्णं। अहः। अर्जुनं। च। वि। वर्तेते इति। रजसी इति। वेद्याभिः। वैश्वानरः। जायमानः।
न। राजा। अव। अतिरत्। ज्योतिषा। अग्निः। तमांसि॥ न। अहं। तंतुं। न। वि। जानामि। ओतुं।
न। यं। वयंति। समऽअरे। अतमानाः। कस्य। स्वित्। पुत्रः। इह। वक्त्वानि। परः। वदाति। अवरे
ण। पित्रा॥ सः। इत्। तंतुं। सः। वि। जानाति। ओतुं। सः। वक्त्वानि। ऋतुऽथा। वदाति। यः।

राम
४५

ईं। चिकेतत्। अमृतस्य। गोपाः। अवः। चरन्। परः। अन्येन। पश्यन्। अयं। होता। प्रथमः। प
श्यत। इमं। इदं। ज्योतिः। अमृतं। मर्त्येषु। अयं। सः। जज्ञे। ध्रुवः। आ। निऽसत्तः। अमर्त्यः। तन्वा।
वर्धमानः। ध्रुवं। ज्योतिः। निऽहितं। दृशये। कं। मनः। जविष्ठं। पतयत्ऽसु। अंतः। विश्वे।
देवाः। सऽमनसः। सऽकेताः। एकं। क्रतुं। अभि। वि। यंति। साधु। वि। मे। कर्णा। पतयतः। वि।
चक्षुः। वि। इदं। ज्योतिः। हृदये। आऽहितं। यत्। वि। मे। मनः। चरति। दूरेऽआधीः। किं। स्वित्।
वक्ष्यामि। किं। ऊं इति। नु। मनिष्ये। विश्वे। देवाः। अनमस्यन्। भियानाः। त्वां। अग्ने। तमसि।
तस्थिऽवांसं। वैश्वानरः। अवतु। ऊतये। नः। अमर्त्यः। अवतु। ऊतये। नः॥ ७॥ पुरः। वः। मं
द्रं। दिव्यं। सुऽवृक्तिं। प्रऽयति। यज्ञे। अग्निं। अध्वरे। दधिध्वं। पुरः। उक्थेभिः। सः। हि। नः।
विभाऽवा। सुऽअध्वरा। करति। जातऽवेदाः। तं। ऊं इति। द्युऽमन्। पुरुऽअनीक। होतः। अग्ने।

प० ७०
४६

अग्निऽभिः । मानुषः । इधानः । स्तोमः । यः । अस्मै । ममताऽइव । शूषः । घृता । न । शुचिः । मतयः । प
वंते । पीपाय । सः । श्रवसा । मर्त्येषु । यः । अग्नये । ददाश । विप्रः । उक्थैः । चित्राभिः । तं । ऊतिऽभिः ।
चित्रऽशोचिः । व्रजस्य । साता । गोऽमतः । दधाति । आ । यः । पप्रौ । जायमानः । उर्वी इति । दूरेऽ
दृशा । भासा । कृष्णऽअध्वा । अध । बहु । चित् । तमः । ऊर्म्यायाः । तिरः । शोचिषा । ददृशे । पाव
कः । नु । नः । चित्रं । पुरुऽवाजाभिः । ऊती । अग्ने । रयिं । मघवत्ऽभ्यः । च । धेहि । ये । राधसा ।
श्रवसा । च । अति । अन्यान् । सुऽवीर्येभिः । च । अभि । संति । जनान् । इमं । यज्ञं । चनः । धाः । अ
ग्ने । उशन् । यं । ते । आसानः । जुहुते । हविष्मान् । भरत्ऽवाजेषु । दधिषे । सुऽवृक्तिं । अवीः । वा
जस्य । गध्यस्य । सातौ । वि । द्वेषांसि । इनुहि । वर्धय । इळां । ॥ १२ ॥ यजस्व । होतः । इषितः । यजी
यान् । अग्ने । बाधः । मरुतां । न । प्रऽयुक्ति । आ । नः । मित्रावरुणा । नासत्या । द्यावा । होत्राय । पृथि
वी इति । ववृत्याः । त्वं । होता । मंद्रऽतमः । नः । अध्रुक् । अंतः । देवः । विदथा । मर्त्येषु । पावकः

४६

या । जुह्वा । वह्निः । आसा । अग्ने । यजस्व । तन्वं । तव । स्वां । धन्या । चित् । हि । त्वे इति । धिषणा । वष्टि । प्र । आ । देवान् ।
जन्म । गृणते । यजध्यै । वेपिष्ठः । अंगिरसां । यत् । ह । विप्रः । मधु । छंदः । भनति । रेभः । इष्टौ । अद्रिद्युतत् । सु
अपाकः । विभाऽवा । अग्ने । यजस्व । रोदसी इति । आयुः । न । यं । नमसा । रातऽहव्याः । अंजंति । सुऽप्रयसं । पं
चऽजनाः । वृंजे । ह । यत् । नमसा । बर्हिः । अग्नौ । अयामि । स्रुक् । घृतऽवती । सुऽवृक्तिः । अम्यक्षि । सद्म ।
सदने । पृथिव्याः । अश्रायि । यज्ञः । सूर्ये । न । चक्षुः । दशस्य । नः । पुरुऽअनीक । होतरिति । देवेभिः । अग्ने । अ
ग्निऽभिः । इधानः । रायः । सूनो इति । सहसः । वावसानाः । अति । स्रसेम । वृजनं । न । अंहः । ॥१३॥ मध्ये ।
होता । दुरोणे । बर्हिषः । राट् । अग्निः । तोदस्य । रोदसी इति । यजध्यै । अयं । सः । सूनुः । सहसः । ऋतऽवा । दूरात् ।
सूर्यः । न । शोचिषा । ततान । आ । यस्मिन् । त्वे इति । सु । अपाके । यजत्र । यक्षत् । राजन् । सर्वतातेऽइव । नु । द्यौः ।
त्रिऽसधस्थः । ततरुषः । न । जंहः । हव्या । मघानि । मानुषा । यजध्यै । तेजिष्ठा । यस्य । अरतिः । वनेऽराट् । तोदः ।
अध्वन् । न । वृधसानः । अद्यौत् । अद्रोघः । न । द्रविता । चेतति । त्मन् । अमर्त्यः । अवर्त्रः । ओषधीषु । सः ।

उरूची इति
३

प॰ चं॰
४७

अस्माकेभिः । एतशिना । सूर्यैः । अग्निः । स्तवे । दमे । आ । जातऽवेदाः । दुःऽअन्नः । वञ्चन् । कृत्वा । न । अर्वा ।
दुस्त्रः । विलाऽइव । जरयायि । यज्ञैः । अर्थ । स्म । अस्य । पनयंति । भासः । वृथा । यत् । तक्षत् । अनुऽयाति । पृथ्वीं ।
सद्यः । यः । स्पंद्रः । विऽसितः । धवीयान् । ऋणः । न । तायुः । अति । धन्व । राट् । सः । त्वं । नः । अर्वन् । निदायाः ।
विश्वेभिः । अग्ने । अग्निऽभिः । इधानः । वेषि । रायः । वि । यासि । दुच्छुनाः ॥ १४ ॥ त्वत् । विश्वा । सुऽभग । सौभ
गानि । अग्ने । वि । यंति । वनिनः । न । वयाः । श्रुष्टी । रयिः । वाजः । वृत्रऽतूर्ये । दिवः । वृष्टिः । ईड्यः । रीतिः । अ
पां । त्वं । भगः । नः । आ । हि । रत्नं । इषे । परिज्माऽइव । क्षयसि । दस्मऽवर्चाः । अग्ने । मित्रः । न । बृहतः । ऋ
तस्य । असि । क्षत्ता । वामस्य । देव । भूरेः । सः । सत्ऽपतिः । शवसा । हंति । वृत्रं । अग्ने । विप्रः । वि । पणेः । भर्ति ।
वाजं । यं । त्वं । प्रऽचेतः । ऋतऽजात । राया । सऽजोषाः । नप्त्रा । अपां । हिनोषि । यः । तं । त्वं । नोऽइति । सह[illegible] ।
गीःऽभिः । उक्थैः । यज्ञैः । मर्तः । निऽशिति । वेधाः । आनट् । विश्वं । सः । देव । प्रति । वा । अरं । अग्ने । धत्ते
धान्यं । पत्यते । वसव्यैः । ता । नःऽभ्यः । आ । सौश्रवसा । सुऽवीरा । अग्ने । सूनो इति । सहसः । पुष्यसे ।

रा॰ म॰
४७

धाः। कृणोषि। यत्। शवसा। भूरि। पश्वः। वयः। वृकाय। अरये। जसुरये। वद्मा। सूनो इति। सहसः। नः।
विऽहायाः। अग्ने। तोकं। तनयं। वाजि। नः। दाः। विश्वाभिः। गीःऽभिः। अभि। पूर्तिम्। अश्यां। ॥१५॥ अ
ग्ना। यः। मर्त्यः। दुवः। धियं। जुजोष। धीतिऽभिः। भसत्। नु। सः। प्र। पूर्व्यः। इषं। वुरीत। अवसे। अग्निः।
इत्। हि। प्रऽचेताः। अग्निः। वेधःऽतमः। ऋषिः। अग्निं। होतारं। ईळते। यज्ञेषु। मनुषः। विशः। नाना।
हि। अग्ने। अवसे। स्पर्द्धन्ते। रायः। अर्यः। तूर्वंतः। दस्युं। आयवः। व्रतैः। सीक्षंतः। अव्रतं। अग्निः। अप्सां।
ऋतिऽसहं। वीरं। ददाति। सत्ऽपतिं। यस्य। त्रसंति। शवसः। संऽचक्षि। शत्रवः। भिया। अग्निः। हि। विद्म
ना। निदः। देवः। मर्तं। उरुष्यति। सहऽवा। यस्य। अवृतः। रयिः। वाजेषु। अवृतः। ॥१६॥ इमं। ऊं इति। सु।
वः। अतिथिं। उषःऽबुधं। विश्वासां। विशां। पतिं। ऋंजसे। गिरा। वेति। इत्। दिवः। जनुषा। कत्। चित्। आ।
शुचिः। ज्योक्। चित्। अत्ति। गर्भः। यत्। अच्युतं। मित्रं। न। यं। सुऽधितं। भृगवः। दधुः। वनस्पतौ।
ईड्यं। ऊर्ध्वऽशोचिषं। सः। त्वं। सुऽप्रीतः। वीतऽहव्ये। अद्भुत। प्रशस्तिऽभिः। महयसे। दिवेऽदिवे। त्वं।

प०भ०
५८

दक्षस्य। अवृकः। वृधः। भूः। अर्यः। परस्य। अंतरस्य। तरुषः॥ रायः। सूनो इति। सहसः। मर्त्येषु। आ। छर्दिः।
यच्छ। वीतऽहव्याय। सऽप्रथः। भरत्ऽवाजाय। सऽप्रथः॥ द्युतानं। वः। अतिथिं। स्वःऽनरं। अग्निं। होतारं। म
नुषः। सुऽअध्वरं। विप्रं। न। द्युक्षऽवचसं। सुवृक्तिऽभिः। हव्यऽवाहं। अरतिं। देवं। ऋंजसे॥ पावकया। यः। चि
तयंत्या। कृपा। क्षामन्। रुरुचे। उषसः। न। भानुना। तूर्वन्। न। यामन्। एतशस्य। नु। रणे। आ। यः। घृणे। न।

वः।५

ततृषाणः। अजरः॥ १॥ अग्निंऽअग्निं। संऽइधा। दुवस्यत। प्रियंऽप्रियं। वः। अतिथिं। गृणीषणि। उप। वः।
गीःऽभिः। अमृतं। विवासत। देवः। देवेषु। वनते। हि। वार्यं। देवः। देवेषु। वनते। हि। नः। दुवः॥ संऽइद्धं। अ
ग्निं। संऽइधा। गिरा। गृणे। शुचिं। पावकं। पुरः। अध्वरे। ध्रुवं। विप्रं। होतारं। अद्रुहं। कविं। सुम्नैः। ईमहे। जा
तऽवेदसं। त्वां। दूतं। अग्ने। अमृतं। युगेऽयुगे। हव्यऽवाहं। दधिरे। पायुं। ईड्यं। देवासः। च। मर्तासः। च। जा
गृविं। विऽभुं। विश्पतिं। नमसा। नि। सेदिरे॥ विऽभूषन्। अग्ने। उभयान्। अनु। व्रता। दूतः। देवानां। रज
सी इति। सं। ईयसे। यत्। ते। धीतिं। सुऽमतिं। आऽवृणीमहे। अध। स्म। नः। त्रिऽवरूथः। शिवः। भव॥ तं।
सुऽप्रतीकं। सुऽदृशं। सुऽअंचं। अविद्वांसः। विदुःऽतरं। सपेम। सः। यक्षत्। विश्वा। वयुनानि। विद्वान्।

राम।
५८
पुस्तक

आऽहव्यः। अग्निः। अमृतेषु। वोवृधत्॥ १८॥ तं। अग्ने। पासि। उत। तं। पिपर्षि। यः। ते। आनट्। कवये। शूर। धी
तिं। यज्ञस्य। वा। निऽशितिं। वा। उत्ऽइतिं। वा। तं। इत्। पृणक्षि। शवसा। उत। राया। त्वं। अग्ने। वनुष्यतः। नि। पा
हि। त्वं। ऊं इति। नः। सहसाऽवन्। अवद्यात्। सं। त्वा। ध्वस्मन्ऽवत्। अभि। एतु। पाथः। सं। रयिः। स्पृहयाय्यः। सह
स्री। अग्निः। होता। गृहऽपतिः। सः। राजा। विश्वा। वेद। जनिम। जातऽवेदाः। देवानां। उत। यः। मर्त्यानां। यजिष्ठः। सः।
प्र। यजतां। ऋतऽवा। अग्ने। यत्। अद्य। विशः। अध्वरस्य। होतरिति। पावकऽशोचे। वेः। त्वं। हि। यज्वा। ऋता। य
जासि। महिना। वि। यत्। भूः। हव्या। वह। यविष्ठ। या। ते। अद्य। अभि। प्रयांसि। सुऽधिता। नि। हि। ख्यः। नि। त्वा।
दधीत। रोदसी इति। यजध्यै। अव। नः। मघऽवन्। वाजऽसातौ। अग्ने। विश्वानि।०॥ १९॥ अग्ने। विश्वेभिः। सु
अनीक। देवैः। ऊर्णाऽवन्तं। प्रथमः। सीद। योनिं। कुलायिनं। घृतऽवन्तं। सवित्रे। यज्ञं। नय। यजमानाय। साधु। इ
मं। ऊं इति। त्यं। अथर्वऽवत्। अग्निं। मंथंति। वेधसः। यं। अंकुऽयंतं। आ। अनयन्। अमूरं। श्याव्याभ्यः। जनि
ष्व। देवऽवीतये। सर्वऽताता। स्वस्तये। आ। देवान्। वक्षि। अमृतान्। ऋतऽवृधः। यज्ञं। देवेषु। पिस्पृशः॥
वयं। ऊं इति। त्वा। गृहऽपते। जनानां। अग्ने। अकर्म। संऽइधा। बृहन्तं। अस्थूरि। नः। गार्हऽपत्यानि। संतु। तिग्मेन।

प० वृ०
४९

सुक्रतो इति सुऽक्रतो । त्वां । ईळे । अध । द्विता । भरतः । वाजिऽभिः । शुनं । ईजे । २

नुः । तेजसा । सं । शिशाधि ॥ २० ॥ त्वं । अग्ने । यज्ञानां । होता । विश्वेषां । हितः । देवेभिः । मानुषे । जने । सः । नः । मं
द्राभिः । अध्वरे । जिह्वाभिः । यज । महः ।१। वेत्थ । हि । वेधः । अध्वनः । पथः । च । देव । अञ्जसा । अग्ने । यज्ञेषु । सुक्रतो ।
यज्ञेषु । यज्ञियं । त्वं । इमा । वार्या । पुरु । दिवःऽदासाय । सुन्वते । भरत्ऽवाजाय । दाशुषे ॥२॥ त्वं । दूतः । अमर्त्यः ।
आ । वह । दैव्यं । जनं । शृण्वन् । विप्रस्य । सुऽस्तुतिं । त्वां । अग्ने । सुऽआध्यः । मर्तासः । देवऽवीतये । यज्ञेषु । देवं ।
ईळते । तव । प्र । यक्षि । संऽदृशं । उत । क्रतुं । सुऽदानवः । विश्वे । जुषंत । कामिनः । त्वं । होता । मनुःऽहितः । वह्निः ।
आसा । विदुःऽतरः । अग्ने । यक्षि । दिवः । विशः । अग्ने । आ । याहि । वीतये । गृणानः । हव्यऽदातये । नि । हो
ता । सत्सि । बर्हिषि ॥२२॥ तं । त्वा । समित्ऽभिः । अंगिरः । घृतेन । वर्धयामसि । बृहत् । शोच । यविष्ठ्य । सः
नः । पृथु । श्रवाय्यं । अच्छ । देव । विवाससि । बृहत् । अग्ने । सुऽवीर्यं । त्वां । अग्ने । पुष्करात् । अधि । अथर्वा । निः
अमंथत । मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः । तं । ऊं इति । त्वा । दध्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे । अथर्वणः । वृत्रऽहनं । पुरंऽ
दरं ।०। पाथ्यः । वृषा । सं । ईधे । दस्युहन्ऽतमं । धनंऽजयं । रणेऽरणे ॥२४॥ आ । इहि । ऊं इति । सु । ब्रवाणि ।
ते । अग्ने । इत्था । इतराः । गिरः । एभिः । वर्धासे । इंदुऽभिः । यत्र । क्व । च । ते । मनः । दक्षं । दधसे । उत्ऽतरं । तत्र ।

आ ४
४९

सदः । कृणवसे । नहि । ते । पूर्तम् । अक्षिऽपत् । भुवत् । नेमानाम् । वसो इति । अथ । दुवः । वनवसे । आ । अग्निः । अ-
गामि । भारतः । वृत्रऽहा । पुरुऽचेतनः । दिवःऽदासस्य । सत्ऽपतिः ॥ सः । हि । विश्वा । अति । पार्थिवा । रयिम् । दाश-
त् । महिऽत्वना । वन्वन् । अवातः । अस्तृतः ॥२४॥ सः । प्रत्नऽवत् । नवीयसा । अग्ने । द्युम्नेन । संऽयता । बृह-
त् । ततन्थ । भानुना ॥ प्र । वः । सखायः । अग्नये । स्तोमम् । यज्ञम् । च । धृष्णुऽया । अर्च । गाय । च । वेधसे ॥ सः । हि । यः ।
मानुषा । युगा । सीदत् । होता । कविऽक्रतुः । दूतः । च । हव्यऽवाहनः ॥ ता । राजाना । शुचिऽव्रता । ० । वसो इति । य-
क्षि । इह । रोदसी इति ॥ वस्वी । ते । अग्ने । संऽदृष्टिः । इषऽयते । मर्त्याय । ऊर्जः । नपात् । अमृतस्य ॥२५॥ क्रत्वा । दाः ।
अस्तु । श्रेष्ठः । अद्य । त्वा । वन्वन् । सुऽरेक्णाः । मर्तः । आनाश । सुऽवृक्तिम् ॥ ते । ते । अग्ने । त्वाऽऊताः । इषयन्तः ।
विश्वम् । आयुः । तरन्तः । अर्यः । अरातीः । वन्वन्तः । अर्यः । अरातीः ॥ अग्निः । तिग्मेन । शोचिषा । यासत् । वि-
श्वम् । नि । अत्रिणम् । अग्निः । नः । वनते । रयिम् ॥ सुऽवीरम् । रयिम् । आ । भर । जातऽवेदः । विऽचर्षणे । जहि । रक्षां-
सि । सुक्रतो इति सुऽक्रतो ॥ त्वम् । नः । पाहि । अंहसः । जातऽवेदः । अघऽयतः । रक्ष । नः । ब्रह्मणः । कवे ॥२६॥

५०च०
५०

यः। नः। अग्ने। दुःऽएवः। आ। मर्तः। वधाय। दाशति। तस्मात्। नः। पाहि। अंहसः। त्वं। तं। देव। जिह्वया। परि। बा
धस्व। दुःऽकृतं। मर्तः। यः। नः। जिघांसति। भरत्ऽवाजाय। सऽप्रथः। शर्म। यच्छ। सहन्त्य। अग्ने। वरेण्यं। व
सु। अग्निः। वृत्राणि। जंघनत्। द्रविणस्युः। विपन्यया। संऽइद्धः। शुक्रः। आऽहुतः। गर्भे। मातुः। पितुः। पि
ता। विऽदिद्युतानः। अक्षरे। सीदन्। ऋतस्य। योनिं। आ। ॥२७॥ ब्रह्म। प्रजाऽवत्। आ। भर। जातऽवेदः।
विऽचर्षणे। अग्ने। यत्। दीदयत्। दिवि। उप। त्वा। रण्वऽसंदृशं। प्रयस्वन्तः। सहःऽकृत। अग्ने। ससृज्महे। गिरः।
उप। छायांऽइव। घृणेः। अगन्म। शर्म। ते। वयं। अग्ने। हिरण्यऽसंदृशः। यः। उग्रःऽइव। शर्यऽहा। तिग्मऽशृं
गः। न। वंसगः। अग्ने। पुरः। रुरोजिथ। आ। यं। हस्ते। न। खादिनं। शिशुं। जातं। न। बिभ्रति। विशां। अग्निं। सुऽअ
ध्वरं। ॥२८॥ प्र। देवं। देवऽवीतये। भरत। वसुवित्ऽतमं। आ। स्वे। योनौ। नि। सीदतु। आ। जातं। जातऽवेदसि।
प्रियं। शिशीत। अतिथिं। स्योने। आ। गृहऽपतिं। अग्ने। युक्ष्व। हि। ये। तव। अश्वासः। देव। साधवः। अरं।
वहन्ति। मन्यवे। अच्छ। नः। याहि। आ। वह। अभि। प्रयांसि। वीतये। आ। उत। अग्ने। भारत। द्युऽमत्। अ

५०

अजस्रेण। दविद्युतत्। शोच। वि। भाहि। अजर॥२९॥ वीती। यः। देवम्। मर्तः। दुवस्येत्। अग्निम्। ईळीत।
अध्वरे। हविष्मान्। होतारम्। सत्यऽयजम्। रोदस्योः। उत्तानऽहस्तः। नमसा। आ। विवासेत्। • । हृदा। तष्टम्। भरा-
मसि। ते। ते। भवन्तु। उक्षणः। ऋषभासः। वशाः। उत। अग्निम्। देवासः। अग्रियम्। इन्धते। वृत्रहन्ऽतमम्। येन।
वसूनि। आऽभृता। तृह्ळा। रक्षांसि। वाजिना॥३०॥ ॥ इति चतुर्थाष्टके पंचमोऽध्यायः॥ ॥ ॐ॥
पिब। सोमम्। अभि। यम्। उग्र। तर्दः। ऊर्वम्। गव्यम्। महि। गृणानः। इन्द्र। वि। यः। धृष्णो इति। वधिषः। वज्रऽहस्त। विश्वा।
वृत्रम्। अमित्रिया। शवःऽभिः॥ सः। ईम्। पाहि। यः। ऋजीषी। तरुत्रः। यः। शिप्रऽवान्। वृषभः। यः। मतीनाम्। यः।
गोत्रऽभित्। वज्रऽभृत्। यः। हरिऽस्थाः। सः। इन्द्र। चित्रान्। अभि। तृन्धि। वाजान्॥ एव। पाहि। प्रत्नऽथा। म-
न्दतु। त्वा। श्रुधि। ब्रह्म। ववृधस्व। उत। गीःऽभिः। आविः। सूर्यम्। कृणुहि। पीपिहि। इषः। जहि। शत्रून्। अभि।
गाः। इन्द्र। तृन्धि॥ ते। त्वा। मदाः। बृहत्। इन्द्र। स्वधाऽवः। इमे। पीताः। उक्षयन्त। द्युऽमन्तम्। महाम्। अनूनम्। तवसम्। विऽभू-
तिम्। मत्सरासः। जर्हृषन्त। प्रऽसहम्॥ येभिः। सूर्यम्। उषसम्। मन्दसानः। अवासयः। अप। दृह्ळानि। दर्दत्। म-
हाम्। अद्रिम्। परि। गाः। इन्द्र। सन्तम्। नुत्थाः। अच्युतम्। सदसः। परि। स्वात्॥१॥ तव। क्रत्वा। तव। तत्। दंसनाभिः।

आमासु । पक्वं । शच्या । नि । दीधरितिदीधः । और्णोः । दुरः । उस्रियाभ्यः । वि । दृह्ला । उत् । ऊर्वात् । गाः । असृजः । अंगि
रस्वान् । पप्राथ । क्षां । महि । दंसः । वि । उर्वीं । उप । द्यां । ऋष्वः । बृहत् । इंद्र । स्तभायः । अधारयः । रोदसी इति । देवपुत्रे
इति देवऽपुत्रे । प्रत्ने इति । मातरा । यह्वी इति । ऋतस्य । अध । त्वा । विश्वे । पुरः । इंद्र । देवाः । एकं । तवसं । दधिरे । भ
राय । अदेवः । यत् । अभि । औहिष्ट । देवान् । स्वःऽसाता । वृणते । इंद्रं । अत्र । अध । द्यौः । चित् । ते । अप । सा । नु ।
वज्रात् । द्विता । अनमत् । भियसा । स्वस्य । मन्योः । अहिं । यत् । इंद्रः । अभि । ओहसानं । नि । चित् । विश्वऽआयुः ।
शयथे । जघान । अध । त्वष्टा । ते । मह[illegible] । उग्र । वज्रं । सहस्रऽभृष्टिं । ववृतत् । शतऽअश्रिं । निऽकामं । अरऽम
नसं । येन । नवंतं । अहिं । सं । पिणक् । ऋजीषिन् ॥ २ ॥ वर्धान् । यं । विश्वे । मरुतः । सऽजोषाः । पचत् । शतं । महि
षान् । इंद्र । तुभ्यं । पूषा । विष्णुः । त्रीणि । सरांसि । धावन् । वृत्रऽहनं । मदिरं । अंशुं । अस्मै । आ । क्षोदः । महि । वृतं ।
नदीनां । परिऽस्थितं । असृजः । ऊर्मिं । अपां । तासां । अनु । प्रऽवतः । इंद्र । पंथां । प्र । आर्दयः । नीचीः । अपसः ।
सऽमुद्रं । एव । ता । विश्वा । चकृऽवांसं । इंद्रं । महां । उग्रं । अजुर्यं । सहःऽदां । सुऽवीरं । त्वा । सुऽआयुधं । सुऽवज्रं
आ । ब्रह्म । नव्यं । अवसे । ववृत्यात् । सः । नः । वाजाय । श्रवसे । इषे । च । राये । धेहि । द्युऽमतः । इंद्र । विप्रान् । १

रत्नो। वाजे। नृऽवतः। इंद्र। स्तवान्। दिवि। च। अस्मै। एधि। पार्यः। नः। इंद्र। अया। वाजं। देवऽहितं। सनेम। ०। २। अभिऽभू
तिऽओजाः। वन्वन्। अवातः। पुरुऽहूतः। इंद्रः। अषाळ्हं। उग्रं। सहमानं। आभिः। गीःऽभिः। वर्ध। वृषभं। च
र्षणीनां। सः। युध्मः। सत्वा। खजऽकृत्। समत्ऽवा। तुविऽम्रक्षः। नदनुऽमान्। ऋजीषी। बृहत्ऽरेणुः। च्यवनः।
मानुषीणां। एकः। कृष्टीनां। अभवत्। सहऽवा। त्वं। ह। नु। त्यत्। अदमायः। दस्यून्। एकः। कृष्टीः। अवनोः। आ
र्याय। अस्ति। स्वित्। नु। वीर्यं। तत्। ते। इंद्र। न। स्वित्। अस्ति। तत्। ऋतुऽथा। वि। वोचः। सत्। इत्। हि। ते। तुविऽ
जातस्य। मन्ये। सहः। सहिष्ठ। तुरतः। तुरस्य। उग्रं। उग्रस्य। तवसः। तवीयः। अरध्रस्य। रध्रऽतुरः। बभूव। तत्। नः।
प्रत्नं। सख्यं। अस्तु। युष्मे इति। इत्था। वदत्ऽभिः। वलं। अंगिरःऽभिः। हन्। अच्युतऽच्युत्। दस्म। इषयंतं। ऋ
णोः। पुरः। वि। दुरः। अस्य। विश्वाः। ४। सः। हि। धीभिः। हव्यः। अस्ति। उग्रः। ईशानऽकृत्। महति। वृत्रऽतूर्ये।
सः। तोकऽसाता। तनये। सः। वज्री। वितंतसाय्यः। अभवत्। समत्ऽसु। सः। मज्मना। जनिम। मानुषाणां।
अमर्त्येन। नाम्ना। अति। प्र। सर्स्रे। सः। द्युम्नेन। सः। शवसा। उत। राया। सः। वीर्येण। नृऽतमः। संऽओकाः।
सः। यः। न। मुहे। न। मिथु। जनः। भूत्। सुमंतुऽनामा। चुमुरिं। धुनिं। च। वृणक्। पिप्रुं। शंबरं। शुष्णं। इंद्रः।

ए॰वे॰
५२

पुरां। च्यौत्नाय। नृ। यथाय। नु। चित्। उत। अबला। त्वक्षसा। पर्नां। सा। त्वा। वृत्रऽहत्याय। रथं। इंद्र। तिष्ठ। धिष्व। व
ज्रं। हस्ते। आ। दक्षिणाऽत्रा। अभि। प्र। मंद। पुरुऽदत्र। मायाः। अग्निः। न। शुष्कं। वनं। इंद्र। हेतिः। रक्षः। नि। ध
क्षि। अजरः। न। भीमः। गंभीरया। ऋष्वया। यः। रुरोज। अध्वनयत्। दुःऽइता। दंभयत्। च। ॥५॥ आ। सहस्रं।
पथिऽभिः। इंद्र। राया। तुविऽद्युम्न। तुविऽवाजेभिः। अर्वाक्। याहि। सूनो इति। सहसः। यस्य। नु। चित्। अदेवः। ई
शे। पुरुऽहूत। योतोः॥ प्र। तुविऽद्युम्नस्य। स्थविरस्य। घृष्वेः। दिवः। ररप्शे। महिमा। पृथिव्याः। न। अस्य। शत्रुः।
न। प्रतिऽमानं। अस्ति। न। प्रतिऽस्थिः। पुरुऽमायस्य। सह्योः॥ प्र। तत्। ते। अद्य। करणं। कृतं। भूत्। कुत्सं। य
त्। आयुं। अतिथिऽग्वं। अस्मै। पुरु। सहस्रा। नि। शिशाः। अभि। क्षां। उत्। तूर्वयाणं। धृषता। निनेथ॥ अनु
त्वा। अहिऽघ्ने। अध। देव। देवाः। मदन्। विश्वे। कविऽतमं। कवीनां। करः। यत्र। वरिवः। बाधिताय। दिवे। जना
य। तन्वे। गृणानः॥ अनु। द्यावापृथिवी इति। तत्। ते। ओजः। अमर्त्याः। जिहते। इंद्र। देवाः। कृष्व। कृत्नो इति। अ
कृतं। यत्। ते। अस्ति। उक्थं। नवीयः। जनय। स्व। यज्ञैः॥६॥ महान्। इंद्रः। नृऽवत्। आ। चर्षणिऽप्राः। उत। द्विऽब
र्हाः। अमिनः। सहःऽभिः। अस्मद्र्यक्। ववृधे। वीर्याय। उरुः। पृथुः। सुऽकृतः। कर्तृऽभिः। भूत्। इंद्रं। एव। धि

५२

षणा। सातये। धात्। बृहंतं। ऋष्वं। अजरं। युवानं। अषाळ्हेन। शवसा। शुशुऽवांसं। सद्यः। चित्। यः। ववृधे।
असामि। पृथू इति। करस्ना। बहुला। गभस्ती इति। अस्मद्र्यक्। सं। मिमीहि। श्रवांसि। यूथाऽइव। पश्वः। पशुऽ
पाः। दमूनाः। अस्मान्। इंद्र। अभि। आ। ववृत्स्व। आजौ। तं। वः। इंद्रं। चतिनं। अस्य। शाकैः। इह। नूनं। वाजऽयंतः।
हुवेम। यथा। चित्। पूर्वे। जरितारः। आसुः। अनेद्याः। अनवद्याः। अरिष्टाः। धृतऽव्रतः। धनऽदाः। सोमऽ
वृद्धः। सः। हि। वामस्य। वसुनः। पुरुऽक्षुः। सं। जग्मिरे। पथ्याः। रायः। अस्मिन्। समुद्रे। न। सिंधवः। यादमानाः॥७॥
शविष्ठं। नः। आ। भर। शूर। शवः। ओजिष्ठं। ओजः। अभिऽभूते। उग्रं। विश्वा। द्युम्ना। वृष्ण्या। मानुषाणां। अ
स्मभ्यं। दाः। हरिऽवः। मादयध्यै। यः। ते। मदः। पृतनाषाट्। अमृध्रः। इंद्र। तं। नः। आ। भर। शूशुऽवांसं। येन।
तोकस्य। तनयस्य। सातौ। मंसीमहि। जिगीवांसः। त्वाऽउताः। आ। नः। भर। वृषणं। शुष्मं। इंद्र। धनऽस्पृतं। शू
शुऽवांसं। सुऽदक्षं। येन। वंसाम। पृतनासु। शत्रून्। तव। ऊतिऽभिः। उत। जामीन्। अजामीन्। आ। ते। शु
ष्मः। वृषभ। एतु। पश्चात्। आ। उत्तरात्। अधरात्। आ। पुरस्तात्। आ। विश्वतः। अभि। सं। एतु। अ

प०खं०

५३

याऽ॥ इंद्र। द्युम्नं। स्वःऽवत्। धेहि। अस्मे इति। नृऽवत्। ते। इंद्र। नृऽतमाभिः। ऊती। वंसीमहि। वामं। श्रोमतेभिः॥
ईक्षे। हि। वस्वः। उभयस्य। राजन्। धाः। रत्नं। महि। स्थूरं। बृहंतं॥०॥ जना। वज्रिन्। महि। चित्। मन्यमानं। एभ्यः।
नृऽभ्यः। रंधय। येषु। अस्मि। अध। हि। त्वा। पृथिव्यां। शूरऽसातौ। हवामहे। तनये। गोषु। अप्ऽसु॥ वृये। ते।
एभिः। पुरुऽहूत। सखिऽभिः॥ शत्रोःऽशत्रोः। उत्ऽतरः। इत्। स्याम॥ घ्नंतः। वृत्राणि। उभयानि। शूर। राया। मदेम। बृ
हता। त्वाऽऊताः॥८॥ योगः। नः। यः। इंद्र। अभि। भूमा। अर्यः। तस्थौ। रयिः। शवला। पुरुऽहूत। जना॥ रातेनः।
सहस्रऽभरं। उर्वराऽसां। ददि। सूनो इति। सहसः। वृत्रऽतुरं। दिवः। न। तुभ्यं। अनु। इंद्र। सत्रा। असुर्यं। दे
वेभिः। धायि। विश्वं। अहिं। यत्। वृत्रं। अपः। वव्रिऽवांसं। हन्। ऋजीषिन्। विष्णुना। सचानः॥ त्वं। वैन्।
ओजीयान्। तवसः। तवीयान्। कृतऽब्रह्मा। इंद्रः। वृद्धऽमहाः॥ राजा। अभवत्। मधुनः। सोम्यस्य। वि
श्वासां। यत्। पुरां। दर्त्नुं। आवत्॥ शतैः। अपद्रन्। पणयः। इंद्र। अत्र। दशऽओण्ये। कवये। अर्कऽसा
तौ। वधैः। शुष्णस्य। अशुषस्य। मायाः। पित्वः। न। अरिरेचीत्। किं। चन। प्र॥ महः। द्रुहः। अप। वि

५३

स्वःऽआयु । धायि । वज्रं । अस्य । यत् । पतने । पादि । शुष्णः । उरु । सः । सऽरथं । सारथये । कः । इंद्रः । कुत्साय । सूर्यस्य ।
सातौ ॥ ५ ॥ प्र । श्येनः । न । मदिरं । अंशुं । अस्मै । शिरः । दासस्य । नमुचेः । मथायन् । प्र । आवत् । नमीं । साप्यं । स-
संतं । पृणक् । राया । सं । इषा । सं । स्वस्ति । वि । पिप्रोः । अहिऽमायस्य । दृळ्हाः । पुरः । वज्रिन् । शवसा । न । दर्दृरि-
ति । दर्दः । सुऽदामन् । तत् । रेक्णः । अप्रऽमृष्यं । ऋजिश्वने । दात्रं । दाशुषे । दाः । सः । वेतसुं । दशऽमायं । द-
शऽओणिं । तूतुजिं । इंद्रः । स्वभिष्टिऽसुम्नः । आ । तुग्रं । शश्वत् । इभं । द्योतनाय । मातुः । न । सीं । उप । सृज । इ-
यध्यै । सः । ईं । स्पृधः । वनते । अप्रतिऽइतः । बिभ्रत् । वज्रं । वृत्रऽहनं । गभस्तौ । तिष्ठत् । हरी इति । अधि । अ-
स्ताऽइव । गर्ते । वचःऽयुजा । वहतः । इंद्रं । ऋष्वं । सनेम । ते । अवसा । नव्यः । इंद्र । प्र । पूरवः । स्तवंते । एना ।
यज्ञैः । सप्त । यत् । पुरः । शर्म । शारदीः । दर्त् । हन् । दासीः । पुरुऽकुत्साय । शिक्षन् । त्वं । वृधः । इंद्र । पूर्व्यः ।
भूः । वरिवस्यन् । उशने । काव्याय । परा । नवऽवास्त्वं । अनुऽदेयं । महे । पित्रे । ददाथ । स्वं । नपातं । ० । तव ।
त्यत् । इंद्र । विश्वं । आजौ । सस्तः । धुनीचुमुरी इति । या । ह । सिस्वप् । दीदयत् । इत् । तुभ्यं । सोमेभिः । सु-

प० च०
५४

न्वेन। दधीतिः। इध्मऽभृतिः। पक्ती। अर्कैः॥ १०॥ इमाः। ऊं इति। त्वा। पुरुहूऽतमस्य। कारोः। हव्यं। वीर। ह
व्याः। हवंते। धियः। रथेऽस्थाः। अजरं। नवीयः। रयिः। विऽभूतिः। ईयते। वचस्या। ०। प्र॥ विदानः। गिर्वा
हसं। गीःऽभिः। यज्ञऽवृद्धं। यस्य। दिवं। अति। मन्हा। पृथिव्याः। पुरुऽमायस्य। रिरिचे। महिऽत्वं। सः। इत्। त
मः। अवयुनं। ततन्वत्। सूर्येण। वयुनऽवत्। चकार। कदा। ते। मर्ताः। अमृतस्य। धाम। इयक्षंतः। न
मिनंति। स्वधाऽवः। यः। ता। चकार। सः। कुह। स्वित्। इंद्रः। कं। आ। जनं। चरति। कासु। विक्षु। कः। ते
यज्ञः। मनसे। शं। वराय। कः। अर्कः। इंद्र। कतमः। सः। होता। इदा। हि। ते। वेविषतः। पुराऽजाः। प्रत्ना
सः। आसुः। पुरुऽकृत्। सखायः। ये। मध्यमाः। सः। उत। नूतनाः। सः। उत। अवमस्य। पुरुऽहूत। बोधि।
११॥ तं। पृच्छंतः। अवरासः। पराणि। प्रत्ना। ते। इंद्र। श्रुत्या। अनु। येमुः। अर्चामसि। वीर। ब्रह्मऽ
वाहः। यात्। एव। विद्म। तात्। त्वा। महांतं। अभि। त्वा। पाजः। रक्षसः। वि। तस्थे। महि। जज्ञानं। अभि।
तत्। सु। तिष्ठ। तव। प्रत्नेन। युज्येन। सख्या। वज्रेण। धृष्णो इति। अप। ता। नुदस्व। सः। तु। श्रुधि। इंद्र।

५४

नूतनस्य । ब्रह्मण्यतः । वीर । कारुऽधायः । त्वं । हि । आपिः । प्रऽदिवि । पितॄणां । शश्वत् । बभूथ । सुऽहवः । आऽ
इष्टौ ॥ प्र । ऊतये । वरुणं । मित्रं । इंद्रं । मरुतः । कृष्व । अवसे । नः । अद्य । प्र । पूषणं । विष्णुं । अग्निं । पुरंऽधिं । सवि
तारं । ओषधीः । पर्वतान् । च । इमाः । ऊं इति । त्वा । पुरुऽशाक । प्रयज्यो इति प्रऽयज्यो । जरितारः । अभि । अर्चंति । अ
र्कैः । श्रुधि । हवं । आ । हुवतः । हुवानः । न । त्वाऽवान् । अन्यः । अमृत । त्वत् । अस्ति ॥ नु । मे । आ । वाचं । उप । या
हि । विद्वान् । विश्वेभिः । सूनो इति । सहसः । यजत्रैः । ये । अग्निऽजिह्वाः । ऋतऽसापः । आसुः । ये । मनुं । चक्रुः ।
उपरं । दसाय ॥ सः । नः । बोधि । पुरःऽएता । सुऽगेषु । उत । दुःऽगेषु । पथिऽकृत् । विदानः । ये । अश्रमासः । उरवः ।
बहिष्ठाः । तेभिः । नः । इंद्र । अभि । वक्षि । वाजं ॥ १२ ॥ यः । एकः । इत् । हव्यः । चर्षणीनां । इंद्रं । तं । गीःऽभिः । अभि ।
अर्च । आभिः । यः । पत्यते । वृषभः । वृ[illegible]वान् । सत्यः । सत्वा । पुरुऽमायः । सहस्वान् ॥ तं । ऊं इति । नः ।
पूर्वे । पितरः । नवऽग्वाः । सप्त । विप्रासः । अभि । वाजयंतः । नक्षत्ऽदाभं । ततुरिं । पर्वतेऽस्थां । अद्रोघऽवाचं । म
तिऽभिः । शविष्ठं । तं । ईमहे । इंद्रं । अस्य । रायः । पुरुऽवीरस्य । नृऽवतः । पुरुऽक्षोः । यः । अस्कृधोयुः । अजरः ।

स्वःऽवान्। तं। आ। अध्वर। हरिऽवः। मादयध्यै। तद्वा। नः। वि। वोचः। यदि। ते। पुरा। चित्। जरितारः। आनशुः। सुम्नं।
इंद्र। कः। ते। भागः। किं। वयः। दुध्र। खिद्वः। पुरुऽहूत। पुरुवसो इति पुरुऽवसो। असुरऽघ्नः। तं। पृच्छंती। वज्रऽ
हस्तं। रथेऽस्थां। इंद्रं। वेपी। वक्वरी। यस्य। नु। गीः। तुविऽग्राभं। तुविऽकूर्मिं। रभःऽदां। गातुं। इषे। नक्षते। तुम्रं।
अच्छ ॥ १३ ॥ अया। ह। त्यं। मायया। ववृधानं। मनःऽजुवा। स्वऽतवः। पर्वतेन। अच्युता। चित्। वीळिता। सुऽओ
जः। रुजः। वि। दृळ्हा। धृषता। विऽरप्शिन्। तं। वः। धिया। नव्यस्या। शविष्ठं। प्रत्नं। प्रत्नऽवत्। परिऽतंसय
ध्यै। सः। नः। वक्षत्। अनिऽमानः। सुऽवह्मा। इंद्रः। विश्वानि। अति। दुःऽगहानि। आ। जनाय। द्रुह्वणे। पा
र्थिवानि। दिव्यानि। दीपयः। अंतरिक्षा। तप। वृषन्। विश्वतः। शोचिषा। तान्। ब्रह्मऽद्विषे। शोचय। क्षां।
अपः। च। भुवः। जनस्य। दिव्यस्य। राजा। पार्थिवस्य। जगतः। त्वेषऽसंदृक्। धिष्व। वज्रं। दक्षिणे। इंद्र। ह
स्ते। विश्वाः। अजुर्य। दयसे। वि। मायाः। आ। संऽयतं। इंद्र। नः। स्वस्तिं। शत्रुऽतूर्याय। बृहतीं। अमृध्रां।
यया। दासानि। आर्याणि। वृत्रा। करः। वज्रिन्। सुऽतुका। नाहुषाणि। सः। नः। नियुत्ऽभिः। पुरुऽहू

ता। वेधः। विश्व॑ऽवारा। भिः। आ। गहि। प्रयज्यो इति प्रऽयज्यो। न। यः। अदेवः। वरते। न। देवः। आ। आ
भिः। याहि। तूयं। आ। मद्र्यद्रिक्॥१४॥ सुते। इत्। त्वं। निऽमिश्लः। इंद्र। सोमे। स्तोमे। ब्रह्मणि। शस्यमाने।
उक्थे। यत्। वा। युक्ताभ्यां। मघऽवन्। हरिऽभ्यां। बिभ्रत्। वज्रं। बाह्वोः। इंद्र। यासि। यत्। वा। दिवि। पार्ये। सु
स्विं। इंद्र। वृत्रऽहत्ये। अवसि। शूरऽसातौ। यत्। वा। दक्षस्य। बिभ्युषः। अबिभ्यत्। अरंधयः। शर्द्धतः।
इंद्र। दस्यून्॥१५॥ पाता। सुतं। इंद्रः। अस्तु। सोमं। प्रऽनेनीः। उग्रः। जरितारं। ऊती। कर्ता। वीराय। सुस्वये। ऊं इ
ति। लोकं। दाता। वसु। स्तुवते। कीरये। चित्। गंता। इयंति। सवना। हरिऽभ्यां। बभ्रिः। वज्रं। पपिः। सो
मं। ददिः। गाः॥१६॥ कर्ता। वीरं। नर्यं। सर्वऽवीरं। श्रोता। हवं। गृणतः। स्तोमऽवाहाः। अस्मे। वयं। यत्। वावान।
तत्। विविष्मः। इंद्राय। यः। नः। प्रऽदिवः। अपः। करिति कः। सुते। सोमे। स्तमसि। शंसत्। उक्था। इंद्राय। ब्रह्म
वर्द्धनं। यथा। असत्॥१७॥ ब्रह्माणि। हि। चकृषे। वर्द्धनानि। तावत्। ते। इंद्र। मतिऽभिः। विविष्मः। सुते। सोमे। सुतऽ
पाः। शंऽतमानि। रांड्या। क्रियास्म। वक्षणानि। यज्ञैः॥१८॥ पुरोळाशं। रराणः। पिब। तु। सोमं। गोऽऋजीकं। इंद्र।

प० वृ०
५८

॥ क्रतुं । कृधि । त्वाऽयतः । क्रतुं इति । लोकं । सऽगमं । दस्व । हि । अनु । जोषं । उग्र । प्र । त्वा । यज्ञासः । इमे । अश्नुवंतु । प्र
इमे । हवासः । पुरुऽहूतं । अस्मे इति । आ । त्वा । इयं । धीः । अवसे । इंद्र । यम्याः । तंऽवः । सखायः । सं । यथा । सुते
षु । ० । कुवित् । तस्मै । असति । नः । भराय । न । सुतं । इंद्रः । अवसे । मृधः । अति । एव । इत् । इंद्रः । सुते । अस्तावि । सो
मे । भरत्ऽवाजेषु । क्षयत् । इत् । मघोनः । असत् । यथा । जरित्रे । उत । सूरिः । इंद्रः । रायः । विश्वऽवारस्य । दाता ॥ १० ॥
वृषा । मदः । इंद्रे । श्लोकः । उक्था । सचा । सोमेषु । सुतऽपाः । ऋजीषी । अर्चत्र्यः । मघऽवा । नृऽभ्यः । उक्थैः ।
द्युक्षः । राजा । गिरां । अक्षितऽऊतिः । ततुरिः । वीरः । नर्यः । विऽचेताः । श्रोता । हवं । गृणतः । उर्विऽऊतिः । व
सुः । शंसः । नरां । कारुऽधायाः । वाजी । स्तुतः । विदथे । दाति । वाजं । अक्षः । न । चक्र्योः । शूर । बृहन् । प्र । ते ।
मह्ना । रिरिचे । रोदस्योः । वृक्षस्य । नु । ते । पुरुऽहूत । वयाः । वि । ऊतयः । रुरुहुः । इंद्र । पूर्वीः । शचीऽवतः । ते ।
पुरुऽशाक । शाकाः । गवांऽइव । स्रुतयः । संऽचरणीः । वत्सानां । न । तंतयः । ते । इंद्र । दामन्ऽवंतः । अदामा
नः । सुऽदामन् । [illegible] । अन्यत् । अद्य । कर्वरं । अन्यत् । ऊं इति । श्वः । असत् । च । सत् । मुहुः । आऽचक्रिः । इंद्रः

५८

मित्रः। नः। अत्र। वरुणः। च। पूषा। अर्यः। वशस्य। परिऽएता। अस्ति॥७॥ वि। त्वत्। आपः। न। पर्वतस्य।
पृष्ठात्। उक्थेभिः। इंद्र। अनयंत। यज्ञैः। तं। त्वा। आभिः। सुस्तुतिऽभिः। वाजऽयंतः। आजिं। न। जग्मुः।
गिर्वाहः। अश्वाः। न। यं। जरंति। शरदः। न। मासाः। न। द्यावः। इंद्रं। अवऽकर्शयंति। वृद्धस्य। चित्। व
र्धतां। अस्य। तनूः। स्तोमेभिः। उक्थैः। च। शस्यमाना। न। वीळवे। नमते। न। स्थिराय। न। शर्धते। दस्यु
ऽजूताय। स्तवान्। अज्राः। इंद्रस्य। गिरयः। चित्। ऋष्वाः। गंभीरे। चित्। भवति। गाधं। अस्मै। गंभीरेण।
नः। उरुणा। अमत्रिन्। प्र। इषः। यंधि। सुतऽपावन्। वाजान्। स्थाः। ऊं इति। सु। ऊर्ध्वः। ऊती। अरिषण्यन्।
अक्तोः। विऽउष्टौ। परिऽतक्म्यायां। सचस्व। नायं। अवसे। अभीके। इतः। वा। तं। इंद्र। पाहि। रिषः। अमात्॥
च। एनं। अरण्ये। पाहि। रिषः॥०॥१८॥ या। ते। ऊतिः। अवमा। या। परमा। या। मध्यमा। इंद्र। शुष्मिन्। अस्ति। ता
भिः। ऊं इति। सु। वृत्रऽहत्ये। अवीः। नः। एभिः। च। वाजैः। महान्। नः। उग्र। आभिः। स्पृधः। मिथतीः। अ
रिषण्यन्। अमित्रस्य। व्यथय। मन्युं। इंद्र। आभिः। विश्वाः। अभिऽयुजः। विषूचीः। आर्याय। विशः।

अव। त्रातीः। दासीः। इंद्र। जामयः। उत। ये। अजामयः। अर्वाचीनासः। वनुषः। युयुज्रे। त्वं। एषां। विथुरा। श
वांसि। जहि। वृष्ण्या। नि। कृणुहि। पराचः। शूरः। वा। शूरं। वनते। शरीरैः। तनूऽरुचा। तरुषि। यत्। कृण्वैते इ
ति। तोके। वा। गोषु। तनये। यत्। अप्ऽसु। वि। क्रंदसी इति। उर्वरासु। ब्रवैते इति। नहि। त्वा। शूरः। न। तुरः। न। धृ
ष्णुः। न। त्वा। योधः। मन्यमानः। युयोध। इंद्र। नकिः। त्वा। प्रति। अस्ति। एषां। विश्वा। जातानि। अभि। अस्ति।
तानि॥ १९॥ सः। पत्यते। उभयोः। नृम्णं। अयोः। यदि। वेधसः। संऽइथे। हवंते। वृत्रे। वा। महः। नृऽवति। क्षये। वा।
व्यचस्वंता। यदि। विऽतंतसैते इति। अध। स्म। ते। चर्षणयः। यत्। एजान्। इंद्र। त्राता। उत। भव। वरूता। अस्
माकासः। ये। नृऽतमासः। अर्यः। इंद्र। सूरयः। दधिरे। पुरः। नः। अनु। ते। दायि। महे। इंद्रियाय। सत्रा।
ते। विश्वं। अनु। वृत्रऽहत्ये। अनु। क्षत्रं। अनु। सहः। यजत्र। इंद्र। देवेभिः। अनु। ते। नृऽसह्ये। एव। नः। स्पृधः। सं।
अज। समत्ऽसु। इंद्र। ररंधि। मिथतीः। अदेवीः। ०। भरत्ऽवाजाः। उत। ते। इंद्र। नूनं॥ २०॥ श्रुधि। नः। इंद्र। ह्व
यामसि। त्वा। महः। वाजस्य। सातौ। ववृधानाः। सं। यत्। विशः। अयंत। शूरऽसाता। उग्रं। नः। अवः। पा

त्वां। वृत्रेषु। इंद्र। सत्ऽपतिं। तरुत्रं। त्वां। चष्टे। मुष्टिऽहा। गोषु। युध्यन्। त्वां। कविं। चोदयः। अर्कऽसातौ।

यः। अहन्। दाः। त्वां। वाजी। हवते। वाजिनेयः। महः। वाजस्य। गध्यस्य। सातौ। त्वं। कुत्साय। शुष्णं। दाशुषे।
वर्क्। त्वं। शिरः। अमर्मणः। परा। अहन्। अतिथिऽग्वाय। शंस्यं। करिष्यन्। त्वं। रथं। प्र। भरः। योधं। ऋष्वं। अ
वः। युध्यंतं। वृषभं। दशऽद्युं। त्वं। तुग्रं। वेतसवे। सचा। अहन्। त्वं। तुजिं। गृणंतं। इंद्र। तूतोरिति। तूतोः।। त्वं। त
त्। उक्थं। इंद्र। बर्हणा। करिति कः। आयता। शता। सहस्रा। शूर। दर्षि। अव। गिरेः। दासं। शंबरं। हन्। प्र। आ
वः। दिवःऽदासं। चित्राभिः। ऊती।।४।। त्वं। श्रद्धाऽभिः। मंदसानः। सोमैः। दभीतये। चुमुरिं। इंद्र। सिस्वप्। त्वं।
रजिं। पिठीनसे। दशस्यन्। षष्टिं। सहस्रा। शच्या। सचा। अहन्। अहं। चन। तत्। सूरिऽभिः। आनश्यां।
तव। ज्यायः। इंद्र। सुम्नं। ओजः। त्वया। यत्। स्तवंते। सधऽवीर। वीराः। त्रिऽवरूथेन। नहुषा। शविष्ठ। वयं।
ते। अस्यां। इंद्र। द्युम्नऽहूतौ। सखायः। स्याम। महिन। प्रेष्ठाः। प्रऽतर्दनिः। क्षत्रऽश्रीः। अस्तु। श्रेष्ठः। घने। वृ
त्राणां। सनये। धनानां।। २२।। किं। अस्य। मदे। किं। ऊं इति। अस्य। पीतौ। इंद्रः। किं। अस्य। सख्ये। चकार। र
णाः। वा। ये। निऽसदि। किं। ते। अस्य। पुरा। विविद्रे। किं। ऊं इति। नूतनासः।। सत। अस्य।। नहि। नु। ते। महि

१०३
५८

महिमनः। सऽमस्य। न। मघऽवन्। मघवत्ऽत्वस्य। विद्म। न। राधसःऽराधसः। नूतनस्य। इंद्र। नकिः। ददृशे। इंद्रियं। ते। एतत्। त्यत्। ते। इंद्रियं। अचेति। येन। अवधीः। वरऽशिखस्य। शेषः। वज्रस्य। यत्। ते। निऽहतस्य। शुष्मात्। स्वनात्। चित्। इंद्र। परमः। ददार। वधीत्। इंद्रः। वरऽशिखस्य। शेषः। अभिऽआवर्तिने। चायमानाय। शिक्षन्। वृचीवतः। यत्। हरिऽयूपीयायां। हन्। पूर्वे। अर्धे। भियसा। अपरः। दर्त्॥ २३॥ त्रिंशत्ऽशतं। वर्मिणः। इंद्र। साकं। यव्याऽवत्यां। पुरुऽहूत। श्रवस्या। वृचीवंतः। शरवे। पत्यमानाः। पात्रा। भिंदानाः। निऽअर्थानि। आयन्॥ यस्य। गावौ। अरुषा। सूयवस्यू इति सुऽयवस्यू। अंतरिति। ऊं इति। सु। चरतः। रेरिहाणा। सः। सृंजयाय। तुर्वशं। परा। अदात्। वृचीवतः। दैवऽवाताय। शिक्षन्॥ द्वयान्। अग्ने। रथिनः। विंशतिं। गाः। वधूऽमतः। मघऽवा। मह्यं। सम्ऽराट्। अभिऽआवर्ती। चायमानः। ददाति। दुःऽनशा। इयं। दक्षिणा। पार्थवानां॥ २४॥ आ। गावः। अग्मन्। उत। भद्रं। अक्रन्। सीदंतु। गोऽस्थे। रणयंतु। अस्मे इति। प्रजाऽवतीः। पुरुऽरूपाः। इह। स्युः। इंद्राय। पूर्वीः। उषसः। दुहानाः। इंद्रः। यज्वने।

रा
५८

पृणते । च । शिक्षति । उप । इत् । ददाति । न । स्वं । मुषायति । भूयःऽभूयः । रयिं । इत् । अस्य । वर्धयन् । अ-
भिन्ने । खिल्ये । नि । दधाति । देवऽयुं ॥ न । ताः । नशंति । न । दभाति । तस्करः । न । आसां । आमित्रः । व्यथिः । आ ।
दधर्षति । देवान् । च । याभिः । यजते । ददाति । च । ज्योक् । इत् । ताभिः । सचते । गोऽपतिः । सह ॥ न । ताः । अर्वा ।
रेणुऽककाटः । अश्नुते । न । संस्कृतऽत्रं । उप । यंति । ताः । अभि । उरुऽगायं । अभयं । तस्य । ताः । अनु ।
गावः । मर्तस्य । वि । चरंति । यज्वनः ॥ गावः । भगः । गावः । इंद्रः । मे । अच्छान् । गावः । सोमस्य । प्रथमस्य । भ-
क्षः ॥ इमाः । याः । गावः । ० । इच्छामि । इत् । हृदा । मनसा । चित् । इंद्रं ॥ यूयं । गावः । मेदयथ । कृशं । चित् ।
अश्रीरं । चित् । कृणुथ । सुऽप्रतीकं । भद्रं । गृहं । कृणुथ । भद्रऽवाचः । बृहत् । वः । वयः । उच्यते । सभा-
सु ॥ प्रजाऽवतीः । सुऽयवसं । रिशंतीः । शुद्धाः । अपः । सुऽप्रपाने । पिबंतीः । मा । वः । ० । परि । वः । हेतिः ।
रुद्रस्य । वृज्याः ॥ उप । इदं । उपऽपर्चनं । आसु । गोषु । उप । पृच्यतां । उप । ऋषभस्य । रेतसि । उप । इंद्र ।
तव । वीर्ये ॥ २५ ॥ ॥ इति चतुर्थाष्टके पंचमोऽध्यायः ॥ ॥ ॐ इंद्रं । वः । नरः । सख्याय । सेपुः । महः ।

प० ७०

५८

यं । तं । सुऽमतये । चक्रानाः । महः । गृहि । दाता । वज्रऽहस्तः । आ । तिष्ठ । महां । ऊं इति । इत्थं । अवसि ।
यजध्यै । आ । यस्मिन् । हस्ते । नर्याः । मिमिक्षुः । आ । रथे । हिरण्यये । रथेऽस्थाः । आ । रश्मयः । गभस्त्योः ।
स्थूरयोः । आ । अध्वन् । अश्वासः । वृषणः । युजानाः । श्रिये । ते । पादा । दुवः । आ । मिमिक्षुः । धृष्णुः ।
धृष्णुः । वज्री । शवसा । दक्षिणऽवान् । वसानः । अत्कं । सुरभिं । दृशे । कं । स्वः । न । नृतो इति । इषिरः । बभूथ ।
बभूथ । सः । सोम । आमिश्लऽतमः । सुतः । भूत् । यस्मिन् । पक्तिः । पच्यते । सन्ति । धानाः । इन्द्रं । नरः ।
स्तुवंतः । ब्रह्मऽकाराः । उक्था । शंसंतः । देवऽवाततमाः । न । ते । अंतः । शवसः । धायि । अस्य ।
वि । तु । बाबधे । रोदसी इति । महिऽत्वा । आ । ता । सूरिः । पृणति । तूतुजानः । यूथाऽइव । अप्ऽसु ।
संऽईजमानः । ऊती । एव । इत् । इंद्रः । सुऽहवः । ऋष्वः । अस्तु । ऊती । अनूती । हिरिऽशिप्रः । सत्वा । एव ।
वा । हि । जातः । असमातिऽओजाः । पुरु । च । वृत्रा । हनति । नि । दस्यून् ॥ ॥ भूयः । इत् । ववृधे । वीर्याय ।
एकः । अजुर्यः । दयते । वसूनि । प्र । रिरिचे । दिवः । इंद्रः । पृथिव्याः । अर्धं । इत् । अस्य । प्रति । रोदसी इति ।

५८

ति॥ उभे इति॥ अर्ध॥ मन्ये॥ बृहत्॥ असुर्यं॥ अस्य॥ यानि॥ दाधार॥ नकिः॥ आ॥ मिनाति॥ दिवेऽदिवे॥ सूर्यः॥ द
र्शतः॥ भूत्॥ वि॥ सद्मानि॥ उर्विया॥ सुऽक्रतुः॥ धात्॥ अद्य॥ नु॥ चित्॥ तत्॥ अपः॥ नदीनां॥ यत्॥ आभ्यः॥
अरदः॥ गातुं॥ इंद्र॥ नि॥ पर्वताः॥ अद्मऽसदः॥ न॥ सेदुः॥ त्वया॥ दृळ्हानि॥ सुक्रतो इति सुऽक्रतो॥ रजां
सि॥ सत्यं॥ इत्॥ तत्॥ न॥ त्वाऽवान्॥ अन्यः॥ अस्ति॥ इंद्र॥ देवः॥ न॥ मर्त्यः॥ ज्यायान्॥ ०॥ अव॥ असृजः॥ अ
पः॥ अच्छ॥ समुद्रं॥ त्वं॥ अपः॥ विऽदुरः॥ विसृचः॥ इंद्र॥ दृळ्हं॥ अरुजः॥ पर्वतस्य॥ राजा॥ अभवः॥ जगतः॥
चर्षणीनां॥ साकं॥ सूर्यं॥ जनयन्॥ द्यां॥ उषसं॥२॥ अभूः॥ एकः॥ रयिऽपते॥ रयीणां॥ आ॥ हस्तयोः॥ अ
धिथाः॥ इंद्र॥ कृष्टीः॥ वि॥ तोके॥ अप्ऽसु॥ तनये॥ च॥ सूरे॥ अवोचंत॥ चर्षणयः॥ विऽवाचः॥ त्वत्॥ भि
या॥ इंद्र॥ पार्थिवानि॥ विश्वा॥ अच्युता॥ चित्॥ च्यवयंते॥ रजांसि॥ द्यावाक्षामा॥ पर्वतासः॥ वनानि॥ विश्वं॥
दृळ्हं॥ भयते॥ अज्मन्॥ आ॥ ते॥ त्वं॥ कुत्सेन॥ अभि॥ शुष्णं॥ इंद्र॥ अशुषं॥ युध्य॥ कुयवं॥ गोऽइष्टौ॥ दश॥ प्र
पित्वे॥ अध॥ सूर्यस्य॥ मुषायः॥ चक्रं॥ अवि॥ वेः॥ रपांसि॥ त्वं॥ शतानि॥ अव॥ शंबरस्य॥ पुरः॥ जघंथ॥

प०-व०

६०

पुरुऽरूपसौ। ऊमाय। पुरः। पुरःऽहा। सखिऽविः। सखिऽयन्। दूऽब्भः। तुरोगृ। कुविऽक्तिः।

अप्रतीनि। दस्योः। अभिक्षः। यत्र। नाच्या। ग्रावीऽवः। दिवःऽदासाय। सुन्वते। सुतऽके। भरतःऽवाजाय। गृणते। वसूनि। सः। सत्यऽसत्वन्। महते। रणाय। रथं। आ। तिष्ठ। तुविऽनृम्ण। भीम। याहि। प्रऽपथिन्। अवसा। उप। मद्रिक्। प्र। च। श्रुत। श्रावय। चर्षणिऽभ्यः। ३। अभूव्यां। पुरुऽतम। अभि। ओजसा। महः। वीराय। तवसे। तुराय। विऽरप्शिने। वज्रिणे। शंऽतमानि। वचांसि। आसा। स्थविराय। तक्ष। स्वऽमा। लुरां। तत् वीरां। कुवी। नो। अवासऽध्यत्। उऽजत। अहिं। गृणान्। सुः। आ। धी। जिग। अ...कः। जिः। यो। वेशा। नशाऽउ। हित्रियाणां। अस्तऽजत। जिः। दाने॥ सःऽवन्हिः। जिः। अ...। घोऽजिः। गोषु। शश्वत। मितऽसुः। जिह। कुविः। सनुः। सः। शौच्याजिः। जिपिलारं। अष्ठा। महः। वाजेभिः। महतेऽभिः। च। शुष्मैः। पुरुऽवीरभिः। वृषभं। क्षितीनां। आभिः। वृणाः। सुविताय। प्र। याहि। सः। सर्गेण। शवसा। तक्तः। अत्यैः। अपः। इंद्रः। दक्षिणतः। तुरा। षाट्। इत्था। सृजानः। अतपः। बृहंत। अर्थं। दिवेऽदिवे। विविषुः। न। प्रऽभृष्यां॥ ४॥ यः। अजिष्मः। इद्धा। तं। सु। नः। सः। मदः। वृषभ। नृ। सुऽअभिष्टि। दास्वान्। सो। वे। धं। यः। वनवत्।

उत।

६०

सुऽअश्व्यः । वृत्रा । समत्ऽसु । ससहत् । अमित्रान् । त्वां । हि । इंद्र । अवसे । विऽवाचः । हवंते । चर्षणयः । शू
रऽसातौ । त्वं । विप्रेभिः । वि । पणीन् । अशायः । त्वाऽऊतः । इत् । सनिता । वाजं । अर्वा ॥ त्वं । तान् । इंद्र । उभया
न् । अमित्रान् । दासा । वृत्राणि । आर्या । च । शूर । वधीः । वनाःऽइव । सुऽधितेभिः । अत्कैः । आ । पृत्ऽसु । द
र्षि । नृणां । नृऽतम ॥ सः । त्वं । नः । इंद्र । अकवाभिः । ऊती । सखा । विश्वऽआयुः । अविता । वृधे । भूः । स्वःऽ
साता । यत् । ह्वयामसि । त्वा । युध्यंतः । नेमऽधिता । पृत्ऽसु । शूर ॥ नूनं । नः । इंद्र । अपराय । च । स्याः । भ
व । मृळीकः । उत । नः । अभिष्टौ । इत्था । गृणंतः । महिनस्य । शर्मन् । दिवि । स्याम । पार्ये । गोसऽतमाः ॥ ५ ॥
सं । च । त्वे इति । जग्मुः । गिरः । इंद्र । पूर्वीः । वि । च । त्वत् । यंति । विऽभ्वः । मनीषाः । पुरा । नूनं । च । स्तुत
यः । ऋषीणां । पस्पृध्रे । इंद्रे । अधि । उक्थऽअर्का ॥ पुरुऽहूतः । यः । पुरुऽगूर्तः । ऋभ्वा । एकः । पुरुऽप्र
शस्तः । अस्ति । यज्ञैः । रथः । न । महे । शवसे । युजानः । अस्माभिः । इंद्रः । अनुऽमाद्यः । भूत् । न । यं । हिंसंति । धीत
यः । न । वाणीः । इंद्रं । नक्षंति । इत् । अभि । वर्धयंतीः । यदि । स्तोतारः । शतं । यत् । सहस्रं । गृणंति । गिर्वणसं ।

१० म.
६१

तं । तत् । अस्मै । अस्मै । एतत् । दिवि । अर्चाऽइव । मासा । मिमिक्षुः । इंद्रः । नि । अपामि । सोमगजनौ । न । धन्व नू ।
अभि । सं । यत् । आपः । सत्रा । ववृधुः । हवनानि । यज्ञैः । अस्मै । एतत् । महि । आंगूषं । अस्मै । इंद्राय । स्तोत्रं ॥
मतिऽभिः । अवाचि । असत् । ऽपथा । महति । वृत्रऽतूर्ये । इंद्रः । विश्वऽआयुः । अविता । वृधः । च ॥ ६ ॥ क
दा । भुवन् । रथऽक्षयाणि । ब्रह्म । कदा । स्तोत्रे । सहस्रऽपोष्यं । दाः । कदा । स्तोमं । वासयः । अस्य । राया । क
दा । धियः । करसि । वाजऽरत्नाः ॥ कर्हि । स्वित् । तत् । इंद्र । यत् । नृऽभिः । नॄन् । वीरैः । वीरान् । नीळयासे । ज
य । आजीन् । त्रिऽधातु । गाः । अधि । जयासि । गोषु ॥ इंद्र । द्युम्नं । स्वःऽवत् । धेहि । अस्मे इति । ० जरित्रे । विश्वऽ
सु । ब्रह्म । कृणवः । शविष्ठ । कदा । धियं । न । निऽयुतः । युवासे । कदा । गोऽमघा । हवनानि । गच्छाः ॥ सः । गोऽ
मघाः । जरित्रे । अश्वऽचंद्राः । वाजऽश्रवसः । अधि । धेहि । पृक्षः । पीपिहि । इषः । सुऽदुघां । इंद्र । धेनुं । भरत्ऽ
वाजेषु । सुऽरुचः । रुरुच्याः ॥ तं । आ । नूनं । वृजनं । अन्यथा । चित् । शूरः । यत् । शक्र । वि । दुरः । गृणीषे ।
मा । निः । अरं । शुक्रऽदुघस्य । धेनोः । आंगिरसान् । ब्रह्मणा । विप्र । जिन्व ॥ ७ ॥ सत्रा । मदासः । तव । वि

ऽवः । जन्याः । सत्रा । रायः । अध । ये । पार्थिवासः । सत्रा । वाजानां । अभवः । विऽभक्ता । यत् । देवेषु । धारयथाः ।
असुर्यं । अनु । प्र । येजे । जनेन । ओजः । अस्य । सत्रा । दधिरे । अनु । वीर्याय । स्यूमऽगृभे । दुधये । अर्वते ।
च । क्रतुं । वृंजंति । अपि । वृत्रऽहत्ये । तं । सध्रीचीः । ऊतयः । वृष्ण्यानि । पौंस्यानि । निऽयुतः । सश्चुः । इंद्रं । समु
द्रं । न । सिंधवः । उक्थऽशुष्माः । उरुऽव्यचसं । गिरः । आ । विशंति । सः । रायः । खां । उप । सृज । गृणानः । पु
रुऽचंद्रस्य । त्वं । इंद्र । वस्वः । पतिः । बभूथ । असमः । जनानां । एकः । विश्वस्य । भुवनस्य । राजा । सः । तु । श्रु
धि । श्रुत्या । यः । दुवःऽयुः । द्यौः । न । भूम । अभि । रायः । अर्यः । असः । यथा । नः । शवसा । चकानः । यु
गेऽयुगे । वयसा । चेकितानः ॥ ५ ॥ आ । अर्वाक् । रथं । विश्वऽवारं । ते । उग्राः । इंद्र । युक्तासः । हरयः । वहंतु । कीरिः ।
चित् । हि । त्वा । हवते । स्वःऽवान् । ऋधीमहि । सधऽमादः । ते । अद्य । प्रो इति । द्रोणे । हरयः । कर्म । अग्मन् । पु
नानासः । ऋज्यंतः । अभूवन् । इंद्रः । नः । अस्य । पूर्व्यः । पपीयात् । द्युक्षः । मदस्य । सोम्यस्य । राजा । आऽ
सस्राणासः । शवसानं । अच्छ । इंद्रं । सुऽचक्रे । रथ्यासः । अश्वाः । अभि । श्रवः । ऋज्यंतः । वहेयुः । नु ।

प०व०
६२

चित्। नु। वायोः। अमृतं। वि। दस्येत्। वरिष्ठः। अस्य। दक्षिणां। इयर्ति। इंद्रः। मघोनां। तुविकूर्मिऽतमः। यया।
वज्रिऽवः। परिऽयासि। अंहः। मघा। च। धृष्णो इति। दयसे। वि। सूरीन्। इंद्रः। वाजस्य। स्थविरस्य। दाता। इंद्रः।
गीःऽभिः। वर्धतां। वृद्धऽमहाः। इंद्रः। वृत्रं। हनिष्ठः। अस्तु। सत्वा। आ। ता। सूरिः। पृणति। तूतुजानः।।५।
अपात्। इतः। उत्। ऊं इति। नः। चित्रऽतमः। मही। भर्षत्। द्युऽमती। इंद्रऽहूतिं। पन्यसीं। धीतिं। दैव्यस्य।
यामन्। जनस्य। रातिं। वनते। सुऽदानुः। दूरात्। चित्। आ। वसतः। अस्य। कर्णा। घोषात्। इंद्रस्य। तन्यति।
ब्रुवाणः। आ। इयं। एनं। देवऽहूतिः। ववृत्यात्। मद्र्यक्। इंद्रं। इयं। ऋच्यमाना। तं। वः। धिया। परमया। पुराऽजां। अ
जरं। इंद्रं। अभि। अनूषि। अर्कैः। ब्रह्म। च। गिरः। दधिरे। सं। अस्मिन्। महान्। च। स्तोमः। अधि। वर्धत्। इंद्रे। व
र्धात्। यं। यज्ञः। उत। सोमः। इंद्रं। वर्धात्। ब्रह्म। गिरः। उक्था। च। मन्म। वर्ध। अह। एनं। उषसः। यामन्। अक्तोः।
वर्धान्। मासाः। शरदः। द्यावः। इंद्रं। एव। जज्ञानं। सहसे। असामि। ववृधानं। राधसे। च। श्रुताय। महां। उग्रं। अ
वसे। विप्र। नूनं। आ। विवासेम। वृत्रऽतूर्येषु।।१०।। मंद्रस्य। कवेः। दिव्यस्य। वह्नेः। विप्रऽमन्मनः। वचन

६२

स्य। मध्वः। अपाः। नः। तस्य। सचनस्य। देव। इषः। युवस्व। गृणते। गोऽअग्राः। अयं। उशानः। परि। अद्रिं। उस्राः।
ऋतऽधीतिऽभिः। ऋतऽयुक्। युजानः। रुजत्। अरुग्णं। वि। वलस्य। सानुं। पणीन्। वचःऽभिः। अभि। योधत्।
इंद्रः। अयं। द्योतयत्। अद्युतः। वि। अक्तून्। दोषा। वस्तोः। शरदः। इंदुः। इंद्र। इमं। केतुं। अदधुः। नु। चित्। अ
ह्नां। शुचिऽजन्मनः। उषसः। चकार। अयं। रोचयत्। अरुचः। रुचानः। अयं। वासयत्। वि। ऋतेन। पूर्वीः। अयं।
ईयते। ऋतयुक्ऽभिः। अश्वैः। स्वःऽविदा। नाभिना। चर्षणिऽप्राः। नु। गृणानः। गृणते। प्रत्न। राजन्। इषः। पिन्व। व
सुऽदेयाय। पूर्वीः। अपः। ओषधीः। अविषा। वना। नि। गाः। अर्वतः। नॄन्। ऋचसे। रिरीहि॥११॥ इंद्र। पिब। तुभ्यं।
सुतः। मदाय। अव। स्य। हरी इति। वि। मुच। सखाया। उत। प्र। गाय। गणे। आ। निऽसद्य। अथ। यज्ञाय। गृणते। वयः।
धाः। अस्य। पिब। यस्य। जज्ञानः। इंद्र। मदाय। क्रत्वे। अपिबः। विऽरप्शिन्। तं। ऊं इति। ते। गावः। नरः। आपः। अ
द्रिः। इंदुं। सं। अह्यन्। पीतये। सं। अस्मै। संऽइद्धे। अग्नौ। सुते। इंद्र। सोमे। आ। त्वा। वहंतु। हरयः। वहिष्ठाः।
त्वाऽयता। मनसा। जोहवीमि। इंद्र। आ। याहि। सुविताय। महे। नः। आ। याहि। शश्वत्। उशता। ययाथ। इंद्र।

प्रहाऽमनसा । सोमऽपेयं । उप । ब्रह्माणि । शृणवः । इमा । नः । अथ । ते । यज्ञः । तन्वे । वयः । धात् । यत् । इंद्र । दि
वि । पार्ये । यत् । ऋधक् । यत् । वा । स्वे । सदने । यत्र । वा । असि । अतः । नः । यज्ञं । अवसे । नियुत्वान् । सऽजोषाः ।
पाहि । गिर्वणः । मरुत्ऽभिः ॥ १२ ॥ अहेळमानः । उप । याहि । यज्ञं । तुभ्यं । पवंते । इंदवः । सुताः । गावः । न । व
ज्रिन् । स्वं । ओकः । अच्छ । इंद्र । आ । गहि । प्रथमः । यज्ञियानां ॥ या । ते । काकुत् । सुऽकृता । या । वरिष्ठा । यया । शश्व
त् । पिबसि । मध्वः । ऊर्मिं । तया । पाहि । प्र । ते । अध्वर्युः । अस्थात् । सं । ते । वज्रः । वर्ततां । इंद्र । गव्युः ॥ एषः । द्र
प्सः । वृषभः । विश्वऽरूपः । इंद्राय । वृष्णे । सं । अकारि । सोमः । एतं । पिब । हरिऽवः । स्थातः । उग्र । यस्य । ईशि
षे । प्रऽदिवि । यः । ते । अन्नं ॥ सुतः । सोमः । असुतात् । इंद्र । वस्यान् । अयं । श्रेयान् । चिकितुषे । रणाय । ए
तं । तितिर्वः । उप । याहि । यज्ञं । तेन । विश्वाः । तविषीः । आ । पृणस्व ॥ ह्वयामसि । त्वा । आ । इंद्र । याहि । अ
र्वाङ् । अरं । ते । सोमः । तन्वे । भवाति । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । मादयस्व । सुतेषु । प्र । अस्मान् । अव । पृ
तनासु । प्र । विक्षु ॥ १३ ॥ प्रति । अस्मै । पिपीषते । विश्वानि । विदुषे । भर । अरंऽगमाय । जग्मये । अपश्चात्ऽदः

अ३

दध्ना। नरे। आ। ईं। एवं। आश्विऽ एतेन। सोमेभिः। सोमऽपातमः। अमत्रेभिः। ऋजीषिन्। इंद्रं। सुतेभिः। इंदुऽभिः।
यत्। ईं। सुतेभिः। इंदुऽभिः। सोमेभिः। प्रतिऽभूषथ। वेद। विश्वस्य। मेधिरः। धृषत्। तंऽतं। इत्। आ। ईषते। अ
स्मेऽस्मे। इत्। अंधसः। अध्वर्यो इति। प्र। भर। सुतं। कुवित्। समस्य। जेन्यस्य। शर्धतः। अभिऽशस्तेः। अवऽ
स्परत्। १४॥ यस्य। त्यत्। शंबरं। मदे। दिवःऽदासाय। रंधयः। अयं। सः। सोमः। इंद्र। ते। सुतः। पिब। यस्य।
तीव्रऽसुतं। मदं। मध्यं। अंतं। चरंति। ० यस्य। गाः। अंतः। अश्मनः। मदे। दृह्ळाः। अवऽअसृजः। ० य
स्य। मंदानः। अंधसः। माघोनं। दधिषे। शवः। ० १५॥ यः। रयिऽवः। रयिंऽतमः। यः। द्युम्नैः। द्युम्नवत्ऽतमः।
सोमः। सुतः। सः। इंद्र। ते। अस्ति। स्वधाऽपते। मदः। यः। शग्मः। तुविऽशग्म। ते। रायः। दामा। मती
नां। ० येन। वृद्धः। न। शवसा। तुरः। न। स्वाभिः। ऊतिऽभिः। [illegible] इति। वः। प्रऽहने। गृणीषे। श
वसः। पतिं। इंद्रं। विश्वऽसहं। नरं। मंहिष्ठं। विश्वऽचर्षणिं। यं। वर्धयंति। इत्। गिरः। पतिं। तुरस्य। राधसः।
तं। इत्। नु। अस्य। रोदसी इति। देवी इति। शुष्मं। सपर्यतः। १६॥ तत्। वः। उक्थस्य। बर्हणा। इंद्राय। उपऽस्तृ

स्तुणीजिणि। विर्दः। न। यस्य। उत्नयः। वि। यत्। हारोऽर्हति। सऽक्षितः। अविदत्। दक्षं। मित्रः। नवीयान्। पप्रा
नः। देवेभ्यः। वस्यः। अचैत्। सिसऽवान्। स्तोला। कोलिः। धीवरीभिः। उऽकृपणा। कायुः। अभवत्। सखिऽ
भ्यः। आ। तस्य। पथि। वैधाः। अपापि। श्रियः। मनोसि। देवाः सः। अक्रन्। दधानः। नाम। ... वचुःऽभिः।
वपुः। हृन्मपि। वैन्यः। वि। आ। बधि। स्याबः। घुमतऽतम। दक्षो। भैः॥ अस्मे इति। सेद्य। अनोनो। पूर्वीः। अ
रातीः। वर्षीवः। वर्थः। स्तुणुहि। वाचीऽति। घेनस्यं स्वो। अस्मान्। अविद्धि। इद्रा। तुभ्यं। रत्। मघऽवन्।
अनमा। वयं। सूत्रे। हरिऽवः। मा। वि। वेनः। नकिः। आपिः। ददृशां। मत्यैऽआ। किं। अंग। इध्रऽचोदनी। त्वा।
आहुः। ... मा। जस्त्वेन। दृढभ्या। नौ। रराधा। मा। ते। भवतः। सुर्के। शिक्षा। मा। हर्याः। ते। इद्रा। किऽस्त्रि
धः। जनेषु। जहि। अनुलवान्। प्र। चूहा। अस्मतः। उ। तो। अभ्याति। इद्वा। स्तनयन्। स्तुयन्ति। इंदः। राध्या। सि
अभ्याति। ग्रा। त्वा। असि। प्रः। दिवः। कारऽधायाः। मा। त्वी। अद्रा। मानाः। आ। दस्तुनः। मुचो नः॥
अध्वर्पूरिति। वीरा। प्राम्हा। मुतानां। इंद्राय। जरा। सः। हि। अस्य। राजा। यः। पूर्व्याभिः। उतानर्तना

६४

भिः ॥ गीःऽभिः । ववृधे । गृणताम् । ऋषीणाम् । अस्य । मदे । पुरु । वर्पांसि । विद्वान् । इंद्रः । वृत्राणि । अप्र
ति । जघान ॥ तम् । ऊं इति । सु । प्र । होषि । मधुऽमंतम् । अस्मै । सोमम् । वीराय । शिप्रिणे । पिबध्यै ॥ १० ॥ हंता । गंता । यज्ञं । प
राऽवतः । चित् । अच्छ । वसुः । धीनाम् । अविता । कारुऽधायाः ॥ इदं । त्यत् । पात्रम् । इंद्रऽपानम् । इंद्रस्य । प्रि
यम् । अमृतम् । अपायि । मत्सत् । यथा । सौमनसाय । देवम् । वि । अस्मत् । द्वेषः । युयवत् । वि । अंहः ॥ एना । म
दानः । जहि । शूर । शत्रून् । जामिम् । अजामिम् । मघऽवन् । अमित्रान् ॥ अभिऽसेनान् । अभि । आऽदिदि
ष्टान् । पराचः । इंद्र । प्र । मृण । जहि । च ॥ आसु । स्म । नः । मघऽवन् । इंद्र । पृत्ऽसु । अस्मभ्यं । महि । वरि
वः । सुऽगम् । कः ॥ इति कः ॥ अपाम् । तोकस्य । तनयस्य । जेषे । इंद्र । सूरीन् । कृणुहि । स्म । नः । अर्द्धम् ॥ आ । त्वा ।
हरयः । वृषणः । युजानाः । वृषऽरथासः । वृषऽरश्मयः । अत्याः ॥ अस्मत्रांचः । वृषणः । वज्रऽवाहः ।
वृष्णे । मदाय । सुऽयुजः । वहंतु ॥ आ । ते । वृषन् । वृषणः । द्रोणम् । अस्थुः । घृतऽप्रुषः । न । ऊर्मयः । मदंतः ॥
इंद्र । प्र । तुभ्यं । वृषऽभिः । सुतानां । वृष्णे । भरंति । वृषभाय । सोमम् ॥ १७ ॥ वृषा । असि । दिवः । वृषभः ।

१०च
६५

पृथिव्याः । वृषा । सिंधूनां । वृषभः । स्तियानां । वृष्णे । ते । इंदुः । वृषभ । पीपाय । स्वादुः । रसः । मधुऽपेयः ।
वराय ॥ अयं । देवः । सहसा । जायमानः । इंद्रेण । युजा । पणीन् । अस्तभायत् ॥ अयं । स्वस्य । पितुः । आ
युधानि । इंदुः । अमुष्णात् । अशिवस्य । मायाः ॥ अयं । अकृणोत् । उषसः । सुऽपत्नीः । अयं । सूर्ये ।
अदधात् । ज्योतिः । अंतरिति ॥ अयं । त्रिऽधातु । दिवि । रोचनेषु । त्रितेषु । विंदत् । अमृतं । निऽगूळ्हं ।
अयं । द्यावापृथिवी इति । वि । स्कभायत् । अयं । रथं । अयुनक् । सप्तऽरश्मिं ॥ अयं । गोषु । शच्या । पक्वं ।
अंतरिति । सोमः । दाधार । दशऽयंत्रं । उत्सं ॥ २० ॥ यः । आ । अनयत् । पराऽवतः । सुऽनीती । तुर्वशं । य
दुं । इंद्रः । सः । नः । युवा । सखा ॥ अविप्रे । चित् । वयः । दधत् । अनाशुना । चित् । अर्वता । इंद्रः । जेता । हि
तं । धनं ॥ महीः । अस्य । प्रऽनीतयः । पूर्वीः । उत । प्रऽशस्तयः । न । अस्य । क्षीयंते । ऊतयः ॥ सखायः ।
ब्रह्मऽवाहसे । अर्चत । प्र । च । गायत । सः । हि । नः । प्रऽमतिः । मही ॥ त्वं । एकस्य । वृत्रऽहन् । अविता ।
द्वयोः । असि । उत । ईदृशे । यथा । वयं ॥ २१ ॥ नयसि । इत् । ऊं इति । अति । द्विषः । कृणोषि । उक्थ्यः

६५

गृंसि नः । नृऽभिः । सुऽवीरः । उग्रसे । ब्रह्माणं । ब्रह्मऽवाहसं । गीःऽभिः । सखायं । ऋग्मियं । गां । न । दोहसे ।
हुवे । यस्य । विश्वानि । हस्तयोः । ऊचुः । वसूनि । नि । द्विता । वीरस्य । पृतनाऽसहः । वि । दृळ्हानि । चित् । अ
द्रिऽवः । जना । शचीऽपते । रुह । मायाः । अनानत । तं । ऊं इति । त्वा । सत्य । सोमऽपाः । इंद्र । वाजानां । पते । अहूम
हि । श्रवस्यवः । ॥ । यः । पुरा । आसिथ । यः । वा । नूनं । हिते । धने । हव्यः । सः । श्रुधि । हवं । धीभिः ।
अर्वतऽभिः । अर्वतः । वाजान् । इंद्र । श्रवाय्यान् । त्वया । जेष्म । हितं । धनं । अभूः । ऊं इति । वीर । गिर्वणः ।
महान् । इंद्र । धने । हिते । भरे । वितंतसाय्यः । ० अमित्रऽहन् । मृक्षऽजवःऽतमः । असति । तया । नः । हिनु
हि । रथं । सः । रथेन । रथीः । तमः । अस्मान् । केन । अभिऽजुषणा । जेषि । जिष्णो इति । हितं । धनं ॥ २३ ॥ ०
दक्षिणां । विऽचर्षणिः । पतिः । जनानां । वषट्ऽकृतु । यः । गृणतां । इत्था । आसिथ । आपिः । ऊती । शिवः ।
सखा । सः । त्वं । नः । इंद्र । मृळय । धिष्व । वज्रं । गभस्त्योः । रक्षःऽहत्याय । वज्रिऽवः । ससहिष्ठाः । अ
भि । स्पृधः । प्रत्नं । रयीणां । युजं । सखायं । कीरिऽचोदनं । ब्रह्मऽवाहःऽतमं । आऽहुवे । ॥ २४ ॥
हुवे । सः । हि । विश्वानि । पार्थिवा । एकः । वसूनि । पत्यते । गिर्वणःऽतमः । १

इनानं ।
२

प०च०
६६

सः । नः । नियुत्ऽभिः । आ । पृण । कामं । वाजेभिः । अश्विऽभिः । गोमत्ऽभिः । गोऽपते । धृषत् । तत् । वः । गा
य । सुते । सचा । पुरुऽहूताय । सत्वने । शं । यत् । गवे । न । शाकिने । न । घ । वसुः । नि । यमते । दानं । वाजस्य । गोऽ
मतः । यत् । सीं । उप । श्रवत् । गिरः । कुवित्ऽसस्य । प्र । हि । व्रजं । गोऽमंतं । दस्युऽहा । गमत् । शचीभिः । अप । नः ।
वरत् । इमाः । ऊं इति । त्वा । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । अभि । प्र । नोनुवुः । गिरः । इंद्र । वत्सं । न । मातरः ॥ २५ ॥
दुःऽनशं । सख्यं । तव । गौः । असि । वीर । गव्यते । अश्वः । अश्वऽयते । भव । ० सुतेऽसुते । नक्षंते । गिर्वणः ।
गिरः । वत्सं । गावः । न । धेनवः । पुरुऽतमं । पुरूणां । विऽवाचि । वाजेभिः । वाजऽयतां । अस्माकं । इंद्र । भूतु । ते ।
स्तोमः । वाहिष्ठः । अंतमः । अस्मान् । राये । महे । हिनु । अधि । बृबुः । पणीनां । वर्षिष्ठे । मूर्धन् । अस्थात् । उ
रुः । कक्षः । न । गांग्यः । यस्य । वायोःऽइव । द्रवत् । भद्रा । रातिः । सहस्रिणी । सद्यः । दानाय । मंहते । तत् । सु । नः ।
विश्वे । अर्यः । आ । सदा । गृणंति । कारवः । बृबुं । सहस्रऽदातमं । सूरिं । सहस्रऽसातमं ॥ २६ ॥ त्वां । इत् ।
हि । हवामहे । साता । वाजस्य । कारवः । त्वां । वृत्रेषु । इंद्र । सत्ऽपतिं । नरः । त्वां । काष्ठासु । अर्वतः । सः । त्वं ।
नः । चित्र । वज्रऽहस्त । धृष्णुऽया । महः । स्तवानः । अद्रिऽवः । गां । अश्वं । रथ्यं । इंद्र । सं । किर । सत्रा । वाजं । न ।

स्तोतॄणां ।

६६

जिग्युषे। यः। सत्राऽहा। विऽचर्षणिः। इंद्रं। तं। हूमहे। वयं। सहस्रऽमुष्क। तुविऽनृम्ण। सत्ऽपते। भव। समत्ऽसु।
नः। वृधे। बाधसे। जनान्। वृषभाऽइव। मन्युना। घृषौ। मीळ्हे। ऋचीषम। अस्माकं। बोधि। अविता। मह
हाऽधने। तनूषु। अप्ऽसु। सूर्ये। इंद्र। ज्येष्ठं। नः। आ। भर। ओजिष्ठं। पपुरि। श्रवः। येन। इमे इति। चित्र। वज्रऽ
हस्त। रोदसी इति। आ। उभे इति। सुऽशिप्र। प्राः ॥२६॥ त्वां। उग्रं। अवसे। चर्षणिऽसहं। राजन्। देवेषु। हूमहे। वि
श्वा। सु। नः। विथुरा। पिब्दना। वसो इति। अमित्रान्। सुऽसहान्। कृधि। यत्। इंद्र। नाहुषीषु। आ। ओजः। नृ
म्णं। च। कृष्टिषु। यत्। वा। पंच। क्षितीनां। द्युम्नं। आ। भर। सत्रा। विश्वानि। पौंस्या। यत्। वा। तृक्षौ। मघऽवन्। द्रु
ह्यौ। आ। जने। यत्। पूरौ। कत्। च। वृष्ण्यं। अस्मभ्यं। तत्। रिरीहि। सं। नृऽसह्ये। अमित्रान्। पृत्ऽसु। तुर्वणे। इंद्र।
त्रिऽधातु। शरणं। त्रिऽवरूथं। स्वस्तिऽमत्। छर्दिः। यच्छ। मघवत्ऽभ्यः। च। मह्यं। च। यवय। दिद्युं। एभ्यः।
ये। गव्यता। मनसा। शत्रुं। आऽदभुः। अभिऽप्रघ्नंति। धृष्णुऽया। अध। स्म। नः। मघऽवन्। इंद्र। गिर्वणः।
तनूऽपाः। अंतमः। भव ॥२७॥ अध। स्म। नः। वृधे। भव। इंद्र। नायं। अव। युधि। यत्। अंतरिक्षे। पतयंति। पर्णि

+तीव्रः । किल । अयं । रसऽवान् । उत । अयं । ५

प० व०

८२

नः । दिवि । वः । तिग्मः । मूर्धानः । यज्ञः । शूरासः । तन्वम् । विऽतन्वते । प्रिया । शर्म । पितॄणां । अध । स्म । यच्छ । तन्वे ।
तने । च । छर्दिः । अचित्तं । यवय । द्वेषः ॥ यत् । इंद्र । सर्गे । अर्वतः । चोदयासे । महाऽधने । असमने । अध्व-
नि । वृजिने । पथि । श्येनान्ऽइव । श्रवस्यतः ॥ सिंधून्ऽइव । प्रवणे । आशुऽया । यतः । यदि । क्रोशं । अनु । स्वनि ।
आ । ये । वयः । न । वर्वृतति । आमिषि । गृभीताः । बाह्वोः । गवि ॥१३॥ स्वादुः । किल । अयं । मधुऽमान् । उत । अ-
यं । उतो इति । नु । अस्य । पपिऽवांसं । इंद्रं । न । कः । चन । सहते । आऽहवेषु । अयं । रसऽवान् । उत । अयं । उतो
इति । नु । अस्य । पपिऽवांसं । इंद्रं । न । कः । चन । सहते । आऽहवेषु । अयं । स्वादुः । इह । मदिष्ठः । आस । यस्य । इंद्रः ।
वृत्रऽहत्ये । ममाद । पुरूणि । यः । च्यौत्ना । शंबरस्य । वि । नवतिं । नव । च । देह्यः । हन् । अयं । मे । पीतः । उत ।
इयर्ति । वाचं । अयं । मनीषां । उशतीं । अजीगरिति । अयं । षट् । उर्वीः । अमिमीत । धीरः । न । याभ्यः । भुवनं । कत् ।
चन । आरे । अयं । सः । यः । वरिमाणं । पृथिव्याः । वर्ष्माणं । दिवः । अकृणोत् । अयं । सः । अयं । पीयूषं । तिसृषु ।
प्रवत्ऽसु । सोमः । दाधार । उरु । अंतरिक्षं । अयं । विदत् । चित्रऽदृशीकं । अर्णः । शुक्रऽसद्मनां । उषसां ।

८२

अमीके। अयं। महान्। महता। स्कंभनेन। उत्। द्यां। अस्तभ्नात्। वृषभः। मरुत्वान्। उग्र। धृषत्। पिब। कलशे।
सोमं। इंद्र। वृत्रऽहा। शूर। संऽअरे। वसूनां। माध्यंदिने। सवने। आ। वृषस्व। रयिऽस्थानः। रयिं। अस्मासु।
धेहि। इंद्र। प्र। नः। पुरएताऽइव। पश्य। प्र। नः। नय। प्रऽतरं। वस्यः। अच्छ। भव। सुऽपारः। अतिऽपारयः। नः।
भव। सुऽनीतिः। उत। वामऽनीतिः। उरुं। नः। लोकं। अनु। नेषि। विद्वान्। स्वःऽवत्। ज्योतिः। अभयं। स्वस्ति। ऋ-
उप ५
ष्वा। ते। इंद्र। स्थविरस्य। बाहू इति। स्थेयाम। शरणा। बृहंता। वरिष्ठे। नः। इंद्र। वंधुरे। धाः। वहिष्ठयोः। शतऽ-
वन्। अश्वयोः। आ। इषं। आ। वक्षि। इषां। वर्षिष्ठां। मा। नः। तारीत्। मघऽवन्। रायः। अर्यः। इंद्र। मृळ।
मह्यं। जीवातुं। इच्छ। चोदय। धियं। अयसः। न। धारां। यत्। किं। च। अहं। त्वाऽयुः। इदं। वदामि। तत्। जुषस्व।
२ मा
कृधि। देवऽवंतं॥११॥ त्रातारं। इंद्रं। अवितारं। इंद्रं। हवेऽहवे। सुऽहवं। शूरं। इंद्रं। ह्वयामि। शक्रं। पुरुऽहूतं। इं-
द्रं। स्वस्ति। नः। मघऽवा। धातु। इंद्रः। इंद्रः। सुऽत्रामा। स्वऽवान्। अवःऽभिः। सुऽमृळीकः। भवतु। विश्वऽ-
वेदाः। बाधतां। द्वेषः। अभयं। कृणोतु। सुऽवीर्यस्य। पतयः। स्याम। सः। सुऽत्रामा। स्वऽवान्। इंद्रः। अस्मे

प०कं०
६८

इति। अर्जरात। चितं। द्वेषः। सनुतः। युयोत्। अवाल्वेइति। इंदु। प्रऽवतः। नऽकुर्मिः। गिरः। श्लोऽति। निऽयुतः। प
वते। ऽऊरः। वा। राधः। स्ववना। पुरुऽणि। अपगः। ...ऽजिन्। युवसे। सां। इंद्र। कः। इं। त्वावत। कः। पृणात। कः।
पृजा। नाय। स्न। उग्रो। इत्। मघः। वीविः। व्हा। अवेत। पादो। इया। प्र। हर। अन्यं। अन्यं। कृतो। ति। वैः। अप
मांचीमिः। ३२। प्र। एवे। वीरः। उग्रं। उग्रं। दमः। यन्। अन्यं। अन्यं। अतिऽ नेनीयमानः। ए पुमानः। इदं।
उत्तयस्या। राजा। चोष्कूयते। विश्वाः। इंद्रः। मनुष्या। न। पश। पूर्वेषां। सख्यो। वृणक्ति। विऽतर्तुराणः। अपरे
भिः। एति। अनेनुऽतेती। अवेऽ धन्वानः। पूर्वीः। इंद्रः। नारदः। वेर्तरीति। रूपंऽ रूपं। प्रतिऽ रूपंः। वत्
वा। तत्। अस्या। रूपं। प्रतिऽ चक्षणाय। इंद्रः। मायाभिः। पुरुऽ रूपः। ईयते। युक्ताः। हि। अस्य। हरयः। शता। द
श। युजानः। हरिता। रथे। भूरि। त्वष्टा। इह। राजति। कुम्। विश्वाहा। द्विषतः। पक्षः। आसते। ऊर्त। आसीने
षु। स्तरिषु। अगस्ति। होत्रं। आ। अगन्म। देवीः। उर्वी। सती। भूमिः। अंहुरणा। अपृत्तां। बृहस्पते। आ। वि
कित्व। गोऽइष्टो। इष्यो। सते। अरिज्रो। इंद्र। पर्वा। ३३। दिवेऽदिवे। सदृशीः। अन्यं। अर्धो। हस्त्या। असे। ध
ता। अपा। सप्नमः। जाः। अहन्। दासा। वृषाभः। वस्तुऽयंता। उदऽ वज्रो। वर्धिनं। शं। वरं। वाप्रइ। स्तोकः।

६८

इत् । नु । राधसः । ते । इंद्र । दश । कोशयीः । दश । वाजिनः । अदात् । दिवःऽदासात् । अतिथिऽग्वस्य । राधः । न्यो
कूरं । वसु । प्रति । अग्रभीष्म । दश । अश्वान् । दश । कोशान् । दश । वस्त्रा । अधिऽभोजना । दशो इति । हि
रण्यऽपिंडान् । दिवःऽदासात् । असानिषं । दश । रथान् । प्रष्टिऽमतः । शतं । गाः । अथर्वऽभ्यः । अश्वथः ।
पायवे । अदात् । महि । राधः । विश्वऽजन्यं । दधानान् । भरत्ऽवाजान् । सार्ञ्जयः । अभि । अयष्ट ॥ २५ ॥ वन
स्पते । वीळुऽअंगः । हि । भूयाः । अस्मत्ऽसखा । प्रऽतरणः । सुऽवीरः । गोभिः । संऽनद्धः । असि । वीळयस्व । आऽ
स्थाता । ते । जयतु । जेत्वानि । दिवः । पृथिव्याः । परि । ओजः । उत्ऽभृतं । वनस्पतिऽभ्यः । परि । आऽभृतं । सहः ।
अपां । ओज्मानं । परि । गोभिः । आऽवृतं । इंद्रस्य । वज्रं । हविषा । रथं । यज । इंद्रस्य । वज्रः । मरुतां । अनीकं । मि
त्रस्य । गर्भः । वरुणस्य । नाभिः । सः । इमां । नः । हव्यऽदातिं । जुषाणः । देव । रथ । प्रति । हव्या । गृभाय । उप । श्वा
सय । पृथिवीं । उत । द्यां । पुरुऽत्रा । ते । मनुतां । विऽस्थितं । जगत् । सः । दुंदुभे । सऽजूः । इंद्रेण । देवैः । दूरात् । द
वीयः । अप । सेध । शत्रून् । आ । क्रंदय । बलं । ओजः । नः । आ । धाः । निः । स्तनिहि । दुःऽइता । बाधमानः ।

अप। प्रोथ। दुंदुभे। दुच्छुनाः। इतः। इंद्रस्य। मुष्टिः। असि। वीळयस्व। आ। अमूः। अज। प्रति। आ। वर्तय। इमाः।
केतुऽमत्। दुंदुभिः। वावदीति। सं। अश्वऽपर्णाः। चरंति। नः। नरः। अस्माकं। इंद्र। रथिनः। जयंतु॥ ३१॥ ॥
इति चतुर्थाष्टके सप्तमोऽध्यायः॥ ॥ श्री॥ यज्ञाऽयज्ञा। वः। अग्नये। गिराऽगिरा। च। दक्षसे। प्रऽप्र। वयं। अमृ-
तं। जातऽवेदसं। प्रियं। मित्रं। न। शंसिषं॥ ऊर्जः। नपातं। सः। हि। नः। अयं। अश्मऽयुः। दाशेम। हव्यऽदातये। भु-
वत्। वाजेषु। अविता। भुवत्। वृधः। उत। त्राता। तनूनां॥ वृषा। हि। अग्ने। अजरः। महान्। विऽभासि। अर्चि-
षा। अजस्रेण। शोचिषा। शोशुचत्। सुऽचे। सुदीतिऽभिः। सु। दीदिहि॥ महः। देवान्। यजसि। यक्षि। आनु-
षक्। तव। क्रत्वा। उत। दंसना। अर्वाचः। सीं। कृणुहि। अग्ने। अवसे। रास्व। वाजा। उत। वंस्व॥ यं। आपः। अ-
द्रयः। वना। गर्भं। ऋतस्य। पिप्रति। सहसा। यः। मथितः। जायते। नृऽभिः। पृथिव्याः। अधि। सानवि॥
१॥ आ। यः। पप्रौ। भानुना। रोदसी इति। उभे इति। धूमेन। धावते। दिवि। तिरः। तमः। ददृशे। ऊर्म्यासु। आ।
श्यावासु। अरुषः। वृषा। आ। श्यावाः। अरुषः। वृषा॥ बृहत्ऽभिः। अग्ने। अर्चिऽभिः। शुक्रेण। देव। शो-

चिषा। भरतऽ वाजी। संऽइधा। नः। यविष्ठ्य। रेवत्। नः। शुक्र। दीदिहि। द्युऽमत्। पावक। दीदिहि। विश्वासां ॥
गृहऽपतिः। विशां। असि। त्वं। अग्ने। मानुषीणां। शतं। पूःऽभिः। यविष्ठ। पाहि। अंहसः। संऽइद्धारं। श
तं। हिमाः। स्तोतृऽभ्यः। ये। च। ददति। त्वं। नः। चित्रः। ऊत्या। वसो इति। राधांसि। चोदय। अस्य। रायः। त्वं। अ
ग्ने। रथीः। असि। विदाः। गाधं। तुचे। तु। नः। पर्षि। तोकं। तनयं। पर्तृऽभिः। त्वं। अदब्धैः। अप्रयुत्वऽभिः।
अग्ने। हेळांसि। दैव्या। युयोधि। अदेवानि। ह्रुतांसि। च ॥२॥ आ। सखायः। सबःऽदुघां। धेनुं। अजध्वं। उप।
नव्यसा। वचः। सृजध्वं। अनपऽस्फुरां। या। शर्धाय। मारुताय। स्वऽभानवे। श्रवः। अमृत्यु। धुक्षत। या। मृ
ळीके। मरुतां। तुराणां। या। सुम्नैः। एवऽया वरी। भरतऽवाजाय। अव। धुक्षत। द्विता। धेनुं। च। विश्वऽदोहसं।
इषं। च। विश्वऽभोजसं। तं। वः। इन्द्रं। न। सुऽक्रतुं। वरुणंऽइव। मायिनं। अर्यमणं। न। मन्द्रं। सृप्रऽभोजसं।
विष्णुं। न। स्तुषे। आऽदिशे। त्वेषं। शर्धः। न। मारुतं। तुविऽस्वनि। अनर्वाणं। पूषणं। सं। यथा। शता। सं
सहस्रा। कारिषत्। चर्षणिऽभ्यः। आ। आविः। गूळ्हा। वसु। करत्। सुऽवेदा। नः। वसु। करत्। आ। मा। पू

वै मा१२

पृ०भै

७०

षत्रा। उप। द्वा। शंसिषं। नु। अपिऽकर्णे। आऽघृते। अघ्याः। अर्यः। अरातयः॥३॥ मा। काकं। बीरं। उत्ऽ
वृहः। वनस्पतिं। अशस्तीः। वि। हि। नीनशः। उत। सूरः। रथः। जहरिति। एवाचना। ग्रीवाः। आऽदध
ते। वेः। इति। वेः। दृतेऽइव। तो। अवकं। अस्तु। सख्यं। अच्छिद्रस्य। दधन्ऽवतः। सुऽपूर्णस्य। दधन्ऽवतः।
पुरः। हि। मर्त्यैः। असि। समः। देवैः। उत। श्रिया। अभि। ख्यः। पूषन्। पृतनासु। नः। त्वं। अव। नूनं।
यथा। पुरा। धाम। धामस्य। धृतयः। प्रऽनीतिः। अस्मा। सहूता। देवस्य। वा। मरुतः। मर्त्यस्य। वा।
ईजानस्य। प्रऽयज्यवः। सघः। चित्। यस्य। चर्कृतिः। परि। द्यां। देवः। न। एति। सूर्यः। त्वेषं। शवः।४ ७०
सहूता। हा। घोः। अजायत। सहूता। मित्रः। अजायत। तस्मात्। दुग्धांसः। ऋतः। यद्। यंः। तत। अनुना
ना। अनु। जायते॥४॥ कृषे। जनं। सुऽव्रतं। न। अमीळि। गीःऽभिः। मित्रो। वरुणा। सुमन्तुऽयंता। तो।
आ। गमंतु। ता। इह। श्रवंतु। सुऽक्षत्रासः। वरुणः। मित्रः। अग्निः। विश्वाः। विश्वाः। ईम्यं। अध्व
रेषु। अदृप्तऽक्रतुं। अरतिं। युवत्योः। दिवः। शिशुं। सहसः। सूनुं। अग्निं। यज्ञस्य। केतुं। अरु
षं। दधिरे। नाम। यज्ञियं। मरुतः। वृत्रऽहं। शवः। ज्येष्ठं। वृत्रऽहं। शवः॥ ४५

पां । यजध्यै । अरुषस्य । दुहितरा । विरूपे इति विऽरूपे । स्तृऽभिः । अन्या । पिपिशे । सूरः । अन्या । मिथःऽ
तुरा । विचरंती इति विऽचरंती । पावके इति । मन्म । श्रुतं । नक्षतः । ऋच्यमाने इति । प्र । वायुं । अच्छ । बृहती ।
मनीषा । बृहत्ऽरयिं । विश्वऽवारं । रथऽप्रां । द्युतत्ऽयामा । निऽयुतः । पत्यमानः । कविः । कविं । इयक्षसि ।
प्रयज्यो इति प्रऽयज्यो । सः । मे । वपुः । छदयत् । अश्विनोः । यः । रथः । विरुक्मान् । मनसा । युजानः । ॰ । प ।
पर्जन्यवाता । वृषभा । पृथिव्याः । पुरीषाणि । जिन्वतं । अप्यानि । सत्यऽश्रुतः । कवयः । यस्य । गीःऽभिः
जगतः । स्थातः । जगत् । आ । कृणुध्वं । पावीरवी । कन्या । चित्रऽआयुः । सरस्वती । वीरऽपत्नी । धियं । धा
त् । ग्नाभिः । अछिद्रं । शरणं । सऽजोषाः । दुःऽआधर्षं । गृणते । शर्म । यंसत् । पथःऽपथः । परिऽपतिं । व
चस्या । कामेन । कृतः । अभि । आनट् । अर्कं । सः । नः । रासत् । शुरुधः । चंद्रऽअग्राः । धियंऽधियं । सि
सधाति । प्र । पूषा । प्रथमऽभाजं । यशसं । वयःऽधां । सुऽपाणिं । देवं । सुऽगभस्तिं । ऋभ्वं । होता । यक्ष
त् । यजतं । पस्त्यानां । अग्निः । त्वष्टारं । सुऽहवं । विभाऽवा । भुवनस्य । पितरं । गीःऽभिः । आभिः । रुद्रं । दि

वा । वर्धय । रुद्रं । अक्तो । बृहंतं । ऋष्वं । अजरं । सुऽम्नं । ऋधक् । हुवेम । कविना । इषितासः ॥ ६ ॥ आ । यु
वानः । कवयः । यज्ञियासः । मरुतः । गंत । गृणतः । वरस्यां । अचित्रं । चित् । हि । जिन्वथ । वृधंतः । इत्था ।
नक्षंतः । नरः । अंगिरस्वत् ॥ ७ ॥ वीराय । प्र । तवसे । तुराय । अज । यूथाऽइव । पशुऽरक्षिः । अस्तं । सः । पि
स्पृशति । तन्वि । श्रुतस्य । स्तृऽभिः । न । नाकं । वचनस्य । विपः ॥ यः । रजांसि । विऽममे । पार्थिवानि । त्रिः ।
चित् । विष्णुः । मनवे । बाधिताय । तस्य । ते । शर्मन् । उपऽदद्यमाने । राया । मदेम । तन्वा । तना । च । तत् । नः ।
अहिः । बुध्न्यः । अत्ऽभिः । अर्कैः । तत् । पर्वतः । तत् । सविता । चनः । धात् । तत् । ओषधीभिः ।
अभि । रातिऽसाचः । भगः । पुरंऽधिः । जिन्वतु । प्र । राये । नु । नः । रयिं । रथ्यं । चर्षणिऽप्रां । पुरुऽवीरं । महः ।
ऋतस्य । गोपां । क्षयं । दात । अजरं । येन । जनान् । स्पृधः । अदेवीः । अभि । च । क्रमाम । विशः । आऽदेवीः । अभि ।
अश्नवाम ॥ २ ॥ हुवे । वः । देवीं । अदितिं । नमःऽभिः । मृळीकाय । वरुणं । मित्रं । अग्निं । अभिऽक्षदं । अ
र्यमणं । सुऽशेवं । त्रातॄन् । देवान् । सवितारं । भगं । च । सुऽज्योतिषः । सूर्यं । दक्षऽपितॄन् । अनागाःऽत्वे ।

सुऽमहः । वीहि । देवान् । द्विऽजन्मानः । ये । ऋतऽसापः । सत्याः । स्वःऽवन्तः । यजताः । अग्निऽजिह्वाः । उत । द्यावा
पृथिवी इति । क्षत्रं । उरु । बृहत् । रोदसी इति । शरण्यं । सुसुम्ने इति सुऽसुम्ने । महः । करथः । वरिवः । यथा । नः ।
अस्मे इति । क्षयाय । धिषणे इति । अनेहः । आ । नः । रुद्रस्य । सूनवः । नमंतां । अद्य । हूतासः । वसवः । अधृ
ष्टाः । यत् । ईं । अर्भे । महति । वा । हितासः । बाधे । मरुतः । अह्वाम । देवान् । मिम्यक्ष । येषु । रोदसी । नु । दे
वी । सिसक्ति । पूषा । अभिपर्वऽयज्वा । श्रुत्वा । हवं । मरुतः । यत् । ह । याथ । भूम । रेजंते । अध्वनि । प्रऽविक्ते ।
॥ ५ ॥ अभि । त्यं । वीरं । गिर्वणसं । अर्च । इंद्रं । ब्रह्मणा । जरितः । नवेन । श्रवत् । इत् । हवं । उप । च । स्तवानः ।
रासत् । वाजान् । उप । महः । गृणानः ॥ ओमानं । आपः । मानुषीः । अमृक्तं । धात । तोकाय । तनया
य । शं । योः । यूयं । हि । स्थ । भिषजः । मातृऽतमाः । विश्वस्य । स्थातुः । जगतः । जनित्रीः ॥ आ । नः । दे
वः । सविता । त्रायमाणः । हिरण्यऽपाणिः । यजतः । जगम्यात् । यः । दत्रऽवान् । उषसः । न । प्रतीकं । विऽ
ऊर्णुते । दाशुषे । वार्याणि ॥ उत । त्वं । सूनो इति । सहसः । नः । अद्य । आ । देवान् । अध्वरे । ववृत्याः । स्यां । अस्मिन्

पं० वं०

७२

अर्हां। तो। सदा। ऽत। रातौ। तव। स्यां। अग्ने। अवसा। सुऽवीरः॥ उत। त्या। मे। हवं। आ। जग्म्यातं। नासत्या। धीभिः।
युवं। अंग। विप्रा। अत्रिं। न। महः। तमसः। अमुमुक्तं। तूर्वतं। नरा। दुःऽइतात्। अभीके॥ ए॥ ते। नः। रायः।
द्युऽमतः। वाजऽवतः। दातारः। भूत। नृऽवतः। पुरुऽक्षोः। दशस्यंतः। दिव्याः। पार्थिवासः। गोऽजा
ताः। अप्याः। मृळत। च। देवाः॥ ते। नः। रुद्रः। सरस्वती। सऽजोषाः। मीळ्हुष्मंतः। विष्णुः। मृळंतु। वायुः।
ऋभुक्षाः। वाजः। दैव्यः। विऽधाता। पर्जन्यावाता। पिप्यतां। इषं। नः॥ उत। स्यः। देवः। सविता। भगः। नः। अ
पां। नपात्। अवतु। दानु। पप्रिः। त्वष्टा। देवेभिः। जनिऽभिः। सुऽजोषाः। द्यौः। देवेभिः। पृथिवी। समुद्रैः।
उत। नः। अहिः। बुध्न्यः। शृणोतु। अजः। एकऽपात्। पृथिवी। समुद्रः। विश्वे। देवाः। ऋतऽवृधः। हुवानाः।
स्तुताः। मंत्राः। कविऽशस्ताः। अवंतु॥ एव। नपातः। मम। तस्य। धीभिः। भरत्ऽवाजाः। अभि। अर्चंति। अर्कैः।
ग्नाः। हुतासः। वसवः। अधृष्टाः। विश्वे। स्तुतासः। भूत। यजत्राः॥१०॥ उत्। ऊं इति। त्यत्। चक्षुः। महि। मित्र
योः। आ। एति। प्रियं। वरुणयोः। अदब्धं। ऋतस्य। शुचि। दर्शतं। अनीकं। रुक्मः। न। दिवः। उत्ऽइता।

७२

धी २

धि। अग्ने॑। त्वा। वेदा॑। यः। त्रीणि॑। विदथा॑नि। एषां॑। देवानां॑। जन्म॑। सनुतः। आ। च। विप्रः॑। ऋजु। मर्ते॑षु। वृजिना।
च। पश्य॑न्। अभि। चष्टे। सूरः॑। अर्यः। एवा॑न्। स्तुषे। कुं। इति। नुः। महः। ऋतस्य॑। गोपान्। अदि॑तिं। मित्रं। व
रुणं। सुऽजातान्। अर्यमणं। भगं। अदब्धऽधीतीन्। अच्छ॑। वोचे। सऽधन्यः। पावकान्। शिवान्। स्वः। सुऽत
पतीन्। अदब्धान्। महः। राज्ञः। सुऽवसनस्य। दातॄन्। यूनः। सुऽक्षत्रान्। क्षयतः। दिवः। नॄन्। आदित्यान्।
यामि। अदि॑तिं। दुवः॑ऽयु। द्यौः। पितः। पृथिवि। मातः। अध्रु॑क्। अग्ने॑। भ्रातः। वसवः। मृळत। नः॥
विश्वे॑। आदित्याः। अदि॑ते। सऽजोषाः॑। अस्मभ्यं॑। शर्म॑। बहुलं। वि। यन्त॥ ११॥ मा। नः। वृकाय। वृक्ये॑। सम
स्मै। अघऽयते। रीरधत। यजत्राः॥ ० रथ्यः। नः। तनूनां। यूयं। दक्षस्य। वचसः। बभूविथ। मा। वः। एनः। अ
न्यऽकृतं। भुजेम। मा। तत्। कर्म। वसवः। यत्। चयध्वे। विश्वस्य। हि। क्षयथ। विश्वऽदेवाः। स्वयं। रिपुः।
तन्वं॑। रिरिषीष्ट। नमः। इत्। उग्रं। नमः। आ। विवासे। नमः। दाधार। पृथिवीं। उत। द्यां। नमः। देवेभ्यः। नमः।
ईशे। एषां। कृतं। चित्। एनः। नमसा। आ। विवासे। ऋतस्य। वः। रथ्यः। पूतऽदक्षान्। ऋतस्य। पस्त्यऽ

प० वृ०
७३

सदः । अदब्धान् । तान् । आ । नमःऽभिः । उरुऽचक्षसः । नॄन् । विश्वान् । वः । आ । नमत । महः । यजत्राः । ते ।
हि । श्रेष्ठऽवर्चसः । ते । ऊं इति । नः । तिरः । विश्वानि । दुःऽइता । नयंति । सुऽक्षत्रासः । वरुणः । मित्रः ।
अग्निः । ऋतऽधीतयः । वक्मराजऽसत्याः ॥ १४ ॥ ते । नः । इंद्रः । पृथिवी । क्षाम । वर्धन् । पूषा । भगः । अदि
तिः । पंच । जनाः । सुऽशर्माणः । सुऽअवसः । सुऽनीथाः । भवंतु । नः । सुऽत्रात्रासः । सुऽगोपाः । नु । सद्म
नं । दिव्यं । नेशि । देवाः । भारतऽवाजः । सुऽमतिं । याति । होता । आसानेभिः । यजमानः । मियेधैः । देवानां ।
जन्म । वसुऽयुः । ववंद । अप । त्यं । वृजिनं । रिपुं । स्तेनं । अग्ने । दुःऽआध्यं । दविष्ठं । अस्य । सत्ऽपते । कृधि ।
सुऽगं । ग्रावाणः । सोम । नः । हि । कं । सखिऽत्वनाय । वावशुः । जहि । नि । अत्रिणं । पणिं । वृकः । हि । सः ।
। १० । इंद्रऽज्येष्ठाः । अभिऽद्यवः । कर्तनं । अध्वरे । आ । सुऽगं । गोपाः । अमा । अपि । पंथां । अगन्महि । स्व
स्तिऽमां । अनेहसं । येन । विश्वाः । परि । द्विषः । वृणक्ति । विंदते । वसु ॥ १३ ॥ न । तत् । दिवा । न । पृथिव्या ।
अनु । मन्ये । न । यज्ञेन । न । उत । शमीभिः । आभिः । उब्जंतु । तं । सुऽभ्वः । पर्वतासः । नि । हीयतां । अतिऽया

७३

जस्य। यह्वा। अति। वा। यः। मरुतः। मन्यते। नः। ब्रह्म। वा। यः। क्रियमाणं। निनित्सात्। तपूंषि। तस्मै। वृजि
नानि। संतु। ब्रह्मऽद्विषं। अभि। तं। शोचतु। द्यौः॥ किं। अंग। त्वा। ब्रह्मणः। सोम। गोपां। किं। अंग। त्वा। आ
हुः। अभिशस्तिऽपां। नः॥ किं। अंग। नः। पश्यसि। निद्यमानान्। ब्रह्मऽद्विषे। तपुषिं। हेतिं। अस्य॥ अवंतु। मां।
उषसः। जायमानाः। अवंतु। मा। सिंधवः। पिन्वमानाः। मा। पर्वतासः। ध्रुवासः। अवंतु। मा। पितरः। देवऽहू
तौ॥ विश्वऽदानीं। सुऽमनसः। स्याम। पश्येम। नु। सूर्यं। उत्ऽचरंतं॥ तथा। करत्। वसुऽपतिः। वसू
नां। देवान्। ओहानः। अवसा। आऽगमिष्ठः॥१४॥ इंद्रः। नेदिष्ठं। अवसा। आऽगमिष्ठः। सरस्वती। सिं
धुऽभिः। पिन्वमाना। पर्जन्यः। नः। ओषधीभिः। मयःऽभुः। अग्निः। सुऽशंसः। सुऽहवः। पिताऽइव। अ
यः। वः। देवाः। घृतऽस्नुना। हव्येन। प्रतिऽभूषति। तं। विश्वे। उप। गच्छथ। उप। नः। सूनवः। गिरः। शृ
ण्वंतु। अमृतस्य। ये। सुऽमृळीकाः। भवंतु। नः। विश्वे। देवाः। ऋतऽवृधः। ऋतुऽभिः। हवनऽ
श्रुतः। जुषंतां। युज्यं। पयः॥१५॥ स्तोत्रं। इंद्रः। मरुत्ऽगणः। त्वष्टृऽमान्। मित्रः। अर्यमा। इमा। ह
व्या। जुषंत। नः। इमं। नः। अग्ने। अध्वरं। होतः। वयुनऽशः। यज। चिकित्वान्। दैव्यं। जनं। विश्वे। दे

ऋ०५०
७४

वः। शृणुत। इमं। हवं। मे। ये। अंतरिक्षे। ये। उप। द्यवि। स्थ। ये। अग्निऽजिह्वाः। उत। वा। यजत्राः। आऽस
द्य। अस्मिन्। बर्हिषि। मादयध्वं। विश्वे। देवाः। मम। शृण्वंतु। यज्ञियाः। उभे इति। रोदसी इति। अपां। नपा
त्। च। मन्म। मा। वः। वचांसि। परिऽचक्ष्याणि। वोचं। सुम्नेषु। इत्। वः। अंतमाः। मदेम। ये। के। च। ज्मा
महिनः। अहिऽमायाः। दिवः। जज्ञिरे। अपां। सधऽस्थे। ते। अस्मभ्यं। इषये। विश्वं। आयुः। क्षपः। उ
स्राः। वरिवस्यंत। देवाः। अग्नीपर्जन्यौ। अवतं। धियं। मे। अस्मिन्। हवे। सुऽहवा। सुऽस्तुतिं। नः। इ
ळां। अन्यः। जनयत्। गर्भं। अन्यः। प्रजाऽवतीः। इषः। आ। धत्तं। अस्मे इति। ०। सुऽउक्तेन। महा।
नमसा। आ। विवासे। अस्मिन्। नः। अद्य। विदथे। यजत्राः। विश्वे। देवाः। हविषि। मादयध्वं॥१७॥
वयं। ऊं इति। त्वा। पथः। पते। रथं। न। वाजऽसातये। धिये। पूषन्। अयुज्महि। अभि। नः। नर्यं। वसु।
वीरं। प्रयतऽदक्षिणं। वामं। गृहऽपतिं। नय। अदित्संतं। चित्। आघृणे। पूषन्। दानाय। चोदय। प
णेः। चित्। वि। म्रद। मनः। वि। पथः। वाजऽसातये। चिनुहि। वि। मृधः। जहि। साधंतां। उग्र। नः। धि
यः। परि। तृंधि। पणीनां। आरया। हृदया। कवे। अथ। ईं। अस्मभ्यं। रंधय।५॥ वि। पूषन्। आरया।

राम
७४

सं। उं इति। पूष्णा। गमेमहि। यः। गृहान्। अभिऽशासति। इमे। एव। ...

तुद। पणेः। इच्छ। हृदि। प्रियं। ०। आ। रिख। किकिरा। कृणु। पणीनां। हृदया। कवे। ०। यां। पूषन्। ब्र
ह्मऽचोदनीं। आ। रां। बिभर्षि। आघृणे। तया। समस्य। हृदयं। या। ते। अष्ट्रा। गोऽओपशा। आ
घृणे। पशुऽसाधनी। तस्याः। ते। सुम्नं। ईमहे। उत। नः। गोऽसनिं। धियं। अश्वऽसां। वाजऽसां। उत। नृऽ
वत्। कृणुहि। वीतये। ॥१८॥ सं। पूषन्। विदुषा। नय। यः। अंजसा। अनुऽशासति। यः। एव। इदं। इति।
ब्रवत्। पूष्णः। चक्रं। न। रिष्यति। न। कोशः। अव। पद्यते। नो इति। अस्य। व्यथते। पविः। यः। अस्मै।
हविषा। अविधत्। न। तं। पूषा। अपि। मृष्यते। प्रथमः। विंदते। वसु। पूषा। गाः। अनु। एतु। नः।
पूषा। रक्षतु। अर्वतः। पूषा। वाजं। सनोतु। नः। ॥१९॥ पूषन्। अनु। प्र। गाः। इहि। यजमानस्य। सुन्वतः।
अस्माकं। स्तुवतां। उत। माकिः। नेशत्। माकीं। रिषत्। माकीं। सं। शारि। केवटे। अथ। अरिष्टाभिः।
आ। गहि। शृण्वंतं। पूषणं। वयं। इर्यं। अनष्टऽवेदसं। ईशानं। रायः। ईमहे। पूषन्। तव। व्रते। वयं।
न। रिष्येम। कदा। चन। स्तोतारः। ते। इह। स्मसि। परि। पूषा। परस्तात्। हस्तं। दधातु। दक्षिणं। पुनः। नः। न

मवाः। र। पुऽतमं। कपर्दिनं। ईशानं। ... सखायं।
...सि। ईमहे। रायः। धाराः। असि।

प० च०

नऽष्टं। आ। अजऽतु॥ २०॥ आ। इहि। वां। विऽमुचः। नपात्। आघृणे। सं। सचावहै। रथीः। ऋतस्य। नः।
आघृणे। वसोः। राशिः। अजऽअश्वः। धीऽवतःऽधीवतः। सखा। पूषणं। नु। अजऽअश्वं। उप।
स्तोषाम। वाजिनं। स्वसुः। यः। जारः। उच्यते। मातुः। दिधिषुः। अब्रवं। स्वसुः। जारः। शृणोतु। नः। भ्रा-
ता। इंद्रस्य। सखा। मम। आ। अजासः। पूषणं। रथे। निःऽशृंभाः। ते। जनऽश्रियं। देवं। वहंतु। बिभ्र-
तः॥ २१॥ यः। एनं। आऽदिदेशति। करंभऽअत्। इति। पूषणं। न। तेन। देवः। आऽदिशे॥ उत। घ। सः।
रथिऽतमः। सख्या। सत्ऽपतिः। युजा। इंद्रः। वृत्राणि। जिघ्नते। उत। अदः। परुषे। गवि। सूरः। चक्रं। हि-
रण्ययं। नि। ऐरयत्। रथिऽतमः॥ यत्। अद्य। त्वा। पुरुऽस्तुत। ब्रवाम। दस्र। मंतुऽमः॥ तत्। सु। नः। मन्म।
साधय॥ इमं। च। नः। गोऽएषणं। सातये। सीसधः। गणं। आरात्। पूषन्। असि। श्रुतः॥ आ। ते। स्व-
स्तिं। ईमहे। आरेऽअघां। उपऽवसुं। अद्य। च। सर्वऽतातये। श्वः। च। सर्वऽतातये॥ २२॥ इंद्रा। नु। पू-
षणा। वयं। सख्याय। स्वस्तये। हुवेम। वाजऽसातये॥ सोमं। अन्यः। उप। असदत्। पातवे। चम्वोः।

७५

सुतं। करंभं। अन्यः। इच्छति। अजाः। अन्यस्य। वन्हयः। हरीइति। अन्यस्य। संऽभृता। ताभ्यां। वृत्राणि।
जिघ्नते। यत्। इंद्रः। अनयत्। रितः। महीः। अपः। वृषन्ऽतमः। तत्र। पूषा। अभवत्। सचा। तां। पू
ष्णः। सुऽमतिं। वयं। वृक्षस्य। प्र। वयांऽइव। इंद्रस्य। च। आ। रभामहे। उत्। पूषणं। युवामहे। अभीशू
न्ऽइव। सारथिः। महै। इंद्रं। स्वस्तये॥२३॥ शुक्रं। ते। अन्यत्। यजतं। ते। अन्यत्। विषुरूपेइति वि
षुऽरूपे। अहनीइति। द्यौःऽइव। असि। विश्वाः। हि। मायाः। अवसि। स्वधाऽवः। भद्रा। ते। पूषन्। इ
ह। रातिः। अस्तु। अजऽअश्वः। पशुऽपाः। वाजऽपस्त्यः। धियंऽजिन्वः। भुवने। विश्वे। अर्पितः। अ
ष्ट्रां। पूषा। शिथिरां। उत्ऽवरीवृजत्। संऽचक्षाणः। भुवना। देवः। ईयते। याः। ते। पूषन्। नावः। अं
तरिति। समुद्रे। हिरण्ययीः। अंतरिक्षे। चरंति। ताभिः। यासि। दूत्यां। सूर्यस्य। कामेन। कृत। श्रवः।
इच्छमानः। पूषा। सुऽबंधुः। दिवः। आ। पृथिव्याः। इळः। पतिः। मघऽवा। दस्मऽवर्चाः। यं। देवा
सः। अददुः। सूर्यायै। कामेन। कृतं। तवसं। सुऽअंचं॥२४॥ प्र। नु। वोच। सुतेषु। वां। वीर्या। यानि। चक्र

षुः। हतासः। वां। पितरः। देवऽशत्रवः। इंद्राग्नी इति। जीवथः। युवं। बट्। इत्था। महिमा। वां। इंद्राग्नी इ
ति। पनिष्ठः। आ। समानः। वां। जनिता। भ्रातरा। युवं। यमौ। इहेहऽमातरा। ओकिऽवांसा। सुते। सचा। अ
श्वा। सप्ती इवेति सप्ती ऽइव। आऽदने। इंद्रा। नु। अग्नी इति। अवसा। इह। वज्रिणा। वयं। देवा। हवामहे।
यः। इंद्राग्नी इति। सुतेषु। वां। स्तवत्। तेषु। ऋतऽवृधा। जोषऽवाकं। वदतः। पज्रऽहोषिणा। न। देवा। भ
सथः। चन। इंद्राग्नी इति। कः। अस्य। वां। देवौ। मर्तः। चिकेतति। विषूचः। अश्वान्। युयुजानः। ईयते।
एकः। समाने। आ। रथे। ॥२५॥ इंद्राग्नी इति। अपात्। इयं। पूर्वा। आ। अगात्। पत्ऽवतीभ्यः।
हित्वी। शिरः। जिह्वया। वावदत्। चरत्। त्रिंशत्। पदा। नि। अक्रमीत्। इंद्राग्नी इति। आ। हि। तन्व
ते। नरः। धन्वानि। बाह्वोः। मा। नः। अस्मिन्। महाऽधने। परा। वर्क्तं। गोऽइष्टिषु। इंद्राग्नी इति। तपंति।
मा। अघाः। अर्यः। अरातयः। अप। द्वेषांसि। आ। कृतं। युयुतं। सूर्यात्। अधि। इंद्राग्नी इति। उक्थ
ऽवाहसा। स्तोमेभिः। हवनऽश्रुता। विश्वाभिः। गीःऽभिः। आ। गतं। ॥२६॥ अथत। कृत्रं। उत।

युवोः। अपि। वसु। दिव्यानि। पार्थिवा। आ। नः। इह। प्र। यच्छतं। रयिं। वि
श्वायुऽपोषसं। इंद्राग्नी इति।

४३६४

७६

सनोति। वाजं। इंद्रा। यः। अग्नी इति। सहुरी इति। सपर्यात्। इरज्यंता। वसव्यस्य। भूरेः। सहःऽतमा। स
हसा। वाजऽयंता। ता। योधिष्टं। अभि। गाः। इंद्र। नूनं। अपः। स्वः। उषसः। अग्ने। ऊळ्हाः। दिशः। स्वः।
उषसः। इंद्र। चित्राः। अपः। गाः। अग्ने। युवसे। नियुत्वान्। आ। वृत्रहना। वृत्रहऽभिः। शुष्मैः। इंद्र। या
तं। नमःऽभिः। अग्ने। अर्वाक्। युवं। राधःऽभिः। अकवेभिः। इंद्र। अग्ने। अस्मे इति। भवतं। उत्ऽतमेभिः।
ता। हुवे। ययोः। इदं। पप्ने। विश्वं। पुरा। कृतं। इंद्राग्नी इति। न। मर्धतः। उग्रा। विऽपश्चिता। मृधः। इंद्राग्नी इति।
हुवामहे।।२७।। हतः। वृत्राणि। आर्या। हतः। दासानि। सत्पती इति सत्ऽपती। हतः। विश्वाः। अप। द्विषः।
इंद्राग्नी इति। युवां। इमे। अभि। स्तोमाः। अनूषत। पिबतं। शंऽभुवा। सुतं। ०। इंद्राग्नी इति। ताभिः। आ। गतं।
ताभिः। आ। गच्छतं। नरा। ०। इंद्राग्नी इति। सोमऽपीतये। तं। ईळिष्व। यः। अर्चिषा। वना। विश्वा। परिऽस्व
जत्। कृष्णा। कृणोति। जिह्वया।।२८।। यः। इद्धे। आऽविवासति। सुम्नं। इंद्रस्य। मर्त्यः। द्युम्नाय। सुऽतराः।
अपः। ता। नः। वाजऽवतीः। इषः। आशून्। पिपृतं। अर्वतः। इंद्रं। अग्निं। च। वोळ्हवे। उभा। वां। इंद्राग्नी

प० वे०

७७

इति॥ आऽहुवध्यै। उभा। राधसः। सह। मादयध्यै। उभा। दातारौ। इषां। रयीणां। उभा। वाजस्य। सातये। हुवे।
वां। आ। नः। गव्येभिः। अश्व्यैः। वसव्यैः। उप। गच्छतं। सखायौ। देवौ। सख्याय। शंऽभुवा। इंद्राग्नी इति।
ता। हवामहे। इंद्राग्नी इति। आऽसुतं। हवं। यजमानस्य। सुन्वतः। वीतं। हव्यानि। आ। गतं। पिबतं। सोम्यं। मधु।
॥ २९ ॥ इयं। अददात्। रभसं। ऋणऽच्युतं। दिवःऽदासं। वध्रिऽअश्वाय। दाशुषे। या। शश्वंतं। आऽचखा
द। अवसं। पणिं। ता। ते। दात्राणि। तविषा। सरस्वति॥ इयं। शुष्मेभिः। बिसखाःऽइव। अरुजत्। सानु। गिरी
णां। तविषेभिः। ऊर्मिऽभिः। पारावतऽघ्नीं। अवसे। सुवृक्तिऽभिः। सरस्वतीं। आ। विवासेम। धीतिऽभिः॥
सरस्वति। देवऽनिदः। नि। बर्हय। प्रऽजां। विश्वस्य। बृसयस्य। मायिनः। उत। क्षितिऽभ्यः। अवनीः। अ
विंदः। विषं। एभ्यः। अस्रवः। वाजिनीऽवती। प्र। नः। देवी। सरस्वती। वाजेभिः। वाजिनीऽवती।
[illegible] धीनां। अवित्री। अवतु॥ यः। त्वा। देवि। सरस्वति। उपऽब्रूते। धने।
हिते। इंद्रं। न। वृत्रऽतूर्ये॥ ३०॥ त्वं। देवि। सरस्वति। अव। वाजेषु। वाजिनि। रद। पूषाऽइव। नः। सनिं।

७७

पं० चं०

७९

स्या। नः। सरस्वती॥ घोरा। हिरण्यऽवर्तनिः। वृत्रऽघ्नी। वष्टि। सुऽस्तुतिं। यस्याः। अनंतः। अह्रुतः।
त्वेषः। चरिष्णुः। अर्णवः। अमः। चरति। रोरुवत्। सा। नः। विश्वाः। अति। द्विषः। स्वसॄः। अन्याः। ऋता
तऽवरी। अतन्। अहाऽइव। सूर्यः। उत। नः। प्रिया। प्रियासु। सप्तऽस्वसा। सुऽजुष्टा। सरस्वती। स्तोम्या।
भूत्॥ ३१॥ आऽपप्रुषी। पार्थिवानि। उरु। रजः। अंतरिक्षं। सरस्वती। निदः। पातु॥ त्रिऽसधस्था॥ सप्त
धातुः। पंच। जाता। वर्धयंती। वाजेऽवाजे। हव्या। भूत॥ प्र। या। महिम्ना। महिना। आसु। चेकिते। द्युम्ने
भिः। अन्याः। अपसां। अपःऽतमा। रथःऽइव। बृहती। विऽभ्वने। कृता। उपऽस्तुत्या। चिकितुषा। सरस्वती॥
सरस्वति। अभि। नः। नेषि। वस्यः। मा। अप। स्फरीः। पयसा। मा। नः। आ। धक्। जुषस्व। नः। सख्या।
वेश्या। च। मा। त्वत्। क्षेत्राणि। अरणानि। गन्म॥ ३२॥ ॥ इति चतुर्थाष्टके अष्टमोध्यायः॥ ॥ छ॥

रसिहार्यपामस्त्र

७९

वायवः । न । सोमाः । प्र । त्रिऽक्रयां । भरते । वेपः । अग्निः । प्र । वयुनानि । चेतसा । पृथिव्याः । तं । आयवः ।
शुचयंतं । पावकं । मंद्रं । होतारं । दधिरे । यजिष्ठं । द्यावा । यं । अग्निं । पृथिवी इति । जनिष्टां । आ । पः । त्व
ष्टा । भृगवः । यं । सहःऽभिः । ईळेन्यं । प्रथमं । मातरिश्वा । देवाः । ततक्षुः । मनवे । यजत्रं । यं । त्वा । दे
वाः । दधिरे । हव्यऽवाहं । पुरुऽस्पृहः । मानुषासः । यजत्रं । सः । यामन् । अग्ने । स्तुवते । वयः । धाः ।
प्र । देवऽयन् । यशसः । सं । हि । पूर्वीः ॥ २ ॥ ॥ जगृभ्म । ते । दक्षिणं । इंद्र । हस्तं । वसुऽयवः । वसुऽ
पते । वसूनां ॥ विद्म । हि । त्वा । गोऽपतिं । इंद्र । गोनां । अस्मभ्यं । चित्रं । वृषणं । रयिं । दाः ॥ सुऽआ
युधं । सुऽअवसं । सुऽनीथं । चतुःऽसमुद्रं । धरुणं । रयीणां । चर्कृत्यं । शंस्यं । भूरिऽवारं । ० । सुऽब्र
ह्माणं । देवऽवंतं । बृहंतं । उरुं । गभीरं । पृथुऽबुध्नं । इंद्र । श्रुतऽऋषिं । उग्रं । अभिमातिऽसहं । ० ।
सनत्ऽवाजं । विप्रऽवीरं । तरुत्रं । धनऽस्पृतं । शूशुऽवांसं । सुऽदक्षं । दस्युऽहनं । पूःऽभिदं । इं
द्र । सत्यं । ० । अश्वऽवंतं । रथिनं । वीरऽवंतं । सहस्रिणं । शतिनं । वाजं । इंद्र । भद्रऽव्रातं । वि

प्रऽवीरं। सुऽस्पां। आशुं॥ ॥ प्र। सप्तऽगुं। ऋतऽधीतिं। सुऽमेधां। बृहस्पतिं। मतिः। अच्छ। जि
गाति। यः। आंगिरसः। नमसा। उपऽसद्यः॥ ०। वनीवानः। मम। दूतासः। इंद्रं। स्तोमाः। चरं
ति। सुऽमतीः। इयानाः। हृदिऽस्पृशः। मनसा। वच्यमानाः॥ ०। यत्। त्वा। यामि। दद्धि। तत्।
नः। इंद्र। बृहंतं। क्षयं। असमं। जनानां। अभि। तत्। द्यावापृथिवी इति। गृणीतां॥ ०॥ ४॥ ॥
अहं। भुवं। वसुनः। पूर्व्यः। पतिः। अहं। धनानि। सं। जयामि। शश्वतः। मां। हवंते। पितरं।
न। जंतवः। अहं। दाशुषे। वि। भजामि। भोजनं। अहं। इंद्रः। रोधः। वक्षः। अथर्वणः। त्रिता
य। गाः। अजनयं। अहेः। अधि। अहं। दस्युऽभ्यः। परि। नृम्णं। आ। ददे। गोत्रा। शिक्षन्।
दधीचे। मातरिश्वने। मह्यं। त्वष्टा। वज्रं। अतक्षत्। आयसं। मयि। देवासः। अवृजन्। अ
पि। क्रतुं। मम। अनीकं। सूर्यस्यऽइव। दुस्तरं। मां। आर्यंति। कृतेन। कर्त्वेन। च। अहं।
एतं। गव्ययं। अश्व्यं। पशुं। पुरीषिणं। सायकेन। हिरण्ययं। पुरु। सहस्रा। नि। शिशामि।

राम
२

दाशुषे। यत्। मा। सोमासः। उक्थिनः। अमंदिषुः॥ अहं। इंद्रः। न। परा। जिग्ये। इत्। धनं।
न। मृत्यवे। अव। तस्थे। कदा। चन। सोमं। इत्। मा। सुन्वंतः। याचत। वसु। न। मे। पूरवः।
सख्ये। रिषाथन॥ ५॥ अहं। एतान्। शाश्वसतः। द्वाऽद्वा। इंद्रं। ये। वज्रं। युधये। अ
कृण्वत। आऽह्वयमानान्। अव। हन्मना। अहनं। दृळ्हा। वदन्। अनमस्युः। नमस्विनः।
अभि। इदं। एकं। एकः। अस्मि। निष्षाट्। अभि। द्वा। किं। ऊं इति। त्रयः। करंति। खले।
न। पर्षान्। प्रति। हन्मि। भूरि। किं। मा। निंदंति। शत्रवः। अनिंद्राः॥ अहं। गुंगुऽभ्यः। अ
तिथिऽग्वं। इष्करं। इषं। न। वृत्रऽतुरं। विक्षु। धारयं। यत्। पर्णऽघ्ने। उत। वा। करं
जऽहे। प्र। अहं। महे। वृत्रऽहत्ये। अशुश्रवि। प्र। मे। नमी। साप्यः। इषे। भुजे। भूत्। गा
वां। एषे। सख्या। कृणुत। द्विता। दिद्युं। यत्। अस्य। संऽइथे। सु। मंहयं। आत्। इत्।

एनं। शंस्यं। उक्थ्यं। करं। प्र। नेमस्मिन्। ददृशे। सोमः। अंतः। गोपाः। नेमं। आविः। अस्था।
कृणोति। सः। तिग्मऽशृंगं। वृषभं। युयुत्सन्। द्रुहः। तस्थौ। बहुले। बद्धः। अंतरिति। आ
दित्यानां। वसूनां। रुद्रियाणां। देवः। देवानां। न। मिनामि। धाम। ते। मा। भद्राय। शवसे।
ततक्षुः। अपराजितं। अस्तृतं। अषाळ्हं॥ ६॥ अहं। दां। गृणते। पूर्व्यं। वसु। अहं।
ब्रह्म। कृणवं। मह्यं। वर्धनं। अहं। भुवं। यजमानस्य। चोदिता। अयज्वनः। साक्षि। विश्वस्मि
न्। भरे। मां। धुः। इंद्रं। नाम। देवता। दिवः। च। ग्मः। च। अपां। च। जंतवः। अहं। हरी इति। वृ
षणा। विऽव्रता। रघू इति। अहं। वज्रं। शवसे। धृष्णु। आ। ददे। अहं। अत्कं। कवये। शि
श्नथं। हथैः। अहं। कुत्सं। आवं। आभिः। ऊतिऽभिः। अहं। शुष्णस्य। श्नथिता। वधः। यमं।
न। यः। ररे। आर्यं। नाम। दस्यवे। अहं। पिताऽइव। वेतसून्। अभिष्टये। तुग्रं। कुत्सा।

राम
३

य । स्मत्ऽइभं । वा । रंधयं । ० । राजनि । त्रा । यत् । नरे । तुजये । न । प्रिया । आऽधृषे । अहं । रं
धयं । मृगयं । श्रुतर्वणे । यत् । मा । अजिहीत । वयुना । चन । आनुषक् । अहं । वेशं । नम्र ।
आयवे । अकरं । अहं । सव्याय । पड्गृभिं । अरंधयं ॥ ७ ॥ ॥ अहं । सः । यः । नवऽवा
स्त्वं । बृहत्ऽरथं । सं । वृत्राऽइव । दासं । वृत्रऽहा । अरुजं । यत् । वर्धयंतं । प्रथयंतं । आ
नुषक् । दूरे । पारे । रजसः । रोचना । अकरं । अहं । सूर्यस्य । परि । याऽमि । आशुऽभिः ।

ओजसा ३

प्र । एतशेभिः । वहमानः । यत् । मा । सावः । मनुषः । आह । निःऽनिजे । ऋधक् । कृ
षे । दासं । कृत्व्यं । हथैः । अहं । सहऽहा । नहुषः । नहुःऽतरः । प्र । अश्रवयं । शवसा ।
तुर्वशं । यदुं । अहं । नि । अन्यं । सहसा । सहः । करं । नव । व्राधतः । नवतिं । च । वक्षथ

श्रीः
४

यं। अ॒हं। स॒प्त। स्र॒वतः॑। धा॒र॒यं॒। वृषा॑। द्र॒वि॒त्न्वः॑। पृ॒थि॒व्यां। सी॒राः॑। अधि॑। अ॒हं। अर्णां॑सि। वि। ति॒रा॒मि॒। सु॒ऽक्रतुः॑। यु॒धा। वि॒दं॒। मन॑वे। गा॒तुं। इ॒ष्टये॑। अ॒हं। तत्। आ॒सु॒। धा॒र॒यं॒। यत्। आ॒सु॒। न। दे॒वः। च॒न। त्वष्टा॑। अधा॑रयत्। रुश॑त्। स्पा॒र्हं। गवां॑। ऊध॑ःऽसु। व॒क्षणा॑सु। आ। मधोः॑। मधु॑। श्वा॒त्र्यं॑। सोमं॑। आ॒ऽशिरं॑। ए॒व। दे॒वान्। इंद्रः॑। वि॒व्ये॒। नॄन्। प्र। च्यौ॒त्ने॑न। म॒घऽवा॑। स॒त्यऽरा॑धाः॥०॥ ह॒रि॒ऽवः॒। श॒ची॒ऽवः॒। अ॒भि। त॒रा॒सः॒। सु॒ऽय॒शः। श॒र॒णं। नि॒॥॥ प्र। वः॒। म॒हे। मंद॑मानाय। अंध॑सः। अर्च॑। वि॒श्वान॑राय। वि॒श्व॒ऽभु॒वे॑। इंद्र॑स्य। यस्य॑। सु॒ऽम॑खं। सहः॑। महि॑। श्रवः॑। नृ॒म्णं। च॒। रोद॑सी॒ इति॑। स॒प॒र्यतः॑। सः। चि॒त्। नु। स॒ख्या। नर्यः॑। इ॒नः। स्तु॒तः। च॒र्कृत्यः॑। इंद्रः॑। मा॒ऽव॑ते। नरे॑। विश्वा॑सु। धूः॒ऽसु। वा॒ज॒ऽकृ॒त्ये॑षु। स॒त्ऽप॒ते॒। वृ॒त्रे। वा॒। अ॒प्ऽसु। अ॒भि। शूर॑। मं॒द॒से॒। के। ते॒। नरः॑। इं॒द्र॒। ये। ते॒। इ॒षे। ये। ते॒। सु॒म्नं। स॒ऽध॒न्यं॑।

राम
४

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीरामायनमः॥ ॥प्र। होता। जातः। महान्। नभःऽवित्। नृऽसद्मा। सीदत्। अपां। उपऽस्थे॥ दधिः। यः। धायि। सः। ते। वयांसि। यंता। वसूनि। विधते। तनूऽपाः॥१०॥ पशुं। न। नष्टं। पदैः। अनु। ग्मन्। गुहा। चतंतं। उशिजः। नमःऽभिः। इच्छंतः। धीराः। भृगवः। अविंदन्॥ इमं। त्रितः। भूरि। अविंदत्। इच्छन्। वैभुऽवसः। मूर्द्धनि। अघ्न्यायाः॥ सः। शेवृधः। जातः। आ। हर्म्येषु। नाभिः। युवा। भवति। रोचनस्य॥०॥ नमःऽभिः। प्रांचं। यज्ञं। नेतारं। अध्वराणां। विशां। अकृण्वन्। अरतिं। पावकं। हव्यऽवाहं। दधतः। मानुषेषु॥ प्र। भूः। जयंतं। महां। विपःऽधां। मूराः। अमूरं। पुरां। दर्माणं। नयंतः॥ गर्भं। वनां। धियं। धुः। हिरिऽश्मश्रुं। न। अर्वाणं। धनऽअर्चं॥१॥ ॥ नि। पस्त्यासु। त्रितः। स्तभुऽयन्। परिऽवीतः। योनौ। सीदत्। अंतरिति। अतः। संऽगृभ्य। विशां। दमूनाः। विऽधर्मणा। अयंत्रैः। ईयते। नॄन्। अस्य। अजराः। सः। दमां। शुचिऽत्राः। अर्वन्। धूमासः। अग्नयः। पावकाः॥ श्विनीचयः। श्वात्रासः। भुरण्यवः। वनःऽसदः।

एव ५

राम

राम

॥ ॥ऋष्माष्टकपदं॥ ॥

राम

पं०प०

१

श्रीगणेशाय नमः॥ ॐ यः। इंद्र। सोमऽपातमः। मदः। शविष्ठ। चेतति। येन। हंसि। नि। अत्रिणं।
तं। ईमहे। येन। दशऽग्वं। अध्रिऽगुं। वेपयंतं। स्वःऽनरं। येन। समुद्रं। आविथ। तं। ईमहे। येन। सिंधुं। म
हीः। अपः। रथान्ऽइव। प्रऽचोदयः। पंथां। ऋतस्य। यातवे। तं। ईमहे। इमं। स्तोमं। अभिष्टये। घृतं।
न। पूतं। अद्रिऽवः। येन। नु। सद्यः। ओजसा। ववक्षिथ। इमं। जुषस्व। गिर्वणः। समुद्रःऽइव। पिन्वते।
इंद्र। विश्वाभिः। ऊतिऽभिः। ववक्षिथ॥१॥ यः। नः। देवः। पराऽवतः। सखिऽत्वनाय। मामहे। दिवः। न॥ १
वृष्टिं। प्रथयन्। ववक्षिथ। ववक्षुः। अस्य। केतवः। उत। वज्रः। गभस्त्योः। यत्। सूर्यः। न। रोदसी
इति। अवर्द्धयत्। यदि। प्रऽवृद्ध। सत्ऽपते। सहस्रं। महिषान्। अघः। आत्। इत्। ते। इंद्रियं। म
हि। प्र। ववृधे। इंद्र। सूर्यस्य। रश्मिऽभिः। नि। अर्शसानं। ओषति। अग्निः। वनाऽइव। ससहिः।

प्र। ववृधे। इयं। ते। ऋत्वियऽवती। धीतिः। एति। नवीयसी। सपर्यन्ती। पुरुऽप्रिया। मिमीते। इत्। ॥२॥ गर्भः।
यज्ञस्य। देवऽयुः। क्रतुं। पुनीते। आनुषक्। स्तोमैः। इंद्रस्य। ववृधे। मिमीते। इत्। सनिः। मित्रस्य। पप्र
थे। इंद्रः। सोमस्य। पीतये। प्राची। वाशीऽइव। सुन्वते। मिमीते। इत्। यं। वि[illegible] [illegible]
[illegible] पिप्ये। आसनि। [illegible] तस्य। यत्। [illegible]
[illegible] जनत्। पु[illegible] प्र। [illegible] तस्य। [illegible] अभि। वन्ह्यः। ऊतये। अनूषत। प्रऽशस्तये। न। देव।

तस्याय त्।

विऽव्रता। हरी इति। ऋतस्य। यत्॥ ३॥ यत्। सोमं। इंद्र। विष्णवि। यत्। वा। घ। त्रिते। आप्त्ये। यत्। वा। म
रुत्ऽसु। मंदसे। सं। इंदुऽभिः। यत्। वा। शक्र। पराऽवति। समुद्रे। अधि। मंदसे। अस्माकं। इत्। सुते। रण।
सं। इंदुऽभिः। यत्। वा। असि। सुन्वतः। वृधः। यजमानस्य। सत्ऽपते। उक्थे। वा। यस्य। रण्यसि। सं।
इंदुऽभिः। देवंऽदेवं। वः। अवसे। इंद्रंऽइंद्रं। गृणीषणि। अध। यज्ञाय। तुर्वणे। वि। आनशुः। यज्ञेभिः।

न। यं। विविक्तः। रोदसी इति। न। अंतरिक्षाणि। वज्रिणं॥ २१॥

यज्ञऽवाहसं। सोमेभिः। सोमऽपातमं। होत्राभिः। इंद्रं। ववृधुः। वि। आनशुः॥ ४॥ । विश्वा। वसूनि। दाशु
षे। वि। आनशुः। इंद्रं। वृत्राय। हंतवे। देवासः। दधिरे। पुरः। इंद्रं। वाणीः। अनूषत। सं। ओजसे। महां। तं।
महिना। वयं। स्तोमेभिः। हवनऽश्रुतं। अर्कैः। अभि। प्र। नोनुमः। सं। ओजसे [illegible]
[illegible] अमात्। इत्। अस्य। तितिविषे। सं। ओजसः। यत्। इंद्र। पृतनाऽज्ये। देवाः।
त्वा। दधिरे। पुरः। आत्। इत्। ते। हर्यता। हरी इति। ववक्षतुः॥ ५॥ यदा। वृत्रं। नदीऽवृतं। शवसा। वज्रि
न्। अवधीः॥ ६॥ यदा। ते। विष्णुः। ओजसा। त्रीणि। पदा। विऽचक्रमे॥ ७॥ यदा। ते। हर्यता। हरी इति। ववृ
धाते इति। दिवेऽदिवे॥ ०॥ विश्वा। भुवनानि। येमिरे। यदा। ते। मारुतीः। विशः। तुभ्यं। इंद्र। निऽयेमि
रे॥ ०॥ यदा। सूर्यं। अमुं। दिवि। शुक्रं। ज्योतिः। अधारयः। आत्। इत्। ते। इंद्र। सुऽस्तुतिं। विप्रः। इयर्ति।
धीतिऽभिः। जामिं। पदाऽइव। पिप्रतीं। प्र। अध्वरे। यत्। अस्य। धामनि। प्रियासः। संऽईचीनासः। अस्व

के।४

रत्ना। नाभा। यज्ञस्य। दोहना। प्र। अध्वरे। सुऽवीर्यं। सुऽअश्व्यं। सुऽगव्यं। इंद्र। दद्धि। नः। होताऽइव। द
ईऽचित्तये। प्र। अध्वरे।।१६।। इंद्रः। सुतेषु। सोमेषु। क्रतुं। पुनीते। उक्थ्यं। विदे। वृधस्य। दक्षसः। म
हान्। हि। सः। सः। प्रथमे। विऽओमनि। देवानां। सदने। वृधः। सुऽपारः। सुश्रवःऽतमः। सं। अ
प्सुऽजित्। तं। अ ।वाजऽसातये। इंद्रं। भराय। शुष्मिणं। भव। नः। सुम्ने। अंतमः। सखा। वृधे। इयं। ते।
इंद्र। गिर्वणः। रातिः। क्षरति। सुन्वतः। मंदानः। अस्य। बर्हिषः। विऽराजसि। नूनं। तत्। इंद्र। दद्धि। नः।
यत्। त्वा। सुन्वंतः। ईमहे। रयिं। नः। चित्रं। आ। भर। स्वःऽविदं।।७।। स्तोता। यत्। ते। विऽचर्षणिः। अतिऽ
प्रशर्धयत्। गिरः। वयाःऽइव। अनु। रोहते। जुषंत। यत्। प्रत्नऽवत्। जनय। गिरः। शृणुधि। जरि
तुः। हवं। मदेऽमदे। ववक्षिथ। सुऽकृत्वने। क्रीळंति। अस्य। सूनृताः। आपः। न। प्रऽवता। यतीः। अ

ऋ०प०
२

या। धिया। यः। उच्यते। पतिः। दिवः। उतो इति। पतिः। यः। उच्यते। कृष्टीनां। एकः। इत्। वशी। नमःऽवृधैः॥
अवस्युऽभिः। सुते। रण॥ स्तुहि। श्रुतं। विपःऽचितं। हरी इति। यस्य। प्रऽसक्षिणा। गंतारा। दाशुषः। गृहं। नम
स्विनः॥ ८॥ तूतुजानः। महेऽमते। अश्वेभिः। प्रुषितप्सुऽभिः। आ। याहि। यज्ञं। आशुऽभिः। शं। इत्। हि।
ते॥ इंद्र। शविष्ठ। सत्ऽपते। रयिं। गृणत्ऽसु। धारय। श्रवः। सूरिऽभ्यः। अमृतं। वसुऽत्वनं॥ हवे। त्वा।
सूरे। उत्ऽइते। हवे। मध्यंदिने। दिवः। जुषाणः। इंद्र। सप्तिऽभिः। नः। आ। गहि। आ। तु। गहि। प्र। तु। द्र
व। मत्स्व। सुतस्य। गोऽमतः। तंतुं। तनुष्व। पूर्व्यं। यथा। विदे। यत्। शक्र। असि। पराऽवति। यत्। अ
र्वाऽवति। वृत्रऽहन्। यत्। वा। समुद्रे। अंधसः। अविता। इत्। असि॥ ९॥ इंद्रं। वर्धंतु। नः। गिरः। इंद्रं।
सुतासः। इंदवः। इंद्रे। हविष्मतीः। विशः। अराणिषुः॥ तं। इत्। विप्राः। अवस्यवः। प्रवत्वतीभिः। ऊ
तिऽभिः। इंद्रं। क्षोणीः। अवर्धयन्। वयाःऽइव॥ त्रिऽकद्रुकेषु। चेतनं। देवासः। यज्ञं। अत्नत। तं। इत्

२

तः। वर्द्धंतु। नः। गिरः। सुदाऽवृधं। अनुऽव्रतं। उक्थानि। ऋतुऽथा। दधे। शुचिः। पावकः। इच्यते।
सः। अद्भुतः। ततः। इत्। रुद्रस्य। चेतति। यह्वं। प्रऽलेषु। धामऽसु। मनः। यत्र। वि। ततं। दधुः। विऽचेतसः।
१०॥ यत्। इं। मित्र। सख्यं। आऽचके। इमस्य। पाहि। अंधसः। येन। विश्वाः। अति। द्विषः। अतारिम। कदा। ते।
इंद्र। गिर्वणः। स्तोता। भवाति। शंऽतमः। कदा। नः। गव्ये। अश्व्ये। वसौ। दधः। उत। ते। सुऽस्तुता। हि। यं। ४
री इति। वृषणा। वहतः। रथं। असुर्यस्य। मदिऽन्तमं। ईमहे। पुरुऽस्तुतं। यह्वं। प्रत्नेभिः। ऊतिऽभिः॥
नि। बर्हिषि। प्रिये। सदत्। अध। द्विता। वर्द्धस्व। सु। पुरुःऽस्तुत। ऋषिऽस्तुताभिः। ऊतिऽभिः। धुक्षस्व।
पिप्युषीं। इषं। अव। च। नः॥ ११॥ इंद्र। त्वं। अविता। इत्। असि। इत्था। स्तुवतः। अद्रिऽवः। सता। त्। इयर्मि।
ते। धियं। मनःऽयुजं। इह। त्या। सधऽमाद्या। युजानः। सोमऽपीतये। हरी इति। इंद्र। प्रऽ तद्रुत्त इति प्रलतऽ

तां। ईमहे। ४

प०प०
४

वस्व । अभि । स्वर । अभि । स्वरंतु । ये । तव । रुद्रासः । सक्षत । श्रियं । उतो इति । मरुत्वतीः । विशः । अभि ।
प्रयः । इमाः । अस्य । प्रऽतनयः । पदं । जुषंत । यत् । दिवि । नाभा । यज्ञस्य । सं । दधुः । यथा । विदे । अयं । दीर्घा ।
य । चक्षसे । प्राचि । प्रऽयति । अध्वरे । मिमीते । यज्ञं । आनुषक् । विऽचक्ष्य ॥ १२ ॥ वृषा । अयं । इंद्र । ते ।
रथः । उतो इति । ते । वृषणा । हरी इति । वृषा । त्वं । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । वृषा । हवः ।० वृषा । यज्ञः ।
यं । इन्वसि । वृषा । हवः ।० ववंथा । हि । प्रतिऽस्तुतिं । वृषा । हवः ॥ १३ ॥ यत् । इंद्र । अहं । यथा । त्वं । ईशी
य । वस्वः । एकः । इत् । स्तोता । मे । गोऽसखा । स्यात् । शिक्षेयं । अस्मै । दित्सेयं । शचीऽपते । मनीषिणे ।
यत् । अहं । गोऽपतिः । स्यां । धेनुः । ते । इंद्र । सूनृता । यजमानाय । सुन्वते । गां । अश्वं । पिप्युषी । दुहे । न । ते ।
वर्ता । अस्ति । राधसः । इंद्र । देवः । न । मर्त्यः । यत् । दित्ससि । स्तुतः । मघं । यज्ञः । इंद्रं । अवर्धयत् । यत् । भू
मिं । वि । अवर्तयत् । चक्राणः । ओपशं । दिवि ॥ १४ ॥ ववधानस्य । ते । वयं । विश्वा । धनानि । जिग्युषः ।

४

श्रुतिं। इंद्र। आ। यत्। ईं। महे। वि। अंतरिक्षं। अतिरत्। मदे। सोमस्य। रोचना। इंद्रः। यत्। अभिनत्। वलं।
उत्। गाः। आजत्। अंगिरःऽभ्यः। आविः। कृण्वन्। गुहा। सतीः। अर्वांचं। नुनुदे। वलं। इंद्रेण। रोचना।
दिवः। दृह्लानि। दृंहितानि। च। स्थिराणि। न। पराऽनुदे। अपां। ऊर्मिः। मदन्ऽइव। स्तोमः। इंद्र। अजि
रऽयते। वि। ते। मदाः। अराजिषुः॥१५॥ त्वं। हि। स्तोमऽवर्द्धनः। इंद्र। असि। उक्थऽवर्द्धनः। स्तोतॄणां। उत।
भद्रऽकृत्। इंद्रं। इत्। केशिना। हरी इति। सोमऽपेयाय। वक्षतः। उप। यज्ञं। सुऽराधसं। अपां। फेनेन। न
मुचेः। शिरः। इंद्र। उत्। अवर्तयः॥ विश्वाः। यत्। अजयः। स्पृधः। मायाभिः। उत्ऽसिसृप्सतः। इंद्र। द्यां।
आऽरुरुक्षतः। अव। दस्यून्। अधूनुथाः। असुन्वां। इंद्र। संऽसदं॥ विषूचीं॥ वि। अनाशयः। सोमऽपाः। उ
त्ऽतरः। भवन्॥१६॥ तं। ऊं इति। अभि। प्र। गायत। पुरुऽहूतं। पुरुऽस्तुतं। इंद्रं। गीःऽभिः। तविषं। आ। विवा
सत। यस्य। द्विऽबर्हसः। बृहत्। सहः। दाधार। रोदसी इति। गिरीन्। अज्रान्। अपः। स्वः। वृषऽत्वना। सः।

श्री
ऋ० प०
५

राजसि । पुरुऽस्तुत । एकः । वृत्राणि । जिघ्नसे । इंद्र । जैत्रा । श्रवस्या । च । यंतवे । तं । ते । मदं । गृणीमसि ।
वृषणं । पृतऽसु । ससहिं । उं इति । लोककृत्नुं । अद्रिऽवः । हरिऽश्रियं । येन । ज्योतींषि । आयवे । मनवे ।
च । विवेदिथ । मंदानः । अस्य । बर्हिषः । वि । राजसि ॥ १७ ॥ तत् । अद्य । चित् । ते । उक्थिनः । अनु । स्तुवंति ।
पूर्वऽथा । वृषऽपत्नीः । अपः । जय । दिवेऽदिवे । तव । त्यत् । इंद्रियं । बृहत् ॥ तव । शुष्मं । उत । क्रतुं । वज्रं । शि-
शाति । धिषणा । वरेण्यं । तव । द्यौः । इंद्र । पौंस्यं । पृथिवी । वर्धति । श्रवः । त्वां । आपः । पर्वतासः । च । हि-
न्विरे । त्वां । विष्णुः । बृहन् । क्षयः । मित्रः । गृणाति । वरुणः । त्वां । शर्धः । मदति । अनु । मारुतं । त्वं । वृषा ।
जनानां । मंहिष्ठः । इंद्र । जज्ञिषे । सत्रा । विश्वा । सुऽअपत्यानि । दधिषे ॥ १८ ॥ सत्रा । त्वं । पुरुऽस्तुत । एकः ।
वृत्राणि । तोशसे । न । अन्यः । इंद्रात् । करणं । भूयः । इन्वति । यत् । इंद्र । मन्मऽशः । त्वा । नाना । हवंते । ऊत-
ये । अस्माकेभिः । नृऽभिः । अत्र । स्वः । जय । अरं । क्षयाय । नः । महे । विश्वा । रूपाणि । आऽविशन् । इंद्र ।

५

जे । आय । हर्षय । शचीऽपतिं ॥ १९ ॥ प्र । सम्ऽराजं । चर्षणीनां । इंद्रं । स्तोत । नव्यं । गीःऽभिः । नरं । नृऽसहं । मंहि
ष्ठं । यस्मिन् । उक्थानि । रण्यंति । विश्वानि । च । श्रवस्या ॥ अपां । अवः । न । समुद्रे ॥ तं । सुऽस्तुत्या । आ । विवा
से । ज्येष्ठऽराजं । भरे । कृत्नुं । महः । वाजिनं । सनिऽभ्यः । यस्य । अनूनाः । गभीराः । मदाः । उरवः । तरुत्राः । ह
र्षुऽमंतः । शूरऽसातौ । तं । इत् । धनेषु । हितेषु । अधिऽवाकाय । हवंते ॥ षां । इंद्रः । ते । जयंति । तं । इत् । च्यौ
त्नैः । आर्येति । तं । कृतेभिः । चर्षणयः । एषः । इंद्रः । वरिवःऽकृत् ॥ २० ॥ इंद्रः । ब्रह्मा । इंद्रः । ऋषिः । इंद्रः ।
पुरु । पुरुऽहूतः । महान् । महीभिः । शचीभिः ॥ सः । स्तोम्यः । सः । हव्यः । सत्यः । सत्वा । तुविऽकूर्मिः । एकः । चि
त् । सन् । अभिऽभूतिः । तं । अर्केभिः । तं । सामऽभिः । तं । गायत्रैः । चर्षणयः । इंद्रं । वर्द्धंति । क्षितयः । प्रऽ
नेतारं । वस्यः । अच्छ । कर्तारं । ज्योतिः । समत्ऽसु । ससह्वांसं । युधा । अमित्रान् । सः । नः । पप्रिः । पारयाति ।
स्वस्ति । नावा । पुरुऽहूतः । इंद्रः । विश्वाः । अति । द्विषः । त्वं । नः । इंद्र । वाजेभिः । दशस्य । च । गातुऽय ।

ये ४

प० ष०

६

वा। अच्छ। वा। नः। सुम्नं। नेषि॥ २१॥ आ। याहि। सुसुम। हि। ते। इंद्र। सोमं। पिब। इमं। आ। इदं। बर्हिः। सदः।
मम। आ। त्वा। ब्रह्मऽयुजा। हरी इति। वहतां। इंद्र। केशिना। उप। ब्रह्माणि। नः। शृणु। ब्रह्माणः। त्वा। व
यं। युजा। सोमऽपां। इंद्र। सोमिनः। सुतऽवंतः। हवामहे। आ। नः। याहि। सुतऽवतः। अस्माकं। सुऽस्तु
तीः। उप। पिब। सु। शिप्रिन्। अंधसः। आ। ते। सिंचामि। कुक्ष्योः। अनु। गात्रा। वि। धावतु। गृभाय। जि
ह्वया। मधु॥ २२॥ स्वादुः। ते। अस्तु। संऽसुदे। मधुऽमान्। तन्वे। तव। सोमः। शं। अस्तु। ते। हृदे। अयं।
उं इति। त्वा। विऽचर्षणे। जनीःऽइव। अभि। संऽवृतः। प्र। सोमः। इंद्र। सर्पतु। तुविऽग्रीवः। वपाऽउदरः।
सुऽबाहुः। अंधसः। मदे। इंद्रः। वृत्राणि। जिघ्नते। इंद्र। प्र। इहि। पुरः। त्वं। विश्वस्य। ईशानः। ओजसा। वृ
त्राणि। वृत्रऽहन्। जहि। दीर्घः। ते। अस्तु। अंकुशः। येन। वसु। प्रऽयच्छसि। यजमानाय। सुन्वते॥ २३॥
अयं। ते। इंद्र। सोमः। निऽपूतः। अधि। बर्हिषि। आ। इहि। ईं। अस्य। द्रव। पिब। शाचिगो इति शाचिऽगो।

६

रा। विऽसृजन। अयं। रणाय। ते। सुतः। आखंडल। प्र। हूयसे। यः। ते। शृंगऽवृषः। नपात्। प्रनपादिति प्रऽ
नपात्। कुंडऽपाय्यः। नि। अस्मिन्। दध्रे। आ। मनः॥ वास्तोः। पते। ध्रुवा। स्थूणा। अंसत्रं। सोम्यानां। द्रप्सः।
भेत्ता। पुरां। शश्वतीनां। इंद्रः। मुनीनां। सखा॥ पृदाकुऽसानुः। यजतः। गोऽएषणः। एकः। सन्। अभि। भूय
सः। भूर्णिं। अश्वं। नयत्। तुजा। पुरः। गृभा। इंद्रं। सोमस्य। पीतये॥२४॥ इदं। ह। नूनं। एषां। सुम्नं। भिक्षे
त। मर्त्यः। आदित्यानां। अपूर्व्यं। सवीमनि। अनर्वाणः। हि। एषां। पंथाः। आदित्यानां। अदब्धाः। सं
ति। पायवः। सुगेऽवृधः।०। शर्म। यच्छंतु। सऽप्रथः। यत्। ईमहे। देवेभिः। देवि। अदिते। अरिष्टऽभर्मन्।
आ। गहि। स्मत्। सूरिऽभिः। पुरुऽप्रिये। सुऽशर्मऽभिः। ते। हि। पुत्रासः। अदितेः। विदुः। द्वेषांसि। यो
तवे। अंहोः। चित्। उरुऽचक्रयः। अनेहसः॥२५॥ अदितिः। नः। दिवा। पशुं। अदितिः। नक्तं। अद्व
याः। अदितिः। पातु। अंहसः। सदाऽवृधा। उत। स्या। नः। दिवा। मतिः। अदितिः। ऊत्या। आ। गमत्। सा।

शंऽताति। मयः। करत्। अप। स्रिधः। उत। त्या। दैव्या। भिषजा। शं। नः। करतः। अश्विना। युयुयातां। इतः। र
पः। अप। स्रिधः॥ शं। अग्निः। अग्निऽभिः। करत्। शं। नः। तपतु। सूर्यः। शं। वातः। वातु। अरपाः। अप।
स्रिधः॥ अप। अमीवां। अप। स्रिधं। अप। सेधत। दुःऽमतिं। आदित्यासः। युयोतन। नः। अंहसः॥ २६॥
युयोत। शरुं। अस्मत्। आ। आदित्यासः। उत। अमतिं। ऋधक्। द्वेषः। कृणुत। विश्वऽवेदसः। तत्। सु।
नः। शर्म। यच्छत। आदित्याः। यत्। मुमोचति। एनस्वंतं। चित्। एनसः। सुऽदानवः। यः। नः। कः। चित्। रिरि
क्षति। रक्षःऽत्वेन। मर्त्यः। स्वैः। सः। एवैः। रिरिषीष्ट। युः। जनः॥ सं। इत्। तं। अघं। अश्नवत्। दुःऽशंसं। मर्त्यं।
रिपुं। यः। अस्मऽत्रा। दुःऽहनावान्। उप। द्वयुः॥ पाकऽत्रा। स्थन। देवाः। हृत्ऽसु। जानीथ। मर्त्यं। उप। द्व
युं। च। अद्वयुं। च। वसवः॥ २७॥ आ। शर्म। पर्वतानां। आ। उत। अपां। वृणीमहे। द्यावाक्षामा। आरे। अ
स्मत्। रपः। कृतं। ते। नः। भद्रेण। शर्मणा। युष्माकं। नावा। वसवः। अति। विश्वानि। दुःऽइता। पिपर्तन।

तुचे। तनाय। तत्। सु। नः। द्राघीयः। आयुः। जीवसे। आदित्यासः। सुऽमहसः। कृणोतन। यज्ञः। हीळः॥
वः। अंतरः। आदित्याः। अस्ति। मृळत। युष्मे इति। इत्। वः। अपि। स्मसि। सऽजात्ये। बृहत्। वरूथं। मरुतां।
देवं। त्रातारं। अश्विना। मित्रं। ईमहे। वरुणं। स्वस्तये। अनेहः। मित्र। अर्यमन्। नृऽवत्। वरुण। शंस्यं। त्रिऽ-
वरूथं। मरुतः। यंत। नः। छर्दिः। ये। चित्। हि। मृत्युऽबंधवः। आदित्याः। मनवः। स्मसि। प्र। सु। नः। आ-
युः। जीवसे। तिरेतन॥२८॥ तं। गूर्धय। स्वःऽनरं। देवासः। देवं। अरतिं। दधन्विरे। देवऽत्रा। हव्यं। आ।
ऊहिरे। विभूतऽरातिं। विप्र। चित्रऽशोचिषं। अग्निं। ईळिष्व। यंतुरं। अस्य। मेधस्य। सोम्यस्य। सोभरे। प्र। ईं।
अध्वराय। पूर्व्यं। यजिष्ठं। त्वा। ववृमहे। देवं। देवऽत्रा। होतारं। अमर्त्यं। अस्य। यज्ञस्य। सुऽक्रतुं। ऊर्जः। न-
पातं। सुऽभगं। सुऽदीदितिं। अग्निं। श्रेष्ठऽशोचिषं। सः। नः। मित्रस्य। वरुणस्य। सः। अपां। आ। सुम्नं। य-
क्षते। दिवि। यः। संऽइधा। यः। आऽहुती। यः। वेदेन। ददाश। मर्तः। अग्नये। यः। नमसा। सुऽअध्वरः।

ऋ०प०
८

२९॥ तस्य। इत्। अर्वंतः। रंहयंते। आशवः। तस्य। द्युम्निऽतमं। यशः। न। तं। अंहः। देवऽकृतं। कुतः। चन।
न। मर्त्यऽकृतं। नशत्। सुऽअग्नयः। वः। अग्निऽभिः। स्याम। सूनो इति। सहसः। ऊर्जां। पते। सुऽवीरः। त्वं।
अस्मऽयुः। प्रऽशंसः। समानः। अतिथिः। न। मित्रियः। अग्निः। रथः। न। वेद्यः। त्वे इति। क्षेमासः। अपि।
संति। साधवः। त्वं। राजा। रयीणां। सः। अद्धा। दाशुऽअध्वरः। अग्ने। मर्तः। सुऽभगः। सः। प्रऽशंस्यः। सः।
धीभिः। अस्तु। सनिता। यस्य। त्वं। ऊर्ध्वः। अध्वऽराय। तिष्ठसि। क्षयत्ऽवीरः। सः। साधते। सः। अ
र्वत्ऽभिः। सनिता। सः। विपन्युऽभिः। सः। शूरैः। सनिता। कृतं॥ ३०॥ यस्य। अग्निः। वपुः। गृहे। स्तोमं।
चनः। दधीत। विश्वऽवार्यः। हव्या। वा। वेविषत्। विषः। विप्रस्य। वा। स्तुवतः। सहसः। यहो इति। मक्षु।
तमस्य। रातिषु। अवः। देवं। उपरिऽमर्त्यं। कृधि। वसो इति। विविदुषः। वचः। यः। अग्निं। हव्यदातिऽ
भिः। नमःऽभिः। वा। सुऽदक्षं। आऽविवासति। गिरा। वा। अजिरऽशोचिषं। सम्ऽइधा। यः। निऽशिती।

८

दाशत्। अदितिं। धामऽभिः। अस्य। मर्त्यैः। विश्वा। इत्। सः। धीभिः। सुऽभगः। जनान्। अति। द्युम्नैः।
उ ... दुः। इव। तरिषत्। तत्। अग्ने। द्युम्नं। आ। भर। यत्। ससहत्। सदने। कं। चित्। अत्रिणं। मन्युं।
जनस्य। दुःऽध्यः। ... येन। चष्टे। ... येन। नासत्यौ। भगः। वयं। तत्। ते। शवसा। गातु। वित्ऽतमाः।
इंद्र ... उताः। विधेम। हि। ते। स्वाः। इत्। अग्ने। सुऽआध्यः। ये। त्वा। विप्र। निऽदधिरे। नृऽचक्षसं। विप्रा।
सः। देवाः। सुऽक्रतुं। ता। इत्। वेदिं। सुऽभगा। ते। आऽहुतिं। ते। सोतुं। चक्रिरे। दिवि। ते। इत्। वाजेभिः।
जिग्युः। महत्। धनं। ये। त्वे। इति। कामं। निऽएरिरे। भद्रः। ... अग्निः। आऽहुतः। भद्रा। रातिः। सुऽभग।
भद्रः। अध्वरः। भद्राः। उत। प्रऽशस्तयः। भद्रं। मनः। ... येन। समत्ऽसु। ससहः।
... रि। शर्द्धतां। वनेम। ते। अभिष्टिऽभिः। ईळे। गिरा। मनुःऽहितं। यं। देवाः। दूतं। अरतिं। निऽ
एरिरे। यजिष्ठं। हव्यऽवाहनं। तिग्मऽजंभाय। ... याय। राजते। प्रयः। गायसि। अग्नये। यः। पि

ऋ०प०
८

शते। सूनृताभिः। सुऽवीर्यं। अग्निः। घृतेभिः। आऽहुतः। यदि। घृतेभिः। आऽहुतः। वाशी। अग्निः॥
भरते। उत्। च। अव। च। असुरःऽइव। निःऽनिजं। यः। हव्यानि। ऐरयत। मनुःऽहितः। देवः। आसा। सुऽगं
धिना॥ विवासते। वार्याणि। सुऽअध्वरः। होता। देवः। अमर्त्यः। यत्। अग्ने। मर्त्यः। त्वं। स्यां। अहं। मित्रऽमहः॥
अमर्त्यः। सहसः। सूनो इति। आऽहुत॥ २५॥ न। त्वा। रासीय। अभिऽशस्तये। वसो इति। न। पापऽत्वाय। सं
त्य। न। मे। स्तोता। अमतिऽवा। न। दुःऽहितः। स्यात्। अग्ने। न। पापया। पितुः न। पुत्रः। सुऽभृतः। दुरोणे॥
आ। देवान्। एतु। प्र। नः। हविः। तव। अहं। अग्ने। ऊतिऽभिः। नेदिष्ठाभिः। सचेय। जोषं। आ। वसो इति।
सदा। देवस्य। मर्त्यः। तव। क्रत्वा। सनेयं। तव। रातिऽभिः। अग्ने। तव। प्रशस्तिऽभिः। त्वां। इत्। आहुः।
प्रऽमतिं। वसो इति। मम। अग्ने। हर्षस्व। दातवे। प्र। सः। अग्ने। तव। ऊतिऽभिः। सुऽवीराभिः। ति
रते। वाजभर्मऽभिः। यस्य। त्वं। सख्यं। आऽवरः॥ २४॥ तव। द्रप्सः। नीलऽवान्। वाशः। ऋत्वियः।
इंधानः। सिष्णो इति। आ। ददे। त्वं। महीनां। उषसां। असि। प्रियः। क्षपः। वस्तुषु। राजसि। तं। आ।

राम०
६

अगन्म । सोभरयः । सहस्रऽमुष्कं । सुऽअभिष्टिं । अवसे । संऽराजं । त्रासदस्यवं । यस्य । ते । अग्ने । अ
न्ये । अग्नयः । उपऽक्षितः । वयाःऽइव । विपः । न । द्युम्ना । नि । युवे । जनानां । तव । क्षत्राणि । वर्धयन् । यं ।
आदित्यासः । अद्रुहः । पारं । नयथ । मर्त्यं । मघोनां । विश्वेषां । सुऽदानवः । यूयं । राजानः । कं । चित् । च
र्षणिऽसहः । क्षयंतं । मानुषान् । अनु । वयं । ते । वः । वरुण । मित्र । अर्यमन् । स्याम । इत् । ऋतस्य । र
थ्यः । अदात् । मे । पौरुऽकुत्स्यः । पंचाशतं । त्रसदस्युः । वधूनां । मंहिष्ठः । अर्यः । सत्ऽपतिः । उत । मे ।
प्रयियोः । वयियोः । सुऽवास्त्वाः । अधि । तुग्वनि । तिसृणां । सप्ततीनां । श्यावः । प्रऽनेता । भुवत् । वसुः ।
दियानां । पतिः ॥ १ ॥ आ । गंत । मा । रिषण्यत । प्रऽस्थावानः । मा । अप । स्थात । सऽमन्यवः । स्थि
रा । चित् । नमयिष्णवः । वीळुपविऽभिः । मरुतः । ऋभुक्षणः । आ । रुद्रासः । सुदीतिऽभिः । इषा । नः ।
अद्य । आ । गत । पुरुऽस्पृहः । यज्ञं । आ । सोभरीऽयवः । विद्म । हि । रुद्रियाणां । शुष्मं । उग्रं । मरुतां । शि

मीऽवतां। विष्णोः। एषस्य। मीह्लुषां। वि। द्वीपानि। पापतन्। तिष्ठत। दुच्छुना। उभेइति। युजंत। रोदसीइ
ति॥४॥ धन्वानि। ऐरत। शुभ्रऽखादयः। यत्। एजथ। स्वऽभानवः। अच्युता। चित्। वः। अज्मन्। आ।
नानदति। पर्वतासः। वनस्पतिः। भूमिः। यामेषु। रेजते॥५॥ अमाय। वः। मरुतः। यातवे। द्यौः। जिही
ते। उत्ऽतरा। बृहत्। यत्र। नरः। देदिशते। तनूषु। आ। त्वक्षांसि। बाहुऽओजसः। स्वधां। अनु। श्रि
यं। नरः। महि। त्वेषाः। अमऽवंतः। वृषऽप्सवः। वहंते। अहुतऽप्सवः। गोभिः। वाणः। अज्यते।
सोभरीणां। रथे। कोशे। हिरण्यये। गोऽबंधवः। सुऽजातासः। इषे। भुजे। महांतः। नः। स्परसे। नु। प्र
ति। वः। वृषत्ऽअंजयः। वृष्णे। शर्धाय। मारुताय। भरध्वं। हव्या। वृषऽप्रयाव्ने। वृषणऽश्वेन। मरुतः।
वृषऽप्सुना। रथेन। वृषऽनाभिना। आ। श्येनासः। न। पक्षिणः। वृथा। नरः। हव्या। नः। वीतये। ग
त॥१०॥ समानं। अंजि। एषां। वि। भ्राजंते। रुक्मासः। अधि। बाहुषु। दविद्युतति। ऋष्टयः। तेऽ

आसः। वृषणः। उग्राऽबाहवः। नकिः। तनूषु। येतिरे। स्थिरा। धन्वानि। आयुधा। रथेषु। वः। अनीकेषु।
अधि। श्रियः। येषां। अर्णः। न। सऽप्रथः। नाम। त्वेषं। शश्वतां। एकं। इत्। भुजे। वयः। न। पित्र्यं। सहः।
तान्। वंदस्व। मरुतः। तान्। उप। स्तुहि। तेषां। हि। धुनीनां। अराणां। न। चरमः। तत्। एषां। दाना। म
ह्ना। तत्। एषां। सुऽभगः। सः। वः। ऊतिषु। आस। पूर्वासु। मरुतः। विऽउष्टिषु। यः। वा। नूनं। उत। अ
सति॥ २८॥ यस्य। वा। यूयं। प्रति। वाजिनः। नरः। आ। हव्या। वीतये। गथ। अभि। सः। द्युम्नैः। उत। वाज
सातिऽभिः। सुम्ना। वः। धूतयः। नशत्। यथा। रुद्रस्य। सूनवः। दिवः। वशंति। असुरस्य। वेधसः। यु
वानः। तथा। इत्। असत्। ये। च। अर्हंति। मरुतः। सुऽदानवः। स्मत्। मीळ्हुषः। चरंति। ये। अतः। चित्।
आ। नः। उप। वस्यसा। हृदा। युवानः। आ। ववृध्वं। यूनः। ऊं इति। सु। नविष्ठया। वृष्णः। पावकान्। अ
भि। सोभरे। गिरा। गाय। गाःऽइव। चर्कृषत्। सहाः। ये। संति। मुष्टिहाऽइव। हव्यः। विश्वासु। पृत्ऽसु।

ष॰प॰
११

होतृषु । वृष्णः । चंद्रान् । न । सुश्रवःऽतमान् । गिरा । वंदस्व । मरुतः । अह ॥ २० ॥ गावः । चित् । घ । सऽमन्य
वः । सऽजात्येन । मरुतः । सऽबंधवः । रिहते । ककुभः । मिथः । मर्तः । चित् । वः । नृतवः । रुक्मऽवक्षसः ।
उप । भ्रातृऽत्वं । आ । अयति । अधि । नः । गात । मरुतः । सदा । हि । वः । आऽपित्वं । अस्ति । निऽध्रुवि । म
रुतः । मारुतस्य । नः । आ । भेषजस्य । वहत । सुऽदानवः । यूयं । सखायः । सप्तयः । याभिः । सिंधुं । अव
थ । याभिः । तूर्वथ । याभिः । दशस्यथ । क्रिविं । मयः । नः । भूत । ऊतिऽभिः । मयःऽभुवः । शिवाभिः ।
असचऽद्विषः । यत् । सिंधौ । यत् । असिक्न्यां । यत् । समुद्रेषु । मरुतः । सुऽबर्हिषः । यत् । पर्वतेषु । भेष
जं । विश्वं । पश्यंतः । बिभृथ । तनूषु । आ । तेन । नः । अधि । वोचत । क्षमा । रपः । मरुतः । आतुरस्य । नः ।
इष्कर्त । विऽह्रुतं । पुनः । इति ॥ ४० ॥ ॥ इति षष्ठाष्टके प्रथमोध्यायः ॥ ॥ ॐ ॥ वयं । ऊं इति । त्वां । अ
पूर्व्य । स्थूरं । न । कत् । चित् । भरंतः । अवस्यवः । वाजे । चित्रं । हवामहे । उप । त्वा । कर्मन् । ऊतये । सः । नः । यु

राम
११

वा । उग्रः । चक्राम । यः । धृषत् । त्वां । इत् । हि । अवितारं । ववृमहे । सखायः । इंद्र । सानसिं । आ । याहि । इमे ।
इंदवः । अश्वऽपते । गोऽपते । उर्वराऽपते । सोमं । सोमऽपते । पिब । वयं । हि । त्वा । बंधुमंतं । अबंधवः । वि
प्रासः । इंद्र । येमिम । या । ते । धामानि । वृषभ । तेभिः । आ । गहि । विश्वेभिः । सोमऽपीतये । सीदंतः । ते ।
वयः । यथा । गोऽश्रीते । मधौ । मदिरे । विवक्षणे । अभि । त्वां । इंद्र । नोनुमः । अच्छ । च । त्वा । एना । नम
सा । वदामसि । किं । मुहुः । चित् । वि । दीधयः । संति । कामासः । हरिऽवः । ददिः । त्वं । स्मः । वयं । संति ।
नः । धियः । नूत्नाः । इत् । इंद्र । ते । वयं । ऊती । अभूम । नहि । नु । ते । अद्रिऽवः । विद्म । पुरा । परीणसः ।
विद्म । सखिऽत्वं । उत । शूर । भोज्यं । आ । ते । ता । वज्रिन् । ईमहे । उतो इति । समस्मिन् । आ । शिशीहि ।
नः । वसो इति । वाजे । सुऽशिप्र । गोऽमति । यः । नः । इदंऽइदं । पुरा । प्र । वस्यः । आऽनिनाय । तं । ऊं इति ।
वः । स्तुषे । सखायः । इंद्रं । ऊतये । हरिऽअश्वं । सत्ऽपतिं । चर्षणिऽसहं । सः । हि । स्म । यः । अमंदत । आ ।

प० पा०
१२

तु। नः। सः। वयति। गव्यं। अश्व्यं। स्तोतृऽभ्यः। मघऽवा। शतं ॥३॥ त्वया। ह। स्वित्। युजा। वयं। प्रति। श्वसंतं। वृषभ। ब्रुवीमहि। संऽस्थे। जनस्य। गोऽमतः। जयेम। कारे। पुरुऽहूत। कारिणः। अभि। तिष्ठ म। दुःऽध्यः। नृऽभिः। वृत्रं। हन्याम। शूशुयाम। च। अवेः। इंद्र। प्र। नः। धियः। अभ्रातृव्यः। अना। त्वं अनापिः। इंद्र। जनुषा। सनात्। असि। युधा। इत्। आपिऽत्वं। इच्छसे। नकिः। रेवंतं। सख्याय। विंदसे। पीयंति। ते। सुराऽश्वः। यदा। कृणोषि। नदनुं। सं। ऊहसि। आत्। इत्। पिताऽइव। हूयसे। मा। ते। अमाऽजुरः। यथा। मूरासः। इंद्र। सख्ये। त्वाऽवतः। नि। सदाम। सचा। सुते। आ। ते। गोऽदत्रा। निः। अराम। राधसः। इंद्र। मा। ते। गृहामहि। दृह्ला। चित्। अर्यः। प्र। मृश। अभि। आ। भर। न। ते। दामानः। आऽदभे। इंद्रः। वा। घ। इत्। इयत्। मघं। सरस्वती। वा। सुऽभगा। ददिः। वसु। त्वं। वा। चित्रः। दाशुषे। चित्रः। इत्। राजा। राजकाः। इत्। अन्यके। यके। सरस्वतीं। अनु। पर्जन्यःऽइव। ततनत्। हि। वृष्ट्या। सहस्रं। अयुता। ददत् ॥४॥

राम
१२

ऊं इति। त्यं। अह्वे। आ। रथं। अद्य। दंसिष्ठं। ऊतये। यं। अश्विना। सुऽहवा। रुद्रवर्त्तनी इति रुद्रऽवर्त्तनी। आ।
सूर्यायै। तस्थथुः। पूर्वऽआयुषं। सुऽहवं। पुरुऽस्पृहं। भुज्युं। वाजेषु। पूर्व्यं। सचनाऽवंतं। सुऽमतिऽभिः।
सोभरे। विऽद्वेषसं। अनेहसं। ०। देवा। नमःऽभिः। अश्विना। अर्वाचीना। सु। अवसे। करा। महे। गंतारा।
दाशुषः। गृहं। युवोः। रथस्य। परि। चक्रं। ईयते। ईर्मा। अन्यत्। वां। इषं। एपति। अस्मान्। अच्छ। सुऽम
तिः। वां। शुभः। पती इति। आ। धेनुःऽइव। धावतु। रथः। यः। वां। त्रिऽवंधुरः। हिरण्यऽअभीशुः। अश्वि
ना। परि। द्यावापृथिवी इति। भूषति। क्रुतः। तेन। नासत्या। आ। गतं।।५।। दशस्यंता। मनवे। पूर्व्यं।
दिवि। यवं। वृकेण। कर्षथः। ता। वां। अद्य। सुमतिऽभिः। शुभः। पती इति। अश्विना। प्र। स्तुवीमहि। उप।
नः। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू। यातं। ऋतस्य। पथिऽभिः। येभिः। वृक्षिं। वृषणा। त्रासदस्यवं। महे
क्षत्राय। जिन्वथः। अयं। वां। अद्रिऽभिः। सुतः। सोमः। नरा। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। आ। यातं। सो

आ। गतं। भिषज्यतं। यत्। आतुरं॥ धा॥ यत्। अध्रिऽगावः। अध्रिगू इति अध्रिऽ
गू। इदा। चित्। अह्नः। अश्विना।

मऽपीतये। दि...तं। दाशुषः। गृहे। आ। हि। रुहतं। अश्विना। रथे। कोशे। हिरण्यये। वृषण्वसू इति
वृषण्ऽवसू। युंजाथां। पीवरीः। इषः॥ याभिः। पक्थं। अवथः। याभिः। अध्रिऽगुं। याभिः। बभ्रुं
विऽजोषसं। ताभिः। नः। मक्षु। तूयं। अश्विना। हवामहे। वयं। गीःऽभिः। विपन्यवः। ताभिः। आयातं।
वृषणा। उप। मे। हवं। विश्वऽप्सुं। विश्वऽवार्यं। इषा। मंहिष्ठा। पुरुऽभूतमा। नरा। याभिः। क्रिविं। वव्रधुः।
ताभिः। आ। गतं। तौ। ऊं इति। चित्। अद्य। अह्नां। तौ। अश्विना। वंदमानः। उप। ब्रुवे। तौ। ऊं इति। नमःऽभिः।
ईमहे। तौ। इत्। दोषा। तौ। उषसि। शुभः। पती इति। ता। यामन्। रुद्रवर्त्तनी इति रुद्रऽवर्त्तनी। मा। नः। म
र्ताय। रिपवे। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू। परः। रुद्रौ। अति। ख्यतं॥ आ। सुग्म्याय। सुग्म्यं। प्रातरि
ति। रथेन। अश्विना। वा। सक्षणी इति। हुवे। पिता। इव। सोभरी॥ ७॥ मनःऽजवसा। वृषणा। मदऽच्यु
ता। मक्षुंऽगमाभिः। ऊतिऽभिः। आरात्तात्। चित्। भूतं। अस्मे इति। अवसे। पूर्वीभिः। पुरुऽभोजसा।

आ । नः । अश्वऽवत् । अश्विना । वर्तिः । यासिष्टं । मधुऽपातमा । नरा । गोऽमत् । दस्रा । हिरण्यऽवत् ॥
सुऽप्राऽवर्गं । सुऽवीर्यं । सुस्तु । वार्यं । अनाधृष्टं । रक्षस्विना । अस्मिन् । आ । वां । आऽयाने । वाजिनीव
सू इति वाजिनीऽवसू । विश्वा । वामानि । धीमहि ॥ ८ ॥ इळिष्व । हि । प्रतीव्यं । यजस्व । जातऽवेदसं । चरिष्णुऽ
धूमं । अगृभीतऽशोचिषं । दामानं । विश्वऽचर्षणे । अग्निं । विश्वऽमनः । गिरा । उत । स्तुषे । विऽस्पर्धसः ।
रथानां । येषां । आऽबाधः । ऋग्मियः । इषः । पृक्षः । च । निऽग्रभे । उपऽविदा । वन्हिः । विंदते । वसु । ० । दी
दियुषः । वि । अजरं । तपुःऽजंभस्य । सुऽद्युतः । गणऽश्रियः । उत् । ऊं इति । तिष्ठ । सुऽअध्वर । स्तवानः ।
देव्या । कृपा । अभिऽख्या । भासा । बृहता । शुशुक्वनिः ॥ ५ ॥ अग्ने । याहि । सुशस्तिऽभिः । हव्या । जुह्वा
नः । आनुषक् । यथा । दूतः । बभूथ । हव्यऽवाहनः । अग्निं । वः । पूर्व्यं । हुवे । होतारं । चर्षणीनां । तं । अ
या । वाचा । गृणे । तं । ऊं इति । वः । स्तुषे । यज्ञेभिः । अद्भुतऽक्रतुं । यं । कृपा । सूदयंते । इत् । मित्रं । न । जने । सुऽ

१०प०
१४

धितं। ऋतऽवंमि। सतऽवानं। सतः पवुः। यज्ञस्य। साधनं। गिरा। कृपो इति। एनं। जुजुषुः। नमसः। प
दा। अच्छा नः। अंगिरःऽतमं। पुत्रासः। यंतु। संऽयतः। होता। यः। अस्ति। विक्षु। आ। यशःऽतमः। अ
ग्ने। तव। त्ये। अजर। इंधानासः। बृहत्। भाः। अश्वाःऽइव। वृषणः। तविषीऽयवः। सः। त्वं। नः। ऊ
र्जां। पते। रयिं। रास्व। सुऽवीर्यं। प्र। अव। नः। तोके। तनये। समत्ऽसु। आ। यत्। वै। ऊं इति। विश्पतिः।
शितः। सुऽप्रीतः। मनुषः। विशि। विश्वा। इत्। अग्निः। प्रति। रक्षांसि। सेधति। श्रुष्टी। अग्ने। नवस्य।
मे। स्तोमस्य। वीर। विश्पते। नि। मायिनः। तपुषा। रक्षसः। दह। न। तस्य। मायया। चन। रिपुः। ईशीत॥ ॥१४॥
मर्त्यः। यः। अग्नये। ददाश। हव्यदातिऽभिः॥११॥ विडश्वः। ला। वसुऽविदं। उक्षण्युः। अप्रीणा
त। ऋषिः। महः। राये। तं। ऊं इति। त्वा। सं। इधीमहि। उशना। काव्यः। त्वा। नि। होतारं। असादयत्। आऽ
यजिं। त्वा। मनवे। जातऽवेदसं। विश्वे। हि। त्वा। सऽजोषसः। देवासः। दूतं। अक्रत। श्रुष्टी। देव। प्रथमः।

यज्ञियः। भुवत्। इमं। घ। वीरः। अमृतं। दूतं। कृण्वीत। मर्त्यः। पावकं। कृष्णऽवर्तनिं। विऽहायसं। तं। हुवे
म। यतऽस्रुचः। सुऽभासं। शुक्रऽशोचिषं। विशां। अग्निं। अजरं। प्रत्नं। ईड्यं॥१२॥ यः। अस्मै। हव्यदातिऽ
भिः। आऽहुतिं। मर्तः। अविधत्। भूरि। पोषं। सः। धत्ते। वीरऽवत्। यशः। प्रथमं। जातऽवेदसं। अग्निं। य
ज्ञेषु। पूर्व्यं। प्रति। स्रुक्। एति। नमसा। हविष्मती। आभिः। विधेम। अग्नये। ज्येष्ठाभिः। व्यश्वऽवत्। मंहि
ष्ठाभिः। मतिऽभिः। शुक्रऽशोचिषे। नूनं। अर्च। विऽहायसे। स्तोमेभिः। स्थूरयूपऽवत्। ऋषे। वैयश्व
दम्याय। अग्नये। अतिथिं। मानुषाणां। सूनुं। वनस्पतीनां। विप्राः। अग्निं। अवसे। प्रत्नं। ईळते॥१३॥ म
हः। विश्वान्। अभि। सतः। अभि। हव्यानि। मानुषा। अग्ने। नि। सत्सि। नमसा। अधि। बर्हिषि। वंस्व। नः।
वार्या। पुरु। वंस्व। रायः। पुरुऽस्पृहः। सुऽवीर्यस्य। प्रजाऽवतः। यशस्वतः। त्वं। वरो इति। सुऽसाम्ने। अग्ने। ज
नाय। चोदय। सदा। वसो इति। रातिं। यविष्ठ। शश्वते। त्वं। हि। सुऽप्रतूः। असि। त्वं। नः। गोऽमतीः। इषः।

ऋ०प०
१५

महः। रायः। सातिं। अग्ने। अप। वृधि। अग्ने। त्वं। यशाः। असि। आ। मित्रा। वरुणा। वह। ऋतऽवाना। संऽरा
जा। पूतऽदक्षसा॥१४॥ सखायः। आ। शिषामहि। ब्रह्म। इंद्राय। वज्रिणे। स्तुषे। ऊं इति। सु। वः। नृऽतमाय।
धृष्णवे। शवसा। हि। असि। श्रुतः। वृत्रऽहत्येन। वृत्रऽहा। मघैः। मघोनः। अति। शूर। दाशसि। ०। रयिं।
चित्रश्रवःऽतमं। निरेके। चित्। यः। हरिऽवः। वसुः। ददिः। आ। निरेकं। उत। प्रियं। इंद्र। दर्षि। जनानां।
धृषता। धृष्णो इति। स्तवमानः। आ। भर। न। ते। सव्यं। न। दक्षिणं। हस्तं। वरंते। आऽमुरः। न। परिऽबा
धः। हरिऽवः। गोऽइष्टिषु॥१५॥ आ। त्वा। गोभिःऽइव। व्रजं। गीःऽभिः। ऋणोमि। अद्रिऽवः। आ। स्म।
कामं। जरितुः। आ। मनः। पृण। विश्वानि। विश्वऽमनसः। धिया। नः। वृत्रहन्ऽतम। उग्र। प्रनेतरिति
प्रऽनेतः। अधि। सु। वसो इति। गहि। वयं। ते। अस्य। वृत्रऽहन्। विद्याम। शूर। नव्यसः। वसोः। स्पार्ह
स्य। पुरुऽहूत। राधसः। इंद्र। यथा। हि। अस्ति। ते। अपरिऽइत। नृतो इति। शवः। अमृक्ता। रातिः। पु
रुऽहूत। दाशुषे। आ। वृषस्व। महाऽमह। महे। नृऽतम। राधसे। दृळ्हः। चित्। दृह्य। मघऽवन्। मघ त्तये

१५

ये । ईं । इति । नु । अन्यत्र । चित् । अद्रिऽवः । त्वत् । नः । जग्मुः । आऽशसः । मघऽवन् । शग्धि । तव । तत् । नः ।
ऊतिऽभिः । नहि । अंग । नृतो इति । त्वत् । अन्यं । विंदामि । राधसे । राये । द्युम्नाय । शवसे । च । गिर्वणः ॥ आ ।
इंदुं । इंद्र । याासिंचत । पिब । अति । सोम्यं । मधु । प्र । राधसा । चोदयाते । महिऽत्वना । उपो इति । हरीणां । प
ते । दक्षं । पृंचंतं । अभ्रवं । नूनं । श्रुधि । स्तुऽवतः । अश्व्यस्य । नहि । अंग । पुरा । चन । जज्ञे । वीरऽतरः । त्वत् ।
नकिः । राया । न । एवऽथा । न । भंदना ॥१७॥ आ । इत । ऊं इति । मध्वः । मदिन्ऽतरं । सिंच । वा । अध्व
र्यो इति । अंधसः । एव । हि । वीरः । स्तवते । सदाऽवृधः ॥ इंद्र । स्थातः । हरीणां । नकिः । ते । पूर्व्यऽस्तुतिं । उत् ।
आनंश । शवसा । न । भंदना ॥ तं । वः । वाजानां । पतिं । अहूमहि । श्रवस्यवः । अप्रायुऽभिः । यज्ञेभिः । व
वृधेन्यं ॥ एतो इति । नु । इंद्रं । स्तवाम । सखायः । स्तोम्यं । नरं । कृष्टीः । यः । विश्वाः । अभि । अस्ति । एकः । इत् ।
अगोऽरुधाय । गोऽइषे । द्युक्षाय । दस्म्यं । वचः । घृतात् । स्वादीयः । मधुनः । च । वोचत ॥१९॥ यस्य । अमि

ऋ०८·
१६

तानि। वीर्या। न। राधः। परिऽएतवे। ज्योतिः। न। विश्वं। अभि। अस्ति। दक्षिणा। स्तुहि। इंद्रं। व्यश्वऽवत्।
अनूर्मिं। वाजिनं। यमं। अर्यः। गयं। मंहमानं। वि। दाशुषे। एव। नूनं। उप। स्तुहि। वैयश्व। दशमं। नवं।
सुऽविद्वांसं। चर्कृत्यं। चरणीनां। वेथ। हि। निःऽऋतीनां। वज्रऽहस्त। परिऽवृजं। अहःऽअहः। शुंध्युः।
परिपदांऽइव। ततः। इंद्र। अवः। आ। भर। येन। दंसिष्ठ। कृत्वने। द्विता। कुत्साय। शिश्नथः। नि। चोदय।
१७॥ तं। ऊं इति। त्वा। नूनं। ईमहे। नव्यं। दंसिष्ठ। सन्यसि। सः। त्वं। नः। विश्वाः। अभिऽमातीः। सक्षणिः।
यः। ऋक्षात्। अंहसः। मुचत। यः। वा। आर्यात्। सप्त। सिंधुषु। वधः। दासस्य। तुविऽनृम्ण। नीनमः। १६
यथा। वरो इति। सुऽसाम्ने। सनिऽभ्यः। आ। अवहः। रयिं। विऽअश्वेभ्यः। सुऽभगे। वाजिनीऽवति। आ॥
नार्यस्य। दक्षिणा। विऽअश्वान्। एतु। सोमिनः। स्थूरं। च। राधः। शतऽवत्। सहस्रऽवत्। यत्। त्वा। पृ
च्छात्। ईजानः। कुहया। कुहयाऽकृते। एषः। अपऽश्रितः। वलः। गोऽमतीं। अव। तिष्ठति॥२०॥ ता।

वां। विश्वस्य। गोपा। देवा। देवेषु। यज्ञिया। ऋतऽवाना। यजसे। पूतऽदक्षसा॥ मित्रा। तना। न। रथ्या। व
रुणः। यः। च। सुऽक्रतुः। सना। ता। सुऽजाता। तनया। धृतऽव्रता॥ ता। माता। विश्वऽवेदसा। असुर्याय। प्र
महसा। मही। जजान। अदितिः। ऋतऽवरी॥ महान्ता। मित्रावरुणा। सम्ऽराजा। देवौ। असुरा। ऋतऽ
हसा। मही। जजान। असुरा। ऋतऽवाना। ऋतं। आ। घोषतः। बृहत्॥ नपाता। शवसः। महः। सूनू इति। दक्ष
स्य। सुक्रतू इति सुऽक्रतू। सुप्रदानू इति सुप्रऽदानू। इषः। वास्तु। अधि। क्षितः॥ २१॥ सं। या। दानूनि।
येमथुः। दिव्याः। पार्थिवीः। इषः। नभस्वतीः। आ। वां। चरंतु। वृष्टयः॥ अधि। या। बृहतः। दिवः। अभि। यू
थाऽइव। पश्यतः॥ ऋतऽवाना। सं। राजा। नमसे। हिता॥ ऋतऽवाना। नि। सेदतुः। सांऽराज्याय। सुक्रतू इति
सुऽक्रतू। धृतऽव्रता। क्षत्रिया। क्षत्रं। आशातुः। अक्ष्णः। चित्। गातुवित्ऽतरा। अनुल्बणेन। चक्षसा।
नि। चित्। मिषंता। निऽचिरा। नि। चिक्यतुः। उत। नः। देवी। अदितिः। उरुष्यतां। नासत्या। उरुष्यंतु। म

प०५
१७

रतः । उरुऽक्षोवसः ॥२२॥ ते । नः । नावं । उरुष्यत । दिवा । नक्तं । सुऽदानवः । अरिष्यंतः । नि । पायुऽभिः । सचेम
हि । अघ्नते । विष्णवे । वयं । अरिष्यंतः । सुऽदानवे । श्रुधि । स्वऽयावन् । सिंधो इति । पूर्वऽचित्तये । तत् । वार्यं ।
वृणीमहे । वरिष्ठं । गोपयत्यं । मित्रः । यत् । पांति । वरुणः । यत् । अर्यमा । उत । नः । सिंधुः । अपां । तत् । मरुतः ।
तत् । अश्विना । इंद्रः । विष्णुः । मीढ्वांसः । सऽजोषसः । ते । हि । स्म । वनुषः । नरः । अभिऽमातिं । कयस्य । चित् । ति
ग्मं । न । क्षोदः । प्रतिऽघ्नंति । भूर्णयः ॥२३॥ अयं । एकः । इत्था । पुरु । उरु । चष्टे । वि । विश्पतिः । तस्य । व्रतानि ।
अनु । वः । चरामसि । अनु । पूर्वाणि । ओक्या । साम्ऽराज्यस्य । सश्चिम । मित्रस्य । व्रता । वरुणस्य । दीर्घऽश्रु
त् । परि । यः । रश्मिना । दिवः । अंतान् । ममे । पृथिव्याः । उभे इति । आ । पप्रौ । रोदसी इति । महिऽत्वा । उत् । ऊं इ
ति । स्यः । शरणे । दिवः । ज्योतिः । अयंस्त । सूर्यः । अग्निः । न । शुक्रः । संऽइधानः । आऽहुतः । वचः । दीर्घ
प्रसद्मनि । ईशे । वाजस्य । गोऽमतः । ईशे । हि । पित्वः । अविषस्य । दावने ॥२४॥ तत् । सूर्यं । रोदसी इति ।

२०

[ऋज्रं।]

उषसे इति। दोषा। वस्तोः। उप। ब्रुवे। भोजेषु। अस्मान्। अभि। उत। चर। सदा। उक्षण्यायने। रजतं। हरयाणे।
रथं। युक्तं। असनाम। सुऽसामनि। ता। मे। अश्व्यानां। हरीणां। निऽतोशना। उतो इति। नु। कृत्व्यानां। नृऽवा
हसा। स्मदभीशू इति स्मत्ऽअभीशू। कशाऽवंता। विप्रा। नविष्ठया। मती। महः। वाजिनौ। अर्वंता। स
चा। असनं॥२५॥ युवोः। ऊं इति। सु। रथं। हुवे। सधऽस्तुत्याय। सूरिषु। अतूर्तऽदक्षा। वृषणा। वृषण्वसू
इति वृषण्ऽवसू। युवं। वरो इति। सुऽसाम्ने। महे। तने। नासत्या। अवःऽभिः। याथः। वृषणा। वृषण्वसू
इति वृषण्ऽवसू। ता। वां। अद्य। हवामहे। हव्येभिः। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू। पूर्वीः। इषः।
इषयंतौ। अति। क्षपः। आ। वां। वाहिष्ठः। अश्विना। रथः। यातु। श्रुतः। नरा। उप। स्तोमान्। तुरस्य। द
र्शथः। श्रिये। जुहुराणा। वितं। अश्विना। आ। मन्येथां। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। युवं। हि। रुद्रा। पर्ष
थः। अति। द्विषः॥२६॥ दस्रा। हि। विश्वं। आनुषक्। मक्षुऽभिः। परिऽदीयथः। धियंऽजिन्वा। मधुऽ

ध०प०
१८

र्णा।शुभः।पती इति।उप।नः।आ।यातं।अश्विना।राया।विश्वऽप्सुषा।सह।मघऽवाना।सुऽवीरौ।अनपऽ
च्युता।आ।मे।अस्य।प्रतीच्यं।इंद्र।नासत्या।गतं।देवा।देवेभिः।अद्य।सचनःऽतमा।वयः।हि।वां।हवाम
हे।उत्ऽसत्यंतः।व्यश्वऽवत्।सुमतिऽभिः।उप।विप्रौ।इह।आ।गतं।अश्विना।सु।सेषे।स्तुहि।कुविल
तो।श्रवत।गहृ।वां।नेदीयः।कूऽउपातः।पणी।राऽउत॥२७॥ वेद्य।स्वस्या।अकृतं।नरा।उतोऽइति।मे।अस्य
वेदधः।सऽजोषसा।वरुणः।मित्रः।अर्यमा।युवाऽदत्तस्य।धिष्ण्या।युवाऽनीतस्य।सूरिऽभिः।अहःऽअ
अहः।वृषणा।मह्यं।शिक्षतं।यः।वां।यज्ञेभिः।आऽवृतः।अधिऽवस्त्रा।वधूःऽइव।सपर्यता।शुभे
वृक्षाते इति।अश्विना।यः।वां।उरुव्यचःऽतमं।चिकेतति।नृऽपाय्यं।वर्तिः।अश्विना।परि।पातं।अस्मे
पुरुऽस्पृ।अस्मभ्यं।सु।वृषणवसू इति वृषण्ऽवसू।पातं।वर्तिः।नृऽपाय्यं।विष्णुऽहुता।ऽइया।य
तां।कुहस्युः।गिरा॥२८॥ वा हि ष्ठः।वां।हवानां।स्तोमः।दूतः।हुवत्।नरा।युवाभ्यां।भूतु।अश्विना।य

१८

वा

लु। अद॑ः। दिवः। अर्णवे। इषः। मदथ। गृहे। ऋतं। इत्‌। मे। अमर्त्य। उत। स्या। श्वेतऽयावरी। वाहिष्ठा।
वां। नदीनां। सिंधुः। हिरण्यऽवर्तनिः। स्मत्‌। एतया। सुऽकीर्त्या। अश्विना। श्वेतया। धिया। वहेथे इति।
शुभ्रऽयावाना। युक्ष्वा। हि। त्वं। रथऽसहा। युवस्व। पोष्या। वसो इति। आत्‌। नः। वायो इति। मधु। पिब। अ-
स्माकं। सवना। आ। गहि। २०॥ तव। वायो इति। ऋतःऽपते। त्वष्टुः। जामातः। अद्भुत। अवांसि। आ। वृणी-
महे। त्वष्टुः। जामातरं। वयं। ईशानं। रायः। ईमहे। सुतऽवंतः। वायुं। द्युम्ना। जनासः। वायो इति। याहि। शि-
वा। आ। दिवः। वहस्व। सु। सुऽअश्व्यं। वहस्व। महः। पृथुऽपक्षसा। रथे। त्वां। हि। सुप्सरःऽतमं। नृऽसद-
नेषु। हूमहे। ग्रावाणं। न। अश्वऽपृष्ठं। मंहना। सः। त्वं। नः। देव। मनसा। वायो इति। मंदानः। अग्रियः। कृधि।
वाजान्‌। अपः। धियः॥ २४॥ अग्निः। उक्थे। पुरःऽहितः। ग्रावाणः। बर्हिः। अध्वरे। ऋचा। यामि। मरुतः।
ब्रह्मणः। पतिं। देवान्‌। अवः। वरेण्यं। आ। पशुं। गासि। पृथिवीं। वनस्पतीन्‌। उषसा। नक्तं। ओषधीः॥

षष्ठपु:
१८

विश्वे।वा।नः।वसवः।विश्वऽवेदसः।धीनां।भूत।प्रऽअवितारः।प्र।सु।नः।एतु।अध्वरः।अग्ना।देवे
षु।पूर्व्यः।आदित्येषु।प्र।वरुणे।धृतऽव्रते।मरुत्ऽसु।विश्वऽभानुषु।विश्वे।हि।स्म।मनवे।विश्वऽवे
दसः।भुवन्।वृधे।विश्वे। रिशादसः।अरिष्टेभिः।पायुऽभिः।विश्वऽवेदसः।यंत।नः।अवृकं।छर्दिः।
आ।नः।अद्य।सऽमनसः।गंत।विश्वे।सऽजोषसः।ऋचा।गिरा।मरुतः।देवि।अदिते।सदने।पस्त्ये।म
हि।२१॥अभि।प्रिया।मरुतः।या।वः।अश्व्या।हव्या।मित्र।प्रऽयाथन।आ।बर्हिः।इंद्रः।वरुणः।तुराः।
नराः।आदित्यासः।सदंतु।नः।वयं।वः।वृक्तऽबर्हिषः।हितऽप्रयसः।आनुषक्।सुतऽसोमासः।
वरुण।हवामहे।मनुष्वत्।इद्धऽअग्नयः।आ।प्र।यात।मरुतः।विष्णो इति।अश्विना।पूषन्।माकी
नया।धिया।इंद्रः।आ।यातु।प्रथमः।सनिष्युऽभिः।वृषा।यः।वृत्रऽहा।गृणे।वि।नः।देवासः।अद्रु
हः।अछिद्रं।शर्म।यछत।न।यत्।दूरात्।वसवः।नु। चित।अंतितः।वरूथं।आऽदधर्षति।अस्ति।

१८

हि। वः। सऽजोत्यं। रिशादसः। देवासः। अस्ति। आऽप्यं। प्र। नः। पूर्वस्मै। सुविताय। वोचत। मक्षु। सुम्नाय। न
व्यसे॥ २०॥ इदा। हि। वः। उपऽस्तुतिं। इदा। वामस्य। भक्तये। उप। वः। विश्वऽवेदसः। नमस्युः। आ। असृ
क्षि। अन्याऽइव। उत्। ऊं इति। स्यः। वः। सविता। सुऽप्रनीतयः। अस्थात्। ऊर्ध्वः। वरेण्यः। नि। द्विऽपादः।
चतुःऽपादः। अर्थिनः। अविश्रन्। पतयिष्णवः॥ ० देवंऽदेवं। अभिष्टये। देवंऽदेवं। हुवेम। वाजऽसातये। गृ
णंतः। देव्या। धिया। देवासः। हि। स्म। मनवे। सऽमन्यवः। विश्वे। साकं। सऽरातयः। ते। नः। अद्य। ते। अपरं।
तुचे। तु। नः। भवंतु। वरिवःऽविदः॥ प्र। वः। शंसामि। अद्रुहः। संऽस्थे। उपऽस्तुतीनां। न। तं। धूर्तिः। वरुण। मि
त्र। मर्त्यं। यः। वः। धामऽभ्यः। अविधत्॥ ० २२॥ प्र। सः। क्षयं। तिरते। वि। मही। इषः। यः। वः। वराय। दाशति।
प्र। प्रऽजाभिः। जायते। धर्मणः। परि। अरिष्टः। सर्वः। एधते॥ ऋते। सः। विंदते। युधः। सुऽगेभिः। याति। अध्वनः। अ
र्यमा। मित्रः। वरुणः। सऽरातयः। यं। त्रायंते। सऽजोषसः॥ अज्रे। चित्। अस्मै। कृणुथ। निऽअंचनं। दुःऽगे।
चित्। आ। सुऽसरणं। एषा। चित्। अस्मात्। अशनिः। परः। नु। सा। अस्रेधंती। वि। नश्यतु॥ यत्। अद्य।
सूर्ये। उत्ऽयति। प्रियऽक्षत्राः। ऋतं। दध। यत्। निऽम्रुचि। प्रऽबुधि। विश्वऽवेदसः। यत्। वा। मध्यंदि

ने । दिवः । यता । वा । अभिऽपित्वे । असुरा । ऋतं । यते । छर्दिः । येम । वि । दाशुषे । वयं । तत् । वः । वसवः । विश्वऽवे
दसः । उप । स्थेयाम । मध्ये । आ । यत् । अद्य । सूर्ये । उतऽइते । यत् । मध्यंदिने । आऽतुचि । वामं । धत्थ । मनवे ।
विश्वऽवेदसः । जुह्वानाय । प्रऽचेतसे ॥ ० ॥ सम्ऽराजः । आ । वृणीमहे । पुत्रः । न । बहुऽपाय्यं । अश्याम । तत् । आ
दित्याः । जुह्वतः । हविः । येन । वस्यः । अनशामहै ॥ २४ ॥ ये । त्रिंशति । त्रयः । परः । देवासः । बर्हिः । आ । असद
न् । विदन् । अह । द्विता । असनन् ॥ ० ॥ स्मद्रातिऽसाचः । अग्नयः । पत्नीऽवंतः । वषट्ऽकृताः । ते । नः । गोपाः ।
अपाच्याः । ते । उदक् । ते । इत्था । न्यक् । पुरस्तात् । सर्वया । विशा । यथा । वशंति । देवाः । तथा । इत् । असत् । त
त् । एषां । नकिः । आ । मिनत् । अरावा । चन । मर्त्यः । सप्तानां । सप्त । ऋष्टयः । सप्त । द्युम्नानि । एषां । सप्तो इति । अ
धि । श्रियः । धिरे ॥ २५ ॥ बभ्रुः । एकः । विषुणः । सूनरः । युवा । अंजि । अंक्ते । हिरण्ययं । योनिं । एकः । आ । ससाद ।
द्योतनः । अंतः । देवेषु । मेधिरः । वाशीं । एकः । बिभर्ति । हस्ते । आयसीं । अंतः । देवेषु । निऽध्रुविः । वज्रं ॥ ० ॥
आऽहितं । तेन । वृत्राणि । जिघ्नते । तिग्मं ॥ ० ॥ आयुधं । शुचिः । उग्रः । जलाषऽभेषजः । पथः । एकः । पीपाय ।

तस्करः। यथा। एषः। वेद। निऽधीनां। त्रीणि। एकः। उरुऽगायः। वि। चक्रमे। यत्र। देवासः। मदंति। विऽभिः।
द्वा। चरतः। एकया। सह। प्र। प्रवासाःऽइव। वसतः। सदः। द्वा। चक्राते इति। उपऽमा। दिवि। संऽराजा। सर्पिरासु
ती इति सर्पिःऽआसुती। अर्चंतः। एके। महि। साम। मन्वत। तेन। सूर्यं। अरोचयंत्। २९। नहि। वः। अस्ति। अर्
भकः। देवासः। न। कुमारकः। विश्वे। सतःऽमहांतः। इत्। इति। स्तुतासः। असथ। रिशादसः। ये। स्थ। त्र
यः। च। त्रिंशत्। च। मनोः। देवाः। यज्ञियासः। ते। नः। त्राध्वं। ते। अवत। ते। ऊं इति। नः। अधि। वोचत। मा। नः।
पथः। पित्र्यात्। मानवात्। अधि। दूरं। नैष्ट। पराऽवतः। ये। देवासः। इह। स्थन। विश्वे। वैश्वानराः। उत। अ
स्मभ्यं। शर्म। सऽप्रथः। गवे। अश्वाय। यच्छत। ३०। यः। यजाति। यजाते। इत्। सुनवत्। च। पचाति। च। ब्र
ह्मा। इत्। इंद्रस्य। चाकनत्। पुरोळाशं। यः। अस्मै। सोमं। ररते। आऽशिरं। पात्। इत्। तं। शक्रः। अंहसः।
तस्य। द्युऽमान्। असत्। रथः। देवऽजूतः। सः। शूशुवत्। विश्वा। वन्वन्। अमित्रिया। अस्य। प्रजाऽवती।

प०प०
२१

गृहे। आसञ्चंती। दिवेऽदिवे। इळा। धेनुऽमती। दुहे। या। दंपती इति दंऽपती। सऽमनसा। सुनुतः। आ। च।
धावतः। देवासः। नित्यया। आऽशिरा। १९॥ प्रति। प्राशव्यान्। इतः। सम्यंचा। बर्हिः। आशाते इति। न।
ता। वाजेषु। वा [illegible]ना। देवानां। अपि। ह्नुतः। सुऽमतिं। न। जुघुक्षतः। श्रवः। बृहत्। विवासतः। पु
त्रिणा। ता। कुमारिणा। विश्वं। आयुः। वि। अश्नुतः। उभा। हिरण्यऽपेशसा। वीतिऽहोत्रा। कृतद्वसू इति कृ
तऽद्वसू। दशस्यंता। अमृताय। कं। सं। ऊधः। रोमशं। हतः। देवेषु। कृणुतः। दुवः॥०॥ वृणीमहे। नदी
नां। आ। विष्णोः। सचाऽभुवः। ऐतु। पूषा। रयिः। भगः। स्वस्ति। सर्वऽधातमः। उरुः। अध्वा।
स्वस्तये। अरमतिः। अनर्वणः। विश्वः। देवस्य। मनसा। आदित्यानां। अनेहः। इत्। यथा। नः। मि
त्रः। अर्यमा। वरुणः। सति। गोपाः। सुऽगाः। ऋतस्य। पंथाः॥०॥ गिरा। देवं। ईळे। वसूनां। सपर्यंतः। पुरु
प्रियं। मित्रं। न। क्षेत्रऽसाधसं। मक्षु। देवऽवतः। रथः। शूरः। वा। पृत्ऽसु। कासु। चित्। देवानां। यः। इत्

राम
२१

ता। मनः। यजमानः। इयक्षति। अभि। इत्। अयज्वनः। भुवत्। न। यजमान। रिष्यसि। न। सुन्वान। न।
देवयो इति देवऽयो॥ नकिः। तं। कर्मणा। नशत्। न। प्र। योषत्। न। योषति। अस्त्। अत्र। सु
वीर्यं। उत। त्यत्। आशुऽअश्व्यं॥ ४०॥ ॥इति षष्ठाष्टके द्वितीयोऽध्यायः॥ ॥हरिः ॐ॥ प्र।
कृता। [ऋ]जीषिणः। कण्वाः। इंद्रस्य। गाथया। मदे। सोमस्य। वोचत। यः। सृबिंदं। अनर्शनिं। पि
प्रुं। दासं। अहीशुवं। वधीत्। उग्रः। रिणन्। अपः। नि। अर्बुदस्य। विष्टपं। वर्ष्माणं। बृहतः। तिर। कृषे।
तत्। इंद्र। पौंस्यं। प्रति। श्रुताय। वः। धृषत्। तूर्णाशं। न। गिरेः। अधि। हुवे। सुऽशिप्रं। ऊतये। सः। गोः।
अश्वस्य। वि। व्रजं। मंदानः। सोम्येभ्यः। पुरं। न। शूर। दर्षसि॥ १॥ यदि। मे। ररणः। सुते। उक्थे। वा।
दधसे। चनः। आरात्। उप। स्वधा। आ। गहि। वयं। घ। ते। अपि। स्मसि। स्तोतारः। इंद्र। गिर्वणः। त्वं।
नः। जिन्व। सोमऽपाः। उत। नः। पितुं। आ। भर। संऽरराणः। अविऽक्षितं। मघऽवन्। भूरि। ते। वसु। उत।

सा०प०
२२

नः। गोऽमतः। क्षुधि। हिरण्यऽवतः। अश्विनः। रथ्याभिः। सं। रभेमहि। वाजऽवत्। उक्थ्यं। हवामहे। सत्राऽक
रस्नं। ऊतये। साधु। कृण्वंतं। अवसे॥ यः। संऽस्थे। चित्। शतऽक्रतुः। आत्। ईं। कृणोति। वृत्रऽहा। ज
रितृऽभ्यः। पुरुऽवसुः॥ सः। नः। शक्रः। चित्। आ। शकत्। दानऽवान्। अंतराऽआभरः। इंद्रः। वि
श्वाभिः। ऊतिऽभिः॥ तं। इंद्रं। अभि। गायत। आऽयंतारं। महि। स्थिरं। पृतनासु। श्रवःऽजितं। भू
रेः। ईशानं। ओजसा। नकिः। अस्य। शचीनां। निऽयंता। सूनृतानां। नकिः। वक्ता। न। दात्। इति॥ शु
ना। नूनं। ब्रह्मणां। ऋणं। प्राशूनां। अस्ति। सुन्वतां। न। सोमः। अप्रऽता। पपे॥ पन्ये। इत्। उप। गायत।
पन्ये। उक्थानि। शंसत। ब्रह्म। कृणोत। पन्ये। इत्॥ पन्यः। आ। दर्दिरत्। शता। सहस्रा। वाजी। अ
वृतः। इंद्रः। यः। यज्वनः। वृधः॥ वि। सु। चर। स्वधाः। अनु। कृष्टीनां। अनु। आऽहुवः। इंद्र। पिब। सुतानां॥
पिब। स्वऽधैनवानां। उत। यः। तुग्र्ये। सचा। उत। अयं। इंद्र। यः। तव॥४॥ अति। इहि। मन्युऽसाविनं।
सुसुऽवांसं। उप। अरणे। इमं। रातं। सुतं। पिब॥ इहि। तिस्रः। पराऽवतः। इहि। पंच। जनान्। अति। धे

२२

गाः। इंद्रः। अवऽचाकशत्। सूर्यं। रश्मिं। यथा। सृज। आ। त्वा। यच्छंतु। मे। गिरः। निम्नं। आपः। न। सध्य

क्। अध्वर्यो इति। आ। तु। हि। सिंच। सोमं। वीराय। शिप्रिणे। भर। सुतस्य। पीतये। यः। उद्नः। फलिऽगं।

भिनत्। न्यक्। सिंधून्। अवऽअसृजत्। यः। गोषु। पक्वं। धारयत्॥ ५॥ आ। अहन्। वृत्रं। शचीऽपतिः। अ

र्णःऽवाजं। अहीशुवं। हिमेन। अविध्यत्। अर्बुदं। प्र। वः। उग्राय। निःऽस्तुते। अषाळ्हाय। प्रऽसक्षिणे।

०। यः। विश्वानि। अभि। व्रता। सोमस्य। मदे। अंधसः। इंद्रः। देवेषु। चेतति। ०। हरी इति। हिरण्यऽकेश्या।

वोळ्हां। अभि। प्रयः। हितं। ८॥ वयं। घ। त्वा। सुतऽवंतः। आपः। न। वृक्तऽबर्हिषः। पवित्रस्य। प्रऽस्र

वणेषु। वृत्रऽहन्। परि। स्तोतारः। आसते। स्वरंति। त्वा। सुते। नरः। वसो इति। निरेके। उक्थिनः। कदा।

सु[illegible]तं। तृषाणः। ओकः। आ। गमः। इंद्र। स्वब्दीऽइव। वंसगः। कण्वेभिः। धृष्णो इति। आ। धृषत्। वा

जं। दर्षि। सहस्रिणं। पिशंगऽरूपं। मघऽवन्। वि[illegible]चर्षणे। मक्षु। गोऽमंतं। ईमहे। पाहि। [illegible]गाय। अं

ऋ०प०
२२

धसः। मदे। इंद्राय। मेध्यऽअतिथे। यः। संऽमिश्लः। हर्योः। यः। सुते। सचा। वज्री। रथः। हिरंण्ययः। यः।
सुऽसव्यः। सुऽदक्षिणः। इनः। यः। सुऽक्रतुः। गृणे। यः। आऽकरः। सहस्रा। यः। शतऽमघः। इंद्रः। यः।
पूःऽभित्। आरितः। ७। यः। धृषितः। यः। अवृतः। यः। अस्ति। श्मश्रुषु। श्रितः। विभूतऽद्युम्नः। च्य
वनः। पुरुऽस्तुतः। क्रत्वा। गौःऽइव। शाकिनः। कः। ईं। वेद। सुते। सचा। पिबंतं। कत्। वयः। दधे। अयं। यः।
पुरः। विऽभिनत्ति। ओजसा। मंदानः। शिप्री। अंधसः। दाना। मृगः। न। वारणः। पुरुऽत्रा। चरथं। दधे।
नकिः। त्वा। नि। यमत्। आ। सुते। गमः। महान्। चरसि। ओजसा। यः। उग्रः। सन्। अनिःऽस्तृतः। स्थिरः।
रणाय। संऽस्कृतः। यदि। स्तोतुः। मघऽवा। शृणवत्। हवं। न। इंद्रः। योषति। आ। गमत्। सत्यं। इत्था। वृ
षा। इत्। असि। वृषऽजूतिः। नः। अवृतः। वृषा। हि। उग्र। शृण्विषे। पराऽवति। वृषो इति। अर्वाऽवति। श्रु
तः।। ८।। वृषणः। ते। अभीशवः। वृषा। कशा। हिरंण्ययी। वृषा। रथः। मघऽवन्। वृषणा। हरी।

२२

इति । वृषा । त्वां । शृतक्रतो इति शतऽक्रतो । वृषा । स्तोता । सुनोतु । ते । वृषन् । ऋजीपिन् । आ ।
भर । वृषा । दधन्वे । वृषणं । नदीषु । आ । तुभ्यं । स्थातः । हरीणां । आ । इंद्र । याहि । पीतये । मधु । शवि
ष्ठ । सोम्यं । नायं । अच्छ । मघऽवा । शृणत् । गिरः । ब्रह्म । उक्था । च । सुऽक्रतुः । वहंतु । त्वा ।
रथेऽस्थां । आ । हरयः । रथऽयुजः । तिरः । चित् । अर्यं । सवनानि । वृत्रऽहन् । अन्येषां । या । शतक्रतो
इति शतऽक्रतो । अस्माकं । अद्य । अंतमं । स्तोमं । धिष्व । महाऽमह । अस्माकं । ते । सवना । संतु । शं
तमा । मदाय । द्युक्ष । सोमऽपाः ॥ ९ ॥ नहि । सु । अतव । नो इति । मम । शास्त्रे । अन्यस्य । रण्यति । यः । अ
स्मान् । वीरः । आ । आनयत् । इंद्रः । चित् । घ । अतल । अप्रवीत । स्त्रियाः । अशास्यं । मनः । उतो इति ।
अहं । क्रतुं । रघुं । सप्तीः इति । चित् । घ । मदऽच्युता । मिथुना । वहतः । रथं । एव । इत् । धूः । वृष्णः । उ
तऽतरा । अधः । पश्यस्व । मा । उपरि । संऽतरां । पादकौ । हर । मा । ते । कशऽप्लकौ । दृशन् । स्त्री । हि । ब्र
ह्मा । बभूविथ ॥ १० ॥ ० ॥ हरिऽभिः । उप । कण्वस्य । सुऽस्तुतिं । दिवः । अमुष्य । शासतः । दिवं । यय ।

दिवावसो इति दिवाऽवसो। आ। त्वा। ग्रावा। वदन्। इह। सोमी। घोषेण। यच्छतु।०। अत्र। वि। नेमिः। एषां।
उरां। न। धूनुते। वृकः।०। आ। त्वा। कण्वाः। इह। अवसे। हवंते। वाजऽसातये।०। दधामि। ते। सुतानां। वृ
ष्णे। न। पूर्वऽपाय्यं।०।११॥ स्मत्ऽपुरंधिः। नः। आ। गहि। विश्वतःऽधीः। नः। ऊतये।०। आ। नः। याहि।
महेऽमते। सहस्रऽऊते। शतऽमघ।०। आ। त्वा। होता। मनुःऽहितः। देवऽत्रा। वक्षत्। ईड्यः।०। आ। त्वा।
मदऽच्युता। हरी इति। श्येनं। पक्षाऽइव। वक्षतः।०। आ। याहि। अर्यः। आ। परि। स्वाहा। सोमस्य। पीत
ये।०।१२॥०। उपऽश्रुति। उक्थेषु। रण्याः। इह।०। स्वःऽरूपैः। आ। सु। नः। गहि। संऽभृतैः। संभृतऽअश्वः।
।०। आ। याहि। पर्वतेभ्यः। समुद्रस्य। अधि। विष्टपः।०। आ। नः। गव्यानि। अश्व्या। सहस्रा। शूर। दर्दृ
हि।०। आ। नः। सहस्रशः। भर। अयुतानि। शतानि। च।०। आ। यत्। इंद्रः। च। दद्वहे इति। सहस्रं। वसुः
ऽरोचिषः। ओजिष्ठं। अश्व्यं। पशुं। ये। ऋज्राः। वातऽरंहसः। अरुषासः। रघुऽस्यदः। भ्राजंते। सूर्याःऽ
इव। पारावतस्य। रातिषु। द्रवत्ऽचक्रेषु। आशुषु। तिष्ठं। वनस्य। मध्ये। आ।।१३॥ अग्निना। इंद्रे।

णा। वरुणेन। विष्णुना। आदित्यैः। रुद्रैः। वसुऽभिः। सचाऽभुवा। सऽजोषसौ। उषसा। सूर्येण। च। सोमं। पिब
तं। अश्विना। विश्वाभिः। धीभिः। भुवनेन। वाजिना। दिवा। पृथिव्या। अद्रिऽभिः। सचाऽभुवा। ०। विश्वैः। दे
वैः। त्रिऽभिः। एकादशैः। इह। अत्ऽभिः। मरुत्ऽभिः। भृगुऽभिः। सचाऽभुवा। ०। जुषेथां। यज्ञं। बोधतं।
हवस्य। मे। विश्वा। इह। देवौ। सवना। अव। गच्छतं। ०। आ। इषं। नः। वोळ्हं। अश्विना। स्तोमं। जुषेथां। युवशाऽ
इव। कन्यनां। ०। गिरः। जुषेथां। अध्वरं। जुषेथां। ०॥१४॥ हारिद्रवाऽइव। पतथः। वना। इत्। उप। सोमं। सु
तं। महिषाऽइव। अव। गच्छथः। ०। त्रिः। वर्तिः। यातं। अश्विना। हंसौऽइव। पतथः। अध्वगौऽइव। ०। श्ये
नौऽइव। पतथः। हव्यऽदातये। ०। पिबतं। च। तृष्णुतं। च। आ। च। गच्छतं। प्रऽजां। च। धत्तं। द्रविणं। च। धत्तं।
०। ऊर्जं। नः। धत्तं। अश्विना। जयतं। च। प्र। स्तुतं। च। प्र। च। अवतं। ०। हतं। च। शत्रून्। यततं। च। मित्रि
णः। ०॥१५॥ मित्रावरुणऽवंता। उत। धर्मऽवंता। मरुत्वंता। जरितुः। गच्छथः। हवं। ०। आदित्यैः। यातं।

५०५०
२५

अश्विना। अंगिरस्वत्। तौ। उत। विष्णुऽवंता। ० ऋभुऽमंता। वृषण्वा। वाजऽवंता। ० अस्ता। जिन्वतं। उत।
जिन्वतं। धियः। हतं। रक्षांसि। सेधतं। अमीवाः। ० सोमं। सुन्वतः। अश्विना। क्षत्रं। ० नृन्। ० धे
नूः। विशः। ० १६॥ अत्रेःऽइव। शृणुतं। पूर्व्यऽस्तुतिं। श्यावऽअश्वस्य। सुन्वतः। मदऽच्युता। ० अ
श्विना। तिरःऽअह्न्यं। सर्गान्ऽइव। सृजतं। सुऽस्तुतीः। उप। रश्मीन्ऽइव। यच्छतं। अध्वरान्। उप।
०। अर्वाक्। रथं। नि। यच्छतं। ० अवस्युः। वां। अहं। हुवे। धत्तं। रत्नानि। दाशुषे। नमःऽवाके। प्रऽस्थिते।
अध्वरे। नरा। विवक्षणस्य। पीतये। ० स्वाहाऽकृतस्य। तृंपतं। सुतस्य। देवौ। अंधसः। ० १७॥ अ
वित। असि। सुन्वतः। वृक्तऽबर्हिषः। पिब। सोमं। मदाय। कं। यत्। ते। क्रतो इति शतऽक्रतो। यं। ते। भा
गं। अधारयन्। विश्वाः। सेहानः। पृतनाः। उरु। ज्रयः। सं। अप्सुऽजित्। मरुत्वान्। इंद्र। सत्ऽप
ते। प्र। अव। स्तोतारं। मघऽवन्। अव। त्वां। ० ऊर्जा। देवान्। अवसि। ओजसा। त्वां। ० जनिता। दि

२५

वः।जनिता।पृथिव्याः।०।जनिता।अश्वानां।जनिता।गवां।असि।०।अत्रीणां।स्तोमं।अद्रिऽवः।
महः।कृधि।०।श्यावऽअश्वस्य।सुन्वतः।तथा।शृणु।यथा।अशृणोः।अत्रेः।कर्माणि।कृण्वतः।प्र।
त्रसदस्युं।आविथ।त्वं।एकः।इत्।नृऽसह्ये।इंद्र।ब्रह्माणि।वर्द्धयन्॥१८॥प्र।इदं।ब्रह्म।वृत्रऽतू
र्येषु।आविथ।प्र।सुन्वतः।शचीऽपते।इंद्र।विश्वाभिः।ऊतिऽभिः।माध्यंदिनस्य।सवनस्य।वृत्रऽ
हन्।अनेद्य।पिब।सोमस्य।वज्रिऽवः।सेहानः।उग्र।पृतनाः।अभि।द्रुहः।०।एकऽराट्।अस्य।
भुवनस्य।राजसि।०।सऽस्थावाना।न।यवयसि।त्वं।एकः।इत्।०।क्षेमस्य।च।प्रऽयुजः।च।त्वं।ईशि
षे।०।क्षत्राय।त्वं।अवसि।न।त्वं।आविथ।०।श्यावऽअश्वस्य।रेभतः।०।क्षत्राणि।वर्द्धयन्॥
१९॥यज्ञस्य।हि।स्थः।ऋत्विजा।सस्नी इति।वाजेषु।कर्मऽसु।इंद्राग्नी इति।तस्य।बोधतं।तोशासा।
रथऽयावाना।वृत्रऽहना।अपराऽजिता।०।इदं।वां।मदिरं।मधु।अधुक्षन्।अद्रिऽभिः।नरः।०॥

जुषेथां। यज्ञं। इष्टये। सुतं। सोमं। सधस्तुती इति सधऽस्तुती। इंद्राग्नी इति। आ। गतं। नरा। इमा। जुषेथां। सवना। येभिः। हव्यानि। ऊहथुः ॥ ॥ इमां। गायत्रऽवर्तनिं। जुषेथां। सुऽस्तुतिं। मम ॥ २० ॥ प्रातर्यावऽभिः। आ। गतं। देवेभिः। जेन्यावसू इति जेन्यऽवसू। इंद्राग्नी इति। सोमऽपीतये। श्यावऽअश्वस्य। सुन्वतः। अत्रीणां। शृणुतं। हवं ॥ ॥ एव। वां। अह्वे। ऊतये। यथा। अहुवंत। मेधिराः ॥ ॥ आ। अहं। सरस्वतीऽवतोः। इंद्राग्न्योः। अवः। वृणे। याभ्यां। गायत्रं। ऋच्यते ॥ २१ ॥ अग्निं। अस्तोषि। ऋग्मियं। अग्निं। ईळा। यजध्यै। अग्निः। देवान्। अनक्तु। नः। उभे इति। हि। विदथे इति। कविः। अंतरिति। चरति। दूत्यं। नभंतां। अन्यके। समे। नि। अग्ने। नव्यसा। वचः। तनूषु। शंसं। एषां। नि। अराती। रराव्णां। विश्वाः। अर्यः। अरातीः। इतः। युच्छंतु। आऽमुरः ॥ ॥ अग्ने। मन्मानि। तुभ्यं। कं। घृतं। न। जुह्वे। आसनि। सः। देवेषु। प्र। चिकिद्धि। त्वं। हि। असि। पूर्व्यः। शिवः। दूतः। विवस्वतः ॥ ॥ ततऽ तत्। अग्निः। वयः। दधे। यथाऽयथा। कृपण्य

ति। ऊर्जाऽआहुतिः। वसूनां। शं। च। योः। च। मयः। दधे। विश्वस्यै। देवऽहूत्यै॥ ०॥ सः। चिकेत। सहीयसा। अग्निः। चित्रेण। कर्मणा। सः। होता। शश्वतीनां। दक्षिणाभिः। अभिऽवृतः। इनोति। च। प्रतीव्यं। अग्निः। जाता। देवानां। अग्निः। वेद। मर्तानां। अपीच्यं। अग्निः। सः। द्रविणःऽदाः। अग्निः। द्वारा। वि। ऊर्णुते। सुऽआहुतः। नवीयसा॥ ०॥ अग्निः। देवेषु। संऽवसुः। सः। विक्षु। यज्ञियासु। आ। सः। मुदा। काव्या। पुरु। विश्वं। भूमऽइव। पुष्यति। देवः। देवेषु। यज्ञियः॥ ०॥ यः। अग्निः। सप्तऽमानुषः। श्रितः। विश्वेषु। सिंधुषु। तं। आ। अगन्म। त्रिऽपस्त्यं। मंधातुः। दस्युहन्ऽतमं। अग्निं। यज्ञेषु। पूर्व्यं॥ ०॥ अग्निः। त्रीणि। त्रिऽधातूनि। आ। क्षेति। विदथा। कविः। सः। त्रीन्। एकादशान्। इह। यक्षत्। च। पिप्रयत्। च। नः। विप्रः। दूतः। परिऽकृतः॥ ०॥ त्वं। नः। अग्ने। आयुषु। त्वं। देवेषु। पूर्व्य। वस्वः। एकः। इरज्यसि। त्वां। आपः। परिऽस्रुतः। परि। यंति। स्वऽसेतवः॥ ०॥ २३॥ इंद्राग्नी इति। युवं। सु। नः।

॥२२॥

ष०प०
२२

सहंता। दासऽथः। रयिं। येन। दृल्हा। सऽमत्ऽसु। आ। वीलु। चित्। सहिषीमहि। अग्निः। वनाऽइव। वाते।
इत्। ०। नहि। वां। वव्रयामहे। अथ। इंद्रं। इत्। यजामहे। शविष्ठं। नृणां। नरं। सः। नः। कदा। चित्। अर्वता।
गमत्। आ। वाजऽसातये। गमत्। आ। मेधऽसातये। ०। ता। हि। मध्यं। भराणां। इंद्राग्नी इति। अधिऽक्षि
तः। तौ। ऊं इति। कविऽत्वना। कवी इति। पृच्छ्यमाना। सखिऽयते। सं। धीतं। अश्नुतं। नरा। ०। अभि। अ
र्च। नभाकऽवत्। इंद्राग्नी इति। यजसा। गिरा। ययोः। विश्वं। इदं। जगत्। इयं। द्यौः। पृथिवी। मही। उपऽस्थे।
बिभृतः। वसु। ०। प्र। ब्रह्माणि। नभाकऽवत्। इंद्राग्निऽभ्यां। इरज्यत। या। सप्तऽबुध्नं। अर्णवं। जिह्मऽबा
रं। अपऽऊर्णुतः। इंद्रः। ईशानः। ओजसा। ०। अपि। वृश्च। पुराणऽवत्। व्रततेःऽइव। गुष्पितं। ओजः। दा
सस्य। दंभय। वयं। तत्। अस्य। संऽभृतं। वसु। इंद्रेण। विऽभजेमहि। ०॥ २४॥ यत्। इंद्राग्नी इति। जनाः।
इमे। विऽह्वयंते। तना। गिरा। अस्माकेभिः। नृऽभिः। वयं। ससह्याम। पृतन्यतः। वनुयाम। वनुष्यतः।

ष

२२

।०। यानु। श्वेतौ। अवः। दिवः। उत्ऽचरातः। उप। द्युऽभिः। इंद्राग्न्योः। अनु। व्रतं। उहानाः। यंति। सिं
धवः। यान्। सीं। बंधात्। अमुंचतां। पूर्वीः। ते। इंद्र। उपऽमातयः। पूर्वीः। उत। प्रऽशस्तयः। सूनो इति।
हिन्वस्य। हरिऽवः। वस्वः। वीरस्य। आऽपृचः। याः। नु। साधंत। नः। धियः। ०। तं। शिशीत। सुऽवृ
क्तिऽभिः। त्वेषं। सत्वानं। ऋग्मियं। उतो इति। नु। चित्। यः। ओजसा। शुष्णस्य। आंडानि। भेदति। जे
षत्। स्वःऽवतीः। अपः। तं। शिशीत। सुऽअध्वरं। सत्यं। सत्वानं। ऋत्वियं। ०। ओहते। आंडा। शु
ष्णस्य। भेदति। अजैः। स्वःऽवतीः। अपः। ०। एव। इंद्राग्निऽभ्यां। पितृऽवत्। नवीयः। मंधातृऽवत्।
अंगिरस्वत्। अवाचि। त्रिऽधातुना। शर्मणा। पातं। अस्मान्। ०। १२। ५। अस्मै। ऊं इति। सु। प्रऽभूतये।
वरुणाय। मरुत्ऽभ्यः। अर्च। विदुःऽतरेभ्यः। यः। धीता। मानुषाणां। पश्वः। गाःऽइव। रक्षति। ०।
तं। ऊं इति। सु। सऽमना। गिरा। पितॄणां। च। मन्मऽभिः। नाभाकस्य। प्रशस्तिऽभिः। यः। सिंधूनां। उप। उ

ऋ०प०
२८

पाऽउदये । सप्तऽस्वसा । सः । मध्यमः । न० ॥२॥ सः । क्षपः । परि । ससस्वजे । नि । उस्रः । मायया । दधे । सः । वि
श्वं । परि । दर्शतः । तस्य । वेनीः । अनु । व्रतं । उषः । तिस्रः । अवर्धयन् । न० ॥३॥ यः । ककुभः । निऽधारयः । पृथि
व्यां । अधि । दर्शतः । सः । माता । पूर्व्यं । पदं । तत् । वरुणस्य । सप्त्यं । सः । हि । गोपाःऽइव । इर्यः । न० ॥४॥ यः । ध
र्ता । भुवनानां । यः । उस्राणां । अपीच्या । वेद । नामानि । गुह्या । सः । कविः । काव्या । पुरु । रूपं । द्यौःऽइ
व । पुष्यति । न० ॥५॥ यस्मिन् । विश्वानि । काव्या । चक्रे । नाभिःऽइव । श्रिता । त्रितं । जूती । सपर्यत । व्रजे ।
गावः । न । संऽयुजे । युजे । अश्वान् । अयुक्षत । न० ॥६॥ यः । आसु । अत्कः । आऽशये । विश्वा । जातानि ।
एषां । परि । धामानि । मर्मृशत् । वरुणस्य । पुरः । गये । विश्वे । देवाः । अनु । व्रतं । न० ॥७॥ सः । समुद्रः । अपी
च्यः । तुरः । द्यांऽइव । रोहति । नि । यत् । आसु । यजुः । दधे । सः । माया । अर्चिना । पदा । अस्तृणात् ।
नाकं । आ । अरुहत् । न० ॥८॥ यस्य । श्वेता । विऽचक्षणा । तिस्रः । भूमीः । अधिऽक्षितः । त्रिः । उत्ऽतराणि ।
पप्रतुः । वरुणस्य । ध्रुवं । सदः । सः । सप्तानां । इरज्यति । न० ॥९॥ यः । श्वेतान् । अधिऽनिर्निजः । चक्रे ।

राम०
२८

ऌस्मान। अनु। व्रता। सः। धाम। पूर्व्यं। ममे। यः। स्कंभेन। वि। रोदसी इति। अजः। न। द्यां। अधारयत्। ०।
॥२७॥ अस्तभ्नात्। द्यां। असुरः। विश्वऽवेदाः। अमिमीत। वरिमाणं। पृथिव्याः। आ। असीदत्। विश्वा।
भुवनानि। संऽराट्। विश्वा। इत्। तानि। वरुणस्य। व्रतानि। एव। वंदस्व। वरुणं। बृहंतं। नमस्य। धीरं। अ
मृतस्य। गोपां। सः। नः। शर्म। त्रिऽवरूथं। वि। यंसत्। पातं। नः। द्यावापृथिवी इति। उपऽस्थे। इमां। धि
यं। शिक्षमाणस्य। देव। क्रतुं। दक्षं। वरुण। सं। शिशाधि। ययां। अति। विश्वा। दुःऽइता। तरेम। सुऽ
तर्माणं। अधि। नावं। रुहेम। आ। वां। ग्रावाणः। अश्विना। धीभिः। विप्राः। अचुच्यवुः। नासत्या। सोम
पीतये। ०। यथा। वां। अत्रिः। अश्विना। गीःऽभिः। विप्रः। अजोहवीत्। ०॥२८॥ इमे। विप्रस्य। वेधसः।
अग्नेः। अस्तृतऽयज्वनः। गिरः। स्तोमासः। ईरते। अस्मै। ते। प्रतिऽहर्यते। जातऽवेदः। विऽचर्षणे।
अग्ने। जनामि। सुऽस्तुतिं। आरोकाःऽइव। घ। इत्। अह। तिग्माः। अग्ने। तव। त्विषः। दत्ऽभिः।

ऋ॰प॰
२९

वनानि। बप्सति। हरयः। धूमऽकेतवः। वातऽजूताः। उप। द्यवि। यतंते। वृथक्। अग्नयः। एते। त्ये। वृ
थक्। अग्नयः। इद्धासः। अदृक्षत। उषसांऽइव। केतवः॥ २०॥ कृष्णा। रजांसि। पत्सुतः। प्रऽ
याने। जातऽवेदसः। अग्निः। यत्। रोधति। क्षमि। धासिं। कृण्वानः। ओषधीः। बप्सत्। अग्निः।
न। वायति। पुनरिति। यन्। तरुणीः। अपि। जिह्वाभिः। अह। नन्नमत्। अर्चिषा। जंजणाऽभवन्।
अग्निः। वनेषु। रोचते। अप्ऽसु। अग्ने। सधिः। तव। सः। ओषधीः। अनु। रुध्यसे। गर्भे। स
न्। जायसे। पुनरिति। उत्। अग्ने। तव। तत्। घृतात्। अर्चिः। रोचते। आऽहुतं। निंसानं। जुह्वः।
मुखे॥ २१॥ उक्षऽअन्नाय। वशाऽअन्नाय। सोमऽपृष्ठाय। वेधसे। स्तोमैः। विधेम। अग्न
ये। उत। त्वा। नमसा। वयं। होतः। वरेण्यक्रतो इति वरेण्यऽक्रतो। अग्ने। समित्ऽभिः। ईमहे। उ
त। त्वा। भृगुऽवत्। शुचे। मनुष्वत्। अग्ने। आऽहुत। अंगिरस्वत्। हवामहे। त्वं। हि। अग्ने। अग्नि

राम॰
२९

ना। विप्रः। विप्रेण। सन्। सता। सखा। सख्या। संऽइध्यसे। सः। त्वं। विप्राय। दाशुषे। रयिं। देहि। सह
स्रिणं। अग्ने। वीरऽवतीं। इषं॥ ३१॥ अग्ने। भ्रातरिति। सहःऽकृत। रोहितऽअश्व। शुचिऽव्रत। इमं।
स्तोमं। जुषस्व। मे। उत। त्वा। अग्ने। मम। स्तुतः। वाश्राय। प्रतिऽहर्यते। गोऽस्थं। गावःऽइव। आशत।
तुभ्यं। ताः। अंगिरःऽतम। विश्वाः। सुऽक्षितयः। पृथक्। अग्ने। कामाय। येमिरे। अग्निं। धीभिः। मनी
षिणः। मेधिरासः। विपःऽचितः। अद्मऽसद्याय। हिन्विरे। तं। त्वां। अज्मेषु। वाजिनं। तन्वानाः। अ
ग्ने। अध्वरं। वह्निं। होतारं। ईळते॥ ३२॥ ०। आऽहुतः। अग्निः। विऽभ्राजते। घृतैः। इमं। नः। शृण
वत्। हवं। तं। त्वा। वयं। हवामहे। शृण्वंतं। जातऽवेदसं। अग्ने। घ्नंतं। अप। द्विषः। विशां। राजानं। अ
द्भुतं। अध्यक्षं। धर्मणां। इमं। अग्निं। ईळे। सः। ऊं इति। श्रवत्। अग्निं। विश्वायुऽवेपसं। मर्यं।
न। वाजिनं। हितं। सप्तिं। न। वाजयामसि॥ ३३॥ घ्नन्। मृध्राणि। अप। द्विषः। दहन्। रक्षांसि। विश्व

ऋ०प०
३०

हा। अग्ने। तिग्मेन। दीदिहि। यं। त्वा। जनासः। इंधते। मनुष्वत्। अंगिरःऽतम। अग्ने। सः। बोधि। मे।
वचः। यत्। अग्ने। ~~दिविऽजानी अभिना~~ऽजाः। वो। सुहुःऽहुत। तं। त्वा। गीःऽभिः। हवामहे। तुभ्यं। घ।
इत्। ते। जनाः। इमे॥ विश्वाः। सुऽक्षितयः। पृथक्। धासिं। हिन्वंति। अत्तवे। ० अहा। विश्वा। नृऽच
क्षसः। तरंतः। स्याम। दुःऽगहा॥ ३४॥ अग्निं। मंद्रं। पुरुऽप्रियं। शीरं। पावकऽशोचिषं। हृत्ऽभिः। मंद्रे
भिः। ईमहे। सः। त्वं। अग्ने। विभाऽवसुः। सृजन्। सूर्यः। न। रश्मिऽभिः। शर्धन्। तमांसि। जिघ्नसे। तत्। ते।
सहस्वः। ईमहे। दात्रं। यत्। न। उपऽदस्यति। त्वत्। अग्ने। वार्यं। वसु॥ ३५॥ संऽइधा॥ अग्निं। दुवस्यत।
घृतैः। बोधयत। अतिथिं। आ। अस्मिन्। हव्या। जुहोतन। अग्ने। स्तोमं। जुषस्व। मे। वर्धस्व। अनेन। म
न्मना। प्रति। सुऽउक्तानि। हर्य। नः। अग्निं। दूतं। पुरः। दधे। हव्यऽवाहं। उप। ब्रुवे। देवान्। आ। स
दयात्। इह। उत्। ते। बृहंतः। अर्चयः। संऽइधानस्य। दीदिऽवः। अग्ने। शुक्रासः। ईरते। उप। त्वा॥

राम
३०

अ त्रिजे ।१

जुहू३ः । मम । घृताचीः । यंतु । हर्यत । अग्ने । हव्या । जुषस्व । नः ॥२१॥ मंद्रं । होतारं । चित्रऽभानुं । विभाऽ
वसुं । प्रत्नं । होतारं । ईड्यं । जुष्टं । अग्निं । कविऽक्रतुं । अध्वराणां । अभिऽश्रियं । जुषाणः । अंगिरः । तम ।
इमा । हव्यानि । आनुषक् । अग्ने । यज्ञं । नय । ऋतुऽथा । सः । इधानः । वडुं । इति । संत्य । शुक्रऽशोचे । इह । आ । वह ।
चिकित्वान् । दैव्यं । जनं । विप्रं । होतारं । अद्रुहं । धूमऽकेतुं । विभाऽवसुं । यज्ञानां । केतुं । ईमहे ।२३। अग्ने ।
नि । पाहि । नः । त्वं । प्रति । स्म । देव । रिषतः । भिंधि । द्वेषः । सहःऽकृत । अग्निः । प्रत्नेन । मन्मना । शुंभा
नः । तन्वं । स्वां । कविः । विप्रेण । ववृधे । ऊर्जः । नपातं । आ । हुवे । अग्निं । पावकऽशोचिषं । अस्मिन् । य
ज्ञे । सुऽअध्वरे । सः । नः । मित्रऽमहः । त्वं । अग्ने । शुक्रेण । शोचिषा । यः । अग्निं । तन्वः । दमे । देवं ।
मर्तः । सपर्यति । तस्मै । इत् । दीदयत् । वसु ॥२५॥ अग्निः । मूर्धा । दिवः । ककुत् । पतिः । पृथिव्याः ।
अयं । अपां । रेतांसि । जिन्वति । उत । अग्ने । स्वःऽपतिः । स्तोता । स्यां । तव । शर्मणि । त्वां । अग्ने । मनी
शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजंतः । ईरते । तव । ज्योतींषि । अर्चयः । ईशिषे । वार्य
स्य । हि । दात्रस्य । अग्ने ।१

षिताः। त्वां। हिन्वंति। धीतिऽभिः। त्वां। वर्धंतु। नः। गिरः॥ अदब्धस्य। स्वधाऽवतः। दूतस्य। रेभ
तः। सदा। अग्नेः। सख्यं। वृणीमहे॥ १९॥ अग्निः। शुचिव्रतऽतमः। शुचिः। विप्रः। शुचिः। कविः।
शुचिः। रोचते। आऽहुतः॥ उत। त्वा। धीतयः। मम। गिरः। वर्धंतु। विश्वहा। अग्ने। सख्यस्य। बोधि।
नः॥ यत्। अग्ने। स्यां। अहं। त्वं। त्वं। वा। घ। स्याः। अहं॥ स्युः। ते। सत्याः। इह। आऽशिषः॥ वसुः। वसुऽ
पतिः। हि। कं। असि। अग्ने। विभाऽवसुः॥ स्याम। ते। सुऽमतौ। अपि॥ अग्ने। धृतऽव्रताय। ते। समु
द्राय। इव। सिंधवः। गिरः। वाश्रासः। ईरते॥ ४०॥ युवानं। विश्पतिं। कविं। विश्वऽअदं। पुरुऽवेप
सं॥ अग्निं। शुंभामि। मन्मऽभिः॥ यज्ञानां। रथ्ये। वयं। तिग्मऽजंभाय। वीळवे॥ स्तोमैः। इषेम। अग्न
ये॥ अयं। अग्ने। त्वे। इति। अपि। जरिता। भूतु। संत्य॥ धीरः। हि। असि। अद्मऽसत्। विप्रः। न। जा
गृविः। सदा। अग्ने। दीदयसि॥ धिवि। पुरा। अग्ने। दुःऽइतेभ्यः। पुरा। मृध्रेभ्यः। कवे। प्र। नः। आयुः।

वसो इति । तिरः । ४१ । आ । घ । ये । अग्निं । इंधते । स्तृणंति । बर्हिः । आनुषक् । येषां । इंद्रः । युवा । सखा ।
बृहन् । इत् । इध्मः । एषां । भूरि । शस्तं । पृथुः । स्वरुः । ० । अयुद्धः । इत् । युधा । वृतं । शूरः । आ । अज
ति । सत्वऽभिः । ० । आ । बुंदं । वृत्रऽहा । ददे । जातः । पृच्छत् । वि । मातरं । कः । उग्राः । के । ह । शृण्विरे । प्रति ।
त्वा । शवसी । वदत् । गिरौ । अप्सः । न । योधिषत् । यः । ते । शत्रुऽत्वं । आऽचके । ४२ । उत । त्वं । मघऽवन् ।
शृणु । यः । ते । वष्टि । ववक्षि । तत् । यत् । वीळयासि । वीळु । तत् । यत् । आजिं । याति । आजिऽकृत् । इंद्रः ।
स्वश्वऽयुः । उप । रथिऽतमः । रथिनां । वि । सु । विश्वाः । अभिऽयुजः । वज्रिन् । विषूचः । यथा । वृह । भव । नः ।
सुश्रवःऽतमः । अस्माकं । सु । रथं । पुरः । इंद्रः । कृणोतु । सातये । न । यं । धूर्वंति । धूर्तयः । वव्याम । ते । परि ।
द्विषः । अरं । ते । शक्र । दावने । गमेम । इत् । गोऽमतः । ४३ । शनैः । चित् । यंतः । अद्रिवः । अश्वऽवंतः ।
शतऽग्विनः । विवक्षणाः । अनेहसः । ऊर्ध्वा । हि । ते । दिवेऽदिवे । सहस्रा । सूनृता । शता । जरितृऽभ्यः । विऽ

प०प०
३२

मंहते । विप्रा । हि । त्वा ॥ धनंऽजयं । इंद्र । हृत्वा ॥ चित । आऽरुजं । आऽदारिणं । यथा । गयं । ककुहं । चित । त्वा । क
वेऽमंदं । तुऽघ्रस्नि । ईशते । इंद्र । वः । आ । त्वा । पणिं । यत् । ईमहे । यः । तोरेवाः । अदाऽसुरिः । जः । ममृषीम । चलये । त
स्या । नः । वेदः । आ । भर ॥ ४४ ॥ इमे । उं । इति । त्वा । वि । चक्षते । सखायः । इंद्र । सोमिनः । पुष्टऽवंतः । यथा । पशुं ।
उत । त्वा । अबधिरं । वयं । श्रुत्ऽकर्णं । संतं । ऊतये । दूरात् । इह । हवामहे । यत् । सुऽश्रुयाः । इमं । हवं । दुःऽमर्षं ।
चक्रियाः । उत । भवेः । आपिः । नः । अंतमः ॥ यत् । चित् । हि । ते । अपि । व्यथिः । जगन्वांसः । अमन्महि । गोऽ
दाः । इत् । इंद्र । बोधि । नः ॥ आ । त्वा । रंभं । न । जिव्रयः । ररभ्म । शवसः । पते ॥ उश्मसि । त्वा । सधऽस्थे । आ ॥
४५ ॥ स्तोत्रं । इंद्राय । गायत । पुरुऽनृम्णाय । सत्वने ॥ नकिः । यं । वृण्वते । युधि ॥ अभि । त्वा । वृषभ । सुते । सु
तं । सृजामि । पीतये ॥ तृंप । वि । अश्नुहि । मदं ॥ मा । त्वा । मूराः । अविष्यवः । मा । उपऽहस्वानः । आ । दभन् ॥ मा
कीं । ब्रह्मऽद्विषः । वनः ॥ इह । त्वा । गोऽपरीणसा । महे । मंदंतु । राधसे ॥ सरः । गौरः । यथा । पिब ॥ या । वृ

रा०
३२

त्रऽहा। पराऽवति। सना। नवा। च। चुच्युवे। ता। संसत्ऽसु। प्र। वोचत॥ ४६॥ अपिबत्। कद्रुवः। सुतं।
इंद्रः। सहस्रऽबाह्वे। अत्र। अदेदिष्ट। पौंस्यं। सत्यं। तत्। तुर्वशे। यदौ। विदानः। अह्नवाय्यं। वि। आन
ट्। तुर्वणे। शमि। तरणिं। वः। जनानां। त्रदं। वाजस्य। गोऽमतः। समानं। ऊं इति। प्र। शंसिषं। ऋभुक्षणं।
न। वर्तवे। उक्थ्येषु। तुग्र्यऽवृधं। ०। यः। कृंतत्। इत्। वि। योन्यं। त्रिऽशोकाय। गिरिं। पृथुं। गोभ्यः। गातुं। निःऽ
एतवे॥ ४७॥ यत्। दधिषे। मनस्यसि। मंदानः। प्र। इत्। इयक्षसि। मा। तत्। कः। इंद्र। मृळय। दभ्रं। चित्।
हि। त्वाऽवतः। कृतं। शृण्वे। अधि। क्षमि। जिगातु। इंद्र। ते। मनः। तव। इत्। ऊं इति। ताः। सुऽकीर्तयः। असन्।
उत। प्रऽशस्तयः। ०। मा। नः। एकस्मिन्। आ। गसि। मा। द्वयोः। उत। त्रिषु। वधीः। मा। शूर। भूरिषु॥ बि
भय। हि। त्वाऽवतः। उग्रात्। अभिऽप्रभंगिनः। दस्मात्। अहं। ऋतिऽसहः॥ ४८॥ मा। सख्युः। शूनं। आ।
विदे। मा। पुत्रस्य। प्रभुवसो इति प्रभुऽवसो। आऽवृत्वत्। भूतु। ते। मनः। कः। नु। मर्याः। अमिथितः।

ऋ०प०
३३

सखा। सखायं। अब्रवीत्। जह्वा। कः। अस्मात्। इषात्। एवारे। वृषभ। सुते। असिंचन्। मधि। आ। व

यः। भ्रष्टीऽइव। विड्वला। चरन्। आ। ते। एता। वचःऽयुजा। हरी इति। गृभ्णे। सुऽमत्ऽरथा। यत्। ई।

ब्रह्मऽभ्यः। इत्। दद्। प्रिंधि। विश्वाः। अप। द्विषः। परि। बाधः। जहि। मृधः। वसु। स्पार्हं। तत्। आ।

भर। यत्। वीलौ। इंद्र। यत्। स्थिरे। यत्। पर्शाने। पराऽभृतं।०। यस्य। ते। विश्वऽमानुषः। भूरेः। दत्तस्य

वेदति।०।४७॥ ॥इति षष्टाष्टके तृतीयोध्यायः॥ ॥ त्वाऽवतः। पुरुवसो इति पुरुऽवसो। वयं।

इंद्र। प्रनेतरिति प्रऽनेतः। स्मसि। स्थातः। हरीणां। त्वं। हि। सत्यः। अद्रिऽवः। विद्म। दातारं। इषां।

विद्म। दातारं। रयीणां। आ। यस्य। ते। महिमानं। शतं। ऊती। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। गीःऽभिः।

गृणंति। कारवः। सुऽनीथः। घ। सः। मर्त्यः। यं। मरुतः। यं। अर्यमा। मित्रः। पांति। अद्रुहः। दधा

नः। गोऽमत्। अश्वऽवत्। सुऽवीर्यं। आदित्यऽजूतः। एधते। सदा। राया। पुरुऽस्पृहा।१। तं। इंद्रं॥

३३

दानं। ईमहे। राधसानं। अभीर्वं। ईशानं। रायः। ईमहे। तस्मिन्। हि। संति। ऊतयः। = विश्वाः। अ
भीरवः। सचा। तं। आ। वहंतु। सप्तयः। पुरुऽवसुं। मदाय। हरयः। सुतं। यः। ते। मदः। [illegible] वरेण्यः। यः। इं
द्र। वृत्रहन्ऽतमः। यः। आऽददिः। स्वः। नृऽभिः। यः। पृतनासु। दुस्तरः। यः। दुःऽतरः। विश्वऽवारः। अ
वाय्यः। वाजेषु। असि। तऽकृता। सः। नः। शविष्ठ। सवना। आ। वसो इति। गहि। गमेम। गोऽमति। व्रजे। ग
व्यो इति। सु। नः। यथा। पुरा। अश्वऽसा। उत। रथऽसा। या। वरिवस्य। महाऽहस्ता। शान। हि। ते। शूर। राधसः। अं
तं। विंदामि। सत्रा। दशस्य। नः। मघऽवन्। नु। चित्। अद्रिऽवः। धियः। वाजेभिः। आविथ। यः।
ऋष्वः। श्रवयत्ऽसखा। विश्वा। इत्। सः। वेद। जनिम। पुरुऽस्तुतः। तं। विश्वे। मानुषा। युगा। इंद्रं। ह
वंते। तविषं। यतऽस्रुचः। सः। नः। वाजेषु। अविता। पुरुऽवसुः। पुरःऽस्थाता। मघऽवा। वृत्रऽहा। भु
वत्। अभि। वः। वीरं। अंधसः। मदेषु। गाय। गिरा। महा। विऽचेतसं। इंद्रं। नाम। श्रुत्यं। शाकिनं। व

ऋ०प०
२४

चः। यथा। ददिः रेक्णः। तन्वे। ददिः। वसु। ददिः। वाजेषु। पुरुऽहूत। वाजिनं। नूनं। अथ॥ ३॥ विश्वे
षां। इरज्यंतं। वसूनां। ससह्वांसं। चित्। अस्य। वर्पसः। कृपऽयतः। नूनं। अति। अथ। महः। सु। वः।
अरं। इषे। स्तवामहे। मीळ्हुषे। अरंऽगमाय। जग्मये। यज्ञेभिः। गीःऽभिः। विश्वऽमनुषां। मरुतां। इयक्ष
सि। गाये। त्वा। नमसा। गिरा॥ ये। पातयंते। अज्मऽभिः। गिरीणां। स्नुऽभिः। एषां। यज्ञं। महिऽस्वनीनां।
सुम्नं। तुविऽस्वनीनां। प्र। अध्वरे। प्रऽभंगं। दुःऽमतीनां। इंद्र। शविष्ठ। आ। भर। रयिं। अस्मभ्यं। यु
ज्यं। चोदयत्ऽमते। सनितरिति। सुऽसनितः। उग्र। चित्र। चेतिष्ठ। सूनृत। प्रऽसहा। संऽराट्। सहुरिं।
सहंतं। भुज्युं। वाजेषु। पूर्व्यं॥ ४॥ आ। सः। एतु। यः। ईवत्। आ। अदेवः। पूर्तं। आऽददे। यथा। चित्। व
शः। अश्व्यः। पृथुऽश्रवसि। कानीते। अस्याः। विऽउषि। आऽददे। षष्टिं। सहस्रा। अश्व्यस्य। अ
युता। असनं। उष्ट्रानां। विंशतिं। शता। दश। श्यावीनां। शता। दश। त्रिऽअरुषीणां। दश। गवां। स

ज्येष्ठं। चोदयत्ऽमते

२४

हस्ता। दक्षा। श्यावाः। सधऽस्तुऽरथाः। वीतऽवारासः। आ। श्रावः। मथ्राः। नेमिं। नि। ववृत्तुः। दानासः।
पृथुऽश्रवसः। कानीतस्य। सुऽराधसः। रथं। हिरण्ययं। ददत्। मंहिष्ठः। सूरिः। अभूत्। वर्षिष्ठं। अ
कृत। श्रवः। आ। नः। वायो इति। महे। तने। याहि। मखाय। पाजसे। वयं। हि। ते। चकृम। भूरि। दावने।
सद्यः। चित्। महि। दावने। पाः। यः। अश्वेभिः। वहते। वस्ते। उस्राः। त्रिः। सप्त। सप्ततीनां। एभिः।
सोमेभिः। सोमसुत्ऽभिः। सोमऽपाः। दानाय। शुक्रऽपूतऽपाः। यः। मे। इमं। चित्। ऊं इति। त्मना। अमं
दत्। चित्रं। दावने। अरट्वे। अक्षे। नहुषे। सुऽकृत्वनि। सुकृत्ऽतराय। सुऽक्रतुः। उच्थ्यो। वपुषि। यः। स्वः
राट्। उत। वायो इति। घृतऽस्नाः। अश्वऽइषितं। रजःऽइषितं। शुनाऽइषितं। प्र। अज्म। तत्। इदं। नु। तत्
त्। अध। प्रियं। इषिराय। षष्टिं। सहस्रा। असनं। अश्वानां। इत्। न। वृष्णां। गावः। न। यूथं। उप। यंति। व
ध्रयः। उप। मा। आ। यंति। वध्रयः। अध। यत्। चारथे। गणे। शतं। उष्ट्रान्। अचिक्रदत्। अध। श्वि

ऋ०प०
३५

लेषु। विंशतिं। शता। शतं। दासे। बल्बूथे। विप्रः। तरुक्षे। आ। ददे। ते। ते। वायो इति। इमे। जनाः। मदंति।
इंद्रऽगोपाः। मदंति। देवऽगोपाः। अध। स्या। योषणा। मही। प्रतीची। वशं। अश्व्यं। अधिऽरुक्मा॥
वि। नीयते॥ ६॥ महि। वः। महतां। अवः। वरुण। मित्र। दाशुषे। यं। आदित्याः। अभि। द्रुहः। रक्षथ। न।
ईं। अघं। नशत्। अनेहसः। वः। ऊतयः। सुऽऊतयः। वः। ऊतयः। विद। देवाः। अघानां। आदित्यासः।
अपऽआकृतिं। पक्षा। वयः। यथा। उपरि। वि। अस्मे इति। शर्म। यच्छत। ०। वि। अस्मे इति। अधि। शर्म।
तत्। पक्षा। न। यंतन। विश्वानि। विश्वऽवेदसः। वरूथ्या। मनामहे। ०। यस्मै। अरासत। क्षयं। जीवा
तुं। च। प्रऽचेतसः। मनोः। विश्वस्य। घ। इत्। इमे। आदित्याः। रायः। ईशते। ०। परि। नः। वृणजन्।
अघा। दुःऽगानि। रथ्यः। यथा। ०। आदित्यानां। उत। अवसि। ०। ७॥ परिऽह्वृतीः। इत्। अना। ज
नः। युष्माऽदत्तस्य। वायति। देवाः। अदभ्रं। आशः। वः। यं। आदित्याः। अहेतन। ०। तं। तिग्मं। चन। न।

४. वर्ग.

३५

ना।

त्यजः। न। द्रासत्। अभि। तं। गुरु। यस्मै। ऊं इति। शर्म। सऽप्रथः। आदित्यासः। अराध्वं। ०। यु
ष्मे इति। देवाः। अपि। स्मसि। युध्यंतःऽइव। वर्मऽसु। यूयं। महः। नः। एनसः। यूयं। अर्भात्। उरुष्य
त। ०। अदितिः। नः। उरुष्यतु। अदितिः। शर्म। यच्छतु। माता। मित्रस्य। रेवतः। अर्यम्णः। वरुण
स्य। च। ०। यत्। देवाः। शर्म। शरणं। यत्। भद्रं। यत्। अनातुरं। त्रिऽधातु। यत्। वरूथ्यं। तत्। अ
स्मासु। वि। यंतन। ०। ८॥ आदित्याः। अव। हि। ख्यत। अधि। कूलात्ऽइव। स्पशः। सुऽतीर्थं। अव
तः। यथा। अनु। नः। नेषथ। सुऽगं। ०। न। द्रुहे। भद्रं। रक्षस्विने। नो। अवऽयै। न। उपऽयै। उत। गवे। च।
भद्रं। धेनवे। वीराय। च। श्रवस्यते। ०। यत्। आविः। यत्। अपीच्यं। देवासः। अस्ति। दुःऽकृतं। त्रि
ते। तत्। विश्वं। आप्त्ये। आरे। अस्मत्। दधातन। ०। यत्। च। गोषु। दुःऽस्वप्न्यं। यत्। च। अस्मे इति।
दुहितः। दिवः। त्रिताय। तत्। विभाऽवरि। आप्त्याय। परि। दद्मसि। ०। ९॥ ततऽ अन्नाया। ततऽ
आप्त्याय। परा। वह। निष्कं। वा। घ। कृणवते। स्रजं। वा। दुहितः। दिवः॥ त्रिते। दुःऽस्वप्न्यं। सर्वं

ऋ०प०
३६

अपसे। तं। भागं। उपऽसेदुषे। त्रिताय। च। द्विताय। च। उषः। दुःऽस्वप्न्यं। वह।०। यथा। कलां। यथा। शफं।
यथा। ऋणं। संऽनयामसि। एव। दुःऽस्वप्न्यं। सर्वं। आप्त्ये। सं। नयामसि।०। अजैष्म। अद्य। असना
म। च। अभूम। अनागसः। वयं। उषः। यस्मात्। दुःऽस्वप्न्यात्। अभैष्म। अप। तत्। उछतु।०॥१८॥
स्वादोः। अभक्षि। वयसः। सुऽमेधाः। सुऽआध्यः। वरिवोवित्ऽतरस्य। विश्वे। यं। देवाः। उत।
मर्त्यासः। मधु। ब्रुवंतः। अभि। संऽचरंति। अंतरिति। च। प्र। अगाः। अदितिः। भवासि। अवऽया
ता। हरसः। दैव्यस्य। इंदो इति। इंद्रस्य। सख्यं। जुषाणः। श्रौष्टीऽइव। धुरं। अनु। राये। ऋध्याः। अ
पाम। सोमं। अमृताः। अभूम। अगन्म। ज्योतिः। अविदाम। देवान्। किं। नूनं। अस्मान्। कृणवत्।
अरातिः। किं। ऊं इति। धूर्तिः। अमृत। मर्त्यस्य। शं। नः। भव। हृदे। आ। पीतः। इंदो इति। पिताऽइव।
सोम। सूनवे। सुऽशेवः। सखाऽइव। सख्ये। उरुऽशंस। धीरः। प्र। नः। आयुः। जीवसे। सोम। ता

३६

रीः । इमे । मा । पीताः । यशसः । उरुष्यवः । रथं । न । गावः । सं । अनाह । पर्वंऽसु । ते । मा । रक्षंतु । विऽस्र

सः । चरित्रात् । उत । मा । स्रामात् । यवयंतु । इंदवः ॥ ११ ॥ अग्निं । न । मा । मथितं । सं । दिदीपः । प्र । चक्ष

य । कृणुहि । वस्यसः । नः । अथ । हि । ते । मदे । आ । सोम । मन्ये । रेवान्ऽइव । प्र । चर । पुष्टिं । अच्छ । इ

षिरेण । ते । मनसा । सुतस्य । भक्षीमहि । पित्र्यस्यऽइव । रायः । सोम । राजन् । प्र । नः । आयूंषि । तारीः ।

अहानिऽइव । सूर्यः । वासराणि । सोम । राजन् । मृळय । नः । स्वस्ति । तव । स्मसि । व्रत्याः । तस्य । वि

द्धि । अलर्ति । दक्षः । उत । मन्युः । इंदो इति । मा । नः । अर्यः । अनुऽकामं । परा । दाः । त्वं । हि । नः । त

न्वः । सोम । गोपाः । गात्रेऽगात्रे । निऽससत्थ । नृऽचक्षाः । यत् । ते । वयं । प्रऽमिनाम । व्रतानि । सः । नः ।

मृळ । सुऽसखा । देव । वस्यः । ऋदूदरेण । सख्या । सचेय । यः । मा । न । रिष्येत् । हरिऽअश्व । पीतः । अ

यं । यः । सोमः । नि । अधायि । अस्मे इति । तस्मै । इंद्रं । प्रऽतिरं । एमि । आयुः ॥ १२ ॥ अप । त्याः । अ

प॰ प॰
३७

स्तुः । अनिराः । अमीवाः । निः । अत्रसन् । तमिषीचीः । अभैषुः । आ । सोमः । अस्मान् । अरुहत् । विऽहायाः । अगन्म । यत्र । प्रऽतिरंते । आयुः । यः । नः । इंदुः । पितरः । हृत्ऽसु । पीतः । अमर्त्यः । मर्त्यान् । आऽविवेश । तस्मै । सोमाय । हविषा । विधेम । मृळीके । अस्य । सुऽमतौ । स्याम । त्वं । सोम । पितृऽभिः । संऽविदानः । अनु । द्यावापृथिवी इति । आ । ततंथ । तस्मै । ते । इंदो इति । हविषा । विधेम । ० । त्रातारः । देवाः । अधि । वोचत । नः । मा । नः । निऽद्राः । ईशत । मा । उत । जल्पिः । वयं । सोमस्य । विश्वह । प्रियासः । सुऽवीरासः । विदथं । आ । वदेम । त्वं । नः । सोम । विश्वतः । वयःऽधाः । त्वं । स्वःऽवित् । आ । विश । नृऽचक्षाः । त्वं । नः । इंदो इति । ऊती । सऽजोषाः । पाहि । पश्चातात् । उत । वा । पुरस्तात् । १३ ॥ अभि । प्र । वः । सुऽराधसं । इंद्रं । अर्च । यथा । विदे । यः । जरितृऽभ्यः । मघऽवा । पुरुऽवसुः । सहस्रेणऽइव । शिक्षति । शतानीकाऽइव । प्र । जिगाति । धृष्णुऽया । हंति । वृत्राणि । दाशुषे । गिरेःऽइव । प्र

३७

रसाः। अस्य। पिन्विरे। द्रवाणि। पुरुऽभोजसः। आ। त्वा। सुतासः। इंदवः। मदाः। ये। इंद्र। गिर्वणः। आ
पः। न। वज्रिन्। अनु। ओक्यं। सरः। पृणंति। शूर। राधसे। अनेहसं। प्रऽतरणं। विवक्षणं। मध्वः।
स्वादिष्ठं। ईं। पिब। आ। यथा। मंदसानः। किरासि। नः। प्र। क्षुद्राऽइव। त्मना। धृषत्। आ। नः। स्तोमं।
उप। द्रवत्। हियानः। अश्वः। न। सोतृऽभिः। यं। ते। स्वधाऽवन्। स्वदयंति। धेनवः। इंद्र। कण्वेषु। रा
तयः। १४॥ उग्रं। न। वीरं। नमसा। उप। सेदिम। विऽभूतिं। अक्षितऽवसुं। उद्रीऽइव। वज्रिन्। अवतः।
न। सिंचते। क्षरंति। इंद्र। धीतयः। यत्। ह। नूनं। यत्। वा। यज्ञे। यत्। वा। पृथिव्यां। अधि। अतः। नः।
यज्ञं। आशुऽभिः। महेऽमते। उग्रः। उग्रेभिः। आ। गहि। अजिरासः। हरयः। ये। ते। आशवः। वाताःऽइ
व। प्रऽसक्षिणः। येभिः। अपत्यं। मनुषः। परिऽईयसे। येभिः। विश्वं। स्वः। दृशे। एतावतः। ते। ईम
हे। इंद्र। सुम्नस्य। गोऽमतः। यथा। प्र। आवः। मघऽवन्। मेध्यऽअतिथिं। यथा। नीपऽअतिथिं। धन

ने।यथा।कण्वे।मघऽवन्।त्रसदस्यवि।यथा।पक्थे।दशऽव्रजे।यथा।गोऽशर्ये।असनोः।ऋजि
श्वनि।इंद्र।गोऽमत्।हिरंण्यऽवत्॥१५॥प्र।सु।श्रुतं।सुऽराधसं।अर्च।शक्रं।अभिष्टये।यः।
सुन्वते।स्तुवते।काम्यं।वसु।सहस्रेणऽइव।मंहते।शतऽअनीकाः।हेतयः। [illegible] स्तराः।इंद्रस्य।सं
इषः।महीः।गिरिः।न।भुज्मा।मघवत्ऽसु।पिन्वते।यत्।ईं।सुताः।अमंदिषुः।यत्।ईं।सुता
सः।इंद्रवः।अभि।प्रियं।अमंदिषुः।आपः।न।धायि।सवनं।मे।आ।वसो इति।दुघाःऽइव।उ
पा।दाशुषे।अनेहसं।वः।हवमानं।ऊतये।मध्वः।क्षरंति।धीतयः।आ।त्वा।वसो इति।हवमाना
सः।इंद्रवः।उप।स्तोत्रेषु।दधिरे।आ।नः।सोमे।सुऽअध्वरे।इयानः।अत्यःऽन।तोशते।यं।ते।
स्वदाऽवन्।स्वदंति।गूर्तयः।पौरे।छंदयसे।हवं॥१६॥प्र।वीरं।उग्रं।विविचिं।धनऽस्पृतं।विऽ
भूतिं।राधसः।महः।०।वसुऽत्वना।सदा।पीपेथ।दाशुषे।०।दरोऽवति।०।दिवि।ऊर्जा।नः।इंद्र।

हरिऽभिः। मत्हेऽमतो। ऋक्षणः। ऋषेभिः। आ। गहि। रथिरासः। अस्त्विध। आजः। वातस्याऽपि
प्रति। येभिः। नि। दस्युं। मनुषः। निऽघोषयः। येभिः। स्वः। रिति स्वः। परिऽईयसे। एता। वेत्थ।
ते। वसोऽइति। विद्याम। शूराः। नव्यसः। ०। एतत्। त्वा। कृत्वे। धने। यथा। वृत्रा। दृशाऽ। व्रजे। ०। मेधे।
अध्वरे। दीर्घिऽ। नीथे। दम्ऽनसि। यथा। गोऽशर्ये। असि। सासहः। अद्रिऽवः। मायि। गोत्रं। हरिऽ
श्रियं॥१२॥ यथा। मनौ। साऽवरणौ। सोमं। इंद्र। अपिबः। सुतं। नीपऽ। आतिथौ। मघऽवन्। मेध्यऽ
अतिथौ। पुष्टिऽगौ। सचा। पार्षद्वाणः। प्रस्कण्वं। सं। असादयत्। शयानं। जिव्रिं। उद्धितं। सहस्रा
णि। असिसासत्। गवां। ऋषिः। त्वाऽऊतः। दस्यवे। वृकः। यः। उक्थेभिः। न। विंधते। चिकित्वा
यः। सभिऽवोदनः। इंद्रं। तं। अच्छ। वद। नव्यस्या। मती। अविष्यंतं। न। भोजसे। यस्मै। अर्कं। स
प्तऽशीर्षाणं। आनृचुः। त्रिऽधातुं। उत्तमे। पदे। सः। तु। इमा। विश्वा। भुवनानि। चिक्रदत्।

१०५०
३८

आ । तु । इत । जनिष्ट । पौंस्याय । यः । उग्र । दाता । वसूनां । इंद्रं । तं । हुमहे । वयं । विद्म । हि । अस्य । सुऽम
तिं । नवीयसीं । गमेम । गोऽमति । व्रजे । १० । यस्मै । त्वं । वसो इति । दानाय । शिक्षसि । सः । रायः । पो
षं । अश्नुते । तं । त्वा । वयं । मघऽवन् । इंद्र । गिर्वणः । सुतऽवंतः । हवामहे । कदा । चन । स्तरीः । अ
सि । न । इंद्र । सश्चसि । दाशुषे । उपऽउप । इत् । नु । मघऽवन् । भूयः । इत् । नु । ते । दानं । देवस्य । पृ
च्यते । प्र । यः । ननक्षे । अभि । ओजसा । क्रिविं । वधैः । शुष्णं । निऽघोषयन् । यदा । इत् । अस्तंभीत् ।
प्रथयन् । अमुं । दिवं । आत् । इत् । जनिष्ट । पार्थिवः । यस्य । अयं । विश्वः । आर्यः । दासः । शेव
धिऽपाः । अरिः । तिरः । चित् । अर्ये । रुशमे । पवीरवि । तुभ्य । इत् । सः । अज्यते । रयिः । तुरण्यवः ।
मधुऽमंतं । घृतऽश्चुतं । विप्रासः । अर्कं । आ । अनूचुः । अस्मे इति । रयिः । पप्रथे । वृष्ण्यं । शवः । अस्मे
इति । सुवानासः । इंदवः । १० ॥ यथा । मनौ । विवस्वति । सोमं । शक्र । अपिबः । सुतं । यथा । त्रि

३८

ते। छंदः। इंद्र। जुजोषसि। आयौ। मादयसे। सचा। पृषध्रे। मेध्ये। मातरिश्वनि। इंद्र। सुवाने।
अमंदथाः। यथा। सोमं। दशऽशिप्रे। दशऽओण्ये। स्यूमऽरश्मौ। ऋजूनसि। यः। उक्था। केव
ला। दधे। यः। सोमं। धृषिता। अपिबत्। यस्मै। विष्णुः। त्रीणि। पदा। विऽचक्रमे। उप। मित्रस्य।
धर्मऽभिः। यस्य। त्वं। इंद्र। स्तोमेषु। चाकनः। वाजे। वाजिन्। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। ०। सुदु
घांऽइव। गोऽदुहः। जुहूमसि। श्रवस्यवः। ०। सः। नः। पिता। महान्। उग्रः। ईशानऽकृत्। अया
मन्। उग्रः। मघऽवा। पुरुऽवसुः। गोः। अश्वस्य। प्र। दातु। नः॥२०॥ ०। मंहसे। ०। इन्वति। व
सुऽयवः। वसुऽपतिं। शतऽक्रतुं। स्तोमैः। इंद्रं। हवामहे। कदा। चन। प्र। युच्छसि। उभे इति। नि।
पासि। जन्मनी इति। तुरीय। आदित्य। हवनं। ते। इंद्रियं। आ। तस्थौ। अमृतं। दिवि। यस्मै। त्वं।

ऋ०प०
४०

मघऽवन्।इंद्र।गिर्वणः।शिक्षो इति।शिक्ष।असि।दाशुषे।अस्माकं।गिरः।उत।सुऽस्तुतिं।वसो इति।
कण्वऽवत्।शृणुधि।हवं।अस्तावि।मन्म।पूर्व्यं।ब्रह्म।इंद्राय।वोचत।पूर्वीः।ऋतस्य।बृह
तीः।अनूषत।स्तोतुः।मेधाः।असृक्षत।सं।इंद्रः।रायः।बृहतीः।अधूनुत।सं।क्षोणी इ
ति।सं।उं इति।सूर्यं।सं।शुक्रासः।शुचयः।सं।गोऽआशिरः।सोमाः।इंद्रं।अमंदिषुः।
२१।उपऽमं।त्वा।मघोनां।ज्येष्ठं।च।वृषभाणां।पूर्भित्ऽतमं।मघऽवन्।इंद्र।गोऽविदं।ईशा
नं।रायः।ईमहे।यः।आयुं।कुत्सं।अतिथिऽग्वं।अर्दयः।ववृधानः।दिवेऽदिवे।तं।हरिऽअ
श्वं।शतऽक्रतुं।वाजऽयंतः।हवामहे।आ।नः।विश्वेषां।रसं।मध्वः।सिंचंतु।अद्रयः।ये।प
राऽवति।सुन्विरे।जनेषु।आ।ये।अर्वाऽवति।इंदवः।विश्वाः।द्वेषांसि।जहि।च।अव।च।आ।कृ

४०

घि। विश्वे। सन्वंतु। आ। वसु। ग्रीष्टेषु। चितै। मदिरासः। अंशवः। स्त्रि। सोमस्य। तंपसि॥२३॥ इं
द्रा। नेदीयः। आ। इत्। इहि। मितऽमेधाभिः। ऊतिऽभिः। आ। शंऽतम। शंऽतमाभिः। आ। भिष्टिऽभिः।
आ। स्वुऽआपे। स्वापिऽभिः। आ। जिऽतुर। सत्ऽपतिं। विश्वऽचर्षणिं। कृधि। प्रऽजासु। आऽभ
गं। आ। सु। तिर। शचीभिः। यो। ते। उक्थिनः। क्रतुं। पुनते। आनुषक्। यः। ते। साधिष्ठः। अवसे। ते।
स्याम। भरेषु। ते। वयं। होत्राभिः। उत। देवहूतिऽभिः। ससऽवांसः। मनामहे। अहं। हि। ते। हरिऽवः।
ब्रह्म। वाजऽयुः। आजिं। यामि। सदा। ऊतिऽभिः। त्वां। इत्। एव। तं। अमे। सं। अश्वऽयुः। गव्युः। अ
ग्रे। मथीनां॥२४॥ एतत। ते। इंद्र। वीर्या। गीःऽभिः। गृणंति। कारवः। ते। क्षोभंतः। ऊर्जं। आ। वन। घृ
तऽश्चुतं। पोराः। सः। नक्षन्। धीतिऽभिः। नक्षंतो। इंद्र। अवसे। सुकृत्यया। पेपा। सुतेषु। मंदसे।
यथा। संऽवर्ते। अमदः। यथा। कृशे। एव। अस्मे। इति। इंद्र। मत्स्व। आ। नः। विश्वो। सऽजोषसः। दे

ष०प०
४१

वासवः। गंतन। उप। नः। वसवः। रुद्राः। अवसा। न। आ। मामन्। अ। एवं। तु। मरुतः। हवं। कृष्णा। विष्णुः।
हवं। न। मी। सरस्वती। अवंतु। सप्त। सिंधवः। आपः। वातः। पर्वतासः। वनस्पतिः। शृणोतु। पृ
थिवी। हवं। २४। यत्। इंद्र। राधः। अस्ति। ते। माघोनं। मघवत्ऽतम। तेन। नः। बोधि। सधऽमा
द्यः। वृधे। भगः। दानाय। वृत्रऽहन्। आजिऽपते। नृऽपते। त्वां। इत्। हि। नः। वाजे। [illegible]
क्रतो। [illegible]। वाता। [illegible]। देववीतिः। [illegible]। संति। [illegible]
यीः। आऽशिषः। इंद्रः। आयुः। जनानां। अस्मान्। नक्षस्व। मघऽवन्। उप। अवसे। धुक्षस्व। पिप्यु
षीं। इषं। वयः। ते। इंद्र। स्तोमेभिः। विधेम। त्वं। अस्माकं। शतऽक्रतो। इति शतऽक्रतो। महि। स्थूरं। अनु
शायं। राधः। अद्रयः। यः। श्वस्केऽवायानि। तोशयाः। २५। रारिरत। इंद्रस्य। वीर्या। वि। चक्र। सर्वा। अभि।
आ। अयति। राधः। तोदस्यऽइव। वृक्। शातं। श्वेतासः। उक्ष्णः। दिवि। तारः। न। रोचंते। मन्हा।

४२

दिवा। नक्तम्। शस्तुः॥ शतं। वेणून्। शतं। शुनः। शतं। चर्माणि। म्लातानि। शतं। मे। बल्बूथऽरुक्षः। अ
रुषीणां॥ चतुःऽशतं॥ सुऽदेवाः। स्थ। काण्वायनाः। वयःऽवयः। विऽचरन्तः। अश्वासः। न। चंक्रमत॥
आत्। इत्। साप्तस्य। चर्किरन्। न। अनूनस्य। महि। श्रवः। श्यावीः। अतिऽध्वसन्। पथः। चक्षु
षा। चन। संऽनशे॥ २६॥ प्रति। ते। दस्यवे। वृक। राधः। अदर्शि। अह्रयं। द्यौः। न। प्रथिना। शवः। द
श। मह्यं। पौतऽक्रतः। सहस्रा। दस्यवे। वृकः। नित्यात्। रायः। अमंहत। शतं। मे। गर्दभानां। शतं।
ऊर्णाऽवतीनां। शतं। दासान्। अति। स्रजः। तत्। ऊं इति। अपि। प्र। अनीयत। पूतऽक्रतायै। विऽअ
क्ता। अश्वानां। इत्। न। यूथ्यां॥ अचेति। अग्निः। चिकितुः। हव्यऽवाट्। सः। सुमत्ऽरथः। अग्निः। शु
क्रेण। शोचिषा। बृहत्। सूरः। अरोचत। दिवि। सूर्यः। अरोचत॥ २७॥ युवं। देवा। क्रतुना। पूर्व्ये
ण। युक्ता। रथेन। तविषं। यजत्रा। आ। अगच्छतं। नासत्या। शचीभिः। इदं। तृतीयं। सवनं। पिबा

ऋ०पा०
४२

धः। युवां। देवाः। त्रयः। एकादशासः। सत्याः। सत्यस्य। ददृशे। पुरस्तात्। अस्माकं। यज्ञं। सवनं। जुषाणा।
पातं। सोमं। अश्विना। दीद्यग्नी इति दीदिऽअग्नी। पुनाय्यं। तत्। अश्विना। कृतं। वां। वृषभः। दिवः। रज
सः। पृथिव्याः। सहस्रं। शंसाः। उत। ये। गोऽइष्टौ। सर्वान्। इत्। तान्। उप। यात। पिबध्यै। आ। वां।
भागः। निऽहितः। यजत्रा। इमाः। गिरः। नासत्या। उप। यातं। पिबतं। सोमं। मधुऽमंतं। अस्मे इ
ति। प्र। दाश्वांसं। अवतं। शचीभिः॥ २८॥ यं। ऋत्विजः। बहुधा। कल्पयंतः। सऽचेतसः। यज्ञं।
इमं। वहंति। यः। अनूचानः। ब्राह्मणः। युक्तः। आसीत्। का। स्वित्। तत्र। यजमानस्य। संऽवित्। एकः।
एव। अग्निः। बहुधा। संऽइद्धः। एकः। सूर्यः। विश्वं। अनु। प्रऽभूतः। एका। एव। उषाः। इदं। वि। भाति।
एकं। वै। इदं। वि। बभूव। सर्वं। ज्योतिष्मंतं। केतुऽमंतं। त्रिऽचक्रं। सुऽखं। रथं। सुऽसदं। भूरिऽवारं।
चित्रऽमघा। यस्य। योगे। अधिऽजज्ञे। तं। वां। हुवे। अतिऽरिक्तं। पिबध्यै॥ २९॥ इमानि। वां। भागऽ

या:।

४२
सर्वे

धेयानि। सिस्रते। इंद्रावरुणा। आ। ईमहे। सुतेषु। वां। यज्ञेऽयज्ञे। ह। सवना। भुरण्यथः। यत्। सु
न्वते। यजमानाय। शिक्षथः। निःऽसिध्वरीः। ओषधीः। आपः। आ। अस्तां। इंद्रावरुणा। महिमानं।
आशत। या। सिस्रतुः। रजसः। पारे। अध्वनः। ययोः। शत्रुः। नकिः। अदेवः। ओहते। सत्यं। तत्।
इंद्रावरुणा। कृशस्य। वां। मध्वः। ऊर्मिं। दुहते। सप्त। वाणीः। ताभिः। दाश्वांसं। अवतं। शुभः। प
ती इति। यः। वां। अदब्धः। अभि। पाति। चित्तिऽभिः। घृतऽप्रुषः। सोम्या। जीरऽदानवः। सप्त।
स्वसारः। सदने। ऋतस्य। याः। ह। वां। इंद्रावरुणा। घृतऽश्चुतः। ताभिः। धत्तं। यजमानाय। शि
क्षतं॥ २०॥ अवोचाम। महते। सौभगाय। सत्यं। त्वेषाभ्यां। महिमानं। इंद्रियं। अस्मान्। सु। इंद्रा
वरुणा। घृतऽश्चुतः। त्रिऽभिः। साप्तेभिः। अवतं। शुभः। पती इति। इंद्रावरुणा। यत्। ऋषिऽभ्यः।
मनीषां। वाचः। मतिं। श्रुतं। अदत्तं। अग्रे। यानि। स्थानानि। असृजंत। धीराः। यज्ञं। तन्वानाः। त

पसा । अभि । अपश्यां । इंद्रावरुणा । सौमनसं । अदत्तं । रायः । पोषं । यजमानेषु । धत्तं । प्रऽजां । पुष्टिं ।
भूतिं । अस्मासु । धत्तं । दीर्घायुऽत्वाय । प्र । तिरतं । नः । आयुः ॥ ३१ ॥ अग्ने । आ । याहि । अग्निऽभिः ।
होतारं । त्वा । वृणीमहे । आ । त्वां । अनक्तु । प्रऽयता । हविष्मती । यजिष्ठं । बर्हिः । आऽसदे । अच्छ ।
हि । त्वा । सहसः । सूनो इति । अंगिरः । स्रुचः । चरंति । अध्वरे । ऊर्जः । नपातं । घृतऽकेशं । ईमहे । अ
ग्निं । यज्ञेषु । पूर्व्यं । अग्ने । कविः । वेधाः । असि । होता । पावक । यक्ष्यः । मंद्रः । यजिष्ठः । अध्वरे
षु । ईड्यः । विप्रेभिः । शुक्र । मन्मऽभिः । अग्ने । यं । आ । वह । उशतः । यविष्ठ्य । देवान् । अजस्र । वी
तये । अभि । प्रयांसि । सुऽधिता । आ । वसो इति । गहि । मंदस्व । धीतिऽभिः । हितः । त्वां । इत् । सऽ
प्रथाः । असि । अग्ने । त्राता । ऋतः । कविः । त्वां । विप्रासः । सं । ऽइधान । दीदिऽवः । आ । विवासं
ति । वेधसः ॥ ३२ ॥ शोच । शोचिष्ठ । दीदिहि । विशे । मयः । रास्व । स्तोत्रे । महान् । असि । देवा

नो। शमीन। मम। संतु। सत्यः। शत्रुऽसहः। सुऽअग्नयः। यथा। चित्। वृद्धं। अतसं। अग्ने। संज्
वैसि। क्षमि। एव। दह। मित्रऽमहः। यः। अस्मऽध्रुक्। दुःऽमन्मा। कः। च। वेनति। मा। नः। मर्तो। यो। रि
पवे। रक्षस्विने। मा। अघऽशंसाय। रीरधः। अस्रेधत्ऽभिः। तरणिऽभिः। यविष्ठ्य। शिवेभिः।
पाहि। पायुऽभिः। पाहि। नः। अग्ने। एकया। पाहि। उत। द्वितीयया। पाहि। गीःऽभिः। तिसृऽभिः।
ऊर्जां। पते। पाहि। चतसृऽभिः। वसो इति। पाहि। विश्वस्मात्। रक्षसः। अराव्णः। प्रास्म। वाजेषु।
नः। अव। त्वां। इत्। हि। नेदिष्ठं। देवऽतातये। आपिं। नक्षामहे। वृधे॥३१॥ आ। नः। अग्ने। व
यःऽवृधं। रयिं। पावक। शंस्यं। रास्व। च। नः। उपऽमाते। पुरुऽस्पृहं। सुऽनीती। स्वयशःऽतरं। ये
न। वंसाम। पृतनासु। शर्धतः। तरन्तः। अर्यः। आऽदिशः। सः। त्वं। नः। वर्ध। प्रयसा। शचीवसो इ
ति शचीऽवसो। जिन्व। धियः। वसुऽविदः। शंसं। नः। वृषभः। यथा। असि। स्तने इति। द

ऋ०प०
४४

विष्वक्ता । तिग्माः । अस्य । हनवः । न । प्रतिऽधृषे । सुऽजंभः । सहसः । यहुः ॥ नहि । ते । अग्ने । वृषभ । प्रतिऽधृ
षे । जंभासः । यत् । विऽतिष्ठसे ॥ होतरिति । सुऽहुतं । हविः । कृधि । वंस्व । नः । वार्या । पुरु ॥ शेषे । वनेषु ।
मात्रोः । सं । त्वा । मर्तासः । इंधते । अतंद्रः । हव्या । वहसि । हविःऽकृतः । आत् । इत् । देवेषु । राजसि ॥ २४
सप्त । होतारः । तं । इत् । ईळते । त्वा । अग्ने । सुऽत्यजं । अह्रयं ॥ भिनत्सि । अद्रिं । तपसा । वि । शोचिषा । प्र ।
अग्ने । तिष्ठ । जनान् । अति ॥ अग्निंऽअग्निं । वः । अध्रिऽगुं । हुवेम । वृक्तऽबर्हिषः । अग्निं । हितऽप्रयसः ।
शश्वतीषु । आ ॥ होतारं । चर्षणीनां ॥ केतेन । शर्मन् । सचते । सुऽसामनि । अग्ने । तुभ्यं । चिकित्वना ॥
इषण्यया । नः । पुरुऽरूपं । आ । भर । वाजं । नेदिष्ठं । ऊतये ॥ अग्ने । जरितः । विश्पतिः । तेपानः । देव ।
रक्षसः । अप्रोषिऽवान् । गृहऽपतिः । महान् । असि । दिवः । पायुः । दुरोणऽयुः ॥ मा । नः । रक्षः । आ ।
वेशीत् । आघृणिऽवसो । आ । यातुः । यातुऽमावतां । परः । गव्यूति । अनिरां । अप

४४

सधीं। अग्ने। सेध। रक्षस्विनः॥३५॥ उभयं। शृणवत्। च। नः। इंद्रः। अर्वाक्। इदं। वचः। सत्राच्या।
मघऽवा। सोमऽपीतये। धिया। शविष्ठः। आ। गमत्। तं। हि। स्वऽराजं। वृषभं। तं। ओजसे। धिषणे।
निः। ततक्षतुः। उत। उपऽमानां। प्रथमः। नि। सीदसि। सोमऽकामं। हि। ते। मनः॥ आ। वृषस्व।
पुरूवसो इति पुरुऽवसो। सुतस्य। इंद्र। अंधसः। विद्म। हि। त्वा। हरिऽवः। पृत्ऽसु। ससहिं। अधृष्टं।
चित्। दधृष्वणिं॥ अप्रामिऽसत्य। मघऽवन्। तथा। इत्। असत्। इंद्र। क्रत्वा। यथा। वशः। सनेम।
वाजं। तव। शिप्रिन्। अवसा। मक्षु। चित्। यंतः। अद्रिऽवः॥ शग्धि। ऊं इति। सु। शचीऽपते। इंद्र। वि-
श्वाभिः। ऊतिऽभिः। भगं। न। हि। त्वा। यशसं। वसुऽविदं। अनु। शूर। चरामसि॥३६॥ पौरः। अश्व-
स्य। पुरुऽकृत्। गवां। असि। उत्सः। देव। हिरण्ययः। नकिः। हि। दानं। परिऽमर्धिषत्। त्वे इति। यत्ऽय-
त्। यामि। तत्। आ। भर। [illegible]। हि। [illegible]। [illegible]। त्वं। हि। आ। इहि। चेरवे। विदाः। भगं। वसुत्तये। उत्।

वृषभस्त्वा। मघऽवन्। गोऽइष्टयो। ऊत। इंद्र। अश्व्यं। इष्णये। त्वं। पुरु। सहस्राणि। शतानि। च। यूथा। द
नाय। मंहसे। आ। पुरंऽदरं। चकृम। विप्रऽवचसः। इंद्रं। गायंतः। अवसे। अविप्रः। वा। यत्। अ
विधत्। विप्रः। वा। इंद्र। ते। वचः। सः। प्र। ममंदत्। त्वाऽया। इत्। नुऽकृतो इति शतऽक्रतो। आ। वा। मन्
न्योः इति प्रऽचाऽमन्योः। अहंऽसन। उग्रऽबाहुः। मृधःऽहा। कृत्वा। पुरंऽदरः। यदि। मे। शृणवत्। हवं॥
वसुऽयवः। वसुऽपतिं। शतऽक्रतुं। स्तोमैः। इंद्रं। हवामहे॥३०॥ न। पापासः। मनामहे। न। अ
रायासः। न। अजल्हवः। यत्। इत्। नु। इंद्रं। वृषणं। सचा। सुते। सखायं। कृणवामहै॥३१॥ युयु
ज्म। पृतनासु। सऽसहिं। ऋणऽकातिं। अदाभ्यं। वेद। भृमं। चित्। सनिता। रथीःऽतमः। वाजि
नं। यं। इत्। ऊं इति। नशत्॥ यतः। इंद्र। भयामहे। ततः। नः। अभयं। कृधि। मघऽवन्। शग्धि
तव। तत्। नः। ऊतिऽभिः। वि। द्विषः। वि। मृधः। जहि॥ त्वं। हि। राधःऽपते। राधसः। महः। क्षयस्य॥

असि। विधतः। तं। त्वा। वयं। मघऽवन्। इंद्र। गिर्वणः। सुतऽवंतः। हवामहे। इंद्रः। स्पट्। उत। वृत्रऽहा। परःऽपाः। नः। वरेण्यः। सः। नः। रक्षिषत्। चरमं। सः। मध्यमं। सः। पश्चात्। पातु। नः। पुरः। १६॥ त्वं। नः। पश्चात्। अधरात्। उत्तरात्। पुरः। इंद्र। नि। पाहि। विश्वतः। आरे। अस्मत्। कृणुहि। दैव्यं। भयं। आरे। हेतीः। अदेवीः। अद्यऽअद्य। श्वःऽश्वः। इंद्र। त्रास्व। परे। च। नः। विश्वा। च। नः। जरितॄन्। सत्ऽपते। अहा। दिवा। नक्तं। च। रक्षिषः। प्रऽभंगी। शूरः। मघऽवा। तुविऽमघः। संऽमिश्लः। वीर्याय। कं। उभा। ते। बाहू इति। वृषणा। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। नि। या। वज्रं। मिमिक्षतुः। १८॥ प्रो इति। अस्मै। उपऽस्तुतिं। भरत। यत्। जुजोषति। उक्थैः। इंद्रस्य। माहिनं। वयः। वर्धंति। सोमिनः। भद्राः। इंद्रस्य। रातयः। अयुजः। असमः। नृऽभिः। एकः। कृष्टीः। अयास्यः। पूर्वीः। अति। प्र। ववृधे। विश्वा। जातानि। ओजसा। १। आहितेन। चित्। अर्वता। जीरऽदानुः। सिसासति।

प्रऽवाच्यं। इंद्र। तत्। तव। वीर्याणि। करिष्यतः।०। आ। याहि। कृण। वाम। ते। इंद्र। ब्रह्माणि। वर्द्धना॥
येभिः। शविष्ठ। चाकनः। भद्रं। इह। श्रवस्यते।०। धृषतः। चित्। धृषत्। मनः। कृणोषि। इंद्र। यत्।
त्वं। तीव्रैः। सोमैः। सपर्यतः। नमःऽभिः। प्रतिऽभूषतः।०। अव। चष्ट। ऋचीषमः। अवतान्ऽइव।
मानुषः। जुष्ट्वी। दक्षस्य। सोमिनः। सखायं। कृणुते। युजं।०।४०॥ विश्वे। ते। इंद्र। वीर्यं। देवाः। अनु॥
क्रतुं। ददुः। भुवः। विश्वस्य। गोऽपतिः। पुरुऽस्तुत।०। गृणे। तत्। इंद्र। ते। शवः। उपऽमं। देवऽताता।
यत्। हंसि। वृत्रं। ओजसा। शचीऽपते।०। समनाऽइव। वपुष्यतः। कृणवत्। मानुषा। युगा॥
विदे। तत्। इंद्रः। चेतनं। अध। श्रुतः।०। उत्। जातं। इंद्र। ते। शवः। उत्। त्वां। उत्। तव। क्रतुं। भूरिऽगो॥
इति भूरिऽगो। भूरि। वृधुः। मघऽवन्। तव। शर्मणि।०। अहं। च। त्वं। च। वृत्रऽहन्। सं। युज्याव॥
सनिऽभ्यः। आ। अरातिऽवा। चित्। अद्रिऽवः। अनु। नौ। शूर। मंसते।०। सत्यं। इत्। वै। ऊं इति। तं॥

वृषभं। इंद्रं। सत्रवाधमानं। अनंतं। महान्। अस्तुन्वत॥ वृधं। नमरि। अर्यो। तीं। षि। सुन्वतः॥०॥४१॥सः॥
पूर्व्यः। प्रत्नो। वेनः। क्रतुऽभिः। आनजे। यस्य। द्वारा। मनुः। पिता। देवेषु। धियः। आनजे। दिवः।
मानं। न। उत। सदन्। सोमऽपृष्ठासः। अद्रयः। उक्था। ब्रह्म। च। शंस्या। सः। विद्वान्। अंगिरःऽभ्यः।
इंद्रः। गाः। अवृणोत्। अप। स्तवे। तत्। अस्य। पौंस्यं। सश्रत्नःथ्यो। कविऽवृधः। इंद्रः। वाकस्य। व
क्षणिः। शिवः। अर्कस्य। होमनि। अस्मऽत्रा। गंतु। अवसे। आत्। नु। ते। अनु। क्रतुं। स्वाहा।
वरस्य। यज्यवः। श्वात्रं। अर्काः। अनूषत। इंद्र। गोत्रस्य। दावने। इंद्रे। विश्वानि। वीर्या। कृतानि।
कर्त्वानि। च। यं। अर्काः। अध्वरं। विदुः॥ यत्। पांचऽजन्यया। विशा। इंद्रे। घोषाः। असृक्षत।
अस्तृणात्। बर्हणा। विपः। अर्यः। मानस्य। सः। क्षयः। इयं। ऊं इति। ते। अनुऽस्तुतिः। चकृषे। तानि।
पौंस्या। प्र। आवः। चक्रस्य। वर्तनिं। अस्य। वृष्णः। विऽओदने। उरु। क्रमिष्ट। जीवसे। यवं। न। प

कं०प०
४७

स्वः। आ। दृदे। तत्। दधानाः। अवस्यवः। युष्माभिः। दक्षऽपितरः। स्याम। मरुत्वतः। वृधे। बद्
के। त्रिऽप्रियाय। धाम्ने। ऋक्वऽभिः। सखा। नु। मः। अजे। षाम। इंद्र। त्वया। युजा। अस्मे इति। रुद्राः। मेह
ना। पर्वतासः। वृत्रऽहत्ये। भरऽहूतौ। सऽजोषाः। धायि। पज्रः। इंद्रऽज्येष्ठाः। अस्मान्। अवंतु।
देवाः॥४३॥ उत्। त्वा। मंदंतु। स्तोमाः। कृणुष्व। राधः। अद्रिऽवः। अव। ब्रह्मऽद्विषः। जहि। पद्या।
पणीन्। अराधसः। नि। बाधस्व। महान्। असि। नहि। त्वा। कः। चन। प्रति। त्वं। ईशिषे। सुतानां। इं
द्र। त्वं। असुतानां। त्वं। राजा। जनानां। आ। इहि। प्र। द्रुहि। क्षयः। दिवि। आऽघोषन्। चर्षणीनां। आ।
उभे इति। पृणासि। रोदसी इति। सं। चित्। पर्वतं। गिरिं। शतऽवंतं। सहस्रिणं। वि। स्तोतृऽभ्यः। रुरोजि
थ। वयं। ऊं इति। त्वा। दिवा। सुते। वयं। नक्तं। हवामहे। अस्माकं। कामं। आ। पृण॥४४॥ कः। स्यः।
वृषभः। युवा। तुविऽग्रीवः। अनानतः। ब्रह्मा। कः। तं। सपर्यति। कस्य। स्वित्। सवनं। वृषा। जुजु

४७

घानू। अव। गच्छति। इंद्रं। कः। ऊं इति। स्वित्। आ। चके। कं। ते। दानाः। असक्षत। वृत्रहन्। कं। सुऽ
वीर्या। उक्थे। कः। ऊं इति। स्वित्। अंतमः। अयं। ते। मानुषे। जने। सोमः। पूरुषु। सूयते। तस्य। आ। इहि।
प्र। द्रव। पिब। अयं। ते। शर्यणाऽवति। सुऽसोमायां। अधि। प्रियः। आर्जीकीये। मदिन्ऽतमः। तं। अ
द्य। राधसे। महे। चारुं। मदाय। घृष्वये। आ। इहि। ईं। इंद्र। द्रव। पिब। ॥४५॥ ० आ। याहि। तूयं। आशुऽ
भिः। यत्। वा। प्रऽस्रवणे। दिवः। मादयासे। स्वःऽनरे। यत्। वा। समुद्रे। अंधसः। आ। त्वा। गीःऽभिः।
महां। उरुं। हुवे। गां। इव। भोजसे। इंद्र। सोमस्य। पीतये। आ। ते। इंद्र। महिमानं। हरयः। देव। ते।
महः। रथे। वहंतु। बिभ्रतः। इंद्र। गृणीषे। ऊं इति। स्तुषे। महान्। उग्रः। ईशानऽकृत्। आ। इहि। नः।
सुतं। पिब। सुतऽवंतः। त्वा। वयं। प्रयस्वंतः। हवामहे। ॥४६॥ ० इदं। ते। सोम्यं। मधु। अधुक्षन्।
अद्रिऽभिः। नरः। जुषाणः। इंद्र। तत्। पिब। विश्वान्। अर्यः। विपःऽचितः। अति। ख्यः। तूयं। आ।

ष॰प॰
४८

गहि। दाता। मे। पृषतीनां। राजा। हिरंण्यऽवीनां। मा। देवाः। मघऽवा। रिषत्। सहस्रे। पृषतीनां।
अधि। श्चंद्रं। बृहत्। पृथु। शुक्रं। हिरंण्यं। आ। ददे। नपातः। दुःऽगहस्य। मे। सहस्रेण। सुऽराधसः।
श्रवः। देवेषु। अक्रत। ॥४७॥ तरःऽभिः। वः। विदत्ऽवसुं। इंद्रं। सऽबाधः। ऊतये। बृहत्। गायंतः।
सुतऽसोमे। अध्वरे। हुवे। भरं। न। कारिणं। न। यं। दुध्राः। वरंते। न। स्थिराः। मुरः। मदे। सुऽशिप्रं।
अंधसः। यः। आऽदृत्य। शशमानाय। सुन्वते। दाता। जरित्रे। उक्थ्यं। यः। शक्रः। मृक्षः। अश्व्यः।
यः। वा। कीजः। हिरंण्ययः। सः। ऊर्वस्य। रेजयति। अपऽवृतिं। इंद्रः। गव्यस्य। वृत्रऽहा। निऽखातं।
चित्। यः। पुरुऽसंभृतं। वसु। उत्। इत्। वपति। दाशुषे। वज्री। सुऽशिप्रः। हरिऽअश्वः। इंद्रः। क्र
त्वा। यथा। वशत्। यत्। वावंथ। पुरुऽस्तुत। पुरा। चित्। शूर। नृणां। वयं। तत्। ते। ते। इं
द्र। सं। भरामसि। यज्ञं। उक्थं। तुरं। वचः। ॥४९॥ सचा। सोमेषु। पुरुऽहूत। वज्रिऽवः। मदाय। द्युक्ष

४८

सोमऽपाः। त्वां। इन्द्र। हि। ब्रह्मणः। कृते। काम्यं। वसु। देवः। सुन्वते। स्तुवः। वयं। एनं। इदा। ह्यः। अपी
पेम। इह। वज्रिणं। तस्मै। ऊं इति। अद्य। समनाः। सुतं। भर। आ। नूनं। भूषत। श्रुते। वृकः। चित्। अस्य।
वारणः। उराऽमथिः। आ। वयुनेषु। भूषति। सः। इमं। नः। स्तोमं। जुजुषाणः। आ। गहि। इन्द्र। प्र। चि
त्रया। धिया। कत्। ऊं इति। नु। अस्य। अकृतं। इन्द्रस्य। अस्ति। पौंस्यं। केनो इति। नु। कं। श्रोमतेन। न
शुश्रुवे। जनुषः। परि। वृत्रऽहा। कत्। ऊं इति। महीः। अधृष्टाः। अस्य। तविषीः। कत्। ऊं इति। वृत्रऽ
घ्नः। अस्तृतं। इन्द्रः। विश्वान्। बेकनाटान्। अहःऽदृशः। उत। क्रत्वा। पणीन्। अभि।। ६७।। वयं।
घ। ते। अपूर्व्या। इन्द्र। ब्रह्माणि। वृत्रऽहन्। पुरुऽतमासः। पुरुऽहूत। वज्रिऽवः। भृतिं। न। प्र। भरा
मसि। इमाः। चित्। हि। त्वे इति। तुविऽकूर्मिन्। आऽसासः। हवंते। इन्द्र। ऊतयः। तिरः। चित्। अर्यः।
सवना। आ। वसो इति। गहि। शविष्ठ। श्रुधि। मे। हवं। ०। त्वे इति। इत्। ऊं इति। इन्द्र। विप्राः। अपि। स्म

स्ति। नहि। त्वत्। अन्यः। पुरुऽहूत। कः। चन। मघऽवन्। अस्ति। मर्डिता। त्वं। नः। अस्याः। अमतेः। उत।
क्षुधः। अभिऽशस्तेः। अव। स्पृधि। त्वं। नः। ऊती। तव। चित्रया। धिया। शिक्ष। शचिष्ठ। गातुऽवित्। सो
मः। इत्। वः। सुतः। अस्तु। कलयः। मा। बिभीतन। अप। इत्। एषः। ध्वस्मा। अयति। स्वयं। घ। एषः।
अप। अयति॥ ५०॥ त्यान्। नु। क्षत्रियान्। अवः। आदित्यान्। याचिषामहे। सुऽमृळीकान्। अभिष्ट
ये। मित्रः। नः। अति। अंहतिं। वरुणः। पर्षत्। अर्यमा। आदित्यासः। यथा। विदुः। तेषां। हि। चित्रं।
उक्थ्यं। वरूथं। अस्ति। दाशुषे। आदित्यानां। अरंऽकृते। जीवान्। नः। अभि। धेतन। आदित्या
सः। पुरा। हथात्। कत्। ह। स्थ। हवनऽश्रुतः॥ ५१॥ यत्। वः। श्रान्ताय। सुन्वते। वरूथं। अस्ति। यत्।
छर्दिः। तेन। नः। अधि। वोचत। अस्ति। देवाः। अंहोः। उरु। अस्ति। रत्नं। अनागसः। आदित्याः।
अद्भुतऽएनसः। मा। नः। सेतुः। सिसेत्। अयं। महे। वृणक्तु। नः। परि। इन्द्रः। इत्। हि। श्रुतः। व

शी। मा। नः। मृचा। रिपूणां। वृजिनानां। अविष्यवः। देवाः। अभि। प्र। मृक्षत। उत। त्वां। अदिते। महि।
अहं। देवि। उप। ब्रुवे। सुऽमृळीकां। अभिष्टये॥ पश॥ पर्षि। दीने। गभीरे। आ। उग्रऽपुत्रे। जिघांसतः।
माकिः। तोकस्य। नः। रिषत्। अनेहः। नः। उरुऽव्रजे। उरूचि। वि। प्रऽसर्तवे। कृधि। तोकाय। जीवसे। ये।
मूर्धानः। क्षितीनां। अदब्धासः। स्वऽयशसः। व्रता। रक्षंते। अद्रुहः। ते। नः। आस्नः। वृकाणां। आ
दित्यासः। मुमोचत। स्तेनं। बद्धंऽइव। अदिते। अपो इति। सु। नः। इयं। शरुः। आदित्याः। अप। दुः
मतिः। अस्मत्। एतु। अजघ्नुषी॥ पश॥ शश्वत्। हि। वः। सुऽदानवः। आदित्याः। ऊतिऽभिः। वयं।
पुरा। नूनं। बुभुज्महे। शश्वंतं। हि। प्रऽचेतसः। प्रतिऽयंतं। चित्। एनसः। देवाः। कृणुथ। जीवसे॥
ति। नव्यं। सन्यसे।०। बंधात्। बद्धंऽइव। अदिते। न। अस्माकं। अस्ति। तत्। तरः। आदित्यासः। अ
तिऽस्कदे। यूयं। अस्मभ्यं। मृळत। मा। नः। हेतिः। विवस्वतः। आदित्याः। कृत्रिमा। शरुः। पुरा॥

नः। १

ऋ०प०
५५

नु। जरसः। वधीत। वि। सु। द्वेषः। वि। अंहतिं। आदित्यासः। वि। संऽहितं। विषक्। वि। वृहत। र
पः॥५४॥ ॥इति षष्ठाष्टके चतुर्थोऽध्यायः॥ ॥ॐ॥ आ। त्वा। रथं। यथा। ऊतये। सुम्नाय। वर्त
यामसि। तुविऽकूर्मिं। ऋतिऽसहं। इंद्र। शविष्ठ। सतऽपते। तुविऽशुष्म। तुविक्रतो इति तुविऽ
क्रतो। शचीऽवः। विश्वया। मते। आ। पप्राथ। महिऽत्वना॥ यस्य। ते। महिऽत्वना। महः। परि। ज्मा
यंतं। ईयतुः। हस्ता। वज्रं। हिरण्ययं॥ विश्वा। नरस्य। वः। पतिं। अनानतस्य। शवसः। एवैः। च
चर्षणीनां। ऊती। हुवे। रथानां॥ अभिष्टये। सदाऽवृधं। स्वःऽमीळ्हेषु। यं। नरः। नाना। हवंते। ऊ
तये॥१॥ परःऽमात्रं। ऋचीषमं। इंद्रं। उग्रं। सुऽराधसं। ईशानं। चित्। वसूनां॥ तंऽतं। इत्। राध
से। महे। इंद्रं। चोदामि। पीतये। यः। पूर्व्यां। अनुऽस्तुतिं। ईशे। कृष्टीनां। नृतुः॥ न। यस्य। ते। शव
सान। सख्यं। आनंश। मर्त्यः। नकिः। शवांसि। ते। नशत्॥ त्वाऽऊतासः। त्वा। युजा। अप्ऽसु। सू

५०

स्वर्यै

वृहतमं। जयेम। पृत्ऽसु। वज्रिऽवः। तं। त्वा। यज्ञेभिः। ईमहे। तं। गीःऽभिः। गिर्वणःऽतम। इं
द्र। यथा। चित्। आविथ। वाजेषु। पुरुऽमाय्यं॥२॥ यस्य। ते। स्वादु। सख्यं। स्वाद्वी। प्रऽनीतिः। अ
द्रिऽवः। यज्ञः। वितंतसाय्यः। उरु। नः। तन्वे। तने। उरु। क्षयाय। नः। कृधि। उरु। नः। [illegible]
यंधि। जीवसे। उरु। नृऽभ्यः। उरु। गवे। उरु। रथाय। पंथां। देवऽवीतिं। मनामहे। उप। मा। षट्।
द्वाऽद्वा। नरः। सोमस्य। हर्ष्या। तिष्ठंति। स्वादुऽरातयः। ऋज्रौ। इंद्रोते। आ। ददे। हरी इति। ऋक्षस्य।
सूनवि। आश्वऽमेधस्य। रोहिता॥३॥ सुऽरथान्। आतिथिऽग्वे। सुऽअभीशून्। आर्क्षे। आश्वऽमेधे।
सुऽपेशसः। षट्। अश्वान्। आतिथिऽग्वः। इंद्रऽउते। वधूऽमतः। सचा। पूतऽक्रतौ। सनं। आ। एषु। चे
तत्। वृषण्ऽवती। अंतः। ऋज्रेषु। अरुषी। सुऽअभीशुः। कशाऽवती। न। युष्मे इति। वाजऽबंधवः।
निनित्सुः। चन। मर्त्यः। अवद्यं। अधि। दीधरत्॥४॥ प्रऽप्र। ०। मंदत्ऽवीराय। इंदवे। धिया। वः।

ष०प०
५१

मेधऽसातये। पुरंऽध्या। आ। विवासति। नुदं। वः। अदतीनां। नुदं। योयुवतीनां। पतिं। वः। अघ्न्या-
नां। धेनूनां। इषुध्यसि। ता। अस्य। सूदऽदोहसः। सोमं। श्रीणंति। पृश्नयः। जन्मन्। देवानां। वि-
शः। त्रिषु। आ। रोचने। दिवः। अभि। प्र। गोऽपतिं। गिरा। इंद्रं। अर्च। यथा। विदे। सूनुं। सत्यस्य। सतऽ-
पतिं। आ। हरयः। ससृज्रिरे। अरुषीः। अधि। बर्हिषि। यत्र। अभि। सऽनवामहे। इंद्राय। वज्रिणे। ऽसि-
रं। दुदुह्रे। वज्रिणे। मधु। यत्। सीं। उपऽह्वरे। विदत्। उत्। यत्। ब्रध्नस्य। विष्टपं। गृहं। इंद्रः। च। गन्वहि।

स ४

मध्वः। पीत्वा। सचेवहि। त्रिः। सप्त। सख्युः। पदे। अर्चत। प्र। अर्चत। प्रियऽमेधासः। अर्चत। अर्चंतु। पुत्र-
काः। उत। पुरं। न। धृष्णु। अर्चत। अव। स्वराति। गर्गरः। गोधा। परि। सनिष्वणत्। पिंगा। परि। चनिष्क-
दत्। इंद्राय। ब्रह्म। उत्ऽयतं। आ। यत्। पतंति। एन्यः। सुऽदुघाः। अनपऽस्फुरः। अपऽस्फुरं। गृभा-
यत। सोमं। इंद्राय। पातवे। ६। अपात्। इंद्रः। अपात्। अग्निः। विश्वे। देवाः। अमत्सत। वरुणः।

५१

इत। इह। अस्य। पत्न्या। तं। आपः। अभि। अनूषत। वत्सं। सं। शिश्वरीः। इव। आ। सुऽदेवः। असि। वरुण। य
स्य। ते। सप्त। सिंधवः। अनुऽक्षरंति। काकुदं। सूर्म्यं। सुषिरांऽइव। पः। [illegible]ती॥२॥ अफाणयत्। सुऽयु
क्तान्। उप। दाशुषे। तक्वः। नेता। तत्। इत्। वपुः। उपऽमा। यः। अमुच्यत। अति। इत्। ऊं इति। शक्रः। ओ
हते। इंद्रः। विश्वाः। अति। द्विषः। भिनत्। कनीनः। ओदनं। पच्यमानं। परः। गिरा। अर्भकः। न। कु
मारकः। अधि। तिष्ठत्। नवं। रथं। सः। पक्षत्। महिषं। मृगं। पित्रे। मात्रे। विभुऽक्रतुं। आ। तु। सुऽशि
प्र। दंऽपते। रथं। तिष्ठ। हिरण्ययं। अध। द्युक्षं। सचेवहि। सहस्रऽपादं। अरुषं। स्वस्तिऽगां। अ
नेहसं॥०॥ अर्थं। चित्। अस्य। सुऽधितं। यत्। एतवे। आऽवर्तयंति। दावने॥०॥ प्रियऽमेधासः। एषां।
०। वृक्तऽबर्हिषः। हितऽप्रयसः। आशत॥७॥ यः। राजा। चर्षणीनां। याता। रथेभिः। अध्रिऽगुः।
विश्वासां। तरुता। पृतनानां। ज्येष्ठः। यः। वृत्रऽहा। गृणे। इंद्रं। तं। शुंभ। पुरुऽहन्मन्। अवसे।

ऋ०प०
५२

यस्य। द्विता। विऽधर्तरि। हस्ताय। वज्रः। प्रति। धायि। दर्शतः। महः। दिवे। न। सूर्यः॥ २॥ यः। चकार।
सदाऽवृधं। इंद्रं। न। यज्ञैः। विश्वऽगूर्तं। ऋभ्वसं। अधृष्टं। धृष्णुऽओजसं। अषाळ्हं। उग्रं। पृत
नासु। ससहिं। यस्मिन्। महीः। उरुऽज्रयः। सं। धेनवः। जायमाने। अनोनवुः। द्यावः। क्षामः। अ
नोनवुः॥ यत्। द्यावः। इंद्र। ते। शतं। शतं। भूमीः। उत। स्युरिति स्युः। न। त्वा। वज्रिन्। सहस्रं। सू
र्याः। अनु। न। जातं। अष्ट। रोदसी इति॥ ५॥ आ। पप्राथ। महिना। वृष्ण्या। वृषन्। विश्वा। शविष्ठ।
शवसा। अस्मान्। अव। मघऽवन्। गोऽमति। व्रजे। वज्रिन्। चित्राभिः। ऊतिऽभिः॥ ६॥ न। सीं। अदेवः।
आपत्। इषं। दीर्घायो इति दीर्घऽआयो। मर्त्यः। एतऽग्वा। चित्। यः। एतशा। युयोजते। हरी इति।
इंद्रः। युयोजते॥ ७॥ तं। वः। महः। महाय्यं। इंद्रं। दानाय। सक्षणिं। यः। गाधेषु। यः। आरणे
षु। हव्यः। वाजेषु। अस्ति। हव्यः॥ ८॥ उत। ऊं इति। सु। नः। वसो इति। महे। मृशस्व। शूर। राधसे। उत।

तुं । इति । सु । प्रऽस्थैः । मघऽवन् । प्रऽघन्त्य । उत । इंद्र । आ । वसो । महे । त्वं । नः । इंद्र । सत्ऽयुः । त्वोऽनिदः । नि । त्वं ।
पसि । मध्यैः । वसिष्ठ । तुविऽनृम्ण । ऊर्वोः । नि । दासं । शिश्नथः । हथैः ॥८॥ अन्यऽव्रतं । अमानुषं । अ
यज्वानं । अदेवऽयुं । अव । स्वः । सखा । दुधुवीत । पर्वतः । सुऽघ्नाय । दस्युं । पर्वतः ॥९॥ आसां । हस्ते । शवि
ष्ठ । दावने । धानानां । न । सं । गृभाय । अस्मऽयुः । द्विः । सं । गृभाय । अस्मऽयुः । सखायः । क्रतुं । इच्छत । क
था । राधाम । शरस्य । उपऽस्तुतिं । भोजः । सूरिः । यः । अद्वयः ॥ भूरिऽभिः । समह । ऋषिऽभिः । बर्हिष्म
त्ऽभिः । स्तविष्यसे । यत् । इत्थं । एकंऽएकं । इत् । शर । वत्सान् । पराऽददः । कर्णऽगृह्य । मघऽवा । शौ
रऽदेव्यः । वत्सं । नः । त्रिऽभ्यः । आ । अनयत् । अजं । सूरिः । न । धातवे ॥१०॥०॥ महःऽभिः । पाहि
विश्वस्याः । अरातेः । उत । द्विषः । मर्त्यस्य । नहि । मन्युः । पौरुषेयः । ईशे । हि । वः । प्रियऽजात । त्वं ।
इत । असि । क्षपाऽवान् । सः । नः । विश्वेभिः । देवेभिः । ऊर्जः । नपात । भद्रऽशोचे । रयिं । देहि । वि

४ कः। युयोत। त्वं। इत्। हि। क्षैथे। वसूनां। सः। नः। वस्वः। उप। मासि। ऊर्जः। नपात्। महि ४

ऋ०प०
५२

स्वऽवीरं। न। तं। अग्ने। अरातयः। मर्त्यं। युवंत। रायः। यं। त्रायसे। दाश्वांसं। यं। त्वं। विप्र। मेधऽसा
तौ। अग्ने। हिनोषि। धनाय। सः। तव। ऊती। गोषु। गंता॥ ॥ त्वं। रयिं। पुरुऽवीरं। अग्ने। दाशुषे।
म[र्ता]य। प्र। नः। नय। वस्यः। अच्छ। उरुष्य। नः। मा। परा। दाः। अघऽयते। जातऽवेदः। दुःऽआ ध्ये। मर्ता
य। अग्ने। माकिः। ते। देवस्य। राति। अदे[वः] ...स्य। सखे। वसो इति। जरितृऽभ्यः। अच्छ। नः।
गीः। शुऽशोचिषं। गिरः। यंतु। दर्शतं। अच्छ। यज्ञासः। नमसा। पुरुऽवसुं। पुरुऽप्रशस्तं। ऊतये॥ १२॥ अग्निं।
सूनुं। सहसः। जातऽवेदसं। दानाय। वार्याणां। द्विता। यः। भूत्। अमृतः। मर्त्येषु। आ। होता। मंद्रऽत
मः। विशि॥ अग्निं। वः। देवऽयज्यया। अग्निं। प्रऽयति। अध्वरे। अग्निं। धीषु। प्रथमं। अग्निं। अर्वति।
अग्निं। क्षैत्राय। साधसे॥ अग्निः। इषां। सख्ये। ददातु। नः। ई[शे]। यः। वार्याणां। अग्निं। तोके। तनये। श
श्वत्। ईमहे। वसुं। संतं। तनूऽपां। अग्निं। ईलिष्व। अवसे। गाथाभिः। शीरऽशोचिषं। अग्निं। राये।

र्ता

५२

पुरुऽप्रीतं । सत्ऽकृतं । नरः । अग्निं । सुऽदीतये । छर्दिः ॥ अग्निं । द्वेषः । योतवै । नः । गृणीमसि । अग्निं । शं । योः ।
च । दातवे । विश्वासु । विक्षु । अविताऽइव । हव्यः । भुवत् । वस्तुः । ऋषूणां ॥ १३ ॥ हविःऽकृणुध्वं । आ । गम
त् । अध्वर्युः । वनते । पुनरिति । विद्वान् । अस्य । प्रऽशासनं । नि । तिग्मं । अभि । अंशुं । सीदत् । होता । म
नौ । अधि । जुषाणः । अस्य । सख्यं । अंतः । इच्छंति । तां । जने । रुद्रं । परः । मनीषया । गृभ्णंति । जिह्वया ॥
ससः ॥ जामि । अतीतपे । धन्वन् । वयःऽधाः । अरुहत् । वनं । दृषत् । जिह्वया । आ ॥ अव । धीत । चरन् ।
वत्सः । रुशन् । इह । निऽदातारं । न । विंदते । वेति । स्तोतवे ॥ अंबं ॥ १४ ॥ उतो इति । नु । अस्य । यत् । मह
त् । अश्वऽवत् । योजनं । बृहत् । दामा । रथस्य । ददृशे । दुहेति । सप्त । एकां । उप । द्वा । पंच । सृजतः । तीर्थे ।
सिंधोः । अधि । स्वरे । आ । दशऽभिः । विवस्वतः । इंद्रः । कोशं । अचुच्यवीत् । खेदया । त्रिऽवृता । दिवः । प
रि । त्रिऽधातु । अध्वरं । जूर्णिः । एति । नवीयसी । मध्वा । होतारः । अंजते । सिंचति । नमसा । अवतं । उ

घ्राः । चक्रं । परिऽज्मानं ॥ नीचीनऽबारं । अक्षितं ॥ १५ ॥ अभिऽज्ञुआरं । इत्ता । अद्रयः । निः । सिक्तं । पुष्करे । म
धु । अवतस्य । विऽसर्जने । ता । वः । उप । अवता । अवतां । महीः । इति । यज्ञस्य । रस्युदा । उभा । कर्णा । हिरण्य
या । आ । सुते । सिंचत । श्रियं । रोदस्योः । अभिऽश्रियं । रसा । दधीत । वृषभं । ता । जा । अनृत । स्वां । उब्जो । सं ।
वत्सासः । न । मातृऽभिः । रिपवः । अससंत । जामि । जिगऽउप । स्नक्कैषु । बृहस्पतः । हुताऽवते । धरुणः । दिवि
ईडे । अग्ना । नमः । स्वरिति स्वः ॥ १६ ॥ अधुक्षत । पिप्युषीं । इषं । ऊर्जं । सप्तऽपदीं । अरिः । सूर्यस्य ।
सप्त । रश्मिऽभिः । सोमस्य । मित्रावरुणा । उत्ऽइता । सूरे । आ । ददे । तत् । आतुरस्य । भेषजं ॥ ० ॥ प्र
दं । हप्रतस्य । निऽधान्यं । परि । द्यां । जिह्वया । अतनत् ॥ १७ ॥ ऊर्ध्वं । ईर्ष्यां । ऋतऽयते । युंजाथां । अ
श्विना । रथं । अति । सत्य । अहु । वां । अवः । निऽमिषः । चित् । जवीयसा । रथेन । आ । यातं । अश्विना ॥
० । उप । स्तृणीतं । अत्रये । हिमेन । घर्मं । अश्विना ॥ ० ॥ कुह । स्थः । कुह । जग्मथुः । कुह । श्येनाऽइव ।

प्रेतथुः ॥ यत् । अद्य । कर्हि । कर्हि । चित् । शुश्रूयातं । इमं । हवं ॥ १८ ॥ अश्विना । यामहूतमा ।
नेदिष्ठं । यामि । आप्यं । अवंतं । अत्रये । गृहं । कृणुतं । युवं । अश्विना ॥ वनेये इति । अग्निं । आऽत
पः । वंदते । वल्गु । अत्रये ॥ प्र । सप्तऽवध्रिः । आऽशसा । धारां । अग्नेः । अशायत ॥ इह । आ । गं
तं । वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू । शृणुतं । मे । इमं । हवं ॥ १० ॥ किं । इदं । वां । पुराणऽवत् । जरतोःऽइ
व । शस्यते ॥ समानं । वां । सऽजात्यं । समानः । बंधुः । अश्विना ॥ यः । वां । रजांसि । अश्विना । र
थः । विऽयाति । रोदसी इति ॥ आ । नः । गव्येभिः । अश्व्यैः । सहस्रैः । उप । गच्छतं ॥ मा । नः । सहस्रेभिः ॥
अति । ख्यतं ॥ अरुणऽप्सुः । उषाः । अभूत् । अकः । ज्योतिः । ऋतऽवरी ॥ अश्विना । सु । विऽ
चाकशत् । वृक्षं । परशुमान्ऽइव । पुरं । न । धृष्णो इति । आ । रुज । कृष्णया । बाधितः । विशा ॥ १८ ॥
विशःऽविशः । वः । अतिथिं । वाजऽयंतः । पुरुऽप्रियं । अग्निं । वः । दुर्यं । वचः । स्तुषे । शूषस्य । मन्मऽभिः

भिः। यं। जनासः। हविष्मंतः। मित्रं। न। सर्पिःऽआसुतिं। प्रऽशंसंति। प्रशस्तिऽभिः। पन्यांसं। जा-
तऽवेदसं। यः। देवऽताति। उत्ऽयता। हव्यानि। ऐरयत्। दिवि। आ। अगन्म। वृत्रहन्ऽतमं। ज्येष्ठं।
अग्निं। आनवं। यस्य। श्रुतर्वा। बृहन्। आर्क्षः। अनीके। एधते। अमृतं। जातऽवेदसं। तिरः। तमां-
सि। दर्शतं। घृतऽआहवनं। ईड्यं॥ २१॥ सऽबाधः। यं। जनाः। इमे। अग्निं। हव्येभिः। ईळते। जुह्वा-
नासः। यतऽस्रुचः। इयं। ते। नव्यसी। मतिः। अग्ने। अधायि। अस्मत्। आ। मंद्र। सुऽजात। सु-
क्रतो इति सुऽक्रतो। अमूर। दस्म। अतिथे। सा। ते। अग्ने। शंऽतमा। चनिष्ठा। भवतु। प्रिया। तया॥
वर्धस्व। सुऽस्तुतः। सा। द्युम्नैः। द्युम्निनी। बृहत्। उपऽउप। श्रवसि। श्रवः। दधीत। वृत्रऽतूर्ये।
अश्वं। इत्। गां। रथऽप्रां। त्वेषं। इंद्रं। न। सत्ऽपतिं। यस्य। श्रवांसि। तूर्वथ। पन्यंऽपन्यं। च। कृष्ट-
यः॥ २२॥ यं। त्वा। गोपवनः। गिरा। चनिष्ठत्। अग्ने। अंगिरः। सः। पावक। श्रुधि। हवं। यं। त्वा। जन

नासः। ई॒ळते। सऽबाधः। वाजऽसातये। सः। बोधि। बृहत्। त्वं सूर्ये। अहं। हुवानः। आर्क्षे। ऋतवीति।
मृदऽच्युति। शाद्वा। सिऽइव। स्तकः। काऽविनां। मूर्ध्नाशीर्षा। चतुर्णां। मां। चत्वारः। आशावः। नाविष्ठ
स्या। ड्विल्लबः। सुऽरथासः। अभि। प्रयः। वक्षन्। वयः। नानुष्यं। सत्यं। इत्ना। त्वा। महे। नदि। परु
ष्णि। अवा। देदिश। नाई। आपः। अश्वऽदातरः। शविष्ठात्। अस्ति। मर्त्यः। २३॥ श्रुष्टी। हि। देवऽ
हूतमान्। अभ्यानू। अग्नेः। रथीःऽइवा। नि। होता। पूर्व्यः। सदः। हुता। नः। देवा। देवानां। अष्ठा। वो। वेनः।
विदुःऽतरः। अत। विश्वा। वार्या। अधि। त्वं। हा। यत। यविष्ठ्य। सहसः। सूनो इति। आऽहुत। ऋतऽ
वा। यज्ञियः। भुवः। अयं। अग्निः। सहस्रिणः। वाजस्य। शतिनः। पतिः। मूर्धा। कविः। रयीणां। तं। ने
मिं। ऋभवः। यथा। आ। नमस्व। सहूतिऽभिः। नेदीयः। यज्ञं। अंगिरः। २४॥ तस्मै। नूनं। अभिऽद्य
वे। वाचा। विऽरूप। नित्यया। वृष्णे। चोदस्व। सुऽस्तुतिं। कोऽइं इति। स्वितो। अस्य। सेनया। अग्नेः। अ

ऋ०प०
५९६

पाकः। चक्षसे। पाणिं। गोषु। स्तरः। महे। मा। नः। देवानां। विश्वाः। प्रस्नातीःऽइव। उस्राः। कृशं। न।
हासुः। अप्याम। मा। नः। समरस्य। दुःऽध्यः। परिऽद्वेषसः। अंहतिः। ऊर्मिः। न। नावं। आ। वधी
त्। नमः। ते। अग्ने। ओजसे। गृणन्ति। देव। कृष्टयः। अमैः। अमित्रं। अर्दय। ॥२५॥ कुवित्। सु
नः। गोऽइष्टये। [illegible] अग्ने। संऽवेषिषः। रयिं। उरुऽकृत्। उरु। नः। कृधि। मा। नः। अस्मिन्।
महाऽधने। परा। वर्क्। भारऽभृत्। यथा। संऽवर्गं। सं। रयिं। जय। अन्यं। अस्मत्। भियै। इयं। अ
ग्ने। सिसक्तु। दुच्छुना। वर्ध। नः। अमऽवत्। शवः। यस्य। अजुषत्। नमस्विनः। शमीं। अदुःऽम
खस्य। वा। तं। घ। इत्। अग्निः। वृधा। अवति। परस्याः। अधि। संऽवतः। अवरान्। अभि। आ। त
र। यत्र। अहं। अस्मि। तान्। अव। विद्म। हि। ते। पुरा। वयं। अग्ने। पितुः। यथा। अवसः। अध। ते।
सुम्नं। ईमहे। ॥२६॥ इमं। नु। मायिनं। हुवे। इंद्रं। ईशानं। ओजसा। मरुत्वंतं। न। वृंजसे। अयं। इंद्रः।

न६
५९६

मरुत्ऽसखा। वि। वृत्रस्य। अभिनत्। शिरः। वज्रेण। शतऽपर्वणा। ववृधानः। मरुत्ऽसखा। इंद्रः।
वि। वृत्रं। ऐरयत्। सृजन्। समुद्रियाः। अपः। अयं। ह। येन। वै। इदं। स्वः। मरुत्वता। जितं। इंद्रेण।
सोमऽपीतये। मरुत्वंतं। ऋजीषिणं। ओजस्वंतं। विऽरप्शिनं। इंद्रं। गीःऽभिः। हवामहे। इंद्रं। प्र
त्नेन। मन्मना। मरुत्वंतं। हवामहे। ०॥२७॥ मरुत्वान्। इंद्र। मीढ्वः। पिब। सोमं। शतक्रतो इति शतऽ
क्रतो। अस्मिन्। यज्ञे। पुरुऽस्तुत। तुभ्य। इत्। इंद्र। मरुत्वते। सुताः। सोमासः। अद्रिऽवः। हृदा। हूयं
ते। उ क्थिनः। पिब। इत्। इंद्र। मरुत्ऽसखा। सुतं। सोमं। दिविष्टिषु। वज्रं। शिशानः। ओजसा।
उत्ऽतिष्ठन्। ओजसा। सह। पीत्वी। शिप्रे इति। अवेपयः। सोमं। इंद्र। चमू इति। सुतं। ०। क्रक्षमा
णं। अकृपेतां। इंद्र। यत्। दस्युऽहा। अभवः। वाचं। अष्टाऽपदीं। अहं। नवऽस्रक्तिं। ऋतऽस्पृशं।
इंद्रात्। परि। तन्वं। ममे॥२८॥ जज्ञानः। नु। शतऽक्रतुः। वि। पृच्छत्। इति। मातरं। के। उग्राः। के। ह। शृ

५०प०
५७

पिबेः। आ तां ई। नावसी। अब्रवीत्। औ र्ण्ड् वा णं। अही सुवांते। पुत्रा। सं तु। निः ऽक्षुरः। सं हतां। ता
न्ता। वृत्र ऽहा। अखिदत्। खे। आ गान्ऽइ वा। खेदया। प्र ऽवृद्धः। दस्यु ऽहा। अजनयत्। एकया। प्रतिऽधा।
अपिबत्। सा कं। सरांसि। त्रिंशतं। इन्द्रः। सोमस्य। काणुका। अभि गोऽधर्वा। अजुल्यत्। आवृध्रे
वृत्रं ऽजः ऽसु। आ इन्द्रः। ब्रु हर्ष्यं ऽहत। वृधे॥ ३०॥ निः। अविध्यत्। गिरिऽभ्यः। आ धारयत्। पक्वं।
ओदनं। इन्द्रः। बुन्दं। सुऽआततं। आतः ऽअग्नः। इषुः। तया। सहस्र ऽपर्णाः। एकं। गइला। यां इन्द्र। वल
वा युजं। तेन। स्तोतऽभ्यः। आ भर। नृऽभ्यः। नारिऽभ्यः। अत्तवे। सद्यः। जातः। ऋभुऽस्थिरः। एता।
औ ल्ला। मि ते। कृता। व विश्वानि। परीता। सा। हृदां वी ब्रु। अधारयः। विश्वा। ... रत। ता। विऽस्तुः। आ।
अभरत। जूतः ऽऋमः। त्वा ऽईवितः। आता। मदिषान्। क्षीर ऽपाकं। ओदनं। वराहं। इन्द्रः। एमुषं। तु विऽ
क्षं। तां। सु ऽहतं। सु ऽमयं। धनुः। साधुः। बुंदः। हिरण्ययः। ० रत्या। सुऽसंस्कृता। स्व ऽहुपो। वि

५७

ता । ऋदुःऽवृधा ॥ ३० ॥ पुरोळाशं । नः । अंधसः । इंद्र । सहस्रं । आ । भर । शता । च । शूर । गोनां ॥ आ ।
नः । भर । विऽअंजनं । गां । अश्वं । अभिऽअंजनं । सचा । मना । हिरण्यया ॥ उत । नः । कर्णऽशोभ-
ना । पुरूणि । धृष्णो इति । आ । भर । त्वं । हि । शृण्विषे । वसो इति ॥ नकीं । वृधीकः । इंद्र । ते । न । सुऽसाः ।
न । सुऽदाः । उत । न । अन्यः । त्वत् । शूर । वाघतः ॥ नकीं । इंद्रं । निऽकर्तवे । न । शक्रः । परिऽशक्त-
वे । विश्वं । शृणोति । पश्यति ॥ ३१ ॥ सः । मन्युं । मर्त्यानां । अदब्धः । नि । चिकीषते । पुरा । निदः । चि-
कीषते ॥ क्रत्वः । इत् । पूर्णं । उदरं । तुरस्य । अस्ति । विधतः । वृत्रऽघ्नः । सोमऽपाव्नः ॥ त्वे इति । वसूनि । संऽ-
गता । विश्वा । च । सोम । सौभगा । सुऽदातु । अपरिऽह्वृता ॥ त्वां । इत् । यवऽयुः । मम । कामः । गव्युः ।
हिरण्यऽयुः । त्वां । अश्वऽयुः । आ । ईषते ॥ तव । इत् । इंद्र । अहं । आऽशसा । हस्ते । दात्रं । चन । आ ।
ददे । दिनस्य । वा । मघऽवन् । संऽभृतस्य । वा । पूर्धि । यवस्य । काशिना ॥ ३२ ॥ अयं । कृत्नुः । अगृ-

ऋ० प०
५८

भीतः । विश्वऽजित् । उत्ऽभित् । इत् । सोमः । ऋषिः । विप्रः । काव्येन । अभि । ऊर्णोति । यत् । नग्नं । भि-
षक्ति । विश्वं । यत् । तुरं । प्र । ईं । अंधः । प्रऽख्यत् । निः । श्रोणः । भूत् । त्वं । सोम । तनूकृतऽभ्यः । द्वेषःऽभ्यः ।
अन्यऽकृतेभ्यः । उरु । यंता । असि । वरूथं । त्वं । चित्ती । तव । दक्षैः । दिवः । आ । पृथिव्याः । ऋजीषि-
न् । यावीः । अघस्य । चित् । द्वेषः । अर्थिनः । यंति । च । इत् । अर्थं । गच्छान् । इत् । ददुषः । रातिं । व-
वृज्युः । तृष्यतः । कामं ॥ २३ ॥ विदत् । यत् । पूर्व्यं । नष्टं । उत् । ईं । ऋतऽयुं । ईरयत् । प्र । ईं । आयुः ।
तारीत् । अतीर्णं । सुऽशेवः । नः । मृळयाकुः । अदृप्तऽक्रतुः । अवातः । भव । नः । सोम । शं । हृ-
दे । मा । नः । सोम । सं । वीविजः । मा । वि । बीभिषथाः । राजन् । मा । नः । हार्दि । त्विषा । वधीः ।
अव । यत् । स्वे । सधऽस्थे । देवानां । दुःऽमतीः । ईक्षे । राजन् । अप । द्विषः । सेध । मीढ्वः । अप ।
स्रिधः । सेध ॥ २४ ॥ न हि । अन्यं । बळ । अकरं । मर्डितारं । शतक्रतो इति शतऽक्रतो । त्वं । नः । इं-

५८

ऽ। मृळया। यः। नः। सऽअश्वता। पुरा। आ। विवास। अमत्र। वाजः। सातये। ॥ ६ ॥ किं। अंग। आरं। धस्वो। द
नः। सुऽन्वानस्य। अविता। इत। अप्रिं। कुविऽत्। सु। इंद्र। नः। शोकः। इंद्र। प्र। नः। रथं। अव। पश्चा
त्। चित्। संतं। अद्रिऽवः। पुरस्तात्। एना। मे। इंद्र। धि। हतो। इति। नु। किं। आससे। प्रथमं। मनः। र
थं। इंद्र। बिं। उपऽमं। वाजऽयुः। अवः। शुभो। अव। नः। वाजऽयुं। रथं। सुऽकरं। ते। किं। इत। परि। अ
स्मान्। सु। जिग्युषः। इंद्र। इंद्र। दधिऽस्व। प्रः। अप्रि। भद्रा। ते। एलि। मि। नः। ऽ। कृतं। हुयं। धीः। सति
यः। वतो। मा। सी। अव। दघो। आ। ॥ ७ ॥ कु। उर्वी। काष्ठा। हितं। धनं। अपऽअवृक्ताः। अरत्नयः।
तृतीयं। नाम। यज्ञियं। यदा। कृनः। ततः। ऽ स्मसि। आ। ता। इत। पतिम। नः। अं। हसे। अव। वीवृध
ता। वः। अमतिः। अमंदीत। एकऽघूः। देवाः। उत। याः। च। देवीः। तस्मै। ऊं। इति। राध। इन्द्र। ता।
प्रऽशाल्तां। ॥ २६ ॥ ० शुऽमं। ते। चित्रं। आवां। सरा। भाय। महाः। हस्ती। दक्षिणे। न। विष्ण। हिता।

२०प५
५८

तुविऽकूर्मिं । तुविऽदेष्णं । तुविऽमघं । तुविऽमात्रं । अवःऽभिः ॥ नहि । त्वा । शूर । देवाः । न । मर्तासः ।
दित्संतं । भीमं । न । गां । वारयंते ॥ ० ॥ ईशानं । वस्वः । स्वःऽराजं । न । राधसा । मर्धिषत् । नः ॥ प्रऽस्तोषत् ।
उप । गासिषत् । श्रवत् । साम । गीयमानं । अभि । राधसा । जुगुरत् ॥ २७ ॥ ० ॥ दक्षिणेन । अभि । सव्ये-
न । प्र । मृश ॥ इंद्र । मा । नः । वसोः । निः । भाक् ॥ उप । क्रमस्व । आ । भर । धृषता । धृष्णो इति । जनानां ।
अदाशूऽतरस्य । वेदः ॥ इंद्र । यः । ऊं इति । नु । ते । अस्ति । वाजः । विप्रेभिः । सनित्वः । अस्माभिः ।
सु । तं । सनुहि ॥ सद्यःऽजुवः । ते । वाजाः । अस्मभ्यं । विश्वऽचंद्राः । वशैः । च । मक्षु । जरंते ॥ ३८ ॥ ॥ इ-
ति षष्ठाष्टके पंचमोऽध्यायः ॥ ॥ ॐ । आ । प्र । द्रव । परावतः । अर्वावतः । च । वृत्रऽहन् ॥
मध्वः । प्रति । प्रऽभर्मणि ॥ ० ॥ सुतासः । मादयिष्णवः । पिब । दधृक् । यथा । ओचिषे ॥ इष । मं-
दस्व । आ । ऊं इति । ते । अरं । वराय । मन्यवे ॥ भुवत् । ते । इंद्र । शं । हृदे ॥ आ । तु । अशत्रो इति ।

५८

तना ५

ध्या। गहि। नि। उक्थानि। त्वा। हूयसे। उपऽमे। रोचने। दिवः। तुभ्यं। अयं। अद्रिऽभिः। सुतः। गोभिः। श्री
तः। मदाय। कं। प्र। सोमः। इंद्र। हूयते। ४। इंद्र। श्रुधि। सु। मे। हवं। अस्मे इति। सुतस्य। गोऽमतः। वि। पी
तिं। तृप्तिं। अश्नुहि। यः। इंद्र। चमसेषु। आ। सोमः। चमूषु। ते। सुतः। पिब। इत्। अस्य। त्वं। ईशिषे। यः।
अप्ऽसु। चंद्रमाःऽइव। सोमः। चमूषु। ददृशे। ०। यं। ते। श्येनः। पदा। आ। अभरत्। तिरः। रजांसि। अ
स्पृतं। ७। १४। देवानां। इत्। अवः। महत्। तत्। आ। वृणीमहे। वयं। वृष्णां। अस्मभ्यं। ऊतये। ते। नः। संतु। यु
जः। सदा। ०। वृधासः। च। प्रऽचेतसः। ईशानासः। रिशादसः। ना। ई। आदित्याः। अघस्य। यत्। ३। व
यं। इत्। वः। सुऽदानवः। क्षियंतः। यांतः। अध्वन्। आ। देवाः। वृधाय। हूमहे। अधि। नः। इंद्र। एषां।
विष्णो इति। सऽजात्यानां। इत। मरुतः। अश्विना। प्रऽस्थात। लऽलां। सुऽदानवः। अध। द्विता। समान्या। मा
तुः। गर्भे। भरामहे। ०। अध। वित्। वः। उत। नः। ५। १५। प्र। वः। अतिथिं। स्तुषे। मित्रंऽइव। प्रियं।
ऽचेतसः। अति। नः। विऽद्विषः। पुरु। नौऽभिः। अपः। न। पर्षथ। यूयं। ऋतस्य। रथ्यः। वामं। नः। अस्तु। अर्यमन्। वामं। व
रुण। शंस्यं। वामं। हि। आऽवृणीमहे। वामस्य। हि। ० ५

अ ४

प०५०
६०

अग्निं। रथं। न। वेद्यं। कविं॥ इद्वा। ऽऽवेतसं। यं। देवासः॥ अधा। द्विता। नि। मर्त्येषु। आ। ऽदधुः॥ त्वं। प्रविष्ठ। दा
शुषः। नॄन्। पाहि। शृणुधि। गिरः॥ रक्ष। तोकं। उत। त्मना॥ कया। ते। अग्ने। अंगिरः॥ ऊर्जः। नपात्। उप
स्तुतिं। वराय। देव। मन्यवे॥ दाशेम। कस्य। मनसा। यज्ञस्य। सहसः। यहो इति। कत्। ऊं इति। वोचे। इदं। नमः॥
पा॥ अध। त्वं। हि। नः। करः॥ विश्वाः। अस्मभ्यं। सुऽक्षितीः॥ वाजऽद्रविणसः॥ गिरः॥ कस्य। नूनं। परीणसः॥
धियः। जिन्वसि। दंऽपते॥ गोऽसाता। यस्य। ते। गिरः॥ तं। मर्जयन्त। सुऽक्रतुं। पुरःऽयावानं। आजिषु। स्वे
षु। क्षयेषु। वाजिनं॥ क्षेति। क्षेमेभिः। साधुऽभिः। नकिः। यं। घ्नंति। हंति। यः॥ अग्ने। सुऽवीरः। एधते॥ २॥ आ।
मे। हवं। नासत्या। अश्विना। गच्छतं। युवं॥ मध्वः। सोमस्य। पीतये॥ इमं। मे। स्तोमं। अश्विना। इमं। मे। शृणु
तं। हवं॥ अयं। वां। कृष्णः। अश्विना। हवते। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू॥ शृणुतं। जरितुः। ह
वं। कृष्णस्य। स्तुवतः। नरा॥ छर्दिः। यंतं। अदाभ्यं। विप्राय। स्तुवते। नरा॥ ३॥ गच्छतं। दाशुषः। गृहं। इ
त्था। स्तुवतः। अश्विना॥ युंजाथां। रासभं। रथे। वीळुऽअंगे। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू॥ त्रिऽवं

६०

१। नु। मे। गिरः। नासत्या। अश्विना। प्र। अवतं। युवं। ०।१

धुरेण। त्रिऽवृता। रथेन। आ। यातं। अश्विना। ०। [illegible]
[illegible]। उभा। हि। दस्रा। भिषजा। मयःऽभुवा। उभा। दक्षस्य। वचसः। बभूवथुः। ता। वां। विश्व
कः। हवते। तनूऽकृथे। मा। नः। वि। यौष्टं। सख्या। मुमोचतं। कथा। नूनं। वां। विऽमनाः। उप। स्तवत्। यु
वं। धियं। ददथुः। वस्यःऽइष्टये। ०। युवं। हि। स्म। पुरुऽभुजा। इमं। एधतुं। विष्णाप्वे। ददथुः। वस्यःऽइष्ट
ये। ०। उत। त्यं। वीरं। धनऽसां। ऋजीषिणं। दूरे। चित्। सन्तं। अवसे। हवामहे। यस्य। स्वादिष्ठा। सुऽम
तिः। पितुः। यथा। ॥ ऋतेन। देवः। सविता। शमाय। ऋतस्य। शृंगं। उर्विया। वि। पप्रथे। ऋतं। सासा
ह। महि। चित्। पृतन्यतः। ०।॥ ५॥ द्युम्नी। वां। स्तोमः। अश्विना। क्रिविः। न। सेके। आ। गतं। मध्वः। सुत
स्य। सः। दिवि। प्रियः। नरा। पातं। गौरौऽइव। इरिणे। पिबतं। घर्मं। मधुऽमंतं। अश्विना। आ। बर्हिः। सी
दतं। नरा। ता। मंदसाना। मनुषः। दुरोणे। आ। नि। पातं। वेदसा। वयः। ०। ता। वर्तिः। यातं। उप। वृक्तऽब

ष० प०
६१

हरिवः। जुष्टं। यज्ञं। दिविष्टिषु। पिबतं। सोमं। ॥ सुऽमतां। ला। वृत्रधानो। उप। सुऽस्तुतिं। दिवः। गंतं। गौरौऽ
इव। इरिणं। ॥ अश्वेभिः। प्रुषितप्सुऽभिः। दस्रा। हिरंण्यवर्तनी इति हिरंण्यऽवर्तनी। शुभः। पती इति।
॥ विपन्यवः। विप्रासः। वाजऽसातये। ॥ पुरुऽदंससा। धिया। अश्विना। श्रुष्टी। आ। गतं। १७॥ तं। वः।
दस्मं। ऋतीऽसहं। वसोः। मंदानं। अंधसः। अभि। वत्सं। न। स्वसरेषु। धेनवः। इंद्रं। गीःऽभिः। नवामहे।
हे। द्युक्षं। सुऽदानुं। तविषीभिः। आऽवृतं। गिरिं। न। पुरुऽभोजसं। क्षुऽमंतं। वाजं। शतिनं। सहस्रि
णं। मक्षु। गोऽमंतं। ईमहे। न। त्वा। बृहंतः। अद्रयः। वरंते। इंद्र। वीळवः। यत्। दित्ससि। स्तुवते। माऽ
वते। वसु। नकिः। तत्। आ। मिनाति। ते। योद्धा। असि। क्रत्वा। शवसा। उत। दंसना। विश्वा। जाता।
अभि। मज्मना। आ। त्वा। ॥ अयं। अर्कः। ऊतये। ववर्तति। यं। गोतमाः। ॥ अजीजनन्। प्र। हि। रिरिक्षे॥
ओजसा। दिवः। अंतेभ्यः। परि। न। त्वा। विव्याच। रजः। इंद्र। पार्थिवं। अनु। स्वधां। ववक्षिथ। नकिः। परि। ष्टिः।

६१

मघऽवन्। मघस्य। ते। यत्। दाशुषे। दशस्यसि। अस्माकं। बोधि। उचथस्य। चोदिता। मंहिष्ठः। वाजऽसा
तये॥११॥ बृहत्। इंद्राय। गायत। मरुतः। वृत्रहंऽतमं। येन। ज्योतिः। अजनयन्। ऋतऽवृधः। देवं। दे
वाय। जागृवि। अप। अधमत्। अभिऽशस्तीः। अशस्तिऽहा। अथ। इंद्रः। द्युम्नी। आ। अभवत्। दे
वाः। ते। इंद्र। सख्याय। येमिरे। बृहद्भानो इति बृहत्ऽभानो। मरुत्ऽगण। प्र। वः। इंद्राय। बृहते। मरु
तः। ब्रह्म। अर्चत। वृत्रं। हनति। वृत्रऽहा। शतऽक्रतुः। वज्रेण। शतऽपर्वणा। अभि। प्र। भर। धृषता। धृ
षत्ऽमनः॥ श्रवः। चित्। ते। असत्। बृहत्। अर्षंतु। आपः। जवसा। वि। मातरः। हनः। वृत्रं। जय। स्व१
रिति स्वः। यत्। जायथाः। अपूर्व्य। मघऽवन्। वृत्रऽहत्याय। तत्। पृथिवीं। अप्रथयः। तत्। अस्तभ्नाः।
उत। द्यां। तत्। ते। यज्ञः। अजायत। तत्। अर्कः। उत। हस्कृतिः। तत्। विश्वं। अभिऽभूः। असि। यत्। जा
तं। यत्। च। जंत्वं। आमासु। पक्वं। ऐरयः। आ। सूर्यं। रोहयः। दिवि। घर्मं। न। सामन्। तपत। सुवृक्ति

ऋ०५०
६२

भिः। जुष्टं। गिर्वणसे। बृहत्॥५॥३॥ आ। नः। विश्वासु। हव्यः। इन्द्रः। सऽमत्ऽसु। भूषतु। उप। ब्रह्माणि। स
वनानि। वृत्रऽहा। परमऽज्याः। ऋचीषमः॥ त्वं। दाता। प्रथमः। राधसां। असि। असि। सत्यः। ई
शानऽकृत्। तुविऽद्युम्नस्य। युज्या। आ। वृणीमहे। पुत्रस्य। शवसः। महः॥ ब्रह्म। ते। इन्द्र। गिर्वणः। क्रि
यंते। अनतिऽद्भुता। इमा। जुषस्व। हरिऽअश्व। योजना। इन्द्र। या। ते। अमन्महि॥ त्वं। हि। सत्यः। मघऽव
न्। अनानतः। वृत्रा। भूरि। निऽऋंजसे। सः। त्वं। शविष्ठ। वज्रऽहस्त। दाशुषे। अर्वांचं। रयिं। आ।
कृधि॥ त्वं। इन्द्र। यशाः। असि। ऋजीषी। शवसः। पते। त्वं। वृत्राणि। हंसि। अप्रतीनि। एकः। इत्। अ
नुत्ता। चर्षणिऽधृता। तं। ऊं इति। त्वा। नूनं। असुर। प्रऽचेतसं। राधः। भागंऽइव। ईमहे॥ महीऽइ
व। कृत्तिः। शरणा। ते। इन्द्र। प्र। ते। सुम्नाः। नः। अश्नवन्॥१॥२॥ कन्या। वाः। अवऽयती। सोमं। अ
पि। स्रुता। अविदत्। अस्तं। भरंती। अब्रवीत्। इन्द्राय। सुनवै। त्वा। शक्राय। सुनवै। त्वा॥ असौ। यः।

६२

एषि। वीरकः। गृहंऽगृहं। विऽचाकशत्। इमं। जंभऽसुतं। पिब। ०। आ। चन। त्वा। चिकित्सामः। अ
धि। चन। त्वा। न। इमसि। शनैःऽइव। शनकैःऽइव। इंद्राय। इंदो इति। परि। स्रव। कुवित्। शकत्। कुवि
त्। करत्। कुवित्। नः। वस्यसः। करत्। कुवित्। पतिऽद्विषः। यतीः। इंद्रेण। संऽगमामहै। इमानि। त्री
णि। विष्टपा। तानि। इंद्र। वि। रोहय। शिरः। ततस्य। उर्वरां। आत्। इदं। मे। उप। उदरे। असौ। च। या। नः। उ
र्वरा। आत्। इमां। तन्वं। मम। अथो इति। ततस्य। यत्। शिरः। सर्वा। ता। रोमशा। कृधि। खे। रथस्य।
खे। अनसः। खे। युगस्य। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। अपालां। इंद्र। त्रिः। पूत्वी। अकृणोः। सूर्यऽत्व
चं॥१४॥ पांतं। आ। वः। अंधसः। ०। विश्वऽसहं। शतऽक्रतुं। मंहिष्ठं। चर्षणीनां। पुरुऽहूतं। पुरुऽस्तुतं।
गाथान्यं। सनऽश्रुतं। इंद्रः। इति। ब्रवीतन। इंद्रं। इत्। नः। महानां। दाता। वाजानां। नृतुः। महान्। अ
भिऽज्ञु। आ। यमत्। अपात्। ऊं इति। शिप्री। अंधसः। सुऽदक्षस्य। प्रऽहोषिणः। इंदोः। इंद्रः। यवऽआ

ऋ०प०
९३

गिरः॥ अर्चत। इंद्रं। सोमस्य। पीतये। तत्। इत्। हि। अस्य। वर्द्धनं।५। अस्य। पीत्वा। मदानां।
देवः। देवस्य। ओजसा। विश्वा। अभि। भुवना। भुवत्। त्यं। ऊं इति। वः। सत्राऽसहं। विश्वासु। गीर्षु। आऽ
यतं। आ। च्यवयसि। ऊतये। युध्मं। संतं। अनर्वाणं। सोमऽपां। अनपऽच्युतं। नरं। अवार्यऽक्रतुं।
शिक्ष। नः। इंद्र। रायः। आ। पुरु। विद्वान्। ऋचीषम। अव। नः। पार्ये। धने। अतः। चित्। इंद्र। नः। उ
प। आ। याहि। शतऽवाजया। इषा। सहस्रऽवाजया॥१०॥ अयाम। धीऽवतः। धियः। अर्वत्ऽ
भिः। शक्र। गोऽदरे। जयेम। पृत्ऽसु। वज्रिऽवः। वयं। ऊं इति। त्वा। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। गा
वः। न। यवसेषु। आ। उक्थेषु। रणयामसि। विश्वा। हि। मर्त्यऽत्वना। अनुऽकामा। शतक्रतो
इति शतऽक्रतो। अगन्म। वज्रिन्। आऽशसः। त्वे इति। सु। पुत्र। शवसः। अवृत्रन्। कामऽका
तयः। न। त्वां। इंद्र। अति। रिच्यते। सः। नः। वृषन्। सनिष्ठया। सं। घोरया। द्रवित्न्वा। धिया। अवि

९३

द्रि। पुरुऽध्या॥ १७॥ यः। ते। नूनं। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। इंद्र। द्युम्निऽतमः। मदः। तेन। नूनं। मदे। म-
दे इति मदे। यः। ते। चित्रश्रवःऽतमः। यः। इंद्र। वृत्रहन्ऽतमः। यः। ओजःऽदाऽतमः। मदः। विद्म।
हि। यः। ते। अद्रिऽवः। त्वाऽदत्तः। सत्य। सोमऽपाः। विश्वासु। दस्म। कृष्टिषु। इंद्राय। मद्वने। सुतं। प-
रि। स्तोभंतु। नः। गिरः। अर्कं। अर्चंतु। कारवः। यस्मिन्। विश्वाः। अधि। श्रियः। रणंति। सप्त। संऽस-
दः। इंद्रं। सुते। हवामहे॥ २०॥ समुद्रःऽइव। सिंधवः॥ विव्यक्थ। महिना। वृषन्। भक्षं। सोमस्य।
जागृवे। यः। इंद्र। जठरेषु। ते। अरं। ते। इंद्र। कुक्षये। सोमः। भवतु। वृत्रऽहन्। अरं। धामऽभ्यः। इंदवः।
अरं। अश्वाय। गायति। श्रुतऽकक्षः। अरं। गवे। अरं। इंद्रस्य। धाम्ने। अरं। हि। स्म। सुतेषु। नः। सोमे-
षु। इंद्र। भूषसि। अरं। ते। शक्र। दावने॥ २७॥ पराकात्तात्। चित्। अद्रिऽवः। त्वां। नक्षंत। नः।
गिरः। अरं। गमाम। ते। वयं। एव। हि। असि। वीरऽयुः। एव। शूरः। उत। स्थिरः। एव। ते। राध्यं। मनः।

यः। बोधितऽमः। आऽइता। अस्तु। नः। वृत्रऽहा। भरिः। आऽसुतिः। शृणोतु। शक्रः। आऽशिषं। कया। त्वं।
नः। ऊत्या। अभि। प्र। मंदसे। वृषन्। कया। स्तोतृऽभ्यः। आ। भर। कस्य। वृषा। सुते। सचा। नियुत्वान्। वृ
षभः। रणत्। वृत्रऽहा। सोमऽपीतये॥ २४॥ अभि। सु। नः। त्वं। रयिं। मंदसानः। सहस्रिणं। प्रऽयंता। बो
धि। दाशुषे। पत्नीऽवंतः। सुताः। इमे। उशंतः। यंति। वीतये। अपां। जग्मिः। निऽचुंपुणः। इषः। होत्रोः। अ
स्तं। इंद्र। वृधासः। अध्वरे। अच्छ। अवऽभृथं। ओजसा।० तुभ्यं। सोमाः। सुताः। इमे। स्तीर्णं। बर्हिः।
विभाऽवसो इति विभाऽवसो। स्तोतृऽभ्यः। इंद्र। आ। वह॥ २५॥ आ। ते। दक्षं। विऽरोचना। दधत्। रत्ना। वि
दाशुषे। स्तोतृऽभ्यः। इंद्र। अर्चत। आ। ते। दधामि। इंद्रियं। उक्था। विश्वा। शतक्रतो इति शतऽक्रतो। सु
तऽवंतः। हवामहे।० इंद्र। उप। नः। हरिऽभिः। सुतं। याहि। मदानां। पते।० द्विता। यः। वृत्रऽहंता। तं।
विदः। इंद्र। शतऽक्रतुः।० त्वं। हि। वृत्रऽहन्। एषां। पाता। सोमानां। असि। इंद्र। इषं। दद। तु। नः। श्रो

त्रऽन्यः। इंद्र। सुक्वया। भद्रंऽभद्रं। नः। आ। भर। इषं। ऊर्जं। शतक्रतो इति शतऽक्रतो।० सः। नः। विश्वानि। आ।
भर। सुविता। नि। शतक्रतो इति शतऽक्रतो।। २॥

पृऽक्षसं । अप्तुं । रयिं । वाजी । ददातु । वाजिनं ॥ २७ ॥ गौः । धयति । मरुतां । श्रवस्युः । माता । मघोनां । यु
क्ता । वह्निः । रथानां । यस्याः । देवाः । उपऽस्थे । व्रता । विश्वे । धारयंते । सूर्यामासा । दृशे । कं । ० । मरुतः
सोमऽपीतये । अस्ति । सोमः । अयं । सुतः । पिबंति । अस्य । मरुतः । उत । स्वऽराजः । अश्विना । पिबं
ति । मित्रः । अर्यमा । तना । पूतस्य । वरुणः । त्रिऽसधस्थस्य । जावतः । ० । जोषं । आ । इंद्रः । सुतस्य । गोः
मतः । प्रातः । होताऽइव । मत्सति ॥ २८ ॥ कत् । अत्विषंत । सूरयः । तिरः । आपःऽइव । स्रिधः । अर्षं
ति । पूतऽदक्षसः । कत् । वः । अद्य । महानां । देवानां । अवः । वृणे । त्मना । च । दस्मऽवर्चसां । आ । ये ।
विश्वा । पार्थिवानि । पप्रथन् । रोचना । दिवः । मरुतः । सोमऽपीतये । त्यान् । नु । पूतऽदक्षसः । दिवः ।
वः । मरुतः । हुवे । ० । त्यान् । नु । ये । वि । रोदसी इति । तस्तभुः । मरुतः । हुवे । ० । त्यं । नु । मारुतं । गणं । गि
रिऽस्थां । वृषणं । हुवे । ० ॥ २९ ॥ आ । त्वा । गिरः । रथीःऽइव । अस्थुः । सुतेषु । गिर्वणः । अभि । त्वा । सं ।

ऋ०प०
६६

अनूषत । इंद्र । वत्सं । न । मातरः ॥ आ । त्वा । शुक्राः । अचुच्यवुः । सुतासः । इंद्र । गिर्वणः । पिब । तु । अस्य ।
अंधसः । इंद्र । विश्वासु । ते । हितं । पिब । सोमं । मदाय । कं । इंद्र । श्येनऽआभृतं । सुतं । त्वं । हि । शश्व
तीनां । पतिः । राजा । विशां । असि । श्रुधि । हवं । तिरश्च्याः । इंद्र । यः । त्वा । सपर्यति । सुऽवीर्यस्य । गोऽ
मतः । रायः । पूर्धि । महान् । असि । इंद्र । यः । ते । नवीयसीं । गिरं । मंद्रां । अजीजनत् ॥ चिकित्विन्ऽम
नसं । धियं । प्रत्नां । ऋतस्य । पिप्युषीं ॥ २० ॥ तं । ऊं इति । स्तवाम । यं । गिरः । इंद्रं । उक्थानि । ववृधुः । पु
रूणि । अस्य । पौंस्या ॥ सिसासंतः । वनामहे ॥ ० ॥ शुद्धं । शुद्धेन । साम्ना । शुद्धैः । उक्थैः । ववृध्वांसं ।
शुद्धः । आशीःऽवान् । ममत्तु । इंद्र । शुद्धः । नः । आ । गहि । शुद्धः । शुद्धाभिः । ऊतिऽभिः । शुद्धः । र
यिं । नि । धारय । शुद्धः । ममद्धि । सोम्यः । इंद्र । शुद्धः । हि । नः । रयिं । शुद्धः । रत्नानि । दाशुषे । शु
द्धः । वृत्राणि । जिघ्नसे । शुद्धः । वाजं । सिसाससि ॥ २१ ॥ अस्मै । उषसः । आ । अतिरंत । यामं

६६

इंद्राय। नक्षं। उर्म्याः। सुऽवाचः। अस्मै। आपः। मातरः। सप्त। तस्थुः। नृऽभ्यः। तराय। सिंधवः। सुऽपाराः।
अतिः। विद्धा। विथुरेण। चित्। अस्त्रा। त्रिः। सप्त। सानु। संऽहिता। गिरीणां। न। तत्। देवः। न। मर्त्यः। तुतुर्या
त्। यानि। प्रऽवृद्धः। वृषभः। चकार। इंद्रस्य। वज्रः। आयसः। निऽमिश्लः। इंद्रस्य। बाह्वोः। भूयिष्ठं। ओ
जः। शीर्षन्। इंद्रस्य। क्रतवः। निरेके। आसन्। आ। ईषंत। श्रुत्यै। उपाके। मन्ये। त्वा। यज्ञियं। यज्ञियानां। म
न्ये। त्वा। च्यवनं। अच्युतानां। मन्ये। त्वा। सत्वनां। इंद्र। केतुं। मन्ये। त्वा। वृषभं। चर्षणीनां। आ। यत्। वज्रं। बा
ह्वोः। इंद्र। धत्से। मदऽच्युतं। अहये। हंतवै। ऊं इति। प्र। पर्वताः। अनवंत। प्र। गावः। प्र। ब्रह्माणः। अभिऽन
क्षतः। इंद्रं॥३॥ तं। ऊं इति। स्तवाम। यः। इमा। जजान। विश्वा। जातानि। अवराणि। अस्मात्। इंद्रेण। मित्रं। दि
धिषेम। गीःऽभिः। उपो इति। नमःऽभिः। वृषभं। विशेम। वृत्रस्य। त्वा। श्वसथात्। ईषमाणाः। विश्वे। देवाः।
अजहुः। ये। सखायः। मरुत्ऽभिः। इंद्र। सख्यं। ते। अस्तु। अथ। इमाः। विश्वाः। पृतनाः। जयासि। त्रिः।

॥ऋ०५०॥
॥६७॥

अद्रिऽवः। त्वा। मरुत्वः। ववृधानाः। उस्राःऽइव। राशयः। प्रज्ञियासः। उप। त्वा। आ। इमः। कृधि। नः। भागऽ
धेयं। शुष्मं। ते। एना। हविषा। विधेम। तिग्मं। आयुधं। मरुतां। अनीकं। कः। ते। इंद्र। प्रति। वज्रं। दधर्ष।
अनायुधासः। असुराः। अदेवाः। चक्रेण। तान्। अप। वप। ऋजीषिन्। महः। उग्राय। तवसे। सुऽ
वृक्तिं। प्र। ईरय। शिवऽतमाय। पश्वः। गिर्वाहसे। गिरः। इंद्राय। पूर्वीः। धेहि। तन्वे। कुवित्। अंग। वे
दत्॥२२॥ उक्थऽवाहसे। विऽभ्वे। मनीषां। द्रुणा। न। पारं। ईरय। नदीनां। नि। स्पृश। धिया। तन्वि।
श्रुतस्य। जुष्टऽतरस्य। ० तत्। विविड्ढि। यत्। ते। इंद्र। जुजोषत्। स्तुहि। सुऽस्तुतिं। नमसा। आ। वि
वास। उप। स्पृश। जरितः। मा। रुवण्यः। श्रवय। वाचं। ०। आ। इव। इंद्र। अंशुऽमती। अतिष्ठत्।
इयानः। कृष्णः। दशऽभिः। सहस्रैः। आवत्। तं। इंद्रः। शच्या। धमंतं। अप। स्नेहितीः। नृऽमनाः।
अधत्त। द्रप्सं। अपश्यं। विषुणे। चरंतं। उपऽह्वरे। नद्यः। अंशुऽमत्याः। नभः। न। कृष्णं। अवत

॥६७॥

स्थिऽवांसं । इष्यामि । वः । वृषणः । युध्यत । आजौ ॥ अध । द्रप्सः । अंशुऽमत्याः । उपऽस्थे । अधा
रयत । तन्वं । तित्विषाणः । विशः । अदेवीः । अभि । आऽचरंतीः । बृहस्पतिना । युजा । इंद्रः ।
ससहे ॥ १४ ॥ ० ॥ सप्तऽभ्यः । जायमानः । अशत्रुऽभ्यः । अभवः । शत्रुः । इंद्र । गूळ्हे इति । द्या
वापृथिवी इति । अनु । अविंदः । विभुमत्ऽभ्यः । भुवनेभ्यः । रणं । धाः ॥ ० ॥ अप्रतिऽमानं । ओजः ।
वज्रेण । वज्रिन् । धृषितः । जघंथ । त्वं । शुष्णस्य । अव । अतिरः । वधत्रैः । त्वं । गाः । इंद्र । शच्या ।
इत् । अविंदः ॥ ० ॥ वृषा । चर्षणीनां । घनः । वृत्राणां । तविषः । बभूथ । त्वं । सिंधून् । असृजः ।
तस्तभानान् । त्वं । अपः । अजयः । दासऽपत्नीः ॥ सः । सुऽक्रतुः । रणिता । यः । सुतेषु । अनुत्तऽ
मन्युः । यः । अहाऽइव । रेवान् । ० । नरि । अपांसि । कर्ता । सः । वृत्रऽहा । प्रति । इत् । अन्यं । आहुः ।

१५०
८

।०। वृषऽशिप्र । तं । सुऽस्तुत्या । हव्यं । हुवेम । सः । प्रऽअविता । मघऽवा । नः । अधिऽवक्ता । सः ।
वाजस्य । श्रवस्यस्य । दाता ।०। आ । प्रऽक्षाः । सद्यः । जज्ञानः । हव्यः । बभूव । कृण्वन् । अपांसि । नर्या ।
पुरूणि । सोमः । न । पीतः । हव्यः । सखिऽभ्यः ।५॥ या ३ ॥ इंद्र । प्रुजः । आ । आऽभर । स्वःऽवान् । अ
सुरेभ्यः । स्तोतारं । इंद्र । मघऽवन् । अस्य । वर्द्धय । ये । च । त्वेइति । वृक्तऽबर्हिषः । यं । इंद्र । दधिषे । त्वं ।
अश्वं । गां । भागं । अव्ययं । यजमाने । सुन्वति । दक्षिणाऽवति । तस्मिन् । तं । धेहि । मा । पणौ । यः । इंद्र ॥
सस्ति । स्वप्नऽतः । अनुऽस्वापं । अदेवऽयुः । स्वैः । सः । एवैः । मुमुरत् । पोष्यं । रयिं । सनुतः । धेहि । तं ।
ततः ।०। अतः । त्वा । गीःऽभिः । द्युऽगत् । इंद्र । केशिऽभिः । सुतऽवान् । आ । विवासति । यत् । वा । आ
सि । रोचने । दिवः । समुद्रस्य । अधि । विष्टपि । यत् । पार्थिवे । सदने । वृत्रहन्ऽतम । यत् । अंत
रिक्षे । आ । गहि ॥ ४ ॥ सः । नः । सोमेषु । सोमऽपाः । सुतेषु । शवसः । पते । मादयस्व । राधसा । सू

९८

रक्षसि। अत्र। तं। अहेळयन्। उत्ऽचरसि। स्वधाः। अनु। यत्। अद्य। त्वा। सूर्य। उपऽब्रवामहै।
तं। नः। देवाः। अनु। मंसीरत। क्रतुं। तं। नः। द्यावापृथिवी इति। तत्। नः। आपः। इंद्रः। शृण्वंतु। म
रुतः। हवं। वचः। मा। शूने। भूम। सूर्यस्य। संऽदृशि। भद्रं। जीवंतः। जरणां। अशीमहि॥ १२॥
विश्वाहा। त्वा। सुऽमनसः। सुऽचक्षसः। प्रजाऽवंतः। अनमीवाः। अनागसः। उत्ऽयंतं। त्वा।
मित्रऽमहः। दिवेऽदिवे। ज्योक्। जीवाः। प्रति। पश्येम। सूर्य। महि। ज्योतिः। बिभ्रतं। त्वा। विऽचक्ष
ण। प्र। अस्यंतं। चक्षुषेऽचक्षुषे। मयः। आऽरोहंतं। बृहतः। पाजसः। परि। वयं। जीवाः। प्रति। पश्ये
म। सूर्य। यस्य। ते। विश्वा। भुवनानि। केतुना। प्र। च। ईरते। नि। च। विशंते। अक्तुऽभिः। अनागाः
त्वेन। हरिऽकेश। सूर्य। अह्नाऽअह्ना। नः। वस्यसाऽवस्यसा। उत्। इहि॥ शं। नः। भव। चक्षसा। शं।
नः। अह्ना। शं। भानुना। शं। हिमा। शं। घृणेन। यथा। शं। अध्वन्। शं। असत्। दुरोणे। तत्।

१०.स.
७८

स्थविरां। धेहि। विचित्रं। अस्माकं। देवाः। उत्ऽजयाय। यं। जग्मने। शर्मीयस्तेता। द्विऽपदे। चतुःऽपदे। अदत्त। पिब
त। उत्ऽजयमानं। आशितं। तत्। अस्मे इति। शं। योः। अरपः। दधातन। यत्। वः। देवाः। चकृम। जिह्व
या। गुरु। मनसः। वा। प्रऽयुती। देवऽहेळनं। अरावा। यः। नः। अभि। दुच्छुनऽयते। तस्मिन्। तत्। एनः। वसवः। नि। धेतन। ३॥ अस्मिन्। नः। इंद्र। पृत्सुतौ। यशस्वति। शिमीऽवति। क्रंदसि। प्र। अव। सातये। यत्र। गोऽसाता। धृषितेषु। खादिषु। विष्वक्। पतंति। दिद्यवः। नृऽसह्ये। सः। नः। स्तुऽ
मंतं। सदने। वि। ऊर्णुहि। गोऽअर्णसं। रयिं। इंद्र। श्रवाय्यं। स्याम। ते। जयतः। शक्र। मेदिनः। यथा। वयं। उश्मसि। तत्। वसो इति। कृधि। यः। नः। शासतः। आर्यः। वा। पुरुऽस्तुत। अदेवः। इंद्र। युधये। चिकेतति। अस्माभिः। ते। सुऽसहाः। संतु। शत्रवः। त्वया। वयं। तान्। वनुयाम। सं। गमे। यः। दभ्रेभिः। हव्यः। यः। च। भूरिऽभिः। यः। अभीके। वरिवःऽवित्। नृऽसह्ये। तं। विऽखादे। सस्निं

राम.
७८

अघा। स्कृतां। नरं। अर्वाचं। रंइं। अवसे। क्र। महे। स्वः। वृजा। हिन्वो। अहां। रंइं। सुश्र। वा। अनु। तुंदं।
वृषभा। रध्रः। चोदनं। प्र। मुंचस्व। परि। कुत्सात्। इह। आ। गहि। किं। ऊं। इति। त्वां। वान्। मुष्कयोः। ब
द्धः। आसते॥ १४॥ यः। वां। परिऽज्मा। सुऽवृत्। अश्विना। रथः। दोषां। उषसः। हव्यः। हविष्मता।
शश्वत्ऽतमासः। तं। ऊं। इति। वां। इदं। वयं। पितुः। न। नाम। सुऽहवं। हवामहे। चोदयतं। सूनृताः। पि
न्वतं। धियः। उत्। पुरंऽधीः। ईरयतं। तत्। उश्मसि। यशसं। भागं। कृणुतं। नः। अश्विना। सोमं।
न। चारुं। मघवत्ऽसु। नः। कृतं। अमाऽजुरः। चित्। भवथः। युवं। भगः। अनाशोः। चित्। अविता
रा। अपमस्य। चित्। अंधस्य। चित्। नासत्या। कृशस्य। चित्। युवां। इत्। आहुः। भिषजा। रुतस्य।
चित्। युवं। च्यवानं। सनयं। यथा। रथं। पुनः। युवानं। चरथाय। तक्षथुः। निः। तौग्र्यं। ऊहथुः। अत्ऽ
भ्यः। परि। विश्वा। इत्। ता। वां। सवनेषु। प्रऽवाच्या। पुराणा। वां। वीर्या। प्र। ब्रवा। जने। अथो इति।

प॰स॰
८०

हृ। आसथुः। ऋजि ऽ अश्वा। मयः ऽ भुवा। ता। वां। नु। नव्यौ। अवसे। कृणुमहे। अयं। नासत्या। अरत्। अरिः
यथा। दधत्। १५। इयं। वां। अह्वे। शृणुतं। मे। अश्विना। पुत्राय ऽ इव। पितरा। मह्यं। शिक्षतं। अनापिः।
अज्ञाः। असजात्या। अमतिः। पुना। तस्याः। अभि ऽ शस्तेः। अवस्पृतं। युवं। रथेन। विमदाय। शुंध्यु
वं। नि। ऊहथुः। पुरु ऽ मित्रस्य। योषणां। युवं। हवं। वध्रि ऽ मत्याः। अगच्छतं। युवं। सु ऽ स्तुतिं। चक्रथुः।
पुरं ऽ धये। युवं। विप्रस्य। जरणां। उप ऽ ईयुषः। पुनः। कलेः। अकृणुतं। युवत्। वयः। युवं।
वंदनं। ऋश्य ऽ दात्। उत्। ऊपथुः। युवं। सद्यः। विश्पलां। एतवे। कृथः। युवं। ह। रेभं। वृषणा। गुहा। हि
तं। उत्। ऐरयतं। ममृ ऽ वांसं। अश्विना। युवं। ऋबीसं। उत। तप्तं। अत्रये। ओमन् ऽ वंतं। चक्रथुः।
सप्त ऽ वध्रये। युवं। श्वेतं। पेदवे। अश्विना। अश्वं। नव ऽ भिः। वाजैः। नवती। च। वाजिनं। चर्कृत्यं। द
दथुः। द्रवयत् ऽ सखं। भगं। ना। नृ ऽ हं। हव्यं। मयः ऽ भुवं। ता। वां। राजानौ। अदितेः। कृतं। वनं। न। अ

८०

हः। शृण्वोऽइति। हुऽइतं। नकिः। धयं। यं। अश्विना। सुऽहवा। रुद्रवर्तनी इति रुद्रऽवर्तनी। पुरःऽरथं। कृ
णुथः। पत्न्या। सह। आ। तेन। यातं। मनसः। जवीयसा। रथं। यं। वां। ऋभवः। चक्रुः। अश्विना। यस्य।
योगे। दुहिता। जायते। दिवः। उभेइति। अहनीइति। सुदिनेइति सुऽदिने। विवस्वतः। ता। वर्तिः। यातं। ज
युषा। वि। पर्वतं। अपिन्वतं। शयवे। धेनुं। अश्विना। वृकस्य। चित्। वर्तिकां। अंतः। आस्यात्। युवं। श
चीभिः। ग्रसितां। अमुंचतं। प्र। तं। वां। स्तोमं। अश्विनौ। अकर्म। अतक्षाम। भृगवः। न। रथं। नि। अमृक्षा
म। योषणां। न। मर्ये। नित्यं। न। सूनुं। तनयं। दधानाः। १७। रथं। यांतं। कुह। कः। ह। वां। नरा। प्रति। द्यु
मंतं। सुविताय। भूषति। प्रातःऽयावानं। विऽभ्वं। विशेऽविशे। वस्तोःऽवस्तोः। वहमानं। धिया। शमि।
कुह। स्वित्। दोषा। कुह। वस्तोः। अश्विना। कुह। अभिऽपित्वं। करतः। कुह। ऊषतुः। कः। वां। शयुत्रा।
विधवाऽइव। देवरं। मर्यं। न। योषा। कृणुते। सधऽस्थे। आ। प्रातः। जरेथेइति। जरणाऽइव। का
पया। वस्तोःऽवस्तोः। यजता। गच्छथः। गृहं। कस्य। ध्वस्रा। भुवथः। कस्य। वा। नरा। राजऽपुत्राऽ
इव। १।

सवना। अव। गच्छथः। युवां। मृगाःऽइव। वारणा। मृगण्यवः। दोषा। वस्तोः। हविषा। नि। ह्वयामहे। युवं।
होत्रां। ऋतुऽथा। जुह्वते। नरा। इषं। जनाय। वहथः। शुभः। पती इति। युवां। ह। घोषा। परि। अश्विना।
यती। राज्ञः। ऊचे। दुहिता। पृच्छे। वां। नरा। भूतं। मे। अह्ने। उत। भूतं। अक्तवे। अश्वऽवते। रथिने। शक्तं।
अर्वते॥ १०॥ युवं। कवी इति। स्थः। परि। अश्विना। रथं। विशः। न। कुत्सः। जरितुः। नशायथः। युवोः।
ह। मक्षा। परि। अश्विना। मधु। आसा। भरत। निःऽकृतं। न। योषणा। युवं। ह। भुज्युं। युवं। अश्विना।
वशं। युवं। शिंजारं। उशनां। उप। आथुः। युवोः। ररावा। परि। सख्यं। आसते। युवोः। अहं। अवसा।
सुम्नं। आ। चके। युवं। ह। कृशं। युवं। अश्विना। शयुं। युवं। विधंतं। विधवां। उरुष्यथः। यु-
वं। सनिऽभ्यः। स्तनयंतं। अश्विना। अप। व्रजं। ऊर्णुथः। सप्तऽआस्यं। जनिष्ठ। योषा। पतयत्।
कनीनकः। वि। च। अरुहन्। वीरुधः। दंसनाः। अनु। आ। अस्मै। रीयंते। निवनाऽइव। सिं

नि। ५

धवः। अस्मै। अन्हे। भवति। तत्। ऊं इति। पतिऽत्वनं। जीवं। ऊर्द्धं। वि। मयंत। आ। अध्वरे। दीर्घां। अनु। प्रऽसितिं।
दीधियुः। नरः। वामं। पितृऽभ्यः। ये। इदं। संऽएरिरे। मयः। पतिऽभ्यः। जनयः। परिऽस्वजे। १९। न। त
स्य। विद्म। तत्। ऊं इति। सु। प्र। वोचत। युवा। ह। यत्। युवत्याः। क्षेति। योनिषु। प्रियऽउस्त्रियस्य। वृषभ
स्य। रेतिनः। गृहं। गमेम। अश्विना। तत्। ऊं इति। उश्मसि। आ। वां। अगन्। सुऽमतिः। वाजिनीवसू इति वाजि
नीऽवसू। नि। अश्विना। हृत्ऽसु। कामाः। अयंसत। अभूतं। गोपा। मिथुना। शुभः। पती इति। प्रियाः। अ
र्यम्णः। दुर्यान्। अशीमहि। ०। धत्तं। रयिं। सहऽवीरं। वचस्यवे। कृतं। तीर्थं। सुऽप्रपानं। शुभः। पती इति।
स्थाणुं। पथः। स्थां। अप। दुःऽमतिं। हतं। क्व। स्वित्। अद्य। कतमासु। अश्विना। विक्षु। दस्रा। मादयेते इति। शु
भः। पती इति। कः। ईं। नि। येमे। कतमस्य। जग्मथुः। विप्रस्य। वा। यजमानस्य। वा। गृहं। २०। समानं। ऊं इति।
त्यं। पुरुऽहूतं। उक्थ्यं। रथं। त्रिऽचक्रं। सवना। गनिग्मतं। परिऽज्मानं। विदथ्यं। सुवृक्तिऽभिः। वयं। विऽउ

पे ३

उषःऽबुधः। हवामहे। प्रातःऽयुजा। नासत्या। अधि। तिष्ठथः। प्रातःऽयावानं। मधुऽवाहनं। रथं। विशः।
येन। गच्छथः। यज्वरीः। नरा। कीरेः। चित्। यज्ञं। होतृऽमंतं। अश्विना। अध्वर्युं। वा। मधुऽपाणिं। सुऽहस्त्यं।
अग्निऽधं। वा। धृतऽदक्षं। दमूनसं। विप्रस्य। वा। यत्। सवनानि। गच्छथः। ० मधुऽपेयं। अश्विना। सा। अ-
स्ताऽइव। सु। प्रऽतरं। लायं। अस्यन्। भूषन्ऽइव। प्र। भर। स्तोमं। अस्मै। वाचा। विप्राः। तरत। वाचं। अ-
र्यः। नि। रमय। जरितरिति। सोमे। इंद्रं। दोहेन। गां। उप। शिक्ष। सखायं। प्र। बोधय। जरितः। जारं। इंद्रं। को-
शं। न। पूर्णं। वसुना। निऽऋष्टं। आ। च्यवय। मघऽदेयाय। शूरं। किं। अंग। त्वा। मघऽवन्। भोजं।।
आहुः। शिशीहि। मा। शिशयं। त्वा। शृणोमि। अप्नस्वती। मम। धीः। अस्तु। शक्र। वसुऽविदं। भगं। इं-
द्र। आ। भर। नः। त्वां। जनाः। ममऽसत्येषु। इंद्र। संऽतस्थानाः। वि। ह्वयंते। संऽईके। अत्र। युजं।
कृणुते। यः। हविष्मान्। न। असुन्वता। सख्यं। वष्टि। शूरः। धनं। न। स्पंद्रं। बहुलं। यः। अस्मै।।

आरात् । चित् । सन् । भयताम् । अस्य । शत्रुः । नि । अस्मै । द्युम्ना । जन्या । नमन्ताम् । २

तीव्रान् । सोमान् । आऽसुनोति । प्रयस्वान् । तस्मै । शत्रून् । सुऽतुकान् । प्रातः । अह्नः । नि । सुऽअष्ट्रान् ।
युवति । हन्ति । वृत्रम् ॥ २२ ॥ यस्मिन् । वयम् । दधिम । शंसम् । इन्द्रे । यः । शिश्राय । मघऽवा । कामम् । अस्मे
इति । आरात् । शत्रुम् । अप । बाधस्व । दूरम् । उग्रः । यः । शम्बः । पुरुऽहूत । तेन । अस्मे इति । धेहि । यवऽ
मत् । गोऽमत् । इन्द्र । कृधि । धियम् । जरित्रे । वाजऽरत्नाम् ॥ प्र । यम् । अन्तः । वृषऽसवासः । अग्मन् । तीव्राः । सो
माः । बहुलऽअन्तासः । इन्द्रम् । न । अह । दामानम् । मघऽवा । नि । यंसत् । नि । सुन्वते । वहति । भूरि । वामम् ॥ उत ।
प्रऽहाम् । अतिऽदीव्या । जयाति । कृतम् । यत् । श्वऽघ्नी । विऽचिनोति । काले । यः । देवऽकामः । न । धना ।
रुणद्धि । सम् । इत् । तम् । राया । सृजति । स्वधाऽवान् ॥ गोभिः । तरेम । अमतिम् । दुःऽएवाम् । यवेन । क्षुधम् ।
पुरुऽहूत । विश्वाम् । वयम् । राजऽभिः । प्रथमाः । धनानि । अस्माकेन । वृजनेन । जयेम ॥ बृहस्पतिः । नः ।
परि । पातु । पश्चात् । उत । उत्ऽतरस्मात् । अधरात् । अघऽयोः । इन्द्रः । पुरस्तात् । उत । मध्यतः । नः ।

८२

खा । सखिऽभ्यः । वरिवः । कृणोतु ॥ २३ ॥ अच्छ । मे । इंद्रं । मतयः । स्वःऽविदः । सध्रीचीः । विश्वाः । उशतीः ।
अनूषत । परि । स्वजंते । जनयः । यथा । पतिं । मर्यं । न । शुंध्युं । मघऽवानं । ऊतये । न । घ । त्वद्रिक् । अप ।
वेति । मे । मनः । त्वे इति । इत् । कामं । पुरुऽहूत । शिश्रय । राजाऽइव । दस्म । नि । सदः । अधि । बर्हिषि । अ
स्मिन् । सु । सोमे । अवऽपानं । अस्तु । ते । विषुऽवृत् । इंद्रः । अमतेः । उत । क्षुधः । सः । इत् । रायः । मघऽ
वा । वस्वः । ईशते । तस्य । इत् । इमे । प्रऽवणे । सप्त । सिंधवः । वयः । वर्धंति । वृषभस्य । शुष्मिणः । वयः । न । वृ
क्षं । सुऽपलाशं । आ । असदन् । सोमासः । इंद्रं । मंदिनः । चमूऽसदः । प्र । एषां । अनीकं । शवसा ।
दविद्युतत् । विदत् । स्वः । मनवे । ज्योतिः । आर्यं । कृतं । न । श्वऽघ्नी । वि । चिनोति । देवने । संऽवर्गं । यत् ।
मघऽवा । सूर्यं । जयत् । न । तत् । ते । अन्यः । अनु । (वी)र्यं । शकत् । न । पुराणः । मघऽवन् । न । उत । नू
तनः ॥ २४ ॥ विशंऽविशं । मघऽवा । परि । अशायत । जनानां । धेनाः । अवऽचाकशत् । वृषा । यस्य ।

८२

अह। शक्रः। सवनेषु। मत्सयति। सः। तीव्रैः। सोमैः। सहते। पृतन्यतः। आपः। न। सिंधुं। अभि।
यत्। सं। अक्षरन्। सोमासः। इंद्रं। कुल्याःऽइव। हृदं। वर्धंति। विप्राः। महः। अस्य। सदने। यवं। न।
वृष्टिः। दिव्येन। दानुना। वृषा। न। क्रुद्धः। पतयत्। [illegible] रजःऽसु। आ। यः। अर्यःऽपत्नीः। अ
कृणोत्। इमाः। अपः। सः। सुन्वते। मघऽवा। जीरऽदानवे। अविंदत्। ज्योतिः। मनवे। हविष्मते।
उत्। जायतां। परशुः। ज्योतिषा। सह। भूयाः। ऋतस्य। सुऽदुघा। पुराणऽवत्। वि। रोचतां। अरु
षः। भानुना। शुचिः। स्वः। न। शुक्रं। शुशुचीत। सत्ऽपतिः॥२५॥ ० स्वऽपतिः। मदाय। यः। ध
र्मणा। तूतुजानः। तुविष्मान्। प्रऽत्वक्षाणः। अति। विश्वा। सहांसि। अपारेण। महता। वृष्ण्येन। सु
ऽस्थामा। रथः। सुऽयमा। हरी इति। ते। मिम्यक्ष। वज्रः। नृऽपते। गभस्तौ। शीभं। राजन्। सुऽपथा। आ।
याहि। अर्वाङ्। वर्धाम। ते। पपुषः। वृष्ण्यानि। आ। इंद्रऽवाहः। नृऽपतिं। वज्रऽबाहुं। उग्रं। उग्रासः।

अस॰ः ५

विपासः। एनो। प्रऽ त्वक्षसं। वृषभं। सत्यऽ शुष्मं। आ। ई। अस्मऽ त्रा। एधऽ मादः। बृहंतु। एव। पाति।
ड्रो। क्रऽ साचं। सऽ वैतसं। ऊर्जः। स्कंभं। धरुणं। आ। वृषऽ यसे। ऊंजः। कृष्व। सं। गृभाय। त्वे इति। अ
पि। यथा। केऽ त्रिपानां। इनः। वृधो गमन्। ओस्केरति। वस्तनि। आ। हि। रों। सिषं। स्तुऽ उग्रा। निषं। भां। आ।
याहि। सोमिनस्त्वां। इं। शिखेसः। अस्मिन्। आ। सस्त्रि। वृहिवि। अनाधृष्या। तव। पात्राणि। धर्मणा।
१६॥ एथकृ। प्र। च्यायन्। प्रथमाः। देवऽ हूतयः। अहृत्वता। अवस्यानि दु स्तरा। न। यो। रोकुः। य
ति यां। नावं। आऽ रुह। ईर्मो। एव। ते। नि। अविच्यां ता। केपयः। एव। पुव। अपाक्। अपरे। संतु। दुःऽ ध्यः।
अश्वाः। येषां। दुःऽ युजेः। आऽ युयुज्रो। इत्था। ये। प्राक्। उपरे। संति। द्रावने। पुरूणि। यत्र। वयु
नो नि। भोजना। गिर्वीनः। अज्रा। नारा। रेजमानान्। अधारयत्। द्यौः। कं दृत। अमृत निस्थाणि। केपय
ता। समीची। नेइति। सं। दुचीने। धृषत्। इति। विस्फुरायति। वःस्कः। पीत्वा। मदे। उक्थानि। शंसति।

रुमां। बिभर्ति। सुऽकृतं। ते। अंकुशं। येन। आऽरुजासि। मघऽवन्। शफऽआरुजः। अस्मिन्। सु। ते।
सवने। अस्तु। ओक्यं। सुते। इष्टौ। मघऽवन्। बोधि। आऽभगः॥१०॥२७॥ दिवः। परि। प्रथमं। जज्ञे। अ-
ग्निः। अस्मत्। द्वितीयं। परि। जातऽवेदाः। तृतीयं। अप्ऽसु। नृऽमनाः। अजस्रं। इन्धानः। एनं।
जरते। सुऽआधीः। विद्म। ते। अग्ने। त्रेधा। त्रयाणि। विद्म। ते। धाम। विऽभृता। पुरुऽत्रा। विद्म।
ते। नाम। परमं। गुहा। यत्। विद्म। तं। उत्सं। यतः। आऽजगंथ। समुद्रे। त्वा। नृऽमनाः। अप्ऽसु।
अंतः। नृऽचक्षाः। ईधे। दिवः। अग्ने। ऊधन्। तृतीये। त्वा। रजसि। तस्थिऽवांसं। अपां। उपऽस्थे। महिषाः।
अवर्धन्। अक्रंदत्। अग्निः। स्तनयन्ऽइव। द्यौः। क्षाम। रेरिहत्। वीरुधः। संऽअंजन्। सद्यः। जज्ञानः।
[illegible] इद्धः। अख्यत्। आ। रोदसी इति। भानुना। भाति। अंतरिति। श्रीणां। उत्ऽआरः। धरुणः।
रयीणां। मनीषाणां। प्रऽअर्पणः। सोमऽगोपाः। वसुः। सूनुः। सहसः। अप्ऽसु। राजा। वि। भाति।

अग्ने। इषसां। इधानः। विश्वस्य। केतुः। भुवनस्य। गर्भः॥ ॥ वीळुं। चित्। अद्रिं। अभिनत्। पराऽयं
न्। जनाः। यत्। अग्निं। अयजंत। पंच॥ २८॥ उशिक्। पावकः। अरतिः। सुऽमेधाः॥ ॥ इयर्ति। धूमं। अ
रुषं। भरिभ्रत्। उत्। शुक्रेण। शोचिषा। द्यां। इनक्षन्। दृशानः। रुक्मः। उर्विया। वि। अद्यौत्।
दुःऽमर्षं। आयुः। श्रिये। रुचानः। अग्निः। अमृतः। अभवत्। वयःऽभिः। यत्। एनं। द्यौः। जनयत्। सु
रेताः॥ यः। ते। अद्य। कृणवत्। भद्रऽशोचे। अपूपं। देव। घृतऽवंतं। अग्ने। प्र। तं। नय। प्रऽतरं। वस्यः।
अच्छ। अभि। सुम्नं। देवऽभक्तं। यविष्ठ। आ। तं। भज। सौश्रवसेषु। अग्ने। उक्थेऽउक्थे। आ।
भज। शस्यमाने॥ ॥ उत्। जातेन। भिनदत्। उत्। जनिऽत्वैः। त्वां। अग्ने। यजमानाः। अनु। द्यू
न्। विश्वा। वसु। दधिरे। वार्याणि। त्वया। सह। द्रविणं। इच्छमानाः॥ ॥ व्रजं। गोऽमंतं। उशिजः। वि
वव्रुः॥ अस्तावि। अग्निः। नरां। सुऽशेवः। वैश्वानरः। ऋषिऽभिः। सोमऽगोपाः॥ ॥ अद्वेषे

८५

॥१॥

ऋ०प०

१

श्रीगणेशाय नमः॥ ॥ॐ॥ प्र। नः। इंदो इति। महे। तने। ऊर्मिं। न। बिभ्रत्। अर्षसि। अभि। देवान्। अ-
यास्यः। मती। जुष्टः। धिया। हितः। सोमः। हिन्वे। पराऽवति। विप्रस्य। धारया। कविः। अयं। देवेषु। जागृ-
विः। सुतः। एति। पवित्रे। आ। सोमः। याति। विऽचर्षणिः। [illegible]
[illegible] सः। नः। पवस्व। वाजऽयुः। चक्राणः। चारुं। अध्वरं। बर्हिष्मान्।
आ। विवासति। सः। नः। [illegible] भगाय। वायवे। विप्रऽवीरः। सदाऽवृधः। सोमः। देवेषु। आ। यमत्।
सः। नः। अद्य। वसुत्तये। क्रतुऽवित्। गातुवित्ऽतमः। वाजं। जेषि। श्रवः। बृहत्॥१॥ सः। पवस्व।
मदाय। कं। नृऽचक्षाः। देवऽवीतये। इंदो इति। इंद्राय। पीतये। सः। नः। अर्ष। अभि। दूत्यं। त्वं। इंद्रा-
य। तोशसे। देवान्। सखिऽभ्यः। आ। वरं। उत। त्वां। अरुणं। वयं। गोभिः। अंज्मः। मदाय। कं। वि। नः।
राये। दुरः। वृधि। अति। ऊं इति। पवित्रं। अक्रमीत्। वाजी। धुरं। न। यामनि। इंदुः। देवेषु। पत्यते। सं।

राम
१

ईमिति। सखायः। अस्वरं। नाव नो। क्रीळंतं। अतिऽअविं। इंदुं। नावाः। अनूपत। तया। पवस्व। धारया। यया।
पीतः। विऽचक्षसे। इंदो इति। स्तोत्रे। सुऽवीर्यं॥२॥ असृग्रन्। देवऽवीतये। अत्यासः। कृत्व्याःऽइव। क्ष
रंतः। पर्वतऽवृधः। परिऽकृतासः। इंदवः। योषाऽइव। पित्र्यऽवती। वायुं। सोमाः। असृक्षत। एते।
सोमासः। इंदवः। प्रयस्वंतः। चमू इति। सुताः। इंद्रं। वर्धंति। कर्मऽभिः। आ। धावत। सुऽहस्त्यः। शुक्रा।
गृभ्णीत। मंथिना। गोभिः। श्रीणीत। मत्सरं। सः। पवस्व। धनंऽजय। प्रऽयंता। राधसः। महः। अस्म
भ्यं। सोम। गातुऽवित्। एतं। मृजंति। मर्ज्यं। पवमानं। दश। क्षिपः। इंद्राय। मत्सरं। मदं। ॥६॥ अया। सो
मः। सुऽकृत्यया। महः। चित्। अभि। अवर्द्धत। मंदानः। उत्। वृषऽयते। कृता। नि। इत्। अस्य। कर्त्वा।
चेतंते। दस्युऽतर्हणा। ऋणा। च। धृष्णुः। चयते। आत्। सोमः। इंद्रियः। रसः। वज्रः। सहस्रऽसाः। भुवत्।

स०प०
२

उक्थ्यं। यते। अस्य। जायते। स्वर्यं। कविः। विऽधर्तरि। विप्राय। रत्नं। इच्छति। यदि। मर्मृज्यते। धियः।। सिसास
तुः। रयीणां। वाजेषु। अर्वतांऽइव। भरेषु। जिग्युषां। असि।।४।। तं। त्वा। नृऽमणानि। बिभ्रतं। सधऽस्थे
षु। महः। दिवः। चारुं। सुऽकृत्यया। ईमहे।। सं। वृक्तऽधृष्णुं। उक्थ्यं। महाऽमहिऽव्रतं। मदं। शतं। पुरः। रुरुक्ष
णिं।। अतः। त्वा। रयिं। अभि। राजानं। सुक्रतो इति सुऽक्रतो। दिवः। सुऽपर्णः। अव्यथिः। भरत्।। विश्व
स्मै। इत्। स्वः। दृशे। साधारणं। रजःऽतुरं। गोपां। ऋतस्य। विः। भरत्।। अध। हिन्वानः। इंद्रियं। ज्यायः।
महिऽत्वं। आनशे। अभिष्टिऽकृत्। विऽचर्षणिः।।५।। पवस्व। वृष्टिं। आ। सु। नः। अपां। ऊर्मिं। दिवः। प
रि। अयक्ष्माः। बृहतीः। इषः।। तया। पवस्व। धारया। यया। गावः। इह। आऽगमन्। जन्यासः। उप। नः।
गृहं।। घृतं। पवस्व। धारया। यज्ञेषु। देवऽवीतमः। अस्मभ्यं। वृष्टिं। आ। पव।। सः। नः। ऊर्जे। वि। अव्ययं।
पवित्रं। धाव। धारया। देवासः। शृणवन्। हि। कं।। पवमानः। असिस्यदत्। रक्षांसि। अपऽजंघनत्।

२

प्रत्नऽवत्। रोचयन्। रुचः। ८॥ उत। ते। शुष्मासः। ईरते। सिंधोः। ऊर्मेः। इव। स्वनः। वाणस्य। चोदय।
पविं। प्रऽसवे। ते। उत्। ईरते। तिस्रः। वाचः। मखस्युवः। यत्। अव्ये। एषि। सानवि। अव्यः। वारे। परि।
प्रियं। हरिं। हिन्वंति। अद्रिऽभिः। पवमानं। मधुऽश्चुतं। [illegible] सः। पवस्व। मदिन्ऽतम। गोभिः। अंजानः।
अक्तुऽभिः। इंदो इति। इंद्राय। पीतये॥ ७॥ अध्वर्यो इति। अद्रिऽभिः। सुतं। सोमं। पवित्रे। आ। सृज।
पुनीहि। इंद्राय। पातवे। दिवः। पीयूषं। उत्ऽतमं। सोमं। इंद्राय। वज्रिणे। सुनोत। मधुमत्ऽतमं। तव। त्ये।
इंदो इति। अंधसः। देवाः। मधोः। वि। अश्नते। पवमानस्य। मरुतः। त्वं। हि। सोम। वर्धयन्। सुतः। मदाय।
भूर्णये। वृषन्। स्तोतारं। ऊतये। अभि। अर्ष। विऽचक्षण। पवित्रं। धारया। सुतः। अभि। वाजं। उत। श्र-
वः॥ ८॥ परि। द्युक्षः। सनत्ऽरयिः। भरत्। वाजं। नः। अंधसा। सुवानः। अर्ष। पवित्रे। आ। तव। प्रत्नेभिः।
अध्वऽभिः। अव्यः। वारे। परि। प्रियः। सहस्रऽधारः। यात्। तना। चरुः। न। यः। तं। ईंखय। इंदो इति। न। दा

स॰प॰
२

× यः। अस्मान्। आऽददे। ददाति। दातं। नः। इंद्रोइति। ऊतिऽभिः। सहस्रं। वा। शुचीनां ×१

नां। ईंखयां। वर्धैः। वरऽधस्नोइति। वधऽस्नो। ईंखयां। नि। शुष्मं। इंद्रोइति। एषां। पुरुऽहूत। जनानां। पिबस्व।
महयतः। रश्मिः॥७॥ उता। ते। शुष्मासः। अस्थुः। रक्षः। भिंदंतः। अद्रिऽवः। नुदस्व। याः। परिऽस्पृधः।
अया। निऽजघ्निः। ओजसा। रथऽसंगे। धने। हिते। स्तवै। अबिभ्युषा। हृदा। अस्य। व्रतानि। न। आऽ
दृषे। पवमानस्य। दुःऽध्या। रुजा। यः। त्वा। पृतन्यति। तं। हिन्वंति। मदः। च्युतं। हरिं। नदीषु। वाजिनं।
इंदुं। इंद्राय। मत्सरं॥१०॥ अस्य। प्रत्नां। अनु। द्युतं। शुक्रं। दुदुह्रे। अह्रयः। पयः। सहस्रऽसां। ऋषिं।
अयं। सूर्यः। इव। उपऽदृक्। अयं। सरांसि। धावति। सप्त। प्रऽवतः। आ। दिवं। अयं। विश्वानि। ति
ष्ठति। पुनानः। भुवना। उपरि। सोमः। देवः। न। सूर्यः। परि। नृः। देवऽवीतये। वाजी। न। अर्षसि। गो
मतः। पुनानः। इंद्रोइति। इंद्रऽयुः॥११॥ यवंऽयवं। नः। अंधसा। पुष्टंऽपुष्टं। परि। स्रव। सोम। विश्वा।
च। सौभगा। इंद्रोइति। यथा। तव। स्तवैः। यथा। ते। जातं। अंधसः। नि। बर्हिषि। प्रिये। सदः। उत। नः।

२

गोऽवित् । अश्वऽवित् । पवस्व । सोम । अंधसा । मक्षुऽतमेभिः । अहऽभिः । यः । जिनाति । न । जीयते । हं
ति । शत्रुं । अभिऽइत्य । सः । पवस्व । सहस्रऽजित् ॥ १२ ॥ परि । सोमः । ऋतं । बृहत् । आशुः । पवित्रे । अ
र्षति । विऽघ्नन् । रक्षांसि । देवऽयुः ॥ यत् । सोमः । वाजं । अर्षति । शतं । धाराः । अपस्युवः । इंद्रस्य । स
ख्यं । आऽविशन् ॥ अभि । त्वा । योषणः । दश । जारं । न । कन्या । अनूषत । मृज्यसे । सोम । सातये ॥ त्वं
इंद्राय । विष्णवे । स्वादुः । इंदो इति । परि । स्रव । नॄन् । स्तोतॄन् । पाहि । अंहसः ॥ १३ ॥ प्र । ते । धाराः । असश्च
तः । दिवः । न । यंति । वृष्टयः । अच्छ । वाजं । सहस्रिणं ॥ अभि । प्रियाणि । काव्या । विश्वा । चक्षाणः । अ
र्षति । हरिः । तुंजानः । आयुधा ॥ सः । मर्मृजानः । आयुऽभिः । इभः । राजाऽइव । सुऽव्रतः । श्येनः । न । वं
सु । सीदति ॥ सः । नः । विश्वा । दिवः । वसु । उतो इति । पृथिव्याः । अधि । पुनानः । इंदो इति । आ । भर ॥ १४ ॥
तरत् । सः । मंदी । धावति । धारा । सुतस्य । अंधसः ॥ ० ॥ उस्रा । वेद । वसूनां । मर्तस्य । देवी । अवसः ॥ ० ॥ ध्वस्र

सा०प०

४

योः। पुनः सं॑त्योः। आ। सहस्राणि। द्[illegible]हे। ॥ आ। य॒योः। त्रिंश॒तं। तना। सहस्राणि। च। द॒ध्महे। ॥ पवस्व। गोः जित्। अश्वः जित्। विश्वः जित्। सोम। रण्यः जित्। प्रजाः वत्। रत्नं। आ। भर। पवस्व। अत्भ्यः। अदाभ्यः। पवस्व। ओषधीभ्यः। पवस्व। धिषणाभ्यः। त्वं। सोम। पवमानः। विश्वानि। दुः इता। तर। कविः। सीद। नि। बर्हिषि। पवमान। स्वः। विदः। जायमानः। अभवः। महान्। इंदो इति। विश्वान्। अभि। इत्। असि। ॥ ६ ॥ प्र। गायत्रेण। गायत। पवमानं। विः चर्षणिं। इंदुं। सहस्रः चक्षसं। ता॑त्ला। सहस्रः चक्षसं। अथो इति। सहस्रः भर्णसं। अति। वारं। अपा। विष्णुः। अति। वारान्। पवमानः। असि। स्यदत्। कलशान्। अभि। धावति। इंद्रस्य। हार्दि। आ। विशन्। इंदस्य। सोम। राधसे। शं। पवस्व। विः चर्षणे। प्रजाः वत्। रेतः। आ। भर। ॥ ७ ॥ अया। वीती। परि। स्रव। यः। ते। इंदो इति। मदेषु। आ। अव्। हन्। नवतीः। नव। पुरः। सद्यः। इत्थाः। धिये। दिवः। दासाय। शंबरं। अध। त्यं। तुर्वशं। यदुं। परि।

४

अ

नः । अश्व्यं । अश्वऽवित् । गोऽमत् । इंदो इति । हिरण्यऽवत् । क्षर । सहस्रिणीः । इषः । पवमान । अस्य । ते । वयं ।
पवित्रं । अभि । उंदतः । सखिऽत्वं । आ । वृणीमहे । ये । ते । पवित्रं । ऊर्मयः । अभिऽक्षरंति । धारया । तेभिः । नः ।
सोम । मृळय ॥ १२ ॥ सः । नः । पुनानः । आ । भर । रयिं । वीरऽवतीं । इषं । ईशानः । सोम । विश्वतः ॥ एतं । ऊं
इति । त्यं । दश । क्षिपः । मृजंति । सिंधुऽमातरं । सं । आदित्येभिः । अख्यत ॥ सं । इंद्रेण । उत । वायुना । सुतः ।
एति । पवित्रे । आ । सं । सूर्यस्य । रश्मिऽभिः ॥ सः । नः । भगाय । वायवे । पूष्णे । पवस्व । मधुऽमान् । चारुः ।
मित्रे । वरुणे । च ॥ उच्चा । ते । जातं । अंधसः । दिवि । सत् । भूमिः । आ । ददे । उग्रं । शर्म । महि । श्रवः ॥ १८ ॥
एना । विश्वानि । अर्यः । आ । द्युम्नानि । मानुषाणां । सिसासंतः । वनामहे ॥ सः । नः । इंद्राय । यज्यवे । व-
रुणाय । मरुत्ऽभ्यः । वरिवःऽवित् । परि । स्रव ॥ उपो इति । सु । जातं । अप्ऽतुरं । गोभिः । भंगं । परिऽकृतं । इं-
दुं । देवाः । अयासिषुः ॥ तं । इत् । वर्धंतु । नः । गिरः । वत्सं । सं । शिश्वरीःऽइव । यः । इंद्रस्य । हृदं

स०प०
५

सनिः। अर्षा। नः। सोम। शं। गवे। धुक्षस्व। पिप्युषीं। इषं। वर्ध। समुद्रं। उक्थ्यं॥२०॥ पवमानः। अजी
जनत्। दिवः। चित्रं। न। तन्यतुं। ज्योतिः। वैश्वानरं। बृहत्। पवमानस्य। ते। रसः। मदः। राजन्। अदुच्छु
नः। वि। वारं। अव्यं। अर्षति। पवमानस्य। रसः। तव। दक्षः। वि। राजति। द्युऽमान्। ज्योतिः। विश्वं। स्वः।
दृशे। यः। ते। मदः। वरेण्यः। तेन। पवस्व। अंधसा। देवऽअवीः। अघशंसऽहा। जघ्निः। वृत्रं। अमित्रि
यं। सस्निः। वाजं। दिवेऽदिवे। गोऽसाः। ऊं इति। अश्वऽसाः। असि॥२१॥ संऽमिश्लः। अरुषः। भव।
सुऽउपस्थाभिः। न। धेनुऽभिः। सीदन्। श्येनः। न। योनिं। आ। सः। पवस्व। यः। आविथ। इंद्रं। वृ
त्राय। हंतवे। वव्रिऽवांसं। महीः। अपः। सुऽवीरासः। वयं। धनाः। जयेम। सोम। मीढ्वः। पुनानः। वर्द्धनः।
गिरः। त्वाऽऊतासः। तव। अवसा। स्याम। वन्वंतः। आमुरः। सोम। व्रतेषु। जागृहि। अपघ्नन्। पवते। मृ
धः। अप। सोमः। अरावणः। गच्छन्। इंद्रस्य। निःऽकृतं॥२२॥ महः। नः। रायः। आ। भर। पवमान।

८

जहि। मृधः। रास्व। इंदो इति। वीरऽवत्। यशः॥ न। त्वा। शतं। चन। ह्रुतः। राधः। दित्संतं। आ। मिनन्। यत्॥
पुनानः। मखस्यसे। पवस्व। इंदो इति। वृषा। सुतः। कृधि। नः। यशसः। जने। विश्वाः। अप। द्विषः। ज
हि। अस्य। ते। सख्ये। वयं। तव। इंदो इति। द्युम्ने। उत्ऽतमे। ससह्याम। पृतन्यतः। या। ते। भीमानि।
आयुधा। तिग्मानि। संति। धूर्वणे। रक्ष। समस्य। नः। निदः॥ २३॥ एते। असृग्रं। इंदवः। तिरः। पवि
त्रं। आशवः। विश्वानि। अभि। सौभगा। विऽघ्नंतः। दुःऽइता। पुरु। सुऽगा। तोकाय। वाजिनः। तना। कृ
ण्वंतः। अर्वते। कृण्वंतः। वरिवः। गवे। अभि। अर्षंति। सुऽस्तुतिं। इळां। अस्मभ्यं। संऽयतं। असा
वि। अंशुः। मदाय। अप्ऽसु। दक्षः। गिरिऽस्थाः। श्येनः। न। योनिं। आ। असदत्। शुभ्रं। अंधः। देव
ऽवातं। अप्ऽसु। धूतः। नृऽभिः। सुतः। स्वदंति। गावः। पयःऽभिः॥ २४॥ आत्। ईं। अश्वं। न। हेतारः। अ
शूशुभन्। अमृताय। मध्वः। रसं। सधऽमादे। याः। ते। धाराः। मधुऽश्चुतः। असृग्रं। इंदो इति। ऊतये।

सत०प०

ताभिः । पवित्रं । आ । असदत् । सः । अर्षन् । इंद्राय । पीतये । तिरः । रोमाणि । अव्यया । सीदन् । योना । व
नेषु । आ । त्वा । इंदो इति । परि । स्रव । स्वादिष्ठः । अंगिरःऽभ्यः । वरिवःऽवित् । घृतं । पयः । अयं । विऽ
चर्षणिः । हितः । पवमानः । सः । चेतति । हिन्वानः । आप्यं । बृहत् ॥ २५ ॥ एषः । वृषा । वृषऽव्रतः ।
पवमानः । अशस्तिऽहा । करत् । वसूनि । दाशुषे । आ । पवस्व । सहस्रिणं । रयिं । गोऽमंतं । अश्वि
नं । पुरुऽचंद्रं । पुरुऽस्पृहं । एषः । स्यः । परि । सिच्यते । मर्मृज्यमानः । आयुऽभिः । उरुऽगायः । कविऽ
क्रतुः । सहस्रऽऊतिः । शतऽमघः । विऽमानः । रजसः । कविः । इंद्राय । पवते । मदः । गिरा । जातः
इह । स्तुतः । इंदुः । इंद्राय । धीयते । विः । योना । वसतौऽइव ॥ २६ ॥ पवमानः । स्तुतः । नृऽभिः । सो
मः । वाजंऽइव । असरत् । चमूषु । शाक्मना । आऽसदं । तं । त्रिऽपृष्ठे । त्रिऽबंधुरे । रथे । युंजंति । यात
वे । ऋषीणां । सप्त । धीतिऽभिः । तं । सोतारः । धनऽस्पृतं । आशुं । वाजाय । यातवे । हरिं । हिनोत ।

वाजिनं। आऽविशान्। कलशं। सुतः। विश्वाः। अर्षन्। अभि। श्रियः। सूरः। न। गोषु। तिष्ठति। आ।
ते। इंदो इति। मदाय्यं। पयः। दुहंति। आयवः। देवाः। देवेभ्यः। मधु। २७। आ। नः। सोम। पवित्रे। आ।
सृजत। मधुमत्ऽतमं। देवेभ्यः। देवश्रुत्ऽतमं। एते। सोमाः। असृक्षत। गृणानाः। श्रवसे। महे। म
दिन्ऽतमस्य। धारया। अभि। गव्यानि। वीतये। नृम्णा। पुनानः। अर्षसि। सनत्ऽवाजः। परि। स्र
व। उत। नः। गोऽमतीः। इषः। विश्वाः। अर्ष। परिऽस्तुभः। गृणानः। जमत्ऽअग्निना। पवस्व। वा
चः। अग्रियः। सोम। चित्राभिः। ऊतिऽभिः। अभि। विश्वानि। काव्या। २८। त्वं। समुद्रियाः। अपः। अ
ग्रियः। वाचः। ईरयन्। पवस्व। विश्वऽचर्षणे। तुभ्य। इमा। भुवना। कवे। महिम्ने। सोम। तस्थिरे। तुभ्यं।
अर्षंति। सिंधवः। प्र। ते। दिवः। न। वृष्टयः। धाराः। यंति। असश्चतः। अभि। शुक्रां। उपऽस्तिरं। इं
द्राय। इंदुं। पुनीतन। उग्रं। दक्षाय। साधनं। ईशानं। वीतिऽराधसं। पवमानः। ऋतः। कविः। सोमः।

सं०प०
७

पवित्रं। आ। असदत्। दधत्। स्तोत्रे। सुवीर्यं॥३०॥ आ। पवस्व। सहस्रिणं। रयिं। सोम। सुऽवीर्यं। अ
स्मे इति। श्रवांसि। धारय॥ इषं। ऊर्जं। च। पिन्वसे। इंद्राय। मत्सरिन्ऽतमः। चमूषु। आ। नि। सीदसि। सु
तः। इंद्राय। विष्णवे। सोमः। कलशे। अक्षरत्। मधुऽमान्। अस्तु। वायवे। एते। असृग्रं। आशवः। अ
ति। ह्वरांसि। बभ्रवः। सोमाः। ऋतस्य। धारया। इंद्रं। वर्धंतः। अप्ऽसुतुरः। कृण्वंतः। विश्वं। आर्यं। अ
पऽघ्नंतः। अराव्णः॥३॥ सुताः। अनु। स्वं। आ। रजः। अभि। अर्षंति। बभ्रवः। इंद्रं। गच्छंतः। इंदवः।
अया। पवस्व। धारया। यया। सूर्यं। अरोचयः। हिन्वानः। मानुषीः। अपः। अयुक्त। सूरः। एतशं। प
वमानः। मनौ। अधि। अंतरिक्षेण। यातवे। उत। त्याः। हरितः। दश। सूरः। अयुक्त। यातवे। इंदुः। इंद्रः।
इति। ब्रुवन्। परि। इतः। वायवे। सुतं। गिरः। इंद्राय। मत्सरं। अव्याः। वारेषु। सिंचत॥४॥ पवमान।
विदाः। रयिं। अस्मभ्यं। सोम। दुस्तरं। यः। दुःऽनशः। वनुष्यता। अभि। अर्ष। सहस्रिणं। रयिं। गोऽ

७

मंतं। अश्विनं। अति। वाजं। ऽइव। स्रवः। सोमः। देवः। न। सूर्यः। अद्रिऽभिः। पवते। सुतः। दधानः। क
लशे। रसं। एते। धामानि। आर्या। शुक्राः। ऋतस्य। धारया। वाजं। गोऽमंतं। अक्षरंन्। सुताः। इंद्राय। वज्रि
णे। सोमासः। दधिऽआशिरः। पवित्रं। अति। अक्षरंन्॥ २२॥ प्र। सोम। मधुऽमत्ऽतमः। राये। अर्ष।
पवित्रे। आ। मदः। यः। [illegible] देवऽवीतमः। तं। ईं। मितिः। मृजंति। आयवः। हरिं। नदीषु। वाजिनं। इंदु।
इंद्राय। मत्सरं। आ। पवस्व। हिरण्यऽवत्। अश्वऽवत्। सोम। वीरऽवत्। वाजं। गोऽमंतं। आ। भर। प
रि। वाजे। न। वाजऽयुं। अव्यः। वारेषु। सिंचत। इंद्राय। मधुमत्ऽतमं। कविं। मृजंति। मर्ज्यं। धीभिः। वि
प्राः। अवस्यवः। वृषा। कनिक्र त। अर्षति॥ २३॥ वृषणं। धीभिः। अप्ऽतुरं। सोमं। ऋतस्य। धा
रया। मती। विप्राः। सं। अस्वरंन्। पवस्व। देवऽआयुषक्। इंद्रं। गच्छतु। ते। मदः। वायुं। आ। रोह। धर्म
णा। पवमान। नि। तोशसे। रयिं। सोम। श्रवाय्यं। प्रियः। समुद्रं। आ। विश॥ अपऽघ्नन्। पवसे। मृधः। क्र

सं०प०
९

तुः ऽविल। सोम। प्र। सरः। नुदस्व। अदेवऽयुं। जनं। पवमानाः। असृक्षत। सोमाः। शुक्रासः। इंदवः। अभि।
विश्वानि। काव्या॥२४॥ पवमानासः। आशवः। शुभ्राः। असृग्रं। इंदवः। घ्नंतः। विश्वाः। अप। द्विषः।
पवमानाः। दिवः। परि। अंतरिक्षात्। असृक्षत। पृथिव्याः। अधि। सानवि। पुनानः। सोम। धारया। इंदो इति।
विश्वाः। अप। स्रिधः। जहि। रक्षांसि। सुक्रतो इति सुऽक्रतो। अप। घ्नन्। सोम। रक्षसः। अभि। अर्ष। कनि
क्रदत्। द्युऽमंतं। शुष्मं। उत्ऽतमं। अस्मे इति। वसु। नि। धारय। सोम। दिव्यानि। पार्थिवा। इंदो इति। विश्वानि
वार्या॥२५॥ वृषा। सोम। द्युऽमान्। असि। वृषा। देव। वृषऽव्रतः। वृषा। धर्माणि। दधिषे। वृष्णः। ते। वृष्ण्यं।
शवः। वृषा। वनं। वृषा। मदः। सत्यं। वृषन्। वृषा। इत्। असि। अश्वः। न। चक्रदः। वृषा। सं। गाः। इंदो इ

९

ति। सं। अर्वतः। वि। नः। रायः। दुरः। वृधि। असृक्षत। प्र। वाजिनः। गव्या। सोमासः। अश्वऽया। शुक्रासः।
वीरऽया। आशवः। शुंभमानाः। ऋतऽयुऽभिः। मृज्यमानाः। गभस्त्योः। पवंते। वारे। अव्यये।२६॥ ते। वि

ष्वा। दाशुषे। वसु। सोमाः। दिव्यानि। पार्थिवा। पवंतां। आ। अंतरिक्ष्या। पवमानस्य। विश्वऽवित्। आ। ते। स
र्गाः। असृक्षत। सूर्यस्यऽइव। न। रश्मयः। केतुं। कृण्वन्। दिवः। परि। विश्वा। रूपा। अभि। अर्षसि। समुद्रः।
सोम। पिन्वसे। हिन्वानः। वाचं। इष्यसि। पवमान। विऽधर्मणि। अक्रान्। देवः। न। सूर्यः। इंदुः। पवित्रे। वे
तनः। प्रियः। कवीनां। मती। सृजत। अश्वं। रथीःऽइव। उ॥ ऊर्मिः। यः। ते। पवित्रे। आ। देवऽअवीः। परिः
अक्षरत्। सीदन्। ऋतस्य। योनिं। आ। सः। नः। अर्ष। पवित्रे। आ। मदः। यः। देवऽवीतमः। इंदो। इति। इं
द्राय। पीतये। इषे। पवस्व। धारया। मृज्यमानः। मनीषिऽभिः। इंदो इति। रुचा। अभि। गाः। इहि। पुनानः।
वरिवः। कृधि। ऊर्जं। जनाय। गिर्वणः। हरे। सृजानः। आऽशिरं। पुनानः। देवऽवीतये। इंद्रस्य। याहि।
निःऽकृतं। घृतानः। वाजिऽभिः। यतः॥ ३॥ प्र। हिन्वानासः। इंदवः। अच्छ। समुद्रं। आशवः। धिया।
जूताः। असृक्षत। मर्मृजानासः। आयवः। वृथा। समुद्रं। इंदवः। अग्मन्। ऋतस्य। योनिं। आ। परि। नः।

३०५०
८

याहि। अस्मऽयुः। विश्वा। वसूनि। ओजसा। पाहि। नः। शर्म। वीरऽवत्। मिमाति। वह्निः। एतशः। पदं। युजानः। ऋक्वऽभिः। प्र। यत्। समुद्रे। आऽहितः। आ। यत्। योनिं। हिरण्ययं। आसुः। ऋतस्य। सीदति। जहाति। अप्रऽचेतसः। ३ (१)। अभि। वेनाः। अनूषत। इयक्षंति। प्रऽचेतसः। मज्जंति। अविऽचेतसः। इंद्राय। इंदो इति। मरुत्वते। पवस्व। मधुमत्ऽतमः। ऋतस्य। योनिं। आऽसदं। तं। त्वा। विप्राः। वचःऽविदः। परि। स्कृण्वंति। वेधसः। सं। त्वा। मृजंति। आयवः। रसं। ते। मित्रः। अर्यमा। पिबंति। वरुणः। कवे। पवमानस्य। मरुतः। त्वम्। सोम। विपःऽचितं। पुनानः। वाचं। इष्यसि। इंदो इति। सहस्रऽभर्णसं। ३ (१) ते इति। सहस्रऽभर्णसं। वाचं। सोम। मखस्युवं। पुनानः। इंदो इति। एषं। पुरुऽहूत। जनानां। प्रियः। समुद्रं। आ। विंश। दविद्युतत्या। रुचा। परिऽस्तोभंत्या। कृपा। सोमाः। शुक्राः। गोऽआशिरः। हिन्वानः। हेतृऽभिः। यतः। आ। वाजं। वाजी। अक्रमीत्। सीदंतः। वनुषः। यथा। ऋधक्। सोम। स्वस्तये। सं।

२१ श्री। चरः। पुनानः। इंदो इति।

८

पाययासि। निःऽकृतं। इंद्राय। सोम। परि। सिच्यसे। नृऽभिः। नृऽचक्षाः। ऊर्मिः। कविः। अज्यसे। वने।
पूर्वीः। हि। ते। स्रुतयः। संति। यातवे। सहस्रं। अश्व्याः। हरयः। चमूऽसदः। समुद्रियाः। अप्सरसः। म
नीषिणं। आसीनाः। अंतः। अभि। सोमं। अक्षरन्। ताः। ईं। हिन्वंति। हर्म्यस्य। सक्षणिं। याचंते। सु
म्नं। पवमानं। अक्षितं। गोऽजित्। नः। सोमः। रथऽजित्। हिरण्यऽजित्। स्वःऽजित्। अप्ऽजित्। प
वते। सहस्रऽजित्। यं। देवासः। चक्रिरे। पीतये। मदं। स्वादिष्ठं। द्रप्सं। अरुणं। मयःऽभुवं। एतानि।
सोम। पवमानः। अस्मऽयुः। सत्यानि। कृण्वन्। द्रविणानि। अर्षसि। जहि। शत्रुं। अंतिके। दूरके। च।
यः। उर्वीं। गव्यूतिं। अभयं। च। नः। कृधि। ३। अचोदसः। नः। धन्वंतु। इंदवः। प्र। स्वानासः। बृह
त्ऽदिवेषु। हरयः। वि। च। नशन्। नः। इषः। अरातयः। अर्यः। नशंत। सनिषंत। नः। धियः। प्र। नः।
धन्वंतु। इंदवः। मदऽच्युतः। धनाः। वा। येभिः। अर्वतः। जुनीमसि। तिरः। मर्तस्य। कस्य। चित्। परिऽ

ह्वृतिं । वयं । धनानि । विश्वधा । भरेमहि । उत । स्वस्याः । अरात्याः । अरिः । हि । सः । उत । अन्यस्याः । अ-
रात्याः । वृकः । हि । सः । धन्वन् । न । तृष्णा । सं । अरीत । तान् । अभि । सोम । जहि । पवमान । दुःऽआध्यः ॥
दिवि । ते । नाभा । परमः । यः । आऽददे । पृथिव्याः । ते । रुरुहुः । सानवि । क्षिपः । अद्रयः । त्वा । बप्सति । गोः ।
अधि । त्वचि । अप्ऽसु । त्वा । हस्तैः । दुदुहुः । मनीषिणः । एव । ते । इंदो इति । सुऽभ्वं । सुऽपेशसं । र-
सं । तुंजंति । प्रथमाः । अभिऽश्रियः । निदंऽनिदं । पवमान । नि । तारिषः । आविः । ते । शुष्मः । भवतु । प्रि-
यः । मदः ॥४॥ सोमस्य । धारा । पवते । नृऽचक्षसः । ऋतेन । देवान् । हवते । दिवः । परि । बृहस्पतेः । र-
वेण । वि । दिद्युते । समुद्रासः । न । सवनानि । विव्यचुः । यं । त्वा । वाजिन् । अघ्न्याः । अभि । अनूषत-
। अयःऽहतं । योनिं । आ । रोहसि । द्युऽमान् । मघोनां । आयुः । प्रऽतिरन् । महि । श्रवः । इंद्राय । सो-
म । पवसे । वृषा । मदः । आ । इंद्रस्य । कुक्षा । पवते । मदिन्ऽतमः । ऊर्जं । वसानः । श्रवसे । सुऽमंगलः ।

प्रत्यङ्। सः। विश्वा। भुवना। अभि। प्रप्रथे। क्रीळन्। हरिः। अत्यः। स्यन्दते। वृषा। तम्। त्वा। देवेभ्यः।
मधुमत्ऽतमम्। नरः। सहस्रऽधारम्। दुहते। दश। क्षिपः। नृऽभिः। सोम। प्रऽच्युतः। ग्रावऽभिः। सुतः।
विश्वान्। देवान्। आ। पवस्व। सहस्रऽजित्। तम्। त्वा। हस्तिनः। मधुऽमन्तम्। अद्रिऽभिः। दुहन्ति। अप्ऽसु।
वृषभम्। दश। क्षिपः। इन्द्रम्। सोम। मादयन्। दैव्यम्। जनम्। सिन्धोःऽइव। ऊर्मिः। पवमानः। अर्षसि।
॥७॥ प्र। सोमस्य। पवमानस्य। ऊर्मयः। इन्द्रस्य। यन्ति। जठरम्। सुऽपेशसः। दध्ना। यत्। ईम्। उत्ऽनी-
ताः। यशसा। गवाम्। दानाय। शूरम्। उत्ऽमदिष्णवः। सुताः। अच्छ। हि। सोमः। कलशान्। असि-
स्यदत्। अत्यः। न। वोळ्हा। रघुऽवर्तनिः। वृषा। अथ। देवानाम्। उभयस्य। जन्मनः। विद्वान्। अश्नो-
ति। अमुतः। इतः। वि। आयत्। आ। नः। सोम। पवमानः। किर। वसु। इन्दो इति। भव। मघऽवा। राधसः।
महः। शिक्ष। वयःऽधः। वसवे। सु। चेतुना। मा। नः। गयम्। आरे। अस्मत्। परा। सिचः। आ। नः।

वृष्णा । पवमानः । सुऽरातयः । मित्रः । गच्छंतु । वरुणः । सऽजोषसः । बृहस्पतिः । मरुतः । वायुः । अश्वि-
नौ । त्वष्टा । सविता । सुऽयमा । सरस्वती । उभे इति । द्यावापृथिवी इति । विश्वमिन्वे इति । विश्वंऽइन्वे । अर्य-
मा । देवः । अदितिः । विऽधाता । भगः । नृऽशंसः । उरु । अंतरिक्षं । विश्वे । देवाः । पवमानं । जुषंत । अ-
सावि । सोमः । अरुषः । वृषा । हरिः । राजाऽइव । दस्मः । अभि । गाः । अचिक्रदत् । पुनानः । वारं । परि ।
एति । अव्ययं । श्येनः । न । योनिं । घृतऽवंतं । आऽसदं । कविः । वेधस्या । परि । एषि । माहिनं । अत्यः ।
न । मृष्टः । अभि । वाजं । अर्षसि । अपऽसेधन् । दुःऽइता । सोम । मृळय । घृतं । वसानः । परि । या-
सि । निःऽनिजं । पर्जन्यः । पिता । महिषस्य । पर्णिनः । नाभा । पृथिव्याः । गिरिषु । क्षयं । दधे । स्वसारः ।
आपः । अभि । गाः । उत । असरन् । सं । ग्रावऽभिः । नसते । वीते । अध्वरे । जायाऽइव । पत्यौ । अधि ।
शेवं । मंहते । पज्रायाः । गर्भ । शृणुहि । ब्रवीमि । ते । अंतः । वाणीषु । प्रऽचर । सु । जीवसे । अनिंद्यः ।

॥ ६ ॥

२२

वृजने। सोम। जागृहि। यथा। पूर्वेभ्यः। शतऽसाः। अमृधः। सहस्रऽसाः। परि। अयाः। वाजे। इंदो इति। ए
व। पवस्व। सुवितायं। नव्यसे। तव। व्रतं। अनु। आपः। सचंते॥७॥ पवित्रं। ते। विऽततं। ब्रह्मणः। पते।
प्रऽभुः। गात्राणि। परि। एषि। विश्वतः। अतप्तऽतनूः। न। तत्। आमः। अश्नुते। शृतासः। इत्। वहंतः।
तत्। सं। आशत। तपोः। पवित्रं। विऽततं। दिवः। पदे। शोचंतः। अस्य। तंतवः। वि। अस्थिरन्। अवंति।
अस्य। पवितारं। आशवः। दिवः। पृष्ठं। अधि। तिष्ठंति। चेतसा। अरूरुचत्। उषसः। पृश्निः। अग्रि
यः। उक्षा। बिभर्ति। भुवनानि। वाजऽयुः। मायाऽविनः। ममिरे। अस्य। मायया। नृऽचक्षसः। पितरः।
गर्भं। आ। दधुः। गंधर्वः। इत्था। पदं। अस्य। रक्षति। पाति। देवानां। जनिमानि। अद्भुतः। गृभ्णाति। रिपुं।
निऽधया। निधाऽपतिः। सुकृतऽतमाः। मधुनः। भक्षं। आशत। हविः। हविष्मः। महि। सद्म। दैव्यं। नभः।
वसानः। परि। यासि। अध्वरं। राजा। पवित्रऽरथः। वाजं। आ। अरुहः। सहस्रऽभृष्टिः। जयसि। श्र

प० स०
23

वः । बृहत्वा । ता । पवस्व । देवऽमादनः । विऽचर्षणिः । अप्साः । इंद्राय । वरुणाय । वायवे । कृधि । नः । अ-
द्य । वरिवः । स्वस्तिऽमत् । उरुऽक्षितौ । गृणीहि । दैव्यं । जनं । आ । यः । तस्थौ । भुवनानि । अमर्त्यः । विश्वानि ।
सोमः । परि । तानि । अर्षति । कृण्वन् । संऽचृतं । विऽचृतं । अभिष्टये । इंदुः । सिसक्ति । उषसं । न । सूर्यः ।
आ । यः । गोभिः । सृज्यते । ओषधीषु । आ । देवानां । सुम्ने । इषयन् । उपऽवसुः । आ । विऽद्युता । पवते । धा-
रया । सुतः । इंद्रं । सोमः । मादयन् । दैव्यं । जनं । एषः । स्यः । सोमः । पवते । सहस्रऽजित् । हिन्वानः । वाचं ।
इषिरां । उषःऽबुधं । इंदुः । समुद्रं । उत् । इयर्ति । वायुऽभिः । आ । इंद्रस्य । हार्दि । कलशेषु । सीदति । अभि ।
त्यं । गावः । पयसा । पयःऽवृधं । सोमं । श्रीणंति । मतिऽभिः । स्वःऽविदं । धनंजयः । पवते । कृत्व्यः । रसः ।
विप्रः । कविः । काव्येन । स्वःऽचनाः ॥ ६ ॥ इंद्राय । सोम । सुऽसुतः । परि । स्रव । अप । अमीवा । भवतु ।
रक्षसा । सह । मा । ते । रसस्य । मत्सत । द्वयाविनः । द्रविणस्वंतः । इह । संतु । इंदवः । अस्मान् । ॥

२३

ये। पवमान। चोदय। दक्षः। देवानां। असि। हि। प्रियः। मदः। जहि। शत्रून्। अभि। आ। भंदनाऽय
तः। पिब। इंद्र। सोमं। अव। नः। मृधः। जहि। अदब्धः। इंदो इति। पवसे। मदिन्ऽतमः। आत्मा। इंद्रस्य। भ
वसि। धासिः। उत्ऽतमः। अभि। स्वरंति। बहवः। मनीषिणः। राजानं। अस्य। भुवनस्य। निंसते। सहस्र
नीथः। शतऽधारः। अद्भुतः। इंद्राय। इंदुः। पवते। काम्यं। मधु। जयन्। क्षेत्रं। अभि। अर्ष। जयन्। अ
पः। उरुं। नः। गातुं। कृणु। सोम। मीढ्वः। कनिक्रदत्। कलशे। गोभिः। अज्यसे। वि। अव्ययं। समया।
वारं। अर्षसि। मर्मृज्यमानः। अत्यः। न। सानसिः। इंद्रस्य। सोम। जठरे। सं। अक्षरः। स्वादुः। पवस्व।
दिव्याय। जन्मने। स्वादुः। इंद्राय। सुऽहवीतुऽनाम्ने। स्वादुः। मित्राय। वरुणाय। वायवे। बृहस्पतये। म
धुऽमान्। अदाभ्यः ॥१०॥ अत्यं। मृजंति। कलशे। दश। क्षिपः। प्र। विप्राणां। मतयः। वाचः। ईरते।
पवमानाः। अभि। अर्षंति। सुऽस्तुतिं। आ। इंद्रं। विशंति। मदिरासः। इंदवः। पवमानः। अभि। अर्ष।

सुऽवीर्यं। उर्वीं। गव्यूतिं। महि। शर्म। सऽप्रथः। माकिः। नः। अस्य। परिऽसूतिः। ईशत। इंदो इति। जये
म। त्वया। धनंऽधनं। अधि। द्यां। अस्थात्। वृषभः। विऽचक्षणः। अरूरुचत्। वि। दिवः। रोचना। क
विः। राजा। पवित्रं। अति। एति। रोरुवत्। दिवः। पीयूषं। दुहते। नृऽचक्षसः। दिवः। नाके। मधुऽजि
ह्वाः। असश्चतः। वेनाः। दुहंति। उक्षणं। गिरिऽस्थां। अप्ऽसु। द्रप्सं। ववृधानं। समुद्रे। आ। सिंधोः।
ऊर्मा। मधुऽमंतं। पवित्रे। आ। नाके। सुऽपर्णं। उपऽपप्तिऽवांसं। गिरः। वेनानां। अकृपंत। पूर्वीः।
शिशुं। रिहंति। मतयः। पनिप्नतं। हिरण्ययं। शकुनं। क्षामणि। स्थां। ऊर्ध्वः। गंधर्वः। अधि। नाके।
अस्थात्। विश्वा। रूपा। प्रतिऽचक्षाणः। अस्य। भानुः। शुक्रेण। शोचिषा। वि। अद्यौत्। प्र। अरू
रुचत्। रोदसी इति। मातरा। शुचिः॥ ११॥ प्र। ते। आशवः। पवमान। धीऽजवः। मदाः। अर्षंति। रघु
जाःऽइव। त्मना। दिव्याः। सुऽपर्णाः। मधुऽमंतः। इंदवः। मदिन्ऽतमासः। परि। कोशं। आसते। प्र। ते।

मदासः। मदिरासः। आशवः। असृक्षत। रथ्यासः। यथा। पृथक्। धेनुः। न। वत्सं। पयसा। अभि। व

ज्रिणं। इंद्रं। इंदवः। मधुऽमंतः। ऊर्मयः। अत्यः। न। हियानः। अभि। वाजं। अर्ष। स्वः ऽवित्। कोशं। दि

वः। अद्रिऽमातरं। वृषा। पवित्रे। अधि। सानौ। अव्यये। सोमः। पुनानः। इंद्रियाय। धायसे। प्र। ते। आ

श्विनीः। पवमान। धीऽजुवः। दिव्याः। असृग्रन्। पयसा। धरीमणि। प्र। अंतः। ऋषयः। स्थाविरीः।

असृक्षत। ये। त्वा। मृजंति। ऋषिऽसाना। वेधसः। विश्वा। धामानि। विश्वऽचक्ष [illegible]। ऋभ्वसः।

प्रऽभोः। ते। सतः। परि। यंति। केतवः। विऽआनशिः। पवसे। सोम। धर्मऽभिः। पतिः। विश्वस्य। भु

वनस्य। राजसि॥१२॥ उभयतः। पवमानस्य। रश्मयः। ध्रुवस्य। सतः। परि। यंति। केतवः। यदि। पवि

त्रे। अधि। मृज्यते। हरिः। सत्ता। नि। योना। कलशेषु। सीदति। यज्ञस्य। केतुः। पवते। सुऽअध्वरः।

सोमः। देवानां। उप। याति। निःऽकृतं। सहस्रऽधारः। परि। कोशं। अर्षति। वृषा। पवित्रं। अति।

प॰स॰
२५

एति । रोरुवत । राजा । समुद्रं । नद्यः । वि । गाहते । अपां । ऊर्मिं । सचते । सिंधुषु । श्रितः । अधि । अ
स्थात् । सानु । पवमानः । अव्ययं । नाभा । पृथिव्याः । धरुणः । महः । दिवः । दिवः । न । सानु । स्तनय
न् । अचिक्रदत् । द्यौः । च । यस्य । पृथिवी । च । धर्मऽभिः । इंद्रस्य । सख्यं । पवते । विऽवेविदत् । सोमः ।
पुनानः । कलशेषु । सीदति । ज्योतिः । यज्ञस्य । पवते । मधु । प्रियं । पिता । देवानां । जनिता । विभुऽवसुः ।
दधाति । रत्नं । स्वधयोः । अपीच्यं । मदिन्ऽतमः । मत्सरः । इंद्रियः । रसः ॥ १० ॥ अभिऽक्रंदन् । कल
शं । वाजी । अर्षति । पतिः । दिवः । शतऽधारः । विऽचक्षणः । हरिः । मित्रस्य । सदनेषु । सीदति । मर्मृ
जानः । अविऽभिः । सिंधुऽभिः । वृषा । अग्रे । सिंधूनां । पवमानः । अर्षति । अग्रे । वाचः । अग्रियः ।
गोषु । गच्छति । अग्रे । वाजस्य । भजते । महाऽधनं । सुऽआयुधः । सोतृऽभिः । पूयते । वृषा । अ
यं । मतऽवान् । शकुनः । यथा । हितः । अव्ये । ससार । पवमानः । तव । क्रत्वा । रोदसी इति । अंतरा । कवे ।
ऊर्मिणा । १

राम
२५

शुचिः। धिया। पवते। सोमः। इंद्र। ते। आपिं। वसानः। यजतः। दिविऽस्पृशं। अंतरिक्षऽप्राः। भुवनेषु।
अर्पितः। स्वः। जज्ञानः। नभसा। अभि। अक्रमीत्। प्रत्नं। अस्य। पितरं। आ। विवासति। सः। अस्य। विशे।
महि। शर्म। यच्छति। यः। अस्य। अभिः। धाम। प्रथमं। विऽआनशे। पदं। यत्। अस्य। परमे। विऽओ
मनि। अतः। विश्वाः। अभि। सं। याति। संऽयतः॥१४॥ प्रो इति। अयासीत्। इंदुः। इंद्रस्य। निःऽकृतं। स
खा। सख्युः। न। प्रमिनाति। संऽगिरं। मर्यःऽइव। युवतिऽभिः। सं। अर्षति। सोमः। कलशे। शतऽ
याम्ना। पथा। प्र। वः। धियः। मंद्रऽयुवः। विऽपन्युवः। पनस्युवः। संऽवसनेषु। अक्रमुः। सोमं। मनीषाः।
अभि। अनूषत। स्तुभः। अभि। धेनवः। पयसा। ईं। अशिश्रयुः। आ। नः। सोम। संऽयतं। पि
प्युषीं। इषं। इंदो इति। पवस्व। पवमानः। अस्रिधं। या। नः। दोहते। त्रिः। अहन्। असश्चुषी। क्षुऽ
मत्। वाजऽवत्। मधुऽमत्। सुऽवीर्यं। वृषा। मतीनां। पवते। विऽचक्षणः। सोमः। अह्नः। प्रऽतरी।

ता। उषसः। दिवः। क्राणा। सिंधूनां। कलशान्। अचीवृधत्। इंद्रस्य। हार्दि। आऽविशन्। मनीषिऽ
भिः। मनीषिऽभिः। पवते। पूर्व्यः। कविः। नृऽभिः। यतः। परि। कोशान्। अचिक्रदत्। त्रितस्य। ना
म। जनयन्। मधु। क्षरत्। इंद्रस्य। वायोः। सख्याय। कर्तवे॥१५॥ अयं। पुनानः। उषसः। वि। रोच
यत्। अयं। सिंधुऽभ्यः। अभवत्। ऊं इति। लोककृत्। अयं। त्रिः। सप्त। दुदुहानः। आऽशिरं। सो
मः। हृदे। पवते। चारु। मत्सरः। पवस्व। सोम। दिव्येषु। धामऽसु। सृजानः। इंदो इति। कलशे। पवि
त्रे। आ। सीदन्। इंद्रस्य। जठरे। कनिक्रदत्। नृऽभिः। यतः। सूर्यं। आ। अरोहयः। दिवि। अद्रिऽ
भिः। सुतः। पवसे। पवित्रे। आ। इंदो इति। इंद्रस्य। जठरेषु। आऽविशन्। त्वं। नृऽचक्षाः। अभवः।
विऽचक्षण। सोम। गोत्रं। अंगिरःऽभ्यः। अवृणोः। अप। त्वां। सोम। पवमानं। सुऽआध्यः। अ
नु। विप्रासः। अमदन्। अवस्यवः। त्वां। सुऽपर्णः। आ। अभरत्। दिवः। परि। इंदो इति। विश्वा

प्रऽजाः। दिव्यस्य। रेतसः। त्वं। विश्वस्य। भुवनस्य। राजसि। अथ। इदं। विश्वं। पवमान। ते। वशे। त्वं। इंदो इति।
प्रथमः। धामऽधाः। असि। त्वं। समुद्रः। असि। विश्वऽवित्। कवे। तव। इमाः। ५

भिः। पृतिऽभिः। परिऽकृतं। अव्ये। पुनानं। परि। वारे। ऊर्मिणा। हरिं। नवंते। अभि। सप्त। धेनवः। अपां।
उपऽस्थे। अधि। आयवः। कविं। ऋतस्य। योना। महिषाः। अहेषत ॥१६॥ इंदुः। पुनानः। अति। गाह
ते। मृधः। विश्वानि। कृण्वन्। सुऽपथानि। यज्यवे। गाः। कृण्वानः। निःऽनिजं। हर्यतः। कविः। अत्यः। न।
क्रीळन्। परि। वारं। अर्षति। असश्चतः। शतऽधाराः। अभिऽश्रियः। हरिं। नवंते। अव। ताः। उद
न्युवः। क्षिपः। मृजंति। परि। गोभिः। आऽवृतं। तृतीये। पृष्ठे। अधि। रोचने। दिवः। तव। इमाः। पंच।
प्रऽदिशः। विऽधर्मणि। त्वं। द्यां। च। पृथिवीं। च। अति। जभ्रिषे। तव। ज्योतींषि। पवमान। सूर्यः। त्वं।
पवित्रे। रजसः। विऽधर्मणि। देवेभ्यः। सोम। पवमान। पूयसे। त्वां। उशिजः। प्रथमाः। अगृभ्णत। तुभ्य।
इमा। विश्वा। भुवनानि। येमिरे ॥१७॥ प्र। रेभः। एति। अति। वारं। अव्ययं। वृषा। वनेषु। अव। चक्रदत् ॥
हरिः। सं। धीतयः। वावशानाः। अनूषत। शिशुं। रिहंति। मतयः। पनिप्नतं। सः। सूर्यस्य। रश्मिऽभिः।

प०स०
२७

परि। च्यवत। तंतुं। तुन्वानः। त्रिऽवृतं। यथा। विदे। नयन्। ऋतस्य। प्रऽशिषः। नवीयसीः। पतिः। जनीनां।
उप। याति। निःऽकृतं। राजा। सिंधूनां। पवते। पतिः। दिवः। ऋतस्य। याति। पथिऽभिः। कनिक्रदत्। सह
स्रऽधारः। परि। सिच्यते। हरिः। पुनानः। वाचं। जनयन्। उपऽवसुः। पवमान। महि। अर्णः। वि। धाव
सि। सूरः। न। चित्रः। अव्ययानि। पव्यया। गभस्तिऽपूतः। नृऽभिः। अद्रिऽभिः। सुतः। महे। वा
जाय। धन्याय। धन्वसि। इषं। ऊर्जं। पवमान। अभि। अर्षसि। श्येनः। न। वंसु। कलशेषु। सीदसि। इं
द्राय। मद्वा। मद्यः। मदः। सुतः। दिवः। विष्टंभः। उपऽमः। विऽचक्षणः। १९। सप्त। स्वसारः। अ
भि। मातरः। शिशुं। नवं। जज्ञानं। जेन्यं। विपःऽचितं। अपां। गंधर्वं। दिव्यं। नृऽचक्षसं। सोम। विश्व
स्य। भुवनस्य। राजसि। ईशानः। इमा। भुवनानि। वि। ईयसे। युजानः। इंदो। इति। हरितः। सुऽपर्ण्यः।
ताः। ते। क्षरंतु। मधुऽमत्। घृतं। पयः। तव। व्रते। सोम। तिष्ठंतु। कृष्टयः। त्वां। नृऽचक्षाः। असि।

२७

सोम। विश्वतः। पवमान। वृषभ। ता। वि। धावसि। सः। नः। पवस्व। वसुऽमत्। हिरण्यऽवत्। वयं।
स्याम। भुवनेषु। जीवसे। गोऽवित्। पवस्व। वसुऽवित्। हिरण्यऽवित्। रेतःऽधाः। इंदो इति। भुवने
षु। अर्पितः। त्वं। सुऽवीरः। असि। सोम। विश्वऽवित्। तं। त्वा। विप्राः। उप। गिरा। इमे। आसते। उत्। म
ध्वः। ऊर्मिः। वननाः। अतिस्थिपत्। अपः। वसानः। महिषः। वि। गाहते। राजा। पवित्रऽरथः। वाजं।
अ ५ आ। अरुहत्। सहस्रऽभृष्टिः। जयति। श्रवः। बृहत्॥ १५॥ सः। भंदनाः। उत्। इयर्ति। प्रजाऽवतीः। वि
श्वऽआयुः। विश्वाः। सुऽभराः। अहःऽदिवि। ब्रह्म। प्रजाऽवत्। रयिं। अश्वऽपस्त्यं। पीतः। इंदो इति।
इंद्रं। अस्मभ्यं। याचतात्। सः। अग्रे। अह्नां। हरिः। हर्यतः। मदः। प्र। चेतसा। चेतयते। अनु। द्युऽभिः।
द्वा। जना। यातयन्। अंतः। ईयते। नराशंसं। च। दैव्यं। च। धर्तरि। अंजते। वि। अंजते। सं। अंजते। क्र
तुं। रिहंति। मधुना। अभि। अंजते। सिंधोः। उत्ऽश्वासे। पतयंतं। उक्षणं। हिरण्यऽपावाः। पशुं।

प० स०
२८

स्रा। सुग्म्या। ते। विपःऽचिते। पवमानाय। गायत। मही। न। धारा। अति। अंधः। अर्षति। अहिः। न। जू
र्णां। अति। सर्पति। त्वचं। अत्यः। न। क्रीळन्। असरत्। वृषा। हरिः। अग्रेऽगः। राजा। अप्यः। तविष्यु
ते। विऽमानः। अह्नां। भुवनेषु। अर्पितः। हरिः। घृतऽस्नुः। सुऽदृशीकः। अर्णवः। ज्योतिःऽर
४व थः। पवते। राये। ओक्यः॥ २०॥ असर्जि। स्कंभः। दिवः। उत्ऽयतः। मदः। परि। त्रिऽधातुः। भुवना
नि। अर्षति। अंशुं। रिहंति। मतयः। पनिप्नतं। गिरा। यदि। निःऽनिजं। ऋग्मिणः। ययुः। प्राते। धा
रां। अति। अण्वानि। मेष्यः। [illegible] पुनानस्य। संऽयतः। यंति। रंहयः। यत्। गोभिः। इंदो इति। च
म्वोः। संऽअंजसे। आ। सुवानः। सोम। कलशेषु। सीदसि। पवस्व। सोम। क्रतुऽवित्। नः। उक्थ्यः। अ
व्यः। वारे। परि। धाव। मधु। प्रियं। जहि। विश्वान्। रक्षसः। इंदो इति। अत्रिणः॥ २१॥ प्र। तु। द्रव। प
रि। कोशं। नि। सीद। नृऽभिः। पुनानः। अभि। वाजं। अर्ष। अश्वं। न। त्वा। वाजिनं। मर्जयंतः। अच्छ। ब

२८

बर्हिः।रश्मना।नयंति।सुऽआयुधः।पवते।देवः।इंदुः।अशस्तिऽहा।वृजनं।रक्षमाणः।पिता।
देवानां।जनिता।सुऽदक्षः।विऽस्तंभः।दिवः।धरुणः।पृथिव्याः।ऋषिः।विप्रः।पुरःऽएता।जनानां।
ऋभुः।धीरः।उशना।काव्येन।सः।चित्।विवेद।निऽहितं।यत्।आसां।अपीच्यं।गुह्यं।नाम।गोनां।
एषः।स्यः।ते।मधुऽमान्।इंद्र।सोमः।वृषा।वृष्णे।परि।पवित्रे।अक्षा।रिति।सहस्रऽसाः।शतऽ
साः।भूरिऽदावा।शश्वत्ऽतमं।बर्हिः।आ।वाजी।अस्थात्।एते।सोमाः।अभि।गव्या।सहस्रा।म
हे।वाजाय।अमृताय।श्रवांसि।पवित्रेभिः।पवमानाः।असृग्रन्।श्रवस्यवः।न।पृतनाजः।अत्याः॥
२२॥परि।हि।स्म।पुरुऽहूतः।जनानां।विश्वा।असरत्।भोजना।पूयमानः।अथ।आ।भर।श्ये
नऽभृत।प्रयांसि।रयिं।तुंजानः।अभि।वाजं।अर्ष।एषः।सुवानः।परि।सोमः।पवित्रे।सर्गः।
नः।सृष्टः।अदधावत्।अर्वा।तिग्मेइति।शिशानः।महिषः।न।शृंगेइति।गाः।गव्यन्।अभि।शू

पं०स०
२८

रः। नासत्या। उषा। आ। ययोः। परमात्। अंतः। अद्रिंः। कृऽवित्। सतीः। ऊर्वं। गाः। विवेद। दिवः।
न। विऽद्युता। स्तनयंती। अभ्रैः। सोमस्य। ते। पवते। इंद्र। धारा। उत। स्म। राशिं। परि। यासि। गोनां। इं
द्रेण। सोम। सऽरथं। पुनानः। पूर्वीः। इषः। बृहतीः। जीरदानो इति जीरऽदानो। शिक्ष। शचीऽवः।
तव। ताः। उपऽस्तुता॥ २५॥ ० तुभ्यं। पवते। त्वं। अस्य। पाहि। त्वं। ह। यं। चकृषे। त्वं। ववृषे। इंदुं। मदा
य। युज्याय। सोमं। सः। ईं। रथः। न। भुरिषाट्। अयोजि। महः। पुरूणि। सातये। वसूनि। आ। ईं।
विश्वा। नहुष्याणि। जाता। स्वःऽसाः। ता। वने। ऊर्ध्वा। नवंत। वायुः। न। यः। नियुत्वान्। इष्टऽयामा।
नासत्याऽइव। हवे। आ। शंऽभविष्ठः। विश्वऽवारः। द्रविणोदाःऽइव। त्मन्। पूषाऽइव। धीऽज
वनः। असि। सोम। इंद्रः। न। यः। महा। कर्माणि। चक्रिः। हंता। वृत्राणां। असि। सोम। पूःऽभित्।
पैद्वः। न। हि। त्वं। अहिऽनाम्नां। हंता। विश्वस्य। असि। सोम। दस्योः। अग्निः। न। यः। वने। आ।

२८

सृज्यमानः। रथा। पाजांसि। कृणुते। नदीषु। जनः। न। युध्वा। महतः। उपब्दिः। इयर्ति। सोमं।
पवमानः। ऊर्मिं। एते। सोमाः। अति। वाराणि। अव्या। दिव्याः। न। कोशासः। अभ्रऽवर्षाः। वृ
था। समुद्रं। सिन्धवः। न। नीचीः। सुतासः। अभि। कलशान्। असृग्रन्। शुष्मी। शर्धः। न। मा
रुतं। पवस्व। अनभिऽशस्ता। दिव्या। यथा। विट्। आपः। न। मक्षु। सुऽमतिः। भव। नः। सहस्रऽ
अप्साः। पृतनाषाट्। न। यज्ञः ॥२४॥ प्रो इति। स्यः। वह्निः। पथ्याभिः। अस्यान्। दिवः। न। वृष्टिः।
पवमानः। अक्षारिति। सहस्रऽधारः। असदत्। नि। अस्मे इति। मातुः। उपऽस्थे। वने। आ। च। सोमः।
राजा। सिन्धूनां। अवसिष्ट। वासः। ऋतस्य। नावं। आ। अरुहत्। रजिष्ठां। अप्ऽसु। द्रप्सः। ववृधे। श्येन
ऽजूतः। दुहे। ईं। पिता। दुहे। ईं। पितुः। जां। सिंहं। नसंत। मध्वः। अयासं। हरिं। अरुषं। दिवः। अ
स्य। पतिं। शूरः। युत्ऽसु। प्रथमः। पृच्छते। गाः। अस्य। चक्षसा। परि। पाति। उक्षा। मधुऽपृष्ठं। घो

प०स०
३०

रं। अयासं। अश्वं। रथे। युंजंति। उरुऽचक्रे। ऋष्वं॥ स्वसारः। ईं। जामयः। मर्जयंति। सऽनाभयः। वा-
जिनं। ऊर्जयंति। चतस्रः। ईं। घृतऽदुहः। सचंते। समाने। अंतः। धरुणे। निऽसत्ताः। ताः। ईं। अर्षं-
ति। नमसा। पुनानाः। ताः। ईं। विश्वतः। परि। संति। पूर्वीः॥ विष्टंभः। दिवः। धरुणः। पृथिव्याः।
विश्वाः। उत। क्षितयः। हस्ते। अस्य। असत्। ते। उत्सः। गृणते। नियुत्वान्। मध्वः। अंशुः। पवते।
इंद्रियाय॥ वन्वन्। अवातः। अभि। देवऽवीतिं। इंद्राय। सोम। वृत्रऽहा। पवस्व। शग्धि। महः। पु-
रुऽचंद्रस्य। रायः। सुऽवीर्यस्य। पतयः। स्याम॥ २५॥ प्र। हिन्वानः। जनिता। रोदस्योः। रथः।
न। वाजं। सनिष्यन्। अयासीत्। इंद्रं। गच्छन्। आयुधा। संऽशिशानः। विश्वा। वसु। हस्तयोः। आऽ-
दधानः॥ अभि। त्रिऽपृष्ठं। वृषणं। वयःऽधां। आंगूषाणां। अवावशंत। वाणीः। वना। वसानः।
वरुणः। न। सिंधून्। वि। रत्नऽधाः। दयते। वार्याणि॥ शूरऽग्रामः। सर्वऽवीरः। सहावान्। जेता।

३०

पवस्व। सनिता। धनानि। तिग्मऽआयुधः। क्षिप्रऽधन्वा। समत्ऽसु। अषाळ्हः। ससह्वान्। पृत
न्यून्। शत्रून्। उरुऽगव्यूतिः। अभयानि। कृण्वन्। समीचीने इति सम्ऽईचीने। आ। पवस्व। पुरंधी
इति पुरम्ऽधी। अपः। सिसासन्। उषसः। स्वः। गाः। सम्। चिक्रदः। महः। अस्मभ्यम्। वाजान्। मत्सि। सो
म। वरुणम्। मत्सि। मित्रम्। मत्सि। इन्द्रम्। इन्दो इति। पवमान। विष्णुम्। मत्सि। शर्धः। मारुतम्। मत्सि। देवान्।
मत्सि। महाम्। इन्द्रम्। इन्दो इति। मदाय। एव। राजाऽइव। क्रतुऽमान्। अमेन। विश्वा। घनिघ्नत्। दुःऽइता।
पवस्व। इन्दो इति। सुऽउक्थाय। वयसे। वयः। धाः॥ ६॥ २६॥ ॥ इति सप्तमाष्टके तृतीयोऽध्यायः॥
ॐ असर्जि। वक्वा। रथ्ये। यथा। आजौ। धिया। मनोता। प्रथमः। मनीषी। दश। स्वसारः। अधि।
सानौ। अव्ये। अजन्ति। वह्निम्। सदनानि। अच्छ। वीती। जनस्य। दिव्यस्य। कव्यैः। अधि। सुवानः।
नहुष्येभिः। इन्दुः। प्र। यः। नृऽभिः। अमृतः। मर्त्येभिः। मर्मृजानः। अविऽभिः। गोभिः। अत्ऽ

भिः । वृषा । वृष्णे । रोरुवत् । अंशुः । अस्मै । पवमानः । रुशत् । इर्ते । पयः । गोः । सहस्रं । ऋक्वा । पथिऽभिः ।
वचोऽविदा । अध्वस्मऽभिः । सूरः । अण्वं । वि । याति । रुजा । हृल्हा चित् । रक्षसः । सदांसि । पुनानः ।
इन्दो इति । ऊर्णुहि । वि । वाजान् । रुभ्या । उपरिष्टात् । तुजता । वधेन । ये । अन्ति । दूरात् । उपऽनायं । एषां ।
सः । प्रत्नऽवत् । नव्यसे । विश्वऽवार । सूऽक्ताय । पथः । कृणुहि । प्राचः । ये । दुःऽसहासः । वनुषा । बृह-
न्तः । तान् । ते । अश्याम । पुरुऽकृत । पुरुक्षो इति पुरुऽक्षो । एव । पुनानः । अपः । स्वः । गाः । अस्मभ्यं ।
तोका । तनयानि । भूरि । शं । नः । क्षेत्रं । उरु । ज्योतींषि । सोम । ज्योक् । नः । सूर्यं । दृशये । रिरीहि ॥ १ ॥ प
रि । सुवानः । हरिः । अंशुः । पवित्रे । रथः । न । असर्जि । सनये । हियानः । आपत् । श्लोकं । इन्द्रियं । पूय
मानः । प्रति । देवान् । अजुषत । प्रयःऽभिः । अच्छ । नृऽचक्षाः । असरत् । पवित्रे । नाम । दधानः ।
कविः । अस्य । योनौ ॥ सीदन् । होताऽइव । सदने । चमूषु । उप । ईं । अग्मन् । ऋषयः । सप्त । विप्राः ।

प्र। सुऽमेधाः। गातुऽवित्। विश्वऽदेवः। सोमः। पुनानः। सदः। एति। नित्यं। भुवत्। विश्वेषु। काव्येषु।
रंता। अनु। जनान्। यतते। पंच। धीरः॥ तव। त्ये। सोम। पवमान। निण्ये। विश्वे। देवाः। त्रयः। एकादशा
सः। दश। स्वधाभिः। अधि। सानौ। अव्ये। मृजंति। त्वा। नद्यः। सप्त। यह्वीः॥ तत्। नु। सत्यं। प
वमानस्य। अस्तु। यत्र। विश्वे। कारवः। संऽनसंत। ज्योतिः। यत्। अन्हे। अकृणोत्। ऊं इति। लोकं।
प्र। आवत्। मनुं। दस्यवे। कः। अभीकं॥ परि। सद्मऽइव। पशुऽमंति। होता। राजा। न। सत्यः। संऽइतीः।
इयानः। सोमः। पुनानः। कलशान्। अयासीत्। सीदन्। मृगः। न। महिषः। वनेषु॥ ६॥ साकंऽ
उक्षः। मर्जयंत। स्वसारः। दश। धीरस्य। धीतयः। धनुत्रीः॥ हरिः। परि। अद्रवत्। जाः। सूर्यस्य। द्रो
णं। ननक्षे। अत्यः। न। वाजी॥ सं। मातृऽभिः। न। शिशुः। वावशानः। वृषा। दधन्वे। पुरुऽवारः। अ
त्ऽभिः। मर्यः। न। योषां। अभि। निःऽकृतं। यन्। सं। गच्छते। कलशे। उस्रियाभिः। उत। प्र। पिप्ये। ऊ

पं०सं०
३२

धः । अध्यायाः । इंदुः । धाराभिः । सचते । सुऽमेधाः ॥ मूर्धानं । गावः । पयसा । चमूषु । अभि । श्री
णंति । वसुऽभिः । न । निक्तैः ॥ सः । नः । देववीतये । पवमान । रदा । इंदो इति । रयिं । अश्विनं । वावशानः ॥ रथि
रऽपतां । उशती । पुरंऽधिः । अस्मद्र्यक् । आ । दावने । वसुऽनां ॥ नु । नः । रयिं । उप । मास्व । नृऽवंतं । पुना
नः । वाताप्यं । विश्वऽश्चंद्रं । प्र । वंदितुः । इंदो इति । तारि । आयुः ॥ ०॥ ३॥ अधि । यत् । अस्मिन् । वाजि
निऽइव । शुभः । स्पर्धंते । धियः । सूर्ये । न । विशः ॥ अपः । वृणानः । पवते । कविऽयन् । व्रजं । न । प
शुऽवर्धनाय । मन्म ॥ द्विता । विऽऊर्ण्वन् । अमृतस्य । धाम । स्वःऽविदे । भुवनानि । प्रथंत । धियः ॥
पिन्वानाः । स्वसरे । न । गावः । सतःऽपतीः ॥ अभि । वावशे । इंदुः । परि । यत् । कविः । काव्या । भरते ।
शूरः । न । रथः । भुवनानि । विश्वा । देवेषु । यशः । मर्ताय । भूषन् । दक्षाय । रायः । पुरुऽभूषु । न
व्यः ॥ श्रिये । जातः । श्रिये । आ । निः । इयाय । श्रियं । वयः । जरितृऽभ्यः । दधाति । श्रियं । वसानाः

३२

अमर्तत्वं। आयन्। भवंति। सत्या। संऽइथा। मितऽद्रौ। इषं। ऊर्जं। अभि। अर्ष। अश्वं। गां। उरु। ज्योतिः।
कृणुहि। मत्सि। देवान्। विश्वानि। हि। सुऽसहा। तानि। तुभ्यं। पवमान। बाधसे। सोम। शत्रून्। ॥ ४ ॥ क
निक्रंति। हरिः। आ। सृऽयमानः। सीदन्। वनस्य। जठरे। पुनानः। नृऽभिः। यतः। कृणुते। निः। नि
जं। गाः। अतः। मतीः। जनयत। स्वधाभिः। हरिः। सऽजोषः। पथ्याः। गिः। ऋतस्य। ० देवः। दे
वानां। गुह्यानि। नाम। आविः। कृणोति। बर्हिषि। प्रऽवाचे। अपांऽइव। इत्। ऊर्मयः। तर्तुराणाः।
प्र। मनीषाः। ईरते। सोमं। अच्छ। नमस्यंतीः। उप। च। यंति। सं। च। आ। च। विशंति। उशतीः। उशंतं। तं।
मर्मृजानं। महिषं। न। सानौ। अंशुं। दुहंति। उक्षणं। गिरिऽस्थां। तं। वावशानं। मतयः। सचंते। त्रितः।
बिभर्ति। वरुणं। समुद्रे। इष्यन्। वावं। उप। वक्वाऽइव। होतुः। पुनानः। इंदो इति। वि। स्य। मनीषां। इं
द्रः। च। यत्। क्षयथः। सौभगाय। सुऽवीर्यस्य। पतयः। स्याम। ॥ ५ ॥ प्र। सेनाऽनीः। शूरः। अग्रे। र

थानां । गव्यन् । एति । हर्षते । अस्य । सेना । भद्रान् । कृण्वन् । इन्द्रऽहवान् । सखिऽभ्यः । आ । सोमः । वस्त्रा ।
रभसानि । दत्ते ॥ सं । अस्य । हरिं । हरयः । मृजंति । अश्वऽहयैः । अनिऽशितं । नमःऽभिः । आ । तिष्ठति ।
रथं । इंद्रस्य । सखा । विद्वान् । एना । सुऽमतिं । याति । अच्छ ॥ सः । नः । देव । देवऽताते । पवस्व । महे । सो
म । प्सरसे । इंद्रऽपानः । कृण्वन् । अपः । वर्षयन् । द्यां । उत । इमां । उरोः । आ । नः । वरिवस्य । पुनानः ॥
अजीतये । अहतये । पवस्व । स्वस्तये । सर्वऽतातये । बृहते । तत् । उशंति । विश्वे । इमे । सखायः ।
तत् । अहं । वश्मि । पवमान । सोम ॥ सोमः । पवते । जनिता । मतीनां । जनिता । दिवः । जनिता । पृ
थिव्याः । जनिता । अग्नेः । जनिता । सूर्यस्य । जनिता । इंद्रस्य । जनिता । उत । विष्णोः ॥ ६ ॥ ब्रह्मा ।
देवानां । पदऽवीः । कवीनां । ऋषिः । विप्राणां । महिषः । मृगाणां । श्येनः । गृध्राणां । स्वऽधितिः । व
नानां । सोमः । पवित्रं । अति । एति । रेभन् ॥ प्र । अवीविपत् । वाचः । ऊर्मिं । न । सिंधुः । गिरः । सोमः ।

पवमानः। मनीषाः। अंतरिति। पश्यन्। वृजना। इमा। अवराणि। आ। तिष्ठति। वृषभः। गोषु। जानन्। सः। मत्सरः। पृत्सु। वन्वन्। अवातः। सहस्रऽरेताः। अभि। वाजं। अर्ष। इंद्राय। इंदो इति। पवमानः। मनीषी। अंशोः। ऊर्मिं। ईरय। गाः। इषण्यन्। परि। प्रियः। कलशे। देवऽवातः। इंद्राय। सोमः। रण्यः। मदाय। सहस्रऽधारः। शतऽवाजः। इंदुः। वाजी। न। सप्तिः। सऽमना। जिगाति। सः। पूर्व्यः। वसुऽवित्। जायमानः। मृजानः। अप्ऽसु। दुदुहानः। अद्रौ। अभिशस्तिऽपाः। भुवनस्य। राजा। विदत्। गातुं। ब्रह्मणे। पूयमानः ॥ ७ ॥ त्वया। हि। नः। पितरः। सोम। पूर्वे। कर्माणि। चक्रुः। पवमान। धीराः। वन्वन्। अवातः। परिऽधीन्। अप। ऊर्णु। वीरेभिः। अश्वैः। मघऽवा। भव। नः। यथा। अपवथाः। मनवे। वयःऽधाः। अमित्रऽहा। वरिवःऽवित्। हविष्मान्। एव। पवस्व। द्रविणं। दधानः। इंद्रे। सं। तिष्ठ। जनय। आयुधानि। पवस्व। सोम। मधुऽमान्। ऋतऽवा। अपः। वसानः। अधि।

प० सं०
२४

सानौ। अव्ये। अव। द्रोणानि। घृतऽवंति। सीद। मदिन्ऽतमः। मत्सरः। इंद्रऽपानः। वृष्टिं। दिवः।
शतऽधारः। पवस्व। सहस्रऽसाः। वाजऽयुः। देवऽवीतौ॥ सं। सिंधुऽभिः। कलशे। वावशानः। सं।
उस्रियाभिः। प्रऽतिरन्। नः। आयुः॥ एषः। स्यः। सोमः। मतिऽभिः। पुनानः। अत्यः। न। वाजी।
तरति। इत्। अरातीः। पयः। न। दुग्धं। अदितेः। इषिरं। उरुऽइव। गातुः। सुऽयमः। न। वोळ्हा॥
सुऽआयुधः। सोतृऽभिः। पूयमानः। अभि। अर्ष। गुह्यं। चारु। नाम। अभि। वाजं। सप्तिःऽइव। श्र
वस्या॥ अभि। वायुं। अभि। गाः। देवाः। सोम॥ शिशुं। जज्ञानं। हर्यतं। मृजंति। शुंभंति। वन्हिं। मरु
तः। गणेन। कविः। गीःऽभिः। काव्येन। कविः। सन्। सोमः। पवित्रं। अति। एति। रेभन्॥ ऋषिऽ
मनाः। यः। ऋषिऽकृत्। स्वःऽसाः। सहस्रऽनीथः। पदऽवीः। कवीनां। तृतीयं। धाम। महिषः।
सिसासन्। सोमः। विऽराजं। अनु। राजति। स्तुप्॥ चमूऽसत्। श्येनः। शकुनः। विऽभृत्वा। गोऽ

च॥
२४

विंदुः । इष्मः । आयुधानि । बिभ्रत् । अपाम् । ऊर्मिम् । सचमानः । समुद्रम् । तुरीयम् । धाम । महिषः । विव
क्ति । मर्यः । न । शुभ्रः । तन्वम् । मृजानः । अत्यः । न । सृत्वा । सनये । धनानाम् । वृषाऽइव । यूथा । परि ।
कोशम् । अर्षन् । कनिक्रदत् । चम्वोः । आ । विवेश ॥ ९ ॥ पवस्व । इन्दो इति । पवमानः । महोभिः ।
कनिक्रदत् । परि । वाराणि । अर्ष । क्रीळन् । चम्वोः । आ । विश । पूयमानः । इन्द्रम् । ते । रसः । मदिरः ।
ममत्तु । आ । अस्य । धाराः । बृहतीः । असृग्रन् । अक्तः । गोभिः । कलशान् । आ । विवेश । साम ।
कृण्वन् । सामन्यः । विपश्चित् । क्रन्दन् । एति । अभि । सख्युः । न । जामिम् । अपऽ स्वदः । एषि ।
पवमानः । शन्त्रू । प्रियाम् । न । जारः । अभिऽगीतः । इन्दुः । सीदन् । वनेषु । शकुनः । न । पत्वा । सोमः ।
पुनानः । कलशेषु । सत्ता । आ । ते । रुचः । पवमानस्य । सोम । योषाऽइव । यन्ति । सुऽदुघाः । सुऽ
धाराः । हरिः । आऽनीतः । पुरुऽवारः । अप्ऽसु । अचिक्रदत् । कलशे । देवऽयूनाम् । १० ॥ अस्य ।

प्र। षो। हेमना। पूयमानः। देवः। देवेभिः। सं। अपृक्त। रसं। सुतः। पवित्रं। अति। एति। रेभन्। मि-
ताऽइव। सद्म। पशुऽमंति। होता। भद्रा। वस्त्रा। समन्या। वसानः। महान्। कविः। निःऽवचनानि।
शंसन्। आ। वच्यस्व। चम्वोः। पूयमानः। विऽचक्षणः। जागृविः। देवऽवीतौ। सं। उ इति। प्रियः।
मृज्यते। सानौ। अव्ये। यशःऽतरः। यशसां। क्षैतः। अस्मे इति। अभि। स्वर। धन्व। पूयमानः। १०
प्र। गायत। अभि। अर्चाम। देवान्। सोमं। हिनोत। महते। धनाय। स्वादुः। पवाते। अति। वारं।
अव्यं। आ। सीदाति। कलशं। देवऽयुः। नः। इंदुः। देवानां। उप। सख्यं। आऽयन्। सहस्रऽधारः।
पवते। मदाय। नृऽभिः। स्तवानः। अनु। धाम। पूर्वं। अगन्। इंद्रं। महते। सौभगाय। ११। स्तो-
त्रे। राये। हरिः। अर्ष। पुनानः। इंद्रं। मदः। गच्छतु। ते। भराय। देवेभिः। याहि। सऽरथं। राधः। अच्छ।
।०। जा। काव्यं। उशनाऽइव। ब्रुवाणः। देवः। देवानां। जनिम। विवक्ति। महिऽव्रतः। शुचिऽ

बंधुः। पावकः। प्र। दाः। क्षराहः। अभि। एति। रेभन्। प्र। आहुं सासः। तुपडुं। मन्युं। अक्षं। अमात्। अ
स्तां। वृषः गणाः। अयासुः। अंगूष्यं। पवमानं। सखायः। दुःमर्षं। साकं। प्र। वदंति। वाणं। सः।
रंहते। उरुऽगायस्य। जूतिं। रथा। क्रीळंतं। मिमते। न। गावः। परीणसं। कृणुते। तिग्मऽशृंगः। दि
वा। हरिः। ददृशे। नक्तं। ऋज्रः। इंदुः। वाजी। पवते। गोऽन्योघाः। इंद्रे। सोमः। सहः। इन्वन्। मदा
य। हंति। रक्षः। बाधते। परि। अरातीः। वरिवः। कृण्वन्। वृजनस्य। राजा॥ १२॥ अध। धारया।
मध्वा। पृचानः। तिरः। रोम। पवते। अद्रिऽदुग्धः। इंदुः। इंद्रस्य। सख्यं। जुषाणः। देवः। देवस्य।
मत्सरः। मदाय। अभि। प्रियाणि। पवते। पुनानः। देवः। देवान्। स्वेन। रसेन। पृंचन्। इंदुः। धर्मा
णि। ऋतुऽथा। वसानः। दश। क्षिपः। अव्यत। सानौ। अव्ये। वृषा। शोणः। अभिऽकनिक्रद
त्। गाः। नदयन्। एति। पृथिवीं। उत। द्यां। इंद्रस्यऽइव। वग्नुः। आ। शृण्वे। आजौ। प्रऽचेतयन्।

ऋ०सं०
३६

अर्षति। वाचं। आ। दुग्धा। रसाय्यः। पयसा। पिन्वमानः। ईरयन्। एषि। मधुऽमंतं। अंशुं। पवमानः। सऽ
तनिं। एषि। कृण्वन्। इंद्राय। सोम। परिऽसिच्यमानः। एव। पवस्व। मदिरः। मदाय। उदऽग्राभस्य। न
मयन्। वधुऽस्नैः। परि। वर्तिं। भरमाणः। रुशंतं। गव्युः। नः। अर्ष। परि। सोम। सिक्तः॥१३॥ जुष्टी।
नः। इंदो इति। सुऽपथा। सुऽगानि। उरौ। पवस्व। वरिवांसि। कृण्वन्। घनाऽइव। विष्वक्। दुःऽइता
नि। विऽघ्नन्। अधि। स्नुना। धन्व। सानौ। अव्ये। वृष्टिं। नः। अर्ष। दिव्यां। जिगत्नुं। इळाऽवतीं। शंऽ
गयीं। जीरऽदानुं। स्तुकाऽइव। वीता। धन्व। विऽचिन्वन्। बंधून्। इमान्। अवरान्। इंदो इति। वायून्।
ग्रंथिं। न। वि। स्य। ग्रथितं। पुनानः। ऋजुं। च। गातुं। वृजिनं। च। सोम। अत्यः। न। क्रदः। हरिः। आ।
सृजानः। मर्यः। देव। धन्व। पस्त्यऽवान्। जुष्टः। मदाय। देवऽतातिं। इंदो इति। परि। स्नुना। धन्व।
सानौ। अव्ये। सहस्रऽधारः। सुरभिः। अदब्धः। परि। स्रव। वाजऽसातौ। नृऽसह्ये। अरश्मानः।

३६
यो। ७

स्वरथाः। अयुक्तः। अत्याः। सः। नः। सस्ऽजानासः। आजौ। पृते। शुक्रासः। धन्वन्ति। सोमाः। देवासः।
तान्। उप। यात। पिबध्यै॥१४॥ ॥इत्यूई॥ एव। नः। इन्दो इति। अभि। देवऽवीतिं। परि। स्रव। नभः।
अर्णः। चमूषु। सोमः। अस्मभ्यं। काम्यं। बृहन्तं। रयिं। ददातु। वीरऽवन्तं। उग्रं। तक्षत्। यदि। मनसः।
वेनतः। वाक्। ज्येष्ठस्य। वा। धर्मणि। क्षोः। अनीके। आत्। ईं। आयन्। वरं। आ। वावशानाः। जुष्टं।
पतिं। कलशे। गावः। इन्दुं॥ प्र। दानुऽदः। दिव्यः। दानुऽपिन्वः। ऋतं। ऋताय। पवते। सुऽमेधाः। ध
र्मा। भुवत्। वृजन्यस्य। राजा। प्र। रश्मिऽभिः। दशऽभिः। भारि। भूम॥ पवित्रेभिः। पवमानः। नृऽच
क्षाः। राजा। देवानां। उत। मर्त्यानां। द्विता। भुवत्। रयिऽपतिः। रयीणां। ऋतं। भरत्। सुऽभृतं। चा
रु। इन्दुः। अर्वान्ऽइव। श्रवसे। सातिं। अच्छ। इन्द्रस्य। वायोः। अभि। वीतिं। अर्ष। सः। नः। सहस्रा।
बृहतीः। इषः। दाः। भव। सोम। द्रविणःऽवित्। पुनानः॥१५॥ देवऽअव्यः। नः। परिऽसिंचमा

त्र।

प॰ स॰
३७

नः। क्षयं। सुऽवीरं। धुन्वंतु॥ सोमाः॥ आ। यज्यवः। सुऽमतिं। विश्वऽवाराः॥ होतारः॥ न। दिविऽयजः।
मंद्रऽतमाः॥ एव। देव। देवऽताते। पवस्व। महे। सोम। [illegible]रसे। देवऽपानः॥ महः। चित्। हि। स्मसि।
हिताः। सऽमर्ये। कृधि। सुस्थाने इति सुऽस्थाने। रोदसी इति। पुनानः॥ अश्वः। न। क्रदः। वृषऽ
भिः। युजानः। सिंहः। न। भीमः। मनसः। जवीयान्। अर्वाचीनैः। पथिऽभिः। ये। रजिष्ठाः। आ।
पवस्व। सौमनसं। नः। इंदो इति। शतं। धाराः। देवऽजाताः। असृग्रन्। सहस्रं। एनाः। कवयः।
मृजंति। इंदो इति। सनित्रा। दिवः। आ। पवस्व। पुरःऽएता। असि। महतः। धनस्य। दिवः। न।
सर्गाः। अससृग्रं। अह्नां। राजा। न। मित्रं। प्र। मिनाति। धीरः। पितुः। न। पुत्रः। क्रतुऽभिः। य
तानः। आ। पवस्व। विशे। अस्यै। अजीतिं॥ ६॥ प्र। ते। धाराः। मधुऽमतीः। असृग्रन्। वारा
न्। यत्। पूतः। अतिऽएषि। अव्यान्। पवमान। पवसे। धाम। गोनां॥ जज्ञानः। सूर्यं। अपि

राम
३७

नः । ऊर्मिः । कनिक्रदत् । अनु । पंथां । ऋतस्य । शुक्रः । वि । भासि । अमृतस्य । धाम । सः । इंद्राय ।
पवसे । मत्सरऽवान् । हिन्वानः । वाचं । मतिऽभिः । कवीनां । दिव्यः । सुऽपर्णः । अव । चक्षि । सोम । पि
न्वन् । धाराः । कर्मणा । देवऽवीतौ । आ । इंदो इति । विश । कलशं । सोमऽधानं । क्रंदन् । इहि । सूर्यस्य ।
उप । रश्मिं । तिस्रः । वाचः । ईरयति । प्र । वह्निः । ऋतस्य । धीतिं । ब्रह्मणः । मनीषां । गावः । यंति । गोऽ
पतिं । पृच्छमानाः । सोमं । यंति । मतयः । वावशानाः । सोमं । गावः । धेनवः । वावशानाः । सोमं । वि
प्राः । मतिऽभिः । पृच्छमानाः । सोमः । सुतः । पूयते । अज्यमानः । सोमे । अर्काः । त्रिऽस्तुभः । सं ।
नवंते ॥ १७ ॥ एव । नः । सोम । परिऽसिच्यमानः । आ । पवस्व । पूयमानः । स्वस्ति । इंद्रं । आ । विश ।
बृहता । रवेण । वर्धय । वाचं । जनय । पुरंऽधिं । आ । जागृविः । विप्रः । ऋता । मतीनां । सोमः । पुना
नः । असदत् । चमूषु । सपंति । यं । मिथुनासः । निऽकामाः । अध्वर्यवः । रथिरासः । सुऽहस्ताः ॥

प॰ सं॰
२८

सः। पुनानः। उप। सूरे। न। धाता। आ। उभे इति। अप्राः। रोदसी इति। वि। सः। आवरित्यावः। प्रिया। चि-
त्। यस्य। प्रियसासः। ऊती। सः। तु। धनं। कारिणे। न। प्र। यंसत्॥ सः। वर्धिता। वर्धनः। पूयमा-
नः। सोमः। मीढ्वान्। अभि। नः। ज्योतिषा। आवीत्। येन। नः। पूर्वे। पितरः। पदज्ञाः। स्वः। विदः। अभि। गाः। अद्रिं। उष्णन्।
अक्रान्। समुद्रः। प्रथमे। वि। धर्मन्। जनयन्। प्रजाः। भुवनस्य। राजा। वृषा। पवित्रे। अधि।
सानौ। अव्ये। बृहत्। सोमः। ववृधे। सुवानः। इंदुः॥ १८॥ महत्। तत्। सोमः। महिषः। चकार।
अपां। यत्। गर्भः। अवृणीत। देवान्। अदधात्। इंद्रे। पवमानः। ओजः। अजनयत्। सूर्ये। ज्यो-
तिः। इंदुः॥ मत्सि। वायुं। इष्टये। राधसे। च। मत्सि। मित्रावरुणा। पूयमानः। मत्सि। शर्धः। मा-
रुतं। मत्सि। देवान्। मत्सि। द्यावापृथिवी इति। देव। सोम॥ ऋजुः। पवस्व। वृजिनस्य। हंता। अ-
प। अमीवां। बाधमानः। मृधः। च। अभि। श्रीणन्। पयः। पयसा। अभि। गोनां। इंद्रस्य। त्वं।

२८

तव। वयं। सखायः। मध्वः। स्यदं। पवस्व। वस्वः। उत्सं। वीरं। च। नः। आ। पवस्व। भगं। च। स्वदस्व। इं
द्राय। पवमानः। इंदो इति। रयिं। च। नः। आ। पवस्व। समुद्रात्। सोमः। सुतः। धारया। अत्यः। न। हि। त्वा।
सिंधुः। न। निम्नं। अभि। वाजी। अक्षा इति। आ। योनिं। वन्यं। असदत्। पुनानः। सं। इंदुः। गोभिः।
असरत्। सं। अत्ऽभिः॥१७॥ एषः। स्यः। ते। पवते। इंद्र। सोमः। चमूषु। धीरः। उशते। तवस्वान्। स्वः
ऽचक्षाः। रथिरः। सत्यऽशुष्मः। कामः। न। यः। देवऽयतां। असर्जि। एषः। प्रत्नेन। वयसा। पुनानः।
तिरः। वर्पांसि। दुहितुः। दधानः। वसानः। शर्म। त्रिऽवरूथं। अप्ऽसु। होताऽइव। याति। समनेषु।
रेभन्। नु। नः। त्वं। रथिरः। देव। सोम। परि। स्रव। चम्वोः। पूयमानः। अप्ऽसु। स्वादिष्ठः। मधुऽमा
न्। ऋतऽवा। देवः। न। यः। सविता। सत्यऽमन्मा। अभि। वायुं। वीती। अर्ष। गृणानः। अभि। मित्रावरु
णा। पूयमानः। अभि। नरं। धीऽजवनं। रथेऽस्थां। अभि। इंद्रं। वृषणं। वज्रऽबाहुं। अभि। वस्त्रा।

प०स०
२९

सुऽवसनानि । अर्ष ॥ अर्ष सि । धेनऽनः । सुऽदुघाः । पूयमानः । अभि । चंद्रा । भर्तवे । नः । हिरण्यया । अभि ।
अश्वऽवान् । रथिनः । देव । सोम ॥ २० ॥ अभि । नः । अर्ष । दिव्या । वसूनि । अभि । विश्वा । पार्थिवा । पूयमा
नः । अभि । येन । द्रविणं । अश्नवाम । अभि । आर्षेयं । जमदग्निऽवत् । नः । अया । पवा । आ । पवस्व ।
एना । वसूनि । मांश्चत्वे । इंदो इति । सरसि । प्र । धन्व । आऽवः । चित् । अत्र । वातः । न । जूतः । पुरुऽमेधः । चित्
तकवे । नरं । दात् । उत । नः । एना । पवया । पवस्व । अधि । श्रुते । श्रवाय्यस्य । तीर्थे । षष्टिं । सहस्रा
नैगुतः । वसूनि । वृक्षं । न । पक्वं । धूनवत् । रणाय । महि । इंदो इति । आ । अस्य । वृषनाम । शूषे इति । मांश्चत्व
वा । प्रऽहने । वा । अधत्रे इति । अस्वापयत् । निऽगुतः । स्नेहयत् । च । अप । अमित्रान् । अप । अचितः । अच
इतः । सः । त्री । प्रऽविक्ता । विऽतता । त्रि । एषि । अनु । एकं । धावसि । पूयमानः । असि । भगः । असि । दात्र
स्य । दाता । असि । मघऽवा । मघवत्ऽभ्यः । इंदो इति ॥ २१ ॥ एषः । विश्वऽवित् । पवते । मनीषी । सोमः ।

२९

स्यः

विश्वस्य। भुवनस्य। राजा। इष्यान्। ईरयन्। विदथेषु। इंदुः। वि। वारं। अव्यं। समया। अति। याति। इंदुं। रि
हंति। महिषाः। अदब्धाः। पदे। रेभंति। कवयः। न। गृध्राः। हिन्वंति। धीराः। दशऽभिः। क्षिपाभिः।
सं। अंजते। रूपं। अपां। रसेन। त्वया। वयं। पवमानेन। सोम। भरे। कृतं। वि। चिनुयाम। शश्वत्।
२२॥ अभि। नः। वाजऽसातमं। रयिं। अर्ष। पुरुऽस्पृहं। इंदो इति। सहस्रऽभर्णसं। तुविऽद्युम्नं। वि
भ्वऽसहं। परि। सुवानः। अव्ययं। रथे। न। वर्म। अव्यत। इंदुः। अभि। द्रुणा। हितः। हियानः। धारा
भिः। अक्षाः। इति। ० अक्षाः। इति। इंदुः। अश्वः। मदऽच्युतः। धारा। यः। ऊर्ध्वः। अध्वरे। भ्राजा। न। एति।
गव्युऽसूः। सः। हि। त्वं। देव। शश्वते। वसु। मर्ताय। दाशुषे। इंदो इति। सहस्रिणं। रयिं। शतऽआत्मानं।
विवाससि। ० वसो इति। वस्वः। पुरुऽस्पृहः। नि। नेदिष्ठऽतमाः। इषः। स्याम। सुम्नस्य। अध्रिगो इत्य
ध्रिऽगो। दिवः। यं। पंच। स्वऽपञ्चासं। स्वसारः। अद्रिऽसंहतं। ० कऽस्नापयंति। ऊर्मिणं। २३। परि। त्यं।

प० स०
४०

हर्यतं। हरिं। मृजंतुं। पुनंति। वारेण। यः। देवान्। विश्वान्। इत्। परि। मदेन। सह। गच्छति। अस्य। वः। हि।
श्रवस्या। पीतः। दुस्मुऽसधनं। यः। सूरिषु। श्रवः। बृहत्। दधे। स्वः। न। हर्यतः। सः। वां। यज्ञेषु। मान-
वी इति। इंदुः। जनिष्ट। रोदसी इति। देवः। देवी इति। गिरिऽस्थाः। असेधन्। तं। तुविऽस्वनि। ०। वृत्रऽ
घ्ने। परि। स्रव। अस्यो। नरी। त्रा। दक्षिणाऽवते। देवाय। सदनऽसदे। ते। प्रत्नासः। विऽउष्टिषु। सोमाः। पवि-
त्रे। अक्षरन्। अप। प्रोथंतः। सनुतः। हुरःऽचितः। प्रातः। तान्। अशिऽचेतसः। तं। सखायः। पुरःऽरु-
चं। यूयं। वयं। च। सूरयः। अश्याम। वाजऽगंध्यं। सनेम। वाजऽपस्त्यं॥ २४॥ आ। हर्यताय। धृ-
ष्णवे। धनुः। तन्वंति। पौंस्यं। शुक्रां। वयंति। असुराय। निःऽनिजं। विपां। अग्रे। महीयुवः। अध। क्ष-
पा। परिऽकृतः। वाजान्। अभि। प्र। गाहते। यदि। विवस्वतः। धियः। हरिं। हिन्वंति। यातवे। तं।
अस्य। मर्जयामसि। मदः। यः। इंद्रऽपातमः। यं। गावः। आसऽभिः। दधुः। पुरा। नूनं। च। सूरयः।

४०

तं । गाथया । पुराण्या । पुनानं । अभि । अनूषत । उतेऽइति । कृपंत । धीतयः । देवानां । नाम । बिभ्रतीः ।
तं । उक्षमाणं । अव्यये । वारे । पुनंति । धर्णसिं । दूतं । न । पूर्वऽचित्तये । आ । शासते । मनीषिणः ॥ २५ ॥
सः । पुनानः । मदिन्ऽतमः । सोमः । चमूषु । सीदति । पशौ । न । रेतः । आऽदधत् । पतिः । वचस्य
ते । धियः । सः । मृज्यते । सुऽकर्मभिः । देवः । देवेभ्यः । सुतः । विदे । यत् । आसु । संऽददिः । महीः ।
अपः । वि । गाहते । सुतः । इंदो इति । पवित्रे । आ । नृऽभिः । यतः । वि । नीयसे । इंद्राय । मत्सरिन्ऽतमः ।
चमूषु । आ । नि । सीदसि ॥ २६ ॥ अभि । न । वंते । अद्रुहः । ० । वत्सं । न । पूर्वे । आयुनि । जातं । रिहंति ।
मातरः । पुनानः । इंदो इति । आ । भर । सोम । द्विऽबर्हसं । रयिं । त्वं । वसूनि । पुष्यसि । विश्वानि । दाशुषेः ।
गृहे । त्वं । धियं । मनःऽयुजं । सृज । वृष्टिं । न । तन्यतुः । त्वं । वसूनि । पार्थिवा । दिव्या । च । सोम । पु
ष्यसि । परि । ते । जिग्युषः । यथा । धारा । सुतस्य । धावति । रंहमाणा । वि । अव्ययं । वारं । वाजीऽइव ।

प०स०
४२

सानसिः। क्रत्वे। दक्षाय। नः। कवे। पवस्व। सोम। धारया। इंद्राय। पातवे। सुतः। मित्राय। वरुणाय।
च॥२७॥ पवस्व। वाजऽसातमः। पवित्रे। धारया। सुतः। इंद्राय। सोम। विष्णवे। देवेभ्यः। मधुम
त्ऽतमः। त्वां। रिहंति। मातरः। हरिं। पवित्रे। अद्रुहः। वत्सं। जातं। न। धेनवः। पवमान। वि। ध
र्मणि। पवमान। महि। श्रवः। चित्रेभिः। यासि। रश्मिऽभिः। शर्धन्। तमांसि। जिघ्नसे। विश्वानि।
दाशुषः। गृहे। त्वं। द्यां। च। महिऽव्रत। पृथिवीं। च। अति। जभ्रिषे। प्रति। द्रापिं। अमुंचथाः। पव
मान। महिऽत्वना॥२८॥ ॥इति सप्तमाष्टके चतुर्थोऽध्यायः॥ ॥ॐ पुरःऽजिती। वः। अंध
सः। सुताय। मादयित्नवे। अप। श्वानं। श्नथिष्टन। सखायः। दीर्घऽजिह्व्यं। यः। धारया। पाव
कया। परिऽप्रस्यंदते। सुतः। इंदुः। अश्वः। न। कृत्व्यः। तं। दुरोषं। अभि। नरः। सोमं। विश्वा
च्या। धिया। यज्ञं। हिन्वंति। अद्रिऽभिः। सुतासः। मधुमत्ऽतमाः। सोमाः। इंद्राय। मंदिनः॥

४२

प्रविँत्रँऽवंतः। अक्षरन्। देवान्। गच्छंतु। वः। मदाः। इंदुः। इंद्राय। पवते। इति। देवासः। अब्रुवन्। वाचः।
पतिः। मखस्यते। विश्वस्य। ईशानः। ओजसा॥१॥ सहस्रऽधारः। पवते। समुद्रः। वाचम्ऽईंखयः।
सोमः। पतिः। रयीणां। सखा। इंद्रस्य। दिवेऽदिवे। अयं। पूषा। रयिः। भगः। सोमः। पुनानः। अर्षति।
पतिः। विश्वस्य। भूमनः। वि। अख्यत्। रोदसी इति। उभे इति। सं। ऊं इति। प्रियाः। अनूषत। गावः।
मदाय। घृष्वयः। सोमासः। कृण्वते। पथः। पवमानासः। इंदवः। यः। ओजिष्ठः। तं। आ। भर। प
वमान। श्रवाय्यं। यः। पंच। चर्षणीः। अभि। रयिं। येन। वनामहे। सोमाः। पवंते। इंदवः। अस्मभ्यं।
गातुवित्ऽतमाः। मित्राः। सुवानाः। अरेपसः। सुऽआध्यः। स्वःऽविदः॥२॥ सुस्वानासः। वि। अ
द्रिऽभिः। चितानाः। गोः। अधि। त्वचि। इषं। अस्मभ्यं। अभितः। सं। अस्वरन्। वसुऽविदः। ए
ते। पूताः। विपःऽचितः। सोमासः। दधिऽआशिरः। सूर्यासः। न। दर्शतासः। जिगत्नवः। ध्रुवाः॥

प॰सं॰
४२

घृते। आसुन्वानस्य। अंधसः। मर्तः। न। वृत। तत्। वचः। अप। श्वानं। अराधसं। हत। मखं। न। भृग
वः। आ। जामिः। अत्के। अव्यत। भुजे। न। पुत्रः। ओण्योः। सरत्। जारः। न। योषणां। वरः। न। यो
निं। आऽसदं। सः। वीरः। दक्षऽसाधनः। वि। यः। तस्तंभ। रोदसी इति। हरिः। पवित्रे। अव्यत। वे
धाः। न। योनिं। आऽसदं। अव्यः। वारेभिः। पवते। सोमः। गव्ये। अधि। त्वचि। कनिक्रदत्। वृषा। हरिः।
इंद्रस्य। अभि। एति। निःऽकृतं॥३॥ क्राणा। शिशुः। महीनां। हिन्वन्। ऋतस्य। दीधितिं। विश्वा। परि
प्रिया। भुवत्। अध। द्विता। उप। त्रितस्य। पाष्योः। अभक्त। यत्। गुहा। पदं। यज्ञस्य। सप्त। धामऽभिः। अ
ध। प्रियं। त्रीणि। त्रितस्य। धारया। पृष्ठेषु। आ। ईरय। रयिं। मिमीते। अस्य। योजना। वि। सुऽक्रतुः। जज्ञा
नं। सप्त। मातरः। वेधां। अशासत। श्रिये। अयं। ध्रुवः। रयीणां। चिकेत। यत्। अस्य। व्रते। सऽजोषसः।
विश्वे। देवासः। अद्रुहः। स्पार्हाः। भवंति। रंतयः। जुषंत। यत्॥४॥ यं। ई मिति। गर्भं। ऋतऽवृधः। दृ

४२

शा। चारुतं। अजीजनत्। कविं। मंहिष्ठं। अध्वरे। पुरुऽस्पृहं। समीचीने इति संऽईचीने। अभि। त्मना। यह्वी
इति। ऋतस्य। मातरा। तन्वानाः। यज्ञं। आनुषक्। यत्। अंजते। क्रत्वा॥ शुक्रेभिः। अक्षऽभिः। ऋणोः। अ
प। व्रजं। दिवः। हिन्वन्। ऋतस्य। दीधितिं। प्र। अध्वरे॥ ५॥ प्र। पुनानाय। वेधसे। सोमाय। वचः। उत्ऽयतं।
भृतिं। न। भर। मतिऽभिः। जुजोषते। परि। वाराणि। अव्यया। गोभिः। अंजानः। अर्षति। त्री। सधऽस्था।
पुनानः। कृणुते। हरिः। परि। कोशं। मधुऽश्चुतं। अव्यये। वारे। अर्षति। अभि। वाणीः। ऋषीणां। स
प्त। नूषत। परि। नेता। मतीनां। विश्वऽदेवः। अदाभ्यः। सोमः। पुनानः। चम्वोः। विशत्। हरिः। परि।
दैवीः। अनु। स्वधाः। इंद्रेण। याहि। सऽरथं। पुनानः। वाघत्। वाघत्ऽभिः। अमर्त्यः। परि। सप्तिः। न।
वाजऽयुः। देवः। देवेभ्यः। सुतः। विऽआनशिः। पवमानः। वि। धावति॥ ६॥ सखायः। आ। नि। सी
दत। पुनानाय। प्र। गायत। शिशुं। न। यज्ञैः। परि। भूषत। श्रिये। सं। ईं इति। वत्सं। न। मातृऽभिः। सृजत

ता। गयऽसाधनं। देवऽअव्यं। मदं। अभि। द्विशावसं। पुनात। दक्षऽसाधनं। यथा। शर्द्धाय। वीतये। य
था। मित्राय। वरुणाय। शंऽतमः। अस्मभ्यं। त्वा। वसुऽविदं। अभि। वाणीः। अनूषत। गोभिः। ते। वर्णं।
अभि। वासयामसि। सः। नः। मदानां। पते। इंदो इति। देवऽप्सराः। असि। सखाऽइव। सख्ये। गातु
वित्ऽतमः। प्रवा। सनेमि। कृधि। अस्मत्। आ। रक्षसं। कं। चित्। अत्रिणं। अप। अदेवं। द्वयुं। अंहः।
युयोधि। नः। ७। तं। वः। सखायः। मदाय। पुनानं। अभि। गायत। ०। स्वदयंत। गूर्तिऽभिः। सं। व
त्सं। इव। मातृऽभिः। इंदुः। हिन्वानः। अज्यते। देवऽअवीः। मदः। मतिऽभिः। परिऽकृतः। अयं। द
क्षाय। साधनः। अयं। शर्द्धाय। वीतये। अयं। देवेभ्यः। मधुमत्ऽतमः। सुतः। गोऽमत्। नः। इंदो इ
ति। अश्वऽवत्। सुतः। सुऽदक्ष। धन्व। पुनिं। ते। वर्णं। अधि। गोषु। दीधरं। सः। नः। हरीणां। पते।
इंदो इति। देवप्सरःऽतमः। सखाऽइव। सख्ये। नर्यः। रुचे। भव। सनेमि। त्वं। अस्मत्। आ। अदेवं। कं।

चित्। अत्रिणं। सख्यान्। इंदो इति। परि॒ऽबाधः। अप। द्वयुं। ४॥ इंद्रं। अच्छ। सुताः। इमे। वृषणं।
यंतु। हरयः। श्रुष्टी। जातासः। इंदवः। स्वःऽविदः। अयं। भराय। सानसिः। इंद्राय। पवते। सुतः। सो
मः। जैत्रस्य। चेतति। यथा। विदे॥ ०। ग्राभं। गृभ्णीत। सानसिं। वज्रं। च। वृषणं। भरत्। सं। अप्सुऽ
जित्। प्र। धन्व। सोम। जागृविः। ०। द्युऽमंतं। शुष्मं। आ। भर। स्वःऽविदं। इंद्राय। वृषणं। मदं। पव
स्व। विश्वऽदर्शतः। सहस्रऽयामा। पथिऽकृत्। विऽचक्षणः॥ ५॥ अस्मभ्यं। गातुवित्ऽतमः। दे
वेभ्यः। मधुमत्ऽतमः। सहस्रं। याहि। पथिऽभिः। कनिक्रदत्। पवस्व। देवऽवीतये। इंदो इति। धा
राभिः। ओजसा। आ। कलशं। मधुऽमान्। सोम। नः। सदः। तव। द्रप्साः। उदऽप्रुतः। इंद्रं। मदाय।
ववृधुः। त्वां। देवासः। अमृताय। कं। पपुः। आ। नः। सुतासः। इंदवः। पुनानाः। धावत। रयिं। वृष्टिऽ
द्यावः। रीतिऽआपः। स्वःऽविदः। सोमः। पुनानः। ऊर्मिणा। अव्यः। वारं। वि। धावति। अग्रे। वाचः।

ऋ॰सं॰
२५

पवमानः। कनिक्रदत्॥ ८०॥ धीभिः। हिन्वंति। वाजिनं। वनें। क्रीळंतं। अत्यऽविं॥ अविं। अभि।
त्रिऽपृष्ठं। मतयः। सं। अस्वरन्। असर्जि। कलशान्। अभि। मीळ्हे। सप्तिः। न। वाजऽयुः॥ पुनानः।
वाचं। जनयन्। असिस्यदत्। पवते। हर्यतः। हरिः। अति। ह्वरांसि। रंह्या॥ अभि। अर्षन्। स्तोतृऽ
भ्यः। वीरऽवत्। यशः॥ अया। पवस्व। देवऽयुः। मधोः। धाराः। असृक्षत। रेभन्। पवित्रं। परि। ए
षि। विश्वतः॥ ९१॥ परि। इतः। सिंचत। सुतं। सोमः। यः। उत्ऽतमं। हविः। दधन्वान्। यः। नर्यः।
अप्ऽसु। अंतः। आ। सुसाव। सोमं। अद्रिऽभिः॥ नूनं। पुनानः। अविऽभिः। परि। स्रव। अदब्धः।
सुरभिंऽतरः॥ सुते। चित्। त्वा। अप्ऽसु। मदामः। अंधसा। श्रीणंतः। गोभिः। उत्ऽतरं॥ परि। सुवा
नः। चक्षसे। देवऽमादनः। क्रतुः। इंदुः। विऽचक्षणः॥ पुनानः। सोम। धारया। अपः। वसानः। अ
र्षसि। आ। रत्नऽधाः। योनिं। ऋतस्य। सीदसि। उत्सः। देवः। हिरण्ययः॥ दुहानः। ऊधः। दिव्यं। मधु॥

४४

प्रियं। प्रत्नं। सधऽस्थं। आ। असदत्। आऽपृच्छ्यं। धरुणं। वाजी। अर्षति। नृऽभिः। धूतः। विऽच
क्षणः॥१२॥ पुनानः। सोम। जागृविः। अव्यः। वारे। परि। प्रियः। त्वं। विप्रः। अभवः। अंगिरःऽत
मः। मध्वा। यज्ञं। मिमिक्ष। नः॥ सोमः। मीढ्वान्। पवते। गातुवित्ऽतमः। ऋषिः। विप्रः। विऽचक्ष
णः। त्वं। कविः। अभवः। देवऽवीतमः। आ। सूर्यं। रोहयः। दिवि॥ सोमः। ऊं इति। सुवानः। सोतृऽभिः।
अधि। स्नुऽभिः। अवीनां। अश्वयाऽइव। हरिता। याति। धारया। मंद्रया। याति। धारया॥ अनूपे। गोऽ
मान्। गोभिः। अक्षारिति। सोमः। दुग्धाभिः। अक्षारिति। समुद्रं। न। संऽवरणानि। अग्मन्। मं
दी। मदाय। तोशते॥ आ। सोम। सुवानः। अद्रिऽभिः। तिरः। वाराणि। अव्यया। जनः। न। पुरि। चम्वोः।
विशत्। हरिः। सदः। वनेषु। दधिषे॥१३॥ सः। मामृजे। तिरः। अण्वानि। मेष्यः। मीळ्हे। सप्तिः। न।
वाजऽयुः। अनुऽमाद्यः। पवमानः। मनीषिऽभिः। सोमः। विप्रेभिः। ऋक्वऽभिः। प्र। सोम। देवऽ

वीतये। सिंधुः। न। प्रवणे। आशुया। अंशुः। शोणः। पयसा। मदिरः। न। जागृविः। अच्छ। कोशं। मधुऽश्चुतं।
आ। हर्यतः। अर्जुने। अत्के। अव्यत। प्रियः। सूनुः। न। मर्ज्यः। तं। ईं। हिन्वंति। अपसः। यथा। रथं।
नदीषु। आ। गभस्त्योः। अभि। सोमासः। आयवः। पवंते। मद्यं। मदं। समुद्रस्य। अधि। विष्टपि।
मनीषिणः। मत्सरासः। स्वःऽविदः। तरत्। समुद्रं। पवमानः। ऊर्मिणा। राजा। देवः। ऋतं। बृहत्।
अर्षत्। मित्रस्य। वरुणस्य। धर्मणा। प्र। हिन्वानः। ऋतं। बृहत्। १४। नृऽभिः। येमानः। हर्यतः। वि
ऽचक्षणः। राजा। देवः। समुद्रियः। इंद्राय। पवते। मदः। सोमः। मरुत्वते। सुतः। सहस्रऽधारः। अति।
अव्यं। अर्षति। तं। ईं। मृजंति। आयवः। पुनानः। चमू इति। जनयन्। मतिं। कविः। सोमः।
देवेषु। रण्यति। अपः। वसानः। परि। गोभिः। उत्ऽतरः। सीदन्। २२ वनेषु। अव्यत। तव। अहं। सोम।
रारण। सख्ये। इंदो इति। दिवेऽदिवे। पुरूणि। बभ्रो इति। नि। चरंति। मां। अव। परिऽधीन्। अति।

तान्। इ॒ष्टि॒। उ॒त। अहं॑। नक्तं॑। उ॒त। सो॒म॒। ते॒। दि॒वा। स॒ख्याय॑। ब॒भ्रो॒ इति॑। ऊध॑नि। घृ॒णा। तपं॑तं। अति॑।
सूर्यं॑। प॒रः। श॒कु॒नाःऽइ॑व। प॒प्ति॒म॒ ॥१५॥ मृ॒ज्यमा॑नः। सु॒ऽह॒स्त्य॒। स॒मु॒द्रे। वाचं॑। इ॒न्व॒सि॒। र॒यिं। पि॒शंगं॑।
ब॒हु॒लं। पु॒रु॒ऽस्पृहं॑। पव॑मान। अ॒भि। अ॒र्ष॒सि॒। मृ॒जा॒नः। वारे॑। पव॑मानः। अ॒व्यये॑। वृषा॑। अव॑। च॒क्र॒-
दः। वने॑। दे॒वानां॑। सो॒म॒। प॒व॒मा॒न॒। निःऽकृ॒तं। गोभिः॑। अ॒ञ्जा॒नः। अ॒र्ष॒सि॒। पव॑स्व। वाज॑ऽसातये।
अ॒भि। विश्वा॑नि। काव्या॑। त्वं। स॒मु॒द्रं। प्र॒थ॒मः। वि। धा॒र॒यः॒। दे॒वेभ्यः॑। सो॒म॒। म॒त्स॒रः। दि॒व्या। च॒।
सो॒म॒। धर्म॑ऽभिः। त्वां। विप्रा॑सः। म॒तिऽभिः॑। वि॒ऽच॒क्ष॒ण॒। शु॒भ्रं। हि॒न्वं॒ति॒। धी॒तिऽभिः॑। पव॑मानाः।
अ॒सृ॒क्ष॒त॒। प॒वित्रे॑। अति॑। धार॑या। म॒रुत्व॑न्तः। म॒त्स॒राः। इ॒न्द्रि॒याः। हयाः॑। मे॒धां। अ॒भि। प्रयां॑सि।
च॒।०। कोशं॑। अ॒र्ष॒ति॒। इंदुः॑। हि॒या॒नः। सो॒तृऽभिः॑। ज॒नय॑न्। ज्योतिः॑। म॒न्दनाः॑। अवी॑वशत्। गाः। कृ॒ण्वा॒-
नः। न। निःऽनिजं॑ ॥१६॥ पव॑स्व। मधु॑मत्ऽतमः। इंद्रा॑य। सो॒म॒। क्र॒तु॒वित्ऽत॑मः। मदः॑। म

प० सा०
४६

हि। द्युम्नऽतमः। मदः। यस्य।। ते। पीत्वा। वृषभः। वृषऽयते। अस्य। पीता। स्वःऽविदः। सः
सुःऽप्रकेतः। अभि। अक्रमीत्। इषः। अच्छ। वाजं। न। एतशः। त्वं। हि। अंग। दैव्या। पवमान ॥
जनिमानि। द्युमत्ऽतमः। अमृतऽत्वाय। घोषयः। येन। नवऽग्वः। दध्यङ्। अपऽऊर्णुते
येन। विप्रासः। आपिरे। देवानां। सुम्ने। अमृतस्य। चारुणः। येन। श्रवांसि। आनशुः। एषः। स्यः।
धारया। सुतः। अव्यः। वारेभिः। पवते। मदिन्ऽतमः। क्रीळन्। ऊर्मिः। अपांऽइव।। १७।। यः। उ
स्रियाः। अप्याः। अन्तः। अश्मनः। निःऽगाः। अकृन्तत्। ओजसा। अभि। व्रजं। तत्निषे। गव्यं। अ
श्व्यं। वर्मीऽइव। धृष्णो इति। आ। रुज। आ। सोत। परि। सिंचत। अश्वं। न। स्तोमं। अप्ऽतुरं। रजःऽ
तुरं। वनऽक्रक्षं। उदऽप्रुतं। सहस्रऽधारं। वृषभं। पयःऽवृधं। प्रियं। देवाय। जन्मने। ऋतेन। यः। ऋ
तऽजातः। विऽववृधे। राजा। देवः। ऋतं। बृहत्। अभि। द्युम्नं। बृहत्। यशः। इषः। पते। दि

४६

दीहि। देवऽअदेवऽयुः। वि। कोशं। मध्यमं। युव। आ। वृच्छस्व। सुऽदक्षः। चम्वोः। सुतः। विशां। वह्निः। न। वि
श्पतिः। वृष्टिं। दिवः। पवस्व। रीतिं। अपां। जिन्वा। गोऽइष्टये। धियः॥१८॥ एतं। ऊं इति। त्यं। मदऽच्यु
तं। सहस्रऽधारं। वृषभं। दिवः। दुहुः। विश्वा। वसूनि। बिभ्रतं। वृषा। विऽजज्ञे। जनयन्। अमर्त्यः। प्रऽ
तपन्। ज्योतिषा। तमः॥ सः। सुऽकृतः। कविऽभिः। निः। निःऽनिजं। दधे। त्रिऽधातु। अस्य। दंससा। सुन्वे।
यः। वसूनां। यः। रायां। आऽनेता। यः। इळानां। सोमः। यः। सुऽक्षितीनां। यस्य। नः। इंद्रः। पिबात्। यस्य।
मरुतः। यस्य। वा। अर्यमणा। भगः॥ आ। येन। मित्रावरुणा। करामहे। आ। इंद्रं। अवसे। महे॥ इंद्राय। सो
म। पातवे। नृऽभिः। यतः। सुऽआयुधः। मदिन्ऽतमः। पवस्व। मधुमत्ऽतमः॥ इंद्रस्य। हार्दि। सोमऽधानं।
आ। विश। समुद्रंऽइव। सिंधवः। जुष्टः। मित्राय। वरुणाय। वायवे। दिवः। विष्टंभः। उत्ऽतमः॥१०॥
परि। प्र। धन्व। इंद्राय। सोम। स्वादुः। मित्राय। पूष्णे। भगाय॥ इंद्रः। ते। सोम। सुतस्य। पेयाः। क्रत्वे। द

स: १४

क्षाय। विश्वेभ्यो देवाः। एव। अमृताय। महे। क्षयाय। सः। शुक्रः। अर्ष। दिव्यः। पीयूषः। पवस्व। सोम।
महान्। समुद्रः। पिता। देवानां। विश्वा। अभि। धाम। शुक्रः। प्रवस्व। देवेभ्यः। सोम। दिवे। पृथिव्यै। शं।
च। प्रऽजायै। दिवः। धर्ता। असि। शुक्रः। पीयूषः। सत्ये। विऽधर्मन्। वाजी। पवस्व। सोम। द्युम्नी। सुऽ
धारः। महां। अवीनां। अनु। पूर्व्यः। नृऽभिः। येमानः। जज्ञानः। पूतः। क्षरत्। विश्वानि। मंद्रः। स्वःऽ
वित्। इंदुः। पुनानः। प्रऽजां। उराणः। करत्। विश्वानि। द्रविणानि। नः। पवस्व। सोम। क्रत्वे। दक्षाय। अ
श्वः। न। निक्तः। वाजी। धनाय। २०॥ तं। ते। सोतारः। रसं। मदाय। पुनंति। सोमं। महे। द्युम्नाय। तं। शुभ्रं।
जज्ञानं। हरिं। मृजंति। पवित्रे। सोमं। देवेभ्यः। इंदुं। इंदुः। पविष्ट। चारुः। मदाय। अपां। उपऽस्थे।
कविः। भगाय। बिभर्ति। चारु। इंद्रस्य। नाम। येन। विश्वानि। वृत्रा। जघान। पिबंति। अस्य। विश्वे।
देवासः। गोभिः। श्रीतस्य। नृऽभिः। सुतस्य। प्रऽसुवानः। अक्षाः। इति। सहस्रऽधारः। तिरः। पवि

त्रे। वि। वारं। अव्यं। असः। वाजी। अक्षाः। इति। सहस्रऽरेताः। अत्ऽभिः। मृजानः। गोभिः। श्रीणानः। प्र। सो
म। याहि। इंद्रस्य। कुक्षा। नृऽभिः। येमानः। अद्रिऽभिः। सुतः। असर्जि। वाजी। तिरः। पवित्रं। इंद्राय। सोमः।
सहस्रऽधारः। अंजंति। एनं। मध्वः। रसेन। इंद्राय। वृष्णे। इंदुं। मदाय। देवेभ्यः। त्वा। वृथा। पाजसे। अपः।
वसानं। हरिं। मृजंति। इंदुः। इंद्राय। तोशते। नि। तोशते। श्रीणन्। उग्रः। रिणन्। अपः॥ २२॥ परि। ऊं इ
ति। सु। प्र। धन्व। वाजऽसातये। परि। वृत्राणि। सक्षणिः। द्विषः। तरध्यै। ऋणऽयाः। नः। ईयसे। अनु। हि।
त्वा। सुतं। सोम। मदामसि। महे। समर्यऽराज्ये। वाजान्। अभि। पवमान। प्र। गाहसे। अजीजनः। हि। प
वमान। सूर्यं। विऽधारे। शक्मना। पयः। गोऽजीरया। रंहमाणः। पुरंऽध्या। अजीजनः। अमृत। मर्त्येषु।
आ। ऋतस्य। धर्मन्। अमृतस्य। चारुणः। सदा। असरः। वाजं। अच्छ। सनिस्यदत्। अभिऽअभि।
हि। श्रवसा। ततर्दिथ। उत्सं। न। कं। चित्। जनऽपानं। अक्षितं। शर्याभिः। न। भरमाणः। गभस्त्योः। अ

ता। ई॒। के॒। वृ॒ता। प॒व॒मा॒ना॒सः। आ॒प्यं॑। व॒सु॒ऽरु॒चः॑। दि॒व्याः। अ॒भि। अ॒नू॒ष॒त। वारं॑। न। दे॒वः। स॒वि॒ता। वि। ऊ॒र्णु॒ते॥ २२॥ त्वे। इति। सोम। प्र॒थ॒माः। वृ॒क्तऽब॑र्हिषः। म॒हे। वा॒जाय। श्रव॑से। धियं॑। द॒धुः। सः। त्वं। नः। वी॒र। वी॒र्याय। चो॒द॒य। दि॒वः। पी॒यूषं॑। पू॒र्व्यं। यत्। उ॒क्थ्यं॑। म॒हः। गा॒हात्। दि॒वः। आ। निः। अ॒धु॒क्ष॒त। इंद्रं॑। अ॒भि। जा॒यमा॑नं। सं। अ॒स्व॒र॒न्। अध। यत्। इ॒मे इति॑। प॒व॒मा॒न॒। रो॒द॒सी इति॑। इ॒मा। च॒। विश्वा॑। भुव॑ना। अ॒भि। म॒ज्मना॑। यू॒थे। न। निःऽस्थाः। वृ॒ष॒भः। वि। ति॒ष्ठ॒से। सोमः॑। पु॒ना॒नः। अ॒व्यये॑। वारे॑। शिशुः॑। न। क्री॒ळन्। पव॑मानः। अ॒क्षा॒रि॒ति। स॒हस्र॑ऽधारः। श॒तऽवा॑जः। इंदुः॑। ए॒षः। पु॒ना॒नः। मधु॑ऽमान्। ऋ॒तऽवा॑। इंद्रा॑य। इंदुः॑। प॒व॒ते। स्वा॒दुः। ऊ॒र्मिः। वा॒ज॒ऽस॑निः। व॒रि॒वः॒ऽवित्। व॒यः॒ऽधाः। सः। प॒व॒स्व॒। सह॑मानः। पृ॒त॒न्यून्। सेध॑न्। रक्षां॑सि। अप॑। दुः॒ऽगहा॑नि। सु॒ऽआ॒यु॒धः। स॒स॒ह्वान्। सो॒म॒। शत्रू॑न्॥ २३॥ अ॒या। रु॒चा। हरि॑ण्या। पु॒ना॒नः। विश्वा॑। द्वेषां॑सि। त॒र॒ति। स॒युग्व॑ऽभिः। सूरः॑। न। स्वयु॑ग्वऽभिः। धारा॑। सु॒तस्य॑।

न।३

रोचते। पुनानः। अरुषः। हरिः। विश्वा। यत्। रूपा। परिऽयाति। ऋक्वऽभिः। सप्तऽआस्येभिः। ऋक्वऽभिः।
त्वं। त्यत्। पणीनां। विदः। वसु। सं। मातृऽभिः। मर्जयसि। स्वे। आ। दमे। ऋतस्य। धीतिऽभिः। दमे। पराऽ
वतः। साम। तत्। यत्र। रणंति। धीतयः। त्रिधातुऽभिः। अरुषीभिः। वयः। दधे। रोचमानः। वयः। द
धे। हर्वी। अनु। प्रऽदिशं। याति। चेकितत्। सं। रश्मिऽभिः। यतते। दर्शतः। रथः। दैव्यः। दर्शतः। रथः।
अग्मन्। उक्थानि। पौंस्या। इंद्रं। जैत्राय। हर्षयन्। वज्रः। च। यत्। भवथः। अनपऽच्युता। समत्ऽसु। अ
नपऽच्युता॥ २४॥ नानानं। वै। ऊं इति। नः। धियः। वि। व्रतानि। जनानां। तक्षा। रिष्टं। रुतं। भिषक्। ब्रह्मा।
सुन्वंतं। इच्छति। ०। जरतीभिः। ओषधीभिः। पर्णेभिः। शकुनानां। कार्मारः। अश्मऽभिः। द्युऽभिः। हि
रण्यऽवंतं। इच्छति। ०। कारुः। अहं। ततः। भिषक्। उपलऽप्रक्षिणी। नना। नानाऽधियः। वसुऽयवः।
अनु। गाःऽइव। तस्थिम। ०। अश्वः। वोह्ला। सुखं। रथं। हसनां। उपऽमंत्रिणः। शेपः। रोमण्ऽवंतौ। भे

पं॰स॰
४९

राम॰

दो। वाः॥ इत्। मंडूकः॥ इच्छति। ०॥ २५॥ शर्यणाऽवति। सोमं। इंद्रः॥ पिबतु। वृत्रऽहा। बलं। दधानः॥ आत्म
नि। करिष्यन्। वीर्यं। महत्। ०। आ। पवस्व। दिशां। पते। आर्जीकात्। सोम। मीढ्वः॥ ऋतऽवाकेन। सत्ये
न। श्रद्धया। तपसा। सुतः॥ ०। पर्जन्यऽवृद्धं। महिषं। तं। सूर्यस्य। दुहिता। आ। अभरत्। तं। गंधर्वाः। प्र
ति। अगृभ्णन्। तं। सोमे। रसं। आ। अदधुः॥ ०। ऋतं। वदन्। ऋतऽद्युम्न। सत्यं। वदन्। सत्यऽकर्मन्। श्रद्धां।
वदन्। सोम। राजन्। धात्रा। सोम। परिऽकृतः॥ ०। सत्यंऽउग्रस्य। बृहतः॥ सं। स्रवंति। संऽस्रवाः॥ सं।
यंति। रसिनः॥ रसाः॥ पुनानः॥ ब्रह्मणा। हरे। ०॥ २६॥ यत्र। ब्रह्मा। पवमान। छंदस्यां। वाचं। वदन्। ग्रा
व्णा। सोमे। महीयते। सोमेन। आऽनंदं। जनयन्। ०। यत्र। ज्योतिः। अजस्रं। यस्मिन्। लोके। स्वः॥ हि
तं। तस्मिन्। मां। धेहि। पवमान। अमृते। लोके। अक्षिते। ०। यत्र। राजा। वैवस्वतः॥ यत्र। अवऽरोध
नं। दिवः॥ यत्र। अमूः॥ यह्वतीः॥ आपः॥ तत्र। मां। अमृतं। कृधि। ०। यत्र। अनुऽकामं। चरणं। त्रिऽ

आ

४९

नाके। त्रिऽदिवे। दिवः। लोकाः। यत्र। ज्योतिष्मंतः। ०। यत्र। कामाः। निऽकामाः। च। यत्र। ब्रध्नस्य। वि
ष्टपं। स्वधा। च। यत्र। तृप्तिः। च। ०। यत्र। आऽनंदाः। च। मोदाः। च। मुदः। प्रऽमुदः। आसते। कामस्य।
यत्र। आप्ताः। कामाः। ०।२३॥ यः। इंदोः। पवमानस्य। अनु। धामानि। अक्रमीत्। तं। आहुः। सुऽप्र
जाः। इति। यः। ते। सोम। अविधत्। मनः। ०। ऋषे। मंत्रऽकृतां। स्तोमैः। कश्यप। उत्ऽवर्धयन्।
गिरः। सोमं। नमस्य। राजानं। यः। जज्ञे। वीरुधां। पतिः। ०। सप्त। दिशः। नानाऽसूर्याः। सप्त। हो
तारः। ऋत्विजः। देवाः। आदित्याः। ये। सप्त। तेभिः। सोम। अभि। रक्ष। नः। ०। यत्। ते। राजन्॥
शृतं। हविः। तेन। सोम। अभि। रक्ष। नः। अरातिऽवा। मा। नः। तारीत्। मो इति। च। नः। किं। चन। आ
ममत्। ०।२८॥ ॥इति नवममंडलं॥ ॥ अग्रे। बृहन्। उषसां। ऊर्ध्वः। अस्थात्। निःऽजगन्वान्। तमसः।
ज्योतिषा। आ। अगात्। अग्निः। भानुना। रुशता। सुऽअंगः। आ। जातः। विश्वा। सद्मानि। अप्राः।

प॰स॰
५०

स॰। जातः। गर्भः। असि। रोदस्योः। अग्ने। चारुः। विऽभृतः। ओषधीषु। चित्रः। शिशुः। परि। तमां
सि। अक्तून्। प्र। मातृऽभ्यः। अधि। कनिक्रदत्। गाः। विष्णुः। इत्था। परमं। अस्य। विद्वान्। जातः।
बृहन्। अभि। पाति। तृतीयं। आसा। यत्। अस्य। पयः। अक्रत। स्वं। सऽचेतसः। अभि। अर्चति।
अत्र। अतः। ऊं इति। त्वा। पितृऽभृतः। जनित्रीः। अन्नऽवृधं। प्रति। चरंति। अन्नैः। ताः। ईं इति। प्रति।
एषि। पुनः। अन्यऽरूपाः। असि। त्वं। विक्षु। मानुषीषु। विक्षु। मानुषीषु। होता। होतारं। चित्रऽ
रथं। अध्वरस्य। यज्ञस्यऽयज्ञस्य। केतुं। रुशंतं। प्रतिऽअर्धिं। देवस्यऽदेवस्य। मह्ना। श्रिया। तु।
अग्निं। अतिथिं। जनानां। सः। तु। वस्त्राणि। अध। पेशनानि। वसानः। अग्निः। नाभा। पृथि
व्याः। अरुषः। जातः। पदे। इळायाः। पुरःऽहितः। राजन्। यक्षि। इह। देवान्। आ। हि। द्यावापृथि
वी इति। अग्ने। उभे इति। सदा। पुत्रः। न। मातरा। ततंथ। प्र। याहि। अच्छ। उशतः। यविष्ठ। अथ। आ।

५०

वहा। सहस्रा। इह। आ। देवान्॥ २९॥ पिप्रीहि। देवान्। उशतः। यविष्ठ। विद्वान्। ऋतून्। ऋतुऽपते। य
ज। इह। ये। दैव्याः। ऋत्विजः। तेभिः। अग्ने। त्वं। होतॄणां। असि। आऽयजिष्ठः॥ जनानां। मंधाता। अ
सि। द्रविणःऽदाः। ऋतऽवा। स्वाहा। वयं। कृणवाम। हवींषि। देवः। देवान्। यजतु। अग्निः। अर्हन्।
आ। देवानां। अपि। पंथां। अगन्म। यत्। शक्नवाम। तत्। अनु। प्रऽवोळ्हुं। अग्निः। विद्वान्। सः। य
जात्। सः। इत्। ऊं इति। होता। सः। अध्वरान्। सः। ऋतून्। कल्पयाति। यत्। वः। वयं। प्रऽमिनाम। व्र
तानि। विदुषां। देवाः। अविदुःऽतरासः। अग्निः। तत्। विश्वं। आ। पृणाति। विद्वान्। येभिः।
देवान्। ऋतुऽभिः। कल्पयाति। यत्। पाकऽत्रा। मनसा। दीनऽदक्षाः। न। यज्ञस्य। मन्वते। मर्त्या
सः। अग्निः। तत्। होता। क्रतुऽवित्। विऽजानन्। यजिष्ठः। देवान्। ऋतुऽशः। यजाति। विश्वेषां।
हि। अध्वराणां। अनीकं। चित्रं। केतुं। जनिता। त्वा। जजान। सः। आ। यजस्व। नृऽवतीः। अनु। क्षाः।

प० सू०
५१

स्पार्हाः ॥ २४ ॥ क्षुऽमतीः ॥ विश्वऽजन्याः ॥ यम् । त्वा । द्यावापृथिवी इति । यम् । त्वा ॥ आपः । त्वष्टा । यम् । त्वा ।
सुऽजनिम । जजान । पन्थाम् । अनु । प्रऽविद्वान् । पितृऽयानम् । द्युऽमत् । अग्ने । सम्ऽइधानः । वि । भाहि ॥ २५ ॥
इनः । राजन् । अरतिः । सम्ऽइद्धः । रौद्रः । दक्षाय । सुसुऽमान् । अदर्शि । चिकित् । वि । भाति । भासा ।
बृहता । असिक्नीम् । एति । रुशतीम् । अपऽअजन् । कृष्णाम् । यत् । एनीम् । अभि । वर्पसा । भूत् । जनयन् ।
योषाम् । बृहतः । पितुः । जाम् । ऊर्ध्वम् । भानुम् । सूर्यस्य । स्तभायन् । दिवः । वसुऽभिः । अरतिः । वि । भाति ।
भद्रः । भद्रया । सचमानः । आ । अगात् । स्वसारम् । जारः । अभि । एति । पश्चात् । सुप्रकेतैः । द्युऽभिः ।
अग्निः । विऽतिष्ठन् । रुशत्ऽभिः । वर्णैः । अभि । रामम् । अस्थात् । अस्य । यामासः । बृहतः । न ।
वग्नून् । इन्धानाः । अग्नेः । सख्युः । शिवस्य । ईड्यस्य । वृष्णः । बृहतः । सुऽआसः । भामासः । यामन् ।
अक्तवः । चिकित्रे । स्वनाः । न । यस्य । भामासः । पवन्ते । रोचमानस्य । बृहतः । सुऽदिवः । ज्येष्ठे

५१

भिः । यजः । तेजिष्ठैः । श्रीलुमलऽभिः । वर्षिष्ठेभिः । भानुऽभिः । नक्षति । द्यां । अस्य । शुष्मासः ।
ददृशानऽपवेः । जेहमानस्य । स्वनयन् । नियुत्ऽभिः । ध्रुलेभिः । यः । रुशत्ऽभिः । देवऽतमः । विऽरे
भत्ऽभिः । अरतिः । भाति । विऽभ्वा ॥ सः । आ । वक्षि । महि । नः । आ । च । सत्सि । दिवः । पृथिव्योः ।
अरतिः । युवत्योः । अग्निः । सुऽतुकः । सुऽतुकेभिः । अश्वैः । रभस्वत्ऽभिः । रभस्वान् । आ ।
इह । गम्याः ॥ ३ ॥ ३ ॥ प्र । ते । यक्षि । प्र । ते । इयर्मि । मन्म । भुवः । यथा । वन्द्यः । नः । हवेषु । धन्वन्ऽइव । प्रऽ
पा । असि । त्वं । अग्ने । इयक्षवे । पूरवे । प्रत्न । राजन् ॥ यं । त्वा । जनासः । अभि । संऽचरंति । गावः । उ
ष्णंऽइव । व्रजं । यविष्ठ ॥ दूतः । देवानां । असि । मर्त्यानां । अंतः । महान् । चरसि । रोचनेन ॥ शिशुं । न । त्वा ।
जेन्यं । वर्धयंती । माता । बिभर्ति । सचनस्यमाना । धनोः । अधि । प्रऽवता । यासि । हर्यन् । जिगीष
से । पशुःऽइव । अवऽसृष्टः ॥ मूराः । अमूर । न । वयं । चिकित्वः । महिऽत्वं । अग्ने । त्वं । अंग । वित्से ।

प० सं०
५२

शायै। वृद्धिः। चरंति। जिह्वया। अदन्। रेरिह्यतै। युवतिं। विश्पतिं। सन्। कूः। विंत। जायवे। सनेय।
सुम त्यः। वनै। तस्थौ। पलितः। धूमऽकेतुः। अस्नाता। आपः। वृषभः। न। प्र। वेति। सऽचेतसः।
यं। प्रऽनयंत। नर्तोः। क्रतुत्यजोऽइव। तस्करा। वनर्गूऽइति। वनऽगू। दशऽभिः। अभि। अधीय
तां। इयांत। अग्ने। नमस्यसी। मनीषा। पुरुऽवारं। या। नामुच। यतः। भिः। अंगैः। अर्ता। चक्रे। जातं। वेदः।
नमः। वृषयं। चुगीः। सदं। इत। वर्धनी। सन्तां। ० तनेपा भिः। तौ। का। रक्षा। उत। नः। तन्वः। अप्रऽयु
छन्॥२२॥ एकः। समुद्रः। धरुणः। रयीणां। अस्मत्। हृदः। भूरिऽजन्मा। वि। चष्टे। सिसंक्ति। ऊधः।
निण्योः। उपऽस्थे। उत्सस्य। मध्ये। निऽहितं। पदं। वेः। इति। वेः। सम्। आनं। नीळं। वृषणः। वसानाः। सं।
जग्मिरे। महिषाः। अर्वतीभिः। ऋतस्य। पदं। कवयः। नि। पांति। गुहा। नामानि। दधिरे। पराणि।
ऋतयिनी इति ऋतऽयिनी। मायिनी इति। सं। दधाते इति। मित्वा। शिशुं। जज्ञतुः। वर्धयंती इति। वि

५२

श्वस्य । नाभिं । चरतः । ध्रुवस्य । कवेः । चित् । तंतुं । मनसा । विऽयंतः । ऋतस्य । हि । वर्तनयः ।
सुऽजातं । इषः । वाजाय । प्रऽदिवः । सचंते । अधीवासं । रोदसी इति । वावसाने इति । घृतैः । अन्नैः ।
ववृधाते इति । मधूनां । सप्त । स्वसॄः । अरुषीः । वावशानः । विद्वान् । मध्वः । उत् । जभार । दृशे । कं ।
अंतः । येमे । अंतरिक्षे । पुराऽजाः । इच्छन् । वव्रिं । अविदत् । पूषणस्य । सप्त । मर्यादाः । कवयः ।
ततक्षुः । तासां । एकां । इत् । अभि । अंहुरः । गात् । आयोः । ह । स्कंभः । उपऽमस्य । नीळे । पथां । विऽ
सर्गे । धरुणेषु । तस्थौ ॥ असत् । च । सत् । च । परमे । विऽओमन् । दक्षस्य । जन्मन् । अदितेः । उपऽस्थे ॥
अग्निः । ह । नः । प्रथमऽजाः । ऋतस्य । पूर्वे । आयुनि । वृषभः । च । धेनुः ॥ ३३ ॥ ॥ इति सप्तमाष्ट-
के पंचमोध्यायः ॥ ॥ ॐ अयं । सः । यस्य । शर्मन् । अवःऽभिः । अग्नेः । एधते । जरिता । अभिष्टौ ॥
ज्येष्ठेभिः । यः । भानुऽभिः । ऋषूणां । परिऽएति । परिऽवीतः । विभाऽवा ॥

पं०स०
५२

वा। विऽभाति। अग्निः। देवेभिः। ऋतऽवा। अजस्रः। आ। यः। विवाय। सख्या। सखिऽभ्यः। अपरिऽ
ह्वृतः। अत्यः। न। सप्तिः॥ ईशे। यः। विश्वस्याः। देवऽवीतेः। ईशे। विश्वऽआयुः। उषसः। विऽउष्टौ। आ।
यस्मिन्। मना। हवींषि। अग्नौ। अरिष्टऽरथः। स्कभ्नाति। शूषैः॥ शूषेभिः। वृधः। जुषाणः। अ
र्कैः। देवान्। अच्छ। रघुऽपत्वा। जिगाति। मंद्रः। होता। सः। जुह्वा। यजिष्ठः। संऽमिश्लः। अग्निः।
आ। जिघर्ति। देवान्। तं। उस्रां। इंद्रं। न। रेजमानं। अग्निं। गीःऽभिः। नमःऽभिः। आ। कृणुध्वं। आ।
यं। विप्रासः। मतिऽभिः। गृणंति। जातऽवेदसं। जुह्वं। सहानां। सं। यस्मिन्। विश्वा। वसूनि। ज
ग्मुः। वाजे। न। अश्वाः। सप्तिऽवंतः। एवैः। अस्मे इति। ऊतीः। इंद्रवातऽतमाः। अर्वाचीनाः। अ
ग्ने। आ। कृणुष्व। अध। हि। अग्ने। मह्ना। निऽसद्य। सद्यः। जज्ञानः। हव्यः। बभूथ। तं। ते। देवासः।
अनु। केतं। आयन्। अध। अवर्धंत। प्रथमासः। ऊमाः॥१॥ स्वस्ति। नः। दिवः। अग्ने। पृथिव्याः।

५२

विश्वऽआयुः। धेहि। यजथाय। देव। सचेमहि। तव। दस्म। प्रऽकेतैः। उरुष्य। नः। उरुऽभिः। देव। शंसैः।
इमाः। अग्ने। मतयः। तुभ्यं। जाताः। गोभिः। अश्वैः। अभि। गृणंति। राधः। ०। वसो इति। दधानः। म-
तिऽभिः। सुऽजात। अग्निं। मन्ये। पितरं। अग्निं। आपिं। अग्निं। भ्रातरं। सदं। इत्। सखायं। अग्नेः। अ-
नीकं। बृहतः। सपर्यं। दिवि। शुक्रं। यजतं। सूर्यस्य। सिध्राः। अग्ने। धियः। अस्मे इति। सनुत्रीः। यं।
त्रायसे। दमे। आ। नित्यऽहोता। ऋतऽवा। सः। रोहितऽअश्वः। पुरुऽक्षुः। द्युऽभिः। अस्मै। अहऽ-
भिः। वामं। अस्तु। द्युऽभिः। हितं। मित्रंऽइव। प्रऽयोगं। प्रत्नं। ऋत्विजं। अध्वरस्य। जारं। बाहुऽभ्यां।
अग्निं। आयवः। अजनंत। विक्षु। होतारं। नि। असादयंत। स्वयं। यजस्व। दिवि। देव। देवान्॥ ए-
व। यजस्व। तन्वं। सुऽजात। भव। नः। अग्ने। अविता। उत। गोपाः। भव। वयःऽकृत्। उत। नः। वयःऽ-
धाः। रास्व। च। नः। सुऽमहः। हव्यऽदातिं। त्रास्व। उत। नः। तन्वः। अप्रऽयुच्छन्।२॥ प्र। केतुना। बृहता।

किं। ते। पाकः। कृणवत्। अप्रऽचेताः। यथा। अयजः। ऋतुऽभिः। देव।

याति। अग्निः। आदिवः। त्रितः। अंतान्। उपऽमान्। उत। आ। नद। अपां। उपऽस्थे। महिषः। ववर्ध। मु
मोदा। गर्भः। वृषभः। ककुद्मान्। अस्रेमा। वत्सः। शिमीऽवान्। अरावीत्। सः। उ। देवऽतातिं। उत्
यतानि। कृण्वन्। स्वेषु। क्षयेषु। प्रथमः। जिगाति। आ। यः। मूर्धानं। पित्रोः। अरब्ध। नि। अध्व
रे। दधिरे। सूरः। अर्णः। अस्य। पत्मन्। अरुषीः। अश्वऽबुध्नाः। ऋतस्य। योनौ। तन्वः। जुषंत।
उषःऽउषः। हि। वसो इति। अग्रं। एषि। त्वं। यमयोः। अभवः। विऽभाऽवा। ऋताय। सप्त। दधि
षे। पदानि। जनयन्। मित्रं। तन्वे। स्वायै। भुवः। चक्षुः। महः। ऋतस्य। गोपाः। भुवः। वरुणः। यत्।।
ऋताय। वेषि। भुवः। वरुणः। यत्। ऋताय। वेषि। भुवः। अपां। नपात्। जातऽवेदः। भुवः। दू
तः। यस्य। हव्यं। जुजोषः। ३। भुवः। यज्ञस्य। रजसः। च। नेता। यत्र। नियुत्ऽभिः। सचसे। शिवा
भिः। दिवि। मूर्धानं। दधिषे। स्वःऽसां। जिह्वां। अग्ने। चकृषे। हव्यऽवाहं। अस्य। त्रितः। क्रतुना।

वव्रे । अंतः । इच्छन् । धीतिं । पितुः । एवैः । परस्य । सचस्यमानः । पित्रोः । उपऽस्थे । जामि । ब्रुवाणः । आ
युधानि । वेति ॥ सः । पित्र्याणि । आयुधानि । विद्वान् । इंद्रऽइषितः । आप्त्यः । अभि । अयुध्यत । त्रिऽशी
र्षाणं । सप्तऽरश्मिं । जघन्वान् । त्वाष्ट्रस्य । चित् । निः । ससृजे । त्रितः । गाः ॥ भूरि । इत् । इंद्रः । उत्ऽइनक्षंतं ।
ओजः । अव । अभिनत् । सत्ऽपतिः । मन्यमानं । त्वाष्ट्रस्य । चित् । विश्वऽरूपस्य । गोनां । आऽचक्राणः ।
त्रीणि । शीर्षा । परा । वर्गिति वर्क् ॥ ५ ॥ आपः । हि । स्थ । मयःऽभुवः । ताः । नः । ऊर्जे । दधातन । महे । र
णाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवऽतमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः । उशतीःऽइव । मातरः ॥ तस्मै । अरं । गमा
म । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्वथ । आपः । जनयथ । च । नः ॥ शं । नः । देवीः । अभिष्टये । आपः । भवंतु । पी
तये । शं । योः । अभि । स्रवंतु । नः ॥ ईशानाः । वार्याणां । क्षयंतीः । चर्षणीनां । अपः । याचामि । भेषजं ॥ ० ॥ प ॥
ओ इति । चित् । सखायं । सख्या । ववृत्यां । तिरः । पुरु । चित् । अर्णवं । जगन्वान् । पितुः । नपातं । आ । दधीत ।

स०प०
५५

वेधाः। अधि। क्षमि। प्रऽतरं। दीध्यानाः। न। ते। सखा। सख्यं। वष्टि। एतत्। सऽलक्ष्मा। यत्। विषुऽरूपा। भवा
ति। महः। पुत्रासः। असुरस्य। वीराः। दिवः। धर्तारः। उर्विया। परि। ख्यन्। उशंति। घ। ते। अमृतासः। ए
तत्। एकस्य। चित्। त्यजसं। मर्त्यस्य। नि। ते। मनः। मनसि। धायि। अस्मे इति। जन्युः। पतिः। तन्वं। आ। वि
विश्याः। न। यत्। पुरा। चकृम। कत्। ह। नूनं। ऋता। वदंतः। अनृतं। रपेम। गंधर्वः। अप्ऽसु। अप्या। च। यो
षा। सा। नः। नाभिः। परमं। जामि। तत्। नौ। गर्भे। नु। नौ। जनिता। दंपती इति दंऽपती। कः। देवः। त्व
ष्टा। सविता। विश्वऽरूपः। नकिः। अस्य। प्र। मिनंति। व्रतानि। वेद। नौ। अस्य। पृथिवी। उत। द्यौः॥ ६॥ कः।
अस्य। वेद। प्रथमस्य। अह्नः। कः। ईं। ददर्श। कः। इह। प्र। वोचत्। बृहत्। मित्रस्य। वरुणस्य। धाम। कत्। उं
इति। ब्रवः। आहनः। वीच्या। नॄन्। यमस्य। मा। यम्यं। कामः। आ। अगन्। समाने। योनौ। सहऽशेय्याय।
जायाऽइव। पत्ये। तन्वं। रिरिच्यां। वि। चित्। वृहेव। रथ्याऽइव। चक्रा। न। तिष्ठंति। न। नि। मिषंति। एते।

५५

आ। घ। ता। गच्छान्। उत्ऽतरा। युगानि। यत्र। जामयः। कृणवन्। अजामि

२

देवानां। स्पशः। इह। ये। चरंति। अन्येन। मत्। आहनः। याहि। तूयं। तेन। वि। वृह। रथ्याऽइव। चक्रा।
रात्रीभिः। अस्मै। अहऽभिः। दशस्येत्। सूर्यस्य। चक्षुः। मुहुः। उत्। मिमीयात्। दिवा। पृथिव्या। मिथु
ना। सबंधूइति सऽबंधू। यमीः। यमस्य। बिभृयात्। अ॰ जामि। उप। बर्बृहि। वृषभाय। बाहुं। अन्यं।
इच्छस्व। सुऽभगे। पतिं। मत्॥१०॥ किं। भ्राता। असत्। यत्। अनाथं। भवाति। किं। ऊंइति। स्वसा। यत्।
निःऽऋतिः। निऽगच्छात्। कामऽमूता। बहु। एतत्। रपामि। तन्वा। मे। तन्वं। सं। पिपृग्धि। न। वै। ऊं
इति। ते। तन्वा। तन्वं। सं। पपृच्यां। पापं। आहुः। यः। स्वसारं। निऽगच्छात्। अन्येन। मत्। प्रऽमुदः। क
ल्पयस्व। न। ते। भ्राता। सुऽभगे। वष्टि। एतत्॥ बतः। बत। असि। यम। न। एव। ते। मनः। हृदयं। च। अ
विदाम। अन्या। किल। त्वां। कक्ष्याऽइव। युक्तं। परि। स्वजाते। लिबुजाऽइव। वृक्षं। अन्यं। ऊंइति। सु। त्वं।
यमि। अन्यः। ऊंइति। त्वां। तस्य। वा। त्वं। मनः। इच्छ। सः। वा। तव। अध। कृणुष्व। संऽविदं। सुऽभद्रां॥१४॥

श्री

ऋ०प०
५६

वृषा। वृष्णे। दुदुहे। दोहसा। दिवः। पयांसि। यह्वः। अदितेः। अदाभ्यः। आ॥ विश्वं। सः। वेद। वरुणः।
यथा। धिया॥ सः। यज्ञियः। यजतु। यज्ञियान्। ऋतून्॥ रपत्। गंधर्वीः। अप्या। च। योषणा। नद
स्य। नादे। परि। पातु। मे। मनः। इष्टस्य। मध्ये। अदितिः। नि। धातु। नः। भ्राता। नः। ज्येष्ठः। प्रथमः।
वि। वोचति। सो इति। चित्। नु। भद्रा। क्षुऽमती। यशस्वती। उषाः। उवास। मनवे। स्वःऽवती। यत्।
ईं। उशंतं। उशतां। अनु। क्रतुं। अग्निं। होतारं। विदथाय। जीजनन्॥ अध। त्यं। द्रप्सं। विऽभ्वं। विऽ
चक्षणं। विः। आ। अभरत्। इषितः। श्येनः। अध्वरे। यदि। विशः। वृणते। दस्मं। आर्याः। अग्निं। हो
तारं। अध। धीः। अजायत॥ सदा। असि। रण्वः। यवसाऽइव। पुष्यते। होत्राभिः। अग्ने। मनुषः। सुऽ
अध्वरः। विप्रस्य। वा। यत्। शशमानः। उक्थ्यं। वाजं। ससऽवान्। उपऽयासि। भूरिऽभिः॥ उत्।
ईरय। पितरा। जारः। आ। भगं। इयक्षति। हर्यतः। हृत्तः। इष्यति। विवक्ति। वह्निः। सुऽअप

५६

स्यते। मखः। तविष्यते। असुरः। वेपते। मती। यः। ते। अग्ने। सुऽमतिं। मर्तः। अक्षत्। सहसः।
सूनो इति। अति। सः। प्र। शृण्वे। इषं। दधानः। वहमानः। अश्वैः। आ। सः। द्युऽमान्। अमऽवा
न्। भूषति। द्यून्। यत्। अग्ने। एषा। संऽइतिः। भवाति। देवी। देवेषु। यजता। यजत्र। रत्ना। च। यत्।
विऽभजासि। स्वधाऽवः। भागं। नः। अत्र। वसुऽमंतं। वीतात्। श्रुधि। नः। अग्ने। सदने। सधऽस्थे। यु
क्ष्व। रथं। अमृतस्य। द्रवित्नुं। आ। नः। वह। रोदसी इति। देवपुत्रे इति देवऽपुत्रे। माकिः। देवानां। अ
प। भूः। इह। स्याः। १०। द्यावा। ह। क्षामा। प्रथमे इति। ऋतेन। अभिऽश्रावे। भवतः। सत्यऽवाचा।
देवः। यत्। मर्तान्। यजथाय। कृण्वन्। सीदत्। होता। प्रत्यङ्। स्वं। असुं। यन्। देवः। देवान्। प
रिऽभूः। ऋतेन। वह। नः। हव्यं। प्रथमः। चिकित्वान्। धूमऽकेतुः। संऽइधा। भाःऽऋजीकः।

सा॰सं॰प॰
५७

मंद्रः । होता । नित्यः । वाचा । यजीयान् । स्वा । वेकु । देवस्य । अमृतं । यदि । गोः । अतः । जातासः । धारय
ते । उर्वी इति । विश्वे । देवाः । अनु । तत् । ते । यजुः । गुः । दुहे । यत् । एनी । दिव्यं । घृतं । वाः इति वाः । अचीमि ।
वो । वधीया । अपः । घृतस्नु इति घृतऽस्नू । द्यावा । भूमी इति । शृणुतं । रोदसी इति । मे । अहा । यत् । द्या
वः । असुऽनीतिं । अयन् । मध्वा । नः । अत्र । पितरा । शिशीतां । किं । स्वित् । नः । राजा । जगृहे । कत् । अ
स्य । अति । व्रतं । चकृम । कः । वि । वेद । मित्रः । चित् । हि । स्म । जुहुराणः । देवान् । श्लोकः । न । यातां ।
अपि । वाजः । अस्ति ॥ ११ ॥ दुःऽमंतु । अत्र । अमृतस्य । नाम॰ । यमस्य । यः । मनवते । सुऽमंतु । अग्ने ॥
तं । ऋष्व । पाहि । अप्रऽयुच्छन् । यस्मिन् । देवाः । विदथे । मादयंते । विवस्वतः । सदने । धारयंते । सूर्ये ।
ज्योतिः । अदधुः । मासि । अक्तून् । परि । द्योतनिं । चरतः । अजस्रा । यस्मिन् । देवाः । मन्मनि । संऽचरं
ति । अपीच्ये । न । वयं । अस्य । विद्म । मित्रः । नः । अत्र । अदितिः । अनागान् । सविता । देवः । वरुणाय ।

५७

वोचतं ॥१२॥ युजे । वां । ब्रह्म । पूर्व्यं । नमःऽभिः । वि । श्लोकः । एतु । पथ्याऽइव । सूरेः । शृण्वंतु । वि
श्वे । अमृतस्य । पुत्राः । आ । ये । धामानि । दिव्यानि । तस्थुः ॥ यमेइवेतियमेऽइव । यतमाने इति । यत । ए
तं । प्र । वां । भरन् । मानुषाः । देवऽयंतः । आ । सीदतं । स्वं । ऊं इति । लोकं । विदाने इति । स्वासस्थे इति सुऽ
आसस्थे । भवतं । इंदवे । नः ॥ पंच । पदानि । रुपः । अनु । अरोहं । चतुःऽपदीं । अनु । एमि । व्रतेन । अ
क्षरेण । प्रति । मिमे । एतां । ऋतस्य । नाभौ । अधि । सं । पुनामि ॥ देवेभ्यः । कं । अवृणीत । मृत्युं । प्रऽजा
यै । कं । अमृतं । न । अवृणीत । बृहस्पतिं । यज्ञं । अकृण्वत । ऋषिं । प्रियां । यमः । तन्वं । प्र । अरिरेची
त् । सप्त । क्षरंति । शिशवे । मरुत्वते । पित्रे । पुत्रासः । अपि । अवीवतन् । ऋतं । उभे इति । इत् । अ
स्य । उभयस्य । राजतः । उभे इति । यतेते इति । उभयस्य । पुष्यतः ॥१३॥ परेयिऽवांसं । प्रऽवतः । महीः ॥
अनु । बहुऽभ्यः । पंथां । अनुऽपस्पशानं । वैवस्वतं । संऽगमनं । जनानां । यमं । राजानं । हविषा । दुवस्य ।

सं०भा०
५८

यमः। नः। गातुं। प्रथमः। विवेद। न। एषा। गव्यूतिः। अपऽभर्तवै। ऊं इति। यत्र। नः। पूर्वे। पितरः। परा
ऽईयुः। एना। जज्ञानाः। पथ्याः। अनु। स्वाः॥ मातली। कव्यैः। यमः। अंगिरःऽभिः। बृहस्पतिः। ऋक्
ऽभिः। ववृधानः। यान्। च। देवाः। ववृधुः। ये। च। देवान्। स्वाहा। अन्ये। स्वधया। मदंति॥ इमं।
यम। प्रऽस्तरं। आ। हि। सीद। अंगिरःऽभिः। पितृऽभिः। संऽविदानः। आ। त्वा। मंत्राः। कविऽशस्ताः
स्ताः। वहंतु। एना। राजन्। हविषा। मादयस्व॥ अंगिरःऽभिः। पितृऽभिः। संऽवि[illegible]। आ। गहि।
यज्ञियेभिः। यम। वैरूपैः। इह। मादयस्व। विवस्वंतं। हुवे। यः। पिता। ते। अस्मिन्। यज्ञे। बर्हिषि। आ।
३ नः निऽसद्य॥१४॥ अंगिरसः। नः। पितरः। नवऽग्वाः। अथर्वाणः। भृगवः। सोम्यासः। तेषां। वयं। सुऽमतौ।
यज्ञियानां॥०॥ प्र। इहि। प्र। इहि। पथिऽभिः। पूर्व्येभिः। उभा। राजाना। स्वधया। मदंता। यमं। पश्या
सि। वरुणं। च। देवं॥ सं। गच्छस्व। पितृऽभिः। सं। यमेन। इष्टापूर्तेन। परमे। विऽओमन्॥ हित्वाय। अ

अन्ये। ३

वद्यं। पुनः। अस्तं। आ। इहि। सं। गच्छस्व। तन्वा। सुऽवर्चाः। अप। इत। वि। इत। वि। च। सर्पत। अतः।
अस्मै। एतं। पितरः। लोकं। अक्रन्। अहःऽभिः। अत्ऽभिः। अक्तुऽभिः। विऽअक्तं। यमः। ददाति।
अवऽसानं। अस्मै। अति। द्रव। सारमेयौ। श्वानौ। चतुःऽअक्षौ। शबलौ। साधुना। पथा। अथ। पि-
तॄन्। सुऽविदत्रान्। उप। इहि। यमेन। ये। सधऽमादं। मदंति ॥१५॥ यौ। ते। श्वानौ। यम। रक्षितारौ।
चतुःऽअक्षौ। पथिरक्षी इति पथिऽरक्षी। नृऽचक्षसौ। ताभ्यां। एनं। परि। देहि। राजन्। स्वस्ति। च। अ-
स्मै। अनमीवं। च। धेहि। उरुऽनसौ। असुऽतृपौ। उदुंबलौ। यमस्य। दूतौ। चरतः। जनान्। अनु। तौ। अ-
स्मभ्यं। दृशये। सूर्याय। पुनः। दातां। असुं। अद्य। इह। भद्रं। यमाय। सोमं। सुनुत। यमाय। जुहुत। हविः।
यमं। ह। यज्ञः। गच्छति। अग्निऽदूतः। अरंऽकृतः। यमाय। घृतऽवत्। हविः। ० सः। नः। देवेषु। आ।
यमत्। दीर्घं। आयुः। प्र। जीवसे। यमाय। मधुमत्ऽतमं। राज्ञे। हव्यं। जुहोतन। इदं। नमः। ऋषि

स०प०
५८

ष्यः । पूर्वेऽजः । पृथुः । पूर्वेभ्यः । पृथिवीक्षितेभ्यः । त्रिः । कद्रुकेभिः । पतति । षट् । उर्वीः । एकं । इत् । बृहत् । त्रिस्तुप् । गायत्री । छंदांसि । सर्वा । ता । यमे । आऽहिता ॥१६॥ उत् । ईरतां । अवरे । उत् । परासः । उत् । मध्यमाः । पितरः । सोम्यासः । असुं । ये । ईयुः । अवृकाः । ऋतऽज्ञाः । ते । नः । अवंतु । पितरः । हवेषु ॥ इदं । पितृऽभ्यः । नमः । अस्तु । अद्य । ये । पूर्वासः । ये । उपरासः । ईयुः । ये । पार्थिवे । रजसि । आ । निऽसत्ताः । ये । वा । नूनं । सुऽवृजनासु । विक्षु ॥ आ । अहं । पितॄन् । सुऽविदत्रान् । अवित्सि । नपातं । च । विऽक्रमणं । च । विष्णोः । बर्हिऽसदः । ये । स्वधया । सुतस्य । भजंत । पित्वः । ते । इह । आऽगमिष्ठाः ॥ बर्हिऽसदः । पितरः । ऊती । अर्वाक् । इमा । वः । हव्या । चकृम । जुषध्वं । ते । आ । गत । अवसा । शंऽतमेन । अथ । नः । शं । योः । अरपः । दधात ॥ उपऽहूताः । पितरः । सोम्यासः । बर्हिष्येषु । निऽधिषु । प्रियेषु । ते । आ । गमंतु । ते । इह । श्रुवंतु । अधि । ब्रुवंतु । ते । अवंतु । अस्मान् ॥१७॥ आऽअच्य । जा

५८

नु। दक्षिणतः। निऽसद्य। इमं। यज्ञं। अभि। गृणीत। विश्वे। मा। हिंसिष्ट। पितरः। केन। चित्।
नः।६। आसीनासः। अरुणीनां। उपऽस्थे। रयिं। धत्त। दाशुषे। मर्त्याय। पुत्रेभ्यः। पितरः। तस्य।
वस्वः। प्र। यच्छत। ते। इह। ऊर्जं। दधात। ये। नः। पूर्वे। पितरः। सोम्यासः। अनुऽऊहिरे। सोमऽपीथं।
वसिष्ठाः। तेभिः। यमः। संऽरराणः। हवींषि। उशन्। उशत्ऽभिः। प्रतिऽकामं। अत्तु। ये। ततृषुः।
देवऽत्रा। जेहमानाः। होत्राऽविदः। स्तोमऽतष्टासः। अर्कैः। आ। अग्ने। याहि। सुऽविदत्रेभिः। अ
र्वाङ्। सत्यैः। कव्यैः। पितृऽभिः। घर्मसत्ऽभिः। ये। सत्यासः। हविःऽअदः। हविःऽपाः। इंद्रेण।
देवैः। सऽरथं। दधानाः।०। सहस्रं। देवऽवंदैः। परैः। पूर्वैः। पितृऽभिः। घर्मसत्ऽभिः॥१०॥ अ
ग्निऽस्वात्ताः। पितरः। आ। इह। गच्छत। सदःऽसदः। सदत। सुऽप्रणीतयः। अत्त। हवींषि। प्रऽय
तानि। बर्हिषि। अथ। रयिं। सर्वऽवीरं। दधातन। त्वं। अग्ने। ईळितः। जातऽवेदः। अवाट्। हव्यानि।

सू० ७०

सुरभीणि । कृत्वी । प्र । अदाः । पितृऽभ्यः । स्वधया । ते । अक्षन् । अद्धि । त्वं । देव । प्रऽयता । हवींषि ॥ ये ।
च । इह । पितरः । ये । च । न । इह । यान् । च । विद्म । यान् । ऊं इति । च । न । प्रऽविद्म । त्वं । वेत्थ । यति । ते । जातऽ
वेदः । स्वधाभिः । यज्ञं । सुऽकृतं । जुषस्व ॥ ये । अग्निऽदग्धाः । ये । अनग्निऽदग्धाः । मध्ये । दिवः ।
स्वधया । मादयंते । ते । त्वं । स्वऽराट् । असुऽनीतिं । एतां । यथाऽवशं । तन्वं । कल्पयस्व ॥ १९ ॥ मा ।
एनं । अग्ने । वि । दहः । मा । अभि । शोचः । मा । अस्य । त्वचं । चिक्षिपः । मा । शरीरं । यदा । शृतं । कृ
णवः । जातऽवेदः । अथ । ईं । एनं । प्र । हिणुतात् । पितृऽभ्यः । शृतं । यदा । करसि । जातऽवेदः ॥ २० ॥
परि । दत्तात् । पितृऽभ्यः । यदा । गच्छाति । असुऽनीतिं । एतां । अथ । देवानां । वशऽनीः । भवाति ।
सूर्यं । चक्षुः । गच्छतु । वातं । आत्मा । द्यां । च । गच्छ । पृथिवीं । च । धर्मणा । अपः । वा । गच्छ । यदि । तत्र ।
ते । हितं । ओषधीषु । प्रति । तिष्ठ । तन्वः । जातऽवेदः । ताभिः । वह । एनं । सुऽकृतां । उ

शरीरैः । अजः । भागः । तपसा । तं । तपस्व । तं । ते । शोचिः । तपतु । तं । ते । अर्चिः । याः । ते । शिवाः ॥ १

इति। लोकं। अव। सृज। पुनरिति। अग्ने। पितृऽभ्यः। यः। ते। आऽहुतः। चरति। स्वधाभिः। आयुः। व
सानः। उप। वेतु। शेषः। सं। गछतां। तन्वा। जातऽवेदः।२०। यत्। ते। कृष्णः। शकुनः। आऽतुतोद॥
पिपीलः। सर्पः। उत। वा। श्वापदः। अग्निः। तत्। विश्वऽअत्। अगदं। कृणोतु। सोमः। च। यः।
ब्राह्मणान्। आऽविवेश। अग्नेः। वर्म। परि। गोभिः। व्ययस्व। सं। प्र। ऊर्णुष्व। पीवसा। मेदसा।
च। न। इत्। त्वा। धृष्णुः। हरसा। जर्हृषाणः। दधृक्। विऽधक्ष्यन्। परिऽअंखयाते। इमं। अग्ने।
चमसं। मा। वि। जिह्वरः। प्रियः। देवानां। उत। सोम्यानां। एषः। यः। चमसः। देवऽपानः। तस्मि
न्। देवाः। अमृताः। मादयंते। क्रव्यऽअदं। अग्निं। प्र। हिणोमि। दूरं। यमऽराज्ञः। गच्छतु। रि
प्रऽवाहः। इह। एव। अयं। इतरः। जातऽवेदाः। देवेभ्यः। हव्यं। वहतु। प्रऽजानन्। यः। अग्निः। क्र
व्यऽअत्। प्रऽविवेश। वः। गृहं। इमं। पश्यन्। इतरं। जातऽवेदसं। तं। हरामि। पितृऽयज्ञाय। देवं।

स० प०
६१

सः । घर्मं । इन्वात् । परमे । सधऽस्थे ॥ २१ ॥ यः । अग्निः । कव्यऽवाहनः । पितॄन् । यक्षत् । ऋतऽवृधः ।
आ । इत् । ऊं इति । हव्यानि । वोचति । देवेभ्यः । च । पितृऽभ्यः । आ ॥ उशन्तः । त्वा । नि । धीमहि । उशन्तः ।
सम् । इधीमहि । उशन् । उशतः । आ । वह । पितॄन् । हविषे । अत्तवे ॥ यम् । त्वम् । अग्ने । सम् । अद
हः । तम् । ऊं इति । निः । वापय । पुनरिति । कियाम्बु । अत्र । रोहतु । पाकऽदूर्वा । विऽअल्कशा । शीतिके ।
शीतिकाऽवति । ह्लादिके । ह्लादिकाऽवति । मण्डूक्या । सु । सम् । गमः । इमम् । सु । अग्निम् । हर्षय ॥ २२ ॥ त्व
ष्टा । दुहित्रे । वहतुम् । कृणोति । इति । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । सम् । एति । यमस्य । माता । परिऽउह्यमाना ।
महः । जाया । विवस्वतः । ननाश ॥ अप । अगूहन् । अमृताम् । मर्त्येभ्यः । कृत्वी । सऽवर्णाम् । अददुः ।
विवस्वते । उत । अश्विनौ । अभरत् । यत् । तत् । आसीत् । अजहात् । ऊं इति । द्वा । मिथुना । सरण्यूः ॥ पू
षा । त्वा । इतः । च्यवयतु । प्र । विद्वान् । अनष्टऽपशुः । भुवनस्य । गोपाः । सः । त्वा । एतेभ्यः । परि । ददत्

६१

त। पितृऽभ्यः। अग्निः। देवेभ्यः। सुऽविदत्रियेभ्यः। आयुः। विश्वऽआयुः। परि। पासति। त्वा। पूषा।
त्वा। पातु। प्रऽपथे। पुरस्तात्। यत्र। आसते। सुऽकृतः। यत्र। ते। यऽयुः। तत्र। त्वा। देवः। सविता। दधातु।
पूषा। इमाः। आशाः। अनु। वेद। सर्वाः। सः। अस्मान्। अभयऽतमेन। नेषत्। स्वस्तिऽदाः। आघृ
णिः। सर्वऽवीरः। अप्रऽयुच्छन्। पुरः। एतु। प्रऽजानन्॥ ५॥ प्रऽपथे। पथाम्। अजनिष्ट। पूषा। प्रऽप
थे। दिवः। प्रऽपथे। पृथिव्याः। उभे इति। अभि। प्रियतमे इति प्रियऽतमे। सधस्थे इति सधऽस्थे।
आ। च। परा। च। चरति। प्रऽजानन्॥ सरस्वतीं। देवऽयन्तः। हवन्ते। सरस्वतीं। अध्वरे। तायमाने। सर
स्वतीं। सुऽकृतः। अह्वयन्त। सरस्वती। दाशुषे। वार्यं। दात्। सरस्वति। या। सऽरथं। ययाथ। स्वधा
भिः। देवि। पितृऽभिः। मदन्ती॥ आऽसद्य। अस्मिन्। बर्हिषि। मादयस्व। अनमीवाः। इषः। आ। धे
हि। अस्मे इति। सरस्वतीं। यां। पितरः। हवन्ते। दक्षिणा। यन्ती। अभि। नक्षमाणाः। सहस्रऽअर्घं। इळः।

सं०प०
६२

अग्ने। भागं। रायः। पोषं। यजमानेषु। धेहि। आपः। अस्मान्। मातरः। शुंधयंतु। घृतेन। नः। घृतऽ
प्वः। पुनंतु। विश्वं। हि। रिप्रं। प्रऽवहंति। देवीः। उत्। इत्। आभ्यः। शुचिः। आ। पूतः। एमि। २४।
द्रप्सः। चस्कंद। पृथिवीं। अनु। द्यां। इमं। च। योनिं। अनु। यः। च। पूर्वः। समानं। योनिं। अनु। सं
चरंतं। द्रप्सं। जुहोमि। अनु। सप्त। होत्राः। यः। ते। द्रप्सः। स्कंदति। यः। ते। अंशुः। बाहुऽच्युतः। धिष
णायाः। उपऽस्थात्। अध्वर्योः। वा। परि। वा। यः। पवित्रात्। तं। ते। जुहोमि। मनसा। वषट्ऽकृतं।०।
स्कृं नः।०। अघः। चे। यः। पुरः। स्तुवा। अयं। देवः। बृहस्पतिः। सं। तं। सिंचतु। राधसे। पयस्वतीः।
ओषधयः। पयस्वत्। मामकं। वचः। अपां। पयस्वत्। इत्। पयः। तेन। मा। सह। शुंधत। २५। प
रं। मृत्यो इति। अनु। परा। इहि। पंथां। यः। ते। स्वः। इतरः। देवऽयानात्। चक्षुष्मते। शृण्वते। ते। ब्र
वीमि। मा। नः। प्रऽजां। रिरिषः। मा। उत। वीरान्। मृत्योः। पदं। योपयंतः। यत। एत।०। अप्या य

मानाः । प्रऽजया । धनेन । शुद्धाः । पूताः । भवत । यज्ञियासः ॥ इमे । जीवाः । वि । मृतैः । आ । अववृ
त्रन् । अभूत् । भद्रा । देवऽहूतिः । नः । अद्य । प्राञ्चः । अगाम । नृतये । हसाय । ० । इमं । जीवेभ्यः । प
रिऽधिं । दधामि । मा । एषां । नु । गात् । अपरः । अर्थं । एतं । शतं । जीवंतु । शरदः । पुरूचीः । अंतः
मृत्युं । दधतां । पर्वतेन । यथा । अहानि । अनुऽपूर्वं । भवंति । यथा । ऋतवः । ऋतुऽभिः । यंति । सा
धु । यथा । न । पूर्वं । अपरः । जहाति । एव । धातः । आयूंषि । कल्पय । एषां । ५ । आ । रोहत । आयुः ।
जरसं । वृणानाः । अनुऽपूर्वं । यतमानाः । यति । स्थ । इह । त्वष्टा । सुऽजनिमा । सऽजोषाः । दीर्घं ।
आयुः । करति । जीवसे । वः । ६ । इमाः । नारीः । अविधवाः । सुऽपत्नीः । आऽअंजनेन । सर्पिषा । सं ।
विशंतु । अनश्रवः । अनमीवाः । सुऽरत्नाः । आ । रोहंतु । जनयः । योनिं । अग्रे । ७ । उत् । ईर्ष्व । नारि ।
अभि । जीवऽलोकं । गतऽअसुं । एतं । उप । शेषे । आ । इहि । हस्तऽग्राभस्य । दिधिषोः । तव । इदं ।

स०प०
६३

पत्यः। जीविऽलोकं। अभि। सं। बभूथ॥ धनुः। हस्तात्। आऽददानः। मृतस्य। अस्मे इति। क्षत्राय। वर्च
से। बलाय। अत्र। एव। त्वं। इह। वयं। सुऽवीराः। विश्वाः। स्पृधः। अभिऽमातीः। जयेम॥ उप। सर्प। मा
तरं। भूमिं। एतां। उरुऽव्यचसं। पृथिवीं। सुऽशेवां। ऊर्णऽम्रदाः। युवतिः। दक्षिणाऽवते। एषा। त्वा। पातु।
निःऽऋतेः। उपऽस्थात्॥ उत्। श्वंचस्व। पृथिवि। मा। नि। बाधथाः। सुऽउपायना। अस्मै। भव। सुऽ
उपवंचना। माता। पुत्रं। यथा। सिच। अभि। एनं। भूमे। ऊर्णुहि॥ उत्ऽश्वंचमाना। पृथिवी। सु। तिष्ठतु।
सहस्रं। मितः। उप। हि। श्रयंतां। ते। गृहासः। घृतऽश्चुतः। भवंतु। विश्वाहा। अस्मै। शरणाः। संतु। अ
त्र॥ उत्। ते। स्तभ्नामि। पृथिवीं। त्वत्। परि। इमं। लोगं। निऽदधत्। मो इति। अहं। रिषं। एतां। स्थूणां।
पितरः। धारयंतु। ते। अत्र। यमः। सदना। ते। मिनोतु॥ प्रतीचीने। प्रतीचीने। मा। अहनि। इषोः। पर्णं।
इव। आ। दधुः। प्रतीचीं। जग्रभ। वाचं। अश्वं। रशनया। यथा॥२९॥ ॥इति सप्तमाष्टके षष्ठोऽध्यायः॥

ॐ निवर्त्तध्वं। मा। अनु। गात। अस्मान्। सिसक्त। रेवतीः। अग्नीषोमा। पुनर्वसू इति पुनःऽवसू। अ
स्मे इति। धारयतं। रयिं। पुनः। एनाः। नि। वर्तय। पुनः। एनाः। नि। आ। कुरु। इन्द्रः। एनाः। नि। यच्छतु। अ
ग्निः। एनाः। उपऽआजतु। पुनः। एताः। नि। वर्तन्तां। अस्मिन्। पुष्यंतु। गोऽपतौ। इह। एव। अग्ने। नि।
धारय। इह। तिष्ठतु। या। रयिः। यत्। निऽयानं। निऽअयनं। संऽज्ञानं। यत्। पराऽअयनं। आऽवर्तनं।
निऽवर्तनं। यः। गोपाः। अपि। तं। हुवे। यः। उत्ऽआनट। विऽअयनं। यः। उत्ऽआनट। पराऽअ
यनं। आऽवर्तनं। निऽवर्तनं। अपि। गोपाः। नि। वर्तन्तां। आ। निऽवर्त। नि। वर्तय। पुनः। नः। इन्द्र। गाः।
देहि। जीवाभिः। भुनजामहै। परि। वः। विश्वतः। दधे। ऊर्जा। घृतेन। पयसा। ये। देवाः। के। च। यज्ञि
याः। ते। रय्या। सं। सृजंतु। नः। आ। निऽवर्त। नि। वर्तय। भूम्याः। चतस्रः। प्रऽदिशः। ताभ्यः। एनाः। नि।
वर्तय। ॥१॥ भद्रं। नो। अपि। वातय। मनः॥ अग्निं। ईळे। भुजां। यविष्ठं। शासा। मित्रं। दुःऽधरीतुं। य

निः। निऽवर्त्तनादावर्त्तय। २

स०प०
६४

स्यां । चमीनू । स्वः । एनीः । सपर्यंति । मार्तुः । ऊधः । यं । आसा । कृपऽनीळं । भासाऽकेतुं । वर्धयंति । भ्रा
जते । श्रेणिऽदन् । अर्यः । विशां । गातुः । एति । प्र । यत् । आनट् । दिवः । अंतान् । कविः । अभ्रं । दी
द्यानः । जुषत । हव्या । मानुषस्य । ऊर्ध्वः । तस्थौ । सभ्वा । यज्ञो । मिन्वन् । सद्म । पुरः । एति । सः । हि । क्षे
मः । हविः । यज्ञः । श्रुष्टी । इत् । अस्य । गातुः । एति । अग्निं । देवाः । वाशीऽमंतं ॥ ३ ॥ यज्ञऽसहं । दु
वः । इषे । अग्निं । पूर्वस्य । शेवस्य । अद्रेः । सूनुं । आयुं । आहुः । नरः । यः । कः । च । अस्मत् । आ । विश्वा ।
इत्था । ते । वामे । आ । स्युरिति । स्युः । अग्निं । हविषा । वर्धंतः । [illegible] । श्वेतः । अरुषः । यामन् । अस्य ।
ब्रध्नः । ऋज्रः । उत । शोणः । यशस्वान् । हिरण्यऽरूपं । जनिता । जजान ॥ एव । ते । अग्ने । विऽम
दः । मनीषां । ऊर्जः । नपात् । अमृतेभिः । सऽजोषाः । गिरः । आ । वक्षत् । सुमतीः । इयानः । इ
षं । ऊर्जं । सुऽक्षितिं । विश्वं । आ । अभाः । इति ॥ ४ ॥ आ । अग्निं । न । स्ववृक्तिऽभिः । होतारं । त्वा ।

६४

वृणीमहे। यज्ञाय। स्तीर्णऽबर्हिषे। वि। वः। मदे। शीरं। पावकऽशोचिषं। विवक्षसे। त्वां। ऊं इति। ते।
सुऽआभुवः। शुंभंति। अश्वऽराधसः। वेति। त्वां। उपऽसेचनी। वि। वः।०। ऋजीतिः॥ अग्ने। आऽहुतिः॥
विवक्षसे। त्वे इति। धर्माणः। आसते। जुहूभिः। सिंचतीःऽइव। कृष्णा। रूपाणि। अर्जुना।०। विश्वाः।
अधि। श्रियः। धिषे। विवक्षसे। यं। अग्ने। मन्यसे। रयिं। सहसाऽवन्। अमर्त्य। तं। आ। नः। वाजऽसा
तये।०। यज्ञेषु। चित्रं। आ। भर। विवक्षसे। अग्निः। जातः। अथर्वणा। विदत्। विश्वानि। काव्या।
भुवत्। दूतः। विवस्वतः।०। प्रियः। यमस्य। काम्यः। विवक्षसे॥४॥ त्वां। यज्ञेषु। ईळते। अग्ने। प्रऽय
ति। अध्वरे। त्वं। वसूनि। काम्या।०। विश्वा। दधासि। दाशुषे। विवक्षसे।०। चारुं। अग्ने। नि। सेदिरे।
घृतऽप्रतीकं। मनुषः।०। शुक्रं। चेतिष्ठं। अक्षऽभिः। विवक्षसे। अग्ने। शुक्रेण। शोचिषा। उरु। प्र
थयसे। बृहत्। अभिऽक्रंदन्। वृषऽयसे। गर्भं। दधासि। जामिषु। विवक्षसे॥ कुह। श्रुतः। इंद्रः।

१०।

स०प०
६५

कस्मिन् । अद्य । जने । मित्रः । न । श्रूयते । ऋषीणां । वा । यः । क्षये । गुहा । वा । चर्कृषे । गिरा । इह । श्रुतः ।
इंद्रः । अस्मे इति । अद्य । स्तवे । वज्री । ऋचीषमः । मित्रः । न । यः । जनेषु । आ । ० । महः । यः । पतिः ।
शवसः । असामि । आ । महः । नृम्णस्य । तूतुजिः । भर्ता । वज्रस्य । धृष्णोः । पिता । पुत्रंऽइव । प्रियं ।
युजानः । अश्वा । वातस्य । धुनी इति । देवः । देवस्य । वज्रिऽवः । स्यंता । पथा । विरुक्मता । सृजानः ।
स्तोषि । अध्वनः । त्वं । त्या । चित् । वातस्य । अश्वा । आ । अगाः । ऋज्रा । त्मना । वहध्यै । ययोः । देवः ।
न । मर्त्यः । यंता । नकिः । विदाय्यः ॥ अध । ग्मंता । उशना । पृच्छते । वां । कदऽअर्था । नः । आ । गृहं ।
आ । जग्मथुः । पराकात् । दिवः । च । ग्मः । च । मर्त्यं । आ । नः । इंद्र । पृक्षसे । अस्माकं । ब्रह्म । उत । यतं ।
तत् । त्वा । याचामहे । अवः । शुष्णं । यत् । हन् । अमानुषं । अकर्मा । दस्युः । अभि । नः । अमंतुः । अ
न्यऽव्रतः । अमानुषः । त्वं । तस्य । अमित्रऽहन् । वधः । दासस्य । दंभय । त्वं । नः । इंद्र । शूर । शू
रैः । उत । त्वाऽऊतासः । बर्हणा । पुरुऽत्रा । ते । वि । पूर्तयः । नवंत । क्षोणयः । यथा । त्वं । तान् । वृ

६५

त्रेऽहस्यो।चोदयां।नृहुं।काणीतो।शूर।वज्रिंवः।गुहा।यदि।कवीनां।विशां।नक्षत्रऽशवसां।।७।।म
श्रुतो।ते।इंद्र।दानऽ अप्नसः।आक्षाणो।शूर।वज्रिऽवः।यत्।हा।शुष्णस्य।दंभयः।जातं।विश्वं।
सयावऽभिः।मा।अकुध्युक।इंद्र।शूर।वस्वीः।अस्मेइति।भूवन्।अभिष्टयः।वयंऽवयं।ते।आ
सां।सुम्ने।स्याम।वज्रिवः।अस्मेइति।ला।ते।इंद्र।संतु।सत्या।अहिंसंतीः।उपऽस्पृशः।विद्याम।या
सां।भुजः।धेनूनां।न।वज्रिवः।अहस्ता।यत्।अपदी।वर्द्धत।क्षाः।शचीभिः।वेद्यानां।शुष्णं।परि।प्रऽ
दक्षिणीत्।विश्वऽआयवे।नि।शिश्नथः।।८।।मा।रिषण्यः।वसुऽदान्।वसुः।सन्।उत्।आयस्व।ग
णातः।मघोनः।महः।वा।रायः।रेवतः।कृधि।नः।८।।यजामहे।इंद्र।वज्रेऽदक्षिणीरध्यं।विऽव्र
तानां।आश्मस्का।दाधृवत्।भुर्ध्वेऽस्या।भूता।विऽसेनाभिः।दयमानः।विराधसा।हरीइति।नु।अ
स्याया।वने।विदे।वसु।इंद्रं।मघैः।मघऽवा।वृत्रऽहा।भुवत्।ऋतऽऋतुः।वाजः।ऋभुऽक्षाः।पत्यते।

हरी लीं।२

शावः। अव। क्षोणि। दासस्य। नाम। चित्। यदा। वज्रं। हिरण्यं। इत्। अथ। रथं। हरी इति। यमत्। अस्य। वहतः
वि। सूरिऽभिः। आ। तिष्ठति। मघऽवा। सनऽश्रुतः। इंद्रः। वाजस्य। दीर्घऽश्रवसः। पतिः। सोऽरति। चित्।
नु। वृक्तिऽभिः। यूथ्या। स्वा। सचा। इंद्रः। श्मश्रूणि। हरिता। अभि। प्रुष्णुते। अव। वेति। सुऽक्षयं। सुते। मधु।
उत्। इत्। धुनोति। वातः। यथा। वनं। यः। वाचा। विऽवाचः। मृध्रऽवाचः। पुरु। सहस्रा। अशिवा। ज
घान। ०। पितातऽइव। यः। तविषीं। ववृधे। शवः। स्तोमं। ते। इंद्र। विऽमदाः। अजीजनन्। अपूर्व्यं। पु
रुऽतमं। सुऽदानवे। विद्म। हि। अस्य। भोजनं। इनस्य। यत्। आ। पशुं। न। गोपाः। करामहे। माकिः।
नः। एना। सख्या। वि। यौषुः। तव। च। इंद्र। विऽमदस्य। च। ऋषेः। विद्म। हि। ते। प्रऽमतिं। देव। जा
मिऽवत्। ०। ९॥ इंद्र। सोमं। इमं। पिब। मधुऽमंतं। चमू इति। सुतं। ०। सहस्रिणं। पुरु वसो इति पु
रुऽवसो। विवक्षसे। त्वां। यज्ञेभिः। उक्थैः। उप। हव्येभिः। ईमहे। शचीऽपते। शचीनां। ०। श्रेष्ठं।

नः । धेहि । वार्यं । विऽवक्षसे । यः । पतिः । वार्याणां । असि । रंध्रस्य । चोदिता । इंद्र । स्तोतॄणां । अविता । ०
द्विषः । नः । पाहि । अंहसः । वि । वक्षसे । युवं । शक्रा । मायाऽविना । समीची इति सं ऽईची । निः । अ
मंथतं । विऽमदेन । यत् । ईळिता । नासत्या । निःऽअमंथतं । विश्वे । देवाः । अकृपंत । आसेऽईच्योः । निःऽ
पतंत्योः । नासत्या । अब्रुवन् । देवाः । पुनः । आ । वहतात् । इति । मधुऽमत् । मे । पराऽअयनं । मधुऽम
त् । पुनः । आऽअयनं । ता । नः । देवा । देवतया । युवं । मधुऽमतः । कृतं । १० ॥ भद्रं । नः । अपि । वात
य । मनः । दक्षं । उत । क्रतुं । अध । ते । सख्ये । अंधसः । ० । रणन् । गावः । न । यवसे । विवक्षसे । हृदिऽ
स्पृशः । ते । आसते । विश्वेषु । सोम । धामऽसु । अध । कामाः । इमे । मम । ० । वि । तिष्ठंते । वसुऽय
वः । विवक्षसे । उत । व्रता । नि । सोम । ते । प्र । अहं । मिनामि । पाक्या । अध । पिताऽइव । सूनवे । ० ।
मृळ । नः । अभि । चित् । वधात् । विवक्षसे । सं । ऊं इति । प्र । यंति । धीतयः । सर्गासः । अवतान् ।

स० प०
६७

रेवा । क्रतुं । नः । सोम । जीवसे ॥ धारय । चमसान्ऽइव । विवक्षसे । तव । त्ये । सोम । शक्तिऽभिः । निऽकामा
सः । वि । ऋण्विरे । गृत्सस्य । धीराः । तवसः ॥ व्रजं । गोऽमंतं । अश्विनं । विवक्षसे ॥११॥ पशुं । नः । सोम ।
रक्षसि । पुरुऽत्रा । विऽस्थितं । जगत् । संऽआकृणोषि । जीवसे ॥ विश्वा । संऽपश्यन् । भुवना । विव
क्षसे । त्वं । नः । सोम । विश्वतः । गोपाः । अदाभ्यः । भव । सेध । राजन् । अप । स्रिधः ॥ मा । नः । दुःऽ
शंसः । ईशत । विवक्षसे ॥ सुऽक्रतुः । वयःऽधेयाय । जागृहि । क्षेत्रवित्ऽतरः । मनुषः ॥ द्रुहः ।
नः । पाहि । अंहसः । [illegible] । विवक्षसे । त्वं । नः । वृत्रहन्ऽतम । इन्द्रस्य । इन्दो इति । शिवः । सखा ।
यत् । सीं । हवंते । संऽइथे ॥ युध्यमानाः । तोकऽसातौ । विवक्षसे । अयं । घ । सः । तुरः । मदः । इंद्र
स्य । वर्धत । प्रियः । अयं । कक्षीवतः । महः ॥ मतिं । विप्रस्य । वर्धयत् । विवक्षसे । अयं । विप्राय । दा
शुषे । वाजान् । इयर्ति । गोऽमतः । अयं । सप्तऽभ्यः । आ । वरं ॥ प्र । अंधं । श्रोणं । च । तारिषत् ।

६७

विवक्षसे ॥१२॥ प्र। हि। अच्छ। मनीषाः। स्पार्हाः। यंति। निऽयुतः। आऽदस्मा। नियुत्ऽरथः। पूषा। अविष्टु। मा
हिनः। यस्य। त्यत्। महिऽत्वं। वाताप्यं। अयं। जनः। विप्रः। आ। वंसत्। धीतिऽभिः। चिकेत। सुऽस्तुतीनां।
सः। वेद। सुऽस्तुतीनां। इंदुः। न। पूषा। वृषा। अभि। प्सुरः। पुषायति। व्रजं। नः। आ। पुषायति। मंसीमहि।
त्वा। वयं। अस्माकं। त्वा। वयं। अस्माकं। देव। पूषन्। मतीनां। च। साधनं। विप्राणां। च। आऽधवं। प्रतिऽअ
र्द्धिः। युक्तानां। अश्वऽहयः। रथानां। ऋषिः। सः। यः। मनुःऽहितः। विप्रस्य। यवयत्ऽसखः ॥१३॥
आऽधीषमाणायाः। पतिः। शुचायाः। च। शुचस्य। च। वासःऽवायः। अवीनां। आ। वासांसि। मर्मृज
त्। इनः। वाजानां। पतिः। इनः। पुष्टीनां। सखा। प्र। श्मश्रु। हर्यतः। दूधोत्। वि। वृथा। यः। अदाभ्यः।
आ। ते। रथस्य। पूषन्। अजाः। धुरं। ववृत्युः। विश्वस्य। अर्थिनः। सखा। सनःऽजाः। अनपऽच्यु
तः। अस्माकं। ऊर्जा। रथं। पूषा। अविष्टु। माहिनः। भुवत्। वाजानां। वृधः। इमं। नः। शृणवत्। हवं ॥१४॥

ऋ०प०
६९

असत्। सु। मे। जरितरिःति। सः। अभिऽवेगः। यत्। सुन्वते। यजमानाय। शिक्षम्। अनाशीःऽदां। अ
हं। अस्मि। प्रऽहंता। सत्यऽध्वृतं। वृजिनऽयंतं। आऽभुं। यदि। इत्। अहं। युधये। संऽनयानि। अदेवऽयू
न्। तन्वा। शूशुजानान्। अमा। ते। तुम्रं। वृषभं। पचानि। तीव्रं। सुतं। पंचऽदशं। नि। सिंचं। न। अहं।
सिंचं तं। वेद। यः। इति। ब्रवीति। अदेवऽयून्। सऽअरणे। जघन्वान्। यदा। अवऽअख्यत्। संऽअ
रणं। ऋघा वत्। आत्। इत्। ह। मे। वृषभाः। प्र। ब्रुवंति। यत्। अज्ञातेषु। वृजनेषु। आसं। विश्वे
सतः। मघऽवानः। मे। आसन्। जिनामि। वा। इत्। क्षेमे। आ। संतं। आभुं। प्र। तं। क्षिणां। पर्वते।
पादऽगृह्य। न। वै। ऊँ इति। मां। वृजने। वारयंते। न। पर्वतासः। यत्। अहं। मनस्ये। मम। स्वनात्। कृ
धुऽकर्णः। भयाते। एव। इत्। अनु। द्यून्। किरणः। सं। एजात्॥१५॥ दर्शन्। नु। अत्र। शृतऽपान्। अ
निंद्रान्। बाहुक्षदः। शरवे। पत्यमानान्। घृषुं। वा। ये। निनिदुः। सखायं। अधि। ऊँ इति। नु। एषु। पव

६९

पः। बुवस्कः। अभूः। ऊं इति। औक्षीः। ऊं इति। आयुः। आनट्। दर्षत्। नु। पूर्वः। अपरः। नु। दर्षत्।
द्वे इति। पवस्ते इति। परि। तं। न। भूतः। यः। अस्य। पारे। रजसः। विवेष। गावः। यवं। प्रऽयुताः। अर्यः।
अक्षन्। ताः। अपश्यं। सहऽगोपाः। चरंतीः। हवाः। इत्। अर्यः। अभितः। सं। आयन्। कियत्। आ
सु। स्वऽपतिः। छंदयाते। सं। यत्। वयं। यवसऽअदः। जनानां। अहं। यवऽअदः। उरुऽअज्रे। अंत
रिति। अत्र। युक्तः। अवऽसातारं। इच्छात्। अथो इति। अयुक्तं। युनजत्। ववन्वान्। अत्र। इत्। ऊं
इति। मे। मंससे। सत्यं। उक्तं। द्विऽपात्। च। यत्। चतुःऽपात्। संऽसृजानि। स्त्रीभिः। यः। अत्र। वृ
षणं। पृतन्यात्। अयुद्धः। अस्य। वि। भजानि। वेदः॥१६॥ यस्य। अनक्षा। दुहिता। जातु। आ
स। कः। तां। विद्वान्। अभि। मन्याते। अंधां। कतरः। मेनिं। प्रति। तं। मुचाते। यः। ईं। वहाते। यः। ईं
वा। वरेऽयात्। कियती। योषा। मर्यतः। वधूऽयोः। परिऽप्रीता। पन्यसा। वार्येण। भद्रा। वधूः। भ

सं०प०
६९

वति। यत्। सुऽपेशाः। स्वयं। सा। मित्रं। वनुते। जने। चित्।। पत्नः। जगार। प्रत्यंचं। अत्ति। शीर्ष्णा। शि
रः। प्रति। दधौ। वरूथं। आसीनः। ऊर्ध्वां। उपसि। क्षिणाति। न्यङ्। उत्तानां। अनु। एति। भूमिं।।
बृहन्। अच्छायः। अपलाशः। अर्वा। तस्थौ। माता। विऽसितः। अत्ति। गर्भः।। १४।। सप्त। वीरासः। अ
धरात्। उत्। आयन्। अष्ट। उत्तरात्तात्। सं। अजग्मिरन्। ते। नव। पश्चातात्। स्थिविऽमंतः। आ
यन्। दश। प्राक्। सानु। वि। तिरंति। अश्नः।। १५।। दशानां। एकं। कपिलं। समानं। तं। हिन्वं
ति। क्रतवे। पार्याय। गर्भं। माता। सुऽधितं। वक्षणासु। अवेनंतं। तुषयंती। बिभर्ति।। पीवानं।
मेषं। अपचंत। वीराः। निऽउप्ताः। अक्षाः। अनु। दीवे। आसन्। द्वा। धनुं। बृहतीं। अप्ऽसु। अं
तरिति। पवित्रऽवंता। चरतः। पुनंता।। वि। क्रोशनासः। विष्वंचः। आयन्। पचाति। नेमः।
नहि। पक्षत्। अर्धः। अयं। मे। देवः। सविता। तत्। आह। द्रुऽअन्नः। इत्। वनवत्। सर्पिःऽअन्नः।

६९

अपश्यं। ग्रामं। वहमानं। आरात्। अचक्रया। स्वधया। वर्तमानं। सिसक्ति। अर्यः। प्र। युगा। जनानां। सद्यः।
शिश्ना। प्रऽमिनानः। नवीयान्। एतौ। मे। गावौ। प्रऽमरस्य। युक्तौ। मो इति। सु। प्र। सेधीः। मुहुः। इत्। मम
धि। आपः। चित्। अस्य। वि। नशंति। अर्थं। सूरः। च। मर्कः। उपरः। बभूवान्॥१८॥ अयं। यः। वज्रः।
पुरुधा। विऽवृत्तः। अवः। सूर्यस्य। बृहतः। पुरीषात्। श्रवः। इत्। एना। परः। अन्यत्। अस्ति। तत्। अ
व्यथी। जरिमाणः। तरंति। वृक्षेऽवृक्षे। निऽयता। मीमयत्। गौः। ततः। वयः। प्र। पतान्। पुरुषऽअदः।
अथ। इदं। विश्वं। भुवनं। भयाते। इंद्राय। सुन्वत्। ऋषये। च। शिक्षत्। देवानां। माने। प्रथमाः। अति
ष्ठन्। कृंतत्रात्। एषां। उपराः। उत्। आयन्। त्रयः। तपंति। पृथिवीं। अनूपाः। द्वा। बृबूकं। वहतः।
पुरीषं। सा। ते। जीवातुः। उत। तस्य। विद्धि। मा। स्म। एतादृक्। अप। गूहः। सऽमर्ये। आविः। स्व१रि
ति। कृणुते। गूहते। बुसं। सः। पादुः। अस्य। निःऽनिजः। न। मुच्यते॥१९॥ विश्वः। हि। अन्यः।

स०प०
७०

यः।अरिः।आऽजगाम।मम।इत्।अह।श्वशुरः।न।आ।जगाम।जक्षीयात्।धानाः।उत।सोमं।पपीया
त्।सुऽआशितः।पुनः।अस्तं।जगायात्।सः।रोरुवत्।वृषभः।तिग्मऽशृंगः।वर्ष्मन्।तस्थौ।वरिमन्।
आ।पृथिव्याः।विश्वेषु।एनं।वृजनेषु।पामि।यः।मे।कुक्षी इति।सुतऽसोमः।पृणाति।अद्रिणा।ते।मं
दिनः।इंद्र।तूयान्।सुन्वंति।सोमान्।पिबसि।त्वं।एषां।पचंति।ते।वृषभान्।अत्सि।तेषां।पृक्षेण।
यत्।मघऽवन्।हूयमानः।इदं।सु।मे।जरितः।आ।चिकिद्धि।प्रतिऽईपं।शापं।नद्यः।वहंति।लो
पाशः।सिंहं।प्रत्यंचं।अत्साः।इति।क्रोष्टा।वराहं।निः।अतक्त।कक्षात्।कथा।ते।एतत्।अहं।।आ।
चिकेतं।गृत्सस्य।पाकः।तवसः।मनीषां।त्वं।नः।विद्वान्।ऋतुऽथा।वि।वोचः।यं।अर्धं।ते।मघऽवन्।
क्षेम्या।धूः।एव।हि।मां।तवसं।वर्धयंति।दिवः।चित्।मे।बृहतः।उत्ऽतरा।धूः।पुरु।सहस्रा।नि।शिशा
मि।साकं।अशत्रुं।हि।मा।जनिता।जजान।२०॥१०।जज्ञुः।उग्रं।कर्मन्ऽकर्मन्।वृषणं।इंद्र।देवाः।वधीं।वृ

कर्मन्।

७०

त्रं। वज्रेण। मंदसानः। अप। व्रजं। महिना। दाशुषे। वं। देवासः। आ। यन्। परशून्। अबिभ्रन्। वना। वृ
श्चंतः। अभि। विट्भिः। आ। यन्। नि। सुद्र्वं। दधतः। वक्षणासु। यत्र। कृपी टं। अनु। तत्। दहंति। श
शः। क्षुरं। प्रत्यंचं। जगार। अद्रिं। लोगेन। वि। अभेदं। आरात्। बृहंतं। चित्। ऋहते। रंधयानि। वय
त्। वत्सः। वृषभं। शूशुवानः। सुऽपर्णः। इत्था। नखं। आ। सिसाय। अवऽरुद्धः। परिऽपदं। न। सिं
हः। निऽरुद्धः। चित्। महिषः। तर्ष्याऽवान्। गोधा। तस्मै। अयथं। कर्षत्। एतत्। तेभ्यः। गोधाः। अ
यथं। कर्षत्। एतत्। ये। ब्रह्मणः। प्रतिऽपीयंति। अन्नैः। सिमः। उक्ष्णः। अवऽसृष्टान्। अदंति। स्व
यं। बलानि। तन्वः। शृणानाः। एते। शमीभिः। सुऽशमी। अभूवन्। ये। हिन्विरे। तन्वः। सोमे।
उक्थैः। नृऽवत्। वदन्। उप। नः। माहि। वाजान्। दिवि। श्रवः। दधिषे। नाम। वीरः॥२॥ वने। न।
वा। यः। नि। अधायि। चाकन्। शुचिः। वां। स्तोमः। भुरणौ। अजीगरिति। यस्य। इत्। इन्द्रः। पु

प०सं०
७१

रुऽदिनेषु । होता । नृणां । नर्यः । नृऽतमः । क्षपाऽवान् । प्राते । अस्याः । उषसः । प्र । अपरस्याः ।
नृतौ । स्याम । नृऽतमस्य । नृणां । अनु । त्रिऽशोकः । शतं । आ । अवहन् । नृऽभिः । कुत्सेन । रथः । यः ।
असत् । ससऽवान् । कः । ते । मदः । इंद्र । रंत्यः । भूत् । दुरः । गिरः । अभि । उग्रः । वि । धाव । कत् । वा
हः । अर्वाक् । उप । मा । मनीषा । आ । त्वा । शक्यां । उपऽमं । राधः । अन्नैः । कत् । ऊं इति । द्युम्नं । इंद्र ।
त्वाऽवतः । नॄन् । कया । धिया । करसे । कत् । नः । आ । अगन् । मित्रः । न । सत्यः । उरुऽगाय । भृत्यै ।
अन्ने । सऽमस्य । यत् । असन् । मनीषाः । प्र । ईरय । सुऽरः । अर्थं । न । पारं । ये । अस्य । कामं । जनिऽधाः
इव । ग्मन् । गिरः । च । ये । ते । तुविऽजात । पूर्वीः । नरः । इंद्र । प्रतिऽशिक्षंति । अन्नैः ॥ २२ ॥ मात्रे इ
ति । नु । ते । सुमिते इति सुऽमिते । इंद्र । पूर्वी इति । द्यौः । मज्मना । पृथिवी । काव्येन । वराय । ते । घृतऽ
वंतः । सुताः । स्वादुऽमनः । भवंतु । पीतये । मधूनि । आ । मध्वः । अस्मै । अभि । सिंचन् । अमत्रं । इं

७१

द्राय। पूर्णं। सः। हि। सत्यऽराधाः। सः। ववृधे। वरिमन्। आ। पृथिव्याः। अभि। क्रत्वा। नर्यः। पौंस्यैः।
च। वि। आनट्। इंद्रः। पृतनाः। सुऽओजाः। आ। अस्मै। यतंते। सख्याय। पूर्वीः। आ। स्म। रथं। न।
पृतनासु। तिष्ठ। यं। भद्रया। सुऽमत्या। चोदयासे। २९। प्र। देवऽत्रा। ब्रह्मणे। गातुः। एतु। अपः। अ
च्छ। मनसः। न। प्रऽयुक्ति। महीं। मित्रस्य। वरुणस्य। धासिं। पृथुऽज्रयसे। रीरध। सुऽवृक्तिं। अ
ध्वर्यवः। हविष्मंतः। हि। भूत। अच्छ। अपः। इत। उशतीः। उशंतः। अव। याः। चष्टे। अरुणः।
सुऽपर्णः। तं। आ। अस्यध्वं। ऊर्मिं। अद्य। सुऽहस्ताः। अध्वर्यव। अपः। इत। समुद्रं। अपां। नपा
तं। हविषा। यजध्वं। सः। वः। ददत्। ऊर्मिं। अद्य। सुऽपूतं। तस्मै। सोमं। मधुऽमंतं। सुनोत। यः। अ
निऽध्मः। दीदयत्। अप्ऽसु। अंतः। यं। विप्रासः। ईळते। अध्वरेषु। अपां। नपात्। मधुऽम
तीः। अपः। दाः। याभिः। इंद्रः। ववृधे। वीर्याय। याभिः। सोमः। मोदते। हर्षते। च। कल्याणीभिः।

प॰ सं॰
७२

युवतिऽभिः। न। मर्यः। लोः। अध्वर्यो इति। अपः। अच्छ। परा। इहि। यत्। आऽसिंचाः। ओषधीभिः।
पुनीतात्॥ २४॥ एव। इत्। यूने। युवतयः। नमंत। यत्। ईं। उशन्। उशतीः। एति। अच्छ। सं। जानते।
ते। मनसा। सं। चिकित्रे। अध्वर्यवः। धिषणा। आपः। च। देवीः॥ यः। वः। वृताभ्यः। अकृणो
त्। ऊं इति। लोकं। यः। वः। मह्याः। अभिऽशस्तेः। अमुंचत्। तस्मै। इंद्राय। मधुऽमंतं। ऊर्मिं। देवऽ
मादनं। प्र। हिनोतन। आपः। प्र। अस्मै। हिनोत। मधुऽमंतं। ऊर्मिं। गर्भः। यः। वः। सिंधवः।
मध्वः। उत्सः। घृतऽपृष्ठं। ईड्यं। अध्वरेषु। आपः। रेवतीः। शृणुत। हवं। मे॥ तं। सिंधवः। मत्स
रं। इंद्रऽपानं। ऊर्मिं। प्र। हेत। यः। उभे इति। इयर्ति। मदऽच्युतं। औशानं। नभःऽजां। परि। त्रि
तंतुं। विऽचरंतं। उत्सं। आऽवर्वृततीः। अध। नु। द्विऽधाराः। गोषुऽयुधः। न। निःऽयवं। चरंतीः।
ऋषे। जनित्रीः। भुवनस्य। पत्नीः। अपः। वंदस्व। सऽवृधः। सऽयोनीः॥ २५॥ हिनोत। नः।

७२

अध्वरं। देवऽव्यचाः। हिनोत। ब्रह्म। सनये। धनानां। ऋतस्य। योगे। वि। स्यध्वं। ऊधः। श्रुष्टीऽवरीः। भूत। न। अस्मभ्यं। आपः। आपः। रेवतीः। क्षयथ। हि। वस्वः। क्रतुं। च। भद्रं। बिभृथ। अमृतं। च। रायः। च। स्थ। सुऽअपत्यस्य। पत्नीः। सरस्वती। तत्। गृणते। वयः। धात्। प्रति। यत्। आपः। अदृश्रं। आऽयतीः। घृतं। पयांसि। बिभ्रतीः। मधूनि। अध्वर्युऽभिः। मनसा। संऽविदानाः। इंद्राय। सोमं। सुऽसुतं। भरंतीः। आत्। इत्। मा। आग्मन्। रेवतीः। जीवऽधन्याः। अध्वर्यवः। सादयत। सखायः। नि। बर्हिषि। धत्तन। सोम्यासः। अपां। नप्त्रा। संऽविदानासः। एनाः। यजत। आ। अग्मन्। आपः। उशतीः। बर्हिः। आ। इदं। नि। अध्वरे। असदन्। देवऽयंतीः। अध्वर्यवः। सुनुत। इंद्राय। सोमं। अभूत्। ऊं इति। वः। सुऽशका। देवऽयज्या। २६॥ आ। नः। देवानां। उप। वेतु। शंसः। विश्वेभिः। तुरैः। अवसे। यजत्रः। तेभिः। वयं। सुऽसखायः। भवेम। तरंतः। विश्वा। दुःऽइता।

सं०प०
७२

स्याम। परि। चित्। मर्त्तः। द्रविणं। ममन्यात्। ऋतस्य। पथा। नमसा। आ। विवासेत्। उत। स्वेन। क्र-
तुना। सं। वदेत। श्रेयांसं। दक्षं। मनसा। जगृभ्यात्। अधायि। धीतिः। असमृग्रं। अंशाः। तीर्थे।
न। दस्मं। उप। यंति। ऊमाः। अभि। आनश्म। सुवितस्य। शूषं। नवेदसः। अमृतानां। अभूम। नि-
त्यः। चाकन्यात्। स्वऽपतिः। दमूनाः। यस्मै। ऊं इति। देवः। सविता। जजान। भगः। वा। गोभिः। अ-
र्यमा। ईं। अनज्यात्। सः। अस्मै। चारुः। छदयत्। उत। स्यात्। इयं। सा। भूयाः। उषसांऽइव। क्षाः।
यत्। ह। क्षुऽमंतः। शवसा। संऽआयन्। अस्य। स्तुतिं। जरितुः। भिक्षमाणाः। आ। नः। शग्मा-
सः। उप। यंतु। वाजाः। २७॥ अस्य। इत्। एषा। सुऽमतिः। पप्रथाना। अभवत्। पूर्व्या। भूमना।
गौः। अस्य। सऽनीळाः। असुरस्य। योनौ। समाने। आ। भरणे। बिभ्रमाणाः। किं। स्वित्। वनं। कः।
ऊं इति। सः। वृक्षः। आस। यतः। द्यावापृथिवी इति। निःऽततक्षुः। संतस्थाने इति संऽतस्थाने। अ-

७२

जरेऽइति । रतऽकृती इती लऽकृती ॥ अहानि । पूर्वीः । उषसः । जरंता । एता । वता । एना । परः । अन्य
ता । अग्निं । उक्षा । सहः । द्यावापृथिवीऽइति । बिभर्ति । त्वचं । पवित्रं । कृणुत । स्वधाऽवान् । यत् । ईं । रूपं ।
नाऽहरितः । वहंति । स्तेगः । ना । क्षां । अति । एति । पृथ्वीं ॥ मिहं । ना । वातः । वि । ह । वाति । भूम । मित्रः । यत् । व
रुणः । अज्यमानः । अग्निः । वने । ना । वि । असृष्ट । शोकं । स्तरीः । यत् । सूत । सद्यः । अज्यमानः । व्य
थिः । अव्यथीः । कृणुत । स्वऽगोपा । पुत्रः । यत् । पूर्वः । पित्रोः । जनिष्ठ । शम्यां । गोः । जगार । यत् । ह ।
पृच्छान् । उत । कत्वं । नऽसदः । पुत्रं । आहुः । उत । श्यावः । धनं । आ । अदत्त । वाजी । प्र । कृष्णाय ।
रुशत् । अपिन्वत । ऊधः । ऋतं । अत्र । नकिः । अस्मै । अपीपेत् ॥ २८ ॥ प्र । सुऽग्मंतो । धियसान
स्य । सक्षणि । वरेभिः । वरान् । अभि । सु । प्रऽसीदतः । अस्माकं । इंद्रः । उभयं । जुजोषति । यत् । सोम्य
स्य । अंधसः । बुबोधति ॥ वि । इंद्र । यासि । दिव्यानि । रोचना । वि । पार्थिवानि । रजसा । पुरुऽस्तुत । ये । त्वा ।

वर्हं ति । मुहुः । अध्वरान् । उपऽआतेः । सु । वृन्वंतु । वग्वनाः । अराधसंगतत् । इत । प्रो । छंऽसत । वपुषः ।
वपुःऽतमं । पुत्रः । यत् । जानं । पित्रोः । अधि । इयति । जाया । पतिं । वहति । वग्नुना । सुऽमत् । पुंसः । इ
त । भद्रः । वहतुः । परिऽकृतः । तत् । इत् । सुधऽस्थं । अभि । वा । हादी । धया । गावः । यत् । शासना । वहतुं । न ।
धेनवः । माता । यत् । मंतुः । यूथस्य । पूर्व्या । अभि । वाणस्य । सप्तऽधातुः । इत् । जनः । द्वा । वः । अच्छ । रि
रिये । देवऽयुः । पदं । एकः । रुद्रेभिः । याति । तुर्वणिः । जरा । वा । येषु । अमृतेषु । दावने । परि । वः । उ
मेभ्यः । सिंचत । मधु ॥ ५ ॥ निऽधीयमानं । अपऽगूळ्हं । अप्ऽसु । ० । अस्मै । अवऽविदत् । अंतिऽविदे ।
हि । अस्माटू । सः । व्रा । एति । देवऽजुः विदा । अनुऽशिष्टः । एतत् । वै । भद्रं । अनुऽशासनस्य । उत । स्रु
तिं । विंदति । अंजसीनां । अधारहत । भुरति । घ । आनीत । अमनमूरादूमा । अहा । अपिऽचलः । अ
धयत । मातुः । ऋधग । आई । एनं । आपा । जरिमा । युवानं । अहेळन् । वसुः । सुऽमनाः । बभूव ।

७४

एतानि। भद्रा। कलश क्रियाम। कुरुऽश्रवण। ददतः। मघानि। दानः। इत्। वः। मघऽवानः। सः।
अस्तु। अयं। च। सोमः। हृदि। यं। बिभर्मि।।३०।। ।।इति सप्तमाष्टके सप्तमोऽध्यायः।। ।।ॐ।।
प्र। मा। युयुज्रे। प्रऽयुजः। जनानां। वहामि। स्म। पूषणं। अंतरेण। विश्वे। देवासः। अध। मां। अरक्षन्। दुःऽ
शासुः। आ। अगात्। इति। घोषः। आसीत्।०। नि। बाधते। अमतिः। नग्नता। जसुः। वेः। न। वेवीयते।
मतिः।०। सकृत्। सु। नः। मघऽवन्। इंद्र। मृळय। अध। पिताऽइव। नः। भव। कुरुऽश्रवणं। आ। वृणि।
राजानं। त्रासदस्यवं। मंहिष्ठं। वाघतां। ऋषिः। यस्य। मा। हरितः। रथे। तिस्रः। वहंति। साधुऽया। स्तवै।
सहस्रऽदक्षिणे।।१।। यस्य। प्रऽस्वादसः। गिरः। उपमऽश्रवसः। पितुः। क्षेत्रं। न। रण्वं। ऊचुषे। अधि। पुत्र।
उपमऽश्रवः। नपात्। मित्रऽअतिथेः। इहि। पितुः। ते। अस्मि। वंदिता। यत्। ईशीय। अमृतानां। उत। वा। मर्
त्यानां। जीवेत्। इत्। मघऽवा। मम। न। देवानां। अति। व्रतं। शतऽआत्मा। चन। जीवति। तथा। युजा। वि।

प० सं०
७५

ववृते ॥ १ ॥ प्राऽवेपाः । मा । बृहतः । मा । बृहतः । मादयंति । प्रवातेऽजाः । इरिणे । वर्वृतानाः ॥ सोमस्यऽइव ।
मौजऽवतस्य । भक्षः । विऽभीदकः । जागृविः । मह्यं । अच्छान् । न । मा । मिमेथ । न । जिहीळे । एषा । शिवा ।
सखिऽभ्यः । उत । मह्यं । आसीत् । अक्षस्य । अहं । एकऽपरस्य । हेतोः । अनुऽव्रतां । अप । जायां । अरोधं ।
द्वेष्टि । श्वश्रूः । अप । जाया । रुणद्धि । न । नाथितः । विंदते । मर्डितारं । अश्वस्यऽइव । जरतः । वस्न्यस्य । न । अहं ।
विंदामि । कितवस्य । भोगं ॥ अन्ये । जायां । परि । मृशंति । अस्य । यस्य । अगृधत् । वेदने । वाजी । अक्षः । पि
ता । माता । भ्रातरः । एनं । आहुः । न । जानीमः । नयत । बद्धं । एतं । [illegible]तं । यत् । आऽदीध्ये । न । दविषाणि ।
एभिः । परा॰ यत्ऽभ्यः । अव । हीये । सखिऽभ्यः । निऽउप्ताः । च । बभ्रवः । वाचं । अक्रत । एमि । इत् । ए
षां । निःऽकृतं । जारिणीऽइव ॥ ५ ॥ सभां । एति । कितवः । पृच्छमानः । जेष्यामि । इति । तन्वा । शूशुजानः ।
अक्षासः । अस्य । वि । तिरंति । कामं । प्रतिऽदीव्ने । दधतः । आ । कृतानि । अक्षासः । इत् । अंकुशिनः । नि

राम
७५

तो। दिनः। निःऽकृत्वानः। तपनाः। तापयिष्णवः। कुमारऽदेष्णाः। जयतः। पुनःऽहनः। मध्वा। सम्ऽपृक्ताः।
कितवस्य। बर्हणा। त्रिःऽपञ्चाशः। क्रीळति। व्रातः। एषां। देवःऽइव। सविता। सत्यऽधर्मा। उग्रस्य। चि
त्। मन्यवे। न। नमन्ते। राजा। चित्। एभ्यः। नमः। इत्। कृणोति। नीचा। वर्तन्ते। उपरि। स्फुरन्ति। अह
स्तासः। हस्तऽवन्तं। सहन्ते। दिव्याः। अङ्गाराः। इरिणे। निऽउप्ताः। शीताः। सन्तः। हृदयं। निः। दहन्ति।
जाया। तप्यते। कितवस्य। हीना। माता। पुत्रस्य। चरतः। क्व। स्वित्। ऋणऽवा। बिभ्यत्। धनं। इच्छमा
नः। अन्येषां। अस्तं। उप। नक्तं। एति। ४। स्त्रियं। दृष्ट्वाय। कितवं। ततापा। अन्येषां। जायां। सुऽकृतं।
च। योनिं। पूर्वाह्णे। अश्वान्। युयुजे। हि। बभ्रून्। सः। अग्नेः। अन्ते। वृषलः। पपाद। यः। वः। सेनाऽनीः।
महतः। गणस्य। राजा। व्रातस्य। प्रथमः। बभूव। तस्मै। कृणोमि। न। धना। रुणध्मि। दश। अहं। प्राचीः।
तत्। ऋतं। वदामि। अक्षैः। मा। दीव्यः। कृषिं। इत्। कृषस्व। वित्ते। रमस्व। बहु। मन्यमानः। तत्र। गावः। कि

तव । तत् । जाया । तत् । मे । वि । चष्टे । सविता । अयं । अर्यः । मित्रं । कृणुध्वं । खलु । मृळता । नः । घोरेण ।
चरता । अभि । धृष्णुनि । वः । नु । मन्युः । वि । शतां । अरातिः । अन्यः । बभ्रूणां । प्रसितौ । अस्तु ॥ ५ ॥
अबुध्रं । ऊं इति । त्ये । इंद्रऽवंतः । अग्नयः । ज्योतिः । भरंतः । उषसः । विऽउष्टिषु । मही इति ।
द्यावापृथिवी इति । चेततां । अपः । अद्य । देवानां । अवः । आ । वृणीमहे । दिवः । पृथिव्योः । अ
वः । आ । वृणीमहे । मातॄन् । सिंधून् । पर्वतान् । शर्यणाऽवतः । अनागाःऽत्वं । सूर्यं । उषसं । ईम
हे । भद्रं । सोमः । सुवानः । अद्य । कृणोतु । नः । द्यावा । नः । अद्य । पृथिवी इति । अनागसः । मही इ
ति । त्रायेतां । सुविताय । मातरा । उषाः । उच्छंती । अप । बाधतां । अघं । स्वस्ति । अग्निं । संऽइधा
नं । ईमहे । इयं । नः । उस्रा । प्रथमा । सुऽदेव्यं । रेवत् । सनिऽभ्यः । रेवती । वि । उच्छतु । आरे । मन्युं
दुःऽविदत्रस्य । धीमहि ॥ ० ॥ प्र । याः । सिस्रते । सूर्यस्य । रश्मिऽभिः । भरंतीः । उषसः । विऽउष्टिषु ।
ज्योतिः २

ऽसद्य। नः। अद्य। श्रवसे। विऽउछ। ता।०॥६॥ अनमीवाः। उषसः। आ। चरंतु। नः। उत्। अग्नयः।
जिहतां। ज्योतिषा। बृहत्। अयुक्षातां। अश्विना। तूतुजिं। रथं।०। श्रेष्ठं। नः। अद्य। सवितः। वरे
ण्यं। भागं। आ। सुव। सः। हि। रत्नऽधाः। असि। रायः। जनित्रीं। धिषणां। उप। ब्रुवे।०। पिपर्तु। मा।
तत्। ऋतस्य। प्रऽवाचनं। देवानां। यत्। मनुष्याः। अमन्महि॥ विश्वाः। इत्। उस्राः। स्पट्। उत्। एति।
सूर्यः।०। स्वस्ति। द्वेषः। अद्य। बर्हिषः। स्तरीमणि। ग्राव्णां। योगे। मन्मनः। साधे। ईमहे। आदित्या
नां। शर्मणि। स्थाः। भुरण्यसि।०। आ। नः। बर्हिः। सधऽमादे। बृहत्। दिवि। देवान्। ईळे। साद
य। सप्त। होतॄन्।०। सातये। भगं।०॥३॥० वृधे। नः। यज्ञं। अवत। सऽजोषसः। बृहस्पतिं
पूषणं। अश्विना। भगं।०। तत्। नः। देवाः। यच्छत। सुऽप्रऽवाचनं। छर्दिः। आदित्याः। सुभर्
नृऽपाय्यं। पश्वे। तोकाय। तनयाय। जीवसे।०। विश्वे। अद्य। मरुतः। विश्वे। ऊती। विश्वे। भ

प०ख०
७७

वंतु । अग्नयः । संऽइद्धाः । विश्वे । नः । देवाः । अवसा । आ । गमंतु । विश्वं । अस्तु । द्रविणं । वाजः । अस्मे
इति । यं । देवासः । अवथ । वाजऽसातौ । यं । त्रायध्वे । यं । पिपृथ । अति । अंहः । यः । वः । गोपी
थे । न । भयस्य । वेद । ते । स्याम । देवऽवीतये । तुरासः ॥ १४ ॥ उषसा । नक्ता । बृहती इति । सुऽपेशसा । द्या
वाक्षामा । वरुणः । मित्रः । अर्यमा । इंद्रं । हुवे । मरुतः । पर्वतान् । अपः । आदित्यान् । द्यावापृथिवी इति ।
अपः । स्वरिति स्वः । द्यौः । च । नः । पृथिवी । च । प्रऽचेतसा । ऋतवरी इत्यृतऽवरी । रक्षतां । अंहसः ।
रिषः । मा । दुःऽविदत्रा । निःऽऋतिः । नः । इशत । तत् । देवानां । अवः । अद्य । वृणीमहे । विश्वस्मात् ।
नः । अदितिः । पातु । अंहसः । माता । मित्रस्य । वरुणस्य । रेवतः । स्वःऽवत् । ज्योतिः । अवृकं । नशी
महि ॥ ० ॥ ग्रावा । वदन् । अप । रक्षांसि । सेधतु । दुःऽस्वप्न्यं । निःऽऋतिं । विश्वं । अत्रिणं । आदित्यं ।
शर्म । मरुतां । अशीमहि ॥ ० ॥ आ । इंद्रः । बर्हिः । सीदतु । पिन्वतां । इळा । बृहस्पतिः । सामऽभिः ।

७७

ऋघ्वः। अर्चतु। सुऽप्रकेतं। जीवसे। मन्म। धीमहि॥०॥ एनादि विऽस्पृशां। यज्ञं। अस्माकं। अश्विना। जी
रा। अध्वरं। कृणुतं। सुम्नं। इष्टये। प्राचीनऽरश्मिं। आऽहुतं। घृतेनाऽउपा। ह्वये। सुऽहवं। मारुतं। गणं॥ प्रा
वृकं। ऋघ्वं। सख्याय। त्रीं। स्तुवं। रायः। पोषं। सौश्रवसाय। धीमहि॥०॥ आपा। पेरुं। जीवऽधन्यं। भरामहे।
देवऽअव्यं। सुऽहवं। अध्वरऽश्रियं। सुऽरश्मिं। सोमं। इंद्रियं। यमीमहि॥०॥ सनेम। तत्। सुऽसनिता।
सनित्वऽभिः। वयं। जीवाः। जीवऽपुत्राः। अनागसः। ब्रह्मऽद्विषः। विष्वक्। एनः। भरेरत॥०॥ ये। स्थ।
मनोः। यज्ञियाः। ते। शृणोतन। यत्। वः। देवाः। ईमहे। तत्। ददातन। जैत्रं। क्रतुं। रयिऽमत्। वीरऽव
त्। यशः॥०॥१०॥ महत्। अद्य। महतां। आ। वृणीमहे। अवः। देवानां। बृहतां। अनर्वणां। यथा। वसु।
वीरऽजातं। नशामहे॥०॥ महः। अग्नेः। सम्ऽइधानस्य। शर्मणि। अनागाः। मित्रे। वरुणे। स्वस्तये।
श्रेष्ठे। स्याम। सवितुः। सवीमनि॥०॥ ये। सवितुः। सत्यऽसवस्य। विश्वे। मित्रस्य। व्रते। वरुणस्य। देवाः॥

ते।सौभगं।वीरऽवत्।गोऽमत्।अप्रभः।दधातन।इविणं।चित्रं।अस्मे इति।सविता।पश्चातात्॥सवि
ता।पुरस्तात्।सविता।उत्तरात्तात्।सविता।अधरात्तात्।सविता।नः।सुवतु।सर्वऽताति।सविता
नः।रासतां।दीर्घं।आयुः॥१२॥नमः।मित्रस्य।वरुणस्य।चक्षसे।महः।देवाय।तत्।ऋतं।सप
र्यत।दूरेऽदृशे।देवऽजाताय।के [illegible] तवे।दिवः।पुत्राय।सूर्याय।शंसत॥सः।मा।सत्यऽउक्तिः।
परि।पातु।विश्वतः।द्यावा।च।यत्र।ततनन्।अहानि।च।विश्वं।अन्यत्।नि।विशते।यत्।एजति॥
विश्वाहा।आपः।विश्वाहा।उत्।एति।सूर्यः॥नृते।अदेवः।प्रऽदिवः।नि।वासते।यत्।एतशेभिः।
पतरैः।रथर्यसि।प्राचीनं।अन्यत्।अनु।वर्तते।रजः।उत्।अन्येन।ज्योतिषा। पासि॥सू
र्य।येन।सूर्य।ज्योतिषा।बाधसे।तमः।जगत्।च।विश्वं।उतऽइयर्षि।भानुना।तेन।अस्म
त्।विश्वां।अनिरां।अनाहुतिं।अप।अमीवां।अप।दुःऽस्वप्न्यं।सुव।विश्वस्य।हि।प्रऽइषितः॥

श्रीगणेशायनमः ।

पंचमाष्टकेसप्तमोध्यायः

ऋ०प०
॥१॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥ॐ॥ स्तुषे । नरा । दिवः । अस्य । प्रऽसंता । अश्विना । हुवे । जरमाणः । अर्कैः । या । स
द्यः । उस्राः । विऽउषि । ज्मः । अंतान् । युयूषतः । परि । उरु । वरांसि ॥ ता । यज्ञं । आ । शुचिऽभिः । चक्रमाणा । र
थस्य । भानुं । रुरुचुः । रजःऽभिः । पुरु । वरांसि । अमिता । मिमाना । अपः । धन्व । अति । याथः । अज्रान् ॥
ता । ह । त्यत् । वर्तिः । यत् । अरध्रं । उग्रा । इत्था । धियः । ऊहथुः । शश्वत् । अश्वैः । मनःऽजवेभिः । इषिरैः । श
यध्यै । परि । व्यथिः । दाशुषः । मर्त्यस्य ॥ ता । नव्यसः । जरमाणस्य । मन्म । उप । भूषतः । युयुजानसप्ती
इति युयुजानऽसप्ती । शुभं । पृक्षं । इषं । ऊर्जं । वहंता । होता । यक्षत् । प्रत्नः । अध्रुक् । युवाना ॥ ता । व
ल्गू इति । दस्रा । पुरुशाकऽतमा । प्रत्ना । नव्यसा । वचसा । आ । विवासे । या । शंसते । स्तुवते । शंऽभविष्ठा ।
बभूवतुः । गृणते । चित्रराती इति चित्रऽराती ॥ ५ ॥ ता । भुज्युं । विऽभिः । अत्ऽभ्यः । समुद्रात् । तुग्र
स्य । सूनुं । ऊहथुः । रजःऽभिः । अरेणुऽभिः । योजनेभिः । भुजंता । पतत्रिऽभिः । अश्रमः । निः । उपऽस्था

रा
१

त। वि। जघुषा। रथ्या। यातं। अद्रिं। श्रुतं। हवं। वृषणा। वध्रिऽमत्याः। दशस्यंता। शयवे। पिप्यथुः। गां। इति।
च्यवाना। सुऽमतिं। भुरण्यू इति। यत। रोदसी इति। त्रिऽदिवं। अस्ति। त्मना। हेळः। देवानां। उत। मर्त्यऽत्रा। ले
ता। आदित्याः। वसवः। रुद्रियासः। रक्षःऽयुजो। तपुः। अघं। दधात। यः। ईं। राजानौ। ऋतुऽथा। विऽद
धत। रजसः। मित्रः। वरुणः। चिकेतत्। गंभीराय। रक्षसे। हेतिं। अस्य। द्रोघाय। चित्। वचसे। आ
नवाय। अंतरैः। चक्रैः। तनयाय। वर्तिः। द्युऽमता। आ। यातं। नृऽवता। रथेन। सनुत्येन। त्यजसा।
मर्त्यस्य। वनुष्यतां। अपि। शीर्षा। ववृक्तं। आ। परमाभिः। उत। मध्यमाभिः। नियुत्ऽभिः। यातं।
अवमाभिः। अर्वाक्। दृळ्हस्य। चित्। गोऽमतः। वि। व्रजस्य। दुरः। वर्तं। गृणते। चित्रराती इति। चित्रऽरा
ती॥ २॥ छ। त्या। वल्गू इति। पुरुऽहूता। अद्य। दूतः। न। स्तोमः। अविदत्। नमस्वान्। आ। यः। अर्
वाक्। नासत्या। ववर्त। प्रेष्ठा। हि। असथः। अस्य। मन्मन्। अरं। न। गंते। हवनाय। अस्मे। गृणा।

नृ। पथा। पिबाथः। अंधः। परिऽहा। स्यत। वर्त्तिः। याथः। रिषः। न। यत्। परः। न। अंतरः। तुतुर्यात्। अ
श्विना। वां। अंधसः। पीमन्। अस्तोषि। बर्हिः। सु। प्र। अपनतमं। उत्तानऽहस्तः। युवऽयुः। ववंद।
आ। वां। नक्षंतः। अद्रयः। आंजन्। ऊर्ध्वः। वां। अग्निः। अध्वरेषु। अस्थात्। प्र। रातिः। एति। जू
र्णिनी। घृताची। प्र। होता। गूर्तऽमनाः। उरुऽयाः। अयुक्त। यः। नासत्या। हवीमन्। अधि। श्रि
यः। दुहिता। सूर्यस्य। रथं। तस्थौ। पुरुऽभुजा। शतऽऊतिं। प्र। मायाभिः। मायिना। भूतं। अत्र। नरा।
नृतू इति। जनिमन्। यज्ञियानां॥२॥ युवं। श्रीभिः। दर्शताभिः। आभिः। शुभे। पुष्टिं। ऊहथुः। सू
र्यायाः। प्र। वां। वयः। वपुषा। अनु। पप्तन्। नक्षत्। वाणी। सुऽस्तुता। धिष्ण्या। वां। आ। वां। वयः।
अश्वासः। वहिष्ठाः। अभि। प्रयः। नासत्या। वहंतु। प्र। वां। रथः। मनःऽजवाः। असर्जि। इषः।
पृक्षः। इषिधः। अनु। पूर्वीः। पुरु। हि। वां। पुरुऽभुजा। देष्णं। धेनुं। नः। इषं। पिन्वतं। असक्रां। सू

तः। चा। वां। माध्वी इति। सुऽस्तुतिः। वा। रसाः। चा। ये। वां। अनु। रातिं। अग्मन्। ऊत। मे। ऋजू इति। पुर
यस्या। रघ्वी इति। सुऽमीह्ला। शातं। पेरुकेः। च। पक्वा। शांडः। दात्। लिर। त्तीन। गः। स्मतः। दिष्टीन्। द
न्ना। वशासः। अपिऽस्वाचैः। ऋक्षा। सं। वां। शातौ। नासत्या। सहस्रा। अश्वानां। पुरुऽपंथाः। गि
रा। दात्। भरत्ऽवाजाय। वीर। नु। गिरे। दात्। हत्। रक्षांसि। पुरुऽदंससा। स्युः इति स्युः। आ। वां।
सुम्ने। वरिमन्। सूरिऽभिः। स्यां॥ ४॥ ठल। उषः इति। प्रिये। उपसः। रोचमानाः। अस्तु। अपां। ऊर्मे। यतः।
रां। तः। ऋणोति। विश्वा। सुऽपथा। सुऽगानि। अभूत। उः इति। वस्वी। दक्षिणा। मघोनी॥ ५॥ दृश्
रा। उर्विया। वि। भाति। उत। ते। गोः। विः। भान। वः। घो। अपमन्। आविः। वक्षः। कृणुषे। सुंभमाना।
उषः। देवी। रोचमाना। महःऽभिः। वहंति। सी। अरुणासः। रुक्मं। तः। गावः। सुऽगस्ती। उर्विया। प्रथा
ना। अपा। ईजते। सूरः। अस्ताऽइव। शात्रून्। बाधते। तमः। अजिरः। न। वोल्हा। सुऽगा। उत। ते। सुऽप

पं०५०
३

था।पर्वतेष्ठाः।अवाते।अपः।तरसि।स्वभानो इति स्वऽभानो।सा।नः।आ।वह।पृथुऽयामन्।ऋष्वे
रयिं।दिवः।दुहितः।इषयध्यै।सा।आ।वह।या।उक्षऽभिः।अवाता।उषः।वरं।वहसि।जोषं।अ
नु।त्वं।दिवः।दुहितः।या।ह।देवी।पूर्वऽहूतौ।मंहना।दर्शता।भूः।।५।।४।। एषा।स्या।नः।दुहि
ता।दिवःऽजाः।क्षितीः।उच्छन्ती।मानुषीः।अजीगरिति।या।भानुना।रुशता।राम्यासु।अज्ञायि।
तिरः।तमसः।चित्।अक्तून्।वि।तत्।ययुः।अरुणयुक्ऽभिः।अश्वैः।चित्रं।भांति।उषसः।चंद्रऽ
रथाः।अग्रं।यज्ञस्य।बृहतः।नयंतीः।वि।ताः।बाधंते।तमः।ऊर्म्यायाः।श्रवः।वाजं।इषं।ऊर्जं।व
हंतीः।नि।दाशुषे।उषसः।मर्त्याय।मघोनीः।वीरऽवत्।पत्यमानाः।अवः।धात।विधते।रत्नं।
अद्य।इदा।हि।वः।विधते।रत्नं।अस्ति।इदा।वीराय।दाशुषे।उषसः।इदा।विप्राय।जरते।यत्।
उक्था।नि।स्म।माऽवते।वहथ।पुरा।चित्।इदा।हि।ते।उषः।अद्रिसानो इत्यद्रिऽसानो।गोत्रा।

राम

गव्यं। अंगिरसः। गृणंति। वि। अर्केण। बिभिदुः। ब्रह्मणा। च। सत्या। नृणां। अभवत्। देवऽहूतिः॥
उछ। दिवः। दुहितरिति। प्रत्नऽवत्। नः। भरद्वाजऽवत्। विधते। मघोनि। सुऽवीरं। रयिं। गृणते। रिरी
हि। उरुऽगायं। अधि। धेहि। श्रवः। नः॥६॥ वपुः। नु। तत्। चिकितुषे। चित्। अस्तु। समानं। ना
म। धेनु। पत्यमानं। मर्त्येषु। अन्यत्। दोहसे। पीपाय। सकृत्। शुक्रं। दुदुहे। पृश्निः। ऊधः॥१॥ ये। अग्न
यः। न। शोशुचन्। इधानाः। द्विः। यत्। त्रिः। मरुतः। ववृधंत। अरेणवः। हिरण्ययासः। एषां। सा
कं। नृम्णैः। पौंस्येभिः। च। अभूवन्॥२॥ रुद्रस्य। ये। मीळ्हुषः। संति। पुत्राः। यान्। चो इति। नु। दाधृविः।
भरध्यै। विदे। हि। माता। महः। मही। सा। सा। इत्। पृश्निः। सुऽभ्वे। गर्भं। आ। अधात्॥३॥ न। ये। ईषंते।
जनुषः। अया। नु। अंतरिति। संतः। अवद्यानि। पुनानाः। निः। यत्। दुह्रे। शुचयः। अनु। जोषं। अ
नु। श्रिया। तन्वं। उक्षमाणाः॥४॥ मक्षु। न। येषु। दोहसे। चित्। अयाः। आ। नाम। धृष्णु। मारुतं। दधा

पं॰प॰
४

नाऽशन । ये । स्तौनाः । अयासः । मन्हा । नु । चित् । सुऽदानुः । अव । यासत् । उग्रान् ॥ ७ ॥ ते । इत् । उ
ग्राः । शवसा । धृष्णुऽसेनाः । उभे इति । युजंत । रोदसी इति । सुमेके इति सुऽमेके । अध । स्म । एषु । रो
दसी । स्वऽशोचिः । आ । अमवत्ऽसु । तस्थौ । न । रोकः ॥ अनेनः । वः । मरुतः । यामः । अ
स्तु । अनश्वः । चित् । यं । अजति । अरथीः । अनवसः । अनभीशुः । रजःऽतूः । वि । रोदसी इ
ति । पथ्याः । याति । साधन् । गा । नु । अस्ति । मरुतः । यं । अवथ । वाजऽसातौ । तो । गा । यं । अप्ऽसु । सः
व्रजं । दर्ता । पार्ये । अध । द्योः ॥ प्र । चित्रं । अर्कं । गृणते । तुराय । मारुताय । स्वऽतवसे । भरध्वं ॥ ये ।
सहांसि । सहसा । सहंते । रेजते । अग्ने । पृथिवी । मखेभ्यः ॥ त्विषिऽमंतः । अध्वरस्यऽइव । दिद्युत् ।
तृषुऽच्यवसः । जुह्वः । न । अग्नेः । अर्चत्रयः । धुनयः । न । वीराः । भ्राजत्ऽजन्मानः । मरुतः ।
अधृष्टाः ॥ तं । वृधंतं । मारुतं । भ्राजत्ऽऋष्टिं । रुद्रस्य । सूनुं । हवसा । आ । विवासे । दिवः । शर्धाय ।

राम॰
४

शुचयः। मनीषाः। गिरयः। न। आपः। उग्राः। असृध्रन्॥३॥ विश्वेषां। वः। सतां। ज्येष्ठऽतमा।
गीःऽभिः। मित्रावरुणा। ववृधध्यै। सं। या। रश्माऽइव। यमतुः। यमिष्ठा। द्वा। जनान्। असमा। बा
हुऽभिः। स्वैः॥४॥ इयं। मत्। वां। प्र। स्तृणीते। मनीषा। उप। प्रिया। नमसा। बर्हिः। अच्छ। यंतं। नः। मित्रा
वरुणौ। अधृष्टा। छर्दिः। यत्। वां। वरूथ्यं। सुदानू इति सुऽदानू॥५॥ आ। यातं। मित्रावरुणा। सुऽश
स्ती। उप। प्रिया। नमसा। हूयमाना। सं। यौ। अप्नःऽस्थः। अपसाऽइव। जनान्। श्रुधिऽयतः।
चित्। यतथः। महिऽत्वा॥६॥ अश्वा। न। या। वाजिना। पूतबंधू इति पूतऽबंधू। ऋता। यत्। गर्भं। अ
दितिः। भरध्यै। प्र। या। महि। महांता। जायमाना। घोरा। मर्ताय। रिपवे। नि। दीधरिति दीधः॥७॥ वि
श्वाः। यत्। वां। मंहना। मंदमानाः। क्षत्रं। देवासः। अदधुः। सऽजोषाः। परि। यत्। भूथः। रोदसी इ
ति। चित्। उर्वी इति। संति। स्पशः। अदब्धासः। अमूराः॥८॥ ता। हि। क्षत्रं। धारयेथे इति। अनु।

पं०प०
५

द्यून्। दृंहेथेऽइति। सानुं। उपमात्ऽइव। द्योः। दृह्लः। नक्षत्रः। उत। विश्वऽदेवः। भूमिं। आ। अतान्। द्यां।
धासिना। आयोः॥ ता। विग्रं। धैथेऽइति। जठरे। पृणध्यै। आ। यत्। सद्म। सऽभृतयः। पृणंति। न। मृ
ष्यंते। युवतयः। अवाताः॥ वि। यत्। पयः। विश्वऽजिन्वाः। भरंते॥ ता। जिह्वया। सदं। आ। इदं। सुऽमेधाः।
आ। यत्। वां। सत्यः। अरतिः। ऋते। भूत्। तत्। वां। महिऽत्वं। घृतऽअन्नौ। अस्तु। युवं। दाशुषे। वि। चयि
ष्टं। अंहः॥ प्र। यत्। वां। मित्रा। वरुणा। स्पूर्धन्। प्रिया। धाम। युवऽधिता। मिनंति॥ न। ये। देवासः। ओ
हसा। न। मर्ताः। अयज्ञऽसाचः। अप्यः। न। पुत्राः॥ वि। यत्। वाचं। कीस्तासः। भरंते। शंसंति। के।
चित्। निऽविदः। मनानाः॥ आत्। वां। ब्रवाम। सत्यानि। उक्था। नकिः। देवेभिः। यतथः। महि
ऽत्वा॥ अवोः। इत्था। वां। छर्दिषः। अभिष्टौ। युवोः। मित्रावरुणौ। अस्कृधोयु॥ अनु। यत्। गावः।
स्फुरान्। ऋजिप्यं। धृष्णुं। यत्। रणे। वृषणं। युनजन्॥१०॥ श्रुष्टी। वां। यज्ञः। उत्ऽयतः। सऽजोः

५

जोषा। मनुषः। त्वा। वृक्तऽबर्हिषः। यजध्यै। आ। यः। इंद्रावरुणौ। इषे। अद्य। महे। सुम्नाय। महे। आऽ
ववर्तत्। ता। हि। श्रेष्ठा। देवऽताता। तुजा। शूराणां। शविष्ठा। ता। हि। भूतं। मघोनां। मंहिष्ठा। तुविऽशु
ष्मा। ऋतेन। वृत्रऽतुरा। सर्वऽसेना। ता। इत्। गृणीहि। नमस्येभिः। शूषैः। सुम्नेभिः। इंद्रावरुणा। चका
ना। वज्रेण। अन्यः। शवसा। हंति। वृत्रं। सिसक्ति। अन्यः। वृजनेषु। विप्रः। ग्नाः। च। यत्। नरः।
च। वावृधंत। विश्वे। देवासः। नरां। स्वऽगूर्ताः। आ। एभ्यः। इंद्रावरुणा। महिऽत्वा। द्यौः। च। पृथिवि।
भूतं। उर्वी इति। सः। इत्। सुऽदानुः। स्वऽवान्। ऋतऽवा। इंद्रा। यः। वरुणा। दाशति। त्मन्। इषा। सः।
द्विषः। तरेत्। दास्वान्। वंसत्। रयिऽवतः। च। जनान्॥ ११॥ यं। युवं। दाशुऽअध्वराय। देवा। रयिं।
धत्थः। वसुऽमंतं। पुरुऽक्षुं। अस्मे इति। सः। इंद्रावरुणौ। अपि। स्यात्। प्र। यः। भनक्ति। वनुषां।
अशस्तीः। उत। नः। सुऽआत्रः। देवऽगोपाः। सूरिऽभ्यः। इंद्रावरुणा। रयिः। स्यात्। येषां। शु

रयिं३ वां।४

प०प०

६७

ष्ठाः। घृतेनास्तु। सक्षान्। वाजं। सबाधः। द्युम्ना। तिरेता। ततुरिः। नृऽवान्। इंद्रावरुणा। गृणाना। दत्तं। रयिं। सौ

श्रवसाय। देवा। इत्था। गृणंतः। महिनस्य। शर्धः। अपः। न। नावा। दुःऽइता। तरेम। प्र। सम्ऽराजे। बृ

हते। मन्म। नु। प्रियं। अर्च। देवाय। वरुणाय। सऽप्रथः। अयं। यः। उर्वी इति। महिना। महिऽव्रतः। क्र

त्वा। विऽभाति। अजरः। न। शोचिषा। इंद्रावरुणा। सुतऽपौ। इमं। सुतं। सोमं। पिबतं। मद्यं। धृतऽव्र

ता। युवोः। रथः। अध्वरं। देवऽवीतये। प्रति। स्वसरं। उप। याति। पीतये। इंद्रावरुणा। मधुमत्ऽत

तमस्य। वृष्णः। सोमस्य। वृषणा। आ। वृषेथां। इदं। वां। अंधः। परिऽसिक्तं। अस्मे इति। आऽसद्य।

अस्मिन्। बर्हिषि। मादयेथां। ॥१२॥ सं। वां। कर्मणा। सं। इषा। हिनोमि। इंद्राविष्णू इति। अपसः।

पारे। अस्य। जुषेथां। यज्ञं। द्रविणं। च। धत्तं। अरिष्टैः। नः। पथिऽभिः। पारयंता। या। विश्वासां।

जनितारा। मतीनां। इंद्राविष्णू इति। मदऽपती इति मदऽपती। मदानां। आ। सोमं। यातं। द्रविणो इ

इंद्राविष्णू इति। कलशाः। सोमऽधानाः। प्र। वां। गिरः। शस्यमानाः। अवंतु।

प्र। स्तोमासः। गीयमानासः। अर्कैः।

६७

ति। दधाना। सं। वां। अञ्जंतु। अक्तुऽभिः। मतीनां। सं। स्तोमासः। शस्यमानासः। उक्थैः॥ ३॥ अभिमातिः
ऽसहः। इंद्राविष्णू इति। सधऽमादः। वहंतु। जुषेथां। विश्वा। हवना। मतीनां। उप। ब्रह्माणि। शृणुतं।
गिरः। मे। इंद्राविष्णू इति। तत्। पनयाय्यं। वां। सोमस्य। मदे। उरु। चक्रमाथे इति। अकृणुतं। अंतरिक्षं। व
रीयः। अप्रथतं। जीवसे। नः। रजांसि। इंद्राविष्णू इति। हविषा। वावृधाना। अग्रऽअद्वाना। नमसा। रा
तऽहव्या। घृतासुती इति घृतऽआसुती। द्रविणं। धत्तं। अस्मे इति। समुद्रः। स्थः। कलशः। सोमऽ
धानः। इंद्राविष्णू इति। पिबतं। मध्वः। अस्य। सोमस्य। दस्रा। जठरं। पृणेथां। आ। वां। अंधांसि। मदिरा
णि। अग्मन्। ॰। हवं। मे। उभा। जिग्यथुः। न। परा। जयेथे इति। न। परा। जिग्ये। कतरः। चन। एनोः। इंद्रः।
च। विष्णो इति। यत्। अपस्पृधेथां। त्रेधा। सहस्रं। वि। तत्। ऐरयेथां॥ १३॥ घृतवती इति घृतऽवती। भु
वनानां। अभिऽश्रिया। उर्वी इति। पृथ्वी इति। मधुदुघे इति मधुऽदुघे। सुपेशसेति सुऽपेशसा। द्यावापृथिवी इ
ति। वरुणस्य। धर्मणा। विस्कभिते इति विऽस्कभिते। अजरे इति। भूरिऽरेतसा। असश्चंती इति। भूरि

धारेइति भूरिंऽधारे। पयस्वतीइति। घृतं। दुहातेइति। सुऽकृते। शुचिव्रतेइति शुचिऽव्रते। राजंतीइति। अस्य।
भुवनस्य। रोदसीइति। अस्मेइति। रेतः। सिंचतं। यत्। मनुःऽहितं। यः। वां। ऋजवे। क्रमणाय। रोदसी
इति। मर्तः। ददाश। धिषणेइति। सः। साधति। प्र। प्रऽजाभिः। जायते। धर्मणः। परि। युवोः। सिक्ता। विऽषु
रूपाणि। सऽव्रता। घृतेन। द्यावापृथिवीइति। अभिवृतेइति अभिऽवृते। घृतऽश्रिया। घृतऽपृचा। घृतऽवृ
धा। उर्वीइति। पृथ्वीइति। होतृऽवूर्ये। पुरोहितेइति पुरःऽहिते। तेइति। इत्। विप्राः। ईळते। सुम्नं। इष्टये। म
धु। नः। द्यावापृथिवीइति। मिमिक्षतां। मधुऽश्चुता। मधुदुघेइति मधुऽदुघे। मधुव्रतेइति मधुऽव्रते। दधा
नेइति। यज्ञं। द्रविणं। च। देवता। महि। श्रवः। वाजं। अस्मेइति। सुऽवीर्यं। ऊर्जं। नः। द्यौः। च। पृथिवी। च। पि
न्वतां। पिता। माता। विश्वऽविदा। सुऽदंससा। संरराणेइति संऽरराणे। रोदसीइति। विश्वऽशंभुवा। सनिं। वा
जं। रयिं। अस्मेइति। सं। इन्वतां। १४। । हिरण्यया। बाहूइति। अयंस्त। सवनाय। सुऽक्रतुः। घृतेन। पाणीइति
इति। अभि। प्रुष्णुते। मखः। युवा। सुऽदक्षः। रजसः। विऽधर्मणि। देवस्य। वयं। सवितुः। सवीमनि। श्रेष्ठे।

राम

स्याम। वसुनः। च। दावने। यः। विश्वस्य। द्विऽपदः। यः। चतुःऽपदः। निऽवेशने। प्रऽसवे। च। असि। भूमनः॥
आ। अदब्धेभिः। सवितरिति। पायुऽभिः। त्वं। शिवेभिः। अद्य। परि। पाहि। नः। गयं। हिरण्यऽजिह्वः। सुवित
या। नव्यसे। रक्ष। माकिः। नः। अघऽशंसः। ईशत॥३॥ दमूनाः। हिरण्यऽपाणिः। प्रतिऽदोषं। अस्थात्।
अयःऽहनुः। यजतः। मंद्रऽजिह्वः। आ। दाशुषे। सुवति। भूरि। वामं। उत। ऊं इति। अयान्। उपवक्ताऽ
इव। बाहू इति। हिरण्यया। सविता। सुऽप्रतीका। दिवः। रोहांसि। अरुहत्। पृथिव्याः। अरीरमत्। पत
यत्। कत्। चित्। अभ्वं। वामं। अद्य। सवितः। वामं। ऊं इति। श्वः। दिवेऽदिवे। वामं। अस्मभ्यं। सावीः॥
वामस्य। हि। क्षयस्य। देव। भूरेः। अया। धिया। वामऽभाजः। स्याम॥६॥१५॥ इंद्रासोमा। महि। तत्। वां।
महिऽत्वं। युवं। महानि। प्रथमानि। चक्रथुः। युवं। सूर्यं। विविदथुः। युवं। स्वः। विश्वा। तमांसि। अहतं।
निदः। च॥ इंद्रासोमा। वासयथः। उषसं। उत्। सूर्यं। नयथः। ज्योतिषा। सह। उप। द्यां। स्कंभथुः। स्कंभनेन।
अप्रथतं। पृथिवीं। मातरं। वि॥ इंद्रासोमौ। अहिं। अपः। परिऽस्थां। हथः। वृत्रं। अनु। वां। द्यौः। अमन्यत।

प्र। अर्णांसि। ऐरयतं। नदीनां। आ। समुद्राणि। पप्रथुः। पुरूणि। इंद्रासोमा। पक्वं। आमासु। अंतः। नि।
गवां। इत्। दधथुः। वक्षणासु। जगृभथुः। अनपिऽनद्धं। आसु। रुशत्। चित्रासु। जगतीषु। अंतरि
ति। इंद्रासोमा। युवं। अंग। तरुत्रं। अपत्यऽसाचं। श्रुत्यं। रराथे इति। युवं। शुष्मं। नर्यं। चर्षणिऽभ्यः।
सं। विव्यथुः। पृतनाऽसहं। उग्रा ॥१६॥ यः। अद्रिऽभित्। प्रथमऽजाः। ऋतऽवा। बृहस्पतिः। आंगि
रसः। हविष्मान्। द्विऽबर्हऽज्मा। प्राघर्मऽसत्। पिता। नः। आ। रोदसी इति। वृषभः। रोरवीति। जनाय।
चित्। यः। ईवते। ऊं इति। लोकं। बृहस्पतिः। देवऽहूतौ। चकार। घ्नन्। वृत्राणि। वि। पुरः। दर्दरीति। जय
न्। शत्रून्। अमित्रान्। पृत्ऽसु। सहन्। बृहस्पतिः। सं। अजयत्। वसूनि। महः। व्रजान्। गोऽमतः।
देवः। एषः। अपः। सिसासन्। स्वः। अप्रतिऽइतः। बृहस्पतिः। हंति। अमित्रं। अर्कैः ॥१७॥ सोमारु
द्रा। धारयेथां। असुर्यं। प्र। वां। इष्टयः। अरं। अश्नुवंतु। दमेऽदमे। सप्त। रत्ना। दधाना। शं। नः। भूतं।
द्विऽपदे। शं। चतुःऽपदे। सोमारुद्रा। वि। वृहतं। विषूचीं। अमीवा। या। नः। गयं। आऽविवेश। आरे।

बाधेथां। निःऽऋतिं। पराचैः। अस्मे इति। भद्रा। सौश्रवसानि। संतु। सोमारुद्रा। युवं। एतानि। अस्मे
इति। विश्वा। तनूषु। भेषजानि। धत्तं। अव। स्यतं। मुंचतं। यत्। नः। असत्। तनूषु। बद्धं। कृतं। एनः। अस्म
त्। तिग्मऽआयुधौ। तिग्महेती इति तिग्मऽहेती। सुऽशेवौ। सोमारुद्रौ। इह। सु। मृळतं। नः। प्र। नः।
मुंचतं। वरुणस्य। पाशात्। गोपायतं। नः। सुऽमनस्यमाना॥ १८॥ जीमूतस्यऽइव। भवति। प्रतीकं। यत्
वर्मी। याति। सऽमदां। उपऽस्थे। अनाविद्धया। तन्वा। जय। त्वं। सः। त्वा। वर्मणः। महिमा। पिपर्तु।
धन्वना। गाः। धन्वना। आजिं। जयेम। धन्वना। तीव्राः। सऽमदः। जयेम। धनुः। शत्रोः। अपऽकामं।
कृणोति। धन्वना। सर्वाः। प्रऽदिशः। जयेम। वक्ष्यंतीऽइव। इत्। आ। गनीगंति। कर्णं। प्रियं। स
खायं। परिऽसस्वजाना। योषाऽइव। शिंक्ते। विऽतता। अधि। धन्वन्। ज्या। इयं। समने। पारयंती। ते इति। आ
चरंती इत्याऽचरंती। समनाऽइव। योषा। माताऽइव। पुत्रं। बिभृतां। उपऽस्थे। अप। शत्रून्। विध्यतां। सं

पं०प०
८

विदाने इति सं॒ऽविदाने । आर्त्नी इति । इमे इति । विस्फुरंती इति विऽस्फुरंती । अमित्रान् । वध्री । नः । पिता । ब
हुः । अस्य । पुत्रः । चिश्चा । कृणोति । समना । अवगत्य । इषुऽधिः । संऽकाः । पृतनाः । च । सर्वाः । पृष्ठे । निऽ
नद्धः । जयति । प्रऽसूतः ॥१७॥ रथे । तिष्ठन् । नयति । वाजिनः । पुरः । यत्रऽयत्र । कामयते । सुऽसार
थिः । अभीशूनां । महिमानं । पनायत । मनः । पश्चात् । अनु । यच्छंति । रश्मयः । तीव्रान् । घोषान् । कृण्व
ते । वृषऽपाणयः । अश्वाः । रथेभिः । सह । वाजयंतः । अवऽक्रामंतः । प्रऽपदैः । अमित्रान् । क्षि
णंति । शत्रून् । अनपऽव्ययंतः ॥ रथऽवाहनं । हविः । अस्य । नाम । यत्र । आयुधं । निऽहितं । अस्य ।
वर्म । तत्र । रथं । उप । शग्मं । सदेम । विश्वाहा । वयं । सुऽमनस्यमानाः ॥ स्वादुऽसंसदः । पितरः । वयःऽ
धाः । कृच्छ्रेऽश्रितः । शक्तिऽवंतः । गभीराः । चित्रऽसेनाः । इषुऽबलाः । अमृध्राः । सतःऽवीराः । उरवः ।
व्राताऽसहाः । ब्राह्मणासः । पितरः । सोम्यासः । शिवे इति । नः । द्यावापृथिवी इति । अनेहसा । पूषा ।

सामु॰
८

नः। पातु। दुःऽइतात्। ऋतऽवृधः।०॥१०॥ सुऽपर्णं। वस्ते। मृगः। अस्याः। दंतः। गोभिः। संऽनद्धा।
पतति। प्रऽसूता। यत्र। नरः। सं। च। वि। च। द्रवंति। तत्र। अस्मभ्यं। इषवः। शर्म। यंसन्॥ ऋजीते। परि। वृ
ङ्धि। नः। अश्मा। भवतु। नः। तनूः। सोमः। अधि। ब्रवीतु। नः। अदितिः। शर्म। यच्छतु। आ। जंघं
ति। सानु। एषां। जघनान्। उप। जिघ्नते। अश्वऽअजनि। प्रऽचेतसः। अश्वान्। समत्ऽसु। चोदय। अ
हिःऽइव। भोगैः। परि। एति। बाहुं। ज्यायाः। हेतिं। परिऽबाधमानः। हस्तऽघ्नः। विश्वा। वयुनानि। विद्वा
न्। पुमान्। पुमांसं। परि। पातु। विश्वतः। आऽअलक्ता। या। रुरुऽशीर्ष्णी। अथो इति। यस्याः। अयः। मु
खं। इदं। पर्जन्यऽरेतसे। इष्वै। देव्यै। बृहत्। नमः॥१५॥ अवऽसृष्टा। परा। पत। शरव्ये। ब्रह्मऽसंशि
ते। गच्छ। अमित्रान्। प्र। पद्यस्व। मा। अमीषां। कं। चन। उत्। शिषः। यत्र। बाणाः। संऽपतंति। कुमाराः।
विशिखाःऽइव। तत्र। नः। ब्रह्मणः। पतिः। अदितिः। शर्म। यच्छतु। विश्वाहा। शर्म। यच्छतु। नमोनि।

०प०
१०

ते । वर्मणा । छादयामि । सोमः । त्वा । राजा । अमृतेन । अनु । वस्तां । उरोः । वरीयः । वरुणः । ते । कृणो
तु । जयंतं । त्वा । अनु । देवाः । मदंतु ॥ यः । नः । स्वः । अरणः । यः । च । निष्ट्यः । जिघांसति । देवाः । तं । सर्वे ।
धूर्वंतु । ब्रह्म । वर्म । मम । अंतरं ॥२२॥ ॥इति सप्तमं मंडलं॥ ॥ अग्निं । नरः । दीधितिऽभिः । अरण्योः ।
हस्तऽच्युती । जनयंत । प्रऽशस्तं । दूरेऽदृशं । गृहऽपतिं । अथर्युं ॥ तं । अग्निं । अस्ते । वसवः । नि । ऋण्व
न् । सुऽप्रतिचक्षं । अवसे । कुतः । चित् । दक्षाय्यः । यः । दमे । आस । नित्यः ॥ प्र । इद्धः । अग्ने । दीदिहि । पु
रः । नः । अजस्रया । सूर्म्या । यविष्ठ । त्वां । शश्वंतः । उप । यंति । वाजाः ॥ प्र । ते । अग्नयः । अग्निऽभ्यः ।
वरं । निः । सुऽवीरासः । शोशुचंत । द्युऽमंतः । यत्र । नरः । संऽआसते । सुऽजाताः ॥ दाः । नः । अग्ने । धिया ।
रयिं । सुऽवीरं । सुऽअपत्यं । सहस्य । प्रऽशस्तं । न । यं । यावा । तरति । यातुऽमावान् ॥२३॥ उप । यं । ए
ति । युवतिः । सुऽदक्षं । दोषा । वस्तोः । हविष्मती । घृताची । उप । स्वा । एनं । अरमतिः । वसुऽयुः ॥ विश्वाः ।

१०

अग्ने। अप। दह। अरातीः। येभिः। तपःऽभिः। अदहः। जरूथं। प्र। निऽस्वरं। चातयस्व। अमीवां। आ। यः।
ते। अग्ने। इधते। अनीकं। वसिष्ठ। शुक्र। दीदिऽवः। पावक। उतो इति। नः। एभिः। स्तवथैः। इह। स्याः। वि।
। ये। ते। अग्ने। भेजिरे। अनीकं। मर्ताः। नरः। पित्र्यासः। पुरुऽत्रा। ०। सुऽमनाः। इह। स्याः। इमे। नरः। वृत्रऽहत्ये
षु। शूराः। विश्वाः। अदेवीः। अभि। संतु। मायाः। ये। मे। धियं। पनयंत। प्रऽशस्तां। २८। मा। शूने। अ
ग्ने। नि। सदाम। नृणां। मा। अशेषसः। अवीरता। परि। त्वा। प्रजाऽवतीषु। दुर्यासु। दुर्य। यं। अश्वी। नि
त्यं। उपऽयाति। यज्ञं। प्रजाऽवंतं। सुऽअपत्यं। क्षयं। नः। स्वऽजन्मना। शेषसा। ववृधानं। पाहि। नः। अग्ने।
रक्षसः। अजुष्टात्। पाहि। धूर्तेः। अररुषः। अघऽयोः। त्वा। युजा। पृतनाऽयून्। अभि। स्यां। सः। इत्।
अग्निः। अग्नीन्। अति। अस्तु। अन्यान्। यत्र। वाजी। तनयः। वीळुऽपाणिः। सहस्रऽपाथाः। अक्ष
रा। संऽएति। सः। इत्। अग्निः। यः। वनुष्यतः। निऽपाति। संऽइद्धारं। अंहसः। उरुष्यात्। सुऽजातासः।

परि । चरंति । वीराः ॥२५॥ अयं । सः । अग्निः । आऽहुतः । पुरुऽत्रा । यं । ईशानः । सं । इत् । इंधे । हविष्मान् । प
रि । यं । एति । अध्वरेषु । होता ॥ त्वे इति । अग्ने । आऽहवनानि । भूरि । ईशानासः । आ । जुहुयाम । नित्या । उभा ।
कृण्वंतः । वहतू इति । मियेधे ॥ इमो इति । अग्ने । वीतऽतमानि । हव्या । अजस्रः । वक्षि । देवऽतातिं । अच्छ ।
प्रति । नः । ईं । सुरभीणि । वियंतु ॥ मा । नः । अग्ने । अवीरते । परा । दाः । दुःऽवाससे । अमतये । मा । नः । अ
स्यै । मा । नः । क्षुधे । मा । रक्षसे । ऋतऽवः । मा । नः । दमे । मा । वने । आ । जुहूर्थाः ॥ नु । मे । ब्रह्माणि । अग्ने ।
उत् । शशाधि । त्वं । देव । मघवत्ऽभ्यः । सुसूदः । रातौ । स्याम । उभयासः । आ । ते । यूयं । पात । स्वस्तिऽ
भिः । सदा । नः ॥२६॥ त्वं । अग्ने । सुऽहवः । रण्वऽसंदृक् । सुऽदीती । सूनो इति । सहसः । दिदीहि । मा ।
त्वे इति । सचा । तनये । नित्ये । आ । धक् । मा । वीरः । अस्मत् । नर्यः । वि । दासीत् । मा । नः । अग्ने । दुःऽभृ
तये । सचा । एषु । देवऽइद्धेषु । अग्निषु । प्र । वोचः । मा । ते । अस्मान् । दुःऽमतयः । भृमात् । चित् ।

देवस्य । सूनो इति । सहसः । नशंत । सः । मर्तः । अग्ने । सुऽअनीकः । रेवान् । अमर्त्यः । यः । आऽजुहोति । ह
व्यं । सः । देवता । वसुऽवनिं । दधाति । यं । सूरिः । अर्थी । पृच्छमानः । एति । महः । नः । अग्ने । सुवितस्य । वि
द्वान् । रयिं । सूरिऽभ्यः । आ । वह । बृहंतं । येन । वयं । सहसाऽवन् । मदेम । अविऽक्षितासः । आयुषा । सुऽवी
राः । नु । मे । ब्रह्माणि । अग्ने । उत् । शशाधि । त्वां । देवाः । मघवत्ऽभ्यः । सुसूदः । रातौ । स्याम । उभयासः ।
आ । ते । यूयं । पात । स्वस्तिऽभिः । सदा । नः ॥२७॥ ॥इति पंचमाष्टके प्रथमोध्यायः॥ ॥जुषस्व ।
नः । संऽइधं । अग्ने । अद्य । शोच । बृहत् । यजतं । धूमं । ऋण्वन् । उप । स्पृश । दिव्यं । सानु । स्तू
पैः । सं । रश्मिऽभिः । ततनः । सूर्यस्य । नराशंसस्य । महिमानं । एषां । उप । स्तोषाम । यजतस्य । य
ज्ञैः । ये । सुऽक्रतवः । शुचयः । धियंऽधाः । स्वदंति । देवाः । उभयानि । हव्या । ईळेन्यं । वः । असु
रं । सुऽदक्षं । अंतः । दूतं । रोदसी इति । सत्यऽवाचं । मनुष्वत् । अग्निं । मनुना । संऽइद्धं । सं । अध्व

रायः। सदं। इत्। मरेम। सपर्यवः। भरमाणाः। अभिज्ञु। प्र। वृंजते। नमसा। बर्हिः। अग्नौ। आऽजुह्वानाः।
घृतऽपृष्टं। पृषत्ऽवत्। अध्वर्यवः। हविषा। मर्जयध्वं। सुऽआध्यः। वि। दुरः। देवऽयंतः। अशिश्र
युः। रथऽयुः। देवऽताता। पूर्वी इति। शिशुं। न। मातरा। रिहाणे इति। सं। अग्रुवः। न। समनेषु। अंजन्।
॥५॥ उत। योषणे इति। दिव्ये इति। मही इति। नः। उषसानक्ता। सुदुघाऽइव। धेनुः। बर्हिऽसदा। पुरुहूते
इति पुरुऽहूते। मघोनी इति। आ। यज्ञिये इति। सुविताय। श्रयेतां। विप्रा। यज्ञेषु। मानुषेषु। कारू इति। मं
न्ये। वां। जातऽवेदसा। यजध्यै। ऊर्ध्वं। नः। अध्वरं। कृतं। हवेषु। ता। देवेषु। वनथः। वार्याणि। ग॥२॥ अग्निं।
वः। देवं। अग्निऽभिः। सऽजोषाः। यजिष्ठं। दूतं। अध्वरे। कृणुध्वं। यः। मर्त्येषु। निऽध्रुविः। ऋतऽवा। त
पुःऽमूर्धा। घृतऽअन्नः। पावकः। प्रोथत्। अश्वः। न। यवसे। अविष्यन्। यदा। महः। संऽवरणात्। वि।
अस्थात्। ग। अध। स्म। ते। व्रजनं। कृष्णं। अस्ति। उत्। यस्य। ते। नवऽजातस्य। वृष्णः। अग्ने। चरंति। अ

जराः । इधानाः । अच्छ । द्यां । अरुषः । धूमः । एति । सं । दूतः । अग्ने । ईयसे । हि । देवान् । वि । यस्य । ते । पृथि
व्यां । पाजः । अश्रेत् । तृषु । यत् । अन्ना । सं । अवृक्त । जंभैः । सेनाऽइव । सृष्टा । प्रऽसितिः । ते । एति । य
वं । न । दस्म । जुह्वा । विवेक्षि । तं । इत् । दोषा । तं । उषसि । यविष्ठं । अग्निं । अत्यं । न । मर्जयंत । नरः । शि
शानाः । अतिथिं । अस्य । योनौ । दीदाय । शोचिः । आऽहुतस्य । वृष्णः । सुऽसंदृक् । ते । सुऽ
अनीक । प्रतीकं । वि । यत् । रुक्मः । न । रोचसे । उपाके । दिवः । न । ते । तन्यतुः । एति । शुष्मः । चित्रः ।
न । सूरः । प्रति । चक्षि । भानुं । यथा । वः । स्वाहा । अग्नये । दाशेम । परि । इळाभिः । घृतवत्ऽभिः । च ।
हव्यैः । तेभिः । नः । अग्ने । अमितैः । महःऽभिः । शतं । पूःऽभिः । आयसीभिः । नि । पाहि । याः । वा । ते ।
संति । दाशुषे । अधृष्टाः । गिरः । वा । याभिः । नृऽवतीः । उरुष्याः । ताभिः । नः । सूनो इति । सहसः ।
नि । पाहि । स्मत् । सूरीन् । जरितॄन् । जातऽवेदः । निः । यत् । पूताऽइव । स्वऽधितिः । शुचिः । गात् । स्वया ।

रूपा। तन्वा। रोचमानः॥ आ। यः। मात्रोः॥ उशेन्यः॥ जनिष्ट। देवऽयज्याय। सुऽक्रतुः॥ पावकः॥ ए
ता। नः॥ अग्ने। सौभगा। दिदीहि। अपि। क्रतुं। सुऽचेतसं। ववृतेम। विश्वा। स्तोतृऽभ्यः॥ गृणते। च। संतु।
ग॥४॥ प्र। वः॥ शुक्राय। भानवे। भरध्वं। हव्यं। मतिं। च। अग्नये। सुऽपूतं। यः॥ दैव्यानि। मानुषा। ज
नूंषि। अंतः॥ विश्वानि। विद्मना। जिगाति। सः॥ गृत्सः॥ अग्निः॥ तरुणः॥ चित्। अस्तु। यतः॥ यविष्ठः॥
अजनिष्ट। मातुः॥ सं। यः॥ वना। युवते। शुचिऽदन्। भूरि। चित्। अन्ना। सं। इत्। अत्ति। सद्यः॥ अ
स्य। देवस्य। संऽसदि। अनीके। यं। मर्तासः॥ श्येतं। जगृभ्रे। नि। यः॥ गृभं। पौरुषेयीं। उवोच। दुःऽओ
कं। अग्निः॥ आयवे। शुशोच। अयं। कविः॥ अकविषु। प्रऽचेताः॥ मर्तेषु। अग्निः॥ अमृतः॥ नि। धा
यि। सः॥ मा। नः॥ अत्र। जुहुरः॥ सहस्वः॥ सदा। त्वे इति। सुऽमनसः॥ स्याम। आ। यः॥ योनिं। देवऽकृ
तं। ससाद। क्रत्वा। हि। अग्निः॥ अमृतान्। अतारीत्। तं। ओषधीः॥ च। वनिनः॥ च। गर्भं। भूमिः॥ च।

विश्वऽधायसं। बिभर्ति॥५॥ ईशे। हि। अग्निः। अमृतस्य। भूरेः। ईशे। रायः। सुऽवीर्यस्य। दातोः।
मा। त्वा। वयं। सहसाऽवन्। अवीराः। मा। अप्सवः। परि। सदाम। मा। अदुवः। परि। सद्म। हि। अर
णस्य। रेक्णः। नित्यस्य। रायः। पतयः। स्याम। न। शेषः। अग्ने। अन्यऽजातं। अस्ति। अचेतानस्य।
मा। पथः। वि। दुक्षः॥ नहि। ग्रभाय। अरणः। सुऽशेवः। अन्यऽउदर्यः। मनसा। मंतवै। ऊं इति। अध।
चित्। ओकः। पुनः। इत्। सः। एति। आ। नः। वाजी। अभीषाट्। एतु। नव्यः॥ ८॥ ३॥ २॥ प्र। अग्नये।
तवसे। भरध्वं। गिरं। दिवः। अरतये। पृथिव्याः। यः। विश्वेषां। अमृतानां। उपऽस्थे। वैश्वानरः।
ववृधे। जागृवत्ऽभिः। पृष्टः। दिवि। धायि। अग्निः। पृथिव्यां। नेता। सिंधूनां। वृषभः। स्तियानां॥
सः। मानुषीः। अभि। विशः। वि। भाति। वैश्वानरः। ववृधानः। वरेण। त्वत्। भिया। विशः। आयन्।
असिक्नीः। असमनाः। जहतीः। भोजनानि। वैश्वानर। पूरवे। शोशुचानः। पुरः। यत्। अग्ने।

पं०प०
१४

हरयन्। अदीदेः। तव। त्रिऽधातु। पृथिवी। उत। द्यौः। वैश्वानर। व्रतं। अग्ने। सचंत। त्वं। भासा। रोद
सी इति। आ। ततंथ। अजस्रेण। शोचिषा। शोशुचानः। त्वा। अग्ने। हरितः। वावशानाः। गिरः। स
चंत। धुनयः। घृताचीः। पतिं। कृष्टीनां। रथ्यं। रयीणां। वैश्वानरं। उषसां। केतुं। अह्नां। ४। त्वे इति।
असुर्यं। वसवः। नि। ऋण्वन्। क्रतुं। हि। ते। मित्रऽमहः। जुषंत। त्वं। दस्यून्। ओकसः। अग्ने। आजः।
उरु। ज्योतिः। जनयन्। आर्याय। स्तः। जायमानः। परमे। विऽओमन्। वायुः। न। पाथः। परि। पा
सि। सद्यः। त्वं। भुवना। जनयन्। अभि। क्रन्। अपत्याय। जातऽवेदः। दशस्यन्। ता। अग्ने। अ
स्मे इति। इषं। आ। ईरयस्व। वैश्वानर। द्युऽमतीं। जातऽवेदः। यया। राधः। पिन्वसि। विश्वऽवा
र। पृथु। श्रवः। दाशुषे। मर्त्याय। तं। नः। अग्ने। मघवत्ऽभ्यः। पुरुऽक्षुं। रयिं। नि। वाजं। श्रुत्यं। यु
वस्व। वैश्वानर। महि। नः। शर्म। यच्छ। रुद्रेभिः। अग्ने। वसुऽभिः। सऽजोषाः। ८। प्रा। सं ऽराजः।

राम
१४

असुरस्य । प्रऽशस्तिं । पुंसः । कृष्टीनां । अनुऽमाद्यस्य । इंद्रस्यऽइव । प्र । तवसः । कृतानि । वंदे ।
दारुं । वंदमानः । विवक्मि । कविं । केतुं । धासिं । भानुं । अद्रेः । हिन्वंति । शं । राज्यं । रोदस्योः । पुरं-
दरस्य । गीःऽभिः । आ । विवासे । अग्नेः । व्रतानि । पूर्व्या । महानि । नि । अक्रतून् । ग्रथिनः । मृध्रऽ
वाचः । पणीन् । अश्रद्धान् । अवृधान् । अयज्ञान् । प्रऽप्र । तान् । दस्यून् । अग्निः । विवाय । पूर्वः ।
चकार । अपरान् । अयज्यून् । यः । अपाचीने । तमसि । मदंतीः । प्राचीः । चकार । नृऽतमः । शचीभिः ।।
तं । ईशानं । वस्वः । अग्निं । गृणीषे । अनानतं । दमयंतं । पृतन्यून् । यः । देह्यः । अनमयत् । वधऽ
स्नैः । यः । अर्यऽपत्नीः । उषसः । चकार । सः । निऽरुध्य । नहुषः । यह्वः । अग्निः । विशः । चक्रे । बलिऽ
हृतः । सहःऽभिः । यस्य । शर्मन् । उप । विश्वे । जनासः । एवैः । तस्थुः । सुऽमतिं । भिक्षमाणाः । वैश्वा-
नरः । वरं । आ । रोदस्योः । आ । अग्निः । ससाद । पित्रोः । उपऽस्थं । आ । देवः । ददे । बुध्न्या । वसू-

नि। वैश्वानरः। उत्ऽऐरत। सूर्यस्य। आ। समुद्रात्। अवरात्। आ। परस्मात्। आ। अग्निः। ददे। दिवः।
आ। पृथिव्याः॥ ५॥ प्र। वः। देवं। चित्। सहसानं। अग्निं। अश्वं। न। वाजिनं। हिषे। नमःऽभिः। भ
व। नः। दूतः। अध्वरस्य। विद्वान्। त्मना। देवेषु। विविदे। मितऽद्रुः। आ। याहि। अग्ने। पथ्याः। अनु। स्वाः।
मन्द्रः। देवानां। सख्यं। जुषाणः। आ। सानु। शुष्मैः। नदयन्। पृथिव्याः। जंभेभिः। विश्वं। उशधक्। व
नानि। प्राचीनः। यज्ञः। सुऽधितं। हि। बर्हिः। प्रीणीते। अग्निः। ईळितः। न। होता। आ। मातरा। विश्ववा
रे इति विश्वऽवारे। हुवानः। यतः। यविष्ठ। जज्ञिषे। सुऽशेवः। सद्यः। अध्वरे। रथिरं। जनंत। मानुषा
सः। विऽचेतसः। यः। एषां। विशां। अधायि। विश्पतिः। दुरोणे। अग्निः। ब्रह्मा। नृऽसदने। विऽध
र्ता। द्यौः। च। यं। पृथिवी। ववृधाते इति। आ। यं। होता। यजति। विश्वऽवारं। एते। द्युम्नेभिः। वि
श्वं। आ। अतिरंत। मंत्रं। ये। वा। अरं। नर्याः। अतक्षन्। प्र। ये। विशः। तिरंत। श्रोषमाणाः। आ। ये।

मंद्रः। मधुऽवचाः। ऋतऽ
वा। असादि। वृतः। वह्निः।
आऽजगन्वान्।

मि। अस्य। दीधयन्। ऋतस्य। नु। त्वां। अग्ने। ईमहे। वसिष्ठाः। ईशानं। सूनो इति। सहसः। वसूनां।
इषं। स्तोतृऽभ्यः। मघवत्ऽभ्यः। आनट्। ग॥१०॥ इंधे। राजा। सं। अर्यः। नमःऽभिः। यस्य। प्रतीकं।
आऽहुतं। घृतेन। नरः। हव्येभिः। ईळते। सऽबाधः। आ। अग्निः। अग्रे। उषसां। अशोचि। अयं। उं
इति। स्यः। सुऽमहान्। अवेदि। होता। मंद्रः। मनुषः। यह्वः। अग्निः। वि। भाः। अकरित्यकः। ससृ
जानः। पृथिव्यां। कृष्णऽपविः। ओषधीभिः। ववक्षे। कया। नः। अग्ने। वि। वसः। सुऽवृक्तिं। कां। उं
इति। स्वधां। ऋणवः। शस्यमानः। कदा। भवेम। पतयः। सुऽदत्र। रायः। वंतारः। दुःऽतरस्य। साधोः।
प्रऽप्र। अयं। अग्निः। भरतस्य। शृण्वे। वि। यत्। सूर्यः। न। रोचते। बृहत्। भाः॥ अभि। यः। पूरुं। पृ
तनासु। तस्थौ। द्युतानः। दैव्यः। अतिथिः। शुशोच। असन्। इत्। त्वे इति। आऽहवनानि। भूरि।
भुवः। विश्वेभिः। सुऽमनाः। अनीकैः। स्तुतः। चित्। अग्ने। शृण्विषे। गृणानः। स्वयं। वर्धस्व॥

प०१०
१६

तन्वं। सुऽजात। इदं। वचः। शतऽसां। सं ऽसहस्रं। उत। अग्नये। जनिषीष्ट। द्विऽबर्हाः। गयंऽघुऽमत। अ
मीवऽचातनं। रक्षःऽहा। ग॥११॥ अबोधि। जारः। उषसां। उपऽस्थात्। होता। मंद्रः। कविऽतमः।
पावकः। दधाति। केतुं। उभयस्य। जंतोः। हव्या। देवेषु। द्रविणं। सुकृतऽसु। सः। सुऽक्रतुः। यः।
विऽदुरः। पणीनां। पुनानः। अर्कं। पुरुऽभोजसं। नः। होता। मंद्रः। विशां। दमूनाः। तिरः। तमः। ददृशे।
राम्याणां। अमूरः। कविः। अदितिः। विवस्वान्। सुऽसंसत्। मित्रः। अतिथिः। शिवः। नः। चित्रऽ
भानुः। उषसां। भाति। अग्रे। अपां। गर्भः। प्रऽस्वः। आ। विवेश। ईळेन्यः। वः। मनुषः। युगेषु। स
मनऽगाः। अशुचत्। जातऽवेदाः। सुऽसंदृशा। भानुना। यः। विऽभाति। प्रति। गावः। संऽइधानं। बुधं
त। अग्ने। याहि। दूत्यं। मा। रिषण्यः। देवान्। अच्छ। ब्रह्मऽकृता। गणेन। सरस्वतीं। मरुतः। अश्विना।
अपः। यक्षि। देवान्। रत्नऽधेयाय। विश्वान्। त्वं। अग्ने। संऽइधानः। वसिष्ठः। जरूथं। हन्। यक्षि।

१६

राये।पुरंऽधिं।पुरुऽनीथा।जातः।वेदः।जरस्व।गा।१४॥ उषः।न।जारः।पृथु।पाजः।अश्रेत्।द
विद्युतत्।दीद्यत्।शोशुचानः।वृषा।हरिः।शुचिः।आ।भाति।भासा।धियः।हिन्वानः।उश
तीः।अजीगरिति।स्वः।न।वस्तोः।उषसां।अरोचि।यज्ञं।तन्वानाः।उशिजः।न।मन्म।अग्निः।
जन्मानि।देवः।आ।वि।विद्वान्।द्रवत्।दूतः।देवऽयावा।वनिष्ठः।अग्नि।गिरः।मतयः।देवऽ
यंतीः।अग्निं।यंति।द्रविणं।भिक्षमाणाः।सुऽसंदृशं।सुऽप्रतीकं।सुऽअंचं।हव्यऽवाहं।अ
रतिं।मानुषाणां।इंद्रं।नः।अग्ने।वसुऽभिः।सऽजोषाः।रुद्रं।रुद्रेभिः।आ।वह।बृहंतं।आदि
त्येभिः।अदितिं।विश्वऽजन्यां।बृहस्पतिं।ऋक्वऽभिः।विश्वऽवारं।मंद्रं।होतारं।उशिजः।य
विष्ठं।अग्निं।विशः।ईळते।अध्वरेषु।सः।हि।क्षपाऽवान्।अभवत्।रयीणां।अतंद्रः।दूतः।
यजथाय।देवान्॥१५॥ महान्।असि।अध्वरस्य।प्रऽकेतः।न।ऋते।त्वत्।अमृताः।मादयंते।आ॥

ऋ०प०
१२

विश्वेभिः । सऽरथं । याहि । देवैः । नि । अग्ने । होता । प्रथमः । सद । इह । त्वां । ईळते । अजिरं । दूत्याय । ह
विष्मंतः । सदं । इत् । मानुषासः । यस्य । देवैः । आ । असदः । बर्हिः । अग्ने । अहानि । अस्मै । सुऽदि
ना । भवंति । त्रिभिः । चित् । अक्तोः । प्र । चिकितुः । वसूनि । त्वे इति । अंतः । दाशुषे । मर्त्याय । मनुष्वत् ।
अग्ने । इह । यक्षि । देवान् । भव । नः । दूतः । अभिशस्तिऽपावा । ग । अध्वरस्य । अग्निः । विश्वस्य ।
हविषः । कृतस्य । क्रतुं । हि । अस्य । वसवः । जुषंत । अथ । देवाः । दधिरे । हव्यऽवाहं । आ । अग्ने ।
वह । हविःऽअद्याय । देवान् । इंद्रऽज्येष्ठासः । इह । मादयंतां । इमं । यज्ञं । दिवि । देवेषु । धेहि ॥ ग ॥
॥ १४ ॥ अगन्म । महा । नमसा । यविष्ठं । यः । दीदाय । संऽइद्धः । स्वे । दुरोणे । चित्रऽभानुं । रोदसी इ
ति । अंतः । उर्वी इति । सुऽआहुतं । विश्वतः । प्रत्यंचं । सः । मह्ना । विश्वा । दुःऽइता । नि । सह्वान् । अ
ग्निः । स्तवे । दमे । आ । जातऽवेदाः । सः । नः । रक्षिषत् । दुःऽइतात् । अवद्यात् । अस्मान् । गृणतः

१२

तः। उत। नः। मघोनः। त्वं। वरुणः। उत। मित्रः। अग्ने। त्वां। वर्धंति। मतिऽभिः। वसिष्ठाः। त्वे
इति। वसु। सुऽसननानि। संतु। ग।।१५।। प्र। अग्नये। विश्वऽशुचे। धियंऽधे। असुरऽघ्ने। मन्म।
धीतिं। भरध्वं। भरे। हविःऽभिः। न। बर्हिषि। प्रीणानः। वैश्वानराय। यतये। मतीनां। त्वं। अग्ने। शो
चिषा। शोशुचानः। आ। रोदसी इति। अपृणाः। जायमानः। त्वं। देवान्। अभिऽशस्तेः। अ
मुंचः। वैश्वानर। जातऽवेदः। महिऽत्वा। जातः। यत्। अग्ने। भुवना। वि। अख्यः। पशून्। न
गोपाः। इर्यः। परिऽज्मा। वैश्वानर। ब्रह्मणे। विंद। गातुं। ग।।१६।। संऽइधा। जातऽवेदसे। देवा
य। देवहूतिऽभिः। हविःऽभिः। शुक्रऽशोचिषे। नमस्विनः। वयं। दाशेम। अग्नये। वयं। ते। अ
ग्ने। संऽइधा। विधेम। वयं। दाशेम। सुऽस्तुती। यजत्र। वयं। घृतेन। अध्वरस्य। होतरिति। वयं।
देव। हविषा। भद्रऽशोचे। आ। नः। देवेभिः। उप। देवऽहूतिं। अग्ने। याहि। वषट्ऽकृतिं। जु

ऋ॰प॰
१९

पाता॥ नुत्यं। देवाय। दाशतः॥ स्याम॥ ०॥ १७॥ उपऽसद्याय। मीह्लुषे। आस्ये। जुहुत॥ हविः।
यः। नः। नेदिष्ठं। आप्यं। पंच। चर्षणीः॥ अभि। निऽससाद। दमेऽदमे॥ ०॥ सः। नः। वेदः। अ
मात्यं। अग्निः। रक्षतु। विश्वतः। उत। अस्मान्। पातु। अंहसः॥ नवं। नु। स्तोमं। अग्नये। दिवः।
श्येनाय। जीजनं। वस्वः। कुवित्। वनाति। नः॥ स्पार्हा। यस्य। श्रियः। दृशे। रयिः। वीरऽवतः।
यथा॥ अग्रे। यज्ञस्य। शोचतः॥ १८॥ सः। इमां। केतु। वषट्ऽकृतिं। अग्निः। जुषत। नः। गि
रः॥ यजिष्ठः। हव्यऽवाहनः॥ नि। त्वा। नक्ष्य। विश्पते। द्युऽमंतं। देव। धीमहि। सुऽवीरं। अग्ने।
आऽहुत॥ क्षपः। उस्रः। च। दीदिहि। सुऽअग्नयः। त्वया। वयं। सुऽवीरः। त्वं। अस्मऽयुः॥ उप।
त्वा। सातये। नरः। विप्रासः। यंति। धीतिऽभिः॥ उप। अक्षरा। सहस्रिणी॥ अग्निः। रक्षांसि।
सेधति। शुक्रऽशोचिः। अमर्त्यः॥ शुचिः। पावकः। ईड्यः॥ १०॥ सः। नः। राधांसि। आ। भर।

राम।
१८

ईशानः। सहसः। यहो इति। भगः। च। दाता। वार्यं। त्वं। अग्ने। वीरऽवत्। यशः। देवः। च। सविता। भ
गः। दितिः। च। दाति। वार्यं। अग्ने। रक्ष। नः। अंहसः। प्रति। स्म। देव। रिषतः। तपिष्ठैः। अजरः। दह। अ
ध। मही। नः। आयसी। अनाधृष्टः। नृऽपीतये। पूः। भव। शतऽभुजिः। ०। दोषाऽवस्तः। अघऽयतः।
दिवा। नक्तं। अदाभ्य॥२०॥ एना। वः। अग्निं। नमसा। ऊर्जः। नपातं। आ। हुवे। प्रियं। चेतिष्ठं। अरतिं।
सुऽअध्वरं। विश्वस्य। दूतं। अमृतं। सः। योजते। अरुषा। विश्वऽभोजसा। सः। दुद्रवत्। सुऽआ
हुतः। सुऽब्रह्मा। यज्ञः। सुऽशमी। वसूनां। देवं। राधः। जनानां। उत्। अस्य। शोचिः। अस्थात्। आऽजु
ह्वानस्य। मीळ्हुषः। उत्। धूमासः। अरुषासः। दिविऽस्पृशः। सं। अग्निं। इंधते। नरः। तं। त्वा।
दूतं। कृण्महे। यशःऽतमं। देवान्। आ। वीतये। वह। विश्वा। सूनो इति। सहसः। मर्तऽभोजना।
रास्व। तत्। यत्। त्वा। ईमहे। त्वं। अग्ने। गृहऽपतिः। त्वं। होता। नः। अध्वरे। त्वं। पोता। विश्वऽवार

ऋ०प०
१८

प्रऽचेताः । यक्षि । वेषि । च । वार्य्यं ॥ कृधि । रत्नं । यजमानाय । सुक्रतोऽइति सुऽक्रतो ॥ आ । नः । ऋते ।
शिशीहि । विश्वं । ऋत्विजं । सुऽशंसः । यः । च । दक्षते ॥ त्वे इति । अग्ने । सुऽआहुत । प्रियासः । सं
न्तु । सूरयः । यंतारः । ये । मघऽवानः । जनानां । ऊर्वान् । दयंत । गोनां ॥ येषां । इळा । घृतऽहस्ता । दुरोणे ।
आ । अपि । प्राता । निऽसीदति । तान् । त्रायस्व । सहस्य । द्रुहः । निदः । यच्छ । नः । शर्म । दीर्घऽश्रुत ॥
सः । मंद्रया । च । जिह्वया । वह्निः । आसा । विदुःऽतरः । अग्ने । रयिं । मघवत्ऽभ्यः । नः । आ । वह । ह
व्यऽदातिं । च । सूदय ॥ ये । राधांसि । ददति । अश्व्या । मघा । कामेन । श्रवसः । महः ॥ तान् । अंहसः ॥
पिपृहि । पर्तृऽभिः । त्वं । शतं । पूःऽभिः । यविष्ठ्य ॥ देवः । वः । द्रविणःऽदाः । पूर्णां । विवष्टि । आऽसि
चं । उत् । वा । सिंचध्वं । उप । वा । पृणध्वं । आत् । इत् । वः । देवः । ओहते ॥ तं । होतारं । अध्वरस्य ॥
प्रऽचेतसं । वह्निं । देवाः । अकृण्वत । दधाति । रत्नं । विधते । सुऽवीर्यं । अग्निः । जनाय । दाशुषे ।

१८

॥२२॥ अग्ने। भव। सुऽसमिधा। सम्ऽइद्धः। उत। बर्हिः। उर्विया। वि। स्तृणीतां। उत। द्वारः। उशतीः।
वि। श्रयंतां। उत। देवान्। उशतः। आ। वह। इह। अग्ने। वीहि। हविषा। यक्षि। देवान्। सुऽअध्व
रा। कृणुहि। जातऽवेदः। सुऽअध्वरा। करति। जातऽवेदाः। यक्षत्। देवान्। अमृतान्। पिप्र
यत्। च। वंस्व। विश्वा। वार्याणि। प्रचेत इति प्रऽचेतः। सत्याः। भवंतु। आऽशिषः। नः। अद्य। त्वां।
उं इति। ते। दधिरे। हव्यऽवाहं। देवासः। अग्ने। ऊर्जः। आ। नपातं। ते। ते। देवाय। दाशतः। स्याम।
महे। नः। रत्ना। वि। दधः। इयानः॥२३॥ त्वे इति। ह। यत्। पितरः। चित्। नः। इंद्र। विश्वा। वामा।
जरितारः। असन्वन्। त्वे इति। गावः। सुऽदुघाः। त्वे इति। हि। अश्वाः। त्वं। वसु। देवऽयते। वनिष्ठः।
राजाऽइव। हि। जनिऽभिः। क्षेषि। एव। अव। द्युऽभिः। अभि। विदुः। कविः। सन्। पिशा। गिरः।

पं०पृ०
२०

मघऽवन् । गोभिः । अश्वैः । त्वाऽयतः । शिशीहि । राये । अस्मान् ॥ इमाः । ऊं इति । त्वा । पस्पृधानासः । अ-
त्र । मंद्राः । गिरः । देवऽयंतीः । उप । स्थुः । अर्वाची । ते । पथ्या । रायः । एतु । स्याम । ते । सुऽमतौ । इंद्र । शर्म-
न् । धेनुं । न । त्वा । सुऽयवसे । दुधुक्षन् । उप । ब्रह्माणि । ससृजे । वसिष्ठः । त्वां । इत् । मे । गोऽपतिं । विश्वः । आ-
ह । आ । नः । इंद्रः । सुऽमतिं । गंतु । अच्छ । अर्णांसि । चित् । पप्रथाना । सुऽदासे । इंद्रः । गाधानि । अकृणोत् ।
अशस्तीः ॥ २४ ॥ पुरोळाः । इत् । तुर्वशः । यक्षुः । आसीत् । राये । मत्स्यासः । निःऽशिताः । अपिऽइव ।
श्रुष्टिं । चक्रुः । भृगवः । द्रुह्यवः । च । सखा । सखायं । अतरत् । विषूचोः । आ । पक्थासः । भलानसः ।
भनंत । आ । अलिनासः । विषाणिनः । शिवासः । आ । यः । अनयत् । सधऽमाः । आर्यस्य । गव्या । तृत्सुऽ-
भ्यः । अजगन् । युधा । नॄन् । दुःऽआध्यः । अदितिं । स्रेवयंतः । अचेतसः । वि । जगृभ्रे । परुष्णीं । मह्ना । अवि-
व्यक् । पृथिवीं । पत्यमानः । पशुः । कविः । अशयत् । चायमानः । ईयुः । अर्थं । न । निऽअर्थं । परुष्णीं । आ-

सुऽपारा । शर्धंतं । शिम्युं । उचथस्य । नव्यः । शापं । सिंधूनां । अकृणोत् । ५

२०

शुः। च। न। इत्। अभिऽपित्वं। जगाम। सुतुऽदासा। इंद्रः। सु। तुकान्। अमित्रान्। अरंधयत्। मानुषे। वध्रिऽ
वाचः। ईयुः। गावः। न। यवसात्। अगोपाः। यथाऽकृतं। अभि। मित्रं। चितासः। पृश्निऽगावः। पृश्निऽनि
प्रेषितासः। श्रुष्टिं। चक्रुः। निऽयुतः। रंतयः। च॥२५॥ एकं। च। यः। विंशतिं। च। श्रवस्या। वैकर्णयोः।
जनान्। राजा। नि। अस्तरित्यस्तः। दस्मः। न। सद्मन्। नि। शिशाति। बर्हिः। शूरः। सर्गं। अकृणोत्। इंद्रः।
एषां। अध। श्रुतं। कवषं। वृद्धं। अप्ऽसु। अनु। द्रुह्युं। नि। वृणक्। वज्रऽबाहुः। वृणानाः। अत्र। सख्या
सख्यं।
य। त्वाऽयंतः। ये। अमदन्। अनु। त्वा॥ वि। सद्यः। विश्वा। दृंहितानि। एषां। इंद्रः। पुरः। सहसा। सप्त। दर्द
रिति दर्दः। वि। आनवस्य। तृत्सवे। गयं। भाक्। जेष्म। पूरुं। विदथे। मृध्रऽवाचं॥ नि। गव्यवः। अनवः। द्रु
ह्यवः। च। षष्टिः। शता। सुसुपुः। षट्। सहस्रा। षष्टिः। वीरासः। अधि। षट्। दुवःऽयु। विश्वा। इत्। इंद्र
स्य। वीर्या। कृतानि॥ इंद्रेण। एते। तृत्सवः। वेविषाणाः। आपः। न। सृष्टाः। अधवंत। नीचीः। दुःऽमि

प० प०
२१

त्रासः । प्रकलऽवित् । मिमानाः । जहुः । विश्वानि । भोजना । सुऽदासे ॥ २६ ॥ अर्द्धं । वीरस्य । शृतऽपां । अनिंद्रं ।
परा । शर्द्धंतं । नुनुदे । अभि । क्षां । इंद्रः । मन्युं । मन्युऽम्यः । मिमाय । भेजे । पथः । वर्तनिं । पत्यमानः ॥ आध्रेण ।
चित् । तत् । ऊं इति । एकं । चकार । सिंह्यं । चित् । पेत्वेन । जघान । अव । स्रक्तीः । वेश्या । अवृश्चत् । इंद्रः । प्र । अ-
यच्छत् । विश्वा । भोजना । सुऽदासे ॥ शश्वंतः । हि । शत्रवः । रारधुः । ते । भेदस्य । चित् । शर्द्धतः । विंद । रंधिं ।
मर्ता । एनः । स्तुवतः । यः । कृणोति । तिग्मं । तस्मिन् । नि । जहि । वज्रं । इंद्र ॥ आवत् । इंद्रं । यमुना । तृत्सवः ।
च । अत्र । भेदं । सर्वऽताता । मुषायत् । अजासः । च । शिग्रवः । यक्षवः । च । बलिं । शीर्षाणि । जभ्रुः ।
अश्व्यानि ॥ न । ते । इंद्र । सुऽमतयः । न । रायः । संऽचक्षे । पूर्वाः । उषसः । न । नूत्नाः । देवकं । चित् । मान्यमा-
नं । जघंथ । अव । त्मना । बृहतः । शंबरं । भेत् ॥ २७ ॥ प्र । ये । गृहात् । अममदुः । त्वाऽया । पराशरः । शतऽ-
यातुः । वसिष्ठः । न । ते । भोजस्य । सख्यं । मृषंत । अध । सूरिऽभ्यः । सुऽदिना । वि । उच्छान् । द्वे इति । नप्तुः ।

तोकं। तोकाय। श्रवसे। वहंति। यस्य। श्रवः। रोदसी इति। अंतः। उर्वी इति। शीर्ष्णेऽशीर्ष्णे। विऽबभाज। विऽभ
क्ता। सप्त। इत्। इंद्रं। न। स्रवतः। गृणंति। नि। युध्यामधिं। अशिशात्। अभीके। इमं। नरः। मरुतः। सश्चत।
अनु। दिवःऽदासं। न। पितरं। सुऽदासः। २

देवऽवतः। शतेइति। गोः। द्वा। रथा। वधूऽमंता। सुऽदासः। अर्हन्। अग्ने। पैजऽवनस्य। दानं। होताऽइव।
सद्म। परि। एमि। रेभन्। चत्वारः। मा। पैजऽवनस्य। दानाः। स्मत्ऽदिष्टयः। कृशनिनः। निरेके। ऋज्रा
सः। मा। पृथिविऽस्थाः। सुऽदासः। अविष्टन। पैजऽवनस्य। केतं। दुःऽनशं। क्षत्रं। अजरं। दुवःऽयु॥२५
यः। तिग्मऽशृंगः। वृषभः। न। भीमः। एकः। कृष्टीः। च्यवयति। प्र। विश्वाः। यः। शश्वतः। अदाशुषः।
गयस्य। प्रऽयंता। असि। सुष्विःऽतराय। वेदः॥१॥ कुत्सं। आवः। शुश्रूषमाणः। तन्वा। सम्ऽअर्ये। दासं।
यत्। शुष्णं। कुयवं। नि। अस्मै। अरंधयः। आर्जुनेयाय। शिक्षन्। त्वं। धृष्णो इति। धृषता। वीतऽहव्यं।
प्र। आवः। विश्वाभिः। ऊतिऽभिः। सुऽदासं। प्र। पौरुऽकुत्सिं। त्रसदस्युं। आवः। क्षेत्रऽसाता।
वृत्रऽहत्येषु। पूरुं। त्वं। नृऽभिः। नृऽमनः। देवऽवीतौ। भूरीणि। वृत्रा। हरिऽअश्व। हंसि। त्वं। नि।
दस्युं। चुमुरिं। धुनिं। च। अस्वापयः। दभीतये। सुऽहंतु। तव। च्यौत्नानि। वज्रऽहस्त। तानि। नव।

पं०प०
२२

अहन्। वृत्रं। नमुचिं। उत। अहन्।
२९ भोजनानि। रातऽहव्याय। दाशुषे। २

यत्। पुरः। नवतिं। च। सद्यः। निऽवेशने। शतऽतमा। अविवेषीः। सुऽदासे। वृष्णे। ते। हरी इति। वृषणा। युनज्मि। व्यंतु। ब्रह्माणि। पुरुऽशाक। वाजं। मा। ते। अस्यां। सहसाऽवन्। परिष्टौ। अघाय। भूम। हरिऽवः। पराऽदै। त्रायस्व। नः। अवृकेभिः। वरूथैः। तव। प्रियासः। सूरिषु। स्याम। प्रियासः। इत्। ते। मघऽवन्। अभिष्टौ। नरः। मदेम। शरणे। सखायः। नि। तुर्वशं। नि। याद्वं। शिशीहि। अतिथिऽग्वाय। शंस्यं। करिष्यन्। सद्यः। चित्। नु। ते। मघऽवन्। अभिष्टौ। नरः। शंसंति। उक्थऽशासः। उक्था। ये। ते। हवेभिः। वि। पणीन्। अदाशन्। अस्मान्। वृणीष्व। युज्याय। तस्मै। एते। स्तोमाः। नरां। नृऽतम। तुभ्यं। अस्मद्र्यंचः। ददतः। मघानि। तेषां। इंद्र। वृत्रऽहत्ये। शिवः। भूः। सखा। च। शूरः। अविता। च। नृणां। नु। इंद्र। शूर। स्तवमानः। ऊती। ब्रह्मऽजूतः। तन्वा। ववृधस्व। उप। नः। वाजान्। मिमीहि। उप। स्तीन्। ४०॥ २०॥ ॥ इति पंचमाष्टके द्वितीयोध्यायः॥ ॥ छ॥ ॐ। उग्रः। जज्ञे। वीर्याय। स्वधाऽवान्

राम
२२

घाऽवान्। चक्रिः। अपः। नर्यः। यत्। करिष्यन्। जग्मिः। युवा। स्वऽसदनः। अवःऽभिः। त्राता। नः। भूत्। इंद्रः।
एनसः। महः। चित्। हंता। वृत्रं। इंद्रः। स्तुवानः। प्र। आ। वीत। नु। वीरः। जरितारं। ऊती। कर्ता। सुऽदा
सः। अह। वै। तु इति। लोकं। दाता। वसु। मुहुः। आ। दाशुषे। भूत्। युध्मः। अनर्वा। खजऽकृत्। समत्ऽवा।
शूरः। सत्राऽसाट्। जनुषा। ईं। अषाह्ळः। वि। आसे। इंद्रः। पृतनाः। सुऽओजाः। अध। विश्वं। शत्रुऽ
यंतं। जघान। उशन् इति। चित्। इंद्रः। रोदसी इति। महिऽत्वा। आ। पप्राथ। तविषीभिः। तुविष्मः। नि।
वज्रं। इंद्रः। हरिऽवान्। मिमिक्षन्। सं। अंधसा। मदेषु। वै। ऊं वोचा। वृषा। जजान। वृषणं। रणाय। तं। ऊं
इति। चित्। नारी। नर्यं। ससूव। प्र। यः। सेनाऽनीः। अध। नृऽभ्यः। अस्ति। इनः। सत्वा। गोऽएषणः। सः।
धृष्णुः॥१॥ नु। चित्। सः। क्षेपते। जनः। न। रेषत्। मनः। यः। अस्य। घोरं। आऽविवासात्। यज्ञैः। यः।
इंद्रे। दधते। दुवांसि। क्षयत्। सः। राये। ऋतऽपाः। ऋतेऽजाः। यत्। इंद्र। पूर्व्यः। अपराय। शिक्षन्।

पं०प०
२२

अयत् । ज्यायान् । कनीयसः । देष्णं । अमृतः । इन्द्र । परि । आसीत् । दूरं । आ । चित्र । चित्र्यं । भर । रयिं ।
नः । यः । ते । इंद्र । प्रियः । जनः । ददाशत् । असत् । निरेके । अद्रिऽवः । सखा । ते । वयं । ते । अस्यां । सुऽमतौ । च
निष्ठाः । स्याम । वरूथे । अघ्नतः । नृऽपीतौ । एषः । स्तोमः । अचिक्रदत् । वृषा । ते । उत । स्तामुः । मघऽ
वन् । अक्रपिष्ट । रायः । कामः । जरितारं । ते । आ । अगमत् । त्वं । अंग । शक्र । वस्वः । आ । शकः । नः । सः ।
नः । इंद्र । त्वयऽताये । इषे । धाः । त्मना । च । ये । मघऽवानः । जुनंति । वस्वी । सु । ते । जरित्रे । अस्तु । शक्तिः ।
॥ ३ ॥ असावि । देवं । गोऽऋजीकं । अंधः । नि । अस्मिन् । इंद्रः । जनुषा । ईं । उवोच । बोधामसि । त्वा ।
हरिऽअश्व । यज्ञैः । बोध । नः । स्तोमं । अंधसः । मदेषु । प्र । यंति । यज्ञं । विपयंति । बर्हिः । सोमऽमा
दः । विदथे । दुध्रऽवाचः । नि । ऊं इति । भ्रियंते । यशसः । गृभात् । आ । दूरेऽउपब्दः । वृषणः । नृऽसा
चः । त्वं । इंद्र । स्रवितवै । अपः । करिति कः । परिऽस्थिताः । अहिना । शूर । पूर्वीः । त्वत् । वावक्रे । र

२२

ष्यः । न । धेनाः । रेजंते । विश्वा । कृत्रिमाणि । भीषा । भीमः । विवेष । आयुधेभिः । एषां । अपांसि ।
विश्वा । नर्याणि । विद्वान् । इंद्रः । पुरः । अहर्षाणः । वि । दूधोत । वि । वज्रऽहस्तः । महिना । जघान ।
न । यातवः । इंद्र । जूजुवुः । नः । न । वंदना । शविष्ठ । वेद्याभिः । सः । शर्धत् । अर्यः । विषुणस्य ।
जंतोः । मा । शिश्नऽदेवाः । अपि । गुः । ऋतं । नः ॥ ३ ॥ अभि । क्रत्वा । इंद्र । भूः । अध । ज्मन् । न । ते ।
विव्यक् । महिमानं । रजांसि । स्वेन । हि । वृत्रं । शवसा । जघंथ । न । शत्रुः । अंतं । विविदत् । युधा ।
ते । देवाः । चित् । ते । असुर्याय । पूर्वे । अनु । क्षत्राय । ममिरे । सहांसि । इंद्रः । मघानि । दयते । विऽस-
ह्य । इंद्रं । वाजस्य । जोहुवंत । सातौ । कीरिः । चित् । हि । त्वां । अवसे । जुहाव । ईशानं । इंद्र । सौभ-
गस्य । भूरेः । अवः । बभूथ । शतंऽऊते । अस्मे इति । अभिऽक्षत्तुः । त्वाऽवतः । वरूता । सखायः ।

पं०प०
२४

ते। इंद्र। विश्वऽह। स्याम। नमःऽवृधासः। महिना। तरुत्र। वन्वंतु। स्म। ते। अवसा। सम्ऽईके। अभिऽ
इतिं। अर्यः। वनुषां। शवांसि॥ ४॥ पिब। सोमं। इंद्र। मंदतु। त्वा। यं। ते। सुसाव। हरिऽअश्व।
अद्रिः। सोतुः। बाहुऽभ्यां। सुऽयतः। न। अर्वा॥ यः। ते। मदः। युज्यः। चारुः। अस्ति। येन। वृ
त्राणि। हरिऽअश्व। हंसि। सः। त्वां। इंद्र। प्रभुवसो इति प्रभुऽवसो। ममत्तु॥ बोध। सु। मे। मघ
वन्। वाचं। आ। इमां। यां। ते। वसिष्ठः। अर्चति। प्रऽशस्तिं। इमा। ब्रह्म। सधऽमादे। जुषस्व॥ श्रु
धि। हवं। विऽपिपानस्य। अद्रेः। बोध। विप्रस्य। अर्चतः। मनीषां। कृष्व। दुवांसि। अंतमा। सचा।
इमा॥ न। ते। गिरः। अपि। मृष्ये। तुरस्य। न। सुऽस्तुतिं। असुर्यस्य। विद्वान्। सदा। ते। नाम। स्वऽ
यशः। विवक्मि॥ ५॥ भूरि। हि। ते। सवना। मानुषेषु। भूरि। मनीषी। हवते। त्वां। इत्। मा। आरे।
अस्मत्। मघऽवन्। ज्योक्। करिति कः। तुभ्य। इत्। इमा। सवना। शूर। विश्वा। तुभ्यं। ब्रह्म

राम०
२४

।संतु।३

णि। वर्धना। कृणोषि। त्वं। नृऽभिः। हव्यः। विश्वधा। असि॥ नु। चित्। नु। ते। मन्यमानस्य। दस्म। उत्। अश्नुवंति। महिमानं। उग्र। न। वीर्यं। इंद्र। ते। न। राधः॥ ये। च। पूर्वे। ऋषयः। ये। च। नूत्नाः। इंद्र। ब्रह्माणि। जनयंत। विप्राः। अस्मे इति। ते। सख्या। शिवानि।०॥ १॥ उत। ऊं इति। [illegible] ब्रह्माणि। ऐरत। श्रवस्या। इंद्रं। सऽमर्ये। महय। वसिष्ठ। आ। यः। विश्वानि। शवसा। ततान। उपऽश्रोता। मे। ईवतः। वचांसि। अयामि। घोषः। इंद्र। देवऽजामिः। इरज्यंत। यत्। शुरुधः। विऽवाचि। नहि। स्वं। आयुः। चिकिते। जनेषु। तानि। इत्। अंहांसि। अति। पर्षि। अस्मान्॥ युजे। रथं। गोऽएषणं। हरिऽभ्यां। उप। ब्रह्माणि। जुजुषाणं। अस्थुः। वि। बाधिष्ट। स्यः। रोदसी इति। महिऽत्वा। इंद्रः। वृत्राणि। अप्रति। जघन्वान्॥ आपः। चित्। पिप्युः। स्तर्यः। न। गावः। नक्षन्। ऋतं। जरितारः। ते। इंद्र। याहि। वायुः। न। नियुतः। नः। अच्छ। त्वं। हि। धीभिः। दयसे। वि। वाजान्॥ ते। त्वा। मदाः। इंद्र। मादयंतु। शुष्मिणं। तुविऽराधसं। जरित्रे। एकः।

अ२

पं०प०
२५

देवः। आ। दयसे। हि। मर्तान्। अस्मिन्। शूर। सवने। मादयस्व। एव। इत्। इंद्रं। वृषणं। वज्रऽबाहुं।
वसिष्ठासः। अभि। अर्चंति। अर्कैः॥०॥ ७॥०॥ सदने।०। नृऽभिः। पुरुऽहूत। प्र। याहि। असः।
यथा। नः। अविता। वृधे। च। ददः। वसूनि। ममदः। च। सोमैः॥ गृभीतं। ते। मनः। इंद्र। द्विबर्हाः।
सुतः। सोमः। परिऽसिक्ता। मधूनि। विसृष्टऽधेना। भरते। सुऽवृक्तिः। इयं। इंद्रं। जोहुवती। म
नीषा॥ आ। नः। दिवः। आ। पृथिव्याः। ऋजीषिन्। इदं। बर्हिः। सोमऽपेयाय। याहि। वहंतु।
त्वा। हरयः। मद्र्यंचं। आंगूषं। अच्छ। तवसं। मदाय॥ आ। नः। विश्वाभिः। ऊतिऽभिः। सऽजोषाः।
ब्रह्म। जुषाणः। हरिऽअश्व। याहि। वरीवृजत्। स्थविरेभिः। सुऽशिप्र। अस्मे इति। दधत्। वृ
षणं। शुष्मं। इंद्र॥ एषः। स्तोमः। महे। उग्राय। वाहे। धुरिऽइव। अत्यः। न। वाजयन्। अधायि। इंद्र
त्वा। अयं। अर्कः। ईट्टे। वसूनां। दिविऽइव। द्यां। अधि। नः। श्रोमतं। धाः॥ एव। नः। इंद्र। वार्याय।

राम०
२५

ऋधि । प्र । आते । मही । सुऽमतिं । वेविदाम । इषं । पिन्व । मघवत्ऽ सुऽवीरां ॥०॥८॥ आ । ते । महः । इंद्र ।
ऊती । उग्र । सऽमन्यवः । यत् । संऽअरंत । सेनाः । पताति । दिद्युत् । नर्यस्य । बाह्वोः । मा । ते । मनः । विष्व
द्र्यक् । वि । चारीत् । नि । दुःऽगे । इंद्र । श्नथिहि । अमित्रान् । अभि । ये । नः । मर्तासः । अमंति । आरे । तं ।
शंसं । कृणुहि । निनित्सोः । आ । नः । भर । संऽभरणं । वसूनां । शतं । ते । शिप्रिन् । ऊतयः । सुऽदासे ।
सहस्रं । शंसाः । उत । रातिः । अस्तु । जहि । वधः । वनुषः । मर्त्यस्य । अस्मे इति । द्युम्नं । अधि । रत्नं । च । धेहि ।
त्वाऽवतः । हि । इंद्र । क्रत्वः । अस्मि । त्वाऽवतः । अवितुः । शूर । रातौ । विश्वा । इत् । अहा । नि । तविषीऽवः । उ
ग्र । ओकः । कृणुष्व । हरिऽवः । न । मर्धीः । कुत्साः । एते । हरिऽअश्वाय । शूषं । इंद्रे । सहः । देवऽजूतं ।
इयानाः । सत्रा । कृधि । सुऽहना । शूर । वृत्रा । वयं । तरुत्राः । सनुयाम । वाजं ॥०॥९॥ न । सोमः । इंद्रं ।
असुतः । ममाद । न । अब्रह्माणः । मघऽवानं । सुतासः । तस्मै । उक्थं । जनये । यत् । जुजोषत् । नृ

वता । नवीयः । अपःऽवत । यथा । नः । उक्थेऽउक्थे । सोमः । इंद्रं । ममाद । नीथेऽनीथे । मघऽवानं । सु-
तासः । यत् । ईं । सऽबाधः । पितरं । न । पुत्राः । समानऽदक्षाः । अवसे । हवंते । चकार । ता । कृ-
णवत् । नूनं । अन्या । यानि । ब्रुवंति । वेधसः । सुतेषु । जनीःऽइव । पतिः । एकः । समानः । नि । ममृ-
जे । पुरः । इंद्रः । सु । सर्वाः । एव । तं । आहुः । उत । शृण्वे । इंद्रः । एकः । विऽभक्ता । तरणिः । मघोनां । मिथःऽतुरः ।
ऊतयः । यस्य । पूर्वीः । अस्मे इति । भद्राणि । सश्चत । प्रियाणि । एव । वसिष्ठः । इंद्रं । ऊतये । नॄन् । कृष्टीनां ।
वृषभं । सुते । गृणाति । सहस्रिणः । उप । नः । माहि । वाजान् । १० । इंद्रं । नरः । नेमऽधिता । हवंते । य-
त् । पार्याः । युनजते । धियः । ताः । शूरः । नृऽसाता । शवसः । चकानः । आ । गोऽमति । व्रजे । भज । त्वं । नः ।
यः । इंद्र । शुष्मः । मघऽवन् । ते । अस्ति । शिक्ष । सखिऽभ्यः । पुरुऽहूत । नृऽभ्यः । त्वं । हि । दृळ्हा । मघ-
वन् । विऽचेताः । अप । वृधि । परिऽवृतं । न । राधः । इंद्रः । राजा । जगतः । चर्षणीनां । अधि । क्षमि । वि-

षुऽरूपं। यत्। अस्ति। ततः। ददाति। दाशुषे। वसु। नि। चोदत्। राधः। उपऽस्तुतः। चित्। अर्वाक्। आ। नु।
चित्। नः। इंद्रः। मघऽवा। सऽहूती। दानः। वाजं। नि। यमते। नः। ऊती। अनूना। यस्य। दक्षिणा। पीपा
य। वामं। नृऽभ्यः। अभिऽवीता। सखिऽभ्यः। आ। इंद्र। राये। वरिवः। कृधि। नः। आ। ते। मनः। ववृत्या
म। मघाय। गोऽमत्। अश्वऽवत्। रथऽवत्। व्यंतः। ॥१॥ आ। नः। इंद्र। उप। याहि। विद्वान्। अ
र्वाचः। ते। हरयः। संतु। युक्ताः। विश्वाः। चित्। हि। त्वा। विऽहवंत। मर्ताः। अस्माकं। इत्। शृणुहि। वि
श्वऽइन्व। हवं। ते। इंद्र। महिमा। वि। आनट्। ब्रह्म। यत्। पासि। शवसिन्। ऋषीणां। आ। यत्। वज्रं।
दधिषे। हस्ते। उग्र। घोरः। सन्। क्रत्वा। जनिष्ठाः। अषाळ्हः। तव। प्रऽनीती। इंद्र। जोहुवान्। सं
यत्। नॄन्। न। रोदसी इति। निनेथ। महे। क्षत्राय। शवसे। हि। जज्ञे। अतूतुजिं। चित्। तूतुजिः। अ
शिश्नत्। एभिः। नः। इंद्र। अहऽभिः। दशस्य। दुःऽमित्रासः। हि। क्षितयः। पवंते। प्रति। यत्। चष्टे॥

पं०प० २२

अनृतं।१

अनेनाः। अवऽह्रिता। वरुणः। मायी। नः। सात्॥ वोचेम। इत्। इंद्रं। मघऽवानं। एनं। महः। रायः। रा
धसः। यत्। ददत्। नः। यः। अर्चतः। ब्रह्मऽकृतिं। अविष्ठः॥०॥१२॥ अयं। सोमः। इंद्र। तुभ्यं। सु
न्वे। आ। तु। प्र। याहि। हरिऽवः। तत्ऽओकाः। पिब। तु। अस्य। सुऽसुतस्य। चारोः। ददः। मघानि।
मघऽवन्। इयानः। ब्रह्मन्। वीर। ब्रह्मऽकृतिं। जुषाणः। अर्वाचीनः। हरिऽभिः। याहि। तूयं। अ
स्मिन्। ऊं इति। सु। सवने। मादयस्व। उप। ब्रह्माणि। शृणवः। इमा। नः। का। ते। अस्ति। अरंऽकृतिः।
सुऽउक्तैः। कदा। नूनं। ते। मघऽवन्। दाशेम। विश्वाः। मतीः। आ। ततने। त्वाऽया। अध। मे। इंद्र।
शृणवः। हवा। इमा। उतो इति। घ। ते। पुरुष्याः। इत्। आसन्। येषां। पूर्वेषां। अशृणोः। ऋषीणां। अ
ध। अहं। त्वा। मघऽवन्। जोहवीमि। त्वं। नः। [illegible] पिताऽइव॥१३॥ आ। नः। देव। श
वसा। याहि। शुष्मिन्। भव। वृधः। इंद्र। रायः। अस्य। महे। नृम्णाय। नृऽपते। सुऽवज्र। महि। क्ष

तिः।२

२२

त्राय। पौंस्याय। शूर। आहवंते। तुं। इति। त्वा। हव्यं। विऽवाचि। तनूषु। शूराः। सूर्यस्य। सातौ। त्वं। विश्वेषु।
सेन्यः। जनेषु। त्वं। वृत्राणि। रंधय। सुऽहंतु। अहा। यत्। इंद्र। सुऽदिना। विऽउच्छान्। दधः। यत्। केतुं।
उपऽमं। समत्ऽसु। तानि। अग्निः। सीदत्। असुरः। न। होता। हुवानः। अत्र। सुऽभगाय। देवान्। वयं।
ते। ते। इंद्र। ये। च। देव। स्तवंत। शूर। ददतः। मघानि। यच्छ। सूरिऽभ्यः। उपऽमं। वरूथं। सुऽआभुवः।
जरणां। अश्नवंत। ॥१४॥ प्र। वः। इंद्राय। मादनं। हरिऽअश्वाय। गायत। सखायः। सोमऽपाव्ने।
शंस। इत्। उक्थं। सुऽदानवे। उत। द्युक्षं। यथा। नरः। चकृम। सत्यऽराधसे। त्वं। नः। इंद्र। वाजऽयुः।
त्वं। गव्युः। शतऽक्रतो। इति शतऽक्रतो। त्वं। हिरण्यऽयुः। वसो इति। ॥ अभि। प्र। नोनुमः। वृषन्।
विद्धि। तु। अस्य। नः। वसो इति। मा। नः। निदे। च। वक्तवे। अर्यः। रंधीः। अरावणे। त्वे इति। अपि।

पं० पं०
२८

ऋतुः। मम। त्वं। वशी। असि। स्वऽअपः। पुरुऽयोधः। च। वृत्रऽहन्। त्वया। प्रति। ब्रुवे। युजा।।१५।। मरुत्वः।
उत। असि। यस्य। ते। अनु। स्वधावरी इति स्वधाऽवरी। सहः। मम्नाते इति। इंद्र। रोदसी इति। तं। त्वा।
मरुत्वती। परि। स्तुवत। वाणी। सऽयावरी। नक्षमाणा। सह। द्युऽभिः। ऊर्ध्वासः। त्वा। अनु। इंदवः। भुव
न्। दस्मं। उप। द्यवि। सं। ते। नमंत। कृष्टयः।।०।। महिऽवृधे। भरध्वं। प्रऽचेतसे। प्र। सुऽमतिं। कृणुध्वं।।
विशः। पूर्वीः। प्र। चर। चर्षणिऽप्राः।। उरुऽव्यचसे। महिने। सुऽवृक्तिं। इंद्राय। ब्रह्म। जनयंत। विप्राः।
तस्य। व्रतानि। न। मिनंति। धीराः। इंद्रं। वाणीः। अनुत्तऽमन्युं। एव। सत्रा। राजानं। दधिरे। सहध्यै।
हरिऽअश्वाय। बर्हय। सं। आपीन्।।१६।। मो इति। सु। त्वा। वाघतः। चन। आरे। अस्मत्। नि।
रीरमन्। आरात्तात्। चित्। सधऽमादं। नः। आ। गहि। इह। वा। सन्। उप। श्रुधि। इमे। हि। ते। ब्र
ह्मऽकृतः। सुते। सचा। मधौ। न। मक्षः। आसते। इंद्रे। कामं। जरितारः। वसुऽयवः। रथे। न। पादं। आ।

२८

धुः । रायःऽकामः । वज्रऽहस्तं । सुऽदक्षिणं । पुत्रः । न । पितरं । हुवे । इमे । इंद्राय । सुन्विरे । सोमासः । द
धिऽआशिरः । तान् । आ । मदाय । वज्रऽहस्त । पीतये । हरिऽभ्यां । याहि । ओकः । आ । श्रवत् । श्रुत्ऽक
र्णः । ईयते । वसूनां । नु । चित् । नः । मर्धिषत् । गिरः । सद्यः । चित् । यः । सहस्राणि । शता । ददत् । नकिः ।
दित्संतं । आ । मिनत् ॥१७॥ सः । वीरः । अप्रतिऽस्कुतः । इंद्रेण । शूशुवे । नृऽभिः । यः । ते । गभीरा । सव
नानि । वृत्रऽहन् । सुनोति । आ । च । धावति । भव । वरूथं । मघऽवन् । मघोनां । यत् । संऽअजासि । शर्ध
तः । वि । त्वाऽहतस्य । वेदनं । भजेमहि । आ । दुःऽनशः । भर । गयं । सुनोत । सोमऽपाव्ने । सोमं । इंद्राय ॥
वज्रिणे । पचत । पक्तीः । अवसे । कृणुध्वं । इत् । पृणन् । इत् । पृणते । मयः । मा । स्रेधत । सोमिनः ।
दक्षत । महे । कृणुध्वं । राये । आऽतुजे । तरणिः । इत् । जयति । क्षेति । पुष्यति । न । देवासः । कवत्नवे ।
नकिः । सुऽदासः । रथं । परि । आस । न । रीरमत् । इंद्रः । यस्य । अविता । यस्य । मरुतः । गमत् । सः ।

पं०प०
२९

गोऽमति। ब्रुवे॥१९॥ गमत्। वाजं। वाजयन्। इंद्र। मर्त्यः। यस्य। त्वं। अविता। भुवः॥ ॥ रथानां। अस्मा
कं। शूर। नृणां। उत्। इत्। नु। अस्य। रिरिचते। अंशः। धनं। न। जिग्युषः। यः। इंद्रः। हरिऽवान्। न। दभंति।
तं। रिपः। दक्षं। दधाति। सोमिनि। मंत्रं। अखर्वं। सुऽधितं। सुऽपेशसं। दधात। यज्ञियेषु। आ। पू
र्वीः। चन। प्रऽसितयः। तरंति। तं। यः। इंद्रे। कर्मणा। भुवत्। कः। तं। इंद्र। त्वाऽवसुं। आ। मर्त्यः। द
धर्षति। श्रद्धा। इत्। ते। मघऽवन्। पार्ये। दिवि। वाजी। वाजं। सिसासति। मघोनः। स्म। वृत्रऽहत्ये
षु। चोदय। ये। ददति। प्रिया। वसु। तव। प्रऽनीती। हर्यऽश्व। सूरिऽभिः। विश्वा। तरेम। दुःऽइ
ता॥२१॥ तव। इत्। इंद्र। अवमं। वसु। त्वं। पुष्यसि। मध्यमं। सत्रा। विश्वस्य। परमस्य। राजसि।
नकिः। त्वा। गोषु। वृण्वते। त्वं। विश्वस्य। धनऽदाः। असि। श्रुतः। ये। ईं। भवंति। आजयः। त्वं। व
अर्थ। विश्वः। पुरुऽहूत। पार्थिवः। अवस्युः। नाम। भिक्षते। यत्। इंद्र। यावतः। त्वं। एतावत्।

२९

अहं। ईशीय। स्तोतारं। इत्। दिधिषेय। रदवसो इति रदऽवसो। न। पापऽत्वाय। रासीय। शिक्षेयं। इ
त्। महऽयते। दिवेऽदिवे। रायः। आ। कुहचित्ऽविदे। नहि। त्वत्। अन्यत्। मघऽवन्। नः। आप्यं।
वस्यः। अस्ति। पिता। चन। तरणिः। इत्। सिसासति। वाजं। पुरंऽध्या। युजा। आ। वः। इंद्रं। पुरुऽ
हूतं। नमे। गिरा। नेमिं। तष्टाऽइव। सुऽद्रुं॥२०॥ न। दुःऽस्तुती। मर्त्यः। विंदते। वसु। न। स्रेधंतं। र
यिः। नशत्। सुऽशक्तिः। इत्। मघऽवन्। तुभ्यं। माऽवते। देष्णं। यत्। पार्ये। दिवि। अभि। त्वा। शूर।
नोनुमः। अदुग्धाःऽइव। धेनवः। ईशानं। अस्य। जगतः। स्वःऽदृशं। ईशानं। इंद्र। तस्थुषः। न। त्वाऽ
वान्। अन्यः। दिव्यः। न। पार्थिवः। न। जातः। न। जनिष्यते। अश्वऽयंतः। मघऽवन्। इंद्र। वाजि
नः। गव्यंतः। त्वा। हवामहे। अभि। सतः। तत्। आ। भर। इंद्र। ज्यायः। कनीयसः। पुरुऽव
सुः। हि। मघऽवन्। सनात्। असि। भरेऽभरे। च। हव्यः। परा। नुदस्व। मघऽवन्। अमित्रान्।

पं०प०
३०

सुऽवेदा । अनु । अवत्तु । कृधि ॥ ० ॥ सवा । वृधः । सखीनां । इंद्र । ऋतुं । नः । आ । भर । पिता । पुत्रेभ्यः । यथा । शि-
क्षा । नः । अस्मिन् । पुरुऽहूत । यामनि । जीवाः । ज्योतिः । अशीमहि । मा । नः । अज्ञाताः । वृजनाः । दुःऽ
आध्यः । मा । अशिवासः । अव । क्रमुः । त्वया । वयं । प्रऽवतः । शश्वतीः । अपः । अति । शूर । तरा-
मसि ॥ २१ ॥ श्वित्यंचः । मा । दक्षिणतःऽकपर्दाः । धियंऽजिन्वासः । अभि । हि । प्रऽमंदुः । उत्ऽति-
ष्ठन् । वोचे । परि । बर्हिषः । नृन् । न । मे । दूरात् । अवितवे । वसिष्ठाः । दूरात् । इंद्रं । अनयन् । आ । सुतेन ।
तिरः । वैशंतं । अति । पांतं । उग्रं । पाशऽद्युम्नस्य । वायतस्य । सोमात् । सुतात् । इंद्रः । अवृणीत । वसि-
ष्ठान् । एव । इत् । नु । कं । सिंधुं । एभिः । ततार ॥ ० ॥ भेदं । एभिः । जघान ॥ ० ॥ दाशऽराज्ञे । सुऽदासं । प्र । आ-
वत् । इंद्रः । ब्रह्मणा । वः । वसिष्ठाः । जुष्टी । नरः । ब्रह्मणा । वः । पितृणां । अक्षं । अव्ययं । न । कि-
ल । रिषाथ । यत् । शक्वरीषु । बृहता । रवेण । इंद्रे । शुष्मं । अदधात । वसिष्ठाः ॥ उत् । द्यांऽइव । इत् ।

३०

तृष्णऽजः। नाथितासः। अदीधयुः। दाशऽराज्ञे। वृतासः। वसिष्ठस्य। स्तुवतः। इंद्रः। अश्रोत्। उरुं। तृत्सुऽ
भ्यः। अकृणोत्। ऊं इति। लोकं॥ २५॥ दंडाःऽइव। इत्। गोऽअजनासः। आसन्। परिऽछिन्नाः। भरताः।
अर्भकासः। अभवत्। च। पुरःऽएता। वसिष्ठः। [illegible] आ
त्। इत्। तृत्सूनां। विशः। अप्रथंत। त्रयः। कृण्वंति। भुवनेषु। रेतः। तिस्रः। प्रऽजाः। आर्याः। ज्योतिः
अग्राः। त्रयः। घर्मासः। उषसं। सचंते। सर्वान्। इत्। तान्। अनु। विदुः। वसिष्ठाः॥ सूर्यस्यऽइव। वक्षथः।
ज्योतिः। एषां। समुद्रस्यऽइव। महिमा। गभीरः। वातस्यऽइव। प्रऽजवः। न। अन्येन। स्तोमः। वसिष्ठाः।
अनुऽएतवे। वः॥ ते। इत्। निण्यं। हृदयस्य। प्रऽकेतैः। सहस्रऽवल्शं। अभि। सं। चरंति। यमेन। ततं। परिऽ
धिं। वयंतः। अप्सरसः। उप। सेदुः। वसिष्ठाः॥ विऽद्युतः। ज्योतिः। परि। संऽजिहानं। मित्रावरुणा। यत्
अपश्यतां। त्वा। तत्। ते। जन्म। उत। एकं। वसिष्ठ। अगस्त्यः। यत्। त्वा। विशः। आऽजभार॥ २१॥

उत। असि। मैत्रावरुणः। वसिष्ठ। उर्वश्याः। ब्रह्मन्। मनसः। अधि। जातः। द्रप्सं। स्कन्नं। ब्रह्मणा।
दैव्येन। विश्वे। देवाः। पुष्करे। त्वा। अददंत। सः। प्रऽकेतः। उभयस्य। प्रऽविद्वान्। सहस्रऽदानः। उ
त। वा। सऽदानः। [illegible] वयिष्यन्। अप्सरसः। परि। जज्ञे। वसिष्ठः। सत्रे। ह। जातौ। इषिता। नमःऽभिः।
कुंभे। रेतः। सिसिचतुः। समानं। ततः। ह। मानः। उत्। इयाय। मध्यात्। ततः। जातं। ऋषिं। आ
हुः। वसिष्ठं। उक्थऽभृतं। सामऽभृतं। बिभर्ति। ग्रावाणं। बिभ्रत्। प्र। वदाति। अग्रे। उप। एनं। आध्वं।
सुऽमनस्यमानाः। आ। वः। गच्छाति। प्रऽतृदः। वसिष्ठः। २८। प्र। शुक्रा। एतु। देवी। मनीषा। अस्मत्
सुऽतष्टः। रथः। न। वाजी। विदुः। पृथिव्याः। दिवः। जनित्रं। शृण्वंति। आपः। अध। क्षरंतीः।
आपः। चित्। अस्मै। पिन्वंत। पृथ्वीः। वृत्रेषु। शूराः। मंसंते। उग्राः। आ। धृषु। अस्मै। दधा
त। अश्वान्। इंद्रः। न। वज्री। हिरण्यऽबाहुः। अभि। प्र। स्थात। अहऽइव। यज्ञं। याताऽइव। प

त्मने । त्मना । हिनोत । त्मना । समतऽसु । हिनोत । यज्ञं । दधात । केतुं । जनाय । वीरं । उत् । अस्य । प्र शुष्मा
त् । भानुः । न । आर्त । बिभर्ति । भारं । पृथिवी । न । भूम । ह्वयामि । देवान् । अयातुः । अग्ने । साधन् । ऋ
तेन । धियं । दधामि ॥ अभि । वः । देवीं । धियं । दधिध्वं । प्र । वः । देवऽत्रा । वाचं । कृणुध्वं । आ । च
ष्टे । आसां । पाथः । नदीनां । वरुणः । उग्रः । सहस्रऽचक्षाः ॥ २५ ॥ राजा । राष्ट्रानां । पेशः । नदीनां ॥
अनुत्तं । अस्मै । क्षत्रं । विश्वऽआयु । अविष्टो इति । अस्मान् । विश्वासु । विक्षु । अद्युं । कृणोत । शं
सं । निनित्सोः । वि । एतु । दिद्युत् । द्विषां । अशेवा । युयोत । विष्वक् । रपः । तनूनां ॥ अवीत् । नः । अग्निः ।
हव्यऽअत् । नमः । भिः । प्रेष्ठः । अस्मै । अधायि । स्तोमः । सऽजूः । देवेभिः । अपां । नपातं । स
खायं । कृध्वं । शिवः । नः । अस्तु । अप्ऽजां । उक्थैः । अहिं । गृणीषे । बुध्ने । नदीनां । रजःऽसु । सी
दन् ॥ मा । यज्ञः । अस्य । स्रिधत् । ऋतऽयोः । उत । नः । एषु । नृषु । श्रवः । धुः । प्र । राये । यन्तु । श

पं॰प॰
३२

ईं तम्। अर्यः। तपंति। राष्ट्रं। स्वः। न। अस्मा। महाऽसेना। सनः। अमेभिः। एषां। आ। यत्। नः। पत्नीः।
गमंति। अच्छ। त्वष्टा। सुऽपाणिः। दधातु। वीरान्॥२०॥ प्रति। नः। स्तोमं। त्वष्टा। जुषेत। स्यात्। अ
स्मे इति। अरऽमतिः। वसुऽयुः। ता। नः। रासन्। रातिऽसाचः। वसूनि। ० वरूत्रीभिः। सुऽशरणः।
नः। अस्तु। त्वष्टा। सुऽदत्रः। वि। दधातु। रायः॥ तत्। नः। रायः। पर्वताः॥ तत्। नः। आपः। तत्। रातिऽ
साचः। ओषधीः। उत। द्यौः॥ वनस्पतिऽभिः। पृथिवी। सऽजोषाः। उभे इति। रोदसी इति। परि। पा
सतः। नः। अनु। तत्। उर्वी इति। रोदसी इति। जिहातां। अनु। द्युक्षः। वरुणः। इंद्रऽसखा। अनु। विश्वे।
मरुतः। ये। सहासः। रायः। स्याम। धरुणं। धियध्यै। तत्। नः। इंद्रः। वरुणः। मित्रः। अग्निः। आपः।
ओषधीः। वनिनः। जुषंत। शर्मन्। स्याम। मरुतां। उपऽस्थे॥२५॥ शं। नः। इंद्राग्नी इति। भवतां।
अवःऽभिः। शं। नः। इंद्रावरुणा। रातऽहव्या। शं। इंद्रासोमा। सुविताय। शं। योः। शं। नः। इंद्राप

३२

पूषणा। वाजऽसातौ। शं। नः। भगः। शं। ऊं इति। नः। शंसः। अस्तु। शं। नः। पुरंऽधिः। शं। ऊं इति। संतु।
रायः। शं। नः। सत्यस्य। सुऽयमस्य। शंसः। शं। नः। अर्यमा। पुरुऽजातः। अस्तु। शं। नः। धाता। शं।
ऊं इति। धर्ता। नः। अस्तु। शं। नः। उरूची। भवतु। स्वधाभिः। शं। रोदसी इति। बृहती इति। शं। नः।
अद्रिः। शं। नः। देवानां। सुऽहवानि। संतु। शं। नः। अग्निः। ज्योतिःऽअनीकः। अस्तु। शं। नः। मित्रावरुणौ।
अश्विना। [illegible]। शं। नः। देवानां। सु[illegible]। शं। नः। सुऽकृतां। सुऽकृतानि। संतु। शं। नः। इषिरः। अभि। वातु। वातः।
शं। नः। द्यावापृथिवी इति। पूर्वऽहूतौ। शं। अंतरिक्षं। दृशये। नः। अस्तु। शं। नः। ओषधीः। वनि-
नः। भवंतु। शं। नः। रजसः। पतिः। अस्तु। जिष्णुः॥ २८॥ शं। नः। इंद्रः। वसुऽभिः। देवः। अस्तु।
शं। आदित्येभिः। वरुणः। सुऽशंसः। शं। नः। रुद्रः। रुद्रेभिः। जलाषः। शं। नः। त्वष्टा। ग्नाभिः।
इह। शृणोतु। शं। नः। सोमः। भवतु। ब्रह्म। शं। नः। शं। नः। ग्रावाणः। शं। ऊं इति। संतु। यज्ञाः॥

ऋं०प०
३३

शं। नः। स्वरूणां। मितयः। भवंतु। शं। नः। प्रऽस्वः। शं। ऊं इति। अस्तु। वेदिः। शं। नः। सूर्यः। उरुऽचक्षाः।
उत्। एतु। शं। नः। चतस्रः। प्रऽदिशः। भवंतु। शं। नः। पर्वताः। ध्रुवयः। भवंतु। शं। नः। सिंधवः।
शं। ऊं इति। संतु। आपः। शं। नः। अदितिः। भवतु। व्रतेभिः। शं। नः। भवंतु। मरुतः। सुऽअर्काः।
शं। नः। विष्णुः। शं। ऊं इति। पूषा। नः। अस्तु। शं। नः। भवित्रं। शं। ऊं इति। अस्तु। वायुः। शं। नः। देवः।
सविता। त्रायमाणः। शं। नः। भवंतु। उषसः। विऽभातीः। शं। नः। पर्जन्यः। भवतु। प्रऽजाभ्यः।
शं। नः। क्षेत्रस्य। पतिः। अस्तु। शंऽभुः॥ २७॥ शं। नः। देवाः। विश्वऽदेवाः। भवंतु। शं। सरस्व
ती। सह। धीभिः। अस्तु। शं। अभिऽसाचः। शं। ऊं इति। रातिऽसाचः। शं। नः। दिव्याः। पार्थिवाः।
शं। नः। अप्याः॥ पतयः। भवंतु। शं। नः। अर्वंतः। शं। ऊं इति। संतु। गावः। शं। नः। ऋभवः।
सुऽकृतः। सुऽहस्ताः। शं। नः। भवंतु। पितरः। हवेषु। शं। नः। अजः। एकऽपात्। देवः। अस्तु। शं।

नः । अहिः । बुध्न्यः । शं । समुद्रः । शं । नः । अपां । नपात् । पेरुः । अस्तु । शं । नः । पृश्निः । भवतु । देवऽगो
पा ॥ १ ॥ जुषंत । इदं । ब्रह्म । क्रियमाणं । नवीयः । शृण्वंतु । नः । दिव्याः । पार्थिवासः । गोऽजाताः । उ
त । ये । यज्ञियासः ॥ ये । देवानां । यज्ञियाः । यज्ञियानां । मनोः । यजत्राः । अमृताः । ऋतऽज्ञाः । ते । नः ।
रासंतां । उरुऽगायं । अद्य । ० ॥ ३० ॥ ॥ इति पंचमाष्टके तृतीयोध्यायः ॥ ॥ ॐ ॥ प्र । ब्रह्म । ए
तु । सदनात् । ऋतस्य । वि । रश्मिऽभिः । ससृजे । सूर्यः । गाः । वि । सानुना । पृथिवी । सस्रे । उर्वी । पृथु ।
प्रतीकं । अधि । आ । ईधे । अग्निः ॥ इमां । वां । मित्रावरुणा । सुऽवृक्तिं । इषं । न । कृण्वे । असुरा । नवीयः ।
इनः । वां । अन्यः । पदऽवीः । अदब्धः । जनं । च । मित्रः । यतति । ब्रुवाणः ॥ आ । वातस्य । ध्रजतः । र
ते । इत्याः । अपीपयंत । धेनवः । न । सूदाः । महः । दिवः । सदने । जायमानः । अचिक्रदत् । वृष
भः । सस्मिन् । ऊधन् ॥ गिरा । यः । एता । युनजत् । हरी इति । ते । इंद्र । प्रिया । सुऽरथा । शूरा । धायू इति ।

पं०प०
२४

अपः। मन्युं। रिरिक्षतः। मिनाति। आ। सु। ऋतुं। अर्यमणं। ववृत्यां। यजंते। अस्या। सख्यं। वयः। च।
नमस्विनः। स्वा। ऋतस्य। धामन्। वि। पक्षः। बाबधे। नृऽभिः। स्तवानः। इदं। नमः। रुद्राय। प्रेष्ठं।
॥१॥ आ। यत्। साकं। यशसः। वावशानाः। सरस्वती। सप्तथी। सिंधुऽमाता। याः। सुस्वयंत। सुऽ
दुघाः। सुऽधाराः। अभि। स्वेन। पयसा। पीप्यानाः। उत। त्ये। नः। मरुतः। मंदसानाः। धियं। तो
कं। च। वाजिनः। अवंतु। मा। नः। परि। ख्यत्। अक्षरा। चरंती। अव। ईं। वृधन्। युजं। ते। रयिं। नः।
प्र। वः। महीं। अरमतिं। कृणुध्वं। प्र। पूषणं। विदथ्यं। न। वीरं। भगं। धियः। अवितारं। नः। अस्याः।
सातौ। वाजं। रातिऽसाचं। पुरंऽधिं। अच्छ। अयं। वः। मरुतः। श्लोकः। एतु। अच्छ। विष्णुं। नि। षि
क्तऽपां। अवःभिः। उत। प्रऽजायै। गृणते। वयः। धुः॥२॥ आ। वः। वाहिष्ठः। वहतु। स्तवध्यै।
रथः। वाजाः। ऋभुक्षणः। अमृक्तः। अभि। त्रिऽपृष्ठैः। सवनेषु। सोमैः। मदे। सुऽशिप्राः।

२४

भागे । उभा । ते । पूर्णा । वसुना । गभस्ती इति । न । सूनृता । नि । यमते । वसव्या ।
त्वं । इन्द्र । ३ ।

महःऽभिः । गृणध्वं । युयं । हि । रत्नं । मघवत्ऽसु । धत्थ । स्वःऽदृशः । ऋभुक्षणः । अमृक्तं । सं । यज्ञेषु । स्व
धाऽवन्तः । पिबध्वं । वि । नः । राधांसि । मतिऽभिः । दयध्वं । उवोचिथ । हि । मघऽवन् । देष्णं । महः । अ
र्भस्य । वसुनः । विऽ स्वऽयशाः । ऋभुक्षाः । वाजः । न । साधुः । अस्तं । एषि । ऋक्वा । वयं । नु । ते । दा
श्वांसः । स्याम । ब्रह्म । कृण्वन्तः । हरिऽवः । वसिष्ठाः । सनिता । असि । प्रऽवतः । दाशुषे । चित् । याभिः ।
विवेषः । हरिऽअश्व । धीभिः । ववक्ष्म । नु । ते । युज्याभिः । ऊती । कदा । नः । इन्द्र । रायः । आ । दशस्ये
३ । वासयसिऽइव । वेधसः । त्वां । नः । कदा । नः । इन्द्र । वचसः । बुबोधः । अस्तं । तात्या । धिया । रयिं ।
सुऽवीरं । पृक्षः । नः । अर्वा । नि । उहीत । वाजी । अभि । यं । देवी । निःऽऋतिः । चित् । ईशे । नक्षन्ते । इन्द्रं ।
शरदः । सुऽपृक्षः । उप । त्रिऽबन्धुः । जरत्ऽअष्टिं । एति । अस्वऽवेशं । यं । कृणवन्त । मर्ताः । आ । नः ।
राधांसि । सवितः । स्तवध्यै । आ । रायः । यन्तु । पर्वतस्य । रातौ । सदा । नः । दिव्यः । पायुः । सि

पं०ष०
३५

सश्रेत् ॥०॥४॥०॥ ययाम ॥०॥ नूनं । भगः । हव्यः । मानुषेभिः । वि । यः । रत्ना । पुरुऽवसुः । दधाति । उत् । ऊं
इति । तिष्ठ । सवितरिति । श्रुधि । अस्य । हिरण्यऽपाणे । प्रऽभृतौ । ऋतस्य । वि । उर्वी । पृथ्वीं । अमतिं ।
सृजानः । आ । नृऽभ्यः । मर्तऽभोजनं । सुवानः ॥ अपि । स्तुतः । सविता । देवः । अस्तु । यं । आ । चि
त् । विश्वे । वसवः । गृणंति । सः । नः । स्तोमान् । नमस्यः । चनः । धात् । विश्वेभिः । पातु । पायुऽभिः ॥
नि । सूरीन् ॥०॥ अदितिः । गृणाति । सवं । देवस्य । सवितुः । जुषाणा । अभि । संऽराजः । वरुणः ।
गृणंति । अभि । मित्रासः । अर्यमा । सऽजोषाः । अभि । ये । मिथः । वनुषः । सपंते । रातिं । दिवः ।
रातिऽसाचः । पृथिव्याः । अहिः । बुध्न्यः । उत । नः । शृणोतु । वरूत्री । एकधेनुऽभिः । नि । पातु । अ
नु । तत् । नः । जाः पतिः । मंसीष्ट । रत्नं । देवस्य । सवितुः । इयानः । भगं । उग्रः । अवसे । जोहवीति ।
भगं । अनुग्रः । अध । याति । रत्नं । शं । नः । भवंतु । वाजिनः । हवेषु । देवऽताता । मितऽद्रवः । सुः

३५

अर्कैः। जंभयंतः। अहिं। वृकं। रक्षांसि। सनेमि। अस्मत्। युयवन्। अमीवाः। वाजेऽवाजे। अ
वत। वाजिनः। नः। धनेषु। विप्राः। अमृताः। ऋतऽज्ञाः। अस्य। मध्वः। पिबत। मादयध्वं। तृ
प्ताः। यात। पथिऽभिः। देवऽयानैः॥५॥ ऊर्ध्वः। अग्निः। सुऽमतिं। वस्वः। अश्रेत्। प्रतीची। जू
र्णिः। देवऽतातिं। एति। भेजाते इति। अद्री इति। रथ्याऽइव। पंथां। ऋतं। होता। नः। इषितः। यजा
ति। प्र। वृंजे। सुऽप्रयाः। बर्हिः। एषां। आ। विश्पती इवेति विश्पतीऽइव। वीरिटे। इयाते इति।
विशां। अक्तोः। उषसः। पूर्वऽहूतौ। वायुः। पूषा। स्वस्तये। नियुत्वान्। ज्मया। अत्र। वसवः। रं
त। देवाः। उरौ। अंतरिक्षे। मर्जयंत। शुभ्राः। अर्वाक्। पथः। उरुऽज्रयः। कृणुध्वं। श्रोत। दूतस्य।
जग्मुषः। नः। अस्य। ते। हि। यज्ञेषु। यज्ञियासः। ऊमाः। सधऽस्थं। विश्वे। अभि। संति। देवाः। ता
न्। अध्वरे। उशतः। यक्षि। अग्ने। श्रुष्टी। भगं। नासत्या। पुरंऽधिं। आ। अग्ने। गिरः। दिवः। आ।

पं०प०
३६

पृथिव्याः। मित्रं। वह। वरुणं। इंद्रं। अग्निं। आ। अर्यमणं। अदितिं। विष्णुं। एषां। सरस्वती। मरु
तः। मादयंतां। हुरे। हव्यं। मतिऽभिः। यज्ञियानां। नक्षत। कामं। मर्त्यानां। असिन्वन्। धात। रयिं।
अविदस्य। सदाऽसां। सक्षीमहि। युज्येभिः। नु। देवैः। नु। रोदसी इति। अभिस्तुते रत्यभिःस्तु
ते। वसिष्ठैः। अतः। वा। नः। वरुणः। मित्रः। अग्निः। यच्छंतु। चंद्राः। उपऽमं। नः। अर्कं। ०। ६।। ऊ
इति। स्कभूतिः। विदथ्याः। सं। एतु। प्रतिऽस्तोमं। दधीमहि। तुराणां। यत्। अद्य। देवः। सविता। सुवाति।
स्याम। अस्य। रत्निनः। विऽभागे। मित्रः। तत्। नः। वरुणः। रोदसी इति। च। द्युऽभक्तं। इंद्रः। अर्य
मा। ददातु। दिदेष्टु। देवी। अदितिः। रेक्णः। वायुः। च। यत्। नियुवैते इति निऽयुवैते। भगः।।
च। सः। इत्। उग्रः। अस्तु। मरुतः। सः। शुष्मी। यं। मर्त्यं। पृषतऽअश्वाः। अवाथ। उत। ईं। अग्निः।
सरस्वती। जुनंति। न। तस्य। रायः। परिऽएता। अस्ति। अयं। हि। नेता। वरुणः। ऋतस्य। मित्रः।

३६

राजानः । अर्यमा । आपः । धुरिति धुः । सुऽहवा । देवी । अदितिः । अनर्वा । ते । नः । अंहः । अति । पर्षन् ।
अरिष्टान् । अस्य । देवस्य । मीळ्हुषः । वयाः । विष्णोः । एषस्य । प्रऽभृथे । हविःऽभिः । विदे । हि । रुद्रः ।
रुद्रियं । महिऽत्वं । यासिष्टं । वर्तिः । अश्विनौ । इराऽवत् । मा । अत्र । पूषन् । आघृणे । इरस्यः । वरूत्री ।
यत् । रातिऽसाचः । च । रासन् । मयःऽभुवः । नः । अर्वन्तः । नि । पान्तु । वृष्टिं । परिऽज्मा । वातः । ददातु ॥ ७ ॥
प्रातः । अग्निं । प्रातः । इन्द्रं । हवामहे । प्रातः । मित्रावरुणा । प्रातः । अश्विना । प्रातः । भगं । पूषणं । ब्र-
ह्मणः । पतिं । प्रातरिति । सोमं । उत । रुद्रं । हुवेम । प्रातःऽजितं । भगं । उग्रं । हुवेम । वयं । पुत्रं । अदितेः ।
यः । विऽधर्ता । आध्रः । चित् । यं । मन्यमानः । तुरः । चित् । राजा । चित् । यं । भगं । भक्षि । इति । आह । भ-
ग । प्रनेतरिति प्रऽनेतः । भग । सत्यऽराधः । भग । इमां । धियं । उत् । अव । ददत् । नः । भग । प्र । नः ।
जनय । गोभिः । अश्वैः । भग । प्र । नृऽभिः । नृऽवन्तः । स्याम । उत । इदानीं । भगऽवन्तः । स्याम । उत ।

पं॰ पं॰
३६

प्रऽपित्वे। उत। मध्ये। अह्नां। उत। उत्ऽइता। मघऽवन्। सूर्यस्य। वयं। देवानां। सुऽमतौ। स्याम। भगः। ए
व। भगऽवान्। अस्तु। देवाः। तेन। वयं। भगऽवंतः। स्याम। तं। त्वा। भग। सर्वः। इत्। जोहवीति। सः। नः।
भग। पुरःऽएता। भव। इह। सं। अध्वराय। उषसः। नमंत। दधिक्राऽवाऽइव। शुचये। पदाय। अर्वाची
नं। वसुऽविदं। भगं। नः। रथंऽइव। अश्वाः। वाजिनः। आ। वहंतु। अश्वऽवतीः। गोऽमतीः। उषसः नः। ४
वीरऽवतीः। सदं। उच्छंतु। भद्राः। घृतं। दुहानाः। विश्वतः। प्रऽपीताः॥ ।॥ ९॥ प्र। ब्रह्माणः। अं
गिरसः। नक्षंत। प्र। क्रंदनुः। नभन्यस्य। वेतु। प्र। धेनवः। उदऽप्रुतः। नवंत। युज्यातां। अद्री इति। ३६
अध्वरस्य। पेशः। सुऽगः। ते। अग्ने। सनऽवित्तः। अध्वा। युक्ष्व। सुते। हरितः। रोहितः। च। ये। ३०
वा। सद्मन्। अरुषाः। वीरऽवाहः। हुवे। देवानां। जनिमानि। सत्तः॥ सं। ऊं इति। वः। यज्ञं। महयन्
नमःऽभिः। प्र। होता। मंद्रः। रिरिचे। उपाके। यजस्व। सु। पुरुऽअनीक। देवान्। आ। यज्ञियां।

अरमतिं । ववृत्याः । यदा । वीरस्य । रेवतः । दुरोणे । स्योनऽशीः । अतिथिः । आऽचिकेतत् । सुऽप्रीतः ।
अग्निः । सुऽधितः । दमे । आ । सः । विशे । दाति । वार्यं । इयत्यै । इमं । नः । अग्ने । अध्वरं । जुषस्व । मरु
त्ऽसु । इंद्रे । यशसं । कृधि । नः । आ । नक्ता । बर्हिः । सदतां । उषसा । उशंता । मित्रा । वरुणा [illegible]
एव । अग्निं । सहस्यं । वसिष्ठः । रायःऽकामः । विश्वऽप्स्न्यस्य । स्तौत् । इषं । रयिं । पप्रथत् । वाजं । अस्मे
हृतिं । ऽ । प्र । वः । यज्ञेषु । देवऽयंतः । अर्चन् । द्यावा । नमःऽभिः । पृथिवी । इषध्यै । येषां । ब्रह्माणि ।
असमानि । विप्राः । विष्वक् । विऽयंति । वनिनः । न । शाखाः । प्र । यज्ञः । एतु । हेत्वः । न । सप्तिः । उत् ।
यच्छध्वं । सऽमनसः । घृताचीः । स्तृणीत । बर्हिः । अध्वराय । साधु । ऊर्ध्वा । शोचींषि । देवऽयूनि ।
अस्थुः । आ । पुत्रासः । न । मातरं । विऽभृत्राः । सानौ । देवासः । बर्हिषः । सदंतु । आ । विश्वाची ।
विदथ्यां । अनक्तु । आ । अनक्तु । अग्ने । मा । नः । देवऽताता । मृधः । करिति कः । ते । सीषपंत । जोषं ।

पं०प०
३८

आ। प्रजेत्राः। ऋतस्य। धाराः। सुऽदुघाः। दुहानाः। ज्येष्ठं। वः। अघ। महः। आ। वस्ना। आ। गंतन।
सऽमनसः। यति। स्थ। एव। दानं। अग्ने। विस्तु। आ। दस्य। त्वया। वयं। सहसाऽवन्। आस्का। राया।
युजा। सधऽमादः। अरिष्टाः।।१०।। दधिऽक्रां। वः। प्रथमं। अश्विना। उषसं। अग्निं। संऽइद्धं। भ
गं। ऊतये। हुवे। इंद्रं। विष्णुं। पूषणं। ब्रह्मणः। पतिं। आदित्यान्। द्यावा। पृथिवी इति। अपः।
स्वः। रिति स्वः। दधिऽक्रां। ऊं इति। नमसा। बोधयंतः। उत्ऽईराणाः। यज्ञं। उपऽप्रयंतः। इळां। दे
वीं। बर्हिषि। सादयंतः। अश्विना। विप्रा। सुऽहवा। हुवेम। दधिऽक्रावाणं। बुबुधानः। अग्निं। उप
ब्रुवे। उषसं। सूर्यं। गां। ब्रध्नं। मंश्चतोः। वरुणस्य। बभ्रुं। तौ। विश्वा। अस्मत्। दुःऽइता। यवयंतु।
दधिऽक्रावा। प्रथमः। वाजी। अर्वा। अग्रे। रथानां। भवति। प्रऽजानन्। संऽविदानः। उषसा।
सूर्येण। आदित्येभिः। वसुऽभिः। अंगिरःऽभिः। आ। नः। दधिऽक्राः। पथ्यां। अनक्तु। ऋत

राम०
३८

स्यापंथां। अनु। एतवै। ऊं इति। शृणोतु। नः। दैव्यं। शर्द्धः। अग्निः। शृण्वंतु। विश्वे। महिषाः। असूराः।
११॥ आ। देवः। यातु। सविता। सुऽरत्नः। अंतरिक्षऽप्राः। वहमानः। अश्वैः। हस्ते। दधानः। नर्या। पु
रूणि। निऽवेशयन्। च। प्रऽसुवन्। च। भूम। उत्। अस्य। बाहू इति। शिथिरा। बृहंता। हिरण्यया। दिवः।
अंतान्। अनष्टां। नूनं। सः। अस्य। महिमा। पनिष्ट। सूरः। चित्। अस्मै। अनु। दात्। अपस्यां।
सः। घ। नः। देवः। सविता। सहऽवा। आ। साविषत्। वसुऽपतिः। वसूनि। विऽश्रयमाणः। अ
मतिं। उरूचीं। मर्तऽभोजनं। अध। रासते। नः। इमाः। गिरः। सवितारं। सुऽजिह्वं। पूर्णऽगभस्तिं।
ईळते। सुऽपाणिं। चित्रं। वयः। बृहत्। अस्मे इति। दधातु। ॥१॥ इमाः। रुद्राय। स्थिरऽधन्वने। गि
रः। क्षिप्रऽइषवे। देवाय। स्वधाऽम्ने। अषाळ्हाय। सहमानाय। वेधसे। तिग्मऽआयुधाय। भरत।
शृणोतु। नः। सः। हि। क्षयेण। क्षम्यस्य। जन्मनः। साम्ऽराज्येन। दिव्यस्य। चेतति। अवन्। अवंतीः।

पं०प०
३९

उप। नः। दुरः। चर। अनमीवः। रुद्र। जासु। नः। भव। या। ते। दिद्युत्। अवऽसृष्टा। दिवः। परि। क्ष्मया। चरति।
परि। सा। वृणक्तु। नः। सहस्रं। ते। सुऽअपिवात। भेषजा। मा। नः। तोकेषु। तनयेषु। रिरिषः। मा। नः।
वधीः। रुद्र। मा। परा। दाः। मा। ते। भूम। प्रऽसितौ। हीळितस्य। आ। नः। भज। बर्हिषि। जीवऽशंसे। ०॥
१३॥ आपः। यं। वः। प्रथमं। देवऽयंतः। इंद्रऽपानं। ऊर्मिं। अकृण्वत। इळः। तं। वः। वयं। शुचिं।
अरिप्रं। अद्य। घृतऽप्रुषं। मधुऽमंतं। वनेम। तं। ऊर्मिं। आपः। मधुमत्ऽतमं। वः। अपां। नपा
त्। अवतु। आशुऽहेमा। यस्मिन्। इंद्रः। वसुऽभिः। मादयाते। तं। अश्याम। देवऽयंतः। वः। अद्य।
शतऽपवित्राः। स्वधया। मदंतीः। देवीः। देवानां। अपि। यंति। पाथः। ताः। इंद्रस्य। न। मिनंति। व्रता
नि। सिंधुऽभ्यः। हव्यं। घृतऽवत्। जुहोत। याः। सूर्यः। रश्मिऽभिः। आऽततान। याभ्यः। इंद्रः। अ
रदत्। गातुं। ऊर्मिं। ते। सिंधवः। [illegible] वरिवः। धातन। नः। ०।१४॥ ऋभुक्षणः। वाजाः। माद

३९

यध्वं। अस्मे इति। नरः। मघऽवानः। सुतस्य। आ। वः। अर्वाचः। क्रतवः। न। यातां। विऽभ्वः। रथं।
नर्यं। वर्तयंतु। ऋभुः। ऋभुऽभिः। अभि। वः। स्याम। विऽभ्वः। विभुऽभिः। शवसा। शवांसि। वा
जः। अस्मान्। अवतु। वाजऽसातौ। इंद्रेण। युजा। तरुषेम। वृत्रं। ते। चित्। हि। पूर्वीः। अभि। संति।
शासा। विश्वान्। अर्यः। उपरऽताति। वन्वन्। इंद्रः। विऽभ्वा। ऋभुक्षाः। वाजः। अर्यः। शत्रोः। मि
थत्या। कृणवन्। वि। नृम्णं। नु। देवासः। वरिवः। कर्तन। नः। सलिलस्य। मध्यात्। पुनानाः। यंति। अनि
विशमानाः। इंद्रः। या। वज्री। वृषभः। रराद। ताः। आपः। देवीः। इह। मां। अवंतु। याः। आपः। दि
व्याः। उत। वा। स्रवंति। खनित्रिमाः। उत। वा। याः। स्वयंऽजाः। समुद्रऽअर्थाः। याः। शुचयः। पावकाः।
। यासां। राजा। वरुणः। याति। मध्ये। सत्यानृते इति। अवऽपश्यन्। जनानां। मधुऽश्चुतः। शुच
यः। याः। पावकाः। ०। यासु। राजा। वरुणः। यासु। सोमः। विश्वे। देवाः। यासु। ऊर्जं। मदंति। वैश्वानरः।

नुः। भूत। नः। विश्वे। अवसे। सऽजोषाः। सं। युयं। पात। स्वस्तिऽभिः। सदा। नः। ०।
। समुद्रऽज्येष्ठाः।

पं० प०
४०

यासु। अग्निः। प्रऽविष्टः॥१६॥ आ। मां। मित्रावरुणा। इह। रक्षतं। कुलायऽयत्। विऽश्वयत्। मा। नः।
आ। गन्। अजकाऽवं। दुःऽदृशी कं। तिरः। दधे। मा। मां। पद्येन। रपसा। विदत्। त्सरुः। यत्। विऽजामन्।
परुषि। विंदते। मुवत्। अष्ठीवंतौ। परि। कुल्फौ। च। देहत्। अग्निः। तत्। ततः। एव। नः। अप। बाधतां। इतः।
०। यत्। शाल्मलौ। भवति। यत्। नदीषु। यत्। ओषधीभ्यः। परि। जायते। विषं। विश्वे। देवाः। निः। इतः।
तत्। असुवंतु। याः। प्रऽवतः। निऽवतः। उत्ऽवतः। उदन्ऽवतीः। अनुदकाः। च। याः। ताः। अस्मभ्यं।
पयसा। पिन्वमानाः। शिवाः। देवीः। अशिपदाः। भवंतु। सर्वाः। नद्यः। अशिमिदाः। भवंतु॥१७॥
आदित्यानां। अवसा। नूतनेन। सक्षीमहि। शर्मणा। शंऽतमेन। अनागाःऽत्वे। अदितिऽत्वे। तुरासः।
इमं। यज्ञं। दधतु। श्रोषमाणाः। आदित्यासः। अदितिः। मादयंतां। मित्रः। अर्यमा। वरुणः। रजि-
ष्ठाः। अस्माकं। संतु। भुवनस्य। गोपाः। पिबंतु। सोमं। अवसे। नः। अद्य। आदित्याः। विश्वे। मरुतः।

४०

चा। विश्वे। देवाः। चा। विश्वे। अस्य। भवंः। चा। विश्वे। इंद्रः। अग्निः। अश्विना। तुस्तुवानाः॥१८॥ आ। दित्या
सः। अदितयः। स्याम। पूः। देवऽत्रा। वसवः। मर्त्यऽत्रा। सनेम। मित्राऽवरुणा। सनंतः। भवेम। द्यावा
पृथिवी इति। भवंतः॥०॥ ममहत। शर्म। तोकाय। तनयाय। गोपाः। मा। वः। भुजेम। अन्यऽजातं। एनः।
मा। तत्। कर्म। वसवः। यत्। चयध्वे॥ तुरंण्यवः। अंगिरसः। नक्षंत। रत्नं। देवस्य। सवितुः। इयानाः॥
पिता। च। तत्। नः। महान्। यजत्रः। विश्वे। देवाः। सऽमनसः। जुषंत॥१९॥०॥ नमःऽभिः। सऽबाधः।
ईळे। बृहती इति। यजत्रे इति। ते इति। चित्। हि। पूर्वे। कवयः। गृणंतः। पुरः। मही इति। दधिरे। देवपुत्रे
इति देवऽपुत्रे। प्र। पूर्वजे इति पूर्वऽजे। पितरा। नव्यसीभिः। गीःऽभिः। कृणुध्वं। सदने इति। ऋतस्य।
आ। नः। द्यावापृथिवी इति। दैव्येन। जनेन। यातं। महि। वां। वरूथं॥ उतो इति। हि। वां। रत्नऽधेया। निःऽसं
ति। पुरूणि। द्यावापृथिवी इति। सुऽदासे। अस्मे इति। धत्तं। यत्। असत्। अस्कृधोयु॥२०॥ वा। त्वा।

पं० प०
४१

ते २

पते। प्रति। जानीहि। अस्मान्। सुऽआवेशः। अनमीवः। भव। नः। यत्। त्वा। ईमहे। प्रति। तत्। नः।
जुषस्व। शं। नः। भव। द्विऽपदे। शं। चतुःऽपदे॥ वास्तोः। पते। प्रऽतरणः। नः। एधि। गयऽस्फानः।
गोभिः। अश्वेभिः। इंदो इति। अजरासः। सख्ये। स्याम। पिताऽइव। पुत्रान्। प्रति। नः। जुषस्व॥ वास्तोः।
पते। शग्मया। संऽसदा। ते। सक्षीमहि। रण्वया। गातुऽमत्या। पाहि। क्षेमे। उत। योगे। वरं। नः। ०। २॥
अमीवऽहा। वास्तोः। पते। विश्वा। रूपाणि। आऽविशन्। सखा। सुऽशेवः। एधि। नः॥ यत्। अ
र्जुन। सारमेय। दतः। पिशंग। यच्छसे। विऽइव। भ्राजंते। ऋष्टयः। उप। स्रक्वेषु। बप्सतः। नि।
सु। स्वप॥ स्तेनं। राय। सारमेय। तस्करं। वा। पुनःऽसर। स्तोतॄन्। इंद्रस्य। रायसि। किं। अस्मान्।
दुच्छुनाऽयसे। नि। ०। त्वं। सूकरस्य। दर्दृहि। तव। दर्दर्तु। सूकरः। ०। सस्तु। माता। सस्तु। पिता। सस्तु। श्वा।
सस्तु। विश्पतिः। ससंतु। सर्वे। ज्ञातयः। सस्तु। अयं। अभितः। जनः॥ यः। च। आस्ते। यः। च। चरति।

राम।
४१

यः। चा। पश्यति। नरः। जनः। तेषां। सं। हन्मः। अक्षाणि। यथा। इदं। हर्म्यं। तथा। सहस्रऽशृंगः। वृषभः।
यः। समुद्रात्। उत्ऽआचरत्। तेन। सहस्येन। वयं। नि। जनान्। स्वापयामसि। प्रोष्ठेऽशयाः। वह्येऽश
याः। नारीः। याः। तल्पऽशीवरीः। स्त्रियः। याः। पुण्यऽगंधाः। ताः। सर्वाः। स्वापयामसि॥२१॥ के। ईं।
वि। अक्ताः। नरः। सऽनीलाः। रुद्रस्य। मर्याः। अध। सुऽअश्वाः। नकिः। हि। एषां। जनूंषि। वेद। ते।
अंग। विद्रे। मिथः। जनित्रं। अभि। स्वऽपूभिः। मिथः। वपंत। वातऽस्वनसः। श्येनाः। अस्पृध्रन्।
एतानि। धीरः। निण्या। चिकेत। पृश्निः। यत्। ऊधः। मही। जभार। सा। विट्। सुऽवीरा। मरुत्ऽभिः। अ
स्तु। सनात्। सहंती। पुष्यंती। नृम्णं। यामं। येष्ठाः। शुभा। शोभिष्ठाः। श्रिया। संऽमिश्लाः। ओ
जःऽभिः। उग्राः। उग्रं। वः। ओजः। स्थिरा। शवांसि। अध। मरुत्ऽभिः। गणः। तुविष्मान्। शुभ्रः। वः।
शुष्मः। क्रुध्मी। मनांसि। धुनिः। मुनिःऽइव। शर्धस्य। धृष्णोः। सनेमि। अस्मत्। युयोत। दिद्युं। मा।

वः । दुःऽमतिः । इह । प्रणक् । नः । प्रिया । वः । नाम । हुवे । तुराणां । आ । यत् । तृपत् । मरुतः । वावशानाः ॥ २३ ॥
सुऽआयुधासः । इष्मिणः । सुऽनिष्काः । उत । स्वयं । तन्वः । शुंभमानाः । शुची । वः । हव्या । मरुतः । शु
चीनां । शुचिं । हिनोमि । अध्वरं । शुचिऽभ्यः । ऋतेन । सत्यं । ऋतऽसापः । आयन् । शुचिऽजन्मानः । शु
चयः । पावकाः ॥ अंसेषु । मरुतः । खादयः । वः । वक्षःऽसु । रुक्माः । उपऽशिश्रियाणाः । वि । विऽद्यु
तः । न । वृष्टिऽभिः । रुचानाः । अनु । स्वधां । आयुधैः । यच्छमानाः ॥ प्र । बुध्न्या । वः । ईरते । महां
सि । प्र । नामानि । प्रऽयज्यवः । तिरध्वं । सहस्रियं । दम्यं । भागं । एतं । गृहऽमेधीयं । मरुतः । जुषध्वं ।
यदि । स्तुतस्य । मरुतः । अधिऽइथ । इत्था । विप्रस्य । वाजिनः । हवीमन् । मक्षु । रायः । सुऽवीर्यस्य ।
दात । नु । चित् । यं । अन्यः । आऽदभत् । अरावा ॥ २४ ॥ अत्यासः । न । ये । मरुतः । सुऽअंचः । यक्ष
दृशः । न । शुभयंत । मर्याः । ते । हर्म्येऽस्थाः । शिशवः । न । शुभ्राः । वत्सासः । न । प्रऽक्रीळिनः । प

यः। धा। दशस्यंत। नः। मरुतः। मृळंतु। वरिवस्यंतः। रोदसी इति। सुमेके इति सुऽमेके। आरे। गोऽहा। नृऽ
हा। वधः। वः। अस्तु। सुम्नेभिः। अस्मे इति। वसवः। नमध्वं। आ। वः। होता। जोहवीति। सत्तः। सत्राची।
राति। मरुतः। गृणानः। यः। ईवतः। वृषणः। अस्ति। गोपाः। सः। अद्वयावी। हवते। वः। उक्थैः। इ
मे। तुरं। मरुतः। रमयंति। इमे। सहः। सहसः। आ। नमंति। इमे। शंसं। वनुष्यतः। नि। पांति। गुरु।
द्वेषः। अररुषे। दधंति। इमे। रध्रं। चित्। मरुतः। जुनंति। भृमिं। चित्। यथा। वसवः। जुषंत। अ
प। बाधध्वं। वृषणः। तमांसि। धत्त। विश्वं। तनयं। तोकं। अस्मे इति॥२५॥ मा। वः। दात्रात्। मरु
तः। निः। अराम। मा। पश्चात्। दघ्म। रथ्यः। विऽभागे। आ। नः। स्पार्हे। भजतन। वसव्ये। यत्।
ईं। सुऽजातं। वृषणः। वः। अस्ति। सं। यत्। हनंत। मन्युऽभिः। जनासः। शूराः। यह्वीषु। ओषधीषु।
विक्षु। अध। स्म। नः। मरुतः। रुद्रियासः। त्रातारः। भूत। पृतनासु। अर्यः। भूरि। चक्र। मरुतः।

पं०प०
॥४३॥

पित्र्याणि। उक्थानि। या। वः। शस्यंते। पुरा। चित्। मरुतऽभिः। उग्रः। पृतनासु। साल्हा। मरुतऽभिः। इ
त्। सनिता। वाजं। अर्वा। अस्मे इति। वीरः। मरुतः। शुष्मी। अस्तु। जनानां। यः। असुरः। विऽधर्ता।
अपः। येन। सुऽक्षितये। तरेम। अध। स्वं। ओकः। अभि। वः। स्याम। ॥ २६ ॥ मध्वः। वः। नाम। मा
रुतं। यजत्राः। प्र। यज्ञेषु। शवसा। मदंति। ये। रेजयंति। रोदसी इति। चित्। उर्वी इति। पिन्वंति। उत्सं।
यत्। अयासुः। उग्राः। निऽचेतारः। हि। मरुतः। गृणंतं। प्रऽनेतारः। यजमानस्य। मन्म। अस्माकं।
अद्य। विदथेषु। बर्हिः। आ। वीतये। सदत। पिप्रियाणाः। न। एतावत्। अन्ये। मरुतः। यथा। इमे।
भ्राजंते। रुक्मैः। आयुधैः। तनूभिः। आ। रोदसी इति। विश्वऽपिशः। पिशानाः। समानं। अंजि। अं
जते। शुभे। कं। ऋधक्। सा। वः। मरुतः। दिद्युत्। अस्तु। यत्। वः। आगः। पुरुषता। कराम। मा। वः।
तस्यां। अपि। भूम। यजत्राः। अस्मे इति। वः। अस्तु। सुऽमतिः। चनिष्ठा। कृते। चित्। मरुतः। रणंत।

४२

अ

अनवद्यासः। शुचयः। पावकाः। प्र। नः। अवत। सुमतिऽभिः। यजत्राः। प्र। वाजेभिः। तिरत। पुष्य
से। नः। उत। स्तुतासः। मरुतः। व्यंतु। विश्वेभिः। नामऽभिः। नरः। हवींषि। ददात। नः। अमृतस्य।
प्रऽजायै। जिगृत। रायः। सूनृता। मघः। सूनृता। मघानि। आ। स्तुतासः। मरुतः। विश्वे। ऊती। अच्छ।
सूरीन्। सर्वऽताता। जिगात। ये। नः। त्मना। शतिनः। वर्धयंति। ॥ २७ ॥ प्र। साकंऽउक्षे। अर्चत। ग
णाय। यः। दैव्यस्य। धाम्नः। तुविष्मान्। उत। क्षोदंति। रोदसी इति। महिऽत्वा। नक्षंते। नाकं। निःऽऋ
तेः। अवंशात्। जनूंषि। वः। मरुतः। त्वेषेण। भीमासः। तुविऽमन्यवः। अयासः। प्र। ये। महःऽ
भिः। ओजसा। उत। संति। विश्वः। वः। यामन्। भयते। स्वःऽदृक्। बृहत्। वयः। मघवत्ऽभ्यः।
दधात। जुजोषन्। इत्। मरुतः। सुऽस्तुतिं। नः। गतः। न। अध्वा। वि। तिराति। जंतुं। प्र। नः। स्पा
र्हाभिः। ऊतिऽभिः। तिरेत। युष्माऽऊतः। विप्रः। मरुतः। शतस्वी। युष्माऽऊतः। अर्वा। सहुरिः।

पृं०प०
४४

सहस्री । युष्माऽऊतः । सम्ऽराट् । उत । हंति । वृत्रं । प्र । तत् । वः । अस्तु । धूतयः । देष्णं । तान् । आ । रुद्रस्य । मीळ्हु
षः । विवासे । कुवित् । नंसंते । मरुतः । पुनः । नः । यत् । सस्वर्ता । जिहीळिरे । यत् । आविः । अव । तत् । एनः । ई
महे । तुराणां । प्र । सा । वाचि । सुऽस्तुतिः । मघोनां । इदं । सुऽउक्तं । मरुतः । जुषंत । आरात् । चित् । द्वेषः । वृष
णः । युयोत ॥०॥२९॥ यं । त्रायध्वे । इदंऽइदं । देवासः । यं । च । नयथ । तस्मै । अग्ने । वरुण । मित्र । अर्यमन् ।
मरुतः । शर्म । यच्छत ॥०॥ ईजानः । तरति । द्विषः । प्र । सः । क्षयं । तिरते । वि । महीः । इषः । यः । वः । वराय । दाश
ति । नहि । वः । चरमं । चन । वसिष्ठः । परि । मंसते । अस्माकं । अद्य । मरुतः । सुते । सचा । विश्वे । पिबत । का
मिनः । नहि । वः । ऊतिः । पृतनासु । मर्धति । यस्मै । अराध्वं । नरः । अभि । वः । आ । अवर्त् । सुऽमतिः ।
नवीयसी । तूयं । यात । पिपीषवः । ओ इति । सु । घृष्विऽराधसः । यातन । अंधांसि । पीतये । इमा ।
वः । हव्या । मरुतः । ररे । हि । कं । मो इति । सु । अन्यत्र । गंतन । आ । च । नः । बर्हिः । सदत । अविता । च । नः ।

राम:
४४

स्याहीग्निा। दात। वो। वसु। अस्ते। ध्रुंतः। मरुतः। सोम्ये। मधौ। स्वाहा। इह। मादयाध्वै॥ ॥२९॥ सस्व। शिति। चित
हि। तन्वः। शुंभमानाः। आ। हंसासः। नीलऽपृष्ठाः। अपप्तन्। विश्वं। शर्द्धः। अभितः। मा। नि। सेद। नरः।
न। रण्वाः। [illegible] सवने। मदंतः॥ यः। नः। मरुतः। अभि। दुःऽहृणायुः। तिरः। चित्तानि। वसवः। जिघां
सति। द्रुहः। पाशान्। प्रति। सः। मुचीष्ट। तपिष्ठेन। हन्मना। हंतन। तं॥ सांऽतपनाः। इदं। हविः। मरुतः।
तत्। जुजुष्टन। युष्माक। ऊती। रिशादसः॥ गृहऽमेधासः। आ। गत। मरुतः। मा। अप। भूतन। युष्माक।
ऊती। सुऽदानवः॥ इह। इह। वः। स्वऽतवसः। कवयः। सूर्यऽत्वचः। यज्ञं। मरुतः। आ। वृणे॥ त्र्यंबकं। य
जामहे। सुगंधिं। पुष्टिऽवर्धनं॥ उर्वारुकम्ऽइव। बंधनात्। मृत्योः। मुक्षीय। मा। अमृतात्॥ ३०॥ ॥ इति पंचमाष्ट
केचतुर्थोऽध्यायः॥ ॥ यत्। अद्य। सूर्य। ब्रवः। अनागाः। उत्ऽयन्। मित्राय। वरुणाय। सत्यं। वयं।
देवऽत्रा। अदिते। स्याम। तव। प्रियासः। अर्यमन्। गृणंतः। एषः। स्यः। मित्रा। वरुणा। नृऽचक्षाः।

पं०प०
४५

उभेऽरति । उत । एति । सूर्यः । अभि । ज्मन् । विश्वस्य । स्थातुः । जगतः । च । गोपाः । ऋजु । मर्तेषु । वृजि-
ना । च । पश्यन् । अभि । अयुक्त । सप्त । हरितः । सधऽस्थात् । याः । ईं । वहंति । सूर्यं । घृताचीः । धामानि । मि-
त्रा । वरुणा । युवाकुः । सः । अयः । यूथाऽइव । जनिमानि । चष्टे । उत् । वां । पृक्षासः । मधुऽमंतः । अस्थुः ।
आ । सूर्यः । अरुहत् । शुक्रं । अर्णः । यस्मै । आदित्याः । अध्वनः । रदंति । मित्रः । अर्यमा । वरुणः । सऽ
जोषाः । इमे । चेतारः । अनृतस्य । भूरेः । मित्रः । अर्यमा । वरुणः । हि । संति । इमे । ऋतस्य । ववृधुः ।
दुरोणे । शग्मासः । पुत्राः । अदितेः । अदब्धाः । इमे । मित्रः । वरुणः । दूऽदभासः । अचेतसं । चि-
त् । चितयंति । दक्षैः । अपि । क्रतुं । सुऽचेतसं । वतंतः । तिरः । चित् । अंहः । सुऽपथा । नयंति । १ ।
इमे । दिवः । अनिऽमिषा । पृथिव्याः । चिकित्वांसः । अचेतसं । नयंति । प्रऽव्राजे । चित् । नद्यः । गाधं ।
अस्ति । पारं । नः । अस्य । विष्ठितस्य । पर्षन् । यत् । गोपावत् । अदितिः । शर्म । भद्रं । मित्रः । यच्छे-

४५

ति। वरुणः। सुऽदासे। तस्मिन्। आ। तोकं। तनयं। दधानाः। मा। कर्म। देवऽहेळनं। तुरासः। अ
व। वेदिं। होत्राभिः। यजेत। रिपः। काः। चित्। वरुणऽध्रुतः। सः। परि। द्वेषःऽभिः। अर्यमा। वृण
क्तु। उरुं। सुऽदासे। वृषणौ। ऊं इति। लोकं। सं। ऊ। ति। त्ये। वी। एषां। अपीच्येन। सहसा। सहंते।
युष्मत्। भिया। वृषणः। रेजमानाः। दक्षस्य। चित्। महिना। मृळत। नः। यः। ब्रह्मणे। सुऽमतिं।
आऽयजाते। वाज स्या। सातौ। परमस्य। रायः। सीक्षंत। मन्युं। मघऽवानः। अर्यः। उरु। क्षया
य। चक्रिरे। सुऽधातु। इयं। देवा। पुरःऽहितिः। युवऽभ्यां। यज्ञेषु। मित्रावरुणौ। अकारि। विश्वानि।
दुःऽगा। पिपृतं। तिरः। नः।।। श्राः। उत। वां। स्वस्तुः। वरुणा। सुऽप्रतीकं। देवयोः। एति। सूर्यः। ततन्
न्वान्। अभि। यः। विश्वा। भुवनानि। चष्टे। सः। मन्युं। मर्त्येषु। आ। चिकेत। प्र। वां। सः। मित्र। वरु
णौ। ऋतऽवा। विप्रः। मन्मानि। दीर्घऽश्रुत्। इयर्ति। यस्य। ब्रह्माणि। सुक्रतू इति सुऽक्रतू। अवा

पं० प०
४६

थः। आ। यत्। ऋ॒त्वा। न। शरदः। पृणैथे इति। प्र। उरोः। मित्रावरुणा। पृथिव्याः। प्र। दिवः। ऋष्वात्। बृहतः।
सुदानू इति सुऽदानू। स्पशः। दधाथे इति। ओषधीषु। विक्षु। ऋधक्। यतः। अनिऽमिषं। रक्षमाणा। शं
सा। मित्रस्य। वरुणस्य। धाम। शुष्मः। रोदसी इति। बद्बधे। महिऽत्वा। अयन्। मासाः। अयज्वनां। अ
वीराः। प्र। यज्ञऽमन्म। वृजनं। तिराते। अमूरा। विश्वाः। वृषणौ। इमाः। वां। न। यासु। चित्रं। ददृशे। न। यक्ष
म्। द्रुहः। सचंते। अनृता। जनानां। न। वां। निण्यानि। अचित्ते। अभूवन्। सं। ऊं इति। वां। यज्ञं। मह
नमः२ भिः। हुवे। वां। मित्रावरुणा। सऽबाधः। प्र। वां। मन्मानि। ऋचसे। नवानि। कृतानि। ब्रह्म। जु
जुषन्। इमानि॥०॥ उत्। ऊं इति। सूर्यः। बृहत्। अर्चींषि। अश्रेत्। पुरु। विश्वा। जनिम। मानुषाणां। समः।
दिवा। ददृशे। रोचमानः। क्रत्वा। कृतः। सुऽकृतः। कर्तृऽभिः। भूत्। सः। सूर्य। प्रति। पुरः। नः। उत्।
गाः। एभिः। स्तोमेभिः। एतशेभिः। एवैः। प्र। नः। मित्राय। वरुणाय। वोचः। अनागसः। अर्यम्णे। अ
ग्नये। च। वि। नः। सहस्रं। शुरुधः। रदन्तु। ऋतऽवानः। वरुणः। मित्रः। अग्निः॥०॥ आ। नः। कामं। पू

४६

पुरंतु। स्तवानाः। द्यावा। भूमी इति। अदिते। त्रासीथां। नः। ये। वां। जज्ञुः। सुऽजनिमान। ऋषे इति। मा।
हेळे। भूम। वरुणस्य। वायोः। मा। मित्रस्य। प्रियऽतमस्य। नृणां। प्र। बाहवा। सिसृतं। जीवसे। नः। आ। नः। ग
व्यूतिं। उक्षतं। घृतेन। आ। नः। जने। श्रवयतं। युवाना। श्रुतं। मे। मित्रा वरुणा। हवा। इमा। नु। मित्रः। वरुणः। अ
र्यमा। नः। त्मने। तोकाय। वरिवः। दधंतु। सुऽगा। नः। विश्वा। सुऽपथानि। संतु। ०॥ ४॥ उत्। ऊं इति। एति। सुऽ
भगः। विश्वऽचक्षाः। साधारणः। सूर्यः। मानुषाणां। चक्षुः। मित्रस्य। वरुणस्य। देवः। चर्मऽइव। यः। संऽअ
विव्यक्। तमांसि। ०। प्रऽसविता। जनानां। महान्। केतुः। अर्णवः। सूर्यस्य। समानं। चक्रं। परिऽ आऽविवृत्स
न्। यत्। एतऽशः। वहति। धूःऽसु। युक्तः। विऽभ्राजमानः। उषसां। उपऽस्थात्। रेभैः। उत्। एति। अ
नुऽमद्यमानः। एषः। मे। देवः। सविता। चच्छंद। यः। समानं। न। प्रऽमिनाति। धाम। दिवः। रुक्मः। उरुऽ
चक्षाः। उत्। एति। दूरेऽअर्थः। तरणिः। भ्राजमानः। नूनं। जनाः। सूर्येण। प्रऽसूताः। अयन्। अ
र्थानि। कृणवन्। अपांसि। यत्र। चक्रुः। अमृताः। गातुं। अस्मै। श्येनः। न। दीयन्। अनु। एति। पाथः।

पं० प०
४७

आऽचिता। जिगत्नु। ता। हि। देवानां। असुरा। तौ। अर्या। ता। नः। क्षितीः। करतं। ऊर्जयंतीः। अश्याम

प्रति। वां। सूरे। उत्ऽइते। विधेम। नमःऽभिः। मित्रा। वरुणा। उत। हव्यैः। ॥५॥ दिवि। क्षयंता। रजसः।
पृथिव्यां। प्र। वां। घृतस्य। निःऽनिजः। ददीरन्। हव्यं। नः। मित्रः। अर्यमा। सुऽजातः। राजा। सुऽक्षत्रः।
वरुणः। जुषंत। आ। राजाना। महः। ऋतस्य। गोपा। सिंधुपती इति सिंधुऽपती। क्षत्रिया। यातं। अर्वा
क्। इळां। नः। मित्रावरुणा। उत। वृष्टिं। अव। दिवः। इन्वतं। जीरदानू इति जीरऽदानू। ॥ देवः। अ
र्यः। प्र। साधिष्ठेभिः। पथिऽभिः। नयंतु। ब्रवत्। यथा। नः। आत्। अरिः। सुऽदासे। इषा। मदेम। सह। घृते
न। ता। राजाना। सुऽक्षितीः। तर्पयेथां। ॥ एषः। स्तोमः। वरुण। मित्र। तुभ्यं। सोमः। शुक्रः। न। वायवे।
अयामि। ॥६॥ सुऽउक्तैः। मित्रं। हुवे। वरुणं। पूतऽदक्षं। ययोः। असुर्यं। अक्षितं। ज्येष्ठं। विश्वस्य।
यामन्। मित्रावरुणा। वयं। वां। द्यावा। च। यत्र। पीपयन्। अहा। च। ता। भूरिऽपाशौ। अनृतस्य। सेतू इ
ति। दुरत्येतू इति दुःऽअत्येतू। रिपवे। मर्त्याय। ऋतस्य। मित्रावरुणा। पथा। वां। अपः। न। नावा।
दुःऽइता। तरेम। आ। नः। मित्रावरुणा। हव्यऽजुष्टिं। घृतैः। गव्यूतिं। उक्षतं। इळाभिः। प्रति। वां। अ

देवऽगोपाः। यः। वां। गर्तं। मनसा। तक्षत्। एतं। ऊर्ध्वां। धीतिं। कृणवत्। धारयत्। च। उक्षेथां। मित्रावरुणा

४७

त्रा। वरा। आ। जनाय। एनीतं। ऊर्ध्वः। दिव्यस्य। चारोः॥ ७॥ प्र। मित्रयोः। वरुणयोः। स्तोमः। नः। एतु। शू-
ष्यः। नमस्वान्। तुविऽजातयोः॥ या। धारयंत। देवाः। सुऽदक्षा। दक्षऽपितरा॥ असुर्याय। प्रऽमहसा॥
ता। नः। स्तिऽपा। तनूऽपा। वरुण। जरितॄणां। मित्र। साधयतं। धियः॥ यत्। अद्य। सूरे। उत्ऽइते। अना-
गाः। मित्रः। अर्यमा॥ सुवाति। सविता। भगः॥ सुऽप्रऽअवीः। अस्तु। सः। क्षयः। प्र। नु। यामन्। सुऽदा-
नवः॥ ये। नः। अंहः। अतिऽपिप्रति॥ ९॥ उत। स्वऽराजः। अदितिः। अदब्धस्य। व्रतस्य। ये॥ महः। राजा-
नः। ईशते॥ १०॥ प्रति। वां। गृणीषे। वरुणं। अर्यमणं। रिशादसा॥ राया। हिरण्यया। मतिः। इयं। अवृकाय।
शवसे॥ इयं। विप्रा। मेधऽसातये॥ ते। स्याम। देव। वरुण। ते। मित्र। सूरिऽभिः। सह॥ इषं। स्वरिति। स्वः।
च। धीमहि॥ बहवः। सूरऽचक्षसः। अग्निऽजिह्वाः। ऋतऽवृधः॥ त्रीणि। ये। येमुः। विदथानि। धी-
तिऽभिः। विश्वानि। परिऽभूतिऽभिः॥ १३॥ वि। ये। दधुः। शरदं। मासं। आत्। अहः। यज्ञं। अक्तुं। च।
आत्। ऋचं॥ अनाप्यं। वरुणः। मित्रः। अर्यमा। क्षत्रं। राजानः। आशत॥ तत्। वः। अद्य। मनाम-

पं०प०
४९

महे। सुऽक्रतुः। सूरे। उत्ऽइते इति। यत्। ओहते। वरुणः। मित्रः। अर्यमा। यूयं। ऋतस्य। रथ्यः। ऋतऽवानः।
ऋतऽजाताः। ऋतऽवृधः। घोरासः। अनृतऽद्विषः। तेषां। वः। सुम्ने। सुछर्दिःऽतमे। नरः। स्याम। ये।
च। सूरयः। उत्। ऊं इति। त्यत्। दर्शतं। वपुः। दिवः। एति। प्रतिऽह्वरे। यत्। ईं। आशुः। वहति। देवः। एत
शः। विश्वस्मै। चक्षसे। अरं। शीर्ष्णःऽशीर्ष्णः। जगतः। तस्थुषः। पतिं। समया। विश्वं। आ। रजः। सप्त।
स्वसारः। सुविताय। सूर्यं। वहन्ति। हरितः। रथे॥१०॥ तत्। चक्षुः। देवऽहितं। शुक्रं। उत्ऽचरत्। पश्ये
म। शरदः। शतं। जीवेम। शरदः। शतं। काव्येभिः। अदाभ्या। आ। यातं। वरुण। द्युऽमत्। मित्रः।
च। सोमऽपीतये। दिवः। धामऽभिः। वरुण। मित्र। च। आ। यातं। अद्रुहा। पिबतं। सोमं। आतु
जी इत्याऽतुजी। आ। यातं। मित्रावरुणा। जुषाणौ। आऽहुतिं। नरा॥११॥ प्रति। वां। रथं। नृपती इति
नृऽपती। जरध्यै। हविष्मता। मनसा। यज्ञियेन। यः। वां। दूतः। न। धिष्ण्यौ। अजीगः। अच्छ। सूनुः।
न। पितरा। विवक्मि। अशोचि। अग्निः। संऽइधानः। अस्मे इति। उपो इति। अदृश्रन्। तमसः। चि

४९

त। अंताः। अचेति। केतुः। उषसः। पुरस्तात्। श्रिये। दिवः। दुहितुः। जायमानः। अभि। वां। नूनं। अश्वि-
ना। सुऽहोता। स्तोमैः। सिसक्ति। नासत्या। विवक्वान्। पूर्वीभिः। यातं। पथ्याभिः। अर्वाक्। स्वःऽविदा। वसु-
मता। रथेन। अवोः। वां। नूनं। अश्विना। युवाकुः। हुवे। यत्। वां। सुते। माध्वी इति। वसुऽयुः। आ। वां। वहं-
तु। स्थविरासः। अश्वाः। पिबाथः। अस्मे इति। सुऽसुता। मधूनि। प्राची। ऊं इति। देवा। अश्विना। धियं।
मे। अमृध्रां। सातये। कृतं। वसुऽयुं। विश्वाः। अविष्टं। वाजे। आ। पुरंऽधीः। ता। नः। शक्तं। शचीपती इति शची-
वीऽपती। शचीभिः। अश्विना। अविष्टं। धीषु। अश्विना। नः। आसु। प्रजाऽवत्। रेतः। अहुयं। नः। अस्तु।
आ। वां। तोके। तनये। तूतुजानाः। सुऽरत्नासः। देवऽवीतिं। गमेम। एषः। स्यः। वां। पूर्वगत्वाऽइव।
सख्ये। निऽधिः। हितः। माध्वी इति। रातः। अस्मे इति। अहेळता। मनसा। आ। यातं। अर्वाक्। अश्नंता।
हव्यं। मानुषीषु। विक्षु। एकस्मिन्। योगे। भुरणा। समाने। परि। वां। सप्त। स्रवतः। रथः। गात्। न। वा-

ऋ०प०
४८

यंति। सुऽभ्वः। देवऽयुक्ताः। ये। वां। धूःऽसु। तरणयः। वहंति। असश्चता। मघवत्ऽभ्यः। हि। भूतं। ये। रा
या। मघऽदेयं। जुनंति। प्र। ये। बंधुं। सूनृताभिः। तिरंते। गव्या। पृंचंतः। अश्व्या। मघानि। नु। मे। हवं। आ॥
शृणुतं। युवाना। यासिष्टं। वर्तिः। अश्विनौ। इराऽवत्। धत्तं। रत्नानि। जरतं। च। सूरीन्।०॥१३॥ आ।
शुभ्रा। यातं। अश्विना। सुऽअश्वा। गिरः। दस्रा। जुजुषाणा। युवाकोः। हव्यानि। च। प्रतिऽभृता। वीतं। नः।
प्र। वां। अंधांसि। मद्यानि। अस्थुः। अरं। गंतं। हविषः। वीतये। मे। तिरः। अर्यः। हवनानि। श्रुतं। नः।
प्र। वां। रथः। मनःऽजवाः। इयर्ति। तिरः। रजांसि। अश्विना। शतऽऊतिः। अस्मभ्यं। सूर्यावसू इति सूर्याऽवसू इति। इ
यानः। अयं। ह। यत्। वां। देवऽयाः। ऊं इति। अद्रिः। ऊर्ध्वः। विवक्ति। सोमऽसुत्। युवऽभ्यां। आ। वल्गू
इति। विप्रः। ववृतीत। हव्यैः। चित्रं। ह। यत्। वां। भोजनं। नु। अस्ति। नि। अत्रये। महिष्वंतं। युयोतं।
यः। वां। ओमानं। दधते। प्रियः। सन्॥४॥ उत। त्यत्। वां। जुरते। अश्विना। भूत्। च्यवानाय। प्रती

हु । विन्दे । अधि । यत् । वपुः । इतः । ऊतिं । पथः । उत । त्यं । भुज्युं । अश्विना । सखायः । मध्ये । जहुः । दुःऽ
एवासः । समुद्रे । निः । ईं । पर्षत् । अरावा । यः । युवाकुः ॥ ७ ॥ वृकाय । चित् । जसमानाय । शक्तं । उत । श्रुतं । शयवे ।
हूयमाना । यौ । अघ्न्यां । अपिन्वतं । अपः । न । स्तर्यं । चित् । शक्ती । अश्विना । शचीभिः । एषः । स्यः । कारुः ।
जरते । सुऽउक्तैः । अग्रे । बुधानः । उषसां । सुऽमन्मा । इषा । तं । वर्धत् । अघ्न्या । पयःऽभिः ॥ ५ ॥ आ । वां । र
थः । रोदसी इति । बद्बधानः । हिरण्ययः । वृषऽभिः । यातु । अश्वैः । घृतऽवर्तनिः । पविऽभिः । रुचानः । इषां ।
वोळ्हा । नृऽपतिः । वाजिनीऽवान् ॥ १ ॥ सः । पप्रथानः । अभि । पंच । भूम । त्रिऽबंधुरः । मनसा । आ । यातु । युक्तः ।
विशः । येन । गच्छथः । देवऽयंतीः । कुत्र । चित् । यामं । अश्विना । दधाना ॥ सुऽअश्वा । यशसा । आ । यातं ।
अर्वाक् । दस्रा । निऽधिं । मधुऽमंतं । पिबाथः । वि । वां । रथः । वध्वा । यादमानः । अंतान् । दिवः । बाध
ते । वर्तनिऽभ्यां । युवोः । श्रियं । परि । योषा । अवृणीत । सूरः । दुहिता । परिऽतक्म्यायां । यत् । देवऽयंतं ।

पं०प०
५०

अवथः । शचीभिः । परि । घ्रंसं । ओमना । वां । वयः । गात् । यः । ह । स्यः । वां । रथिरा । वस्ते । उस्राः । रथः । युजा
नः । परिऽयाति । वर्तिः । तेन । नः । शं । योः । उषसः । विऽउष्टौ । नि । अश्विना । वहतं । यज्ञे । अस्मिन् । नरा ।
गौराऽइव । विऽद्युतं । तृषाणा । अस्माकं । अद्य । सवना । उप । यातं । पुरुऽत्रा । हि । वां । मतिऽभिः । हवंते ।
मा । वाम् । अन्ये । नि । यमन् । देवऽयंतः । युवं । भुज्युं । अवऽविद्धं । समुद्रे । उत् । ऊहथुः । अर्णसः । अस्रि
धानैः । पतत्रिऽभिः । अश्रमैः । अव्यथिऽभिः । दंसनाभिः । अश्विना । पारयंता ॥ ६ ॥ आ । विश्वऽवा
रा । अश्विना । गतं । नः । प्र । तत् । स्थानं । अवाचि । वां । पृथिव्यां । अश्वः । न । वाजी । शुनऽपृष्ठः । अस्था
त् । आ । यत् । सेदथुः । ध्रुवसे । न । योनिं । सिसक्ति । सा । वां । सुऽमतिः । चनिष्ठा । अतापि । घर्मः । मनु
षः । दुरोणे । यः । वाम् । समुद्रान् । सरितः । पिपर्ति । एतऽग्वा । चित् । न । सुऽयुजा । युजानः । यानि । स्था
नानि । अश्विना । दधाथे इति । दिवः । यह्वीषु । ओषधीषु । विक्षु । नि । पर्वतस्य । मूर्धनि । सदंता ।
इषं । जनाय । दाशुषे । वहंता । चनिष्ठं । देवौ । ओषधीषु । अप्ऽसु । यत् । योग्याः । अश्नवैथे इति ।

५०

रुऽपीतां । पुरुत्रा । निरस्था । दधातौ । नि । अस्ये इति । अनु । पूर्वाणि । चख्यथुः । युगानि । शुश्रुऽवांसा । चित् । अश्वि
ना । पुरूणि । अभि । ब्रह्माणि । चक्षाथे इति । ऋषीणां । प्रति । प्र । यातं । वरं । आ । जनाय । अस्मे इति । वां । अस्तु । सु
मतिः । चनिष्ठा । यः । वां । यज्ञः । नासत्या । हविष्मान् । कृतऽब्रह्मा । सऽमर्यः । भवाति । उप । [illegible]तं । इमा । ब्रह्
णि । ऋच्यन्ते । युवऽभ्यां । इयं । मनीषा । इयं । अश्विना । गीः । इमां । सुऽवृक्तिं । वृषणा । जुषेथां । इमा । ब्रह्मा
णि । युवऽयूनि । अग्मन् । यू । पा ॥ १७ ॥ अप । स्वसुः । उषसः । नक् । जिहीते । रिणक्ति । कृष्णीः । अरुषाय । प
न्थां । अश्वऽमघा । गोऽमघा । वां । हुवेम । दिवा । नक्तं । शरुं । अस्मत् । युयोतं । उपऽआयातं । दाशुषे । मर्त्या
य । रथेन । वामं । अश्विना । वहन्ता । युयुतं । अस्मत् । अनिरां । अमीवां । दिवा । नक्तं । माध्वी इति । त्रासीथां ।
नः । आ । वां । रथं । अवमस्यां । विऽउष्टौ । सुम्नऽयवः । वृषणः । वर्तयंतु । स्यूमऽगभस्तिं । ऋतयुक्ऽभिः ।
अश्वैः । आ । अश्विना । वसुऽमंतं । वहेथां । यः । वां । रथः । नृपती इति नृऽपती । अस्ति । वोळ्हा । त्रिऽवंधुरः ।

प०पं०
५१

वसुऽमान्।उस्रऽयामा।आ।नः।एना।नासत्या।उप।यातं।अभि।यत्।वां।विश्वऽप्स्न्यः।जिगाति।युवं।च्यवानं।ज
रसः।अमुमुक्तं।निः।अंहसः।तमसः।स्पर्तं।अत्रिं।नि।जाहुषं।शिथिरे।धातं।अंतरिति।५।२॥आ।गोऽ
मंता।नासत्या।रथेन।अश्वऽवता।पुरुऽचंद्रेण।यातं।अभि।वां।विश्वाः।निऽयुतः।सचंते।स्पार्हया।श्रिया॥
तन्वा।शुभाना।आ।नः।देवेभिः।उप।यातं।अर्वाक्।सऽजोषसा।नासत्या।रथेन।युवोः।हि।नः।सख्या।
पित्र्याणि।समानः।बंधुः।उत।तस्य।वित्तं।उत्।इति।स्तोमासः।अश्विनोः।अबुध्रन्।जामि।ब्रह्म
णि।उषसः।च।देवीः।आऽविवासन्।रोदसीइति।धिष्ण्येइति।इमेइति।अच्छ।विप्रः।नासत्या।विवक्ति॥
वि।च।इत्।उच्छंति।अश्विना।उषसः।प्र।वां।ब्रह्माणि।कारवः।भरंते।बृहत्।अग्नयः।संऽइधा।जरं
ते।आ।पश्चातात्।नासत्या।आ।पुरस्तात्।आ।अश्विना।यातं।अधरात्।आ।विश्वतः।पांचऽजन्ये
न।राया।५॥१७॥०।स्तोमं।देवऽयंतः।दधानाः।पुरुऽदंसा।पुरुऽतमा।पुराऽजा।अमर्त्या।हवते।अश्वि
ना।गीः।नि।ऊं इति।प्रियः।मनुषः।सादि।होता।नासत्या।यः।यजते।वंदते।च।अश्नीतं।मध्वः।अश्विना

५१

उदक्तात् ३

ना । गीः । निऽतुं इति । प्रियः । मनुषः । सादि । होता । नासत्या । यः । यजते । वंदते । च । अश्नीतं । मध्वः । अश्वि-
ना । उपाके । आ । वां । वोचे । विदथेषु । प्रयस्वान् । अर्हमा । यज्ञं । पथां । उराणाः । इमां । सुऽवृक्तिं । वृषणा । जु-
षेथां । श्रुष्टीवाऽइव । प्रेऽइषितः । वां । अबोधि । प्रति । स्तोमैः । जरमाणः । [illegible]
स्तिष्ठः । उपाऽत्या । वन्हीऽइति । गमतः । विशः । न । रक्षः । हना । संऽभृता । वीळुपाणी इति वीळुऽपाणी । सं । अं-
धांसि । अग्मत । मत्सराणि । मा । नः । मर्धिष्टं । आ । गतं । शिवेन ॥ ३ ॥ २० ॥ आ । दिविऽक्षयः । उस्रा । हुवंते ।
अश्विना । च्यवानं । वां । अद्रेः । अवसे । शचीवसू इति शचीऽवसू । विशंऽविशं । हि । गच्छथः । युवं । चि-
त्रं । ददथुः । भोजनं । नरा । चोदेथां । सूनृताऽवते । अर्वाक् । रथं । सऽमनसा । नि । यच्छतं । आ । यातं । उप ॥
भूषतं । मध्वः । पिबतं । अश्विना । दुग्धं । पयः । वृषणा । जेन्यावसू इति । अश्वासः । ये । वां । उप । दा-
शुषः । गृहं । युवां । दीयंति । बिभ्रतः । मक्षुयुभिः । नरा । हयेभिः । अश्विना । आ । देवा । यातं । अस्मयू इ-

पं०प०
५२

त्यस्मऽयुः। अधा। हायंतः। अश्विना। पृक्षः। सचंत। सूरयः। ता। यंसतः। मघऽवत्ऽभ्यः। ध्रुवं। यशः। छर्दिः॥
अस्मभ्यं। नासत्या। प्र। ये। ययुः। अवृकासः। रथाःऽइव। नृऽपातारः। जनानां। उत। स्वेन। शवसा। शूशु
वुः। नरः। उत। क्षियंति। सुऽक्षितिं॥ २१॥ वि। उषाः। आवः। दिविऽजाः। ऋतेन। आविःऽकृण्वाना। महि
मानं। आ। अगात्। अप। द्रुहः। तमः। आवः। अजुष्टं। अंगिरःऽतमा। पथ्याः। अजीगरिति। महे। नः।
अद्य। सुविताय। बोधि। उषः। महे। सौभगाय। प्र। यंधि। चित्रं। रयिं। यशसं। धेहि। अस्मे इति। देवि।
मर्तेषु। मानुषि। श्रवस्युं॥ एते। त्ये। भानवः। दर्शताः। पाः। चित्राः। उषसः। अमृतासः। आ। अगुः। ज
नयंतः। दैव्यानि। व्रतानि। आऽपृणंतः। अंतरिक्षा। वि। अस्थुः॥ एषा। स्या। युजाना। पराकात्। पंच
क्षितीः। परि। सद्यः। जिगाति। अभिऽपश्यंती। वयुना। जनानां। दिवः। दुहिता। भुवनस्य। पत्नी॥ वाजि
नीऽवती। सूर्यस्य। योषा। चित्रऽमघा। राये। ईशे। वसूनां। ऋषिऽस्तुता। जरयंती। मघोनी। उषाः। उछ

५२

लि। वन्हिऽभिः। गृणाना। प्रति। द्युतानां। अरुषासः। अश्वाः। चित्राः। अदृश्रन्। उषसं। वहंतः। याति।
शुभ्रा। विश्वऽपिशा। रथेन। दधाति। रत्नं। विधते। जनाय। सत्या। सत्येभिः। महती। महत्ऽभिः। देवी।
देवेभिः। यजता। यजत्रैः। रुजत्। दृळ्हानि। ददत्। उस्रियाणां। प्रति। गावः। उषसं। वावशंत। नु। नः। गोऽ
मत्। वीरऽवत्। धेहि। रत्नं। उषः। अश्वऽवत्। पुरुऽभोजः। अस्मे इति। मा। नः। बर्हिः। पुरुषता। निदे।
कः॥ ७॥ २२॥ उत्। ऊं इति। ज्योतिः। अमृतं। विश्वऽजन्यं। विश्वानरः। सविता। देवः। अश्रेत्। क्रत्वा।
देवानां। अजनिष्ट। चक्षुः। आविः। अकरित्यकः। भुवनं। विश्वं। उषाः। प्र। मे। पंथाः। देवऽयानाः। अदृश्र
न्। अमर्धंतः। वसुऽभिः। इष्कृतासः। अभूत्। ऊं इति। केतुः। उषसः। पुरस्तात्। प्रतीची। आ। अगात्।
अधि। हर्म्येभ्यः। तानि। इत्। अहानि। बहुलानि। आसन्। या। प्राचीनं। उत्ऽइता। सूर्यस्य। यतः। परि।
जारःऽइव। आऽचरंती। उषः। ददृक्षे। न। पुनःयतीऽइव। ते। इत्। देवानां। सधऽमादः। आसन्।

पं० प०
५३

ऋतऽवानः। कवयः। पूर्व्यासः। गूळ्हं। ज्योतिः। पितरः। अनु। अविंदन्। सत्यऽमंत्राः। अजनयन्।
उषासं। समाने। ऊर्वे। अधि। संऽगतासः। सं। जानते। न। यतंते। मिथः। ते। ते। देवानां। न। मिनंति। व्र
तानि। अमर्धंतः। वसुऽभिः। यादमानाः। प्रति। त्वा। स्तोमैः। ईळते। वसिष्ठाः। उषः। बुधः। सुऽभ
गे। तुस्तुऽवांसः। गवां। नेत्री। वाजऽपत्नी। नः। उच्छ। उषः। सुऽजाते। प्रथमा। जरस्व। एषा। नेत्री। रा
धसः। सूनृतानां। उषाः। उच्छंती। रिभ्यते। वसिष्ठैः। दीर्घऽश्रुतं। रयिं। अस्मे इति। दधाना। ९। २३॥
उपो इति। रुरुचे। युवतिः। न। योषा। विश्वं। जीवं। प्रऽसुवंती। चरायै। अभूत्। अग्निः। संऽइधे।
मानुषाणां। अकः। ज्योतिः। बाधमाना। तमांसि। विश्वं। प्रतीची। सुऽप्रथाः। उत्। अस्थात्। रुशत्। वा
सः। बिभ्रती। शुक्रं। अश्वैत्। हिरण्यऽवर्णा। सुऽदृशीकऽसंदृक्। गवां। माता। नेत्री। अह्नां। अरोचि। दे
वानां। चक्षुः। सुऽभगा। वहंती। श्वेतं। नयंती। सुऽदृशीकं। अश्वं। उषाः। अदर्शि। रश्मिऽभिः। ...

५३

विऽअक्ता। चित्रऽमघा। विश्वं। अनु। प्रऽभूता। अंतिऽवामा। दूरे। अमित्रं। उच्छ। उर्वीं। गव्यूतिं। अभयं। कृधि।
यवय। द्वेषः। आ। भर। वसूनि। चोदय। राधः। गृणते। मघोनि। अस्मे इति। श्रेष्ठेभिः। भानुऽभिः। वि। भा
हि। उषः। देवि। प्रतिरंती। नः। आयुः। इषं। च। नः। दधती। विश्वऽवारे। गोऽमत्। अश्वऽवत्। रथऽवत्।
च। राधः। यां। त्वा। दिवः। दुहितः। वर्धयंति। उषः। सुऽजाते। मतिऽभिः। वसिष्ठाः। सा। अस्मासु। धाः। रयिं।
ऋष्वं। बृहंतं॥ ०२४॥ प्रति। केतवः। प्रथमाः। अदृश्रन्। ऊर्ध्वाः। अस्याः। अंजयः। वि। श्रयंते। उषः।
अर्वाचा। बृहता। रथेन। ज्योतिष्मता। वामं। अस्मभ्यं। वक्षि। प्रति। सीं। अग्निः। जरते। संऽइद्धः। प्रति। वि
प्रासः। मतिऽभिः। गृणंतः। उषाः। याति। ज्योतिषा। बाधमाना। विश्वा। तमांसि। दुःऽइता। अप। देवी॥ ० ॥
प्रति। अदृश्रन्। पुरस्तात्। ज्योतिः। यच्छंतीः। उषसः। विऽभातीः। ० स्वधया। युज्यमानं। आ। यं। अश्वासः।
सुऽयुजः। वहंति। प्रति। त्वा। अद्य। सुऽमनसः। बुधंत। अस्माकासः। मघऽवानः। वयं। च। तिल्विला
यध्वं। उषसः। विऽभातीः। ०॥ २५॥ ०। पथ्या। जनानां। पंच। क्षितीः। मानुषीः। बोधयंती। सुसंदृक्ऽ

पं०प०
५४

भिः। उक्षः ऽभिः। भानुः। अश्रेत्। विऽसद्मेः। रोदसी इति। चक्षसा। आवः। इत्यावः। विऽअंजते। दिवः। अं
तेषु। अक्तून्। विऽश्रीः। न। युक्ताः। उषसः। यतंते। स्वं। ते। गाः। वः। तमः। आ। वर्तयंति। ज्योतिः। यच्छंति।
सविताः इव। बाहू इति। अभूत्। उषाः। इड। तमा। मघोनी। अजीजनत्। सुवितायः। श्रवांसि। विदि
वः। देवी। दुहिता। दधाति। अं गिरः ऽ तमा। सुऽकृते। वसूनि। तावत्। उषः। राधः। अस्मभ्यं। रास्व। यो
वत्। स्तोतृऽभ्यः। अरदः। गृणाना। नौ यां। त्वा। जज्ञुः। वृषभस्य। रवेण। वि। दृळ्हस्य। दुरः। अद्रेः। और्णोः।
देवंदेवं। राधसे। चोदयंती। अस्मद्र्यक्। सूनृताः। ईरयंती। विऽउच्छंती। नः। सनये। धियः। धाः। यूयं
प्रति। स्तोमेभिः। उषसं। वसिष्ठाः। गीःऽभिः। विप्रासः। प्रथमाः। अबुध्रन्। विऽवर्तयंती। रजसी
इति। समंते इति सम्ऽअंते। आविःऽकृण्वती। भुवनानि। विश्वा। एषा। स्या। नव्यं। आयुः। दधाना।
गूढ्वी। तमः। ज्योतिषा। उषाः। अबोधि। अग्रे। एति। युवतिः। अह्रयाणा। प्र। अचिकितत्। सूर्यं।
यज्ञं। अग्निं। ०॥२०॥ ॥ इति पंचमाष्टके पंचमोध्यायः॥ ॥प्रति। ऊं इति। अदर्शि।

५४

आऽयती । उच्छंती । दुहिता । दिवः । अपोइति । महि । व्ययति । चक्षसे । तमः । ज्योतिः । कृणोति । सूनरी । उत् ॥
उस्रियाः । सृजते । सूर्यः । सचा । उत्ऽयत् । नक्षत्रं । अर्चिऽवत् । तव । इत् । उषः । विऽउषि । सूर्यस्य । च । सं ।
भक्तेन । गमेमहि । प्रति । त्वा । दुहितः । दिवः । उषः । जीराः । अभुत्स्महि । या । वहसि । पुरु । स्पार्हं । वनन्ऽ
वति । रत्नं । न । दाशुषे । मयः । उच्छंती । या । कृणोषि । मंहना । महि । प्रऽख्यै । देवि । स्वः । दृशे । तस्याः ।
ते । रत्नऽभाजः । ईमहे । वयं । स्याम । मातुः । न । सूनवः । तत् । चित्रं । राधः । आ । भर । उषः । यत् । दी
र्घऽश्रुत्तमं । यत् । ते । दिवः । दुहितः । मर्तऽभोजनं । तत् । रास्व । भुनजामहै । श्रवः । सू
रिऽभ्यः । अमृतं । वसुऽत्वनं । वाजान् । अस्मभ्यं । गोऽमतः । चोदयित्री । मघोनः । सूनृताऽवती ।
उषाः । उच्छत् । अप । स्रिधः ॥ ८ ॥ इंद्रावरुणा । युवं । अध्वराय । नः । विशे । जनाय । महि । शर्म । य
च्छतं । दीर्घऽप्रयज्युं । अति । यः । वनुष्यति । वयं । जयेम । पृतनासु । दुःऽध्यः । संऽराट् । अन्यः । स्वऽ

राट्। अन्यः। उच्यते। वां। महांतौ। इंद्रावरुणा। महावसू इति महाऽवसू। विश्वे। देवासः। परमे। विऽ
ओमनि। सं। वां। ओजः। वृषणा। सं। बलं। दधुः। अनु। अपां। खानि। अतृंतं। ओजसा। आ। सू
र्यं। ऐरयतं। दिवि। प्रऽभुं। इंद्रावरुणा। मदे। अस्य। मायिनः। अपिन्वतं। अपितः। पिन्वतं।
धियः। युवां। इत्। युत्ऽसु। पृतनासु। वह्नयः। युवां। क्षेमस्य। प्रऽसवे। मितऽज्ञवः। ईशाना। वस्वः।
उभयस्य। कारवः। इंद्रावरुणा। सुऽहवा। हवामहे। इंद्रावरुणा। यत्। इमानि। चक्रथुः। विश्वा। जातानि।
भुवनस्य। मज्मना। क्षेमेण। मित्रः। वरुणं। दुवस्यति। मरुत्ऽभिः। उग्रः। शुभं। अन्यः। ईयते।
॥२॥ महे। शुल्काय। वरुणस्य। नु। त्विषे। ओजः। मिमाते इति। ध्रुवं। अस्य। यत्। स्वं। अजामिं।
अन्यः। श्नथयंतं। आ। अतिरत्। दभ्रेभिः। अन्यः। प्र। वृणोति। भूयसः। ५। दुःऽइतानि। मर्त्यं।
इंद्रावरुणा। न। तपः। कुतः। चन। यस्य। देवा। गच्छथः। वीथः। अध्वरं। न। तं। मर्तस्य। नशते। परिऽ

स्तुतिः। अर्वाक्। नरा। दैव्येन। अवसा। आ। गतं। शृणुतं। हवं। यदि। मे। जुजोषथः। युवोः। हि। सख्यं।
उत। वा। यत्। आप्यं। मार्डीकं। इंद्रावरुणा। नि। यच्छतं। अस्माकं। इंद्रावरुणा। भरेऽभरे। पुरःऽयोधाः।
भवतं। कृष्टिऽओजसा। यत्। वां। हवंते। उभये। अध। स्पृधि। नरः। तोकस्य। तनयस्य। सातिषु। अ
स्मे इति। इंद्रः। वरुणः। मित्रः। अर्यमा। द्युम्नं। यच्छंतु। महि। शर्म। सऽप्रथः। अवध्रं। ज्योतिः। अदितेः।
ऋतऽवृधः। देवस्य। श्लोकं। सवितुः। मनामहे। ॥१०॥ युवां। नरा। पश्यमानासः। आप्यं। प्राचा। ग
व्यंतः। पृथुऽपर्शवः। ययुः। दासा। च। वृत्रा। हतं। आर्याणि। च। सुऽदासं। इंद्रावरुणा। अवसा। अ
वतं। यत्र। नरः। संऽअयंते। कृतऽध्वजः। यस्मिन्। आजा। भवति। वोचतं। सं। भूम्याः। अंताः। ध्व
सिराः। अदृक्षत। इंद्रावरुणा। दिवि। घोषः। आ। अरुहत्। अस्थुः। जनानां। उप। मां। अरातयः।
अर्वाक्। अवसा। हवनऽश्रुता। आ। गतं। इंद्रावरुणा। वधनाभिः। अप्रति। भेदं। वन्वंता। प्र।

किं। चन। प्रियं। यत्र। भयंते। भुवना। स्वःऽदृशः। तत्र। नः। इंद्रावरुणा। अधि।

पं०प०
५६

सुऽदासं। आवतं। ब्रह्माणि। एषां। शृणुतं। हवीमनि। सत्या। तृत्सूनां। अभवत्। पुरःऽहितिः। इंद्राव
रुणौ। अभि। आ। तपंति। मा। अघानि। अर्यः। वनुषां। अरातयः। युवं। हि। वस्वः। उभयस्य। राजथः। अ
ध। स्म। नः। अवतं। पार्ये। दिवि॥४॥ युवां। हवंते। उभयासः। आजिषु। इंद्रं। च। वस्वः। वरुणं। च। सात
ये। यत्र। राजऽभिः। दशऽभिः। निऽबाधितं। प्र। सुऽदासं। आवतं। तृत्सुऽभिः। सह॥ दश। राजानः। संऽइ
ताः। अयज्यवः। सुऽदासं। इंद्रावरुणा। न। युयुधुः। सत्या। नृणां। अद्मऽसदां। उपऽस्तुतिः। देवाः।
एषां। अभवन्। देवऽहूतिषु। दाशऽराज्ञे। परिऽयत्ताय। विश्वतः॥ सुऽदासे। इंद्रावरुणौ। अशिक्ष
तं। श्वित्यं। च। यत्र। नमसा। कपर्दिनः। धिया। धीऽवंतः। असपंत। तृत्सवः॥ वृत्राणि। अन्यः। संऽइथे
षु। जिघ्नते। व्रतानि। अन्यः। अभि। रक्षते। सदा। हवामहे। वां। वृषणा। सुवृक्तिऽभिः। अस्मे इति। इंद्रा
वरुणा। नमःऽभिः। प्र। वां। घृताची। बाह्वोः। दधाना। परि। त्मना। विषुऽरूपा। जिगाति। युवोः। राष्ट्रं
शर्म। यच्छतं॥५॥ आ। वां। राजानौ। अध्वरे। ववृत्यां। हव्येभिः। इंद्रावरुणा ×

॥५६॥

बृहता। ऽऽन्वति। द्यौः। यौ। सेतऽभिः। अरज्जुऽभिः। सिनीथः। परि। नः। हेळः। वरुणस्य। वृज्याः। उरुं। नः। इं
द्रः। कृणवत्। ऊं इति। लोकं। कृतं। नः। यज्ञं। विदथेषु। चारुं। कृतं। ब्रह्माणि। सूरिषु। प्रऽशस्ता। उप। उं इति।
रयिः। देवऽजूतः। नः। एतु। प्र। नः। स्पार्हाभिः। ऊतिऽभिः। तिरेतं। अस्मे इति। इंद्रावरुणा। विश्वऽवारं।
रयिं। धत्तं। वसुऽमंतं। पुरुऽक्षुं। प्र। यः। आदित्यः। अनृता। मिनाति। अमिता। शूरः। दयते। वसूनि।
इयं। इंद्रं। वरुणं। अष्ट। मे। गीः। प्र। आवत्। तोके। तनये। तूतुजाना। सुऽरत्नासः। देवऽवीतिं। गमेम।
हे॥ पुनीषे। वां। अरक्षसं। मनीषां। सोमं। इंद्राय। वरुणाय। जुह्वत्। घृतऽप्रतीकां। उषसं। न। देवीं। ता।
नः। यामन्। उरुष्यतां। अभीके। स्पर्धंते। वां। ऊं इति। देवऽहूये। अत्र। ये। युधि। ध्वजेषु। दिद्यवः। पतंति। यु
वं। तान्। इंद्रावरुणा। अमित्रान्। हतं। पराचः। शर्वा। विषूचः। आपः। चित्। हि। स्वऽयशसः। सदःऽ
सु। देवीः। इंद्रं। वरुणं। देवता। धुः। इति। ध्रुऽकृत्वीः। अन्यः। धारयति। प्रऽविक्ताः। वृत्राणि। अन्यः।

पं०प०
५०

९१

अप्रतीनि । हंति । सः । सुऽक्रतुः । ऋतऽचित् । अस्तु । होता । यः । आदित्या । शवसा । वां । नमस्वान् । आऽववर्तत् ।
अवसे । वां । हविष्मान् । असत् । इत् । सः । सुविताय । प्रयस्वान् ॥ ७ ॥ धीरा । तु । अस्य । महिना । जनूंषि । वि ।
यः । तस्तंभ । रोदसी इति । चित् । उर्वी इति । प्र । नाकं । ऋष्वं । नुनुदे । बृहंतं । द्विता । नक्षत्रं । पप्रथत् । च । भूम । उत ।
स्वया । तन्वा । सं । वदे । कदा । नु । अंतः । वरुणे । भुवानि । किं । मे । हव्यं । अहृणानः । जुषेत । कदा । मृळीकं । सुऽम
नाः । अभि । ख्यं । पृच्छे । तत् । एनः । वरुण । दिदृक्षु । उपो इति । एमि । चिकितुषः । विऽपृच्छं । समानं ।
इत् । मे । कवयः । चित् । आहुः । अयं । ह । तुभ्यं । वरुणः । हृणीते । किं । आगः । आस । वरुण । ज्येष्ठं । यत् । स्तो
तारं । जिघांससि । सखायं । प्र । तत् । मे । वोचः । दुःऽदभ । स्वधाऽवः । अनेनाः । नमसा । तुरः । इयां । अव । द्रु
ग्धानि । पित्र्या । सृज । नः । अव । या । वयं । चकृम । तनूभिः । अव । राजन् । पशुऽतृपं । न । तायुं । सृज । वत्सं ।
न । दाम्नः । वसिष्ठं । न । सः । स्वः । दक्षः । वरुण । ध्रुतिः । सा । सुरा । मन्युः । विऽभीदकः । अचित्तिः । अस्ति ।

अव । त्वा ।

तर । ५

५०

ज्यायान्। कनीयसः। उपऽअरे। स्वप्नः। चन। इत्। अनृतस्य। प्रऽयोता। अरं। दासः। न। मीळ्हुषे। कराणि। अ
हं। देवाय। भूर्णये। अनागाः। अचेतयत्। अचितः। देवः। अर्यः। गृत्सं। राये। कविऽतरः। जुनाति। अ
यं। सु। तुभ्यं। वरुण। स्वधाऽवः। हृदि। स्तोमः। उपऽश्रितः। चित्। अस्तु। शं। नः। क्षेमे। शं। ऊं इति। योगे। नः।
अस्तु।०।८।। रदत्। पथः। वरुणः। सूर्याय। प्र। अर्णांसि। समुद्रिया। नदीनां। सर्गः। न। सृष्टः। अर्वतीः।
ऋतऽयन्। चकार। महीः। अवनीः। अहऽभ्यः। आत्मा। ते। वातः। रजः। आ। नवीनोत्। प[शुः]। न। भू
र्णिः। यवसे। ससऽवान्। अंतः। मही इति। बृहती इति। रोदसी इति। इमे इति। विश्वा। ते। धाम। वरुण।
प्रियाणि। परि। स्पशः। वरुणस्य। स्मत्ऽइष्टाः। उभे इति। पश्यन्ति। रोदसी इति। सुमेके इति सुऽमेके। ऋत
ऽवानः। कवयः। यज्ञऽधीराः। प्रऽचेतसः। ये। इषयन्त। मन्म। उवाच। मे। वरुणः। मेधिराय। त्रिः। स
प्त। नाम। अघ्न्या। बिभर्ति। विद्वान्। पदस्य। गुह्या। न। वोचत्। युगाय। विप्रः। उपराय। शिक्षन्। ति

पं०प०
५८

स्रः । द्यावः । निऽहिताः । अंतः । अस्मिन् । तिस्रः । भूमीः । उपराः । षट्ऽविधानाः । गृत्सः । राजा । वरु
णः । चक्रे । एतं । दिवि । प्रऽईंखं । हिरण्ययं । शुभे । कं । अव । सिंधुं । वरुणः । द्यौः । इव । स्थात् । द्रप्सः । न ।
श्वेतः । मृगः । तुविष्मान् । गंभीरऽशंसः । रजसः । विऽमानः । सुपारऽक्षत्रः । सतः । अस्य । राजा । यः ॥
मृळयाति । चक्रुषे । चित् । आगः । वयं । स्याम । वरुणे । अनागाः । अनु । व्रतानि । अदितेः । ऋधंतः ।
। ० ॥ ७ ॥ प्र । शुंध्युवं । वरुणाय । प्रेष्ठां । मतिं । वसिष्ठ । मीळ्हुषे । भरस्व । यः । ईं । अर्वांचं । करते । यजत्रं ।
सहस्रऽमघं । वृषणं । बृहंतं । अध । नु । अस्य । संऽदृशं । जगन्वान् । अग्नेः । अनीकं । वरुणस्य । मंसि ।
स्वः । यत् । अश्मन् । अधिऽपाः । ऊं इति । अंधः । अभि । मा । वपुः । दृशये । निनीयात् । आ । यत् । रुहा
व । वरुणः । च । नावं । प्र । यत् । समुद्रं । ईरयाव । मध्यं । अधि । यत् । अपां । स्नुऽभिः । चराव । प्र । प्रऽईंखे ।
ईंखयावहै । शुभे । कं । वसिष्ठं । ह । वरुणः । नावि । आ । अधात् । ऋषिं । चकार । सुऽअपाः । महःऽभिः ।

५८

भिः। स्तोतारं। विप्रः। सुदिनऽत्वे। अह्नां। यात्। नु। द्यावः। ततनन्। यात्। उषसः। क्व। त्यानि। नौ।
सख्या। बभूवुः। सचावहे इति। यत्। अवृकं। पुरा। चित्। बृहंतं। मानं। वरुण। स्वधाऽवः। सहस्रऽ
द्वारं। जगम। गृहं। ते। यः। आपिः। नित्यः। वरुण। प्रियः। सन्। त्वां। आगांसि। कृणवत्। सखा। ते।
मा। ते। एनस्वंतः। यक्षिन्। भुजेम। यंधि। स्म। विप्रः। स्तुवते। वरूथं। ध्रुवासु। त्वा। आसु। क्षितिषु। क्षि
यंतः। वि। अस्मत्। पाशं। वरुणः। मुमोचत्। अवः। वन्वानाः। अदितेः। उपऽस्थात्। ।०।१०। ...तिषु।
वरुण। मृत्ऽमयं। गृहं। राजन्। अहं। गमं। मृळ। सुऽक्षत्र। मृळय। यत्। एमि। प्रऽस्फुरन्ऽइव। दृतिः।
न। ध्मातः। अद्रिऽवः। क्रत्वः। समह। दीनता। प्रतीपं। जगम। शुचे। ०। अपां। मध्ये। तस्थिऽवांसं।
तृष्णा। अविदत्। जरितारं। ०। यत्। किं। च। इदं। वरुण। दैव्ये। जने। अभिऽद्रोहं। मनुष्याः। चरामसि। अ
चित्ती। यत्। तव। धर्म। युयोपिम। मा। नः। तस्मात्। एनसः। देव। रीरिषः॥११॥ ॥प्र। वीरऽया। शुचयः।

५०५०
५८

२ऽइरे। वां। अध्वर्युऽभिः। मधुऽमंतः। सुतासः। वह। वायो इति। निऽयुतः। याहि। अछ। पिब। सुतस्य। अं
धसः। मदाय। ईशानाय। प्रऽहुतिं। यः। ते। आनट्। शुचिं। सोमं। शुचिऽपाः। तुभ्यं। वायो इति। कृण्वे। वि
तं। मर्त्येषु। प्रऽशस्तं। जातःऽजातः। जायते। वाजी। अस्य। रायः। यां। अनु। यं। जस्तुः। रोदसी इति। इमे इति।
राये। देवी। धिषणा। धाति। देवं। अध। वायुं। निऽयुतः। सश्चत। स्वाः। उत। श्वेतं। वसुऽधितिं। निरेके।
उच्छन्। उषसः। सुऽदिनाः। अरिप्राः। उरु। ज्योतिः। विविद्रुः। दीध्यानाः। गव्यं। चित्। ऊर्वं। उशिजः। वि
वव्रुः। तेषां। अनु। प्रऽदिवः। सस्रुः। आपः। ते। सत्येन। मनसा। दीध्यानाः। स्वेन। युक्तासः। क्रतु
ना। वहंति। इंद्रवायू इति। वीरऽवाहं। रथं। वां। ईशानयोः। अभि। पृक्षः। सचंते। ईशानासः। ये। दधते।
स्वः। नः। गोभिः। अश्वेभिः। वसुऽभिः। हिरण्यैः। इंद्रवायू इति। सूरयः। विश्वं। आयुः। अर्वत्ऽभिः।
वीरैः। पृतनासु। सह्युः। अर्वंतः। न। श्रवसः। भिक्षमाणाः। इंद्रवायू इति। सुस्तुतिऽभिः। वसिष्ठाः। ॥

५८

जऽयंतः। सु। अवसे। हुवेम॥०॥१२॥ कुवित्। अंग। नमसा। ये। वृधासः। पुरा। देवाः। अनवद्यासः। आस
न्। ते। वायवे। मनवे। बाधिताय। अवासयन्। उषसं। सूर्येण। उत्। नः। ता। दूता। न। दभाय। गोपा। मासः। च।
पाथः। शरदः। च। पूर्वीः। इंद्रवायू इति। सुऽस्तुतिः। वां। इयानाः। मार्डीकं। ईट्टे। सुवितं। च। नव्यं। पीवःऽअ
न्नान्। रयिऽवृधः। सुऽमेधाः। श्वेतः। सिसक्ति। निऽयुत्वान्। अभिऽश्रीः। ते। वायवे। सऽमनसः। वि। त
स्थुः। विश्वा। इत्। नरः। सुऽअपत्यानि। चक्रुः। यावत्। तरः। तन्वः। यावत्। ओजः। यावत्। नरः। चक्ष
सा। दीध्यानाः। शुचिं। सोमं। शुचिऽपा। पातं। अस्मे इति। इंद्रवायू इति। सदतं। बर्हिः। आ। इदं। निऽयुत्वा
ना। निऽयुतः। स्पार्हऽवीराः। इंद्रवायू इति। सऽरथं। यातं। अर्वाक्। इदं। हि। वां। प्रऽभृतं। मध्वः। अ
ग्रे। अध। प्रीणाना। वि। मुमुक्तं। अस्मे इति। याः। वां। शतं। निऽयुतः। याः। सहस्रं। इंद्रवायू इति। विश्वऽ
वाराः। सचंते। आ। आभिः। यातं। सुऽविदत्राभिः। अर्वाक्। पातं। नरा। प्रतिऽभृतस्य। मध्वः॥०॥१३॥

पं०प०
६६

आ। वायो इति। भूष। शुचिऽपाः। उप। नः। सहस्रं। ते। निऽयुतः। विश्वऽवार। उपो इति। ते। अंधः। मद्यं।
अयामि। यस्य। देव। दधिषे। पूर्वऽपेयं। प्र। सोता। जीरः। अध्वरेषु। अस्थात्। सोमं। इंद्राय। वायवे। पि
बध्यै। प्र। यत्। वां। मध्वः। अग्रियं। भरंति। अध्वर्यवः। देवऽयंतः। शचीभिः। प्र। याभिः। यासि। दा
श्वांसं। अच्छ। निऽयुत्ऽभिः। वायो इति। इष्टये। दुरोणे। नि। नः। रयिं। सुऽभोजसं। युवस्व। नि। वीरं। गव्यं।
अश्व्यं। च। राधः। ये। वायवे। इंद्रऽमादनासः। आऽदेवासः। निऽतोशनासः। अर्यः। घ्नंतः। वृत्राणि।
सूरिऽभिः। स्याम। सासह्वांसः। युधा। नृऽभिः। अमित्रान्। ०। वायो इति। अस्मिन्। सवने। मादयस्व।
०॥१४॥ शुचिं। नु। स्तोमं। नवऽजातं। अद्य। इंद्राग्नी इति। वृत्रऽहना। जुषेथां। उभा। हि। वां। सुऽहवा।
जोहवीमि। ता। वाजं। सद्यः। उशते। धेष्ठा। ता। सानसी इति। शवसाना। हि। भूतं। साकंऽवृधा। शवसा।
शूशुवांसा। क्षयंतौ। रायः। यवसस्य। भूरेः। पृक्षः। वाजस्य। स्थविरस्य। घृष्वेः। उपो इति। ह। यत्। विद
थं। वाजिनः। गुः। धीभिः। विप्राः। प्रऽमतिं। इच्छमानाः। इद्धे। रयिं। यशसं। पूर्वऽभाजं। इंद्राग्नी इति।

अर्वंतः। न। काष्ठां। नक्षमाणाः। इंद्राग्नी इति। जोहुवतः। नरः। ते। गीःऽभिः। विप्राः। प्रऽमतिं। इच्छमानः। १

६०

वृत्रऽहत्ना। सुऽवज्रा। आ। नः। नव्येभिः। तिरतं। देस्नैः। सं। यत्। मही इति। मिथती इति। स्पर्धमाने इति।
स्पर्धमाने इति। तनूऽरुचा। शूरऽसाता। यत्। ऐते इति। अदेवऽयुं। विदथे। देवयुऽभिः। सत्रा। हतं। सोमऽसु
ताजनेन ॥१५॥ इमां। ऊं इति। सु। सोमऽसुतिं। उप। नः। आ। इंद्राग्नी इति। सौमनसाय। यातं। नु। चित्।
परिमन्माये इति परिऽमन्माये। अस्मात्। आ। वां। शश्वतऽभिः। ववृतीय। वाजैः। सः। अग्ने। एना। नमसा।
समऽइद्धः। अच्छ। मित्रं। वरुणं। इंद्रं। वोचेः। ० मल्लुतव। अर्यमा। अदितिः। शिश्रथंतु। एताः। अग्ने। आ
शुषाणासः। इष्टीः। युवोः। सचा। अपि। अश्याम। वाजान्। मा। इंद्रः। नः। विष्णुः। मरुतः। परि। ख्यन् ॥१६॥
इयं। वां। अस्य। मन्मनः। इंद्राग्नी इति। पूर्व्यऽस्तुतिः। अभ्रात्। वृष्टिःऽइव। अजनि। शृणुतं। जरितुः।
हवं। इंद्राग्नी इति। वनतं। गिरः। ईशाना। पिप्यतं। धियः। मा। पापऽत्वाय। नः। नरा। इंद्राग्नी इति। मा। अभिऽ
शस्तये। मा। नः। रीरधतं। निदे। इंद्रे। अग्ना। नमः। बृहत्। सुऽवृक्तिं। आ। ईरयामहे। धिया। धेनाः। अव

पं॰प॰

६१

स्थवः। ता। हि। शश्वंतः। ईळते। इत्था। विप्रासः। ऊतये। सऽबाधः। वाजऽसातये। ता। वां। गीःऽभिः। वि
पन्यवः। प्रयस्वंतः। हवामहे। मेधऽसाता। सनिष्यवः। ॥३॥ इंद्राग्नी इति। अवसा। आ। गतं। अस्म
भ्यं। चर्षणिऽसहा। मा। कस्य। नः। ॰। गोऽमत्। हिरण्यऽवत्। वसु। यत्। वां। अश्वऽवत्। ईम
हे। इंद्राग्नी इति। तत्। वनेमहि। यत्। सोमे। आ। सुते। नरः। इंद्राग्नी इति। अजोहवुः। सप्तिऽवंता। स
पर्यवः। ॥५॥ ऽभिः। वृत्रहनू इति वृत्रऽहना। उक्था। मंदाना। चिता। आ। गिरा। आंगूषैः। आऽविवासतः। तौ। इत्।
दुःऽशंसं। मर्त्यं। दुःऽविद्वांसं। रक्षस्विनं। आऽभोगं। हन्मना। हतं। उदऽधिं। हन्मना। हतं। ॥१८॥ प्र। क्षो
दसा। धायसा। सस्रे। एषा। सरस्वती। धरुणं। आयसी। पूः। प्रऽबाबधाना। रथ्याऽइव। याति। वि
श्वाः। अपः। महिना। सिंधुः। अन्याः। एका। अचेतत्। सरस्वती। नदीनां। शुचिः। यती। गिरिऽभ्यः।
आ। समुद्रात्। रायः। चेतंती। भुवनस्य। भूरेः। घृतं। पयः। दुदुहे। नाहुषाय। सः। वदृधे। नर्यः। योषणा

६१

सु। वृषा। शिशुः। वृषभः। यज्ञियासु। सः। वाजिनं। मघऽवत्ऽभ्यः। दधाति। वि। सातये। तन्वं।। म
मृजीत। उत। स्या। नः। सरस्वती। जुषाणा। उप। श्रवत्। सुऽभगा। यज्ञे। अस्मिन्। मितज्ञुऽभिः।
नमस्यैः। इयाना। राया। युजा। चित्। उत्ऽतरा। सखिऽभ्यः। इमा। जुह्वानाः। युष्मत्। आ। नमःऽभिः।
प्रति। स्तोमम्। सरस्वति। जुषस्व। तव। शर्मन्। प्रियऽतमे। दधानाः। उप। स्थेयाम। शरणं। न। वृ
क्षं। अयं। ऊं इति। ते। सरस्वति। वसिष्ठः। द्वारौ। ऋतस्य। सुऽभगे। वि। आवरित्यावः। वर्ध। शु
भ्रे। स्तुवते। रासि। वाजान्।।१७।। बृहत्। ऊं इति। गायिषे। वचः। असुर्या। नदीनां। सरस्वतीं।
इत्। महय। सुवृक्तिऽभिः। स्तोमैः। वसिष्ठ। रोदसी इति। उभे इति। यत्। ते। महिना। शुभ्रे। अंध
सी इति। अधिऽक्षियं[illegible]ति। पूरवः। सा। नः। बोधि। अवित्री। मरुत्ऽसखा। चोद। राधः। मघो
नां। भद्रं। इत्। भद्रा। कृणवत्। सरस्वती। अकवऽअरी। चेतति। वाजिनीऽवती। गृणाना। ज

मदग्निऽवत्।स्तुवानाः।च।वसिष्ठऽवत्।जनिऽयंतः।नु।अग्रवः।पुत्रिऽयंतः।सुऽदानवः।स
रस्वंतं।हवामहे।ये।ते।सरस्वः।ऊर्मयः।मधुऽमंतः।घृतऽश्चुतः।तेभिः।नः।अविता।भव।पी
पिऽवांसं।सरस्वतः।स्तनं।यः।विश्वऽदर्शतः।भक्षीमहि।प्रऽजां।इषं॥२०॥यज्ञे।दिवः।
नःऽसदने।पृथिव्याः।नरः।यत्र।देवऽयवः।मदंति।इंद्राय।यत्र।सवनानि।सुन्वे।गमत्।
मदाय।प्रथमं।वयः।च।आ।दैव्या।वृणीमहे।अवांसि।बृहस्पतिः।नः।महः।आ।सखायः।
यथा।भवेम।मीळ्हुषे।अनागाः।यः।नः।दाता।पराऽवतः।पिताऽइव।तं।ऊं इति।ज्येष्ठं।नमसा।
हविःऽभिः।सुऽशेवं।ब्रह्मणः।पतिं।गृणीषे।इंद्रं।श्लोकः।महि।दैव्यः।सिसक्तु।
यः।
ब्रह्मणः।देवऽकृतस्य।राजा।सः।आनः।योनिं।सदतु।प्रेष्ठः।बृहस्पतिः।विश्वऽवारः।

यः । अत्ति । कामः । रायः । सुऽवीर्यस्य । तं । दात् । पर्षत् । नः । अति । सश्चतः । अरिष्टान् । तं । आ । नः ।
अर्कं । अमृताय । जुष्टं । इमे । धासुः । अमृतासः । पुराऽजाः । शुचिऽक्रंदं । यजतं । पस्त्यानां । बृहस्पतिं ।
अनर्वाणं । हुवेम ॥५॥ तं । शग्मासः । अरुषासः । अश्वाः । बृहस्पतिं । सहऽवाहः । वहंति । सहः । चि
त् । यस्य । नीलऽवत् । सधऽस्थं । नभः । न । रूपं । अरुषं । वसानाः । सः । हि । शुचिः । शतऽपत्रः । सः ।
शुंध्युः । हिरण्यऽवाशीः । इषिरः । स्वःऽसाः । बृहस्पतिः । सः । सुऽआवेशः । ऋष्वः । पुरु । सखिऽभ्यः ।
आऽसुतिं । करिष्ठः । देवी इति । देवस्य । रोदसी इति । जनित्री इति । बृहस्पतिं । ववृधतुः । महिऽत्वा । द
क्षाय्याय । दक्षत । सखायः । करत् । ब्रह्मणे । सुऽतरा । सुऽगाधा । इयं । वां । ब्रह्मणः । पते । सुऽवृक्तिः ।
ब्रह्म । इंद्राय । वज्रिणे । अकारि । ० । बृहस्पते । युवं । इंद्रः । च । वस्वः । दिव्यस्य । ईशाथे इति । उत । पा
र्थिवस्य । धत्तं । रयिं । स्तुवते । कीरये । चित् ॥१०॥ अध्वर्यवः । अरुणं । दुग्धं । अंशुं । जुहोतन । वृ

पं०प०
६२

प्रन्नाय। क्षितीनां। गोः। रातं। वेदीयान्। अंहःऽपा। नं। इंद्र। विश्वाः। हाः। इत। यासि। सुतऽसोमं। इच्छन्। य
न्। दधिषे। प्रऽदिवि। यान्। अन्नं। दिवेऽदिवे। पीतिं। इत्। अस्य। वक्षि। उत। हृदा। उत। मनसा। जु
षाणः। उशान्। इंद्र। प्रऽस्थितान्। पाहि। सोमान्। जज्ञानः। सोमं। सहसे। पपाथ। प्र। ते। माता।
महिमानं। उवा[illegible]च। आ। इंद्र। पप्राथ। उरु। अंतरिक्षं। युधा। देवेभ्यः। वरिवः। चकर्थ। यत्। यो
धयाः। महतः। मन्यमानान्। साक्षाम। तान्। बाहुऽभिः। शाशदानान्। यत्। वा। नृऽभिः। वृ
तः। इंद्र। अभिऽयुध्याः। तं। त्वया। आजिं। सौश्रवसं। जयेम। प्र। इंद्रस्य। वोचं। प्रथमा। कृतानि। प्र
नूतना। मघऽवा। या। चकार। यदा। इत्। अदेवीः। असहिष्ट। मायाः। अथ। अभवत्। केवलः।
सोमः। अस्य। तव। इदं। विश्वं। अभितः। पशुः। अयं। यत्। पश्यसि। चक्षसा। सूर्यस्य। गवां। असि।
गोःऽपतिः। एकः। इंद्र। भक्षीमहि। ते। प्रऽयतस्य। वस्वः। ।०।२४।। घर्मः। मा। त्रेयाः। तन्वा। वृधान।

६२

न । ते । महि॰त्वं । अनु । अश्नुवंति । उभेइति । ते । विद्म । रजसीइति । पृथिव्याः । विष्णोइति । देव । त्वं । प
रमस्य । वित्से । न । ते । विष्णोइति । जायमानः । न । जातः । देव । महिम्नः । परं । अंतं । आप । उत् । अस्तभ्नाः ।
नाकं । ऋष्वं । बृहंतं । दाधर्थ । प्राचीं । ककुभं । पृथिव्याः । इरावतीइतीरा॰वती । धेनुमतीइतिधे
नु॰मती । हि । भूतं । सुयवसिनीइति सु॰यवसिनी । मनुषे । दशस्या । वि । अस्तभ्नाः । रोदसीइति ।
विष्णोइति । एतेइति । दाधर्थ । पृथिवीं । अभितः । मयूखैः । उरुं । यज्ञाय । चक्रथुः । ऊंइति । लोकं । जन
यंता । सूर्यं । उषसं । अग्निं । दासस्य । चित् । वृष॰शिप्रस्य । मायाः । जघ्नथुः । नरा । पृतनाज्येषु । इंद्रा
विष्णूइति । दृंहिताः । शंबरस्य । नव । पुरः । नवतिं । च । श्नथिष्टं । शतं । वर्चिनः । सहस्रं । च । साकं ।
हथः । अप्रति । असुरस्य । वीरान् । इयं । मनीषा । बृहती । बृहंता । उरु॰क्रमा । तवसा । वर्धयंती ।
ररे । वां । स्तोमं । विदथेषु । विष्णोइति । पिन्वतं । इषः । वृजनेषु । इंद्र । वषट् । ते । विष्णोइति । आसः ।
आ । कृणोमि । तत् । मे । जुषस्व । शिपि॰विष्ट । हव्यं । वर्धंतु । त्वा । सु॰स्तुतयः । गिरः । मे । ॰ ॥ २५ ॥

नु। मर्तः। दयते। सनिष्यन्। यः। विष्णवे। उरुऽगायाय। दाशत्। प्र। यः। सत्राचा। मनसा। यजाते। एतावंतं। नर्यं। आऽविवासात्। त्वं। विष्णो इति। सुऽमतिं। विश्वऽजन्यां। अप्रऽयुतां। एवऽयाव। मतिं। दाः। पर्चः। यथा। नः। सुवितस्य। भूरेः। अश्वऽवतः। पुरुऽचंद्रस्य। रायः। त्रिः। देवः। पृथिवीं। एषः। एतां। वि। चक्रमे। शतऽअर्चसं। महिऽत्वा। प्र। विष्णुः। अस्तु। तवसः। तवीयान्। त्वेषं। हि। अस्य। स्थविरस्य। नाम। वि। चक्रमे। पृथिवीं। एषः। एतां। क्षेत्राय। विष्णुः। मनुषे। दशस्यन्। ध्रुवासः। अस्य। कीरयः। जनासः। उरुऽक्षितिं। सुऽजनिमा। चकार। प्र। तत्। ते। अद्य। शिपिऽविष्ट। नाम। अर्यः। शंसामि। वयुनानि। विद्वान्। तं। त्वा। गृणामि। तवसं। अतव्यान्। क्षयंतं। अस्य। रजसः। पराके। किं। इत्। ते। विष्णो इति। परिऽचक्ष्यं। भूत्। प्र। यत्। ववक्षे। शिपिऽविष्टः। अस्मि। मा। वर्पः। अस्मत्। अप। गूहः। एतत्। यत्। अन्यऽरूपः। संऽइथे। बभूथ। ॥२५॥ ॥
इति पंचमाष्टके षष्ठोध्यायः॥ ॥ॐ॥ तिस्रः। वाचः। प्र। वद। ज्योतिःऽअग्राः। याः। एतत्।

दुह्रे। मधुऽदोघं। ऊधः। सः। वत्सं। कृण्वन्। गर्भं। ओषधीनां। सद्यः। जातः। वृषभः। रोरवीति।
यः। वर्द्धनः। ओषधीनां। यः। अपां। यः। विश्वस्य। जगतः। देवः। ईशे। सः। त्रिऽधातु। शरणं। श-
र्म। यंसत्। त्रिऽवर्तु। ज्योतिः। स्वऽअभिष्टि। अस्मे इति। स्तरीः। ऊं इति। त्वत्। भवति। सूते। ऊं इति। त्वत्। यथा। वशं। तन्वं। चक्रे। एषः। पितुः। पयः। प्रति। गृभ्णाति। माता। तेन। पिता। वर्धते। ते-
न। पुत्रः। यस्मिन्। विश्वानि। भुवनानि। तस्थुः। तिस्रः। द्यावः। त्रेधा। सस्रुः। आपः। त्रयः। कोशा-
सः। उपऽसेचनासः। मध्वः। श्चोतन्ति। अभितः। विऽरप्शं। इदं। वचः। पर्जन्याय। स्वऽराजे। हृ-
दः। अस्तु। अन्तरं। तत्। जुजोषत्। मयःऽभुवः। वृष्टयः। सन्तु। अस्मे इति। सुऽपिप्पलाः। ओष-
धीः। देवऽगोपाः। सः। रेतःऽधाः। वृषभः। शश्वतीनां। तस्मिन्। आत्मा। जगतः। तस्थुषः। च।
तत्। मा। ऋतं। पातु। शतऽशारदायो॰॥१॥ पर्जन्याय। प्र। गायत। दिवः। पुत्राय। मीळ्हुषे।
सः। नः। यवसं। इच्छतु। यः। गर्भं। ओषधीनां। गवां। कृणोति। अर्वतां। पर्जन्यः। पुरुषीणां। तस्मै।

सतः। आस्ये। हविः। जुहोति। मधुमत्ऽतमं। श्लोकं। नः। संऽयंतं। करत्। श्श। संवत्सरं। शशयानाः। ब्रा
ह्मणाः। व्रतऽचारिणः। वाचं। पर्जन्यऽजिन्वितां। प्र। मंडूकाः। अवादिषुः। दिव्याः। आपः। अभि।
यत्। एनं। आयन्। दृतिं। न। शुष्कं। सरसीइति। शयानं। गवां। अह। न। मायुः। वत्सिनीनां। मंडूका
नां। वग्नुः। अत्र। सं। एति। यत्। ईं। एनान्। उशतः। अभि। अवर्षीत्। तृष्याऽवतः। प्रावृषि। आगतायां। अ
ख्खलीकृत्य। पितरं। न। पुत्रः। अन्यः। अन्यं। उप। वदंतं। एति। अन्यः। अन्यं। अनु। गृभ्णाति। ए
नोः। अपां। प्रऽसर्गे। यत्। अमंदिषातां। मंडूकः। यत्। अभिऽवृष्टः। कनिक्रत्। पृश्निः। संऽपृंक्ते। ह
रितेन। वाचं। यत्। एषां। अन्यः। अन्यस्य। वाचं। शाक्तस्यऽइव। वदति। शिक्षमाणः। सर्वं। तत्। ए
षां। समृधाऽइव। पर्व। यत्। सुऽवाचः। वदथन। अधि। अप्सु॥ गोऽमायुः। एकः। अजऽमायुः। एकः। पृश्निः। एकः। हरितः। एकः। एषां। समानं। नाम। बिभ्रतः। विऽरूपाः। पु
रुऽत्रा। वाचं। पिपिशुः। वदंतः। ब्राह्मणासः। अतिऽरात्रे। न। सोमे। सरः। न।

[illegible] ब्राह्मणासः । सोमि-
नः । वाचं । अक्रत । ब्रह्म । कृण्वंतः । परिवत्सरीणं । अध्वर्यवः । घर्मिणः । सिस्विदानाः । आ-
विः । भवंति । गुह्याः । न । के । चित् । देवऽहितिं । जुगुपुः । द्वादशस्य । ऋतुं । नरः । न । प्र । मिनंति । एते ।
संवत्सरे । प्रावृषि । आऽगतायां । तप्ताः । घर्माः । अश्नुवते । विऽसर्गं । गोऽमायुः । अदात् । अ-
जऽमायुः । अदात् । पृश्निः । अदात् । हरितः । नः । वसूनि । गवां । मंडूकाः । ददतः । शतानि । सहस्रऽ-
सावे । प्र । तिरंते । आयुः ॥ ४ ॥ इंद्रासोमा । तपतं । रक्षः । उब्जतं । नि । अर्पयतं । वृषणा । तमःऽ-
वृधः । परा । शृणीतं । अचितः । नि । ओषतं । हतं । नुदेथां । नि । शिशीतं । अत्रिणः । इंद्रासोमा । सं ।
अघऽशंसं । अभि । अघं । तपुः । ययस्तु । चरुः । अग्निवान्ऽइव । ब्रह्मऽद्विषे । क्रव्यऽअ-
दे । घोरऽचक्षसे । द्वेषः । धत्तं । अनवायं । किमीदिने । इंद्रासोमा । दुःऽकृतः । वव्रे । अंतः । अनारं-
भणे । तमसि । प्र । विध्यतं । यथा । न । अतः । पुनः । एकः । चन । उत्ऽअयत् । तत् । वां । अस्तु ।

पं०प०
६६

सहसे। मन्युऽमता। शवः॥ इंद्रासोमा। वर्तयतं। दिवः। वधं। सं। पृथिव्याः। अघऽशंसाय। तर्ह
णं। उत्। तक्षतं। स्वर्यं। पर्वतेभ्यः। येन। रक्षः। ववृधानं। निऽजूर्वथः॥ परि। अग्निऽतप्तेभिः।
युवं। अश्मऽहन्मऽभिः। तपुःऽवधेभिः। अजरेभिः। अत्त्रिणः। नि। पर्शाने। विध्यतं। यंतु। निऽ
स्वरं॥५॥ इंद्रासोमा। परि। वां। भूतु। विश्वतः। इयं। मतिः। कक्ष्या। अश्वाऽइव। वाजिना। यां।
वां। होत्रां। परिऽहिनोमि। मेधया। इमा। ब्रह्माणि। नृपतीइवेति नृपतीऽइव। जिन्वतं। प्रति। स्म
रेथां। तुजयत्ऽभिः। एवैः। हतं। द्रुहः। रक्षसः। भंगुरऽवतः। इंद्रासोमा। दुःऽकृते। मा। सुऽगं। भू
त्। यः। नः। कदा। चित्। अभिऽदासति। द्रुहा। यः। मा। पाकेन। मनसा। चरंतं। अभिऽचष्टे। अ
नृतेभिः। वचःऽभिः। आपःऽइव। काशिना। संऽगृभीताः। असन्। अस्तु। असतः। इंद्र। वक्ता॥
ये। पाकऽशंसं। विऽहरंते। एवैः। ये। वा। भद्रं। दूषयंति। स्वधाभिः। अहये। वा। तान्। प्रऽददातु।

६६

सोमः। आ। वा। दधातु। निः। ऋतेः। उपऽस्थे। यः। नः। रसं। दिप्सति। पित्वः। अग्ने। यः। अश्वानां।
यः। गवां। यः। तनूनां। रिपुः। स्तेनः। स्तेयऽकृत्। दभ्रं। एतु। नि। सः। हीयतां। तन्वा। तना। च।
परः। सः। अस्तु। तन्वा। तना। च। तिस्रः। पृथिवीः। अधः। अस्तु। विश्वाः। प्रति। शुष्यतु। यशः।
अस्य। देवाः। यः। नः। दिवा। दिप्सति। यः। च। नक्तं। सुऽविज्ञानं। चिकितुषे। जनाय। सत्। च।
असत्। च। वचसी इति। पस्पृधाते इति। तयोः। यत्। सत्यं। यतरत्। ऋजीयः। तत्। इत्। सोमः।
अवति। हन्ति। असत्। न। वै। ऊं इति। सोमः। वृजिनं। हिनोति। न। क्षत्रियं। मिथुया। धारयं
तं। हंति। रक्षः। हंति। असत्। वदंतं। उभौ। इंद्रस्य। प्रऽसितौ। शयाते इति। यदि। वा। अहं।
अनृतऽदेवः। आस। मोघं। वा। देवान्। अपिऽऊहे। अग्ने। किं। अस्मभ्यं। जातऽवेदः। हृणी
षे। द्रोघऽवाचः। ते। निःऽऋथं। सचंतां। अद्य। मुरीय। यदि। यातुऽधानः। अस्मि। यदि।

॥३॥ यः। मा। अयातुं। यातुऽधान। इति। आह॥

वा। आयुः। ततप। पुरुषस्य। अध। स्मः। वीरैः। दशऽभिः। वि। यूयाः। यः। मा। मोघं। यातुऽधान।
इति। आह। यः। वा। रक्षाः। शुचिः। अस्मि। इति। आह। इंद्रः। तं। हंतु। महता। वधेन। विश्वस्य।
जंतोः। अधमः। पदीष्ट॥ प्र। या। जिगाति। खर्गलाऽइव। नक्तं। अप। द्रुहा। तन्वं। गूहमाना। वव्रा
न्। अनंतान्। अव। सा। पदीष्ट। ग्रावाणः। घ्नंतु। रक्षसः। उपब्दैः॥ वि। तिष्ठध्वं। मरुतः। वि
क्षु। इच्छत। गृभायत। रक्षसः। सं। पिनष्टन। वयः। ये। भूत्वी। पतयंति। नक्तऽभिः। ये। वा। रि
पः। दधिरे। देवे। अध्वरे॥ प्र। वर्तय। दिवः। अश्मानं। इंद्र। सोमऽशितं। मघऽवन्। सं। शिशाधि।
प्राक्तात्। अपाक्तात्। अधरात्। उदक्तात्। अभि। जहि। रक्षसः। पर्वतेन॥ एते। ऊं इति। त्ये। पत
यंति। श्वऽयातवः। इंद्रं। दिप्संति। दिप्सवः। अदाभ्यं॥ शिशीते। शक्रः। पिशुनेभ्यः। वधं। नूनं।
सृजत्। अशनिं। यातुमत्ऽभ्यः॥ २॥ इंद्रः। यातूनां। अभवत्। पराऽशरः। हविः।

मथीनां । अ॒भि । आऽविवासतां । अ॒भि । इत् । उं इ॒ति । शक्रः । परशुः । यथा । वनं । पात्राऽइव । भिंद
न् । सतः । एति । रक्षसः ॥ उलूकऽयातुं । शुशुलूकऽयातुं । जहि । श्वऽयातुं । उत । कोकऽयातुं । सु
पर्णऽयातुं । उत । गृध्रऽयातुं । दृषदाऽइव । प्र । मृण । रक्षः । इंद्र ॥ मा । नः । रक्षः । अभि । नट् । या
तुऽमावतां । अप । उच्छतु । मिथुना । या । किमीदिना । पृथिवी । नः । पार्थिवात् । पातु । अंहसः ।
अंतरिक्षं । दिव्यात् । पात । अस्मान् ॥ इंद्र । जहि । पुमांसं । यातुऽधानं । उत । स्त्रियं । मायया । शा
शदानां । विऽग्रीवासः । मूरऽदेवाः । ऋदंतु । मा । ते । दृशन् । सूर्यं । उत्ऽचरंतं ॥ प्रति । चक्ष्व ।
वि । चक्ष्व । इंद्रः । च । सोम । जागृतं । रक्षःऽभ्यः । वधं । अस्यतं । अशनिं । यातुमत्ऽभ्यः ॥ २ ॥
इति मंडलं ॥ ॥ मा । चित् । अन्यत् । वि । शंसत । सखायः । मा । रिषण्यत । इंद्रं । इत् । स्तोत । वृ
षणं । सचा । सुते । मुहुः । उक्था । च । शंसत ॥ अवऽक्रक्षिणं । वृषभं । यथा । अजुरं । गां । न ।
चर्षणीऽसहं । विऽद्वेषणं । संऽवनना । उभयंऽकरं । मंहिष्ठं । उभयाविनं । पत्न । चित् । हि ।

हं १

प०प०
९८

त्वा। जनाः। इमे। नाना। हवंते। ऊतये। अस्माकं। ब्रह्म। इदं। इंद्र। भूतु। ते। अहा। विश्वा। च। वर्धनं। वि।
तर्तूर्यंते। मघऽवन्। विपःऽचितः। अर्यः। विपः। जनानां। उप। क्रमस्व। पुरुऽरूपं। आ। भर। वाजं।
नेदिष्ठं। ऊतये। महे। चन। त्वा। अद्रिऽवः। परा। शुल्काय। देयां। न। सहस्राय। न। अयुताय। वज्रिऽवः।
न। शताय। शतऽमघ॥१०॥ वस्यान्। इंद्र। असि। मे। पितुः। उत। भ्रातुः। अभुंजतः। माता। च। मे।
छदयथः। समा। वसो इति। वसुऽत्वनाय। राधसे॥ क्व। इयथ। क्व। इत्। असि। पुरुऽत्रा। चित्। हि।
ते। मनः। अलर्षि। युध्म। खजऽकृत्। पुरंऽदर। प्र। गायत्राः। अगासिषुः। प्र। अस्मै। गायत्रं। अ
र्चत। ववातुः। यः। पुरंऽदरः। याभिः। काण्वस्य। उप। बर्हिः। आऽसदं। यासत्। वज्री॥ भिनत्। पु
रः॥ ये। ते। संति। दशऽग्विनः। शतिनः। ये। सहस्रिणः। अश्वासः। ये। ते। वृषणः। रघुऽद्रुवः।
तेभिः। नः। तूयं। आ। गहि॥ आ। तु। अद्य। सबःऽदुघां। हुवे। गायत्रऽवेपसं। इंद्रं। धेनुं। सुऽदुघां।
अन्यां। इषं। उरुऽधारां। अरंऽकृतां॥११॥ यत्। तुदत्। सूरः। एतशं। वंकू इति। वातस्य। पर्णि

राम
९८

नाव हता।कुत्सं।आर्जुनेयं।श्रुतऽक्रतुः।त्सरत।गंधर्वं।अस्तृतं।यः।ऋते।चित्।अभिऽश्रिषः।पु
रा।जत्रुऽभ्यः।आऽतृदः।संऽधाता।संऽधिं।मघऽवा।पुरुऽवसुः।इष्कर्ता।विऽह्रुतं।पुनरिति।मा।भू
मा।निष्ट्याःऽइव।इंद्र।त्वत्।अरणाःऽइव।वनानि।न।प्रऽजहितानि।अद्रिऽवः।दुरोषासः।अमन्म
हि।अमन्महि।इत्।अनाशवः।अनुग्रासः।च।वृत्रऽहन्।सकृत्।सु।ते।महता।शूर।राधसा।अनु।
स्तोमं।मुदीमहि।यदि।स्तोमं।मम।श्रवत्।अस्माकं।इंद्रं।इंदवः।तिरः।पवित्रं।ससृऽवांसः।आशः
वः।मंदंतु।तुग्र्यऽवृधः॥१२॥० सधऽस्तुतिं।ववातुः।सख्युः।आ।गहि।उपऽस्तुतिः।मघोनां।
प्र।त्वा।अवतु।अध।ते।वश्मि।सुऽस्तुतिं।सोत।हि।सोमं।अद्रिऽभिः।आ।ईं।एनं।अप्ऽसु।धाव
त।गव्या।वस्त्राऽइव।वासयंतः।इत्।नरः।निः।धुक्षन्।वक्षणाभ्यः।अध।ज्मः।अध।वा।दि
वः।बृहतः।रोचनात्।अधि।अया।वर्धस्व।तन्वा।गिरा।मम।आ।जाता।सुक्रतो इति सुऽक्रतो।

पं०प०
६९

१८॥ इंद्राय। सु। मदिन्ऽतमं। सोमं। सोत। वरेण्यं। शक्रः। एनं। पीपयत्। विश्वया। धिया। हिन्वानं। न।
वाजऽयुं॥ मा। त्वा। सोमस्य। गल्दया। सदा। याचन्। अहं। गिरा। भूर्णिं। मृगं। न। सवनेषु। चुक्रुधं। कः। ई-
शानं। न। याचिषत्॥१९॥ मदेन। इषितं। मदं। उग्रं। उग्रेण। शवसा। विश्वेषां। तरुतारं। मदऽच्युतं।
मदे। हि। स्म। ददाति। नः॥ शेवारे। वार्या। पुरु। देवः। मर्ताय। दाशुषे। सः। सुन्वते। च। स्तुवते। च। रासते।
विश्वऽगूर्तः। अरिऽस्तुतः॥ आ। इंद्र। याहि। मत्स्व। चित्रेण। देव। राधसा। सरः। न। प्रासि। उदरं। स-
पीतिऽभिः। आ। सोमेभिः। उरु। स्फिरं॥ आ। त्वा। सहस्रं। आ। शतं। युक्ताः। रथे। हिरण्यये। ब्रह्मऽयुजः।
हरयः। इंद्र। केशिनः। वहंतु। सोमऽपीतये॥ आ। त्वा। रथे। हिरण्यये। हरी इति। मयूरऽशेप्या। शितिऽ-
पृष्ठा। वहतां। मध्वः। अंधसः। विवक्षणस्य। पीतये॥२४॥ पिब। तु। अस्य। गिर्वणः। सुतस्य। पू-
र्वऽपाःऽइव। परिऽकृतस्य। रसिनः। इयं। आऽसुतिः। चारुः। मदाय। पत्यते। यः। एकः। अस्ति। दं-

६९

सनाप्रतान्। उग्रः। अभि। व्रतैः। गम्भता। सः। स्थिरः। न। सः। योषत्। आ। गमत्। हवं। न। परि। वर्जति।
त्वं। पुरं। चरिष्णुं। वधैः। शुष्णस्य। सं। पिणक्। त्वं। भाः। अनु। चरः। अध। द्विता। यत्। इंद्र। हव्यः। भुवः।
मम। त्वा। सूरे। उत्ऽइते। मम। मध्यंदिने। दिवः। मम। प्रऽपित्वे। अपिऽशर्वरे। वसो इति। आ। स्तोमासः।
अवृत्सत। स्तुहि। स्तुहि। इत्। एते। घ। ते। मंहिष्ठासः। मघोनां। निंदितऽअश्वः। प्रऽपथी। परमऽज्याः।
मघस्य। मेध्यऽअतिथे॥ १५॥ आ। यत्। अश्वान्। वनन्ऽवतः। श्रद्धया। अहं। रथे। रुरुहं। उत। वाम
स्य। वसुनः। चिकेतति। यः। अस्ति। याद्वः। पशुः। यः। ऋज्रा। मह्यं। ममंहे। सह। त्वचा। हिरण्यया।
एषः। विश्वानि। अभि। अस्तु। सौभगा। आऽसंगस्य। स्वनत्ऽरथः। अध। प्लायोगिः। अति। दास
त्। अन्यान्। आऽसंगः। अग्ने। दशऽभिः। सहस्रैः। अध। उक्षणः। दश। मह्यं। रुशंतः। नळाःऽइव।
सरसः। निः। अतिष्ठन्। अनु। अस्य। स्थूरं। ददृशे। पुरस्तात्। अनस्थः। ऊरुः। अवऽरंबमाणः।

पं०प०
७०

राश्वती। नारी। अभिऽचक्ष्य। आह। सुऽभद्रं। अर्य। भोजनं। बिभर्षि॥ १६॥ इदं। वसो इति। सुतं। अंधः।
पिब। सुऽपूर्णं। उदरं। अनाभयिन्। ररिम। ते॥ नृऽभिः। धूतः। सुतः। अश्नैः। अव्यः। वारैः। परिऽपू
तः। अश्वः। न। निक्तः। नदीषु॥ तं। ते। यवं। यथा। गोभिः। स्वादुं। अकर्म। श्रीणंतः। इंद्र। त्वा। अस्मिन्।
सधऽमादे॥ इंद्रः। इत्। सोमऽपाः। एकः। इंद्रः। सुतऽपाः। विश्वऽआयुः। अंतः। देवान्। मर्त्यान्। च॥
न। यं। शुक्रः। न। दुःऽआशीः। न। तृप्राः। उरुऽव्यचसं। अपऽस्पृण्वते। सुऽहार्दं॥ १७॥ गोभिः। य
त्। ईं। अन्ये। अस्मत्। मृगं। न। व्राः। मृगयंते। अभिऽस्वरंति। धेनुऽभिः॥ त्रयः। इंद्रस्य। सोमाः। सुता
सः। संतु। देवस्य। स्वे। क्षये। सुतऽपाव्नः॥ त्रयः। कोशासः। श्चोतंति। तिस्रः। [illegible]
[illegible] असि। पुरुनिःऽस्थाः। क्षीरैः। मध्यतः। आऽशीर्तः। दध्ना। मंदिष्ठः। शूरस्य॥
इमे। ते। इंद्र। सोमाः। तीव्राः। अस्मे इति। सुतासः। शुक्राः। आऽशिरं। याचंते॥ १८॥ तान्। आऽशि
रं। पुरोळाशं। इंद्र। इमं। सोमं। श्रीणीहि। रेवंतं। हि। त्वा। शृणोमि॥ हृत्ऽसु। पीतासः। युध्यंते। दुःऽम

राम०
७०

दासः। न। सुतायां। कुषः। न। नग्ना। जरंते। रेवान्। इत्। रेवतः। स्तोता। स्यात्। त्वाऽवतः। मघोनः। प्र।
इत्। कुं इति। हरिऽवः। स्कतस्य। उक्थ्यं। चन। स्पमानं। अगोः। अरिः। आ। चिकेत। न। गा। पत्रं। गी
यमानं। मा। नः। इंद्र। पीयत्नवे। मा। शर्धते। परा। दाः। शिक्ष। शचीऽवः। शचीभिः॥१७॥०॥ तदित्
अर्थाः। इंद्र। त्वाऽयतः। सखायः। कण्वाः। उक्थेभिः। जरंते॥ न। घ। ईं। अन्यत्। आ। पपन। वज्रिन्।
नू। अपसः। नविष्टौ। तव। इत्। उं इति। स्तोमं। चिकेत॥ इच्छंति। देवाः। सुन्वंतं। न। स्वप्नाय। स्पृहयंति।
यंति। प्रऽमादं। अतंद्राः॥ ओ इति। सु। प्र। याहि। वाजेभिः। मा। हृणीथाः। अभि। अस्मान्। महान्ऽइव।
युवऽजानिः॥ मो इति। सु। अद्य। दुःऽहनाऽवान्। सायं। करत्। आरे। अस्मत्। अश्रीरःऽइव। जामा
ता॥२०॥ विद्म। हि। अस्य। वीरस्य। भूरिऽदावरीं। सुऽमतिं। त्रिऽषु। जातस्य। मनांसि॥ आ। तु। सिंच।
कण्वऽमंतं। न। घ। विद्म। शवसाऽनात्। यशःऽतरं। शतऽमूतेः॥ ज्येष्ठेन। सोतः। इंद्राय। सोमं। वीराय।

शृ ऽऋकाय । मह । विद्वते । नर्याय । यः । वेदिष्ठः । अव्यथिषु । अश्वऽवंतं । जरितृऽभ्यः । वाजं । स्तोतृऽभ्यः । गोऽ
मंतं । पन्यंऽपन्यं । इत् । स्तोतारः । आ । धावत । मघोय । सोमं । वीराय । शूराय ॥ ४ ॥ पात । वृत्रऽहा । सुतं ।
आ । घ । गमत् । न । आरे । अस्मत् । नि । यमते । शतंऽऊतिः । आ । इह । हरी इति । ब्रह्मऽयुजा । शग्मा । वक्ष
तः । सखायं । गीःऽभिः । श्रुतं । गिर्वणसं । स्वादवः । सोमाः । आ । याहि । श्रीताः । सोमाः । आ । याहि । शिप्रि
न् । ऋष्वऽवः । शची ऽवः । न । अयं । अच्छ । सधऽमादं । स्तुतः । च । याः । त्वा । वर्धति । महे । राधसे । नृ
म्णाय । इंद्र । कारिणं । वृधंतः । गिरः । च । याः । ते । गिर्वाहः । उक्थ्या । च । तुभ्यं । तानि । सत्रा । दधिरे ।
शवांसि ॥ २४ ॥ एव । इत् । एषः । तुविऽकूर्मिः । वाजान् । एकः । वज्रऽहस्तः । सनात् । अमृतः । दयते ।
हंता । वृत्रं । दक्षिणेन । इंद्रः । पुरु । पुरुऽहूतः । महान् । महीभिः । शचीभिः । यस्मिन् । विश्वाः । चर्षण
यः । उत । च्यौत्ना । ज्रयांसि । च । अनु । घ । इत् । मंदी । मघोनः । एषः । एतानि । चकार । इंद्रः । विश्वा । यः ।

ऊती। शचीऽवः। वाजऽदावा। मघोनां। प्रऽभर्ता। रथं। गव्यंतः। अपाकात्। चित्। यं। अवति। इनः। व
सु। सः। हि। वोळ्हा॥२३॥ सनिता। विप्रः। अर्वत्ऽभिः। हंता। वृत्रं। नृऽभिः। शूरः। सत्यः। अवि
ता। विधंतः। यजध्वं। एनं। प्रियऽमेधाः। इंद्रं। सत्राचा। मनसा। यः। भूत्। सोमैः। सत्यऽमद्वा। गाथ। अ
श्रवसा। सत्ऽपतिं। श्रवःऽकामं। पुरुऽत्मानं। कण्वासः। गात। वाजिनं। यः। ऋते। चित्। गाः। पदे
भ्यः। दात्। सखा। नृऽभ्यः। शचीऽवान्। ये। अस्मिन्। कामं। अश्रियन्। इत्था। धीऽवंतं। अद्रिऽवः।
का। त्वं। मेध्यऽअतिथिं। मेषः। भूतः। अभि। यन्। अयः। शिक्ष। विभिंदो इति विऽभिंदो। अस्मै।
चत्वारि। अयुता। ददत्। अष्टा। परः। सहस्रा। उत। सु। त्ये इति। पयःऽवृधा। माकी इति। रणस्य। नप्त्या।
उक्थऽस्वना। यो। ममहे॥२४॥ पिब। सुतस्य। रसिनः। मत्स्व। नः। इंद्र। गोऽमतः। आपिः। नः। बोधि। सध
ऽमाद्यः। वृधे। [illegible]। अस्मान्। अवंतु। ते। धियः। भूयाम। ते। सुऽमतौ। वाजिनः। वयं।

पं०प०
७२

मा। नः। स्तः॥ अभिऽस्मातये। अस्मान्। चित्राभिः। अवतात्। अभि ष्टिऽभिः॥ आ। नः। सुम्नेषु। यमय।
इमाः। ऊं इति। त्वा। पुरुवसो इति पुरुऽवसो। गिरः। वर्धंतु। याः। मम। पावकऽवर्णाः। शुचयः। विपःऽचि
तः। अभि। स्तोमैः। अनूषत। अयं। सहस्रं। ऋषिऽभिः। सहःऽकृतः। समुद्रःऽइव। पप्रथे। सत्यः। सः।
अस्य। महिमा। गृणे। शवः। यज्ञेषु। विप्रऽराज्ये। इंद्रं। इत्। देवऽतातये। इंद्रं। प्रऽयति। अध्वरे। इंद्रं।
संऽईके। वनिनः। हवामहे। इंद्रं। धनस्य। सातये॥२॥ इंद्रः। मन्हा। रोदसी इति। पप्रथत्। शवः। इंद्रः।
सूर्यं। अरोचयत्। इंद्रे। ह। विश्वा। भुवनानि। येमिरे। इंद्रे। सुवानासः। इंदवः॥ इंद्र। स्तोमेभिः। आ
यवः। संऽईचीनासः। ऋभवः। सं। अस्वरन्। रुद्राः। गृणंत। पूर्व्यं। अस्य। इत्। इंद्रः। ववृधे। वृष्ण्यं।
शवः। मदे। सुतस्य। विष्णवि। अद्य। तं। अस्य। महिमानं। आयवः। अनु। स्तुवंति। पूर्वऽथा। तत्। त्वा।
यामि। सुऽवीर्यं। तत्। ब्रह्म। पूर्वऽचित्तये। येन। यतिऽभ्यः। भृगवे। धने। हिते। येन। प्रस्कण्वं। आवि

व

राम
७२

थायेन।समुद्रं।अ सृजः।मही।अपः।तत्।इंद्र।वृष्णि।ते।शवः।सद्यः।सः।अस्य।महिमानं।सं
नशे।यं।क्षोणीः।अनु ऽ चक्रदे॥२६॥शग्धि।नः।इंद्र।यत्।त्वा।रयिं।यामि।सु ऽ वीर्यं।शग्धि।वाजा
य।प्रथमं।सिसासते।शग्धि।स्तोमाय।पूर्व्य।शग्धि।नः।अस्य।यत्।ह।पौरं।आविथ।धियः।इंद्र।
सिसासतः।शग्धि।यथा।रुशमं।श्यावकं।कृपं।इंद्र।प्र।आवः।स्वः ऽ नरं।कत्।नव्यः।अतसीनां।तु
रः।गृणीत।मर्त्यः।नहि।नु।अस्य।महिमानं।इंद्रियं।स्वः।गृणंतः।आनशुः।कत्।ऊं इति।स्तुवंतः।ऋ
त ऽ यंत।देवता।ऋषिः।कः।विप्रः।ओहते।कदा।हवं।मघ ऽ वन्।इंद्र।सुन्वतः।कत्।ऊं इति।स्तुवतः
आ।गमः।ऊं इति।ते।मधुमत् ऽ तमाः।गिरः।स्तोमासः।ईरते।सत्राऽजितः।धन ऽ साः।अक्षित ऽ
ऊतयः।वाज ऽ यंतः।रथाः ऽ इव॥२७॥कण्वाः ऽ इव।भृगवः।सूर्याः ऽ इव।विश्वं।इत्।धीतं।आन
शुः।इंद्रं।स्तोमेभिः।महयंतः।आयवः।प्रिय ऽ मेधासः।अस्वरन्।युक्ष्व।हि।वृत्रहन् ऽ तम।हरी इ

प०प०
७३

तिऽइंद्र। पराऽवृतः। अर्वाचीनः। मघऽवन्। सोमऽपीतये। उग्रः। ऋष्वेभिः। आ। गहि। इमे। हि। ते। कार
वः। वावशुः। धिया। विप्रासः। मेधऽसातये। सः। त्वं। नः। मघऽवन्। इंद्र। गिर्वणः। वेनः। न। शृणुधि।
हवं। निः। इंद्र। बृहतीभ्यः। वृत्रं। धनुऽभ्यः। अस्फुरः। निः। अर्बुदस्य। मृगयस्य। मायिनः। निः। पर्व
तस्य। गाः। आजः। निः। अग्नयः। रुरुचुः। निः। ऊं इति। सूर्यः। निः। सोमः। इंद्रियः। रसः। निः। अंतरि
क्षात्। अधमः। महां। अहिं। कृणोत् तत्। इंद्र। पौंस्यं॥ २०॥ यं। मे। दुः। इंद्रः। मरुतः। पाकऽस्थामा। कौ
रयाणः। विश्वेषां। त्मना। शोभिष्ठं। उपऽइव। दिवि। धावमानं। रोहितं। मे। पाकऽस्थामा। सुऽधुरं। कक्ष्यऽ
प्रां। अदात्। रायः। विऽबोधनं। यस्मै। अन्ये। दश। प्रति। धुरं। वहंति। वह्नयः। अस्तं। वयः। न। तुग्र्यं।
आत्मा। पितुः। तनूः। वासः। ओजःऽदाः। अभिऽअंजनं। तुरीयं। इत्। रोहितस्य। पाकऽस्थामा
नं। भोजं। दातारं। अब्रवं॥ २१॥ यत्। इंद्र। प्राक्। अपाक्। उदक्। न्यक्। वा। हूयसे। नृऽभिः। सि

७३

श्री

मा । पुरा । नूनं । स्तुतः । असि । आनवे । अस्ति । प्रऽशस्तिः । तुर्वशे । यदौ । वा । रुशमे । श्यावके । कृपे । इंद्र । मा
दयसे । सचा । कण्वासः । त्वा । ब्रह्मऽभिः । स्तोमऽवाहसः । इंद्र । आ । यच्छंति । आ । गहि । यथा । गौरः ।
अपा । कृतं । तृष्यन् । एति । अव । इरिणं । आऽपित्वे । नः । प्रऽपित्वे । तूयं । आ । गहि । कण्वेषु । सु । सचा ।
पिब । मंदंतु । त्वा । मघऽवन् । इंद्र । इंदवः । राधःऽदेयाय । सुन्वते । आऽसुष्य । सोमं । अपिबः । चमू इति ।
सुतं । ज्येष्ठं । तत् । दधिषे । सहः । प्र । चक्रे । सहसा । सहः । बभंज । मन्युं । ओजसा । विश्वे । ते । इंद्र । पृतनाऽ
यवः । यहो इति । नि । वृक्षाःऽइव । येमिरे ॥ ५ ॥ सहस्रेणऽइव । सचते । यविऽयुधा । यः । ते । आनट् । उपऽ
स्तुतिं । पुत्रं । प्रावर्गं । कृणुते । सुऽवीर्ये । दाश्नोति । नमउक्तिऽभिः । मा । भेम । मा । श्रमिष्म । उग्रस्य । सख्ये । त
व । महत् । ते । वृष्णः । अभिऽचक्ष्यं । कृतं । पश्येम । तुर्वशं । यदुं । सव्यां । अनु । स्फिग्यं । ववसे । वृषा । न । दा
नः । अस्य । रोषति । मध्वा । संऽपृक्ताः । सारघेण । धेनवः । तूयं । आ । इहि । द्रव । पिब । अश्वी । रथी । सु

राम

पं० प०
७४

रूपः। इत्। गोऽमान्। इत्। इंद्र। ते। सखा। अश्वऽभाजा। वयसा। सचते। सदा। चंद्रः। याति। सभां। उप।
ऋश्यः। न। तृष्यन्। अवऽपानं। आ। गहि। पिब। सोमं। वशान्। अनु। निऽमेघमानः। मघऽवन्। दिवेऽदि
वे। ओजिष्ठं। दधिषे। सहः। ॥२॥ अध्वर्यो इति। द्रवय। त्वं। सोमं। इंद्रः। पिपासति। उप। नूनं।
युयुजे। वृषणा। हरी इति। आ। च। जगाम। वृत्रऽहा। स्वयं। चित्। सः। मन्यते। दाशुरिः। जनः। यत्र।
सोमस्य। तृंपसि। इदं। ते। अन्नं। युज्यं। संऽउक्षितं। तस्य। आ। इहि। प्र। द्रव। पिब। रथेऽस्थाय। अध्वर्य
वः। सोमं। इंद्राय। सोतन। अधि। ब्रध्नस्य। अद्रयः। वि। चक्षते। सुन्वंतः। दाशुऽअध्वरं। उप। ब्रध्नं।
वावाता। वृषणा। हरी इति। इंद्रं। अपऽसु। वक्षतः। अर्वांचं। त्वा। ०। प्र। पूषणं। वृणीमहे। युज्याय।
पुरुऽवसुं। सः। शक्र। शिक्ष। पुरुऽहूत। नः। धिया। तुजे। राये। विऽमोचन। ॥३॥ सं। नः। शिशीहि।
भुरिजोःऽइव। क्षुरं। रास्व। रायः। विऽमोचन। त्वे इति। तत्। नः। सुऽवेदं। उस्रियं। वसु। यं। त्वं। हिनोषि।

७४

मर्त्यं। वेमि। त्वा। सुऽअधर। ऋंजसे। वेमि। स्तोतवे। आघृणे।। न। तस्य। वेमि। अरणं। हि। तत्। वसो इति। स्तु
षे। प्रऽजाय। साम्ने। परा। गावः। यवसं। कत्। चित्। आघृणे।। नित्यं। रेक्णः। अमर्त्य।। अस्माकं। पू
षन्। अविता। शिवः। भव। मंहिष्ठः। वाजऽसातये।। स्थूरं। राधः। शतऽअश्वं। कुरुंगस्य। दिवि
ष्टिषु।। राज्ञः। त्वेषस्य। सुऽभगस्य। रातिषु।। तुर्वशेषु। अमन्महि।। धीभिः। सातानि। काण्वस्य। वा
जिनः। प्रियऽमेधैः। अभिद्युऽभिः। षष्टिं। सहस्रा। अनु। निःऽमजां। अजे। निः। यूथानि। ग
वां। ऋषिः।। वृक्षाः। चित्। मे। अभिऽपित्वे। अरारणुः।। गां। भजंत। मेहना। अश्वं। भजंत। मेहना।।
३१।। श्री।। इति पंचमाष्टके सप्तमोध्यायः।। ।।ॐ दूरात्। इहऽइव। यत्। सती। अरुणऽ
प्सुः। अशिश्वितत्। वि। भानुं। विश्वधा। अतनत्।। नृऽवत्। दस्रा। मनःऽयुजा। रथेन।
पृथुऽपाजसा।। सचेथे इति। अश्विना। उषसं।। युवाभ्यां। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू

प्रति। स्तोमाः। अदृक्षत। वाचं। दूतः। यथा। ओहिषे। पुरुऽप्रिया। नः। ऊतये। पुरुऽमंद्रा। पुरुवसू इति
पुरुऽवसू। स्तुषे। कण्वासः। अश्विना। मंहिष्ठा। वाजऽसातमा। इषयंता। शुभः। पती इति। गंता
रा। दाशुषः। गृहं॥१॥ ता। सुऽदेवाय। दाशुषे। सुऽमेधां। अविऽतारिणीं। घृतैः। गव्यूतिं। उक्षतं। आ।
नः। स्तोमं। उप। द्रवत्। तूयं। श्येनेभिः। आशुऽभिः। यातं। अश्वेभिः। अश्विना। येभिः। तिस्रः।
पराऽवतः। दिवः। विश्वानि। रोचना। त्रीन्। अक्तून्। परिऽदीयथः। उत। नः। गोऽमतीः। इषः। उत।
सातीः। अहःऽविदा। वि। पथः। सातये। सितं। आ। नः। गोऽमंतं। अश्विना। सुऽवीरं। सुऽरथं।
रयिं। वोळ्हं। अश्वऽवतीः। इषः॥२॥ ववृधाना। शुभः। पती इति। दस्रा। हिरण्यवर्तनी इति हिरण्यऽ
वर्तनी। पिबतं। सोम्यं। मधु। अस्मभ्यं। वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू। मघवत्ऽभ्यः। च। सऽप्र
थः। छर्दिः। यंतं। अदाभ्यं। नि। सु। ब्रह्म। जनानां। या। अविष्टं। तूयं। आ। गतं। मो इति। सु। अन्या

ना।उप।आ।रतं।अस्य।पिबतं।अश्विना।युवं।मदस्य।चारुणः।मध्वः।रातस्य।धिष्ण्या।अस्मे इति।
आ।वहतं।रयिं॥शतऽवंतं।सहस्रिणं।पुरुऽक्षुं।विश्वऽधायसं॥३॥पुरुत्रा।चित्।हि।वां।न
रा।विऽह्वयंते।मनीषिणः।वाघत्ऽभिः।अश्विना।आ।गतं।जनासः।वृक्तऽबर्हिषः।हविष्मंतः।
अरंऽकृतः।युवां।हवंते।अश्विना।अस्माकं।अद्य।वां।अयं।स्तोमः।वाहिष्ठः।अंतमः।युवाभ्यां।
भूतु।अश्विना।यः।ह।वां।मधुनः।दृतिः।आऽहितः।रथऽचर्षणे।ततः।पिबतं।अश्विना।ते
न।नः।वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू।पश्वे।तोकाय।शं।गवे।वहतं।पीवरीः।इषः॥४॥उत।
नः।दिव्याः।इषः।उत।सिंधून्।अहःऽविदा।अप।द्वाराऽइव।वर्षथः।कदा।वां।तौग्र्यः।विधत्।समुद्रे।
जहितः।नरा।युवं।कण्वाय।नासत्या।अपिऽरिप्ताय।हर्म्ये।शश्वत्।ऊतीः।दशस्यथः।ताभिः।आ।
यातं।ऊतिऽभिः।नव्यसीभिः।सुशस्तिऽभिः।यत्।वां।वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू।हुवे।यथा।चित्।क

एवं॥ आऽवर्तं। प्रियऽमेधं। उपऽस्तुतं। अत्रिं। शिंजारं। अश्विना॥ ५॥ यथा। उत। कण्वं। धने। [illegible]। मे
धु। अगस्त्याय। यथा। वाजेषु। सोभरिं॥ ए तावत्। वां। वृषण्वसू इति वृषण्ऽवसू। वर्त। अतः। वां। भू
यः। अश्विना। गृणतः। सुम्नं। ईमहे॥ रथं। हिरण्यऽवंधुरं। हिरण्यऽअभीशुं। अश्विना। आ। हि। स्थाथः।
दिविऽस्पृशं॥ हिरण्ययी। वां। रभिः। ईषा। अक्षः। हिरण्ययः। उभा। चक्रा। हिरण्यया॥ ७॥ पराऽवतः।
चित। आ। गतं। उप। इमां। सुऽस्तुतिं। मम॥ ६॥ आ। वहेथे इति। पराकात्। पूर्वीः। अश्नंतौ। अश्वि
ना। इषः। दासीः। अमर्त्या॥ आ। नः। द्युम्नैः। आ। श्रवःऽभिः। आ। राया। यातं। अश्विना। पुरुऽचं
द्रा। नासत्या॥ आ। इह। वां। प्रुषितऽप्सवः। वयः। वहंतु। पर्णिनः। अच्छ। सुऽअध्वरं। जनं॥ रथं।
वां। अनुऽगायसं। यः। इषा। वर्तते। सह। न। चक्रं। अभि। बाधते॥ हिरण्ययेन। रथेन। द्रवत्ऽपाणि
भिः। अश्वैः। धीऽजवना। नासत्या॥ ७॥ युवं। मृगं। जागृऽवांसं। स्वदथः। वा। वृषण्वसू इति। वृ

७६

मन्यवे । विशः । विश्वाः । नमंत । कृष्टयः । समुद्राय ऽइव । सिंधवः । ओजः । तत् । अस्य ।

अधिऽवस्त्र । ता । नः । एतं । इषा । रयिं । ता । मे । अश्विना । सनीनां । विद्यातं । नवानां । यथा । चित् । चैद्यः ।
कशुः । शतं । उष्ट्रानां । ददत् । सहस्रा । दश । गोनां । यः । मे । हिरण्यऽसंदृशः । दश । राज्ञः । अमंहत ।
अधःऽपदाः । इत् । एते । चैद्यस्य । कृष्टयः । चर्मऽम्नाः । अभितः । जनाः । माकिः । एना । पथा । गात् । येन ।
इमे । यंति । चेदयः । अन्यः । नेत् । सूरिः । ओहते । भूरिदावत्ऽतरः । जनः । ६ । महान् । इंद्रः । यः । ओ-
जसा । पर्जन्यः । वृष्टिमान्ऽइव । स्तोमैः । वत्सस्य । ववृधे । प्रऽजां । ऋतस्य । पिप्रतः । प्र । यत् । भरं-
त । वह्नयः । विप्राः । ऋतस्य । वाहसा । कण्वाः । इंद्रं । यत् । अक्रत । स्तोमैः । यज्ञस्य । साधनं । जामि ।
ब्रुवते । आयुधं । सं । अस्य । तित्विषे । उभे इति । यत् । संऽअवर्तयत् । इंद्रः । चर्मऽइव । रोदसी इति । ७ ।
वि । चित् । वृत्रस्य । दोधतः । वज्रेण । शतऽपर्वणा । शिरः । बिभेद । वृ[illegible]ष्णिना । इमाः । अभि । प्र ।
नोनुमः । विपां । अग्रेषु । धीतयः । अग्नेः । शोचिः । न । दिद्युतः । गुहा । सतीः । उप । त्मना । प्र । यत् । शो-

पं०प०
३३

चेता। धीतयः। कण्वाः। ऋतस्य। धारया॥८॥ तं। इंद्रं। सनीमहि। रयिं। गोऽमंतं। अश्विनं। प्र। ब्रह्म। पूर्वऽचि
त्तये। अहं। इत्। हि। पितुः। परि। मेधां। ऋतस्य। जग्रभ। अहं। सूर्यःऽइव। अजनि॥१०॥ अहं। प्रत्नेन।
मन्मना। गिरः। शुंभामि। कण्वऽवत्। येन। इंद्रः। शुष्मं। इत्। दधे। ये। त्वां। इंद्र। न। तुस्तुवुः। ऋषयः। ये। च।
तुस्तुवुः। मम। इत्। वर्धस्व। सुऽस्तुतः। यत्। अस्य। मन्युः। अध्वनीत्। वि। वृत्रं। पर्वऽशः। रुजन्।
अपः। समुद्रं। ऐरयत्। नि। शुष्णे। इंद्र। धर्णसिं। वज्रं। जघंथ। दस्यवि। वृषा। हि। उग्र। शृण्विषे। न। द्या
वः। इंद्रं। ओजसा। न। अंतरिक्षाणि। वज्रिणं। न। विव्यचंत। भूमयः॥१५॥ यः। ते। इंद्र। महीः। अपः।
स्तभुऽयमानः। आ। अशयत्। नि। तं। पद्यासु। शिश्नथः। यः। इमे इति। रोदसी इति। मही इति। समी
ची इति। संऽअजग्रभीत्। तमःऽभिः। इंद्र। तं। गुहः। ये। इंद्र। यतयः। त्वा। भृगवः। ये। च।
तुस्तुवुः। मम। इत्। उग्र। श्रुधि। हवं। इमाः। ते। इंद्र। पृश्नयः। घृतं। दुहते। आऽशिरं। एनां। ऋतस्य।

प८

राम०
११

पिप्रुषीः। यः। इंद्र। प्रऽस्वः। त्वा। आसा। गर्भं। अचक्रिरन्। परि। धर्मऽइव। सूर्यं ॥१२॥ त्वां। इत्। शवसः।
पते। कण्वाः। उक्थेन। ववृधुः। त्वां। सुतासः। इंदवः। तव। इत्। इंद्र। प्रऽनीतिषु। उत। प्रऽशस्तिः। अद्रिऽ
वः। यज्ञः। वितंतसाय्यः। आ। नः। इंद्र। महीं। इषं। पुरं। न। दर्षि। गोऽमतीं। उत। प्रऽजां। सुऽवीर्यं। उत। त्य
त्। आशुऽअश्व्यं। यत्। इंद्र। नाहुषीषु। आ। अग्रे। विक्षु। प्रऽदीदयत्। अभि। व्रजं। न। तत्निषे। सूरः। उ
पाकऽचक्षसं। यत्। इंद्र। मृळयासि। नः ॥१३॥ यत्। अंग। तविषीऽयसे। इंद्र। प्रऽराजसि। क्षितीः। महान्।
अपारः। ओजसा। तं। त्वा। हविष्मतीः। विशः। उप। ब्रुवते। ऊतये। उरुऽज्रयसं। इंदुऽभिः। उपऽद्र
वे। गिरीणां। संऽगथे। च। नदीनां। धिया। विप्रः। अजायत। आ। अतः। समुद्रं। उत्ऽवतः। चिकित्वान्। अव।
पश्यति। यतः। विपानः। एजति। आत्। इत्। प्रत्नस्य। रेतसः। ज्योतिः। पश्यंति। वासरं। परः। यत्। इ
ध्यते। दिवा ॥१४॥ कण्वासः। इंद्र। ते। मतिं। विश्वे। वर्धंति। पौंस्यं। उतो इति। शविष्ठ। वृष्ण्यं। इमां। ते।

पं०प०
७९

इंद्र। सुतःऽसुतं। जुषस्व। प्र। तु। इमां। अव। उत। प्र। वर्धय। मतिं। क्रतु। ब्रह्म। एया। वयां। तु। प्रां। प्रऽरुद्र। वज्रि
वः। विप्राः। ओतक्ष्म। जीवसे। अभि। कण्वाः। अनूषत। आपः। न। प्रऽवता। यतीः। इंद्रं। वन नऽवती। म
तिः। इंद्रं। उक्थानि। ववृधुः। समुद्रंऽइव। सिंधवः। अनुत्तऽमन्युं। अजरं।।१५।। आ। नः। याहि। पराऽव
तः। हरिऽभ्यां। हर्यतऽभ्यां। इमं। इंद्र। सुतं। पिब। त्वां। इत्। वृत्रहन्ऽतम। जनाः। वृक्तऽबर्हिषः। हवं
ते। वाजऽसातये। अनु। त्वा। रोदसी इति। उभे इति। चक्रं। न। वर्ति। एतशं। अनु। सुवानासः। इंदवः। मंद
स्व। सु। स्वःऽनरे। उत। इंद्र। शर्यणाऽवति। मत्स्व। विवस्वतः। मती। वृत्रऽधा। नः। उप। घ। विऽचष्ट। वज्री। अ
होऽमयीते। वृत्रऽहा। सोमऽपा। तमऽगाः। ऋभिः। हिर्वः। न। असि। एकः। ईशानः। ओजसा। इंद्र। चो
कूयसे। वसु। अस्माकं। त्वा। सुतान्। उप। वीतऽपृष्ठाः। अभि। प्रयः। शतं। वहंतु। हरयः। इमां। सु। एकं।
धियं। मधोः। घृतस्य। पिप्युषीं। कण्वाः। उक्थेन। ववृधुः। इंद्रं। इत्। विऽमहीनां। मेधे। वृणीत। मर्त्यः। इं

रा०म०
७९

हूं।सनिष्युः।हुतये।अर्वाचं।त्वा।पुरुऽस्तुत।प्रियमेधऽस्तुता।हरीइति।सोमऽपेयाय।वक्षतः।शतं।अ
हं।तिरिंदिरे।सहस्रं।पर्शौ।आ।ददे।राधांसि।याद्वानां।त्रीणि।शतानि।अर्वतां।सहस्रा।दश।गोनां।
ददुः।पज्राय।साम्ने।उत्।आनट्।ककुहः।दिवं।उष्ट्रान्।चतुःऽयुजः।ददत्।श्रवसा।याद्वं।जनं।।४८
प्र।यत्।वः।त्रिऽस्तुभं।इषं।मरुतः।विप्रः।अक्षरत्।वि।पर्वतेषु।राजथ।यत्।अंग।तविषीऽयवः।
यामं।शुभ्राः।अचिध्वं।नि।पर्वताः।अहासत।उत्।ईरयंत।वायुऽभिः।वाश्रासः।पृश्निऽमातरः।धु
क्षंत।पिप्युषीं।इषं।वपंति।मरुतः।मिहं।प्र।वेपयंति।पर्वतान्।यत्।यामं।यांति।वायुऽभिः।
नि।यत्।यामाय।वः।गिरिः।नि।सिंधवः।विऽधर्मणे।महे।शुष्माय।येमिरे।।१८॥ युष्मान्।ऊंइति।न
क्तं।ऊतये।युष्मान्।दिवा।हवामहे।युष्मान्।प्रऽयति।अध्वरे।उत्।ऊंइति।त्ये।अरुणऽप्सवः।चित्राः।
यामेभिः।ईरते।वाश्राः।अधि।स्नुना।दिवः।सृजंति।रश्मिं।ओजसा।पथां।सूर्याय।यातवे।ते।भानुभ

पं०प०
७९

पिः । विऽतस्थिरे । इमां । मे । मरुतः । गिरं । इमं । स्तोमं । ऋभुऽक्षणः । इमं । मे । वनत । हवं । त्रीणि । सरांसि ।
पृश्नयः । दुदुह्रे । वज्रिणे । मधु । उत्सं । कवंधं । उद्रिणं ॥ १५ ॥ मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । सुम्नऽयंतः । ह
वामहे । आ । तु । नः । उप । गंतन । रुद्राः । ऋभुऽक्षणः । दमे । हुता । प्रऽचेतसः । मदे । आ । नु । गर । रयिं । मदऽ
च्युतं । पुरुऽस्पृहं । विश्वऽधायसं । इयर्त । मरुतः । दिवः । अधि । इव । यत् । गिरीणां । यामं । शुभ्राः । अ
चिध्वं । सुऽवानैः । मंदध्वे । इंदुऽभिः । एतावतः । चित् । एषां । सुम्नं । भिक्षेत । मर्त्यः । अदाभ्यस्य । मन्मऽ
भिः ॥ १६ ॥ ये । द्रप्साःऽइव । रोदसी इति । धमंति । अनु । वृष्टिऽभिः । उत्सं । दुहंतः । अक्षितं । उत । ऊं
रति । स्वानेभिः । ईरते । उत । रथैः । उत । ऊं इति । वायुऽभिः । उत । स्तोमैः । पृश्निऽमातरः । येन । आव ।
तुर्वशं । यदुं । येन । कण्वं । धनऽस्पृतं । राये । सु । तस्य । धीमहि । इमाः । ऊं इति । वः । सुऽदानवः । घृतं । न ।
पिप्युषीः । इषः । वर्धान् । काण्वस्य । मन्मऽभिः । इन्द्रा । नूनं । सुऽदानवः । मदथ । वृक्तऽबर्हिषः ।

७९

शोभः । कः । वः । सपर्यति ॥ २१ ॥ नहि । स्म । यत । ह । वः । पुरा । स्तोमेभिः । वृक्तऽबर्हिषः । शर्धान् । ऋतस्य । जिन्वथ । सं । ऊं इति । त्ये । महतीः । अपः । सं । क्षोणी इति । सं । ऊं इति । सूर्यं । सं । वज्रं । पर्वऽशः । दधुः ॥ वि । वृत्रं । पर्वऽशः । ययुः । वि । पर्वतान् । अराजिनः । चक्राणाः । वृष्णि । पौंस्यं ॥ अनु । त्रितस्य । युध्यतः । शुष्मं । आवन् । उत । क्रतुं । अनु । इंद्रं । वृत्रऽतूर्ये ॥ विद्युत्ऽहस्ताः । अभिऽद्यवः । शिप्राः । शीर्षन् । हिरण्ययीः । शुभ्राः । वि । अंजत । श्रिये ॥ २२ ॥ उशना । यत् । पराऽवतः । उक्ष्णः । रंध्रं । अयातन । द्यौः । न । चक्रदत् । भिया ॥ आ । नः । मखस्य । दावने । अश्वैः । हिरण्यपाणिऽभिः । देवासः । उप । गंतन ॥ यत् । एषां । पृषतीः । रथे । प्रष्टिः । वहति । रोहितः । यांति । शुभ्राः । रिणन् । अपः ॥ सुऽसोमे । शर्यणाऽवति । आर्जीके । पस्त्यऽवति । ययुः । निऽचक्रया । नरः ॥ कदा । गच्छाथ । मरुतः । इत्था । विप्रं । हवमानं । आर्दीकेभिः । नाधमानं ॥ २३ ॥ ० यत् । ह । इंद्रं । अजुहोत । न । कः । वः । सखिऽत्वे । ओहते । सहो इति । सः । नः । वृषऽहस्तैः । कण्वासः । अग्निं । मरुत्ऽभिः । हिरण्यवाशीभिः । ऊतये । स्तुहि । वक्ष्यः ।

पं०प०

१०

प्रः पत्मभिः। आ। न। ऊसे। सुविताय। वत्साम। चित्रऽ वाजा। शु। भियसः। चित्। नि। जिहते। पर्वतान्
सः। मन्यमानाः। पर्वताः। चित्। नि। येमिरे। आ। अश्वऽया। वानः। बृहंति। अंतरिक्षेण। पततः। धात
रः। स्तुवते। वयः। अग्निः। हि। जनि। पूर्व्यः। छंदः। न। सूरः। अर्चिषा। २४॥ आ। नः। विश्वाभिः। ऊ
तिऽभिः। अश्विना। गच्छतं। युवं। दस्रा। हिरण्यऽवर्तनी इति हिरण्यऽवर्तनी। पिबतं। सोम्यं। मधु।
आ। नूनं। यातं। अश्विना। रथेन। सूर्यऽत्वचा। भुजी इति। हिरण्यऽपेशसा। कवी इति। गंभीरऽचेत
सा। आ। यातं। नहुषः। परि। आ। अंतरिक्षात्। सुवृक्तिऽभिः। पिबाथः। अश्विना। मधु। कण्वानां
सवने। सुतं। आ। न। यातं। दिवः। परि। आ। अंतरिक्षात्। अध। प्रिया। पुत्रः। कण्वस्य। वां। इ
ह। सुसाव। सोम्यं। मधु। ०। उप। श्रुति। अश्विना। सोमः। पीतये। स्वाहा। स्तोमस्य। वर्धना। प्र। कवी
इति। धीतिऽभिः। नरा। २५॥ यत्। चित्। हि। वां। पुरा। ऋषयः। जुहुरे। अवसे। नरा। आ। यातं।
अश्विना। आ। गतं। उप। इमां। सुऽस्तुतिं। मम। दिवः। चित्। रोचना। त। अधि। आ। नः। गंतं। स्वः।

८०

युवं । प्र । धीतानि । अगच्छतं ॥ २८ ॥ अतः । सहस्रऽनिर्णिजा । रथेन । आ । यातं । अश्विना ॥ ८

विदाः । धीऽभिः । वत्सः । अवेलस्ता ॥ स्तोमेभिः । हवनऽश्रुता ॥ किं । अन्यः । परि । आसते । अस्मत् । स्तोमेभिः ।
अश्विना । पुत्रः । कण्वस्य । वां । ऋषिः । गीःऽभिः । वत्सः । अवीवृधत् । आ । वां । विप्रः । इह । अवसे । अह्व
त् । स्तोमेभिः । अश्विना । आ । वृत्रहनऽतमा । ता । नः । सन्तु । मयःऽभुवा । आ । यत् । वां । योषणा । रथं ।
अतिष्ठत् । वाजिनीवसू इति वाजिनीऽवसू । विश्वानि । अश्विना । वत्सः । वां । मधुऽमत् । वचः । अशंसीत् ।
काव्यः । कविः । पुरुऽमन्द्रा । पुरुवसू इति पुरुऽवसू । मनोतरा । रयीणां । स्तोमं । मे । अश्विनौ । इमं । अभि । व
ह्नी इति । अनूषातां । आ । नः । विश्वानि । अश्विना । धत्तं । राधांसि । अह्रया । कृतं । नः । ऋत्वियऽवतः । मा । नः ।
रीरधतं । निदे ॥ अंबरे ॥ यः । वां । नासत्यौ । ऋषिः । गीःऽभिः । वत्सः । अवीवृधत् । तस्मै । सहस्रऽनिर्णिजं ।
इषं । धत्तं । घृतऽश्चुतं ॥ २७ ॥ प्र । अस्मै । ऊर्जं । घृतऽश्चुतं । अश्विना । यच्छतं । युवं । यः । वां । सुम्नाय । तुस्तव
त् । वसुऽयात् । दानुनः । पती इति । आ । नः । गन्तं । रिशादसा । इमं । स्तोमं । पुरुऽभुजा । कृतं । नः । सुऽश्रियः । न
रा । इमा । दातं । अभिष्टये । आ । वां । विश्वाभिः । ऊतिऽभिः । प्रियऽमेधाः । अहूषत । राजन्ता । अध्वर

ऋ०प०
८९

१२८

ताः। अश्विना। यामन्ऽहूतिषु॥ ०॥ मयःऽभुवा। अश्विना। शंऽभुवा। युवं। यः। वां। विपन्युः इति। धीतिऽभिः।
गीःऽभिः। वत्सः। अवीवृधत्। याभिः। कण्वं। मेधऽअतिथिं। याभिः। वशं। दशऽव्रजं। याभिः। गोऽ
शर्यं। आवतं। ताभिः। नः। अवतं। नरा। याभिः। नरा। त्रसदस्युं। आवतं। कृत्व्ये। धने। ताभिः। सु। अस्मा
न्। अश्विना। प्र। अवतं। वाजऽसातये। प्र। वां। स्तोमाः। सुऽवृक्तयः। गिरः। वर्धन्तु। अश्विना। पुरुऽत्रा।
पुरुऽदंससा। त्रीणि। पदानि। अश्विनोः। आविः। सन्ति। गुहा। परः। कवी इति। ऋतस्य। पत्मऽ
भिः। अर्वाक्। जीवेभ्यः। परि॥ २१॥ आ। नूनं। अश्विना। युवं। वत्सस्य। गन्तं। अवसे। प्र। अस्मै। यच्छतं।
अवृकं। पृथु। छर्दिः। युयुतं। याः। अरातयः॥ यत्। अन्तरिक्षे। यत्। दिवि। यत्। पंच। मानुषान्। अनु।
नृम्णं। तत्। धत्तं। अश्विना॥ ये। वां। दंसांसि। अश्विना। विप्रासः। परिऽमामृशुः। एव। इत्। काण्वस्य।
बोधतं॥ अयं। वां। घर्मः। अश्विना। स्तोमेन। परि। सिच्यते। अयं। सोमः। मधुऽमान्। वाजिनीवसू
इति वाजिनीऽवसू। येन। वृत्रं। चिकेतथः॥ यत्। अप्ऽसु। यत्। वनस्पतौ। यत्। ओषधीषु। पुरुऽदंस

९

सा। ह्वलं। तेन। मा। अविष्टं। अश्विना। रुणा। यत्। नासत्या। भुरण्यथः। यत्। वा। देवा। भिषज्यथः।
अयं। वां। वत्सः। मतिऽभिः। न। विंधते। हविष्मंतं। हि। गच्छथः। आ। नूनं। अश्विनोः। ऋषिः। स्तोमं।
चिकेत। वामया। आ। सोमं। मधुमत्ऽतमं। घर्मं। सिंचात्। अथर्वणि। आ। नूनं। रघुऽवर्तनिं। रथं।
तिष्ठाथः। अश्विना। आ। वां। स्तोमाः। इमे। मम। नभः। न। चुच्यवीरत। यत्। अद्य। वां। नासत्या। उक्थैः। आ।
चुच्युवीमहि। यत्। वा। वाणीभिः। अश्विना। एव। यत्। वां। कक्षीवान्। उत। यत्। विऽअश्वः। ऋषिः। यत्।
तां। वां। दीर्घऽतमाः। जुहाव। पृथिवी। यत्। वां। वैन्यः। सदनेषु। एव। इत्। अतः। अश्विना। चेतयेथां।
॥ २ ॥ यातं। छर्दिःऽपा। उत। नः। परःऽपा। भूतं। जगत्ऽपा। उत। नः। तनूऽपा। वर्तिः। तोकाय। तनयाय।
यातं। यत्। इंद्रेण। सऽरथं। याथः। अश्विना। यत्। वा। वायुना। भवथः। संऽओकसा। यत्। आ।
दित्येभिः। ऋभुऽभिः। सऽजोषसा। यत्। वा। विष्णोः। विऽक्रमणेषु। तिष्ठथः। यत्। अद्य।

उ४

पं०प०
८२

अश्विनौ। अहं। हुवेय। वाजऽसातये। यत्। पृत्ऽसु। तुर्वणे। सहः। तत्। श्रेष्ठं। अश्विनोः। अवः॥
आ। नूनं। यातं। अश्विना। इमा। हव्यानि। वां। हिता। इमे। सोमासः। अधि। तुर्वशे। यदौ। इमे। कण्वे-
षु। वां। अथ। यत्। नासत्या। पराके। अर्वाके। अस्ति। भेषजं। तेन। नूनं। विऽमदाय। प्रऽचेतसा। छर्दिः।
वत्साय। यच्छतं॥ २२॥ अभुत्सि। ऊं इति। प्र। देव्या। साकं। वाचा। अहं। अश्विनोः। वि। आवः। देवि। आ।
मतिं। वि। रातिं। मर्त्येभ्यः। प्र। बोधय। उषः। अश्विना। प्र। देवि। सूनृते। महि। प्र। यज्ञऽहोतः। आनु-
षक्। प्र। मदाय। श्रवः। बृहत्। यत्। उषः। यासि। भानुना। सं। सूर्येण। रोचसे। आ। ह। अयं। अश्वि-
नोः। रथः। वर्तिः। याति। नृऽपाय्यं। यत्। आऽपीतासः। अंशवः। गावः। न। दुह्रे। ऊधऽभिः। यत्। वा।
वाणीः। अनूषत। प्र। देवऽयन्तः। अश्विना। प्र। द्युम्नाय। प्र। शवसे। प्र। नृऽसह्याय। शर्मणे। प्र। दक्षाय।
प्रऽचेतसा। यत्। नूनं। धीभिः। अश्विना। पितुः। योना। निऽसीदथः। यत्। वा। सुम्नेभिः।
उक्थ्या॥ २३॥ यत्। स्थः। दीर्घऽप्रसद्मनि। यत्। वा। अदः। रोचने। दिवः। यत्। वा। समुद्रे। अधि। आऽ

राम०
८२

हूते। गृहे। अतः। आ। यातं। अश्विना। यत्। वा। यज्ञं। मनवे। सं॰मिमिक्षथुः। ० बृहस्पतिं। विश्वान्।
देवान्। अहं। हुवे। इंद्राविष्णू इति। अश्विनौ। आशु॰हेषसा। त्या। नु। अश्विना। हुवे। सु॰दंससा। गृ
भे। कृता। ययोः। अस्ति। प्र। नः। सख्यं। देवेषु। अधि। आप्यं। ययोः। अधि। प्र। यज्ञाः। असूरे। संति।
सूरयः। ता। यज्ञस्य। अध्वरस्य। प्र॰चेतसा। स्वधाभिः। या। पिबतः। सोम्यं। मधु। यत्। अद्य।
अश्विनौ। अपाक्। यत्। प्राक्। स्थः। वाजिनीवसू इति वाजिनी॰वसू। यत्। द्रुह्यवि। अनवि। तुर्व
शे। यदौ। हुवे। वां। अथ। मा। आ। गतं। यत्। अंतरिक्षे। पतथः। पुरु॰भुजा। यत्। वा। इमे इति। रोद
सी इति। अनु। यत्। वा। स्वधाभिः। अधि॰तिष्ठथः। रथं॥ ३४॥ त्वं। अग्ने। व्रत॰पाः। असि। देवः।
आ। मर्त्येषु। आ। त्वं। यज्ञेषु। ईड्यः। त्वं। असि। प्र॰शस्यः। विदथेषु। सहंत्य। अग्ने। रथीः। अध्वरा
णां। सः। त्वं। अस्मत्। अप। द्विषः। युयोधि। जात॰वेदः। अदेवीः। अग्ने। अरातीः। अंति। चित्।

पं०प०
८३

संतं। अघ। यज्ञं। मर्त्तस्य। रिपोः। न। उप। वेषि। जातऽवेदः। मर्त्तान्। अमर्त्यस्य। ते। तरि। नाम। मनामहे। विप्रासः। जातऽवेदसः। विप्राः। विऽप्रासः। अवसे। देवं। मर्त्तासः। ऊतये। अग्निं। गीःऽभिः। हवामहे। आ। ते। वत्सः। मनः। यमत्। परमात्। चित्। सधऽस्थात्। अग्ने। त्वांऽकामया। गिरा। पुरुऽत्रा। हि। सऽदृङ्। असि। विशः। विश्वाः। अनु। प्रऽभुः। समत्ऽसु। त्वा। हवामहे। समत्ऽसु। सुऽक्षितिं। अवसे। वाजऽयंतः। हवामहे। वाजेषु। चित्रऽराधसं। प्रत्नः। हि। कं। ईड्यः। अध्वरेषु। सनात्। च। होता। नव्यः। च। सत्सि। स्वां। च। अग्ने। तन्वं। पिप्रयस्व। अस्मभ्यं। च। सौभगं। आ। यजस्व॥ २६॥ ॥ इति पंचमाष्टके ऽष्टमोऽध्यायः॥ ॥ शुभमस्तु॥ ॥ छ॥ ॥ ॥ श्रीसदाशिवार्पणमस्तु॥ ॥ श्रीसांबशिवाय नमः॥

८४

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया। यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते॥ ॥करकृत
मपराधं क्षंतुमर्हति संतः॥ ॥ छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ श्री॥ ॥छ॥ ॥छे
॥ ॥ ॥हे पुस्तक अष्टमा एकपदें होयमोरेश्वर भेट कात्यायनाची सेस्य आणि जे॥ ॥ ॥
॥ ॥अदृष्टदोषाद्मतिविभ्रमाद्वा यदर्थहीनं लिखितं मयात्र। तत्सर्वमार्यैः परिशोधनीयं को॥
॥ ॥पं न कुर्यात् खलु लेखकस्य॥ छ॥ रा॥ श्री॥ मो॥ ज॥ य॥ ति॥ श्री॥ कृ॥ छो॥ न॥ य॥ ति॥

८५

॥ षट्पंचमाष्टकसंहर्ती ॥

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ राम ॥

[OrderDescription]
,CREATED=13.08.20 11:21
,TRANSFERRED=2020/08/13 at 15:21:22
,PAGES=1285
,TYPE=STD
,NAME=S0003495
,Book Name=M-3054-ATH KAVYA UGAM VICHAR
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF

FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF

FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF

FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF

FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF

FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF

FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF

FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF

FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF

FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF

FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF
,FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,FILE141=00000141.TIF
,FILE142=00000142.TIF
,FILE143=00000143.TIF
,FILE144=00000144.TIF
,FILE145=00000145.TIF

FILE146=00000146.TIF
,FILE147=00000147.TIF
,FILE148=00000148.TIF
,FILE149=00000149.TIF
,FILE150=00000150.TIF
,FILE151=00000151.TIF
,FILE152=00000152.TIF
,FILE153=00000153.TIF
,FILE154=00000154.TIF
,FILE155=00000155.TIF
,FILE156=00000156.TIF
,FILE157=00000157.TIF
,FILE158=00000158.TIF
,FILE159=00000159.TIF

FILE160=00000160.TIF
,FILE161=00000161.TIF
,FILE162=00000162.TIF
,FILE163=00000163.TIF
,FILE164=00000164.TIF
,FILE165=00000165.TIF
,FILE166=00000166.TIF
,FILE167=00000167.TIF
,FILE168=00000168.TIF
,FILE169=00000169.TIF
,FILE170=00000170.TIF
,FILE171=00000171.TIF
,FILE172=00000172.TIF
,FILE173=00000173.TIF

FILE174=00000174.TIF
,FILE175=00000175.TIF
,FILE176=00000176.TIF
,FILE177=00000177.TIF
,FILE178=00000178.TIF
,FILE179=00000179.TIF
,FILE180=00000180.TIF
,FILE181=00000181.TIF
,FILE182=00000182.TIF
,FILE183=00000183.TIF
,FILE184=00000184.TIF
,FILE185=00000185.TIF
,FILE186=00000186.TIF
,FILE187=00000187.TIF

FILE188=00000188.TIF
,FILE189=00000189.TIF
,FILE190=00000190.TIF
,FILE191=00000191.TIF
,FILE192=00000192.TIF
,FILE193=00000193.TIF
,FILE194=00000194.TIF
,FILE195=00000195.TIF
,FILE196=00000196.TIF
,FILE197=00000197.TIF
,FILE198=00000198.TIF
,FILE199=00000199.TIF
,FILE200=00000200.TIF
,FILE201=00000201.TIF

FILE202=00000202.TIF
,FILE203=00000203.TIF
,FILE204=00000204.TIF
,FILE205=00000205.TIF
,FILE206=00000206.TIF
,FILE207=00000207.TIF
,FILE208=00000208.TIF
,FILE209=00000209.TIF
,FILE210=00000210.TIF
,FILE211=00000211.TIF
,FILE212=00000212.TIF
,FILE213=00000213.TIF
,FILE214=00000214.TIF
,FILE215=00000215.TIF

FILE216=00000216.TIF
,FILE217=00000217.TIF
,FILE218=00000218.TIF
,FILE219=00000219.TIF
,FILE220=00000220.TIF
,FILE221=00000221.TIF
,FILE222=00000222.TIF
,FILE223=00000223.TIF
,FILE224=00000224.TIF
,FILE225=00000225.TIF
,FILE226=00000226.TIF
,FILE227=00000227.TIF
,FILE228=00000228.TIF
,FILE229=00000229.TIF

FILE230=00000230.TIF
,FILE231=00000231.TIF
,FILE232=00000232.TIF
,FILE233=00000233.TIF
,FILE234=00000234.TIF
,FILE235=00000235.TIF
,FILE236=00000236.TIF
,FILE237=00000237.TIF
,FILE238=00000238.TIF
,FILE239=00000239.TIF
,FILE240=00000240.TIF
,FILE241=00000241.TIF
,FILE242=00000242.TIF
,FILE243=00000243.TIF

FILE244=00000244.TIF
,FILE245=00000245.TIF
,FILE246=00000246.TIF
,FILE247=00000247.TIF
,FILE248=00000248.TIF
,FILE249=00000249.TIF
,FILE250=00000250.TIF
,FILE251=00000251.TIF
,FILE252=00000252.TIF
,FILE253=00000253.TIF
,FILE254=00000254.TIF
,FILE255=00000255.TIF
,FILE256=00000256.TIF
,FILE257=00000257.TIF

FILE258=00000258.TIF
,FILE259=00000259.TIF
,FILE260=00000260.TIF
,FILE261=00000261.TIF
,FILE262=00000262.TIF
,FILE263=00000263.TIF
,FILE264=00000264.TIF
,FILE265=00000265.TIF
,FILE266=00000266.TIF
,FILE267=00000267.TIF
,FILE268=00000268.TIF
,FILE269=00000269.TIF
,FILE270=00000270.TIF
,FILE271=00000271.TIF

FILE272=00000272.TIF
,FILE273=00000273.TIF
,FILE274=00000274.TIF
,FILE275=00000275.TIF
,FILE276=00000276.TIF
,FILE277=00000277.TIF
,FILE278=00000278.TIF
,FILE279=00000279.TIF
,FILE280=00000280.TIF
,FILE281=00000281.TIF
,FILE282=00000282.TIF
,FILE283=00000283.TIF
,FILE284=00000284.TIF
,FILE285=00000285.TIF

FILE286=00000286.TIF
,FILE287=00000287.TIF
,FILE288=00000288.TIF
,FILE289=00000289.TIF
,FILE290=00000290.TIF
,FILE291=00000291.TIF
,FILE292=00000292.TIF
,FILE293=00000293.TIF
,FILE294=00000294.TIF
,FILE295=00000295.TIF
,FILE296=00000296.TIF
,FILE297=00000297.TIF
,FILE298=00000298.TIF
,FILE299=00000299.TIF

FILE300=00000300.TIF
,FILE301=00000301.TIF
,FILE302=00000302.TIF
,FILE303=00000303.TIF
,FILE304=00000304.TIF
,FILE305=00000305.TIF
,FILE306=00000306.TIF
,FILE307=00000307.TIF
,FILE308=00000308.TIF
,FILE309=00000309.TIF
,FILE310=00000310.TIF
,FILE311=00000311.TIF
,FILE312=00000312.TIF
,FILE313=00000313.TIF

FILE314=00000314.TIF
,FILE315=00000315.TIF
,FILE316=00000316.TIF
,FILE317=00000317.TIF
,FILE318=00000318.TIF
,FILE319=00000319.TIF
,FILE320=00000320.TIF
,FILE321=00000321.TIF
,FILE322=00000322.TIF
,FILE323=00000323.TIF
,FILE324=00000324.TIF
,FILE325=00000325.TIF
,FILE326=00000326.TIF
,FILE327=00000327.TIF

FILE328=00000328.TIF
,FILE329=00000329.TIF
,FILE330=00000330.TIF
,FILE331=00000331.TIF
,FILE332=00000332.TIF
,FILE333=00000333.TIF
,FILE334=00000334.TIF
,FILE335=00000335.TIF
,FILE336=00000336.TIF
,FILE337=00000337.TIF
,FILE338=00000338.TIF
,FILE339=00000339.TIF
,FILE340=00000340.TIF
,FILE341=00000341.TIF

FILE342=00000342.TIF
,FILE343=00000343.TIF
,FILE344=00000344.TIF
,FILE345=00000345.TIF
,FILE346=00000346.TIF
,FILE347=00000347.TIF
,FILE348=00000348.TIF
,FILE349=00000349.TIF
,FILE350=00000350.TIF
,FILE351=00000351.TIF
,FILE352=00000352.TIF
,FILE353=00000353.TIF
,FILE354=00000354.TIF
,FILE355=00000355.TIF

FILE356=00000356.TIF
,FILE357=00000357.TIF
,FILE358=00000358.TIF
,FILE359=00000359.TIF
,FILE360=00000360.TIF
,FILE361=00000361.TIF
,FILE362=00000362.TIF
,FILE363=00000363.TIF
,FILE364=00000364.TIF
,FILE365=00000365.TIF
,FILE366=00000366.TIF
,FILE367=00000367.TIF
,FILE368=00000368.TIF
,FILE369=00000369.TIF

FILE370=00000370.TIF
,FILE371=00000371.TIF
,FILE372=00000372.TIF
,FILE373=00000373.TIF
,FILE374=00000374.TIF
,FILE375=00000375.TIF
,FILE376=00000376.TIF
,FILE377=00000377.TIF
,FILE378=00000378.TIF
,FILE379=00000379.TIF
,FILE380=00000380.TIF
,FILE381=00000381.TIF
,FILE382=00000382.TIF
,FILE383=00000383.TIF

FILE384=00000384.TIF
,FILE385=00000385.TIF
,FILE386=00000386.TIF
,FILE387=00000387.TIF
,FILE388=00000388.TIF
,FILE389=00000389.TIF
,FILE390=00000390.TIF
,FILE391=00000391.TIF
,FILE392=00000392.TIF
,FILE393=00000393.TIF
,FILE394=00000394.TIF
,FILE395=00000395.TIF
,FILE396=00000396.TIF
,FILE397=00000397.TIF

FILE398=00000398.TIF
,FILE399=00000399.TIF
,FILE400=00000400.TIF
,FILE401=00000401.TIF
,FILE402=00000402.TIF
,FILE403=00000403.TIF
,FILE404=00000404.TIF
,FILE405=00000405.TIF
,FILE406=00000406.TIF
,FILE407=00000407.TIF
,FILE408=00000408.TIF
,FILE409=00000409.TIF
,FILE410=00000410.TIF
,FILE411=00000411.TIF

FILE412=00000412.TIF
,FILE413=00000413.TIF
,FILE414=00000414.TIF
,FILE415=00000415.TIF
,FILE416=00000416.TIF
,FILE417=00000417.TIF
,FILE418=00000418.TIF
,FILE419=00000419.TIF
,FILE420=00000420.TIF
,FILE421=00000421.TIF
,FILE422=00000422.TIF
,FILE423=00000423.TIF
,FILE424=00000424.TIF
,FILE425=00000425.TIF

FILE426=00000426.TIF
,FILE427=00000427.TIF
,FILE428=00000428.TIF
,FILE429=00000429.TIF
,FILE430=00000430.TIF
,FILE431=00000431.TIF
,FILE432=00000432.TIF
,FILE433=00000433.TIF
,FILE434=00000434.TIF
,FILE435=00000435.TIF
,FILE436=00000436.TIF
,FILE437=00000437.TIF
,FILE438=00000438.TIF
,FILE439=00000439.TIF

FILE440=00000440.TIF
,FILE441=00000441.TIF
,FILE442=00000442.TIF
,FILE443=00000443.TIF
,FILE444=00000444.TIF
,FILE445=00000445.TIF
,FILE446=00000446.TIF
,FILE447=00000447.TIF
,FILE448=00000448.TIF
,FILE449=00000449.TIF
,FILE450=00000450.TIF
,FILE451=00000451.TIF
,FILE452=00000452.TIF
,FILE453=00000453.TIF

FILE454=00000454.TIF
,FILE455=00000455.TIF
,FILE456=00000456.TIF
,FILE457=00000457.TIF
,FILE458=00000458.TIF
,FILE459=00000459.TIF
,FILE460=00000460.TIF
,FILE461=00000461.TIF
,FILE462=00000462.TIF
,FILE463=00000463.TIF
,FILE464=00000464.TIF
,FILE465=00000465.TIF
,FILE466=00000466.TIF
,FILE467=00000467.TIF

FILE468=00000468.TIF
,FILE469=00000469.TIF
,FILE470=00000470.TIF
,FILE471=00000471.TIF
,FILE472=00000472.TIF
,FILE473=00000473.TIF
,FILE474=00000474.TIF
,FILE475=00000475.TIF
,FILE476=00000476.TIF
,FILE477=00000477.TIF
,FILE478=00000478.TIF
,FILE479=00000479.TIF
,FILE480=00000480.TIF
,FILE481=00000481.TIF

FILE482=00000482.TIF
,FILE483=00000483.TIF
,FILE484=00000484.TIF
,FILE485=00000485.TIF
,FILE486=00000486.TIF
,FILE487=00000487.TIF
,FILE488=00000488.TIF
,FILE489=00000489.TIF
,FILE490=00000490.TIF
,FILE491=00000491.TIF
,FILE492=00000492.TIF
,FILE493=00000493.TIF
,FILE494=00000494.TIF
,FILE495=00000495.TIF

FILE496=00000496.TIF
,FILE497=00000497.TIF
,FILE498=00000498.TIF
,FILE499=00000499.TIF
,FILE500=00000500.TIF
,FILE501=00000501.TIF
,FILE502=00000502.TIF
,FILE503=00000503.TIF
,FILE504=00000504.TIF
,FILE505=00000505.TIF
,FILE506=00000506.TIF
,FILE507=00000507.TIF
,FILE508=00000508.TIF
,FILE509=00000509.TIF

FILE510=00000510.TIF
,FILE511=00000511.TIF
,FILE512=00000512.TIF
,FILE513=00000513.TIF
,FILE514=00000514.TIF
,FILE515=00000515.TIF
,FILE516=00000516.TIF
,FILE517=00000517.TIF
,FILE518=00000518.TIF
,FILE519=00000519.TIF
,FILE520=00000520.TIF
,FILE521=00000521.TIF
,FILE522=00000522.TIF
,FILE523=00000523.TIF

FILE524=00000524.TIF
,FILE525=00000525.TIF
,FILE526=00000526.TIF
,FILE527=00000527.TIF
,FILE528=00000528.TIF
,FILE529=00000529.TIF
,FILE530=00000530.TIF
,FILE531=00000531.TIF
,FILE532=00000532.TIF
,FILE533=00000533.TIF
,FILE534=00000534.TIF
,FILE535=00000535.TIF
,FILE536=00000536.TIF
,FILE537=00000537.TIF

FILE538=00000538.TIF
,FILE539=00000539.TIF
,FILE540=00000540.TIF
,FILE541=00000541.TIF
,FILE542=00000542.TIF
,FILE543=00000543.TIF
,FILE544=00000544.TIF
,FILE545=00000545.TIF
,FILE546=00000546.TIF
,FILE547=00000547.TIF
,FILE548=00000548.TIF
,FILE549=00000549.TIF
,FILE550=00000550.TIF
,FILE551=00000551.TIF

FILE552=00000552.TIF
,FILE553=00000553.TIF
,FILE554=00000554.TIF
,FILE555=00000555.TIF
,FILE556=00000556.TIF
,FILE557=00000557.TIF
,FILE558=00000558.TIF
,FILE559=00000559.TIF
,FILE560=00000560.TIF
,FILE561=00000561.TIF
,FILE562=00000562.TIF
,FILE563=00000563.TIF
,FILE564=00000564.TIF
,FILE565=00000565.TIF

FILE566=00000566.TIF
,FILE567=00000567.TIF
,FILE568=00000568.TIF
,FILE569=00000569.TIF
,FILE570=00000570.TIF
,FILE571=00000571.TIF
,FILE572=00000572.TIF
,FILE573=00000573.TIF
,FILE574=00000574.TIF
,FILE575=00000575.TIF
,FILE576=00000576.TIF
,FILE577=00000577.TIF
,FILE578=00000578.TIF
,FILE579=00000579.TIF

FILE580=00000580.TIF
,FILE581=00000581.TIF
,FILE582=00000582.TIF
,FILE583=00000583.TIF
,FILE584=00000584.TIF
,FILE585=00000585.TIF
,FILE586=00000586.TIF
,FILE587=00000587.TIF
,FILE588=00000588.TIF
,FILE589=00000589.TIF
,FILE590=00000590.TIF
,FILE591=00000591.TIF
,FILE592=00000592.TIF
,FILE593=00000593.TIF

FILE594=00000594.TIF
,FILE595=00000595.TIF
,FILE596=00000596.TIF
,FILE597=00000597.TIF
,FILE598=00000598.TIF
,FILE599=00000599.TIF
,FILE600=00000600.TIF
,FILE601=00000601.TIF
,FILE602=00000602.TIF
,FILE603=00000603.TIF
,FILE604=00000604.TIF
,FILE605=00000605.TIF
,FILE606=00000606.TIF
,FILE607=00000607.TIF

FILE608=00000608.TIF
,FILE609=00000609.TIF
,FILE610=00000610.TIF
,FILE611=00000611.TIF
,FILE612=00000612.TIF
,FILE613=00000613.TIF
,FILE614=00000614.TIF
,FILE615=00000615.TIF
,FILE616=00000616.TIF
,FILE617=00000617.TIF
,FILE618=00000618.TIF
,FILE619=00000619.TIF
,FILE620=00000620.TIF
,FILE621=00000621.TIF

FILE622=00000622.TIF
,FILE623=00000623.TIF
,FILE624=00000624.TIF
,FILE625=00000625.TIF
,FILE626=00000626.TIF
,FILE627=00000627.TIF
,FILE628=00000628.TIF
,FILE629=00000629.TIF
,FILE630=00000630.TIF
,FILE631=00000631.TIF
,FILE632=00000632.TIF
,FILE633=00000633.TIF
,FILE634=00000634.TIF
,FILE635=00000635.TIF

FILE636=00000636.TIF
,FILE637=00000637.TIF
,FILE638=00000638.TIF
,FILE639=00000639.TIF
,FILE640=00000640.TIF
,FILE641=00000641.TIF
,FILE642=00000642.TIF
,FILE643=00000643.TIF
,FILE644=00000644.TIF
,FILE645=00000645.TIF
,FILE646=00000646.TIF
,FILE647=00000647.TIF
,FILE648=00000648.TIF
,FILE649=00000649.TIF

FILE650=00000650.TIF
,FILE651=00000651.TIF
,FILE652=00000652.TIF
,FILE653=00000653.TIF
,FILE654=00000654.TIF
,FILE655=00000655.TIF
,FILE656=00000656.TIF
,FILE657=00000657.TIF
,FILE658=00000658.TIF
,FILE659=00000659.TIF
,FILE660=00000660.TIF
,FILE661=00000661.TIF
,FILE662=00000662.TIF
,FILE663=00000663.TIF

FILE664=00000664.TIF
,FILE665=00000665.TIF
,FILE666=00000666.TIF
,FILE667=00000667.TIF
,FILE668=00000668.TIF
,FILE669=00000669.TIF
,FILE670=00000670.TIF
,FILE671=00000671.TIF
,FILE672=00000672.TIF
,FILE673=00000673.TIF
,FILE674=00000674.TIF
,FILE675=00000675.TIF
,FILE676=00000676.TIF
,FILE677=00000677.TIF

FILE678=00000678.TIF
,FILE679=00000679.TIF
,FILE680=00000680.TIF
,FILE681=00000681.TIF
,FILE682=00000682.TIF
,FILE683=00000683.TIF
,FILE684=00000684.TIF
,FILE685=00000685.TIF
,FILE686=00000686.TIF
,FILE687=00000687.TIF
,FILE688=00000688.TIF
,FILE689=00000689.TIF
,FILE690=00000690.TIF
,FILE691=00000691.TIF

FILE692=00000692.TIF
,FILE693=00000693.TIF
,FILE694=00000694.TIF
,FILE695=00000695.TIF
,FILE696=00000696.TIF
,FILE697=00000697.TIF
,FILE698=00000698.TIF
,FILE699=00000699.TIF
,FILE700=00000700.TIF
,FILE701=00000701.TIF
,FILE702=00000702.TIF
,FILE703=00000703.TIF
,FILE704=00000704.TIF
,FILE705=00000705.TIF

FILE706=00000706.TIF
,FILE707=00000707.TIF
,FILE708=00000708.TIF
,FILE709=00000709.TIF
,FILE710=00000710.TIF
,FILE711=00000711.TIF
,FILE712=00000712.TIF
,FILE713=00000713.TIF
,FILE714=00000714.TIF
,FILE715=00000715.TIF
,FILE716=00000716.TIF
,FILE717=00000717.TIF
,FILE718=00000718.TIF
,FILE719=00000719.TIF

FILE720=00000720.TIF
,FILE721=00000721.TIF
,FILE722=00000722.TIF
,FILE723=00000723.TIF
,FILE724=00000724.TIF
,FILE725=00000725.TIF
,FILE726=00000726.TIF
,FILE727=00000727.TIF
,FILE728=00000728.TIF
,FILE729=00000729.TIF
,FILE730=00000730.TIF
,FILE731=00000731.TIF
,FILE732=00000732.TIF
,FILE733=00000733.TIF

FILE734=00000734.TIF
,FILE735=00000735.TIF
,FILE736=00000736.TIF
,FILE737=00000737.TIF
,FILE738=00000738.TIF
,FILE739=00000739.TIF
,FILE740=00000740.TIF
,FILE741=00000741.TIF
,FILE742=00000742.TIF
,FILE743=00000743.TIF
,FILE744=00000744.TIF
,FILE745=00000745.TIF
,FILE746=00000746.TIF
,FILE747=00000747.TIF

FILE748=00000748.TIF
,FILE749=00000749.TIF
,FILE750=00000750.TIF
,FILE751=00000751.TIF
,FILE752=00000752.TIF
,FILE753=00000753.TIF
,FILE754=00000754.TIF
,FILE755=00000755.TIF
,FILE756=00000756.TIF
,FILE757=00000757.TIF
,FILE758=00000758.TIF
,FILE759=00000759.TIF
,FILE760=00000760.TIF
,FILE761=00000761.TIF

FILE762=00000762.TIF
,FILE763=00000763.TIF
,FILE764=00000764.TIF
,FILE765=00000765.TIF
,FILE766=00000766.TIF
,FILE767=00000767.TIF
,FILE768=00000768.TIF
,FILE769=00000769.TIF
,FILE770=00000770.TIF
,FILE771=00000771.TIF
,FILE772=00000772.TIF
,FILE773=00000773.TIF
,FILE774=00000774.TIF
,FILE775=00000775.TIF

FILE776=00000776.TIF
,FILE777=00000777.TIF
,FILE778=00000778.TIF
,FILE779=00000779.TIF
,FILE780=00000780.TIF
,FILE781=00000781.TIF
,FILE782=00000782.TIF
,FILE783=00000783.TIF
,FILE784=00000784.TIF
,FILE785=00000785.TIF
,FILE786=00000786.TIF
,FILE787=00000787.TIF
,FILE788=00000788.TIF
,FILE789=00000789.TIF

FILE790=00000790.TIF
,FILE791=00000791.TIF
,FILE792=00000792.TIF
,FILE793=00000793.TIF
,FILE794=00000794.TIF
,FILE795=00000795.TIF
,FILE796=00000796.TIF
,FILE797=00000797.TIF
,FILE798=00000798.TIF
,FILE799=00000799.TIF
,FILE800=00000800.TIF
,FILE801=00000801.TIF
,FILE802=00000802.TIF
,FILE803=00000803.TIF

FILE804=00000804.TIF
,FILE805=00000805.TIF
,FILE806=00000806.TIF
,FILE807=00000807.TIF
,FILE808=00000808.TIF
,FILE809=00000809.TIF
,FILE810=00000810.TIF
,FILE811=00000811.TIF
,FILE812=00000812.TIF
,FILE813=00000813.TIF
,FILE814=00000814.TIF
,FILE815=00000815.TIF
,FILE816=00000816.TIF
,FILE817=00000817.TIF

FILE818=00000818.TIF
,FILE819=00000819.TIF
,FILE820=00000820.TIF
,FILE821=00000821.TIF
,FILE822=00000822.TIF
,FILE823=00000823.TIF
,FILE824=00000824.TIF
,FILE825=00000825.TIF
,FILE826=00000826.TIF
,FILE827=00000827.TIF
,FILE828=00000828.TIF
,FILE829=00000829.TIF
,FILE830=00000830.TIF
,FILE831=00000831.TIF

FILE832=00000832.TIF
,FILE833=00000833.TIF
,FILE834=00000834.TIF
,FILE835=00000835.TIF
,FILE836=00000836.TIF
,FILE837=00000837.TIF
,FILE838=00000838.TIF
,FILE839=00000839.TIF
,FILE840=00000840.TIF
,FILE841=00000841.TIF
,FILE842=00000842.TIF
,FILE843=00000843.TIF
,FILE844=00000844.TIF
,FILE845=00000845.TIF

FILE846=00000846.TIF
,FILE847=00000847.TIF
,FILE848=00000848.TIF
,FILE849=00000849.TIF
,FILE850=00000850.TIF
,FILE851=00000851.TIF
,FILE852=00000852.TIF
,FILE853=00000853.TIF
,FILE854=00000854.TIF
,FILE855=00000855.TIF
,FILE856=00000856.TIF
,FILE857=00000857.TIF
,FILE858=00000858.TIF
,FILE859=00000859.TIF

FILE860=00000860.TIF
,FILE861=00000861.TIF
,FILE862=00000862.TIF
,FILE863=00000863.TIF
,FILE864=00000864.TIF
,FILE865=00000865.TIF
,FILE866=00000866.TIF
,FILE867=00000867.TIF
,FILE868=00000868.TIF
,FILE869=00000869.TIF
,FILE870=00000870.TIF
,FILE871=00000871.TIF
,FILE872=00000872.TIF
,FILE873=00000873.TIF

FILE874=00000874.TIF
,FILE875=00000875.TIF
,FILE876=00000876.TIF
,FILE877=00000877.TIF
,FILE878=00000878.TIF
,FILE879=00000879.TIF
,FILE880=00000880.TIF
,FILE881=00000881.TIF
,FILE882=00000882.TIF
,FILE883=00000883.TIF
,FILE884=00000884.TIF
,FILE885=00000885.TIF
,FILE886=00000886.TIF
,FILE887=00000887.TIF

FILE888=00000888.TIF
,FILE889=00000889.TIF
,FILE890=00000890.TIF
,FILE891=00000891.TIF
,FILE892=00000892.TIF
,FILE893=00000893.TIF
,FILE894=00000894.TIF
,FILE895=00000895.TIF
,FILE896=00000896.TIF
,FILE897=00000897.TIF
,FILE898=00000898.TIF
,FILE899=00000899.TIF
,FILE900=00000900.TIF
,FILE901=00000901.TIF

FILE902=00000902.TIF
,FILE903=00000903.TIF
,FILE904=00000904.TIF
,FILE905=00000905.TIF
,FILE906=00000906.TIF
,FILE907=00000907.TIF
,FILE908=00000908.TIF
,FILE909=00000909.TIF
,FILE910=00000910.TIF
,FILE911=00000911.TIF
,FILE912=00000912.TIF
,FILE913=00000913.TIF
,FILE914=00000914.TIF
,FILE915=00000915.TIF

FILE916=00000916.TIF
,FILE917=00000917.TIF
,FILE918=00000918.TIF
,FILE919=00000919.TIF
,FILE920=00000920.TIF
,FILE921=00000921.TIF
,FILE922=00000922.TIF
,FILE923=00000923.TIF
,FILE924=00000924.TIF
,FILE925=00000925.TIF
,FILE926=00000926.TIF
,FILE927=00000927.TIF
,FILE928=00000928.TIF
,FILE929=00000929.TIF

FILE930=00000930.TIF
,FILE931=00000931.TIF
,FILE932=00000932.TIF
,FILE933=00000933.TIF
,FILE934=00000934.TIF
,FILE935=00000935.TIF
,FILE936=00000936.TIF
,FILE937=00000937.TIF
,FILE938=00000938.TIF
,FILE939=00000939.TIF
,FILE940=00000940.TIF
,FILE941=00000941.TIF
,FILE942=00000942.TIF
,FILE943=00000943.TIF

FILE944=00000944.TIF
,FILE945=00000945.TIF
,FILE946=00000946.TIF
,FILE947=00000947.TIF
,FILE948=00000948.TIF
,FILE949=00000949.TIF
,FILE950=00000950.TIF
,FILE951=00000951.TIF
,FILE952=00000952.TIF
,FILE953=00000953.TIF
,FILE954=00000954.TIF
,FILE955=00000955.TIF
,FILE956=00000956.TIF
,FILE957=00000957.TIF

FILE958=00000958.TIF
,FILE959=00000959.TIF
,FILE960=00000960.TIF
,FILE961=00000961.TIF
,FILE962=00000962.TIF
,FILE963=00000963.TIF
,FILE964=00000964.TIF
,FILE965=00000965.TIF
,FILE966=00000966.TIF
,FILE967=00000967.TIF
,FILE968=00000968.TIF
,FILE969=00000969.TIF
,FILE970=00000970.TIF
,FILE971=00000971.TIF

FILE972=00000972.TIF
,FILE973=00000973.TIF
,FILE974=00000974.TIF
,FILE975=00000975.TIF
,FILE976=00000976.TIF
,FILE977=00000977.TIF
,FILE978=00000978.TIF
,FILE979=00000979.TIF
,FILE980=00000980.TIF
,FILE981=00000981.TIF
,FILE982=00000982.TIF
,FILE983=00000983.TIF
,FILE984=00000984.TIF
,FILE985=00000985.TIF

FILE986=00000986.TIF
,FILE987=00000987.TIF
,FILE988=00000988.TIF
,FILE989=00000989.TIF
,FILE990=00000990.TIF
,FILE991=00000991.TIF
,FILE992=00000992.TIF
,FILE993=00000993.TIF
,FILE994=00000994.TIF
,FILE995=00000995.TIF
,FILE996=00000996.TIF
,FILE997=00000997.TIF
,FILE998=00000998.TIF
,FILE999=00000999.TIF

FILE1000=00001000.TIF
,FILE1001=00001001.TIF
,FILE1002=00001002.TIF
,FILE1003=00001003.TIF
,FILE1004=00001004.TIF
,FILE1005=00001005.TIF
,FILE1006=00001006.TIF
,FILE1007=00001007.TIF
,FILE1008=00001008.TIF
,FILE1009=00001009.TIF
,FILE1010=00001010.TIF
,FILE1011=00001011.TIF
,FILE1012=00001012.TIF
,FILE1013=00001013.TIF

FILE1014=00001014.TIF
,FILE1015=00001015.TIF
,FILE1016=00001016.TIF
,FILE1017=00001017.TIF
,FILE1018=00001018.TIF
,FILE1019=00001019.TIF
,FILE1020=00001020.TIF
,FILE1021=00001021.TIF
,FILE1022=00001022.TIF
,FILE1023=00001023.TIF
,FILE1024=00001024.TIF
,FILE1025=00001025.TIF
,FILE1026=00001026.TIF
,FILE1027=00001027.TIF

FILE1028=00001028.TIF
,FILE1029=00001029.TIF
,FILE1030=00001030.TIF
,FILE1031=00001031.TIF
,FILE1032=00001032.TIF
,FILE1033=00001033.TIF
,FILE1034=00001034.TIF
,FILE1035=00001035.TIF
,FILE1036=00001036.TIF
,FILE1037=00001037.TIF
,FILE1038=00001038.TIF
,FILE1039=00001039.TIF
,FILE1040=00001040.TIF
,FILE1041=00001041.TIF

FILE1042=00001042.TIF
,FILE1043=00001043.TIF
,FILE1044=00001044.TIF
,FILE1045=00001045.TIF
,FILE1046=00001046.TIF
,FILE1047=00001047.TIF
,FILE1048=00001048.TIF
,FILE1049=00001049.TIF
,FILE1050=00001050.TIF
,FILE1051=00001051.TIF
,FILE1052=00001052.TIF
,FILE1053=00001053.TIF
,FILE1054=00001054.TIF
,FILE1055=00001055.TIF

FILE1056=00001056.TIF
,FILE1057=00001057.TIF
,FILE1058=00001058.TIF
,FILE1059=00001059.TIF
,FILE1060=00001060.TIF
,FILE1061=00001061.TIF
,FILE1062=00001062.TIF
,FILE1063=00001063.TIF
,FILE1064=00001064.TIF
,FILE1065=00001065.TIF
,FILE1066=00001066.TIF
,FILE1067=00001067.TIF
,FILE1068=00001068.TIF
,FILE1069=00001069.TIF

FILE1070=00001070.TIF
,FILE1071=00001071.TIF
,FILE1072=00001072.TIF
,FILE1073=00001073.TIF
,FILE1074=00001074.TIF
,FILE1075=00001075.TIF
,FILE1076=00001076.TIF
,FILE1077=00001077.TIF
,FILE1078=00001078.TIF
,FILE1079=00001079.TIF
,FILE1080=00001080.TIF
,FILE1081=00001081.TIF
,FILE1082=00001082.TIF
,FILE1083=00001083.TIF

FILE1084=00001084.TIF
,FILE1085=00001085.TIF
,FILE1086=00001086.TIF
,FILE1087=00001087.TIF
,FILE1088=00001088.TIF
,FILE1089=00001089.TIF
,FILE1090=00001090.TIF
,FILE1091=00001091.TIF
,FILE1092=00001092.TIF
,FILE1093=00001093.TIF
,FILE1094=00001094.TIF
,FILE1095=00001095.TIF
,FILE1096=00001096.TIF
,FILE1097=00001097.TIF

FILE1098=00001098.TIF
,FILE1099=00001099.TIF
,FILE1100=00001100.TIF
,FILE1101=00001101.TIF
,FILE1102=00001102.TIF
,FILE1103=00001103.TIF
,FILE1104=00001104.TIF
,FILE1105=00001105.TIF
,FILE1106=00001106.TIF
,FILE1107=00001107.TIF
,FILE1108=00001108.TIF
,FILE1109=00001109.TIF
,FILE1110=00001110.TIF
,FILE1111=00001111.TIF

FILE1112=00001112.TIF
,FILE1113=00001113.TIF
,FILE1114=00001114.TIF
,FILE1115=00001115.TIF
,FILE1116=00001116.TIF
,FILE1117=00001117.TIF
,FILE1118=00001118.TIF
,FILE1119=00001119.TIF
,FILE1120=00001120.TIF
,FILE1121=00001121.TIF
,FILE1122=00001122.TIF
,FILE1123=00001123.TIF
,FILE1124=00001124.TIF
,FILE1125=00001125.TIF

FILE1126=00001126.TIF
,FILE1127=00001127.TIF
,FILE1128=00001128.TIF
,FILE1129=00001129.TIF
,FILE1130=00001130.TIF
,FILE1131=00001131.TIF
,FILE1132=00001132.TIF
,FILE1133=00001133.TIF
,FILE1134=00001134.TIF
,FILE1135=00001135.TIF
,FILE1136=00001136.TIF
,FILE1137=00001137.TIF
,FILE1138=00001138.TIF
,FILE1139=00001139.TIF

FILE1140=00001140.TIF
,FILE1141=00001141.TIF
,FILE1142=00001142.TIF
,FILE1143=00001143.TIF
,FILE1144=00001144.TIF
,FILE1145=00001145.TIF
,FILE1146=00001146.TIF
,FILE1147=00001147.TIF
,FILE1148=00001148.TIF
,FILE1149=00001149.TIF
,FILE1150=00001150.TIF
,FILE1151=00001151.TIF
,FILE1152=00001152.TIF
,FILE1153=00001153.TIF

FILE1154=00001154.TIF
,FILE1155=00001155.TIF
,FILE1156=00001156.TIF
,FILE1157=00001157.TIF
,FILE1158=00001158.TIF
,FILE1159=00001159.TIF
,FILE1160=00001160.TIF
,FILE1161=00001161.TIF
,FILE1162=00001162.TIF
,FILE1163=00001163.TIF
,FILE1164=00001164.TIF
,FILE1165=00001165.TIF
,FILE1166=00001166.TIF
,FILE1167=00001167.TIF

FILE1168=00001168.TIF
,FILE1169=00001169.TIF
,FILE1170=00001170.TIF
,FILE1171=00001171.TIF
,FILE1172=00001172.TIF
,FILE1173=00001173.TIF
,FILE1174=00001174.TIF
,FILE1175=00001175.TIF
,FILE1176=00001176.TIF
,FILE1177=00001177.TIF
,FILE1178=00001178.TIF
,FILE1179=00001179.TIF
,FILE1180=00001180.TIF
,FILE1181=00001181.TIF

FILE1182=00001182.TIF
,FILE1183=00001183.TIF
,FILE1184=00001184.TIF
,FILE1185=00001185.TIF
,FILE1186=00001186.TIF
,FILE1187=00001187.TIF
,FILE1188=00001188.TIF
,FILE1189=00001189.TIF
,FILE1190=00001190.TIF
,FILE1191=00001191.TIF
,FILE1192=00001192.TIF
,FILE1193=00001193.TIF
,FILE1194=00001194.TIF
,FILE1195=00001195.TIF

FILE1196=00001196.TIF
,FILE1197=00001197.TIF
,FILE1198=00001198.TIF
,FILE1199=00001199.TIF
,FILE1200=00001200.TIF
,FILE1201=00001201.TIF
,FILE1202=00001202.TIF
,FILE1203=00001203.TIF
,FILE1204=00001204.TIF
,FILE1205=00001205.TIF
,FILE1206=00001206.TIF
,FILE1207=00001207.TIF
,FILE1208=00001208.TIF
,FILE1209=00001209.TIF

FILE1210=00001210.TIF
,FILE1211=00001211.TIF
,FILE1212=00001212.TIF
,FILE1213=00001213.TIF
,FILE1214=00001214.TIF
,FILE1215=00001215.TIF
,FILE1216=00001216.TIF
,FILE1217=00001217.TIF
,FILE1218=00001218.TIF
,FILE1219=00001219.TIF
,FILE1220=00001220.TIF
,FILE1221=00001221.TIF
,FILE1222=00001222.TIF
,FILE1223=00001223.TIF

FILE1224=00001224.TIF
,FILE1225=00001225.TIF
,FILE1226=00001226.TIF
,FILE1227=00001227.TIF
,FILE1228=00001228.TIF
,FILE1229=00001229.TIF
,FILE1230=00001230.TIF
,FILE1231=00001231.TIF
,FILE1232=00001232.TIF
,FILE1233=00001233.TIF
,FILE1234=00001234.TIF
,FILE1235=00001235.TIF
,FILE1236=00001236.TIF
,FILE1237=00001237.TIF

FILE1238=00001238.TIF
,FILE1239=00001239.TIF
,FILE1240=00001240.TIF
,FILE1241=00001241.TIF
,FILE1242=00001242.TIF
,FILE1243=00001243.TIF
,FILE1244=00001244.TIF
,FILE1245=00001245.TIF
,FILE1246=00001246.TIF
,FILE1247=00001247.TIF
,FILE1248=00001248.TIF
,FILE1249=00001249.TIF
,FILE1250=00001250.TIF
,FILE1251=00001251.TIF

FILE1252=00001252.TIF
,FILE1253=00001253.TIF
,FILE1254=00001254.TIF
,FILE1255=00001255.TIF
,FILE1256=00001256.TIF
,FILE1257=00001257.TIF
,FILE1258=00001258.TIF
,FILE1259=00001259.TIF
,FILE1260=00001260.TIF
,FILE1261=00001261.TIF
,FILE1262=00001262.TIF
,FILE1263=00001263.TIF
,FILE1264=00001264.TIF
,FILE1265=00001265.TIF

FILE1266=00001266.TIF
,FILE1267=00001267.TIF
,FILE1268=00001268.TIF
,FILE1269=00001269.TIF
,FILE1270=00001270.TIF
,FILE1271=00001271.TIF
,FILE1272=00001272.TIF
,FILE1273=00001273.TIF
,FILE1274=00001274.TIF
,FILE1275=00001275.TIF
,FILE1276=00001276.TIF
,FILE1277=00001277.TIF
,FILE1278=00001278.TIF
,FILE1279=00001279.TIF

FILE1280=00001280.TIF
,FILE1281=00001281.TIF
,FILE1282=00001282.TIF
,FILE1283=00001283.TIF
,FILE1284=00001284.TIF
,FILE1285=00001285.TIF
,